

700000

**ZAKONIK
CERKVENEGA
PRAVA**

**CODEX
IURIS
CANONICI**

**RAZGLAŠEN Z OBLASTJO
PAPEŽA JANEZA PAVLA II.**

LJUBLJANA
1999

516837

516837

Sancta Sedes omnia sibi vindicat iura. Nemini liceat
sine venia Sanctae Sedis, hunc codicem denuo imprimere
aut in aliam lingua vertere

To izdajo slovenskega prevoda Zakonika cerkvenega prava
je dovolila obenem s ponatisom izvirnika v latinščini
Slovenski pokrajinski škofovski konferenci
Uprava premoženja apostolskega sedeža
dne 25. marca 1983

Besedilo prevoda sprejela
Slovenska pokrajinska škofovskna konferenca
v Mariboru, dne 3. novembra 1983

1. ponatis

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

348.17

ZAKONIK cerkvenega prava = Codex iuris canonici : razglašen z
oblastjo papeža Janeza Pavla II. - 1. ponatis. - Ljubljana :
Družina, 1999

ISBN 961-222-259-2
1. Vzp. stv. nasl.
104039680

16-12-1999

1902018285

Izdala in založila Družina d.o.o.

Za založbo dr. Janez Gril
Vse pravice pridržane
Tisk Delo – Tiskarna d. d., Ljubljana
Ljubljana 1999

(a)

NOVEMU CERKVENEMU ZAKONIKU NA POT

Z veseljem in hvaležnostjo Bogu in vsem sodelavcem izročam v imenu slovenskih škofov naši javnosti slovenski prevod novega zakonika cerkvenega prava, ki je začel veljati na prvo adventno nedeljo, 27. novembra 1983.

Novi cerkveni zakonik in njegov slovenski prevod sta prišla dvajset let po drugem vatikanskem koncilu. Tudi v pravnih predpisih nam hoče zakonik posredovati novega duha in novo življenje, ki ga je Cerkvi prinesel koncil.

Slovensko besedilo smo dobili za 40. obletnico, odkar je sveti sedež, prvikrat v zgodovini, dovolil ravno Slovencem prevod zakonika iz leta 1917, ki ga je leta 1943 pripravil prof. Alojzij Odar.

Zakonik je namenjen vsemu »božjemu ljudstvu«, tudi laikom, ki so po koncili ob močnem poudarjanju njihovega skupnega duhovništva dobili svoje pravo mesto v Cerkvi tudi kot sodelavci hierarhičnega vodstva. Že zaradi tega je bilo treba oskrbeti slovenski prevod izvirnega latinskega besedila.

Zakonik nikakor noče biti le zbirka uradnih predpisov in določil. Če je sv. Pavel zapisal, da »črka mori, Duh pa oživilja« (2 Kor 3, 6), verujemo in se zavedamo, da je božji Duh tisti, ki prinaša življenje v vse ude Cerkve. Ker pa je Cerkev ne le božja skrivnost, temveč prav tako občestvo ljudi in vidna družba, nujno potrebuje tudi pravno ureditev, določene smernice in obvezne predpise za svoje delovanje in za sožitje ljudi. Kdor v veri sprejema Cerkev kot božjo in človeško ustanovo, bo tudi v novem zakoniku, ki je sicer človeško delo, videl odsev in izraz božje volje. Novi zakonik, ki je izrazito pastoralno usmerjen, nikakor noče moriti duha in Duha v nas in še manj v Cerkvi, saj smo vsi »poklicani k svobodi« (Gal 5, 13).

Prisrčno zahvalo izrekam vsem številnim požrtvovalnim sodelavcem slovenskega prevoda zakonika iz duhovniških in laiških vrst. Vsem, ki bodo novi cerkveni zakonik dobili v roke, pa želim božjega blagoslova. Božji Duh naj oživilja tudi črke in pravne predpise, da bi bili vedno bolj v službi človeškega in cerkvenega občestva ter uspešna pomoč za graditev božjega kraljestva med nami.

V Ljubljani, na prvo adventno nedeljo, 27. novembra 1983

Alojzij Šuštar,
ljubljanski nadškof
in slovenski metropolit

SLOVENSKI PREVOD ZAKONIKA CERKVENEGA PRAVA

Slovenski škofje so na svoji seji dne 6. maja 1982 na predlog prof. dr. Stanka Ojnika, predstojnika katedre za cerkveno pravo na Teološki fakulteti v Ljubljani, potrdili člane prevajalske in redakcijske komisije za prevod novega zakonika cerkvenega prava in predlagali še nekaj novih sodelavcev. Za prevajalce so bili imenovani: Ivan Bombek, profesor in viceoficial cerkvenega sodišča v Mariboru, Marijan Cafuta, sodnik cerkvenega sodišča v Mariboru, Franc Gorjup, viceoficial cerkvenega sodišča v Ljubljani, Ivan Merlak, oficial cerkvenega sodišča v Ljubljani, Viktor Papež, branilec vezi cerkvenega sodišča v Ljubljani, Jožef Smej, pomožni škof in generalni vikar v Mariboru, Marijan Smolik, predstojnik katedre za liturgiko na Teološki fakulteti v Ljubljani, Rafko Valenčič, predstojnik katedre za pastoralno teologijo na Teološki fakulteti v Ljubljani in Gregor Zafošnik, profesor cerkvene glasbe v Mariboru. Za predsednika komisije je bil imenovan Stanko Ojnik, za tajnika pa Zdravko Reven, notar cerkvenega sodišča v Ljubljani.

Celotno lektorsko delo prvega prevoda je opravil Vladimir Pivko, lektor.

Največ dela sta nato opravili dve redakcijski komisiji. Slovenska akademija znanosti in umetnosti je na prošnjo nadškofa in metropolita rada sprejela sodelovanje in v redakcijsko komisijo imenovala akademika prof. Alojzija Finžgarja in prof. Cirila Kržišnika, predstojnika pravnoperminološke sekcijske pri SAZU. Ta komisija je ob sodelovanju Stanka Ojnika pripravila besedilo prve, šeste in sedme knjige zakonika, ga uskladila s sodobnim civilnim pravnim izrazoslovjem pri nas in pregledala tudi skoraj ves prevod drugih knjig zakonika; s svojimi prispevki je pri tem sodeloval tudi prof. Miloš Rybař. V drugo redakcijsko komisijo so bili poleg Stanka Ojnika in Zdravka Revna kot sodelavci pritegnjeni še Rafko Lešnik, stolni kanonik in tajnik škofijskega pastoralnega sveta v Ljubljani, Marijan Smolik in Rafko Valenčič, ki so pripravili besedilo zakonika od druge do pete knjige.

Obe komisiji sta se trudili za čim večjo zvestobo latinskemu izvirniku, pri tem pa upoštevali dosedanje prevode liturgičnih besedil, najrazličnejše prevode cerkvenih dokumentov, zlasti tekstov 2. vatikanskega cerkvenega zbora, in skladnost s civilno pravno terminologijo. V mnogih rečeh je rabil za podlago in odločitve še vedno Odarjev prevod Zakonika cerkvenega prava iz leta 1917. Druga komisija na Teološki fakulteti je predvsem uskladila besedilo vseh

sedmih knjig in pri tem upoštevala skoraj vse pripombe prve redakcijske komisije k prevodu teh knjig.

Ker imajo latinski izrazi večkrat ohlapen in širok pomen, je bilo treba podobno glede na miselno zvezo ali pravno področje za iste latinske izraze uporabiti različne slovenske besede ali odtenke, da bi bila misel zakonika čim bolj razumljiva in jasna. Takih primerov ni ravno malo in jih more predstaviti ter pojasniti samo poseben prispevek ali celo razprava v kakem strokovnem glasilu.

Glavno delo obeh redakcijskih komisij je teklo od začetka maja do začetka oktobra 1983, vendar je bilo to delo potem še vedno treba v nekaterih rečeh nadaljevati do sredine novembra 1983. V celoti je bilo končano šele 15. novembra 1983.

Prevodu je dodano tudi obširnejše stvarno kazalo, ki ga je pripravil Alojzij Milharčič, škofijski tajnik v Kopru, nato pa v marsičem priredil in spopolnil Rafko Lešnik. Besedilo tega kazala je nastajalo v septembru in oktobru 1983.

Vsem tukaj omenjenim sodelavcem izrekam svojo iskreno zahvalo za opravljeno delo.

Ljubljana, 15. novembra 1983

Stanko Ojnik,
predsednik prevajalske komisije
in predstojnik katedre za cerkveno pravo
na Teološki fakulteti v Ljubljani

**Apostolska
konstitucija
in
Uvod**

VENERABILIBUS FRATRIBUS
CARDINALIBUS, ARCHIEPISCOPIS, EPISCOPIS,
PRESBYTERIS, DIACONIS
CETERISQUE POPULI DEI MEMBRIS

IOANNES PAULUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

SACRAE DISCIPLINAE LEGES Catholica Ecclesia, procedente tempore, reformare ac renovare consuevit, ut, fidelitate erga Divinum Conditorem semper servata, eadem cum salvifica missione ipsi concredita apte congruerent. Non alio ducti proposito Nos, expectationem totius catholici orbis tandem explentes, hac die XXV mensis Ianuarii, anno MCMLXXXIII, Codicem Iuris Canonici recognitum foras dari iubemus. Quod dum facimus, ad eandem diem anni MCMLIX cogitatio Nostra convolat, qua Decessor Noster fel. rec. Ioannes XXIII primum publice nuntiavit captum ab se consilium reformati vigens Corpus legum canonicarum, quod anno MCMXVII, in sollemnitate Pentecostes, fuerat promulgatum.

Quod quidem consilium Codicis renovandi una cum duobus aliis initum est, de quibus ille Pontifex eadem die est locutus, quae spectant ad voluntatem Synodus dioecesis Romanae celebrandi et Concilium Oecumenicum convocandi. Quorum eventuum, etsi prior non multum ad Codicis reformationem attineat, alter tamen, hoc est Concilium, maximi momenti est ad rem nostram quod spectat et cum eius substantia arcte coniungitur.

Quod si quaestio ponatur cur Ioannes XXIII necessitatem perserit vigentis Codicis reformati, responsio fortasse in eodem Codice, anno MCMXVII promulgato, invenitur. Attamen alia quoque responsio est, eademque praecipua: scilicet reformatio Codicis Iuris Canonici prorsus posci atque expeti videbatur ab ipso Concilio, quod in Ecclesiam maximopere considerationem suam converterat.

Ut omnino patet, cum primum de Codice recognoscendo nuntium datum est, Concilium negotium erat quod totum ad futurum tempus pertinebat. Accedit quod eius magisterii acta ac praesertim eius de Ecclesia doctrina annis MCMLXII—MCMLXV perficienda erant; attamen animi perceptionem Ioannis XXIII fuisse verissimam nemo non videt, eiusque consilium iure merito dicendum est in longinquum Ecclesiae bono prospexit.

ČASTITIM BRATOM
KARDINALOM, NADŠKOFOM, ŠKOFOFOM,
DUHOVNIKOM, DIAKONOM
IN DRUGIM ČLANOM BOŽJEGA LJUDSTVA

JANEZ PAVEL ŠKOF

SLUŽABNIK BOŽJIH SLUŽABNIKOV
V TRAJEN SPOMIN

ZAKONE SVETEGA PRAVNEGA REDA je katoliška Cerkev po svoji navadi od časa do časa preoblikovala in prenavljala, da bi bili le-ti ob njeni nenehni zvestobi božjemu ustanovitelju čimbolj primerni za odrešenjsko poslanstvo, ki ji je zaupano. Prav iz tega nagaiba, končno spolnjujoč pričakovanje vsega katoliškega sveta, ukazujemo danes, 25. januarja leta 1983, da se razglesi prenovljeni Zakonik cerkvenega prava. Ko to storimo, nam prihaja na misel tisti 25. januar leta 1959, ko je naš prednik blagega spomina Janez XXIII. prvič javno oznanil svojo odločitev preoblikovati veljavno zbirkovo kanonskih zakonov, ki je bila razglašena na binkoštni praznik leta 1917.

Ta odločitev prenoviti zakonik se je ujemala hkrati z dvema drugima odločtvama, o katerima je ta papež spregovoril isti dan, da hoče namreč obhajati sinodo rimske škofije in sklicati vesoljni cerkveni zbor. Medtem ko se prvi od teh dogodkov skoraj ni dotaknil preoblikovanja cerkvenega zakonika, je drugi, namreč cerkveni zbor, glede tega zelo pomemben in z njegovo vsebino tesno povezan.

Če se vprašamo, čemu je Janez XXIII. začutil, da je treba preoblikovati veljavni zakonik, najdemo odgovor morda prav v tem zakoniku, ki je bil razglasen leta 1917. Je pa še drug odgovor in hkrati odločilen: zdi se, da je preoblikovanje zakonika cerkvenega prava na vsak način narekoval in celo zahteval cerkveni zbor sam, saj je svoja razpravljanja posvetil predvsem Cerkvi.

Že ob prvi napovedi predelave cerkvenega zakonika je bil cerkveni zbor, kot je povsem očitno, naloga, ki se bo v celioti uresničila v prihodnosti. Dodajmo še, da so dokumente njegovega učiteljstva, predvsem njegov nauk o Cerkvi, izdelali v letih 1962—1965; vendar vsakdo vidi, da je bil navdih Janeza XXIII. nadvse pravilen, in po pravici moramo reči, da je njegova odločitev daleč vnaprej skrbela za dobro Cerkve.

Quapropter novus Codex, qui hodie in publicum prodit, praeviam Concilii operam necessario postulavit; et quamquam una cum oecumenico illo coetu est praenuntiatus, tamen tempore eundem sequitur, quia labores, ad illum apparandum suscepti, cum in Concilio niti deberent, nonnisi post idem absolutum incipere potuerunt.

Mentem autem hodie converentes ad exordium illius itineris, hoc est ad diem illam XXV Ianuarii anno MCMLIX, atque ad ipsum Ioannem XXIII, Codicis recognitionis initiatorem, fateri debemus hunc Codicem ab uno eodemque proposito profluxisse, rei christiana scilicet restaurandae; a quo quidem proposito totum Concilii opus suas normas suumque ductum praesertim accepit.

Quod si nunc considerationem intendimus ad naturam laborum, qui Codicis promulgationem praecesserunt, itemque ad modum quo iidem confecti sunt, praesertim inter Pontificatus Pauli VI et Ioannis Pauli I, ac deinceps usque ad praesentem diem, id claro in lumine ponatur omnino oportet, huiusmodi labores spiritu insigniter collegiali ad exitum esse perductos; idque non solum respicit externam operis compositionem, verum etiam ipsam conditarum legum substantiam penitus afficit.

Haec vero nota collegialitatis, qua processus originis huius Codicis eminenter distinguitur, cum magisterio et indole Concilii Vaticani II plane congruit. Quare Codex non modo ob ea quae continent, sed etiam iam in suo ortu p[re]fert afflatum huius Concilii, in cuius documentis Ecclesia, universale sacramentum salutis (cfr. Const. *Lumen gentium*, n. 9, 48), tamquam Populus Dei ostenditur eiusque hierarchica constitutio in Collegio Episcoporum una cum Capite suo nixa perhibetur.

Hac igitur de causa Episcopi et Episcopatus invitati sunt ad sociam operam praestandam in novo Codice apparando, ut per tam longum iter, ratione quantum fieri posset collegiali, paulatim formulae iuridicae maturescerent, quae, deinde, in usum universae Ecclesiae inservire deberent. Omnibus vero huius negotii temporibus labores participaverunt etiam *periti*, viri scilicet peculiari scientia praediti in theologica doctrina, in historia ac maxime in iure canonico, qui ex universis terrarum orbis regionibus sunt arcessiti.

Quibus singulis universis hodie gratissimi animi sensus ultro proferimus.

In primis ob oculos Nostros obversantur Cardinales vita functi, qui Commissioni preparatoriae praefuerunt: Cardinalis Petrus Ciriaci, qui opus inchoavit, et Cardinalis Pericles Felici, qui complures per annos laborum iter moderatus est, fere usque ad metam. Cogitamus deinde Secretarios eiusdem Commissionis: Rev.mum D. Iaco-

Zato je novi zakonik, ki ga danes uradno sporočamo javnosti, nujno zahteval predhodno delo cerkvenega zpora; in čeprav je bil napovedan hkrati z omenjenim vesoljnim zborom, mu vendar sledi v precejšnji časovni razdalji, kajti dela, ki so se za njegovo pripravo morala nasloniti na cerkveni zbor, so se lahko začela šele, ko se je le-ta končal.

Ce danes pomislimo na začetek te poti, se pravi na 25. januar leta 1959, in na Janeza XXIII., pobudnika predelave cerkvenega zakonika, moramo priznati, da je ta zakonik sad iste namere, nameč prenove krščanskega življenja; in prav ta namera je v prvi vrsti navdihovala vse delo cerkvenega zpora pri njegovih določbah in njegovem poteku.

Ce sedaj pretehtamo naravo del, ki so bila opravljena pred razglasitvijo novega zakonika, in način, kako so bila opravljena, zlasti med papeževanjem Pavla VI., Janeza Pavla I. in odtej do današnjega dne, je nujno treba poudariti, da so bila ta dela dokončana v duhu prave zbornosti; to pa se ne nanaša samo na zunanjо sestavo dela, ampak se tudi v celoti tiče vsebine izdanih zakonov.

Ta značilnost zbornosti, s katero se odlikuje nastajanje tega zakonika, povsem ustrezza učenju in značaju drugega vatikanskega cerkvenega zpora. Zato zakonik ne samo zaradi vsebine, ampak že v svojem nastanku razodeva duha tega cerkvenega zpora, v katerega dokumentih se Cerkev, vesoljni zakrament odrešenja (prim. Dogm. konstitucijo o Cerkvi 9; 48), predstavlja kot božje ljudstvo in se njegova hierarhična ureditev pokaže utemeljena na škofovskem zboru skupaj z njegovo glavo.

Iz tega razloga so bili torej škopje in episkopat povabljeni k sodelovanju pri pripravljanju novega zakonika, da bi na tako dolgi poti, opravljeni kolikor mogoče zorno, polagoma dozorelo pravno oblikovano izražanje, ki bi ga potem vesoljna Cerkev mogla koristno uporabljati. Na vseh razvojnih stopnjah tega velikega dela so sodelovali tudi strokovnjaki, posebni izvedenci v bogoslovni vedi, zgodovini in predvsem v cerkvenem pravu; le-te so pritegnili z vseh delov sveta.

Vsem tem posameznikom se danes iz srca še posebej zahvaljujemo.

Pred očmi imamo predvsem pokojna kardinala, ki sta predsedovala pripravljalni komisiji, kardinal Pietro Ciriaci, ki je delo začel, in kardinal Pericle Felici, ki je več let, skoraj do konca, vodil potek del. Na misel nam prihaja tajnik omenjene komisije Giacomo Violardo, pozneje kardinal, in p. Raimondo Bidagor, član Družbe Jezusove; oba sta k dopolnitvi dela prispevala darove svoje učenosti

bum Violardo, postmodum Cardinalem, ac P. Raimundum Bidagor, Societatis Iesu sodalem, qui ambo in hoc munere explendo doctrinae ac sapientiae suae dona profuderunt. Simul cum illis recolimus Cardinales, Archiepiscopos, Episcopos, quotquot illius Commissionis membra fuerunt, necnon Consultores singulorum Coetuum a studiis hisce annis ad tam strenuum opus adhibitos, quos Deus interim ad aeterna praemia vocavit. Pro his omnibus suffragans precatio Nostra ad Deum ascendit.

Sed placet etiam commemorare viventes, in primisque hodierum Commissionis Pro-Praesidem, nempe Venerabilem Fratrem Rosarium Castillo Lara, qui diutissime tanto muneri operam navavit egregiam; ac, post illum, dilectum filium Villelimum Onclin, sacerdotem, qui assidua diligentique cura ad felicem operis exitum valde contulit, ceterosque qui in eadem Commissione sive ut Sodales Cardinales, sive ut Officiales, Consultores Cooperatoresque in Coetibus a studiis vel in aliis Officiis, suas maximi pretii partes contulerunt, ad tantae molis tantaeque implicationis opus elaborandum atque perficiendum.

Codicem itaque hodie promulgantes, Nos plane consci sumus hunc actum a Nostra quidem Pontificis auctoritate proficisci, ac proinde induere *naturam primatiale*. Attamen pariter consci sumus hunc Codicem, ad materiam quod attinet, in se referre *collegialm sollicitudinem de Ecclesia omnium Nostrorum in Episcopatu Fratrum*; quinimmo, quasi ex quadam similitudine ipsius Concilii, idem Codex habendus est veluti fructus *collegialis cooperationis*, quae orta est ex expertorum hominum institutorumque viribus per universam Ecclesiam in unum coalescentibus.

Altera oritur quaestio, quidnam sit Codex Iuris Canonici. Cui interrogationi ut rite respondeatur, mente repetenda est longinqua illa hreditas iuris, quae in libris Veteris et Novi Testamenti continetur, ex qua tota traditio iuridica et legifera Ecclesiae, tamquam a suo primo fonte, originem dicit.

Christus enim Dominus uberrimam hereditatem Legis et Prophetarum, quae ex historia et experientia Populi Dei in Vetere Testamento paulatim creverat, minime destruxit, sed implevit (cfr. Mt 5, 17), ita ut ipsa novo et altiore modo ad hereditatem Novi Testamenti pertineret. Quamvis ergo Sanctus Paulus, mysterium paschale expnens, doceat iustificationem non ex legis operibus, sed ex fide dari (cfr. Rm 3, 28; cfr. Gal 2, 16), tamen nec vim obligantem Decalogi excludit (cfr. Rm 13, 8—10; cfr. Gal 5, 13—25; 6, 2), nec momentum disciplinae in Ecclesia Dei negat (cfr. 1 Cor, cap. 5 et 6). Sic Novi Testamenti scripta sinunt, ut nos multo magis percipiamus hoc ip-

in modrosti. Skupaj s temi se spominjamo kardinalov, nadškofov, škofov, ki so bili člani omenjene komisije, kakor tudi svetovalcev posameznih študijskih skupin, ki so bili v teh letih pritegnjeni k temu tako zahtevnemu delu in ki jih je medtem Bog poklical k večnemu plačilu. Za vse te se dviga naša prošnja k Bogu.

Hočemo pa se spomniti tudi živih, to je predvsem sedanji namestnik predsednika komisije škof Rosario Castillo Lara, ki je dolga leta v tako odgovorni službi opravljal odlično delo; in za njim duhovnik Willy Onclin, ki je s svojo neutrudno marljivostjo in vestnostjo veliko pripomogel, da se je delo srečno končalo, in končno vsi drugi, ki so v isti komisiji kot kardinali člani ali uslužbenci, svetovalci in sodelavci v študijskih skupinah ali drugih uradih prispevali svoj dragocen delež, da se je lahko izoblikovalo in končalo tako težko in tako zapleteno delo.

Ko torej danes razglašamo novi zakonik, se dobro zavedamo, da to dejanje izhaja iz papeške oblasti in je zato *izraz našega prvenstva*. Vendar pa se zavedamo, da ta zakonik glede na vsebino nosi v sebi *zborno skrb* vseh naših bratov v škofovstvu za Cerkv; še več, na podlagi neke podobnosti s cerkvenim zborom je treba ta zakonik imeti za nekakšen sad *zbornega sodelovanja*, ki je nastalo tako, da so se duhovne moči strokovnjakov in ustanov vesoljne Cerkve združile za skupno delo.

Tu se nam zastavlja zdaj drugo vprašanje, kaj je pravzaprav zakonik cerkvenega prava. Da pravilno odgovorimo na to vprašanje, moramo v mislih preleteti tisto davno pravno dediščino, vsebovano v knjigah stare in nove zaveze, iz katere kot iz svojega prvega vira izhaja vse pravno in zakonodajno izročilo Cerkve.

Kristus Gospod namreč tiste bogate dediščine postave in prerokov, ki je polagoma rasla iz zgodovine in izkustva starozaveznega božjega ljudstva, nikakor ni odpravil, marveč dopolnil (prim. Mt 5, 17), tako da sedaj na nov in globlji način spada k novozavezni dediščini. Čeprav sveti Pavel, ko razlagal velikonočno skrivnost, uči, da se nam opravičenje ne daje iz del postave, ampak iz vere (prim. Rim 3, 28; prim. Gal 2, 16), vendar ne izključuje obvezujoče moči dekaloga (prim. Rim 13, 8—10; prim. Gal 13—25; 6, 2) in ne zanikuje pomena pravnega reda v božji Cerkvi (prim. 1 Kor, pogl. 5 in 6). Tako na podlagi novozaveznih spisov razumemo vezi, ki to pomembnost tesneje povezujejo z odrešenjskim značajem evangelijskega oznanjevanja.

Ker je tako, je jasno, da zakonikov namen nikakor ni v življenju Cerkve ali vernikov nadomestiti vero, milost, duhovne darove in

sum disciplinae momentum, utque melius intellegere valeamus vincula, quae illud arctiore modo coniungunt cum indole salvifica ipsius Evangelii nuntii.

Quae cum ita sint, satis appareat finem Codicis minime illum esse, ut in vita Ecclesiae vel christifidelium fides, gratia, charismata ac praesertim caritas substituantur. Ex contrario, Codex eo potius spectat, ut talem gignat ordinem in ecclesiasticali societate, qui, pracci-puas tribuens partes amori, gratiae atque charismatibus, eodem tempore faciliorem reddit ordinatam eorum progressionem in vita sive ecclesiasticalis societatis, sive etiam singulorum hominum, qui ad illam pertinent.

Codex, utpote cum sit primarium documentum legiferum Ecclesiae, innixum in hereditate iuridica et legifera Revelationis atque Traditionis, pernecessarium instrumentum censendum est, quo debitus servetur ordo tum in vita individuali atque sociali, tum in ipsa Ecclesiae navitate. Quare, praeter elementa fundamentalia structurae hierarchicae et organicae Ecclesiae a Divino Conditore statuta vel in apostolica aut ceteroqui in antiquissima traditione fundata, ac praeter praecipuas normas spectantes ad exercitium triplicis munieris ipsi Ecclesiae demandati, Codex quasdam etiam regulas atque agendi normas definiat oportet.

Instrumentum, quod Codex est, plane congruit cum natura Ecclesiae, qualis praesertim proponitur per magisterium Concilii Vaticani II in universum spectatum, peculiarique ratione per eius ecclesiologicam doctrinam. Immo, certo quodam modo, novus hic Codex concipi potest veluti magnus nisus transferendi in sermonem *canonisticum* hanc ipsam doctrinam, ecclesiologiam scilicet conciliarem. Quod si fieri nequit, ut imago Ecclesiae per doctrinam Concilii descripta perfecte in linguam *canonisticam* convertatur, nihilominus ad hanc ipsam imaginem semper Codex est referendus tamquam ad primarium exemplum, cuius lineamenta is in se, quantum fieri potest, suapte natura exprimere debet.

Inde nonnullae profluunt fundamentales normae, quibus totus regitur novus Codex, intra fines quidem materiae illi propriae, nec non ipsius linguae, quae cum ea materia cohaeret.

Quinimmo affirmari licet inde etiam proficiisci notam illam, qua Codex habet veluti complementum magisterii a Concilio Vaticano II propositi, peculiari modo quod attinet ad duas Constitutio-nes, dogmaticam nempe atque pastoralem.

Hinc sequitur, ut fundamentalis illa ratio *novitatis*, quae, a traditione legifera Ecclesiae numquam discedens, reperitur in Concilio

predvsem ljubezen. Nasprotno, zakonikov namen je dati cerkveni družbi takšno ureditev, ki daje prednost ljubezni, milosti in duhovnem darovom, hkrati pa olajša njihovo urejeno rast v življenju cerkvene družbe in posameznikov, ki ji pripadajo.

Kot prvenstven zakonodajni dokument Cerkve, oprt na pravno in zakonodajno dedičino razodetja in izročila, moramo imeti zakonik za prepotrebno sredstvo, s katerim se zagotavlja potreben red, tako v zasebnem in družbenem življenju kakor tudi v dejavnosti Cerkve same. Zato mora zakonik poleg temeljnih, od njene božjega ustanovitelja postavljenih ali na apostolsko ali kako drugo prastaro izročilo oprtih prvin cerkvene ureditve, in poleg najpomembnejših določb glede opravljanja trojne službe, zaupane Cerkvi, opredeliti še nekatere pravila in določbe za potrebljeno ravnanje.

Sredstvo, kakršno je zakonik, docela ustreza naravi Cerkve, zlasti kakor nam jo podaja učiteljstvo drugega vatikanskega cerkvenega zbora na splošno in posebej še v svojem nauku o Cerkvi. Še več, novi zakonik lahko na neki način pojmuemo kot veliko pri-zadevanje prenesti ta nauk, namreč nauk cerkvenega zbora o Cerkvi, v govorico *cerkvenega prava*. Čeprav ni mogoče, da bi podobo Cerkve, kot jo je opisal nauk cerkvenega zbora, natančno prenesli v cerkvenopravni jezik, se bo zakonik kljub temu nenehno vračal k tej podobi kot prvenstvenemu vzoru, katerega poteze mora, kolikor je mogoče, izraziti po svoji naravi.

Iz tega izhajajo nekatere temeljne določbe, ki usmerjajo ves novi zakonik v mejah njemu lastne vsebine in njegov jezik, ki je z njom povezan.

Trditi bi mogli celo, da iz tega izvira tudi tista značilnost, po kateri velja zakonik za nekakšno spopolnitve nauka drugega vatikanskega cerkvenega zbora, posebej še dogmatične in pastoralne konstitucije.

Iz tega sledi, da je tisti temeljni značaj *novosti*, ki nikdar ne odstopa od zakonodajnega izročila Cerkve in ga najdemo v drugem vatikanskem cerkvenem zboru posebej v njegovem nauku o Cerkvi, tudi značaj *novosti* v novem zakoniku.

Od prvin, ki izražajo pravo in lastno podobo Cerkve, moramo navesti predvsem nauk, ki predstavlja Cerkev kot božje ljudstvo (prim. Dogm. konstitucijo o Cerkvi 2), hierarhično oblast pa kot služenje (prav tam 3); nadalje nauk, ki kaže Cerkev kot občestvo in zato določa medsebojne tesne odnose, ki morajo vladati med delno in vesoljno Cerkvio, med zbornostjo in prvenstvom; potem nauk, po katerem so vsi člani božjega ljudstva, vsak na svoj način,

Vaticano II, praesertim quod spectat ad eius ecclesiologicam doctrinam, efficiat etiam rationem *novitatis* in novo Codice.

Ex elementis autem, quae veram ac propriam Ecclesiae imaginem exprimunt, haec sunt praecipue recensenda: doctrina qua Ecclesia ut Populus Dei (cfr. Const. *Lumen gentium*, 2), et auctoritas hierarchica uti servitum proponitur (*ibid.*, 3); doctrina praeterea quae Ecclesiam uti *communionem* ostendit ac proinde mutuas statuit necessitudines quae inter Ecclesiam particulariem et universalem, atque inter collegialitatem ac primatum intercedere debent; item doctrina qua omnia membra Populi Dei, modo sibi proprio, triplex Christi munus participant, sacerdotale scilicet propheticum atque regale, cui doctrinae ea etiam adnectitur, quae respicit officia ac iura christifidelium, ac nominatim laicorum; studium denique ab Ecclesia in oecumenismum impendendum.

Si igitur Concilium Vaticanum II ex Traditionis thesauro vetera et nova protulit, eiusque novitas hisce aliisque elementis continetur, manifesto patet Codicem eandem notam fidelitatis in novitate et novitatis in fidelitate in se recipere, eique conformari pro materia sibi propria suaque peculiari loquendi ratione.

Novus Codex Iuris Canonici eo tempore in lucem prodit, quo Episcopi totius Ecclesiae eius promulgationem non tantum postulant, verum etiam instanter vehementerque efflagitant.

Ac revera Codex Iuris Canonici Ecclesiae omnino necessarius est. Cum ad modum etiam socialis visibilisque compaginis sit constituta, ipsa normis indiget, ut eius hierarchica et organica structura adspectabilis fiat, ut exercitium munerum ipsi divinitus creditorum, sacrae praesertim potestatis et administrationis sacramentorum rite ordinetur, ut secundum iustitiam in caritate innixam mutuae christifidelium necessitudines componantur, singulorum iuribus in tuto positis atque definitis, ut denique communia incepta, quae ad christianam vitam perfectius usque vivendam suscipiuntur, per leges canonicas fulciantur, muniantur ac promoteantur.

Demum canonicae leges suapte natura observantiam exigunt; qua de causa quam maxima diligentia adhibita est, ut in diuturna Codicis præparatione, accurata fieret normarum expressio eaedemque in solido iuridico, canonico ac theologico fundamento inniterentur.

Quibus omnibus consideratis, optandum sane est, ut nova canonica legislatio efficax instrumentum evadat, cuius ope Ecclesia valeat se ipsam perficere secundum Concilii Vaticani II spiritum, ac

deležni trojne Kristusove službe, duhovniške, preroške in kraljevske, kateremu je pridružen tudi nauk o dolžnostih in pravicah vernikov, še posebej laikov; končno prizadevanje, ki ga mora Cerkev posvečati ekumenizmu.

Ce je torej drugi vatkanski cerkveni zbor prinesel iz zaklada izročila staro in novo in njegovo novost sestavlajo te in druge prvine, je jasno, da mora tudi zakonik vsebovati to značilno lastnost zvestobe v novosti in novosti v zvestobi in se ji po svoji lastni vsebinu in posebnem načinu izražanja povsem prilagoditi.

Novi zakonik cerkvenega prava izide v času, ko škofje vse Cerkve za njegovo razglasitev ne le prosijo, ampak jo tako rekoč nujno in nestrnpo zahtevajo.

In zares, zakonik cerkvenega prava je Cerkvi v resnici potreben. Ker je tudi le-ta ustanovljena kot družbena in vidna tvorba, potrebuje določbe, da bo njena hierarhična in organska zgradba zaznavana, da bi bilo opravljanje od Boga ji zaupanih služb, predvsem svete oblasti in delitve zakramentov, pravilno urejeno, da bi pravičnost, ki sloni na ljubezni, uravnava medsebojne odnose vernikov ob zajamčenih in opredeljenih pravicah posameznikov, in končno, da bi cerkvenopravni zakoni podpirali, utrjevali in pospeševali skupne pobude za čim popolnejše krščansko življenje.

Naposled že po svoji naravi cerkvenopravni zakoni zahtevajo, da jih spolnjujemo; zato so med dolgim pripravljanjem zakonika kar najbolj poskrbeli, da bi bile določbe natančno izražene in se opirale na trden pravni, cerkvenopravni in bogoslovni temelj.

Ko smo vse to preudarili, moramo po pravici želeti, da bi bila nova cerkvena zakonodaja učinkovito sredstvo, s katerim bi se mogla Cerkev spopolniti v duhu drugega vatkanskega cerkvenega zabora in biti vedno bolj sposobna na tem svetu uresničevati svoje odrešenjsko poslanstvo.

Polni zaupanja želimo s temi svojimi premisleki seznaniti vse, ko za latinsko Cerkev razglašamo to glavno zbirko cerkvenih zakonov.

Bog naj stori, da bi bila veselje in mir s pravičnostjo in poslušnostjo najboljše priporočilo tega zakonika in da bi to, kar zapoveduje glava, spolnjevalo telo.

V zaupanju na pomoč božje milosti, opirajoč se na oblast svetih apostolov Petra in Pavla, z zanesljivim spoznanjem in uslišujoč prošnje škofov vsega sveta, ki so s čutom zbornosti z nami sodelovali, z vrhovno oblastjo, ki jo imamo, s to našo odslej veljavno konstitucijo razglašamo pričujoči zakonik, kakor je bil urejen in

magis magisque parem se praebeat salutifero suo muneri in hoc mundo exsequendo.

Placet considerationes has Nostras fidenti animo omnibus committere, dum princeps legum ecclesiasticarum Corpus pro Ecclesia latina promulgamus.

Faxit ergo Deus, ut gaudium et pax cum iustitia et oboedientia hunc Codicem commendent, et quod iubetur a capite, servetur in corpore.

Itaque divinae gratiae auxilio freti, Beatorum Apostolorum Petri et Pauli auctoritate suffulti, certa scientia atque votis Episcoporum universi orbis adnuentes, qui nobiscum collegiali affectu adlaboraverunt, suprema qua pollemus auctoritate, Constitutione Nostra hac in posterum valitura, praesentem Codicem sic ut digestus et recognitus est, promulgamus, vim legis habere posthac pro universa Ecclesia latina iubemus ac omnium ad quos spectat custodiae ac vigilantiae tradimus servandum. Quo autem fidentius haec praescripta omnes probe percontari atque perspecte cognoscere valeant, antequam ad effectum adducantur, edicimus ac iubemus, ut ea vim obligandi sortiantur a die prima Adventus anni MCMLXXXIII. Non obstantibus quibuslibet ordinationibus, constitutionibus, privilegiis etiam speciali vel individua mentione dignis necnon consuetudinibus contrariis.

Omnes ergo filios dilectos hortamur, ut significata praecepta animo sincero ac propensa voluntate exsolvant, spe confisi fore ut Ecclesiae studiosa disciplina revirescat ac ac propterea animarum quoque salus magis magisque, auxiliatrice Beatissima Virgine Maria, Ecclesiae Matre, promoveatur.

Datum Romae, die XXV Ianuarii, anno MCMLXXXIII, apud Vaticanas aedes, Pontificatus Nostri quinto.

IOANNES PAULUS PP. II

predelan, in ukazujemo, naj ima poslej zakonsko moč za vso latinško Cerkev, ter ga izročamo varstvu in nadzorstvu vseh, ki so to dolžni. Da bi pa mogli vsi dobro raziskati in jasno spoznati te predpise, preden začno veljati, razglasamo in ukazujemo, naj dobijo veljavo šele na prvi adventni dan leta 1983. Kakršnekoli uredbe, konstitucije, privilegiji, četudi posebne ali posamične omembe vredni, kakor tudi običaji, ki temu nasprotujejo, nimajo več veljave.

Vse ljubljene vernike torej spodbujamo, naj objavljene zapovedi iskreno in prostovoljno spolnjujejo, v trdnem upanju, da bo v Cerkvi spet vzcvetel dejaven pravni red in da bo zato s pomočjo svete Device Marije, matere Cerkve, tudi vedno bolj in bolj napredoval blagor vernikov.

Dano v Rimu, v vatikanski palači, dne 25. januarja leta 1983, v petem letu našega papeževanja.

PAPEŽ JANEZ PAVEL II.

Praefatio

Inde a primaevae Ecclesiae temporibus mos fuit sacros canones in unum colligere, ut eorum scientia et usus et observantia faciliores evaderent, praesertim sacris ministris, quippe cum «nulli sacerdotum suos liceat canones ignorare», ut iam monuit Coelestinus Papa in epistola ad episcopos per Apuliam et Calabriam constitutos (die 21 iulii a. 429. Cfr. Jaffé² n. 371; Mansi IV, col. 469); quibus verbis consonat Concilium Toletanum IV (a. 633) quod, post restauratam disciplinam Ecclesiae in regno Visigothorum ab arianismo liberatae, praescripserat: «sciant sacerdotes scripturas sacras et canones» quia «ignorantia mater cunctorum errorum maxime in sacerdotibus Dei vitanda est» (can. 25; Mansi, X, col. 627).

Revera decursu decem primorum saeculorum passim prope innumerae effluerunt ecclesiasticarum legum syllogae, privato potius consilio compositae, in quibus normae a Conciliis potissimum et a Romanis Pontificibus latae aliaeque e fontibus minoribus depromptae continebantur. Medio saeculo XII huiusmodi coacervatio collectionum et normarum, haud raro inter se pugnantium, item privato inceptu a monacho Gratiano in concordiam legum et collectionum redacta est. Quae concordia, postea Decretum Gratiani nuncupata, primam constituit partem magnae illius collectionis legum Ecclesiae quae, capto exemplo a Corpore Iuris Civilis Justiniani imperatoris, Corpus Iuris Canonici appellata est legesque continebat, quae duorum fere saeculorum tempore ab auctoritate suprema RR. Pontificum conditae sunt, adiuvantibus iuris canonici peritis, qui glossatores vocabantur. Quod Corpus, praeter Gratiani Decretum in quo normae superiores continebantur, constat Libro Extra Gregorii IX, Libro VI° Bonifati VIII, Clementinis i.e. collectione Clementis V a Ioanne XXII promulgata, quibus accedunt huius Pontificis Extravagantes et Extravagantes Communes variorum RR. Pontificum Decretales numquam in collectionem authenticam collectae. Ius ecclesiasticum, quod hoc Corpus complectitur, ius classicum Ecclesiae catholicae constituit atque hoc nomine communiter appellatur.

Huic autem Corpori iuris Ecclesiae Latinae respondet aliquo modo Syntagma Canonum vel Corpus canonum Orientale Ecclesiae Graecae.

Leges sequentes, praesertim tempore reformationis catholicae a Concilio Tridentino conditae atque a variis Curiae Romanae Dicasteriis posterius latae, numquam in unam syllogem digestae sunt; idque causa fuit cur legislatio extra Corpus Iuris Canonici vagans, procedente tempore,

Uvod

Že od časov prve Cerkve so imeli navado sestavljati zbirke svetih kanonov, da so tako, zlasti svetim služabnikom, olajšali njihovo poznanje, rabo in spolnjevanje, kajti »vsak duhovnik mora poznati svoje kanone«, kakor je spodbujal že papež Celestin v pismu škofom v Apuliji in Kalabriji (dne 21. julija 429. leta; prim. Jaffé² št. 371; Mansi IV, kol. 469); s temi besedami se strinja četrti cerkveni zbor v Toledu (l. 633), ki je po obnovitvi pravnega reda arianizma rešene Cerkve v zahodnogotskem kraljestvu predpisal: »Duhovniki naj poznajo sveto pismo in kanone, ker se morajo božji duhovniki najbolj izogibati nevednosti, ki je mati vseh zabolod« (kan. 25; Mansi X, kol. 627).

Bolj po zasebni odločitvi so v prvih desetih stoletjih vsepovsod nastale zbirke cerkvenih zakonov, ki so vsebovale predvsem določbe, katere so izdali cerkveni zbori in papeži, in take, ki so bile zajete iz drugih manjših virov. Sredi 12. stoletja je takšen niz zbirk in določb, ki so si neredko nasprotovale, prav tako na zasebno pobudo uredil menih Gratian v skladno celoto zakonov in zbirk. Ta skladna celota, pozneje imenovana Gratianov dekret, je prvi del tiste velike zbirke zakonov Cerkve, ki je po zgledu Zbirke civilnega prava cesarja Justinijana dobila ime Zbirka cerkvenega prava in je vsebovala tudi zakone, katere je v dveh stoletjih izdala vrhovna oblast papežev ob pomoči izvedencev cerkvenega prava, ki so se imenovali glosatorji frazlagalci praval. To zbirko sestavljajo poleg Gratianovega dekreta, ki je vseboval zgoraj omenjene določbe, še Liber Extra Gregorija IX., Liber VI. Bonifacija VIII., Klementine, to je zbirka Klemena V., ki jo je razglasil Janez XXII., tem se pridružujejo Extravagantes istega papeža in Extravagantes Communes kot dekretali različnih papežev, ki nikdar niso bili zbrani v verodostojno zbirko. Cerkveno pravo, ki ga vsebuje ta zbirka, sestavlja klasično pravo katoliške Cerkve in ga tako na splošno imenujejo.

Tej pravni zbirki latinske Cerkve na neki način ustreza Syntagma Canonum ali Corpus Canonum Orientale grške Cerkve.

Poznejših kanonov, ki jih je zlasti v času katoliške obnove izdal tridentinski cerkveni zbor in pozneje različni uradi rimske kurije, niso nikoli uredili v eno zbirko; to pa je bil vzrok, da je zakonodaja, ko se je razširjala izven zbirke cerkvenega prava, sčasoma postala »neizmeren dodatek zakonov, ki so se nakopičili drug na drugega«, in je s svojo neurejenostjo, pa tudi nezanesljivostjo, ki je bila povezana z nekorist-

«immensum aliarum super alias coacervatarum legum cumulum» consti-
tueret, in quo non solum inordinatio, verum etiam incertitudo cum inuti-
litate et lacunis plurimarum legum coniuncta effecerunt, ut ipsa disciplina
Ecclesiae in periculum discriminque in dies magis adduceretur.

Qua de causa iam tempore praeparationis Concilii Vaticani I a multis
episcopis quae situm erat, ut nova et unica legum collectio appararetur,
ad curam pastoralem Populi Dei certiore tutioneque modo expediendam.
Quod quidem opus, cum per actionem conciliarem ad effectum adduci
non potuisset, Apostolica Sedes postea urgentioribus tantum rebus, quae
ad disciplinam propius pertinere videbantur, nova legum ordinatione
consuluit. Pius Papa X, denique, vix Pontificatu inito, negotium in se
suscepit, cum sibi proposuisset omnes leges ecclesiasticas colligere et
reformare, iussit ut opus, duce Cardinali Petro Gasparri, tandem ad ef-
fectum deduceretur.

In tam grandi tamque arduo opere peragendo in primis quaestio de
forma interna et externa novae collectionis solvenda fuit. Seposito modo
compilationis, quo singulae leges prolixo suo originario textu referri de-
buisserent, visum est hodiernam codificationis rationem eligere, sicque
textus praeceptum continentis et proponentes in novam ac breviorem
formam redacti sunt; materia autem tota in quinque libris, qui systema
institutionum iuris romani de personis, de rebus et de actionibus substan-
tialiter imitantur, est ordinata. Opus duodecim annorum spatio peractum
est, sociam ferentibus operam viris peritis, consultoribus et episcopis
totius Ecclesiae. Indoles novi Codicis prooemio can. 6 clare enuntiatur:
«*Codex vigentem huc usque disciplinam plerumque retinet, licet op-
portunas immutationes afferat.* Non agebatur ergo de iure novo con-
dendo, sed praecipue de iure usque ad illud tempus vigente nova ratione
ordinando. Pio X vita functo, haec collectio universalis, exclusiva, authen-
tica ab eius successore Benedicto XV die 27 maii 1917 promulgata est,
et a die 19 maii 1918 vim obligandi obtinuit.

Ius universale huius Codicis Pio-Benedictini consensu omnium com-
probatum est, idemque nostra aetate valde contulit ad pastorale munus
efficaciter promovendum in tota Ecclesia, quae interim nova incrementa
suscipiebat. Attamen, tum externae Ecclesiae condiciones in hoc mundo
qui paucis decenniis tam celeres rerum vices ac tam graves morum im-
mutationes expertus est, tum progredientes internae rationes communi-
tatis ecclesiasticae, necessario effecerunt, ut nova legum canonistarum
reformatio in dies magis urgeret atque expositularetur. Haec sane tempo-
rum signa clare perspexerat Summus Pontifex Ioannes XXIII, qui cum
Synodi Romanae et Concilii Vaticani II primum nuntium dedit die 25
ianuarii 1959, simul etiam annuntiavit hos eventus necessario fore praepa-
rationem ad exoptatum Codicis renovationem instituendam.

nostjo in vrzelmi mnogih zakonov, povzročila, da je sam pravni red
Cerkve bil vedno bolj v nevarnosti in stiski.

Mnogi škofje so zato že v času priprave 1. vatikanskega cerkvenega
zbora žeeli, naj se sestavi nova in samo ena zbirka zakonov, da bo
pastoralna skrb božjega ljudstva potekala bolj zanesljivo in varno. Ker
dejavnost cerkvenega zpora tega dela ni mogla uresničiti, je apostolski
sedež nato z novo ureditvijo zakonov poskrbel samo za najnujnejše zade-
ve, za katere se je zdelo, da se bolj tičejo pravnega reda. Komaj je Pij X.
postal papež, si je zastavil nalogo in sklenil zbrati ter preoblikovati vse
cerkvene zakone in ukazal, da se naposled delo pod vodstvom kardinala
Pietra Gasparrija v celoti uresniči.

Pri tako velikem in tako težavnem delu je bilo treba najprej rešiti
vprašanje notranje in zunanje oblike nove zbirke. Izločili so kompilator-
ski način, v katerem bi morali posamične zakone navajati v njihovem
celotnem izvirnem besedilu, namenoma pa izbrali sodobni način urejanja
zakonov, in so tako besedila, ki so vsebovala in podajala zapoved, strnili
v novo in krajsko obliko, vse gradivo pa razvrstili v pet knjig, ki v jedru
posnemajo razvrstitev ustanov rimskega prava glede na osebe, stvari in
pravni postopek. S skupnim prizadevanjem izvedencev, svetovalcev in
škofov vse Cerkve je bilo delo končano v dvanajstih letih. Značilnosti
novega zakonika jasno v uvodu izrazi kan. 6: »*Zakonik večinoma ohranja
do zdaj veljavni pravni red, čeprav uvaja primerne spremembe.*« Torej
ni šlo za ustvaritev novega prava, ampak predvsem za ureditev dotlej
veljavnega prava na nov način. Po smrti Pija X. je njegov naslednik
Benedikt XV. dne 27. maja 1917 razglasil to splošno, izključno in vero-
dstojno zbirko, ki je začela veljati dne 19. maja 1918.

Splošno pravo tega Pijevega-Benediktovega zakonika so vsi soglasno
sprejeli in je v našem času mnogo prispevalo k učinkovitejšemu pospe-
ševanju pastoralnega dela v vsej Cerkvi, ki je medtem doživljala novo
rast. Vendar so zunanje razmere Cerkve v tem svetu, ki je v nekaj
desetletjih doživel tako nagle menjave razmer in tako resne spremembe
nравi, in napredajoča notranja ureditev cerkvene skupnosti neizogibno
povzročile, da je novo preoblikovanje cerkvenih zakonov iz dneva v dan
postajalo bolj nujno in potrebno. Ta znamenja časov je jasno spoznal
papež Janez XXIII., ki je dne 25. januarja 1959 prvič napovedal rimske
sinodo in 2. vatikanski cerkveni zbor, hkrati pa tudi oznanil, da bosta ta
dogodka nujno pripravila zaželeno prenovitev zakonika.

Čeprav je bila že na začetku vesoljnega cerkvenega zpora dne 28.
marca 1963 ustanovljena komisija za prenovo zakonika cerkvenega prava,
so člani kardinali pod predsedstvom kardinala Pietra Ciriaci in
tajnika Giacoma Violarda na seji 12. novembra istega leta skupaj s pred-

Re quidem vera, quamvis Commissione Codici Iuris Canonici recognoscendo die 28 martii 1963, incohato iam Concilio Oecumenico, constituta esset, Praeside Card. Petro Ciriaci et Secretario Rev.mo D. Jacobo Vialardo, sodales Cardinales in coetu die 12 novembris eiusdem anni habito una cum Praeside convenerunt veros as proprios recognitionis labores esse differendos, eosque nonnisi post absolutum Concilium incipere posse. Reformatio enim perficienda erat iuxta consilia et principia ab ipso Concilio statuenda. Interea Commissioni a Ioanne XXIII constitutae eius Successor Paulus VI die 17 aprilis 1964 septuaginta consultores adiunxit, ac postea alios sodales Cardinales nominavit et consultores e toto orbe arcessivit, ut in labore perficiendo operam suam navarent. Die 24 februariorum 1965 Summus Pontifex Rev.mum P. Raymundum Bidagor S.J. novum Secretarium Commissionis nominavit, cum Rev.mus D. Violardo ad munus Secretarii Congregationis pro Disciplina Sacramentorum promotus esset, et die 17 novembris eiusdem anni Rev.mum D. Guilelmum Oncin Secrетarium Adiunctum Commissionis constituit. Card. Ciriaci vita functo, die 21 februariorum 1967 novus Pro-Praeses nominatus est Archiepiscopus Pericles Felici, iam Secretarius Generalis Concilii Vaticanum II, qui die 26 iunii eiusdem anni in Sacrum Cardinalium Collegium cooptatus est et deinceps munus Praesidis Commissionis suscepit. Cum autem Rev.mus P. Bidagor die 1 novembris 1973 annum octogesimum agens a munere Secretarii cessasset, die 12 februariorum 1975 Exc.mus D. Rosalius Castillo Lara S.D.B., episcopus tit. Praecausensis et Coadiutor Truxillensis in Venetiola, novus Secretarius Commissionis renuntiatus est, idemque die 17 maii 1982, Cardinali Pericle Felici praemature e vivis erepto, Pro-Praeses Commissionis est constitutus.

Concilio Oecumenico Vaticano II iam ad finem vergente, coram Summo Pontifice Paulo VI die 20 novembris 1965 sollemnitas Sessio habita est, cui Cardinales sodales, Secretarii, consultores et officiales Secretariae, interim constitutae, interfuerunt, ut publica inauguratio laborum Codici Iuris Canonici recognoscendo celebraretur. In allocutione Summi Pontificis quodammodo fundamenta totius laboris iacta sunt ac revera in memoria revocatur Ius Canonicum e natura Ecclesiae manare, eius radicem sitam in potestate iurisdictionis a Christo Ecclesiae tributa, necnon finem in cura animarum ad salutem aeternam consequendam esse ponendum; indeoles praeterea iuris Ecclesiae illustratur, eius necessitas contra communiores obiectiones vindicatur, historia progressionis iuris et collectionum inuitur, praesertim autem urgens novae recognitionis necessitas in luce ponitur, ut Ecclesiae disciplina mutatis rerum coondicionibus apte accommodetur.

Summus Pontifex insuper duo elementa Commissioni indicavit, quae universo labori praeesse deberent. Primum nempe non agebantur tantum-

sednikoma soglašali, da je treba pravo in lastno delo prenove odložiti in da se more začeti šele po končanem cerkvenem zboru, kajti preoblikovanje je treba opraviti po nasvetih in načelih, ki jih mora določiti sam cerkveni zbor. Komisiji, ki jo je ustanovil Janez XXIII., je njegov naslednik Pavel VI. dne 17. aprila 1964 medtem pridružil sedemdeset svetovalcev in nato imenoval druge člane kardinalne ter pritegnil svetovalce z vsega sveta, da bi pomagali uresničiti to delo. Papež je dne 24. februarja 1965 imenoval p. Raimonda Bidagorja D. J. za novega tajnika komisije, ker je Violardo prevzel službo tajnika kongregacije za disciplino zakramentov, 17. novembra istega leta pa je bil imenovan Willy Oncin za pomočnika tajnika komisije. Ko je umrl kardinal Ciriaci, je bil dne 21. februarja 1967 imenovan za namestnika predsednika nekdanji glavni tajnik 2. vatikanskega cerkvenega zбора, nadškof Pericle Felici, ki je isto leto 26. junija postal kardinal in je takrat prevzel službo predsednika komisije. Ko pa je p. Bidagor, ki je dne 1. novembra 1973 dopolnil 80 let, odložil službo tajnika, je bil dne 12. februarja 1975 Rosalio Castillo Lara SDB, naslovni škof iz Peccansa in pomožni škof iz Trujilla v Venezueli, imenovan za novega tajnika komisije, ko pa je kardinal Pericle Felici 17. maja 1982 nepričakovano umrl, je postal namestnik predsednika.

Že proti koncu 2. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zboru je bilo dne 20. novembra 1965 v papeževi navzočnosti slovesno zasedanje kardinalov članov, tajnikov, svetovalcev in uradnikov tajništva, ki je bilo medtem ustanovljeno, da bi proslavili javni začetek del za prenovo zakonika cerkvenega prava. Papež je v svojem nagovoru nekako dal temelje vsemu delu in priklical v spomin, da cerkveno pravo izhaja iz narave Cerkve, da korenini v vodstveni oblasti, ki jo je Kristus podelil Cerkvi, in da mora imeti svoj namen v skrbi, da duše dosežejo zveličanje, poleg tega je osvetlil značilnosti cerkvenega prava, proti bolj splošnim ugovorom branil njegovo potrebnost, ocenil zgodovino razvoja prava in pravnih zbirk, predvsem pa pojasnil nujno potrebnost ponovne prenove, da bi se tako pravni red Cerkve primerno prilogodil spremenjenim razmeram.

Papež je poleg tega nakazal komisiji dve sestavini, ki bi morali voditi vse delo. Najprej naj bi namreč ne šlo le za novo razvrstitev zakonov, kot se je zgodilo pri predelavi Pijevskega-Benediktovega zakonika, ampak tudi in zlasti za preoblikovanje določb ob prilagoditvi novemu mišljenju in novim potrebam, vendar bo moralno staro pravo ostati temelj. Pri vsej tej prenovi je končno treba natančno imeti pred očmi odloke in listine drugega vatikanskega cerkvenega zboru, ker vsebujejo lastne temeljne poteze zakonodajne prenove bodisi da so bile izdane določbe, ki se tičejo neposredno novih ustanov in cerkvenega pravnega reda, bodisi da bi bilo potrebno, da bi doktrinalno bogastvo tega cerkvenega zboru, ki je

modo de nova legum ordinatione, quemadmodum in elaborando Codice Pio-Benedictino factum erat, sed etiam ac praelestim de reformatione normarum novo mentis habitui novisque necessitatibus accommodanda, etsi ius vetus suppeditare fundamentum deberet. Accurate deinde prae oculis habenda erant in hoc recognitionis opere universa Decreta et Acta Concilii Vaticani II, cum in iis propria novationis legislativae lineamenta invenirentur, sive quia normae fuerant editae, quae instituta nova et disciplinam ecclesiasticam directe respiciebant, sive etiam quia oportebat divitiae doctrinales huius Concilii, quae multum tribuerant pastorali vitae, etiam in canonica legislatione sua consecaria suumque necessarium complementum haberent.

Iteratis allocutionibus, praeceptis et consiliis etiam sequentibus annis duo praedicta elementa in mentem membrorum Commissionis revocata sunt a Summo Pontifice, qui quidem universum laborem altius dirigere atque assidue prosequi numquam cessavit.

Ut subcommissiones seu coetus a studiis opus modo organico aggredi possent, necesse erat ut ante omnia enuclearentur et appobarentur principia quaedam, quae universae Codicis recognitionis iter sequendum statuerent. Coetus quidam centralis consultorum textum documenti praeparavit, quod iussu Summi Pontificis mense octobri 1967 studio Coetus Generalis Synodi Episcoporum subiectum est. Unanimo fere consensu haec principia approbata sunt: 1°) In renovando iure indoles iuridica novi Codicis, quam postulat ipsa natura socialis Ecclesiae, omnino retinenda est. Quare Codicis est normas praebere ut christifideles in vita christiana degenda bonorum ab Ecclesia oblatorum participes fiant, quae eos ad salutem aeternam ducant. Ideoque hunc ad finem Codex iura et obligationes uniuscuiusque erga alios et erga societatem ecclesiasticam definire atque tueri debet, quatenus ad Dei cultum et animarum salutem pertineant. 2°) Inter forum externum et forum internum, quod Ecclesiae proprium est et per saecula viguit, existat coordinatio, ita ut conflictus inter utrumque vitetur. 3°) Ad curam pastoralem animarum quam maxime fovendam, in novo iure, praeter virtutem iustitiae, ratio habeatur etiam caritatis, temperantiae, humanitatis, moderationis, quibus aequitati studeatur non solum in applicatione legum ab animarum pastoribus facienda, sed in ipsa legislatione, ac proinde normae nimis rigidae seponantur, immo ad exhortationes et suasiones potius recurritur, ubi non adsit necessitas stricti iuris servandi propter bonum publicum et disciplinam ecclesiasticam generalem. 4°) Ut Summus Legislator et Episcopi in cura animarum concordem operam praeistent et pastorum munus modo magis positivo appareat, quae huc usque extraordinariae erant facultates circa dispensationem a legibus generalibus, ordinariae fiant, reservatis iis tan-

veliko prispevalo k pastoralnemu življenju, tudi v cerkvenopravni zakonodaji imelo svoje zaključke in svojo potrebitno dopolnitev.

Tudi v naslednjih letih je papež, ki nikoli ni nehal vse delo razumevajoče voditi in skrbno spremljati, v ponovnih nagovorih, naročilih in nasvetih spominjal člane komisije na ti dve pravkar omenjeni sestavini.

Da bi mogle podkomisije ali študijske skupine organsko začeti z delom, je bilo treba natančno pojasniti in potrditi nekatera načela, ki bi določala nujen potek vse prenove zakonika. Osrednja skupina svetovalcev je pripravila besedilo dokumenta, ki je bil oktobra 1967 splošnemu zasedanju škofovske sinode na papežev ukaz predložen v preučevanje. S skoraj enodušno privolitvijo so potrdili tale načela:

1. Pri prenavljanju prava je treba povsem ohraniti pravni značaj novega zakonika, ki ga zahteva sama družbena narava Cerkve. Zato mora zakonik vsebovati določbe, da postanejo verniki v krščanskem življenju deležni dobrin, ki jih ponuja Cerkv in jih vodijo v večno zvičlanje. Zato mora zakonik opredeljevati in varovati pravice in dolžnosti vsakogar do drugih in do cerkvene skupnosti, kolikor so v zvezi z bogočastjem in blagrom duš.

2. Med notranjim in zunanjim področjem, kar je lastno Cerkvi in je bilo stoletja v veljavi, naj vrla skladnost tako, da se prepreči spor med obema.

3. Da bi se čim bolj pospeševala pastoralna skrb za duše, naj se v novem pravu poleg kreposti pravičnosti upošteva tudi ljubezen, zmernost, človečnost, umerjenost, s katerimi naj se podpira ravnovesje ne le v uporabi zakonov s strani pastoralnih delavcev, marveč v sami zakonodaji, in naj se zato ne sestavijo prestroge določbe, nasprotno, naj se bolj uporabljam spodbude in priporočila, kjer ni potrebe, da se zaradi javnega blagra in splošnega cerkvenega pravnega reda ohranja strogo pravo.

4. Za složno delovanje najvišjega zakonodajalca in škofov v pastoralni skrbi za duše, da bi služba pastirjev postala bolj očitno pozitivna, naj doslej izredne pravice glede spregledovanja splošnih zakonov postanejo redne, pridržijo pa se vrhovni oblasti vesoljne Cerkve ali drugim višjim oblastem samo tiste, ki zaradi skupnega blagra zahtevajo izjemo.

5. Dobro je treba biti pozoren na načelo, ki se izvaja iz gornjega in se imenuje načelo subsidiarnosti ter ga je treba v Cerkvi toliko bolj uporabljati, ker je služba škofov s pridruženimi oblastmi božjepopravna. Da se le ohranita enotnost zakonodaje ter vsem skupno in splošno pravo, se s tem načelom brani tudi primernost in potrebnost skrbeli za korist zlasti posamečnih ustanov z območnim pravom in z zdravo samostojnostjo območne izvršne oblasti, ki jim je priznana. Ko se torej opre na to načelo, naj novi zakonik prepusti območnemu pravu ali izvršni oblasti, kar ni potrebno za enotnost pravnega reda vesoljne Cerkve tako, da se

tum Supremae potestati Ecclesiae universalis vel aliis auctoritatibus superioribus, quae propter bonum commune exceptionem exigant. 5°) Probe attendatur ad principium, quod e superiore eruitur et principium subsidiarietatis vocatur, in Ecclesia eo vel magis applicandum, quod officium episcoporum cum potestatibus adnexis est iuris divini. Hoc principio, dum unitas legislativa et ius universale et generale servantur, convenientia etiam et necessitas propugnantur providendi utilitati praesertim singulorum institutorum per iura particularia et per sanam autonomiam potestatis executivae particularis illis agnitam. Eodem igitur principio innexus, novus Codex sive iuribus particularibus sive potestati executivae demandet, quae unitati disciplinae Ecclesiae universalis necessaria non sint, ita ut sanae sic dictae «decentralizationi» opportune provideatur, remoto periculo disgregationis vel constitutionis Ecclesiarum nationalium. 6°) Propter fundamentalem aequalitatem omnium christifidelium et propter diversitatem officiorum et munerum, in ipso ordine hierarchico Ecclesiae fundatam, expedit ut iura personarum apte definiantur atque in tuto ponantur. Quod efficit, ut exercitum potestatis clarus appareat veluti servitium, magis eius usus firmetur, et abusus removeantur. 7°) Quae ut apte in praxim deducantur, necesse est ut peculiaris cura tributatur ordinandae procedurae, quae ad iura subiectiva tuenda spectat. In novando igitur iure ad ea attendatur quae hac in re hucusque magnopere desiderabantur, scilicet ad recursus administrativos et administrationem iustitiae. Ad haec obtinenda, necesse est ut varia potestatis ecclesiasticae munera clare distinguantur, videlicet munus legislativum, administrativum et iudiciale, atque apte definiatur a quibusdam organis singula munera exercenda sint. 8°) Aliquo modo recognoscendum est principium de conservanda indole territoriali in exercitio regiminis ecclesiastici; rationes enim hodierni apostolatus unitates iurisdictionales personales commendare videntur. Principium igitur in iure novo condendo statuatur, quo portio Populi Dei regendi ex regula generali territorio determinetur; sed nihil impediat quominus, ubi utilitas id suadeat, aliae rationes, saltem una simul cum ratione territoriali admitti possint, tamquam criteria ad communitatem fidelium determinandam. 9°) Circa ius coactivum, cui Ecclesia tamquam societas externa, visibilis et independens renuntiare nequit, poenae sint generatim ferendae sententiae, et in solo foro externo irrogentur et remittantur. Poenae latae sententiae ad paucos casus reducantur, tantum contra gravissima delicta irrogandae. 10°) Denique, ut omnes unanimi admittunt, nova dispositio systematica Codicis, quam postulat nova accommodatio, inde ab initio adumbrari quidem, sed exacte definiri et decerni non potest. Eadem igitur peragenda erit tantum post sufficientem singularum partium recognitionem, immo postquam fere totum opus absolutum erit.

primerno predvidi zdrava tako imenovana »decentralizacija«, ko se odstrani nevarnost razkrajanja ali nastajanja narodnih Cerkva.

6. Zaradi temeljne enakosti vseh vernikov in različnosti služb in nalog, ki je utemeljena v sami hierarhični ureditvi Cerkve, je koristno, da se primerno opredelijo in zavarujejo pravice oseb. Tako naj se izvrševanje oblasti še jasneje razodene kot služenje, se bolj utrdi njen izvrševanje in preprečijo zlorabe.

7. Da se bo to primerno preneslo v prakso, je treba posvetiti posebno skrb ureditvi postopka za varstvo subjektivnih pravic. Pri prenavljanju prava je treba biti pozoren na tisto, kar se je v tem že doslej pogrešalo, namreč na upravne pritožbe in prisojanje pravice. Da bi to dosegli, je treba jasno razlikovati različne naloge cerkvene oblasti, namreč zakonodajno, upravno in sodno, in primerno opredeliti, katera telesa naj izvršujejo posamezne naloge.

8. Na neki način je treba pretresti načelo, naj se pri izvrševanju cerkvenega vodstva ohrani ozemeljski značaj: zdi se namreč, da oblike današnjega apostolata priporočajo personalne pravne enote. V novem pravu naj se torej postavi načelo, s katerim se del božjega ljudstva, ki ga je treba voditi, določi po splošnem pravilu na osnovi ozemlja; nič pa ne brani, da bi, kjer se to zdi koristno, dopustili druge vidike vsaj hkrati z ozemeljskim vidikom kot merilo za določitev skupnosti vernikov.

9. Glede kazenskega prava, ki se mu Cerkev kot zunanja, vidna in neodvisna družba ne more odreči, naj bodo kazni na splošno naložene, nalagajo in odpuščajo pa naj se le v zunanjem področju. Vnaprej izrečene kazni naj bodo omejene na nekaj primerov in se naložijo le za najtežeje prestopke.

10. Končno, kakor vsi soglasno priznavajo, je novo sistematično ureditev zakonika, ki jo zahteva nova prilagoditev, na začetku pač mogoče nakazati, ne pa točno opredeliti in določiti. To bo torej treba narediti šele po zadostni prenovi posameznih delov, da, šele potem, ko bo skoraj vse delo zaključeno.

Iz teh načel, ki so morala usmerjati način predelave novega zakonika, je jasno razvidno, da je treba povsod uporabljati nauk o Cerkvi, katerega je razvil 2. vatikanski cerkveni zbor, ki namreč določa, naj se posveti pozornost ne le zunanjim in družbenim oblikam Kristusovega skrivnostnega telesa, ampak tudi in predvsem njegovemu notranjemu življenju.

In res so ta načela pri izdelavi novega zakonika svetovalce vodila nekako za roko.

Medtem je kardinal predsednik komisije v pismu, ki ga je dne 15. januarja 1966 poslal predsednikom škofovskih konferenc, prosil škofe vsega katoliškega sveta, naj povedo svoje želje in predloge glede samega

Ex his principiis, quibus novi Codicis recognitionis iter dirigi oportebat, manifesto patet necessitas applicandi passim doctrinam de Ecclesia a Concilio Vaticano II enucleatam, quippe quae statuat ut non solum ad externas ac sociales Corporis Christi Mystici rationes, verum etiam ac praecipue ad eius vitam intimam attendatur.

Ac re vera his principiis consultores in novo Codicis textu elaborando veluti manu ducti sunt.

Interea per epistolam, die 15 ianuarii 1966 ad Em.mo Cardinali Praeside Commissionis ad Praesides Conferentiarum Episcoporum missam, Episcopi universi orbis catholici rogati sunt ut vota et consilia proponerent de ipso iure condendo necnon de modo, quo relationes inter Conferentias episcoporum et Commissionem apte iniri oporteret, ad cooperationem quam maxime hac in re in bonum Ecclesiae obtinendam. Insuper quaesitum est, ut nomina iuris canonici peritorum ad Secretariam Commissionis mitterentur, qui de iudicio Episcoporum in singulis regionibus doctrina magis eminerent, indicata quoque eorundem speciali peritia, ita ut ex iis consultores et collaboratores seligi ac nominari possent. Revera initio ac decursa laborum, praeter Em.mos sodales inter consultores Commissionis episcopi, sacerdotes, religiosi, laici, iuris canonici necnon theologiae, curae pastoralis animarum et iuris civilis periti ex toto orbe christiano electi sunt, ut operam suam conferrent ad novum Codicem Iuris canonici apparandum. Per totum laborum tempus apud Commissionem, ex quinque Continentibus ac ex 31 nationibus, uti sodales, consultores, aliquique collaboratores, operam praestiterunt 105 Patres Cardinales, 77 archiepiscopi et episcopi, 73 presbyteri saeculares, 47 presbyteri religiosi, 3 religiosae, 12 laici.

Iam ante postremam Concilii Vaticani II sessionem, die 6 maii 1965 consultores Commissionis convocati sunt in privatam sessionem, in qua, de consensu Beatissimi Patris, Praeses Commissionis tres quaestiones fundamentales eorum studio commisit, quaesitum nempe est, utrum unus an duo Codices, Latinus scilicet et Orientalis, conficiendi essent; quinam ordo laborum in eo redigendo esset sequendus, seu quomodo Commissione eiusque organa procedere deberent; denique quomodo apta fieret divisio laboris variis subcommissionibus, quae simul agerent, committendi. De his quaestionibus a tribus coetibus ad id constitutis relationes conjectae sunt, eaedemque ad omnes sodales sunt transmissae.

Circa easdem quaestiones Em.mi Commissionis sodales secundam suam sessionem celebraverunt die 25 novembris 1965, in qua rogati sunt, ut ad nonnulla dubia de hac re responderent.

Quoad ordinationem systematicam novi Codicis, ex voto coetus centralis consultorum, qui a die 3 ad diem 7 aprilis 1967 congregati sunt, principium de hac re redactum est Synodo Episcoporum proponendum. Post

prava, ki naj se izdela, in načina, po katerem bi bilo treba primerno navezati odnose med škofovskimi konferencami in komisijo, da bi v tem prišlo do čim večjega sodelovanja v blagor Cerkve. Prav tako je prosil, naj sporočijo tajništvu komisije imena tistih izvedencev cerkvenega prava, ki se po mnenju škofov v posameznih deželah po znanju zelo odlikujejo, navedejo pa tudi, v čem so posebno izvedeni, da bo mogoče izmed njih izbrati in imenovati svetovalce in sodelavce.

Res so bili že od začetka in med delom poleg kardinalov članov pri-druženi za svetovalce komisije tudi škofje, duhovniki, redovniki, laiki, izvedenci cerkvenega prava in teologije, pastoralnega dela in civilnega prava z vsega krščanskega sveta, da bi pomagali pripraviti novi zakonik cerkvenega prava.

Ves čas dela so pri komisiji delali s petih celin in izmed enaintri-deset narodnosti kot člani, svetovalci in drugi sodelavci: 105 kardinalov, 77 nadškofov in škofov, 73 svetnih duhovnikov, 47 redovnih duhovnikov, 3 redovnice, 12 laikov.

Že pred zadnjim zasedanjem 2. vatikanskega cerkvenega zbora so bili dne 6. maja 1965 svetovalci komisije sklicani na zasebno sejo, na kateri jim je predsednik komisije s privolitvijo svetega očeta izročil v študij tri temeljna vprašanja: ali naj se sestavita eden ali dva zakonika, namreč latinski in vzhodni; kakšen naj bo vrstni red pri pripravi zakonika ali kako naj poteka delo komisije in njenih teles; končno, kako naj se primerno porazdeli delo posameznim podkomisijam, ki naj bi delale hkrati. Tri v ta namen sestavljene skupine so o teh vprašanjih izdelale poročila in so jih poslali vsem članom.

Kardinali člani so o istih vprašanjih razpravljali na svojem drugem zasedanju 25. novembra 1965, kjer so bili naprošeni, naj odgovorijo na nekatere dvome glede tega.

Glede sistematicne ureditve novega zakonika je bilo na željo osrednje skupine svetovalcev, ki so bili zbrani od 3. do 7. aprila 1967, izoblikovano o tem načelo, ki naj bi se predložilo škofovski sinodi. Po zasedanju sinode se je pokazalo primerno sestaviti v novembru 1967 posebno skupino svetovalcev, ki naj bi se posvetili preučevanju sistematicne ureditve. Na zasedanju te skupine v začetku aprila 1968 so vsi soglašali, naj se v novi zakonik ne sprejmejo niti čisto liturgični zakoni niti določbe postopka za razglasitev blaženim in svetnikom in tudi ne določbe o odnosih Cerkve navzven. Vsi so se tudi strinjali, naj se v del, ki govori o božjem ljudstvu, vnese osebni status vseh vernikov, ločeno pa naj se razpravlja o oblasteh in pooblastilih glede na izvrševanje različnih služb in nalog. Končno so vsi soglašali, da v novem zakoniku ni mogoče v celoti ohraniti zgradbo knjig Pijevega-Benediktovega zakonika.

sessionem Synodi, opportunum visum est constituere, mense novembri 1967 specialem coetum consultorum, qui in studium ordinis systematici incumberent. In sessione huius coetus initio mensis aprilis 1968 habita, omnes concordes fuerunt de non recipiendis in novum Codicem nec legibus proprie liturgicis, nec normis circa processus beatificationis et canonizationis, et ne normis quidem circa relationes Ecclesiae ad extra. Placuit quoque omnibus quod in parte ubi de Populo Dei agitur, statutum personale omnium christifidelium poneretur et distincte tractaretur de potestatibus et facultatibus, quae exercitium diversorum officiorum et munerum respiciunt. Omnes denique convenerunt structuram librorum Codicis Pio-Benedictini in novo Codice integre servari non posse.

In tertia sessione Em. morum sodalium Commissionis die 28. maja 1968 habita, Patres Cardinales approbarunt, quoad substantiam, temporariam ordinationem, iuxta quam coetus studiorum, qui iam antea constituerant, in novum ordinem sunt dispositi: «De ordinatione systematica Codicis», «De normis generalibus», «De sacra Hierarchia», «De institutis perfectionis», «De laicis», «De personis physicis et moralibus in genere», «De matrimonio», «De sacramentis, excepto matrimonio», «De magisterio ecclesiastico», «De iure patrimoniali Ecclesiae», «De processibus», «De iure poenali».

Argumenta a coetu «De personis physicis et iuridicis» (ita postea vocatus est) pertractata confluxerunt in Librum «De normis generalibus». Item opportunum visum est constituere coetum «De locis et temporibus sacris deque cultu divino». Ratione amplioris competentiae mutati sunt tituli aliorum coetuum: coetus «De laicis» nomen sumpsit «De fidelium iuribus et consociationibus deque laicis»; coetus «De religiosis» vocatus est «De institutis perfectionis» et denique «De institutis vitae consecratae per professionem consiliorum evangelicorum».

De methodo, quae in labore recognitionis plus quam 16 annos adhibita est, breviter memoranda sunt partes principaliores: consultores singulorum coetuum maxima cum animi deditione operam egregiam praestitunt, solum ad Ecclesiae bonum spectantes, sive in preparatione scripto facta votorum circa proprii schematis partes, sive in disceptatione perdurantibus sessionibus, quae statim temporibus Romae habebantur, sive in examine animadversionum, votorum et sententiarum quae de ipso schemate perveniebant ad Commissionem. Modus procedendi hic erat: singulis consultoribus, qui numero ab octo ad quattuordecim singulos coetus a studiis constituebant, argumentum significabatur quod, iure Codicis vigentis innixum, studio recognitionis subiciendum erat. Unusquisque, post examen quaestionum, votum suum scripto exaratum Secretariae Commissionis transmittebat eiusque exemplar relatori et, si tempus

Na tretjem zasedanju članov komisije 28. maja 1968 so očetje kardinali glede vsebine odobrili začasno razvrstitev, po kateri so študijske skupine, ki so bile že prej ustanovljene, nanovo razporedili: Sistematična ureditev zakonika, Splošne določbe, Sveta hierarhija, Ustanove popolnosti, Laiki, Fizične in pravne osebe na splošno, Sveti zakon, Zakramenti razen zakonsko pravo.

Vsebina, ki jo je obdelovala skupina Fizične in pravne osebe (tako se je pozneje imenovala), se je zlila v knjigo Splošne določbe. Prav tako se je zdelo primerno ustanoviti skupino Sveti kraji in časi ter bogičastje. Zaradi širše pristojnosti so spremenili naslove drugih skupin: skupina Laiki je prevzela ime Pravice in združenja vernikov ter laiki; skupina Redovniki je dobila ime Ustanove popolnosti, končno pa Ustanove posvečenega življenja z zaobljubami evangelijskih svetov.

Glede metode, ki se je pri delu prenove uporabljala več kot 16 let, je treba kratko omeniti pomembnejše sestavine: svetovalci posameznih skupin so z zelo veliko predanostjo opravili odlično delo, ozirajoč se samo na blagor Cerkve, ko so pismeno pripravljal predloge o delih lastnega osnutka, ko so razpravljali na dolgih zasedanjih, ki so bila v določenih obdobjih v Rimu, ko so pregledovali pripombe, predloge in mnenja, ki jih je komisija prejemala k samemu osnutku. Način dela je bil tale: posameznim svetovalcem, ki so po številu od osem do štirinajst sestavljali posamezne študijske skupine, so določili vsebino, ki se je opirala na veljavno pravo zakonika in jo je bilo treba skrbno predelati. Vsak je po preučitvi vprašanj svoj pismeno izdelani predlog poslal tajništvu komisije, en izvod pa so izročili poročevalcu in, če je čas dovoljeval, vsem članom skupine. Na študijskih sejah, ki so morale po delovnem kaledarju biti v Rimu, so se sestajali svetovalci skupine in na predlog poročevalca pretresali vprašanja in mnenja, dokler niso besedila kanonov, tudi po delih, določili z glasovanjem in sestavili osnutek. Na zasedanju je poročevalcu pomagal uradnik, ki je opravljal nalogu zapisnikarja.

Vsaka skupina je glede na določno vsebino imela manjše ali večje število sej, delo pa je trajalo več let.

Posebno zadnji čas so bile ustanovljene mešane skupine z namenom, da bi nekateri svetovalci, zbrani iz različnih skupin, pretresali vsebino, ki se je neposredno tikala več skupin, in je bila potrebna odločitev po skupnem posvetu.

Ko so študijske skupine končale izdelavo nekaterih osnutkov, so vrhovnega zakonodajalca prosili za izoblikovane smernice glede nadaljnega načina dela; po tedaj danih določbah je bil ta način takle:

Skupaj s pojasnjevalnim poročilom so osnutek poslali papežu, ki je odločal, ali je treba preiti k posvetovanju. Ko je prišlo to dovoljenje,

suppetebat, omnibus coetus membris tradebatur. In studii sessionibus, Romae iuxta calendarium laborum habendis, coetus consultores conve- niebant et relatore proponente, omnes quæstiones et sententiae expe- debantur, donec textus canonum etiam per partes suffragio declaretur et in schema redigeretur. In sessione relatori auxilium praestabat of- ficialis, qui actuarii munere fungebatur.

Numerus sessionum pro unoquoque Coetu, secundum argumenta con- creta, maior minorve erat, laboresque per annos protrahebantur.

Habebantur, praesertim tempore posteriore, quidam coetus mixti eo fine constituti, ut a quibusdam consultoribus, e diversis coetibus in unum convenientibus, argumenta disceptarentur, quae directe ad plures coetus spectabant et communi consilio decernerentur oportebat.

Postquam expleta est elaboratio nonnullorum schematum effecta a coetibus a studiis, concretae indicationes postulatae sunt a Supremo Legislatore circa subsequens iter in labore sequendum; quod quidem iter iuxta normas tunc impertitas hoc erat:

Schemata, una cum relatione explicativa, mittebantur ad Summum Pontificem, qui decernebat utrum ad consultationem procedendum esset. Post obtentam hanc permissionem, schemata typis edita submittebantur examini universi Episcopatus ceterorumque organorum consultationis (nempe Dicasteriorum Curiae Romanae, Universitatum et Facultatum ecclesiasticarum atque Unionis Superiorum Generalium), ut ipsa organa, intra tempus prudenter statutum — non minus quam sex menses — suam sententiam exprimendam curarent. Simil quoque schemata mittebantur ad Em.ros Commissionis sodales, ut inde ab hoc stadio laboris suas ob- servationes sive generales sive particulares facerent.

En ordo quo schemata ad consultationem missa sunt: anno 1972: schema «De procedura administrativa»; anno 1973: «De sanctionibus in Ecclesia»; anno 1975 «De Sacramentis»; anno 1976: «De modo procedendi pro tutela iurium seu de processibus»; anno 1977: «De institutis vitae consecratae per professionem consiliorum evangelicorum»; «De normis generalibus»; «De Populo Dei»; «De Ecclesiae munere docendi»; «De locis et temporibus sacris deque cultu divino»; «De iure patrimoniali Ecclesiae».

Procul dubio Codex Iuris Canonici recognitus apte apparari non po- tuisset sine inaestimabili et continua cooperatione, quam Commissioni contulerunt numerosae ac pervalidae animadversiones indolis praesertim pastoralis ab Episcopis et Conferentiis Episcoporum exhibitae. Episcopi enim plurimas scripto animadversiones fecerunt: sive generales quoad schemata ni universum considerata, sive particulares quoad singulos canones.

so tiskane osnutke poslali v preučevanje vsemu episkopatu in drugim posvetovalnim telesom (namreč uradom rimske kurije, cerkvenim uni- verzam in fakultetam ter zvezi vrhovnih redovnih predstojnikov), da bi ta telesa v pametno določenem času — ne manj kakor v šestih mesecih — poskrbela, da izrazijo svoje mnenje. Sočasno so poslali osnutke tudi kardinalom članom komisije, da bi k temu stanju dela dali svoje splošne ali posebne pripombe.

Osnutki so bili poslani v preučevanje v temle vrstnem redu: leta 1972 osnutek Upravni postopek; leta 1973 Sankcije v Cerkvi; leta 1975 Zakramenti; leta 1976 Način varovanja pravic in postopki; leta 1977 Ustanove posvečenega življenja z zaobljubami evangelijskih svetov, Splošne določbe, Božje ljudstvo, Učiteljska služba Cerkve, Sveti kraji in časi ter bogočastje, Premožensko pravo Cerkve.

Prenovljenega zakonika cerkvenega prava brez dvoma ni bilo mogoče primerno pripraviti brez neprecenljivega in nenehnega sodelovanja škofov in škofovskih konferenc, ki so komisiji prispevali številne in zelo tehtne pripombe, zlasti pastoralnega značaja. Škofo je namreč pisorno dali veliko pripomb, bodisi splošnih glede osnutkov v celoti bodisi posebnih glede posameznih kanonov.

Zelo koristne so bile poleg tega tudi pripombe, katere so se opirale na lastno izkustvo osrednjega vodstva Cerkve, ki so jih poslale kongregacije, sodišča in druge ustanove rimske kurije pa tudi znanstveni in tehnični predlogi ter pobude, ki so jih dale cerkvene univerze in fakultete glede različnih šol in različnih načinov mišljenja.

Študij, preučevanje in zborni razpravljanje o vseh splošnih in po- sebnih pripombah, ki so jih poslali komisiji, so predstavljali zares težko in neizmerno delo, ki je trajalo sedem let. Tajništvo komisije je natančno skrbelo, da so se po vrsti uredile in strnile v povzetke vse pripombe, predlogi in spodbude, ki so jih, potem ko so bile razposlane svetovalcem, da bi jih pozorno preučili, najprej izročili v razpravljanje na zasedanjih zbornega dela v desetih študijskih skupinah.

Vsaka pripomba je bila pretehtana z največjo skrbjo in vestnostjo. To se je zgodilo tudi, kadar je šlo za med seboj nasprotuječe si pripombe (kar se ni redko zgodilo), ko niso imeli pred očmi le njihovo sociološko težo (namreč število posvetovalnih teles in oseb, ki so jih predložile), marveč zlasti njihovo doktrinalno in pastoralno vrednost in njihovo po- vezanost z naukom in praktičnimi določbami 2. vatikanskega cerkvenega zpora in s papeškim učiteljstvom, prav tako pa tudi samo potrebno skladnost s pravnim kanoničnim sestavom, kar se tiče specifično tehničnega in znanstvenega vidika. Kadarkoli je šlo za kaj dvomnega ali so obravnavali posebej pomembna vprašanja, so končno zahtevali celo

Magna utilitate praeterea fuerunt etiam animadversiones, innixae in propria experientia circa gubernium Ecclesiae centrale, quas transmiserunt Sacrae Congregationes, Tribunalia aliaque Romanae Curiae Instituta, necnon scientificae atque technicae propositiones et suggestiones prolatae ab Universitatibus et Facultatibus ecclesiasticis ad diversas scholas ad diversasque cogitandi vias pertinentibus.

Studium, examen atque discussio collegialis omnium animadversionum generalium et particularium, quae ad Commissionem transmissae sunt, ponderosum sane immensumque laborem secum tulerunt, qui per septem annos est protractus. Secretariatus Commissionis ad amissim curavit ut ordinatim disponerentur atque in synthesis redigerentur omnes animadversiones, propositiones et suggestiones, quae, postquam consultoribus transmissae fuerant ut ab ipsis attente examinarentur, discussioni deinceps submittebantur in sessionibus collegialis laboris habendis a decem coetibus a studiis.

Nulla fuit animadversio, quae perpensa non esset maxima cum cura atque diligentia. Hoc factum est etiam cum de animadversionibus agebatur inter se contrariis (quod non raro evenit), prae oculis habendo non solum earum pondus sociologicum (nempe numerum organorum consultationis ac personarum quae ipsas proponebant), sed praesertim earum valorem doctrinalem ac pastoralem earundemque cohaerentiam cum doctrina et normis applicativis Concilii Vatican II et cum Magisterio pontificio, itemque, ad rationem specificē technicam et scientificam quod attinet, necessariam ipsam congruitatem cum systemate iuridico canonico. Immo, quotiescumque de re dubia agebatur vel quaestiones peculiaris momenti agitabantur, tunc denuo postulabatur sententia Em. morum Commissionis sodalium in sessione plenaria coadunatorum. Aliis vero in casibus, attenta specifica materia de qua disceptabatur, consulebantur etiam Congregatio pro Doctrina Fidei aliaque Curiae Romanae Dicasteria. Multae denique correctiones et immutaciones in canonibus priorum Schematum, petentiibus aut suggestoribus Episcopis ceterisque organis consultationum, introductae sunt, adeo ut nonnulla schemata evaserint penitus novata vel emendata.

Retractatis igitur omnibus schematibus, Secretaria Commissionis et consultores in ulteriore eundemque ponderosum incubuerunt labore. Agebatur enim de interna coordinatione omnium schematum curanda, de tuenda eorum uniformitate terminologica praesertim sub aspectu technico-iuridico, de redigendis canonibus in breves et concinnas formulas, ac denique de systematica ordinatione definitive statuenda, ita ut omnia et singula schemata, a distinctis coetibus parata, in unicum atque omni ex parte cohaerentem Codicem confluenterent.

mnenje kardinalov članov, ki so bili zbrani na plenarnem zasedanju. V drugih primerih so pa glede na specifično gradivo, o katerem so razpravljali, vprašali za svet tudi kongregacijo za nauk vere in druge urade rimske kurije. Na prošnjo ali pobudo škofov in drugih posvetovalnih teles so končno vnesli mnogo popravkov in sprememb v kanonih prvotnih osnutkov v tolkišni meri, da so nekateri osnutki bili popolnoma prenovljeni ali izboljšani.

Ko so bili torej vsi osnutki obdelani, so se tajništvo komisije in svetovalci lotili zadnjega in prav težavnega dela. Šlo je namreč za to, da poskrbijo za notranjo skladnost vseh osnutkov, ohranijo njihovo izrazostolovno enotnost, zlasti pod tehnično-pravnim vidikom, uredijo kanone v kratka in usklajena besedila, slednjič pa dokončno določijo sistematično razvrstitev tako, da se bodo vsi in posamezni osnutki, ki so jih pripravile različne skupine, zlivali v en sam in vsestransko skladen zakonik.

Nova sistematična razvrstitev, ki je nekako sama po sebi nastala iz počasi dozorevajočega dela, se opira na dve načeli, eno upošteva zvestobo do splošnejših načel, ki jih je že prej določila osrednja skupina, drugo pa praktično korist, tako da bi novi zakonik mogli zlahka razumeti in uporabljati ne le izvedenci, marveč tudi pastirji, da, celo vsi verniki.

Novi zakonik torej sestavlja sedem knjig z naslovimi: Splošne določbe, Božje ljudstvo, Učiteljska služba Cerkve, Posvečevalna služba Cerkve, Premoženje Cerkve, Sankcije v Cerkvi, Postopki. Čeprav je iz razlike v naslavljaju, ki ga imajo posamezne knjige starega in novega zakonika, že dosti razvidna tudi razlika med obojnim sestavom, je vsekakor še veliko bolj očitna prenova sistematične razvrstitve iz delov, oddelkov, naslovov in njihovega naslavljanja. Prav gotovo drži, da bolj kakor stara ustreza nova razvrstitev gradivu in lastnemu značaju cerkvenega prava in, kar je pomembnejše, je tudi bolj v skladu z naukom o Cerkvi 2. vatkanskega cerkvenega zbora in tistimi iz tega izhajajočimi načeli, ki so bila predložena že na začetku prenove.

Na praznik apostolov Petra in Pavla, dne 29. junija 1980, je bil tiskani osnutek vsega zakonika izročen papežu, ki je ukazal, naj se pošlje v končno preučitev in presojo posameznim kardinalom članom komisije. Da bi se tudi v poslednjem obdobju napornega dela čim jasneje pokazala udeleženost vse Cerkve, je papež določil, da je treba druge člane, kardinalne in tudi škofe, izbrane iz vse Cerkve, pridružiti komisiji — predlagale so jih škofovskie konference ali sveti in zveze škofovskih konferenc — in tako se je ta komisija takrat povečala na 74 članov. V začetku leta 1981 so le-ti poslali zelo številne pripombe, ki jih je nato tajništvo komisije, ko so posebej izvedeni svetovalci na posameznih področjih, za katera je

Nova ordinatio systematica, quae veluti sua sponte ex labore paulatim maturescente orta est, duobus principiis initititur, quorum alterum spectat ad fidelitatem erga generaliora principia iam pridem a coetu centrali statuta, alterum vero ad practicam utilitatem, ita ut novus Codex non solum a peritis, sed etiam a Pastoribus, immo et a christifidelibus omnibus facile intellegi atque in usu haberri possit.

Constat ergo novus Codex septem Libris, qui inscribuntur: De normis generalibus, De Populo Dei, De Ecclesiae munere docendi, De Ecclesiae munere sanctificandi, De bonis Ecclesiae temporalibus, De sanctionibus in Ecclesia, De processibus. Quamvis ex differentia rubricarum quae singulis Libris veteris et novi Codicis praeponuntur, differentia quoque inter utrumque sistema iam satis appareat, nihilominus multo magis ex partibus, sectionibus, titulis eorumque rubricis innovatio ordinis systematici manifesta fit. At pro certo habendum est novam ordinationem non solum materiae et indoli propriae iuris canonici magis quam veterem respondere, sed, quod maioris momenti est, magis etiam satisfacere ecclesiologiae Concilii Vaticani II iisque inde manantibus principiis quae iam initio recognitionis fuerint proposita.

Schema totius Codicis, die 29 iunii 1980, in sollemnitate Beatorum Apostolorum Petri et Pauli, typis editum, Summo Pontifici oblatum est, qui iussit ut illud definitivi examinis et iudicii peragendi causa singulis Cardinalibus Commissionis membris mitteretur. Quo magis autem in luce poneretur participatio totius Ecclesiae in postremo quoque phasi laborum stadio, Summus Pontifex decrevit alios sodales: Cardinales et etiam Episcopos, ex universa Ecclesia selectos, Commissioni esse aggregandos — Episcoporum Conferentias vel Consiliis aut Coetibus Episcoporum Conferentiarum proponentibus — atque ita eadem Commissio hac vice adiecta est ad numerum 74 sodalium. Qui quidem, initio a. 1981, quam plurimas miserunt animadversiones, quae deinde a Secretaria Commissionis, operam navantibus consultoribus peculiari peritia praeditis in singulis materiis de quibus agebatur, accurato examini, diligent studio et collegiali discussioni subiectae sunt. Synthesis omnium animadversionum una cum responsionibus a Secretaria et a consultoribus datis, mense agosto 1981 ad Commissionis membra transmissa est.

Sessio Plenaria, de mandato Summi Pontificis convocata, ut de toto novi Codicis textu deliberaret et suffragia definitiva ferret, a die 20 ad diem 28 octobris 1981 in Aula Synodi Episcoporum celebrata est, in eaque praesertim de sex quaestionibus maioris ponderis et momenti disceptatio instituta est, sed et de aliis etiam per petitionem decem saltem Patrum allatis. Dubio in fine Sessionis Plenariae proposito, utrumne Patribus placaret, ut post examinata in Plenaria Schema C. I. C. et emendationes iam inductas, idem Schema, introductis quae in Plenaria maioritatem ob-

šlo, vneto opravili delo, izročilo v natančno preučitev, vesten študij in zborni razpravljanje. Povzetek vseh pripomb skupaj z odgovori, ki so jih dali tajništvo in svetovalci, je bil v avgustu 1981 poslan članom komisije.

Plenarna seja, ki je bila po papeževem naročilu sklicana, da bi se posvetovala o vsem besedilu novega zakonika in dokončno odločila z glasovanjem, je bila od 20. do 28. oktobra 1981 v dvorani škofovsko sinode, na nej pa so razpravljali predvsem o šestih tehtnejših in pomembnejših vprašanjih, pa tudi o drugih, ki jih je s prošnjo zastavilo vsaj deset očetov. Na koncu plenarnega zasedanja so na zastavljeni vprašanje, ali očetje soglašajo, naj po preučitvi osnutka zakonika cerkvenega prava na plenarni seji in po že izvedenih zboljšavah, isti osnutek, ko bo vanj vneseno, kar je na plenarnem zasedanju bilo sprejeto z večino glasov, upoštevajoč tudi druge poslane pripombe, in po zgraditvi sloga in latinščine (kar vse zaupajo predsedniku in tajništvu), velja za ustrezajoč, da se čimprej izroči papežu, ki naj, v času in na način, kakor bo sam določil, zakonik izda, očetje s soglasno privolitvijo odgovorili, da se strinjajo.

Na ta način ponovno pregledano in odobreno besedilo celotnega zakonika, kateremu so dodali kanone iz osnutka temeljnega zakona Cerkve, ki jih je bilo zaradi vsebine treba vključiti v zakonik, in izboljšano glede latinščine, je bilo nato spet tiskano in 22. aprila 1982 izročeno papežu, da bi ga bilo mogoče razglasiti.

Papež je sam osebno ob pomoči nekaterih izvedencev in po posvetovanju z namestnikom predsednika papeške komisije za prenovitev zakonika cerkvenega prava ta najnovejši osnutek pregledal in, ko je vse ustrezno pretehtal, odločil, da je treba novi zakonik razglasiti 25. januarja 1983, to je na obletnico prve napovedi papeža Janeza XXIII. glede potrebnе prenovitve zakonika.

Ko je za to ustanovljena papeška komisija po skoraj dvajsetih letih srečno končala res težavno zaupano ji nalogu, pa je najnovejše pravo Cerkve, ki vsebuje preprostost, jasnost, skladnost in znanost resničnega prava, že na voljo pastirjem in vernikom; ker pa poleg tega ni tuje ljubezni, pravšnosti, človečnosti in je popolnoma prepojeno z resničnim krščanskim duhom, skuša ustrezati zunanjemu in notranjemu značaju, ki je Cerkvi dan od Boga, in želi hkrati biti v pomoč v razmerah in potrebah sedanjega sveta, v katerih živi. Če so zaradi zelo naglih sprememb današnje človeške družbe nekatere reči že v času nastajanja prava postale manj popolne in bodo v kratkem potrebovale novo preučitev, premore Cerkev tolikšno bogastvo moči, da more nič drugače kakor v preteklih stoletjih spet vneto stopiti na pot prenove zakonov svojega

tinuerint, prae oculis quoque habitis aliis quae datae fuerint, animadversionibus, atque perpolitione facta quoad stilum et latinitatem (quae omnia Praesidi et Secretariae committuntur) dignum habeatur, quod Summo Pontifici, qui tempore et modo, quae sibi videantur, Codicem edat, quam primum praesentetur Patres unanimo consensu responderunt: placet.

Textus integer Codicis hoc modo retractatus et approbatus, auctus canonibus schematis Legis Ecclesiae Fundamentalis, quos ratione materiae in Codicem inseri oportebat, atque etiam quoad latinitatem perpolitus, tandem rursus typis impressus est atque, ut iam ad promulgationem procedi posset, die 22 aprilis 1982 Summo Pontifici est traditus.

Summus Pontifex, autem, per Se ipsum, adiuvantibus quibusdam peritis auditoque Pro-Praeside Pontificiae Commissionis Codici Iuris canonici recognoscendo, huiusmodi novissimum Schema recognovit atque omnibus mature perpensis, decrevit novum Codicem promulgandum esse die 25 ianuarii 1983, anniversario scilicet primi nuntii, quem Papa Ioannes XXIII dedit de Codicis recognitione instituenda.

Cum autem Pontificia Commissio ad hoc constituta post viginti fere annos arduum sane munus sibi creditum feliciter absolverit, iam Pastoribus et christifidelibus praesto est ius novissimum Ecclesiae, quod simplicitate, perspicuitate, concinnitate ac veri iuris scientia non caret; insuper, cum sit a caritate, aequitate, humanitate non alienum, atque vero christiano spiritu plene perfusum, id ipsum externae et internae indoli Ecclesiae divinitus datae respondere studet simulque eius condicionibus ac necessitatibus in mundo huius temporis consulere exoptat. Quod si ob nimis celeres hodiernae humanae societatis immutationes, quaedam iam tempore iuris condendi minus perfecta evaserunt ac deinceps nova recognitione indigebunt, tanta virium ubertate Ecclesia pollet ut, haud secus ac praeteritis saeculis, valeat viam renovandi leges vitae suae rursus capessere. Nunc autem lex amplius ignorari nequit; Pastores securis potiuntur normis, quibus recte sacri ministerii exercitium dirigant; hinc unicuique copia datur iura et officia sibi propria cognoscendi, et arbitrio in agendo via praeccluditur; abusus qui ob parentiam legum in disciplinam ecclesiasticam forte irrepperint, facilius extirpari ac praepediri poterunt; universa denique apostolatus opera, instituta atque incepta profecto habent unde expedite progrediantur et promoveantur, quia sana ordinatio iuridica prorsus necessaria est ut ecclesiastica communitas vigeat, crescat, floreat. Quod faxit benignissimus Deus, Beatissima Virgine Maria, Ecclesiae Matre, eius Sponso S. Iosepho, Ecclesiae Patrono, SS. Petro et Paulo deprecatoribus.

življenja. Zdaj pa ni več dovoljeno ne meniti se za zakon; pastirji imajo na voljo varne določbe, po katerih naj pravilno usmerjajo izvrševanje svete službe; s tem ima vsakdo na voljo sredstvo, da spozna sebi lastne pravice in dolžnosti ter se samovolji v ravnjanju zapre pot; zlorabe, ki so se zaradi pomanjkanja zakonov morebiti prikradle v cerkveni pravni red, bo mogoče lažje izkoreniniti in preprečiti; končno imajo vse dejavnosti apostolata, ustanove in pobude dejansko nekaj, iz česar naj varno izhajajo in napredujejo, ker je zdrava pravna ureditev vsekakor potrebna, da se cerkvena skupnost krepi, raste in cvete. To naj podeli dobrotljivi Bog na priprošnjo svete Device Marije, matere Cerkve, njenega moža sv. Jožefa, zavetnika Cerkve, in svetega Petra in Pavla.

**ZAKONIK
CERKVENEGA PRAVA**

**CODEX
IURIS CANONICI**

Liber I

DE NORMIS GENERALIBUS

Can. 1 — Canones huius Codicis unam Ecclesiam latinam respiciunt.

Can. 2 — Codex plerumque non definit ritus, qui in actionibus liturgicis celebrandis sunt servandi; quare leges liturgicae hucusque vigentes vim suam retinent, nisi earum aliqua Codicis canonibus sit contraria.

Can. 3 — Codicis canones initas ab Apostolica Sede cum nationibus aliisve societatibus politicis conventiones non abrogant neque iis derogant; eaedem idcirco perinde ac in praesens vigere pergent, contrariis huius Codicis praescriptis minime obstantibus.

Can. 4 — Iura quaesita, itemque privilegia quae, ab Apostolica Sede ad haec usque tempora personis sive physicis sive iuridicis concessa, in usu sunt nec revocata, integra manent, nisi huius Codicis canonibus expresse revocentur.

Can. 5 — § 1. Vigentes in praesens contra horum praescripta canonum consuetudines sive universales sive particulares, quae ipsis canonibus huius Codicis reprobantur, prorsus suppressae sunt, nec in posterum reviviscere sinantur; ceterae quoque suppressae habentur, nisi expresse Codice aliud caveatur, aut centenariae sint vel immemorables, quae quidem, si de iudicio Ordinarii pro locorum ac personarum adiunctis submoveri nequeant, tolerari possunt.

§ 2. Consuetudines praeter ius hucusque vigentes, sive universales sive particulares, servantur.

Can. 6 — § 1. Hoc Codice vim obtinente, abrogantur:

1° Codex Iuris Canonici anno 1917 promulgatus;

2° aliae quoque leges, sive universales sive particulares, praescriptis huius Codicis contrariae, nisi de particularibus aliud expresse caveatur;

3° leges poenales quaelibet, sive universales sive particulares a Sede Apostolica latae, nisi in ipso hoc Codice recipientur;

4° ceterae quoque leges disciplinares universales materiam respicientes, quae hoc Codice ex integro ordinatur.

§ 2. Canones huius Codicis, quatenus ius vetus referunt, aestimandi sunt ratione etiam canonicae traditionis habita.

Prva knjiga

SPLOŠNE DOLOČBE

Kan. 1 — Kanoni tega zakonika se ozirajo le na latinsko Cerkev.

Kan. 2 — Zakonik na splošno ne določa obredov, po katerih se je pri liturgičnih opravilih treba ravnati; zato ohranijo doslej veljavni liturgični zakoni svojo moč, razen če kateri izmed njih nasprotuje kanonom zakonika.

Kan. 3 — Pogodb, ki jih je apostolski sedež sklenil z državami ali drugimi političnimi družbami, kanoni tega zakonika ne odpravljajo ne celoma ne deloma; te zato v celoti veljajo, ne da bi jih ovirali nasprotni predpisi tega zakonika.

Kan. 4 — Pridobljene pravice pa tudi privilegi, ki jih je apostolski sedež dosedaj podelil fizičnim ali pravnim osebam, če jih uživajo in niso bili preklicani, ostanejo v veljavi, razen če jih kanoni tega zakonika izrečeno preklicujejo.

Kan. 5 — § 1. Doslej veljavni splošni ali območni običaji, ki nasprotujejo predpisom teh kanonov in jih kanoni tega zakonika zametajo, se povsem odpravljajo in se ne sme dopustiti, da bi v prihodnje zopet oživeli; tudi za druge velja, da so odpravljeni, razen če zakonik izrečeno določa kaj drugega ali če so stoletni ali starodavni, ki se smejo ohraniti, če jih po presoji ordinarija glede na krajevne ali osebne okoliščine ni mogoče odpraviti.

§ 2. Splošni ali območni običaji, ki so doslej obstajali mimo prava, naj se ohranijo.

Kan. 6 — § 1. Ko začne veljati ta zakonik, se odpravijo:

1. zakonik cerkvenega prava, objavljen leta 1917;
2. tudi drugi splošni ali območni zakoni, nasprotni predpisom tega zakonika, če glede območnih ni izrečeno določeno kaj drugega;
3. katerikoli splošni ali območni kazenski zakoni, izdani od apostolskega sedeža, če niso v ta zakonik sprejeti;
4. tudi drugi splošni disciplinski zakoni, nanašajoči se na vsebino, ki jo ta zakonik celoma urejuje.

§ 2. Kanone tega zakonika, kolikor vsebujejo staro pravo, je treba presojati tudi v smislu kanonskega izročila.

Titulus I
DE LEGIBUS ECCLESIASTICIS

Can. 7 — Lex instituitur cum promulgatur.

Can. 8 — § 1. Leges ecclesiasticae universales promulgantur per editionem in *Actorum Apostolicae Sedis commentario officiali*, nisi in casibus particularibus aliis promulgandi modus fuerit praescriptus, et vim suam exserunt tantum expletis tribus mensibus a die qui *Actorum* numero appositus est, nisi ex natura rei illico ligent aut in ipsa lege brevior aut longior vacatio specialiter et expresse fuerit statuta.

§ 2. Leges particulares promulgantur modo a legislatore determinato et obligare incipiunt post mensem a die promulgationis, nisi alias terminus in ipsa lege statuatur.

Can. 9 — Leges respiciunt futura, non praeterita, nisi nominatim in eis de praeteritis caveatur.

Can. 10 — Irritantes aut inhabilitantes eae tantum leges habenda sunt, quibus actum esse nullum aut inhabilem esse personam expresse statuitur.

Can. 11 — Legibus mere ecclesiasticis tenentur baptizati in Ecclesia catholica vel in eandem recepti, quique sufficienti rationis usu gaudent et, nisi aliud iure expresse caveatur, septimum aetatis annum expleverunt.

Can. 12 — § 1. Legibus universalibus tenentur ubique terrarum omnes pro quibus latae sunt.

§ 2. A legibus autem universalibus, quae in certo territorio non vident, eximuntur omnes qui in eo territorio actu versantur.

§ 3. Legibus conditis pro peculiari territorio ii subiciuntur pro quibus latae sunt, quique ibidem domicilium vel quasi-domicilium habent et simul actu commorantur, firmo praescripto can. 13.

Can. 13 — § 1. Leges particulares non praesumuntur personales, sed territoriales, nisi aliud constet.

§ 2. Peregrini non adstringuntur:

1º legibus particularibus sui territorii quamdiu ab eo absunt, nisi aut earum transgressio in proprio territorio noceat, aut leges sint personales;

2º neque legibus territorii in quo versantur, iis exceptis quae ordini publico consulunt, aut actuum sollemnia determinant, aut res immobiles in territorio sitas respiciunt.

Prvi naslov
CERKVENI ZAKONI

Kan. 7 — Zakon se postavi, ko se razglasí.

Kan. 8 — § 1. Splošni cerkveni zakoni se razglasijo, ko se objavijo v uradnem listu Acta Apostolicae Sedis, če ni v posameznih primerih predpisani drug način razglasitve; veljati pa začnejo šele po treh mesecih od dneva, ki ga nosi številka uradnega lista, razen če po svoji naravi vežejo takoj ali če je v zakonu samem posebej in izrečno določena krajša ali daljša vmesna doba.

§ 2. Območni zakoni se razglasijo tako, kakor določi zakonodajalec, veljati pa začnejo mesec dni po razglasitvi, če v zakonu samem ni določen drug čas.

Kan. 9 — Zakoni veljajo za naprej, ne za nazaj, če ni glede preteklosti v njih kaj izrečno določeno.

Kan. 10 — Zakoni, ki odrekajo veljavnost ali sposobnost, so letisti, ki izrečno določajo ničnost opravila ali nesposobnost osebe.

Kan. 11 — Čisto cerkveni zakoni vežejo tiste, ki so v katoliški Cerkvi krščeni ali vanjo sprejeti in morejo zadosti razumno ravnati in so spolnili sedmo leto starosti, razen če je v pravu izrečno določeno kaj drugega.

Kan. 12 — § 1. Splošni zakoni vežejo povsod vse, za katere so izdani.

§ 2. Splošni zakoni, ki na določenem ozemlju ne veljajo, pa ne vežejo nikogar, ki na tem ozemlju trenutno biva.

§ 3. Zakoni, izdani za posebno ozemlje, vežejo tiste, za katere so izdani in imajo tam domovališče ali nepravo domovališče in hkrati tam trenutno bivajo; velja pa predpis kan. 13.

Kan. 13 — § 1. Domneva se, da območni zakoni niso osebni, temveč ozemeljski, če ni razvidno kaj drugega.

§ 2. Tujcev ne vežejo:

1. območni zakoni njihovega ozemlja, dokler so zunaj njega, razen če bi njihova kršitev povzročila škodo na njihovem lastnem ozemlju, ali če so zakoni osebni;

2. prav tako ne zakoni ozemlja, kjer se zadržujejo, razen tistih, ki varujejo javni red ali določajo obličnost opravil ali se nanašajo na nepremičnine na tem ozemlju.

§ 3. Vagi obligantur legibus tam universalibus quam particularibus quae vigent in loco in quo versantur.

Can. 14 — Leges, etiam irritantes et inhabilitantes, in dubio iuris non urgent; in dubio autem facti Ordinarii ab eis dispensare possunt, dummodo, si agatur de dispensatione reservata, concedi soleat ab auctoritate cui reservatur.

Can. 15 — § 1. Ignorantia vel error circa leges irritantes vel inhabilitantes earundem effectum non impediunt, nisi aliud expresse statutatur.

§ 2. Ignorantia vel error circa legem aut poenam aut circa factum proprium aut circa factum alienum notorium non praesumitur; circa factum alienum non notorium praesumitur, donec contrarium probetur.

Can. 16 — § 1. Leges authentice interpretatur legislator et is cui potestas authentice interpretandi fuerit ab eodem commissa.

§ 2. Interpretatio authentica per modum legis exhibita eandem vim habet ac lex ipsa et promulgari debet; si verba legis in se certa declarat tantum, valet retrosum; si legem coarctet vel extendat aut dubiam explicet, non retrotrahitur.

§ 3. Interpretatio autem per modum sententiae iudicialis aut actus administrativi in re peculiari, vim legis non habet et ligat tantum personas atque afficit res pro quibus data est.

Can. 17 — Leges ecclesiasticae intellegendae sunt secundum propriam verborum significationem in textu et contextu consideratam; quae si dubia et obscura manserit, ad locos parallelos, si qui sint, ad legis finem ac circumstantias et ad mentem legislatoris est recurrendum.

Can. 18 — Leges quae poenam statuunt aut liberum iurium exercitium coarctant aut exceptionem a lege continent, strictae subsunt interpretationi.

Can. 19 — Si certa de re desit expressum legis sive universalis sive particularis praescriptum aut consuetudo, causa, nisi sit poenalis, dirimenda est attentis legibus latis in similibus, generalibus iuris principiis cum aequitate canonica servatis, iurisprudentia et praxi Curiae Romanae, communis constantique doctorum sententia.

Can. 20 — Lex posterior abrogat priorem aut eidem derogat, si id expresse edicat aut illi sit directe contraria, aut totam de integro ordinat legis prioris materiam; sed lex universalis minime derogat iuri particulari aut speciali, nisi aliud in iure expresse caveatur.

§ 3. Brezdomce vežejo splošni in območni zakoni, ki so v veljavi v kraju, kjer se zadržujejo.

Kan. 14 — Če gre za dvom o pravu, zakoni, tudi če odrekajo veljavnost ali sposobnost, ne vežejo; če pa gre za dvom o dejstvu, lahko ordinariji od njih dajo spregled; če pa gre za spregled, ki je pridržan, le tedaj, če ga običajno spregleda oblast, kateri je pridržan.

Kan. 15 — § 1. Nepoznanje ali zmota glede zakonov, ki odrekajo veljavnost ali sposobnost, njihovega učinka ne zadrži, če ni izrečno določeno kaj drugega.

§ 2. Nepoznanje ali zmota glede zakona ali kazni ali lastnega dejanja ali tujega splošno znanega dejanja se ne domnevata; domnevata pa se glede tujega ne splošno znanega dejanja, dokler se napsotno ne dokazuje.

Kan. 16 — § 1. Zakone verodostojno razлага zakonodajalec in tisti, ki mu je ta podelil oblast verodostojne razlage.

§ 2. Verodostojna razлага, izdana v obliki zakona, ima isto veljavno kakor zakon sam in se mora razglasiti; če nedvoumne besede zakona le pojasnjuje, velja za nazaj; če pa zakon ozi, razširja ali če dvoumen zakon razлага, ne učinkuje za nazaj.

§ 3. Če pa je razлага dana v obliki sodniške sodbe ali upravne odločbe v posebni stvari, nima zakonske moći in veže le osebe in zadeva stvari, za katere je bila dana.

Kan. 17 — Cerkvene zakone je treba razumeti v njihovem besednjem, iz besedila in miselne zveze razvidnem pomenu; če ta ostane dvoumen ali nejasen, je treba upoštevati morebitna vzporedna mesta, namen zakona, okolišine in namen zakonodajalca.

Kan. 18 — Zakone, ki določajo kazen, omejujejo svobodno izvrševanje pravic ali vsebujejo izjemo od zakona, je treba razlagati ozko.

Kan. 19 — Če za kakšno stvar ni izrečnega ne splošnega ne območnega zakonskega predpisa ali običaja, je treba zadevo, če ne gre za kazensko, presojati z upoštevanjem zakonov, izdanih za podobne stvari, po splošnih pravnih načelih in upoštevati kanonično pravost, pravno znanost in prakso rimske kurije ter splošno in ustaljeno mnenje učiteljev.

Kan. 20 — Poznejši zakon v celoti ali delno razveljavlja prejšnjega, če to izrečno pove, ali če mu je naravnost nasproten ali celotno snov prejšnjega zakona povsem na novo ureja; vendar splošni zakon ne razveljavlja območnega ali posebnega prava, če pravo izrečno ne določa kaj drugega.

Can. 21 — In dubio revocatio legis praeexsistentis non praesumitur, sed leges posteriores ad priores trahendae sunt et his, quantum fieri potest, conciliandae.

Can. 22 — Leges civiles ad quas ius Ecclesiae remittit, in iure canonico iisdem cum effectibus serventur, quatenus iuri divino non sint contrariae et nisi aliud iure canonico caveatur.

Titulus II DE CONSuetudine

Can. 23 — Ea tantum consuetudo a communitate fidelium introducta vim legis habet, quae a legislatore approbata fuerit, ad normam canonum qui sequuntur.

Can. 24 — § 1. Nulla consuetudo vim legis obtinere potest, quae sit iuri divino contraria.

§ 2. Nec vim legis obtinere potest consuetudo contra aut praeter ius canonicum, nisi sit rationabilis; consuetudo autem quae in iure expresse reprobatur, non est rationabilis.

Can. 25 — Nulla consuetudo vim legis obtinet, nisi a communitate legis saltem recipienda capaci cum animo iuris inducendi servata fuerit.

Can. 26 — Nisi a competenti legislatore specialiter fuerit probata, consuetudo vigenti iuri canonico contraria aut quae est praeter legem canonicam, vim legis obtinet tantum, si legitime per annos triginta continuos et completos servata fuerit; contra legem vero canonicam, quae clausulam contineat futuras consuetudines prohibentem, sola praevalere potest consuetudo centenaria aut immemorabilis.

Can. 27 — Consuetudo est optima legum interpres.

Can. 28 — Firmo praescripto can. 5, consuetudo, sive contra sive praeter legem, per contrariam consuetudinem aut legem revocatur; sed, nisi expressam de iis mentionem faciat, lex non revocat consuetudines centenarias aut immemorabiles, nec lex universalis consuetudines particulares.

Kan. 21 — V dvomu se preklic prejnjega zakona ne domneva, temveč je treba poznejše zakone razlagati v smislu prejnjih in jih, kolikor je mogoče, z njimi uskladiti.

Kan. 22 — Civilni zakoni, na katere se sklicuje pravo Cerkve, naj ohranijo v cerkvenem pravu iste učinke, kolikor niso v nasprotju z božjim pravom in če ni v cerkvenem pravu določeno kaj drugega.

Drugi naslov OBIČAJ

Kan. 23 — Le tisti običaj, uveden od skupnosti vernikov, ima veljavo zakona, ki ga potrdi zakonodajalec po določbi naslednjih kanonov.

Kan. 24 — § 1. Noben običaj, nasproten božjemu pravu, ne more dobiti veljave zakona.

§ 2. Veljave zakona tudi ne more dobiti običaj proti cerkvenemu pravu ali mimo njega, razen če je pameten; običaj, ki ga pravo izrečno zavrača, pa ni pameten.

Kan. 25 — Noben običaj ne dobi veljave zakona, če ga ni osvojila skupnost, ki je vsaj sposobna sprejeti zakon, z namenom, da ga pravno uvede.

Kan. 26 — Običaj proti veljavnemu cerkvenemu pravu ali mimo njega, ki pa ga pristojni zakonodajalec ni posebej potrdil, dobi zakonsko moč le, če se zakonito nenehno in v celoti izvaja trideset let; proti cerkvenemu zakonu, vsebujočemu določilo, ki prepoveduje bodoče običaje, pa lahko obvelja le stoletni ali starodavni običaj.

Kan. 27 — Običaj je najboljši razlagalec zakonov.

Kan. 28 — Običaj, ki je proti zakonu ali mimo njega, se odpravi z nasprotnim običajem ali zakonom, ostane pa v veljavi določba kan. 5; toda zakon ne preklicuje stoletnih ali starodavnih običajev, če ni to v njem izrečno omenjeno, prav tako splošni zakon ne območnih običajev.

Titulus III

DE DECRETIS GENERALIBUS ET DE INSTRUCTIONIBUS

Can. 29 — Decreta generalia, quibus a legislatore competenti pro communitate legis recipienda capaci communia feruntur praescripta, proprie sunt leges et reguntur praescriptis canonum de legibus.

Can. 30 — Qui potestate exsecutiva tantum gaudet, decretum generale, de quo in can. 29, ferre non valet, nisi in casibus particularibus ad normam iuris id ipsi a legislatore competenti expresse fuerit concessum et servatis condicionibus in actu concessionis statutis.

Can. 31 — § 1. Decreta generalia exsecutoria, quibus nempe presius determinantur modi in lege applicanda servandi aut legum observantia urgetur, ferre valent, intra fines suaे competentiae, qui potestate gaudent exsecutiva.

§ 2. Ad decretorum promulgationem et vacationem quod attinet, de quibus in § 1, serventur praescripta can. 8.

Can. 32 — Decreta generalia exsecutoria eos obligant qui tenentur legibus, quarum eadem de cetera modos applicationis determinant aut observantiam urgent.

Can. 33 — § 1. Decreta generalia exsecutoria, etiamsi edantur in directoriis alias nominis documentis, non derogant legibus, et eorum praescripta qua legibus sint contraria omni vi carent.

§ 2. Eadem vim habere desinunt revocatione explicita aut implicita ab auctoritate competenti facta, necnon cessante lege ad cuius exsecutionem data sunt; non autem cessant resoluto iure statuentis, nisi contrarium expresse caveatur.

Can. 34 — § 1. Instructiones, quae nempe legum praescripta declarant atque rationes in iisdem exsequendis servandas evolvunt et determinant, ad usum eorum dantur quorum est curare ut leges exsecutioni mandentur, eosque in legum exsecutione obligant; eas legitime edunt, intra fines suaे competentiae, qui potestate exsecutiva gaudent.

§ 2. Instructionum ordinationes legibus non derogant, et si quae cum legum praescriptis componi nequeant, omni vi carent.

§ 3. Vim habere desinunt instructiones non tantum revocatione explicita aut implicita auctoritatis competentis, quae eas edidit, eiusve superioris, sed etiam cessante lege ad quam declarandam vel exsecutioni mandandam datae sunt.

Tretji naslov

ODLOKI IN NAVODILA

Kan. 29 — Splošni odloki, s katerimi pristojni zakonodajalec izdaja predpise za skupnost, ki je sposobna sprejeti zakon, so zakoni v pravnem pomenu in se zanje uporabljajo predpisi kanonov o zakonih.

Kan. 30 — Odloka, o katerem govori kan. 29, ne more izdati tisti, ki ima samo izvršno oblast, razen če mu je to po določbi prava v posameznih primerih izrečno poveril pristojni zakonodajalec in upoštevajoč pogoje, določene v poverilnem aktu.

Kan. 31 — § 1. Izvršne odloke, to je tiste, ki natančneje določajo načine, kako se je treba ravnati pri izvajanju zakona, ali ki terjajo spolnjevanje zakonov, smejo izdajati v mejah svoje pristojnosti tisti, ki imajo izvršno oblast.

§ 2. Glede razglasitve in vmesne dobe odlokov, o katerih govori § 1, naj se upoštevajo predpisi kan. 8.

Kan. 32 — Izvršni odloki obvezujejo tiste, ki jih vežejo zakoni, za katere ti odloki določajo način uporabe ali terjajo spolnjevanje.

Kan. 33 — § 1. Izvršni odloki, tudi če se izdajo v pravilnikih ali listinah drugačnega imena, ne razveljavljajo zakonov in njihovi predpisi, ki so zakonom nasprotni, nimajo veljave.

§ 2. Njihova veljavnost prenega, če jih izrečno ali vključno prekliče pristojna oblast in če prenega zakon, za katerega izvrševanje so bili izdani; ne prenega pa, če je ugasnilo pravo tistega, ki jih je izdal, razen če je izrečeno določeno nasprotno.

Kan. 34 — § 1. Navodila, ki namreč predpise zakonov pojasnjujejo, razlagajo ter določajo obvezen način njihove uporabe, se izdajo za uporabo tistim, ki morajo skrbeti za izvajanje zakonov in jih pri izvajanju zakonov vežejo; izdajo pa jih zakonito v mejah svoje pristojnosti tisti, ki imajo izvršno oblast.

§ 2. Določbe navodil ne razveljavljajo zakonov in, če katere izmed njih ni mogoče uskladiti s predpisi zakonov, nimajo veljave.

§ 3. Navodila ne nehajo veljati le, če jih izrečno ali vključno prekliče pristojna oblast, ki jih je izdala, ali višja od nje, temveč tudi, če prenega veljati zakon, za razlogo ali izvajanje katerega so bila izdana.

Titulus IV

DE ACTIBUS ADMINISTRATIVIS SINGULARIBUS

Caput I

NORMAE COMMUNES

Can. 35 — Actus administrativus singularis, sive est decretum aut praeceptum sive est rescriptum, elici potest, intra fines suae competentiae, ab eo qui potestate exsecutiva gaudet, firmo praescripto can. 76, § 1.

Can. 36 — § 1. Actus administrativus intellegendus est secundum propriam verborum significationem et communem loquendi usum; in dubio, qui ad lites referuntur aut ad poenas comminandas infligendasve attinent aut personae iura coartant aut iura aliis quaesita laedunt aut adversantur legi in commodum privatorum, strictae sub sunt interpretationi; ceteri omnes, latae.

§ 2. Actus administrativus non debet ad alios casus praeter expressos extendi.

Can. 37 — Actus administrativus, qui forum externum respicit, scripto est consignandus; item, si fit in forma commissoria, actus huius exsecutionis.

Can. 38 — Actus administrativus, etiam si agatur de rescripto *Motu proprio* dato, effectu caret quatenus ius alteri quaesitum laedit aut legi consuetudinive probatae contrarius est, nisi auctoritas competens expresse clausulam derogatoriam addiderit.

Can. 39 — Condiciones in actu administrativo tunc tantum ad validitatem censemur adiectae, cum per particulas *si, nisi, dummodo* exprimuntur.

Can. 40 — Exsecutor alicuius actus administrativi invalide suo munere fungitur, antequam litteras receperit earumque authenticitatem et integratatem recognoverit, nisi praevia earundem notitia ad ipsum auctoritate eundem actum edentis transmissa fuerit.

Can. 41 — Exsecutor actus administrativi cui committitur merum exsecutionis ministerium, exsecutionem huius actus denegare non potest, nisi manifesto appareat eundem actum esse nullum aut alia ex gravi causa sustineri non posse aut condiciones in ipso actu administrativo appositae non esse adimpletas; si tamen actus administrativi exsecutio adiunctorum personae aut loci ratione videatur inopportuna, exsecutor exsecutionem intermittat; quibus in casibus statim certiore faciat auctoritatem quae actum edidit.

Četrти naslov

POSAMEZNI UPRAVNI AKTI

Prvo poglavje

SPLOŠNE DOLOČBE

Kan. 35 — Posamezni upravni akt, bodisi odločba, ukaz ali reskript, lahko izda v mejah svoje pristojnosti tisti, ki ima izvršno oblast, velja pa predpis kan. 76, § 1.

Kan. 36 — § 1. Upravni akt je treba razumeti iz pomena besed samih in splošne jezikovne rabe; v dvomu, ko se akti nanašajo na pravdne spore ali na kazni, s katerimi je treba zagroziti ali jih na ložiti, ali zožujejo pravice osebe ali kršijo pridobljene pravice drugih ali nasprotujejo zakonu v korist posameznikov, jih je treba razlagati ozko; vse druge široko.

§ 2. Upravni akt se ne sme razširiti na druge primere razen izrečno navedenih.

Kan. 37 — Upravni akt, ki se tiče zunanjega področja, je treba izdati pismeno; prav tako akt za izvršitev, če se izvede v poveritveni obliki.

Kan. 38 — Upravni akt, tudi če gre za reskript, izdan *iz lastnega nagiba*, je brez učinka, če prizadene pridobljeno pravico drugega ali če nasprotuje zakonu ali potrjenemu običaju, razen če je pristojna oblast izrečno dodala določilo o razveljavitvi.

Kan. 39 — V upravnem aktu dodani pogoji vplivajo na veljavnost le tedaj, če so izraženi z besedami: »*če, razen če, da le ne*«.

Kan. 40 — Izvršilec kakega upravnega akta opravi svojo nalogo neveljavno, dokler ne prejme dopisa in dokler ne preveri njegove pristnosti in neokrnjenosti, razen če ga je o njem že prej obvestil tisti, ki je imel oblast izdati.

Kan. 41 — Izvršilec upravnega akta, ki mu je poverjena samo naloga izvršitve, ne more odkloniti izvršitve tega akta, razen če se jasno izkaže, da je ta akt ničen ali iz drugega tehtnega razloga ni mogoče pri njem vztrajati ali če niso bili izpolnjeni v samem upravnem aktu dodani pogoji; če pa se zdi izvršitev upravnega akta glede na osebne ali krajevne okoliščine nepriliečna, naj izvršilec izvršitev odloži; v teh primerih naj takoj obvesti oblast, ki je akt izdala.

Can. 42 — Exsecutor actus administrativi procedere debet ad mandati normam; si autem condicione esse essentiales in litteris appositas non impleverit ac substantiale procedendi formam non servaverit, irrita est exsecutio.

Can. 43 — Actus administrativi exsecutor potest alium pro suo prudenti arbitrio sibi substituere, nisi substitutio prohibita fuerit, aut electa industria personae, aut substituti persona praefinita; hisce autem in casibus exsecutori licet alteri committere actus preparatorios.

Can. 44 — Actus administrativus exsecutioni mandari potest etiam ab exsecutoris successore in officio, nisi fuerit electa industria personae.

Can. 45 — Exsecutori fas est, si quoquo modo in actus administrativi exsecutione erraverit, eundem actum iterum exsecutioni mandare.

Can. 46 — Actus administrativus non cessat resoluto iure statuentis, nisi aliud iure expresse caveatur.

Can. 47 — Revocatio actus administrativi per alium actum administrativum auctoritatis competentis effectum tantummodo obtinet a momento, quo legitime notificatur personae pro qua datus est.

Caput II

DE DECRETIS ET PRAECEPTIS SINGULARIBUS

Can. 48 — Decretum singulare intellegitur actus administrativus a competenti auctoritate exsecutiva editus, quo secundum iuris normas pro casu particulari datur decisio aut fit provisio, quae natura sua petitionem ab aliquo factam non supponunt.

Can. 49 — Praeceptum singulare est decretum quo personae aut personis determinatis aliquid faciendum aut omittendum directe et legitime imponitur, praesertim ad legis observantiam urgendam.

Can. 50 — Antequam decretum singulare ferat, auctoritas necessaria noticias et probationes exquirat, atque, quantum fieri potest, eos audiat quorum iura laedi possint.

Can. 51 — Decretum scripto feratur expressis, saltem summarie, si agatur de decisione, motivis.

Can. 52 — Decretum singulare vim habet tantum quoad res de quibus decernit et pro personis quibus datum est; eas vero ubique obligat, nisi aliud constet.

Kan. 42 — Izvršilec upravnega akta mora postopati po določbi naročila; če ne izpolni v dopisu dodanih bistvenih pogojev in se ne drži osnovne oblike postopka, je izvršitev nična.

Kan. 43 — Izvršilec upravnega akta sme po svoji pametni presoji postaviti namesto sebe drugega, če nadomestovanje ni bilo prepopovedano, oseba namenoma izbrana ali oseba namestnika vnaprej določena; v teh primerih pa lahko izvršilec prepusti pripravljalna dela drugemu.

Kan. 44 — Izvršitev upravnega akta se lahko naroči tudi izvršilčevemu nasledniku v službi, če oseba ni bila namenoma izbrana.

Kan. 45 — Če se je izvršilec pri izvršitvi upravnega akta kakor koli zmotil, ga sme znova dati v izvršitev.

Kan. 46 — Upravni akt ne neha veljati, če je ugasnila pravica tistega, ki ga je izdal, razen če je v pravu izrečeno določeno kaj drugega.

Kan. 47 — Preklic upravnega akta z drugim upravnim aktom pristojne oblasti ima učinek šele od trenutka, ko se to zakonito sporoči osebi, za katero je bil izdan.

Drugo poglavje ODLOČBE IN UKAZI

Kan. 48 — Odločba je od pristojne izvršne oblasti izdan upravni akt, s katerim se za posamezni primer po pravnih določbah izda odločitev ali začasni ukrep, ki po svoji naravi ne zahteva, da bi moral kdo za to prositi.

Kan. 49 — Ukaz je odločba, po kateri se določeni osebi ali osebam naravnost in zakonito naloži, da morajo nekaj storiti ali opustiti, zlasti ko je treba zahtevati spolnитеv zakona.

Kan. 50 — Preden oblast izda odločbo, naj zahteva potrebne podatke in dokaze ter se posvetuje, kolikor je mogoče, s tistimi, katerih pravica bi mogla biti prizadeta.

Kan. 51 — Odločbo je treba izdati pismeno in, če gre za odločitev, vsaj kratko navesti razloge.

Kan. 52 — Odločba velja le za zadeve, o katerih odloča, in za osebe, za katere je bila izdana; te pa veže povsod, če ni razvidno kaj drugega.

Can. 53 — Si decreta inter se sint contraria, peculiare, in iis quae peculiariter exprimuntur, praevalet generali; si aequo sint peculiaria aut generalia, posterius tempore obrogat priori, quatenus ei contrarium est.

Can. 54 — § 1. Decretum singulare, cuius applicatio committitur exsecutori, effectum habet a momento exsecutionis; secus a momento quo personae auctoritate ipsius decernentis intimatur.

§ 2. Decretum singulare, ut urgeri possit, legitimo documento ad normam iuris intimandum est.

Can. 55 — Firmo praescripto cann. 37 et 51, cum gravissima ratio obstet ne scriptus decreti textus tradatur, decretum intimatum habetur si ei, cui destinatur, coram notario vel duobus testibus legatur, actis redactis, ab omnibus praesentibus subscribendis.

Can. 56 — Decretum pro intimato habetur, si is cui destinatur, rite vocatus ad decretum accipiendum vel audiendum, sine iusta causa non comparuerit vel subscribere recusaverit.

Can. 57 — § 1. Quoties lex iubeat decretum ferri vel ab eo, cuius interest, petitio vel recursus ad decretum obtainendum legitime propontur, auctoritas competens intra tres menses a recepta petitione vel recursu provideat, nisi alias terminus lege praescribatur.

§ 2. Hoc termino transacto, si decretum nondum datum fuerit, responsum praesumitur negativum, ad propositionem ulterioris recursus quod attinet.

§ 3. Responsum negativum praesumptum non eximit competentem auctoritatem ab obligatione decretum ferendi, immo et damnum forte illatum, ad normam can. 128, reparandi.

Can. 58 — § 1. Decretum singulare vim habere desinit legitima revocatione ab auctoritate competenti facta necnon cessante lege ad cuius exsecutionem datum est.

§ 2. Praeceptum singulare, legitimo documento non impositum, cessat resoluto iure praecipientis.

Caput III DE RESCRIPTIS

Can. 59 — § 1. Rescriptum intellegitur actus administrativus a competenti auctoritate exsecutiva in scriptis elicitus, quo suapte natura, ad petitionem alicuius, conceditur privilegium, dispensatio aliae gratia.

Kan. 53 — Če si odloki in odločbe med seboj nasprotujejo, obvelja odločba pred odlokoma glede tistega, kar je v njej posebej izraženo; če so enako posebni ali splošni, odpravlja časovno poznejši prejšnjega, kolikor mu nasprotuje.

Kan. 54 — § 1. Odločba, katere izvršitev se poveri izvršilcu, učinkuje od trenutka izvršitve; sicer pa od trenutka, ko se sporoči osebi po odredbi tistega, ki je odločbo izdal.

§ 2. Da je mogoče vztrajati pri odločbi, jo je treba po določbi prava vročiti z zakonito listino.

Kan. 55 — Kadar zelo tehten razlog ovira izročitev pisanega besedila odločbe, velja, da je odločba vročena, če se naslovniku pred notarjem ali dvema pričama prebere in se o tem naredi zapisnik, ki ga vsi navzoči podpišejo; velja pa predpis kan. 37 in 51.

Kan. 56 — Odločba velja za vročeno, če tisti, ki mu je namenjena in je bil pravilno povabljen, da odločbo sprejme ali jo posluša, brez upravičenega razloga ne pride ali noče podpisati.

Kan. 57 — § 1. Kadar zakon ukazuje, da se odločba izda, ali da tisti, ki se ga tiče, zakonito predloži prošnjo ali pritožbo, da bi odločbo prejel, naj pristojna oblast ukrepa v treh mesecih po prejemu prošnje ali pritožbe, če zakon ne predpisuje drugega roka.

§ 2. Če po preteklu tega roka odločba še ni izdana, se, kar zadeva vložitev ponovne pritožbe, domneva, da je odgovor odklonilen.

§ 3. Domnevani odklonilni odgovor ne odveže pristojne oblasti dolžnosti, da odločbo izda in da po določbi kan. 128 tudi poravnava morebitno povzročeno škodo.

Kan. 58 — § 1. Odločba izgubi veljavo, če jo prekliče pristojna oblast ali če preneha veljati zakon, za katerega izvršitev je bila izdana.

§ 2. Ukaz, ki ni bil izdan z zakonito listino, ugasne, ko preneha pravica tistega, ki ga je izdal.

Tretje poglavje RESKRIPTI

Kan. 59 — § 1. Reskript je upravni akt, ki ga pismeno izda pristojna izvršna oblast in s katerim se po njegovi naravi na prošnjo nekoga podeli privilegij, spregled ali druga ugodnost.

§ 2. Quae de rescriptis statuuntur praescripta, etiam de licentiae concessione necnon de concessionibus gratiarum vivae vocis oraculo valent, nisi aliud constet.

Can. 60 — Rescriptum quodlibet impetrari potest ab omnibus qui expresse non prohibentur.

Can. 61 — Nisi aliud constet, rescriptum impetrari potest pro alio, etiam praeter eius assensum, et valet ante eiusdem acceptationem, salvis clausulis contrariis.

Can. 62 — Rescriptum in quo nullus datur exsecutor, effectum habet a momento quo datae sunt litterae; cetera, a momento exsecutionis.

Can. 63 — § 1. Validitati rescripti obstat subreptio seu reticentia veri, si in precibus expressa non fuerint quae secundum legem, stilum et praxim canonicam ad validitatem sunt exprimenda, nisi agatur de rescripto gratiae, *quod Motu proprio* datum sit.

§ 2. Item validitati rescripti obstat obreptio seu expositio falsi, si ne una quidem causa motiva proposita sit vera.

§ 3. Causa motiva in rescriptis quorum nullus est exsecutor, vera sit oportet tempore quo rescriptum datum est; in ceteris, tempore exsecutionis.

Can. 64 — Salvo iure Paenitentiariae pro foro interno, gratia a quovis dicasterio Romanae Curiae denegata, valide ab alio eiusdem Curiae dicasterio aliave competenti auctoritate infra Romanum Pontificem concedi nequit, sine assensu dicasterii quocum agi coeptum est.

Can. 65 — § 1. Salvis praescriptis §§ 2 et 3, nemo gratiam a proprio Ordinario denegatam ab alio Ordinario petat, nisi facta denegationis mentione; facta autem mentione, Ordinarius gratiam ne cedat, nisi habitis a priore Ordinario denegationis rationibus.

§ 2. Gratia a Vicario generali vel a Vicario episcopali denegata, ab alio Vicario eiusdem Episcopi, etiam habitis a Vicario denegante denegationis rationibus, valide concedi nequit.

§ 3. Gratia a Vicario generali vel a Vicario episcopali denegata et postea, nulla facta huius denegationis mentione, ab Episcopo dioecesano impetrata, invalida est; gratia autem ab Episcopo dioecesano denegata nequit valide, etiam facta denegationis mentione, ab eius Vicario generali vel Vicario episcopali, non consentiente Episcopo, impetrari.

Can. 66 — Rescriptum non fit irritum ob errorem in nomine personae cui datur vel a qua editur, aut loci in quo ipsa residet, aut rei

§ 2. Predpisi, izdani o reskriptih, veljajo tudi za podelitev dovoljenja in ugodnosti z živo besedo, če ni določeno kaj drugega.

Kan. 60 — Vsakdo, ki mu ni izrečno prepovedano, more prositi kakršen koli reskript.

Kan. 61 — Če ni razvidno kaj drugega, je mogoče reskript izprositi za koga drugega, tudi mimo njegove privolitve, in velja, še preden ga je ta sprejel, ob upoštevanju nasprotnih določil.

Kan. 62 — Reskript, za katerega ni določen izvršilec, ima veljavo od trenutka, ko je bila listina izdana; drugi od trenutka izvršitve.

Kan. 63 — § 1. Veljavnosti reskripta nasprotuje prikrivanje ali zamolčanje resničnih dejstev, če v prošnji ni bilo navedeno tisto, kar se po zakonu, slogu in cerkvenopravni praksi mora navesti za veljavnost, razen če gre za reskript ugodnosti, izdan po *lastnem nagibu*.

§ 2. Prav tako veljavnosti reskripta nasprotuje namerno zamolčanje ali navedba neresnice, če ni resničen niti en odločujoč razlog, ki se navaja.

§ 3. Pri reskriptih, kjer ni nobenega izvršilca, mora biti odločujoč razlog resničen v času, ko je bil reskript izdan; pri drugih pa v času, ko je izvršen.

Kan. 64 — Ugodnosti, ki jo je kak urad rimske kurije odklonil, ne more veljavno podeliti kak drug urad iste kurije ali kaka druga pristojna oblast, nižja od rimskega papeža, brez soglasja urada, pri katerem se je zadeva uvedla, velja pa pravo penitenciarije v notranjem področju.

Kan. 65 — § 1. Pri veljavnosti predpisov §§ 2 in 3 ne sme nihče prositi ugodnosti od drugega ordinarija, če mu jo je lastni ordinarij odklonil, ne da bi omenil odklonitev; če pa to omeni, naj ordinarij ugodnosti ne podeli prej, dokler ni pri prvem ordinariju poizvedel za razloge za odklonitev.

§ 2. Če je generalni ali škofov vikar ugodnost odklonil, je drug vikar istega škofa ne more veljavno podeliti, tudi če od vikarja, ki jo je odklonil, zve za razloge odklonitev.

§ 3. Če je generalni ali škofov vikar komu odklonil ugodnost, pa jo je ta pozneje izprosil od škofa, ne da bi navedel to odklonitev, je neveljavna; če pa je ugodnost odklonil krajevni škof, je od generalnega ali škofovega vikarja brez škofove privolitve ni mogoče izprositi, tudi če se odklonitev omeni.

Kan. 66 — Zmota v imenu osebe, kateri se reskript daje ali katera ga daje, ali glede kraja, kjer oseba biva, ali stvari, za katero gre,

de qua agitur, dummodo iudicio Ordinarii nulla sit de ipsa persona vel de re dubitatio.

Can. 67 — § 1. Si contingat ut de una eademque re duo rescripta inter se contraria impetrantur, peculiare, in iis quae peculiariter exprimuntur, praevalet generali.

§ 2. Si sint aequae peculiaria aut generalia, prius tempore praevalet posteriori, nisi in altero fiat mentio expressa de priore, aut nisi prior impetrator dolo vel notabili neglegentia sua rescriptio usus non fuerit.

§ 3. In dubio num rescriptum irritum sit necne, recurratur ad resribentem.

Can. 68 — Rescriptum Sedis Apostolicae in quo nullus datur executor, tunc tantum debet Ordinario impetrantis praesentari, cum id in iisdem litteris praecipitur, aut de rebus agitur publicis, aut comprobari condiciones oportet.

Can. 69 — Rescriptum, cuius praeresentationi nullum est definitum tempus, potest executoriali exhiberi quovis tempore, modo absit fraus et dolus.

Can. 70 — Si in rescripto ipsa concessio executoriali committatur, ipsius est pro suo prudenti arbitrio et conscientia gratiam concedere vel denegare.

Can. 71 — Nemo uti tenetur rescripto in sui dumtaxat favorem concessu, nisi aliunde obligatione canonica ad hoc teneatur.

Can. 72 — Rescripta ab Apostolica Sede concessa, quae exspiravarent, ab Episcopo diocesano iusta de causa semel prorogari possunt, non tamen ultra tres menses.

Can. 73 — Per legem contrariam nulla rescripta revocantur, nisi aliud in ipsa lege caveatur.

Can. 74 — Quamvis gratia oretenus sibi concessa quis in foro interno uti possit, tenetur illam pro foro externo probare, quoties id legitimate ab eo petatur.

Can. 75 — Si rescriptum contineat privilegium vel dispensationem, serventur insuper praecripta canonum qui sequuntur.

reskripta ne naredi ničnega, če le po ordinarijevi sodbi o osebi ali stvari ni nobenega dvoma.

Kan. 67 — § 1. Če se zgodi, da se v isti stvari izprosita dva rescripta, ki si med seboj nasprotujeta, obvelja posebni pred splošnim v tem, kar je v njem posebej izraženo.

§ 2. Če sta oba rescripta enako posebna ali splošna, obvelja časovno prvi pred poznejšim, razen če je v drugem prvi izrečno omenjen ali če prvi prosilec svojega rescripta zaradi zvijačnega naklepa ali velike malomarnosti ni uporabil.

§ 3. V dvomu, ali je bil reskript neveljavven ali ne, se je treba obrniti na tistega, ki ga je izdal.

Kan. 68 — Reskript apostolskega sedeža, v katerem ni določen izvršilec, je treba prosilčevemu ordinariju predložiti le takrat, kadar je to v dopisu ukazano ali gre za javne zadeve ali je treba potrditi pogoje.

Kan. 69 — Če čas za predložitev rescripta ni določen, ga je izvršilcu mogoče izročiti v kateremkoli času, da le ni prevare in zvijače.

Kan. 70 — Če se v rescriptu sama podelitev prepusti izvršilcu, ta po svojem pametnem preudarku in vesti ugodnost podeli ali odkloni.

Kan. 71 — Nihče ni dolžan uporabljati rescripta, dobljenega samo v lastno korist, razen če je to dolžan iz druge cerkvenopravne obveznosti.

Kan. 72 — Reskripte, ki jih je dal apostolski sedež, pa so ugasnilni, lahko krajevni škof iz upravičenega razloga enkrat podaljša, vendar ne nad tri mesece.

Kan. 73 — Nobenih rescriptov nasprotni zakon ne prekliče, razen če je v samem zakonu določeno kaj drugega.

Kan. 74 — Čeprav more kdo sebi ustno podeljeno ugodnost uporabljati v notranjem področju, jo mora za zunanje področje dokazati, kadarkoli se to od njega zakonito zahteva.

Kan. 75 — Če reskript vsebuje privilegij ali spregled, je treba poleg tega upoštevati predpise naslednjih kanonov.

Caput IV
DE PRIVILEGIIS

Can. 76 — § 1. Privilegium, seu gratia in favorem certarum personarum sive physicarum sive iuridicarum per peculiarem actum facta, concedi potest a legislatore necnon ab auctoritate exsecutiva cui legislator hanc potestatem concesserit.

§ 2. Possessio centenaria vel immemorabilis praesumptionem inducit concessi privilegii.

Can. 77 — Privilegium interpretandum est ad normam can. 36, § 1; sed ea semper adhibenda est interpretatio, qua privilegio aucti aliquam revera gratiam consequantur.

Can. 78 — § 1. Privilegium praesumitur perpetuum, nisi contrarium probetur.

§ 2. Privilegium personale, quod scilicet personam sequitur, cum ipsa extinguitur.

§ 3. Privilegium reale cessat per absolutum rei vel loci interitum; privilegium vero locale, si locus intra quinquaginta annos restituatur, reviviscit.

Can. 79 — Privilegium cessat per revocationem competentis auctoritatis ad normam can. 47, firmo praescripto can. 81.

Can. 80 — § 1. Nullum privilegium per renuntiationem cessat, nisi haec a competenti auctoritate fuerit acceptata.

§ 2. Privilegio in sui dumtaxat favorem concessso quaevis persona physica renuntiare potest.

§ 3. Privilegio concessso alicui personae iuridicæ, aut ratione dignitatis loci vel rei, singulae personae renuntiare nequeunt; nec ipsi personae iuridicæ integrum est privilegio sibi concessso renuntiare, si renuntiatio cedat in Ecclesiae aliorumve praeiudicium.

Can. 81 — Resoluto iure concedentis, privilegium non extinguitur, nisi datum fuerit cum clausula *ad beneplacitum nostrum* vel alia aequipollenti.

Can. 82 — Per non usum vel per usum contrarium privilegium aliis haud onerosum non cessat; quod vero in aliorum gravamen cedit, amittitur, si accedit legitima praescriptio.

Can. 83 — § 1. Cessat privilegium elapso tempore vel expleto numero casuum pro quibus concessum fuit, firmo praescripto can. 142, § 2.

Četrto poglavje
PRIVILEGIJI

Kan. 76 — § 1. Privilegij ali ugodnost, dano v korist določenim fizičnim ali pravnim osebam s posebnim aktom, lahko podeli zakonodajalec in tudi izvršna oblast, ki ji je zakonodajalec to oblast podelil.

§ 2. Stoletna ali starodavna posest uvaja domnevo, da je bil privilegij podeljen.

Kan. 77 — Privilegij je treba razlagati po določbi kan. 36, § 1; vedno pa ga je treba razlagati tako, da pridobitelji privilegija resnično prejmejo kako ugodnost.

Kan. 78 — § 1. Domneva se, da je privilegij trajen, če se ne dokaže nasprotno.

§ 2. Osebni privilegij, ki se namreč nanaša na osebo, z njou ugasne.

§ 3. Stvarni privilegij preneha s popolnim propadom stvari ali kraja; krajevni privilegij pa spet oživi, če se kraj v petdesetih letih obnovi.

Kan. 79 — Privilegij preneha, če ga prekliče pristojna oblast po določbi kan. 47, velja pa predpis kan. 81.

Kan. 80 — § 1. Noben privilegij ne preneha z odpovedjo, razen če jo je pristojna oblast sprejela.

§ 2. Samo v lastno korist danemu privilegiju se lahko odpove katerakoli fizična oseba.

§ 3. Privilegiju, danemu kaki pravni osebi ali zaradi ugleda kraja ali stvari, se posamezne osebe ne morejo odpovedati; tudi pravni osebi sami ni mogoče odpovedati se privilegiju, ki je bil njej podeljen, če bi bila odpoved v škodo Cerkvi ali drugim.

Kan. 81 — Privilegij ne ugasne s prenehanjem oblasti tistega, ki ga je podelil, razen če je bil podeljen z določilom *po naši dobrohotnosti* ali z drugim enakovrednim določilom.

Kan. 82 — Privilegij, ki drugim ni v breme, ne preneha, če se ne uporablja ali če je njegova raba nasprotna; če pa je drugim v breme, se izgubi z zakonitim zastaranjem.

Kan. 83 — § 1. Privilegij prenehá, ko poteče čas ali je izčrpalo število primerov, za katere je bil podeljen, velja pa predpis kan. 142, § 2.

§ 2. Cessat quoque, si temporis progressu rerum adiuncta ita iudicio auctoritatis competentis immutata sint, ut noxium evaserit aut eius usus illicitus fiat.

Can. 84 — Qui abutitur potestate sibi ex privilegio data, privilegio ipso privari meretur; quare, Ordinarius, frustra monito privilegiario, graviter abutentem privet privilegio quod ipse concessit; quod si privilegium concessum fuerit ab Apostolica Sede, eandem Ordinarius certiorem facere tenetur.

Caput V DE DISPENSATIONIBUS

Can. 85 — Dispensatio, seu legis mere ecclesiasticae in casu particulari relaxatio, concedi potest ab iis qui potestate gaudent exsecutiva intra limites suaे competentiae, necnon ab illis quibus potestas dispensandi explicite vel implicite competit sive ipso iure sive vi legitimae delegationis.

Can. 86 — Dispensationi obnoxiae non sunt leges quatenus ea definiunt, quae institutorum aut actuum iuridicorum essentialiter sunt constitutiva.

Can. 87 — § 1. Episcopus dioecesanus fideles, quoties id ad eorum spirituale bonum conferre iudicet, dispensare valet in legibus disciplinaribus tam universalibus quam particularibus pro suo territorio vel suis subditis a suprema Ecclesiae auctoritate latis, non tamen in legibus processualibus aut poenalibus, nec in iis quarum dispensatio Apostolicae Sedi aliive auctoritati specialiter reservatur.

§ 2. Si difficilis sit recursus ad Sanctam Sedem et simul in mora sit periculum gravis damni, Ordinarius quicumque dispensare valet in iisdem legibus, etiam si dispensatio reservatur Sanctae Sedi, dummodo agatur de dispensatione quam ipsa in iisdem adiunctis concedere solet, firmo praescripto can. 291.

Can. 88 — Ordinarius loci in legibus dioecesanis atque, quoties id ad fidelium bonum conferre iudicet, in legibus a Concilio plenario vel provinciali aut ab Episcoporum conferentia latis dispensare valet.

Can. 89 — Parochus aliquie presbyteri aut diaconi a lege universali et particulari dispensare non valent, nisi haec potestas ipsis expresse concessa sit.

§ 2. Preneha tudi, če so se po sodbi pristojne oblasti razmere sčasoma tako spremenile, da je postal škodljiv ali njegova raba nedopustna.

Kan. 84 — Kdor zlorablja oblast, ki mu jo daje privilegij, zasuži, da se mu ta privilegij odvzame; zato naj ordinarij, ko ga je zaman opomnil, privilegiranu, ki privilegij, katerega mu je sam naklonil, hudo zlorablja, privilegij odvzame; če je privilegij podelil apostolski sedež, ga je ordinarij dolžan obvestiti.

Peto poglavje SPREGLEDI

Kan. 85 — Spregled ali olajšavo zgolj cerkvenega zakona v posebnem primeru morejo v mejah svoje pristojnosti podeliti tisti, ki imajo izvršno oblast, in tisti, ki jim oblast spregledovati izrečno ali vključno pripada, bodisi po samem pravu ali po zakonitem pooblastilu.

Kan. 86 — Spregled ni mogoč od zakonov, kolikor opredeljujejo stvari, ki bistveno določajo ustanove ali pravna dejanja.

Kan. 87 — § 1. Krajevni škof lahko vernikom za svoje ozemlje podeli spregled splošnih in območnih disciplinskih zakonov, kadar koli sodi, da ga podeli v njihovo korist, svojim podrejenim pa tudi spregled zakonov, izdanih od najvišje cerkvene oblasti, vendar ne procesnih in kazenskih zakonov, in ne tistih, ki so apostolskemu sedežu ali drugi oblasti posebej pridržani.

§ 2. Če se je težko obrniti na sveti sedež in je hkrati v odlašanju nevarnost velike škode, lahko da spregled istih zakonov katerikoli ordinarij, tudi če je spregled pridržan svetuemu sedežu, da le gre za spregled, ki ga le-ta v enakih okoliščinah običajno daje; velja pa predpis kan. 291.

Kan. 88 — Krajevni ordinarij lahko da spregled škofijskih zakonov, in kadar sodi, da bi bilo vernikom v korist, tudi zakonov, ki jih je izdal plenarni ali pokrajinski cerkveni zbor ali škofovski konferenca.

Kan. 89 — Župnik, drugi duhovniki in diakoni lahko dajo spregled splošnega in območnega zakona le, če jim je bila ta oblast izrečno podeljena.

Can. 90 — § 1. A lege ecclesiastica ne dispensetur sine iusta et rationabili causa, habita ratione adiunctorum casus et gravitatis legis a qua dispensatur; alias dispensatio illicita est et, nisi ab ipso legislatore eiusve superiore data sit, etiam invalida.

§ 2. Dispensatio in dubio de sufficientia causae valide et licite conceditur.

Can. 91 — Qui gaudet potestate dispensandi eam exercere valet, etiam extra territorium existens, in subditos, licet e territorio absentes, atque, nisi contrarium expresse statuatur, in peregrinos quoque in territorio actu degentes, necnon erga seipsum.

Can. 92 — Strictae subest interpretationi non solum dispensatio ad normam can. 36, § 1, sed ipsam potestas dispensandi ad certum casum concessa.

Can. 93 — Dispensatio quae tractum habet successivum cessat iisdem modis quibus privilegium, necnon certa ac totali cessatione causae motivae.

Titulus V DE STATUTIS ET ORDINIBUS

Can. 94 — § 1. Statuta, sensu proprio, sunt ordinationes quae in universitatibus sive personarum sive rerum ad normam iuris conduntur, et quibus definiuntur earundem finis, constitutio, regimen atque agendi rationes.

§ 2. Statutis universitatis personarum obligantur solae personae quae legitime eiusdem membra sunt; statutis rerum universitatis, ii qui eiusdem moderamen curant.

§ 3. Quae statutorum praescripta vi potestatis legislativae condita et promulgata sunt, reguntur praescriptis canonum de legibus.

Can. 95 — § 1. Ordines sunt regulae seu normae quae servari debent in personarum conventibus, sive ab auctoritate ecclesiastica indicitis sive a christifidelibus libere convocatis, necnon aliis in celebrationibus, et quibus definiuntur quae ad constitutionem, moderamen et rerum agendarum rationes pertinent.

§ 2. In conventibus celebrationibusve, ii regulis ordinis tenentur, qui in iisdem partem habent.

Kan. 90 — § 1. Spregled cerkvenega zakona naj se daje le iz upravičenega in pametnega razloga, pri čemer naj se upoštevajo okoliščine primera in važnost zakona, katerega spregled se daje; drugače je spregled nedoposten, in če ga ne da sam zakonodajalec ali njegov predstojnik, tudi neveljaven.

§ 2. V dvomu, ali je razlog zadosten, se spregled podeli veljavno in dopustno.

Kan. 91 — Kdor ima oblast dajati spregled, jo lahko izvaja tudi, ko je zunaj ozemlja, nad podrejenimi, čeprav niso na ozemljju, in če ni izrečeno določeno nasprotno, tudi nad tujci, ki trenutno bivajo na ozemljju, pa tudi nad seboj.

Kan. 92 — Ozko je treba razlagati ne le spregled po določbi kan. 36, § 1, temveč tudi samo oblast dajati spregled, če je podeljena za določen primer.

Kan. 93 — Spregled, ki nenehno traja, preneha na iste načine kakor privilegij, pa tudi, kadar zagotovo in popolnoma preneha odločujoč razlog.

Peti naslov STATUTI IN PRAVILNIKI

Kan. 94 — § 1. Statuti v pravem pomenu so odredbe, ki se po določbi prava izdajo v skupnostih oseb ali stvari in opredeljujejo njihov namen, ureditev, vodstvo in način poslovanja.

§ 2. Statuti skupnosti oseb vežejo le osebe, ki so zakonito njeni člani, statuti skupnosti stvari pa tiste, ki skrbijo za njihovo upravljanje.

§ 3. Za predpise statutov, izdane in razglasene od zakonodajne oblasti, veljajo predpisi kanonov o zakonih.

Kan. 95 — § 1. Pravilniki so pravila ali določbe, ki se jih je treba držati pri shodih oseb, katere so napovedale cerkvene oblasti ali svobodno sklicali verniki sami, in tudi pri drugih slovesnostih, z njimi pa se določi, kar zadeva ureditev, vodstvo in poslovanje.

§ 2. Na shodih ali slovesnostih se morajo po določilih pravilnika ravnavati tisti, ki se jih udeležijo.

Titulus VI
DE PERSONIS PHYSICIS ET IURIDICIS

Caput I

DE PERSONARUM PHYSICARUM CONDICIONE CANONICA

Can. 96 — Baptismo homo Ecclesiae Christi incorporatur et in eadem constituitur persona, cum officiis et iuribus quae christianis, attenta quidem eorum condicione, sunt propria, quatenus in ecclesiastica sunt communione et nisi obstet lata legitime sanctio.

Can. 97 — § 1. Persona quae duodevigesimum aetatis annum explevit, maior est; infra hanc aetatem, minor.

§ 2. Minor, ante plenum septennium, dicitur infans et censetur non sui compos, expleto autem septennio, usum rationis habere praesumitur.

Can. 98 — § 1. Persona maior plenum habet suorum iurium exercitium.

§ 2. Persona minor in exercitio suorum iurium potestati obnoxia manet parentum vel tutorum, iis exceptis in quibus minores lege divina aut iure canonico ab eorum potestate exempti sunt; ad constitutionem tutorum eorumque potestatem quod attinet, serventur praescripta iuris civilis, nisi iure canonico aliud caveatur, aut Episcopus dioecesanus in certis casibus iusta de causa per nominationem alias tutoris providendum aestimaverit.

Can. 99 — Quicumque usu rationis habitu caret, censetur non sui compos et infantibus assimilatur.

Can. 100 — Persona dicitur: *incola*, in loco ubi est eius domicilium; *advena*, in loco ubi quasi-domicilium habet; *peregrinus*, si versetur extra domicilium et quasi-domicilium quod adhuc retinet; *vagus*, si nullibi domicilium habeat vel quasi-domicilium.

Can. 101 — § 1. Locus originis filii, etiam neophyti, est ille in quo cum filius natus est, domicilium, aut, eo deficiente, quasi-domicilium habuerunt parentes vel, si parentes non habuerint idem domicilium vel quasi-domicilium, mater.

§ 2. Si agatur de filio vagorum, locus originis est ipsem est nativitatis locus; si de exposito, est locus in quo inventus est.

Can. 102 — § 1. Domicilium acquiritur ea in territorio alicuius paroeciae aut saltem dioecesis commoratione, quae aut coniuncta sit cum animo ibi perpetuo manendi si nihil inde avocet, aut ad quinquennium completum sit protracta.

Šesti naslov
FIZIČNE IN PRAVNE OSEBE

Prvo poglavje

CERKVENOPRAVNI POLOŽAJ FIZIČNIH OSEB

Kan. 96 — S krstom se človek včleni v Kristusovo Cerkev in postane v njej oseba z dolžnostmi in pravicami, lastnimi kristjanom glede na njihov položaj, kolikor so v cerkvenem občestvu in če ne nasprotuje zakonito izdana sankcija.

Kan. 97 — § 1. Oseba, ki je dopolnila osemnajsto leto, je polnoletna; pred to starostjo je mladoletna.

§ 2. Mladoletni se pred dopolnjenim sedmim letom imenuje otrok in velja, da ni prišteven; po dopolnjenem sedmem letu se domneva, da more razumno ravnati.

Kan. 98 — § 1. Polnoletna oseba more svoje pravice v polnosti izvrševati.

§ 2. Mladoletna oseba je v izvrševanju svojih pravic podrejena oblasti staršev ali varuhov, razen v tistih, v katerih so mladoletni po božjem ali cerkvenem pravu izvzeti iz njihove oblasti; kar zadeva postavljanje varuhov in njihovo oblast, je treba upoštevati predpise civilnega prava, če cerkveno pravo ne določa kaj drugega, ali če krajevni škof meni, da je treba v določenih primerih iz upravičenega razloga imenovati drugega varuha.

Kan. 99 — Kdor navadno ne more razumno ravnati, velja za neprištevnega in se enači z otroki.

Kan. 100 — Oseba se imenuje: *prebivalec*, v kraju, kjer ima domovališče; *prišlec*, v kraju, kjer ima nepravno domovališče; *tujec*, če je izven domovališča in nepravega domovališča, ki ga še ohrani; *brezdomec*, če nima nikjer domovališča ali nepravega domovališča.

Kan. 101 — § 1. Kraj, od koder je otrok, tudi spreobrnjenec, je tisti, kjer so imeli starši ob njegovem rojstvu domovališče ali, če tega niso imeli, nepravno domovališče, ali če starši niso imeli istega domovališča ali nepravega domovališča, tisti, ki ga je imela mati.

§ 2. Če gre za otroke brezdomcev, je rojstni kraj sam kraj rojstva; če gre za najdenčka, je to kraj, kjer je bil najden.

Kan. 102 — § 1. Domovališče se pridobi s tistim bivanjem na ozemlju župnije ali vsaj škofije, ki je združeno z namenom, tam trajno ostati, če bi ga od tam nič ne odvrnilo, ali če bivanje traja polnih pet let.

§ 2. Quasi-domicilium acquiritur ea commoratione in territorio alicuius paroeciae aut saltem dioecesis, quae aut coniuncta sit cum animo ibi manendi saltem per tres menses si nihil inde avocet, aut ad tres menses reapse sit protracta.

§ 3. Domicilium vel quasi-domicilium in territorio paroeciae dicitur paroeciale; in territorio dioecesis, etsi non in paroecia, dioecesanum.

Can. 103 — Sodales institutorum religiosorum et societatum vitae apostolicae domicilium acquirunt in loco ubi sita est domus cui adscribuntur; quasi-domicilium in domo ubi, ad normam can. 102, § 2, commorantur.

Can. 104 — Coniuges commune habeant domicilium vel quasi-domicilium; legitimae separationis ratione vel alia iusta de causa, uterque habere potest proprium domicilium vel quasi-domicilium.

Can. 105 — § 1. Minor necessario retinet domicilium et quasi-domicilium illius, cuius potestati subicitur. Infantia egressus potest etiam quasi-domicilium proprium acquirere; atque legitime ad normam iuris civilis emancipatus, etiam proprium domicilium.

§ 2. Quicumque alia ratione quam minoritate, in tutelam vel curatela legitime traditus est alterius, domicilium et quasi-domicilium habet tutoris vel curatoris.

Can. 106 — Domicilium et quasi-domicilium amittitur discessione a loco cum animo non revertendi, salvo praescripto can. 105.

Can. 107 — § 1. Tum per domicilium tum per quasi-domicilium suum quisque parochum et Ordinarium sortitur.

§ 2. Proprius vagi parochus vel Ordinarius est parochus vel Ordinarius loci in quo vagus actu commoratur.

§ 3. Illius quoque qui non habet nisi domicilium vel quasi-domicilium dioecesanum, parochus proprius est parochus loci in quo actu commoratur.

Can. 108 — § 1. Consanguinitas computatur per lineas et gradus.

§ 2. In linea recta tot sunt gradus quot generationes, seu quot personae, stipite dempto.

§ 3. In linea obliqua tot sunt gradus quot personae in utraque simul linea, stipite dempto.

Can. 109 — § 1. Affinitas oritur ex matrimonio valido, etsi non consummato, atque viget inter virum et mulieris consanguineos, itemque mulierem inter et viri consanguineos.

§ 2. Nepravo domovališče se pridobi s tistim bivanjem na ozemlju kake župnije ali vsaj škofije, ki je združeno z namenom, tam ostati vsaj tri mesece, če bi ga od tam nič ne odvrnilo, ali pa če bivanje resnično traja tri mesece.

§ 3. Domovališče ali nepravo domovališče na ozemlju župnije se imenuje župnijsko, na ozemlju škofije, čeprav ne v župniji, škofijsko.

Kan. 103 — Člani redovnih ustanov in družb apostolskega življenja pridobijo domovališče v kraju, kjer je hiša, ki ji pripadajo; nepravo domovališče pa po določbi kan. 102, § 2, v hiši, kjer bivajo.

Kan. 104 — Zakonci imajo skupno domovališče ali nepravo domovališče; zaradi zakonite ločitve ali iz drugega upravičenega razloga ima lahko vsak od obeh lastno domovališče ali nepravo domovališče.

Kan. 105 — § 1. Mladoletnik nujno obdrži domovališče in nepravo domovališče tistega, pod čigar oblastjo je. Ko ni več otrok, si lahko pridobi tudi lastno nepravo domovališče; če pa je po določbi civilnega prava zakonito razglašen za polnoletnega, tudi lastno domovališče.

§ 2. Kdorkoli je zakonito izročen v varstvo ali skrbstvo koga drugega iz drugega razloga razen mladoletnosti, ima domovališče in nepravo domovališče varuha ali skrbnika.

Kan. 106 — Domovališče in nepravo domovališče se izgubi z odhodom iz kraja z namenom ne se vrniti, velja pa predpis kan. 105.

Kan. 107 — § 1. Tako z domovališčem kakor z nepravim domovališčem dobi vsakdo svojega župnika in ordinarija.

§ 2. Župnik ali ordinarij brezdomca je župnik ali ordinarij kraja, kjer brezdomec trenutno biva.

§ 3. Kdor ima samo škofijsko domovališče ali nepravo domovališče, je njegov župnik župnik kraja, kjer trenutno biva.

Kan. 108 — § 1. Krvno sorodstvo se šteje po črtah in kolenih.

§ 2. V ravni črti je toliko kolen, kolikor je rojstev ali kolikor je oseb, če se odšteje deblo.

§ 3. V stranski črti je toliko kolen, kolikor je oseb hkrati v obeh črtah, odštevši deblo.

Kan. 109 — § 1. Svaštvo izvira iz veljavnega zakona, tudi če ni izvršen, in obstaja med možem in sorodniki žene, pa tudi med ženo in sorodniki moža.

§ 2. Ita computatur ut qui sunt consanguinei viri, iidem in eadem linea et gradu sint affines mulieris, et vice versa.

Can. 110 — Filii, qui ad normam legis civilis adoptati sint, habentur ut filii eius vel eorum qui eos adoptaverint.

Can. 111 — § 1. Ecclesiae latinae per receptum baptismum adscribitur filius parentum, qui ad eam pertineant vel, si alteruter ad eam non pertineat, ambo concordi voluntate optaverint ut proles in Ecclesia latina baptizaretur; quodsi concors voluntas desit, Ecclesiae rituali ad quam pater pertinet adscribitur.

§ 2. Quilibet baptizandus qui quartum decimum aetatis annum expleverit, libere potest eligere ut in Ecclesia latina vel in alia Ecclesia rituali sui iuris baptizetur; quo in casu, ipse ad eam Ecclesiam pertinet quam elegerit.

Can. 112 — § 1. Post receptum baptismum, alii Ecclesiae rituali sui iuris adscribuntur:

1° qui licentiam ab Apostolica Sede obtinuerit;

2° coniux qui, in matrimonio ineundo vel eo durante, ad Ecclesiam ritualem sui iuris alterius coniugis se transire declaraverit; matrimonio autem soluto, libere potest ad latinam Ecclesiam redire;

3° filii eorum, de quibus in nn. 1 et 2, ante decimum quartum aetatis annum completum itemque, in matrimonio mixto, filii partis catholicae quae ad aliam Ecclesiam ritualem legitime transierit; adēta vero hac aetate, iidem possunt ad latinam Ecclesiam redire.

§ 2. Mos, quamvis diuturnus, sacramenta secundum ritum alicuius Ecclesiae ritualis sui iuris recipiendi, non secumfert adscriptionem eidem Ecclesiae.

Caput II

DE PERSONIS IURIDICIS

Can. 113 — § 1. Catholica Ecclesia et Apostolica Sedes, moralis personae rationem habent ex ipsa ordinatione divina.

§ 2. Sunt etiam in Ecclesia, praeter personas physicas, personae iuridicae, subiecta scilicet in iure canonico obligationum et iurium quae ipsarum indoli congruunt.

Can. 114 — § 1. Personae iuridicae constituuntur aut ex ipso iuris praescripto aut ex speciali competentis auctoritatis concessione per decretum data, universitates sive personarum sive rerum in finem missioni Ecclesiae congruentem, qui singulorum finem transcendent, ordinatae.

§ 2. Šteje se tako, da so tisti, ki so moževi sorodniki, v isti črti in istem kolenu v svaštvu z ženo in narobe.

Kan. 110 — Otroci, posvojeni po določbi civilnega prava, veljajo za otroke tistega ali tistih, ki so jih posvojili.

Kan. 111 — § 1. Latinski Cerkvi se s prejetim krstom pridruži otrok staršev, ki ji pripadajo, ali če ji eden izmed obeh ne pripada in oba soglasno želita, da se otroci krstijo v latinski Cerkvi; če ni soglasne volje, se pridruži Cerkvi obreda, ki ji pripada oče.

§ 2. Vsak krščenec, ki je dopolnil štirinajsto leto starosti, more svobodno izbrati krst v latinski Cerkvi ali v samopravni Cerkvi drugega obreda; v tem primeru pripada Cerkvi, ki jo je izbral.

Kan. 112 — § 1. Po prejemu krsta se pridružijo samopravni Cerkvi drugega obreda:

1. kdor je dobil dovoljenje od apostolskega sedeža;

2. zakonec, ki je pri sklenitvi zakona ali ko ta traja, izjavil, da prestopi v samopravno Cerkev obreda drugega zakonca; ko zakon preneha, se lahko svobodno vrne v latinsko Cerkev;

2. otroci tistih, o katerih govorita št. 1 in 2, pred dopolnjenim štirinajsttim letom starosti, in enako v mešanem zakonu otroci katoliškega zakonca, ki je zakonito prestopil v Cerkev drugega obreda; ko pa so to starost dosegli, se lahko vrnejo nazaj v latinsko Cerkev.

§ 2. Navada, čeprav dolgotrajna, prejemati zakramente po obredu samopravne Cerkeve drugega obreda, ne vključuje pridružitev tej Cerkvi.

Drugo poglavje

PRAVNE OSEBE

Kan. 113 — § 1. Katoliška Cerkev in apostolski sedež sta po sami božji ureditvi pravni osebi.

§ 2. V Cerkvi so poleg fizičnih tudi pravne osebe, ki so v skladu s svojo naravo nosilci dolžnosti in pravic po cerkvenem pravu.

Kan. 114 — § 1. Pravne osebe postanejo po samem predpisu prava ali s posebnim dovoljenjem pristojne oblasti, ki se izda z odločbo, skupnosti oseb ali stvari, določene za namen, ki ustreza poslanstvu Cerkve in presega namen posameznikov.

§ 2. Fines, de quibus in § 1, intelleguntur qui ad opera pietatis, apostolatus vel caritatis sive spiritualis sive temporalis attinent.

§ 3. Auctoritas Ecclesiae competens personalitatem iuridicam ne conferat nisi iis personarum aut rerum universitatibus, quae finem persequuntur reapse utilem atque, omnibus perpensis, mediis gaudent quae sufficere posse praevidentur ad finem praestitutum assequendum.

Can. 115 — § 1. Personae iuridicae in Ecclesia sunt aut universitates personarum aut universitates rerum.

§ 2. Universitas personarum, quae quidem nonnisi ex tribus saltem personis constitui potest, est collegialis, si eius actionem determinant membra, in decisionibus ferendis concurrentia, sive aequali iure sive non, ad normam iuris et statutorum; secus est non collegialis.

§ 3. Universitas rerum seu fundatio autonoma constat bonis seu rebus, sive spiritualibus sive materialibus, eamque, ad normam iuris et statutorum, moderantur sive una vel plures personae physicae sive collegium.

Can. 116 — § 1. Personae iuridicae publicae sunt universitates personarum aut rerum, quae ab ecclesiastica auctoritate competenti constituuntur ut intra fines sibi praestitutos nomine Ecclesiae, ad normam praescriptorum iuris, munus proprium intuitu boni publici ipsis commissum expleant; ceterae personae iuridicae sunt privatae.

§ 2. Personae iuridicae publicae hac personalitate donantur sive ipso iure sive speciali competentis auctoritatis decreto eandem expresse concedenti; personae iuridicae privatae hac personalitate donantur tantum per speciale competentis auctoritatis decretum eandem personalitatem expresse concedens.

Can. 117 — Nulla personarum vel rerum universitas personalitatem iuridicam obtinere intendens, eandem consequi valet nisi ipsius statuta a competenti auctoritate sint probata.

Can. 118 — Personam iuridicam publicam repraesentant, eius nomine agentes, ii quibus iure universalis vel particulari aut propriis statutis haec competentia agnoscitur; personam iuridicam privatam, ii quibus eadem competentia per statuta tribuitur.

Can. 119 — Ad actus collegiales quod attinet, nisi iure vel statutis aliud caveatur:

1° si agatur de electionibus, id vim habet iuris, quod, praesente quidem maiore parte eorum qui convocari debent, placuerit parti absolute maiori eorum qui sunt praesentes; post duo inefficacia scrutinia, suffragatio fiat super duobus candidatis qui maiores suffragio-

§ 2. Nameni, o katerih govorji § 1, so tisti, ki se tičejo pobožnosti, apostolata in krščanske dobrodelnosti, bodisi duhovne ali časne.

§ 3. Pristojna cerkvena oblast naj podeli pravno osebnost le tistim skupnostim oseb ali stvari, ki imajo zares koristen namen in imajo, po preudarku vsega, zadostna sredstva za dosego zastavljenega namena.

Kan. 115 — § 1. Pravne osebe v Cerkvi so ali skupnosti oseb ali skupnosti stvari.

§ 2. Skupnost oseb, ki se lahko ustanovi le, če so vsaj tri osebe, je zborna, če njeno delovanje določajo člani, ki po določbi prava in statuta skupno sprejemajo odločitve z enakimi ali neenakimi pravicami; sicer ni zborna.

§ 3. Skupnost stvari ali samostojna ustanova sestoji iz dobrin in stvari, duhovnih ali tvarnih, in jo po določbi prava in statuta upravlja ena ali več fizičnih oseb ali kolegij.

Can. 116 — § 1. Javne pravne osebe so skupnosti oseb ali stvari, ki jih ustanovi pristojna cerkvena oblast, da v določenih jim mejah v imenu Cerkve opravljajo lastno zaupano službo v javni blagor po določbi pravnih predpisov; druge pravne osebe so zasebne.

§ 2. Javnim pravnim osebam se ta osebnost podeli ali po samem pravu ali s posebnim odlokom pristojne oblasti, ki jo izrečno podeli; zasebnim pravnim osebam se podeli ta osebnost le s posebnim odlokom pristojne oblasti, ki jim osebnost izrečno podeli.

Can. 117 — Nobena skupnost oseb ali stvari, ki namerava pridobiti pravno osebnost, je ne more doseči, razen če je njen statut potrdila pristojna oblast.

Can. 118 — Javno pravno osebo predstavljajo tisti, ki delujejo v njenem imenu in jim to pristojnost priznava splošno ali območno pravo ali lastni statut; zasebno pravno osebo pa tisti, ki jim pristojnost daje statut.

Can. 119 — Če ni v pravu ali statutu določeno kaj drugega, velja glede zbornih opravil:

1. pri volitvah ima pravno veljavo, kar sklene absolutna večina navzočih, če je navzoča vsaj večina tistih, ki jih je treba sklicati; po dveh neuspešnih glasovanjih, naj se izbira med dvema kandida-

rum partem obtinuerint, vel, si sunt plures, super duobus aetate senioribus; post tertium scrutinium, si paritas maneat, ille electus habeatur qui senior sit aetate;

2º si agatur de aliis negotiis, id vim habet iuris, quod, praesente quidem maiore parte eorum qui convocari debent, placuerit parti absolute maiori eorum qui sunt praesentes; quod si post duo scrutinia suffragia aequalia fuerint, praeses suo voto paritatem dirimere potest;

3º quod autem omnes uti singulos tangit, ab omnibus approbari debet.

Can. 120 — § 1. Persona iuridica natura sua perpetua est; extinguitur tamen si a competenti auctoritate legitime supprimatur aut per centum annorum spatium agere desierit; persona iuridica privata insuper extinguitur, si ipsa consociatio ad normam statutorum dissolvatur, aut si, de iudicio auctoritatis competentis, ipsa fundatio ad normam statutorum esse desierit.

§ 2. Si vel unum ex personae iuridicae collegialis membris supervisit, et personarum universitas secundum statuta esse non desierit. exercitium omnium iurium universitatis illi membro competit.

Can. 121 — Si universitates sive personarum sive rerum, quae sunt personae iuridicae publicae, ita coniungantur ut ex iisdem una constituant universitas personalitate iuridica et ipsa pollens, nova haec persona iuridica bona iuraque patrimonialia prioribus propria obtinet atque onera suscipit, quibus eadem gravabantur; ad destinationem autem praesertim bonorum et ad onerum adimpletionem quod attinet, fundatorum oblitorumque voluntas atque iura quaesita salva esse debent.

Can. 122 — Si universitas, quae gaudet personalitate iuridica publica, ita dividatur ut aut illius pars alii personae iuridicae uniatur aut ex parte dismembrata distincta persona iuridica publica erigatur, auctoritas ecclesiastica, cui divisio competit, curare debet per se vel per exsecutorem, servatis quidem in primis tum fundatorum ac oblitorum voluntate tum iuribus quaesitis tum probatis statutis:

1º ut communia, quae dividi possunt, bona atque iura patrimonialia necnon aes alienum aliaque onera dividantur inter personas iuridicas, de quibus agitur, debita cum proportione ex aequo et bono, ratione habita omnium adiunctorum et necessitatum utriusque;

2º ut usus et ususfructus communium bonorum, quae divisioni obnoxia non sunt, utrique personae iuridicae cedant, oneraque iisdem propria utrique imponantur, servata item debita proportione ex aequo et bono definienda.

toma, ki sta dobila največ glasov, ali če jih je več, med dvema najstarejšima; če ostane po tretjem glasovanju število glasov enako, velja za izvoljenega starejši;

2. pri drugih opravilih ima pravno veljavo, kar sklene absolutna večina navzočih, če je navzoča večina tistih, ki jih je treba sklicati; če je po dveh glasovanjih število glasov enako, lahko predsedujoč odloči s svojim glasom;

3. kar pa zadeva vse kot posamezni, morajo odobriti vsi.

Kan. 120 — § 1. Pravna oseba je po svoji naravi trajna; prenega pa obstajati, če jo pristojna oblast zakonito odpravi ali če že sto let ne deluje; zasebna pravna oseba pa prenega tudi, če se sama skupnost po določbi statuta razpusti, ali če ustanova sama po presoji pristojne oblasti po določbi statuta prenega obstajati.

§ 2. Če od članov zborne pravne osebe ostane samo eden in skupnost oseb po statutu ni prenega obstajati, je ta član pristojen za izvrševanje vseh pravic skupnosti.

Kan. 121 — Če se skupnosti oseb ali stvari, ki so javne pravne osebe, združijo tako, da se iz njih ustanovi ena skupnost, ki ima tudi veljavo osebnosti, dobi ta nova pravna oseba premoženje in premoženske pravice, ki so pripadale prejšnjim, in prevzame bremena, ki so jih obremenjevala; kar pa zadeva namembnost zlasti premoženja in poravnave obveznosti, morajo ostati volja ustanoviteljev in darovalcev in pridobljene pravice neokrnjene.

Kan. 122 — Če se skupnost, ki je javna pravna oseba, tako razdeli, da se ali njen del združi z drugo pravno osebo, ali se iz oddeljenega dela ustanovi posebna javna pravna oseba, mora za delitev pristojna cerkvena oblast, varujoč predvsem voljo ustanoviteljev in darovalcev, pridobljene pravice in potrjen statut, sama ali po izvršilcu skrbeti:

1. da se skupno premoženje in premoženske pravice, ki se lahko delijo, pa tudi dolgori in druga bremena v dolžnem sorazmerju, kakor je prav in pravično, razdelijo med pravni osebi, za kateri gre, upoštevajoč vse okoliščine in potrebe vsake od obeh;

2. da se raba in uživanje skupnega premoženja, ki se ne deli, odstopi vsaki od obeh pravnih oseb in se njuna lastna bremena naložijo vsaki od obeh, ko se prav tako ohrani dolžno sorazmerje, kakor je prav in pravično.

Can. 123 — Extincta persona iuridica publica, destinatio eiusdem bonorum iuriumque patrimonialium itemque onerum regitur iure et statutis, quae, si sileant, obveniunt personae iuridicae immediate superiori, salvis semper fundatorum vel oblatorum voluntate necnon iuribus quae sit; extincta persona iuridica privata, eiusdem bonorum et onerum destinatio propriis statutis regitur.

Titulus VII DE ACTIBUS IURIDICIS

Can. 124 — § 1. Ad validitatem actus iuridici requiritur ut a persona habili sit positus, atque in eodem adsint quae actum ipsum essentialiter constituant, necnon sollemnia et requisita iure ad validitatem actus imposita.

§ 2. Actus iuridicus quoad sua elementa externa rite positus prae-sumitur validus.

Can. 125 — § 1. Actus positus ex vi ab extrinseco personae illata, cui ipsa nequaquam resistere potuit, pro infecto habetur.

§ 2. Actus positus ex metu gravi, iniuste incusso, aut ex dolo, valet, nisi aliud iure caveatur; sed potest per sententiam iudicis rescindi, sive ad instantiam partis laesae eiusve in iure successorum sive ex officio.

Can. 126 — Actus positus ex ignorantia aut ex errore, qui versetur circa id quod eius substantiam constituit, aut qui recidit in condicione sine qua non, irritus est; secus valet, nisi aliud iure caveatur, sed actus ex ignorantia aut ex errore initus locum dare potest actioni rescissoriae ad normam iuris.

Can. 127 — § 1. Cum iure statuatur ad actus ponendos Superiorem indigere consensu aut consilio alicuius collegii vel personarum coetus, convocari debet collegium vel coetus ad normam can. 166, nisi, cum agatur de consilio tantum exquirendo, aliter iure particulari aut proprio cautum sit; ut autem actus valeant requiritur ut obtineatur consensus partis absolute maioris eorum qui sunt praesentes aut omnium exquiratur consilium.

§ 2. Cum iure statuatur ad actus ponendos Superiorem indigere consensu aut consilio aliquarum personarum, uti singularum:

Kan. 123 — Kadar javna pravna oseba preneha obstajati, se namembnost njenega premoženja in premoženjskih pravic in prav tako bremen ureja po pravu in statutu; če to ni omenjeno, pripadejo neposredno višji pravni osebi, pri čemer morajo ostati volja ustavniteljev ali darovalcev in pridobljene pravice vedno neokrnjene; kadar preneha obstajati zasebna pravna oseba, se namembnost njenega premoženja in bremen ureja po lastnem statutu.

Sedmi naslov PRAVNA DEJANJA

Kan. 124 — § 1. Za veljavnost pravnega dejanja se zahteva, da ga opravi sposobna oseba in da vsebuje bistvene sestavine samega dejanja, pa tudi obličnost in po pravu naložene zahteve za veljavnost dejanja.

§ 2. Domneva se, da je pravno dejanje, ki je glede svojih zunanjih sestavin pravilno opravljeno, veljavno.

Kan. 125 — § 1. Dejanje, storjeno zaradi sile, ki je bila osebi povzročena od zunaj in se ji nikakor ni mogla upreti, velja za neizvršeno.

§ 2. Dejanje, storjeno iz hudega, neupravičeno prizadejanega strahu ali zaradi zvijačne prevare, je veljavno, če pravo ne določa kaj drugega; mogoče pa ga je s sodbo sodnika razveljaviti, bodisi na zahtevo prizadete stranke ali njenih pravnih naslednikov ali po uradni dolžnosti.

Kan. 126 — Dejanje, storjeno iz nevednosti ali iz zmote, nanašajoče se na to, kar je v njem bistveno ali če je omejeno z neobhodnim pogojem, je nično; sicer je veljavno, če pravo ne določa kaj drugega, toda za dejanje, storjeno iz nevednosti ali iz zmote, se po določbi prava lahko zahteva razveljavitev.

Kan. 127 — § 1. Kadar pravo določa, da potrebuje predstojnik za opravljanje dejanj privolitev ali mnenje kakega zборa ali skupine oseb, se mora sklicati zbor ali skupina po določbi kan. 166, razen če je, kadar gre le za mnenje, za katero je treba vprašati, v območnem ali lastnem pravu določeno drugače; da pa so dejanja veljavna, se zahteva, da dobijo privolitev večine navzočih ali, da se pojize mnenje vseh.

§ 2. Kadar pravo določa, da predstojnik za dejanje potrebuje privolitev ali mnenje nekaterih oseb kot posameznikov, je, če se zahteva:

1º si consensus exigatur, invalidus est actus Superioris consensum earum personarum non exquirentis aut contra earum vel alicuius votum agentis;

2º si consilium exigatur, invalidus est actus Superioris easdem personas non audientis; Superior, licet nulla obligatione teneatur accedendi ad earundem votum, etsi concors, tamen sine praevaleenti ratione, suo iudicio aestimanda, ab earundem voto, praesertim concordi, ne discedat.

§ 3. Omnes quorum consensus aut consilium requiritur, obligatione tenentur sententiam suam sincere proferendi atque, si negotiorum gravitas id postulat, secretum sedulo servandi; quae quidem obligatio a Superiori urgeri potest.

Can. 128 — Quicumque illegitime actu iuridico, immo quovis alio actu dolo vel culpa posito, alteri damnum infert, obligatione tenetur damnum illatum reparandi.

Titulus VIII DE POTESTATE REGIMINIS

Can. 129 — § 1. Potestatis regiminis, quae quidem ex divina institutione est in Ecclesia et etiam potestas iurisdictionis vocatur, ad normam praescriptorum iuris, habiles sunt qui ordine sacro sunt insigniti.

§ 2. In exercitio eiusdem potestatis, christifideles laici ad normam iuris cooperari possunt.

Can. 130 — Potestas regiminis de se exercetur pro foro externo, quandoque tamen pro solo foro interno, ita quidem ut effectus quo eius exercitium natum est habere pro foro externo, in hoc foro non recognoscantur, nisi quatenus id determinatis pro casibus iure statuatur.

Can. 131 — § 1. Potestas regiminis ordinaria ea est, quae ipso iure alicui officio adnectitur; delegata, quae ipsi personae non mediante officio conceditur.

§ 2. Potestas regiminis ordinaria potest esse sive propria sive vicaria.

§ 3. Ei qui delegatum se asserit, onus probandae delegationis incumbit.

Can. 132 — § 1. Facultates habituales reguntur praescriptis de potestate delegata.

1. privolitev, dejanje predstojnika, ki ni iskal privolitve tistih oseb ali je ravnal proti njihovi volji ali volji nekoga izmed njih, neveljavno;

2. mnenje, dejanje predstojnika, ki teh oseb ni vprašal, neveljavno; ne glede na to, da predstojnik sploh ni dolžan sprejeti njihovega predloga, čeprav je soglasen, naj vendar brez zelo močnega razloga, o katerem presodi sam, ne odstopi od njihovega, zlasti soglasnega predloga;

§ 3. Vsi, ki so vprašani za privolitev ali mnenje, so dolžni svojo sodbo odkrito povedati in če važnost opravila to zahteva, skrbno varovati tajnost; to dolžnost more predstojnik zahtevati.

Kan. 128 — Kdorkoli z nezakonitim pravnim dejanjem, pa tudi s katerimkoli drugim dejanjem, storjenim po naklepnu ali malomarnosti, povzroči drugemu škodo, je dolžan prizadejano škodo popraviti.

Osmi naslov VODSTVENA OBLAST

Kan. 129 — § 1. Za vodstveno oblast, ki je v Cerkvi po božji ureditvi in se imenuje tudi oblast jurisdikcije, so po pravni dočabi sposobni tisti, ki so zaznamovani s svetim redom.

§ 2. Pri izvrševanju iste oblasti lahko po pravni določbi sodelujejo verniki laiki.

Kan. 130 — Vodstvena oblast se sama po sebi izvršuje v zunanjem področju, včasih pa samo v notranjem področju in sicer tako, da se učinki, ki jih njen izvrševanje mora imeti v zunanjem področju, v tem področju ne priznajo, razen kolikor za določene primere pravo to določa.

Kan. 131 — § 1. Redna vodstvena oblast je tista, ki je po samem pravu zvezana s kakšno službo; poverjena pa tista, ki se podeli sami osebi, a ne v zvezi s službo.

§ 2. Redna vodstvena oblast je lahko lastna ali nadomestra.

§ 3. Kdor trdi, da je za nekaj poverjen, mora to dokazati.

Kan. 132 — § 1. Za stalne pooblastitve veljajo predpisi o poverjeni oblasti.

§ 2. Attamen nisi in eius concessione aliud expresse caveatur aut electa sit industria personae, facultas habitualis Ordinario concessa non perimitur resoluto iure Ordinarii cui concessa est, etiamsi ipse eam exequi cooperit, sed transit ad quemvis Ordinarium qui ipsi in regimine succedit.

Can. 133 — § 1. Delegatus qui sive circa res sive circa personas mandati sui fines excedit, nihil agit.

§ 2. Fines sui mandati excedere non intellegitur delegatus qui alio modo ac in mandato determinatur, ea peragit ad quae delegatus est, nisi modus ab ipso delegante ad validitatem fuerit praescriptus.

Can. 134 — § 1. Nomine Ordinarii in iure intelleguntur, praeter Romanum Pontificem, Episcopi dioecesani aliqui qui, etsi ad interim tantum, praepositi sunt alicui Ecclesiae particulari vel communitati eidem aequiparatae ad normam can. 368, necnon qui in iisdem generali gaudent potestate exexecutiva ordinaria, nempe Vicarii generales et episcopales; itemque, pro suis sodalibus, Superiores maiores clericalium institutorum religiosorum iuris pontificii et clericalium societatum vitae apostolicae iuris pontificii, qui ordinaria saltem potestate exexecutiva possunt.

§ 2. Nomine Ordinarii loci intelleguntur omnes qui in § 1 recensentur, exceptis Superioribus institutorum religiosorum et societatum vitae apostolicae.

§ 3. Quae in canonibus nominatim Episcopo dioecesano, in ambitu potestatis exexecutiae tribuuntur, intelleguntur competere dumtaxat Episcopo dioecesano aliquis ipsi in can. 381, § 2 aequiparatis, exclusis Vicario generali et episcopali, nisi de speciali mandato.

Can. 135 — § 1. Potestas regiminis distinguitur in legislativam, exexecutivam et iudicialem.

§ 2. Potestas legislativa exercenda est modo iure praescripto, et ea qua in Ecclesia gaudent legislator infra auctoritatem supremam, valide delegari nequit, nisi aliud iure explicite caveatur; a legislatore inferiore lex iuri superiori contraria valide ferri nequit.

§ 3. Potestas iudicialis, qua gaudent iudices aut collegia iudicia, exercenda est modo iure praescripto, et delegari nequit, nisi ad actus cuivis decreto aut sententiae praeparatorios perficiendos.

§ 4. Ad potestatis exexecutiae exercitium quod attinet, serventur praescripta canonum qui sequuntur.

Can. 136 — Potestatem exexecutivam aliquis, licet extra territorium existens, exercere valet in subditos, etiam a territorio absentes, nisi

§ 2. Če pa s podelitevijo ni bilo določeno izrečno kaj drugega ali je za to oseba bila namenoma izbrana, stalna pooblastitev, ki je bila podeljena ordinariju, ne preneha, če preneha pravo ordinarija, kateremu je bila podeljena, čeprav jo je sam začel izvajati, temveč preide na kateregakoli ordinarija, ki je njegov naslednik v vodstvu.

Kan. 133 — § 1. Dejanje pooblaščenca, ki glede stvari ali glede oseb prekorači meje svojega naročila, je nično.

§ 2. Za pooblaščenca, ki to, kar mu je bilo naročeno, opravi drugače, kot je določeno v naročilu, ne velja, da je prekoračil meje svojega naročila, razen če je poveritelj tak način predpisal za veljavnost.

Can. 134 — § 1. Pravo z imenom ordinarij označuje, poleg rimskega papeža, krajevne škofe in tudi druge, ki so, četudi le začasno, postavljeni za vodstvo kaki delni Cerkvi ali po kan. 368 njej izenačeni skupnosti, in tudi tiste, ki imajo v njih splošno redno izvršno oblast, zlasti generalne in škofove vikarje; enako za njihove člane tudi višje predstojnike kleričkih papeškopravnih redovnih ustanov in kleričkih papeškopravnih družb apostolskega življenja, ki imajo vsaj redno izvršno oblast.

§ 2. Ime krajevni ordinarij označuje vse v § 1 omenjene, razen predstojnikov redovnih ustanov in družb apostolskega življenja.

§ 3. Kar se v kanonih izrečno daje krajevnemu škofu v področju izvršne oblasti, velja, da pripada samo krajevnemu škofu in drugim v kan. 381, § 2 z njim izenačenim, izvzeta sta generalni in škofov vikar, razen če imata posebno naročilo.

Kan. 135 — § 1. Vodstvena oblast se deli na zakonodajno, izvršno in sodno.

§ 2. Zakonodajno oblast je treba izvrševati na po pravu predpisani način in tiste, ki jo ima v Cerkvi zakonodajalec, nižji od vrhovne oblasti, ne more veljavno poveriti, razen če je v pravu izrečno določeno kaj drugega; nižji zakonodajalec ne more veljavno izdati zakona, ki je nasproten pravu višjega.

§ 3. Sodno oblast, ki jo imajo sodniki in sodni zbori, je treba izvrševati na po pravu predpisani način in je ni mogoče poveriti, razen za izvršitev pripravljalnih dejanj za katerokoli odločbo ali sodbo.

§ 4. Kar zadeva izvajanje izvršne oblasti, naj se upoštevajo predpisi naslednjih kanonov.

Kan. 136 — Izvršno oblast lahko kdo, ko je sam zunaj ozemlja, izvaja nad svojimi podrejenimi, tudi če niso na ozemljju, razen če je iz narave stvari ali pravnega predpisa razvidno kaj drugega; nad

aliud ex rei natura aut ex iuris praescripto constet; in peregrinos in territorio actu degentes, si agatur de favoribus concedendis aut de exsecutioni mandandis sive legibus universalibus sive legibus particularibus, quibus ipsi ad normam can. 13, § 2, n. 2 tenentur.

Can. 137 — § 1. Potestas exsecutiva ordinaria delegari potest tum ad actum tum ad universitatem casuum, nisi aliud iure expresse cauteatur.

§ 2. Potestas exsecutiva ab Apostolica Sede delegata subdelegari potest sive ad actum sive ad universitatem casuum, nisi electa fuerit industria personae aut subdelegatio fuerit expresse prohibita.

§ 3. Potestas exsecutiva delegata ab alia auctoritate potestatem ordinariam habente, si ad universitatem casuum delegata sit, in singulis tantum casibus subdelegari potest; si vero ad actum aut ad actus determinatos delegata sit, subdelegari nequit, nisi de expressa delegantis concessione.

§ 4. Nulla potestas subdelegata iterum subdelegari potest, nisi id expresse a delegante concessum fuerit.

Can. 138 — Potestas exsecutiva ordinaria necnon potestas ad universitatem casuum delegata, late interpretanda est, alia vero quaelibet stricte; cui tamen delegata potestas est, ea quoque intelleguntur concessa sine quibus eadem potestas exerceri nequit.

Can. 139 — § 1. Nisi aliud iure statuatur, eo quod quis aliquam auctoritatem, etiam superiorem, competentem adeat, non suspenditur alias auctoritatis competentis exsecutiva potestas, sive haec ordinaria est sive delegata.

§ 2. Causae tamen ad superiorem auctoritatem delatae ne se imisceat inferior, nisi ex gravi urgente causa; quo in casu statim superiorem de re moneat.

Can. 140 — § 1. Pluribus in solidum ad idem negotium agendum delegatis, qui prius negotium tractare inchoaverit alios ab eodem agendo excludit, nisi postea impeditus fuerit aut in negotio peragendo ulterius procedere noluerit.

§ 2. Pluribus collegialiter ad negotium agendum delegatis, omnes procedere debent ad normam can. 119, nisi in mandato aliud cautum sit.

§ 3. Potestas exsecutiva pluribus delegata, praesumitur iisdem delegata in solidum.

Can. 141 — Pluribus successive delegatis, ille negotium expediat, cuius mandatum anterius est, nec postea revocatum fuit.

tuji, ki se dejansko zadržujejo na ozemlju pa, če gre za ugodnosti, ki naj se jim naklonijo, ali izročijo v izvršitev po splošnih in območnih zakonih, ki so se jih po določbi kan. 13, § 2, št. 2, dolžni držati.

Kan. 137 — § 1. Redno izvršno oblast je mogoče poveriti tako za posamezno dejanje kakor tudi za skupnost primerov, razen če pravo izrečno določa kaj drugega.

§ 2. Od apostolskega sedeža poverjeno izvršno oblast je mogoče poveriti naprej za posamično dejanje ali za skupnost primerov, razen če je bila oseba namenoma izbrana ali je bila nadaljnja poveritev izrečno prepovedana.

§ 3. Izvršno oblast, poverjeno od drugega predstojnika, ki ima redno oblast, je mogoče, če je poverjena za skupnost primerov, poveriti naprej le za posamezne primere; če pa je poverjena za posamično dejanje ali za določena dejanja, je ni mogoče poveriti naprej, razen z izrečnim dovoljenjem poveritelja.

§ 4. Nobene naprej poverjene oblasti ni mogoče še enkrat poveriti naprej, razen če je poveritelj to izrečno dovolil.

Kan. 138 — Redna izvršna oblast in tudi za skupnost primerov poverjena oblast se mora razlagati široko, katerakoli druga pa ozko; komur pa je poverjena oblast, velja, da mu je podeljeno tudi tisto, brez česar te oblasti ni mogoče izvrševati.

Kan. 139 — § 1. S tem, da se kdo obrne na kako pristojno, tudi višjo oblast, se ne prekine izvršna oblast druge pristojne oblasti, pa naj bi bila redna ali poverjena, razen če pravo določa kaj drugega.

§ 2. V zadevo, izročeno višji oblasti, naj se nižji ne vmešava, razen iz tehtnega in nujnega razloga; v tem primeru naj nadrejenega o stvari takoj obvesti.

Kan. 140 — § 1. Če je za isto opravilo poverjenih nerazdelno več oseb, izključi tisti, ki je zadevo začel obravnavati, druge od tega opravila, razen če je bil potem oviran ali v zadevi ni hotel naprej poslovati.

§ 2. Če je opravilo poverjeno več osebam zborno, morajo po določbi kan. 119 ukrepati vsi, razen če je v naročilu določeno kaj drugega.

§ 3. Če je izvršna oblast poverjena več osebam, se domneva, da jim je poverjena nerazdelno.

Kan. 141 — Če je opravilo poverjeno več osebam zaporedoma, naj ga opravi tisti, ki je naročilo prej prejel in pozneje ni bilo preklicano.

Can. 142 — § 1. Potestas delegata extinguitur: expleto mandato; elapso tempore vel exhausto numero casuum pro quibus concessa fuit; cessante causa finali delegationis; revocatione delegantis delegato directe intimata necnon renuntiatione delegati deleganti significata et ab eo acceptata; non autem resoluto iure delegantis, nisi id ex appositis clausulis appareat.

§ 2. Actus tamen ex potestate delegata, quae exercetur pro solo foro interno, per inadvertentiam positus, elapso concessionis tempore, validus est.

Can. 143 — § 1. Potestas ordinaria extinguitur amissio officio cui adnectitur.

§ 2. Nisi aliud iure caveatur, suspenditur potestas ordinaria, si contra privationem vel amotionem ab officio legitime appellatur vel recursus interponitur.

Can. 144 — § 1. In errore communi de facto aut de iure, itemque in dubio positivo et probabili sive iuris sive facti, supplet Ecclesia, pro foro tam externo quam interno, potestatem regiminis exsecutivam.

§ 2. Eadem norma applicatur facultatibus de quibus in cann. 882, 883, 966, et 1111, § 1.

Titulus IX DE OFFICIIS ECCLESIASTICIS

Can. 145 — § 1. Officium ecclesiasticum est quodlibet munus ordinatione sive divina sive ecclesiastica stabiliter constitutum in finem spiritualem exercendum.

§ 2. Obligationes et iura singulis officiis ecclesiasticis propria definiuntur sive ipso iure quo officium constituitur, sive decreto auctoritatis competentis quo constituitur simul et confertur.

Caput I DE PROVISIONE OFFICIIS ECCLESIASTICIS

Can. 146 — Officium ecclesiasticum sine provisione canonica valide obtineri nequit.

Can. 147 — Provisio officii ecclesiastici fit: per liberam collationem ab auctoritate ecclesiastica competenti; per institutionem ab

Kan. 142 — § 1. Poverjena oblast ugasne, ko je naročilo spolnjeno; po izteku časa ali ko je izčrpano število primerov, za katere je bila dana; ko je prenehal namen poveritve; s poverjencu neposredno sporočenim preklicem poveritelja in tudi s poveritelju sporočeno in od njega sprejeto odpovedjo poverjenca; ne pa, če preneha pravo poveritelja, razen če je to razvidno iz dodanih določil.

§ 2. Vendar po nepazljivosti izvršeno dejanje iz poverjene oblasti, ki se izvršuje samo v notranjem področju, ostane veljavno, tudi po izteku časa podelitve.

Kan. 143 — § 1. Redna oblast ugasne, ko nekdo izgubi službo, s katero je povezana.

§ 2. Če pravo ne določa kaj drugega, redna oblast miruje, če se proti odvzemtu ali odstranitvi iz službe zakonito vloži priziv ali pritožba.

Kan. 144 — § 1. V splošni zmoti glede dejstva ali prava, pa tudi v pozitivnem in utemeljenem dvomu o pravu ali dejству nadomesti Cerkev izvršno vodstveno oblast tako v zunanjem kakor v notranjem področju.

§ 2. Ista določba se uporabi pri pooblastilih, o katerih govorijo kan. 882, 883, 966 in 1111, § 1.

Deveti naslov CERKVENE SLUŽBE

Kan. 145 — § 1. Cerkvena služba je katerakoli naloga, ki je po božji ali cerkveni ureditvi trajno ustanovljena, da se opravlja v duhovni namen.

§ 2. Dolžnosti in pravice, lastne posameznim cerkvenim službam, se opredeljujejo s samim pravom, po katerem se služba ustanovi ali z odločbo pristojne oblasti, s katero se služba hkrati ustanovi in podeli.

Prvo poglavje PODELITEV CERKVENE SLUŽBE

Kan. 146 — Cerkvene službe ni mogoče veljavno dobiti brez cerkvenopravne podelitve.

Kan. 147 — Podelitev cerkvene službe se opravi: s prosto podelitvijo pristojne cerkvene oblasti; z umestitvijo, ki jo ta opravi na

eadem datam, si praecesserit praezentatio; per confirmationem vel admissionem ab eadem factam, si praecesserit electio vel postulatio; tandem per simplicem electionem et electi acceptationem, si electio non egeat confirmatione.

Can. 148 — Auctoritati, cuius est officia erigere, innovare et supprimere, eorundem provisio quoque competit, nisi aliud iure statutatur.

Can. 149 — § 1. Ut ad officium ecclesiasticum quis promoveatur, debet esse in Ecclesiae communione neconon idoneus, scilicet iis qualitatibus praeditus, quae iure universalis vel particulari aut lege fundationis ad idem officium requiruntur.

§ 2. Provisio officii ecclesiastici facta illi qui caret qualitatibus requisitis, irrita tantum est, si qualitates iure universalis vel particulari aut lege fundationis ad validitatem provisionis expresse exigitur; secus valida est, sed rescindi potest per decretum auctoritatis competentis aut per sententiam tribunalis administrativi.

§ 3. Provisio officii simoniace facta ipso iure irrita est.

Can. 150 — Officium secumferens plenam animarum curam, ad quam adimplendam ordinis sacerdotalis exercitium requiritur, ei qui sacerdotio nondum auctus est valide conferri nequit.

Can. 151 — Provisio officii animarum curam secumferentis, sine gravi causa ne differatur.

Can. 152 — Nemini conferantur duo vel plura officia incompatibilia, videlicet quae una simul ab eodem adimpleri nequeunt.

Can. 153 — § 1. Provisio officii de iure non vacantis est ipso facto irrita, nec subsequenti vacatione convalescit.

§ 2. Si tamen agatur de officio quod de iure ad tempus determinatum confertur, provisio intra sex menses ante expletum hoc tempus fieri potest, et effectum habet a die officii vacationis.

§ 3. Promissio alicuius officii, a quocumque est facta, nullum patrit iuridicum effectum.

Can. 154 — Officium de iure vacans, quod forte adhuc ab aliquo illegitime possidetur, conferri potest, dummodo rite declaratum fuerit eam possessionem non esse legitimam, et de hac declaratione mentio fiat in litteris collationis.

Can. 155 — Qui, vicem alterius neglegentis vel impediti supplens, officium confert, nullam inde potestatem acquirit in personam cui

poprejšnji predlog; s potrditvijo oziroma dopustitvijo, ki jo le-ta izvede po poprejnjih volitvah ali postulaciji; slednjič s preprosto izvolitvijo in izvoljenčevim sprejemom, če izvolitev ne potrebuje potrditve.

Kan. 148 — Oblast, ki lahko službe ustanavlja, obnavlja ali odpravlja, je pristojna tudi za njihovo podelitev, če pravo ne določa kaj drugega.

Kan. 149 — § 1. Da se koga povzdigne v cerkveno službo, mora biti v občestvu s Cerkvio in tudi sposoben, se pravi, mora imeti lastnosti, ki se za to službo zahtevajo po splošnem ali območnem pravu ali po ustanovni listini.

§ 2. Izvršena podelitev cerkvene službe komu, ki nima zahtevanih lastnosti, je nična samo tedaj, če te lastnosti splošno ali območno pravo ali ustanovna listina izrečno zahtevajo; sicer je veljavna, a se lahko z odločbo pristojne oblasti ali s sodbo upravnega sodišča razveljavti.

§ 3. Po simoniji izvršena podelitev službe je po samem pravu nična.

Can. 150 — Služba, ki obsega celotno skrb za duše in se za njeno opravljanje zahteva izvrševanje duhovniškega reda, se ne more veljavno podeliti tistem, ki še ni povzdignjen v duhovništvo.

Can. 151 — Podelitev s pastoralnim delom združene službe naj se brez tehtnega razloga ne odlaga.

Can. 152 — Nikomur naj se ne podeli dvoje ali več nezdružljivih služb, ki jih ista oseba ne more hkrati opravljati.

Can. 153 — § 1. Podelitev službe, ki po pravu ni izpraznjena, je v samem dejaju neveljavna in ne postane veljavna s poznejšo izpraznitvijo.

§ 2. Če pa gre za službo, ki se po pravu podeljuje za določen čas, se more podeliti šest mesecev pred iztekom tega časa, učinek pa ima od dneva, ko se služba izprazni.

§ 3. Obljuba kake službe, dana od kogarkoli, nima nobenega pravnega učinka.

Can. 154 — Služba, ki je po pravu izpraznjena, pa jo morda kdo nezakonito še posedeuje, se more podeliti, če je le bilo pravilno objavljeno, da posest ni zakonita, in se ta ugotovitev omeni v podelitveni listini.

Can. 155 — Kdor podeli službo, ko nadomešča drugega, ki je to zanemaril ali je bil oviran, ne dobi s tem nobene oblasti nad osebo,

collatum est, sed huius condicio iuridica perinde constituitur, ac si provisio ad ordinariam iuris normam peracta fuisset.

Can. 156 — Cuiuslibet officii provisio scripto consignetur.

Art. 1

DE LIBERA COLLATIONE

Can. 157 — Nisi aliud explicite iure statuatur, Episcopi dioecesani est libera collatione providere officiis ecclesiasticis in propria Ecclesia particulari.

Art. 2

DE PRAESENTATIONE

Can. 158 — § 1. Praesentatio ad officium ecclesiasticum ab eo, cui ius praesentandi competit, fieri debet auctoritati cuius est ad officium de quo agitur institutionem dare, et quidem, nisi aliud legitime cautum sit, intra tres menses ab habita vacationis officii notitia.

§ 2. Si ius praesentationis cuidam collegio aut coetui personarum competat, praesentandus designetur servatis cann. 165—179 praescriptis.

Can. 159 — Nemo invitus praesentetur; quare qui praesentandus proponitur, mentem suam rogatus, nisi intra octiduum utile recuset, praesentari potest.

Can. 160 — § 1. Qui iure praesentationis gaudet, unum aut etiam plures, et quidem tum una simul tum successive, praesentare potest.

§ 2. Nemo potest seipsum praesentare; potest autem collegium aut coetus personarum aliquem suum sodalem praesentare.

Can. 161 — § 1. Nisi aliud iure statuatur, potest qui aliquem praesentaverit non idoneum repertum, altera tantum vice, intra mensem, alium candidatum praesentare.

§ 2. Si praesentatus ante institutionem factam renuntiaverit aut de vita decesserit, potest qui iure praesentandi pollet, intra mensem ab habita renuntiationis aut mortis notitia, ius suum rursus exercere.

Can. 162 — Qui intra tempus utile, ad normam can. 158, § 1 et can. 161, praesentationem non fecerit, itemque qui bis praesentaverit non idoneum repertum, pro eo casu ius praesentationis amittit, atque auctoritati, cuius est institutionem dare, competit libere providere officio vacanti, assentiente tamen proprio provisi Ordinario.

kateri je bila podeljena, marveč je pravni položaj te osebe prav takšen, kakor da je bila podelitev opravljena po redni določbi prava.

Kan. 156 — Podelitev katerekoli službe naj se opravi pismeno.

Prvi člen

PROSTA PODELITEV

Kan. 157 — Če pravo izrečno ne določa kaj drugega, je krajevni škof dolžan s prosto podelitvijo poskrbeti za cerkvene službe v lastni delni Cerkvi.

Drugi člen

PREDLAGANJE

Kan. 158 — § 1. Kdor je pristojen za predlaganje, mora predlog za cerkveno službo dati oblasti, katere dolžnost je umestiti v službo, za katero gre, in sicer, če ni kaj drugega zakonito določeno, v treh mesecih, odkar je zvedel za izpraznитеv službe.

§ 2. Če je za pravico predlaganja pristojen kak kolegij ali skupina oseb, je treba določiti predlaganca z upoštevanjem predpisov kan. 165—179.

Kan. 159 — Nikogar naj se proti njegovi volji ne predлага; tistega, ki se predлага, je zato mogoče predlagati šele, ko je bil vprašan za svoje mnenje, razen če je v osmih uporabnih dneh odklonil.

Kan. 160 — § 1. Kdor ima pravico predlagati, lahko predлага enega ali tudi več oseb, in sicer hkrati skupaj ali zaporedoma.

§ 2. Nihče ne more predlagati sam sebe; lahko pa kolegij ali skupina predлага kakega svojega člana.

Kan. 161 — § 1. Če v pravu ni določeno kaj drugega, more tisti, ki je predlagal koga, ki je bil spoznan za nesposobnega, samo še drugič v enem mesecu predlagati drugega kandidata.

§ 2. Če se je predlagani pred umestitvijo odpovedal ali umrl, more tisti, ki ima pravico predlagati, v enem mesecu, ko je zvedel za odpoved ali smrt, svojo pravico spet uporabiti.

Kan. 162 — Kdor po določbi kan. 158, § 1 in kan. 161 v uporabnem času ni dal predloga, prav tako pa tudi, kdor je dvakrat predlagal takega, ki je bil spoznan za nesposobnega, za ta primer izgubi pravico predlaganja in je oblast, ki umesti, pristojna za prosto podelitev izpraznjene službe, vendar le s soglasjem lastnega ordinarija tistega, komur službo podeli.

Can. 163 — Auctoritas, cui ad normam iuris competit praesentatum instiuerere, instituat legitime praesentatum quem idoneum representerit et qui acceptaverit; quod si plures legitime praesentati idonei reperti sint, eorundem unum instituere debet.

Art. 3
DE ELECTIONE

Can. 164 — Nisi aliud iure provisum fuerit, in electionibus canonis serventur praescripta canonum qui sequuntur.

Can. 165 — Nisi aliud iure aut legitimis collegii vel coetus statutis cautum sit, si cui collegio aut coetui personarum sit ius eligendi ad officium, electio ne differatur ultra trimestre utile computandum ab habita notitia vacationis officii; quo termino inutiliter elapsa, auctoritas ecclesiastica, cui ius confirmandae electionis vel ius providendi successive competit, officio vacanti libere provideat.

Can. 166 — § 1. Collegii aut coetus praeses convocet omnes ad collegium aut ad coetum pertinentes; convocatio autem, quando personalis esse debet, valet, si fiat in loco domicilii vel quasi-domicilii aut in loco commorationis.

§ 2. Si quis ex vocandis neglectus et ideo absens fuerit, electio valet; attamen ad eiusdem instantiam, probata quidem praeteritione et absentia, electio, etiam si confirmata fuerit, a competenti auctoritate rescindi debet, dummodo iuridice constet recursum saltem intra triduum ab habita notitia electionis fuisse transmissum.

§ 3. Quod si plures quam tertia pars electorum neglecti fuerint, electio est ipso iure nulla, nisi omnes neglecti reapse interfuerint.

Can. 167 — § 1. Convocatione legitime facta, suffragium ferendi ius habent praesentes die et loco in eadem convocatione determinatis, exclusa, nisi aliud statutis legitime caveatur, facultate ferendi suffragia sive per epistolam sive per procuratorem.

§ 2. Si quis ex electoribus praesens in ea domo sit, in qua fit electio, sed electioni ob infirmam valetudinem interesse nequeat, suffragium eius scriptum a scrutatoribus exquiratur.

Can. 168 — Etsi quis plures ob titulos ius habeat ferendi nomine proprio suffragii, non potest nisi unicum suffragium ferre.

Can. 169 — Ut valida sit electio, nemo ad suffragium admitti potest, qui ad collegium vel coetum non pertineat.

Kan. 163 — Oblast, kateri po določbi prava pripada umestitev predlaganega, naj umesti zakonito predloženega, o katerem sodi, da je sposoben in je službo sprejel; če je bilo več zakonito predlaganih spoznanih za sposobne, mora umestiti enega izmed njih.

Tretji člen
VOLITVE

Kan. 164 — Če v pravu ni predvideno kaj drugega, naj se pri cerkvenopravnih volitvah upoštevajo predpisi naslednjih kanonov.

Kan. 165 — Če v pravu ali v zakonitem statutu kolegija ali skupine ni določeno kaj drugega, ali če ima kak kolegij ali skupina oseb pravico izvoliti koga za službo, naj se volitve ne odlašajo nad tri uporabne mesece, odkar je postal znano, da je služba izpraznjena; če je rok potekel neuporabljen, naj cerkvena oblast, ki ima pravico izvolitev potrditi ali pravico naslednje podelitve, izpraznjeno službo prosto podeli.

Kan. 166 — § 1. Predstojnik kolegija ali skupine naj skliče vse člane kolegija ali skupine; kadar pa mora biti sklic oseben, je veljaven, če je opravljen v kraju domovališča, nepravega domovališča ali bivališča.

§ 2. Če je bil kdo izmed tistih, ki jih je treba poklicati, prezrt in zato odsoten, so volitve veljavne; toda na njegovo vztrajno zahtevo mora pristojna oblast, če se dokaže, da je bil prezrt in odsoten, volitve razveljaviti, tudi če so bile potrjene, da se le pravno ugotovi, da je bila pritožba vložena vsaj v treh dneh, odkar je zvedel za izvolitev.

§ 3. Če je bilo prezrtih nad tretjino volivcev, so volitve po samem pravu nične, razen če so vsi prezrti dejansko bili navzoči.

Kan. 167 — § 1. Če je bil sklic zakonito opravljen, imajo pravico glasovanja tisti, ki so na dan in na kraju, ki je bil v sklicu določen, navzoči; izključena pa je možnost glasovanja s pismom ali po zastopniku, razen če je v statutu določeno kaj drugega.

§ 2. Če je kdo od volivcev navzoč v hiši, kjer so volitve, pa se volitev zaradi slabega zdravja ne more udeležiti, naj števci glasov dobijo njegov pisemni glas.

Kan. 168 — Čeprav ima kdo iz več naslosov pravico glasovanja v svojem imenu, lahko odda samo en glas.

Kan. 169 — Da so volitve veljavne, se glasovanje ne sme dovoliti nikomur, ki ne pripada kolegiju ali skupini.

Can. 170 — Electio, cuius libertas quoquo modo reapse impedita fuerit, ipso iure invalida est.

Can. 171 — § 1. Inhabiles sunt ad suffragium ferendum:

1° incapax actus humani;

2° carens voce activa;

3° poena excommunicationis innodatus sive per sententiam iudicialem sive per decretum quo poena irrogatur vel declaratur:

4° qui ab Ecclesiae communione notorie defecit.

§ 2. Si quis ex predictis admittatur, eius suffragium est nullum, sed electio valet, nisi constet, eo dempto, electum non rettulisse requiritum suffragiorum numerum.

Can. 172 — § 1. Suffragium, ut validum sit, esse debet:

1° liberum; ideoque invalidum est suffragium eius, qui metu gravi aut dolo, directe vel indirecte, adactus fuerit ad eligendam certam personam aut diversas personas disiunctive;

2° secretum, certum, absolutum, determinatum.

§ 2. Condiciones ante electionem suffragio appositae tamquam non adiectae habeantur.

Can. 173 — § 1. Antequam incipiat electio, deputentur e gremio collegii aut coetus duo saltem scrutatores.

§ 2. Scrutatores suffragia colligant et coram praeside electionis inspiciunt an schedularum numerus respondeat numero electorum, suffragia ipsa scrutentur palamque faciant quot quisque rettulerit.

§ 3. Si numerus suffragiorum supererit numerum eligentium, nihil est actu.

§ 4. Omnia electionis acta ab eo qui actuarii munere fungitur accurate describantur, et saltem ab eodem actuario, praeside ac scrutatoribus subscripta, in collegii tabulario diligenter asserventur.

Can. 174 — § 1. Electio, nisi aliud iure aut statutis caveatur, fieri etiam potest per compromissum, dummodo nempe electores, unanimi et scripto consensu, in unum vel plures idoneos sive de gremio sive extraneos ius eligendi pro ea vice transferant, qui nomine omnium ex recepta facultate elegant.

§ 2. Si agatur de collegio aut coetu ex solis clericis constanti, compromissarii in sacris debent esse constituti; secus electio est invalida.

§ 3. Compromissarii debent iuris praescripta de electione servare atque, ad validitatem electionis, condiciones compromisso appositas, iuri non contrarias, observare; condiciones autem iuri contrariae pro non appositis habeantur.

Kan. 170 — Volitve, katerih svoboda je bila kakorkoli dejansko ovirana, so po samem pravu neveljavne.

Kan. 171 — § 1. Za glasovanje ni sposoben:

1. kdor ni zmožen človeškega dejanja;

2. kdor nima aktivne volilne pravice;

3. kogar je zadela kazen izobčenja, pa naj je bila naložena ali razglašena s sodniškim izrekom ali z odločbo;

4. kdor je javno odpadel od cerkvenega občestva.

§ 2. Če se komu od omenjenih dovoli glasovati, je njegov glas ničen, volitve pa veljavne, razen če se dokaže, da izvoljeni, če se ta glas odšteje, ne bi dosegel zahtevanega števila glasov.

Kan. 172 — § 1. Da je glas veljaven, mora biti:

1. svoboden; zato je neveljaven glas tistega, ki ga je hud strah ali zvijačna prevara, neposredna ali posredna, privedla do glasovanja za določeno osebo ali ločeno za različne osebe;

2. tajen, zanesljiv, brezpogojen in določen.

§ 2. Pogoji, ki se pred volitvami dodajo glasovanju, naj veljajo za nedodane.

Kan. 173 — § 1. Preden se volitve začnejo, naj se iz telesa kolegija ali skupine določita vsaj dva števca glasov.

§ 2. Števci glasov naj glasovnice zborejo in pred predsednikom volitev preverijo, ali število glasovnic ustreza številu volivcev, pregledajo glasovnice in objavijo, koliko glasov je vsakdo dobil.

§ 3. Če število glasov presega število volivcev, so volitve nične.

§ 4. Kdor opravlja nalogu zapisnikarja, naj natančno popiše ves potek volitev in zapisnik naj se, ko so ga podpisali vsaj sam zapisnikar, predsednik in števci glasov, skrbno shrani v arhivu kolegija.

Kan. 174 — § 1. Če v pravu ali statutu ni določeno kaj drugega, se lahko volitve opravijo tudi z dogovorom, da le namreč volivci za ta primer soglasno in pisnemu prenesejo pravico voliti na eno ali več sposobnih oseb, iz telesa ali zunanjih, ki na podlagi dobljenega pooblastila volijo v imenu vseh.

§ 2. Če kolegij ali skupino sestavlajo sami kleriki, morajo biti pooblaščenci za volitve povzdignjeni v sveti red, sicer so volitve neveljavne.

§ 3. Pooblaščenci za volitve se morajo držati pravnih predpisov o volitvah in za veljavnost volitev izpolniti pogoje, ki so bili dogovoru dodani in ne nasprotujejo pravu; pogoji, ki pravu nasprotujejo, veljajo za nedodane.

Can. 175 — Cessat compromissum et ius suffragium ferendi credit ad compromittentes:

- 1º revocatione a collegio aut coetu facta, re integra;
- 2º non impleta aliqua condicione compromisso apposita;
- 3º electione absoluta, si fuerit nulla.

Can. 176 — Nisi aliud iure aut statutis caveatur, is electus habetur et a collegii aut coetus praeside proclametur, qui requisitum suffragiorum numerum rettulerit, ad normam can. 119, n. 1.

Can. 177 — § 1. Electio illico intimanda est electo, qui debet intra octiduum utile a recepta intimatione significare collegii aut coetus praesidi utrum electionem acceptet necne; secus electio effectum non habet.

§ 2. Si electus non acceptaverit, omne ius ex electione amittit nec subsequenti acceptatione convalescit, sed rursus eligi potest; collegium autem aut coetus intra mensem a cognita non-acceptatione ad novam electionem procedere debet.

Can. 178 — Electus, acceptata electione, quae confirmatione non egeat, officium pleno iure statim obtinet; secus non acquirit nisi ius ad rem.

Can. 179 — § 1. Electus, si electio confirmatione indigeat, intra octiduum utile a die acceptatae electionis confirmationem ab auctoritate competenti petere per se vel per alium debet; secus omni iure privatur, nisi probaverit se a petenda confirmatione iusto impedimento detentum fuisse.

§ 2. Competens auctoritas, si electum reppererit idoneum ad normam can. 149, § 1, et electio ad normam iuris fuerit peracta, confirmationem denegare nequit.

§ 3. Confirmatio in scriptis dari debet.

§ 4. Ante intimatam confirmationem, electo non licet sese immiscere administrationi officii sive in spiritualibus sive in temporalibus, et actus ab eo forte positi nulli sunt.

§ 5. Intimata confirmatione, electus pleno iure officium obtinet, nisi aliud iure caveatur.

Art. 4

DE POSTULATIONE

Can. 180 — § 1. Si electioni illius quem electores aptiorem putent ac praeferant, impedimentum canonicum obstet, super quo dispensatio concedi possit ac soleat, suis ipsi suffragiis eum possunt, nisi aliud iure caveatur, a competenti auctoritate postulare.

Kan. 175 — Dogovor prenega veljati in volilna pravica se vrne k tistim, ki so ga sklenili:

1. če ga kolegij ali skupina prekliče in je ostal še neuporabljen;
2. če ni bil izpolnjen kak dogovoru dodan pogoj;
3. če so opravljene volitve bile nične.

Kan. 176 — Če pravo ali statut ne določa kaj drugega, naj velja za izvoljenega, kdor je po določbi kan. 119, št. 1 dobil zahtevano število glasov, predsednik kolegija ali skupine pa naj ga razglasí.

Kan. 177 — § 1. Izvolitev je treba takoj sporočiti izvoljenemu, ki mora v osmih uporabnih dneh po prejemu sporočila izjaviti predsedniku kolegija ali skupine, ali izvolitev sprejme ali ne; sicer so volitve brez učinka.

§ 2. Če izvoljeni ne sprejme, izgubi sleherno pravico iz izvolitve in zaradi poznejšega sprejema ta ne postane veljavna; lahko pa se spet izvoli; kolegij ali skupina pa mora v enem mesecu, ko je zvezela, da ni sprejel, voliti znova.

Kan. 178 — Izvoljeni po sprejemu izvolitve, ki ne potrebuje potrditve, dobi službo takoj polnopravno; sicer dobi le pravico do nje.

Kan. 179 — § 1. Če izvolitev potrebuje potrditev, mora izvoljeni v osmih uporabnih dneh od dneva, ko je izvolitev sprejel, sam ali po kom drugem prositi pristojno oblast za potrditev; sicer izgubi vse pravice, razen če dokazuje, da ga je v prošnji za potrditev zadrževala upravičena ovira.

§ 2. Če pristojna oblast spozna, da je izvoljeni po določbi kan. 149, § 1 sposoben in so se volitve izvršile po določbi prava, ne more odreči potrditve.

§ 3. Potrditev se mora dati pismeno.

§ 4. Pred prejemom obvestila o potrditvi se izvoljeni ne sme vmešavati v opravljanje službe ne v duhovnih ne v časnih zadevah in dejanja, ki bi jih morebiti opravil, so nična.

§ 5. Ko je izvoljeni sporočilo o potrditvi prejel, dobi službo polnopravno, razen če pravo določa kaj drugega.

Četrti člen

POSTULACIJA

Kan. 180 — § 1. Če izvolitvi tistega, katerega imajo volivci za sposobnejšega in mu dajejo prednost, nasprotuje cerkvenopravni zadržek, ki se lahko in običajno spregleda, morejo sami volivci z glasovanjem pristojno oblast za njega prositi, če pravo ne določa kaj drugega.

§ 2. Compromissarii postulare nequeunt, nisi id in compromisso fuerit expressum.

Can. 181 — § 1. Ut postulatio vim habeat, requiruntur saltem duas tertiae partes suffragiorum.

§ 2. Suffragium pro postulatione exprimi debet per verbum: *postulo*, aut aequivalens; formula: *eligo vel postulo*, aut aequipollens, valet pro electione, si impedimentum non exsistat, secus pro postulatione.

Can. 182 — § 1. Postulatio a praeside intra octiduum utile mitti debet ad auctoritatem competentem ad quam pertinet electionem confirmare, cuius est dispensationem de impedimento concedere, aut, si hanc potestatem non habeat, eandem ab auctoritate superiore petere; si non requiritur confirmatio, postulatio mitti debet ad auctoritatem competentem ut dispensatio concedatur.

§ 2. Si intra praescriptum tempus postulatio missa non fuerit, ipso facto nulla est, et collegium vel coetus pro ea vice privatur iure eligendi aut postulandi, nisi probetur praesidem amittenda postulatione iusto fuisse detentum impedimento aut dolo vel neglegentia ab eadem tempore opportunomittenda abstinuisse.

§ 3. Postulato nullum ius acquiritur ex postulatione; eam admittendi auctoritas competens obligatione non tenet.

§ 4. Factam auctoritati competenti postulationem electores revocare non possunt, nisi auctoritate consentiente.

Can. 183 — § 1. Non admissa ab auctoritate competenti postulatione, ius eligendi ad collegium vel coetum reddit.

§ 2. Quod si postulatio admissa fuerit, id significetur postulato, qui respondere debet ad normam can. 177, § 1.

§ 3. Qui admissam postulationem acceptat, pleno iure statim officium obtinet.

Caput II

DE AMISSIONE OFFICII ECCLESIASTICI

Can. 184 — § 1. Amittitur officium ecclesiasticum lapsu temporis praefiniti, expleta aetate iure definita, renuntiatione, translatione, amotione necnon privatione.

§ 2. Resoluto quovis modo iure auctoritatis a qua fuit collatum, officium ecclesiasticum non amittitur, nisi aliud iure caveatur.

§ 3. Officii amissio, quae effectum sortita est, quam primum omnibus nota fiat, quibus aliquod ius in officii provisionem competit.

§ 2. Pooblaščenci za volitve ne morejo prositi za njega, če to ni bilo izraženo v dogovoru.

Kan. 181 — § 1. Da je postulacija veljavna, sta potrebni vsaj dve tretjini glasov.

§ 2. Glasovanje za postulacijo se mora izraziti z besedo: *postuliram* ali z enakovredno; obrazec: *volim* ali *postuliram* ali enakovreden, velja, če ni zadržka, za izvolitev, sicer za postulacijo.

Kan. 182 — § 1. Postulacijo mora predsednik poslati v osmih uporabnih dneh pristojni oblasti, ki ima pravico potrditi izvolitev, dati spregled zadržka, ali, če te oblasti nima, zanj prositi višjo oblast; če se potrditev ne zahteva, je treba postulacijo poslati pristojni oblasti, da da spregled.

§ 2. Če se postulacija v predpisanim času ne pošlje, s tem dejstvom postane nična in kolegij ali skupina za ta primer izgubi pravico voliti ali postulirati, razen če se dokaže, da je predsednika oviral upravičen razlog, da postulacije ni poslal, ali se je naklepno ali iz malomarnosti vzdržal, da je ni poslal pravočasno.

§ 3. S postulacijo izbrani ne pridobi nobene pravice; pristojna oblast ji ni dolžna pritrditi.

§ 4. Če so volivci postulacijo predložili pristojni oblasti, je ne morejo preklicati, razen če oblast privoli.

Kan. 183 — § 1. Če pristojna oblast postulacije ni potrdila, se pravica voliti vrne h kolegiju ali skupini.

§ 2. Če je bila postulacija potrjena, naj se to sporoči s postulacijo izbranemu, ki mora odgovoriti po določbi kan. 177, § 1.

§ 3. Kdor potrjeno postulacijo sprejme, takoj dobi službo polnopravno.

Drugo poglavje

IZGUBA CERKVNE SLUŽBE

Kan. 184 — § 1. Cerkvna služba se izgubi z iztekom vnaprej določenega časa, s po pravu dopolnjeno starostjo, z odpovedjo, s pre mestitvijo, z odstranitvijo in tudi z odvzemom.

§ 2. Če pravo oblasti, ki je cerkveno službo podelila, na kakršenkoli način preneha, se cerkvena služba ne izgubi, razen če pravo določa kaj drugega.

§ 3. Izguba službe, ki je postala učinkovita, naj se čimprej naznani vsem, ki imajo kakšno pravico do podelitve službe.

Can. 185 — Ei, qui ob impletam aetatem aut renuntiationem acceptatam officium amittit, titulus emeriti conferri potest.

Can. 186 — Lapsu temporis praeiniti vel adimpieta aetate, amissio officii effectum habet tantum a momento, quo a competenti auctoritate scripto intimatur.

Art. 1

DE RENUNTIATIONE

Can. 187 — Quisquis sui compos potest officio ecclesiastico iusta de causa renuntiare.

Can. 188 — Renuntiatio ex metu gravi, iniuste incusso, dolo vel errore substantiali aut simoniace facta, ipso iure irrita est.

Can. 189 — § 1. Renuntiatio, ut valeat, sive acceptatione eget sive non, auctoritati fieri debet cui provisio ad officium de quo agitur pertinet, et quidem scripto vel oretenus coram duobus testibus.

§ 2. Auctoritas renuntiationem iusta et proportionata causa non innixam ne acceptet.

§ 3. Renuntiatio quae acceptatione indiget, nisi intra tres menses acceptetur, omni vi caret; quae acceptatione non indiget effectum sortitur communicatione renuntiantis ad normam iuris facta.

§ 4. Renuntiatio, quamdui effectum sortita non fuerit, a renuntiante revocari potest; effectu secuto revocari nequit, sed qui renuntiavit, officium alio ex titulo consequi potest.

Art. 2

DE TRANSLATIONE

Can. 190 — § 1. Translatio ab eo tantum fieri potest, qui ius habet providendi officio quod amittitur et simul officio quod committitur.

§ 2. Si translatio fiat invito officii titulari, gravis requiritur causa et, firmo semper iure rationes contrarias exponendi, servetur modus procedendi iure praescriptus.

§ 3. Translatio, ut effectum sortiatur, scripto intimanda est.

Can. 191 — § 1. In translatione, prius officium vacat per possessionem alterius officii canonice habitam, nisi aliud iure cautum aut a competenti auctoritate praescriptum fuerit.

§ 2. Remunerationem cum priore officio conexam translatus percipit, donec alterius possessionem canonice obtinuerit.

Kan. 185 — Tistemu, ki zaradi dopolnjene starosti ali sprejete odpovedi izgubi službo, je mogoče podeliti naslov upokojenca.

Kan. 186 — Ko se je iztekel vnaprej določen čas ali je bila dopolnjena starost, postane izguba službe učinkovita od trenutka, ki ga pristojna oblast pismeno sporoči.

Prvi člen

ODPOVED

Kan. 187 — Vsakdo, ki more razumno ravnati, se lahko iz upravičenega razloga odpove cerkveni službi.

Kan. 188 — Odpoved zaradi neupravičeno prizadejanega hudega strahu, zaradi zvijačne prevare ali bistvene zmote ali po simoniji, je po samem pravu nična.

Kan. 189 — § 1. Da je odpoved veljavna, pa naj potrebuje sprejetje ali ne, se mora dati oblasti, ki ji podelitev službe, za katero gre, pripada, in sicer pismeno ali ustno pred dvema pričama.

§ 2. Odpovedi, ki se ne opira na upravičen in sorazmeren razlog, naj oblast ne sprejme.

§ 3. Odpoved, ki potrebuje sprejetje, je brez vsake moči, če se ne sprejme v treh mesecih; če sprejetja ne potrebuje, postane učinkovita z naznanim tistega, ki da odpoved po določbi prava.

§ 4. Dokler odpoved ne postane učinkovita, jo lahko tisti, ki se odpoveduje, prekliče; ko postane učinkovita, je ne more preklicati, more pa tisti, ki se je službi odpovedal, službo dobiti iz drugega naslova.

Drugi člen

PREMESTITEV

Kan. 190 — § 1. Premestitev lahko opravi le tisti, ki ima pravico podeliti službo, ki se izgubi, in hkrati službo, ki se izroči.

§ 2. Če se premestitev opravi proti volji nosilca službe, se zahteva zanje tehten razlog in nedotaknjena pravica vedno predložiti napsrotne razloge, upoštevajoč po pravu predpisani način postopka.

§ 3. Da premestitev postane učinkovita, se mora sporočiti pisemo.

Kan. 191 — § 1. Pri premestitvi se prejšnja služba izprazni, ko se cerkvenopravno dobi v posest druga, razen če pravo določa ali pristojna oblast predpiše kaj drugega.

§ 2. S prejšnjo službo povezane prejemke premeščeni prejema, dokler druge ne dobi cerkvenopravno v posest.

Art. 3
DE AMOTIONE

Can. 192 — Ab officio quis amovetur sive decreto ab auctoritate competenti legitime edito, servatis quidem iuribus forte ex contractu quae sitis, sive ipso iure ad normam can. 194.

Can. 193 — § 1. Ab officio quod alicui confertur ad tempus indefinitum, non potest quis amoveri nisi ob graves causas atque servato procedendi modo iure definito.

§ 2. Idem valet, ut quis ab officio, quod alicui ad tempus determinatum confertur, ante hoc tempus elapsum amoveri possit, firmo praescripto can. 624, § 3.

§ 3. Ab officio quod, secundum iuris praescripta, alicui confertur ad prudentem discretionem auctoritatis competentis, potest quis iusta ex causa, de iudicio eiusdem auctoritatis, amoveri.

§ 4. Decretum amotionis, ut effectum sortiatur, scripto intimandum est.

Can. 194 — § 1. Ipso iure ab officio ecclesiastico amovetur:

1° qui statum clericalem amiserit;

2° qui a fide catholica aut a communione Ecclesiae publice defecrit;

3° clericus qui matrimonium etiam civile tantum attentaverit.

§ 2. Amotio, de qua in nn. 2 et 3, urgeri tantum potest, si de eadem auctoritatis competentis declaratione constet.

Can. 195 — Si quis, non quidem ipso iure, sed per decretum auctoritatis competentis ab officio amoveatur quo eiusdem subsistentiae providetur, eadem auctoritas curet ut ipsius subsistentiae per congruum tempus prospiciatur, nisi aliter provisum sit.

Art. 4
DE PRIVATIONE

Can. 196 — § 1. Privatio ab officio, in poenam scilicet delicti, ad normam iuris tantummodo fieri potest.

§ 2. Privatio effectum sortitur secundum praescripta canonum de iure poenali.

Tretji člen
ODSTRANITEV

Kan. 192 — Iz službe se koga odstrani bodisi z zakonito izdano odločbo pristojne oblasti, upoštevajoč morebitne iz pogodbe pridobljene pravice, bodisi po samem pravu po določbi kan. 194.

Kan. 193 — § 1. Iz službe, ki se komu podeli za nedoločen čas, ni mogoče odstraniti nikogar, razen iz tehtnih razlogov in upoštevajoč po pravu določen način postopka.

§ 2. Isto velja, da je mogoče koga pred potekom tega časa odstraniti iz službe, ki se mu podeli za določen čas, velja pa predpis kan. 624, § 3.

§ 3. Iz službe, ki se po pravnih predpisih komu podeli po patmetnem preudarku pristojne oblasti, ga je mogoče odstraniti iz upravičenega razloga po presoji te oblasti.

§ 4. Da ima odstranitvena odločba učinek, jo je treba sporočiti pismeno.

Kan. 194 — § 1. Po samem pravu se iz cerkvene službe odstrani:

1. kdor je izgubil kleriški stan;

2. kdor je javno odpadel od katoliške vere ali cerkvenega občestva;

3. klerik, ki je poskušal skleniti zakon, tudi samo civilni.

§ 2. Odstranitev, o kateri govorita št. 2 in 3, se lahko zahteva samo, če o njej obstaja objava pristojne oblasti.

Kan. 195 — Če pristojna oblast, ne sicer po samem pravu, temveč z odločbo koga odstrani iz službe, s katero je zagotovljeno njegovo vzdrževanje, naj ista oblast primeren čas skrbi za njegovo vzdrževanje, če ni poskrbljeno drugače.

Četrti člen
ODVZEM

Kan. 196 — § 1. Odvzem službe kot kazen za kaznivo dejanje se more izvršiti le po določbi prava.

§ 2. Odvzem ima učinek po predpisih kanonov v kazenskem pravu.

Titulus X DE PRAESCRIPTIONE

Can. 197 — Praescriptionem, tamquam modum iuris subjectivi acquirendi vel amittendi neconon ab obligationibus sese liberandi, Ecclesia recipit prout est in legislatione civili respectivae nationis, salvis exceptionibus quae in canonibus huius Codicis statuuntur.

Can. 198 — Nulla valet praescriptio, nisi bona fide nitatur, non solum initio, sed toto decursu temporis ad praescriptionem requisiti, salvo praescripto can. 1362.

Can. 199 — Praescriptioni obnoxia non sunt:

1° iura et obligationes quae sunt legis divinae naturalis aut positive;

2° iura quae obtineri possunt ex solo privilegio apostolico;

3° iura et obligationes quae spiritualem christifidelium vitam directe respiciunt;

4° fines certi et indubii circumscriptionum ecclesiasticarum;

5° stipes et onera Missarum;

6° provisio officii ecclesiastici quod ad normam iuris exercitium ordinis sacri requirit;

7° ius visitationis et obligatio oboedientiae, ita ut christifideles a nulla auctoritate ecclesiastica visitari possint et nulli auctorati iam subsint.

Titulus XI DE TEMPORIS SUPPUTATIONE

Can. 200 — Nisi aliud expresse iure caveatur, tempus supputetur ad normam canonum qui sequuntur.

Can. 201 — § 1. Tempus continuum intellegitur quod nullam patitur interruptionem.

§ 2. Tempus utile intellegitur quod ita ius suum exercenti aut persequenti competit, ut ignorantia aut agere non valenti non currat.

Can. 202 — § 1. In iure, dies intellegitur spatium constans 24 horis continuo supputandis, et incipit a media nocte, nisi aliud expresse caveatur; hebdomada spatium 7 dierum; mensis spatium 30 et annus spatium 365 dierum, nisi mensis et annus dicantur sumendi prout sunt in calendario.

Deseti naslov ZASTARANJE

Kan. 197 — Zastaranje kot način pridobiti ali izgubiti pravice in tudi rešiti se obveznosti, kakor je to urejeno v civilni zakonodaji posamezne države, Cerkev sprejema z izjemami, ki jih določajo kanoni tega zakonika.

Kan. 198 — Nobeno zastaranje ni veljavno, če ne temelji na dobri veri, ne le v začetku, temveč ves čas, ki se zahteva za zastaranje, velja pa predpis kan. 1362.

Kan. 199 — Ne zastarajo:

1. pravice in dolžnosti, ki so naravnega ali pozitivnega božjega prava;

2. pravice, ki jih je mogoče pridobiti samo z apostolskim privilegijem;

3. pravice in dolžnosti, ki neposredno zadevajo duhovno življenje vernikov;

4. določene in nedvomne meje cerkvenih ozemelj;

5. darovi za maše in bremena maš;

6. podelitev cerkvene službe, za katere opravljanje se po določbi prava zahteva izvrševanje svetega reda;

7. pravica vizitacije in dolžnost pokorščine, tako da bi vernikov ne mogla vizitirati nobena cerkvena oblast in ne bi bili več podrejeni nobeni oblasti.

Enajsti naslov ŠTETJE ČASA

Kan. 200 — Če pravo izrečno ne določa kaj drugega, naj se čas šteje po določbi naslednjih kanonov.

Kan. 201 — § 1. Za neprekinjen čas velja tisti, ki ne trpi nobene prekinitve.

§ 2. Za uporaben čas velja tisti, ki komu za izvrševanje ali uveljavljanje svojih pravic pripada tako, da ne teče, če je v nevednosti ali če dejanja ne more opraviti.

Kan. 202 — § 1. V pravu velja za dan čas, ki se šteje 24 neprekinjenih ur in se začne opolnoči, če ni izrečno določeno kaj drugega; teden je doba sedmih dni; mesec je doba 30 dni, leto pa 365 dni, če ni rečeno, da je treba vzeti mesec in leto, kakor sta v koledarju.

§ 2. Prout sunt in calendario semper sumendi sunt mensis et annus, si tempus est continuum.

Can. 203 — § 1. Dies *a quo* non computatur in termino, nisi huius initium coincidat cum initio diei aut aliud expresse in iure caveatur.

§ 2. Nisi contrarium statuatur, dies *ad quem* computatur in termino, qui, si tempus constet uno vel pluribus mensibus aut annis, una vel pluribus hebdomadis, finitur expleto ultimo die eiusdem numeri aut, si mensis die eiusdem numeri careat, expleto ultimo die mensis.

§ 2. Če je čas neprekinjen, je treba vzeti mesec in leto vedno tako, kakor sta v koledarju.

Kan. 203 — § 1. Začetni dan se ne vračunava v rok, razen če je njegov začetek sočasen z začetkom dneva ali če je v pravu izrečno določeno kaj drugega.

§ 2. Če ni nasprotno določeno, se končni dan vračuna v rok, ki se konča, če obsega čas enega ali več mesecev ali let, enega ali več tednov, z iztekom zadnjega dne iste številke, ali če mesec nima dneva iste številke, ko se izteče zadnji dan meseca.

**Liber II
DE POPULO DEI**

Pars I
DE CHRISTIFIDELIBUS

Can. 204 — § 1. Christifideles sunt qui, utpote per baptismum Christo incorporati, in populum Dei sunt constituti, atque hac ratione muneris Christi sacerdotalis, prophetici et regalis suo modo participes facti, secundum propriam cuiusque condicionem, ad missionem exercendam vocantur, quam Deus Ecclesiae in mundo adimplendam concedidit.

§ 2. Haec Ecclesia, in hoc mundo ut societas constituta et ordinata, subsistit in Ecclesia catholica, a successore Petri et Episcopis in eius communione gubernata.

Can. 205 — Plene in communione Ecclesiae catholicae his in terris sunt illi baptizati, qui in eius compage visibili cum Christo iunguntur, vinculis nempe professionis fidei, sacramentorum et ecclesiastici regiminis.

Can. 206 — § 1. Speciali ratione cum Ecclesia conectuntur catechumi, qui nempe, Spiritu Sancto movente, explicita voluntate ut eidem incorporentur expetunt, ideoque hoc ipso voto, sicut et vita fidei, spei et caritatis quam agunt, coniunguntur cum Ecclesia, quae eos iam ut suos fovet.

§ 2. Catechumenorum specialem curam habet Ecclesia quae, dum eos ad vitam ducendam evangelicam invitat eosque ad sacros ritus celebrandos introducit, eisdem varias iam largitur praerogativas, quae christianorum sunt propriae.

Can. 207 — § 1. Ex divina institutione, inter christifideles sunt in Ecclesia ministri sacri, qui in iure et clerici vocantur; ceteri autem et laici nuncupantur.

§ 2. Ex utraque hac parte habentur christifideles, qui professione consiliorum evangelicorum per vota aut alia sacra ligamina, ab Ecclesia agnita et sancita, suo peculiari modo Deo consecrantur et Ecclesiae missione salvificae prosunt; quorum status, licet ad hierarchicam Ecclesiae structuram non spectet, ad eius tamen vitam et sanctitatem pertinet.

**Druga knjiga
BOŽJE LJUDSTVO**

Prvi del
VERNIKI

Kan. 204 — § 1. Verniki so tisti, ki se s krstom včlenijo v Kristusa in postanejo božje ljudstvo, so zato na svoj način deležni Kristusove duhovniške, preroške in kraljevske službe, vsak po svoji zmožnosti pa je poklican k izvrševanju poslanstva, ki ga je Bog zaupal Cerkvi, da ga spolnjuje v svetu.

§ 2. Ta Cerkev je v tem svetu ustanovljena in urejena kot družba, obstaja pa v katoliški Cerkvi, katero vodijo Petrov naslednik in škofje, ki so v občestvu z njim.

Kan. 205 — V polnem občestvu katoliške Cerkve so tu na zemlji tisti krščeni, ki so v njeni vidni združbi povezani s Kristusom z vezmi veroizpovedi, zakramentov in cerkvenega vodstva.

Kan. 206 — § 1. Na poseben način so povezani s Cerkvio katehumi, ki namreč po nagibu Svetega Duha z izrečno voljo zaposijo, da se vanjo včlenijo, in se tako že z željo samo kakor tudi z življenjem vere, upanja in ljubezni, ki ga uresničujejo, povežejo s Cerkvio, ki zanje že skrbi kot za svoje.

§ 2. Cerkev posveča posebno skrb katehumenom s tem, da jim ko jih vabi k življenju po evangeliu in uvaja v obhajanje svetih obredov, že daje različne pravice, ki so lastne kristjanom.

Kan. 207 — § 1. Po božji ureditvi so v Cerkvi med verniki posvečeni služabniki, ki se v pravu imenujejo tudi kleriki; drugi pa se tudi imenujejo laiki.

§ 2. Med obojimi so verniki, ki se na poseben način v poklicu evangelijskih svetov z zaobljubami ali drugimi svetimi vezmi, ki jih Cerkev prizna in potrdi, posvetijo Bogu in koristijo odrešenjskemu poslanstvu Cerkve; njihov stan sicer ni del hierarhične zgradbe Cerkve, vendar spada k njenemu življenju in njeni svetosti.

Titulus I
DE OMNIUM CHRISTIFIDELIUM OBLIGATIONIBUS
ET IURIBUS

Can. 208 — Inter christifideles omnes, ex eorum quidem in Christo regeneratione, vera viget quod dignitatem et actionem aequalitas, qua cuncti, secundum propriam cuiusque condicionem et munus, ad aedificationem Corporis Christi cooperantur.

Can. 209 — § 1. Christifideles obligatione adstringuntur, sua quoque ipsorum agendi ratione, ad communionem semper servandam cum Ecclesia.

§ 2. Magna cum diligentia officia adimpleant, quibus tenentur erga Ecclesiam tum universam, tum particularem ad quam, secundum iuris praescripta, pertinent.

Can. 210 — Omnes christifideles, secundum propriam condicionem, ad sanctam vitam ducendam atque ad Ecclesiae incrementum eiusque iugem sanctificationem promovendam vires suas conferre debent.

Can. 211 — Omnes christifideles officium habent et ius allaborandi ut divinum salutis nuntium ad universos homines omnium temporum ac totius orbis magisque perveniat.

Can. 212 — § 1. Quae sacri Pastores, utpote Christum reprezentantes, tamquam fidei magistri declarant aut tamquam Ecclesiae rectores statuunt, christifideles, propriae responsabilitatis consci, christiana oboedientia prosequi tenentur.

§ 2. Christifidelibus integrum est, ut necessitates suas, praesertim spirituales, suaque optata Ecclesiae Pastoribus patefaciant.

§ 3. Pro scientia, competentia et praestantia quibus pollut, ipsi ius est, immo et aliquando officium, ut sententiam suam de his quae ad bonum Ecclesiae pertinent sacris Pastoribus manifestent eamque, salva fidei morumque integritate ac reverentia erga Pastores, attentisque communi utilitate et personarum dignitate, ceteris christifidelibus notam faciant.

Can. 213 — Ius est christifidelibus ut ex spiritualibus Ecclesiae bonis, praesertim ex verbo Dei et sacramentis, adiumenta a sacris Pastoribus accipiant.

Can. 214 — Ius est christifidelibus, ut cultum Deo persolvant iuxta praescripta propriae ritus a legitimis Ecclesiae Pastoribus approbati, utque propriam vitae spiritualis formam sequantur, doctrinae quidem Ecclesiae consentaneam.

Prvi naslov
DOLŽNOSTI IN PRAVICE VSEH VERNIKOV

Kan. 208 — Med vsemi verniki vlada zaradi njihovega prerojenja v Kristusu resnična enakost glede dostojanstva in dejavnosti, v kateri vsi skupaj in vsak po svoji zmožnosti in nalogi sodelujejo pri graditvi Kristusovega telesa.

Kan. 209 — § 1. Verniki so dolžni tudi s samim svojim načinom delovanja ohranjati občestvo s Cerkvijo.

§ 2. Zelo vestno naj spolnjujejo dolžnosti, ki jih imajo tako do vesoljne kakor do delne Cerkve, kateri po pravnih predpisih prpadajo.

Kan. 210 — Vsi verniki morajo po svoji zmožnosti sveto živeti in z vsemi močmi prispevati k rasti in nenehnemu posvečevanju Cerkve.

Kan. 211 — Vsi verniki imajo dolžnost in pravico prizadevati si, da se bo božje oznanilo odrešenja bolj in bolj širilo med vse ljudi vseh časov po vseh krajih zemlje.

Kan. 212 — § 1. V zavesti svoje odgovornosti so verniki dolžni skazovati krščansko pokorščino temu, kar posvečeni pastirji, ki predstavljajo Kristusa, kot učitelji vere razlagajo ali kot voditelji Cerkve določajo.

§ 2. Verniki imajo neokrnjeno pravico razovedati pastirjem Cerkve svoje, predvsem duhovne, potrebe in želje.

§ 3. V skladu s svojim znanjem, strokovnostjo in ugledom, ki ga uživajo, imajo pravico in včasih celo dolžnost, da posvečenim pastirjem povedo svoje mnenje o tistih stvareh, ki zadevajo blagor Cerkve; drugim vernikom pa naj ga razovedajo tako, da ostane neokrnjena vera, hravnost in spoštovanje do pastirjev, hkrati pa naj upoštevajo skupno korist in dostojanstvo posameznih oseb.

Kan. 213 — Verniki imajo pravico, da iz duhovnih dobrin Cerkve, predvsem iz božje besede in zakramentov, prejemajo pomoč od posvečenih pastirjev.

Kan. 214 — Verniki imajo pravico, da opravljam bogičastje po predpisih lastnega obreda, ki so ga potrdili zakoniti pastirji Cerkve, in da živijo po lastnem načinu duhovnega življenja, ki pa je v skladu s cerkvenim naukom.

Can. 215 — Integrum est christifidelibus, ut libere condant atque moderentur consociationes ad fines caritatis vel pietatis, aut ad vocationem christianam in mundo fovendam, utque conventus habeant ad eosdem fines in communi persequendos.

Can. 216 — Christifideles cuncti, quippe qui Ecclesiae missionem participant, ius habent ut propriis quoque inceptis, secundum suum quisque statum et condicionem, apostolicam actionem promoveant vel sustineant; nullum tamen inceptum nomen catholicum sibi vindicet, nisi consensus accesserit competentis auctoritatis ecclesiasticae.

Can. 217 — Christifideles, quippe qui baptismo ad vitam doctrinae evangelicae congruentem ducendam vocentur, ius habent ad educationem christianam, qua ad maturitatem humanae personae prosequendam atque simul ad mysterium salutis cognoscendum et vivendum rite instruantur.

Can. 218 — Qui disciplinis sacris incumbunt iusta libertate fruuntur inquirendi neconon mentem suam prudenter in iis aperiendi, in quibus peritia gaudent, servato debito erga Ecclesiae magisterium obsequio.

Can. 219 — Christifideles omnes iure gaudent ut a quacumque coactione sint immunes in statu vitae eligendo.

Can. 220 — Nemini licet bonam famam, qua quis gaudet, illegitime laedere, nec ius cuiusque personae ad propriam intimitatem tuendam violare.

Can. 221 — § 1. Christifidelibus competit ut iura, quibus in Ecclesia gaudent, legitime vindicent atque defendant in foro competenti ecclesiastico ad normam iuris.

§ 2. Christifidelibus ius quoque est ut, si ad iudicium ab auctoritate competenti vocentur, iudicentur servatis iuris praescriptis, cum aequitate applicandis.

§ 3. Christifidelibus ius est, ne poenis canonicis nisi ad normam legis plectantur.

Can. 222 — § 1. Christifideles obligatione tenentur necessitatibus subveniendi Ecclesiae, ut eidem praesto sint quae ad cultum divinum, ad opera apostolatus et caritatis atque ad honestam ministrorum sustentationem necessaria sunt.

§ 2. Obligatione quoque tenentur iustitiam socialem promovendi neconon, praecepti Domini memores, ex propriis redditibus pauperibus subveniendi.

Kan. 215 — Verniki imajo neokrnjeno pravico svobodno ustanavljati in voditi združenja, katerih menen je ali krščanska dobrodelnost ali pobožnost ali pospeševanje krščanske poklicnosti v svetu, in za skupno uresničevanje teh menenov prirejati shode.

Kan. 216 — Vsi verniki, posebno tisti, ki sodelujejo pri poslanstvu Cerkve, imajo pravico, da tudi z lastnimi pobudami, primerimi stanu in zmožnosti vsakogar, pospešujejo ali podpirajo apostolsko dejavnost; nobena taká pobuda pa si ne more lastiti imena »katoliška«, razen če s tem soglaša pristojna cerkvena oblast.

Kan. 217 — Verniki, ki so po krstu poklicani živeti v skladu z evangelijskim naukom, imajo pravico do krščanske vzgoje, ki jih ustrezno usposablja, da rastejo v zrele človeške osebnosti in obenem spoznavajo in živijo skrivnost odrešenja.

Kan. 218 — Tisti, ki se posvečajo svetim znanostim, imajo zakonito svobodo pri raziskovanju in pri pametnem razodevanju svojega mnenja v stvareh, v katerih so strokovnjaki, ob dolžni pokorščini cerkvenemu učiteljstvu.

Kan. 219 — Vsi verniki imajo pravico, da so pri izbiri življenjskega stanu obvarovani vsake prisile.

Kan. 220 — Nihče ne sme nezakonito škodovati dobremu imenu, ki ga kdo ima, niti komurkoli kršiti pravice do zasebnega življenja.

Kan. 221 — § 1. Verniki lahko pravice, ki jih imajo v Cerkvi, pred pristojnim cerkvenim sodiščem po določbi prava zakonito uveljavljajo ali branijo.

§ 2. Če vernike pristojna oblast pokliče na sodišče, imajo tudi pravico, da se jim sodi po pravnih predpisih, ki jih je treba pravično uporabljati.

§ 3. Verniki imajo pravico, da jih ne zadenejo cerkvene kazni, razen po določbi zakona.

Kan. 222 — § 1. Vernike veže dolžnost podpirati Cerkev v potrebah, da ji pomagajo pri bogočastju, delih apostolata, krščanski dobrodelnosti in dostojnem vzdrževanju služabnikov.

§ 2. Veže jih tudi dolžnost pospeševati socialno pravičnost in, spominjajoč se Gospodove zapovedi, iz svojih dohodkov podpirati revne.

Can. 223 — § 1. In iuribus suis exercendis christifideles tum singuli tum in consociationibus adunati rationem habere debent boni communis Ecclesiae neenon iurum aliorum atque suorum erga alios officiorum.

§ 2. Ecclesiasticae auctoritati competit, intuitu boni communis exercitium iurum, quae christifidelibus sunt propria, moderari.

Titulus II

DE OBLIGATIONIBUS ET IURIBUS CHRISTIFIDELIUM LAICORUM

Can. 224 — Christifideles laici, praeter eas obligationes et iura, quae cunctis christifidelibus sunt communia et ea quae in aliis canonibus statuuntur, obligationibus tenentur et iuribus gaudent quae in canonibus huius tituli recensentur.

Can. 225 — § 1. Laici, quippe qui uti omnes christifideles ad apostolatum a Deo per baptismum et confirmationem deputentur, generali obligatione tenentur et iure gaudent, sive singuli sive in consociationibus coniuncti, allaborandi ut divinum salutis nuntium ab universis hominibus ubique terrarum cognoscatur et accipiatur; quae obligatio eo vel magis urget iis in adiunctis, in quibus nonnisi per ipsos Evangelium audire et Christum cognoscere homines possunt.

§ 2. Hoc etiam peculiari adstringuntur officio, unusquisque quidem secundum propriam condicionem, ut rerum temporalium ordinem spiritu evangelico imbuant atque perficiant, et ita specialiter in iisdem rebus gerendis atque in muniberibus saecularibus exercendis Christi testimonium reddant.

Can. 226 — § 1. Qui in statu coniugali vivunt, iuxta propriam vocationem, peculiari officio tenentur per matrimonium et familiam ad aedificationem populi Dei allaborandi.

§ 2. Parentes, cum vitam filiis contulerint, gravissima obligatione tenentur et iure gaudent eos educandi; ideo parentum christianorum imprimis est christianam filiorum educationem secundum doctrinam ab Ecclesia traditam curare.

Can. 227 — Ius est christifidelibus laicis, ut ipsis agnoscat ea in rebus civitatis terrena libertas, quae omnibus civibus competit; eadem tamen libertate utentes, current ut suae actiones spiritu evangelico imbuantur, et ad doctrinam attendant ab Ecclesiae magisterio propositam, caventes tamen ne in quaestionibus opinabilibus propriam sententiam uti doctrinam Ecclesiae proponant.

Kan. 223 — § 1. Verniki, tako posamezniki kot povezani v združenja, se morajo v izvrševanju svojih pravic ozirati na skupni blagor Cerkve, pravice drugih in svoje dolžnosti do drugih.

§ 2. Cerkvena oblast je pristojna urejati uresničevanje vernikom lastnih pravic, upoštevajoč skupni blagor.

Drugi naslov DOLŽNOSTI IN PRAVICE VERNIKOV LAIKOV

Kan. 224 — Poleg tistih dolžnosti in pravic, ki so skupne vsem vernikom, in tistega, kar določajo drugi kanoni, imajo verniki laiki dolžnosti in pravice, ki jih naštevajo kanoni v tem naslovu.

Kan. 225 — § 1. Laiki, ki jih tako kakor vse vernike Bog po krstu in birmi določa za apostolat, imajo na splošno, posamezni ali povezani v združenjih, dolžnost in pravico prizadovati si, da bi božje oznanilo odrešenja spoznali in sprejeli vsi ljudje po vsem svetu; ta dolžnost jih še posebej veže v tistih okolišinah, kjer samo po njih ljudje lahko slišijo evangeliј in spoznajo Kristusa.

§ 2. Imajo tudi to posebno dolžnost, da vsak po svoji zmožnosti časno ureditev stvari prepojijo in spopolnijo z evangelijskim duhom in tako na poseben način v urejanju teh stvari in izvrševanju svetih nalog dajejo pričevanje za Kristusa.

Kan. 226 — § 1. Tisti, ki živijo v zakonskem stanu, so po svoji poklicanosti posebno dolžni, da z zakonom in družino pripomorejo h graditvi božjega ljudstva.

§ 2. Ker so starši dali otrokom življenje, imajo zelo težko dolžnost in pravico, da jih vzgajajo; zato je prva dolžnost krščanskih staršev oskrbeti otrokom krščansko vzgojo po nauku, ki ga uči Cerkev.

Kan. 227 — Verniki laiki imajo pravico, da se jim v zadevah svetne družbe prizna tista svoboda, ki pripada vsem državljanom; ko se pa poslužujejo te svobode, naj skrbijo, da svoje delovanje prepojijo z evangelijskim duhom in so pozorni na nauk, ki ga označja cerkveno učiteljstvo, vendar naj se varujejo, da bi v domnevah ne prikazovali svojega gledanja kot nauk Cerkve.

Can. 228 — § 1. Laici qui idonei reperiantur, sunt habiles ut a sacris Pastoribus ad illa officia ecclesiastica et munera assumantur, quibus ipsi secundum iuris praescripta fungi valent.

§ 2. Laici debita scientia, prudentia et honestate praestantes, habiles sunt tamquam periti aut consiliarii, etiam in consiliis ad normam iuris, ad Ecclesiae Pastoribus adiutorium praebendum.

Can. 229 — § 1. Laici, ut secundum doctrinam christianam vivere valeant, eandemque et ipsi enuntiare atque, si opus sit, defendere possint, utque in apostolatu exercendo partem suam habere queant, obligatione tenentur et iure gaudent acquirendi eiusdem doctrinae cognitionem, propriae uniuscuiusque capacitati et condicioni aptatam.

§ 2. Iure quoque gaudent pleniorum illam in scientiis sacris acquirendi cognitionem, quae in ecclesiasticis universitatibus facultatibusve aut in institutis scientiarum religiosarum traduntur, ibidem lectiones frequentando et gradus academicos consequendo.

§ 3. Item, servatis praescriptis quoad idoneitatem requisitam statutis, habiles sunt ad mandatum docendi scientias sacras a legitima auctoritate ecclesiastica recipiendum.

Can. 230 — § 1. Viri laici, qui aetate dotibusque pollent Episcoporum conferentiae decreto statutis, per ritum liturgicum praescriptum ad ministeria lectoris et acolythi stabiliter assumi possunt; quae tamen ministeriorum collatio eisdem ius non confert ad sustentationem remunerationemve ab Ecclesia praestandam.

§ 2. Laici ex temporanea deputatione in actionibus liturgicis munus lectoris implere possunt; item omnes laici muneribus commentatoris, cantoris aliisve ad normam iuris fungi possunt.

§ 3. Ubi Ecclesiae necessitas id suadeat, deficientibus ministris, possunt etiam laici, etsi non sint lectores vel acolythi, quaedam eorumdem officia supplere, videlicet ministerium verbi exercere, precibus liturgicis praeesse, baptismum conferre atque sacram Communionem distribuere, iuxta iuris praescripta.

Can. 231 — § 1. Laici, qui permanenter aut ad tempus speciali Ecclesiae servitio addicuntur, obligatione tenentur ut aptam acquirant formationem ad munus suum debite implendum requisitam, utque hoc munus concie, impense et diligenter adimpleant.

§ 2. Firmo praescripto can. 230, § 1, ius habent ad honestam remunerationem suae condicioni aptatam, qua decenter, servatis quoque iuris civilis praescriptis, necessitatibus propriis ac familiae providere valeant; itemque iis ius competit ut ipsorum praevidentiae et securitati sociali et assistentiae sanitariae, quam dicunt, debite prospiciatur.

Kan. 228 — § 1. Laiki, ki se izkažejo za sposobne, so primerni, da jih posvečeni pastirji privzamejo v tiste cerkvene službe in naloge, ki jih po pravnih predpisih lahko opravljajo.

§ 2. Laiki, ki imajo potrebno znanje, izkušenost in ugled, so sposobni, da so pastirjem Cerkve v pomoč kot izvedenci ali svetovalci, pa tudi v svetih, kakor to določa pravo.

Kan. 229 — § 1. Da bi laiki mogli živeti po krščanskem nauku in ga tudi sami oznanjati ter, če je potrebno, braniti, in da bi pri apostolatu lahko sodelovali, imajo dolžnost in pravico pridobiti si tako poznanje tega nauka, ki je primerno lastni sposobnosti in zmožnosti vsakega posameznika.

§ 2. Imajo tudi pravico, da si pridobijo tisto popolnejše znanje v svetih znanostih, ki se predavajo na cerkvenih univerzah, fakultetah in institutih verskih ved, da na njih obiskujejo predavanja in dosežejo akademske naslove.

§ 3. Prav tako so sposobni, da od zakonite cerkvene oblasti sprejemajo naloge poučevati svete znanosti, upoštevajoč predpise o zahtevani sposobnosti.

Kan. 230 — § 1. Moške laike, ki so toliko stari in nadarjeni, kot je z odlokom določila škofovskva konferenca, je mogoče s predpisanim liturgičnim obredom za stalno sprejeti v službo bravca ali mašnega pomočnika; podelitev službe pa jim ne daje pravice, da jih Cerkev vzdržuje ali plačuje.

§ 2. Laiki morejo občasno opravljati službo bravca pri liturgičnih opravilih; prav tako morejo vsi laiki opravljati službo razlagavca, pevca ali kaj drugega, kakor določa pravo.

§ 3. Kjer potrebe Cerkve zaradi pomanjkanja služabnikov to narekujejo, morejo laiki, čeprav niso bravci ali mašni pomočniki, opravljati nekatere teh služb, namreč po pravnih predpisih opravljati službo besede, voditi liturgične molitve, krščevati in obhajati.

Kan. 231 — § 1. Laiki, ki se stalno ali začasno posvetijo posebni službi Cerkve, so dolžni pridobiti si primerno izobrazbo, ki se zahteva za pravilno opravljanje njihove službe, in da to službo vestno, požrtvovalno in marljivo spolnjujejo.

§ 2. Ob veljavnosti predpisa kan. 230, § 1 imajo pravico do dostenjnega plačila, ki je primerno njihovemu položaju, da morejo z njim, upoštevajoč tudi civilne predpise, dostenno zadovoljiti svoje in družinske potrebe; prav tako imajo pravico, da se jim dolžno zagotovi tako imenovana socialna varnost in zdravstveno zavarovanje.

Titulus III
DE MINISTRIS SACRIS SEU DE CLERICIS

Caput I
DE CLERICORUM INSTITUTIONE

Can. 232 — Ecclesiae officium est atque ius proprium et exclusivum eos instituendi, qui ad ministeria sacra deputantur.

Can. 233 — § 1. Universae communitati christiana officium incumbit fovendarum vocationum, ut necessitatibus ministerii sacri in tota Ecclesia sufficenter provideatur; speciatim hoc officio tenentur familiae christiana, educatores atque peculiari ratione sacerdotes, praesertim parochi. Episcopi dioecesani, quorum maxime est de vocationibus provehendis curam habere, populum sibi commissum de momento ministerii sacri deque ministrorum in Ecclesia necessitate edoceant, atque incepta ad vocaciones fovendas, operibus praesertim ad hoc institutis, suscent ac sustentent.

§ 2. Solliciti sint insuper sacerdotes, praesertim vero Episcopi dioecesani, ut qui maturioris aetatis viri ad ministeria sacra sese vocatos aestiment, prudenter verbo opereque adiuventur ac debite parentur.

Can. 234 — § 1. Serventur, ubi exsistunt, atque foveantur seminaria minora aliave instituta id genus, in quibus nempe, vocationum fovendarum gratia, provideatur ut peculiari formatio religiosa una cum institutione humanistica et scientifica tradatur; immo, ubi id expedire iudicaverit Episcopus dioecesanus, seminarii minoris similisve instituti erectioni prospiciat.

§ 2. Nisi certis in casibus adiuncta aliud suadeant, iuvenes quibus animus est ad sacerdotium ascendere, ea ornentur humanistica et scientifica formatione, qua iuvenes in sua quisque regione ad studia superiora peragenda preparantur.

Can. 235 — § 1. Iuvenes, qui ad sacerdotium accedere intendunt, ad formationem spiritualem convenientem et ad officia propria instituantur in seminario maiore per totum formationis tempus, aut, si adiuncta de iudicio Episcopi dioecesani id postulent, per quattuor saltem annos.

§ 2. Qui extra seminarium legitime morantur, ab Episcopo dioecesano commendentur pio et idoneo sacerdoti, qui invigilet ut ad vitam spiritualem et ad disciplinam sedulo efformentur.

Tretji naslov
POSVEČENI SLUŽABNIKI ALI KLERIKI

Prvo poglavje
VZGOJA KLERIKOV

Kan. 232 — Cerkev ima dolžnost ter lastno in izključno pravico, da vzgaja tiste, ki so namenjeni za sveto službo.

Kan. 233 — § 1. Vse krščansko občestvo ima dolžnost gojiti poklice, da se v vsej Cerkvi zadosti potrebam po sveti službi; to dolžnost imajo še posebno krščanske družine, vzgojitelji in iz posebnih razlogov duhovniki, predvsem župniki. Krajevni škofje, ki morajo najbolj skrbeti za pospeševanje poklicev, naj sebi izročeno ljudstvo poučujejo o pomenu svete službe in o potrebnosti služabnikov v Cerkvi in budijo ter podpirajo prizadevanja za gojitev poklicev, predvsem z dejavnostmi, ki so bile za to ustanovljene.

§ 2. Poleg tega naj duhovniki, predvsem pa krajevni škofje, skrbijo, da tiste moške v zrelejši dobi, ki čutijo, da so poklicani v sveto službo, pametno z besedo in delom podprejo ter zadostno pripravljajo.

Kan. 234 — § 1. Kjer so mala semenišča ali druge ustanove te vrste, v katerih se namreč skrbi za poklice, naj se ohranijo in pospešujejo in poskrbi, da se posebna verska vzgoja daje skupaj s humanističnim in znanstvenim poukom; kjer pa krajevni škof sodi, da je koristno, naj celo poskrbi, da se ustanovi malo semenišče ali podobna ustanova.

§ 2. Če okoliščine v določenih primerih ne narekujejo kaj druga, naj fantje, ki nameravajo postati duhovniki, dobijo tisto humanistično in znanstveno izobrazbo, s katero se mladi v svoji regiji pripravljajo na višje študije.

Kan. 235 — § 1. Fantje, ki nameravajo postati duhovniki, naj se ves čas vzgajanja v velikem semenišču ali, če po sodbi krajevnega škofa okoliščine to zahtevajo, vsaj štiri leta poučujejo s primerno duhovno vzgojo in za njim lastne službe.

§ 2. Krajevni škof naj tiste, ki zakonito prebivajo zunaj semenišča, izroči pobožnemu in pripravnemu duhovniku, ki naj skrbi, da bodo marljivo zoreli v duhovnem življenju in disciplini.

Can. 236 — Aspirantes ad diaconatum permanentem secundum Episcoporum conferentiae praescripta ad vitam spiritualem alendam informentur atque ad officia eidem ordini propria rite adimplenda instruantur:

1º iuvenes per tres saltem annos in aliqua domo peculiari degentes, nisi graves ob rationes Episcopus dioecesanus aliter statuerit; 2º maturioris aetatis viri, sive caelibes sive coniugati, ratione ad tres annos protracta et ab eadem Episcoporum conferentia definita.

Can. 237 — § 1. In singulis dioecesibus sit seminarium maius, ubi id fieri possit atque expediat; secus concrederuntur alumni, qui ad sacra ministeria sese praeparent, alieno seminario aut erigatur seminarium interdioecesanum.

§ 2. Seminarium interdioecesanum ne erigatur nisi prius approbatio Apostolicae Sedis, tum ipsius seminarii erectionis tum eiusdem statutorum, obtenta fuerit, et quidem ab Episcoporum conferentia, si agatur de seminario pro universo eius territorio, secus ab Episcopis quorum interest.

Can. 238 — § 1. Seminaria legitime erecta ipso iure personalitate iuridica in Ecclesia gaudent.

§ 2. In omnibus negotiis pertractandis personam seminarii gerit eius rector, nisi de certis negotiis auctoritas competens aliud statuerit.

Can. 239 — § 1. In quolibet seminario habeantur rector, qui ei praesit, et si casus ferat vice-rector, oeconomicus, atque si alumni in ipso seminario studiis se dedant, etiam magistri, qui varias disciplinas tradant apta ratione inter se compositas.

§ 2. In quolibet seminario unus saltem adsit spiritus director, relictam libertatem alumnis adeundi alias sacerdotes, qui ad hoc munus ab Episcopo deputati sint.

§ 3. Seminarii statutis provideantur rationes, quibus curam rectoris, in disciplina praesertim servanda, participant ceteri moderatores, magistri, immo et ipsi alumni.

Can. 240 — § 1. Praeter confessarios ordinarios, alii regulariter ad seminarium accedant confessarii, atque, salva quidem seminarii disciplina, integrum semper sit alumnis quemlibet confessarium sive in seminario sive extra illud adire.

§ 2. In decisionibus ferendis de alumnis ad ordines admittendis aut e seminario dimittendis, numquam directoris spiritus et confessariorum votum exquiri potest.

Can. 241 — § 1. Ad seminarium maius ab Episcopo dioecesano admittantur tantummodo ii qui, attentis eorum dotibus humanis et mo-

Kan. 236 — Tisti, ki želijo postati stalni diakoni, naj se po predpisih škofovsko konference uvajajo v gojitev duhovnega življenja in usposabljajo za pravilno spolnjevanje dolžnosti, ki so lastne temu redu:

1. fantje naj vsaj tri leta bivajo v kakem posebnem domu, razen če krajevni škof iz tehtnega razloga določi drugače;

2. moški v zrelejši dobi, bodisi samski bodisi poročeni, v času treh let na način, ki ga je določila ista škofovsko konferenca.

Kan. 237 — § 1. Kjer je to mogoče in koristno, naj bo v posameznih škofijah veliko semenišče; sicer naj se bogoslovci, ki se pripravljajo na sveto službo, zaupajo drugemu semenišču ali naj se ustanovi medškoofijsko semenišče.

§ 2. Medškoofijsko semenišče naj se ne ustanovi, dokler ni škofovsko konferenca, če gre za njeno celotno ozemlje, drugače pa tisti škofje, ki se jih tiče, prejela odobritev apostolskega sedeža tako za njegovo ustanovitev kot njegov statut.

Kan. 238 — § 1. Zakonito ustanovljena semenišča so po samem pravu pravne osebe v Cerkvi.

§ 2. V vseh zadevah zastopa semenišče njegov ravnatelj, razen če za določena opravila pristojna oblast ne določi kaj drugega.

Kan. 239 — § 1. V vsakem semenišču naj bo ravnatelj, ki semenišče vodi, če primer zahteva, tudi podravnatelj in ekonom, če pa bogoslovci v samem semenišču študirajo, tudi učitelji, ki predavajo razne med seboj primera povezane predmete.

§ 2. V vsakem semenišču naj bo vsaj en duhovni vodja, bogoslovci pa lahko svobodno gredo k drugim duhovnikom, ki jih je za to službo določil škof.

§ 3. S semeniškim statutom naj bo določeno, kako pomagajo ravnatelju, zlasti pri ohranjanju discipline, drugi predstojniki in učitelji in celo sami bogoslovci.

Kan. 240 — § 1. Poleg rednih spovednikov naj praviloma prihajajo v semenišče tudi drugi spovedniki, bogoslovci pa imajo vedno skladno s semeniško disciplino neokrnjeno pravico, da gredo h katerevskoli spovedniku v semenišču ali izven njega.

§ 2. Pri odločanju glede posvetitve ali odslovitve bogoslovcev iz semenišča se ne sme nikdar vprašati za mnenje duhovnega vodjo in spovednike.

Kan. 241 — § 1. Krajevni škof naj sprejme v veliko semenišče samo tiste, za katere se sodi, da so zaradi svojih človeških in moral-

ralibus, spiritualibus et intellectualibus, eorum valetudine physica et psychica necnon recta voluntate, habiles aestimantur qui ministeriis sacris perpetuo sese dedicent.

§ 2. Antequam recipientur, documenta exhibere debent de susceptis baptismō et confirmatione aliaque quae secundum praescripta institutionis sacerdotalis Rationis requiruntur.

§ 3. Si agatur de iis admittendis, qui ex alieno seminario vel instituto religioso dimissi fuerint, requiritur insuper testimonium respectivi superioris praesertim de causa eorum dimissionis vel discessus.

Can. 242 — § 1. In singulis nationibus habeatur institutionis sacerdotalis Ratio, ab Episcoporum conferentia, attentis quidem normis a supra Ecclesiae auctoritate latis, statuenda et a Sancta Sede approbanda, novis quoque adiunctis, approbante item Sancta Sede, accommodanda, qua institutionis in seminario tradendae definiantur summa principia atque normae generales necessitatibus pastoralibus uniuscuiusque regionis vel provinciae, aptatae.

§ 2. Normae Rationis, de qua in § 1, serventur in omnibus seminariis, tum dioecesanis tum interdioecesanis.

Can. 243 — Habeat insuper unumquodque seminarium ordinacionem propriam, ab Episcopo dioecesano aut, si de seminario interdioecesano agatur, ab Episcopis quorum interest, probatam, qua normae institutionis sacerdotalis Rationis adiunctis particularibus accommodentur, ac pressius determinentur praesertim disciplinae capita quae ad alumnorum cotidianam vitam et totius seminarii ordinem spectant.

Can. 244 — Alumnorum in seminario formatio spiritualis et institutio doctrinalis harmonice componantur, atque ad id ordinentur, ut iidem iuxta uniuscuiusque indolem una cum debita maturitate humana spiritum Evangelii et arctam cum Christo necessitudinem acquirant.

Can. 245 — § 1. Per formationem spiritualem alumni idonei fiant ad ministerium pastorale fructuose exercendum et ad spiritum missionalem efformentur, discentes ministerium expletum semper in fide viva et in caritate ad propriam sanctificationem conferre; itemque illas excolere discant virtutes quae in hominum consortione pluris fiunt, ita quidem ut ad aptam conciliationem inter bona humana et supernatura pervenire valeant.

§ 2. Ita formentur alumni ut, amore Ecclesiae Christi imbuti, Pontifici Romano Petri successori humili et filiali caritate devinciantur, proprio Episcopo tamquam fidi cooperatores adhaereant et sociam cum fratribus operam praestent; per vitam in seminario communem

nih, duhovnih in umskih sposobnosti, svojega telesnega in duševnega zdravja in pravega hotenja primerni za trajno posvetitev sveti službi.

§ 2. Preden so sprejeti, morajo predložiti listine o prejemu krsta in birme ter druge, ki se zahtevajo po predpisih uredbe o duhovniški vzgoji.

§ 3. Če gre za sprejem tistih, ki so bili odslovljeni iz drugega semenišča ali redovne ustanove, se poleg tega zahteva spričevalo ustreznega predstojnika, predvsem glede vzroka njihove odslovitve ali izstopa.

Kan. 242 — § 1. Vsak narod naj ima uredbo o duhovniški vzgoji, ki jo v skladu z določbami, katere izda najvišja cerkvena oblast, določi škofovsko konferenco, potrdi pa sveti sedež; prilagaja naj se tudi z novimi dopolnili, ki jih prav tako potrdi sveti sedež, in opredelijo glavna načela in splošne določbe o poučevanju v semenišču, ki so prilagojene pastoralnim potrebam posameznega območja ali regije.

§ 2. Določbe uredbe, o kateri govori § 1, naj se spolnjujejo v vseh, tako škofijskih kot medškofijskih, semeniščih.

Kan. 243 — Poleg tega naj ima vsako semenišče svoja hišna pravila, ki jih potrdi škop, ali če gre za medškofijsko semenišče, pristojni škofje; z njimi naj se določbe uredbe o duhovniški vzgoji prilagodijo posebnim razmeram in natančneje določijo zlasti disciplinski predpisi glede vsakodnevnega življenja bogoslovcev in ureditve celotnega semenišča.

Kan. 244 — V semenišču naj se skladno povežeta duhovna vzgoja in znanstveno poučevanje bogoslovcev in se tako naravnata, da bodo ti, vsak svojemu značaju primerno, skupaj s potrebno človeško zrelostjo pridobili duha evangelija in tesno povezanost s Kristusom.

Kan. 245 — § 1. Duhovna vzgoja naj bogoslovec usposobi za uspešno opravljanje pastoralne službe in da se navzamejo misionskega duha ter spoznajo, da z živo vero in ljubeznijo izpolnjena služba vedno prispeva k lastnemu posvečenju; prav tako naj se vadijo v tistih krepostih, ki so cenzene v občevanju z ljudmi, to pa tako, da bodo sposobni uresničevati primerno skladnost med človeškimi in nadnaravnimi dobrinami.

§ 2. Bogoslovci naj se tako vzgajajo, da bodo polni ljubezni do Kristusove Cerkve, v ponizni in sinovski ljubezni vdani rimskemu papežu, Petrovemu nasledniku, svojega škofa pa naj se oklepajo kot zvesti sodelavci in družno z brati opravlajo delo; s skupnim živ-

atque per amicitiae coniunctionisque necessitudinem cum aliis excusatam praeparentur ad fraternalm unionem cum dioecesano presbyterio, cuius in Ecclesiae servitio erunt consortes.

Can. 246 — § 1. Celebratio Eucharistica centrum sit totius vitae seminarii, ita ut cotidie alumni, ipsam Christi caritatem participantes, animi robur pro apostolico labore et pro vita sua spirituali prae- sertim ex hoc ditissimo fonte hauriant.

§ 2. Efformentur ad celebrationem liturgiae horarum, qua Dei ministri, nomine Ecclesiae pro toto populo sibi commisso, immo pro universo mundo, Deum deprecantur.

§ 3. Foveantur cultus Beatae Mariae Virginis etiam per mariale rosarium, oratio mentalis aliaque pietatis exercitia, quibus alumni spiritum orationis acquirant atque vocationis suae robur consequantur.

§ 4. Ad sacramentum paenitentiae frequenter accedere assuescant alumni, et commendatur ut unusquisque habeat moderatorem suaे vitae spiritualis libere quidem electum, cui confidenter conscientiam aperire possit.

§ 5. Singulis annis alumni exercitiis spiritualibus vacent.

Can. 247 — § 1. Ad servandum statum caelibatus congrua educatione praeparentur, eumque ut peculiare Dei donum in honore habere discant.

§ 2. De officiis et oneribus quae ministris sacris Ecclesiae propria sunt, alumni debite redditur certiores, nulla vitae sacerdotalis difficultate reticita.

Can. 248 — Institutio doctrinalis tradenda eo spectat, ut alumni, una cum cultura generali necessitatibus loci ac temporis consentanea, amplam atque solidam acquirant in disciplinis sacris doctrinam, ita ut, propria fide ibi fundata et inde nutrita, Evangelii doctrinam hominibus suit temporis apte, ratione eorundem ingenio accommodata, nuntiare valeant.

Can. 249 — Institutionis sacerdotalis Ratione provideatur ut alumni non tantum accurate linguam patriam edoceantur, sed etiam linguam latinam bene calleant necnon congruam habeant cognitionem alienarum linguarum, quarum scientia ad eorum formationem aut ad ministerium pastorale exercendum necessaria vel utilis videatur.

Can. 250 — Quae in ipso seminario philosophica et theologica studia ordinantur, aut successive aut coniuncte peragi possunt, iuxta institutionis sacerdotalis Rationem; eadem completum saltem sexennum complectantur, ita quidem ut tempus philosophicis disciplinis dedicandum integrum biennium, studiis vero theologicis integrum quadriennium adaequet.

ljenjem v semenišču, s plemenitimi vezmi prijateljstva in povezave z drugimi naj se pripravijo na bratsko edinost s škofijskim zborom duhovnikov, kateremu bodo v službi Cerkve pridruženi.

Kan. 246 — § 1. Evharistično bogoslužje naj bo središče vsega semeniškega življenja, tako da bodo bogoslovci vsak dan, deležni Kristusove ljubezni, črpali duhovno moč za apostolsko delo in za svoje duhovno življenje predvsem iz tega prebogatega vira.

§ 2. Naučijo naj se opravljati molitveno bogoslužje, s katerim kot božji služabniki v imenu Cerkve prosijo Boga za vse sebi izročeno ljudstvo in celo za ves svet.

§ 3. Gojijo naj češčenje svete Device Marije, tudi z rožnim vencem, notranjo molitev in druge pobožne vaje, s katerimi si bogoslovci pridobijo duha molitve in utrjujejo svoj poklic.

§ 4. Bogoslovci naj se navadijo pogosto pristopati k zakramantu pokore, priporoča pa se jim, naj ima vsak svojega svobodno izbranega duhovnega voditelja, da bi mu mogel zaupno odkrivati svojo vest.

§ 5. Bogoslovci naj vsako leto opravijo duhovne vaje.

Can. 247 — § 1. S primerno vzgojo naj se pripravijo na samsko življenje in se ga naučijo imeti v časti kot poseben božji dar.

§ 2. Bogoslovci naj bodo dovolj seznanjeni z dolžnostmi in bremeni, ki so lastna posvečenim služabnikom Cerkve, ne da bi jim zamolčali katerokoli težavo duhovniškega življenja.

Can. 248 — Znanstvena vzgoja naj bo usmerjena tako, da bodo bogoslovci skupaj s splošno kulturo, skladno s časovnimi in krajevnimi potrebami, pridobili obširno in zanesljivo znanje v svetih vedah, da bodo tako evangeljski nauk, na katerem bo temeljila in se iz njega hranila njihova vera, zmožni oznanjati ljudem svojega časa primerno in prilagojeno njihovim sposobnostim.

Can. 249 — Z uredbo o duhovniški vzgoji naj bo poskrbljeno, da se bogoslovci ne bodo skrbno naučili samo domačega jezika, ampak da bodo dobro razumeli tudi latinščino in primerno znali tuje jezike, za katere velja, da so potrebni ali koristni za njihovo izobrazbo in izvrševanje pastoralne službe.

Can. 250 — Semenišče samo naj razporedi filozofski in teološki študij, ki se po uredbi o duhovniški vzgoji lahko izvede zaporedno ali sočasno; v celoti naj ta traja vsaj šest let, in to tako, da sta filozofskim predmetom posvečeni celi dve leti, teološkemu študiju pa polna štiri leta.

Can. 251 — Philosophica institutio, quae innixa sit oportet patrimonio philosophico perenniter valido, et rationem etiam habeat philosophicae investigationis progradientis aetatis, ita tradatur, ut alumnorum formationem humanam perficiat, mentis aciem provehat, eosque ad studia theologica peragenda aptiores reddat.

Can. 252 — § 1. Institutio theologica, in lumine fidei, sub Magisterii ductu, ita impertiatur, ut alumni integrum doctrinam catholica-
m, divina Revelatione innixam, cognoscant, propriae vitae spiritua-
lis reddant alimentum eamque, in ministerio exercendo, rite annun-
tiare ac tueri valeant.

§ 2. In sacra Scriptura peculiari diligentia erudiantur alumni,
ita ut totius sacrae Scripturae conspectum acquirant.

§ 3. Lectiones habeantur theologiae dogmaticae, verbo Dei scrip-
to una cum sacra Traditione semper innixa, quarum ope alumni
mysteria salutis, s. Thoma praesertim magistro, intimius penetrare
addiscant, itemque lectiones theologiae moralis et pastoralis, iuris
canonici, liturgiae, historiae ecclesiasticae, necnon aliarum disciplina-
rum, auxiliarium atque specialium, ad normam praescriptorum insti-
tutionis sacerdotalis Rationis.

Can. 253 — § 1. Ad magistri munus in disciplinis philosophicis,
theologicis et iuridicis, ab Episcopo aut ab Episcopis, quorum interest,
ii tantum nominentur qui, virtutibus praestantes, laurea doctorali aut
licentia potiti sunt in universitate studiorum aut facultate a Sancta
Sede recognita.

§ 2. Curetur ut distincti totidem nominentur magistri qui do-
ceant sacram Scripturam, theologiam dogmaticam, theologiam mora-
lem, liturgiam, philosophiam, ius canonicum, historiam ecclesiasticam,
aliasque, quae propria methodo tradendae sunt, disciplinas.

§ 3. Magister qui a munere suo graviter deficiat, ab auctoritate,
de qua in § 1, amoveatur.

Can. 254 — § 1. Magistri in disciplinis tradendis de intima univer-
sae doctrinae fidei unitate et harmonia iugiter solliciti sint, ut unam
scientiam alumni se discere experiantur; quo aptius id obtineatur,
adsit in seminario qui integrum studiorum ordinationem moderetur.

§ 2. Ita alumni edoceantur, ut et ipsi habiles fiant ad quaestiones
aptis investigationibus propriis et scientifica methodo examinandas;
habeantur igitur exercitationes, in quibus, sub moderamine magistro-
rum, alumni proprio labore studia quaedam persolvere discant.

Kan. 251 — Filozofski pouk, kateremu naj bo osnova vedno ve-
ljavna filozofska dediščina, ozira pa naj se tudi na filozofske raz-
iskave novejših dob, naj se tako podaja, da pri bogoslovcih spopol-
njuje človeško izobrazbo, bistri duha in jih bolj usposobi za poznejši
teološki študij.

Kan. 252 — § 1. Teološki pouk naj se v luči vere pod vodstvom
učiteljstva tako podaja, da bodo bogoslovci spoznali celoten katoliški
nauk, kakor se opira na božje razodetje, ga imeli za hrano lastnega
duhovnega življenja in ga bodo mogli v izpolnjevanju službe pravi-
lno oznanjati in braniti.

§ 2. Posebno marljivo naj se bogoslovci izobrazijo v svetem pis-
mu, da bodo tako dobili vpogled v celotno sveto pismo.

§ 3. Imajo naj predavanja iz dogmatične teologije, ki naj se
vedno opirajo na sveto pismo skupaj s svetim izročilom, tako da se
bodo predvsem pod vodstvom svetega Tomaža naučili čim globlje
prodirati v skrivnost odrešenja, enako tudi predavanja moralne in
pastoralne teologije, cerkvenega prava, liturgike, cerkvene zgodovine
in drugih pomožnih in posebnih ved po določbi predpisov ured-
be o duhovniški vzgoji.

Kan. 253 — § 1. Za profesorsko službo iz filozofskih, teoloških
in pravnih predmetov naj škof ali pristojni škofje imenujejo samo
take, ki se odlikujejo v krepostih, in so dosegli doktorat ali licenciat
na univerzi ali fakulteti, ki jo prizna sveti sedež.

§ 2. Poskrbljeno naj bo tako, da bo za poučevanje svetega pis-
ma, dogmatične in moralne teologije, liturgike, filozofije, cerkvene-
ga prava, cerkvene zgodovine in drugih ved, ki jih je treba poučevati
po njim lastni metodi, imenovanih prav toliko različnih pro-
fesorjev.

§ 3. Profesorja, ki bi hudo zanemaril svojo službo, naj oblast,
o kateri govorि § 1, odstrani.

Kan. 254 — § 1. Pri podajanju predmetov naj profesorji vedno
skrbijo za notranjo enotnost in skladnost celotnega verskega nau-
ka, da bodo bogoslovci izkusili enovitost znanosti; da bo to mogoče
najprimernejše doseči, naj v semenišču nekdo vodi celotno ureditev
študija.

§ 2. Bogoslovci naj se usposobijo, da bodo tudi sami z lastnimi
primernimi raziskavami in na znanstven način sposobni presojati
vprašanja, imajo naj tudi praktične vaje, pri katerih se bodo pod
vodstvom profesorjev učili z lastnim delom izvesti nekatere študijske
naloge.

Can. 255 — Licet universa alumnorum in seminario formatio pastoralis finem persequatur, institutio stricte pastoralis in eodem ordinetur, qua alumni principia et artes addiscant quae, attentis quoque loci ac temporis necessitatibus, ad ministerium Dei populum docendi, sanctificandi et regendi exercendum pertineant.

Can. 256 — § 1. Diligenter instruantur alumni in iis quae peculiari ratione ad sacrum ministerium spectant, praesertim in arte catechistica et homiletica exercenda, in cultu divino peculiarique modo in sacramentis celebrandis, in commercio cum hominibus, etiam non catholicis vel non credentibus, habendo in paroecia administranda atque in ceteris munibibus adimplendis.

§ 2. Edoceantur alumni de universae Ecclesiae necessitatibus, ita ut sollicitudinem habeant de vocationibus promovendis, de quaestonibus missionalibus, oecumenicis necnon de aliis, socialibus quoque, urgentioribus.

Can. 257 — § 1. Alumnorum institutioni ita provideatur, ut non tantum Ecclesiae particularis in cuius servitio incardinentur, sed universae quoque Ecclesiae sollicitudinem habeant, atque paratos se exhibeant Ecclesiis particularibus, quarum gravis urgeat necessitas, sese devovere.

§ 2. Curet Episcopus dioecesanus ut clerici, a propria Ecclesia particulari ad Ecclesiam particularem alterius regionis transmigrare intendentem, apte praeparentur ad ibidem sacrum ministerium exercendum, ut scilicet et linguam regionis addiscant, et eiusdem institutorum, condicionum socialium, usum et consuetudinum intellegentiam habeant.

Can. 258 — Ut apostolatus exercendi artem in opere ipso etiam addiscant, alumni, studiorum curriculo decurrente, praesertim vero feriarum tempore, praxi pastorali initientur per opportunas, sub moderamine semper sacerdotis periti, exercitationes, alumnorum aetati et locorum condicioni aptatas, de iudicio Ordinarii determinandas.

Can. 259 — § 1. Episcopo dioecesano aut, si de seminario interdioecesano agatur, Episcopis quorum interest, competit quae ad seminarii superius regimen et administrationem spectant, decernere.

§ 2. Episcopus dioecesanus aut, si de seminario interdioecesano agatur, Episcopi quorum interest, frequenter seminarium ipsi visitent, in formationem suorum alumnorum necnon in institutionem, quae in eodem tradatur, philosophicam et theologicam invigilent, et de alumnorum vocatione, indole, pietate ac profectu cognitionem sibi comparent. maxime intuitu sacrarum ordinationum conferendarum.

Kan. 255 — Čeprav ima vsa semeniška vzgoja pastoralni namen, naj se v njej uredi poseben pastoralni pouk, pri katerem se bodo bogoslovci naučili tistih načel in spretnosti, ki, upoštevajoč tudi krajevne in časovne razmere, spadajo k izvrševanju učiteljskega, posvečevalnega in vodstvenega služenja božjemu ljudstvu.

Kan. 256 — § 1. Bogoslovci naj se temeljito usposabljamjo za tisto, kar se posebej nanaša na sveto službo, zlasti za praktično katehezo in homilijo, za bogočastje in posebej za obhajanje zakramentov, za občevanje z ljudmi, tudi z nekatoličani in neveruočimi, za vodstvo župnije in za spolnjevanje drugih nalog.

§ 2. Bogoslovce je treba tako seznanjati s potrebami vesoljne Cerkve, da bodo skrbeli za pospeševanje poklicev, za misionska, ekumenska in druga nujnejša, tudi družbena vprašanja.

Kan. 257 — § 1. Vzgoja bogoslovev naj bo tako urejena, da ne bodo imeli skrb le za delno Cerkev, v službo katere bodo inkardinirani, ampak tudi za vesoljno Cerkev, in bodo pripravljeni posvetiti se delnim Cerkvam, ki so v veliki stiski.

§ 2. Krajevni škof naj skrbi, da se bodo kleriki, ki nameravajo preiti iz svoje delne Cerkve v delno Cerkev druge regije, primerno pripraviti za tamkajšnje opravljanje svete službe; da se bodo namreč naučili jezika dežele in razumeli njene ustanove, družbene razmere, navade in običaje.

Kan. 258 — Da se bodo bogoslovci tudi praktično naučili apostolskega dela, naj se po končanem študiju, predvsem pa med počitnicami, s primernimi vajami, ki jih po presoji določi ordinarij in so, vedno pod vodstvom izkušenega duhovnika, prilagojene starosti bogoslovev in krajevnim razmeram, uvajajo v praktično pastoralno delo.

Kan. 259 — § 1. Krajevni škof ali, če gre za medškofijsko semenišče, pristojni škofje, odločajo glede višjega semeniškega vodstva in upravljanja.

§ 2. Krajevni škof ali, če gre za medškofijsko semenišče, pristojni škofje, naj sami večkrat obiščejo semenišče, bedijo nad vzgojo svojih bogoslovev in nad filozofskim in teološkim poukom, ki se v njem podaja; spoznavajo naj poklic, značaj, pobožnost in napredovanje bogoslovev, posebno glede na podeleitev svetih redov.

Can. 260 — Rectori, cuius est cotidianum moderamen curare seminarii, ad normam quidem institutionis sacerdotalis Rationis ac seminarii ordinationis, omnes in propriis muneribus adimplendis obtemperare debent.

Can. 261 — § 1. Seminarii rector itemque, sub eiusdem auctoritate, moderatores et magistri pro parte sua current ut alumni normas Ratione institutionis sacerdotalis necnon seminarii ordinatione praescriptas adamussim servent.

§ 2. Sedulo provideant seminarii rector atque studiorum moderator ut magistri suo munere rite fungantur, secundum praescripta Rationis institutionis sacerdotalis ac seminarii ordinationis.

Can. 262 — Exemptum a regimine paroeciali seminarium esto: et pro omnibus qui in seminario sunt, parochi officium, excepta materia matrimoniali et firmo praescripto can. 985, obeat seminarii rector eiusve delegatus.

Can. 263 — Episcopus dioecesanus vel, si de seminario interdioecesano agatur, Episcopi quorum interest, pro parte ab eis communi consilio determinata, curare debent ut provideatur seminarii constitutioni et conservationi, alumnorum sustentationi necnon magistrorum remunerationi aliisque seminarii necessitatibus.

Can. 264 — § 1. Ut seminarii necessitatibus provideatur, praeter stipem de qua in can. 1266, potest Episcopus in dioecesi tributum imponere.

§ 2. Tributo pro seminario obnoxiae sunt cunctae personae iuridicae ecclesiasticae etiam privatae, quae sedem in dioecesi habeant, nisi solis eleemosynis sustententur aut in eis collegium dissentium vel docentium ad commune Ecclesiae bonum promovendum actu habeatur; huiusmodi tributum debet esse generale, redditibus eorum qui eidem obnoxii sunt proportionatum, atque iuxta necessitates seminarii determinatum.

Caput II

DE CLERICORUM ADSCRIPTIONE SEU INCARDINATIONE

Can. 265 — Quemlibet clericum oportet esse incardinatum aut alicui Ecclesiae particulari vel praelatura personali, aut alicui instituto vitae consecratae vel societati hac facultate praeditis ita ut clerici acephali seu vagi minime admittantur.

Kan. 260 — Vsi morajo pri spolnjevanju svojih nalog ubogati ravnatelja, ki mora po določbah uredbe o duhovniški vzgoji in semeniških pravilih skrbeti za vsakodnevno vodstvo semenišča.

Kan. 261 — § 1. Semeniški ravnatelj in pod njegovim vodstvom prav tako predstojniki in profesorji naj vsak s svoje strani skrbijo, da bodo bogoslovci natančno spolnjevali določbe uredbe o duhovniški vzgoji in semeniških pravilih.

§ 2. Semeniški ravnatelj in študijski vodja naj vestno skrbita, da bodo profesorji svojo službo pravilno izvrševali, po predpisih uredbe o duhovniški vzgoji in semeniških pravilih.

Kan. 262 — Semenišče je izvzeto iz župnijskega vodstva; za vse, ki so v semenišču, pa naj opravlja službo župnika, razen v zakonskih zadevah in ob upoštevanju predpisa kan. 985, semeniški ravnatelj ali njegov pooblaščenec.

Kan. 263 — Krajevni škof ali, če gre za medškofijsko semenišče, pristojni škofje, morajo skrbeti za ustanovitev in obstoj semenišča, vzdrževanje bogoslovcev, plačevanje profesorjev in drugih semeniških potreb z deležem, ki ga določijo po skupnem sklepu.

Kan. 264 — § 1. Da se poskrbi za semeniške potrebe, lahko škof poleg darov, o katerih govori kan. 1266, naloži v škofiji obvezno dajatev.

§ 2. Obvezni dajatvi za semenišče so podvržene vse cerkvene pravne osebe, tudi zasebne, ki imajo sedež v škofiji, razen če se vzdržujejo le z miločino ali imajo v svojem zavodu učence ali učitelje, ki pospešujejo skupni blagor Cerkve; ta dajatev mora biti splošna, sorazmerna dohodkom obvezancev in določena glede na potrebe semenišča.

Drugo poglavje

SPREJEM KLERIKOV ALI INKARDINACIJA

Kan. 265 — Vsak klerik mora biti inkardiniran v kako delno Cerkev ali osebno prelaturo ali kako ustanovo posvečenega življenja ali družbo, ki ima to pravico, tako da kleriki, ki nimajo predstojnika, ali brezdomci, nikakor niso dopustni.

Can. 266 — § 1. Per receptum diaconatum aliquis fit clericus et incardinatur Ecclesiae particulari vel praelatura personali pro cuius servitio promotus est.

§ 2. Sodalis in instituto religioso a votis perpetuis professus aut societati clericali vitae apostolicae definitive incorporatus, per receptum diaconatum incardinatur tamquam clericus eidem instituto aut societati, nisi ad societas quod attinet aliter ferant constitutiones.

§ 3. Sodalis instituti saecularis per receptum diaconatum incardinatur Ecclesiae particulari pro cuius servitio promotus est, nisi vi concessionis Sedis Apostolicae ipsi instituto incardinetur.

Can. 267 — § 1. Ut clericus iam incardinatus alii Ecclesiae particulari valide incardinetur, ab Episcopo dioecesano obtinere debet litteras ab eodem subscriptas excardinationis; et pariter ab Episcopo dioecesano Ecclesiae particularis cui se incardinari desiderat, litteras ab eodem subscriptas incardinationis.

§ 2. Excardinatio ita concessa effectum non sortitur nisi incardinazione obtenta in alia Ecclesia particulari.

Can. 268 — § 1. Clericus qui a propria Ecclesia particulari in aliam legitime transmigraverit, huic Ecclesiae particulari, transacto quinquennio, ipso iure incardinatur, si talem voluntatem in scriptis manifestaverit tum Episcopo dioecesano Ecclesiae hospitis tum Episcopo dioecesano proprio, neque horum alteruter ipsi contraria scripto mentem intra quattuor menses a receptis litteris significaverit.

§ 2. Per admissionem perpetuam aut definitivam in institutum vitae consecratae aut in societatem vitae apostolicae, clericus qui, ad normam can. 266, § 2, eidem instituto aut societati incardinatur, a propria Ecclesia particulari excardinatur.

Can. 269 — Ad incardinationem clerici Episcopus dioecesanus ne deveniat nisi:

1° necessitas aut utilitas sua Ecclesiae particularis id exigat, et salvis iuris praescriptis honestam sustentationem clericorum respondentibus;

2° ex legitimo documento sibi constiterit de concessa excardinatione, et habuerit praeterea ab Episcopo dioecesano excardinanti, sub secreto si opus sit, de clericis vita, moribus ac studiis opportuna testimonia;

3° clericus eidem Episcopo dioecesano scripto declaraverit se novae Ecclesiae particularis servitio velle addici ad normam iuris.

Can. 270 — Excardinatio licite concedi potest iustis tantum de causis, quales sunt Ecclesiae utilitas aut bonum ipsius clericis; dene-

Kan. 266 — § 1. Klerik postane kdo s sprejemom diakonata in je inkardiniran v delno Cerkev ali osebno prelaturo, v službo katere je povzdignjen.

§ 2. Član, ki v redovni ustanovi naredi večne zaobljube, ali je v kleriško družbo apostolskega življenja dokončno včlanjen, je po prejemu diakonata inkardiniran kot klerik v isti red ali družbo, razen če glede družb konstitucije določajo drugače.

§ 3. Član svetne ustanove je po prejemu diakonata inkardiniran v delno Cerkev, v službo katere je bil povzdignjen, razen če je z dovoljenjem apostolskega sedeža inkardiniran v samo ustanovo.

Kan. 267 — § 1. Da se že inkardinirani klerik veljavno inkardinira v drugo delno Cerkev, mora dobiti od krajevnega škofa podpisano listino o ekskardinaciji; in prav tako od krajevnega škofa delne Cerkve, v katero želi biti inkardiniran, od njega podpisano listino o inkardinaciji.

§ 2. Tako podeljena ekskardinacija nima učinka, če ni dobil inkardinacije v drugi delni Cerkvi.

Kan. 268 — § 1. Klerik, ki je zakonito odšel iz svoje delne Cerkve v drugo, se po preteku petih let po samem pravu inkardinira v to delno Cerkev, če to voljo pismeno izrazi krajevnemu škofu Cerkve gostiteljice in lastnemu krajevnemu škofu in mu nobeden izmed teh dveh v štirih mesecih po prejemu pisma ni pismeno izrazil, da se ne strinja.

§ 2. Klerik, ki je za stalno ali dokončno sprejet v ustanovo posvečenega življenja ali v družbo apostolskega življenja, se po določbi kan. 266, § 2 inkardinira v isto ustanovo ali družbo, iz svoje delne Cerkve pa ekskardinira.

Kan. 269 — Krajevni škof naj klerika inkardinira le:

1. če to zahteva potreba ali korist njegove delne Cerkve in se upoštevajo pravni predpisi o primernem vzdrževanju klerikov;

2. če se je z zakonitimi listinami prepričal, da je bila ekskardinacija podeljena in je od krajevnega škofa, ki ga je ekskardiniral, če je treba tudi tajno, prejel ugodna spričevala o klerikovem življenju, nравih in študiju;

3. če je klerik temu krajevnemu škofu pismeno izjavil, da se hoče po pravni določbi posvetiti službi v novi delni Cerkvi.

Kan. 270 — Ekskardinacija se sme dovoliti samo iz upravičenih razlogov, kot so korist Cerkve ali dobro samega klerika; odreče pa

gari autem non potest nisi existantibus gravibus causis; licet tamen clericu, qui se gravatum censuerit et Episcopum receptorem invenierit, contra decisionem recurrere.

Can. 271 — § 1. Extra casum verae necessitatis Ecclesiae particularis propriae, Episcopus dioecesanus ne deneget licentiam transmigrandi clericis, quos paratos sciat atque aptos aestimet qui regiones petant gravi cleri inopia laborantes, ibidem sacrum ministerium perfecturi; prospiciat vero ut per conventionem scriptam cum Episcopo dioecesano loci, quem petunt, iura et officia eorundem clericorum stabiliantur.

§ 2. Episcopus dioecesanus licentiam ad aliam Ecclesiam particularem transmigrandi concedere potest suis clericis ad tempus praeinitum, etiam pluries renovandum, ita tamen ut iidem clerici propriae Ecclesiae particulari incardinati maneant, atque in eandem redeuentes omnibus gaudeant iuribus, quae haberent si in ea sacro ministerio addicti fuissent.

§ 3. Clericus qui legitime in aliam Ecclesiam particularem transierit propriae Ecclesiae manens incardinatus, a proprio Episcopo dioecesano iusta de causa revocari potest, dummodo serventur conventiones cum altero Episcopo initiae atque naturalis aequitas; pariter, iisdem condicionibus servatis, Episcopus dioecesanus alterius Ecclesiae particularis iusta de causa poterit eidem clero licentiam ulterioris commorationis in suo territorio denegare.

Can. 272 — Excardinationem et incardinationem, itemque licentiam ad aliam Ecclesiam particularem transmigrandi concedere nequit Administrator dioecesanus, nisi post annum a vacatione sedis episcopalnis, et cum consensu collegii consultorum.

Caput III

DE CLERICORUM OBLIGATIONIBUS ET IURIBUS

Can. 273 — Clerici speciali obligatione tenentur Summo Pontifici et suo quisque Ordinario reverentiam et oboedientiam exhibendi.

Can. 274 — § 1. Soli clerici obtinere possunt officia ad quorum exercitium requiritur potestas ordinis aut potestas regiminis ecclesiastici.

§ 2. Clerici, nisi legitimo impedimento excusentur, munus, quod ipsis a suo Ordinario commissum fuerit, suscipere ac fideliter adimplere tenentur.

se lahko le iz zelo tehtnih razlogov; klerik, ki se čuti prizadetega in je našel škofa, ki ga bo sprejel, se vendar lahko proti odločitvi pritoži.

Kan. 271 — § 1. Krajevni škof naj ne odreče dovoljenja oditi klerikom, za katere ve, da so pripravljeni in jih ima za primerne in želijo iti v regije, kjer trpijo veliko pomanjanje klera, da bodo tam izvrševali sveto službo, razen ob resnični potrebi v svoji delni Cerkvi; poskrbi pa naj, da se s krajevnim škofom kraja, kamor odhajajo, v pismenem dogovoru določijo pravice in dolžnosti teh klerikov.

§ 2. Krajevni škof lahko svojim klerikom dovoli, da za določen čas, ki ga lahko večkrat podaljša, odidejo v drugo delno Cerkev, vendar tako, da ti kleriki ostanejo inkardinirani v lastno delno Cerkev in imajo po vrnitvi vse tiste pravice, ki bi jih imeli, če bi bili v njej opravljalni sveto službo.

§ 3. Klerika, ki je zakonito prešel v drugo delno Cerkev in ostal inkardiniran v svoji Cerkvi, njegov krajevni škof lahko iz upravičenega razloga pokliče nazaj, če se le drži dogovora, ki ga je sklenil z drugim škofom, in naravne pravnosti; prav tako lahko ob izpolnjevanju istih pogojev krajevni škof druge delne Cerkve iz upravičenega razloga odreče temu kleriku dovoljenje za nadaljnje bivanje na svojem ozemlju.

Kan. 272 — Ekskardinacijo in inkardinacijo in prav tako dovoljenje za prehod v drugo delno Cerkev more datи škofijski upravitelj šele po preteklu enega leta, odkar je izpraznjen škofovski sedež, in s privolitvijo zbora svetovalcev.

Tretje poglavje

DOLŽNOSTI IN PRAVICE KLERIKOV

Kan. 273 — Kleriki so še posebej dolžni skazovati spoštovanje in pokorščino papežu in vsak svojemu ordinariju.

Kan. 274 — § 1. Samo kleriki morejo dobiti tiste službe, ki se za njihovo opravljanje zahteva oblast svetega reda ali cerkvena vodstvena oblast.

§ 2. Kleriki so dolžni sprejeti in vestno izvrševati službo, ki jim jo je zaupal njihov ordinarij, razen če jih opravičuje zakonita ovira.

Can. 275 — § 1. Clerici, quippe qui omnes ad unum conspirent opus, ad aedificationem nempe Corporis Christi, vinculo fraternitatis et orationis inter se uniti sint, et cooperationem inter se prosequantur, iuxta iuris particularis praescripta.

§ 2. Clerici missionem agnoscant et promoveant, quam pro sua quisque parte laici in Ecclesia et in mundo exercent.

Can. 276 — § 1. In vita sua ducenda ad sanctitatem persequendam peculiari ratione tenentur clerici, quippe qui, Deo in ordinis receptione novo titulo consecrati, dispensatores sint mysteriorum Dei in servitium Eius populi.

§ 2. Ut hanc perfectionem persequi valeant:

1° imprimis ministerii pastoralis officia fideliter et indefesse adimplant;

2° dupli mensa sacrae Scripturae et Eucharistiae vitam suam spiritualem nutrunt; enixe igitur sacerdotes invitantur ut cotidie Sacrificium eucharisticum offerant, diaconi vero ut eiusdem oblationem cotidie participant;

3° obligatione tenentur sacerdotes necnon diaconi ad presbyteratum aspirantes cotidie liturgiam horarum persolvendi secundum proprios et probatos liturgicos libros; diaconi autem permanentes eandem persolvant pro parte ab Episcoporum conferentia definita;

4° pariter tenentur ad vacandum recessibus spiritualibus, iuxta iuris particularis praescripta;

5° sollicitantur ut orationi mentali regulariter incumbant, frequenter ad paenitentiae sacramentum accendant, Deiparam Virginem peculiari veneratione colant, aliisque mediis sanctificationis utantur communibus et particularibus.

Can. 277 — § 1. Clerici obligatione tenentur servandi perfectam perpetuamque propter Regnum coelorum continentiam, ideoque ad coelibatum adstringuntur, quod est peculiare Dei donum, quo quidem sacri ministri indiviso corde Christo facilis adhaerere possunt atque Dei hominumque servitio liberius sese dedicare valent.

§ 2. Debita cum prudentia clerici se gerant cum personis, quarum frequentatio ipsorum obligationem ad continentiam servandam in discriben vocare aut in fidelium scandalum vertere possit.

§ 3. Competit Episcopo dioecesano ut hac de re normas statuat magis determinatas utque de huius obligationis observantia in casibus particularibus iudicium ferat.

Can. 278 — § 1. Ius est clericis saecularibus sese consociandi cum aliis ad fines statui clericali congruentes prosequendos.

Kan. 275 — § 1. Kleriki naj so med seboj povezani z bratsko vezjo in molitvijo in naj med seboj sodelujejo po predpisih območnega prava, saj vsi sodelujejo pri istem delu, pri graditvi Kristusovega telesa.

§ 2. Kleriki naj priznavajo in pospešujejo poslanstvo, ki ga vsak s svoje strani izvršujejo laiki v Cerkvi in v svetu.

Kan. 276 — § 1. Kleriki so se v svojem življenju na poseben način dolžni prizadavati za svetost, saj so s prejemom svetega reda pod novim naslovom posvečeni Bogu, da so oskrbniki božjih skrivnosti v služenju njegovemu ljudstvu.

§ 2. Da se morejo prizadavati za to popolnost:

1. naj predvsem vestno in neutrudno izvršujejo opravila pastoralne službe;

2. naj svoje duhovno življenje hranijo pri dvojni mizi svetega pisma in evharistije; zato se duhovnikom vneto priporoča, da vsak dan darujejo evharistično daritev, diakoni pa, da pri isti daritvi vsak dan sodelujejo;

3. duhovniki in diakoni, ki želijo postati duhovniki, so dolžni vsak dan opraviti molitveno bogoslužje po lastnih in potrjenih bogoslužnih knjigah; stalni diakoni pa naj ga opravijo toliko, kot določi škofovska konferenca;

4. prav tako so, po predpisih območnega prava, dolžni opravljati duhovne vaje;

5. skrbijo naj, da se redno posvečajo premišljevalni molitvi, pogosto pristopajo k zakramenu pokore, posebej častijo deviško božjo Mater in uporablajo druga splošna in posebna sredstva posvečenja.

Kan. 277 — § 1. Kleriki so dolžni ohranjati popolno in trajno zdržnost zaradi nebeškega kraljestva in jih zato veže celibat, ki je poseben božji dar, saj se morejo z njim posvečeni služabniki z nedeljenim srcem lažje oklepati Kristusa in se svobodneje posvečati službi Bogu in ljudem.

§ 2. Kleriki naj se z dolžno razsodnostjo vedejo do oseb, katerih obiskovanje bi moglo njihovo obveznost ohranjati zdržnost postaviti v nevarnost ali obrniti v pohujšanje vernikov.

§ 3. Krajevni škof je pristojen, da o tej stvari izda natančnejše določbe, po katerih bo v posameznih primerih presojal izpolnjevanje te obveznosti.

Kan. 278 — § 1. Svetni kleriki imajo pravico združevati se z drugimi, da bi dosegali kleriškemu stanu primerne cilje.

§ 2. Magni habeant clerici saeculares praesertim illas consociationes quae, statutis a competenti auctoritate recognitis, per aptam et convenienter approbatam vitae ordinationem et fraternalum iuvamen, sanctitatem suam in ministerii exercitio fovent, quaeque clericorum inter se et cum proprio Episcopo unioni favent.

§ 3. Clerici abstineant a constituendis aut participandis consociationibus, quarum finis aut actio cum obligationibus statui clericali propriis componi nequeunt vel diligentem muneris ipsis ab auctoritate ecclesiastica competenti commissi adimpletionem praepedire possunt.

Can. 279 — § 1. Clerici studia sacra, recepto etiam sacerdotio, prosequantur, et solidam illam doctrinam, in sacra Scriptura fundatam, a maioribus traditam et communiter ab Ecclesia receptam sectentur, uti documentis praesertim Conciliorum ac Romanorum Pontificum determinatur, devitantes profanas vocum novitates et falsi nominis scientiam.

§ 2. Sacerdotes, iuxta iuris particularis praescripta, preelectiones pastorales post ordinationem sacerdotalem instituendas frequentent atque, statutis eodem iure temporibus, aliis quoque intersint preelectionibus, conventibus theologicis aut conferentiis, quibus ipsis praebatur occasio pleniorum scientiarum sacrarum et methodorum pastoralium cognitionem acquirendi.

§ 3. Aliarum quoque scientiarum, earum praesertim quae cum sacris conectuntur, cognitionem prosequantur, quatenus praecipue ad ministerium pastorale exercendum confert.

Can. 280 — Clericis valde commendatur quaedam vitae communis consuetudo; quae quidem, ubi viget, quantum fieri potest, servanda est.

Can. 281 — § 1. Clerici, cum ministerio ecclesiastico se dedicant, remunerationem merentur quae sua condicioni congruat, ratione habita tum ipsius muneris naturae, tum locorum temporumque conditionum, quaque ipsi possint necessitatibus vitae suae necnon aequae retributioni eorum, quorum servitio agent, providere.

§ 2. Item providendum est ut gaudeant illa sociali assistentia, qua eorum necessitatibus, si infirmitate, invaliditate vel senectute laborent, apte prospiciatur.

§ 3. Diaconi uxorati, qui plene ministerio ecclesiastico sese devovent, remunerationem merentur qua sui suaequae familiae sustentationi providere valeant; qui vero ratione professionis civilis, quam exercent aut exercuerunt, remunerationem obtineant, ex perceptis inde redditibus sibi suaequae familiae necessitatibus consultant.

§ 2. Svetni kleriki naj cenijo predvsem tista združenja, katerih statut je potrdila pristojna oblast in s primerno ter ustrezeno potrjeno ureditvijo življenja in bratsko pomočjo podpirajo njihovo svetost v izvrševanju službe ter pospešujejo edinost klerikov med seboj in z lastnim škofom.

§ 3. Kleriki naj se zdržijo ustanavljanja in članstva v združenjih, katerih cilja ali dejavnosti ni mogoče uskladiti z obveznostmi, ki so lastne kleriškemu stanu, ali bi jih mogla ovirati pri izvrševanju službe, ki jim jo je zaupala pristojna cerkvena oblast.

Kan. 279 — § 1. Kleriki naj tudi po prejemu duhovniškega posvečenja nadaljujejo sveti študij in se držijo tistega trdnega nauka, ki temelji na svetem pismu in so ga predniki izročili ter ga je Cerkev splošno sprejela, kakor je določen predvsem s koncilskimi in papeškimi dokumenti, izogibajo pa naj se posvetnih novotarij in znanosti, po krivem tako imenovane.

§ 2. Duhovniki naj se po predpisih območnega prava udeležujejo pastoralnih predavanj, ki jih je treba prirejati po duhovniškem posvečenju in v obdobjih, ki jih določa isto pravo, tudi drugih predavanj, teoloških zborovanj ali konferenc, s katerimi se jim daje priložnost, da si pridobijo popolnejše znanje v svetih vedah in spoznavanju pastoralnih metod.

§ 3. Spoznavajo naj tudi druge znanosti, zlasti tiste, ki so povezane s svetimi, kolikor je to predvsem v pomoč pri spolnjevanju pastoralne službe.

Kan. 280 — Klerikom se zelo priporoča nekak način skupnega življenja; kjer pa je že v veljavi, naj se po možnosti ohrani.

Kan. 281 — § 1. Kleriki, ki se posvečajo cerkveni službi, zaslužijo svojemu položaju primerno plačilo tako glede na samo naravo službe kot glede na krajevne in časovne razmere, da bi tako mogli poskrbeti za svoje življenske potrebe in pravično plačilo tistim, katerih služba jim je potrebna.

§ 2. Prav tako je treba zanje oskrbeti takšno socialno varstvo, da bo primerno poskrbljeno za njihove potrebe v bolezni, invalidnosti ali starosti.

§ 3. Poročeni diakoni, ki se popolnoma posvetijo cerkveni službi, zaslužijo plačilo, s katerim morejo poskrbeti za vzdrževanje sebe in svoje družine; tisti, ki pa dobivajo plačilo zaradi civilne službe, ki jo opravljajo ali so jo opravljali, naj iz teh prejetih dohodkov poskrbijo za svoje in družinske potrebe.

Can. 282 — § 1. Clerici vitae simplicitatem colant et ab omnibus quae vanitatem sapiunt se abstineant.

§ 2. Bona, quae occasione exercitii ecclesiastici officii ipsis obveniunt, quaeque supersunt, provisa ex eis honesta sustentatione et omnium officiorum proprii status adimpletione, ad bonum Ecclesiae operaque caritatis impendere velint.

Can. 283 — § 1. Clerici, licet officium residentiale non habeant, a sua tamen dioecesi per notabile tempus, iure particulari determinandum, sine licentia saltem praesumpta Ordinarii proprii, ne discedant.

§ 2. Ipsis autem competit ut debito et sufficienti quotannis gaudent feriarum tempore, iure universalis vel particulari determinato.

Can. 284 — Clerici decentem habitum ecclesiasticum, iuxta normas ab Episcoporum conferentia editas atque legitimas locorum consuetudines, deferant.

Can. 285 — § 1. Clerici ab iis omnibus, quae statum suum dederent, prorsus abstineant, iuxta iuris particularis praescripta.

§ 2. Ea quae, licet non indecora, a clericali tamen statu aliena sunt, clerici vitent.

§ 3. Officia publica, quae participationem in exercitio civilis potestatis secumferunt, clerici assumere vetantur.

§ 4. Sine licentia sui Ordinarii, ne ineant gestiones bonorum ad laicos pertinentium aut officia saecularia, quae secumferunt onus reddendarum rationum; a fideiubendo, etiam de bonis propriis, inconsulto proprio Ordinario, prohibentur; item a subscribendis syngraphis, quibus nempe obligatio solvendae pecuniae, nulla definita causa, suscipitur, abstineant.

Can. 286 — Prohibentur clerici per se vel per alios, sive in propriam sive in aliorum utilitatem, negotiationem aut mercaturam exercere, nisi de licentia legitimae auctoritatis ecclesiasticae.

Can. 287 — § 1. Clerici pacem et concordiam iustitia innixam inter homines servandam quam maxime semper foveant.

§ 2. In factionibus politicis atque in regendis consociationibus syndicalibus activam partem ne habeant, nisi iudicio competentis auctoritatis ecclesiasticae, Ecclesiae iura tuenda aut bonum commune promovendum id requirant.

Can. 288 — Diaconi permanentes praescriptis canonum 284, 285, §§3 et 4, 286, 287, § 2 non tenentur, nisi ius particulare aliud statuat.

Kan. 282 — § 1. Kleriki naj imajo v časti skromno življenje in se zdržujejo vsega, kar razodeva nečimernost.

§ 2. Tisto premoženje, ki ga pridobijo z izvrševanjem cerkvene službe in jim ostane na voljo, potem ko so z njim poskrbeli za dobro vzdrževanje in spolnjevanje vseh nalog svojega stanu, naj bi uporabili za dobro Cerkve in dela krščanske dobrodelnosti.

Kan. 283 — § 1. Kleriki naj brez vsaj domnevanega dovoljenja svojega ordinarija ne zapustijo svoje škofije za daljši čas, ki ga mora določiti območno pravo, čeprav nimajo z obveznostjo rezidence združene službe.

§ 2. Imajo pa vsako leto pravico do potrebnih in zadostnih počitnic, ki jih določa splošno ali območno pravo.

Kan. 284 — Kleriki naj nosijo dostojno cerkveno obleko po dolčbah, ki jih je izdala škofovská konferenca, in zakonitih krajevnih običajih.

Kan. 285 — § 1. Kleriki naj se povsem zdržijo vsega, kar ni v čast njihovemu stanu, kot določajo predpisi območnega prava.

§ 2. Kleriki naj se izogibajo vsega, kar je tuje kleriškemu stanu, čeprav ni nečastno.

§ 3. Klerikom je prepovedano sprejemati javne službe, ki so združene z izvrševanjem civilne oblasti.

§ 4. Upravljanje premoženja, ki je lastnina laikov, in svetne službe, ki so združene z dolžnostjo polaganja računov, naj kleriki brez dovoljenja svojega ordinarija ne sprejmejo; brez posveta z lastnim ordinarijem jim je prepovedano biti za poroka, četudi s svojim premoženjem; zdržijo naj se tudi podpisovanja menic, s katerimi se namreč brez navedbe razloga sprejme obveznost odplačevanja.

Kan. 286 — Klerikom je prepovedano, da bi sami ali po drugih opravljalni trgovske ali kupčijske posle v svojo ali tujo korist, razen z dovoljenjem zakonite cerkvene oblasti.

Kan. 287 — § 1. Kleriki naj se vedno kar najbolj prizadevajo za ohranitev na pravičnosti temelječega miru in sloge med ljudmi.

§ 2. Dejavno naj ne sodelujejo v političnih strankah in vodenju sindikalnih združenj, razen če po presoji pristojne cerkvene oblasti to zahteva varovanje cerkvenih pravic ali pospeševanje skupne blaginje.

Kan. 288 — Stalnih diakonov ne vežejo predpisi kan. 284, 285, §§ 3 in 4, 286, 287, § 2, razen če območno pravo določa kaj drugega.

Can. 289 — § 1. Cum servitium militare statui clericali minus congruat, clerici itemque candidati ad sacros ordines militiam ne capessant voluntarii, nisi de sui Ordinarii licentia.

§ 2. Clerici utantur exemptionibus, quas ab exercendis muneribus et publicis civilibus officiis a statu clericali alienis, in eorum favorem leges et conventiones vel consuetudines concedunt, nisi in casibus particularibus aliter Ordinarius proprius decreverit.

Caput IV DE AMISSIONE STATUS CLERICALIS

Can. 290 — Sacra ordinatio, semel valide recepta, numquam irrita fit. Clericus tamen statum clericalem amittit:

1° sententia iudiciali aut decreto administrativo, quo invaliditas sacrae ordinationis declaratur;

2° poena dimissionis legitime irrogata;

3° rescripto Apostolicae Sedis; quod vero rescriptum diaconis ob graves tantum causas, presbyteris ob gravissimas causas ab Apostolica Sede conceditur.

Can. 291 — Praeter casus de quibus in can. 290, n. 1, amissio status clericalis non secumfert dispensationem ab obligatione caelibatus, quae ab uno tantum Romano Pontifice conceditur.

Can. 292 — Clericus qui statum clericalem ad normam iuris amittit, cum eo amittit iura statui clericali propria, nec ullis iam adstringitur obligationibus status clericalis, firmo praescripto can. 291; potestatem ordinis exercere prohibetur, salvo praescripto can. 976; eo ipso privatur omnibus officiis, muneribus et potestate qualibet delegata.

Can. 293 — Clericus qui statum clericalem amisit, nequit denuo inter clericos adscribi, nisi per Apostolicae Sedis rescriptum.

Titulus IV DE PRAELATORIS PERSONALIBUS

Can. 294 — Ad aptam presbyterorum distributionem promoven- dam aut ad peculiaria opera pastoralia vel missionalia pro variis re- gionibus aut diversis coetibus socialibus perficienda, praelatura per-

Kan. 289 — § 1. Ker vojaška služba manj ustreza kleriškemu stanu, naj kleriki in prav tako kandidati za sveti red ne stopajo prostovoljno v vojaško službo, razen z dovoljenjem svojega ordinarija.

§ 2. Kleriki naj uporabljajo pravice izvzetja od kleriškemu stanu tujega izvrševanja nalog in javnih civilnih služb, kakor jim jih v njihovo korist priznavajo zakoni, pogodbe in običaji, razen če bi v posebnih primerih njihov ordinarij odločil drugače.

Četrto poglavje IZGUBA KLERIŠKEGA STANU

Kan. 290 — Veljavno prejeto posvečenje nikoli ne postane nično. Vendar klerik izgubi kleriški stan:

1. s sodniškim izrekom ali upravno odločbo, ki razglasí nevezljavnost posvečenja;

2. z zakonito naloženo kaznijo odslovitve;

3. z reskriptom apostolskega sedeža; ta reskript pa apostolski sedež podeli diakonom samo iz tehtnih, duhovnikom pa iz nadvse tehtnih razlogov.

Kan. 291 — Izguba kleriškega stanu, razen v primerih iz kan. 290, št. 1, ne podeli oprostitev od obveznosti celibata, ki jo podeljuje samo papež.

Kan. 292 — Klerik, ki je po določbi prava izgubil kleriški stan, je z njim izgubil kleriškemu stanu lastne pravice in ga ne vežejo več nobene dolžnosti kleriškega stanu, velja pa predpis kan. 291; prepovedano mu je opravljanje oblasti svetega reda, upoštevajoč predpis kan. 976; s tem že izgubi vse službe, naloge in kakršnokoli poverjeno oblast.

Kan. 293 — Klerika, ki je izgubil kleriški stan, ni mogoče znova sprejeti med klerike, razen z reskriptom apostolskega sedeža.

Četrti naslov OSEBNE PRELATURE

Kan. 294 — Apostolski sedež more zaradi pospeševanja primerne porazdelitve duhovnikov in posebnih pastoralnih ali misijonskih dejavnosti, ki jih je treba opravljati v različnih regijah ali v različnih

sonales quae presbyteris et diaconis cleri saecularis constant, ab Apostolica Sede, auditis quarum interest Episcoporum conferentiis, erigi possunt.

Can. 295 — § 1. Praelatura personalis regitur statutis ab Apostolica Sede conditis, eique praeficitur Praelatus ut Ordinarius proprius, cui ius est nationale vel internationale seminarium erigere necnon alumnos incardinare, eosque titulo servitii praelature ad ordines promovere.

§ 2. Praelatus prospicere debet sive spirituali institutioni illorum, quos titulo praedicto promoverit, sive eorundem decorae sustentationi.

Can. 296 — Conventionibus cum praelatura initis, laici operibus apostolicis praelature personalis sese dedicare possunt; modus vero huius organicae cooperationis atque praecipua officia et iura cum illa coniuncta in statutis apte determinentur.

Can. 297 — Statuta pariter definiant rationes praelature personalis cum Ordinariis locorum, in quorum Ecclesiis particularibus ipsa praelatura sua opera pastoralia vel missionalia, praevio consensu Episcopi dioecesani, exercet vel exercere desiderat.

Titulus V

DE CHRISTIFIDELIUM CONSOCIATIONIBUS

Caput I

NORMAE COMMUNES

Can. 298 — § 1. In Ecclesia habentur consociationes distinctae ab institutis vitae consecratae et societatibus vitae apostolicae, in quibus christifideles, sive clerici sive laici sive clerici et laici simul, communis opera contendunt ad perfectiorem vitam fovendam, aut ad cultum publicum vel doctrinam christianam promovendam, aut ad alia apostolatus opera, scilicet ad evangelizationis incepta, ad pietatis vel caritatis opera exercenda et ad ordinem temporalem christiano spiritu animandum.

§ 2. Christifideles sua nomina dent iis praesertim consociationibus, quae a competenti auctoritate ecclesiastica aut erectae aut laudatae vel commendatae sint.

Can. 299 — § 1. Integrum est christifidelibus, privata inter se conventione inita, consociationes constituere ad fines de quibus in can. 298, § 1 persequendos, firmo praescripto can. 301, § 1.

družbenih skupinah, ustanoviti osebne prelature, ki jih sestavljajo duhovniki in diakoni svetnega klera, ko je poizvedel za mnenje škofovskih konferenc, ki jih to zadeva.

Kan. 295 — § 1. Osebna prelatura se upravlja po statutu, ki ga je uvedel apostolski sedež, vodi pa jo prelat kot lastni ordinarij, ki ima pravico ustanoviti narodno ali mednarodno semenišče, tudi inkardinirati gojence in jih določiti za svete redove z naslovom služenja prelaturi.

§ 2. Prelat mora skrbeti za duhovno vzgojo in dostojno vzdrževanje tistih, ki jih je povzdignil v prej imenovani naslov.

Kan. 296 — Laiki se morejo posvetiti apostolskim dejavnostim osebne prelature po dogovoru s prelaturo; način tega organskega sodelovanja in glavne dolžnosti in pravice, ki so z njim povezane, naj se v statutu primerno določijo.

Kan. 297 — Prav tako naj statut s predhodno privolitvijo krajevnega škofa določi odnose osebne prelature do krajevnih ordinarijev, ki v njihovih delnih Cerkvah prelatura izvršuje ali želi izvrševati svoje pastoralne ali misijonske dejavnosti.

Peti naslov

ZDRUŽENJA VERNIKOV

Prvo poglavje

SPOŠNE DOLOČBE

Kan. 298 — § 1. V Cerkvi so poleg ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja še druga združenja, v katerih si verniki, tako kleriki kot laiki ali laiki in kleriki hkrati, družno prizadajajo za popolnejše življenje ali za pospeševanje javnega bogičstja ali krščanskega nauka ali za druga dela apostolata, kot so prizadavanja za evangelizacijo, opravljanje del pobožnosti ali krščanske dobrodelnosti in za prepojitev časnega reda s krščanskim duhom.

§ 2. Verniki naj se pridružijo zlasti tistim združenjem, ki jih je pristojna cerkvena oblast ustanovila, pohvalila ali priporočila.

Kan. 299 — § 1. Verniki imajo neokrnjeno pravico po zasebnem medsebojnem dogovoru ustanavljati združenja v namene, o katerih govori kan. 298, § 1, velja pa predpis kan. 301, § 1.

§ 2. Huiusmodi consociationes, etiamsi ab auctoritate ecclesiastica laudentur vel commendentur, consociatione privatae vocantur.

§ 3. Nulla christifidelium consociatio privata in Ecclesia agnosciatur, nisi eius statuta ab auctoritate competenti recognoscantur.

Can. 300 — Nulla consociatio nomen »catholicae« sibi assumat, nisi de consensu competentis auctoritatis ecclesiasticae, ad normam can. 312.

Can. 301 — § 1. Unius auctoritatis ecclesiasticae competentis est erigere christifidelium consociationes, quae sibi proponant doctrinam christianam nomine Ecclesiae tradere aut cultum publicum promovere, vel quae aliquos intendant fines, quorum prosecutio natura sua eidem auctoritati ecclesiasticae reservatur.

§ 2. Auctoritas ecclesiastica competens, si id expedire iudicaverit, christifidelium consociationes quoque erigere potest ad alias fines spirituales directe vel indirecte prosequendos, quorum consecutioni per privatorum incepta non satis provisum sit.

§ 3. Christifidelium consociationes quae a competenti auctoritate ecclesiastica eriguntur, consociationes publicae vocantur.

Can. 302 — Christifidelium consociationes clericales eae dicuntur, quae sub moderamine sunt clericorum, exercitium ordinis sacri assumunt atque uti tales a competenti auctoritate agnoscantur.

Can. 303 — Consociationes, quarum sodales, in saeculo spiritum alicuius instituti religiosi participantes, sub altiore eiusdem instituti moderamine, vitam apostolicam ducunt et ad perfectionem christianam contendunt, terti ordines dicuntur aliove congruenti nomine vocantur.

Can. 304 — § 1. Omnes christifidelium consociationes, sive publicae sive privatae, quocumque titulo seu nomine vocantur, sua habeant statuta, quibus definiantur consociationis finis seu obiectum sociale, sedes, regimen et condiciones ad partem in iisdem habendam requisitae, quibusque determinantur agendi rationes, attentis quidem temporis et loci necessitate vel utilitate.

§ 2. Titulum seu nomen sibi eligant, temporis et loci usibus accommodatum, maxime ab ipso fine, quem intendunt, selectum.

Can. 305 — § 1. Omnes christifidelium consociationes subsunt vigilantiae auctoritatis ecclesiasticae competentis, cuius est curare ut in iisdem integritas fidei ac morum servetur, et invigilare ne in disciplinam ecclesiasticam abusus irrepant, cui itaque officium et ius competit ad normam iuris et statutorum easdem invisendi; subsunt etiam eiusdem auctoritatis regimini secundum praescripta canonum, qui sequuntur.

§ 2. Čeprav jih je cerkvena oblast pohvalila ali priporočila, se takšna združenja imenujejo zasebna združenja.

§ 3. Nobeno zasebno združenje vernikov v Cerkvi ni priznano, če njegovega statuta ni potrdila pristojna oblast.

Kan. 300 — Nobeno združenje naj si ne privzame imena »katališko«, razen s privolitvijo pristojne cerkvene oblasti po določbi kan. 312.

Kan. 301 — § 1. Samo pristojna cerkvena oblast lahko ustanovi združenja vernikov, ki imajo namen v imenu Cerkve posredovati krščanski nauk ali pospeševati javno bogočastje ali skušajo doseči tudi druge namene, ki pa so po svoji naravi pridržani tej cerkveni oblasti.

§ 2. Pristojna cerkvena oblast lahko ustanovi, če se ji zdi primerno, tudi združenja vernikov za neposredno ali posredno doseglo drugih duhovnih namenov, za katere z zasebnimi pobudami ni dovolj poskrbljeno.

§ 3. Združenja vernikov, ki jih ustanovi pristojna cerkvena oblast, se imenujejo javna združenja.

Kan. 302 — Kleriška se imenujejo tista združenja vernikov, ki jih vodijo kleriki, sprejemajo opravila svetega reda in jih kot takšna priznava pristojna oblast.

Kan. 303 — Združenja, katerih člani se v svetu pridružijo duhovnosti kake redovne ustanove pod višjim vodstvom iste ustanove, živijo apostolsko življenje in si prizadevajo za krščansko popolnost, se imenujejo tretji red ali imajo drugo primerno ime.

Kan. 304 — § 1. Vsa združenja vernikov, javna ali zasebna, kažešnegakoli naslova ali imena, naj imajo svoj statut, v katerem naj se določi namen ali socialna naloga združenja, sedež, vodstvo in pogoji, ki jih mora član spolnjevati, upoštevajoč potrebe in koristi časa in kraja.

§ 2. Izberejo naj si, predvsem glede na namen, ki ga nameravajo dosegati, naslov ali ime, prilagojeno navadam časa in kraja.

Kan. 305 — § 1. Vsa združenja vernikov so pod nadzorstvom pristojne cerkvene oblasti, ki mora skrbeti, da se v njih ohranja neokrnjena vera in nravnost, in bedeti, da se v cerkveno disciplino ne prikrajejo zlorabe, kateri tako pripada po določbi prava in statuta dolžnost in pravica nadzora nad njimi; podrejena so tudi vodstvu te oblasti po predpisih naslednjih kanonov.

§ 2. Vigilantiae Sanctae Sedis subsunt consociationes cuiuslibet generis; vigilantiae Ordinarii loci subsunt consociationes dioecesanae necnon aliae consociationes, quatenus in dioecesi operam exercent.

Can. 306 — Ut quis consociationis iuribus atque privilegiis, indulgentiis aliisque gratiis spiritualibus eidem consociationi concessis fruatur, necesse est et sufficit ut secundum iuris praescripta et propria consociationis statuta, in eandem valide receptus sit et ab eadem non sit legitime dimissus.

Can. 307 — § 1. Membrorum receptio fiat ad normam iuris ac statutorum uniuscuiusque consociationis.

§ 2. Eadem persona adscribi potest pluribus consociationibus.

§ 3. Sodales institutorum religiosorum possunt consociationibus, ad normam iuris proprii, de consensu sui Superioris nomen dare.

Can. 308 — Nemo legitime adscriptus a consociatione dimittitur, nisi iusta de causa ad normam iuris et statutorum.

Can. 309 — Consociationibus legitime constitutis ius est, ad normam iuris et statutorum, edendi peculiares normas ipsam consociationem respicientes, celebrandi comitia, designandi moderatores, officiales, ministros atque bonorum administratores.

Can. 310 — Consociatio privata quae uti persona iuridica non fuerit constituta, qua talis subiectum esse non potest obligationum et iurium; christifideles tamen in ea consociati coniunctim obligationes contrahere atque uti condomini et composessores iura et bona acquirere et possidere possunt; quae iura et obligationes per mandatarius seu procuratorem exercere valent.

Can. 311 — Sodales institutorum vitae consecratae qui consociationibus suo instituto aliquo modo unitis praesunt aut assistunt, carent ut eadem consociationes operibus apostolatus in dioecesi existentibus adiutorium praebeant, cooperantes praesertim, sub directione Ordinarii loci, cum consociationibus quae ad apostolatum in dioecesi exercendum ordinantur.

Caput II

DE CHRISTIFIDELIUM CONSOCIATIONIBUS PUBLICIS

Can. 312 — § 1. Ad erigendas consociationes publicas auctoritas competens est:

1º pro consociationibus universalibus atque internationalibus, Sancta Sedes;

§ 2. Pod nadzorstvom svetega sedeža so združenja katerekoli vrste; pod nadzorstvom krajevnega škofa so škofijska združenja kakor tudi druga združenja, kolikor delujejo v škofiji.

Kan. 306 — Da je kdo lahko deležen pravic in privilegijev, odpustkov in drugih duhovnih ugodnosti, ki so združenju podeljene, je potrebno in zadostuje, da je po predpisih prava in lastnem statutu združenja vanj veljavno sprejet in da ni iz njega zakonito odslovljen.

Kan. 307 — § 1. Sprejem članov se mora opraviti po določbi prava in statuta posameznega združenja.

§ 2. Ista oseba se lahko vpše v več združenj.

§ 3. Člani redovnih ustanov se smejo vpisati v združenja po določbi lastnega prava s privolitvijo svojega predstojnika.

Kan. 308 — Nihče, kdor je zakonito vpisan, naj se ne odslovi iz združenja, razen iz upravičenega razloga po določbi prava in statuta.

Kan. 309 — Zakonito ustanovljena združenja imajo pravico po določbi prava in statuta izdajati posebne določbe, ki se tičajo samega združenja, prirejati zborovanja, določati voditelje, uslužbence in upravitelje premoženja.

Kan. 310 — Zasebno združenje, ki ni bilo ustanovljeno kot pravna oseba, kot takšno ne more biti nosilec dolžnosti in pravic; vendar morejo v njem združeni verniki skupno prevzeti obveznosti in tudi kot sопosestniki in solastniki pridobiti in imeti pravice in premoženje; te pravice in obveznosti lahko izvajajo po pooblaščenu ali oskrbniku.

Kan. 311 — Člani ustanov posvečenega življenja, ki so predstojniki ali pomočniki združenj, na kakšen način združenih z njihovo ustanovo, naj skrbijo, da ta združenja pomagajo obstoječim dejavnostim apostolata v škofiji, zlasti naj pod vodstvom krajevnega ordinarija sodelujejo z združenji, ki si prizadevajo za apostolat.

Drugo poglavje

JAVNA ZDRUŽENJA VERNIKOV

Kan. 312 — § 1. Pristojna oblast za ustanovitev javnih združenj je:

1. za splošna in tudi mednarodna združenja sveti sedež;

2º pro consociationibus nationalibus, quae scilicet ex ipsa erectione destinantur ad actionem in tota natione exercendam, Episcoporum conferentia in suo territorio;

3º pro consociationibus dioecesanis, Episcopus dioecesanus in suo cuiusque territorio, non vero Administrator dioecesanus, iis tamen consociationibus exceptis quarum erigendarum ius ex apostolico privilegio aliis reservatum est.

§ 2. Ad validam erectionem consociationis aut sectionis consociationis in dioecesi, etiamsi id vi privilegii apostolici fiat, requiritur consensus Episcopi dioecesani scripto datus; consensus tamen ab Episcopo dioecesano praestitus pro erectione domus instituti religiosi valet etiam ad erigendam in eadem domo vel ecclesia ei adnexa consociationem quae illius instituti sit propria.

Can. 313 — Consociatio publica itemque consociationum publicarum confoederatio, ipso decreto quo ab auctoritate ecclesiastica ad normam can. 312 competenti erigitur, persona iuridica constituitur et missionem recipit, quatenus requiritur, ad fines quos ipsa sibi nomine Ecclesiae persequendos proponit.

Can. 314 — Cuiuslibet consociationis publicae statuta, eorumque recognitio vel mutatio, approbatione indigent auctoritatis ecclesiasticae cui competit consociationis erectio ad normam can. 312, § 1.

Can. 315 — Consociationes publicae incepta propriae indoli congrua sua sponte suscipere valent, eaedemque reguntur ad normam statutorum, sub altiore tamen directione auctoritatis ecclesiasticae, de qua in can. 312, § 1.

Can. 316 — § 1. Qui publice fidem catholicam abiecerit vel a communione ecclesiastica defecerit vel excommunicatione irrogata aut declarata irretitus sit, valide in consociationes publicas recipi nequit.

§ 2. Qui legitimate adscripti in casum inciderint de quo in § 1, praemissa monitione, a consociatione dimittantur, servatis eius statutis et salvo iure recursus ad auctoritatem ecclesiasticam, de qua in can. 312, § 1.

Can. 317 — § 1. Nisi aliud in statutis praevideatur, auctoritatis ecclesiasticae, de qua in can. 312, § 1, est consociationis publicae moderatorem ab ipsa consociatione publica electum confirmare aut praesentatum instituere aut iure proprio nominare; cappellanum vero seu assistentem ecclesiasticum, auditum ubi id expediat consociationis officiis maioribus, nominat eadem auctoritas ecclesiastica.

§ 2. Norma in § 1 statuta valet etiam pro consociationibus a sodalibus institutorum religiosorum vi apostolici privilegii extra proprias

2. za narodna združenja, to je taka, ki so s samo ustanovitvijo namenjena za delovanje v celotnem narodu, škofovskva konferenca za svoje ozemlje;

3. za škofijska združenja za svoje ozemlje krajevni škof, ne pa škofijski upravitelj, vendar so izvzeta tista združenja, katerih pravica do ustanovitve je po apostolskem privilegiju pridržana drugim.

§ 2. Za veljavno ustanovitev združenja ali oddelka združenja v škofiji, četudi bi se izvršila z apostolskim privilegijem, je potrebna pismena privolitev krajevnega škofa; privolitev, ki jo je dal krajevni škof za ustanovitev hiše redovne ustanove, velja tudi za ustanovitev tej ustanovi lastnega združenja v tej hiši ali v njej pridruženi cerkvi.

Kan. 313 — Javno združenje in tudi zveza javnih združenj postane s samim odlokom, s katerim jo ustanovi pristojna cerkvena oblast po določbi kan. 312, pravna oseba in prejme, kolikor je potrebno, poslanstvo za namene, ki si jih v imenu Cerkve zastavi.

Kan. 314 — Za priznanje ali spremembo statuta kateregakoli javnega združenja je potrebna odobritev cerkvene oblasti, ki je po določbi kan. 312, § 1, pristojna za ustanovitev združenja.

Kan. 315 — Javna združenja lahko prostovoljno prevzamejo dejavnosti, ki so primerne njihovemu značaju, in jih opravlajo po določbi statuta, vendar pod višjim vodstvom cerkvene oblasti, ki jo omenja kan. 312, § 1.

Kan. 316 — § 1. Kdor bi javno zavrgel katoliško vero ali izstopil iz cerkvenega občestva ali bi ga zadeло naloženo ali razglašeno izobčenje, ga ni mogoče veljavno sprejeti v javna združenja.

§ 2. Če bi za koga izmed zakonito vpisanih nastopil primer, ki se omenja v § 1, naj se po predhodnem opominu odslovi iz združenja, ravnati pa se je treba po njegovem statutu in upoštevati pravico pričožbe na cerkveno oblast, ki jo omenja kan. 312, § 1.

Kan. 317 — § 1. Če ni v statutu predvideno kaj drugega, cerkvena oblast, ki jo omenja kan. 312, § 1, voditelja javnega združenja, ki ga je javno združenje samo izvolilo, potrdi, ali predlaganega umešti ali s svojo oblastjo imenuje; kaplana ali cerkvenega asistenta pa imenuje ista cerkvena oblast po posvetu, kjer je to primerno, z višjimi uslužbeni združenja.

§ 2. Določba § 1 velja tudi za združenja, ki jih ustanovijo izven svojih cerkva ali hiš članji redovnih ustanov po apostolskem privi-

ecclesias vel domos erectis; in consociationibus vero a sodalibus institutorum religiosorum in propria ecclesia vel domo erectis, nominatio aut confirmatio moderatoris et cappellani pertinet ad Superiorum instituti, ad normam statutorum.

§ 3. In consociationibus quae non sunt clericales, laici exercere valent munus moderatoris; cappellanus seu assistens ecclesiasticus ad illud munus ne assumatur, nisi aliud in statutis caveatur.

§ 4. In publicis christifidelium consociationibus quae directe ad apostolatum exercendum ordinantur, moderatores ne ii sint, qui in factionibus politicis officium directionis adimplent.

Can. 318 — § 1. In specialibus adiunctis, ubi graves rationes id requirant, potest ecclesiastica auctoritas, de qua in can. 312, § 1, designare commissarium, qui eius nomine consociationem ad tempus moderetur.

§ 2. Moderatorem consociationis publicae iusta de causa removere potest qui eum nominavit aut confirmavit, auditis tamen tum ipso moderatore tum consociationis officialibus maioribus ad normam statutorum; cappellatum vero removere potest, ad normam cann. 192—195, qui eum nominavit.

Can. 319 — § 1. Consociatio publica legitime erecta, nisi aliud cautum sit, bona quae possidet ad normam statutorum administrat sub superiori directione auctoritatis ecclesiasticae de qua in can. 312, § 1, cui quotannis administrationis rationem reddere debet.

§ 2. Oblationum quoque et eleemosynarum, quas collegerit, eidem auctoritati fidelem erogationis rationem reddere debet.

Can. 320 — § 1. Consociationes a Sancta Sede erectae nonnisi ab eadem supprimi possunt.

§ 2. Ob graves causas ab Episcoporum conferentia supprimi possunt consociationes ab eadem erectae; ab Episcopo dioecesano consociationes a se erectae, et etiam consociationes ex apostolico indulto a sodalibus institutorum religiosorum de consensu Episcopi dioecesani erectae.

§ 3. Consociatio publica ab auctoritate competenti ne supprimatur, nisi auditis eius moderatore aliquis officialibus maioribus.

Caput III

DE CHRISTIFIDELIUM CONSOCIATIONIBUS PRIVATIS

Can. 321 — Consociationes privatas christifideles secundum statutorum praescripta dirigunt et moderantur.

legiju; v združenjih, ki jih ustanovijo člani redovne ustanove v svojih cerkvah ali hišah, pa je za imenovanje ali potrditev voditelja in kaplana po določbi statuta pristojen predstojnik ustanove.

§ 3. V združenjih, ki niso kleriška, lahko laiki opravljajo službo voditelja; za to službo naj se ne privzame kaplan ali cerkveni asistent, razen če je v statutu določeno kaj drugega.

§ 4. V javnih združenjih vernikov, ki so neposredno namenjena apostolatu, naj tisti, ki vodijo politične stranke, ne bodo voditelji.

Kan. 318 — § 1. V posebnih razmerah, kjer to zahtevajo tehtni razlogi, lahko cerkvena oblast, ki jo omenja kan. 312, § 1, določi upravitelja, ki bo v njenem imenu začasno vodil združenje.

§ 2. Voditelja javnega združenja sme iz upravičenega razloga odstraniti tisti, ki ga je imenoval ali potrdil, vendar ko se je po določbi statuta posvetoval s samim voditeljem in tudi višjimi uslužbencami združenja; kaplana pa more odstraniti po določbi kan. 192—195 tisti, ki ga je imenoval.

Kan. 319 — § 1. Zakonito ustanovljeno združenje upravlja svoje premoženje po določbi statuta pod višjim vodstvom cerkvene oblasti, ki jo omenja kan. 312, § 1, če ni določeno kaj drugega; njej mora vsako leto predložiti obračun o upravljanju.

§ 2. O darovih in tudi o miloščini, ki jo zbere, mora isti oblasti dajati točen obračun izdatkov.

Kan. 320 — § 1. Združenja, ki jih je ustanovil sveti sedež, more samo ta razpustiti.

§ 2. Škofovská konferenca more iz tehničnih razlogov razpustiti združenja, ki jih je sama ustanovila; krajevni škofov pa združenja, ki jih je on ustanovil, in tudi združenja, ki so jih s privolitvijo krajevnega škofa z apostolskim dovoljenjem ustanovili člani redovnih ustanov.

§ 3. Pristojna oblast naj ne razpusti javnega združenja, razen če se je posvetovala z njegovim voditeljem in drugimi višjimi uslužbenci.

Tretje poglavje

ZASEBNA ZDRUŽENJA VERNIKOV

Kan. 321 — Verniki upravljajo in vodijo zasebna združenja po predpisih statuta.

Can. 322 — § 1. Consociatio christifidelium privata personalitatem iuridicam acquirere potest per decretum formale auctoritatis ecclesiasticae competentis, de qua in can. 312.

§ 2. Nulla christifidelium consociatio privata personalitatem iuridicam acquirere potest, nisi eius statuta ab auctoritate ecclesiastica, de qua in can. 312, § 1, sint probata; statutorum vero probatio consociationis naturam privatam non immutat.

Can. 323 — § 1. Licet christifidelium consociationes privatae autonomia gaudeant ad normam can. 321, subsunt vigilantiae auctoritatis ecclesiasticae ad normam can. 305, itemque eiusdem auctoritatis regimini.

§ 2. Ad auctoritatem ecclesiasticam etiam spectat, servata quidem autonomia consociationibus privatis propria, invigilare et curare ut virium dispersio vitetur, earumque apostolatus exercitium ad bonum commune ordinetur.

Can. 324 — § 1. Christifidelium consociatio privata libere sibi moderatorum et officiales designat, ad normam statutorum.

§ 2. Christifidelium consociatio privata consiliarium spiritualem, si quemdam exoptet, libere sibi eligere potest inter sacerdotes ministerium legitime in dioecesi exercentes; qui tamen indiget confirmatione Ordinarii loci.

Can. 325 — § 1. Christifidelium consociatio privata ea bona quae possidet libere administrat, iuxta statutorum praescripta, salvo iure auctoritatis ecclesiasticae competentis vigilandi ut bona in fines associationis adhibeantur.

§ 2. Eadem subest loci Ordinarii auctoritati ad normam can. 1301 quod attinet ad administrationem erogationemque bonorum, quae ipsi ad pias causas donata aut relictam sint.

Can. 326 — § 1. Extinguitur christifidelium consociatio privata ad normam statutorum; supprimi etiam potest a competenti auctoritate, si eius actio in grave damnum cedit doctrinae vel disciplinae ecclesiasticae, aut scandalo est fidelium.

§ 2. Destinatio bonorum consociationis extinctae ad normam statutorum determinanda est, salvis iuribus quae sitis atque oblitorum voluntate.

Caput IV

NORMAE SPECIALES DE LAICORUM CONSOCIATIONIBUS

Can. 327 — Christifideles laici magni faciant consociationes ad spirituales fines, de quibus in can. 298, constitutas, eas speciatim quae

Kan. 322 — § 1. Zasebno združenje vernikov lahko dobi pravno osebnost s formalno odločbo pristojne cerkvene oblasti, ki jo omenja kan. 312.

§ 2. Nobeno zasebno združenje vernikov ne more dobiti pravne osebnosti, če ni njegovega statuta odobrila cerkvena oblast, ki jo omenja kan. 312, § 1; odobritev statuta pa ne spremeni zasebnega značaja združenja.

Kan. 323 — § 1. Četudi so zasebna združenja vernikov po določbi kan. 321 samostojna, spadajo pod nadzorstvo cerkvene oblasti po določbi kan. 305 in tudi pod njeno vodstveno oblast.

§ 2. Ta cerkvena oblast ima tudi, upoštevajoč seveda lastno samostojnost zasebnih združenj, naloge nadzorovati in skrbeti, da se prepreči razsipavanje moči in njihov apostolat usmeri v skupni blagor.

Kan. 324 — § 1. Zasebno združenje vernikov si svobodno določa voditelja in uslužbence po določbi statuta.

§ 2. Zasebno združenje vernikov si lahko svobodno izbere za duhovnega svetovalca, če si ga želi, koga izmed duhovnikov, ki zakonito opravlja službo v škofiji; mora pa ga potrditi krajevni ordinarij.

Kan. 325 — § 1. Premoženje, ki ga ima, zasebno združenje vernikov svobodno upravlja po predpisih statuta, upoštevajoč pravico pristojne cerkvene oblasti nadzorovati, da se premoženje uporablja v namene združenja.

§ 2. Oblasti krajevnega ordinarija je po določbi kan. 1301 podrejeno upravljanje in uporaba premoženja, ki je bilo združenju dano ali prepuščeno v pobožne namene.

Kan. 326 — § 1. Zasebno združenje vernikov preneha po določbi statuta; razpusti ga lahko tudi pristojna oblast, če je njegovo delovanje v veliko škodo cerkvenega nauka ali discipline ali v pohujšanje vernikov.

§ 2. Kako naj se uporabi premoženje združenja, ki je prenehalo obstajati, je treba določiti po določbi statuta, upoštevajoč pridobljenne pravice in voljo darovalcev.

Četrto poglavje

POSEBNE DOLOČBE O LAIŠKIH ZDRUŽENJIH

Kan. 327 — Verniki laiki naj zelo cenijo v duhovne namene ustanovljena združenja, ki jih omenja kan. 298, zlasti tista, ki imajo za

rerum temporalium ordinem spiritu christiano animare sibi propo-nunt atque hoc modo intimam inter fidem et vitam magnopere fovent unionem.

Can. 328 — Qui praesunt consociationibus laicorum, iis etiam quae vi privilegii apostolici erectae sunt, curent ut sua cum aliis christi-fidelium consociationibus, ubi id expediat, cooperentur, utque variis operibus christianis, praesertim in eodem territorio exsistentibus, li-benter auxilio sint.

Can. 329 — Moderatores consociationum laicorum curent, ut sodales consociationis ad apostolatum laicis proprium exercendum debite efformentur.

Pars II DE ECCLESIAE CONSTITUTIONE HIERARCHICA

Sectio I DE SUPREMA ECCLESIAE AUCTORITATE

Caput I

DE ROMANO PONTIFICE DEQUE COLLEGIO EPISCOPORUM

Can. 330 — Sicut, statuente Domino, sanctus Petrus et ceteri Apo-stoli unum Collegium constituant, pari ratione Romanus Pontifex, successor Petri, et Episcopi, successores Apostolorum, inter se coniunguntur.

Art. 1 DE ROMANO PONTIFICE

Can. 331 — Ecclesiae Romanae Episcopus, in quo permanet mu-nus a Domino singulariter Petro, primo Apostolorum, concessum et successoribus eius transmittendum, Collegii Episcoporum est caput, Vicarius Christi atque universae Ecclesiae his in terris Pastor; qui ideo vi muneris sui suprema, plena, immediata et universalis in Eccle-sia gaudet ordinaria potestate, quam semper libere exercere valet.

cilj časno ureditev stvari prepojiti s krščanskim duhom in tako moč-no gojijo tesnejšo povezanost med vero in življenjem.

Kan. 328 — Voditelji v laiških združenjih, tudi v tistih, ki so ustanovljena z apostolskim privilegijem, naj skrbijo, da bodo njihova združenja sodelovala z drugimi združenji vernikov, kjer je to primerno, in da bodo rada pomagala raznim krščanskim dejavno-stim, zlasti na istem ozemlju.

Kan. 329 — Voditelji v laiških združenjih naj skrbijo, da se bodo člani združenja ustrezno pripravili na izvrševanje laikom lastnega apostolata.

Drugi del HIERARHIČNA UREDITEV CERKVE

Prvi oddelek VRHOVNA CERKVENA OBLAST

Prvo poglavje RIMSKI PAPEŽ IN ŠKOFOVSKI ZBOR

Kan. 330 — Kakor po Gospodovi določitvi sveti Peter in drugi apostoli sestavljajo en sam zbor, tako so na podoben način povezani med seboj rimski papež, Petrov naslednik, in škofje, nasledniki apostolov.

Prvi člen RIMSKI PAPEŽ

Kan. 331 — Škof rimske Cerkve, v katerem namreč ostane služba, ki jo je Gospod posebej podelil Petru, prvaku apostolov, in se mora prenašati na njegove naslednike, je glava škofovskega zpora, Kri-stusov namestnik in tu na zemlji pastir vesoljne Cerkve; zato ima v moči svoje službe vrhovno, polno, neposredno in splošno redno oblast v Cerkvi in jo more vedno svobodno izvrševati.

Can. 332 — § 1. Plenam et supremam in Ecclesia potestatem Romanus Pontifex obtinet legitima electione ab ipso acceptata una cum episcopali consecratione. Quare, eandem potestatem obtinet a momento acceptationis electus ad summum pontificatum, qui episcopali charactere insignitus est. Quod si charactere episcopali electus careat, statim ordinetur Episcopus.

§ 2. Si contingat ut Romanus Pontifex muneri suo renuntiet, ad validitatem requiritur ut renuntiatio libere fiat et rite manifestetur, non vero ut a quopiam acceptetur.

Can. 333 — § 1. Romanus Pontifex, vi sui muneris, non modo in universam Ecclesiam potestate gaudet, sed et super omnes Ecclesias particulares earumque coetus ordinariae potestatis obtinet principatum, quo quidem insimul roboratur atque vindicatur potestas propria, ordinaria et immediata, qua in Ecclesias particulares sua curae commissas Episcopi pollent.

§ 2. Romanus Pontifex, in munere supremi Ecclesiae Pastoris exemplendo, communione cum ceteris Episcopis immo et universa Ecclesia semper est coniunctus; ipsi ius tamen est, iuxta Ecclesiae necessitates, determinare modum, sive personalem sive collegialem, huius muneris exercendi.

§ 3. Contra sententiam vel decretum Romani Pontificis non datur appellatio neque recursus.

Can. 334 — In eius munere exercendo, Romano Pontifici praesto sunt Episcopi, qui eidem cooperatricem operam navare valent variis rationibus, inter quas est synodus Episcoporum. Auxilio praeterea ei sunt Patres Cardinales, necnon aliae personae itemque varia secundum temporum necessitates instituta; quae personae omnes et instituta, nomine et auctoritate ipsius, munus sibi commissum explent, in bonum omnium Ecclesiarum, iuxta normas iure definitas.

Can. 335 — Sede romana vacante aut prorsus impedita, nihil innovetur in Ecclesiae universae regimine: serventur autem leges speciales pro iisdem adiunctis latae.

Art. 2

DE COLLEGIO EPISCOPORUM

Can. 336 — Collegium Episcoporum, cuius caput est Summus Pontifex cuiusque membra sunt Episcopi vi sacramentalis consecrationis et hierarchica communione cum Collegii capite et membris, et in quo

Kan. 332 — § 1. Rimski papež prejme polno in vrhovno oblast v Cerkvi z zakonito izvolitvijo, ki jo je sprejel, hkrati s škofovskim posvečenjem. Zato tisti, ki je zaznamovan s škofovskim neizbrisnim znamenjem, dobi to oblast od trenutka, ko sprejme izvolitev za papeža. Če pa izvoljeni nima škofovskega neizbrisnega znamenja, naj se takoj posveti za škofa.

§ 2. Če se zgodi, da se rimski papež odpove svoji službi, se za veljavnost zahteva, da je odpoved svobodna in pravilno izražena, ne pa, da jo kdorkoli sprejme.

Kan. 333 — § 1. Rimski papež ima v moči svoje službe oblast ne le nad vesoljno Cerkvio, ampak dobi prvenstvo redne oblasti nad vsemi delnimi Cerkvami in nad njihovo stalno skupnostjo, s katerim se hkrati krepi in varuje lastna, redna in neposredna oblast, ki jo imajo škofje nad svojimi delnimi Cerkvami, ki so jim zaupane.

§ 2. V izpolnjevanju službe najvišjega pastirja Cerkve je rimski papež vedno občestveno povezan z drugimi škofi in celo z vesoljno Cerkvio; ima pa pravico, da glede na potrebe Cerkve določi način, ali bo to službo izvrševal osebno ali zborno.

§ 3. Zoper sodbo, odlok ali odločbo rimskega papeža ni ne priziva ne pritožbe.

Kan. 334 — Rimskemu papežu so pri izvrševanju njegove službe v pomoč škofje, ki mu morejo pomagati s svojim sodelovanjem na različne načine, med katere spada škofovskva sinoda. Poleg tega mu pomagajo očetje kardinali, druge osebe in po potrebah časa različne ustanove; vse te osebe in ustanove opravljajo zaupano jim službo v papeževem imenu in z njegovo oblastjo v blagor vseh Cerkva po določbah, ki jih opredeljuje pravo.

Kan. 335 — Kadar je rimski sedež izpraznjen ali povsem oviran, naj se v vodstvu vesoljne Cerkve ne uvede nič novega; upoštevajo naj se pa posebni zakoni, ki so dani za te razmere.

Drugi člen

ŠKOFOVSKI ZBOR

Kan. 336 — Škofovski zbor, katerega glava je papež, in katerega udje so škofje v moči zakrumentalnega posvečenja in hierarhičnega občestva z glavo in udi zpora in v katerem se nenehno nadaljuje

corpus apostolicum continuo perseverat, una cum capite suo, et numquam sine hoc capite, subiectum quoque supremae et plena potestatis in universam Ecclesiam exsistit.

Can. 337 — § 1. Potestatem in universam Ecclesiam Collegium Episcoporum sollemni modo exercet in Concilio Oecumenico.

§ 2. Eandem potestatem exercet per unitam Episcoporum in mundo dispersorum actionem, quae uti talis a Romano Pontifice sit indicta aut libere recepta, ita ut verus actus collegialis efficiatur.

§ 3. Romani Pontificis est secundum necessitates Ecclesiae silegere et promovere modos, quibus Episcoporum Collegium munus suum quoad universam Ecclesiam collegialiter exerceat.

Can. 338 — § 1. Unius Romani Pontificis est Concilium Oecumenicum convocare, eidem per se vel per alios praesidere, item Concilium transfere, suspendere vel dissolvere, eiusque decreta approbare.

§ 2. Eiusdem Romani Pontificis est res in Concilio tractandas determinare atque ordinem in Concilio servandum constituere; propositis a Romano Pontifice quaestionibus Patres Concilii alias addere possunt, ab eodem Romano Pontifice probandas.

Can. 339 — § 1. Ius est et officium omnibus et solis Episcopis qui membra sint Collegii Episcoporum, ut Concilio Oecumenico cum suffragio deliberativo intersint.

§ 2. Ad Concilium Oecumenicum insuper ali iungi, qui episcopali dignitate non sint insigniti, vocari possunt a suprema Ecclesiae auctoritate, cuius est eorum partes in Concilio determinare.

Can. 340 — Si contingat Apostolicam Sedem durante Concilii celebrazione vacare, ipso iure hoc intermittitur, donec novus Summus Pontifex illud continuari iusserit aut dissolverit.

Can. 341 — § 1. Concilii Oecumenici decreta vim obligandi non habent nisi una cum Conciliis Patribus a Romano Pontifice approbata, ab eodem fuerint confirmata et eius iussu promulgata.

§ 2. Eadem confirmatione et promulgatione, vim obligandi ut habeant, egent decreta quae ferat Collegium Episcoporum, cum actionem proprie collegiale ponit iuxta alium a Romano Pontifice inductum vel libere receptum modum.

Caput II DE SYNODO EPISCOPORUM

Can. 342 — Synodus Episcoporum coetus est Episcoporum qui, ex diversis orbis regionibus selecti, statutis temporibus una conveniunt ut arctam coniunctionem inter Romanum Pontificem et Episcopos

apostolski zbor, je skupaj s svojo glavo in nikoli brez nje, tudi nosilec vrhovne in polne oblasti nad vso Cerkvio.

Kan. 337 — § 1. Oblast nad vso Cerkvio izvršuje škofovski zbor na slovesen način na vesoljnem cerkvenem zboru.

§ 2. Isto oblast izvršuje z enotnim delovanjem škofov, razkropljenih po svetu, ki ga kot takšnega označi ali svobodno sprejme rimski papež, tako da nastane pravo zborni dejanje.

§ 3. Rimski papež ima pravico glede na potrebe Cerkve izbirati in pospeševati načine, kako naj škofovski zbor zorno izvršuje svojo nalogo glede vse Cerkve.

Can. 338 — § 1. Samo rimski papež ima pravico sklicati vesoljni cerkveni zbor, mu sam ali po drugih predsedovati, prav tako cerkveni zbor prenesti, prekiniti ali razpustiti in potrditi njegove odloke.

§ 2. Rimski papež ima prav tako pravico določiti zadeve, o katertih je treba na cerkvenem zboru razpravljati, in določiti red, ki naj se ga na cerkvenem zboru držijo; vprašanjem, ki jih je predložil rimski papež, morejo koncilski očetje dodati druga, ki jih mora rimski papež potrditi.

Can. 339 — § 1. Vsi škofovi in samo škofovi, ki so udje škofovskega zabora, imajo pravico in dolžnost udeležiti se vesoljnega cerkvenega zabora, na katerem imajo odločajoč glas.

§ 2. Vrhovna cerkvena oblast more na vesoljni cerkveni zbor povabiti še nekatere druge, ki nimajo škofovskega dostojanstva, in določiti način njihove udeležbe na cerkvenem zboru.

Can. 340 — Če se zgodi, da se med vesoljnimi cerkvenimi zborom izprazni apostolski sedež, se ta po samem pravu prekine, dokler novi papež ne ukaže, da se nadaljuje ali razpusti.

Can. 341 — § 1. Odloki vesoljnega cerkvenega zabora nimajo obvezne moći, dokler jih rimski papež skupaj s koncilskimi očetji ne odobri, jih on ne potrdi in se na njegov ukaz ne razglasijo.

§ 2. Enaka potrditev in razglasitev je potrebna, da imajo obvezno moč odloki, ki jih izda škofovski zbor, kadar zorno deluje na drug način, ki ga je rimski papež uvedel ali svobodno sprejel.

Drugo poglavje ŠKOFOVSKA SINODA

Can. 342 — Škofovsko sinodo je zborovanje iz različnih delov sveta izbranih škofov, ki se ob določenih časih zberejo, da pospešujejo tesno povezanost med rimskim papežem in škofi in z nasveti

foveant, utque eidem Romano Pontifici ad incolumitatem incrementumque fidei et morum, ad disciplinam ecclesiasticam servandam et firmandam consiliis adiutricem operam praestent, neconon quaestiones ad actionem Ecclesiae in mundo spectantes perpendant.

Can. 343 — Synodi Episcoporum est de quaestionibus pertractandis disceptare atque expromere optata, non vero easdem dirimere de iisque ferre decreta, nisi certis in casibus potestate deliberativa eandem instruxerit Romanus Pontifex, cuius est in hoc casu decisiones synodi ratas habere.

Can. 344 — Synodus Episcoporum directe subest auctoritati Romani Pontificis, cuius quidem est:

1° synodum convocare, quotiescumque id ipsi opportunum videatur, locumque designare ubi coetus habendi sint;

2° sodalium, qui ad normam iuris peculiaris eligendi sunt, electionem ratam habere aliosque sodales designare et nominare;

3° argumenta quaestionum pertractandarum statuere opportuno tempore ad normam iuris peculiaris ante synodi celebrationem;

4° rerum agendarum ordinem definire;

5° synodo per se aut per alias praeesse;

6° synodum ipsam concludere, transferre, suspendere et dissolvere.

Can. 345 — Synodus Episcoporum congregari potest aut in coetum generale, in quo scilicet res tractantur ad bonum Ecclesiae universae directe spectantes, qui quidem coetus est sive ordinarius sive extraordinarius, aut etiam in coetum speciale, in quo nempe aguntur negotia quae directe ad determinatam determinatasve regiones attinent.

Can. 346 — § 1. Synodus Episcoporum quae in coetum generale ordinarium congregatur, constat sodalibus quorum plerique sunt Episcopi, electi pro singulis coetibus ab Episcoporum conferentiis secundum rationem iure peculiaris synodi determinatam; alii vi eiusdem iuris deputantur; alii a Romano Pontifice directe nominantur; quibus accedunt aliqui sodales institutorum religiosorum clericalium, qui ad normam eiusdem iuris peculiaris eliguntur.

§ 2. Synodus Episcoporum in coetum generale extraordinarium congregata ad negotia tractanda quae expeditam requirant definitiōnem, constat sodalibus quorum plerique, Episcopi, a iure peculiaris synodi deputantur ratione officii quod adimplent, alii vero a Romano Pontifice directe nominantur; quibus accedunt aliqui sodales institutorum religiosorum clericalium ad normam eiusdem iuris electi.

pomagajo rimskemu papežu pri skrbi za ohranjanje in rast vere in nрави, pri ohranjevanju in utrjevanju cerkvene discipline pa tudi pri pretresanju vprašanj, ki se tičejo delovanja Cerkve v svetu.

Kan. 343 — Škofovská sinoda ima pravico razpravljati o vprašanjih, ki jih je treba premisliti, in izraziti želje, ne pa o njih odločiti ali o njih izdati odloke, razen če jim je za določene primere rimski papež dal oblast odločiti, in mora v tem primeru sklepne sinode potrditi.

Kan. 344 — Škofovská sinoda je neposredno pod oblastjo rimskega papeža, ki ima pravico:

1. sklicati sinodo, kolikorkrat se to njemu zdi primerno, in določiti kraj, kjer naj bodo zborovanja;

2. potrditi izvolitev članov, ki jih je po določbi posebnega prava treba izvoliti, ter določiti in imenovati druge člane;

3. po določbi posebnega prava pravočasno pred sinodo določiti vsebino vprašanj, ki jih je treba obravnavati;

4. določiti vrstni red razpravljanja;

5. sam ali po drugih predsedovati sinodi;

6. samo sinodo zaključiti, premestiti, prekiniti in razpustiti.

Kan. 345 — Škofovská sinoda se more zbrati na splošnem rednem ali izrednem zborovanju, na katerem se namreč razpravlja o stvareh, ki se neposredno tičejo blagra vse Cerkve, ali tudi na posebnem zborovanju, na katerem pa se razpravlja o stvareh, ki se neposredno tičejo določene ali določenih regij.

Kan. 346 — § 1. Škofovsko sinodo, ki se zbore na splošnem rednem zborovanju, sestavljajo člani, od katerih je večina škofov, ki jih za posamezna zborovanja izvolijo škofovské konference na način, ki ga določa posebno pravo o sinodi; nekateri so določeni v moči istega prava; druge imenuje neposredno rimski papež; tem se pridruži nekaj članov kleričkih redovnih ustanov, ki se izvolijo po določbi istega posebnega prava.

§ 2. Škofovsko sinodo, ki se zbore na splošnem izrednem zborovanju, da bi razpravljala o stvareh, ki zahtevajo hitro rešitev, sestavljajo člani, katerih večina so škofje, ki se določijo po posebnem pravu sinode zaradi službe, ki jo opravlajo, druge pa neposredno imenuje rimski papež; tem članom se pridružijo nekateri člani kleričkih redovnih ustanov, ki se izvolijo po določbi istega prava.

§ 3. Synodus Episcoporum, quae in coetum specialem congregatur, constat sodalibus delectis praecipue ex iis regionibus pro quibus convocata est, ad normam iuris peculiaris, quo synodus regitur.

Can. 347 — § 1. Cum synodi Episcoporum coetus a Romano Pontifice concluditur, explicit munus in eadem Episcopis aliisque sodalibus commissum.

§ 2. Sede Apostolica post convocatam synodum aut inter eius celebrationem vacante, ipso iure suspenditur synodi coetus, itemque munus sodalibus in eodem commissum, donec novus Pontifex coetum aut dissolvendum aut continuandum decreverit.

Can. 348 — § 1. Synodi Episcoporum habetur secretaria generalis permanens, cui praeest Secretarius generalis, a Romano Pontifice nominatus, cuique praesto est consilium secretariae, constans Episcopis, quorum alii, ad normam iuris peculiaris, ab ipsa synodo Episcoporum eliguntur, alii a Romano Pontifice nominantur, quorum vero omnium munus explicit, ineunte novo coetu generali.

§ 2. Pro quolibet synodi Episcoporum coetu praeterea unus aut plures secretarii speciales constituantur qui a Romano Pontifice nominantur, atque in officio ipsis commisso permanent solum usque ad expletum synodi coetum.

Caput III

DE SANCTAE ROMANAEC ECCLESIAE CARDINALIBUS

Can. 349 — S. R. E. Cardinales peculiare Collegium constituunt, cui competit ut electioni Romani Pontificis provideat ad normam iuris peculiaris; Cardinales item Romano Pontifici adsunt sive collegialiter agendo, cum ad quaestiones maioris momenti tractandas in unum convocantur, sive ut singuli, scilicet variis officiis, quibus funguntur. eidem Romano Pontifici operam praestando in cura praesertim cotidiana universae Ecclesiae.

Can. 350 — § 1. Cardinalium Collegium in tres ordines distribuitur: episcopalem, ad quem pertinent Cardinales quibus a Romano Pontifice titulus assignatur Ecclesiae suburbicariae, necnon Patriarchae orientales qui in Cardinalium Collegium relati sunt; presbyteralem et diaconalem.

§ 2. Cardinalibus ordinis presbyteralis ac diaconalis suus cuique titulus aut diaconia in Urbe assignatur a Romano Pontifice.

§ 3. Patriarchae orientales in Cardinalium Collegium assumpti in titulum habent suam patriarchalem sedem.

§ 3. Škofovsko sinodo, ki se zbere na posebno zborovanje, sestavljači člani, ki so odbrani predvsem iz tistih regij, za katere je bila sklicana, po določbi posebnega prava, ki velja za sinodo.

Kan. 347 — § 1. Ko rimskega papeža zaključi zborovanje škofovsko sinode, preneha naloga, ki je bila na njej zaupana škofov in drugim članom.

§ 2. Če se po sklicu sinode ali v času trajanja sinode izprazni apostolski sedež, se po samem pravu zborovanje sinode prekine, in enako naloga, ki je bila članom na njej zaupana, dokler novi papež ne odloči, ali naj se zborovanje razpusti ali nadaljuje.

Kan. 348 — § 1. Škofovsko sinodo ima stalno glavno tajništvo, ki mu predseduje od rimskega papeža imenovani glavni tajnik, temu pa pomaga svet tajništva, sestavljen iz škofov, izmed katerih nekatere po določbi posebnega prava izvoli sama škofovsko sinoda, druge pa imenuje rimskega papeža; vsem pa preneha služba, ko se začne novo splošno zborovanje.

§ 2. Za katerokoli zborovanje škofovsko sinode se poleg tega postavi eden ali več posebnih tajnikov, ki jih imenuje rimskega papeža in ostanejo v službi, ki jim je zaupana, samo do konca zborovanja sinode.

Tretje poglavje

KARDINALI SVETE RIMSKE CERKVE

Can. 349 — Kardinali svete rimske Cerkve sestavljajo poseben zbor, ki je pristojen za izvolitev rimskega papeža po določbi posebnega prava; kardinali tudi pomagajo rimskemu papežu, kadar so sklicani, da razpravljajo o pomembnejših vprašanjih kot zbor, ali kot posamezniki opravljajo različne službe in so rimskemu papežu v pomoč predvsem pri vsakodnevni skrbi za vso Cerkev.

Can. 350 — § 1. Kardinalski zbor se deli na tri redove: škofovskega, ki mu pripadajo kardinali, katerim rimskega papeža podeli v naslov rimske okoliške cerkve, in vzhodni patriarhi, ki so pridruženi kardinalskemu zboru; duhovniškega in diakonskega.

§ 2. Kardinalom duhovniškega in diakonskega reda dodeli rimskega papeža vsakemu svoj naslov ali diakonijo v mestu Rimu.

§ 3. Vzhodni patriarhi, ki so prizvani v kardinalski zbor, imajo v naslov svoj patriarchatski sedež.

§ 4. Cardinalis Decanus in titulum habet dioecesim Ostiensem, una cum alia Ecclesia quam in titulum iam habebat.

§ 5. Per optionem in Consistorio factam et a Summo Pontifice approbatam, possunt, servata prioritate ordinis et promotionis, Cardinales ex ordine presbyterali transire ad alium titulum et Cardinales ex ordine diaconali ad aliam diaconiam et, si per integrum decenium in ordine diaconali permanserint, etiam ad ordinem presbyteralem.

§ 6. Cardinalis ex ordine diaconali transiens per optionem ad ordinem presbyteralem, locum obtinet ante omnes illos Cardinales presbyteros, qui post ipsum ad Cardinalatum assumpti sunt.

Can. 351 — § 1. Qui Cardinales promoveantur, libere a Romano Pontifice seliguntur viri, saltem in ordine presbyteratus constituti, doctrina, moribus, pietate necnon rerum agendarum prudentia egregie praestantes; qui nondum sunt Episcopi, consecrationem episcopalem recipere debent.

§ 2. Cardinales creantur Romani Pontificis decreto, quod quidem coram Cardinalium Collegio publicatur; inde a publicatione facta officiis tenentur atque iuribus gaudent lege definitis.

§ 3. Promotus ad cardinalitiam dignitatem, cuius creationem Romanus Pontifex annuntiaverit, nomen autem in pectore sibi reservans, nullis interim tenetur Cardinalium officiis nullisque eorum gaudet iuribus; postquam autem a Romano Pontifice eius nomen publicatum fuerit, iisdem tenetur officiis fruiturque iuribus, sed iure praecedentiae gaudet a die reservationis in pectore.

Can. 352 — § 1. Cardinalium Collegio praeest Decanus, eiusque impediti vices sustinet Subdecanus; Decanus, vel Subdecanus, nulla in ceteros Cardinales gaudet potestate regiminis, sed ut primus inter pares habetur.

§ 2. Officio Decani vacante, Cardinales titulo Ecclesiae suburbicariae decorati, iisque soli, praesidente Subdecano si adsit, aut antiquiore ex ipsis, e coetus sui gremio unum eligant qui Decanum Collegii agat; eius nomen ad Romanum Pontificem deferant, cui competit electum probare.

§ 3. Eadem ratione de qua in § 2, praesidente ipso Decano, eligitur Subdecanus; Subdecani quoque electionem probare Romano Pontifici competit.

§ 4. Decanus et Subdecanus, si in Urbe domicilium non habeant, illud ibidem acquirant.

Can. 353 — § 1. Cardinales collegiali actione supremo Ecclesiae Pastori praecipue auxilio sunt in Consistoriis, in quibus iussu Roma-

§ 4. Kardinal dekan ima v naslov ostijsko škofijo skupaj z drugo Cerkvio, ki jo je že imel v naslov.

§ 5. Po opciji, izraženi v konzistoriju in potrjeni od papeža, morejo, upoštevajoč prednost reda in imenovanja, kardinali iz duhovniškega reda preiti k drugemu naslovu, kardinali iz diakonskega reda pa k drugi diakoniji in, če so že polnih deset let bili v diakonskem redu, morejo ti preiti tudi k duhovniškemu redu.

§ 6. Kardinal iz diakonskega reda, ki po opciji preide k duhovniškemu redu, dobi mesto pred vsemi tistimi kardinali duhovniki, ki so za njim postali kardinali.

Kan. 351 — § 1. Rimski papež svobodno izbira može, ki naj bi postali kardinali in so vsaj duhovniki, ki se izredno odlikujejo po znanju, hravnosti, pobožnosti in preudarnem delovanju; tisti, ki še niso škofje, morajo prejeti škofovsko posvečenje.

§ 2. Kardinale imenuje rimski papež z odlokom, ki ga razglasí vpričo kardinalskega zpora; ed razglasitve dalje jih vežejo dolžnosti in imajo pravice, ki jih določa zakon.

§ 3. Tistega, ki je bil povzdignjen v kardinalsko čast in je njegovo imenovanje rimski papež razglasil, imena pa ni povedal, v tem času ne vežejo nobene dolžnosti in nima nobenih pravic kardinalov; ko pa rimski papež pozneje njegovo ime objavi, ima iste dolžnosti in pravice, prednostni red pa mu gre od dneva, ko je bil v srcu izbran.

Kan. 352 — § 1. Kardinalskemu zboru predseduje dekan, ki ga, kadar je oviran, nadomešča poddekan; dekan ali poddekan nima nobene vodstvene oblasti nad drugimi kardinali, ampak velja za prvega med enakimi.

§ 2. Ko je dekanova služba izpraznjena, naj kardinali, ki imajo v naslov okoliške cerkve in samo ti, pod predsedstvom poddekanu, če je navzoč, ali najstarejšega izmed njih, izvolijo iz svoje srede enega, ki naj opravlja službo dekana; njegovo ime naj sporočijo rimskemu papežu, ki je pristojen za potrditev izvoljenega.

§ 3. Na isti način, kot ga določa § 2, se pod predsedstvom samega dekana izvoli poddekan; tudi za potrditev izvolitve poddekanu je pristojen rimski papež.

§ 4. Če dekan in poddekan nimata v Rimu domovališča, ga tam dobita.

Kan. 353 — § 1. Kardinali z zbornim delovanjem pomagajo vrhovnemu pastirju Cerkve predvsem v konzistorijih, na katere se

ni Pontificis coque praesidente congregantur; Consistoria habentur ordinaria aut extraordinaria.

§ 2. In Consistorium ordinarium, convocantur omnes Cardinales, saltem in Urbe versantes, ad consultationem de quibusdam negotiis gravibus, communius tamen contingentibus, aut ad actus quosdam maxime sollemnes peragendos.

§ 3. In Consistorium extraordinarium, quod celebratur cum pecunia Ecclesiae necessitates vel graviora negotia tractanda id suadeant, convocantur omnes Cardinales.

§ 4. Solum Consistorium ordinarium, in quo aliquae sollemnitates celebrantur, potest esse publicum, cum scilicet praeter Cardinales admittuntur Praelati, legati societatum civilium aliive ad illud invitiati.

Can. 354 — Patres Cardinales dicasteriis aliisve institutis permanentibus Romanae Curiae et Civitatis Vaticanae praepositi, qui septagesimum quintum aetatis annum expleverint, rogantur ut renuntiationem ab officio exhibeant Romano Pontifici qui, omnibus persensis, providebit.

Can. 355 — § 1. Cardinali Decano competit electum Romanum Pontificem in Episcopum ordinare, si electus ordinatione indigeat; impedito Decano, idem ius competit Subdecano, eoque impedito, antiquiori Cardinali ex ordine episcopali.

§ 2. Cardinalis Proto-diaconus nomen novi electi Summi Pontificis populo annuntiat; item pallia Metropolitis imponit eorumve procuratoribus tradit, vice Romani Pontificis.

Can. 356 — Cardinales obligatione tenentur cum Romano Pontifice sedulo cooperandi; Cardinales itaque quovis officio in Curia fungentes, qui non sint Episcopi dioecesani, obligatione tenentur residendi in Urbe; Cardinales qui alicuius dioecesis curam habent ut Episcopi dioecesani, Urbem petant quoties a Romano Pontifice convocentur.

Can. 357 — § 1. Cardinales, quibus Ecclesia suburbicaria aut ecclesia in Urbe in titulum est assignata, postquam in eiusdem venerunt possessionem, earundem dioecesum et ecclesiarum bonum consilio et patrocinio promoveant, nulla tamen in easdem potestate regiminis pollentes, ac nulla ratione sese in iis interponentes, quae ad earum bonorum administrationem, ad disciplinam aut ecclesiarum servitium spectant.

§ 2. Cardinales extra Urbem et extra propriam dioecesim degentes, in iis quae ad sui personam pertinent exempti sunt a potestate regiminis Episcopi dioecesis in qua commorantur.

zbirajo po naročilu rimskega papeža in pod njegovim predsedstvom; konzistoriji so redni ali izredni.

§ 2. Na redni konzistorij naj se skličejo vsaj vsi tisti kardinali, ki se zadržujejo v mestu Rimu, k posvetovanju o kakšnih tehtnih zadevah bolj splošnega značaja, ali kadar je treba opraviti kakšna zelo slovesna dejanja.

§ 3. Na izredni konzistorij, ki zaseda, kadar to narekujejo posebne potrebe Cerkve ali je treba razpravljati o tehtnejših zadevah, naj se skličejo vsi kardinali.

§ 4. Javen je lahko samo redni konzistorij, v katerem se opravijo kakšne slovesnosti, ko smejo poleg kardinalov biti navzoči prelati, poslaniki držav ali drugi, nanj povabljeni.

Can. 354 — Očetje kardinali, ki vodijo urade ali druge stalne ustanove rimske kurije in vatikanske države, so naprošeni, naj po dopolnjenem petinsedemdesetem letu starosti dajo odpoved službe rimskega papeža, ki bo, ko vse preudari, sprejel odločitev.

Can. 355 — § 1. Kardinal dekan ima pravico izvoljenega rimskega papeža posvetiti v škofa, če izvoljeni še ni posvečen; kadar je dekan oviran, ima to pravico poddekan in, če je ta oviran, najstarejši kardinal škofovskega reda.

§ 2. Kardinal prvi diakon naznani ljudstvu ime novoizvoljenega papeža, namesto rimskega papeža tudi podeljuje metropolitom palije, ali jih izroča njihovim zastopnikom.

Can. 356 — Kardinali so dolžni z rimskim papežem vestno sodelovati; zato so kardinali, ki opravljajo katerokoli službo v rimski kuriji in niso krajevni škofje, dolžni bivati v mestu Rimu; kardinali, ki imajo kot krajevni škofje skrb za kakšno škofijo, pridejo v Rim, kadar jih rimski papež skliče.

Can. 357 — § 1. Kardinali, ki jim je dodeljena v naslov okoliška cerkev ali cerkev v mestu Rimu, naj potem, ko so jo sprejeli v posest, z nasveti in varstvom pospešujejo blagor teh škofij ali cerkva, nimajo pa nobene vodstvene pravice in nobene osnove, da bi se vmešavali v upravljanje njihovega premoženja, disciplino ali v službe pri teh cerkvah.

§ 2. Kardinali, ki bivajo izven mesta Rima in izven lastne škofije, so v tem, kar zadeva njihovo osebo, izvzeti iz vodstvene oblasti škofa kraja, kjer bivajo.

Can. 358 — Cardinali, cui a Romano Pontifice hoc munus committitur ut in aliqua sollempni celebratione vel personarum coetu eius personam sustineat, uti *Legatus a latere*, scilicet tamquam eius alter ego, sicuti et illi cui adimplendum concreditur tamquam ipsius missio speciali certum munus pastorale, ea tantum competunt quae ab ipso Romano Pontifice eidem demandantur.

Can. 359 — Sede Apostolica vacante, Cardinalium Collegium eantum in Ecclesia gaudet potestate, quae in peculiari lege eidem tribuitur.

Caput IV DE CURIA ROMANA

Can. 360 — Curia Romana, qua negotia Ecclesiae universae Summus Pontifex expedire solet et quae nomine et auctoritate ipsius munus explet in bonum et in servitium Ecclesiarum, constat Secretaria Status seu Papali, Consilio pro publicis Ecclesiae negotiis, Congregationibus, Tribunalibus, aliisque Institutis, quorum omnium constitutio et competentia lege peculiari definiuntur.

Can. 361 — Nomine Sedis Apostolicae vel Sanctae Sedis in hoc Codice veniunt non solum Romanus Pontifex, sed etiam, nisi ex rei natura vel sermonis contextu aliud appareat, Secretaria Status, Consilium pro publicis Ecclesiae negotiis, aliaque Romanae Curiae Instituta.

Caput V DE ROMANI PONTIFICIS LEGATIS

Can. 362 — Romano Pontifici ius est nativum et independens Legatos suos nominandi ac mittendi sive ad Ecclesias particulares in variis nationibus vel regionibus, sive simul ad Civitates et ad publicas Auctoritates, itemque eos transferendi et revocandi, servatis quidem normis iuris internationalis, quod attinet ad missionem et revolutionem Legatorum apud Res Publicas constitutorum.

Can. 363 — § 1. Legatis Romani Pontificis officium committitur ipsius Romani Pontificis stabili modo gerendi personam apud Ecclesias particulares aut etiam apud Civitates et publicas Auctoritates, ad quas missi sunt.

§ 2 Personam gerunt Apostolicae Sedis ii quoque, qui in pontificiam Missionem ut Delegati aut Observatores deputantur apud Conilia internationalia aut apud Conferentias et Conventus.

Kan. 358 — Kardinal, ki mu rimskega papež zaupa nalogu, da pri kakšnem slovesnem opravilu ali zborovanju zastopa njegovo osebo kot *legat a latere*, namreč kot njegov drugi jaz, kakor tudi tisti, ki mu kot svojemu posebnemu poslancu v izpolnitve zaupa določeno pastoralno nalogu, je pristojen samo za tisto, za kar ga pooblasti rimskega papež sam.

Kan. 359 — Kadar je apostolski sedež izpraznjen, ima kardinalski zbor v Cerkvi samo tisto oblast, ki mu jo daje poseben zakon.

Četrto poglavje RIMSKA KURIJA

Kan. 360 — Rimsko kurijo, po kateri papež navadno opravlja posle vesoljne Cerkve in ki v njegovem imenu in z njegovom oblastjo izvršuje službo v blagor in služenje Cerkvam, sestavlja: državno ali papeško tajništvo, svet za javne zadeve Cerkve, kongregacije, sodišča in druge ustanove, katerih sestavo in pristojnost določa poseben zakon.

Kan. 361 — Ime apostolski sedež ali sveti sedež v tem zakoniku označuje ne le rimskega papeža samega, ampak tudi državno tajništvo, svet za javne zadeve Cerkve in druge ustanove rimske kuri, če ni iz narave stvari ali iz besedila razvidno kaj drugega.

Peto poglavje ODPOSLANCI RIMSKEGA PAPEŽA

Kan. 362 — Rimski papež ima naravno in neodvisno pravico imenovati svoje odposlance in jih pošiljati v delne Cerkve med različne narode ali regije ali hkrati tudi v države in k državnim oblastem, pa jih tudi prenesti in odpoklicati, upoštevajoč seveda določbe mednarodnega prava, kar se tiče poslanstva in odpoklica odposlancev, imenovanih pri državah.

Kan. 363 — § 1. Odposlancem rimskega papeža je zaupana služba, da stalno zastopajo rimskega papeža pri delnih Cerkvah in tudi državah ter državnih oblasteh, h katerim so poslani.

§ 2. Apostolski sedež zastopajo tudi tisti, ki so določeni za papeško poslanstvo kot zastopniki ali opazovalci pri mednarodnih svestih ali konferencah in zborovanjih.

Can. 364 — Praecipuum munus Legati pontificii est ut firmiora et efficaciora in dies reddantur unitatis vincula, quae inter Apostolicam Sedem et Ecclesias particulares intercedunt. Ad pontificium ergo Legatum pertinet pro sua dicione:

1° ad Apostolicam Sedem notitias mittere de condicionibus in quibus versantur Ecclesiae particulares, deque omnibus quae ipsam vitam Ecclesiae et bonum animarum attingant;

2° Episcopis actione et consilio adesse, integro quidem manente eorundem legitimae potestatis exercitio;

3° crebras fovere relationes cum Episcoporum conferentia, eidem omnimodam operam praebendo;

4° ad nominationem Episcoporum quod attinet, nomina candidatorum Apostolicae Sedi transmittere vel proponere necnon processum informativum de promovendis instruere, secundum normas ab Apostolica Sede datas;

5° anniti ut promoveantur res quae ad pacem, ad progressum et consociatam populorum operam spectant;

6° operam conferre cum Episcopis, ut opportuna foveantur commercia inter Ecclesiam catholicam et alias Ecclesias vel communites ecclesiales, immo et religiones non christianas;

7° ea quae pertinent ad Ecclesiae et Apostolicae Sedis missionem, consociata cum Episcopis actione, apud moderatores Civitatis tueri;

8° exercere praeterea facultates et cetera explere mandata quae ipsi ab Apostolica Sede committantur.

Can. 365 — § 1. Legati pontificii, qui simul legationem apud Civitates iuxta iuris internationalis normas exercet, munus quoque pecuniae est:

1° promovere et fovere necessitudines inter Apostolicam Sedem et Auctoritates Rei Publicae;

2° quaestiones pertractare quae ad relationes inter Ecclesiam et Civitatem pertinent; et peculiari modo agere de concordatis aliisque huiusmodi conventionibus conficiendis et ad effectum deducendis.

§ 2. In negotiis, de quibus in § 1, expediendis, prout adiuncta suadeant, Legatus pontificius sententiam et consilium Episcoporum dictionis ecclesiasticae exquirere ne omittat, eosque de negotiorum cursu certiores faciat.

Can. 366 — Attenta peculiari Legati munera inde:

1° sedes Legationis pontificiae a potestate regiminis Ordinarii loci exempta est, nisi agatur de matrimonii celebrandis;

Kan. 364 — Glavna dolžnost papeškega odposlanca je, da nenehno utruje in napravlja učinkovitejše vezi edinosti med apostolskim sedežem in delnimi Cerkvami. V oblast papeškega odposlanca torej sodi:

1. apostolski sedež obveščati o razmerah, v katerih so delne Cerkve, in o stvareh, ki se tičejo samega življenja Cerkve in blagra duš;

2. v dejanju in z nasvetom pomagati škofom, a tako, da ostane izvrševanje njihove zakonite oblasti neokrnjeno;

3. negovati pogoste stike s škofovsko konferenco in ji vsakovrstno pomagati;

4. za imenovanje škofov poslati ali predložiti apostolskemu sedežu imena kandidatov in po določbah apostolskega sedeža tudi izvesti poizvedovalni postopek o tistih, ki naj bodo imenovani;

5. prizadevati si, da se pospešuje vse, kar se tiče miru, napredka in združenega delovanja ljudstev;

6. sodelovati s škofi za spodbujanje primernih stikov med katoliško Cerkvijo in drugimi Cerkvami ali cerkvenimi skupnostmi, in celo nekrščanskimi verstvi;

7. v skupnem delovanju s škofi pri državnih oblasteh varovati vse, kar se tiče poslanstva Cerkve in apostolskega sedeža;

8. poleg tega izvrševati pooblastila in druga naročila, ki mu jih zaupa apostolski sedež.

Kan. 365 — § 1. Tisti papeški odposlanec, ki hkrati opravlja poslanstvo pri državnih oblasteh po določbah mednarodnega prava, ima tudi posebno naloge:

1. pospeševati in gojiti vezi med apostolskim sedežem in državnimi oblastmi;

2. razpravljati o vprašanjih, ki se tičejo odnosov med Cerkvijo in državo, na poseben način pa pospeševati sklenitev konkordatov in drugih tovrstnih dogоворov in jih privesti do uresničitve.

§ 2. Papeški odposlanec naj v zadevah, o katerih govori § 1, kakor to svetujejo razmere, ne pozabi poizvedeti za mnenje in nasvet škofov cerkvenega območja in naj jih o poteku zadev obvešča.

Kan. 366 — Glede na posebni značaj odposlančeve naloge:

1. je sedež papeškega odposlanstva izvzet iz vodstvene oblasti krajevnega ordinarija, razen če gre za sklepanje zakonov;

2° Legato pontificio fas est, praemonitis, quantum fieri potest, locorum Ordinariis, in omnibus ecclesiis suae legationis liturgicas celebrationes, etiam in pontificalibus, peragere.

Can. 367 — Pontificii Legati munus non exspirat vacante Sede Apostolica, nisi aliud in litteris pontificiis statuatur; cessat autem expleto mandato, revocatione eidem intimata, renuntiatione a Romano Pontifice acceptata.

Sectio II

DE ECCLESIIS PARTICULARIBUS DEQUE EARUMDEM COETIBUS

Titulus I

DE ECCLESIIS PARTICULARIBUS ET DE AUCTORITATE IN HISDEM CONSTITUTA

Caput I

DE ECCLESIIS PARTICULARIBUS

Can. 368 — Ecclesiae particulares, in quibus et ex quibus una et unica Ecclesia catholica existit, sunt imprimis dioeceses, quibus, nisi aliud constet, assimilantur praelatura territorialis et abbatia territorialis, vicarius apostolicus et praefectura apostolica necnon administratio apostolica stabiliter erecta.

Can. 369 — Dioecesis est populi Dei portio, quae Episcopo cum cooperatione presbyterii pascenda concreditur, ita ut, pastori suo adhaerens ab eoque per Evangelium et Eucharistiam in Spiritu Sancto congregata, Ecclesiam particularem constituit, in qua vere inest et operatur una sancta catholica et apostolica Christi Ecclesia.

Can. 370 — Praelatura territorialis aut abbatia territorialis est certa populi Dei portio, territorialiter quidem circumscripta, cuius cura, specialia ob adiuncta, committitur alicui Praelato aut Abbat, qui eam, ad instar Episcopi dioecesani, tamquam proprius eius pastor regat.

Can. 371 — § 1. Vicarius apostolicus vel praefectura apostolica est certa populi Dei portio quae, ob peculiaria adiuncta, in dioecesim

2. v vseh cerkvah na ozemlju svojega odposlanstva ima papeški odposlanec pravico obhajati bogoslužna opravila, tudi s škofovskimi znamenji, ko je, če je le mogoče, prej obvestil krajevne ordinarije.

Kan. 367 — Papeškemu odposlancu ne ugasne služba, kadar je apostolski sedež izpraznjen, razen če je v apostolskem pismu določeno kaj drugega; preneha pa po opravljenem naročilu, njemu sporočenem odpoklicu in odpovedi, ki jo je rimski papež sprejel.

Drugi oddelek

DELNE CERKVE IN NJIHOVI ZBORI

Prvi naslov

DELNE CERKVE IN OBLAST V NJIH

Prvo poglavje

DELNE CERKVE

Kan. 368 — Delne Cerkve, v katerih in iz katerih sestoji ena in edina katoliška Cerkev, so najprej škofije, katerim so, če ni razvidno kaj drugega, podobne ozemeljska prelatura ali ozemeljska opatija, apostolski vikariat in apostolska prefektura, pa tudi za trajno ustavljena apostolska administratura.

Kan. 369 — Škofija je del božjega ljudstva, ki je škofu s sodelovanjem zбора duhovnikov zaupan v pastoralno skrb, tako da s tem, ko se oklepa svojega pastirja in ga ta po evangeliju in evharistiji zbira v Svetem Duhu, sestavlja delno Cerkev, v kateri resnično je in deluje ena, sveta, katoliška in apostolska Kristusova Cerkev.

Kan. 370 — Ozemeljska prelatura ali ozemeljska opatija je ozemeljsko opredeljen določen del božjega ljudstva, ki je zaradi posebnih razmer zaupan skrbi kakega prelata ali opata, da ga kakor krajevni škof vodi kot njen lastni pastir.

Kan. 371 — § 1. Apostolski vikariat ali apostolska prefektura je določen del božjega ljudstva, ki zaradi posebnih razmer še ni usta-

nondum est constituta, quaque pascenda committitur Vicario apostolico aut Praefecto apostolico, qui eam nomine Summi Pontificis regant.

§ 2. Administratio apostolica est certa populi Dei portio, quae ob speciales et graves omnino rationes a Summo Pontifice in dioecesim non erigitur, et cuius cura pastoralis committitur Administratori apostolico, qui eam nomine Summi Pontificis regat.

Can. 372 — § 1. Pro regula habeatur ut portio populi Dei quae dioecesim aliamve Ecclesiam particularem constituat, certo territorio circumscribatur, ita ut omnes comprehendat fideles in territorio habitantes.

§ 2. Attamen, ubi de iudicio supremae Ecclesiae auctoritatis, auditis Episcoporum conferentiis quarum interest, utilitas id suadeat, in eodem territorio erigi possunt Ecclesiae particulares ritu fidelium aliave simili ratione distinctae.

Can. 373 — Unius supremae auctoritatis est Ecclesias particulares erigere; quae legitime erectae, ipso iure personalitate iuridica gaudent.

Can. 374 — § 1. Quaelibet dioecesis aliave Ecclesia particularis dividatur in distinctas partes seu paroecias.

§ 2. Ad curam pastoralem per communem actionem fovendam plures paroeciae viciniores coniungi possunt in peculiares coetus, ut sunt vicariatus foranei.

Caput II DE EPISCOPIS

Art. 1

DE EPISCOPIS IN GENERE

Can. 375 — § 1. Episcopi, qui ex divina institutione in Apostolorum locum succedunt per Spiritum Sanctum qui datus est eis, in Ecclesia Pastores constituuntur, ut sint et ipsi doctrinae magistri, sacri cultus sacerdotes et gubernationis ministri.

§ 2. Episcopi ipsa consecratione episcopali recipiunt cum munere sanctificandi munera quoque docendi et regendi, quae tamen natura sua nonnisi in hierarchica communione cum Collegii capite et membris exercere possunt.

Can. 376 — Episcopi vocantur dioecesani, quibus scilicet alicuius dioecesis cura commissa est; ceteri titulares appellantur.

novljen kot škofija, je pa izročen v pastoralno skrb apostolskemu vikarju ali apostolskemu prefektu, ki ga vodita v papeževem imenu.

§ 2. Apostolska administratura je določen del božjega ljudstva, ki ga iz posebnih in izredno tehnih razlogov papež ne povzdigne v škofijo, pastoralna skrb zanj pa je zaupana apostolskemu administratorju, ki ga vodi v papeževem imenu.

Kan. 372 — § 1. Velja naj pravilo, naj se del božjega ljudstva, ki sestavlja škofijo ali drugo delno Cerkev, opredeli z določenim ozemljem, tako da obsega vse vernike, ki bivajo na ozemlju.

§ 2. Kjer pa se po sodbi vrhovne cerkvene oblasti po posvetovanju s škofovskimi konferencami, ki se jih to tiče, zdi koristno, je mogoče na istem ozemlju ustanoviti delne Cerkve, ki se razlikujejo po obredu vernikov ali iz drugega podobnega razloga.

Kan. 373 — Samo vrhovna cerkvena oblast ima pravico ustanoviti delne Cerkve; ko so te zakonito ustanovljene, so po samem pravu pravne osebe.

Kan. 374 — § 1. Katerakoli škofija ali druga delna Cerkev naj se razdeli na posamezne dele ali župnije.

§ 2. Zaradi pospeševanja pastoralne skrbi s skupno dejavnostjo je mogoče več sosednjih župnij združiti v posebne zveze, kot so dekanije.

Drugo poglavje ŠKOFJE

Prvi člen

ŠKOFJE NA SPLOŠNO

Kan. 375 — § 1. Škofje, ki so po božji ureditvi nasledniki apostolov, postanejo po Svetem Duhu, ki jim je dan, pastirji v Cerkvi, da bi bili tudi oni učitelji nauka, duhovniki svetega bogočastja in služabniki v vodstvu.

§ 2. S samim škofovskim posvečenjem sprejmejo škofje skupaj s posvečevalno službo tudi službi učiteljstva in vodstva, ki pa ju po njuni naravi morejo izvrševati le v hierarhičnem občestvu z glavo in udi zbara.

Kan. 376 — Škofje, ki jim je zaupana skrb za kako škofijo, se imenujejo *krajevni*, drugi se imenujejo *naslovni*.

Can. 377 — § 1. Episcopos libere Summus Pontifex nominat, aut legitime electos confirmat.

§ 2. Singulis saltem trienniis Episcopi provinciae ecclesiasticae vel, ubi adiuncta id suadeant, Episcoporum conferentiae, communi consilio et secreto elenchem componant presbyterorum etiam sodalium institutorum vitae consecratae, ad episcopatum aptiorum, eumque Apostolicae Sedi transmittant, firmo manente iure uniuscuiusque Episcopi Apostolicae Sedi nomina presbyterorum, quos episcopali munere dignos et idoneos putet, seorsim patetfaciendi.

§ 3. Nisi aliter legitime statutum fuerit, quoties nominandus est Episcopus dioecesanus aut Episcopus coadiutor, ad ternos, qui dicuntur, Apostolicae Sedi proponendos, pontificii Legati est singillatim requirere et cum ipsa Apostolica Sede communicare, una cum suo voto, quid suggerant Metropolita et Suffraganei provinciae, ad quam providenda dioecesis pertinet vel quacum in coetum convenit, necnon conferentiae Episcoporum praeses; pontificius Legatus, insuper, quosdam e collegio consultorum et capitulo cathedrali audiat et, si id expedire iudicaverit, sententiam quoque aliorum ex utroque clero necnon laicorum sapientia praestantium singillatim et secreto exquirat.

§ 4. Nisi aliter legitime provisum fuerit, Episcopus dioecesanus, qui auxiliarem suaे dioecesi dandum aestimet, elenchem trium saltem presbyterorum ad hoc officium aptiorum Apostolicae Sedi proponat.

§ 5. Nulla in posterum iura et privilegia electionis, nominationis, praesentationis vel designationis Episcoporum civilibus auctoritatibus conceduntur.

Can. 378 — § 1. Ad idoneitatem candidatorum Episcopatus requiritur ut quis sit:

1° firma fide, bonis moribus, pietate, animarum zelo, sapientia, prudentia et virtutibus humanis excellens, ceterisque dotibus praeditus quae ipsum aptum efficiant ad officium de quo agitur explendum;

2° bona exsistimatione gaudens;

3° annos natus saltem triginta quinque;

4° a quinquennio saltem in presbyteratus ordine constitutus;

5° laurea doctoris vel saltem licentia in sacra Scriptura, theologia aut iure canonico potitus in instituto studiorum superiorum a Sede Apostolica probato, vel saltem in iisdem disciplinis vere peritus.

§ 2. Iudicium definitivum de promovendi idoneitate ad Apostolicam Sedem pertinet.

Kan. 377 — § 1. Škofe svobodno imenuje ali zakonito izvoljene potrdi papež.

§ 2. Vsaj vsaka tri leta naj škofje cerkvene pokrajine, ali kjer razmere to narekujejo, škofovskie konference po skupnem in tajnem posvetu sestavijo seznam duhovnikov, tudi članov ustanov posvečenega življenja, ki so bolj primerni za škofovstvo, in ga posredujejo apostolskemu sedežu, ko ostane trdna pravica vsakterega škofa, da apostolskemu sedežu posebej razodene imena duhovnikov, ki jih ima za vredne in sposobne za škofovsko službo.

§ 3. Če ni zakonito določeno drugače, mora papeški odposlanec, kadar gre za imenovanje krajevnega škofa ali škofa pomočnika, posamič raziskovati o treh kandidatih, ki jih je treba predlagati apostolskemu sedežu, in skupaj s svojim mnenjem sporočiti apostolskemu sedežu, kaj predlagajo metropolit in podrejeni škofje pokrajine, kateri pripada škofija, ki naj dobi škofa, ali s katero sestavlja skupnost, pa tudi predsednik škofovskie konference; papeški odposlanec naj poleg tega vpraša za svet nekatere iz zbora svetovalcev in stolnega kapitla in, če meni, da je koristno, posamič in tajno pozive tudi za mnenje drugih iz vrst obojega klera in tudi laikov, ki se odlikujejo po modrosti.

§ 4. Če ni zakonito poskrbljeno drugače, naj krajevni škof, ki meni, naj njegova škofija dobi pomožnega škofa, predloži apostolskemu sedežu vsaj tri kandidate, ki so za to službo bolj primerni.

§ 5. Civilnim oblastem se v prihodnje ne priznavajo več nobene pravice in privilegiji izbire, imenovanja, predlaganja ali določanja škofov.

Kan. 378 — § 1. Da velja kdo za primerenga za škofovstvo, se zahteva, da je:

1. trdne vere, dobrih nravi, pobožen, goreč za duše, moder, razsoden in se odlikuje v človeških krepostih in ima druge darove, zaradi katerih je primeren za izvrševanje službe, za katero gre;

2. na dobrem glasu;

3. star vsaj petintrideset let;

4. že vsaj pet let posvečen za duhovnika;

5. ima doktorat ali vsaj licenciat iz svetega pisma, teologije ali cerkvenega prava na institutu višjih študij, ki je priznan od apostolskega sedeža, ali je vsaj v teh strokah zares izveden.

§ 2. Za dokončno sodbo o primernosti kandidata za posvetitev je pristojen apostolski sedež.

Can. 379 — Nisi legitimo detineatur impedimento, quicumque ad Episcopatum promotus debet intra tres menses ab acceptis apostolicis litteris consecrationem episcopalem recipere, et quidem antequam officii sui possessionem capiat.

Can. 380 — Antequam canonicam possessionem sui officii capiat, promotus fidei professionem emitat atque iusiurandum fidelitatis erga Apostolicam Sedem praestet secundum formulam ab eadem Apostolica Sede probatam.

Art. 2

DE EPISCOPIS DIOECESANIS

Can. 381 — § 1. Episcopo dioecesano in dioecesi ipsi commissa omnis competit potestas ordinaria, propria et immediata, quae ad exercitium eius muneris pastoralis requiritur, exceptis causis quae iure aut Summi Pontificis decreto supremae aut alii auctoritati ecclesiasticae reserventur.

§ 2. Qui praesunt aliis communitatibus fidelium, de quibus in can. 368, Episcopo dioecesano in iure aequiparantur, nisi ex rei natura aut iuris praescripto aliud appareat.

Can. 382 — § 1. Episcopus promotus in exercitium officii sibi commissi sese ingerere nequit, ante captam dioecesis canonicam possessionem; exercere tamen valet officia, quae in eadem dioecesi tempore promotionis iam retinebat, firmo praescripto can. 409, § 2.

§ 2. Nisi legitimo detineatur impedimento, promotus ad officium Episcopi dioecesani debet canonicam suaे dioecesis possessionem capere, si iam non sit consecratus Episcopus, intra quattuor menses a receptis apostolicis litteris; si iam sit consecratus, intra duos menses ab iisdem receptis.

§ 3. Canonicam dioecesis possessionem capit Episcopus simul ac in ipsa dioecesi, per se vel per procuratorem, apostolicas litteras collegio consultorum ostenderit, praesente curiae cancellario, qui rem in acta referat, aut, in dioecesibus noviter erectis, simul ac clero populoque in ecclesia cathedrali praesenti earundem litterarum communicationem procuraverit, presbytero inter praesentes seniore in acta referente.

§ 4. Valde commendatur ut captio canonicae possessionis cum actu liturgico in ecclesia cathedrali fiat, clero et populo adstantibus.

Can. 383 — § 1. In exercendo munere pastoris, Episcopus dioecesanus sollicitum se praebeat erga omnes christifideles qui suaे curae

Kan. 379 — Kdorkoli je povzdignjen v škofovstvo, mora, če ga ne zadržuje zakonita ovira, v treh mesecih po prejemu apostolskega pisma prejeti škofovsko posvečenje in sicer, preden vzame svojo službo v posest.

Kan. 380 — Tisti, ki je bil posvečen, mora, preden vzame svojo službo v kanonično posest, izpovedati vero in priseči zvestobo apostolskemu sedežu po besedilu, ki ga je potrdil isti sedež.

Drugi člen

KRAJEVNI ŠKOFJE

Kan. 381 — § 1. Krajevni škof ima v sebi zaupani škofiji vso redno, lastno in neposredno oblast, ki se zahteva za izvrševanje njegove pastoralne službe, z izjemo zadev, ki so po pravu ali z odločitvijo papeža pridržane vrhovni ali drugi cerkveni oblasti.

§ 2. Krajevnemu škofu so v pravu enaki tisti, ki so na čelu drugih skupnosti vernikov, katere omenja kan. 368, če ni iz narave stvari ali pravnega predpisa razvidno kaj drugega.

Kan. 382 — § 1. Kdor je povzdignjen v škofovstvo, se ne sme, preden je vzel škofijo v kanonično posest, vmešavati v izvrševanje sebi zaupane službe; more pa izvrševati službe, ki jih je v času povzdignjenja že imel, v veljavi pa ostane predpis kan. 409, § 2.

§ 2. Če še ni posvečen v škofa, ko je bil povzdignjen v službo krajevnega škofa, mora, če ga ne zadržuje zakonita ovira, vzeti svojo škofijo v kanonično posest vsaj v štirih mesecih po prejemu apostolskega pisma; če je že posvečen, pa v dveh mesecih po njegovem prejemu.

§ 3. Škof vzame škofijo v kanonično posest, čim v isti škofiji sam ali po pooblaščenu v navzočnosti kanclerja kurije, ki o tem sestavi zapisnik, zboru svetovalcev pokaže apostolsko pismo, ali čim v na novo ustanovljenih škofijah da v stolnici navzočemu kleru in ljudstvu isto pismo razglasiti, najstarejši od navzočih duhovnikov pa o tem sestavi zapisnik.

§ 4. Zelo se priporoča, da se prevzem v kanonično posest v navzočnosti klera in ljudstva opravi v stolnici med bogoslužnim opravilom.

Kan. 383 — § 1. V izvrševanju pastoralne službe naj se krajevni škof izkazuje zelo skrbnega do vseh vernikov, ki so zaupani njegovi

committuntur, cuiusvis sint aetatis, condicionis vel nationis, tum in territorio habitantes tum in eodem ad tempus versantes, animum intendens apostolicum ad eos etiam qui ob vitae suae condicionem ordinaria cura pastorali non satis frui valeant necnon ad eos qui a religionis praxi defecerint.

§ 2. Fideles diversi ritus in sua dioecesi si habeat, eorum spirituibus necessitatibus provideat sive per sacerdotes aut paroecias eiusdem ritus, sive per Vicarium episcopalem.

§ 3. Erga fratres, qui in plena communione cum Ecclesia catholica non sint, cum humanitate et caritate se gerat, oecumenismum quoque foyens prout ab Ecclesia intellegitur.

§ 4. Commendatos sibi in Domino habeat non baptizatos, ut et ipsis caritas eluceat Christi, cuius testis coram omnibus Episcopus esse debet.

Can. 384 — Episcopus dioecesanus peculiari sollicitudine prosequatur presbyteros, quos tamquam adiutores et consiliarios audiat, eorum iura tutetur et curet ut ipsi obligationes suo statui proprias rite adimpleant iisdemque praesto sint media et institutiones, quibus ad vitam spiritualem et intellectualem fovendam egeant; item curet ut eorum honestae sustentationi atque assistentiae sociali, ad normam iuris, prospiciatur.

Can. 385 — Episcopus dioecesanus vocationes ad diversa ministeria et ad vitam consecratam quam maxime foveat, speciali cura vocationibus sacerdotalibus et missionalibus adhibita.

Can. 386 — § 1. Veritates fidei credendas et moribus applicandas Episcopus dioecesanus fidelibus proponere et illustrare tenetur, per se ipse frequenter praedicans; curet etiam ut praescripta canonum de ministerio verbi, de homilia praesertim et catechetica institutione sedulo serventur, ita ut universa doctrina christiana omnibus tradatur.

§ 2. Integritatem et unitatem fidei credendae mediis, quae aptiora videantur, firmiter tueatur, iustum tamen libertatem agnoscens in veritatibus ulterius perscrutandis.

Can. 387 — Episcopus dioecesanus, cum memor sit se obligatione teneri exemplum sanctitatis praebendi in caritate, humilitate et vitae simplicitate, omni ope promovere studeat sanctitatem christifidelium secundum uniuscuiusque propriam vocationem atque, cum sit praeci-
puus mysteriorum Dei dispensator, iugiter annitatur ut christifideles suae curae commissi sacramentorum celebratione in gratia crescant utque paschale mysterium cognoscant et vivant.

skrbi, katerekoli starosti, položaja ali narodnosti, ki bivajo na ozemlju ali so na njem samo začasno, ko se z apostolsko pozornostjo obrača tudi k tistim, ki zaradi svojega življenjskega položaja ne morejo biti dovolj deležni redne pastoralne skrbi, pa tudi k tistim, ki so opustili versko prakso.

§ 2. Če so v njegovi škofiji verniki drugega obreda, naj poskrbi za njihove duhovne potrebe z duhovniki ali župnjami istega obreda ali s škofovim vikarjem.

§ 3. Do bratov, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvio, naj se vede vladljivo in z ljubezni, pospešuje tudi ekumenizem kot ga pojmuje Cerkev.

§ 4. Zaveda naj se, da so mu nekrščeni zaupani v Gospodu, da bi tudi njim zasvetila Kristusova ljubezen, katere pričevalec mora biti škof pred vsemi.

Kan. 384 — Krajevni škof naj posebno skrb posveča duhovnikom, katere naj kot sodelavce in svetovalce posluša, varuje njihove pravice in skrbi, da bodo svojemu stanu lastne dolžnosti pravilno spolnjevali in jim bodo na voljo sredstva in ustanove, ki so jim potrebne za gojitev duhovnega in intelektualnega življenja; naj po določbi prava poskrbi tudi za njihovo dostoјno vzdrževanje in socialno varstvo.

Kan. 385 — Krajevni škof naj kar najbolj pospešuje poklice za različne službe in posvečeno življenje, ko ima posebno skrb za duhovniške in misijonske poklice.

Kan. 386 — § 1. Ko krajevni škof osebno pogosto pridiga, je dolžan vernikom razlagati in osvetljevati verske resnice, ki jih morajo verovati in v nравih uresničevati; skrbi naj tudi, da se vestno spolujujo cerkvenopravni predpisi o službi besede, zlasti o homiliji in katehetski vzgoji, tako da se vsem posreduje ves krščanski nauk.

§ 2. S sredstvi, ki se zdijo primernejša, naj skrbno varuje neokrnjenost in enotnost obveznega verovanja, priznavajoč pa potrebro svobodo nadaljnemu raziskovanju resnic.

Kan. 387 — Ko se krajevni škof zaveda, da je dolžan dajati zgled svetosti v ljubezni, ponižnosti in preprostosti življenja, naj si z vso močjo po lastni poklicnosti vsakogar prizadeva pospeševati svetost vernikov in si kot glavni oskrbnik božjih skrivnosti nenehno prizadeva, da bodo verniki, ki so zaupani njegovi skrbi, z obhajanjem zakramentov rasli v milosti in spoznavali ter živeli velikonočno skrivnost.

Can. 388 — § 1. Episcopus dioecesanus, post captam dioecesis possessionem, debet singulis diebus dominicis aliisque diebus festis de praecepto in sua regione Missam pro populo sibi commisso applicare.

§ 2. Episcopus Missam pro populo diebus, de quibus in § 1, per se ipse celebrare et applicare debet; si vero ab hac celebratione legitime impediatur, iisdem diebus per alium, vel aliis diebus per se ipse applicet.

§ 3. Episcopus cui praeter propriam dioecesim aliae, titulo etiam administrationis, sunt commissae, obligationi satisfacit unam Missam pro universo populo sibi commisso applicando.

§ 4. Episcopus qui obligationi, de qua in §§ 1—3, non satisficerit, quam primum pro populo tot Missas applicet quot omiserit.

Can. 389 — Frequenter praesit in ecclesia cathedrali aliave ecclesia sua dioecesis sanctissimae Eucharistiae celebrationi, in festis praesertim de praecepto aliisque sollemnitatibus.

Can. 390 — Episcopus dioecesanus in universa sua dioecesi pontificalia exercere potest; non vero extra propriam dioecesim sine expresso vel saltem rationabiliter praesumpto Ordinarii loci consensu.

Can. 391 — § 1. Episcopi dioecesani est Ecclesiam particulararem sibi commissam cum potestate legislativa, exsecutiva et iudicali regere, ad normam iuris.

§ 2. Potestatem legislativam exercet ipse Episcopus; potestatem exsecutivam exercet sive per se sive per Vicarios generales aut episcopales ad normam iuris; potestatem iudiciale sive per se sive per Vicarium iudiciale et iudices ad normam iuris.

Can. 392 — § 1. Ecclesiae universae unitatem cum tueri debeat, Episcopus disciplinam cunctae Ecclesiae communem promovere et ideo observantiam omnium legum ecclesiasticarum urgere tenetur.

§ 2. Advigilet ne abusus in ecclesiasticam disciplinam irrepant, praesertim circa ministerium verbi, celebrationem sacramentorum et sacramentalium, cultum Dei et Sanctorum, necnon bonorum administrationem.

Can. 393 — In omnibus negotiis iuridicis dioecesis, Episcopus dioecesanus eiusdem personam gerit.

Can. 394 — § 1. Varias apostolatus rationes in dioecesi foveat Episcopus, atque curet ut in universa dioecesi, vel in eiusdem particularibus districtibus, omnia apostolatus opera, servata uniuscuiusque propria indole, sub suo moderamine coordinentur.

§ 2. Urgeat officium, quo tenentur fideles ad apostolatum pro sua cuiusque condicione et aptitudine exercendum, atque ipsos adhortetur

Kan. 388 — § 1. Potem ko je krajevni škof vzel škofijo v posest, mora vsako nedeljo in na druge v svoji regiji zapovedane praznike opraviti mašo za sebi zaupano ljudstvo.

§ 2. Škof mora na dneve, ki jih omenja § 1, osebno obhajati in opraviti mašo za ljudstvo; če pa je v tem opravilu zakonito oviran, naj jo opravi iste dneve po kom drugem ali druge dneve osebno.

§ 3. Škof, ki so mu poleg lastne škofije zaupane še druge, tudi iz naslova upravljanja, zadosti dolžnosti, ko opravi eno mašo za vse sebi zaupano ljudstvo.

§ 4. Škof, ki dolžnosti, omenjeni v §§ 1—3, ni zadostil, naj čimprej opravi za ljudstvo toliko maš, kolikor jih je opustil.

Kan. 389 — Pogosto naj v stolnici ali kaki drugi cerkvi svoje škofije predseduje obhajanju presvete evharistije, zlasti na zapovedane praznike in ob drugih slovesnostih.

Kan. 390 — Krajevni škof more v vsej svoji škofiji izvrševati škofovska opravila; zunaj lastne škofije pa ne brez izrečne ali vsaj pametno domnevane privolitve krajevnega ordinarija.

Kan. 391 — § 1. Krajevni škof ima pravico po določbi prava z zakonodajno, izvršno in sodno oblastjo voditi sebi zaupano delno Cerkev.

§ 2. Zakonodajno oblast izvršuje škof sam; izvršno oblast izvršuje sam ali po določbi prava po generalnih in škofovih vikarjih; sodno oblast sam ali po določbi prava po sodnem vikarju in sodnikih.

Kan. 392 — § 1. Ker mora varovati edinost vesoljne Cerkve, je škof dolžan pospeševati vsej Cerkvi skupno disciplino in zato zahtevati spolnjevanje vseh cerkvenih zakonov.

§ 2. Bedi naj, da se v cerkveno disciplino ne prikradejo zlorabe, zlasti glede službe besede, obhajanja zakramentov in zakramentalov, češčenja Boga in svetnikov pa tudi upravljanja premoženja.

Kan. 393 — V vseh pravnih zadevah škofije zastopa škofijo krajevni škof.

Kan. 394 — § 1. Škof naj v škofiji goji različne oblike apostolata in skrbi, da se v vsej škofiji ali njenih posebnih okrožjih pod njegovim vodstvom usklajujejo vse dejavnosti apostolata, ohranjač lastni značaj vsaktere izmed njih.

§ 2. Naj prizadevno podpirajo služenje, ki obvezuje vernike, da vsak po svojem položaju in sposobnosti izvršujejo apostolat, in jih

ut varia opera apostolatus, secundum necessitates loci et temporis, participant et iuuent.

Can. 395 — § 1. Episcopus dioecesanus, etiamsi coadiutorem aut auxiliarem habeat, tenetur lege personalis in dioecesi residentiae.

§ 2. Praeterquam causa visitationis Sacrorum Liminum, vel Conciliorum, Episcoporum synodi, Episcoporum conferentiae, quibus interesse debet, aliasve officii sibi legitime commissi, a dioecesi aequa de causa abesse potest non ultra mensem, sive continuum sive intermissum, dummodo cautum sit ne ex eius absentia dioecesis quidquam detrimenti capiat.

§ 3. A dioecesi ne absit diebus Nativitatis, Hebdomadae Sanctae et Resurrectionis Domini, Pentecostes et Corporis et Sanguinis Christi, nisi ex gravi urgente causa.

§ 4. Si ultra sex menses Episcopus a dioecesi illegitime abfuerit, de eius absentia Metropolita Sedem Apostolicam certiorem faciat; quod si agatur de Metropolita, idem faciat antiquior suffraganeus.

Can. 396 — § 1. Tenetur Episcopus obligatione dioecesis vel ex toto vel ex parte quotannis visitandae, ita ut singulis saltem quinquenniis universam dioecesim, ipse per se vel, si legitime fuerit impeditus, per Episcopum coadiutorem, aut per auxiliarem, aut per Vicarium generalem vel episcopalem, aut per alium presbyterum visitet.

§ 2. Fas est Episcopo sibi eligere quos maluerit clericos in visitatione comites atque adiutores, reprobato quocumque contrario privilegio vel consuetudine.

Can. 397 — § 1. Ordinariae episcopali visitationi obnoxiae sunt personae, instituta catholica, res et loca sacra, quae intra dioecesis ambitum continentur.

§ 2. Sodales institutorum religiosorum iuris pontificii eorumque domos Episcopus visitare potest in casibus tantum iure expensis.

Can. 398 — Studeat Episcopus debita cum diligentia pastoralem visitationem absolvere; caveat ne superfluis sumptibus cuiquam gravis onerosusve sit.

Can. 399 — § 1. Episcopus dioecesanus tenetur singulis quinquenniis relationem Summo Pontifici exhibere super statu dioecesis sibi commissae, secundum formam et tempus ab Apostolica Sede definita.

§ 2. Si annus pro exhibenda relatione determinatus ex toto vel ex parte inciderit in primum biennium ab inito dioecesis regimine, Episcopus pro ea vice a conficienda et exhibenda relatione abstinere potest.

spodbuja, naj se po krajevnih in časovnih potrebah udeležujejo pri različnih dejavnostih apostolata in jih pospešujejo.

Kan. 395 — § 1. Čeprav ima krajevni škof pomočnika ali pomožnega škofa, ga veže zakon osebne rezidence v škofiji.

§ 2. Razen zaradi obiska grobov apostolov v Rimu ali cerkvenih zborov, škofovske sinode, škofovske konference, ki se jih mora udeležiti, ali kake druge službe, ki mu je zakonito zaupana, more biti le iz upravičenega razloga neprekiniteno ali s prekinivijo odsoten iz škofije največ en mesec, če je le poskrbljeno, da zaradi njegove odsotnosti škofija ne bo trpela kakšne škode.

§ 3. Iz škofije naj ne bo odsoten na božič, v velikem tednu, na veliko noč, binkosti in Rešnje telo, razen iz tehtnega in nujnega razloga.

§ 4. Če bi bil škof več kakor šest mesecev nezakonito odsoten iz škofije, naj metropolit o njegovi odsotnosti obvesti sveti sedež; če pa gre za metropolita, naj isto stori najstarejši podrejeni škof.

Kan. 396 — § 1. Škof je dolžan vsako leto opraviti vizitacijo škofije v celoti ali delno tako, da vsaj vsakih pet let opravi vizitacijo vse škofije sam osebno, če pa je zakonito oviran, po škofu pomočniku, pomožnem škofu, generalnem ali škofovem vikarju ali po drugem duhovniku.

§ 2. Škof si more za spremljevalce ali pomočnike pri vizitaciji izbrati klerike, katere želi, zavrnjen pa je vsak nasproten privilegij ali običaj.

Kan. 397 — § 1. Redna škofovska vizitacija veže osebe, katoliške ustanove, stvari in svete kraje, ki so na območju škofije.

§ 2. Člane kleričkih papeškopopravnih ustanov in njihove hiše more škof vizitirati samo v primerih, ki jih pravo izrečeno omenja.

Kan. 398 — Škof naj si prizadeva, da pastoralno vizitacijo opravi z dolžno skrbnostjo; varuje naj se, da ne bo komurkoli z odvečnimi stroški v nadležno breme.

Kan. 399 — § 1. Krajevni škof je vsakih pet let dolžan papežu podati poročilo o stanju škofije, ki mu je zaupana, v obliki in času, ki ga določi apostolski sedež.

§ 2. Če za poročilo določeno leto v celoti ali delno pade v prvi dve leti od nastopa vodstva škofije, more tokrat opustiti izdelavo in izročitev poročila.

Can. 400 — § 1. Episcopus dioecesanus, eo anno quo relationem Summo Pontifici exhibere tenetur, nisi aliter ab Apostolica Sede statutum fuerit, ad Urbem, Beatorum Apostolorum Petri et Pauli sepulcra veneraturus, accedat et Romano Pontifici se sistat.

§ 2. Episcopus praedictae obligationi per se ipse satisfaciat, nisi legitime sit impeditus; quo in casu eidem satisfaciat per coadiutorem, si quem habeat, vel auxiliarem, aut per idoneum sacerdotem sui presbyterii, qui in sua dioecesi resideat.

§ 3. Vicarius apostolicus huic obligationi satisfacere potest per procuratorem etiam in Urbe degentem; Praefectus apostolicus hac obligatione non tenetur.

Can. 401 — § 1. Episcopus dioecesanus, qui septuagesimum quintum aetatis annum expleverit, rogatur ut renuntiationem ab officio exhibeat Summo Pontifici, qui omnibus inspectis adjunctis providebit.

§ 2. Enixe rogatur Episcopus dioecesanus, qui ob infirmam valedulinem aliam gravem causam officio suo adimplendo minus aptus evaserit, ut renuntiationem ab officio exhibeat.

Can. 402 — § 1. Episcopus, cuius renuntiatio ab officio acceptata fuerit, titulum emeriti suaे dioecesis retinet, atque habitationis sedem, si id exoptet, in ipsa dioecesi servare potest, nisi certis in casibus ob specialia adjuncta ab Apostolica Sede aliter provideatur.

§ 2. Episcoporum conferentia curare debet ut congruae et dignae Episcopi renuntiantis sustentationi provideatur, attenta quidem primaria obligatione, qua tenetur dioecesis cui ipse inservivit.

Art. 3

DE EPISCOPIS COADIUTORIBUS ET AUXILIARIBUS

Can. 403 — § 1. Cum pastorales dioecesis necessitates id suadeant, unus vel plures Episcopi auxiliares, petente Episcopo dioecesano, constituantur; Episcopus auxiliaris iure successionis non gaudet.

§ 2. Gravioribus in adjunctis, etiam indolis personalis, Episcopo dioecesano dari potest Episcopus auxiliaris specialibus instructus facultatibus.

§ 3. Sancta Sedes, si magis opportunum id ipsi videatur, ex officio constituere potest Episcopum coadiutorem, qui et ipse specialibus instruitur facultatibus; Episcopus coadiutor iure successionis gaudet.

Can. 404 — § 1. Episcopus coadiutor officii sui possessionem capit, cum litteras apostolicas nominationis, per se vel per procuratorem,

Kan. 400 — § 1. Krajevni škof naj v istem letu, ko mora podati poročilo papežu, če ni apostolski sedež določil drugače, pride v mesto Rim, da bo počastil grobova apostolov Petra in Pavla in se predstavil rimskemu papežu.

§ 2. Škof naj prej omenjeni obveznosti zadosti osebno, razen če je zakonito oviran; v tem primeru ji zadosti po škofu pomočniku, če ga ima, ali pomožnem škofu ali sposobnem duhovniku svojega zboru duhovnikov, ki biva v njegovi škofiji.

§ 3. Apostolski vikar more tej obveznosti zadostiti tudi po poblaščencu, ki biva v mestu Rimu; apostolskega prefekta ta obveznost ne veže.

Kan. 401 — § 1. Krajevni škof, ki je izpolnil petinsedemdeseto leto starosti, je naprošen, naj da odpoved službi papežu, ki bo po presoji vseh razmer ukrepal.

§ 2. Krajevni škof, ki je zaradi slabega zdravja ali kakega drugačega tehtnega razloga postal manj sposoben za spolnjevanje svoje službe, je zelo naprošen, naj da odpoved službi.

Kan. 402 — § 1. Škof, čigar odpoved službi je bila sprejeta, ohranil naslov upokojenega škofa svoje škofije in more, če to želi, ohrani sedež bivanja v tej škofiji, razen če v določenih primerih zaradi posebnih razmer apostolski sedež ukrene drugače.

§ 2. Škofovská konferenca mora skrbeti, da se uredi ustreznno in dostenjno vzdrževanje škofa, ki se je odpovedal, upoštevajoč prvenstveno obveznost, ki veže škofijo, kateri je ta služil.

Tretji člen

ŠKOFJE POMOČNIKI IN POMOŽNI ŠKOFJE

Kan. 403 — § 1. Kadar to narekujejo pastoralne potrebe v škofiji, naj se na prošnjo krajevnega škofa postavijo eden ali več pomožnih škfov; pomožni škof nima pravice nasledstva.

§ 2. V težjih razmerah, tudi osebnega značaja, je mogoče krajevnemu škofu dati pomožnega škofa, ki ima posebna pooblastila.

§ 3. Če se svetuemu sedežu zdi bolj primerno, more po uradni dolžnosti postaviti škofa pomočnika, ki ima tudi sam posebna pooblastila; škof pomočnik ima pravico nasledstva.

Kan. 404 — § 1. Škof pomočnik vzame svojo službo v posest, ko osebno ali po zastopniku pokaže apostolsko pismo o imenovanju

ostenderit Episcopo dioecesano atque collegio consultorum, praesente curiae cancellario, qui rem in acta referat.

§ 2. Episcopus auxiliaris officii sui possessionem capit, cum litteras apostolicas nominationis ostenderit Episcopo dioecesano, praesente curiae cancellario, qui rem in acta referat.

§ 3. Quod si Episcopus dioecesanus plene sit impeditus, sufficit ut tum Episcopus coadiutor, tum Episcopus auxiliaris litteras apostolicas nominationis ostendant collegio consultorum, praesente curiae cancellario.

Can. 405 — § 1. Episcopus coadiutor, itemque Episcopus auxiliaris, obligationes et iura habent quae determinantur praescriptis canonum qui sequuntur, atque in litteris sua nominationis definiuntur.

§ 2. Episcopus coadiutor et Episcopus auxiliaris, de quo in can. 403, § 2, Episcopo dioecesano in universo dioecesis regimine adstant atque eiusdem absentis vel impediti vices supplent.

Can. 406 — § 1. Episcopus coadiutor, itemque Episcopus auxiliaris, de quo in can. 403, § 2, ab Episcopo dioecesano Vicarius generalis constituantur; insuper ipsi prae ceteris Episcopus dioecesanus commitat quae ex iure mandatum speciale requirant.

§ 2. Nisi in litteris apostolicis aliud provisum fuerit et firmo praescripto § 1, Episcopus dioecesanus auxiliarem vel auxiliares suos constitutus Vicarios generales vel saltem Vicarios episcopales, ab auctoritate sua, aut Episcopi coadiutoris vel Episcopi auxiliaris de quo in can. 403, § 2, dumtaxat dependentes.

Can. 407 — § 1. Ut quam maxime praesenti et futuro dioecesis bono faveatur, Episcopus dioecesanus, coadiutor atque Episcopus auxiliaris de quo in can. 403, § 2, in rebus maioris momenti sese invicem consulant.

§ 2. Episcopus dioecesanus in perpendendis causis maioris momenti, praesertim indolis pastoralis, Episcopos auxiliares prae ceteris consulere velit.

§ 3. Episcopus coadiutor et Episcopus auxiliaris, quippe qui in partem sollicitudinis Episcopi dioecesani vocati sint, munia sua ita exerceant, ut concordi cum ipso opera et animo procedant.

Can. 408 — § 1. Episcopus coadiutor et Episcopus auxiliaris, iusto impedimento non detenti, obligantur ut, quoties Episcopus dioecesanus id requirat, pontificalia et alias functiones obeant, ad quas Episcopus dioecesanus tenet.

§ 2. Quae episcopalia iura et functiones Episcopus coadiutor aut auxiliaris potest exercere, Episcopus dioecesanus habitualiter alii ne committat.

krajevnemu škofu in zboru svetovalcev v navzočnosti kanclerja kurije, ki o tem sestavi zapisnik.

§ 2. Pomožni škof vzame svojo službo v posest, ko krajevnemu škofu pokaže apostolsko pismo v navzočnosti kanclerja kurije, ki o tem sestavi zapisnik.

§ 3. Če je krajevni škof povsem oviran, zadostuje, da škof pomočnik in tudi pomožni škof pokažeta apostolsko pismo o imenovanju zboru svetovalcev v navzočnosti kanclerja kurije.

Kan. 405 — § 1. Škof pomočnik in tudi pomožni škof imata dolžnosti in pravice, ki jih določajo naslednji cerkvenopravni predpisi in opredeljuje pismo o njegovem imenovanju.

§ 2. Škof pomočnik in pomožni škof, ki ga omenja kan. 403, § 2, pomagata krajevnemu škofu pri celotnem vodstvu škofije in ga nadomeščata, če je odsoten ali oviran.

Kan. 406 — § 1. Škofa pomočnika in tudi pomožnega škofa, ki ga omenja kan. 403, § 2, naj krajevni škof postavi za generalnega vikarja; poleg tega naj mu krajevni škof prej kot drugim zaupa, za kar pravo zahteva posebno naročilo.

§ 2. Če ni bilo v apostolskem pismu določeno kaj drugega, in ob upoštevanju predpisa v § 1, naj krajevni škof pomožnega ali pomožne škofe postavi za svoje generalne ali vsaj škofove vikarje, ki so seveda odvisni od njegove oblasti in od oblasti škofa pomočnika ali pomožnega škofa, ki ga omenja kan. 403, § 2.

Kan. 407 — § 1. Da bi se čimbolj pospeševal sedanji in prihodnji blagor škofije, naj se krajevni škof, škof pomočnik in pomožni škof, ki ga omenja kan. 403, § 2, v pomembnejših stvareh posvetujejo.

§ 2. Krajevni škof naj se v presojanju pomembnejših stvari, predvsem pastoralnega značaja, prej kot z drugimi posvetuje s pomožnimi škofi.

§ 3. Ker sta škof pomočnik in pomožni škof poklicana k deležnosti pri skrbi krajevnega škofa, naj svoje naloge tako izvršujeta, da sta z njim složna v delu in po mišljenju.

Kan. 408 — § 1. Če škof pomočnik in pomožni škof nista upravljeno ovirana, sta dolžna, kadar krajevni škof to zahteva, opraviti škofovska in druga opravila, ki so dolžnost krajevnega škofa.

§ 2. Krajevni škof naj drugim stalno ne poveri škofovskih pravic in opravil, ki jih moreta opraviti škof pomočnik in pomožni škof.

Can. 409 — § 1. Vacante sede episcopali, Episcopus coadjutor statim fit Episcopus dioecesis pro qua fuerat constitutus, dummodo possessionem legitime ceperit.

§ 2. Vacante sede episcopali, nisi aliud a competenti auctoritate statutum fureit, Episcopus auxiliaris, donec novus Episcopus possessionem sedis ceperit, omnes et solas servat potestates et facultates quibus sede plena, tamquam Vicarius generalis vel tamquam Vicarius episcopalis, gaudebat; quod si ad munus Administratoris dioecesani non fuerit designatus, eandem suam potestatem, a iure quidem collatam, exerceat sub auctoritate Administratoris dioecesani, qui regimini dioecesis praeest.

Can. 410 — Episcopus coadjutor et Episcopus auxiliaris obligatione tenentur, sicut et ipse Episcopus dioecesanus, residendi in dioecesi; a qua, praeterquam ratione alicuius officii extra dioecesim implendi aut feriarum causa, quae ultra mensem ne protrahantur, nonnisi ad breve tempus discedant.

Can. 411 — Episcopo coadjutori et auxiliari, ad renuntiationem ab officio quod attinet, applicantur praescripta cann. 401 et 402, § 2.

Caput III

DE SEDE IMPEDITA ET DE SEDE VACANTE

Art. 1

DE SEDE IMPEDITA

Can. 412 — Sedes episcopalis impedita intellegitur, si captivitate, relegatione, exilio aut inhabilitate Episcopus dioecesanus plane a munere pastorali in dioecesi procurando praepediatur, ne per litteras quidem valens cum dioecesatis communicare.

Can. 413 — § 1. Sede impedita, regimen dioecesis, nisi aliter Sancta Sedes providerit, competit Episcopo coadjutori, si adsit; eo deficiente aut impedito, alicui Episcopo auxiliari aut Vicario generali vel episcopali aliive sacerdoti, servato personarum ordine statuto in elenco ab Episcopo dioecesano quam primum a capta dioecesis possessione componendo; qui elenches cum Metropolita communicandus singulis saltem trienniis renovetur atque a cancellario sub secreto servetur.

§ 2. Si deficiat aut impediatur Episcopus coadjutor atque elenches, de quo in § 1, non suppetat, collegii consultorum est sacerdotem eligere, qui dioecesim regat.

Kan. 409 — § 1. Kadar je izpraznjen škofovski sedež, škof pomočnik takoj postane škof škofije, za katero je bil postavljen, samo da jo vzame zakonito v posest.

§ 2. Kadar je izpraznjen škofovski sedež, pomožni škof, dokler novi škof ne vzame sedeža v posest, ohrani vse in samo tiste oblasti in pooblastila, ki jih je imel kot generalni ali škofov vikar v času, ko je bil sedež zaseden, če ni pristojna oblast določila kaj drugega; če ni bil določen za škofijskega upravitelja, naj svojo oblast, ki mu jo daje pravo, izvršuje pod oblastjo škofijskega upravitelja, ki vodi škofijo.

Kan. 410 — Škof pomočnik in pomožni škof, kakor tudi sam krajevni škof, so dolžni bivati v škofiji, katere naj, razen iz razlogov kakšne uradne dolžnosti, ki jo morajo opraviti zunaj škofije, ali zaradi počitnic, ki naj se ne zavlečajo čez mesec dni, ne zavrejo, razen za kratek čas.

Kan. 411 — Kar zadeva odpoved službe, se tudi za škofa pomočnika in pomožnega škofa uporablajo predpisi kan. 401 in 402, § 2.

Tretje poglavje

OVIRAN IN IZPRAZNEN SEDEŽ

Prvi člen

OVIRAN SEDEŽ

Kan. 412 — Škofovski sedež je oviran, če je krajevnemu škofu zaradi ujetništva, izgnanstva, begunstva ali nezmožnosti popolnoma onemogočena pastoralna služba v skrbi za škofijo, tako da s škofljani ne more niti pismeno občevati.

Kan. 413 — § 1. Če je sedež oviran, prevzame vodstvo škofije škof pomočnik, če je, razen če sveti sedež ukrene drugače; če tega ni ali je oviran, potem pomožni škof ali generalni ali škofov vikar ali kak drug duhovnik, upoštevajoč določen vrstni red v seznamu oseb, ki ga mora krajevni škof sestaviti, brž ko je vzel škofijo v posest; ta seznam mora sporočiti metropolitu, ga vsaj vsaka tri leta obnoviti, kancler pa ga mora hraniti v tajnosti.

§ 2. Če ni škofa pomočnika ali je oviran in tudi ni seznama, o katerem govori § 1, mora zbor svetovalcev izvoliti duhovnika, ki naj vodi škofijo.

§ 3. Qui dioecesis regimen, ad norman §§ 1 vel 2, suscepit, quam primum Sanctam Sedem moneat de sede impedita ac de suscep-to munere.

Can. 414 — Quilibet ad normam can. 413 vocatus ut ad interim dioecesis curam pastoralem gerat pro tempore quo sedes impeditur tantum, in cura pastorali dioecesis exercenda tenetur obligationibus atque potestate gaudet, quae iure Administratori dioecesano competunt.

Can. 415 — Si Episcopus dioecesanus poena ecclesiastica a munere exercendo prohibeatur, Metropolita aut, si is deficiat vel de eodem agatur, suffraganeus antiquior promotione ad Sanctam Sedem statim recurrat, ut ipsa provideat.

Art. 2

DE SEDE VACANTE

Can. 416 — Sedes episcopalnis vacat Episcopi dioecesani morte, renuntiatione a Romano Pontifice acceptata, translatione ac privatione Episcopo intimata.

Can. 417 — Vim habent omnia quae gesta sunt a Vicario generali aut Vicario episcopali, donec certam de obitu Episcopi dioecesani notitiam iidem acceperint, itemque quae ab Episcopo dioecesano aut a Vicario generali vel episcopali gesta sunt, donec certam de memoratis actibus pontificis notitiam receperint.

Can. 418 — § 1. A certa translationis notitia, Episcopus intra duos menses debet dioecesim *ad quam* petere eiusque canonicam possessionem capere; die autem captae possessionis dioecesis novae, dioecesis *a qua* vacat.

§ 2. A certa translationis notitia usque ad canonicam novae dioecesis possessionem, Episcopus translatus in dioecesi *a qua*:

1º Administratoris dioecesani potestatem obtinet eiusdemque obligationibus tenetur, cessante qualibet Vicarii generalis et Vicarii episcopalis potestate, salvo tamen can. 409, § 2;

2º integrum percipit remunerationem officio propriam.

Can. 419 — Sede vacante, regimen dioecesis, usque ad constitutio-nem Administratoris dioecesani, ad Episcopum auxiliarem, et si plures sint, ad eum qui promotione sit antiquior devolvitur; deficiente autem Episcopo auxiliari, ad collegium consultorum, nisi a Sancta Sede aliter provisum fuerit. Qui ita regimen dioecesis assumit, sine mora convocet collegium competens ad deputandum Administratorem dioecesanum.

§ 3. Kdor prevzame vodstvo škofije po določbi §§ 1 in 2, mora čimprej sporočiti svetemu sedežu, da je sedež oviran in da je pre-vzel službo.

Kan. 414 — Vsakogar, ki je po določbi kan. 413 poklican, da za-časno prevzame pastoralno skrb za škofijo, ko je sedež oviran, v opravljanju pastirske službe škofije vežejo dolžnosti in ima oblast, ki gre po pravu škofijskemu upravitelju.

Kan. 415 — Če krajevnemu škofu cerkvena kazen prepoveduje opravljati službo, se mora metropolit, če pa tega ni ali je ta kazen samega zadela, najstarejši po posvečenju izmed podrejenih škofov, takoj obrniti na sveti sedež, da ta ukrepa.

Drugi člen

IZPRAZNJEN SEDEŽ

Kan. 416 — Škofovski sedež se izprazni s smrto krajevnega ško-fa, z odpovedjo, ki jo je rimski papež sprejel, s premestitvijo in z od-vzemom, ko je škofu sporočen.

Kan. 417 — Vsa opravila generalnega ali škofovega vikarja so veljavna, dokler nista prejela zanesljivega sporočila o smrti krajevnega škofa; prav tako je veljavno vse, kar so opravili krajevni škof, generalni ali škofov vikar, dokler ni dospelo k njim zanesljivo spo-ročilo o omenjenih papeških ukrepih.

Kan. 418 — § 1. Ko škof zagotovo zve, da je premeščen, mora v dveh mesecih oditi v novo škofijo in jo vzeti v kanonično posest; od dne, ko vzame novo škofijo v posest, pa je prejšnja izpraznjena.

§ 2. Od zanesljivega sporočila o premestitvi do kanoničnega pre-vzema nove škofije v posest premeščeni škof v prejšnji škofiji:

1. dobi oblast in dolžnosti škofijskega upravitelja, preneha pa vsakršna oblast generalnega in škofovega vikarja, vendar velja pred-pis kan. 409, § 2;

2. prejema ves dohodek, ki pripada službi.

Kan. 419 — Če je sedež izpraznjen, se vodstvo škofije do posta-vitve škofijskega upravitelja prenese na pomožnega škofa, če pa jih je več, na starejšega po posvečenju med njimi; če ni pomožnega škofa, pa na zbor svetovalcev, ako sveti sedež ni ukrenil drugače. Kdor tako prevzame vodstvo škofije, naj brez odlašanja skliče zbor, ki je pristojen, da določi škofijskega upravitelja.

Can. 420 — In vicariatu vel praefectura apostolica, sede vacante, regimen assumit Pro-Vicarius vel Pro-Praefectus ad hunc tantum effectum a Vicario vel a Praefecto immediate post captam possessio-nem nominatus, nisi aliter a Sancta Sede statutum fuerit.

Can. 421 — § 1. Intra octo dies ab accepta vacationis sedis episco-palis notitia, Administrator dioecesanus, qui nempe dioecesim ad inter-im regat, eligendus est a collegio consultorum, firmo praescripto can. 502, § 3.

§ 2. Si intra praescriptum tempus Administrator dioecesanus, quavis de causa, non fuerit legitime electus, eiusdem deputatio devolvitur ad Metropolitam, et si vacans sit ipsa Ecclesia metropolitana aut metropolitana simul et suffraganea, ad Episcopum suffraganeum promotione antiquorem.

Can. 422 — Episcopus auxiliaris et, si is deficiat, collegium consul-torum quantocius de morte Episcopi, itemque electus in Administra-torem dioecesanum de sua electione Sedem Apostolicam certiorem faciant.

Can. 423 — § 1. Unus deputetur Administrator dioecesanus, re-probata contraria consuetudine; secus electio irrita est.

§ 2. Administrator dioecesanus ne simul sit oeconomus; quare si oeconomus dioecesis in Administratorem electus fuerit, aliud pro tempore oeconomum eligat consilium a rebus oeconomicis.

Can. 424 — Administrator dioecesanus eligatur ad normam cann. 165-178.

Can. 425 — § 1. Valide ad munus Administratoris dioecesani de-putari tantum potest sacerdos qui trigesimum quintum aetatis annum expleverit et ad eandem vacantem sedem non fuerit iam electus. no-minatus vel praesentatus.

§ 2. In Administratorem dioecesanum eligatur sacerdos, qui sit doctrina et prudentia praestans.

§ 3. Si praescriptae in § 1 condiciones posthabitae fuerint, Metro-polita aut, si ipsa Ecclesia metropolitana vacans fuerit, Episcopus suffraganeus promotione antiquior, agnita rei veritate, Administratorem pro ea vice deputet; actus autem illius qui contra praescripta § 1 sit electus, sunt ipso iure nulli.

Can. 426 — Qui, sede vacante, ante deputationem Administratoris dioecesani, dioecesim regat, potestate gaudet quam ius Vicario gene-rali agnoscit.

Can. 427 — § 1. Administrator dioecesanus tenetur obligationibus et gaudet potestate Episcopi dioecesani, iis exclusis quae ex rei natura aut ipso iure excipiuntur.

Kan. 420 — Če je izpraznjen sedež v apostolskem vikariatu ali prefekturi, prevzame vodstvo provikar ali proprefekt, ki ga je vikar ali prefekt neposredno po prevzemu v posest imenoval samo za to nalogu, razen če je sveti sedež določil drugače.

Kan. 421 — § 1. V osmih dneh po prejemu sporočila o izpraznitvi škofovskega sedeža mora zbor svetovalcev izvoliti škofijškega upravitelja, ki naj začasno vodi škoфijo, velja pa predpis kan. 502, § 3.

§ 2. Če v predpisanim roku iz kakršnegakoli razloga škofijški upravitelj ni zakonito izvoljen, preide ta določitev na metropolita, če pa je izpraznjena metropolitanska Cerkev ali hkrati metropolitan-ska in podrejena škofija, na podrejenega škofa, ki je starejši po posvečenju.

Kan. 422 — Pomožni škof, če tega ni, pa zbor svetovalcev, naj o škofov smrti, izvoljeni za škofijškega upravitelja pa prav tako o svoji izvolitvi, čimprej obvestijo apostolski sedež.

Kan. 423 — § 1. Določi naj se le en škofijški upravitelj, sicer je izvolitev neveljavna; nasproten običaj je s tem zavržen.

§ 2. Škofijški upravitelj naj ne bo hkrati ekonom; če je bil škofijški ekonom izbran za upravitelja, naj gospodarski svet izvoli začasno drugega ekonoma.

Kan. 424 — Škofijški upravitelj naj se izvoli po določbi kan. 165 do 178.

Kan. 425 — § 1. Veljavno more biti določen za službo škofijškega upravitelja le duhovnik, ki je dopolnil petintrideset let starosti in ni bil za isti izpraznjeni sedež že izvoljen, imenovan ali pred-lagan.

§ 2. Za škofijškega upravitelja naj bo izbran duhovnik, ki se odlikuje po nauku in razsodnosti.

§ 3. Če se niso upoštevali v § 1 predpisani pogoji, naj metro-polit, ali če je izpraznjena metropolitanska Cerkev, po posvečenju starejši podrejeni škof določi za ta primer upravitelja, ko se je pre-pričal o resničnosti dejanskega stanja; dejanja tistega, ki je bil iz-voljen proti predpisu § 1, pa so po samem pravu nična.

Kan. 426 — Če je sedež izpraznjen, ima tisti, ki pred določitvijo škofijškega upravitelja vodi škoфijo, oblast, ki jo pravo priznava generalnemu vikarju.

Kan. 427 — § 1. Škofijški upravitelj ima dolžnosti in oblast krajevnega škofa, razen v primerih, ki so po naravi stvari ali po pravu izvzeti.

§ 2. Administrator dioecesanus, acceptata electione, potestatem obtinet, quin requiratur ullius confirmatio, firma obligatione de qua in can. 833, n. 4.

Can. 428 — § 1. Sede vacante nihil innovetur.

§ 2. Illi qui ad interim dioecesis regimen curant, vetantur quidam agere quod vel dioecesi vel episcopalibus iuribus praeiudicium aliquod afferre possit; speciatim prohibentur ipsi, ac proinde alii quicumque, quominus siver per se sive per alium curiae dioecesanae documenta quaelibet subtrahant vel destruant, aut in iis quidquam immutent.

Can. 429 — Administrator dioecesanus obligatione tenetur residendi in dioecesi et applicandi Missam pro populo ad normam can. 388.

Can. 430 — § 1. Munus Administratoris dioecesani cessat per capitam a novo Episcopo dioecesis possessionem.

§ 2. Administratoris dioecesani remotio Sanctae Sedi reservatur; renuntiatio quae forte ab ipso fiat, authentica forma exhibenda est collegio ad electionem competenti, neque acceptance egat; remoto aut renuntiante Administratore dioecesano, aut eodem defuncto, alias eligatur Administrator dioecesanus ad normam can. 421.

Titulus II

DE ECCLESIARUM PARTICULARIUM COETIBUS

Caput I

DE PROVINCIIS ECCLESIASTICIS ET DE REGIONIBUS ECCLESIASTICIS

Can. 431 — § 1. Ut communis diversarum dioecesium vicinarum, iuxta personarum et locorum adiuncta, actio pastoralis promoveatur, utque Episcoporum dioecesanorum inter se relationes aptius foveantur, Ecclesiae particulares viciniores componantur in provincias ecclesiasticas certo territorio circumscriptas.

§ 2. Dioeceses exemptae deinceps pro regula ne habeantur; itaque singulæ dioeceses aliaeque Ecclesiae particulares intra territorium alicuius provinciae ecclesiasticae existentes huic provinciae ecclesiasticae adscribi debent.

§ 3. Unius supremæ Ecclesiae auctoritatis est, auditis quorum interest Episcopis, provincias ecclesiasticas constituere, suppressimere aut innovare.

§ 2. Ko je škofijski upravitelj sprejel izvolitev, dobi oblast, ne da bi se zahtevala potrditev kogarkoli, velja pa obveznost iz kan. 833, št. 4.

Kan. 428 — § 1. Dokler je sedež izpraznjen, se ne sme uvesti nič novega.

§ 2. Tistim, ki začasno upravljajo škofijo, je prepovedano storiti vse, kar bi moglo škodovati škofiji ali škofovskim pravicam; posebej pa je prepovedano, da bi ti ali kdo drug, bodisi sam ali po kom drugem, odnesli ali uničili kakršnekoli listine škofijske kurije ali v njih kaj spremenili.

Kan. 429 — Škofijski upravitelj je dolžan bivati v škofiji in məševati za ljudstvo po določbi kan. 388.

Kan. 430 — § 1. Služba škofijskega upravitelja prenega, ko novi škof vzame škofijo v posest.

§ 2. Odstranitev škofijskega upravitelja je pridržana svetuemu sedežu; svojo morebitno odpoved mora v verodostojni obliki izročiti zboru, pristojnemu za izvolitev, in sprejetje ni potrebno. Če je bil škofijski upravitelj odstranjen ali se je odpovedal ali umrl, naj se izvoli drug škofijski upravitelj po določbi kan. 421.

Drugi naslov

ZBORI DELNIH CERKVA

Prvo poglavje

CERKVENE POKRAJINE IN REGIJE

Kan. 431 — § 1. Da bi se glede na osebne in krajevne razmere pospeševala skupna pastoralna dejavnost različnih sosednjih škofij in da bi krajevni škofje bolj prilagojeno gojili medsebojne odnose, naj se sosednje delne Cerkve določenega ozemlja združujejo v cerkvene pokrajine.

§ 2. Praviloma naj odslej ne bo več izvzetih škofij; zato morajo biti posamezne škofije in druge delne Cerkve, ki so na ozemlju kake cerkvene pokrajine, pridružene tej cerkveni pokrajini.

§ 3. Samo vrhovna cerkvena oblast ima po posvetovanju s škofi, ki se jih to tiče, pravico ustanoviti, razpustiti ali obnoviti cerkvene pokrajine.

Can. 432 — § 1. In provincia ecclesiastica auctoritate, ad normam iuris, gaudent concilium provinciale atque Metropolita.

§ 2. Provincia ecclesiastica ipso iure personalitate iuridica gaudet.

Can. 433 — § 1. Si utilitas id suadeat, praesertim in nationibus ubi numerosiores adsunt Ecclesiae particulares, provinciae ecclesiasticae viciniores, proponente Episcoporum conferentia, a Sancta Sede in regiones ecclesiasticas coniungi possunt.

§ 2. Regio ecclesiastica in personam iuridicam erigi potest.

Can. 434 — Ad conventum Episcoporum regionis ecclesiasticae pertinet cooperationem et actionem pastoralem communem in regione fovere; quae tamen in canonibus huius Codicis conferentiae Episcoporum tribuuntur potestates, eidem conventui non competunt, nisi quaedam specialiter a Sancta Sede ei concessa fuerint.

Caput II DE METROPOLITIS

Can. 435 — Provinciae ecclesiasticae praeest Metropolita, qui est Archiepiscopus dioecesis cui praeficitur; quod officium cum sede episcopali, a Romano Pontifice determinata aut probata, coniunctum est.

Can. 436 — § 1. In dioecesibus suffraganeis Metropolitae competit:

1° vigilare ut fides et disciplina ecclesiastica accurate serventur, et deabusibus, si qui habeantur, Romanum Pontificem certiore facere;

2° canonicam visitationem peragere, causa prius ab Apostolica Sede probata, si eam suffraganeus neglexerit;

3° deputare Administratorem dioecesanum, ad normam cann. 421, § 2 et 425, § 3.

§ 2. Ubi adiuncta id postulent, Metropolita ab Apostolica Sede instrui potest peculiaribus muneribus et potestate in iure particulari determinandis.

§ 3. Nulla alia in dioecesibus suffraganeis competit Metropolitis potestas regiminis; potest vero in omnibus ecclesiis, Episcopo dioecesano praemonito, si ecclesia sit cathedralis, sacras exercere functiones, uti Episcopus in propria dioecesi.

Can. 437 — § 1. Metropolita obligatione tenetur, intra tres menses a recepta consecratione episcopali, aut, si iam consecratus fuerit, a provisione canonica, per se aut per procuratorem a Romano Pontifice petendi pallium, quo quidem significatur potestas qua, in communione cum Ecclesia Romana, Metropolita in propria provincia iure instruitur.

Kan. 432 — § 1. Po določbi prava imata v pokrajini cerkveno oblast pokrajinski cerkveni zbor in metropolit.

§ 2. Cerkvena pokrajina je po samem pravu pravna oseba.

Kan. 433 — § 1. Zlasti pri narodih, kjer so delne Cerkve bolj številne, more, če je to koristno, na predlog škofovsko konference sveti sedež sosednje cerkvene pokrajine združiti v cerkvene regije.

§ 2. Cerkveno regijo je mogoče povzdigniti v pravno osebo.

Kan. 434 — Zborovanju škofov cerkvene regije pripada pospeševanje skupnega pastoralnega sodelovanja in dejavnosti v regiji; pravice, ki jih kanoni tega zakonika dajejo škofovski konferenci, pa to zborovanje nima, razen če mu je sveti sedež katere posebej podelil.

Drugo poglavje METROPOLITI

Kan. 435 — Na čelu cerkvene pokrajine je metropolit, ki je nadškof škofije, katero vodi; ta služba je povezana s škofovskim sedežem, ki ga določi ali potrdi rimskega papeža.

Kan. 436 — § 1. V podrejenih škofijah ima metropolit pravico:

1. nadzorovati, da se natančno ohranjata vera in cerkvena disciplina, in rimskega papeža obveščati o morebitnih zlorabah;

2. opraviti kanonično vizitacijo, če jo je podrejeni škof zanemaril, ko apostolski sedež to prej odobri;

3. določiti škofijskoga upravitelja po določbi kan. 421, § 2 in 425, § 3.

§ 2. Kjer razmere to zahtevajo, more apostolski sedež metropolitu dati posebne naloge in oblast, ki jih mora opredeliti območno pravo.

§ 3. V podrejenih škofijah metropolit nima nobene druge vodstvene oblasti; more pa v vseh cerkvah opraviti svete obrede kakor škof v lastni škofiji, ko je prej obvestil krajevnega škofa, če je cerkev stolnica.

Kan. 437 — § 1. Metropolit je dolžan v treh mesecih po prejemu škofovskega posvečenja, ali če je bil že posvečen, po kanoničnem prevzemu škofije, osebno ali po pooblaščencu rimskega papeža prosi za palij, ki je znamenje oblasti, katero ima metropolit po pravu v lastni pokrajini v občestvu z rimske Cerkvijo.

§ 2. Metropolita, ad normam legum liturgicarum, pallio uti potest intra quamlibet ecclesiam provinciae ecclesiasticae cui praeest, minime vero extra eandem, ne accidente quidam Episcopi dioecesani assensu.

§ 3. Metropolita, si ad aliam sedem metropolitanam transferatur, novo indiget pallio.

Can. 438 — Patriarchae et Primatis titulus, praeter praerogativam honoris, nullam in Ecclesia latina secum fert regiminis potestatem, nisi de aliquibus ex privilegio apostolico aut probata consuetudine aliud constet.

Caput III DE CONCILIIS PARTICULARIBUS

Can. 439 — § 1. Concilium plenarium, pro omnibus scilicet Ecclesiis particularibus eiusdem conferentiae Episcoporum, celebretur quoties id ipsi Episcoporum conferentiae, approbante Apostolica Sede, necessarium aut utile videatur.

§ 2. Norma in § 1 statuta valet etiam de concilio provinciali celebrando in provincia ecclesiastica, cuius termini cum territorio nationis coincidunt.

Can. 440 — § 1. Concilium provinciale, pro diversis Ecclesiis particularibus eiusdem provinciae ecclesiasticae, celebretur quoties id, de iudicio maioris partis Episcoporum dioecesanorum provinciae, opportunum videatur, salvo can. 439, § 2.

§ 2. Sede metropolitana vacante, concilium provinciale ne convocetur.

Can. 441 — Episcoporum conferentiae est:

1° convocare concilium plenarium;

2° locum ad celebrandum concilium intra territorium conferentiae Episcoporum eligere;

3° inter Episcopos dioecesanos concili plenarii eligere praesidem, ab Apostolica Sede approbandum;

4° ordinem agendi et quaestiones tractandas determinare, concili plenarii initium ac periodum indicere, illud transferre, prorogare et absolvere.

Can. 442 — § 1. Metropolitae, de consensu maioris partis Episcoporum suffraganeorum, est:

1° convocare concilium provinciale;

2° locum ad celebrandum concilium provinciale intra provinciae territorium eligere;

§ 2. Metropolit more po določbi liturgičnih zakonov uporablji palij v vsakteri cerkvi cerkvene pokrajine, ki jo vodi, nikakor pa zunaj nje, razen v soglasju s krajevnim škofom.

§ 3. Če je metropolit premeščen na drug metropolitanski sedež, mora prositi za nov palij.

Kan. 438 — Naslov patriarha in primasa poleg znamenja časti v latinski Cerkvi ne daje nobene vodstvene oblasti, razen če je pri katerih iz apostolskega privilegia ali potrjenega običaja razvidno kaj drugega.

Tretje poglavje

OBMOČNI CERKVENI ZBORI

Kan. 439 — § 1. Plenarni cerkveni zbor, ki je zbor za vse delne Cerkve iste škofovske konference, naj se obhaja, kadar se to sami škofovski konferenci z odobritvijo apostolskega sedeža zdi potrebno ali koristno.

§ 2. Določba v § 1 velja tudi za obhajanje pokrajinskega cerkvenega zбора v cerkveni pokrajini, katere meje se krijejo z narodnim ozemljem.

Kan. 440 — § 1. Pokrajinski cerkveni zbor naj se za različne delne Cerkve iste cerkvene pokrajine obhaja, kadar se to po presoji večine krajevnih škofov pokrajine zdi primerno, velja pa kan. 439, § 2.

§ 2. Kadar je metropolitanski sedež izpraznjen, naj se pokrajinski cerkveni zbor ne skliče.

Kan. 441 — Škofovska konferenca ima pravico:

1. sklicati plenarni cerkveni zbor;

2. izbrati kraj za obhajanje cerkvenega zбора na ozemlju škofovske konference;

3. izvoliti izmed krajevnih škofov plenarnega cerkvenega zбора predsednika, ki ga mora potrditi apostolski sedež;

4. določiti dnevni red in vprašanja, o katerih je treba razpravljati, določiti začetek in čas trajanja plenarnega cerkvenega zбора, ga premestiti, podaljšati in zaključiti.

Kan. 442 — § 1. Metropolit ima ob privolitvi večine podrejenih škofov pravico:

1. sklicati pokrajinski cerkveni zbor;

2. izbrati kraj za obhajanje pokrajinskega cerkvenega zбора na ozemlju pokrajine;

3° ordinem agendi et quaestiones tractandas determinare, concilii provincialis initium et periodum indicere, illud transferre, prorogare et absolvere.

§ 2. Metropolitae, eoque legitime impedito, Episcopi suffraganei ab aliis Episcopis suffraganeis electi est concilio provinciali praeesse.

Can. 443 — § 1. Ad concilia particularia convocandi sunt atque in eisdem ius habent suffragii deliberativi:

1° Episcopi dioecesani;

2° Episcopi coadiutores et auxiliares;

3° alii Episcopi titulares qui peculiari munere sibi ab Apostolica Sede aut ab Episcoporum conferentia demandato in territorio funguntur.

§ 2. Ad concilia particularia vocari possunt alii Episcopi titulares etiam emeriti in territorio degentes; qui quidem ius habent suffragii deliberativi.

§ 3. Ad concilia particularia vocandi sunt cum suffragio tantum consultivo:

1° Vicarii generales et Vicarii episcopales omnium in territorio Ecclesiarum particularium;

2° Superiores maiores institutorum religiosorum et societatum vitae apostolicae numero tum pro viris tum pro mulieribus ab Episcoporum conferentia aut a provinciae Episcopis determinando, respective electi ab omnibus Superioribus maioribus institutorum et societatum, quae in territorio sedem habent;

3° Rectores universitatum ecclesiasticarum et catholicarum atque decani facultatum theologiae et iuris canonici, quae in territorio sedem habent;

4° Rectores aliqui seminariorum maiorum, numero ut in n. 2 determinando, electi a rectoribus seminariorum quae in territorio sita sunt.

§ 4. Ad concilia particularia vocari etiam possunt, cum suffragio tantum consultivo, presbyteri aliquique christifideles, ita tamen ut eorum numerus non excedat dimidiam partem eorum de quibus in §§ 1-3.

§ 5. Ad concilia provincialia praeterea invitentur capitula cathedralia, itemque consilium presbyterale et consilium pastorale uniuscuiusque Ecclesiae particularis, ita quidem ut eorum singula duos ex suis membris mittant, collegialiter ab iisdem designatos; qui tamen votum habent tantum consultivum.

§ 6. Ad concilia particularia, si id iudicio Episcoporum conferentiae pro concilio plenario aut Metropolitae una cum Episcopis suffra-

3. določiti dnevni red in vprašanja, o katerih je treba razpravljati, določiti začetek in čas trajanja pokrajinskega cerkvenega zboru, ga premestiti, podaljšati in zaključiti.

§ 2. Pravico predsedovati pokrajinskemu cerkvenemu zboru ima metropolit, kadar pa je on zakonito oviran, od drugih podrejenih škofov izvoljeni podrejeni škof.

Kan. 443 — § 1. Na območne cerkvene zbole je mogoče poklicati in imajo na njih odločajoč glas:

1. krajevni škofje;

2. škofje pomočniki in pomožni škofje;

3. drugi naslovni škofje, ki opravljajo na ozemlju od apostolskega sedeža ali škofovskie konference poverjeno posebno nalogu.

§ 2. Na območne cerkvene zbole je mogoče povabiti druge naslovne škofe, ki bivajo na ozemlju, tudi upokojene; ti imajo pravico do odločajočega glasu.

§ 3. Na območne cerkvene zbole je treba povabiti, a imajo samo posvetovalen glas:

1. generalne in škofove vikarje vseh delnih Cerkva na ozemlju;

2. višje predstojnike redovnih ustanov in družb apostolskega življenja v številu, ki ga mora tako za moške kot za ženske določiti škofovskie konference ali škofje pokrajine in jih izvolijo vsi višji predstojniki ustanov in družb, ki imajo sedež na ozemlju;

3. rektorje cerkvenih in katoliških univerz in dekanje fakultet teologije in cerkvenega prava, ki imajo sedež na ozemlju;

4. nekaj ravnateljev velikih semenišč v številu, ki ga je treba določiti kakor v št. 2, izvoljenih od ravnateljev semenišč, ki so na ozemlju.

§ 4. Na območni cerkveni zbor je mogoče povabiti tudi duhovnike in druge vernike, ki pa imajo le posvetovalen glas, vendar tako, da njihovo število ne presega polovico tistih, o katerih govorijo §§ 1-3.

§ 5. Poleg tega naj se na pokrajinske cerkvene zbole povabijo stolni kapitli in tudi duhovniški in pastoralni svet vsake delne Cerkve, tako da vsak od njih pošlje po dva svoja člana, ki ju le-ti zborno določijo; vendar imajo ti samo posvetovalen glas.

§ 6. Kot goste je mogoče na območne cerkvene zbole povabiti tudi druge, če je po presoji škofovskie konference to koristno za ple-

ganeis pro concilio provinciali expediat, etiam alii ut hospites invitiari poterunt.

Can. 444 — § 1. Omnes qui ad concilia particularia convocantur, eisdem interesse debent, nisi iusto detineantur impedimento, de quo concilii praesidem certiorem facere tenentur.

§ 2. Qui ad concilia particularia convocantur et in eis suffragium habent deliberativum, si iusto detineantur impedimento, procuratorem mittere possunt; qui procurator votum habet tantum consultum.

Can. 445 — Concilium particulare pro suo territorio curat ut necessitatibus pastoralibus populi Dei provideatur atque potestate gaudet regiminis, praesertim legislativa, ita ut, salvo semper iure universalis Ecclesiae, decernere valeat quae ad fidei incrementum, ad actionem pastoralem communem ordinandam et ad moderandos mores et disciplinam ecclesiasticam communem servandam, inducendam aut tuendam opportuna videantur.

Can. 446 — Absoluto concilio particulari, praeses curet ut omnia acta concilii ad Apostolicam Sedem transmittantur; decreta a concilio edicta ne promulgentur, nisi postquam ab Apostolica Sede recognita fuerint; ipsius concilii est definire modum promulgationis decretorum et tempus quo decreta promulgata obligare incipient.

Caput IV

DE EPISCOPORUM CONFERENTIIS

Can. 447 — Episcoporum conferentia, institutum quidem permanens, est coetus Episcoporum alicuius nationis vel certi territorii, munera quaedam pastoralia coniunctim pro christifidelibus sui territorii exercentium, ad maius bonum provehendum, quod hominibus praebet Ecclesia, praesertim per apostolatus formas et rationes temporis et loci adiunctis apte accommodatas, ad normam iuris.

Can. 448 — § 1. Episcoporum conferentia regula generali comprehendit praesules omnium Ecclesiarum particularium eiusdem nationis, ad normam can. 450.

§ 2. Si vero, de iudicio Apostolicae Sedis, auditis quorum interest Episcopis dioecesanis, personarum aut rerum adiuncta id suadeant, Episcoporum conferentia erigi potest pro territorio minoris aut maioris amplitudinis, ita ut vel tantum comprehendat Episcopos aliquarum Ecclesiarum particularium in certo territorio constitutarum vel

narni cerkveni zbor ali po presoji metropolita skupaj s podrejenimi škofi za pokrajinski cerkveni zbor.

Kan. 444 — § 1. Vsi, ki so poklicani na območne cerkvene zbole, morajo biti na njih navzoči, razen če so upravičeno ovrani, o čemer so dolžni obvestiti predsednika cerkvenega zbora.

§ 2. Tisti, ki so poklicani na območne cerkvene zbole in imajo na njih odločajoč glas, morejo, če so upravičeno ovrani, poslati namestnika; ta namestnik ima samo posvetovalen glas.

Can. 445 — Območni cerkveni zbor naj skrbi, da bo na njegovem ozemlju poskrbljeno za pastoralne potrebe božjega ljudstva, in ima vodstveno, zlasti zakonodajno oblast, tako da more, vedno upoštevajoč splošno pravo Cerkve, odločiti, kar se mu zdi primerno uvesti ali varovati za rast vere, urejenost skupne pastoralne dejavnosti, usmerjanje nravi in ohranitev skupne cerkvene discipline.

Kan. 446 — Ko je območni cerkveni zbor zaključen, naj predsednik poskrbi, da se vse listine cerkvenega zpora pošljejo apostolskemu sedežu; odloki, ki jih je izdal cerkveni zbor, naj se ne razglasijo, dokler jih ni apostolski sedež pregledal; sam cerkveni zbor ima pravico določiti način razglasitve odlokov in čas, kdaj razglašeni odloki začnejo veljati.

Četrto poglavje ŠKOFOVSKIE KONFERENCE

Can. 447 — Škofovská konferencia, ktorá je traja ustanova, je zbor škofov kakego naroda alebo določeného ozemlia, ktorí po določení práva spolu izvrsujejo niektoré pastoralné náleže za verníkov svojeho ozemlia v pospeševanie večjego dobreho, ktoré ga ľudom skazuje Cerkve, zlasti v oblikoch a načinov apostolátu, ktorí sú časovními a krajevnými rozmerami primierne prilagojeni.

Can. 448 — § 1. Po splošnom praviliu sestavljajo škofovskú konferencu predstojníci všetkých delnich Cerkva istega naroda po določení kan. 450.

§ 2. Če pa po presoji apostolskeho sedeža po posvetovanju s krajevnymi škofi, ktorí sa jih to tieč, okoliščine glede ľudu alebo stvari to svetujú, je možné ustanoviť škofovskú konferencu taktiež za manj alebo obsežnejšie ozemlie, takže sa zajme sám škof nekaterih del-

praesules Ecclesiarum particularium in diversis nationibus exstantium; eiusdem Apostolicae Sedis est pro earundem singulis peculiares normas statuere.

Can. 449 — § 1. Unius supremae Ecclesiae auctoritatis est, auditis quorum interest Episcopis, Episcoporum conferentias erigere, suppri- mere aut innovare.

§ 2. Episcoporum conferentia legitime erecta ipso iure personalitate iuridica gaudet.

Can. 450 — § 1. Ad Episcoporum conferentiam ipso iure pertinent omnes in territorio Episcopi dioecesani eisque iure aequiparati, itemque Episcopi coadiutores, Episcopi auxiliares atque ceteri Episcopi titulares peculiari munere, sibi ab Apostolica Sede vel ab Episcoporum conferentia demandato, in eodem territorio fungentes; invitari quoque possunt Ordinarii alterius ritus, ita tamen ut votum tantum consultivum habeant, nisi Episcoporum conferentiae statuta aliud decernant.

§ 2. Ceteri Episcopi titulares neconon Legatus Romani Pontificis non sunt de iure membra Episcoporum conferentiae.

Can. 451 — Quaelibet Episcoporum conferentia sua conficiat statuta, ab Apostolica Sede recognoscenda, in quibus, praeter alia, ordinentur conferentiae conventus plenarii habendi, et provideantur consilium Episcoporum permanens et secretaria generalis conferentiae, atque alia etiam officia et commissiones quae iudicio conferentiae fini consequendo efficacius consulant.

Can. 452 — § 1. Quaelibet Episcoporum conferentia sibi eligat praesidem, determinet quisnam, praeside legitimate impedito, munere propraesidis fungatur, atque secretarium generale designet, ad normam statutorum.

§ 2. Praeses conferentiae, atque eo legitimate impedito pro-praeses, non tantum Episcoporum conferentiae conventibus generalibus, sed etiam consilio permanenti praeest.

Can. 453 — Conventus plenarii Episcoporum conferentiae habentur semel saltem singulis annis, et praeterea quoties id postulent peculiaria adjuncta, secundum statutorum praescripta.

Can. 454 — § 1. Suffragium deliberativum in conventibus plenariis Episcoporum conferentiae ipso iure competit Episcopis dioecesani eisque qui iure ipsis aequiparantur, necnon Episcopis coadiutoribus.

nih Cerkva določenega ozemlja ali predstojnike delnih Cerkva različnih narodov; apostolski sedež ima pravico za vsako izmed teh izdati posebne določbe.

Kan. 449 — § 1. Samo vrhovna cerkvena oblast ima po posvetovanju s škofi, ki se jih to tiče, pravico ustanoviti, razpustiti ali obnoviti škofovsko konferenco.

§ 2. Zakonito ustanovljena škofovsko konferenco je po samem pravu pravna oseba.

Can. 450 — § 1. Po samem pravu pripadajo škofovski konferenci vsi krajevni škofje na ozemlju in tisti, ki so jim po pravu enaki, in tudi škofje pomočniki, pomožni škofje in drugi naslovni škofje, ki jim je apostolski sedež ali škofovsko konferenco poverila posebno nalogu, da jo opravlajo na tem ozemlju; povabiti je mogoče tudi ordinarije drugega obreda, vendar tako, da imajo samo posvetovalen glas, razen če statut škofovsko konference odloča kaj drugega.

§ 2. Drugi naslovni škofje in tudi odposlanec rimskega papeža po pravu niso člani škofovsko konference.

Can. 451 — Vsaka škofovsko konferenco naj izdela svoj statut, ki mora biti pregledan od apostolskega sedeža, in se v njem poleg drugega urejajo plenarna zasedanja, ki jih mora imeti konferenco, in poskrbi za stalni svet škofov in glavno tajništvo konference pa tudi za druge službe in komisije, ki po presoji konference zagotavljajo učinkovitejše doseganje cilja.

Can. 452 — § 1. Vsaka škofovsko konferenco naj si po določbi statuta izvoli predsednika, določi, kdo opravlja nalogu namestnika predsednika, kadar je predsednik zakonito oviran, in določi glavnega tajnika.

§ 2. Predsednik konference, če je ta zakonito oviran, pa podpredsednik, predseduje ne le glavnim zasedanjem škofovsko konference, ampak tudi stalnemu svetu.

Can. 453 — Plenarna zasedanja škofovsko konference naj bodo vsako leto vsaj enkrat, poleg tega pa, kadar po predpisih statuta to zahtevajo posebne razmere.

Can. 454 — § 1. Po samem pravu imajo na plenarnih zasedanjih škofovsko konferenco odločajoč glas krajevni škofje in tisti, ki so jim po pravu enaki, pa tudi škofje pomočniki.

§ 2. Episcopis auxiliaribus ceterisque Episcopis titularibus qui ad Episcoporum conferentiam pertinent, suffragium competit deliberativum aut consultivum, iuxta statutorum conferentiae praescripta; firmum tamen sit eis solis, de quibus in § 1, competere suffragium deliberativum, cum agitur de statutis conficiendis aut immutandis.

Can. 455 — § 1. Episcoporum conferentia decreta generalia ferre tantummodo potest in causis, in quibus ius universale id praescribit aut peculiare Apostolicae Sedis mandatum sive motu proprio sive ad petitionem ipsius conferentiae id statuerit.

§ 2. Decreta de quibus in § 1, ut valide ferantur in plenario conventu, per duas saltem ex tribus partibus suffragiorum Praesulum, qui voto deliberativo fruentes ad conferentiam pertinent, proferri debent, atque vim obligandi non obtinent, nisi ab Apostolica Sede recognita, legitime promulgata fuerint.

§ 3. Modus promulgationis et tempus a quo decreta vim suam exserunt, ab ipsa Episcoporum conferentia determinantur.

§ 4. In casibus in quibus nec ius universale nec peculiare Apostolicae Sedis mandatum potestatem, de qua in § 1, Episcoporum conferentiae concessit, singuli Episcopi dioecesani competentia integra manet, nec conferentia eiusve praeses nomine omnium Episcoporum agere valet, nisi omnes et singuli Episcopi consensum dederint.

Can. 456 — Absoluto conventu plenario Episcoporum conferentiae, relatio de actis conferentiae necnon eius decreta a praeside ad Apostolicam Sedem transmittantur, tum ut in eiusdem notitiam acta perforantur, tum ut decreta, si quae sint, ab eadem recognosci possint.

Can. 457 — Consilii Episcoporum permanentis est curare, ut res in plenario conventu conferentiae agendae praeparentur et decisiones in conventu plenario statutae debite executioni mandentur; eiusdem etiam est alia negotia peragere, quae ipsi ad normam statutorum committuntur.

Can. 458 — Secretariae generalis est:

1º relationem componere actorum et decretorum conventus plenarii conferentiae necnon actorum consilii Episcoporum permanentis, et eadem cum omnibus conferentiae membris communicare itemque alia acta conscribere, quae ipsi a conferentiae praeside aut a consilio permanenti componenda committuntur;

2º communicare cum Episcoporum conferentiis finitimus acta et documenta quae a conferentia in plenario conventu aut a consilio Episcoporum permanenti ipsis transmitti statuantur.

§ 2. Pomožni škofje in drugi naslovni škofje, ki so člani škofovske konference, imajo odločajoč ali posvetovalen glas, kakor predpisuje statut konference; kadar gre za pripravo ali spremenitev statuta, pa naj vendar imajo odločajoč glas samo tisti, o katerih govorí § 1.

Kan. 455 — § 1. Škofovska konferenca more izdati odloke le v primerih, za katere to predpisuje splošno pravo ali je to določilo posebno naročilo apostolskega sedeža ali iz lastnega nagiba ali na prošnjo same konference.

§ 2. Da so odloki, o katerih govorí § 1, na plenarnem zasedanju veljavno sprejeti, morajo dobiti vsaj dve tretjini glasov predstojnikov, ki so člani konference in imajo odločajoč glas, obvezujočo moč pa dobijo le, ko jih pregleda apostolski sedež in so zakonito razglašeni.

§ 3. Način razglasitve in čas, ko odloki začno veljati, določi škofovska konferenca sama.

§ 4. V primerih, za katere ne splošno pravo ne posebno naročilo apostolskega sedeža ni podelilo škofovski konferenci oblasti, ki jo omenja § 1, ostane pravica posameznega krajevnega škofa neokrnjena in konferenca ali njen predsednik v imenu vseh škofov ne more ukrepati, razen če so vsi in posamezni škofje dali privolitev.

Kan. 456 — Po končanem plenarnem zasedanju škofovske konference naj predsednik pošlje poročilo o delu konference in tudi njene odloke apostolskemu sedežu, da ga obvesti o njenem delu in da more pregledati odloke, če kakšni so.

Kan. 457 — Stalni svet škofov mora skrbeti, da se pripravi vse, kar bo obravnavalo plenarno zasedanje konference in da se odločitve, ki jih je plenarno zasedanje določilo, ustrezno izvršujejo; skrbeti mora tudi, da se izvršujejo druge zadeve, ki so mu po določbi statuta zaupane.

Kan. 458 — Glavno tajništvo mora:

1. sestaviti poročilo o delu in odlokih plenarnega zasedanja konference in tudi o dejavnostih stalnega sveta škofov ter jih poslati vsem članom konference, prav tako sestaviti druge spise, ki mu jih v sestavo izroči sam predsednik konference ali stalni svet;

2. pošiljati sosednjim škofovskim konferencam spise in listine, ki jim jih konferenca na plenarnem zasedanju ali stalni svet škofov skleneta poslati.

Can. 459 — § 1. Foveantur relationes inter Episcoporum conferentias, praesertim viciniores, ad maius bonum promovendum ac tuendum.

§ 2. Quoties vero actiones aut rationes a conferentiis ineuntur formam internationalem praeseferentes, Apostolica Sedes audiatur oportet.

Titulus III

DE INTERNA ORDINATIONE ECCLESiarum PARTICULARIUM

Caput I

DE SYNODO DIOECESANA

Can. 460 — Synodus dioecesana est coetus delectorum sacerdotum aliorumque christifidelium Ecclesiae particularis, qui in bonum totius communilitatis dioecesanae Episcopo dioecesano adiutricem operam praestant, ad normam canonum qui sequuntur.

Can. 461 — § 1. Synodus dioecesana in singulis Ecclesiis particularibus celebretur cum, iudicio Episcopi dioecesani et auditu consilio presbyterali, adiuncta id suadeant.

§ 2. Si Episcopus plurium dioecesium curam habet, aut unius curam habet uti Episcopus proprius, alterius vero uti Administrator, unam synodum dioecesanam ex omnibus dioecesibus sibi commissis convocare potest.

Can. 462 — § 1. Synodum dioecesanam convocat solus Episcopus dioecesanus, non autem qui ad interim dioecesi praeest.

§ 2. Synodo dioecesanae praeest Episcopus dioecesanus, qui tamen Vicarium generalem aut Vicarium episcopalem pro singulis sessionibus synodi ad hoc officium implendum delegare potest.

Can. 463 — § 1. Ad synodum dioecesanam vocandi sunt uti syndici sodales eamque participandi obligatione tenentur:

1° Episcopus coadiutor atque Episcopi auxiliares;

2° Vicarii generales et Vicarii episcopales, necnon Vicarius iudicialis;

3° canonici ecclesiae cathedralis;

4° membra consilii presbyteralis;

5° christifideles laici, etiam sodales institutorum vitae consecratae, a consilio pastorali eligendi, modo et numero ab Episcopo dioecesano determinandis, aut, ubi hoc consilium non exstet, ratione ab Episcopo dioecesano determinata;

Kan. 459 — 1. Med škofovskimi, zlasti sosednjimi konferencami, naj se gojijo stiki za pospeševanje in varovanje večjega blagra.

§ 2. Kadar pa konference obravnavajo dejavnosti ali zadeve, ki imajo mednarodni značaj, se je treba posvetovati z apostolskim sedežem.

Tretji naslov

NOTRANJA UREDITEV DELNIH CERKVA

Prvo poglavje

ŠKOFIJSKA SINODA

Kan. 460 — Škofijska sinoda je zbor izvoljenih duhovnikov in drugih vernikov delne Cerkve, ki je krajevnemu škofu v pomoci za dobro vsega škofijskega občestva po določbi naslednjih kanonov.

Kan. 461 — § 1. Škofijska sinoda naj se izvede v posameznih delnih Cerkvah, kadar po presoji krajevnega škofa in po posvetovanju z duhovniškim svetom razmere to svetujojo.

§ 2. Če ima škof na skrbi več škofij ali skrbi za eno kot lastni škof, za drugo pa kot upravitelj, more sklicati eno škofijsko sinodo iz vseh njemu zaupanih škofij.

Kan. 462 — § 1. Škofijsko sinodo skliče samo krajevni škof, ne pa tisti, ki začasno vodi škofijo.

§ 2. Škofijski sinodi predseduje krajevni škof, ki pa more za to službo za posamezne sinodalne seje pooblastiti generalnega ali škofovega vikarja.

Kan. 463 — § 1. Na škofijsko sinodo morajo biti poklicani kot člani in se je morajo udeležiti:

1. škof pomočnik in pomožni škofje;

2. generalni in škofovi vikarji pa tudi sodni vikar;

3. stolni kanoniki;

4. člani duhovniškega sveta;

5. verniki laiki, tudi člani ustanov posvečenega življenja, ki jih izvoli pastoralni svet na način in po številu, ki ju mora določiti krajevni škof ali, kjer tega sveta ni, na način, ki ga določi krajevni škof;

6º rector seminarii dioecesani maioris;

7º vicarii foranei;

8º unus saltem presbyter ex unoquoque vicariatu foraneo eligendus ab omnibus qui curam animarum inibi habeant; item eligendus est alius presbyter qui, eodem impedito, in eius locum substituatur;

9º aliqui Superiores institutorum religiosorum et societatum vitae apostolicae, quae in dioecesi domum habent, eligendi numero et modo ab Episcopo dioecesano determinatis.

§ 2. Ad synodum dioecesanam ab Episcopo dioecesano vocari uti synodi sodales possunt alii quoque, sive clerici, sive institutorum vitae consecratae sodales, sive christifideles laici.

§ 3. Ad synodum dioecesanam Episcopus dioecesanus, si id opportunum duxerit, invitare potest uti observatores aliquos ministros aut sodales Ecclesiarum vel communitatum ecclesialium, quae non sunt in plena cum Ecclesia catholica communione.

Can. 464 — Synodi sodalis, si legitimo detineatur impedimento, non potest mittere procuratorem qui ipsius nomine eidem intersit; Episcopum vero dioecesanan de hoc impedimento certiorem faciat.

Can. 465 — Propositae quaestiones omnes liberae sodalium disceptationi in synodi sessionibus subiciantur.

Can. 466 — Unus in synodo dioecesana legislator est Episcopus dioecesanus, alius synodi sodalibus voto tantummodo consultivo gaudentibus; unus ipse synodalibus declarationibus et decretis subscriptit, quae eius auctoritate tantum publici iuris fieri possunt.

Can. 467 — Episcopus dioecesanus textus declarationum ac decretorum synodalium communicet cum Metropolita necnon cum Episcoporum conferentia.

Can. 468 — § 1. Episcopo dioecesano competit pro suo prudenti iudicio synodum dioecesana suspendere necnon dissolvere.

§ 2. Vacante vel impedita sede episcopali, synodus dioecesana ipso iure intermittitur, donec Episcopus dioecesanus, qui succedit, ipsam continuari decreverit aut eandem extinctam declaraverit.

Caput II DE CURIA DIOECESANA

Can. 469 — Curia dioecesana constat illis institutis et personis, quae Episcopo operam praestant in regimine universae dioecesis, praesertim in actione pastorali dirigenda, in administratione dioecesis curanda, necnon in potestate judiciali exercenda.

6. ravnatelj velikega škofijskega semenišča;

7. dekan;

8. vsaj en duhovnik iz vsake dekanije, ki ga morajo izvoliti vsi, ki tam opravljajo pastoralno delo; prav tako mora biti izvoljen še drug duhovnik, ki naj tega nadomesti, če je zadržan;

9. nekaj predstojnikov redovnih ustanov in družb apostolskega življenja, ki imajo hiše v škofiji; izvoliti jih je treba v številu in na način, ki ju določi krajevni škof.

§ 2. Na škofijsko sinodo more krajevni škof poklicati kot sinodalne člane tudi druge, bodisi klerike bodisi člane ustanov posvečenega življenja bodisi vernike laike.

§ 3. Na škofijsko sinodo lahko krajevni škof, če se mu zdi primerno, povabi kot opazovalce nekaj služabnikov ali članov Cerkva in cerkvenih skupnosti, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvio.

Kan. 464 — Če je član sinode zakonito zadržan, ne more poslati namestnika, ki bi bil na njej navzoč v njegovem imenu; krajevnega škofa pa naj obvesti o tem zadržku.

Kan. 465 — O vseh predloženih vprašanjih naj člani na sinodalnih sejah svobodno razpravljajo.

Kan. 466 — Edini zakonodajalec na škofijski sinodi je krajevni škof, drugi člani sinode imajo le posvetovalen glas; samo on podpisuje sinodalne izjave in odloke, ki se lahko objavijo le z njegovo oblastjo.

Kan. 467 — Krajevni škof naj pošlje besedilo sinodalnih izjav in odkrov metropolitu in tudi škofovski konferenci.

Kan. 468 — § 1. Krajevni škof ima pravico, da po pametni presoji prekine in tudi razpusti škofijsko sinodo.

§ 2. Če je škofijski sedež izpraznjen ali oviran, se škofijska sinoda prekine po samem pravu, dokler krajevni škof naslednik ne odloči, da se nadaljuje, ali izjavi, da je ukinjena.

Drugo poglavje ŠKOFIJSKA KURIJA

Can. 469 — Škofijska kurija obsegata tiste ustanove in osebe, ki pomagajo škofu pri vodstvu celotne škofije, posebno pri vodstvu pastoralnega dela, upravi škofije in izvajanju sodne oblasti.

Can. 470. — Nominatio eorum, qui officia in curia dioecesana exercent, spectat ad Episcopum dioecesanum.

Can. 471 — Omnes qui ad officia in curia admittuntur debent:

1º promissionem emittere de munere fideliter adimplendo, secundum rationem iure vel ab Episcopo determinatam;

2º secretum servare intra fines et secundum modum iure aut ab Episcopo determinatos.

Can. 472 — Circa causas atque personas quae in curia ad exercitium potestatis iudicialis pertinent, serventur praescripta Libri VII *De processibus*; de iis autem quae ad administrationem dioecesis spectant, serventur praescripta canonum qui sequuntur.

Can. 473 — § 1. Episcopus dioecesanus curare debet ut omnia negotia quae ad universae dioecesis administrationem pertinent, debite coordinentur et ad bonum portionis populi Dei sibi commissae aptius procurandum ordinentur.

§ 2. Ipsius Episcopi dioecesani est coordinare actionem pastoralem Vicariorum sive generalium sive episcopalium; ubi id expediat, nominari potest Moderator curiae, qui sacerdos sit oportet, cuius est sub Episcopi auctoritate ea coordinare quae ad negotia administrativa tractanda attinent, itemque curare ut ceteri curiae addicti officium sibi commissum rite adimpleant.

§ 3. Nisi locorum adiuncta iudicio Episcopi aliud suadeant, Moderator curiae nominetur Vicarius generalis aut, si plures sint, unus ex Vicariis generalibus.

§ 4. Ubi id expedire iudicaverit, Episcopus, ad actionem pastoralem aptius fovendam, constituere potest consilium episcopale, constans scilicet Vicariis generalibus et Vicariis episcopalibus.

Can. 474 — Acta curiae quae effectum iuridicum habere nata sunt, subscribi debent ab Ordinario a quo emanant, et quidem ad validitatem, ac simul a curiae cancellario vel notario; cancellarius vero Moderatorem curiae de actis certiorem facere tenetur.

Art. 1

DE VICARIIS GENERALIBUS ET EPISCOPALIBUS

Can. 475 — §. 1. In unaquaque dioecesi constituendus est ab Episcopo dioecesano Vicarius generalis, qui potestate ordinaria ad normam canonum qui sequuntur instructus, ipsum in universae dioecesis regimine adiuvet.

Kan. 470 — Osebe, ki opravljajo službe v škofijski kuriji, imenuje krajevni škof.

Kan. 471 — Vsi, ki bodo prevzeli službe v kuriji, morajo:

1. obljuditi, da bodo službo vestno opravljeni, kakor določa pravo ali škof;

2. varovati tajnost v mejah in na način, ki ga določata pravo in škof.

Kan. 472 — Za sodne primere in osebe, ki v kuriji izvršujejo sodno oblast, veljajo predpisi sedme knjige o postopkih; za škofijsko upravo veljajo predpisi naslednjih kanonov.

Kan. 473 — § 1. Krajevni škof mora skrbeti, da se vse, kar zadeva upravo celotne škofije, ustrezeno usklajuje in čim primernejše ureja v dobro zaupanega mu dela božjega ljudstva.

§ 2. Krajevni škof mora usklajevati pastoralno dejavnost generalnih in škofovih vikarjev; kjer bi bilo to koristno, lahko imenuje moderatorja kurije, ki mora biti duhovnik in mora pod škofovo oblastjo usklajevati opravila, ki zadevajo upravo, in skrbeti, da drugi v kuriji pravilno spolnjujejo zaupano jim službo.

§ 3. Če krajevne razmere po presoji škofa ne svetujejo kaj drugega, naj se za moderatorja kurije imenuje generalni vikar, če pa jih je več, eden izmed generalnih vikarjev.

§ 4. Če škof meni, da je za boljše pospeševanje pastoralne dejavnosti koristno, more ustanoviti škofov svet, ki ga sestavlajo generalni in škofovi vikarji.

Kan. 474 — Akte kurije, ki imajo po naravi pravni učinek, mora za veljavnost podpisati ordinarij, ki jih izda, in hkrati kancler kurije ali notar; kancler pa mora moderatorja kurije obveščati o aktih.

Prvi člen

GENERALNI IN ŠKOFOVI VIKARJI

Kan. 475 — § 1. Vsaki škofiji mora krajevni škof postaviti generalnega vikarja, ki mu po določbi naslednjih kanonov z redno oblastjo pomaga pri vodstvu celotne škofije.

§ 2. Pro regula generali habeatur ut unus constituatur Vicarius generalis, nisi dioecesis amplitudo vel incolarum numerus aut aliae rationes pastorales aliud suadeant.

Can. 476 — Quoties rectum dioecesis regimen id requirat, constitui etiam possunt ab Episcopo dioecesano unus vel plures Vicarii episcopales, qui nempe aut in determinata dioecesis parte aut in certo negotiorum genere aut quoad fideles determinati ritus vel certi personarum coetus, eadem gaudent potestate ordinaria, quae iure universali Vicario generali competit, ad normam canonum qui sequuntur.

Can. 477 — § 1. Vicarius generalis et episcopalis libere ab Episcopo dioecesano nominatur et ab ipso libere removeri possunt, firmo praescripto can. 406; Vicarius episcopalis, qui non sit Episcopus auxiliaris, nominetur tantum ad tempus, in ipso constitutionis actu determinandum.

§ 2. Vicario generali absente vel legitime impedito, Episcopus dioecesanus alium nominare potest, qui eius vices suppleat; eadem norma applicatur pro Vicario episcopali.

Can. 478 — § 1. Vicarius generalis et episcopalis sint sacerdotes annos nati non minus triginta, in iure canonico aut theologia doctores vel licentiati vel saltem in iisdem disciplinis vere periti, sana doctrina, probitate, prudentia ac rerum gerendarum experientia commendati.

§ 2. Vicarii generalis et episcopalis munus componi non potest cum munere canonici paenitentiarii, neque committi consanguineis Episcopi usque ad quartum gradum.

Can. 479 — § 1. Vicario generali, vi officii, in universa dioecesi competit potestas exsecutiva quae ad Episcopum dioecesanum iure pertinet, ad ponendos scilicet omnes actus administrativos, iis tamen exceptis quos Episcopus sibi reservaverit vel qui ex iure requirant speciale Episcopi mandatum.

§ 2. Vicario episcopali ipso iure eadem competit potestas de qua in § 1, sed quoad determinatam territorii partem aut negotiorum genus aut fideles determinati ritus vel coetus tantum pro quibus constitutus est, iis causis exceptis quas Episcopus sibi aut Vicario generali reservaverit, aut quae ex iure requirunt speciale Episcopi mandatum.

§ 3. Ad Vicarium generalem atque ad Vicarium episcopalem, intra ambitum eorum competentiae, pertinent etiam facultates habituales ab Apostolica Sede Episcopo concessae, necnon rescriptorum exsecutio, nisi aliud expresse cautum fuerit aut electa fuerit industria personae Episcopi dioecesani.

§ 2. Na splošno velja pravilo, da se postavi samo en generalni vikar, razen če obsežnost škofije ali število prebivalcev ali drugi pastoralni razlogi svetujejo kaj drugega.

Kan. 476 — Kadar je za dobro vodstvo škofije potrebno, more krajevni škof postaviti tudi enega ali več škofovih vikarjev, ki imajo v določenem delu škofije ali v določeni vrsti opravil ali glede vernikov določenega obreda ali glede določene skupnosti oseb isto redno oblast, ki jo ima po splošnem pravu generalni vikar po določbi naslednjih kanonov.

Kan. 477 — § 1. Generalnega in škofovega vikarja imenuje krajevni škof svobodno in ju more sam svobodno odstraniti, velja pa predpis kan. 406; škofov vikar, ki ni pomožni škof, naj se imenuje le za nekaj časa, ki mora biti določen v listini o imenovanju.

§ 2. Če je generalni vikar odsoten ali zakonito zadržan, more krajevni škof imenovati drugega, ki ga nadomešča; ista določba velja za škofovega vikarja.

Kan. 478 — § 1. Generalni in škofov vikar naj bosta duhovnika, stara vsaj trideset let, doktorja ali licenciata cerkvenega prava ali teologije ali vsaj resnično izvedena v teh vedah, ki ju priporoča zdrav nauk, neoporečnost, razumnost in izkušenost v vodstvu.

§ 2. Služba generalnega in škofovega vikarja ne more biti združena s službo kanonika penitenciarija niti izročena škofovim sorodnikom do četrtega kolena.

Kan. 479 — § 1. Generalni vikar ima po službi v vsej škofiji izvršno oblast, ki jo ima po pravu krajevni škof, da upravlja vse administrativne zadeve, razen tistih, ki si jih je škof pridržal ali po pravu zahtevajo posebno škofov naročilo.

§ 2. Škofov vikar ima po samem pravu isto oblast, o kateri govori § 1, toda glede na določen del ozemlja ali vrsto opravil ali vernike določenega obreda ali samo skupnosti, za katere je bil postavljen; izvzete so le tiste zadeve, ki jih je škof pridržal sebi ali generalnemu vikarju ali po samem pravu zahtevajo posebno škofov naročilo.

§ 3. Generalni in škofov vikar imata v področju svoje pristojnosti tudi stalna pooblastila, ki jih je škofu podelil apostolski sedež, pa tudi izvršujeta reskripte, razen če ni izrečeno določeno kaj drugega ali pa je bila oseba krajevnega škofa namenoma izbrana.

Can. 480 — Vicarius generalis et Vicarius episcopalis de praecipuis negotiis et gerendis et gestis Episcopo dioecesano referre debent, nec umquam contra voluntatem et mentem Episcopi dioecesani agant.

Can. 481 — § 1. Expirat potestas Vicarii generalis et Vicarii episcopalis expleto tempore mandati, renuntiatione, itemque, salvis cann. 406 et 409, remotione eisdem ab Episcopo dioecesano intimata, atque sedis episcopalis vacatione.

§ 2. Suspenso munere Episcopi dioecesani, suspenditur potestas Vicarii generalis et Vicarii episcopalis, nisi episcopali dignitate aucti sint.

Art. 2

DE CANCELLARIO ALIISQUE NOTARIIS ET DE ARCHIVIS

Can. 482 — § 1. In qualibet curia constituatur cancellarius, cuius praecipuum munus, nisi aliter iure particulari statuatur, est curare ut acta curiae redigantur et expediantur, atque eadem in curiae archivo custodiantur.

§ 2. Si necesse videatur, cancellario dari potest adiutor, cui nomen sit vice-cancellarius.

§ 3. Cancellarius necnon vice-cancellarius sunt eo ipso notarii et secretarii curiae.

Can. 483 — § 1. Praeter cancellarium, constitui possunt alii notarii, quorum quidem scriptura seu subscriptio publicam fidem facit quod attinet sive ad quaelibet acta, sive ad acta iudicialia dumtaxat, sive ad acta certae causae aut negotii tantum.

§ 2. Cancellarius et notarii debent esse integrae famae et omni suspicione maiores; in causis quibus fama sacerdotis in discrimen vocari possit, notarius debet esse sacerdos.

Can. 484 — Officium notariorum est:

1º conscribere acta et instrumenta circa decreta, dispositiones, obligationes vel alia quae eorum operam requirunt;

2º in scriptis fideliter redigere quae geruntur, eaque cum significatione loci, diei, mensis et anni subsignare;

3º acta vel instrumenta legitime petenti ex regesto, servatis servandis, exhibere et eorum exempla cum autographo conformia declarare.

Can. 485 — Cancellarius aliquique notarii libere ab officio removeri possunt ab Episcopo dioecesano, non autem ab Administratore dioecesano, nisi de consensu collegii consultorum.

Kan. 480 — Generalni in škofov vikar morata krajevnemu škofu poročati o pomembnih zadevah, ki jih je treba opraviti in ki so opravljene, nikdar pa naj ne delata proti volji in namenu krajevnega škofa.

Kan. 481 — § 1. Oblast generalnega in škofovega vikarja ugasne, ko preteče čas naročila, z odpovedjo, prav tako ob veljavi kan. 406 in 409 z odstranitvijo, ki jo je njima sporočil krajevni škof, in tudi izpraznitvijo škofovskega sedeža.

§ 2. Kadar se prekine služba krajevnega škofa, se prekine tudi oblast generalnega in škofovega vikarja, razen če imata škofovsko dostojanstvo.

Drugi člen

KANCLER, DRUGI NOTARJI IN ARHIVI

Kan. 482 — § 1. V vsaki kuriji naj se postavi kancler; če ni v območnem pravu določeno drugače, je njegova glavna dolžnost skrbeti, da se spisi kurijske sestavljanje, odpošiljanje in hranjenje v arhivu kurije.

§ 2. Če se zdi potrebno, se kanclerju lahko dodeli pomočnik, ki se imenuje kanclerjev namestnik.

§ 3. Kancler in kanclerjev namestnik sta sama po sebi notarja in tajnika kurije.

Kan. 483 — § 1. Poleg kanclerja se lahko postavijo drugi notarji, katerih listine in podpisi imajo polno dokazno moč, kar zadeva kakršnekoli spise ali le sodne spise ali le spise določene pravde ali zadeve.

§ 2. Kancler in notarji morajo imeti neoporečen ugled in biti prosti vsakega suma; v pravdah, v katerih bi lahko prišel v nevarnost duhovnikov ugled, mora biti notar duhovnik.

Kan. 484 — Opravila notarjev so:

1. spisovati spise in listine o odlokih in odločbah, odredbah, obveznostih ali o drugem, kjer se zahteva njihovo sodelovanje;

2. vestno sestavljati zapisnike o tem, kar se obravnava, in jih podpisovati z navedbo kraja, dneva, meseca in leta;

3. izročati iz arhiva, upoštevajoč vse potrebno, spise ali listine tistemu, ki zanje zakonito prosi, in potrjevati, da so prepisi listin skladni z izvirnikom.

Kan. 485 — Kanclerja in druge notarje more svobodno odstraniti iz službe krajevni škof, ne pa škoftijski upravitelj, razen s privolitvijo zabora svetovalcev.

Can. 486 — § 1. Documenta omnia, quae dioecesim vel paroecias respiciunt, maxima cura custodiri debent.

§ 2. In unaquaque curia erigatur, in loco tuto, archivum seu tabularium dioecesanum, in quo instrumenta et scripturae quae ad negotia dioecesana tum spiritualia tum temporalia spectant, certo ordine disposita et diligenter clausa custodianter.

§ 3. Documentorum, quae in archivo continentur, conficiatur inventarium seu catalogus, cum brevi singularum scripturarum synopsis.

Can. 487 — § 1. Archivum clausum sit oportet eiusque clavem habent solum Episcopus et cancellarius, nemini licet illud ingredi nisi de Episcopi aut Moderatoris curiae simul et cancellarii licentia.

§ 2. Ius est iis quorum interest, documentorum, quae natura sua sunt publica quaque ad statum suae personae pertinent, documentum authenticum scriptum vel photostaticum per se vel procuratorem recipere.

Can. 488 — Ex archivo non licet efferre documenta, nisi ad breve tempus tantum atque de Episcopi aut insimul Moderatoris curiae et cancellarii consensu.

Can. 489 — § 1. Sit in curia dioecesana archivum quoque secretum, aut saltem in communi archivo armarium seu scrinium, omnino clausum et obseratum, quod de loco amoveri nequeat, in quo scilicet documenta secreto servanda cautissime custodianter.

§ 2. Singulis annis destruantur documenta causarum criminalium in materia morum, quarum rei vita cesserunt aut quae a decennio sententia condemnatoria absolutae sunt, retento facti brevi summario cum textu sententiae definitivae.

Can. 490 — § 1. Archivi secreti clavem habeat tantummodo Episcopus.

§ 2. Sede vacante, archivum vel armarium secretum ne aperiatur, nisi in casu verae necessitatis, ab ipso Administratore dioecesano.

§ 3. Ex archivo vel armario secreto documenta ne efferantur.

Can. 491 — § 1. Curet Episcopus dioecesanus ut acta et documenta archivorum quoque ecclesiarum cathedralium, collegiatarum, parochialium, aliarumque in suo territorio extantium diligenter serventur, atque inventaria seu catalogi conficiantur duabus exemplaribus, quorum alterum in proprio archivo, alterum in archivo dioecesano serventur.

§ 2. Curet etiam Episcopus dioecesanus ut in dioecesi habeatur archivum historicum atque documenta valorem historicum habentia in eodem diligenter custodianter et systematice ordinentur.

Kan. 486 — § 1. Vse listine, ki zadevajo škofijo ali župnije, je treba nadvse skrbno hraniti.

§ 2. V vsaki kuriji naj se uredi na varnem mestu škofijski arhiv ali shramba za listine, kjer naj se dobro urejeno in skrbno zaklenjeno hranijo listine in spisi, ki zadevajo duhovne in časne zadeve škofije.

§ 3. Sestavi naj se inventar ali seznam listin, ki so v arhivu, s kratkim povzetkom vsebine posameznih listin.

Kan. 487 — § 1. Arhiv mora biti zaklenjen, njegov ključ pa naj imata samo škof in kandler; vanj ne sme nihče stopiti brez dovoljenja škofa ali moderatorja kurije in kandlerja hkrati.

§ 2. Pravico dobiti osebno ali po namestniku avtentične, spisane ali fotokopirane listine, ki so po svoji naravi javne, in tiste, ki zadevajo status lastne osebe, imajo tisti, ki imajo na tem interes.

Kan. 488 — Iz arhiva ni dovoljeno odnašati listin razen samo za krajsi čas in s privolitvijo škofa ali moderatorja kurije in kandlerja hkrati.

Kan. 489 — § 1. V škofijski kuriji bodi tudi tajni arhiv ali vsaj v splošnem arhivu dobro zaprta in zaklenjena omara ali predal, ki ga ni mogoče odnesti, in se v njem nadvse varno hranijo listine, ki morajo ostati tajne.

§ 2. Vsako leto naj se uničijo spisi o kazenskih postopkih, ki se tičejo nravnih zadev, če so obdolženci že umrli ali je preteklo že deset let, odkar so bili z obsodbo končani. Ohrani pa naj se kratek povzetek dejanja z besedilom končne sodbe.

Kan. 490 — § 1. Ključ tajnega arhiva naj ima samo škof.

§ 2. Kadar je sedež izpraznjen, naj se tajni arhiv ali omara ne odpira; v primeru resnične potrebe jo odpre sam škofijski upravitelj.

§ 3. Iz tajnega arhiva ali omare naj se listine ne odnašajo.

Kan. 491 — § 1. Krajevni škof naj skrbi, da se skrbno hranijo tudi spisi in listine arhivov stolnih, kolegiatnih, župnijskih in drugih cerkva, ki so na njegovem ozemlju, in se sestavijo inventarji ali seznamni v dveh izvodih, katerih eden naj se hrani v lastnem, drugi pa v škofijskem arhivu.

§ 2. Krajevni škof naj tudi skrbi, da je v škofiji zgodovinski arhiv in da se listine, ki imajo zgodovinsko vrednost, v njem skrbno hranijo in sistematično urejajo.

§ 3. Acta et documenta, de quibus in §§ 1 et 2, ut inspiciantur aut efferantur, serventur normae ab Episcopo dioecesano statutae.

Art. 3

DE CONSILIO A REBUS OECONOMICIS ET DE OECONOMO

Can. 492 — § 1. In singulis dioecesibus constituatur consilium a rebus oeconomicis, cui praesidet ipse Episcopus dioecesanus eiusve delegatus, et quod constat tribus saltem christifidelibus, in re oeconomica necnon in iure civili vere peritis et integritate praestantibus, ab Episcopo nominatis.

§ 2. Membra consilii a rebus oeconomicis ad quinquennium nominentur, sed expleto hoc tempore ad alia quinquennia assumi possunt.

§ 3. A consilio a rebus oeconomicis excluduntur personae quae cum Episcopo usque ad quartum gradum consanguinitatis vel affinitatis coniunctae sunt.

Can. 493 — Praeter munera ipsi commissa in Libro V *De bonis Ecclesiae temporalibus*, consilii a rebus oeconomicis est quotannis, iuxta Episcopi dioecesani indicationes, rationem apparare quaestuum et erogationum quae pro universo dioecesis regimine anno venturo praevidentur, necnon, anno exeunte, rationem accepti et expensi probare.

Can. 494 — § 1. In singulis dioecesibus ab Episcopo, auditis collegio consultorum atque consilio a rebus oeconomicis, nominetur oeconomus, qui sit in re oeconomica vere peritus et probitate prorsus praestans.

§ 2. Oeconomus nominetur ad quinquennium, sed expleto hoc tempore ad alia quinquennia nominari potest; durante munere, ne amoveatur nisi ob gravem causam ab Episcopo aestimandam, auditis collegio consultorum atque consilio a rebus oeconomicis.

§ 3. Oeonomi est, secundum rationem a consilio a rebus oeconomicis definitam, bona dioecesis sub auctoritate Episcopi administrare atque ex quaestu dioecesis constituto expensas facere, quas Episcopus aliive ab ipso deputati legitime ordinaverint.

§ 4. Anno vertente, oeconomus consilio a rebus oeconomicis rationem accepti et expensi reddere debet.

§ 3. Kadar kdo pregleduje ali si izposodi spise in listine, o katerih govorita §§ 1 in 2, naj se upoštevajo določbe, ki jih je izdal krajevni škof.

Tretji člen

GOSPODARSKI SVET IN EKONOM

Kan. 492 — § 1. V posameznih škofijah naj se ustanovi gospodarski svet, ki mu predseduje krajevni škof sam ali njegov pooblašenec in ga sestavlja vsaj trije verniki, ki so res izvedeni v gospodarskih zadevah in tudi v civilnem pravu, se odlikujejo po neoporečnosti in jih imenuje škof.

§ 2. Člani gospodarskega sveta se imenujejo za dobo petih let, a jih je po preteku tega časa mogoče imenovati še za druga petletja.

§ 3. V gospodarskem svetu ne smejo biti osebe, ki so v sorodu s škofom do četrtega kolena krvnega sorodstva ali svaštva.

Kan. 493 — Poleg njemu izročenih opravil, ki so omenjena v peti knjigi o cerkvenem premoženju, mora gospodarski svet vsako leto po navodilih krajevnega škofa pripraviti predračun dohodkov in izdatkov, ki se predvidevajo za vso upravo škofije v prihodnjem letu, ob koncu leta pa obračun prejemkov in izdatkov potrditi.

Kan. 494 — § 1. V posameznih škofijah naj škof, ko se je posvetoval z zborom svetovalcev in gospodarskim svetom, imenuje ekonom, ki mora biti res izvedenec v gospodarskih zadevah in skrajno pošten.

§ 2. Ekonom naj se imenuje za dobo petih let, vendar more biti po preteku tega časa imenovan še za druga petletja; med službo naj se odstrani le iz tehtnega razloga, ki ga presodi škof, potem ko se je posvetoval z zborom svetovalcev in gospodarskim svetom.

§ 3. Ekonom mora na način, ki ga določi gospodarski svet, premoženje škofije upravljati pod škofovo oblastjo in iz določenega dohodka škofije kriti izdatke, ki jih zakonito odredijo škof ali drugi njegovi pooblaščenci.

§ 4. Na koncu leta mora ekonom gospodarskemu svetu predložiti obračun prejemkov in izdatkov.

Caput III
DE CONSILIO PRESBYTERALI
ET DE COLLEGIO CONSULTORUM

Can. 495 — § 1. In unaquaque dioecesi constituatur consilium presbyterale, coetus scilicet sacerdotum, qui tamquam senatus sit Episcopi, presbyterium repraesentans, cuius est Episcopum in regimine dioecesis ad normam iuris adiuvare, ut bonum pastorale portionis populi Dei ipsi commissae quam maxime provehatur.

§ 2. In vicariatibus et praefecturis apostolicis Vicarius vel Praefectus constituant consilium ex tribus saltem presbyteris missionariis, quorum sententiam, etiam per epistolam, audiant in gravioribus negotiis.

Can. 496 — Consilium presbyterale habeat propria statuta ab Episcopo dioecesano approbata, attentis normis ab Episcoporum conferentia prolatis.

Can. 497 — Ad designationem quod attinet sodalium consilii presbyteralis:

1° dimidia circiter pars libere eligatur a sacerdotibus ipsis, ad normam canonum qui sequuntur, necnon statutorum;

2° aliqui sacerdotes, ad normam statutorum, esse debent membra nata, qui scilicet ratione officii ipsis demandati ad consilium pertineant;

3° Episcopo dioecesano integrum est aliquos libere nominare.

Can. 498 — § 1. Ius electionis tum activum tum passivum ad consilium presbyterale constituendum habent;

1° omnes sacerdotes saeculares in dioecesi incardinati;

2° sacerdotes saeculares in dioecesi non incardinati, necnon sacerdotes sodales alicuius instituti religiosi aut societatis vitae apostolicae, qui in dioecesi commorantes, in eiusdem bonum aliquod officium exercent.

§ 2. Quatenus statuta id provideant, idem ius electionis conferri potest aliis sacerdotibus, qui domicilium aut quasi-domicilium in dioecesi habent.

Can. 499 — Modus eligendi membra consilii presbyteralis statutis determinandus est, ita quidem ut, quatenus id fieri possit, sacerdotes presbyterii repraesententur, ratione habita maxime diversorum ministeriorum variarumque dioecesis regionum.

Can. 500 — § 1. Episcopi dioecesani est consilium presbyterale convocare, eidem praesidere atque quaestiones in eodem tractandas determinare aut a membris propositas recipere.

Tretje poglavje
DUHOVNIŠKI SVET IN ZBOR SVETOVALCEV

Kan. 495 — § 1. V vsaki škofiji naj se ustanovi duhovniški svet, to je skupnost duhovnikov, ki kot škofov senat predstavlja zbor duhovnikov in mora po določbi prava škofu pomagati pri vodstvu škofije, da bi se pastoralni blagor zaupanega mu dela božjega ljudstva čim učinkoviteje pospeševal.

§ 2. V apostolskih vikariatih in prefekturah naj vikar ali prefekt ustanovi svet vsaj iz treh misijonarjev duhovnikov, za katerih mnenje naj v važnejših zadevah poizve tudi pismeno.

Kan. 496 — Duhovniški svet naj ima lastni statut, ki ga potrdi krajevni škof, upoštевajoč določbe škofovskie konference.

Kan. 497 — Glede določitve članov duhovniškega sveta velja:

1. približno polovico naj jih prosto izvolijo sami duhovniki po določbi naslednjih kanonov in statuta;

2. po določbi statuta morajo nekateri duhovniki biti člani, ki po naravi zaupane jim službe spadajo k svetu;

3. krajevni škof ima neokrnjeno pravico, da jih nekaj svobodno imenuje.

Kan. 498 — § 1. Aktivno in pasivno volilno pravico za sestavitev duhovniškega sveta imajo:

1. vsi svetni duhovniki, ki so inkardinirani v škofijo;

2. svetni duhovniki, ki niso inkardinirani v škofijo, in tudi duhovniki, ki so člani kake redovne ustanove ali družbe apostolskega življenja, pa bivajo v škofiji in v njeno dobro opravljajo kako službo.

§ 2. Kolikor statut predvideva, je mogoče isto volilno pravico podeliti drugim duhovnikom, ki imajo domovališče ali nepravo domovališče v škofiji.

Kan. 499 — Način izvolitve članov v duhovniški svet mora določiti statut, in sicer tako, da predstavlja duhovniki, če je le mogoče, v duhovniškem svetu zlasti različne službe in različna področja v škofiji.

Kan. 500 — § 1. Krajevni škof sklicuje duhovniški svet, mu predseduje in določa vprašanja, o katerih je treba razpravljati, ali sprejema tista, ki so jih predlagali člani.

§ 2. Consilium presbyterale gaudet voto tantum consultivo; Episcopus dioecesanus illud audiat in negotiis maioris momenti, eius autem consensu eget solummodo in casibus iure expresse definitis.

§ 3. Consilium presbyterale numquam agere valet sine Episcopo dioecesano, ad quem solum etiam cura spectat ea divulgandi quae ad normam § 2 statuta sunt.

Can. 501 — § 1. Membra consilii presbyteralis designentur ad tempus, in statutis determinatum, ita tamen ut integrum consilium vel aliqua eius pars intra quinquennium renovetur.

§ 2. Vacante sede, consilium presbyterale cessat eiusque munera impletuntur a collegio consultorum; intra annum a capta possessione Episcopus debet consilium presbyterale noviter constituere.

§ 3. Si consilium presbyterale munus sibi in bonum dioecesis commissum non adimpleat aut eodem graviter abutatur, Episcopus dioecesanus, facta consultatione cum Metropolita, aut si de ipsa sede metropolitana agatur cum Episcopo suffraganeo promotione antiquiore, illud dissolvere potest, sed intra annum debet noviter constitutere.

Can. 502 — § 1. Inter membra consilii presbyteralis ab Episcopo dioecesano libere nominantur aliqui sacerdotes, numero non minore quam sex nec maiore quam duodecim, qui collegium consultorum ad quinquennium constituant, cui competent munera iure determinata; expleto tamen quinquennio munera sua propria exercere pergit usquedum novum collegium constituatur.

§ 2. Collegio consultorum praest Episcopus dioecesanus; sede autem impedita aut vacante, is qui ad interim Episcopi locum tenet aut, si constitutus nondum fuerit, sacerdos ordinatione antiquior in collegio consultorum.

§ 3. Episcoporum conferentia statuere potest ut munera collegii consultorum capitulo cathedrali committantur.

§ 4. In vicariatu et praefectura apostolica munera collegii consultorum competent consilio missionis, de quo in can. 495, § 2, nisi aliud iure statuatur.

Caput IV DE CANONICORUM CAPITULIS

Can. 503 — Capitulum canonicorum, sive cathedrale sive collegiale, est sacerdotum collegium, cuius est functiones liturgicas sollemniares in ecclesia cathedrali aut collegiali persolvere; capituli cathedralis praeterea est munera adimplere, quae iure aut ab Episcopo dioecesano ei committuntur.

§ 2. Duhovniški svet ima samo posvetovalen glas; krajevni škof naj se z njim posvetuje v važnejših zadevah, njegovo privolitev pa potrebuje samo v primerih, ki so v pravu izrečno določeni.

§ 3. Duhovniški svet ne more nikoli ukrepati brez krajevnega škofa, ki mu edinemu pripada skrb objaviti, kar je sklenjeno po določbi § 2.

Kan. 501 — § 1. Člani duhovniškega sveta so izbrani za dobo, ki jo določa statut, vendar tako, da se ves svet ali kak njegov del obnovi v petih letih.

§ 2. Kadar je sedež izpraznjen, preneha tudi duhovniški svet, njegove naloge pa opravlja zbor svetnikov; v času enega leta od prevzema škofije v posest mora škof spet ustanoviti duhovniški svet.

§ 3. Če duhovniški svet ne spolnjuje naloge, ki mu je bila zavzeta v korist škofije, ali jo hudo zlorablja, ga lahko po posvetovanju z metropolitom ali, če gre za metropolitanski sedež, s podrejenim škofom, ki je starejši po posvečenju, krajevni škof razpusti; toda v roku enega leta ga mora znova ustanoviti.

Kan. 502 — § 1. Izmed članov duhovniškega sveta krajevni škof svobodno imenuje nekaj duhovnikov, ne manj kot šest in ne več kot dvanajst, ki naj sestavljajo zbor svetovalcev za dobo petih let in je pristojen za opravila, katera določa pravo; vendar po preteku petih let opravlja svoje naloge, dokler se ne sestavi nov zbor svetovalcev.

§ 2. Zboru svetovalcev predseduje krajevni škof; kadar je sedež izpraznjen ali oviran, pa tisti, ki začasno nadomešča škofa ali, če še ni bil določen, duhovnik iz zборa svetovalcev, ki je starejši po posvečenju.

§ 3. Škofovska konferenca more določiti, da se naloge zboru svetovalcev zaupajo stolnemu kapitlu.

§ 4. V apostolskem vikariatu in prefekturi opravlja naloge zbor svetovalcev svet misjonarjev, o katerem govori kan. 495, § 2, če ni po pravu določeno kaj drugega.

Četrto poglavje KAPITLJI KANONIKOV

Kan. 503 — Stolni ali kolegiatni kapitelj kanonikov je zbor duhovnikov, katerega naloga je, da opravlja slovesnejša bogoslužna opravila v stolnih ali kolegiatnih cerkvah; stolni kapitelj mora poleg tega opravljati še naloge, ki mu jih nalaga pravo ali krajevni škof.

Can. 504 — Capituli cathedralis erectio, innovatio aut suppressio Sedi Apostolicae reservantur.

Can. 505 — Unumquodque capitulum, sive cathedrale sive collegiale, sua habeat statuta, per legitimum actum capitularem condita atque ab Episcopo dioecesano probata; quae statuta ne immutentur neve abrogentur, nisi approbante eodem Episcopo dioecesano.

Can. 506 — § 1. Statuta capitulo, salvis semper fundationis legibus, ipsam capitulo constitutionem et numerum canonicorum determinent; definiant quaenam a capitulo et a singulis canonicis ad cultum divinum necnon ad ministerium persolvendum sint peragenda; decernant conuentus in quibus capitulo negotia agantur atque, salvis quidem iuris universalis praescriptis, condiciones statuant ad validitatem licetatemque negotiorum requisitas.

§ 2. In statutis etiam definiantur emolumenta, tum stabilia tum occasione perfuneti munera solvenda neonon, attentis normis a Sancta Sede latis, quaenam sint canonicorum insignia.

Can. 507 — § 1. Inter canonicos habeatur qui capitulo praesit, atque alia etiam constituant officia ad normam statutorum, ratione quoque habita usus in regione vigentis.

§ 2. Clericis ad capitulo non pertinentibus, committi possunt alia officia, quibus ipsi, ad normam statutorum, canonicis auxilium praebant.

Can. 508 — § 1. Paenitentiarius canonicus tum ecclesiae cathedralis tum ecclesiae collegialis vi officii habet facultatem ordinariam, quam tamen aliis delegare non potest, absolvendi in foro sacramentali a censuris latae sententiae non declaratis, Apostolicae Sedi non reservatis, in dioecesi extraneos quoque, dioecesanos autem etiam extra territorium dioecesis.

§ 2. Ubi deficit capitulo, Episcopus dioecesanus sacerdotem constitutus ad idem munus implendum.

Can. 509 — § 1. Episcopi dioecesani, auditio capitulo, non autem Administratoris dioecesani, est omnes et singulos conferre canonicos, tum in ecclesia cathedrali tum in ecclesia collegiali, revocato quolibet contrario privilegio; eiusdem Episcopi est confirmare electum ab ipso capitulo, qui eidem praesit.

§ 2. Canonicatus Episcopus dioecesanus conferat tantum sacerdotibus doctrina vitaque integritate praestantibus, qui laudabiliter ministerium exarcuerunt.

Can. 510 — § 1. Capitulo canonicorum ne amplius uniantur paroeciae; quae unitae alicui capitulo exstant, ab Episcopo dioecesano a capitulo separantur.

Kan. 504 — Ustanovitev, obnovitev ali razpustitev stolnega kapitla je pridržana apostolskemu sedežu.

Kan. 505 — Vsak stolni ali kolegiatni kapitelj naj ima svoj statut, sprejet z zakonitim kapiteljskim sklepotom in odobren od krajevnega škofa; ta statut se ne sme spremeniti ali razveljaviti brez odobritve istega krajevnega škofa.

Kan. 506 — § 1. Statut kapitla naj, vedno upoštevajoč ustanovno listino, določa sestavo kapitla in število kanonikov; določa naj, kaj morajo delati kapitelj in posamezni kanoniki pri opravljanju bogočastja in službe; določa seje, na katerih se razpravlja o poslih kapitla in, upoštevajoč predpise splošnega prava, določa pogoje, ki se zahtevajo za veljavnost in dopustnost poslov.

§ 2. V statutu naj se tudi določijo stalni in občasni dohodki kanonikov za opravljene naloge in tudi častna znamenja kanonikov, upoštevajoč določbe svetega sedeža.

Kan. 507 — § 1. Eden izmed kanonikov naj bo predstojnik kapitla; po določbi statuta naj se tudi osnujejo službe, upoštevajoč v regiji veljavne navade.

§ 2. Klerikom, ki ne pripadajo kapitlu, se lahko zaupajo nekatere službe, s katerimi naj bodo po določbi statuta kanonikom v pomoč.

Kan. 508 — § 1. Kanonik penitenciarij stolne in kolegiatne cerkve ima po službi redno oblast, ki pa je ne more poveriti drugim, odvezovati v zakramentalnem področju od vnaprej izrečenih cenzur, ki niso razglašene in ne pridržane apostolskemu sedežu, in sicer v škofiji tudi tujce, škofljane pa tudi izven škofijskega ozemlja.

§ 2. Kjer ni kapitla, določi krajevni škof duhovnika za to službo.

Kan. 509 — § 1. Krajevni škof, ne pa škofijski upravitelj, po posvetovanju s kapitljem podeljuje vse in posamezne kanonikate v stolni in kolegiatni cerkvi, vsak nasproten privilegij je preklican; isti škof potrdi predstojnika, ki ga je kapitelj izvolil.

§ 2. Kanonikate naj krajevni škof podeljuje samo duhovnikom, ki se odlikujejo po znanju in neoporečnem življenju in so hvalevredno opravljali službo.

Kan. 510 — § 1. Kapitlu kanonikov naj se več ne pridružujejo župnije; tiste, ki so pridružene kakemu kapitlu, pa naj krajevni škof loči od kapitla.

§ 2. In ecclesia, quae simul sit paroecialis et capitularis, designetur parochus, sive inter capitulares delectus, sive non; qui parochus omnibus obstrigitur officiis atque gaudet iuribus et facultatibus quae ad normam juris propria sunt parochi.

§ 3. Episcopi dioecesani est certas statuere normas, quibus officia pastoralia parochi atque munera capitulo propria debite componantur, cavendo ne parochus capitularibus nec capitulo paroecialibus functionibus impedimento sit; conflictus, si quidam habeantur, dirimat Episcopus dioecesanus, qui imprimis curet ut fidelium necessitatibus pastoralibus apte prospiciatur.

§ 4. Quae ecclesiae, paroeciali simul et capitulari, conferantur eleemosynae, praesumuntur datae paroeciae, nisi aliud constet.

Caput V DE CONSILIO PASTORALI

Can. 511 — In singulis dioecesis, quatenus pastoralia adjuncta id suadeant, constituantur consilium pastorale, cuius est sub auctoritate Episcopi ea quae opera pastoralia in dioecesi spectant investigare, perpendere atque de eis conclusiones practicas proponere.

Can. 512 — § 1. Consilium pastorale constat christifidelibus qui in plena communione sint cum Ecclesia catholica, tum clericis, tum membris institutorum vitae consecratae, tum praesertim laicis, quique designantur modo ab Episcopo dioecesano determinato.

§ 2. Christifideles, qui deputantur ad consilium pastorale, ita seligantur ut per eos universa populi Dei portio, quae dioecesim constitut, revera configuretur, ratione habita diversarum dioecesis regionum, condicionum socialium et professionum, necnon partis quam sive singuli sive cum aliis coniuncti in apostolatu habent.

§ 3. Ad consilium pastorale ne deputentur nisi christifideles certa fide, bonis moribus et prudentia praestantes.

Can. 513 — § 1. Consilium pastorale constituitur ad tempus, iuxta praescripta statutorum, quae ab Episcopo dantur.

§ 2. Sede vacante, consilium pastorale cessat.

Can. 514 — § 1. Consilium pastorale, quod voto gaudet tantum consultivo, iuxta necessitates apostolatus convocare eique praeesse ad solum Episcopum dioecesanum pertinet; ad quem etiam unice spectat, quae in consilio pertractata sunt publici iuris facere.

§ 2. Saltem semel in anno convocetur.

§ 2. V cerkvi, ki je hkrati župnijska in kapiteljska, naj se določi župnik, izbran med člani kapitla ali ne; ta župnik naj bo odgovoren za vse službe in naj uživa pravice in pooblastila, ki so po določbi prava lastna župniku.

§ 3. Krajevni škof mora izdati nekatere določbe, ki naj ustrezeno usklajujejo pastoralne dolžnosti župnika in kapitlu lastna opravila in zagotavlja, da župnik ne bo oviral kapiteljskih in kapitelj ne župnijskih opravil; če pa nastane kak spor, naj ga reši krajevni škof, ki naj predvsem skrbi, da je primerno poskrbljeno za pastoralne potrebe vernikov.

§ 4. Kjer cerkev, ki je hkrati župnijska in kapiteljska, dobiva miloščino, se domneva, da je dana župnijski cerkvi, če ni razvidno kaj drugega.

Peto poglavje PASTORALNI SVET

Kan. 511 — V posameznih škofijah naj se, kolikor to svetujejo pastoralne potrebe, sestavi pastoralni svet, katerega naloga je, da pod oblastjo škofa raziskuje in pretresa, kar zadeva pastoralne dejavnosti v škofiji, in glede njih predлага praktične sklepe.

Kan. 512 — § 1. Pastoralni svet sestavlja verniki, tako kleriki kakor člani ustanov posvečenega življenja in predvsem laiki, ki so v polnem občestvu s katoliško Cerkvio in se določijo na način, kakor ga določi krajevni škof.

§ 2. Verniki, ki so člani pastoralnega sveta, naj bodo izbrani takoj, da je po njih ves del božjega ljudstva, ki sestavlja škofijo, zares zastopan glede na različne regije škofije, socialne okoliščine in poklice in delež, ki ga imajo pri apostolatu bodisi posamezni bodisi povezani z drugimi.

§ 3. V pastoralni svet naj se določijo le verniki, ki jih odlikuje trdna vera, nravno življenje in razsodnost.

Kan. 513 — § 1. Pastoralni svet naj se sestavi začasno po predpisih statuta, ki ga določi škof.

§ 2. Kadar je sedež izpraznjen, pastoralni svet preneha.

Kan. 514 — § 1. Pastoralni svet, ki ima samo posvetovalen glas, more glede na potrebe apostolata sklicati in mu predsedovati samo krajevni škof; samo on ima pravico tudi objaviti, o čemer se je v svetu razpravljalo.

§ 2. Skliče naj se vsaj enkrat letno.

Caput VI
DE PAROECIIS,
DE PAROCHIS ET DE VICARIIS PAROECIALIBUS

Can. 515 — § 1. Paroecia est certa communitas christifidelium in Ecclesia particulari stabiliter constituta, cuius cura pastoralis, sub auctoritate Episcopi dioecesani, committitur parocho, qua proprio eiusdem pastori.

§ 2. Paroecias erigere, supprimere aut eas innovare unius est Episcopi dioecesani, qui paroecias ne erigat aut supprimat, neve eas notabiliter innovet, nisi auditio consilio presbyterali.

§ 3. Paroecia legitime erecta personalitate iuridica ipso iure gaudet.

Can. 516 — § 1. Nisi aliud iure caveatur, paroeciae aequiparatur quasi-paroecia, quae est certa in Ecclesia particulari communitas christifidelium, sacerdoti uti pastori proprio commissa, ob peculiaria adiuncta in paroeciam nondum erecta.

§ 2. Ubi quaedam communitates in paroeciam vel quasi-paroeciam erigi non possint, Episcopus dioecesanus alio modo earundem pastorali curae prospiciat.

Can. 517 — § 1. Ubi adiuncta id requirant, paroeciae aut diversarum simul paroeciarum cura pastoralis committi potest pluribus in solidum sacerdotibus, ea tamen lege, ut eorundem unus curae pastoralis exercendae sit moderator, qui nempe actionem coniunctam dirigit atque de eadem coram Episcopo respondeat.

§ 2. Si ob sacerdotum penuriam Episcopus dioecesanus aestimaverit participationem in exercitio curae pastoralis paroeciae concrendam esse diacono aliive personae sacerdotali charactere non insinuitae aut personarum communitati, sacerdotem constituat aliquem qui, potestatis et facultatis parochi instructus, curam pastoralem moderetur.

Can. 518 — Paroecia regula generali sit territorialis, quae scilicet omnes complectatur christifideles certi territorii; ubi vero id expediat, constituantur paroeciae personales, ratione ritus, linguae, nationis christifidelium alicuius territorii atque alia ratione determinatae.

Can. 519 — Parochus est pastor proprius paroeciae sibi commissae, cura pastorali communis sibi concredita fungens sub auctoritate Episcopi dioecesani, cuius in partem ministerii Christi vocatus est, ut pro eadem communitate munera exsequatur docendi, sanctificandi et regendi, cooperantibus etiam aliis presbyteris vel diaconis atque operam conferentibus christifidelibus laicis, ad normam iuris.

Šesto poglavje
ŽUPNIJE, ŽUPNIKI IN ŽUPNIJSKI KAPLANI

Kan. 515 — § 1. Župnija je določena, trajno ustanovljena skupnost vernikov v delni Cerkvi, katere pastoralna skrb je pod oblastjo krajevnega škofa zaupana župniku kot njenemu lastnemu pastirju.

§ 2. Župnije ustanoviti, ukiniti ali preurediti more samo krajevni škof, ki naj župnije ustanavlja, ukinja ali v večjem obsegu preureja le, ko se je prej posvetoval z duhovniškim svetom.

§ 3. Zakonito ustanovljena župnija je po samem pravu pravna oseba.

Kan. 516 — § 1. Ako se pravno ne odredi kaj drugega, je župniji enaka kakor-župnija, ki je določena skupnost vernikov v delni Cerkvi, izročena duhovniku kot lastnemu pastirju, ki pa zaradi posebnih okoliščin še ni povzdignjena v župnijo.

§ 2. Kjer nekaterih skupnosti ni mogoče povzdigniti v župnijo ali kakor-župnijo, naj krajevni škof na drug način poskrbi za njihovo pastoralno oskrbovanje.

Kan. 517 — § 1. Kjer okoliščine to zahtevajo, se more izročiti pastoralna skrb za župnijo ali hkrati za različne župnije skupini duhovnikov, vendar pod pogojem, da je eden izmed njih moderator pastoralnega dela, ki naj vodi skupno delo in zanj škofu odgovarja.

§ 2. Če zaradi pomanjkanja duhovnikov krajevni škof meni, da je potrebno izročiti del izvrševanja pastoralne skrbi v župniji diakonu ali drugi osebi, ki ni duhovnik, ali skupini oseb, naj postavi kakega duhovnika, ki bo z oblastjo in pravicami župnika vodil pastoralno delo.

Kan. 518 — Po splošnem pravilu je župnija ozemeljska in naj obsegata vse vernike določenega ozemlja; kjer pa je to koristno, naj se ustanovijo osebne župnije glede na obred, jezik, narodnost vernikov kakega ozemlja in take, ki so določene tudi pod drugim vidikom.

Kan. 519 — Župnik je lastni pastir izročene mu župnije, ki ima pastoralna skrb za zaupano mu skupnost pod oblastjo krajevnega škofa, v čigar delež Kristusove službe je poklican, da bi v tej skupnosti opravljal naloge poučevanja, posvečevanja in vodstva ob sodelovanju drugih duhovnikov ali diakonov, katerim se po določbi prava z delom pridružijo verniki laiki.

Can. 520 — § 1. Persona iuridica ne sit parochus; Episcopus autem dioecesanus, non vero Administrator dioecesanus, de consensu competentis Superioris, potest paroeciam committere instituto religioso clericali vel societati clericali vitae apostolicae, eam erigendo etiam in ecclesia instituti aut societatis, hac tamen lege ut unus presbyter sit paroeciae parochus, aut, si cura pastoralis pluribus in solidum committatur, moderator, de quo in can. 517, § 1.

§ 2. Paroeciae commissio, de qua in § 1, fieri potest sive in perpetuum sive ad certum praefinitum tempus; in utroque casu fiat mediante conventione scripta inter Episcopum dioecesanum et competentem Superiorum instituti vel societatis inita, qua inter alia expresse et accurate definiuntur, quae ad opus explendum, ad personas eidem addicendas et ad res oeconomics spectent.

Can. 521 — § 1. Ut quis valide in parochum assumatur, oportet sit in sacro presbyteratus ordine constitutus.

§ 2. Sit praeterea sana doctrina et morum probitate praestans, animarum zelo aliquis virtutibus praeditus, atque insuper qualitatibus gaudeat quae ad paroeciam, de qua agitur, curandam iure sive universali sive particulari requiruntur.

§ 3. Ad officium parochi alicui conferendum, oportet de eius idoneitate, modo ab Episcopo dioecesano determinato, etiam per examen, certo constet.

Can. 522 — Parochus stabilitate gaudeat oportet ideoque ad tempus indefinitum nominetur; ad certum tempus tantum ab Episcopo dioecesano nominari potest, si id ab Episcoporum conferentia per decretum admissum fuerit.

Can. 523 — Firmo praescripto can. 682, § 1, parochi officii provisio Episcopo dioecesano competit et quidem libera collatione, nisi cuidam sit ius praesentationis aut electionis.

Can. 524 — Vacantem paroeciam Episcopus dioecesanus conferat illi quem, omnibus perpensis adiunctis, aestimet idoneum ad paroecialem curam in eadem implendam, omni personarum acceptione remota; ut iudicium de idoneitate ferat, audiat vicarium foraneum aptasque investigationes peragat, auditis, si casus ferat, certis presbyteris necnon christifidelibus laicis.

Can. 525 — Sede vacante aut impedita, ad Administratorem dioecesanum aliumve dioecesim ad interim regentem pertinet:

1º institutionem vel confirmationem concedere presbyteris, qui ad paroeciam legitime praesentati aut electi fuerint;

2º parochos nominare, si sedes ab anno vacaverit aut impedita sit.

Kan. 520 — § 1. Pravna oseba naj ne bo župnik; krajevni škof, ne pa škofijski upravitelj, more s privolitvijo pristojnega predstojnika izročiti župnijo kleriški redovni ustanovi ali kleriški družbi apostolskega življenja, ki jo ustanovi tudi v cerkvi redovne ustanove ali družbe, vendar pod pogojem, da je en duhovnik župnik župnije ali, ko izroči pastoralno skrb skupini več duhovnikov, moderator, ki ga omenja kan 517, § 1.

§ 2. Izročitev župnije, o kateri govori § 1, se more izvršiti za trajno ali za določen čas; v obeh primerih naj se to opravi s pismenim dogovorom med krajevnim škofom in pristojnim predstojnikom ustanove ali družbe, ki med drugim izrečno in točno določi, kar zadeva opravljanje dela, osebe, ki jih je treba dodeliti, in gospodarstvo.

Can. 521 — § 1. Le kdor ima mašniško posvečenje, more veljavno postati župnik.

§ 2. Odlikuje naj ga tudi zdrav nauk in lepo življenje, gorečnost za duše in druge vrline, poleg tega pa lastnosti, ki jih za vodstvo določene župnije zahteva splošno ali območno pravo.

§ 3. Da se komu podeli služba župnika, je potrebno, da je njegova sposobnost zanesljivo ugotovljena na način, ki ga določi krajevni škof, tudi z izpitom.

Can. 522 — Župnik ima pravico do stalnosti in naj se zato imenuje za nedoločen čas; za določen čas ga more imenovati krajevni škof samo, če je škofovskva konferenca to dovolila z odlokom.

Can. 523 — Ob veljavnosti predpisa kan. 682, § 1, podeljuje službo župnika krajevni škof, in sicer s prosto podelitvijo, razen če ima kdo pravico koga predlagati ali izvoliti.

Can. 524 — Ko je krajevni škof presodil vse okoliščine, naj izroči izpraznjeno župnijo tistem, o katerem sodi, da je primeren za opravljanje župnijske službe v njej, brez kakršnihkoli osebnih ozirov; da bi presodil primernost, naj se posvetuje z dekanom in opravi potrebne poizvedbe, ko se, če primer zahteva, posvetuje z določenimi duhovniki in tudi verniki laiki.

Can. 525 — Kadar je sedež izpraznjen ali oviran, pripada škofijskemu upravitelju ali drugemu, ki začasno vodi škofijo:

1. umestitev ali potrditev duhovnikov, ki so bili za župnijo zakonito predlagani ali izvoljeni;

2. imenovanje župnikov, če je bil sedež eno leto izpraznjen ali oviran.

Can. 526 — § 1. Parochus unius paroeciae tantum curam paroeciam habeat; ob penuriam tamen sacerdotum aut alia adiuncta, plurimum vicinarum paroeciarum cura eidem parocho concredi potest.

§ 2. In eadem paroecia unus tantum habeatur parochus aut moderator ad normam can. 517, § 1, reprobata contraria consuetudine et revocato quolibet contrario privilegio.

Can. 527 — § 1. Qui ad curam pastoralem paroeciae gerendam promotus est, eandem obtinet et exercere tenetur a momento captae possessionis.

§ 2. Parochum in possessionem mittit loci Ordinarius aut sacerdos ab eodem delegatus, servato modo lege particulari aut legitima consuetudine recepto; iusta tamen de causa potest idem Ordinarius ab eo modo dispensare; quo in casu dispensatio paroeciae notificata locum tenet captae possessionis.

§ 3. Loci Ordinarius praefinit tempus intra quod paroeciae possessio capi debeat; quo inutiliter praeterlapso, nisi iustum obstiterit impedimentum, paroeciam vacare declarare potest.

Can. 528 — § 1. Parochus obligatione tenetur providendi ut Dei verbum integre in paroecia degentibus annuntietur; quare curet ut christifideles laici in fidei veritatibus edoceantur, praesertim homilia diebus dominicis et festis de paecepto habenda necnon catechetica institutione tradenda, atque foveat opera quibus spiritus evangelicus, etiam ad iustitiam socialem quod attinet, promoveatur; peculiarem curam habeat de puerorum iuvenumque educatione catholica; omni ope satagat, associata etiam sibi christifidelium opera, ut nuntius evangelicus ad eos quoque perveniat, qui a religione colenda recesserint aut veram fidem non profiteantur.

§ 2. Consulat parochus ut sanctissima Eucharistia centrum sit congregationis fidelium paroecialis; allaboret ut christifideles, per devotam sacramentorum celebrationem, pascantur, peculiarique modo ut frequenter ad sanctissimae Eucharistiae et paenitentiae sacramenta accedant; annitur item ut iidem ad orationem etiam in familiis per agendum ducantur atque conscientie et actuosse partem habeant in sacra liturgia, quam quidem, sub auctoritate Episcopi dioecesani, parochus in sua paroecia moderari debet et, ne abusus irrepant, invigilare tenetur.

Can. 529 — § 1. Officium pastoris sedulo ut adimpleat, parochus fideles suae curae commissos cognoscere satagat; ideo familias visitet, fidelium sollicitudines, angores et luctus praesertim participans eosque in Domino confortans necnon, si in quibusdam defecerint, prudenter corrigens; aegrotos, praesertim morti proximos, effusa caritate

Kan. 526 — § 1. Župnik naj ima župnijsko skrb samo za eno župnijo; vendar je zaradi pomanjkanja duhovnikov ali drugih okoliščin mogoče istemu župniku zaupati skrb za več sosednjih župnij.

§ 2. V isti župniji naj bo le en župnik ali moderator po določbi kan. 517, § 1, nasproten običaj je zavrnjen in vsakršen nasproten privilegij preklican.

Kan. 527 — § 1. Kdor je postavljen za opravljanje pastoralne službe v župniji, jo dobi in jo je dolžan opravljati od trenutka, ko jo je vzel v posest.

§ 2. Župnika uvede v posest krajevni ordinarij ali duhovnik z njegovim pooblastilom, ko upošteva način, sprejet z območnim zakonom ali zakonito navado; vendar more iz upravičenega razloga isti ordinarij dati spregled tega načina; v tem primeru sporočilo župniji o spregledu nadomesti prevzem v posest.

§ 3. Krajevni ordinarij določi rok, v katerem je treba vzeti župnijo v posest; kadar ta rok poteče neuporabljen, lahko izjavlji, da je župnija izpraznjena, razen če je to preprečil upravičen zadrežek.

Kan. 528 — § 1. Župnik mora skrbeti, da se neokrnjeno oznanja božja beseda tistim, ki bivajo v župniji; zato naj skrbi, da se verniki laiki poučujejo v verskih resnicah, zlasti s homilijo, ki jo mora imeti ob nedeljah in zapovedanih praznikih, in s katehetskim posukom in pospešuje dejavnosti, s katerimi se krepi evangeljski duh, tudi glede socialne pravičnosti; posebno naj skrbi za katoliško vzgojo otrok in mladine; na vso moč naj si prizadeva, da bi, tudi ob sodelovanju vernikov, evangeljsko sporočilo doseglo tudi tiste, ki so opustili vero ali ne izpovedujejo prave vere.

§ 2. Župnik naj skrbi, da postane presveta evharistija središče župnijskega zbiranja vernikov; naj se trudi, da se verniki hranijo s pobožnim obhajanjem zakramentov, in še posebno, da pogosto prisstopajo k zakramentoma presvete evharistije in pokore; naj si prav tako prizadeva, da bodo le-ti gojili molitev tudi po družinah in zavestno ter dejavno sodelovali pri bogoslužju, ki ga mora župnik v svoji župniji voditi pod oblastjo krajevnega škofa in bedeti, da se vanj ne prikradejo zlorabe.

Kan. 529 — § 1. Da bi vestno spolnjeval službo pastirja, naj si župnik zelo prizadeva spoznati svoji skrbi zaupane vernike; zato naj obiskuje družine, z verniki deli skrbi v stiskah in žalosti in jih krepča v Gospodu ter jih razsodno opominja, če so v čem pogrešili; z vso ljubeznijo naj pomaga bolnikom, zlasti tistim, ki so blizu

adiuvet, eos sollicite sacramentis reficiendo eorumque animas Deo commendando; peculiari diligentia prosequatur pauperes, afflicti, solitarios, e patria exsules itemque peculiaribus difficultatibus gravatos; allaboret etiam ut coniuges et parentes at officia propria implenda sustineantur et in familiae vitae christianaee incrementum foveat.

§ 2. Partem quam christifideles laici in missione Ecclesiae propriam habent, parochus agnoscat et promoveat, consociationes eorumdem ad fines religionis fovendo. Cum proprio Episcopo et cum dioecesis presbyterio cooperetur, allaborans etiam ut fideles communionis paroecialis curam habeant, iidemque tum dioecesis tum Ecclesiae universae membra se sentiant operaque ad eandem communionem promovendam participant vel sustineant.

Can. 530 — Functiones specialiter parocho commissae sunt quae sequuntur:

1° administratio baptismi;

2° administratio sacramenti confirmationis iis qui in periculo mortis versantur, ad norman can. 883, n. 3;

3° administratio Viatici necnon unctionis infirmorum, firmo praescripto can. 1003, §§ 2 et 3, atque apostolicae benedictionis impertitio;

4° assistentia matrimoniis et benedictio nuptiarum;

5° persolutio funerum;

6° fontis baptismalis tempore paschali benedictio, ductus processionum extra ecclesiam, necnon benedictiones extra ecclesiam sollemnes;

7° celebratio eucharistica sollemnior diebus dominicis et festis de praecepto.

Can. 531 — Licet paroeciale quoddam munus alias expleverit, oblationes quas hac occasione a christifidelibus recipit ad massam paroeciale deferat, nisi de contraria offerentis voluntate constet quoad oblationes voluntarias; Episcopo dioecesano, auditio consilio presbyterali, competit statuere praescripta, quibus destinationi harum oblationum necnon remunerationi clericorum idem munus impletum provideatur.

Can. 532 — In omnibus negotiis iuridicis parochus personam gerit paroeciae, ad normam iuris; curet ut bona paroeciae administrentur ad normam cann. 1281-1288.

Can. 533 — § 1. Parochus obligatione tenetur residendi in domo paroeciali prope ecclesiam; in casibus tamen particularibus, si iusta adsit causa, loci Ordinarius permittere potest ut alibi commoretur,

smrti, jih skrbno krepča z zakramenti in njihove duše priporoča Bogu; posebno pozornost naj skazuje revežem, prizadetim, osamljenim, iz domovine izgnanim in pa obremenjenim s posebnimi težavami; naj se trudi, da bodo zakonci in starši imeli oporo v izpolnjevanju lastnih dolžnosti, in naj pospešuje rast krščanskega življenja v družinah.

§ 2. Župnik naj priznava in pospešuje lastni delež, ki ga imajo verniki laiki v poslanstvu Cerkve, ko goji njihova združenja v verske namene. Naj sodeluje z lastnim škofom in s škofijskim zborom duhovnikov, se trudi, da bodo tudi verniki skrbeli za župnijsko občestvo in se čutili kot udje škofije in vesoljne Cerkve ter se pridružili delom, ki pospešujejo to občestvo, in jih podpirali.

Kan. 530 — Župniku so posebej zaupana naslednja opravila:

1. krščevanje;

2. birmovanje tistih, ki so v smrtni nevarnosti, po določbi kan. 883, št. 3;

3. delitev popotnice in bolniškega maziljenja, ostane pa v vljavi predpis kan. 1003, §§ 2 in 3, in podelitev apostolskega blagoslova;

4. prisostvovanje sklepanju zakona in poročni blagoslov;

5. pokopavanje;

6. blagoslov krstne vode v velikonočnem času, vodstvo procesij zunaj cerkve in tudi slovesni blagoslovi zunaj cerkve;

7. slovesnejše obhajanje evharistije ob nedeljah in zapovedanih praznikih.

Kan. 531 — Čeprav je kako župnijsko nalogo opravil kdo drug, naj darove, ki jih pri tej priložnosti sprejme od vernikov, pridruži župnijskim dohodkom, razen če je jasno, da je volja darovalca glede prostovoljnih darov nasprotna; krajevni škof pa je po posvetovanju z duhovniškim svetom pristojen, da določi predpise, ki uravnavajo namen teh darov in povračilo klerikom, ki opravijo to nalogo.

Kan. 532 — V vseh pravnih poslih po določbi prava zastopa župnijo župnik; skrbi naj, da se premoženje župnije upravlja po določbi kan. 1281—1288.

Kan. 533 — § 1. Župnik je dolžan bivati v župnišču blizu cerkve; v posebnih primerih in iz upravičenega razloga more krajevni ordinarij dovoliti, da biva drugje, zlasti v hiši, ki je skupna več duhovni-

praesertim in domo pluribus presbyteris communi, dummodo paroecialium perfunctioni munerum rite apteque sit provisum.

§ 2. Nisi gravis obstet ratio, parocho, feriarum gratia, licet quotannis a paroecia abesse ad summum per unum mensem continuum aut intermissum; quo in feriarum tempore dies non computantur, quibus semel in anno parochus spirituali recessui vacat; parochus autem, ut ultra hebdomadam a paroecia absit, tenetur de hoc loci Ordinarium monere.

§ 3. Episcopi dioecesani est normas statuere quibus prospiciatur ut, parochi absentia durante, curae provideatur paroeciae per sacerdotem debitum facultatibus instructum.

Can. 534 — § 1. Parochus, post captam paroeciae possessionem, obligatione tenetur singulis diebus dominicis atque festis in sua dioecesi de pracepto Missam pro populo sibi commisso applicandi; qui vero ab hac celebratione legitime impediatur, iisdem diebus per alium aut aliis diebus per se ipse applicet.

§ 2. Parochus, qui plurimum paroeciarum curam habet, diebus de quibus in § 1, unam tantum Missam pro universo sibi commisso populo applicare tenetur.

§ 3. Parochus qui obligationi de qua in §§ 1 et 2 non satisfecerit, quam primum pro populo tot Missas applicet, quot omiserit.

Can. 535 — § 1. In unaquaque paroecia habeantur libri paroeciales, liber scilicet baptizatorum, matrimoniorum, defunctorum, aliquique secundum Episcoporum conferentiae aut Episcopi dioecesani praescripta; prospiciat parochus ut iidem libri accurate conscribantur atque diligenter asserventur.

§ 2. In libro baptizatorum adnotentur quoque confirmatio, necnon quae pertinent ad statum canonicum christifidelium, ratione matrimoni, salvo quidem praescripto can. 1133, ratione adoptionis, itemque ratione suscepti ordinis sacri, professionis perpetuae in instituto religioso emissae necnon mutati ritus; eaeque adnotationes in documento accepti baptismi semper referantur.

§ 3. Unicuique paroeciae sit proprium sigillum; testimonia quae de statu canonico christifidelium dantur, sicut et acta omnia quae momentum iuridicum habere possunt, ab ipso parocho eiusve delegato subscribantur et sigillo paroeciali muniantur.

§ 4. In unaquaque paroecia habeatur tabularium seu archivum, in quo libri paroeciales custodiantur, una cum Episcoporum epistulis aliasque documentis, necessitatis utilitatisve causa servandis; quae omnia, ab Episcopo dioecesano eiusve delegato, visitationis vel alio opportuno tempore inspicienda, parochus caveat ne ad extraneorum manus perveniant.

kom, samo da je pravilno in primerno poskrbljeno za opravljanje župnijskih nalog.

§ 2. Če ne nasprotuje tehten razlog, sme župnik zaradi dopusta biti vsako leto odsoten iz župnije največ en mesec neprekinjeno ali s presledki; v ta čas dopusta se ne štejejo dnevi, ki jih župnik enkrat na leto preživi na duhovnih vajah; župnik mora o tem, da bo odsoten iz župnije več kot teden dni, obvestiti krajevnega ordinarija.

§ 3. Krajevni škof mora izdati določbe, da bo v času župnikove odsotnosti poskrbljeno za župnijo po duhovniku, ki dobi potrebna pooblastila.

Kan. 534 — § 1. Po prevzemu župnije v posest je župnik dolžan vsako nedeljo in praznik, ki je v škofiji zapovedan, maševati za sebi izročeno ljudstvo; kdor pa je glede tega opravila zakonito oviran, naj ga opravi v istih dneh po kom drugem ali v drugih dneh on sam.

§ 2. Župnik, ki skrbi za več župnij, je dolžan v dneh, omenjenih v § 1, opraviti le eno mašo za vse sebi zaupano ljudstvo.

§ 3. Župnik, ki ni izpolnil obveznosti, o kateri govorita §§ 1 in 2, naj čimprej opravi za ljudstvo toliko maš, kolikor jih je opustil.

Kan. 535 — § 1. V vsaki župniji morajo imeti župnijske knjige, namreč krstno, poročno, mrlisko in druge, od škofovsko konference in krajevnega škofa predpisane knjige; župnik naj skrbi, da se te knjige natančno spisujojo in vestno hranijo.

§ 2. V krstni knjigi naj se zaznamuje tudi birma in kar zadeva cerkvenopravni položaj vernikov glede poroke, velja pa predpis kan. 1133, glede posvojitve, sprejetega reda, večnih zaobljub v redovni ustanovi in spremenjenega obreda; te zaznamke je vedno treba vnesti v krstni list.

§ 3. Vsaka župnija mora imeti lasten pečat; potrdila, ki se izdaja o cerkvenopravnem položaju vernikov, kot tudi vse listine, ki morejo biti pravno pomembne, naj sam župnik ali njegov pooblaščenec podpiše in opremi z župnijskim pečatom.

§ 4. V vsaki župniji morajo imeti shrambo za listine ali arhiv, v katerem naj se hranijo župnijske knjige skupaj s pismi škofov in drugimi listinami, ki se morajo shranjevati zaradi potrebe in koristnosti; vse to naj krajevni škof ali njegov pooblaščenec pregleda ob vizitaciji ali drugem primernem času, župnik pa mora skrbeti, da to ne pride nepoklicanim v roke.

§ 5. Libri paroeciales antiquiores quoque diligenter custodiantur, secundum praescripta iuris particularis.

Can. 536 — § 1. Si, de iudicio Episcopi dioecesani, auditio consilio presbyterali, opportunum sit, in unaquaque paroecia constituatur consilium pastorale, cui parochus praeest et in quo christifideles una cum illis qui curam pastoralem vi officii sui in paroecia participant, ad actionem pastoralem fovendam suum adiutorium praeistent.

§ 2. Consilium pastorale voto gaudet tantum consultivo et regitur normis ab Episcopo dioecesano statutis.

Can. 537 — In unaquaque paroecia habeatur consilium a rebus oeconomicis, quod praeterquam iure universalis, regitur normis ab Episcopo dioecesano latis et in quo christifideles, secundum easdem normas selecti, parocho in administratione bonorum paroeciae adiutorio sint, firmo praescripto can. 532.

Can. 538 — § 1. Parochus ab officio cessat amotione aut translatione ab Episcopo dioecesano ad normam iuris peracta, renuntiatione iusta de causa ab ipso parocho facta et, ut valeat, ab eodem Episcopo acceptata, necnon lapsu temporis si, iuxta iuris particularis de quo in can. 522 praescripta, ad tempus determinatum constitutus fuerit.

§ 2. Parochus, qui est sodalis instituti religiosi aut in societate vitae apostolicae incardinatus, ad normam can. 682, § 2 amovetur.

§ 3. Parochus, expleto septuagesimo quinto aetatis anno, rogatur ut renuntiationem ab officio exhibeat Episcopo dioecesano, qui, omnibus personae et loci inspectis adjunctis, de eadem acceptanda aut differenda decernat; renuntiantis congruae sustentationi et habitationi ab Episcopo dioecesano providendum est, attentis normis ab Episcoporum conferentia statutis.

Can. 539 — Cum vacat paroecia aut cum parochus ratione captivitatis, exsili vel relegationis, inhabilitatis vel infirmitatis aliasve causae a munere pastorali in paroecia exercendo praepeditur, ab Episcopo dioecesano quam primum deputetur administrator paroecialis, sacerdos scilicet qui parochi vicem suppleat ad normam can. 540.

Can. 540 — § 1. Administrator paroecialis iisdem adstringitur officiis iisdemque gaudet iuribus ac parochus, nisi ab Episcopo dioecesano aliter statuatur.

§ 2. Administratori paroeciali nihil agere licet, quod praeiudicium afferat iuribus parochi aut damno esse possit bonis paroecialibus.

§ 3. Administrator paroecialis post expletum munus parocho rationem reddat.

§ 5. Starejše župnijske knjige naj se tudi skrbno čuvajo po predpisih območnega prava.

Kan. 536 — § 1. Če se zdi krajevnemu škofu po posvetovanju z duhovniškim svetom primerno, naj se v vsaki župniji ustanovi pastoralni svet, ki mu predseduje župnik in v katerem verniki skušaj s tistimi, ki imajo v župniji delež pri pastoralni skrbi po svoji službi, pomagajo pri pospeševanju pastoralne dejavnosti.

§ 2. Pastoralni svet ima le posvetovalen glas in se ravna po določbah, ki jih izda krajevni škof.

Kan. 537 — V vsaki župniji naj bo gospodarski svet, ki deluje po splošnem pravu in po določbah, ki jih je izdal krajevni škof, in so v njem verniki, izbrani po istih določbah, župniku v pomoč pri upravljanju župnijskega premoženja, ostane pa v veljavi predpis kan. 532.

Kan. 538 — § 1. Župniku preneha služba z odstranitvijo ali premestitvijo, ki jo odredi krajevni škof po določbi prava, z odpovedjo, ki jo iz upravičenega razloga da sam župnik in jo za veljavnost sprejme isti škof, in tudi po preteku časa, če je bil župnik postavljen za določen čas po predpisih območnega prava, o katerem govori kan. 522.

§ 2. Župnik, ki je član redovne ustanove ali inkardiniran v družbo apostolskega življenja, se odstrani po določbi kan. 682, § 2.

§ 3. Ko župnik izpolni petinsedemdeseto leto starosti, je naprošen, naj da odpoved službe krajevnemu škofu, ki pretehta vse osebne in krajevne razmere in odloči, ali jo sprejme ali pa odloži; krajevni škof mora poskrbeti za ustrezno vzdrževanje in stanovanje tistega, ki je dal odpoved, po določbah, ki jih je izdala škofovskva konferenca.

Kan. 539 — Kadar je župnija izpraznjena ali je župnik zaradi ujetništva, begunstva ali pregnanstva, nezmožnosti ali slabega zdravja ali iz kakega drugega razloga oviran pri opravljanju pastoralne službe v župniji, naj krajevni škof čimprej določi župnijskega upravitelja, to je duhovnika, ki bo nadomeščal župnika po določbi kan. 540.

Kan. 540 — § 1. Župnijskega upravitelja vežejo iste dolžnosti in uživa iste pravice kot župnik, razen če krajevni škof določi drugače.

§ 2. Župnijski upravitelj ne sme ničesar storiti, kar bi omejevalo župnikove pravice ali škodovalo župnijskemu premoženju.

§ 3. Župnijski upravitelj naj po končani službi župniku predloži račune.

Can. 541 — § 1. Vacante paroecia itemque parocho a munere pastorali exercendo impedito, ante administratoris paroecialis constitutionem, paroeciae regimen interim assumat vicarius paroecialis; si plures sint, is qui sit nominatione antiquior, et si vicarii desint, parochus iure particulari definitus.

§ 2. Qui paroeciae regimen ad normam § 1 assumpserit, loci Ordinarium de paroeciae vacatione statim certiorem faciat.

Can. 542 — Sacerdotes quibus in solidum, ad normam can. 517, § 1, alicuius paroeciae aut diversarum simul paroeciarum cura pastoralis committitur:

1° praediti sint oportet qualitatibus, de quibus in can. 521;

2° nominentur vel instituantur ad normam praescriptorum cann. 522 et 524;

3° curam pastoralem obtinent tantum a momento captae possessionis; eorundem moderator in possessionem mittitur ad normam praescriptorum can. 527, § 2; pro ceteris vero sacerdotibus fidei professio legitime facta locum tenet captae possessionis.

Can. 543 — § 1. Si sacerdotibus in solidum cura pastoralis aliquius paroeciae aut diversarum simul paroeciarum committatur, singuli eorum, iuxta ordinationem ab iisdem statutam, obligatione tenent munera et functiones parochi persolvendi de quibus in cann. 528, 529 et 530; facultas matrimonii assistendii, sicuti et potestates omnes dispensandi ipso iure parocho concessae, omnibus competunt, exercendae tamen sunt sub directione moderatoris.

§ 2. Sacerdotes omnes qui ad coetum pertinent:

1° obligatione tenentur residentiae;

2° communi consilio ordinationem statuant, qua eorum unus Missam pro populo celebret, ad normam can. 534;

3° solus moderator in negotiis iuridicis personam gerit paroeciae aut paroeciarum coetui commissarum.

Can. 544 — Cum cesset ab officio aliquis sacerdos e coetu, de quo in can. 517, § 1, vel coetus moderator, itemque cum eorundem aliquis inhabilis fiat ad munus pastorale exercendum, non vacat paroecia vel paroeciae, quarum cura coetui committitur; Episcopi autem dioecesani est alium nominare moderatorem; antequam vero ab Episcopo alius nominetur, hoc munus adimpleat sacerdos eiusdem coetus nominatione antiquior.

Can. 545 — § 1. Quoties ad pastoralem paroeciae curam debite adimplendam necesse aut opportunum sit, parocho adiungi possunt unus aut plures vicarii paroeciales, qui, tamquam parochi cooperatores eiusque sollicitudinis participes, communi cum parocho consilio

Kan. 541 — § 1. Kadar je župnija izpraznjena ali je župnik oviran pri opravljanju pastoralne službe, naj pred postavitvijo župnijskega upravitelja začasno prevzame vodstvo župnije župnijski kaplan; če pa jih je več, starejši po imenovanju, in če ni župnijskih kapelanov, župnik, kakor ga določa območno pravo.

§ 2. Tisti, ki bo prevzel vodstvo župnije po določbi § 1, naj takoj obvesti krajevnega ordinarija, da je župnija izpraznjena.

Kan. 542 — Duhovniki, ki se jim kot skupini po določbi kan. 517, § 1, zaupa pastoralna skrb za kako župnijo ali več župnij hkrati:

1. morajo imeti lastnosti, omenjene v kan. 521;

2. naj se imenujejo ali postavijo po določbi predpisov v kan. 522 in 524;

3. prevzamejo pastoralno skrb šele od trenutka prevzema v posest; njihov moderator se uvede v posest po določbah predpisov kan. 527, § 2; za druge duhovnike pa nadomesti prevzem v posest zakonito opravljenia izpoved vere.

Kan. 543 — § 1. Če se skupini duhovnikov zaupa pastoralna skrb za kako župnijo ali več župnij hkrati, je vsak od njih po ureditvi, ki so jo sami določili, dolžan opravljati naloge in opravila župnika, o katerih govorijo kan. 528, 529 in 530; pravico prisostvovati poroki kot tudi vsa pooblastila za spreglede, ki so pravno dovoljena župniku, imajo vsi, vendar jih morajo izvrševati pod vodstvom moderatorja.

§ 2. Vsi duhovniki, ki pripadajo skupini:

1. so vezani na dolžnost rezidence;

2. naj v skupnem posvetu določijo, kdo izmed njih mašuje za ljudstvo po določbi kan. 534;

3. samo moderator zastopa v pravnih poslih župnijo ali več zaupanih župnij.

Kan. 544 — Če kakemu duhovniku iz skupine, ki jo omenja kan. 517, § 1, ali moderatorju skupine preneha služba ali če kdo izmed njih postane nesposoben za opravljanje pastoralne službe, župnija ali župnije, katerih skrb je izročena skupini, niso izpraznjene; krajevni škof pa mora imenovati drugega moderatorja; preden pa škof imenuje drugega, naj to službo opravlja duhovnik skupine, ki je po imenovanju najstarejši.

Kan. 545 — § 1. Kadar je za dobro opravljanje pastoralne skrbi za župnijo potrebno ali primerno, se lahko župniku doda eden ali več župnijskih kapelanov, ki naj kot župnikovi sodelavci in udele-

et studio, atque sub eiusdem auctoritate operam in ministerio pastorali praestent.

§ 2. Vicarius paroecialis constitui potest sive ut opem ferat in universo ministerio pastorali explendo, et quidem aut pro tota paroecia aut pro determinata paroeciae parte aut pro certo paroeciae christifidelium coetu, sive etiam ut operam impendat in certum ministerium in diversis simul paroeciis persolvendum.

Can. 546 — Ut quis valide vicarius paroecialis nominetur, oportet sit in sacro presbyteratus ordine constitutus.

Can. 547 — Vicarium paroeciale libere nominat Episcopus dioecesanus, auditis, si opportunum id iudicaverit, parocho aut parochis paroeciarum pro quibus constituitur, necnon vicario foraneo, firmo praescripto can. 682, § 1.

Can. 548 — § 1. Vicarii paroecialis obligationes et iura, praeterquam canonibus huius capituli, statutis dioecesanis necnon litteris Episcopi dioecesani difiniuntur, specialius autem mandato parochi determinantur.

§ 2. Nisi aliud expresse litteris Episcopi dioecesani caveatur, vicarius paroecialis ratione officii obligatione tenetur parochum in universo paroeciali ministerio adiuvandi, excepta quidem applicatione Missae pro populo, itemque, si res ferat ad normam iuris, parochi vicem supplendi.

§ 3. Vicarius paroecialis regulariter de inceptis pastoralibus prospectis et susceptis ad parochum referat, ita ut parochus et vicarius aut vicarii, coniunctis viribus, pastorali curae providere valeant paroeciae, cuius simul sunt sponsores.

Can. 549 — Absente parocho, nisi aliter Episcopus dioecesanus providerit ad normam can. 533, § 3, et nisi Administrator paroecialis constitutus fuerit, serventur praescripta can. 541 § 1; vicarius hoc in casu omnibus etiam obligationibus tenetur parochi, excepta obligatione applicandi Missam pro populo.

Can. 550 — § 1. Vicarius paroecialis obligatione tenetur residendi in paroecia aut, si pro diversis simul paroeciis constitutus est, in earum aliqua; loci tamen Ordinarius, iusta de causa, permittere potest ut alibi resideat, praesertim in domo pluribus presbyteris communis, dummodo pastoralium perfunctio munera nullum exinde detrimentum capiat.

§ 2. Curet loci Ordinarius ut inter parochum et vicarios aliqua vitae communis consuetudo in domo paroeciali, ubi id fieri possit, provehatur.

ženci pri njegovi skrbi po skupnem posvetovanju in prizadevanju z župnikom in pod njegovo oblastjo delujejo v pastoralni službi.

§ 2. Župnijski kaplan more biti postavljen, da pomaga bodisi pri opravljanju celotne pastoralne službe, in sicer za vso župnijo ali za določen del župnije ali za določeno skupino vernikov župnije, bodisi da deluje pri opravljanju določene službe hkrati v različnih župnjah.

Kan. 546 — Da je kdo veljavno imenovan za župnijskega kaplana, mora biti posvečen za duhovnika.

Kan. 547 — Župnijskega kaplana svobodno imenuje krajevni škof, ko se je, če sodi, da je primerno, posvetoval z župnikom ali župniki župnij, za katere se postavlja, in tudi z dekanom; ostane pa v veljavi predpis kan. 682, § 1.

Kan. 548 — § 1. Dolžnosti in pravice župnijskega kaplana določajo poleg kanonov tega poglavja škofijske določbe in dekret krajevnega škofa, podrobnejše pa jih določi župnikovo naročilo.

§ 2. Če ni z dekretom krajevnega škofa izrečeno določeno kaj drugega, mora župnijski kaplan zaradi službe pomagati župniku v vsej pastoralni službi in po določbi prava nadomeščati župnika, če to zahtevajo razmere; izvzeto je le maševanje za ljudstvo.

§ 3. Župnijski kaplan praviloma poroča župniku o pastoralnih dejavnostih, ki jih načrtuje ali že opravlja, da bi tako mogli župnik in župnijski kaplan ali župnijski kaplani z združenimi močmi poskrbeti za pastoralno delo v župniji, za katero so tudi hkrati odgovorni.

Kan. 549 — Če je župnik odsoten, naj se upoštevajo predpisi kan. 541, § 1, razen če je krajevni škof za župnijo poskrbel po določbi kan. 533, § 3, in če je bil postavljen župnijski upravitelj; župnijski kaplan ima v tem primeru tudi vse obveznosti župnika, razen maševanja za ljudstvo.

Kan. 550 — § 1. Župnijski kaplan je dolžan bivati v župniji, ali če je postavljen za več župnij hkrati, v eni izmed njih; krajevni ordinarij pa more iz upravičenega razloga dovoliti, da biva kje drugje, zlasti v hiši, ki je skupna več duhovnikom, samo da zaradi tega pastoralno delo ne trpi škode.

§ 2. Krajevni ordinarij naj skrbi, da se, kjer je to mogoče, med župnikom in župnijskimi kaplani v župnijskem domu vpelje kaka oblika skupnega življenja.

§ 3. Ad tempus feriarum quod attinet, vicarius paroecialis eodem gaudet iure ac parochus.

Can. 551 — Ad oblationes quod attinet, quas occasione perfuncti ministerii pastoralis christifideles vicario faciunt, serventur praescripta can. 531.

Can. 552 — Vicarius paroecialis ab Episcopo dioecesano aut ab Administratore dioecesano amoveri potest, iusta de causa, firmo praescripto can. 682, § 2.

Caput VII

DE VICARIIS FORANEIS

Can. 553 — § 1. Vicarius foraneus, qui etiam decanus vel archipresbyter vel alio nomine vocatur, est sacerdos qui vicariatu foraneo praeficitur.

§ 2. Nisi aliud iure particulari statuatur, vicarius foraneus nominatur ab Episcopo dioecesano, auditis pro suo prudenti iudicio sacerdotibus qui in vicariatu de quo agitur ministerium exercent.

Can. 554 — § 1. Ad officium vicarii foranei, quod cum officio parochi certae paroeciae non ligatur, Episcopus seligat sacerdotem quem, inspectis loci ac temporis adiunctis, idoneum iudicaverit.

§ 2. Vicarius foraneus nominetur ad certum tempus, iure particulari determinatum.

§ 3. Vicarium foraneum iusta de causa, pro suo prudenti arbitrio, Episcopus dioecesanus ab officio libere amovere potest.

Can. 555 — § 1. Vicario foraneo, praeter facultates iure particulari ei legitime tributas, officium et ius est:

1° actionem pastoralem in vicariatu communem promovendi et coordinandi;

2° prospiciendi ut clerici sui districtus vitam ducant proprio statui congruam atque officiis suis diligenter satisfaciant;

3° providendi ut religiosae functiones secundum sacrae liturgiae praescripta celebrentur, ut decor et nitor ecclesiarum sacraeque suppliectilis, maxime in celebratione eucharistica et custodia sanctissimi Sacramenti, accurate serventur, ut recte conscribantur et debite custodianter libri paroeciales, ut bona ecclesiastica sedulo administrentur; denique ut domus paroecialis debita diligentia curetur.

§ 2. In vicariatu sibi concredito vicarius foraneus:

1° operam det ut clerici, iuxta iuris particularis praescripta, statutis temporibus intersint paelectionibus, conventibus theologicis aut conferentiis, ad normam can. 279, § 2;

§ 3. Glede počitnic ima župnijski kaplan iste pravice kot župnik.

Kan. 551 — Glede darov, ki jih dajejo verniki župnijskemu kaplanu pri opravljanju pastoralne službe, naj se upoštevajo predpisi kan. 531.

Kan. 552 — Župnijskega kaplana more krajevni škof ali škofijski upravitelj odstraniti iz upravičenega razloga, v veljavi pa ostane predpis kan. 682, § 2.

Sedmo poglavje

DEKANI

Kan. 553 — § 1. Dekan, ki se imenuje tudi arhiprezbiter ali drugače, je duhovnik, ki je postavljen za voditelja dekanije.

§ 2. Če območno pravo ne določa kaj drugega, imenuje dekana krajevni škof, ki se po svoji pametni presoji posvetuje z duhovniki, ki v tisti dekaniji opravljajo službo.

Kan. 554 — § 1. Za službo dekana, ki ni vezana na službo župnika določene župnije, naj izbere škof glede na krajevne in časovne razmere duhovnika, za katerega sodi, da je primeren.

§ 2. Dekan naj bo imenovan za določen čas, ki ga predpisuje območno pravo.

§ 3. Dekana more krajevni škof iz upravičenega razloga po svoji pametni presoji svobodno odstraniti iz službe.

Kan. 555 — § 1. Dekan ima poleg pooblastil, ki so mu zakonito podeljena po območnem pravu, dolžnost in pravico:

1. pospeševati in usklajevati skupno pastoralno dejavnost v dekaniji;

2. skrbeti, da kleriki njegovega okrožja živijo v skladu s svojim stanom in vestno opravljajo svojo službo;

3. skrbeti, da se verska opravila izvršujejo po predpisih svetega bogoslužja, da je vestno poskrbljeno za lepoto in čistočo cerkva in svete opreme, zlasti pri obhajanju evharistije in shranjevanju najsvetješega zakramenta, da se pravilno spisujojo in vestno hranijo župnijske knjige, da se vestno upravlja cerkveno premoženje in končno, da se s potrebnou vestnostjo skrbi za župnišče.

§ 2. V dekaniji, ki mu je zaupana, mora dekan:

1. truditi se, da se kleriki po predpisih območnega prava v določenih rokih udeležejujo predavanj, teoloških tečajev ali konferenc po določbi kan. 279, § 2;

2º curet ut presbyteris sui districtus subsidia spiritualia praesto sint, itemque maxime sollicitus sit de iis, qui in difficultioribus versantur circumstantiis aut problematibus anguntur.

§ 3. Curet vicarius foraneus ut parochi sui districtus, quos graviter aegrotantes noverit, spiritualibus ac materialibus auxiliis ne careant, utque eorum qui deceaserint, funera digne celebrentur; provideat quoque ne, occasione aegrotationis vel mortis, libri, documenta, sacra supellex aliaque, quae ad Ecclesiam pertinent, depereant aut asportentur.

§ 4. Vicarius foraneus obligatione tenetur secundum determinationem ab Episcopo dioecesano factam, sui districtus paroecias visitare.

Caput VIII DE ECCLESIARUM RECTORIBUS ET DE CAPPELLANIS

Art. 1

DE ECCLESIARUM RECTORIBUS

Can. 556 — Ecclesiarum rectores hic intelleguntur sacerdotes, quibus cura demandatur alicuius ecclesiae, quae nec sit paroecialis nec capitularis, nec adnexa domui communitatis religiosae aut societatis vitae apostolicae, quae in eadem officia celebret.

Can. 557 — § 1. Ecclesiae rector libere nominatur ab Episcopo dioecesano, salvo iure eligendi aut praesentandi, si cui legitime competit; quo in casu Episcopi dioecesani est rectorem confirmare vel instituere.

§ 2. Etiam si ecclesia pertineat ad aliquod clericale institutum religiosum iuris pontificii, Episcopo dioecesano competit rectorem a Superiori praesentatum instituere.

§ 3. Rector ecclesiae, quae coniuncta sit cum seminario aliisque collegio quod a clericis regitur, est rector seminarii vel collegii, nisi aliter Episcopus dioecesanus constituerit.

Can. 558 — Salvo praescripto can. 262, rectori non licet functiones paroeciales de quibus in can. 530, nn. 1-6, in ecclesia sibi commissa peragere, nisi consentiente aut, si res ferat, delegante parocho.

Can. 559 — Potest rector in ecclesia sibi commissa liturgicas celebrationes etiam sollemnes peragere, salvis legitimis fundationis legibus, atque dummodo de iudicio loci Ordinarii nullo modo ministerio paroeciali noceant.

2. skrbeti, da so duhovnikom njegovega okrožja na voljo duhovni pripomočki; zlasti naj skrbi za tiste, ki živijo v težjih razmerah ali jih tarejo težave.

§ 3. Dekan naj skrbi, da ne bi župniki njegovega okrožja, za katere ve, da so hudo bolni, ostali brez duhovne in gmotne pomoči, in da bodo, če umrjejo, imeli dostojen pogreb; poskrbi naj tudi, da se ne bi v času bolezni ali smrti porazgubile ali odnesle knjige, listine, sveta oprema in drugo, kar je last Cerkve.

§ 4. Dekan je dolžan po določitvi, ki jo je izdal krajevni škof, opravljati vizitacije župnij svojega okrožja.

Osmo poglavje REKTORJI CERKVA IN KAPLANI POSEBNIH SKUPNOSTI

Prvi člen

REKTORJI CERKVA

Kan. 556 — Rektorje cerkva tukaj imenujemo duhovnike, katerim je izročena skrb za kako cerkev, ki ni ne župnijska ne kapiteljska ne pridružena hiši redovne skupnosti ali družbe apostolskega življenja, ki bi v njej opravljala bogoslužje.

Kan. 557 — § 1. Rektorja cerkev svobodno imenuje krajevni škof, ostane pa v veljavi pravica izvolitve ali predlaganja, če komu zakonito gre; v takem primeru mora krajevni škof rektora potrditi ali postaviti.

§ 2. Tudi če pripada cerkev kaki kleriški papeškopravni redovni ustanovi, je krajevni škof pristojen, da postavi rektora, ki ga je redovni predstojnik predlagal.

§ 3. Rektor cerkve, ki je pridružena semenišču ali kakemu zavodu, ki ga vodijo kleriki, je ravnatelj semenišča ali zavoda, razen če bi krajevni škof določil drugače.

Kan. 558 — Upoštevajoč predpis kan. 262, rektor v cerkvi, ki mu je izročena, ne sme opravljati župnijskih opravil, ki so navedena v kan. 530, št. 1-6, razen s privolitvijo in, če primer zahteva, s poblastilom župnika.

Kan. 559 — Rektor sme v cerkvi, ki mu je izročena, opravljati tudi slovesna bogoslužna opravila, upoštevajoč zakonito ustanovno listino, in da po presoji krajevnega škofa le nikakor niso v škodo župnijski službi.

Can. 560 — Loci Ordinarius, ubi id opportunum censeat, potest rectori praecipere ut determinatas in ecclesia sua pro populo celebret functiones etiam paroeciales, neconon ut ecclesia pateat certis christifidelium coetibus ibidem liturgicas celebrationes peracturis.

Can. 561 — Sine rectoris aliasve legitimi superioris licentia, nemini licet in ecclesia Eucharistiam celebrare, sacramenta administrare aliasve sacras functiones peragere; quae licentia danda aut deneganda est ad normam iuris.

Can. 562 — Ecclesiae rector, sub auctoritate loci Ordinarii servatisque legitimis statutis et iuribus quaesitis, obligatione tenetur prospiciendi ut sacrae functiones secundum normas liturgicas et canonum praescripta digne in ecclesia celebrentur, onera fideliter adimplentur, bona diligenter administrentur, sacrae supellectilis atque aedium sacrarum conservationi et decori provideatur, neve quidpiam fiat quod sanctitati loci ad reverentiae domui Dei debitae quoquo modo non congruat.

Can. 563 — Rectorem ecclesiae, etsi ab aliis electum aut praesentatum, loci Ordinarius ex iusta causa, pro suo prudenti arbitrio ab officio amovere potest, firmo praescripto can. 682, § 2.

Art. 2 DE CAPPELLANIS

Can. 564 — Cappellanus est sacerdos, cui stabili modo committitur cura pastoralis, saltem ex parte, alicuius communitatis aut peculiaris coetus christifidelium, ad normam iuris universalis et particularis exercenda.

Can. 565 — Nisi iure aliud caveatur aut cuidam specialia iura legitime competant, cappellanus nominatur ab Ordinario loci, cui etiam pertinet praesentatum instituere aut electum confirmare.

Can. 566 — § 1. Cappellanus omnibus facultatibus instructus sit oportet quas recta cura pastoralis requirit. Praeter eas quae iure particulari aut speciali delegatione conceduntur, cappellanus vi officii facultate gaudet audiendi confessiones fidelium suae curae commissorum, verbi Dei eis praedicandi, Viaticum et unctionem infirmorum administrandi necnon sacramentum confirmationis eis conferendi, qui in periculo mortis versentur.

§ 2. In valetudinariis, carceribus et itineribus maritimis, cappellanus praeterea facultatem habet, his tantum in locis exercendam, a

Kan. 560 — Kjer ima krajevni škof za primerno, more ukazati rektorju, da opravlja v svoji cerkvi tudi določena župnijska opravila za ljudstvo, in da je cerkev odprta določenim shodom vernikov, ki nameravajo v njej obhajati bogoslužne slovesnosti.

Kan. 561 — Brez dovoljenja rektora ali drugega zakonitega predstojnika ne sme nihče v cerkvi obhajati evharistije, deliti zakramente ali opravljati druga sveta opravila; to dovoljenje pa je treba dati ali odreči po določbi prava.

Kan. 562 — Rektor cerkve mora pod oblastjo krajevnega ordinarija in upoštevajoč zakonit statut ter pridobljene pravice skrbeti, da se sveta opravila v cerkvi opravljajo dostenjno po določbah in predpisih kanonov, da se obveznosti zvesto spolnjujejo, premoženje vestno upravlja ter skrbno vzdržuje sveta oprema, cerkvena stavba in njena lepota in da se ne zgodi kaj, kar bi se kakorkoli ne skladalo s svetostjo kraja in z dolžnim spoštovanjem do božje hiše.

Kan. 563 — Rektora cerkve, čeprav so ga drugi izvolili ali predlagali, more krajevni ordinarij iz upravičenega razloga po svoji pametni presoji odstraniti iz službe, upoštevajoč kan. 682, § 2.

Drugi člen KAPLANI POSEBNIH SKUPNOSTI

Kan. 564 — Kaplan posebne skupnosti je duhovnik, kateremu se za stalno dodeli vsaj delna pastoralna skrb za kako skupnost ali posebno skupino vernikov, da jo opravlja v skladu s splošnim in območnim pravom.

Kan. 565 — Ako pravo ne določa kaj drugega ali, če nima kdo zakonito posebne pravice, imenuje kaplana posebne skupnosti krajevni ordinarij, ki ima tudi pravico predlaganega postaviti ali izvoljenega potrditi.

Kan. 566 — § 1. Kaplan posebne skupnosti mora imeti vsa pooblastila, ki jih zahteva pravilna pastoralna skrb. Poleg tega, kar je določeno v območnem pravu ali s posebnim pooblastilom, ima ta kaplan po službi pravico spovedovati vernike, ki so zaupani njegovi skrbi, jim oznanjati božjo besedo, podeljevati popotnico in bolniško maziljenje pa tudi podeliti zakrament birme tistim, ki so v smrtni nevarnosti.

§ 2. Nadalje ima kaplan posebne skupnosti v bolnišnicah, zaporih in na potovanjih po morju pravico samo na teh krajih odvezati od

censuris latae sententiae non reservatis neque declaratis absolvendi, firmo tamen praescripto can. 976.

Can. 567 — § 1. Ad nominationem cappellani domus instituti religiosi laicalis, Ordinarius loci ne procedat, nisi consulto Superiore, cui ius est, auditam communitate, quemdam sacerdotem proponere.

§ 2. Cappellani est liturgicas functiones celebrare aut moderari; ipsi tamen non licet in regimine intero instituti sese immiscere.

Can. 568 — Pro iis qui ob vitae condicionem ordinaria parochorum cura frui non valent, uti sunt migrantes, exsules, profugi, nomades, navigantes, constituantur, quatenus fieri possit, cappellani.

Can. 569 — Cappellani militum legibus specialibus reguntur.

Can. 570 — Si communitatis aut coetus sedi adnexa est ecclesia non paroecialis, cappellanus sit rector ipsius ecclesiae, nisi cura communitatis aut ecclesiae aliud exigat.

Can. 571 — In exercitio sui pastoralis munera, cappellanus debet cum parocho servet coniunctionem.

Can. 572 — Quod attinet ad amotionem cappellani, servetur praeceptum can. 563.

Pars III

DE INSTITUTIS VITAE CONSECRATAE ET DE SOCIETATIBUS VITAE APOSTOLICAE

Sectio II

DE INSTITUTIS VITAE CONSECRATAE

Titulus I

NORMAE COMMUNES OMNIBUS INSTITUTIS VITAE CONSECRATAE

Can. 573 — § 1. Vita consecrata per consiliorum evangelicorum professionem est stabilis vivendi forma qua fideles, Christum sub actione Spiritus Sancti pressius sequentes, Deo summe dilecto totaliter

vnaprej izrečenih kazni, ki niso pridržane ali razglašene, ostane pa v veljavi predpis kan. 976.

Kan. 567 — § 1. Krajevni ordinarij naj imenuje kaplana v hiši laičke redovne ustanove samo, če se je posvetoval s predstojnikom, ki ima po posvetu s skupnostjo pravico predlagati kakega duhovnika.

§ 2. Ta kaplan mora opravljati ali urejati bogoslužna opravila, v notranje vodstvo ustanove pa se ne sme vmešavati.

Kan. 568 — Za tiste, ki zaradi življenjskih razmer ne morejo biti deležni redne skrbi župnikov, na primer popotniki, begunci, izgnanci, nomadi, mornarji, naj se, kolikor je mogoče, postavijo kaplani.

Kan. 569 — Za vojaške kaplane dajejo navodila posebni zakoni.

Kan. 570 — Če je skupnosti ali sedežu skupine pridružena cerkev, ki ni župnijska, naj bo kaplan rektor te cerkve, razen če skrb za skupnost ali cerkev zahteva kaj drugega.

Kan. 571 — Kaplan posebne skupnosti naj pri opravljanju svoje pastoralne službe ohranja potrebno povezanost z župnikom.

Kan. 572 — Glede odstranitve kaplana posebne skupnosti naj se upošteva predpis kan. 563.

Tretji del

USTANOVE POSVEČENEGA ŽIVLJENJA IN DRUŽBE APOSTOLSKEGA ŽIVLJENJA

Prvi oddelek

USTANOVE POSVEČENEGA ŽIVLJENJA

Prvi naslov

SKUPNE DOLOČBE ZA USTANOVE POSVEČENEGA ŽIVLJENJA

Kan. 573 — § 1. Z zaobljubami evangeljskih svetov posvečeno življenje je stalna oblika življenja, v kateri verniki po delovanju Svetega Duha izraziteje hodijo za Kristusom, se povsem izročijo

dedicantur, ut, in Eius honorem atque Ecclesiae aedificationem mundique salutem novo et peculiari titulo dediti, caritatis perfectionem in servitio Regni Dei consequantur et, praeclarum in Ecclesia signum effecti, caelestem gloriam praenuntient.

§ 2. Quam vivendi formam in institutis vitae consecratae, a competenti Ecclesiae auctoritate canonice erectis, libere assumunt christifideles, qui per vota aut alia sacra ligamina iuxta proprias institutorum leges, consilia evangelica castitatis, paupertatis et oboedientiae profitentur et per caritatem, ad quam ducunt, Ecclesiae eiusque mysterio speciali modo coniunguntur.

Can. 574 — § 1. Status eorum, qui in huiusmodi institutis consilia evangelica profitentur, ad vitam et sanctitatem Ecclesiae pertinet, et ideo ab omnibus in Ecclesia fovendus et promovendus est.

§ 2. Ad hunc statum quidam christifideles specialiter a Deo vocantur, ut in vita Ecclesiae peculiari dono fruantur et, secundum finem et spiritum instituti, eiusdem missioni salvificae prosint.

Can. 575 — Consilia evangelica in Christi Magistri doctrina et exemplis fundata, donum sunt divinum, quod Ecclesia a Domino accepit Eiusque gratia semper conservat.

Can. 576 — Competentis Ecclesiae auctoritatis est consilia evangelica interpretari, eorundem praxim legibus moderari atque stabiles inde vivendi formas canonica approbatione constituere itemque, pro parte sua, curare ut instituta secundum spiritum fundatorum et sanas traditiones crescent et florent.

Can. 577 — Per multa in Ecclesia sunt instituta vitae consecratae, quae donationes habent differentes secundum gratiam quae data est eis: Christum, enim, pressius sequuntur sive orantem, sive Regnum Dei annuntiantem, sive hominibus benefacientem, sive cum eis in saeculo conversantem, semper autem voluntatem Patris facientem.

Can. 578 — Fundatorum mens atque proposita a competenti auctoritate ecclesiastica sancta circa naturam, finem, spiritum et indolem instituti, necnon eius sanae traditiones, quae omnia patrimonium eiusdem instituti constituunt, ab omnibus fideliter servanda sunt.

Can. 579 — Episcopi dioecesani, in suo quisque territorio, instituta vitae consecratae formaliter decreto erigere possunt, dummodo Sedes Apostolica consulta fuerit.

Can. 580 — Aggregatio alicuius instituti vitae consecratae ad aliud reservatur competenti auctoritati instituti aggregantis, salva semper canonica autonomia instituti aggregati.

v last nadvse ljubljenemu Bogu, tako da so v njegovo čast in za graditev Cerkve in zveličanja sveta z novim in posebnim naslovom določeni za dosega popolne ljubezni v službi božjega kraljestva in kot sijajno znamenje v Cerkvi naznajajo nebeško slavo.

§ 2. V ustanovah posvečenega življenja, ki jih je pristojna cerkvena oblast kanonično ustanovila, se verniki prostovoljno oklenejo te oblike življenja, ko z oblubami ali drugimi svetimi vezmi po lastnih zakonih ustanov javno izpovedo, da bodo spolnjevali evangeljske svete čistosti, uboštva in pokorščine in se po ljubezni, h kateri jih vodijo, na poseben način povežejo s Cerkvio in njenom skrivnostjo.

Kan. 574 — § 1. Stan tistih, ki v ustanovah te vrste javno izpovedo evangeljske svete, spada k življenju in svetosti Cerkve in ga morajo zato v Cerkvi vsi podpirati in pospeševati.

§ 2. V ta stan pa Bog kliče vernike na poseben način z namenom, da so v življenju Cerkve deležni posebnega daru in da po namenu in duhu ustanove prispevajo k njenemu odrešitvenemu poslanstvu.

Kan. 575 — Evangeljski sveti, utemeljeni v nauku in zgledih Kristusa Učitelja, so božji dar, ki ga je Cerkev prejela od Gospoda in ga z njegovo milostjo vedno ohranja.

Kan. 576 — Pristojna cerkvena oblast ima pravico razlagati evangeljske svete, z zakoni urejati njihovo praktično izvajanje in zato s kanonično potrditvijo ustanavljati te trajne oblike življenja in s svoje strani skrbeti, da ustanove rastejo in uspevajo v duhu ustanoviteljev in zdravih izročil.

Kan. 577 — V Cerkvi so mnoge ustanove posvečenega življenja in so obdarjene z različnimi darovi milosti, ki jim je dana; izraziteje namreč hodijo za Kristusom, ko moli, oznanja božje kraljestvo, ljudem skazuje dobrote ali se z njimi druži v življenju, a vedno vrši Očetovo voljo.

Kan. 578 — Vsi naj zvesto ohranjajo voljo in namene ustanoviteljev, ki jih je pristojna cerkvena oblast potrdila glede narave, namena, duha in značaja ustanove, kakor tudi njena zdrava izročila, ki vsa sestavljajo podedovane vrednote iste ustanove.

Kan. 579 — Krajevni škopje morejo vsak na svojem ozemlju s formalnim odlokom ustanoviti ustanove posvečenega življenja, da so le vprašali za svet apostolski sedež.

Kan. 580 — Pridružitev ene ustanove posvečenega življenja drugi je pridržana ustanovi, kateri se druga pridruži, vedno pa je treba upoštevati kanonično samostojnost pridružene ustanove.

Can. 581 — Dividere institutum in partes, quocumque nomine veniant, novas erigere, erectas coniungere vel aliter circumscribere ad competentem instituti auctoritatem pertinet, ad normam constitutionum.

Can. 582 — Fusiones et uniones institutorum vitae consecratae uni Sedi Apostolicae reservantur; eidem quoque reservantur confederationes et foederations.

Can. 583 — Immutationes in institutis vitae consecratae ea affientes, quae a Sede Apostolica approbata fuerunt, absque eiusdem licentia fieri nequeunt.

Can. 584 — Institutum supprimere ad unam Sedem Apostolicam spectat, cui etiam reservatur de eius bonis temporalibus statuere.

Can. 585 — Instituti partes supprimere ad auctoritatem competenter eiusdem instituti pertinet.

Can. 586 — § 1. Singulis institutis iusta autonomia vitae, praesertim regiminis, agnoscitur, qua gaudeant in Ecclesia propria disciplina atque integrum servare valeant suum patrimonium, de quo in can. 578.

§ 2. Ordinariorum locorum est hanc autonomiam servare ac tueri.

Can. 587 — § 1. Ad propriam singulorum institutorum vocacionem et identitatem fidelius tuendam, in cuiusvis instituti codice fundamentali seu constitutionibus contineri debent, praeter ea quae in can. 578 servanda statuuntur, normae fundamentales circa instituti regimen et sodalium disciplinam, membrorum incorporationem atque institutionem, necnon proprium sacrorum ligaminum obiectum.

§ 2. Codex huiusmodi a competenti auctoritate Ecclesiae approbatur et tantummodo cum eiusdem consensu mutari potest.

§ 3. In hoc codice elementa spiritualia et iuridica apte componantur; normae tamen absque necessitate ne multiplicentur.

§ 4. Ceterae normae a competenti instituti auctoritate statutae apte in aliis codicibus colligantur, quae tamen iuxta exigentias locorum et temporum congrue recognosci et aptari possunt.

Can. 588 — § 1. Status vitae consecratae, suapte natura, non est nec clericalis nec laicalis.

§ 2. Institutum clericale illud dicitur quod, ratione finis seu propositi a fundatore intenti vel vi legitimae traditionis, sub moderamine est clericorum, exercitium ordinis sacri assumit, et qua tale ab Ecclesiae auctoritate agnoscitur.

Kan. 581 — Deliti ustanovo na dele, naj bo iz kakršnegakoli razloga, nove ustanavljiati, ustanovljene združevati ali drugače razmejevati gre pristojni oblasti ustanove po določbi konstitucij.

Kan. 582 — Zedinitve in združitve ustanov posvečenega življenja so pridržane samo apostolskemu sedežu; pridržane so mu tudi ssozvezne in zvezne.

Kan. 583 — Sprememb v ustanovah posvečenega življenja, ki se nanašajo na tisto, kar je potrdil apostolski sedež, ni mogoče izvesti brez njegovega dovoljenja.

Kan. 584 — Samo apostolski sedež sme razpustiti ustanovo; letemu je pridržana tudi odločitev o njenem premoženju.

Kan. 585 — Razpustitev delov ustanove sodi v pristojnost ustanove same.

Kan. 586 — § 1. Vsaki ustanovi se priznava upravičena samostojnost življenja, zlasti vodstva, zaradi katere imajo v Cerkvi lastno ureditev in morejo tudi ohranjati svoje podedovane vrednote, ki jih omenja kan. 578.

§ 2. Krajevni ordinariji morajo to samostojnost ohranjati in varovati.

Kan. 587 — § 1. Da bi bilo mogoče zvesteje varovati lastno poklicanost in istovetnost posameznih ustanov, morajo temeljna vodila ali konstitucije vsake ustanove, razen tistega, kar določa ohranjati kan. 578, vsebovati temeljne določbe o vodstvu ustanove in disciplini članov, o inkorporaciji in vzgoji članov kakor tudi o posebnem predmetu svetih vezi.

§ 2. To vodilo potrdi pristojna cerkvena oblast in ga je mogoče spremeniti samo z njeno privolitvijo.

§ 3. V tem vodilu naj bodo duhovne in pravne prvine primerno usklajene, določbe pa naj se brez potrebe ne množijo.

§ 4. Druge določbe, ki jih je izdala pristojna oblast ustanove, naj se primerno zberejo v drugih vodilih, ki pa jih je mogoče krajevnim in časovnim zahtevam primerno presojati in prilagajati.

Kan. 588 — § 1. Stan posvečenega življenja po svoji naravi ni ne kleriški ne laiški.

§ 2. Kleriška je tista ustanova, ki jo zaradi cilja ali namena, ki ga je imel pred očmi ustanovitelj, ali po zakonitem izročilu vodijo kleriki, opravlja službo svetega reda in jo kot tako prizna cerkvena oblast.

§ 3. Institutum vero laicale illud appellatur quod, ab Ecclesiae auctoritate qua tale agnitus, vi eius naturae, indolis et finis munus habet proprium, a fundatore vel legitima traditione definitum, exercitium ordinis sacri non includens.

Can. 589 — Institutum vitae consecratae dicitur iuris pontificii, si a Sede Apostolica erectum aut per eiusdem formale decretum approbatum est; iuris vero dioecesani, si ab Episcopo dioecesano erectum, approbationis decretum a Sede Apostolica non est consecutum.

Can. 590 — § 1. Instituta vitae consecratae, utpote ad Dei totiusque Ecclesiae servitium speciali modo dicata, supremae eiusdem auctoritati peculiari ratione subduntur.

§ 2. Singuli sodales Summo Pontifici, tamquam supremo eorum Superiori, etiam ratione sacri vinculi oboedientiae parere tenentur.

Can. 591 — Quo melius institutorum bono atque apostolatus necessitatibus provideatur, Summus Pontifex, ratione sui in universam Ecclesiam primatus, intuitu utilitatis communis, instituta vitae consecratae ab Ordinariorum loci regimine eximere potest sibique soli vel alii ecclesiasticae auctoritati subicere.

Can. 592 — § 1. Quo melius institutorum communio cum Sede Apostolica foveatur, modo et tempore ab eadem statutis, quilibet supremus Moderator brevem conspectum status et vitae instituti eidem Apostolicae Sedi mittat.

§ 2. Cuiuslibet instituti Moderatores promoveant notitiam documentorum Sanctae Sedis, quae sodales sibi concreditos respiciunt, eorumque observantiam carent.

Can. 593 — Firmo praescripto can. 586, instituta iuris pontificii quoad regimen internum et disciplinam immediate et exclusive potestati Sedis Apostolicae subiciuntur.

Can. 594 — Institutum iuris dioecesani, firmo can. 586, permanet sub speciali cura Episcopi dioecesani.

Can. 595 — § 1. Episcopi sedis principis est constitutiones approbare et immutationes in eas legitime introductas confirmare, salvis iis in quibus Apostolica Sedes manus apposuerit, necnon negotia maiora totum institutum respicientia tractare, quae potestatem internae auctoritatis superent, consultis tamen ceteris Episcopis dioecesanis, si institutum ad plures dioeceses propagatum fuerit.

§ 2. Episcopus dioecesanus potest dispensationes a constitutionibus concedere in casibus particularibus.

§ 3. Laiška pa je tista ustanova, ki jo cerkvena oblast kot tako prizna in ima po svoji naravi, značaju in namenu lastno nalogu, kakor jo je določil ustanovitelj ali zakonito izročilo, ne vključuje pa izvrševanja svetega reda.

Kan. 589 — Ustanova posvečenega življenja je papeškopravna, če jo je ustanovil ali jo s formalnim odlokom potrdil apostolski sedež; škofijskopravna pa, če jo je ustanovil krajevni škof in od apostolskega sedeža še nima odloka o potrditvi.

Kan. 590 — § 1. Ker so ustanove posvečenega življenja na poseben način posvečene za službo Bogu in vsej Cerkvi, so iz posebnega razloga podrejene njeni vrhovni oblasti.

§ 2. Posamezni člani morajo biti poslušni papežu kot svojemu vrhovnemu predstojniku tudi zaradi svete vezi pokorščine.

Kan. 591 — Da bi bilo kar najbolje poskrbljeno za blagor ustanov in za potrebe apostolata, more papež na temelju svojega prvenstva nad vso Cerkvio v splošno korist izvzeti ustanove posvečenega življenja iz vodstvene oblasti krajevnih ordinarijev in jih podrediti samemu sebi ali drugi cerkveni oblasti.

Kan. 592 — § 1. Da bi kar najbolje pospeševali povezanost ustanov z apostolskim sedežem, naj vsakteri vrhovni predstojnik pošlje apostolskemu sedežu na način ali ob času, ki ga le-ta določi, kratek pregled o stanju in življenju ustanove.

§ 2. Predstojniki vsaktere ustanove naj pospešujejo poznanje listin svetega sedeža, ki se tičejo njim zaupanih članov, in skrbijo, da se po njih ravnajo.

Kan. 593 — Ob veljavnosti predpisa kan. 586 so papeškopravne ustanove v notranjem vodstvu in disciplini neposredno in izključno podrejene oblasti apostolskega sedeža.

Kan. 594 — Škofijskopravna ustanova, upoštevajoč kan. 586, ostane pod posebno skrbjo krajevnega škofa.

Kan. 595 — § 1. Škof kraja, kjer je glavni sedež ustanove, ima pravico odobriti konstitucije in potrditi vanje zakonito vnesene spremembe razen tistih, ki jih je apostolski sedež vzel v roke, in razpravljalci o važnih zadevah, ki se tičejo vse ustanove in presegajo pravice notranje oblasti, toda po posvetovanju z drugimi krajevnimi škofi, če je ustanova razširjena v več škofijah.

§ 2. Krajevni škof more v posameznih primerih dati spregled konstitucij.

Can. 596 — § 1. Institutorum Superiores et capitula in sodales ea gaudent potestate, quae iure universalis et constitutionibus definitur.

§ 2. In institutis autem religiosis clericalibus iuris pontificii polent insuper potestate ecclesiastica regiminis pro foro tam externo quam interno.

§ 3. Potestati de qua in § 1 applicantur praescripta cann. 131, 133 et 137–144.

Can. 597 — § 1. In vitae consecratae institutum admitti potest qui libet catholicus, recta intentione praeditus, qui qualitates habeat iure universalis et proprio requisitas nulloque detineatur impedimento.

§ 2. Nemo admitti potest sine congrua praeparatione.

Can. 598 — § 1. Unumquodque institutum, attentis indeole et finibus propriis, in suis constitutionibus definiat modum quo consilia evangelica castitatis, paupertatis et oboedientiae, pro sua vivendi ratione, servanda sunt.

§ 2. Sodales vero omnes debent non solum consilia evangelica fideliter integreque servare, sed etiam secundum ius proprium instituti vitam componere atque ita ad perfectionem sui status contendere.

Can. 599 — Evangelicum castitatis consilium propter Regnum coelorum assumptum, quod signum est mundi futuri et fons uberioris fecunditatis in indiviso corde, obligationem secumfert continentiae perfectae in caelibatu.

Can. 600 — Evangelicum consilium paupertatis ad imitationem Christi, qui propter nos egenus factus est cum esset dives, praeter vitam re et spiritu pauperem, operose in sobrietate ducendam et a terrenis divitiis alienam, secumfert dependentiam et limitationem in usu et dispositione bonorum ad normam iuris proprii singulorum institutorum.

Can. 601 — Evangelicum oboedientiae consilium, spiritu fidei et amoris in sequela Christi usque ad mortem oboedientis susceptum, obligat ad submissionem voluntatis erga legitimos Superiores, vices Dei gerentes, cum secundum proprias constitutiones praecipiunt.

Can. 602 — Vita fraterna, unicuique instituto propria, qua sodales omnes in peculiarem veluti familiam in Christo coadunantur, ita definitur ut cunctis mutuo adiutorio evadat ad suam cuiusque vocacionem adimplendam. Fraterna autem communione, in caritate radicata et fundata, sodales exemplo sint universalis in Christo reconcilia-tionis.

Kan. 596 — § 1. Predstojniki in kapitli ustanov imajo nad člani tisto oblast, ki jo določata splošno pravo in konstitucije.

§ 2. Kleriške papeškopopravne redovne ustanove pa imajo poleg tega cerkveno vodstveno oblast tako za zunanje kakor za notranje področje.

§ 3. Glede oblasti, o kateri govori § 1, se uporabljojo predpisi kan. 131, 133 in 137–144.

Kan. 597 — § 1. V ustanovo posvečenega življenja je mogoče sprejeti kateregakoli katoličana, ki ima pravi namen in lastnosti, katere zahtevata splošno in lastno pravo, in ga ne ovira noben zadržek.

§ 2. Nikogar ni mogoče sprejeti brez primerne priprave.

Kan. 598 — § 1. Vsaka ustanova naj ob upoštevanju lastnega značaja in namena v svojih konstitucijah določi način, kako je treba glede na njen način življenja uresničevati evangeljske svete čistosti, uboštva in pokorščine.

§ 2. Vsi člani pa morajo ne samo zvesto in neokrnjeno živeti po evangeljskih svetih, ampak tudi življenje usklajevati s pravom, ki je lastno ustanovi, in si tako prizadevati za popolnost svojega stanu.

Kan. 599 — Zaradi nebeškega kraljestva sprejet evangeljski svet čistoti je znamenje prihodnjega sveta in vir obilnejše rodovitnosti v nerazdeljenem srcu ter nalaga obveznost popolne zdržnosti v celibatu.

Kan. 600 — Evangeljski svet uboštva kot posnemanje Kristusa, ki je zaradi nas postal ubog, čeprav je bil bogat, nalaga poleg življenja v resničnem duhovnem uboštvu in dejavno treznem življenju daleč od zemeljskih dobrin odvisnost in omejitev v rabi in razpolaganju z dobrinami po določbi lastnega prava posameznih ustanov.

Kan. 601 — Evangeljski svet pokorščine, sprejet v duhu vere in ljubezni v hoji za Kristusom, pokornim do smrti, obvezuje k podreditvi volje zakonitim predstojnikom kot božjim namestnikom, kadar zapovedujejo po lastnih konstitucijah.

Kan. 602 — Vsaki ustanovi lastno bratsko življenje, po katerem se vsi člani nekako združijo v posebno družino v Kristusu, naj se tako določi, da bo, ko vsak uresničuje svoj poklic, vsem v medsebojno pomoč. Po bratski skupnosti namreč, ki je zakoreninjena in utemeljena v ljubezni, naj bodo člani zgled splošne sprave v Kristusu.

Can. 603 — § 1. Praeter vitae consecratae instituta, Ecclesia agnoscit vitam eremiticam seu anachoreticam, qua christifideles arctiore a mundo secessu, solitudinis silentio, assidua prece et paenitentia, suam in laudem Dei et mundi salutem vitam devoteo.

§ 2. Eremita, uti Deo deditus in vita consecrata, iure agnoscitur si tria evangelica consilia, voto vel alio sacro ligamine firmata, publice profiteatur in manu Episcopi dioecesani et propriam vivendi rationem sub ductu eiusdem servet.

Can. 604 — § 1. Hisce vitae consecratae formis accedit ordo virginum quae, sanctum propositum emittentes Christum pressius sequendi, ab Episcopo dioecesano iuxta probatum ritum liturgicum Deo consecrantur, Christo Dei Filio mystice desponsantur et Ecclesiae servitio dedicantur.

§ 2. Ad suum propositum fidelius servandum et ad servitium Ecclesiae, proprio statui consonum, mutuo adiutorio perficiendum, virgines consociari possunt.

Can. 605 — Novas formas vitae consecratae approbare uni Sedi Apostolicae reservatur. Episcopi dioecesani autem nova vitae consecratae dona a Spiritu Sancto Ecclesiae concredita discernere satagant iidemque adiuvent promotores ut proposita meliore quo fieri potest modo exprimant aptisque statutis protegant, adhibitis praesertim generalibus normis in hac parte contentis.

Can. 606 — Quae de institutis vitae consecratae eorumque sodalibus statuuntur, pari iure de utroque sexu valent, nisi ex contextu sermonis vel ex rei natura aliud constet.

Titulus II DE INSTITUTIS RELIGIOSIS

Can. 607 — § 1. Vita religiosa, utpote totius personae consecratio, mirabile in Ecclesia manifestat conubium a Deo conditum, futuri saeculi signum. Ita religiosus plenam suam consummat donationem veluti sacrificium Deo oblatum, quo tota ipsius existentia fit continuus Dei cultus in caritate.

§ 2. Institutum religiosum est societas in qua sodales secundum ius proprium vota publica perpetua vel temporaria, elapso tamen tempore renovanda, nuncupant atque vitam fraternalm in communione dicunt.

§ 3. Testimonium publicum a religiosis Christo et Ecclesiae redditum illam secum fert a mundo separationem, quae indoli et fini uniuscuiusque instituti est propria.

Kan. 603 — § 1. Poleg ustanov posvečenega življenja Cerkev priznava puščavniško ali samotarsko življenje, s katerim verniki, ko se še bolj umaknejo od sveta v tišino samote, posvetijo svoje življenje v božjo čast in zveličanje sveta z nenehno molitvijo in pokoro.

§ 2. Za puščavnika, ki se izroči Bogu v posvečenem življenju, pravo prizna tistega, ki tri evangeljske svete utrdi z oblubo ali drugo sveto vezjo in jih javno izpove krajevnemu škofu in pod njegovim vodstvom ohranja svoj način življenja.

Kan. 604 — § 1. Tem oblikam posvečenega življenja se pridružuje red devic, ki naredijo svet sklep, da bodo izraziteje hodile za Kristusom, krajevni škof pa jih po potrjenem bogoslužnem obredu posveti Bogu, skrivnostno zaroči Kristusu, božjemu Sinu, in posveti službi Cerkve.

§ 2. Da bi mogle device svoj način življenja zvesteje uresničevati in se v službi Cerkve, skladno z lastnim stanom, vzajemno spopolnjevati, se morejo združevati.

Kan. 605 — Potrjevati nove oblike posvečenega življenja je pridržano le apostolskemu sedežu. Krajevni škofje pa naj si prizadevajo razločevati nove darove posvečenega življenja, ki jih Sveti Duh zaupa Cerkvi, in pomagajo pobudnikom, da predloge čim bolje izrazijo in jih s primernim statutom zavarujejo, ko uporabijo zlasti splošne določbe v tem delu zakonika.

Kan. 606 — Kar je določeno o ustanovah posvečenega življenja in njegovih članih, velja ustrezno za oba spola, razen če je iz besedila ali narave stvari razvidno kaj drugega.

Drugi naslov REDOVNE USTANOVE

Kan. 607 — § 1. Redovno življenje kot posvetitev celotne osebe razodeva v Cerkvi čudovito poročno zvezo, ki ji je začetnik Bog, in je znamenje prihodnjega veka. Na ta način se redovnik docela izroči v dar kot žrtev, darovana Bogu, po kateri vse njegovo življenje postane nenehno bogočastje v ljubezni.

§ 2. Redovna ustanova je družba, v kateri člani po lastnem pravu naredijo javne večne ali začasne zaobljube, ki jih je treba ob izteku časa obnoviti, in bratsko živijo v skupnosti.

§ 3. Javno pričevanje, ki ga morajo redovniki dajati za Kristusa in Cerkev, nalaga ločitev od sveta, kakršna je lastna značaju in namenu vsake ustanove.

Caput I
DE DOMIBUS RELIGIOSIS
EARUMQUE ERECTIONE ET SUPPRESSIONE

Can. 608 — Communitas religiosa habitare debet in domo legitime constituta sub auctoritate Superioris ad normam iuris designati; singulae domus habeant saltem oratorium, in quo Eucharistia celebretur et asservetur ut vere sit centrum communitatis.

Can. 609 — § 1. Instituti religiosi domus eriguntur ab auctoritate competenti iuxta constitutiones, praevio Episcopi dioecesani consensu in scriptis dato.

§ 2. Ad erigendum monasterium monialium requiritur insuper licentia Apostolicae Sedis.

Can. 610 — § 1. Domorum erectio fit prae oculis habita utilitate Ecclesiae et instituti atque in tuto positis iis quae ad vitam religiosam sodalium rite agendam requiruntur, iuxta proprios instituti fines et spiritum.

§ 2. Nulla domus erigatur nisi iudicari prudenter possit fore ut congrue sodalium necessitatibus provideatur.

Can. 611 — Consensus Episcopi dioecesani ad erigendam domum religiosam alicuius instituti secumfert ius:

1° vitam ducendi secundum indolem et fines proprios instituti;

2° opera instituto propria exercendi ad normam iuris, salvis condicionibus in consensu appositis;

3° pro institutis clericalibus habendi ecclesiam, salvo praescripto can. 1215, § 3, et sacra ministeria peragendi, servatis de iure servandis.

Can. 612 — Ut domus religiosa ad opera apostolica destinetur diversa ab illis pro quibus constituta est, requiritur consensus Episcopi dioecesani; non vero, si agatur de conversione, quae, salvis fundationibus legibus, ad internum regimen et disciplinam dumtaxat referatur.

Can. 613 — § 1. Domus religiosa canonicorum regularium et monachorum sub proprii Moderatoris regimine et cura sui iuris est, nisi constitutiones aliter ferant.

§ 2. Moderator domus sui iuris est de iure Superior maior.

Can. 614 — Monasteria monialium cuidam virorum instituto conassociata propriam vitae rationem et regimen iuxta constitutiones obtinent. Mutua iura et obligationes ita definiantur ut ex consociatione spirituale bonum proficere possit.

Prvo poglavje
REDOVNE HIŠE,
NJIHOVA USTANOVITEV IN RAZPUTSTITEV

Kan. 608 — Redovna skupnost mora prebivati v zakonito ustanovljeni hiši pod oblastjo predstojnika, postavljenega po določbi prava; posamezne hiše naj imajo vsaj kapelo, kjer se lahko mašuje in hrani euharistija, da je zares središče skupnosti.

Kan. 609 — § 1. Hiše redovne ustanove ustanovi po konstitucijah pristojna oblast s predhodno pismeno privolitvijo krajevnega škofa.

§ 2. Za ustanovitev nunskega samostana je potrebno poleg tega dovoljenje apostolskega sedeža.

Kan. 610 — § 1. Pri ustanovitvi hiš je treba imeti pred očmi korist Cerkve in ustanove in zavarovati, kar je po lastnem namenu in duhu ustanove potrebno za urejeno redovno življenje članov.

§ 2. Hiša naj se ustanovi samo, če je mogoče pametno presoditi, da bo ustrezeno poskrbljeno za potrebe članov.

Kan. 611 — Privolitev krajevnega škofa za ustanovitev redovne hiše kake ustancve vključuje pravico:

1. živeti po značaju in namenih, ki so lastni ustanovi;

2. izvrševati ustanovi lastna opravila po določbi prava, upoštevajoč pogoje, ki so dodani privolitvi;

3. za kleriške ustanove imeti cerkev, velja pa predpis kan. 1215, § 3, in opravljati sveta opravila, upoštevajoč, kar določa pravo.

Kan. 612 — Da se redovna hiša nameni za dela apostolata, družačna od tistih, za katera je bila ustanovljena, je potrebna privolitev krajevnega škofa; ne pa, če gre ob upoštevanju ustanovne listine za spremembo, ki se tiče samo notranjega vodstva in discipline.

Kan. 613 — § 1. Redovna hiša regularnih kanonikov in menihov pod vodstvom in skrbjo lastnega predstojnika je samopravna, razen če konstitucije določajo drugače.

§ 2. Predstojnik v samopravni hiši je po pravu višji predstojnik.

Kan. 614 — Samostani nun, ki so v povezavi s kakšno moško ustanovo, ohranijo svoj način življenja in vodstvo po konstitucijah. Medsebojne pravice in dolžnosti naj se tako določijo, da bo iz povezave mogla napredovati duhovna korist.

Can. 615 — Monasterium sui iuris, quod praeter proprium Moderatorem alium Superiorem maiorem non habet, neque alicui religiosorum instituto ita consociatum est ut eiusdem Superior vera potestate constitutionibus determinata in tale monasterium gaudeat, ad normam iuris peculiari vigilantiae Episcopi dioecesani committitur.

Can. 616 — § 1. Domus religiosa legitime erecta supprimi potest a supremo Moderatore ad normam constitutionum, consulto Episcopo dioecesano. De bonis domus suppressae provideat ius proprium instituti, salvis fundatorum vel offerentium voluntatibus et iuribus legitime quaesitis.

§ 2. Suppressio unicae domus instituti ad Sanctam Sedem pertinet, cui etiam reservatur de bonis in casu statuere.

§ 3. Supprimere domum sui iuris, de qua in can. 613, est capituli generalis, nisi constitutiones aliter ferant.

§ 4. Monialium monasterium sui iuris supprimere ad Sedem Apostolicam pertinet, servatis ad bona quod attinet praeceptis constitutionum.

Caput II DE INSTITUTORUM REGIMINE

Art. 1

DE SUPERIORIBUS ET CONSILIIS

Can. 617 — Superiores suum munus adimpleant suamque potestatem exerceant ad normam iuris universalis et proprii.

Can. 618 — Superiores in spiritu servitii suam potestatem a Deo per ministerium Ecclesiae receptam exerceant. Voluntati igitur Dei in munere explendo dociles, ipsi subditos regant uti filios Dei, ac promoventes cum reverentia personae humanae illorum voluntariam oboedientiam, libenter eos audiant necnon eorum conspirationem in bonum instituti et Ecclesiae foveant, firma tamen ipsorum auctoritate decernendi et praecipiendi quae agenda sunt.

Can. 619 — Superiores suo officio sedulo incumbant et una cum sodalibus sibi commissis studeant aedificare fraternalm in Christo communitatem, in qua Deus ante omnia quaeratur et diligatur. Ipsi igitur nutrient sodales frequenti verbi Dei pabulo eosque adducant ad sacrae liturgiae celebrationem. Eis exemplo sint in virtutibus collendis et in observantia legum et traditionum propriae instituti; eorum

Kan. 615 — Samopraven samostan, ki razen lastnega predstojnika nima drugega višjega predstojnika in tudi ni tako povezan s kako redovno ustanovo, da bi njen predstojnik nad tem samostanom po določbi konstitucij imel pravo oblast, se po določbi prava izroči posebnemu nadzoru krajevnega škofa.

Kan. 616 — § 1. Zakonito ustanovljeno redovno hišo more po posvetu s krajevnim škofom po določbi konstitucij razpuštiti vrhovni predstojnik. O premoženju razpuščene hiše naj odloča lastno pravo ustanove, upoštevajoč voljo ustanoviteljev ali darovalcev in zakonito pridobljene pravice.

§ 2. Za razpuštitev edine hiše ustanove je pristojen sveti sedež, kateremu je v tem primeru pridržana odločitev glede premoženja.

§ 3. Samopravno hišo, ki jo omenja kan. 613, razpusti generalni kapitelj, če konstitucije ne določajo drugače.

§ 4. Za razpuštitev nunskega samopravnega samostana je pristojen apostolski sedež, kar se tiče premoženja, pa se je treba ravnati po predpisih konstitucij.

Drugo poglavje VODSTVO USTANOV

Prvi člen

PREDSTOJNIKI IN SVETI

Kan. 617 — Predstojniki opravljajo svojo službo in izvršujejo svojo oblast po določbi splošnega in lastnega prava.

Kan. 618 — Predstojniki naj izvršujejo svojo od Boga po službi Cerkve prejeto oblast v duhu služenja. Pri opravljanju službe torej v učljivosti za božjo voljo vodijo podrejene kot božje otroke in ob spoštovanju človeške osebnosti spodbujajo njihovo prostovoljno pokorščino, jih radi poslušajo in spodbujajo njihovo polno soglasnost v blagor ustanove in Cerkve, vendar pa ostane trdna njihova oblast odločati in ukazovati, kaj je treba storiti.

Kan. 619 — Predstojniki naj vneto opravljajo svojo službo in si skupaj z zaupanimi člani prizadevajo v Kristusu graditi bratsko skupnost, v kateri predvsem iščejo in ljubijo Boga. Člane naj torej pogosto hranijo z božjo besedo in zbirajo k obhajanju svetega bogoslužja. Naj jim bodo zgled z vajo v krepostih in spolnjevanju zakonov in izročil lastne ustanove; naj jim primerno pomagajo v njihovih

necessitatibus personalibus convenienter subveniant, infirmos sollicite curent ac visitent, corripiant inquietos, consolentur pusillanimes, patientes sint erga omnes.

Can. 620 — Superiores maiores sunt, qui totum regunt institutum, vel eius provinciam, vel partem eidem aequiparatam, vel domum sui iuris, itemque eorum vicarii. His accedunt Abbas Primas et Superior congregationis monasticae, qui tamen non habent omnem potestatem, quam ius universale Superioribus maioribus tribuit.

Can. 621 — Plurium domorum coniunctio quae sub eodem Superiori parte immediatam eiusdem instituti constituat et ab auctoritate legitima canonice erecta sit, nomine venit provinciae.

Can. 622 — Supremus Moderator potestatem obtinet in omnes instituti provincias, domos et sodales, exercendam secundum ius proprium; ceteri Superiori ea gaudent intra fines sui munieris.

Can. 623 — Ut sodales ad munus Superioris valide nominentur aut elegantur, requiritur congruum tempus post professionem perpetuam vel definitivam, a iure proprio vel, si agatur de Superioribus maioribus, a constitutionibus determinandum.

Can. 624 — § 1. Superiori ad certum et conveniens temporis spatium iuxta naturam et necessitatem instituti constituentur, nisi pro supremo Moderatori et pro Superioribus domus sui iuris constitutiones aliter ferant.

§ 2. Ius proprium aptis normis provideat, ne Superiori, ad tempus definitum constituti, diutius sine intermissione in regiminis officiis versentur.

§ 3. Possunt tamen durante munere ab officio amoveri vel in aliud transferri ob causas iure proprio statutas.

Can. 625 — § 1. Supremus instituti Moderator electione canonica designetur ad normam constitutionum.

§ 2. Electionibus Superioris monasterii sui iuris, de quo in can. 615, et supremi Moderatoris instituti iuris dioecesani praeest Episcopus sedis principis.

§ 3. Ceteri Superiori ad normam constitutionum constituentur; ita tamen ut, si elegantur, confirmatione Superioris maioris competentis indigeant; si vero a Superiori nominentur, apta consultatio praecedat.

Can. 626 — Superiori in collatione officiorum et sodales in electionibus normas iuris universalis et proprii servent, abstineant a quovis abusu et acceptance personarum, et, nihil praeter Deum et

vih osebnih potrebah, požrtvovalno skrbijo za bolnike in jih obiskujejo, grajajo nezadovoljne, tolažijo malodušne in so potrežljivi z vsemi.

Kan. 620 — Višji predstojniki so tisti, ki vodijo celo ustanovo ali njeno provinco ali njej enak del ali samopravno hišo, kakor tudi njihovi namestniki. Tem se pridružita prvi opat in predstojnik meniške kongregacije, ki pa nimata vse oblasti, ki jo splošno pravo daje višjim predstojnikom.

Can. 621 — Združitev več hiš, ki pod istim predstojnikom se stavlja neposredni del iste ustanove in jo je kanonično ustanovila zakonita oblast, se imenuje provinca.

Can. 622 — Vrhovni predstojnik dobi oblast, ki jo mora izvrševati po lastnem pravu, nad vsemi provincami ustanove, hišami in člani; drugi predstojniki imajo to oblast v mejah svoje službe.

Can. 623 — Da so člani veljavno imenovani ali izvoljeni za službo predstojnika, se zahteva, da poteče primeren čas po večnih ali dokončnih zaobljubah, ki ga mora določiti lastno pravo, če gre za višje predstojnike, pa konstitucije.

Can. 624 — § 1. Predstojniki naj se postavijo za določeno in primerno dobo glede na naravo in potrebo ustanove, če za vrhovnega predstojnika in predstojnika samopravne hiše konstitucije ne določajo drugače.

§ 2. Lastno pravo naj z ustreznimi določbami poskrbi, da predstojniki, ki so postavljeni za določen čas, ne bodo službe predolgo neprekinjeno opravljalci.

§ 3. Mogoče pa jih je med trajanjem službe iz nje odstraniti ali premestiti v drugo iz razlogov, določenih v lastnem pravu.

Can. 625 — § 1. Vrhovni predstojnik ustanove se izbere s kanonično izvolitvijo po določbi konstitucij.

§ 2. Volitvam predstojnika samopravnega samostana, ki ga omenja kan. 615, in vrhovnega predstojnika škofijskopravne ustanove predseduje škof kraja, kjer je glavna hiša.

§ 3. Drugi predstojniki se postavijo po določbi konstitucij, vendar tako, da jih, če se volijo, mora potrditi pristojni višji predstojnik, če pa jih predstojnik imenuje, naj bo prej primerno posvetovanje.

Can. 626 — Predstojniki naj se pri podeljevanju služb, člani pa pri volitvah, ravnačo po določbah splošnega in lastnega prava, se vzdržijo vsakršne zlorabe ali pristranosti do oseb, naj imajo pred

bonum instituti prae oculis habentes, nominent aut eligant quos in Domino vere dignos et aptos scient. Caveant praeterea in electionibus a suffragiorum procuratione sive directe sive indirecte, tam pro seipsis quam pro aliis.

Can. 627 — § 1. Ad normam constitutionum, Superiores proprium habeant consilium, cuius opera in munere exercendo utantur oportet.

§ 2. Praeter casus in iure universalis praescriptos, ius proprium determinet casus in quibus consensus vel consilium ad valide agendum requiratur ad normam can. 127 exirendum.

Can. 628 — § 1. Superiores qui iure proprio instituti ad hoc munus designantur, statis temporibus domos et sodales sibi commissos iuxta normas eiusdem iuris propriae visitent.

§ 2. Episcopi dioecesani ius et officium est visitare etiam quoad disciplinam religiosos:

1° monasteria sui iuris de quibus in can. 615;

2° singulas domos instituti iuris dioecesani in proprio territorio sitas.

§ 3. Sodales fiducialiter agant cum visitatore, cui legitime interroganti respondere tenentur secundum veritatem in caritate; nemini vero fas est quoquo modo sodales ab hac obligatione averttere, aut visitationis scopum aliter impedire.

Can. 629 — In sua quisque domo Superiores commorentur, nec ab eadem discedant, nisi ad normam iuris propriae.

Can. 630 — § 1. Superiores sodalibus debitam agnoscant libertatem circa paenitentiae sacramentum et conscientiae moderamen, salva tamen instituti disciplina.

§ 2. Solliciti sint Superiores ad normam iuris propriae, ut sodalibus idonei confessarii praesto sint, apud quos frequenter confiteri possint.

§ 3. In monasteriis monialium, in dominibus formationis et in communitatibus numerosioribus laicalibus habeantur confessarii ordinarii ab Ordinario loci probati, collatis consiliis cum communitate, nulla tamen facta obligatione ad illos accedendi.

§ 4. Subditorum confessiones Superiores ne audiant, nisi sponte sua sodales id petant.

§ 5. Sodales cum fiducia Superiores adeant, quibus animum suum libere ac sponte aperire possunt. Vetantur autem Superiores eos quoquo modo inducere ad conscientiae manifestationem sibi peragendam.

očni samo Boga in blagor ustanove in imenujejo ali volijo tiste, za katere vedo, da so v Gospodu zares vredni in primerni. Poleg tega naj se pri volitvah varujejo, da bi neposredno ali posredno pridobili glasove sebi ali drugim.

Kan. 627 — § 1. Po določbi konstitucij naj imajo predstojniki lasten svet, katerega pomoč morajo uporabljati pri opravljanju službe.

§ 2. Razen primerov, določenih v splošnem pravu, naj lastno pravo določi primere, v katerih je treba po določbi kan. 127 za veljavno poslovanje vprašati za privolitev ali mnenje.

Kan. 628 — § 1. Predstojniki, ki se po lastnem pravu ustanove določajo za to službo, naj ob določenih časih po določbah istega lastnega prava opravijo vizitacijo hiš in članov.

§ 2. Krajevni škof ima pravico in dolžnost opraviti vizitacijo tudi glede redovne discipline:

1. v samopravnih samostanah, ki jih omenja kan. 615;

2. v posameznih hišah škofijskopravne ustanove, ki so na njegovem ozemlju.

§ 3. Člani naj bodo zaupni do vizitatorja, na čigar zakonita vprašanja so dolžni odgovoriti po resnici in v ljubezni; nihče nima pravice na kakršenkoli način člane odvračati od te dolžnosti ali drugače ovirati namen vizitacije.

Kan. 629 — Vsak predstojnik naj biva v svoji hiši in naj je ne zapušča, razen po določbi lastnega prava.

Kan. 630 — § 1. Predstojniki naj članom priznavajo potrebno svobodo glede zakramenta pokore in vodstva vesti, vendar ostane v veljavi disciplina ustanove.

§ 2. Predstojniki naj po določbi lastnega prava poskrbijo, da bodo članom na voljo primerni spovedniki, pri katerih se bodo mogli pogosto spovedovati.

§ 3. V nunskih samostanah, vzgojnih hišah in številnejših laiških skupnostih naj bodo na voljo redni spovedniki, ki jih potrdi krajevni ordinarij po posvetu s skupnostjo, vendar brez kakršnekoli obveznosti, da člani prihajajo k njim.

§ 4. Predstojniki naj ne spovedujejo svojih podrejenih, razen če jih člani sami od sebe za to prosijo.

§ 5. Člani naj z zaupanjem prihajajo k predstojnikom, katerim morejo svojo dušo svobodno in iz lastnega nagiba razodeti. Predstojnikom pa je prepovedano kakorkoli jih navajati, da jim morajo odkriti svojo vest.

Art. 2

DE CAPITULIS

Can. 631 — § 1. Capitulum generale, quod supremam auctoritatem ad normam constitutionum in instituto obtinet, ita efformetur ut totum institutum repraesentans, verum signum eiusdem unitatis in caritate evadat. Eius praecipue est: patrimonium instituti, de quo in can. 578, tueri et accommodatam renovationem iuxta ipsum promovere, Moderatorem supremum eligere, maiora negotia tractare, nec non normas edicere, quibus omnes parere tenentur.

§ 2. Compositio et ambitus potestatis capituli definiantur in constitutionibus; ius proprium ulterius determinet ordinem servandum in celebratione capituli, praesertim quod ad electiones et rerum agendarum rationes attinet.

§ 3. Iuxta normas in iure proprio determinatas, non modo provinciae et communitates locales, sed etiam quilibet sodalis optata sua et suggestiones capitulo generali libere mittere potest.

Can. 632 — Ius proprium accurate determinet quae pertineant ad alia instituti capitula et ad alias similes coadunationes, nempe ad eorum naturam, auctoritatem, compositionem, modum procedendi et tempus celebrationis.

Can. 633 — § 1. Organa participationis vel consultationis munus sibi commissum fideliter expleant ad normam iuris universalis et proprii, eademque suo modo curam et participationem omnium sodalium pro bono totius instituti vel communitatis exprimant.

§ 2. In his mediis participationis et consultationis instituendis et adhibendis sapiens servetur discretio, atque modus eorum agendi indoli et fini instituti sit conformis.

Art. 3

DE BONIS TEMPORALIBUS EORUMQUE ADMINISTRATIONE

Can. 634 — § 1. Instituta, provinciae et domus, utpote personae iuridicae ipso iure, capaces sunt acquirendi, possidendi, administrandi et alienandi bona temporalia, nisi haec capacitas in constitutionibus excludatur vel coarctetur.

§ 2. Vitent tamen quamlibet speciem luxus, immoderati lucri et bonorum comulationis.

Drugi člen
KAPITLJI

Kan. 631 — § 1. Generalni kapitelj, ki ima po določbah konstitucij v ustanovi vrhovno oblast, naj se tako oblikuje, da bo kot predstavnik cele ustanove resnično znamenje njene edinosti v ljubezni. Njegova glavna naloga je: varovati lastne poddedovane vrednote ustanove, ki jih omenja kan. 578, in v skladu z njimi pospeševati prilagojeno prenovo, izvoliti vrhovnega predstojnika, razpravljati o važnejših zadevah in izdajati določbe, po katerih se morajo vsi ravnati.

§ 2. Sestava in obseg oblasti kapitlja naj se določita v konstitucijah; lastno pravo naj nadalje določi potek, po katerem se je treba ravnati pri zborovanju kapitlja, zlasti kar zadeva volitve in način poslovanja.

§ 3. Po določbah lastnega prava morejo ne samo province in krajevne skupnosti, ampak tudi vsak član svobodno poslati generalnemu kapitlju svoje želje in predloge.

Kan. 632 — Lastno pravo naj natančno določi, za kaj so pristojni drugi kapitlji ustanove in druga podobna zborovanja, namreč glede njihove narave, oblasti, sestave, načina poslovanja in časa zborovanja.

Kan. 633 — § 1. Izvršna ali posvetovalna telesa naj sebi zaupano službo vestno spolnjujejo po določbi splošnega in lastnega prava in tako, vsako na svoj način, odražajo skrb in soudeležbo vseh članov za blagor celotne ustanove ali skupnosti.

§ 2. Pri ustanovitvi in pritegnitvi teh izvršnih in posvetovalnih teles naj se ravna po modrem preudarku, njihov način poslovanja pa naj ustreza značaju in namenu ustanove.

Tretji člen
PREMOŽENJE IN NJEGOVO UPRAVLJANJE

Kan. 634 — § 1. Ker so ustanove, province in hiše pravne osebe po samem pravu, so sposobne pridobivati, imeti, upravljati in odrujevati premoženje, razen če se ta sposobnost v konstitucijah izključuje ali omejuje.

§ 2. Izogibajo pa naj se kakršnegakoli videza razkošja, nezmerne dobička in kopičenja premoženja.

Can. 635 — § 1. Bona temporalia institutorum religiosorum, ut-pote ecclesiastica, reguntur praescriptis Libri V *De bonis Ecclesiae temporalibus*, nisi aliud expresse caveatur.

§ 2. Quodlibet tamen institutum aptas normas statuat de usu et administratione bonorum, quibus paupertas sibi propria foveatur, defendantur et exprimatur.

Can. 636 — § 1. In quolibet instituto et similiter in qualibet provincia quae a Superiori maiore regitur, habeatur oeconomus, a Superiori maiore distinctus et ad normam iuris proprii constitutus, qui administrationem bonorum gerat sub directione respectivi Superioris. Etiam in communitatibus localibus instituatur, quantum fieri potest, oeconomus a Superiori locali distinctus.

§ 2. Tempore et modo iure proprio statutis, oeconomi et alii administratores auctoritati competenti peractae administrationis rationem reddant.

Can. 637 — Monasteria sui iuris, de quibus in can. 615, Ordinario loci rationem administrationis reddere debent semel in anno; loci Ordinario insuper ius esto cognoscendi de rationibus oeconomicis domus religiosae iuris dioecesani.

Can. 638 — § 1. Ad ius proprium pertinet, intra ambitum iuris universalis, determinare actus qui finem et modum ordinariae administrationis excedant, atque ea statuere quae ad valide ponendum actum extraordinariae administrationis necessaria sunt.

§ 2. Expensas et actus iuridicos ordinariae administrationis valide, praeter Superiores, faciunt, intra fines sui munieris, officiales quoque, qui in iure proprio ad hoc designantur.

§ 3. Ad validitatem alienationis et cuiuslibet negotii in quo condicio patrimonialis personae iuridicae peior fieri potest, requiritur licentia in scripto data Superioris competentis cum consensu sui consilii. Si tamen agatur de negotio quod summam a Sancta Sede pro cuiusque regione definitam supereret, itemque de rebus ex voto Ecclesiae donatis aut de rebus pretiosis artis vel historiae causa, requiritur insuper ipsius Sanctae Sedis licentia.

§ 4. Pro monasteriis sui iuris, de quibus in can. 615, et institutis iuris dioecesani accedit necesse est consensus Ordinarii loci in scriptis praestitus.

Can. 639 — § 1. Si persona iuridica debita et obligationes contra-herit etiam cum Superiorum licentia, ipsa tenetur de eisdem responderem.

Kan. 635 — § 1. Premoženje redovnih ustanov, v kolikor je cerkveno, se ureja po predpisih pete knjige o *cerkvenem premoženju*, razen če je izrečno določeno kaj drugega.

§ 2. Vendar naj vsaka ustanova izda primerne določbe o rabi in upravljanju premoženja, ki bodo pospeševale, varovale in izpričevale njim lastno uboštvo.

Kan. 636 — § 1. V vsaki ustanovi in podobno prav tako v vsaki provinci, ki jo vodi višji predstojnik, naj bo ekonom, ki ni višji predstojnik in je postavljen po določbi lastnega prava, da upravlja premoženje pod vodstvom pristojnega predstojnika. Tudi v krajevnih skupnostih naj se, kolikor je mogoče, postavi ekonom, ki ni krajevni predstojnik.

§ 2. V času in na način, ki ga določa lastno pravo, naj ekonomi in drugi upravitelji predložijo pristojni oblasti obračun o minulem upravljanju.

Kan. 637 — Samopravni samostani, ki jih omenja kan. 615, morajo enkrat na leto predložiti krajevnemu ordinariju obračun o upravljanju; poleg tega ima krajevni ordinarij pravico preveriti način gospodarjenja škofijskopravne redovne hiše.

Kan. 638 — § 1. Lastno pravo mora v mejah splošnega prava opredeliti posle, ki presegajo namen in način rednega upravljanja, in določiti, kaj je potrebno storiti, da je dejanje izrednega upravljanja veljavno.

§ 2. Izdatke in pravne posle rednega upravljanja poleg predstojnikov veljavno izvršujejo v mejah svoje službe tudi tisti, ki so po lastnem pravu za to določeni.

§ 3. Za veljavnost odtujitve in kateregakoli posla, pri katerem se premožensko stanje pravne osebe lahko poslabša, se zahteva pismeno dovoljenje pristojnega predstojnika s privolitvijo njegovega sveta. Če gre za posel, ki presega od svetega sedeža za posamezno regijo določeno vsoto in prav tako za stvari, ki so darovane Cerkvi iz zaobljube, ali za dragocene umetniške ali starinske predmete, pa se poleg tega zahteva dovoljenje svetega sedeža.

§ 4. Za samopravne samostane, ki jih omenja kan. 615, in za škofijskopravne ustanove je potrebna pismena privolitev krajevnega ordinarija.

Kan. 639 — § 1. Če je pravna oseba sklenila dolgove in obveznosti, čeprav z dovoljenjem predstojnikov, mora sama za to odgovarjati.

§ 2. Si sodalis cum licentia Superioris contraxerit de suis bonis, ipse respondere debet, si vero de mandato Superioris negotium instituti gesserit, institutum respondere debet.

§ 3. Si contraxerit religiosus sine ulla Superiorum licentia, ipse respondere debet, non autem persona iuridica.

§ 4. Firmum tamen esto, contra eum, in cuius rem aliquid ex inito contractu versum est, semper posse actionem institui.

§ 5. Caveant Superiores religiosi ne debita contrahenda permittant, nisi certo constet ex consuetis redditibus posse debiti foenus solvi et intra tempus non nimis longum per legitimam amortizacijonem reddi summam capitalem.

Can. 640 — Instituta, ratione habita singulorum locorum, testimonium caritatis et paupertatis quasi collectivum reddere satagant et pro viribus ex propriis bonis aliquid conferant ad Ecclesiae necessitatibus et egenorum sustentationi subveniendum.

Caput III

DE CANDIDATORUM ADMISSIONE ET DE SODALIUM INSTITUTIONE

Art. 1

DE ADMISSIONE IN NOVITIATUM

Can. 641 — Ius candidatos admittendi ad noviciatum pertinet ad Superiores maiores ad normam iuris propriae.

Can. 642 — Superiores vigilanti cura eos tantum admittant qui, praeter aetatem requisitam, habeant valetudinem, aptam indolem et sufficietes maturitatis qualitates ad vitam instituti propriam amplectendam; quae valetudo, indoles et maturitas comprobentur adhibitis etiam, si opus fuerit, peritis, firmo praescripto can. 220.

Can. 643 — § 1. Invalidae ad noviciatum admittuntur:

1º qui decimum septimum aetatis annum nondum compleverit;
2º coniux, durante matrimonio;

3º qui sacro vinculo cum aliquo instituto vitae consecratae actu obstringitur vel in aliqua societate vitae apostolicae incorporatus est, salvo praescripto can. 684;

4º qui institutum ingreditur vi, metu gravi aut dolo inductus, vel is quem Superior eodem modo inductus recipit;

§ 2. Če je redovni član sklenil pogodbo za svoje premoženje z dovoljenjem predstojnikov, mora biti sam odgovoren, če pa je opravil posel za ustanovo po naročilu predstojnika, mora odgovarjati ustanova.

§ 3. Če je pogodbo sklenil redovnik brez vsakršnega dovoljenja predstojnikov, mora odgovarjati sam, ne pa pravna oseba.

§ 4. Vendar pa naj velja, da je mogoče vedno tožiti tistega, ki si je iz sklenjene pogodbe kaj pridobil.

§ 5. Redovni predstojniki naj se varujejo, da bi dovolili zadolžiti se, če ni gotovo, da bo mogoče z običajnimi dohodki plačevati obresti in v ne predolgem času z rednim odplačevanjem vrniti tudi glavnico.

Kan. 640 — Ustanove naj se v skladu s krajevnimi razmerami trudijo, da bodo kot skupnost izpričevale ljubezen in uboštvo in naj po svojih močeh iz lastnega premoženja kaj prispevajo za potrebe Cerkve in vzdrževanje ubogih.

Tretje poglavje

SPREJEM KANDIDATOV IN VZGOJA ČLANOV

Prvi člen

SPREJEM V NOVICIAT

Kan. 641 — Pravico sprejeti kandidate v noviciat imajo višji predstojniki po določbi lastnega prava.

Kan. 642 — Predstojniki naj s pozorno skrbnostjo sprejmejo samo tiste, ki so poleg zahtevane starosti zdravi, primernega značaja in dovolj zreli, da se oklenejo ustanovi lastnega življenja; če je potrebno, naj zdravje, značaj in zrelost potrdijo tudi s pomočjo izvedencev, velja pa predpis kan. 220.

Kan. 643 — § 1. Neveljavno se sprejme v noviciat:

1. kdor še ni dopolnil sedemnajstega leta starosti;

2. zakonec, dokler traja zakon;

3. kogar dejansko veže sveta vez s kako ustanovo posvečenega življenja ali je inkorporiran v kako družbo apostolskega življenja, velja pa predpis kan. 684;

4. kdor vstopi v ustanovo prisiljen, pod vplivom hudega strahu ali prevare ali kogar predstojnik pod istim vplivom sprejme;

5º qui celaverit suam incorporationem in aliquo instituto vitae consecratae aut in aliqua societate vitae apostolicae.

§ 2. Ius proprium potest alia impedimenta etiam ad validitatem admissionis constituere vel condiciones apponere.

Can. 644 — Superiores ad noviciatum ne admittant clericos saeculares inconsulto proprio ipsorum Ordinario, nec aere alieno gravatos qui ad solvendum pares non sint.

Can. 645 — § 1. Candidati, antequam ad noviciatum admittantur, testimonium baptismatis et confirmationis necnon status liberi exhibere debent.

§ 2. Si agatur de admittendis clericis iisve qui in aliud institutum vitae consecratae, in societatem vitae apostolicae vel in seminarium admissi fuerint, requiritur insuper testimonium respective Ordinarii loci vel Superioris maioris instituti, vel societatis, vel rectoris seminarii.

§ 3. Ius proprium exigere potest alia testimonia de requisita idoneitate candidatorum et de immunitate ab impedimentis.

§ 4. Superiores alias quoque informationes, etiam sub secreto, petere possunt, si ipsis necessarium visum fuerit.

Art. 2

DE NOVITIATU ET NOVITIORUM INSTITUTIONE

Can. 646 — Noviciatus, quo vita in instituto incipitur, ad hoc ordinatur, ut novitii vocationem divinam, et quidem instituti propriam, melius agnoscant, vivendi modum instituti experiantur eiusque spiritu mentem et cor informent, atque ipsorum propositum et idoneitas comprobentur.

Can. 647 — § 1. Domus noviciatus erectio, translatio et suppressio fiant per decretum scripto datum supremi Moderatoris instituti de consensu sui consilii.

§ 2. Noviciatus, ut validus sit, peragi debet in domo ad hoc rite designata. In casibus particularibus et ad modum exceptionis, ex concessione Moderatoris supremi de consensu sui consilii, candidatus noviciatum peragere potest in alia instituti domo, sub moderamine aliquius probati religiosi, qui vices magistri novitiorum gerat.

§ 3. Superior maior permittere potest ut novitiorum coetus, per certa temporis spatia, in alia instituti domo, a se designata, commoretur.

5. kdor je prikril svojo inkorporacijo v kako ustanovo posvečenega življenja ali v kako družbo apostolskega življenja.

§ 2. Lastno pravo more postaviti še druge zadržke za veljaven sprejem ali dodati pogoje.

Kan. 644 — Predstojniki naj v noviciat ne sprejemajo svetnih klerikov brez posvetovanja z njihovim lastnim ordinarijem, tudi ne tistih, ki imajo dolgove, pa jih ne morejo plačati.

Kan. 645 — § 1. Kandidati morajo predložiti spričevalo o krstu, birmi in samskem stanu, preden se sprejmejo v noviciat.

§ 2. Če gre za sprejem klerikov ali tistih, ki so bili sprejeti v drugo ustanovo posvečenega življenja, v družbo apostolskega življenja ali v semenišče, se poleg tega zahteva spričevalo pristojnega krajevnega ordinarija oziroma višjega predstojnika ustanove, družbe ali ravnatelja semenišča.

§ 3. Lastno pravo more zahtevati še druga spričevala o zahtevani sposobnosti kandidatov in o prostosti od zadržkov.

§ 4. Predstojniki morejo, če se jim zdi potrebno, prositi tudi za druge podatke, celo pod tajnostjo.

Drugi člen

NOVICIAT IN VZGOJA NOVICEV

Kan. 646 — Noviciat, s katerim se začne življenje v ustanovi, je narančan v to, da novici bolje spoznajo božji klic, ki je lasten ustanovi, preizkusijo način življenja ustanove, izoblikujejo miselnost in srce v njenem duhu, njihov namen in sposobnost pa dobita potrditev.

Kan. 647 — § 1. Hiša noviciata se ustanovi, prenese ali razpusti s pismenim odlokom vrhovnega predstojnika ustanove po privolitvi njegovega sveta.

§ 2. Da je noviciat veljaven, ga je treba opraviti v za to pravilno določeni hiši. V posebnih primerih in izjemoma more kandidat, z dovoljenjem vrhovnega predstojnika po privolitvi njegovega sveta, opraviti noviciat v drugi hiši ustanove, pod vodstvom kakega izkušenega redovnika, ki nadomesti učitelja novicev.

§ 3. Višji predstojnik more dovoliti, da skupina novicev določena časovna razdobja biva v kaki drugi od njega določeni hiši ustanove.

Can. 648 — § 1. Novitiatus, ut validus sit, duodecim menses in ipsa novitiatus communitate peragendos complecti debet, firmo praescripto can. 647, § 3.

§ 2. Ad novitiorum institutionem perficiendam, constitutiones, praeter tempus de quo in § 1, unum vel plura exercitationis apostolicae tempora extra novitiatus communitatem peragenda statuere possunt.

§ 3. Novitiatus ultra biennium ne extendatur.

Can. 649 — § 1. Salvis praescriptis can. 647, § 3 et can. 648, § 2, absentia a domo novitiatus quae tres menses, sive continuos sive intermissos, supereret, novitiatum invalidum reddit. Absentia quae quindecim dies supereret, suppleri debet.

§ 2. De venia competentis Superioris maioris, prima professio anticipari potest, non ultra quindecim dies.

Can. 650 — § 1. Scopus novitiatus exigit ut novitii sub directione magistri efformentur iuxta rationem institutionis iure proprio definiendam.

§ 2. Regimen novitiorum, sub auctoritate Superiorum maiorum, uni magistro reservatur.

Can. 651 — § 1. Novitiorum magister sit sodalis instituti qui vota perpetua professus sit et legitime designatus.

§ 2. Magistro, si opus fuerit, cooperatores dari possunt, qui ei subsint quoad moderamen novitiatus et institutionis rationem.

§ 3. Novitiorum institutioni praeificantur sodales sedulo praeparati qui, alii oneribus non impediti, munus suum fructuose et stabili modo absolvere possint.

Can. 652 — § 1. Magistri eiusque cooperatorum est novitiorum vocationem discernere et comprobare, eosque gradatim ad vitam perfectionis instituti propriam rite decundam efformare.

§ 2. Novitii ad virtutes humanas et christianas excolendas adducantur; per orationem et sui abnegationem in pleniorum perfectionis viam introducantur; ad mysterium salutis contemplandum et sacras Scripturas legendas et meditandas instruantur; ad Dei cultum in sacra liturgia excolendum praeparentur; rationem addiscant vitam ducendi Deo hominibusque in Christo per consilia evangelica consecratam; de instituti indole et spiritu, fine et disciplina, historia et vita edoceantur atque amore erga Ecclesiam eiusque sacros Pastores imbuantur.

§ 3. Novitii, propriae responsabilitatis concii, ita cum magistro suo active collaborent ut gratiae divinae vocationis fideliter respondeant.

Kan. 648 — § 1. Da je noviciat veljaven, mora obsegati dvanajst v sami skupnosti noviciata preživetih mesecev, velja pa predpis kan. 647, § 3.

§ 2. Za dopolnitev vzgoje novicev morejo konstitucije poleg časa, ki ga omenja § 1, določiti eno ali več obdobjij za vaje v apostolatu, ki se opravijo zunaj skupnosti noviciata.

§ 3. Noviciat naj ne traja več kot dve leti.

Can. 649 — § 1. Zaradi odsotnosti iz hiše noviciata, ki skupaj ali prekinjeno presega tri mesece, postane noviciat neveljaven, veljajo pa predpisi kan. 647, § 3 in kan. 648, § 2. Odsotnost, ki presega petnajst dni, se mora nadomestiti.

§ 2. Z dovoljenjem pristojnega višjega predstojnika je mogoče prve zaobljube narediti prej, toda ne več kot petnajst dni.

Can. 650 — § 1. Namen noviciata zahteva, da se novici izoblikujejo pod vodstvom učitelja po načinu vzgoje, ki ga mora opredeliti lastno pravo.

§ 2. Vodstvo novicev je pod oblastjo višjih predstojnikov pridržano samo učitelju.

Can. 651 — § 1. Učitelj novicev naj je član ustanove, ki je naredil večne zaobljube in je zakonito postavljen.

§ 2. Če je potrebno, je mogoče dati učitelju pomočnike, ki so mu pri vodstvu noviciata in načinu vzgoje podrejeni.

§ 3. Za vzgojo novicev naj se postavijo skrbno pripravljeni člani, ki jih ne bodo ovirale druge dolžnosti in bodo mogli svojo službo koristno in zanesljivo opravljati.

Can. 652 — § 1. Učitelj in njegovi pomočniki morajo v novicih spoznavati in utrjevati poklic ter jih postopoma izoblikovati, da bodo znali pravilno živeti popolnost, ki je lastna ustanovi.

§ 2. Novice je treba navajati, da se bodo s popolnjevali v človeških in krščanskih krepstih; z molitvijo in odpovedjo samemu sebi naj se usmerjajo na pot večje popolnosti; se učijo poglabljati se v skrivnosti odrešenja in brati ter premišljevati sveto pismo; se pripravijo, da bodo znali v svetem bogoslužju izkazovati čast Bogu; se naučijo posvečevati življenje Bogu in ljudem v Kristusu po evangelijskih svetih; se poučijo o značaju in duhu, namenu in disciplini, zgodovini in življenju ustanove in se prepojijo z ljubeznijo do Cerkve in njenih svetih pastirjev.

§ 3. Novici, svesti si svoje odgovornosti, naj tako dejavno sodelujejo s svojim učiteljem, da se zvesto odzivajo klicu božje milosti.

§ 4. Currenti instituti sodales, ut in opere institutionis novitiorum pro parte sua cooperentur vitae exemplo et oratione.

§ 5. Tempus novitiatus, de quo in can. 648, § 1, in opus formationis proprie impendatur, ideoque novitii ne occupentur in studiis et muniis, quae huic formationi non directe inserviunt.

Can. 653 — § 1. Novitus institutum libere deserere potest; competens autem instituti auctoritas potest eum dimittere.

§ 2. Exacto novitiatu, si idoneus iudicetur, novitus ad professionem temporariam admittatur, secus dimittatur; si dubium supersit de eius idoneitate, potest probationis tempus a Superiore maiore ad normam iuris proprii, non tamen ultra sex menses prorogari.

Art. 3

DE PROFESSIONE RELIGIOSA

Can. 654 — Professione religiosa sodales tria consilia evangelica observanda voto publico assumunt, Deo per Ecclesiae ministerium consecrantur et instituto incorporantur cum iuribus et officiis iure definitis.

Can. 655 — Professio temporaria ad tempus iure proprio definitum emittatur, quod neque triennio brevius neque sexennio longius sit.

Can. 656 — Ad validitatem professionis temporariae requiritur ut:

1º qui eam emissurus est, decimum saltem octavum aetatis annum compleverit;

2º novitiatus valide peractus sit;

3º habeatur admissio a competenti Superiore cum voto sui consilii ad normam iuris libere facta;

4º sit expressa et absque vi, metu gravi aut dolo emissia;

5º a legitimo Superiore per se vel per alium recipiatur.

Can. 657 — § 1. Expleto tempore ad quod professio emissa fuerit, religiosus, qui sponte petat et idoneus iudicetur, ad renovationem professionis vel ad professionem perpetuam admittatur, secus discedat.

§ 2. Si opportunum vero videatur, periodus professionis temporariae a competenti Superiore, iuxta ius proprium, prorogari potest, ita tamen ut totum tempus, quo sodalis votis temporaiis adstringitur, non superat novennium.

§ 3. Professio perpetua anticipari potest ex iusta causa, non tamen ultra trimestre.

§ 4. Člani ustanove naj se trudijo, da bodo pri prizadevanju za vzgojo novicev s svoje strani sodelovali z zglednim življenjem in molitvijo.

§ 5. Čas noviciata, ki ga omenja kan. 648, § 1, naj se porabi izključno za vzgojo in zato naj se novici ne ukvarjajo s študijem in nalogami, ki ne služijo neposredno temu oblikovanju.

Kan. 653 — § 1. Novic more svobodno zapustiti ustanovo, pristojna oblast ustanove pa ga more odsloviti.

§ 2. Po končanem noviciatu naj se novicu, če velja za sposobnega, dovolijo začasne zaobljube, sicer naj se odslovi; če še ostane dvom o njegovi sposobnosti, more višji predstojnik podaljšati čas preizkušnje po določbi lastnega prava, vendar ne za več kot šest mesecev.

Tretji člen

REDOVNE ZAOBLJUBE

Kan. 654 — Z redovnimi zaobljubami člani z javno zaobljubo sprejmejo obveznost, da bodo spolnjevali tri evangeljske svete, se po službi Cerkve posvetijo Bogu in inkorporirajo v ustanovo s pravicami in dolžnostmi, ki jih določa pravo.

Kan. 655 — Začasne zaobljube se naredijo za dobo, določeno v lastnem pravu, ki pa naj ne bo krajša od treh in ne daljša od šestih let.

Kan. 656 — Za veljavnost začasnih zaobljub se zahteva:

1. vsaj izpolnjeno osemnajsto leto starosti tistega, ki jih bo naredil;

2. veljavno opravljen noviciat;

3. dovoljenje pristojnega predstojnika po priporočilu njegovega sveta, svobodno opravljenim po določbi prava;

4. da se opravijo izrečno in brez sile, hudega strahu ali prevare;

5. da jih sprejme zakoniti predstojnik sam ali po kom drugem.

Kan. 657 — § 1. Ko mine čas, za katerega so narejene začasne zaobljube, naj se redovniku, ki prostovoljno prosi in velja za sposobnega, dovoli obnoviti zaobljube ali narediti večne zaobljube, sicer naj odide.

§ 2. Če se pa zdi primerno, more podaljšati dobo začasnih zaobljub pristojni predstojnik po lastnem pravu, toda tako, da celotna doba, za katero se član veže z zaobljubami, ne presega devet let.

§ 3. Večne zaobljube je mogoče iz upravičenega razloga narediti prej, toda ne več kot tri mesece.

Can. 658 — Praeter condiciones de quibus in can. 656, nn. 3, 4 et 5 aliasque iure proprio appositas, ad validitatem professionis perpetuae requiritur:

1° vigesimus primus saltem aetatis annus completus;

2° praevia professio temporaria saltem per triennium, salvo praescripto can. 657, § 3.

Art. 4

DE RELIGIOSORUM INSTITUTIONE

Can. 659 — § 1. In singulis institutis, post primam professionem omnium sodalium instituto perficiatur ad vitam instituti propriam plenius ducendam et ad eius missionem aptius prosequendam.

§ 2. Quapropter ius proprium rationem definire debet huius institutionis eiusdemque durationis, attentis Ecclesiae necessitatibus atque hominum temporumque condicionibus, prout a fine et indole instituti exigitur.

§ 3. Institutio sodalium, qui ad sacros ordines suscipiendos prae- parantur, iure universalis regitur et propria instituti ratione studiorum.

Can. 660 — § 1. Institutio sit systematica, captui sodalium accommodata, spiritualis et apostolica, doctrinalis simul ac practica, titulis etiam congruentibus, tam ecclesiasticis quam civilibus, pro opportunitate obtentis.

§ 2. Perdurante tempore huius institutionis, sodalibus officia et opera ne committantur, quae eam impedianter.

Can. 661 — Per totam vitam religiosi formationem suam spiritualem, doctrinalem et practicam sedulo prosequantur; Superiores autem eis adiumenta et tempus ad hoc procurent.

Caput IV

DE INSTITUTORUM EORUMQUE SODALIUM OBLIGATIONIBUS ET IURIBUS

Can. 662 — Religiosi sequelam Christi in Evangelio propositam et in constitutionibus proprii instituti expressam tamquam supremam vitae regulam habeant.

Can. 663 — § 1. Rerum divinarum contemplatio et assidua cum Deo in oratione unio omnium religiosorum primum et praecipuum sit officium.

Kan. 658 — Razen pogojev, navedenih v kan. 656, št. 3, 4 in 5 in drugih, dodanih v lastnem pravu, se za veljavnost večnih zaobljub zahteva:

1. vsaj dopolnjeno enaindvajseto leto starosti;

2. predhodne začasne zaobljube vsaj za tri leta, velja pa predpis kan. 657, § 3.

Četrти člen

VZGOJA REDOVNIKOV

Kan. 659 — § 1. V posameznih ustanovah naj se po prvih zaobljubah izpopolnjuje vzgoja vseh članov za popolnejše ustanovi lastno življenje in za primernejše uresničevanje njenega poslanstva.

§ 2. Zaradi tega mora lastno pravo določiti način in trajanje te vzgoje glede na potrebe Cerkve in na razmere ljudi in časa, kakor zahtevata namen in značaj ustanove.

§ 3. Vzgoja članov, ki se pripravljam na prejem svetih redov, se ravna po splošnem pravu in po lastni uredbi o vzgoji.

Kan. 660 — § 1. Vzgoja naj bo načrtna, prilagojena sposobnosti članov, duhovna in apostolska, hkrati znanstvena in praktična, ki daje tudi ustrezne naslove tako cerkvene kakor civilne, če je primerno.

§ 2. V času te vzgoje naj se članom ne zaupajo službe in opravila, ki bi jo ovirala.

Kan. 661 — Redovniki naj vse življenje vneto nadaljujejo svojo duhovno, znanstveno in praktično vzgojo, predstojniki pa naj jim za to oskrbijo pripomočke in čas.

Četrto poglavje

DOLŽNOSTI IN PRAVICE USTANOV IN NJIHOVIH ČLANOV

Kan. 662 — Redovniki naj imajo hojo za Kristusom, kakor jo uči evangelij in je izražena v konstitucijah lastne ustanove, za najvišje življenjsko pravilo.

Kan. 663 — § 1. Prva in najvažnejša služba vseh redovnikov je kontemplacija božjih reči in nenehna povezanost z Bogom v molitvi.

§ 2. Sodales cotidie pro viribus Sacrificium eucharisticum participant, sanctissimum Corpus Christi recipient et ipsum Dominum in Sacramento praesentem adorent.

§ 3. Lectioni sacrae Scripturae et orationi mentali vacent, iuxta iuris propriae praecripta liturgiam horarum digne celebrent, firma pro clericis obligatione de qua in can. 276, § 2, n. 3, et alia pietatis exercitia peragant.

§ 4. Speciali cultu Virginem Deiparam, omnis vitae consecratae exemplum et tutamen, etiam per mariale rosarium prosequantur.

§ 5. Annua sacri recessus tempora fideliter servent.

Can. 664 — In animi erga Deum conversione insistant religiosi, conscientiam etiam cotidie examinent et ad paenitentiae sacramentum frequenter accedant.

Can. 665 — § 1. Religiosi in propria domo religiosa habitent vitam communem servantes, nec ab ea discedant nisi de licentia sui Superioris. Si autem agatur de diuturna a domo absentia, Superior maior, de consensu sui consilii atque iusta de causa, sodali concedere potest ut extra domum instituti degere possit, non tamen ultra annum, nisi causa infirmitatis curandae, ratione studiorum aut apostolatus exercendi nomine instituti.

§ 2. Sodalis, qui e domo religiosa illegitime abest cum animo sese subducendi a potestate Superiorum, sollicite ab eisdem quaeratur et adiuvetur ut redeat et in sua vocatione perseveret.

Can. 666 — In usu mediorum communicationis socialis servetur necessaria discretio atque vitentur quae sunt vocationi propriae nociva et castitati personae consecratae periculosa.

Can. 667 — § 1. In omnibus domibus clausura indoli et missioni instituti accommodata servetur secundum determinationes proprii iuris, aliqua parte domus religiosae solis sodalibus semper reservata.

§ 2. Strictior disciplina clausurae in monasteriis ad vitam contemplativam ordinatis servanda est.

§ 3. Monasteria monialium, quae integre ad vitam contemplativam ordinantur, clausuram *papalem*, iuxta normas scilicet ab Apostolica Sede datas, observare debent. Cetera monialium monasteria clausuram propriae indoli accommodatam et in constitutionibus definitam servent.

§ 4. Episcopus dioecesanus facultatem habet ingrediendi, iusta de causa, intra clausuram monasteriorum monialium, quae sita sunt in sua dioecesi, atque permittendi, gravi de causa et assentiente Antistita, ut alii in clausuram admittantur, ac moniales ex ipsa egrediantur ad tempus vere necessarium.

§ 2. Člani naj se po svojih močeh vsak dan udeležijo evharistične daritve, prejmejo presveto Kristusovo telo in molijo v zakramenu navzočega Gospoda samega.

§ 3. Posvečajo naj se branju svetega pisma in notranji molitvi, vestno opravljajo molitveno bogoslužje po predpisih lastnega prava, ko za klerike velja obveznost kan. 276, § 2, št. 3, in druge pobožne vaje.

§ 4. Na poseben način, tudi z rožnim vencem, naj častijo deviško božjo Mater, zgled in varuhinjo vsakega posvečenega življenja.

§ 5. Vsako leto naj vestno opravijo duhovne vaje.

Kan. 664 — Redovniki naj se trudijo za spreobrnitev duha k Bogu, si tudi vsak dan izprašujejo vest in pogosto pristopajo k zakramenu pokore.

Kan. 665 — § 1. Redovniki naj prebivajo v svoji redovni hiši, držeč se skupnega življenja, in naj je ne zapuščajo, razen z dovoljenjem svojega predstojnika. Če pa gre za daljšo odsotnost iz hiše, more višji predstojnik s privolitvijo svojega sveta in iz upravičenega razloga dovoliti članu, da more bivati zunaj hiše ustanove, vendar ne več kakor eno leto, razen zaradi zdravljenja, bolezni, študija ali opravljanja apostolata v imenu ustanove.

§ 2. Člana, ki je nezakonito odsoten iz redovne hiše z namenom, da se odtegne oblasti predstojnikov, naj le-ti skrbno iščejo in mu pomagajo, da se vrne in vztraja v svojem poklicu.

Kan. 666 — Pri rabi sredstev družbenega obveščanja je treba ohranjati potrebno razločevanje in se izogibati vsega, kar škoduje lastnemu poklicu in je nevarno za čistost posvečene osebe.

Kan. 667 — § 1. V vseh hišah naj se ohranja značaju in namenu ustanove prilagojena klavzura po določilih lastnega prava; določen del redovne hiše naj bo vedno prihranjen samo članom.

§ 2. Strožja pravila klavzure je treba ohranjati v samostanih, namenjenih kontemplativnemu življenju.

§ 3. Nunski samostani, ki so v celoti namenjeni kontemplativnemu življenju, se morajo ravnati po *papeški* klavzuri, po določbah, ki jih je dal apostolski sedež. Drugi nunski samostani naj ohranjajo lastnemu značaju prilagojeno in v konstitucijah določeno klavzuro.

§ 4. Krajevni škof ima pravico iz upravičenega razloga vstopiti v klavzuro nunskega samostana, ki so v njegovi škofiji, in iz tehtnega razloga in s privolitvijo predstojnice dovoliti, da drugi stopijo v klavzuro in da jo nune za zares potreben čas zapustijo.

Can. 668 — § 1. Sodales ante primam professionem suorum bonorum administrationem cedant cui maluerint et, nisi constitutiones aliud ferant, de eorum usu et usufructu libere disponant. Testamentum autem, quod etiam in iure civili sit validum, saltem ante professionem perpetuam condant.

§ 2. Ad has dispositiones iusta de causa mutandas et ad quemlibet actum ponendum circa bona temporalia, licentia Superioris competentis ad normam iuris proprii indigent.

§ 3. Quidquid religiosus propria acquirit industria vel ratione instituti, acquirit instituto. Quae ei ratione pensionis, subventionis vel assecurationis quoquo modo obveniunt, instituto acquiruntur, nisi aliud iure proprio statuatur.

§ 4. Qui ex instituti natura plene bonis suis renuntiare debet, illam renuntiationem, forma, quantum fieri potest, etiam iure civili valida, ante professionem perpetuam faciat a die emissae professionis valituram. Idem faciat professus a votis perpetuis, qui ad normam iuris proprii bonis suis pro parte vel totaliter de licentia supremi Moderatoris renuntiare velit.

§ 5. Professus, qui ob instituti naturam plene bonis suis renuntiaverit, capacitatem acquirendi et possidendi amittit, ideoque actus voto paupertatis contrarios invalide ponit. Quae autem ei post renuntiationem obveniunt, instituto cedunt ad normam iuris proprii.

Can. 669 — § 1. Religiosi habitum instituti deferant, ad normam iuris proprii confectum, in signum suaे consecrationis et in testimonium paupertatis.

§ 2. Religiosi clerici instituti, quod proprium non habet habitum, vestem clericalem ad normam can. 284 assumant.

Can. 670 — Institutum debet sodalibus suppeditare omnia quae ad normam constitutionum necessaria sunt ad suaे vocationis finem consequendum.

Can. 671 — Religiosus munera et officia extra proprium institutum ne recipiat absque licentia legitimi Superioris.

Can. 672 — Religiosi adstringuntur praescriptis cann. 277, 285, 286, 287 et 289, et religiosi clerici insuper praescriptis can. 279 § 2; in institutis laicalibus iuris pontificii, licentia de qua in can. 285, § 4, concedi potest a proprio Superiore maiore.

Kan. 668 — § 1. Člani naj pred prvimi zaobljubami prepustijo upravljanje svojega premoženja, komur želijo, in če konstitucije ne določajo kaj drugega, naj svobodno razpolagajo glede njegove rabe in uživanja. Oporoko, ki naj bo tudi civilnopravno veljavna, naj pa naredijo vsaj pred večnimi zaobljubami.

§ 2. Da bi te odločitve iz upravičenega razloga spremenili ali karkoli uredili glede premoženja, potrebujejo dovoljenje pristojnega predstojnika po določbi lastnega prava.

§ 3. Kar pa redovnik pridobi z lastnim delom ali zaradi ustanove, pridobi ustanovi. Kar na kakršenkoli način dobi iz pokojnine, podpore ali zavarovanja, pridobi za ustanovo, če ni v lastnem pravu določeno kaj drugega.

§ 4. Kdor se mora zaradi narave ustanove popolnoma odpovedati svojemu premoženju, naj to odpoved, kolikor je mogoče, naredi pred večnimi zaobljubami v obliki, ki je tudi po civilnem pravu veljavna in bo začela veljati z dnem, ko naredi zaobljube. Isto naj naredi redovnik z večnimi zaobljubami, ki se želi po določbi lastnega prava z dovoljenjem vrhovnega predstojnika delno ali v celoti odpovedati svojemu premoženju.

§ 5. Redovnik, ki se je zaradi narave ustanove popolnoma odpovedal svojemu premoženju, izgubi sposobnost kaj pridobiti ali imeti, in zato dejanja, ki so zaobljubi uboštva nasprotna, opravi neveljavno. Kar dobi po odpovedi, pa pripada ustanovi po določbi lastnega prava.

Kan. 669 — § 1. Redovniki naj nosijo obleko ustanove, narejeno po določbi lastnega prava, kot znamenje svoje posvetitve in v pričevanje uboštva.

§ 2. Redovniki kleriške ustanove, ki nima posebne obleke, naj sprejmejo kleriško obleko po določbi kan. 284.

Kan. 670 — Ustanova mora članom oskrbeti vse, kar je po določbi konstitucij potrebno, da dosežejo namen svojega poklica.

Kan. 671 — Redovnik naj brez dovoljenja zakonitega predstojnika ne sprejema služb in opravil zunaj svoje ustanove.

Kan. 672 — Redovnike obvezujejo predpisi kan. 277, 285, 286, 287 in 289, in redovne klerike dodatno še predpisi kan. 279, § 2; v laiških papeškopravnih ustanovah more dovoljenje, ki ga omenja kan. 285, § 4, podeliti lastni višji predstojnik.

Caput V
DE APOSTOLATU INSTITUTORUM

Can. 673 — Omnia religiosorum apostolatus primum in eorum vitae consecratae testimonio consistit, quod oratione et paenitentia fovere tenentur.

Can. 674 — Instituta, quae integre ad contemplationem ordinantur, in Corpore Christi mystico paeclarum semper partem obtinent: Deo enim eximium laudis sacrificium offerunt, populum Dei uberrimis sanctitatis fructibus collustrant eumque exemplo movent necnon arcana fecunditate apostolica dilatant. Qua de causa, quantumvis actuosi apostolatus urgeat necessitas, sodales horum institutorum adiuvandi nequeunt ut in variis ministeriis pastoralibus operam adiutrirem praestent.

Can. 675 — § 1. In institutis operibus apostolatus deditis, apostolica actio ad ipsam eorundem naturam pertinet. Proinde, tota vita sodalium spiritu apostolico imbuatur, tota vero actio apostolica spiritu religioso informetur.

§ 2. Actio apostolica ex intima cum Deo unione semper procedat eandemque confirmet et foveat.

§ 3. Actio apostolica, nomine et mandato Ecclesiae exercenda, in eius communione peragatur.

Can. 676 — Laicalia instituta, tum virorum tum mulierum, per misericordiae opera spiritualia et corporalia munus pastorale Ecclesiae participant hominibusque diversissima praestant servitia; quare in suae vocationis gratia fideliter permaneant.

Can. 677 — § 1. Superiores et sodales missionem et opera instituti propria fideliter retineant; ea tamen, attentis temporum et locorum necessitatibus, prudenter accommodent, novis etiam et opportunis mediis adhibitis.

§ 2. Instituta autem, si quas habeant associationes christifidelium sibi coniunctas, speciali cura adiuvent, ut genuino spiritu suae familiæ imbuantur.

Can. 678 — § 1. Religiosi subsunt potestati Episcoporum, quos devoto obsequio ac reverentia prosequi tenentur, in iis quae curam animarum, exercitium publicum cultus divini et alia apostolatus opera respiciunt.

§ 2. In apostolatu externo exercendo religiosi propriis quoque Superioribus subsunt et disciplinae instituti fideles permanere debent; quam obligationem ipsi Episcopi, si casus ferat, urgere ne omittant.

Peto poglavje
APOSTOLAT USTANOV

Kan. 673 — Apostolat vseh redovnikov je najprej v pričevanju njihovega posvečenega življenja, ki ga morajo gojiti z molitvo in pokoro.

Kan. 674 — Ustanove, ki so docela naravnane h kontemplaciji, imajo vedno odlično mesto v Kristusovem skrivnostnem telesu: Bogu namreč darujejo odličen dar hvale, razsvetljujejo božje ljudstvo s prebogatimi sadovi svetosti, ga spodbujajo z zgledom in razširajo s skrivnostno apostolsko rodovitnostjo. Zato članov teh ustanov ni mogoče klicati, da bi pomagali v raznih pastoralnih službah, čeprav k temu sili potreba po dejavnem apostolatu.

Kan. 675 — § 1. V ustanovah, posvečenih apostolskim dejavnostim, spada apostolsko delovanje k njihovi naravi sami. Zato naj duh apostolata preveva vse življenje članov, redovni duh pa naj oblikuje apostolsko delovanje.

§ 2. Apostolsko delovanje naj vedno izvira iz najtesnejše zveze z Bogom, jo utrujuje in pospešuje.

§ 3. Apostolsko delovanje, ki ga je treba opravljati v imenu in po naročilu Cerkve, naj se izvršuje v njenem občestvu.

Kan. 676 — Moške in ženske laiške ustanove imajo z duhovnimi in telesnimi deli usmiljenja delež pri pastirski službi Cerkve in na najrazličnejše načine strežejo ljudem; zato naj zvesto vztrajajo v milosti svojega poklica.

Kan. 677 — § 1. Predstojniki in člani naj zvesto ohranjajo ustanovi lastno poslanstvo in dejavnosti; vendar naj jih, upoštevajoč časovne in krajevne potrebe, pametno prilagajajo, tudi z uporabo novih in primernih pripomočkov.

§ 2. Če imajo ustanove sebi pridružena združenja vernikov, pa naj posebno skrbno pomagajo, da jih prepojijo s pristnim duhom svoje družine.

Kan. 678 — § 1. Redovniki so podrejeni oblasti škofov, katerim morajo skazovati iskreno vdanost in spoštovanje, kar se tiče pastoralnega dela, opravljanja javnega bogočastja in drugih del apostolata.

§ 2. Pri opravljanju zunanjega apostolata so redovniki podrejeni tudi svojim predstojnikom in morajo ostati zvesti disciplini ustanove; če zahteva primer, naj tudi škofje ne opustijo zahtevati to obveznost.

§ 3. In operibus apostolatus religiosorum ordinandis Episcopi dioecesani et Superiorum religiosi collatis consiliis procedant oportet.

Can. 679 — Episcopus dioecesanus, urgente gravissima causa, sodali instituti religiosi prohibere potest quominus in dioecesi commo-
retur, si eius Superior maior monitus prospicere neglexerit, re tamen ad Sanctam Sedem statim delata.

Can. 680 — Inter varia instituta, et etiam inter eadem et clerum saecularem, ordinata foveatur cooperatio necnon, sub moderamine Episcopi dioecesani, omnium operum et actionum apostolicarum coor-
dinatio, salvis indole, fine singulorum institutorum et legibus fundationis.

Can. 681 — § 1. Opera quae ab Episcopo dioecesano committuntur religiosis, eiusdem Episcopi auctoritat et directioni subsunt, firmo iure Superiorum religiosorum ad normam can. 678, §§ 2 et 3.

§ 2. In his casibus ineatur conventio scripta inter Episcopum dioecesanum et competentem instituti Superiorum, qua, inter alia, expresse et accurate definiantur quae ad opus explendum, ad sodales eidem addicendos et ad res oeconomicas spectent.

Can. 682 — § 1. Si de officio ecclesiastico in dioecesi alicui sodali religioso conferendo agatur, ab Episcopo dioecesano religiosus nominatur, praesentante vel saltem assentiente competenti Superiori.

§ 2. Religiosus ab officio commisso amoveri potest ad nutum sive auctoritatis committentis, monito Superiorum religioso, sive Superioris, monito committente, non requisito alterius consensu.

Can. 683 — § 1. Ecclesias et oratoria, quibus christifideles habitualiter accedunt, scholas aliaque opera religionis vel caritatis sive spiritualis sive temporalis religiosis commissa, Episcopus dioecesanus visitare potest, siver per se sive per alium, tempore visitationis pastoralis et etiam in casu necessitatis; non vero scholas, quae exclusive pateant propriis instituti alumnis.

§ 2. Quod si forte abusus deprehenderit, frustra Superiorum religioso monito, propria auctoritate ipse per se providere potest.

§ 3. V razporejanju del apostolata redovnikov se morajo krajevni škofje in redovni predstojniki med seboj posvetovati.

Kan. 679 — Krajevni škof more iz zelo nujnega težkega razloga članu redovne ustanove prepovedati bivanje v škofiji, če njegov višji predstojnik na opomin ni za to poskrbel, vendar mora zadevo takoj sporočiti svetemu sedežu.

Kan. 680 — Med različnimi ustanovami in tudi med njimi in svetnim klerom naj se goji urejeno sodelovanje in pod vodstvom krajevnega škofa usklajevanje celotnega dela in apostolskih dejavnosti, upoštevati pa je treba značaj, namen posameznih ustanov in ustanovne listine.

Kan. 681 — § 1. Dela, ki jih krajevni škof zaupa redovnikom, spadajo pod oblast in vodstvo istega škofa, veljajo pa pravice redovnih predstojnikov po določbi kan. 678, §§ 2 in 3.

§ 2. V teh primerih naj se sklene pismen dogovor med krajevnim škofom in pristojnim predstojnikom ustanove, v katerem naj se med drugim izrečeno in natančno določi, kar zadeva delo, ki ga je treba opraviti, člane, ki se dodelijo za to delo, in gospodarske zadeve.

Kan. 682 — § 1. Če gre za podelitev cerkvene službe v škofiji kakemu redovnemu članu, naj redovnika imenuje krajevni škof na predlog ali s soglasjem pristojnega predstojnika.

§ 2. Redovnika je mogoče odstraniti iz zaupane službe na ukaz oblasti, ki mu je službo podelila, ko je bil obveščen redovni predstojnik, ali na ukaz redovnega predstojnika, ko je obvestil tistega, ki je službo podelil, ne da bi se zahtevala privolitev drugega.

Kan. 683 — § 1. Cerkve in kapele, ki jih verniki redno obiskujejo, sole in druge verske dejavnosti, duhovna in telesna dela krščanske dobrodelnosti, zaupana redovnikom, more krajevni škof vizitirati sam ali po drugem v času pastoralne vizitacije in tudi v primeru potrebe; ne pa sole, ki so izključno namenjene lastnim gojencem ustanove.

§ 2. Kolikor bi morebiti odkril zlorabe in bi zaman opomnil redovnega predstojnika, more sam ukrepati s svojo oblastjo.

Caput VI
DE SEPARATIONE SODALIUM AB INSTITUTO

Art. 1**DE TRANSITU AD ALIUD INSTITUTUM**

Can. 684 — § 1. Sodalis a votis perpetuis nequit a proprio ad aliud institutum religiosum transire, nisi ex concessione supremi Moderatoris utriusque instituti et de consensu sui cuiusque consilii.

§ 2. Sodalis, post peractam probationem quae ad tres saltem annos protrahenda est, ad professionem perpetuam in novo instituto admittit potest. Si autem sodalis hanc professionem emittere renuat vel ad eam emittendam a competentibus Superioribus non admittatur, ad pristinum institutum redeat, nisi indultum saecularizationis obtinuerit.

§ 3. Ut religiosus a monasterio sui iuris ad aliud eiusdem instituti vel foederatis aut confoederatis transire possit, requiritur et sufficit consensus Superioris maioris utriusque monasterii et capituli monasterii recipientis, salvis aliis requisitis ure proprio statutis; nova professio non requiritur.

§ 4. Ius proprium determinet tempus et modum probationis, quae professioni sodalis in novo instituto praemittenda est.

§ 5. Ut ad institutum saeculare aut ad societatem vitae apostolicae vel ex illis ad institutum religiosum fiat transitus, requiritur licentia Sanctae Sedis, cuius mandatis standum est.

Can. 685 — § 1. Usque ad emissionem professionis in novo instituto, manentibus votis, iura et obligationes quae sodalis in priore instituto habebat, suspenduntur; ab incepta tamen probatione, ipse ad observantiam iuris propriae novi instituti tenetur.

§ 2. Per professionem in novo instituto sodalis eidem incorporatur, cessantibus votis, iuribus et obligationibus praecedentibus.

Art. 2**DE EGRESSU AB INSTITUTO**

Can. 686 — § 1. Supremus Moderator, de consensu sui consilii, sodali a votis perpetuis professo, gravi de causa concedere potest indultum excastrationis, non tamen ultra triennium, praevio consensu Ordinarii loci in quo commorari debet, si agitur de clero. Indultum

Šesto poglavje
LOČITEV ČLANOV OD USTANOVE

Prvi člen**PRESTOP V DRUGO USTANOVO**

Kan. 684 — § 1. Član z večnimi zaobljubami more prestopiti iz svoje v drugo redovno ustanovo samo z dovoljenjem vrhovnega predstojnika obeh ustanov in s privolitvijo vsakega od njunih svetov.

§ 2. V novi ustanovi je mogoče članu po opravljeni preizkušnji, ki mora trajati vsaj tri leta, dovoliti večne zaobljube. Če pa član teh zaobljub noče opraviti ali pa pristojni predstojniki ne dovolijo, da bi jih opravil, naj se vrne k prejšnji ustanovi, razen če je dobil dovoljenje za sekularizacijo.

§ 3. Da more redovnik prestopiti iz samopravnega samostana v drugega iste ustanove, zveze ali sozveze, se zahteva in zadostuje privolitev višjega predstojnika vsakega od obeh samostanov in kapitla samostana, ki ga sprejme, veljajo pa druge zahteve, ki jih določa lastno pravo; nove zaobljube se ne zahtevajo.

§ 4. Lastno pravo naj določi čas in način preizkušnje, ki jo mora član opraviti pred zaobljubami v novi ustanovi.

§ 5. Za prestop v svetno ustanovo ali v družbo apostolskega življenja ali iz teh dveh v redovno ustanovo se zahteva dovoljenje svetega sedeža, po čigar naročilih se je treba ravnati.

Kan. 685 — § 1. Do izpovedi zaobljub v novi ustanovi zaobljube ostanejo, pravice in dolžnosti, ki jih je član imel v prejšnji ustanovi, pa se prekinejo; z začetkom preizkušnje pa je dolžan izpolnjevati lastno pravo nove ustanove.

§ 2. Z zaobljubami v novi ustanovi je član vanjo inkorporiran, s tem pa prenehajo prejšnje zaobljube, pravice in dolžnosti.

Drugi člen**IZSTOP IZ USTANOVE**

Kan. 686 — § 1. Vrhovni predstojnik more iz tehtnega razloga in s privolitvijo svojega sveta podeliti članu z večnimi zaobljubami dovoljenje za bivanje zunaj redovne hiše, vendar največ za tri leta, s predhodno privolitvijo ordinarija kraja, kjer mora bivati, če gre

prorogare vel illud ultra triennium concedere Sanctae Sedi vel, si de institutis iuris dioecesani agitur, Episcopo dioecesano reservatur.

§ 2. Pro monialibus indultum excastrationis concedere unius Apostolicae Sedis est.

§ 3. Petente supremo Moderatore de consensu sui consilii, excastratio imponi potest a Sancta Sede pro sodale instituti iuris pontificii vel ab Episcopo dioecesano pro sodale instituti iuris dioecesani, ob graves causas, servata aequitate et caritate.

Can. 687 — Sodalis excastratus exoneratus habetur ab obligatiobus, quae cum nova sua vitae condicione componi nequeunt, itemque sub dependentia et cura manet suorum Superiorum et etiam Ordinarii loci, praesertim si de clero agitur. Habitum instituti daffere potest, nisi aliud in indulto statuatur. Voce tamen activa et passiva caret.

Can. 688 — § 1. Qui expleto professionis tempore ab instituto egredi voluerit, illud derelinquere potest.

§ 2. Qui perdurante professione temporaria, gravi de causa, petit ut institutum derelinquit, indultum discedendi consequi potest in instituto iuris pontificii a supremo Moderatore de consensu sui consilii; in institutis autem iuris dioecesani et in monasteriis, de quibus in can. 615, indultum, ut valeat, confirmari debet ab Episcopo domus assignationis.

Can. 689 — § 1. Sodalis, expleta professione temporaria, si iustae causae affuerint, a competenti Superiore maiore, auditio suo consilio, a subsequenti professione emittenda excludi potest.

§ 2. Infirmitas physica vel psychica, etiam post professionem contracta, quae, de iudicio peritorum, sodalem, de quo in § 1, reddit ineptum ad vitam in instituto ducendam, causam constituit eum non admittendi ad professionem renovandam vel ad perpetuam emittendam, nisi ob neglegentiam instituti vel ob laborem in instituto peractum infirmitas contracta fuerit.

§ 3. Si vero religiosus, perdurantibus votis temporariis, amens evaserit, etsi novam professionem emittere non valeat, ab instituto tamen dimitti non potest.

Can. 690 — § 1. Qui, expleto novitiatu vel post professionem, legitimate ab instituto egressus fuerit, a Moderatore supremo de consensu sui consilii rursus admitti potest sine onere repetendi novitatum; eiusdem autem Moderatoris erit determinare congruam probationem praeviam professioni temporariae et tempus votorum ante professionem perpetuam praemittendum, ad normam cann. 655 et 657.

za klerika. Podaljšati dovoljenje ali ga podeliti za več kot tri leta je pridržano svetemu sedežu ali krajevnemu škofu, če gre za škofijskopopravne ustanove.

§ 2. Nunam ima pravico podeliti dovoljenje za bivanje zunaj redovne hiše samo apostolski sedež.

§ 3. Na prošnjo vrhovnega predstojnika s privolitvijo njegovega sveta more iz tehnih razlogov, upoštevajoč pravšnost in ljubezen, bivanje zunaj redovne hiše naložiti sveti sedež, če gre za člana papeškopravne ustanove, ali krajevni škof članu škofijskopopravne ustanove.

Kan. 687 — Člana, ki tako biva zunaj redovne hiše, ne vežejo obveznosti, ki jih ni mogoče uskladiti z novim načinom življenja, in ostane v odvisnosti in skrbi svojih predstojnikov, pa tudi krajevnega škofa, še zlasti, če gre za klerika. Nositi sme obleko ustanove, razen če je v dovoljenju določeno kaj drugega. Nima pa aktivne in pasivne volilne pravice.

Kan. 688 — § 1. Kdor hoče po izteku časa zaobljub izstopiti iz ustanove, jo more zapustiti.

§ 2. Kdor v času trajanja začasnih zaobljub iz tehnega razloga prosi, da bi zapustil ustanovo, more v papeškopravni ustanovi od vrhovnega predstojnika s privolitvijo njegovega sveta dobiti dovoljenje, da odide; za škofijskopopravne ustanove in samostane, ki jih omenja kan. 615, mora dovoljenje za veljavnost potrditi škof hiše, kateri član pripada.

Kan. 689 — § 1. Člana more po preteku začasnih zaobljub iz upravičenih razlogov pristojni višji predstojnik po posvetu s svojim svetom izključiti od izpovedi naslednjih zaobljub.

§ 2. Fizična ali psihična bolezen, tudi če je nastala po zaobljubah, ki po sodbi izvedencev povzroči, da postane član, ki ga omenja § 1, nesposoben za življenje v ustanovi, je razlog, da se mu ne dovoli obnoviti zaobljube ali narediti večne zaobljube, razen če je zbolel zaradi vnemarnosti ustanove ali opravljenega dela v ustanovi.

§ 3. Če pa redovnik v času trajanja začasnih zaobljub izgubi pamet, ga ni mogoče odpustiti iz ustanove, čeprav ni zmožen narediti novih zaobljub.

Kan. 690 — § 1. Kdor je po opravljenem noviciatu ali po zaobljubah zakonito izstopil iz ustanove, ga more vrhovni predstojnik s privolitvijo svojega sveta zopet sprejeti in mu ni treba ponoviti noviciata; isti predstojnik pa bo določil primerno predhodno preizkušnjo pred začasnimi zaobljubami in čas zaobljub, ki mora preteči pred večnimi zaobljubami, po določbi kan. 655 in 657.

§ 2. Eadem facultate gaudet Superior monasterii sui iuris cum consensu sui consilii.

Can. 691 — § 1. Professus a votis perpetuis indultum discedendi ab instituto ne petat, nisi ob gravissimas causas coram Domino persens; petitionem suam deferat supremo instituti Moderatori, qui eam una cum voto suo suique consilii auctoritati competenti transmittat.

§ 2. Huiusmodi indultum in institutis iuris pontificii Sedi Apostolicae reservatur; in institutis vero iuris docecsani, id etiam Episcopus dioecesis, in qua domus assignationis sita est, concedere potest.

Can. 692 — Indultum discedendi legitime concessum et sodali notificatum, nisi in actu notificationis ab ipso sodale reiectum fuerit, ipso iure secumfert dispensationem a votis necnon ab omnibus obligationibus ex professione ortis.

Can. 693 — Si sodalis sit clericus, indultum non conceditur priusquam inveniat Episcopum qui eum in dioecesi incardinet vel saltem ad experimentum recipiat. Si ad experimentum recipiatur, transacto quinquennio, ipso iure dioecesi incardinatur, nisi Episcopus eum recusaverit.

Art. 3

DE DIMISSIONE SODALIUM

Can. 694 — § 1. Ipso facto dimissus ab instituto habendus est sodalis qui:

1° a fide catholica notorie defecerit;

2° matrimonium contraxerit vel, etiam civiliter tantum, attenaverit.

§ 2. His in casibus Superior maior cum suo consilio, nulla mora interposita, collectis probationibus, declarationem facti emittat, ut iuridice constet de dimissione.

Can. 695 — § 1. Sodalis dimitti debet ob delicta de quibus in cann. 1397, 1398 et 1395, nisi in delictis, de quibus in can. 1395, § 2, Superior censeat dimissionem non esse omnino necessariam et emendationi sodalis atque restitutioni iustitiae et reparationi scandali satis alio modo consuli posse.

§ 2. Hisce in casibus, Superior maior, collectis probationibus circa facta et imputabilitatem, sodali dimittendo accusationem atque probationes significet, data eidem facultate sese defendendi. Acta omnia a Superiore maiore et a notario subscripta, una cum responsionibus

§ 2. Isto pravico ima predstojnik samopravnega samostana s privolitvijo svojega sveta.

Kan. 691 — § 1. Redovnik z večnimi zaobljubami naj ne prosi za dovoljenje za izstop iz ustanove, razen iz zelo tehtnih razlogov, ki jih je pretehtal pred Gospodom; svojo prošnjo naj izroči vrhovnemu predstojniku ustanove, ki naj jo s svojim in svojega sveta mnenjem pošlje pristojni oblasti.

§ 2. Takšno dovoljenje je v papeškopravnih ustanovah pridržano apostolskemu sedežu; v škofijskopravnih ustanovah pa ga lahko podeli tudi škof škofije, v kateri je hiša, ki ji član pripada.

Kan. 692 — Zakonito podeljeno in članu sporočeno dovoljenje za izstop po samem pravu vsebuje spregled zaobljub in vseh obveznosti, ki iz zaobljub izhajajo, razen če bi ga bil ob sporočitvi član sam zavrnil.

Kan. 693 — Če je član klerik, se mu ne podeli dovoljenje, dokler ne najde škofa, ki bi ga inkardiniral v škofijo ali sprejel vsaj na preizkušnjo. Če se sprejme na preizkušnjo, je po preteklu petih let po samem pravu inkardiniran v škofijo, razen če ga škof odkloni.

Tretji člen

ODSLOVITEV ČLANOV

Kan. 694 — § 1. S samim dejanjem velja za odslovljenega iz ustanove član, ki:

1. je javno odpadel od katoliške vere;

2. je sklenil ali, tudi samo civilno, poskušal skleniti zakon.

§ 2. V teh primerih naj višji predstojnik s svojim svetom brez kakršnegakoli odlašanja, ko je zbral dokaze, da izjava, da pravno obstaja razlog za odslovitev.

Kan. 695 — § 1. Člana je treba odsloviti zaradi kaznivih dejanj, ki jih omenjajo kan. 1397, 1398 in 1395, razen če gre za kazniva dejanja, ki jih omenja kan. 1395, § 2, in bi predstojnik menil, da odslovitev ni povsem nujna ter je na drug način v zadostni meri mogoče doseči poboljšanje člana, zadostiti pravičnosti ter popraviti pohujšanje.

§ 2. V teh primerih naj višji predstojnik, ko je zbral dokaze o dejanjih in o odgovornosti, članu, ki ga je treba odsloviti, sporoči obtožbo in dokaze ter mu da možnost, da se brani. Vsi spisi, podpisani od višjega predstojnika in notarja, naj se skupaj s pismenimi

sodalis scripto redactis et ab ipso sodale subscriptis, supremo Moderatori transmittantur.

Can. 696 — § 1. Sodalis dimitti etiam potest ob alias causas, dummodo sint graves, externae, imputabiles et iuridice comprobatae, uti sunt: habitualis neglectus obligationum vitae consecratae; iteratae violationes sacrorum vinculorum; pertinax inobedientia legitimis praescriptis Superiorum in materia gravi; grave scandalum ex culpabili modo agendi sodalis ortum; pertinax sustentatio vel diffusio doctrinarum ab Ecclesiae magisterio damnatarum; publica adhaesio ideologiis materialismo vel atheismo infectis; illegitima absentia, de qua in can. 665, § 2, per semestre protracta; aliae causae similis gravitatis iure proprio instituti forte determinatae.

§ 2. Ad dimissionem sodalis a votis temporariis, etiam causae minoris gravitatis in iure proprio statutae sufficiunt.

Can. 697 — In casibus de quibus in can. 696, si Superior maior, auditio suo consilio, censuerit processum dimissionis esse inchoandum:

1° probationes colligat vel compleat;

2° sodalem scripto vel coram duobus testibus moneat cum explicita comminatione subsecutuae dimissionis nisi resipiscat, clare significata causa dimissionis et data sodali plena facultate sese defendendi; quod si monitio incassum cedat, ad alteram monitionem, spatio saltem quindecim dierum interposito, procedat;

3° si haec quoque monitio incassum ceciderit et Superior maior cum suo consilio censuerit de incorrigibilitate satis constare et defensiones sodalis insufficientes esse, post quindecim dies ab ultima monitione frustra elapsos, acta omnia ab ipso Superiore maiore et a notario subscripta una cum responsionibus sodalis ab ipso sodale subscriptis supremo Moderatori transmittat.

Can. 698 — In omnibus casibus, de quibus in cann. 695 et 696, firmum semper manet ius sodalis cum supremo Moderatore communicandi et illi directe suas defensiones exhibendi.

Can. 699 — § 1. Supremus Moderator cum suo consilio, quod ad validitatem saltem quattuor membris constare debet, collegialiter procedat ad probationes, argumenta et defensiones accurate perpendenda, et si per secretam suffragationem id decisum fuerit, decretum dimissionis ferat, expressis ad validitatem saltem summarie motivis in iure et in facto.

§ 2. In monasteriis sui iuris, de quibus in can. 615, dimissionem decernere pertinet ad Episcopum dioecesanum, cui Superior acta a consilio suo recognita submittat.

odgovori člana, ki jih je ta sam podpisal, pošljejo vrhovnemu predstojniku.

Kan. 696 — § 1. Člana je mogoče odsloviti tudi iz drugih razlogov, samo da so tehtni, zunanji, je zanje odgovoren in so pravno dokazani, kot so: trajno zanemarjanje obveznosti posvečenega življenja; ponavljanje kršitev svetih vezi; trdovratna nepokorščina zakonitim predpisom predstojnikov v važnih stvareh; veliko pohujšanje, povzročeno s krivdnim ravnanjem člana; trdovratno podpiranje ali razširjanje naukov, ki jih je cerkveno učiteljstvo obsodilo; javna privrženost ideologijam, ki so zastrupljene z materializmom ali ateizmom; nezakonita odsotnost, ki jo omenja kan. 665, § 2, in je trajala pol leta; drugi podobni tehtni razlogi, ki jih morda določa lastno pravo ustanove.

§ 2. Za odslovitev člana z začasnimi zaobljubami zadostujejo tudi manj tehtni razlogi, ki jih določa lastno pravo.

Kan. 697 — Če bi višji predstojnik po posvetu s svojim svetom menil, da se mora začeti postopek v primerih, ki jih omenja kan. 696:

1. naj zbere ali dopolni dokaze;

2. naj pismeno ali pred dvema pričama z izrečno grožnjo opomni člana, da bo odsavljen, če se ne spameruje, ko jasno navede razlog za odslovitev in da članu vso možnost, da se brani; če opomin ne zadeže, naj ga, toda šele po preteklu vsaj petnajstih dni, drugič opomni;

3. če tudi ta opomin ni zaledel in bi višji predstojnik s svojim svetom menil, da je nepopoljšljivost dovolj razvidna in obramba člana nezadostna, in ko je od zadnjega opomina zaman preteklo petnajst dni, naj vse spise, podpisane od samega višjega predstojnika in notarja, skupaj z odgovori člana, podpisanimi od samega člana, pošlje vrhovnemu predstojniku.

Kan. 698 — V vseh primerih, ki jih omenjata kan. 695 in 696, vedno ostane članu neokrnjena pravica obrniti se na vrhovnega predstojnika in njemu neposredno izročiti svoj zagovor.

Kan. 699 — § 1. Vrhovni predstojnik naj s svojim svetom, ki mora za veljavnost imeti vsaj štiri člane, zborno izvede dokazovanje, natančno pretehta dokazila in zagovore, in, če bi bilo s tajnim glasovanjem tako odločeno, izda odločbo o odslovitvi, za veljavnost pa mora vsaj v povzetku navesti pravne in dejanske razloge.

§ 2. V samopravnih samostanah, ki jih omenja kan. 615, je za odreditev odslovitve pristojen krajevni škof, kateremu naj predstojnik pošlje spise, pregledane od svojega sveta.

Can. 700 — Decretum dimissionis vim non habet, nisi a Sancta Sede confirmatum fuerit, cui decretum et acta omnia transmittenda sunt; si agatur de instituto iuris dioecesani, confirmatio spectat ad Episcopum dioecesis ubi sita est domus, cui religiosus adscriptus est. Decretum vero, ut valeat, indicare debet ius, quo dimissus gaudet, recurrendi intra decem dies a recepta notificatione ad auctoritatem competentem. Recursus effectum habet suspensivum.

Can. 701 — Legitima dimissione ipso facto cessant vota necnon iura et obligationes ex professione pro manantia. Si tamen sodalis sit clericus, sacros ordines exercere nequit, donec Episcopum inveniat qui eum post congruam probationem in dioecesi, ad normam can. 693, recipiat vel saltem exercitium sacrorum ordinum permittat.

Can. 702 — § 1. Qui ex instituto religioso legitime egrediantur vel ab eo legitime dimissi fuerint, nihil ab eodem repeterem possunt ob quilibet operam in eo praestitam.

§ 2. Institutam tamen aequitatem et evangelicam caritatem servet erga sodalem, qui ab eo separatur.

Can. 703 — In casu gravis scandali exterioris vel gravissimi nocimenti instituto imminentis, sodalis statim a Superiore maiore vel, si periculum sit in mora, a Superiore locali cum consensu sui consilii e domo religiosa eici potest. Superior maior, si opus sit, dimissionis processum ad normam iuris instituendum curet, aut rem Sedi Apostolicae deferat.

Can. 704 — De sodalibus, qui ab instituto sunt quoquo modo separati, fiat mentio in relatione Sedi Apostolicae mittenda, de qua in can. 592, § 1.

Caput VII

DE RELIGIOSIS AD EPISCOPATUM EVECTIS

Can. 705 — Religiosus ad episcopatum evictus instituti sui sodalis remanet, sed vi voti oboedientiae uni Romano Pontifici obnoxius est, et obligationibus non adstringitur, quas ipse prudenter iudicet cum sua condicione componi non posse.

Can. 706 — Religiosus de quo supra:

1° si per professionem dominium bonorum amiserit, bonorum quae ipsi obveniant habet usum, usumfructum et administrationem; proprietatem vero Episcopus dioecesanus aliique, de quibus in can. 381, § 2, acquirunt Ecclesiae particulari; ceteri, instituto vel Sanctae Sedi, prout institutum capax est possidendi vel minus;

Kan. 700 — Odločba o odslovitvi ne velja, če je ni potrdil sveti sedež, kateremu je treba poslati odločbo in vse spise; če gre za škofijskopravno ustanovo, jo potrdi škof kraja, kjer je hiša, kateri redovnik pripada. Da bo odločba veljavna, pa mora biti navedena pravica, ki jo ima odslovljeni, da v desetih dneh, odkar je odločbo sprejel na znanje, vloži pritožbo na pristojno oblast. Pritožba ima odložilni učinek.

Kan. 701 — Z zakonito odslovitvijo takoj prenehajo zaobljube, pa tudi pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz zaobljub. Če pa je član klerik, ne more opravljati svetih redov, dokler ne najde škofa, ki ga po primerni preizkušnji v škofiji po določbi kan. 693 sprejme ali mu vsaj dovoli opravljati svete redove.

Kan. 702 — § 1. Tisti, ki so redovno ustanovo zakonito zapustili ali pa so bili iz nje zakonito odslovljeni, ne morejo od nje ničesar zahtevati za kakršenkoli v njej opravljeno delo.

§ 2. Ustanova naj vendor do člana, ki se od nje loči, ohranja pravšnost in evangeljsko ljubezen.

Kan. 703 — Ob velikem zunanjem pohujšanju ali če ustanovi grozi velika škoda, sme višji predstojnik ali, če je nevarno odlašati, tudi krajevni predstojnik s privolitvijo svojega sveta člana takoj izgnati iz redovne hiše. Če je potrebno, naj višji predstojnik poskrbi, da se uvede postopek za odslovitev po določbi prava, ali pa naj zadevo sporociti apostolskemu sedežu.

Kan. 704 — Člani, ki so se na kakršenkoli način ločili od ustanove, naj se omenijo v poročilu, o katerem govori kan. 592, § 1, in ga je treba poslati apostolskemu sedežu.

Sedmo poglavje

REDOVNIKI, POVIŠANI V ŠKOFE

Kan. 705 — Redovnik, ki je povisan v škofa, ostane član svoje ustanove, toda iz zaobljube pokorščine je podrejen samo rimskemu papežu in ga ne vežejo dolžnosti, za katere po pameti sodi, da jih ne more uskladiti s svojim položajem.

Kan. 706 — Za redovnika, ki se omenja zgoraj, velja:

1. če je z zaobljubami izgubil lastninsko pravico na premoženju, premoženje, ki ga dobi, uporablja, uživa in upravlja; lastnino pa krajevni škof in tisti, ki jih omenja kan. 381, § 2, pridobijo delni Cerkvi; drugi pa ustanovi, ali svetemu sedežu, kakor je pač ustanova sposobna imeti posest ali ne;

2º si per professionem dominium bonorum non amiserit, bonorum, quae habebat, recuperat usum, usumfructum et administrationem; quae postea ipsi obveniant, sibi plene acquirit;

3º in utroque autem casu de bonis, quae ipsi obveniant non intuitu personae, disponere debet secundum offerentium voluntatem.

Can. 707 — § 1. Religiosus Episcopus emeritus habitationis sedem sibi eligere potest etiam extra domos sui instituti, nisi aliud a Sede Apostolica provisum fuerit.

§ 2. Quoad eius congruam et dignam sustentationem, si cuidam dioecesi inserviverit, servetur can. 402, § 2, nisi institutum proprium talem sustentationem providere voluerit; secus Sedes Apostolica alter provideat.

Caput VIII

DE CONFERENTIIS SUPERIORUM MAIORUM

Can. 708 — Superiores maiores utiliter in conferentiis seu consiliis consociari possunt ut, collatis viribus, allaborent sive ad finem singularum institutorum plenius assequendum, salvis semper eorum autonomia, indole proprioque spiritu, sive ad communia negotia tractanda, sive ad congruam coordinationem et cooperationem cum Episcoporum conferentiis et etiam cum singulis Episcopis instaurandam.

Can. 709 — Conferentiae Superiorum maiorum sua habeant statuta a Sancta Sede approbata, a qua unice, etiam in personam iuridicam, erigi possunt et sub cuius supremo moderamine manent.

Titulus III

DE INSTITUTIS SAECULARIBUS

Can. 710 — Institutum saeculare est institutum vitae consecratae, in quo christifideles in saeculo viventes ad caritatis perfectionem contendunt atque ad mundi sanctificationem praesertim ab intus conferre student.

Can. 711 — Instituti saecularis sodalis vi suae consecrationis propriam in populo Dei canonicam condicionem, sive laicalem sive clericalem, non mutat, servatis iuris praescriptis quae instituta vitae consecratae respiciunt.

2. če z zaobljubami lastninske pravice ni izgubil, uporablja, uživa in upravlja premoženje, ki ga je imel; kar pozneje pridobi, si pridobi popolnoma;

3. v obeh primerih pa mora s premoženjem, ki ga ne dobi zaradi svoje osebe, razpolagati po volji darovalcev.

Kan. 707 — § 1. Upokojeni redovni škof si more izbrati sedež bivanja tudi zunaj hiš svoje ustanove, razen če je apostolski sedež oskrbel kaj drugega.

§ 2. Če je služil kaki škofiji, naj se za njegovo primerno in dostojno vzdrževanje uporabi kan. 402, § 2, razen če bi lastna ustanova želela poskrbeti za takšno vzdrževanje; sicer naj apostolski sedež za to poskrbi drugače.

Osmo poglavje

KONFERENCE VIŠJIH PREDSTOJNIKOV

Kan. 708 — Višji predstojniki se morejo koristno povezati v konferencah ali svetih, da si z združenimi močmi pomagajo, da bodo posamezne ustanove bolje dosegale svoj namen, pri čemer vedno ohranijo svojo samostojnost, značaj in lastnega duha, razpravljati o skupnih zadevah in vzpostavljalni primerno usklajevanje in sodelovanje s škofovskimi konferencami in tudi posameznimi škofi.

Kan. 709 — Konference višjih predstojnikov naj imajo svoj statut, odobren od svetega sedeža, ki jih more edini povzdigniti tudi v pravno osebo in pod katerega vrhovnim vodstvom ostanejo.

Tretji naslov

SVETNE USTANOVE

Kan. 710 — Svetna ustanova je ustanova posvečenega življenja, v kateri si med svetom živeči verniki prizadevajo za spolnитеv v ljubezni in skušajo zlasti od znotraj prispevati k posvetitvi sveta.

Kan. 711 — Član svetne ustanove s svojo posvetitvijo ne spremeni v božjem ljudstvu lastnega cerkvenopravnega položaja, laiškega ali kleriškega, upoštevajoč pravne predpise glede ustanov posvečenega življenja.

Can. 712 — Firmis praescriptis cann. 598-601, constitutiones statuant vincula sacra, quibus evangelica consilia in instituto assumuntur, et definiunt obligationes quas eadem vincula inducunt, servata tamen in vitae ratione semper propria instituti saecularitate.

Can. 713 — § 1. Sodales horum institutorum propriam consecrationem in actuositate apostolica exprimunt et exercent, iidemque, ad instar fermenti, omnia spiritu evangelico imbuere satagunt ad robur et incrementum Corporis Christi.

§ 2. Sodales laici, munus Ecclesiae evangelizandi, in saeculo et ex saeculo, participant sive per testimonium vitae christiana et fidelitatis erga suam consecrationem, sive per adiutricem quam praebent operam ad ordinandas secundum Deum res temporales atque ad mundum virtute Evangelii informandum. Suam etiam cooperationem, iuxta propriam vitae rationem saecularem, in communitatis ecclesialis servitium offerunt.

§ 3. Sodales clerici per vitae consecratae testimonium, praesertim in presbyterio, peculiari caritate apostolica confratribus adiutorio sunt, et in populo Dei mundi sanctificationem suo sacro ministerio perficiunt.

Can. 714 — Sodales vitam in ordinariis mundi condicionibus vel soli, vel in sua quisque familia, vel in vitae fraternae coetu, ad normam constitutionum ducant.

Can. 715 — § 1. Sodales clerici in dioecesi incardinati ab Episcopo dioecesano dependent, salvis iis quae vitam consecratam in proprio instituto respiciunt.

§ 2. Qui vero ad normam can. 266, § 3 instituto incardinantur, si ad opera instituti propria vel ad regimen instituti destinentur, ad instar religiosorum ab Episcopo dependent.

Can. 716 — § 1. Sodales omnes vitam instituti, secundum ius proprium, actuose participant.

§ 2. Eiusdem instituti sodales communionem inter se servent, sollicite curantes spiritus unitatem et genuinam fraternitatem.

Can. 717 — § 1. Constitutiones proprium regiminis modum praescribant, tempus quo Moderatores suo officio fungantur et modum quo iidem designantur definiunt.

§ 2. Nemo in Moderatorem supremum designetur, qui non sit definitive incorporatus.

§ 3. Qui regimini instituti praepositi sunt, carent ut eiusdem spiritus unitas servetur et actuosa sodalium participatio promoveatur.

Kan. 712 — Ob veljavnosti predpisov kan. 598—601 naj konstitucije določijo svete vezi, s katerimi se v ustanovi sprejmejo evangeljski sveti, in določijo obveznosti, ki jih te vezi vsebujejo, vendar naj v načinu življenja vedno ohranijo lastni svetni značaj ustanove.

Kan. 713 — § 1. Člani teh ustanov izražajo in opravljajo lastno posvetitev v apostolskem delovanju in si prizadevajo kot kvas vse prepojiti z evangeljskim duhom za krepitev in rast Kristusovega telesa.

§ 2. Člani laiki so deležni naloge Cerkve evangelizirati v svetu in iz sveta, bodisi s pričevanjem krščanskega življenja in zvestobe do svoje posvetitve, bodisi z delom, s katerim pomagajo časne zadeve usmerjati k Bogu in svet preobraževati z močjo evangelija. Svoje sodelovanje tudi z lastnim svetnim načinom življenja dajejo na voljo v službi cerkvene skupnosti.

§ 3. Člani kleriki so sobratom v pomoč s pričevanjem posvečenega življenja, zlasti v zboru duhovnikov, s posebno apostolsko ljubeznijo, v božjem ljudstvu pa s svojo sveto službo uresničujejo posvečenje sveta.

Kan. 714 — Člani naj v rednih svetnih razmerah živijo sami ali vsak v svoji družini ali v bratski skupnosti, po določbi konstitucij.

Kan. 715 — § 1. Člani kleriki, ki so inkardinirani v škofijo, so odvisni od krajevnega škofa, razen v tistem, kar se tiče posvečenega življenja v lastni ustanovi.

§ 2. Tisti, ki so po določbi kan. 266, § 3 inkardinirani v ustanovo, pa so odvisni od škofa kakor redovniki, če so določeni za opravila, ki so lastna ustanovi, ali za vodstvo ustanove.

Kan. 716 — § 1. Vsi člani naj se dejavno udeležujejo življenja ustanove po lastnem pravu.

§ 2. Člani iste ustanove naj med seboj ohranjajo občestvo, skrbno gojijo duha edinstvi in pristno bratstvo.

Kan. 717 — § 1. Konstitucije naj predpišejo lastni način vodstva, določijo, koliko časa predstojniki opravljajo svojo službo, in način, kako se odberejo.

§ 2. Nikogar, ki ni dokončno inkorporiran, naj se ne določi za vrhovnega predstojnika.

§ 3. Tisti, ki vodijo ustanovo, naj skrbijo, da se ohrani enotnost njenega duha in pospešuje dejavna udeležba članov.

Can. 718 — Administratio bonorum instituti, quae paupertatem evangelicam exprimere et fovere debet, regitur normis Libri V *De bonis Ecclesiae temporalibus* necnon iure proprio instituti. Item ius proprium definit obligationes praesertim oeconomicas instituti erga sodales, qui pro ipso operam impendunt.

Can. 719 — § 1. Sodales, ut vocationi sua fideliter respondeant eorumque actio apostolica ex ipsa unione cum Christo procedat, sedulo orationi vacent, sacrarum Scripturarum lectioni apto modo incumbant, annua recessus tempora servent atque alia spiritualia exercitia iuxta ius proprium peragant.

§ 2. Eucharistiae celebratio, quantum fieri potest cotidiana, sit totius eorum vitae consecratae fons et robur.

§ 3. Libere ad sacramentum paenitentiae accedant, quod frequenter recipient.

§ 4. Necessarium conscientiae moderamen libere obtineant atque huius generis consilia a suis etiam Moderatoribus, si velint, requirant.

Can. 720 — Ius admittendi in institutum, vel ad probationem vel ad sacra vincula sive temporaria sive perpetua aut definitiva assumenda, ad Moderatores maiores cum suo consilio ad normam constitutionum pertinet.

Can. 721 — § 1. Invalide admittitur ad initialem probationem:

1º qui maiorem aetatem nondum attigerit;

2º qui sacro vinculo in aliquo instituto vitae consecratae actu obstringitur, aut in societate vitae apostolicae incorporatus est;

3º coniux durante matrimonio.

§ 2. Constitutiones possunt alia admissionis impedimenta etiam ad validitatem statuere vel condiciones apponere.

§ 3. Praeterea, ut quius recipiatur, habeat oportet maturitatem, quae ad vitam instituti propriam recte ducendam est necessaria.

Can. 722 — § 1. Probatio initialis eo ordinetur, ut candidati suam divinam vocationem et quidem instituti propriam aptius cognoscant iidemque in spiritu et vivendi modo instituti exerceantur.

§ 2. Ad vitam secundum evangelica consilia ducendam candidati rite instituantur atque ad eandem integre in apostolatum converendum edoceantur, eas adhibentes evangelizationis formas, quae instituti fini, spiritui et indoli magis respondeant.

§ 3. Huius probationis modus et tempus ante sacra vincula in instituto primum suscipienda, biennio non brevius, in constitutionibus definitur.

Kan. 718 — Upravljanje premoženja ustanove, ki mora izražati in gojiti evangelijsko uboštvo, se ravna po določbah pete knjige o cerkvenem premoženju in po lastnem pravu ustanove. Prav tako naj lastno pravo določi obveznosti ustanove, zlasti gospodarske, do članov, ki zanjo opravljajo delo.

Kan. 719 — § 1. Da se bodo člani zvesteje odzivali na svoj poklic in bo njihovo apostolsko delovanje izhajalo iz same povezanosti s Kristusom, naj se vneto posvečajo molitvi, na primeren način zavzeto berejo sveto pismo, opravljajo letne duhovne vaje in še druge vaje duhovnosti po lastnem pravu.

§ 2. Obhajanje evharistije naj bo, če je mogoče, vsak dan vir in moč vsega njihovega posvečenega življenja.

§ 3. Svobodno naj pristopajo k zakramantu pokore, ki naj ga pogosto prejemajo.

§ 4. Svobodno naj si poiščejo potrebno duhovno vodstvo in, če želijo, naj iščejo takšnih nasvetov tudi pri svojih predstojnikih.

Kan. 720 — Pravica koga sprejeti v ustanovo ali na preizkušnjo ali se vezati z začasnimi ali večnimi ali dokončnimi svetimi vezmi, sodi po določbi konstitucij v pristojnost višjih predstojnikov z njihovim svetom.

Kan. 721 — § 1. Neveljavno se sprejme na začetno preizkušnjo:

1. kdor še ni dosegel polnoletnosti;

2. kogar dejansko veže sveta vez v kaki ustanovi posvečenega življenja ali je inkorporiran v družbo apostolskega življenja;

3. zakonec, dokler traja zakon.

§ 2. Konstitucije morejo določiti, tudi za veljavnost, še druge zadržke sprejema ali dodati pogoje.

§ 3. Da se kdo sprejme, mora imeti poleg tega zrelost, ki je potrebna za pravilno življenje, kakor je lastno ustanovi.

Kan. 722 — § 1. Začetna preizkušnja naj bo naravnana v to, da bodo kandidati svoj božji poklic, in sicer lastnega ustanovi, primerneje spoznali in se vadili v duhu in načinu življenja ustanove.

§ 2. Kandidati naj se pravilno vzugajajo za življenje po evangelijskih svetih in se ga naučijo v celoti spremnijati v apostolat z uporabo tistih oblik evangelizacije, ki namenu, duhu in značaju ustanove bolje ustrezajo.

§ 3. Način in čas te najmanj dveletne preizkušnje pred svetimi vezmi, ki naj se v ustanovi kot prve sprejmejo, naj se določita v konstitucijah.

Can. 723 — § 1. Elapso probationis initialis tempore, candidatus qui idoneus iudicetur, tria consilia evangelica, sacro vinculo firmata, assumat vel ab instituto discedat.

§ 2. Quae prima incorporatio, quinquennio non brevior, ad normam constitutionum temporaria sit.

§ 3. Huius incorporationis tempore elapso, sodalis, qui idoneus iudicetur, admittatur ad incorporationem perpetuam vel definitivam, vinculis scilicet temporariis semper renovandis.

§ 4. Incorporatio definitiva, quoad certos effectus iuridicos in constitutionibus statuendos, perpetuae aequiparatur.

Can. 724 — § 1. Institutio post vincula sacra primum assumpta iugiter secundum constitutiones est protrahenda.

§ 2. Sodales in rebus divinis et humanis pari gressu instituantur; de continua vero eorum spirituali formatione seriam habeant curam instituti Moderatores.

Can. 725 — Institutum sibi associare potest, aliquo vinculo in constitutionibus determinato, alios christifideles, qui ad evangelicam perfectionem secundum spiritum instituti contendant eiusdemque missionem participant.

Can. 726 — § 1. Elapso tempore incorporationis temporariae, sodalis institutum libere derelinquere valet vel a sacrorum vinculorum renovatione iusta de causa a Moderatore maiore, auditio suo consilio, excludi potest.

§ 2. Sodalis temporariae incorporationis id sponte petens, indulsum discedendi a supremo Moderatore de consensu sui consilii gravi de causa obtinere valet.

Can. 727 — § 1. Sodalis perpetue incorporatus, qui institutum derelinquere velit, indulsum discedendi, re coram Domino serio perpensa, a Sede Apostolica per Moderatorem supremum petat, si institutum est iuris pontifici; secus etiam ab Episcopo dioecesano, prout in constitutionibus definitur.

§ 2. Si agatur de clero instituto incardinato, servetur praescriptum can. 693.

Can. 728 — Indulto discedendi legitime concesso, cessant omnia vincula necnon iura et obligationes ab incorporatione promanantia.

Can. 729 — Sodalis ab instituto dimittitur ad normam cann. 694 et 695; constitutiones praeterea determinent alias causas dimissionis, dummodo sint proportionate graves, externae, imputabiles et iuridice comprobatae, atque modus procedendi servetur in cann. 697-700 statutus. Dimisso applicatur praescriptum can. 701.

Kan. 723 — § 1. Ko mine čas začetne preizkušnje, naj kandidat, ki velja za sposobnega, sprejme tri evangeljske svete, ki jih potrdi s sveto vezjo, ali pa izstopi iz ustanove.

§ 2. Ta prva inkorporacija, najmanj za pet let, naj bo po določbi konstitucij začasna.

§ 3. Ko mine čas te inkorporacije, naj se članu, ki velja za sposobnega, dovoli trajna ali dokončna inkorporacija, začasne vezi pa mora seveda vedno obnavljati.

§ 4. Dokončna inkorporacija je glede določenih pravnih učinkov, ki jih je treba določiti v konstitucijah, enaka trajni.

Kan. 724 — § 1. Po sprejemu prvih svetih vezi naj se vzgoja trajno nadaljuje, kakor določijo konstitucije.

§ 2. Člani naj se sočasno vzugajajo v božjih in človeških rečeh; za njihovo nenehno duhovno vzgojo naj imajo predstojniki ustanove resno skrb.

Kan. 725 — Ustanova si more pridružiti druge vernike s kako v konstitucijah določeno vezjo, ki si v duhu ustanove prizadevajo za evangeljsko popolnost in se udeležujejo njenega poslanstva.

Kan. 726 — § 1. Po preteklu začasne inkorporacije more član sprovidno zapustiti ustanovo ali pa ga more iz upravičenega razloga od obnovitve svetih vezi izključiti višji predstojnik po posvetovanju s svojim svetom.

§ 2. Če začasno inkorporirani član iz lastnega nagiba prosi za izstop, more to dovoljenje iz tehtnega razloga dobiti od vrhovnega predstojnika s privolitvijo njegovega sveta.

Kan. 727 — § 1. Trajno inkorporirani član, ki želi zapustiti ustanovo, naj potem, ko je zadevo pred Bogom resno pretehtal, prosi sveti sedež za dovoljenje za izstop po vrhovnem predstojniku, če je ustanova papeškopravna; sicer pa krajevnega škofa, kakor je določeno v konstitucijah.

§ 2. Če gre za klerika, ki je inkorporiran v ustanovo, naj se upošteva predpis kan. 693.

Kan. 728 — Z dovoljenjem za izstop, ki je zakonito podeljeno, prenehajo vse vezi in tudi pravice in dolžnosti, ki iz inkorporacije izhajajo.

Kan. 729 — Član se odslovi iz ustanove po določbi kan. 694 in 695; konstitucije naj razen tega določijo druge razloge za odslovitev, da so le sorazmerno tehtni, zunanjji, je zanje odgovoren in so pravno dokazani, in se ohrani način postopka, kakor je določen v kan. 697-700. Glede odslovljenega naj se uporabi predpis kan. 701.

Can. 730 — Ut sodalis instituti saecularis ad aliud institutem saeculare transeat, serventur praescripta cann. 684, §§ 1, 2, 4 et 685; ut vero ad institutum religiosum vel ad societatem vitae apostolicae aut ex illis ad institutum saeculare fiat transitus, licentia requiritur Sedis Apostolicae, cuius mandatis standum est.

Sectio II

DE SOCIETATIBUS VITAE APOSTOLICAE

Can. 731 — § 1. Institutis vitae consecratae accedunt societates vitae apostolicae, quarum sodales, sine votis religiosis, finem apostolicum societatis proprium proseguuntur et, vitam fraternam in communi ducentes, secundum propriam vitae rationem, per observantiam constitutionum ad perfectionem caritatis tendunt.

§ 2. Inter has sunt societates in quibus sodales, aliquo vinculo constitutionibus definito, consilia evangelica assumunt.

Can. 732 — Quae in cann. 578–597, et 606 statuuntur, societatibus vitae apostolicae applicantur, salva tamen uniuscuiusque societatis natura; societatibus vero, de quibus in can. 731, § 2, etiam cann. 598–602 applicantur.

Can. 733 — § 1. Domus erigitur et communitas localis constituitur a competenti auctoritate societatis, praevio consensu Episcopi dioecesani in scriptis dato, qui etiam consuli debet, cum agitur de eius suppressione.

§ 2. Consensus ad erigendam domum secumfert ius habendi saltem oratorium, in quo sanctissima Eucharistia celebretur et asseretur.

Can. 734 — Regimen societatis a constitutionibus determinatur, servatis, iuxta naturam uniuscuiusque societatis, cann. 617–633.

Can. 735 — § 1. Sodalium admissio, probatio, incorporatio et institutio determinantur iure proprio cuiusque societatis.

§ 2. Ad admissionem in societatem quod attinet, serventur condicione in cann. 642–645 statutae.

§ 3. Ius proprium determinare debet rationem probationis et institutionis fini et indoli societatis accommodatam, praesertim doctrinalem, spiritualem et apostolicam, ita ut sodales vocationem divinam agnoscentes ad missionem et vitam societatis apte praeparentur.

Can. 736 — § 1. In societatibus clericalibus clerci ipsi societati incardinantur, nisi aliter ferant constitutiones.

Kan. 730 — Da član svetne ustanove prestopi v drugo svetno ustanovo, se je treba ravnati po predpisu kan. 684, §§ 1, 2, 4, in 685; za prestop v redovno ustanovo ali družbo apostolskega življenja ali iz njiju v svetno ustanovo je potrebo dovoljenje apostolskega sedeža in se je treba ravnati po njegovih naročilih.

Drugi oddelek

DRUŽBE APOSTOLSKEGA ŽIVLJENJA

Kan. 731 — § 1. Ustanovam posvečenega življenja so podobne družbe apostolskega življenja, katerih člani se brez redovnih zaobljub posvečajo lastnemu apostolskemu namenu družbe in si, ko bratsko živijo v skupnosti, z lastnim načinom življenja in izpolnjevanjem konstitucij prizadavajo za spolnitve ljubezni.

§ 2. Med temi so družbe, v katerih člani s kako vezjo, določeno v konstitucijah, sprejmejo evangeljske svete.

Kan. 732 — Kar določajo kan. 578–597 in 606, velja tudi za družbe apostolskega življenja, vendar je treba upoštevati naravo vsake posamezne družbe; za družbe, ki jih omenja kan. 731, § 2, pa veljajo tudi kan. 598–602.

Kan. 733 — § 1. Hišo in krajevno skupnost ustanovi pristojna oblast družbe po predhodni pismeni privolitvi krajevnega škofa, s katerim se je tudi treba posvetovati, ko gre za njeno razpustitev.

§ 2. Privolitev za ustanovitev hiše vsebuje tudi pravico imeti vsaj kapelo, kjer se obhaja in hrani presveta evharistija.

Kan. 734 — Vodstvo družbe določajo konstitucije, upoštevajoč, kakor ustreza naravi posamezne družbe, kan. 617–633.

Kan. 735 — § 1. Lastno pravo vsake družbe naj določa sprejem, preizkušnjo, inkorporacijo in vzgojo članov.

§ 2. Glede sprejema v družbo se je treba ravnati po pogojih, določenih v kan. 642–645.

§ 3. Lastno pravo mora tako določiti način preizkušnje in vzgoje, ki je prilagojen namenu in značaju družbe, zlasti znanstveni, duhovni in apostolski, da se bodo člani, spoznavajoč božji klic, primerno pripravljeni na poslanstvo in življenje družbe.

Kan. 736 — § 1. V kleriških družbah se kleriki inkardinirajo v družbo samo, če konstitucije ne določajo drugače.

§ 2. In iis quae ad rationem studiorum et ad ordines suscipiendos pertinent, serventur normae clericorum saecularium, firma tamen § 1.

Can. 737 — Incorporatio secumfert ex parte sodalium obligationes et iura in constitutionibus definita, ex parte autem societatis, curam sodales ad finem propriae vocationis perducendi, iuxta constitutiones.

Can. 738 — § 1. Sodales omnes subsunt propriis Moderatoribus ad normam constitutionum in iis quae vitam internam et disciplinam societatis respiciunt.

§ 2. Subsunt quoque Episcopo dioecesano in iis quae cultum publicum, curam animarum aliaque apostolatus opera respiciunt, attentis cann. 679–683.

§ 3. Relationes sodalis dioecesi incardinati cum Episcopo proprio constitutionibus vel particularibus conventionibus definiuntur.

Can. 739 — Sodales, praeter obligationes quibus, uti sodales, obnoxii sunt secundum constitutiones, communibus obligationibus clericorum adstringuntur, nisi ex natura rei vel ex contextu sermonis aliud constet.

Can. 740 — Sodales habitare debent in domo vel in communitate legitime constituta et servare vitam communem, ad normam iuris proprii, quo quidem etiam absentiae a domo vel communitate reguntur.

Can. 741 — § 1. Societates et, nisi aliter ferant constitutiones, eorum partes et domus, personae sunt iuridicae et, qua tales, capaces bona temporalia acquirendi, possidendi, administrandi et alienandi, ad normam praescriptorum Libri V *De bonis Ecclesiae temporalibus*, cann. 636, 638 et 639, neconon iuris proprii.

§ 2. Sodales capaces quoque sunt, ad normam iuris proprii, bona temporalia acquirendi, possidendi, administrandi de iisque disponendi, sed quidquid ipsis intuitu societatis obveniat, societati acquiritur.

Can. 742 — Egressus et dimissio sodalis nondum definitive incorporati reguntur constitutionibus cuiusque societatis.

Can. 743 — Indultum discedendi a societate, cessantibus iuribus et obligationibus ex incorporatione pro manantibus, firmo praescripto can. 693, sodalis definitive incorporatus a supremo Moderatore cum consensu eius consilii obtinere potest, nisi id iuxta constitutiones Sanctae Sedi reservetur.

Can. 744 — § 1. Supremo quoque Moderatori cum consensu sui consilii pariter reservatur licentiam concedere sodali definitive incor-

§ 2. Glede študija in sprejemanja svetih redov pa naj se upoštevajo določbe za svetne klerike, vendar velja § 1.

Kan. 737 — Inkorporacija vsebuje za člane obveznosti in pravice, določene v konstitucijah, za družbo pa skrb voditi člana po konstitucijah do cilja lastnega poklica.

Kan. 738 — § 1. Kar zadeva notranje življenje in disciplino družbe, so vsi člani po določbi konstitucij podrejeni svojim predstojnikom.

§ 2. Glede javnega bogočastja, pastoralne skrbi in drugih del apostolata so podrejeni tudi krajevnemu škofu, upoštevajoč kan. 679–683.

§ 3. Odnose v škofijo inkardiniranega člana do lastnega škofa določajo konstitucije ali posebni dogovori.

Kan. 739 — Poleg obveznosti, ki po konstitucijah vežejo člane kot člane, jih vežejo tudi splošne obveznosti klerikov, razen če je iz narave stvari ali besedila razvidno kaj drugega.

Kan. 740 — Člani morajo bivati v hiši ali skupnosti, ki je zakonito ustanovljena, in ohranjati skupno življenje po določbi lastnega prava, ki uravnava tudi odsotnost iz hiše ali skupnosti.

Kan. 741 — § 1. Če konstitucije ne določajo drugače, so družbe in njihovi deli in hiše pravne osebe in kot takšne sposobne premoženje pridobivati, imeti, upravljati in odtujevati po določbi predpisov pete knjige o cerkvenem premoženju, kan. 636, 638 in 639 in tudi po lastnem pravu.

§ 2. Člani so tudi sposobni po določbi lastnega prava pridobivati, imeti in upravljati premoženje ter z njim razpolagati, toda kar dobitjo zaradi družbe, pridobijo družbi.

Kan. 742 — Izstop in odslovitev člana, ki še ni dokončno inkorporiran, urejajo konstitucije vsake družbe.

Kan. 743 — Dovoljenje za izstop iz družbe s prenehanjem pravic in dolžnosti, ki izhajajo iz inkorporacije, ob veljavi predpisa kan. 693, more dokončno inkorporirani član dobiti od vrhovnega predstojnika s privolitvijo njegovega sveta, razen če je to po konstitucijah pridržano svetemu sedežu.

Kan. 744 — § 1. Prav tako je vrhovnemu predstojniku s privolitvijo njegovega sveta pridržano dokončno inkorporiranemu članu po-

porato ad aliam societatem vitae apostolicae transeundi, suspensis interim iuribus et obligationibus propriae societatis, firmo tamen iure redeundi ante definitivam incorporationem in novam societatem.

§ 2. Ut transitus fiat ad institutum vitae consecratae vel ex eo ad societatem vitae apostolicae, licentia requiritur Sanctae Sedis, cuius mandatis standum est.

Can. 745 — Supremus Moderator cum consensu sui consilii sodali definitive incorporato concedere potest indulatum vivendi extra societatem, non tamen ultra triennium, suspensis iuribus et obligationibus quae cum ipsis nova condicione componi non possunt; permanet tamen sub cura Moderatorum. Si agitur de clero, requiritur praeterea consensus Ordinarii loci in quo commorari debet, sub cuius cura et dependentia etiam manet.

Can. 746 — Ad dimissionem sodalis definitive incorporati serventur, congrua congruis referendo, cann. 694—704.

deliti dovoljenje za prestop v drugo družbo apostolskega življenja, ko so pravice in dolžnosti lastne družbe medtem prekinjene, vendar ostane pravica vrniti se pred dokončno inkorporacijo v novo družbo.

§ 2. Za prestop v ustanovo posvečenega življenja ali iz nej v družbo apostolskega življenja je potreben dovoljenje svetega sedeža, po čigar naročilih se je treba ravnati.

Kan. 745 — Vrhovni predstojnik more s privolitvijo svojega sveta dokončno inkorporiranemu članu podeliti dovoljenje za življenje zunaj družbe, vendar največ za tri leta, medtem pa so pravice in dolžnosti, ki se z njegovim novim položajem ne dajo združiti, prekinjene; ostane pa pod skrbjo predstojnikov. Če gre za klerika, se poleg tega zahteva privolitev škofa kraja, kjer mora prebivati, in pod čigar skrbjo in odslovitve dokončno inkorporiranega člana se je treba, upoštevajoč vse potrebno, ravnati po kan. 694—704.

Kan. 746 — Glede odslovitve dokončno inkorporiranega člana se je treba, upoštevajoč vse potrebno, ravnati po kan. 694—704.

Liber III

DE ECCLESIAE MUNERE DOCENDI

Can. 747 – § 1. Ecclesiae, cui Christus Dominus fidei depositum concreditid ut ipsa, Spiritu Sancto assistente, veritatem revelatam sancte custodiret, intimus perscrutaretur, fideliter annuntiaret atque exponeret, officium est et ius natum, etiam mediis communicationis socialis sibi propriis adhibitis, a qualibet humana potestate independens, omnibus gentibus Evangelium praedicandi.

§ 2. Ecclesiae competit semper et ubique principia moralia etiam de ordine sociali annuntiare, necnon iudicium ferre de quibuslibet rebus humanis, quatenus personae humanae iura fundamentalia aut animarum salus id exigant.

Can. 748 – § 1. Omnes homines veritatem in iis, quae Deum eiusque Ecclesiam respiciunt, quaerere tenentur eamque cognitam amplectendi ac servandi obligatione vi legis divinae adstringuntur et iure gaudent.

§ 2. Homines ad amplectendam fidem catholicam contra ipsorum conscientiam per coactionem adducere nemini umquam fas est.

Can. 749 – § 1. Infallibilitate in magisterio, vi munera sui gaudet Summus Pontifex quando ut supremus omnium christifidelium Pastor et Doctor, cuius est fratres suos in fide confirmare, doctrinam de fide vel de moribus tenendum definitivo actu proclamat.

§ 2. Infallibilitate in magisterio pollet quoque Collegium Episcoporum quando magisterium exercent Episcopi in Concilio Oecumenico coadunati, qui, ut fidei et morum dostores et iudices, pro universa Ecclesia doctrinam de fide vel de moribus definitive tenendam declarant; aut quando per orbem dispersi, communionis nexum inter se et cum Petri successore servantes, una cum eodem Romano Pontifice authentice res fidei vel morum docentes, in unam sententiam tamquam definitive tenendam conveniunt.

§ 3. Infallibiliter definita nulla intellegitur doctrina, nisi id manifesto constiterit.

Can. 750 – § 1. Fide divina et catholica ea omnia credenda sunt quae verbo Dei scripto vel tradito, uno scilicet fidei deposito Ecclesiae commisso, continentur, et insimul ut divinitus revelata proponuntur sive ab Ecclesiae magisterio sollemni, sive ab eius magisterio ordinario et universal, quod quidem communis adhaesione christifidelium sub ductu sacri magisterii manifestatur; tenentur igitur omnes quascumque devitare doctrinas iisdem contrarias.

§ 2. Firmiter etiam amplectenda ac retinenda sunt omnia et singula quae circa doctrinam de fide vel moribus ab Ecclesiae magisterio definitive proponuntur, scilicet quae ad idem fidei depositum sancte custodiendum et fideliter exponendum requiruntur; ideoque doctrinae Ecclesiae catholicae adversatur qui easdem propositiones definitive tenendas recusat.

Tretja knjiga

UČITELJSKA SLUŽBA CERKVE

Kan. 747 – § 1. Cerkev, ki ji je Kristus Gospod zaupal zaklad vere, da ob podpori Svetega Duha razodeto resnico sveto varuje, globlje raziskuje, zvesto oznanja in razлага, ima dolžnost in po naravi pravico neodvisno od katerekoli človeške oblasti oznanjati evangelij vsem ljudstvom, uporabljajoč pri tem tudi sredstva družbenega obveščanja, ki so ji lastna.

§ 2. Cerkev je pristojna, da vedno in povsod oznanja nrvna načela tudi glede družbenega reda in da izreče sodbo o kakršnihkoli človeških stvareh, kolikor to zahtevajo temeljne pravice človeške osebe ali zveličanje ljudi.

Kan. 748 – § 1. Vsi ljudje so po božji postavi dolžni resnico, ki se nanaša na Boga in njegovo Cerkev, iskati, se spoznane okleniti, jo ohraniti in imajo do tega pravico.

§ 2. Nikomur ni nikoli dovoljeno kogarkoli siliti, da bi se proti svoji vesti oklenil katoliške vere.

Kan 749 – § 1. Papež je v moči svoje službe nezmotljiv v učiteljstvu, kadar kot vrhovni pastir in učitelj vseh vernikov, ki mora svoje brate potrjevati v veri, dokončno razglasiti kak verski ali nrvni nauk kot obvezen.

§ 2. Tudi škofovski zbor je nezmotljiv v učiteljstvu, kadar škofovi kot učitelji in razsodniki v veri in nrvne, zbrani na vesoljnem cerkvenem zboru, izvršujejo učiteljstvo tako, da za vso Cerkev dokončno razglasijo kak verski ali nrvni nauk kot obvezen; ali kadar, razkropljeni po svetu, vendar povezani v občestvu med seboj in s Petrovim naslednikom, skupaj z rimskim papežem verodostojno učijo verski in nrvni nauk in soglasno izjavljajo, da ga je treba sprejeti kot dokončno obveznega.

§ 3. Samo tisti nauk je opredeljen kot nezmotljiv, o katerem je to izrečno povedano.

Kan. 750 – § 1. Z božjo in katoliško vero je treba verovati vse, kar obsegajo zapisana in izročena božja beseda, ki je en sam Cerkvi zaupan zaklad vere in ga hkrati učiteljstvo Cerkve kot od Boga razodetega predлага v verovanje, bodisi po slovesnem ali po rednem in vesoljnem učiteljstvu, ki se namreč razodeva s skupnim soglasjem vernikov pod vodstvom svetega učiteljstva; vsi so torej dolžni izogibati se vsakršnih naukov, ki so prej omenjenemu nasprotvi.

§ 2. Kot trdno je treba tudi sprejeti in obdržati vse in posamič, kar glede vere in nrvnosti učiteljstvo Cerkve kot dokončno predлага, to je, kar se zahteva, da se isti zaklad vere sveto ohranja in zvesto oznanja; zato nasprotuje nauku katoliške Cerkve, kdor odklanja sprejeti te trditve kot dokončne.

Can. 751 — Dicitur haeresis, pertinax, post receptum baptismum, alicuius veritatis fide divina et catholica credendae denegatio, aut de eadem pertinax dubitatio; apostasia, fidei christiana ex toto repudatio; schisma, subiectionis Summo Pontifici aut communionis cum Ecclesiae membris eidem subditis detrectatio.

Can. 752 — Non quidem fidei assensus, religiosum tamen intellectus et voluntatis obsequium praestandum est doctrinae, quam sive Summus Pontifex sive Collegium Episcoporum de fide vel de moribus enuntiant, cum magisterium authenticum exercent, etsi definitivo actu eandem proclamare non intendant; christifideles ergo devitare carent quae cum eadem non congruant.

Can. 753 — Episcopi, qui sunt in communione cum Collegii capite et membris, sive singuli sive in conferentiis Episcoporum aut in consiliis particularibus congregati, licet infallibilitate in docendo non polleant, christifidelium suaे curae commissorum authenticı sunt fidei doctores et magistri; cui authenticō magisterio suorum Episcoporum christifideles religioso animi obsequio adhaerere tenentur.

Can. 754 — Omnes christifideles obligatione tenentur servandi constitutiones et decreta, quae ad doctrinam proponendam et erroreas opiniones proscribendas fert legitima Ecclesiae auctoritas, speciali vero ratione, quae edit Romanus Pontifex vel Collegium Episcoporum.

Can. 755 — § 1. Totius Collegii Episcoporum et Sedis Apostolicae imprimis est fovere et dirigere motum oecumenicum apud catholicos, cuius finis est unitatis redintegratio inter universos christianos, ad quam promovendam Ecclesia ex voluntate Christi tenetur.

§ 2. Episcoporum item est, et, ad normam iuris, Episcoporum conferentiarum, eandem unitatem promovere atque pro variis adiunctorum necessitatibus vel opportunitatibus, normas practicas impertire, attentis praescriptis a supra Ecclesiae auctoritate latis.

Titulus I DE DIVINI VERBI MINISTERIO

Can. 756 — § 1. Quoad universam Ecclesiam munus Evangelii annuntiandi praecipue Romano Pontifici et Collegio Episcoporum commissum est.

§ 2. Quoad Ecclesiam particularem sibi concreditam illud munus exercent singuli Episcopi, qui quidem totius ministerii verbi in eadem sunt moderatores; quandoque vero aliqui Episcopi coniunctim illud expletu quo diversas simul Ecclesias, ad normam iuris.

Kan. 751 — Z besedo krivoverstvo označujemo po prejetem krstu trdovratno zanikanje katere izmed resnic, ki jo je treba verovati z božjo in katoliško vero, ali trdovraten dvom o njej; odpadništvo je zavrnitev krščanske vere v celoti; razkolništvo pomeni odklonitev podrejenosti papežu ali odklonitev občestva z udi Cerkve, ki so mu podrejeni.

Kan. 752 — Verskemu ali nravnemu nauku, ki ga oznanjata bodisi papež ali škofovski zbor, kadar nastopata v moči svoje učiteljske službe, čeprav ga ne nameravata razglasiti za dokončnega, sicer ni treba izkazovati pritrditev vere, pač pa religiozno poslušnost razuma in volje; verniki naj se torej skrbno izogibajo vsega, kar se s tem naukom ne sklada.

Kan. 753 — Čeprav škofje, ki so v občestvu z glavo in udi zборa, bodisi posamič ali zbrani na škofovskih konferencah ali območnih cerkvenih zborih, niso nezmotljivi učitelji, vendar so vernikom, izročenim svoji skrbi, verodostojni učitelji in razlagalci vere; tega verodostojnjega učiteljstva svojih škofov se morajo verniki oklepati s poslušnostjo vere.

Kan. 754 — Vsi verniki so se dolžni ravnati po konstitucijah in odlokih, ki jih izda zakonita cerkvena oblast, da predloži nauk ali zavrne zmotna mnenja, posebej še tistih, ki jih izda rimski papež ali škofovski zbor.

Kan. 755 — § 1. Ekumensko gibanje, katerega cilj je obnovitev edinstvi med vsemi kristjani in jo je Cerkev po Kristusovi volji med katoličani dolžna pospeševati, morata gojiti in usmerjati predvsem celoten škofovski zbor in apostolski sedež.

§ 2. Prav tako pa imajo tudi škofje in po določbi prava škofovsko konference dolžnost pospeševati to edinstvo in v skladu z različnimi zahtevami in ugodnimi priložnostmi izdajati praktične določbe po predpisih, ki jih je dala vrhovna cerkvena oblast.

Prvi naslov SLUŽBA BOŽJE BESEDE

Kan. 756 — § 1. Služba oznanjevanja evangelija vsej Cerkvi je zaupana zlasti rimskemu papežu in škofovskemu zboru.

§ 2. To službo opravljajo v njim izročeni delni Cerkvi posamezni škofje, ki v njej vodijo celotno službo besede; včasih pa nekateri škofje po določbi prava opravljajo to službo skupno, hkrati za različne Cerkve.

Can. 757 — Presbyterorum, qui quidem Episcoporum cooperatores sunt, proprium est Evangelium Dei annuntiare; praesertim hoc officio tenentur, quoad populum sibi commissum, parochi aliquique quibus cura animarum concreditur; diaconorum etiam est in ministerio verbi populo Dei, in communione cum Episcopo eiusque presbyterio, inseruire.

Can. 758 — Sodales institutorum vitae consecratae, vi propriae Deo consecrationis, peculiari modo Evangelii testimonium reddunt, iidemque in Evangelio annuntiando ab Episcopo in auxilium convenienter assumuntur.

Can. 759 — Christifideles laici, vi baptismatis et confirmationis, verbo et vitae christiana exemplo evangelici nuntii sunt testes; vocari etiam possunt ut in exercitio ministerii verbi cum Episcopo et presbyteris cooperentur.

Can. 760 — In ministerio verbi, quod sacra Scriptura, Traditione, liturgia, magisterio vitaque Ecclesiae innitatur oportet, Christi mysterium integre ac fideliter proponatur.

Can. 761 — Varia media ad doctrinam christianam annuntiandam adhibeantur quae praesto sunt, imprimis praedicatio atque catechistica institutio, quae quidem semper principem locum tenent, sed et propositione doctrinae in scholis, in academiis, conferentiis et coadunationibus omnis generis, necnon eiusdem diffusio per declarationes publicas a legitima auctoritate occasione quorundam eventuum factas prelo aliisque instrumentis communicationis socialis.

Caput I DE VERBI DEI PRAEDICATIONE

Can. 762 — Cum Dei populus primum coadunetur verbo Dei vivi, quod ex ore sacerdotum omnino fas est requirere, munus praedicationis magni habeant sacri ministri, inter quorum praecipua officia sit Evangelium Dei omnibus annuntiare.

Can. 763 — Episcopis ius est ubique, non exclusis ecclesiis et oratoriis institutorum religiosorum iuris pontificii, Dei verbum praedicare, nisi Episcopus loci in casibus particularibus expresse renuerit.

Can. 764 — Salvo praescripto can. 765, facultate ubique praedi- candi, de consensu saltem praesumpto rectoris ecclesiae exercenda, gaudent presbyteri et diaconi, nisi ab Ordinario competenti eadem facultas restricta fuerit aut sublata, aut lege particulari licentia expressa requiratur.

Kan. 757 — Duhovniki, ki so škofovi sodelavci, imajo lastno na- logo oznanjati božji evangelij; to dolžnost imajo do zaupanega jim ljudstva predvsem župniki in drugi, ki jim je izročena skrb za duše; tudi diakoni v občestvu s škofom in njegovim zborom duhovnikov morajo biti v službi besede na voljo božjem ljudstvu.

Kan. 758 — Člani ustanov posvečenega življenja v moči svoje po- svetitve Bogu na poseben način pričujejo za evangelij in škof naj jih ustrezzo privzame v pomoč pri oznanjevanju evangelija.

Kan. 759 — Verniki laiki so v moči krsta in birme z besedo in zgledom krščanskega življenja priče evangeljskega oznanila; mogo- če pa jih je tudi poklicati, da s škofom in duhovniki sodelujejo pri opravljanju službe besede.

Kan. 760 — Služba besede, ki se mora opirati na sveto pismo, iz- ročilo, bogoslužje, učiteljstvo in življenje Cerkve, naj neokrnjeno in zvesto podaja Kristusovo skrivnost.

Kan. 761 — Pri oznanjevanju krščanskega nauka naj se uporabljajo različna sredstva, ki so na voljo, predvsem pridiga in kateheza, ki imata vedno prvo mesto, pa tudi poučevanje nauka v šolah raznih stopenj, na konferencah in zborovanjih vseh vrst; prav tako naj se razglaša z javnimi izjavami zakonite oblasti ob raznih dogodkih s tiskom in drugimi sredstvi družbenega obveščanja.

Prvo poglavje OZNANJEVANJE BOŽJE BESEDE

Kan. 762 — Ker se božje ljudstvo najprej zbira po besedi živega Boga, ki jo povsem upravičeno zahteva iz ust duhovnikov, naj po- svečeni služabniki službo oznanjevanja visoko cenijo, saj je ozna- jevanje božjega evangelija vsem ena njihovih glavnih dolžnosti.

Kan. 763 — Škofje imajo pravico povsod, tudi v cerkvah in ka- pelah papeškopravnih redovnih ustanov, oznanjati božjo besedo, razen če bi krajevni škof v posameznih primerih to izrečno odklonil.

Kan. 764 — Duhovniki in diakoni smejo vsaj z domnevano pri- volitvijo rektorja cerkve pridigati povsod, razen če jim je pristojni ordinarij to pravico omejil ali odvzel ali če se po območnem pravu za to zahteva izrečno dovoljenje; velja pa predpis kan. 765.

Can. 765 — Ad praedicandum religiosis in eorum ecclesiis vel oratoriis licentia requiritur Superioris ad normam constitutionum competentis.

Can. 766 — Ad praedicandum in ecclesia vel oratorio admitti possunt laici, si certis in adjunctis necessitas id requirat aut in casibus particularibus utilitas id suadeat, iuxta Episcoporum conferentiae praescripta, et salvo can. 767, § 1.

Can. 767 — § 1. Inter praedicationis formas eminet homilia, quae est pars ipsius liturgiae et sacerdoti aut diacono reservatur; in eadem per anni liturgici cursum ex textu sacro fidei mysteria et normae vitae christiana exponantur.

§ 2. In omnibus Missis diebus dominicis et festis de paecepto, quae concursu populi celebrantur, homilia habenda est nec omitti potest nisi gravi de causa.

§ 3. Valde commendatur ut, si sufficiens detur populi concursus, homilia habeantur etiam in Missis quae infra hebdomadam, praesertim tempore adventus et quadragesimae aut occasione alicuius festi vel luctuosi eventus, celebrentur.

§ 4. Parochi aut ecclesiae rectoris est curare ut haec praescripta religiose serventur.

Can. 768 — § 1. Divini verbi paecones christifidelibus imprimis proponant quae ad Dei gloriam hominumque salutem credere et facere oportet.

§ 2. Important quoque fidelibus doctrinam, quam Ecclesiae magisterium proponit de personae humanae dignitate et libertate, de familiae unitate et stabilitate eiusque munis, de obligationibus quae ad homines in societate coniunctos pertinent, neconon de rebus temporalibus iuxta ordinem a Deo statutum componendis.

Can. 769 — Doctrina christiana proponatur modo auditorum condicioni accommodato atque ratione temporum necessitatibus aptata.

Can. 770 — Parochi certis temporibus, iuxta Episcopi dioecesani praescripta, illas ordinent paedications, quas exercitia spiritualia et sacras missiones vocant, vel alias formas necessitatibus aptatas.

Can. 771 — § 1. Solliciti sint animarum pastores, praesertim Episcopi et parochi, ut Dei verbum iis quoque fidelibus nuntietur, qui ob vitae suae condicionem communi et ordinaria cura pastorali non satis fruantur aut eadem penitus careant.

§ 2. Provideant quoque, ut Evangelii nuntium perveniat ad non credentes in territorio degentes, quippe quos, non secus ac fideles, animarum cura complecti debeat.

Kan. 765 — Redovniki za pridiganje v svojih cerkvah ali kapelah potrebujejo po določbi konstitucij dovoljenje pristojnega predstojnika.

Kan. 766 — V cerkvi ali kapeli je mogoče dovoliti pridiganje laikom, če je to v določenih okoliščinah potrebno ali v posameznih primerih koristno, v skladu s predpisi škofovsko konference in kan. 767, § 1.

Kan. 767 — § 1. Med oblikami pridiganja ima odlično mesto homilia, ki je sestavni del bogoslužja in je pridržana duhovniku ali diakonu; v njej naj se v cerkvenem letu iz svetega besedila razlagajo verske skrivnosti in pravila krščanskega življenja.

§ 2. Pri vseh mašah, ki se ob nedeljah in zapovedanih praznikih opravijo ob udeležbi ljudstva, mora biti homilia, ki se brez tehtnega razloga ne sme opustiti.

§ 3. Zelo priporočljivo je, da je homilia, če se ljudje zberejo v zadostnem številu, tudi pri mašah med tednom, zlasti v adventu in postu, ter ob kaki slovesnosti ali žalovanju.

§ 4. Župnik ali rektor cerkve mora skrbeti, da se ti predpisi vestno spolnjujejo.

Kan. 768 — § 1. Oznanjevalci božje besede naj vernikom razlagajo zlasti to, kar je treba verovati in delati v božjo čast in za zveličanje ljudi.

§ 2. Vernikom naj tudi posredujejo nauk cerkvenega učiteljstva o dostenjanstvu in svobodi človeške osebe, o edinstvu in trdnosti družine in njenih nalogah, o dolžnostih, ki jih imajo ljudje v družbenih skupnostih in kako naj zemeljske stvarnosti usklajujejo z božjo ureditvijo.

Kan. 769 — Krščanski nauk je treba razlagati na način, ki je primeren poslušalcem in prilagojen zahtevam časa.

Kan. 770 — Župniki naj po predpisih krajevnega škofa od časa do časa oskrbijo tisto oznanjevanje, ki ga imenujemo duhovne vaje, misijone in druge potrebam prilagojene oblike.

Kan. 771 — § 1. Pastoralni delavci, posebej škopje in župniki, naj si zelo prizadevajo, da se bo božja beseda oznanjala tudi tistim vernikom, ki zaradi svojih življenjskih razmer niso dovolj ali sploh nič deležni splošne in redne pastoralne skrbi.

§ 2. Poskrbijo naj tudi, da bo evangeljsko oznanilo doseglo neverujoče na njihovem ozemlju, ki morajo nič manj kakor verniki biti deležni pastoralne skrbi.

Can. 772 — § 1. Ad exercitium praedicationis quod attinet, ab omnibus praeterea serventur normae ab Episcopo dioecesano latae.

§ 2. Ad sermonem de doctrina christiana faciendum via radiophonica aut televisifica, serventur praescripta ab Episcoporum conferentia statuta.

Caput II DE CATECHETICA INSTITUTIONE

Can. 773 — Proprium et grave officium pastorum praesertim animarum est catechesim populi christiani curare, ut fidelium fides, per doctrinae institutionem et vitae christiana experientiam, viva fiat explicita atque operosa.

Can. 774 — § 1. Sollicitudo catechesis, sub moderamine legitimae ecclesiasticae auctoritatis, ad omnia Ecclesiae membra pro sua cuiusque parte pertinet.

§ 2. Prae ceteris parentes obligatione tenentur verbo et exemplo filios in fide et vitae christiana praxi efformandi; pari obligatione adstringuntur, qui parentum locum tenent atque patrini.

Can. 775 — § 1. Servatis praescriptis ab Apostolica Sede latis, Episcopi dioecesani est normas de re catechetica edicere itemque propiscere ut apta catechesis instrumenta praesto sint, catechismum etiam parando, si opportunum id videatur, necnon incepta catechética fovere atque coordinare.

§ 2. Episcoporum conferentiae est, si utile videatur, curaré ut catechismi pro suo territorio, praevia Sedis Apostolicae approbatione, edantur.

§ 3. Apud Episcoporum conferentiam institui potest officium catecheticum, cuius praecipuum munus sit singulis dioecesibus in re catechetica auxilium praebere.

Can. 776 — Parochus, vi sui muneris, catecheticam efformationem adulorum, iuvenum et puerorum curare tenetur, quem in finem sociam sibi operam adhibeat clericorum paroeciae additorum, sodalium institutorum vitae consecratae necnon societatum vitae apostolicae, habita ratione indolis uniuscuiusque instituti, necnon christifidelium laicorum, praesertim catechistarum; hi omnes, nisi legitime impediti, operam suam libenter praestare ne renuant. Munus parentum, in catechesi familiaris, de quo in can. 774, § 2, promoveat et foveat.

Can. 777 — Peculiar modo parochus, attentis normis ab Episcopo dioecesano statutis, curet:

Kan. 772 — § 1. Pri opravljanju oznanjevalne službe se morajo poleg tega vsi ravnati po določbah krajevnega škofa.

§ 2. Pri posredovanju krščanskega nauka po radiu in televiziji se je treba ravnati po predpisih škofovskie konference.

Drugo poglavje KATEHETSKA VZGOJA

Kan. 773 — Oskrbeti krščansko ljudstvo s katehezo je lastna in odgovorna dolžnost zlasti pastoralnih delavcev, da bo vera vernikov po katehetskem pouku in praktičnem krščanskem življenju res živa, zavestna in dejavna.

Kan. 774 — § 1. Vsi udje Cerkve morajo vsak po svoji moči pod vodstvom zakonite cerkvene oblasti skrbeti za katehezo.

§ 2. Pred vsemi imajo starši dolžnost, da otroke z besedo in zgledom vzgajajo v veri in praktičnem krščanskem življenju; enako dolžnost imajo tudi namestniki staršev in botri.

Kan. 775 — § 1. Upoštevajoč predpise apostolskega sedeža ima krajevni škop dolžnost izdajati določbe glede katehetskega pouka, skrbeti, da so na voljo primerna katehetska sredstva, oskrbeti tudi katekizem, če se zdi primerno, in podpirati in usklajevati katehetske pobude.

§ 2. Dolžnost škofovskie konference je, če se zdi koristno, poskrbeti, da se s predhodnim odobrenjem apostolskega sedeža izdajo katekizmi za njeno področje.

§ 3. Pri škofovski konferenci se lahko ustanovi katehetska služba z glavno nalogu pomagati posameznim škofijam pri katehetskem delu.

Kan. 776 — Župnik je po svoji službi dolžan oskrbeti katehetsko vzgojo odraslim, mladini in otrokom, zato naj pritegne k sodelovanju klerike, ki so dodeljeni župniji, člane ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja, upoštevajoč pri tem značaj posamezne ustanove, pa tudi vernike laike, predvsem katehete; vsi ti naj radi pomagajo, če niso zakonito zadržani. Pospešuje in goji naj službo staršev pri družinski katehezi, o kateri govoriti kan. 774, § 2.

Kan. 777 — Župnik naj, upoštevajoč določbe krajevnega škofa, posebno skrbi:

1° ut apta catechesis impertiatur pro sacramentorum celebrazione;

2° ut pueri, ope catecheticae institutionis per congruum tempus impertitae, rite praeparentur ad primam receptionem sacramentorum paenitentiae et sanctissimae Eucharistiae necnon ad sacramentum confirmationis;

3° ut iidem, prima communione recepta, uberius ac profundius catechetica efformatione excolantur;

4° ut catechetica institutio iis etiam tradatur, quantum eorum condicio sinat, qui corpore vel mente sint praepediti;

5° ut iuvenum et adultorum fides, variis formis et inceptis, munitatur, illuminetur atque evolvatur.

Can. 778 — Curent Superiores religiosi et societatum vitae apostolicae ut in suis ecclesiis, scholis aliisve operibus sibi quoquo modo concreditis, catechetica institutio sedulo impertiatur.

Can. 779 — Institutio catechetica tradatur omnibus adhibitis auxiliis, subsidiis didacticis et communicationis socialis instrumentis, quae efficaciora videantur ut fideles, ratione eorum indoli, facultibus et aetati necnon vitae conditionibus aptata, plenus catholicam doctrinam ediscere eamque aptius in praxim deducere valeant.

Can. 780 — Curent locorum Ordinarii ut catechistae ad munus suum rite exemplum debite praeparentur, ut nempe continua formatio ipsis praebatur, iidemque Ecclesiae doctrinam apte cognoscant atque normas disciplinis paedagogicis proprias theoretice ac practice addiscant.

Titulus II

DE ACTIONE ECCLESIAE MISSIONALI

Can. 781 — Cum tota Ecclesia natura sua sit missionaria et opus evangelizationis habendum sit fundamentale officium populi Dei, christifideles omnes, propriae responsabilitatis consci, partem suam in opere missionali assumant.

Can. 782 — § 1. Suprema directio et coordinatio inceptorum et actionum quae ad opus missionale atque ad cooperationem missionali pertinent, competit Romano Pontifici et Collegio Episcoporum.

§ 2. Singuli Episcopi, utpote Ecclesiae universae atque omnium Ecclesiarum sponsores, operis missionalis peculiarem sollicitudinem habeant, praesertim incepta missionalia in propria Ecclesia particuli suscitando, fovendo ac sustinendo.

1. za primerno katehezo kot pripravo na obhajanje zakramentov;

2. da se otroci s primerno dolgim katehetskim poukom pripravijo na prvi prejem zakramenta pokore in presvete evharistije, kakor tudi na zakrament birme;

3. da se le-ti po prvem obhajilu bogateje in globlje poučijo v katehetski vzgoji;

4. da se katehetska vzgoja daje tudi telesno in duševno prizadetim, kolikor to dopušča njihova zmožnost;

5. da se vera mladine in odraslih z različnimi katehetskimi oblikami in pobudami utrujuje, razsvetljuje in razvija.

Kan. 778 — Predstojniki redov in družb apostolskega življenja naj skrbijo, da bo v njihovih cerkvah, šolah in drugih ustanovah, ki so jim kakorkoli zaupane, reden in vosten katehetski pouk.

Kan. 779 — Pri katehetskem pouku je treba uporabljati vse priomočke, didaktične metode in sredstva družbenega obveščanja, ki učinkoviteje pomagajo, da bi se verniki ustrezno svojemu značaju, zmožnostim, starosti in življenjskim razmeram temeljiteje poučili v katoliškem nauku in mogli zvesteje po njem živeti.

Kan. 780 — Krajevni ordinariji naj skrbijo, da se kateheti za svojo službo strokovno usposobijo, to je, da bodo imeli možnost nenehnega izobraževanja, primerno spoznavati nauk Cerkve in se tudi teoretično in praktično naučili pravil, ki so lastna pedagoškim vedam.

Drugi naslov

MISIJONSKA DEJAVNOST CERKVE

Kan. 781 — Ker je celotna Cerkev po svoji naravi misjonarska in je delo evangelizacije treba imeti za temeljno dolžnost božjega ljudstva, naj vsi verniki, zavedajoč se svoje odgovornosti, sprejmejo svoj delež pri misijonskem delu.

Kan. 782 — § 1. Vrhovno vodstvo in usklajevanje pobud in prizadevanj pri misijonskem delu in misjonarskem sodelovanju pri-pada rimskemu papežu in škofovskemu zboru.

§ 2. Ker so posamezni škofje odgovorni tudi za vesoljno Cerkev in za vse Cerkve, naj posebej skrbijo za misijonsko delo, ko zlasti v svoji delni Cerkvi budijo, gojijo in podpirajo misijonske pobude.

Can. 783 — Sodales institutorum vitae consecratae, cum vi ipsius consecrationis sese servitio Ecclesiae dedicent, obligatione tenentur ad operam, ratione suo instituto propria, speciali modo in actione missionali navandam.

Can. 784 — Missionarii, qui scilicet a competenti auctoritate ecclesiastica ad opus missionale explendum mittuntur, eligi possunt autochthoni vel non, sive clerici saeculares, sive institutorum vitae consecratae vel societatis vitae apostolicae sodales, sive alii christifideles laici.

Can. 785 — § 1. In opere missionali peragendo assumantur catechistae, christifideles nempe laici debite instructi et vita christiana praestantes, qui, sub moderamine missionarii, doctrinae evangelicae proponendae et liturgicis exercitiis caritatisque operibus ordinandis sese impendant.

§ 2. Catechistae efformentur in scholis ad hoc destinatis vel, ubi desint, sub moderamine missionariorum.

Can. 786 — Actio proprie missionalis, qua Ecclesia implantatur in populis vel coetibus ubi nondum radicata est, ab Ecclesia absolutur praesertim mittendo Evangelii praecones donec novellae Ecclesiae plene constituentur, cum scilicet instructae sint propriis viribus et sufficientibus mediis, quibus opus evangelizandi per se ipsae peragere valeant.

Can. 787 — § 1. Missionarii, vitae ac verbi testimonio, dialogum sincerum cum non credentibus in Christum instituant, ut ipsis, ratione eorundem ingenio et culturae aptata, aperiantur viae quibus ad evangelicum nuntium cognoscendum adduci valeant.

§ 2. Curent ut quos ad evangelicum nuntium recipiendum aestiment paratos, veritates fidei edoceant, ita quidem ut ipsi ad baptismum recipiendum, libere id petentes, admitti possint.

Can. 788 — § 1. Qui voluntatem amplectendi fidem in Christum manifestaverint, expleto tempore praecatechumenatus, liturgicis caerimonias admittantur ad catechumenatum, atque eorum nomina scribantur in libro ad hoc destinato.

§ 2. Catechumeni, per vitae christianaee institutionem et tirocinium, apte initientur mysterio salutis atque introducantur in vitam fidei, liturgiae et caritatis populi Dei atque apostolatus.

§ 3. Conferentiae Episcoporum est statuta edere quibus catechumenatus ordinetur, determinando quaenam a catechumenis sint praestanda, atque definiendo quaenam eis agnoscantur praerogativaee.

Kan. 783 — Ker se člani ustanov posvečenega življenja že po samem posvečenju posvetijo služenju Cerkve, so se dolžni v skladu s pravili svoje ustanove na poseben način vključiti v misijonsko delo.

Kan. 784 — Misijonarji, to je tisti, ki jih pristojna cerkvena oblast pošlje na misijonsko delo, so lahko domačini ali ne, svetni kleriki, člani ustanov posvečenega življenja ali družbe apostolskega življenja, ali drugi verniki laiki.

Kan. 785 — § 1. K misijonskemu delu naj se pritegnejo katehisti, dobro poučeni in v krščanskem življenju zgledni verniki laiki, ki naj pod vodstvom misijonarja razlagajo evangelijski nauk ter vodijo bogoslužna opravila in krščansko dobrodelnost.

§ 2. Katehisti naj se usposabljamjo za svojo službo v za to ustavnovenih šolah, ali kjer teh ni, pod vodstvom misijonarjev.

Kan. 786 — Misijonsko dejavnost v ožjem pomenu, s katero se Cerkev vsadi med narode in skupnosti, pri katerih še ni zakoreninjena, opravlja Cerkev predvsem tako, da pošilja glasnike evangelija, dokler se v polnosti ne vzpostavijo nove Cerkve, ki z lastnimi močmi in zadostnimi sredstvi lahko same nadaljujejo delo evangelizacije.

Kan. 787 — § 1. Misijonarji naj s pričevanjem življenja in besede vzpostavljajo iskren dialog s tistimi, ki ne verujejo v Kristusa, da se bodo le-tem na njihovi miselnosti in kulturi prilagojen način odprle poti, ki jih morejo privesti do spoznanja evangelijskega oznanila.

§ 2. Tiste, o katerih menijo, da so pripravljeni za sprejem evangelijskega oznanila, naj tako poučijo v verskih resnicah, da bodo mogli prejeti krst, ko bodo zanj svobodno zaprosili.

Kan. 788 — § 1. Tiste, ki izrazijo voljo okleniti se vere v Kristusa, je treba po končanem predkatechumenatu z bogoslužnimi obredi sprejeti v katechumenat in njihova imena vpisati v posebno knjigo.

§ 2. Katehumene je treba s poukom in vajami v krščanskem življenju ustrezzo uvesti v skrivnost odrešenja in jih uvajati v življenje vere, bogoslužja in dobrodelnosti božjega ljudstva ter v apostolat.

§ 3. Pravila, ki urejajo katechumenat, mora izdati škofovská konferenca, ki določi, kaj morajo katechumeni spolniti, in opredeli, kakšne pravice imajo.

Can. 789 — Neophyti, apta institutione ad veritatem evangelicam penitus cognoscendam et officia per baptismum suscepta implenda efformentur; sincero amore erga Christum eiusque Ecclesiam imbuantur.

Can. 790 — § 1. Episcopi dioecesani in territoriis missionis est:
1° promovere, moderari et coordinare incepta et opera, quae ad actionem missionalem spectant;

2° curare ut debitae ineanunt conventiones cum Moderatoribus institutorum quae operi missionali se dedicant, utque relationes cum iisdem in bonum cedant missionis.

§ 2. Praescriptis ab Episcopo dioecesano de quibus in § 1, n. 1 editis, subsunt omnes missionarii, etiam religiosi eorumque auxiliares in eius dicione degentes.

Can. 791 — In singulis dioecesis ad cooperationem missionalem fovendam:

1° promoteantur vocationes missionales;

2° sacerdos deputetur ad incepta pro missionibus efficaciter promovenda, praesertim *Pontificia Opera Missionalia*;

3° celebretur dies annualis pro missionibus;

4° solvatur quotannis congrua pro missionibus stips, Sanctae Sedi transmittenda.

Can. 792 — Episcoporum conferentiae opera instituant ac promoteant, quibus ii qui e terris missionum laboris aut studii causa ad earundem territorium accedant, fraterne recipiantur et congruenti pastorali cura adiuventur.

Titulus III DE EDUCATIONE CATHOLICA

Can. 793 — § 1. Parentes, necnon qui eorum locum tenent, obligatione adstringuntur et iure gaudent prolem educandi; parentes catholici officium quoque et ius habent ea eligendi media et instituta quibus, iuxta locorum adiuncta, catholicae filiorum educationi aptius prospicere queant.

§ 2. Parentibus ius est etiam iis fruendi auxiliis a societate civili praestandis, quibus in catholica educatione filiorum procuranda indigeant.

Can. 794 — § 1. Singulari ratione officium et ius educandi spectat ad Ecclesiam, cui divinitus missio concredita est homines adiuvandi, ut ad christianae vitae plenitudinem pervenire valeant.

Kan. 789 — Novokrščence je treba s prilagojenim poukom primerno usposobiti, da bodo evangelsko resnico globlje spoznavali in dolžnosti, ki so jih s krstom sprejeli, spolnjevali; prepoji naj jih iskrena ljubezen do Kristusa in njegove Cerkve.

Kan. 790 — § 1. Naloga krajevnega škofa v misijonskih pokrajinah je:

1. pospeševati, voditi in usklajevati pobude in dela v misijonski dejavnosti;

2. skrbeti, da se sklenejo potrebni dogovori s predstojniki ustanov, ki se posvečajo misijonskemu delu, in da bodo medsebojni odnosi v prid misijonu.

§ 2. Predpisi, ki jih izda krajevni škof in o katerih je govor v § 1, št. 1, veljajo za vse misijonarje, tudi za redovnike in njihove sodelavce na območju njegove oblasti.

Kan. 791 — Da se bo v posameznih škofijah poživilo sodelovanje pri delu za misijone, je treba:

1. pospeševati misijonske poklice;

2. določiti duhovnika, ki bo učinkovito pospeševal pobude za misijone, v prvi vrsti *papeške misijonske družbe*;

3. obhajati vsako leto poseben misijonski dan;

4. oddati vsako leto ustrezni denarni prispevek in ga poslati svetemu sedežu.

Kan. 792 — Škofovskie konference naj ustanovijo in podpirajo združenja, ki naj bratsko sprejemajo tiste, ki zaradi dela ali študija pridejo k njim iz misijonskih dežel, in jim s primerno pastoralno skrbjo pomagajo.

Tretji naslov

KATOLIŠKA VZGOJA

Kan. 793 — § 1. Starši in njihovi namestniki imajo dolžnost in pravico vzgajati otroke; naloga in pravica katoliških staršev je tudi, da glede na krajevne razmere izbirajo tista sredstva in ustanove, ki morejo ustreznejše poskrbeti za katoliško vzgojo otrok.

§ 2. Starši imajo tudi pravico, da jim svetna družba daje tisto pomoč, ki jim je potrebna pri katoliški vzgoji otrok.

Kan. 794 — § 1. Prav posebno dolžnost in pravico vzgajati ima Cerkev, ki ji je Bog zaupal poslanstvo pomagati ljudem, da bi mogli doseči polnost krščanskega življenja.

§ 2. Animarum pastoribus officium est omnia disponendi, ut educatione catholica omnes fideles fruantur.

Can. 795 — Cum vera educatio integrum persequi debeat personae humanae formationem, spectantem ad finem eius ultimum et simul ad bonum commune societatum, pueri et iuvenes ita excolantur ut suas dotes physicas, morales et intellectuales harmonice evolvere valeant, perfectiorem responsabilitatis sensum libertatisque rectum usum acquirant et ad vitam socialem active participandam conformentur.

Caput I DE SCHOLIS

Can. 796 — § 1. Inter media ad excolandam educationem christifideles magni faciant scholas, quae quidem parentibus, in munere educationis implendo, praecipuo auxilio sunt.

§ 2. Cum magistris scholarum, quibus filios educandos concrederant, parentes arcte cooperentur oportet; magistri vero in officio suo persolvendo intime collaborent cum parentibus, qui quidem libenter audiendi sunt eorumque consociationes vel conventus instaurentur atque magni existimentur.

Can. 797 — Parentes in scholis eligendis vera libertate gaudeant oportet; quare christifideles solliciti esse debent ut societas civilis hanc libertatem parentibus agnoscat atque, servata iustitia distributiva, etiam subsidiis tueatur.

Can. 798 — Parentes filios concrederant illis scholis in quibus educationi catholicae provideatur; quod si facere non valeant, obligatione tenentur curandi, ut extra scholas debitae eorundem educationi catholicae prospiciatur.

Can. 799 — Christifideles enitantur ut in societate civili leges qua iuvenum formationem ordinant, educationi eorum religiosae et morali quoque, iuxta parentum conscientiam, in ipsis scholis prospiciant.

Can. 800 — § 1. Ecclesiae ius est scholas cuiusvis disciplinae, generis et gradus condendi ac moderandi.

§ 2. Christifideles scholas catholicas foveant, pro viribus adiutricem operam conferentes ad easdem condendas et sustentandas.

Can. 801 — Instituta religiosa quibus missio educationis propria est, fideliter hanc suam missionem retinentes, satagant educationi catholicae etiam per suas scholas, consentiente Episcopo diocesano conditas, sese impendere.

§ 2. Pastoralni delavci so dolžni vse storiti, da bodo vsi verniki deležni katoliške vzgoje.

Kan. 795 — Ker mora biti namen prave vzgoje celostno oblikovanje človeške osebnosti, ki je naravnano k njenemu končnemu cilju in hkrati v skupni blagor skupnosti, je treba otroke in mladino tako vzgajati, da bodo mogli skladno razvijati svoje telesne, nравne in umske sposobnosti, si pridobivati ostrejši čut odgovornosti, prav uporabljati svobodo in se pripraviti na dejavno udeležbo v družbenem življenju.

Prvo poglavje ŠOLE

Can. 796 — § 1. Med vzgojnimi sredstvi naj verniki zelo cenijo šole, ki so staršem glavna pomoč za spolnjevanje njihove naloge glede vzgoje otrok.

§ 2. Starši naj tesno sodelujejo z učitelji, katerim zaupajo vzgojo svojih otrok; učitelji pa naj v svoji službi zaupno sodelujejo s starši, jih radi poslušajo, ustanavljojajo njihova združenja in sestanke ter jih zelo cenijo.

Can. 797 — Starši morajo biti v izbiri šole zares svobodni; zato naj si verniki prizadevajo, da bo svetna družba to svobodo staršem priznavala in jo, upoštevajoč delilno pravičnost, zavarovala tudi s podporo.

Can. 798 — Starši naj otroke zaupajo tistim šolam, v katerih je poskrbljeno za katoliško vzgojo; če tega ne morejo, so dolžni poskrbeti, da bodo otroci zunaj šol deležni katoliške vzgoje.

Can. 799 — Verniki naj si prizadevajo, da bodo zakoni, ki v svetni družbi urejajo vzgojo mladine, v skladu s prepričanjem staršev, tudi v samih šolah predvidevali njihovo versko in nравno vzgojo.

Can. 800 — § 1. Cerkev ima pravico ustanavlјati in voditi šole vsake stroke, vrste in stopnje.

§ 2. Verniki naj katoliške šole pospešujejo tako, da jih bodo po svojih močeh pomagali ustanavlјati in vzdrževati.

Can. 801 — Redovne ustanove, ki imajo vzgojo za svojo posebno nalogo, naj to svoje poslanstvo zvesto spolnjujejo in se na vso moč posvetijo katoliški vzgoji tudi s svojimi šolami, ki jih ustanovijo s privolitvijo krajevnega škofa.

Can. 802 — § 1. Si praesto non sint scholae in quibus educatio tradatur christiano spiritu imbuta, Episcopi dioecesani est curare ut condantur.

§ 2. Ubi id expediat, Episcopus dioecesanus provideat ut scholae quoque condantur profesionales et technicae necnon aliae quae specialibus necessitatibus requirantur.

Can. 803 — § 1. Schola catholica ea intellegitur quam auctoritas ecclesiastica competens aut persona iuridica ecclesiastica publica moderatur, aut auctoritas ecclesiastica documento scripto uti talem agnoscit.

§ 2. Intitutio et educatio in schola catholica principiis doctrinae catholicae nitatur oportet; magistri recta doctrina et vitae probitate praestent.

§ 3. Nulla schola, etsi reapse catholica, nomen *scholae catholicae* gerat, nisi de consensu competentis auctoritatis ecclesiasticae.

Can. 804 — § 1. Ecclesiae auctoritati subicitur institutio ed educatio religiosa catholica quae in quibuslibet scholis impertitur aut variis communicationis socialis instrumentis procuratur; Episcoporum conferentiae est de hoc actionis campo normas generales edicere, atque Episcopi dioecesani est eundem ordinare et in eum invigilare.

§ 2. Loci Ordinarius sollicitus sit, ut qui ad religionis institutio nem in scholis, etiam non catholicis, deputentur magistri recta doctrina, vitae christiana testimonio atque arte paedagogica sint praestantes.

Can. 805 — Loci Ordinario pro sua dioecesi ius est nominandi aut approbandi magistros religionis, itemque, si religionis morumve ratio id requirat, amovendi aut exigendi ut amoveantur.

Can. 806 — § 1. Episcopo dioecesano competit ius invigilandi et invisendi scholas catholicas in suo territorio sitas, eas etiam quae ab institutorum religiosorum sodalibus conditae sint aut dirigantur; eidem item competit praescripta edere quae ad generalem attinent ordinationem scholarum catholicarum: quae praescripta valent de scholis quoque quae ab iisdem sodalibus diriguntur, salva quidem eorundem quoad internum earum scholarum moderamen autonomia.

§ 2. Curent scholarum catholicarum Moderatores, advigilate loci Ordinario, ut instituto quae in iisdem traditur pari saltem gradu ac in aliis scholis regionis, ratione scientifica sit praestans.

Kan. 802 — § 1. Če ni na voljo šol, ki bi vzugajale v krščanskem duhu, naj krajevni škof poskrbi, da se ustanovijo.

§ 2. Kjer je to primerno, naj krajevni škof poskrbi, da se ustanovijo tudi strokovne, tehnične in druge šole, ki jih narekujejo posebne potrebe.

Kan. 803 — § 1. Katoliška je tista šola, ki jo vodi pristojna cerkvena oblast ali javna cerkvena pravna oseba ali pa jo cerkvena oblast z listino kot tako priznava.

§ 2. Pouk in vzgoja v katoliški šoli morata temeljiti na načelih katoliškega nauka; učitelji naj se odlikujejo po pravem nauku in vzornem življenju.

§ 3. Nobena šola, pa četudi je dejansko katoliška, se ne more imenovati *katoliška šola*, razen s privolitvijo pristojne cerkvene oblasti.

Kan. 804 — § 1. Cerkveni oblasti sta podrejena katoliški verski pouk in vzgoja v katerihkoli šolah in različnih sredstvih družbenega obveščanja; škofovská konferenca mora za to področje izdati splošne določbe, krajevni škof pa ga mora urejati in nadzirati.

§ 2. Krajevni ordinarij naj skrbi, da se bodo učitelji, ki so v šolah, tudi nekatoliških, določeni za verski pouk, odlikovali po pravem nauku, krščanskem življenju in pedagoški stroki.

Kan. 805 — Krajevni ordinarij ima za svojo škofijo pravico imenovati ali potrditi veroučitelje in jih tudi odstraniti ali zahtevati, da se odstranijo, če je to potrebno zaradi vere ali nravnosti.

Kan. 806 — § 1. Krajevni škof ima pravico bedeti nad katoliškimi šolami, ki so na njegovem ozemlju, in nadzirati tudi tiste, ki so jih ustanovili ali jih vodijo člani redovnih ustanov; prav tako ima tudi pravico izdajati predpise o splošni ureditvi katoliških šol; ti predpisi veljajo tudi za šole, ki jih vodijo prej omenjeni člani, ostane pa neokrnjena njihova samostojnost glede notranjega vodstva teh šol.

§ 2. Predstojniki katoliških šol naj pod nazorstvom krajevnega ordinarija skrbijo, da bo pouk v njih glede znanstvene ravni vsaj na isti stopnji kot v drugih šolah tistega ozemlja.

Caput II**DE CATHOLICIS UNIVERSITATIBUS
ALIISQUE STUDIORUM SUPERIORUM INSTITUTIS**

Can. 807 — Ius est Ecclesiae erigendi et moderandi studiorum universitates, quae quidem ad altiorem hominum culturam et pleniorum personae humane promotionem necnon ad ipsius Ecclesiae munus docendi implendum conferant.

Can. 808 — Nulla studiorum universitas, etsi reapse catholica, titulum seu nomen *universitatis catholicae* gerat, nisi de consensu competentis auctoritatis ecclesiasticae.

Can. 809 — Episcoporum conferentiae carent ut habeantur, si fieri possit et expedit, studiorum universitates aut saltem facultates, in ipsarum territorio apte distributae, in quibus variae disciplinae, servata quidem earum scientifica autonomia, investigentur et tradantur, doctrinae catholicae ratione habita.

Can. 810 — § 1. Auctoritati iuxta statuta competenti officium est providendi ut in universitatibus catholicis nominentur docentes qui, praeterquam idoneitate scientifica et paedagogica, doctrinae integritate et vitae probitate praestent utque, deficientibus his requisitis, servato modo procedendi in statutis definito, a munere removeantur.

§ 2. Episcoporum conferentiae et Episcopi dioecesani, quorum interest, officium habent et ius invigilandi, ut in iisdem universitatibus principia doctrinae catholicae fideliter serventur.

Can. 811 — § 1. Curet auctoritas ecclesiastica competens ut in universitatibus catholicis erigatur facultas aut institutum aut saltem cathedra theologiae, in qua lectiones laicis quoque studentibus tradantur.

§ 2. In singulis universitatibus catholicis lectiones habeantur, in quibus eae praecipue tractentur quaestiones theologicae, quae cum disciplinis earundem facultatum sunt conexae.

Can. 812 — Qui in studiorum superiorum institutis quibuslibet disciplinas tradunt theologicas, auctoritatis ecclesiasticae competentis mandatum habeant oportet.

Can. 813 — Episcopus dioecesanus impensam habeat curam pastoralem studentium, etiam per paroeciae erectionem, vel saltem per sacerdotes ad hoc stabiliter deputatos, et provideat ut apud universitates, etiam non catholicas, centra habeantur universitaria catholica, quae iuventuti adiutorio sint, praesertim spirituali.

Drugo poglavje**KATOLIŠKE UNIVERZE
IN DRUGE VISOKOŠOLSKE USTANOVE**

Kan. 807 — Cerkev ima pravico ustanavlјati in voditi univerze, ki prispevajo svoj delež k višji človeški kulturi in spopolnjevanju človeške osebe, ter k učiteljski službi same Cerkve.

Kan. 808 — Nobena univerza, pa četudi je dejansko katoliška, se ne more nazivati ali imenovati *katoliška univerza*, razen s privolitijo pristojne cerkvene oblasti.

Kan. 809 — Škofovske konference naj poskrbijo, da bodo, če je to mogoče in primerno, imele na svojem ozemlju ustrezno porazdeljene univerze ali vsaj fakultete, na katerih naj se, upoštevajoč njihovo znanstveno samostojnost in v skladu s katoliškim naukom, raziskujejo in poučujejo različne vede.

Kan. 810 — § 1. Pristojna oblast, kot je to določeno v statutu, je dolžna skrbeti, da bodo na katoliških univerzah imenovani za profesorje tisti, ki se ne odlikujejo samo po znanstveni in pedagoški sposobnosti, ampak tudi po pravem nauku in vzornem življenju, če pa nimajo teh zahtevanih lastnosti, naj se iz svoje službe odstranijo po postopku, ki je določen v statutu.

§ 2. Škofovske konference in krajevni škofje, ki se jih to tiče, imajo dolžnost in pravico nadzorovati, da se na teh univerzah zvesto ravnajo po načelih katoliškega nauka.

Kan. 811 — § 1. Pristojna cerkvena oblast naj poskrbi, da se na katoliških univerzah ustanovi teološka fakulteta ali institut ali vsaj stolica za teologijo s predavanji tudi za slušatelje laike.

§ 2. Na posameznih katoliških univerzah naj bodo predavanja, ki obravnavajo predvsem tista teološka vprašanja, ki so povezana s strokami teh fakultet.

Kan. 812 — Tisti, ki na katerihkoli visokošolskih ustanovah poučujejo bogoslovne vede, morajo imeti kanonično naročilo pristojne cerkvene oblasti.

Kan. 813 — Krajevni škof naj ima veliko pastoralno skrb za študente, tudi tako, da ustanovi župnijo ali pa vsaj za to določi stalne duhovnike in poskrbi, da se na univerzah, tudi nekatoliških, ustanovijo katoliška univerzitetna središča, ki naj bodo mladini v pomoč, predvsem duhovno.

Can. 814 — Quae de universitatibus statuuntur praescripta, paratione applicantur aliis studiorum superiorum institutis.

Caput III

DE UNIVERSITATIBUS ET FACULTATIBUS ECCLESIASTICIS

Can. 815 — Ecclesiae, vi muneric sui veritatem revelatam nuntiandi, propriae sunt universitates vel facultates ecclesiasticae ad disciplinas sacras vel cum sacris conexas pervestigandas, atque studentes in iisdem disciplinis scientifice instituendos.

Can. 816 — § 1. Universitates et facultates ecclesiasticae constituitantur possunt erectione ab Apostolica Sede facta aut approbatione ab eadem concessa; eidem competit etiam earundem superius moderamen.

§ 2. Singulae universitates et facultates ecclesiasticae sua habere debent statuta et studiorum rationem ab Apostolica Sede approbata.

Can. 817 — Gradus academicos, qui effectus canonicos in Ecclesia habeant, nulla universitas vel facultas conferre valet, quae non sit ab Apostolica Sede erecta vel approbata.

Can. 818 — Quae de universitatibus catholicis in cann. 810, 812 et 813 statuuntur praescripta, de universitatibus facultatibusque ecclesiasticis quoque valent.

Can. 819 — Quatenus dioecesis aut instituti religiosi immo vel ipsius Ecclesiae universae bonum id requirat, debent Episcopi dioecesani aut institutorum Superiores competentes ad universitates vel facultates ecclesiasticas mittere iuvenes et clericos et sodales indole, virtute et ingenio praestantes.

Can. 820 — Curent universitatum et facultatum ecclesiasticarum Moderatores ac professores ut variae universitatis facultates mutuam sibi, prout obiectum siverit, praestent operam, utque inter propriam universitatem vel facultatem et alias universitates et facultates, etiam non ecclesiasticas, mutua habeatur cooperatio, qua nempe eaedem coniuncta opera, conventibus, investigationibus scientificis coordinatis aliisque mediis, ad maius scientiarum incrementum conspirent.

Can. 821 — Provideant Episcoporum conferentia atque Episcopus dioecesanus ut, ubi fieri possit, condantur instituta superiora scientiarum religiosarum, in quibus nempe edoceantur disciplinae theologiae aliaeque quae ad culturam christianam pertineant.

Kan. 814 — Predpisi, določeni za univerze, naj enako veljajo tudi za druge visokošolske ustanove.

Tretje poglavje

CERKVENE UNIVERZE IN FAKULTETE

Kan. 815 — Cerkev ima zaradi svoje službe oznanjevanja razodelte resnice lastne cerkvene univerze ali fakultete, da raziskujejo svete vede ali tiste, ki so z njimi povezane, in da študente v teh vedah znanstveno poučujejo.

Kan. 816 — § 1. Cerkvene univerze in fakultete se lahko ustanovijo samo, če jih ustanovi ali potrdi apostolski sedež; le-temu pripada tudi vrhovno vodstvo nad njimi.

§ 2. Posamezne cerkvene univerze in fakultete morajo imeti svoj statut in študijski red, ki ju potrdi apostolski sedež.

Kan. 817 — Akademskih stopenj, ki imajo v Cerkvi cerkvenopravne učinke, ne more podeljevati nobena univerza ali fakulteta, ki je ni ustanovil ali potrdil apostolski sedež.

Kan. 818 — Predpisi glede katoliških univerz v kan. 810, 812 in 813 veljajo tudi za cerkvene univerze in fakultete.

Kan. 819 — Kolikor to zahteva korist škofije, redovne ustanove ali celo same vesoljne Cerkve, morajo krajevni škofje ali pristojni predstojniki redovnih ustanov na cerkvene univerze ali fakultete pošiljati mladeniče, klerike in člane reda, ki se odlikujejo po značaju, kreposti in nadarjenosti.

Kan. 820 — Predstojniki in profesorji cerkvenih univerz in fakultet naj skrbijo, da si bodo različne fakultete univerze med seboj pomagale, kakor predmet dopušča, in da se bo med njihovo univerzo ali fakulteto in drugimi univerzami ali fakultetami, četudi niso cerkvene, razvilo vzajemno sodelovanje, da bodo s skupnim delom, zborovanji, usklajenimi znanstvenimi raziskovanji in drugimi sredstvi prispevali k vse večjemu znanstvenemu napredku.

Kan. 821 — Škofovská konferenca in krajevni škof naj poskrbita, da se bodo, kjer je to mogoče, ustanovile visokošolske ustanove za verske znanosti, na katerih naj se poučujejo bogoslovne in druge vede, ki spadajo h krščanski kulturi.

Titulus IV
DE INSTRUMENTIS COMMUNICATIONIS SOCIALIS
ET IN SPECIE DE LIBRIS

Can. 822 — § 1. Ecclesiae pastores, in suo munere explendo iure Ecclesiae proprio utentes, instrumenta communicationis socialis adhibere satagant.

§ 2. Iisdem pastoribus curae sit fideles edocere se officio teneri cooperandi ut instrumentorum communicationis socialis usus humano christianoque spiritu vivificetur.

§ 3. Omnes christifideles, ii praesertim qui quoquo modo in eorundem instrumentorum ordinatione aut usu partem habent, solliciti sint operam adiutricem actioni pastorali praestare, ita ut Ecclesia etiam his instrumentis munus suum efficaciter exerceat.

Can. 823 — § 1. Ut veritatum fidei morumque integritas servetur, officium et ius est Ecclesiae pastoribus invigilandi, ne scriptis aut usu instrumentorum communicationis socialis christifidelium fidei aut moribus detrimentum afferatur; item exigendi, ut quae scripta fidem moresve tangent a christifidelibus edenda suo iudicio subcipientur; necnon reprobandi scripta quae rectae fidei aut bonis moribus noceant.

§ 2. Officium et ius, de quibus in § 1, competunt Episcopis, tum singulis tum in conciliis particularibus vel Episcoporum conferentiis adunatis quoad christifideles suaे curae commissos, supremae autem Ecclesiae auctoritati quoad universum Dei populum.

Can. 824 — § 1. Nisi aliud statuatur, loci Ordinarius, cuius licentia aut approbatio ad libros edendos iuxta canones huius tituli est petenda, est loci Ordinarius proprius auctoris aut Ordinarius loci in quo libri publici iuris fient.

§ 2. Quae in canonibus huius tituli statuuntur de libris, quibuslibet scriptis divulgationi publicae destinatis applicanda sunt, nisi aliud constet.

Can. 825 — § 1. Libri sacrarum Scripturarum edi non possunt nisi ab Apostolica Sede aut ab Episcoporum conferentia approbati sint; itemque ut eorundem versiones in linguam vernaculaм edi possint, requiritur ut ab eadem auctoritate sint approbatae atque insimul necessariis et sufficientibus explicationibus sint instructae.

§ 2. Versiones sacrarum Scripturarum convenientibus explicacionibus instructas, communi etiam cum fratribus seiunctis opera, parare atque edere possunt christifideles catholici de licentia Episcoporum conferentiae.

Četrти naslov

SREDSTVA DRUŽBENEGLA OBVEŠČANJA
IN ZLASTI KNJIGE

Kan. 822 — § 1. Pri opravljanju svoje službe naj si pastirji Cerkve s pravico, ki je lastna Cerkvi, prizadavajo uporabljati sredstva družbenega obveščanja.

§ 2. Isti pastirji naj vernike skrbno poučujejo, da so dolžni pomagati, da bo rabo sredstev družbenega obveščanja navdihoval človeški in krščanski duh.

§ 3. Vsi verniki, posebej še tisti, ki kakorkoli sodelujejo pri urejanju ali rabi teh sredstev, naj skrbno pomagajo pri pastoralnem delu, tako da bo Cerkev tudi s temi sredstvi učinkovito opravljala svojo službo.

Kan. 823 — § 1. Da se ohrani neokrnjenost verskih resnic in nравi, imajo pastirji Cerkve dolžnost in pravico paziti, da ne bi bili spisi ali uporaba sredstev družbenega obveščanja v škodo vere ali nравem vernikov; prav tako zahtevati, da spise glede vere in nравi, ki jih izdajajo verniki, predložijo njihovi sodbi; končno zavrniti spise, ki škodujejo pravi veri in dobrim nравem.

§ 2. Dolžnost in pravica, o čemer govori § 1, pripadata škofom, tako posameznim kakor tudi zbranim na območnih cerkvenih zborih ali škofovskih konferencah, glede vernikov, ki so izročeni njihovi skrbi, najvišji cerkveni oblasti pa glede vsega božjega ljudstva.

Kan. 824 — § 1. Če ni določeno kaj drugega, je krajevni ordinarij, ki ga je treba po kanonih tega naslova pri izdajanju knjig zaprositi za dovoljenje ali potrditev, ali lastni krajevni ordinarij avtorja ali ordinarij kraja, kjer knjige izidejo.

§ 2. Kar je v kanonih tega naslova predpisano za knjige, je obvezno za vse javnosti namenjene spise, ako ni razvidno kaj drugega.

Kan. 825 — § 1. Svetopisemske knjige je mogoče izdati le, če jih je potrdil apostolski sedež ali škofovska konferenca; da se lahko izdajo prevodi le-teh v domaćem jeziku, se prav tako zahteva, da jih potrdi ista oblast in da imajo hkrati potrebne in zadostne razlage.

§ 2. Z dovoljenjem škofovske konference lahko katoliški verniki skupaj z ločenimi brati pripravljajo in izdajajo prevode knjig sve-tega pisma z ustreznimi razlagami.

Can. 826 — § 1. Ad libros liturgicos quod attinet, serventur praescripta can. 838.

§ 2. Ut iterum edantur libri liturgici necnon eorum versiones in linguam vernaculam eorumve partes, constare debet de concordantia cum editione approbata ex attestatione Ordinarii loci in quo publici iuris fiunt.

§ 3. Libri precum pro publico vel privato fidelium usu ne edantur nisi de licentia loci Ordinarii.

Can. 827 — § 1. Catechismi necnon alia scripta ad institutionem catechetica pertinnetia eorumve versiones, ut edantur, approbatione genti loci Ordinarii, firmo praescripto can. 775, § 2.

§ 2. Nisi cum approbatione competentis auctoritatis ecclesiasticae editi sint aut ab ea postea approbati, in scholis, sive elementariis sive mediis sive superioribus, uti textus, quibus institutio nititur, adhiberi non possunt libri qui quaestiones respiciunt ad sacram Scripturam, ad theologiam, ius canonicum, historiam ecclesiasticam, et ad religiosas aut morales disciplinas pertinentes.

§ 3. Commendatur ut libri materias de quibus in § 2 tractantes, licet non adhibeantur uti textus in institutione tradenda, itemque scripta in quibus aliquid habetur quod religionis aut morum honestatis peculiariter intersit, iudicio subciantur loci Ordinarii.

§ 4. In ecclesiis oratoriisve exponi, vendi aut dari non possunt libri vel alia scripta de quaestionibus religionis aut morum tractantia, nisi cum licentia competentis auctoritatis ecclesiasticae edita sint aut ab ea postea approbata.

Can. 828 — Collectiones decretorum aut actorum ab aliqua auctoritate ecclesiastica editas, iterum edere non licet, nisi impetrata prius eiusdem auctoritatis licentia et servatis condicionibus ab eadem praescriptis.

Can. 829 — Approbatio vel licentia alicuius operis edendi pro textu originali valet, non vero pro eiusdem novis editionibus vel translationibus.

Can. 830 — § 1. Integro manente iure uniuscuiusque loci Ordinarii committendi personis sibi probatis iudicium de libris, ab Episcoporum conferentia confici potest elenchus censorum, scientia, recta doctrina et prudentia praestantium, qui curiis dioecesanis praesto sint, aut constitui etiam potest commissio censorum, quam loci Ordinarii consulere possint.

§ 2. Censor, in suo obeundo officio, omni personarum acceptione seposita, prae oculis tantummodo habeat Ecclesiae de fide et moribus doctrinam, uti a magisterio ecclesiastico proponitur.

Kan. 826 — § 1. Glede liturgičnih knjig veljajo predpisi kan. 838.

§ 2. Pri ponovni izdaji liturgičnih knjig kakor tudi njihovih prevodov v domačem jeziku ali njihovih delov mora ordinarij kraja, kjer izidejo, potrditi, da se ujemajo z odobreno izdajo.

§ 3. Molitveniki za javno ali zasebno rabo vernikov naj se izdajo samo z dovoljenjem krajevnega ordinarija.

Kan. 827 — § 1. Za izdajo katekizmov kakor tudi drugih katehetskemu pouku namenjenih spisov ali njihovih prevodov, je potrebna potrditev krajevnega ordinarija, velja pa predpis kan. 775, § 2.

§ 2. V ljudskih, srednjih in višjih šolah se kot učno besedilo ne smejo uporabljati knjige, ki obravnavajo svetopisemska, bogoslovna, cerkvenopravna, cerkvenozgodovinska in verska ali nravna vprašanja, če niso izšle s potrditvijo pristojne cerkvene oblasti ali pa jih je ta vsaj pozneje potrdila.

§ 3. Priporoča se, da se knjige, ki obravnavajo vprašanja, omenjena v § 2, četudi se ne uporabljajo kot obvezna učna besedila, prav tako tudi spisi, v katerih kaj posebej zadeva ugled vere ali nravnosti, predložijo v presojo krajevnemu ordinariju.

§ 4. V cerkvah ali kapelah se ne smejo razstavljiati, prodajati ali deliti knjige ali drugi spisi, ki razpravljajo o veri in nravnosti, razen če so izšli z dovoljenjem ali pozneje potrditvijo pristojne cerkvene oblasti.

Kan. 828 — Zbirke odlokov in odločb ali uradnih spisov, ki jih je izdala kaka cerkvena oblast, ni dovoljeno vnovič izdati, razen če se prej dobi dovoljenje iste oblasti in se izpolnijo pogoji, ki jih ta predpiše.

Kan. 829 — Potrditev ali dovoljenje za izdajo kakšnega dela vela za izvirno besedilo, ne pa za njegove ponovne izdaje ali prevode.

Kan. 830 — § 1. Medtem ko ohrani vsak krajevni ordinarij ne okrnjeno pravico zaupati sodbo o knjigah osebam, ki jih ima za sposobne, lahko škofovski konferenca sestavi seznam cenzorjev, ki se odlikujejo po znanju, pravem nauku in razsodnosti, da so na voljo škoftijskim kurijam, ali pa ustanovi komisijo cenzorjev, ki lahko svetujejo krajevnim ordinarijem.

§ 2. Ko je cenzor pri opravljanju svoje dolžnosti odstranil vsako pristranost do oseb, naj ima pred očmi le verski in nravni nauk Cerkve, kakor ga razлага cerkveno učiteljstvo.

§ 3. Censor sententiam suam scripto dare debet; quae si faverit, Ordinarius pro suo prudenti iudicio licentiam concedat ut editio fiat, expresso suo nomine necnon tempore ac loco concessae licentiae; quod si eam non concedat, rationes denegationis cum operis scriptore Ordinarius communicet.

Can. 831 — § 1. In diariis, libellis aut foliis periodicis quae religionem catholicam aut bonos mores manifesto impetere solent, ne quidpiam conscribant christifideles, nisi iusta et rationabili de causa; clerici autem et institutorum religiosorum sodales, tantummodo de licentia loci Ordinarii.

§ 2. Episcoporum conferentiae est normas statuere de requisitis ut clericis atque sodalibus institutorum religiosorum partem habere liceat in tractandis via radiophonica aut televisifica quaestionibus, quae ad doctrinam catholicam aut mores attineant.

Can. 832 — Institutorum religiosorum sodales ut scripta quaestiones religionis morumve tractantia edere possint, licentia quoque egent sui Superioris maioris ad normam constitutionum.

Titulus V DE FIDEI PROFESSIONE

Can. 833 — Obligatione emittendi personaliter professionem fidei, secundum formulam a Sede Apostolica probatam, tenentur:

1° coram praeside eiusve delegato, omnes qui Concilio Oecumenico vel particulari, synodo Episcoporum atque synodo dioecesanae intersunt cum voto sive deliberativo sive consultivo; praeses autem coram Concilio aut synodo;

2° promoti ad cardinalitiam dignitatem iuxta sacri Collegii statuta;

3° coram delegato ab Apostolica Sede, omnes promoti ad episcopatum, itemque qui Episcopo dioecesano aequiparantur;

4° coram collegio consultorum, Administrator dioecesanus;

5° coram Episcopo dioecesano eiusve delegato, Vicarii generales et Vicarii episcopales necnon Vicarii iudiciales;

6° coram loci Ordinario eiusve delegato, parochi, rector, magistri theologiae et philosophiae in seminariis, initio suscepti muneris; promovendi ad ordinem diaconatus;

7° coram Magno Cancellario eoque deficiente coram Ordinario loci eorumve delegatis, rector universitatis ecclesiasticae vel catholicae, initio suscepti muneris; coram rectore, si sit sacerdos, vel coram

§ 3. Cenzor mora svoje mnenje podati pismeno; če je to ugodno, naj ordinarij po svoji pametni sodbi da dovoljenje za izdajo z omembo svojega imena kakor tudi časa in kraja dovoljenja; če ga pa ne da, naj ordinarij pisatelju sporoči razloge za odklonitev.

Kan. 831 — § 1. V dnevnik, liste ali periodične publikacije, ki navadno očitno napadajo katoliško vero ali nravnost, naj verniki ne pišejo, razen iz upravičenega in pametnega razloga; kleriki in člani redovnih ustanov pa le z dovoljenjem krajevnega ordinarija.

§ 2. Škofovska konferenca mora predpisati, kaj se zahteva, da smejo kleriki in člani redovnih ustanov nastopati na radiu in televiziji pri obravnavanju vprašanj, ki se tičejo katoliškega nauka ali nravnosti.

Kan. 832 — Da lahko člani redovnih ustanov izdajo spise, ki obravnavajo verska ali nravna vprašanja, potrebujejo po določbi konstitucij še dovoljenje svojega višjega predstojnika.

Peti naslov IZPOVED VERE

Kan. 833 — Vero morajo po besedilu, ki ga je potrdil apostolski sedež, osebno izpovedati:

1. pred predsednikom ali njegovim pooblaščencem vsi udeleženci vesoljnega ali območnega cerkvenega zbora, škofovske in škofijske sinode, ki imajo odločujoč ali posvetovalen glas, predsednik pa vpričo cerkvenega zbora ali sinode;

2. novoimenovani kardinali po statutu svetega zbora;

3. pred pooblaščencem apostolskega sedeža vsi novoimenovani škofje, kakor tudi tisti, ki so enaki krajevnemu škofu;

4. pred zborom svetovalcev škofijski upravitelj;

5. pred krajevnim škofom ali njegovim pooblaščencem generalni, škofovi in sodni vikarji;

6. pred krajevnim ordinarijem ali njegovim pooblaščencem župniki, ravnatelj, profesorji bogoslovja in modroslovja v semeniščih, ob nastopu službe; prejemniki diakonata;

7. pred velikim kanclerjem ali, če tega ni, pred krajevnim ordinarijem ali njunima pooblaščencema rektor cerkvene ali katoliške univerze ob nastopu službe; pred rektorjem, če je duhovnik, ali pred

loci Ordinario eorumve delegatis, docentes qui disciplinas ad fidem vel mores pertinentes in quibusvis universitatibus tradunt, initio suscepti muneris;

8º Superiores in institutis religiosis et societatibus vitae apostolicae clericalibus, ad normam constitutionum.

krajevnim ordinarijem ali pred njunima pooblaščencema profesorji, ki na katerihkoli univerzah predavajo predmete, zadevajoče vero ali hravnost, ob nastopu svoje službe;

8. predstojniki v redovnih ustanovah in kleriških družbah apostolskega življenja po določbi konstitucij.

Liber IV

DE ECCLESIAE MUNERE SANCTIFICANDI

Can. 834 — § 1. Munus sanctificandi Ecclesia peculiari modo adimplet per sacram liturgiam, quae quidem habetur ut Iesu Christi muneris sacerdotalis exercitatio, in qua hominum sanctificatio per signa sensibilia significatur ac modo singulis proprio efficitur, atque a mystico Iesu Christi Corpore, Capite nempe et membris, integer cultus Dei publicus exercetur.

§ 2. Huiusmodi cultus tunc habetur, cum defertur nomine Ecclesiae a personis legitime deputatis et per actus ab Ecclesiae auctoritate probatos.

Can. 835 — § 1. Munus sanctificandi exercent imprimis Episcopi, qui sunt magni sacerdotes, mysteriorum Dei praecipui dispensatores atque totius vitae liturgicae in Ecclesia sibi commissa moderatores, promotores atque custodes.

§ 2. Illud quoque exercent presbyteri, qui nempe, et ipsi Christi sacerdotii participes, ut eius ministri sub Episcopi auctoritate, ad cultum divinum celebrandum et populum sanctificandum consecrantur.

§ 3. Diaconi in divino cultu celebrando partem habent, ad normam iuris praescriptorum.

§ 4. In munere sanctificandi propriam sibi partem habent ceteri quoque christifideles actuose liturgicas celebrationes, eucharisticam praesertim, suo modo participando; peculiari modo idem munus participant parentes vitam coniugalem spiritu christiano ducendo et educationem christianam filiorum procurando.

Can. 836 — Cum cultus christianus, in quo sacerdotium commune christifidelium exercetur, opus sit quod a fide procedit et eadem innititur, ministri sacri eandem excitare et illustrare sedulo current, ministerio praesertim verbi, quo fides nascitur et nutritur.

Can. 837 — § 1. Actiones liturgicae non sunt actiones privatae, sed celebrationes Ecclesiae ipsius, quae est «unitatis sacramentum», scilicet plebs sancta sub Episcopis adunata et ordinata; quare ad universum corpus Ecclesiae pertinent illudque manifestant et afficiunt; singula vero membra ipsius attingunt diverso modo, pro diversitate ordinum, munerum et actualis participationis.

§ 2. Actiones liturgicae, quatenus suapte natura celebrationem communem secumferant, ubi id fieri potest, cum frequentia et actuosa participatione christifidelium celebrentur.

Četrta knjiga

POSVEČEVALNA SLUŽBA CERKVE

Kan. 834 — § 1. Posvečevalno službo opravlja Cerkev na poseben način s svetim bogoslužjem, ki velja za izvrševanje duhovniške službe Jezusa Kristusa, v katerem vidna znamenja označujejo in vsako na svoj način povzročajo posvečenje ljudi in tako skrivnostno telo Jezusa Kristusa, namreč Glava in njegovi udje, izvršuje celotno javno bogočastje.

§ 2. Takšno je bogočastje takrat, ko ga v imenu Cerkve izkazujejo za to zakonito pooblašcene osebe in z dejanji, ki jih je odobrila cerkvena oblast.

Kan. 835 — § 1. Posvečevalno službo opravljajo najprej škofje, ki so veliki duhovniki, glavni oskrbniki božjih skrivnosti, in so v Cerkvi, ki jim je izročena, voditelji, pospeševalci in varuhi vsega bogoslužnega življenja.

§ 2. To službo opravljajo tudi duhovniki, ki so prav tako deležni Kristusovega duhovništva, in so kot njegovi služabniki pod oblastjo škofa posvečeni za obhajanje bogoslužja in posvečevanje ljudstva.

§ 3. Diakoni imajo delež pri obhajanju bogoslužja po določbi pravnih predpisov.

§ 4. Pri posvečevalni službi imajo svoj lastni delež tudi drugi verniki tako, da se na svoj način dejavno udeležujejo bogoslužnih opravil, zlasti evharistije; na poseben način so te službe deležni starši tako, da v krščanskem duhu živijo v zakonu in skrbijo za krščansko vzgojo otrok.

Kan. 836 — Ker mora krščansko bogočastje, s katerim se opravlja skupno duhovništvo vernikov, izhajati iz vere in temeljiti na njej, jo morajo posvečeni služabniki skrbno spodbujati in razlagati, zlasti s službo besede, po kateri se vera rodi in hrani.

Kan. 837 — § 1. Bogoslužna opravila niso zasebna dejanja, marveč opravila same Cerkve, ki je »zakament edinstvo«, sveto ljudstvo, ki ga zedinjajo in urejajo škofje; zato so stvar celotnega telesa Cerkve, ga razovedajo in bogatijo; posameznih njegovih udov pa se dotikajo na različen način, v skladu z različnostjo stopenj svetega reda, nalog in dejavnega sodelovanja.

§ 2. Kolikor bogoslužna opravila po svoji naravi zahtevajo občestveno obhajanje, naj se jih verniki, kjer je to mogoče, udeležujejo in pri njih dejavno sodelujejo.

Can. 838 — § 1. Sacrae liturgiae moderatio ab Ecclesiae auctoritate unice pendet: quae quidem est penes Apostolicam Sedem et, ad normam iuris, penes Episcopum dioecesanum.

§ 2. Apostolicae Sedis est sacram liturgiam Ecclesiae universae ordinare, libros liturgicos edere eorumque versiones in linguis vernaculae recognoscere, necnon advigilare ut ordinationes liturgicae ubique fideliter observentur.

§ 3. Ad Episcoporum conferentias spectat versiones librorum liturgicorum in linguis vernaculae, convenienter intra limites in ipsis libris liturgicis definitos aptatas, parare, easque edere, praevia recognitione Sanctae Sedis.

§ 4. Ad Episcopum dioecesanum in Ecclesia sibi commissa pertinet, intra limites suae competentiae, normas de re liturgica dare, quibus omnes tenentur.

Can. 839 — § 1. Aliis quoque mediis munus sanctificationis peragit Ecclesia, sive orationibus, quibus Deum deprecatur ut christifideles sanctificati sint in veritate, sive paenitentiae et caritatis operibus, quae quidem magnopere ad Regnum Christi in animis radicandum et roborandum adiuvant et ad mundi salutem conferunt.

§ 2. Curent locorum Ordinarii ut orationes necnon pia et sacra exercitia populi christiani normis Ecclesiae plene congruant.

Pars I

DE SACRAMENTIS

Can. 840 — Sacraenta Novi Testamenti, a Christo Domino instituta et Ecclesiae concredita, utpote actiones Christi et Ecclesiae, signa exstant ac media quibus fides exprimitur et robatur, cultus Deo redditur et hominum sanctificatio efficitur, atque ideo ad communionem ecclesiasticam inducendam, firmandam et manifestandam summopere conferunt; quapropter in iis celebrandis summa veneratione debitaque diligentia uti debent tum sacri ministri tum ceteri christifideles.

Can. 841 — Cum sacramenta eadem sint pro universa Ecclesia et ad divinum depositum pertineant, unius supremae Ecclesiae auctoritatis est probare vel definire quae ad eorum validitatem sunt requisita, atque eiusdem alias auctoritatis competentis, ad normam can. 838, §§ 3 et 4, est decernere quae ad eorum celebrationem, administrationem et receptionem licitam necnon ad ordinem in eorum celebratione servandum spectant.

Kan. 838 — § 1. Samo cerkvena oblast sme urejati sveto bogoslužje; to oblast ima apostolski sedež in v skladu s pravno določbo krajevni škof.

§ 2. Apostolski sedež je pristojen, da ureja bogoslužje celotne Cerkve, izdaja bogoslužne knjige in potrjuje njihove prevode v domače jezike ter skrbi, da liturgična določila povsod vestno splošnjujejo.

§ 3. Škofovskie konference so pristojne, da v mejah, ki so določene v liturgičnih knjigah, na primeren način pripravljajo prilagojene prevode bogoslužnih knjig v domače jezike in jih izdajajo, ko jih je prej potrdil sveti sedež.

§ 4. Naloga krajevnega škofa je, da v Cerkvi, ki mu je izročena, v mejah svoje pristojnosti za bogoslužje izdaja določbe, po katerih so se vsi dolžni ravnati.

Kan. 839 — § 1. Cerkev opravlja posvečevalno službo tudi z drugimi sredstvi, bodisi z molitvami, s katerimi prosi Boga, da bi bili verniki posvečeni v resnici, bodisi z deli spokornosti in krščanske dobrodelnosti, ki zelo pomagajo, da se Kristusovo kraljestvo zakorenini in utrdi v dušah, in prispevajo k odrešenju sveta.

§ 2. Krajevni ordinariji naj skrbijo, da se bodo molitve, ljudske in svete pobožnosti krščanskega ljudstva docela skladale z določbami Cerkve.

Prvi del ZAKRAMENTI

Kan. 840 — Zakramenti nove zaveze, postavljeni od Kristusa Gospoda in izročeni Cerkvi, so kot dejanja Kristusa in Cerkve znamenja in sredstva, s katerimi se vera izraža in krepi, daje Bogu čast in opravlja posvečevanje ljudi; zato zelo pripomorejo, da se cerkveno občestvo ustvarja, utrujuje in razoveda. Posvečeni služabniki in drugi verniki jih morajo zato čim bolj spoštljivo in s primerno skrbnostjo obhajati.

Kan. 841 — Ker so zakramenti isti za celotno Cerkev in del božjega izročila, lahko samo najvišja cerkvena oblast potrjuje in določa, kar je potrebno za njihovo veljavnost; te in druge pristojne oblasti po določbi kan. 838, §§ 3 in 4 pa smejo določati, kaj je potrebno za njihovo obhajanje, delitev in dopustno prejemanje in po kakšnem obredu se je treba ravnati pri zakramentalnih opravilih.

Can. 842 — § 1. Ad cetera sacramenta valide admitti nequit, qui baptismum non recepit.

§ 2. Sacramenta baptismi, confirmationis et sanctissimae Eucharistiae ita inter se coalescunt, ut ad plenam initiationem christianam requirantur.

Can. 843 — § 1. Ministri sacri denegare non possunt sacramenta iis qui opportune eadem petant, rite sint dispositi, nec iure ab iis recipiendis prohibeantur.

§ 2. Animarum pastores ceterique christifideles, pro suo quisque ecclesiastico munere, officium habent curandi ut qui sacramenta petunt debita evangelizatione necnon catechetica institutione ad eadem recipienda praeparentur, attentis normis a competenti auctoritate editis.

Can. 844 — § 1. Ministri catholici sacramenta licite administrant solis christifidelibus catholicis, qui pariter eadem a solis ministris catholicis licite recipiunt, salvis huius canonis §§ 2, 3 et 4, atque can. 861, § 2 praescriptis.

§ 2. Quoties necessitas id postulet aut vera spiritualis utilitas id suadeat, et dummodo periculum vitetur erroris vel indifferentismi, licet christifidelibus quibus physice aut moraliter impossibile sit accedere ad ministrum catholicum, sacramenta paenitentiae, Eucharistiae et unctionis infirmorum recipere a ministris non catholicis, in quorum Ecclesia valida existunt predicta sacramenta.

§ 3. Ministri catholici licite sacramenta paenitentiae, Eucharistiae et unctionis infirmorum administrant membris Ecclesiarum orientalium quae plenam cum Ecclesia catholica communionem non habent, si sponte id petant et rite sint disposita; quod etiam valet quoad membra aliarum Ecclesiarum, quae iudicio Sedis Apostolicae, ad sacramenta quod attinet, in pari condicione ac predictae Ecclesiae orientales versantur.

§ 4. Si adsit periculum mortis aut, iudicio Episcopi dioecesani aut Episcoporum conferentiae, alia urgeat gravis necessitas, ministri catholici licite eadem sacramenta administrant ceteris quoque christianis plenam communionem cum Ecclesia catholica non habentibus, qui ad suaem communitatis ministrum accedere nequeant atque sponte id petant, dummodo quoad eadem sacramenta fidem catholicam manifestent et rite sint dispositi.

§ 5. Pro casibus de quibus in §§ 2, 3 et 4, Episcopus dioecesanus aut Episcoporum conferentia generales normas ne ferant, nisi post consultationem cum auctoritate competenti saltem locali Ecclesiae vel communitatis non catholicae, cuius interest.

Kan. 842 — § 1. Kdor ni prejel krsta, ne more veljavno prejeti drugih zakramentov.

§ 2. Zakramenti krsta, birme in evharistije so tako med seboj povezani, da so vsi trije potrebni za polno uvajanje v krščanstvo.

Kan. 843 — § 1. Posvečeni služabniki ne morejo odreči zakramentov tistim, ki na pravi način zanje prosijo, so pravilno pripravljeni in jim pravo ne brani, da bi jih prejeli.

§ 2. Pastoralni delavci in drugi verniki so v skladu s službo, ki jo opravljajo v Cerkvi, dolžni skrbeti, da bodo prosilci za zakramente pripravljeni na njihov prejem s potrebnim oznanjevanjem evangelija in s katehezo po določbah, ki jih je izdala pristojna oblast.

Kan. 844 — § 1. Katoliški služabniki dopustno delijo zakramente samo katoliškim vernikom, ti pa le-te dopustno prejmejo samo od katoliških služabnikov, vendar veljajo predpisi §§ 2, 3 in 4 tega kanona in kan. 861, § 2.

§ 2. Kadar terja potreba ali svetuje resnična duhovna korist in če je odstranjena nevarnost zmote ali ravnodušnosti, smejo verniki, ki jim je fizično ali moralno nemogoče priti do katoliškega služabnika, prejeti zakramente sprave, evharistije in bolniškega maziljenja od nekatoliških služabnikov, katerih Cerkve imajo veljavne te zakramente.

§ 3. Katoliški služabniki dopustno delijo zakramente sprave, evharistije in bolniškega maziljenja članom vzhodnih Cerkva, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo, če to želijo sami od sebe in so pravilno pripravljeni; isto velja tudi za člane drugih Cerkva, ki so po sodbi apostolskega sedeža glede teh zakramentov na istem kot prej omenjene vzhodne Cerkve.

§ 4. V smrtni nevarnosti ali, po presoji krajevnega škofa ali škofovsko konferenco, v drugi hudi potrebi, katoliški služabniki dopustno delijo iste zakramente tudi drugim kristjanom, ki niso v polni edinstvu s katoliško Cerkvijo, če ne morejo priti do služabnikov svoje skupnosti in to sami od sebe prosijo, če le glede teh zakramentov izpovedujejo katoliško vero in so pravilno pripravljeni.

§ 5. Glede primerov, naštetih v §§ 2, 3 in 4, naj krajevni škof ali škofovsko konferenco izda splošne določbe le po predhodnem posvetovanju vsaj s pristojno krajevno oblastjo prizadete nekatoliške Cerkve ali skupnosti.

Can. 845 — § 1. Sacraenta baptismi, confirmationis et ordinis, quippe quae characterem imprimant, iterari nequeunt.

§ 2. Si, diligenti inquisitione peracta, prudens adhuc dubium supersit num sacramenta de quibus in § 1 revera aut valide collata fuerint, sub condicione conferantur.

Can. 846 — § 1. In sacramentis celebrandis fideliter serventur libri liturgici a competenti auctoritate probati; quapropter nemo in iisdem quidpiam proprio marte addat, demat aut mutet.

§ 2. Minister sacramenta celebret secundum proprium ritum.

Can. 847 — § 1. In administrandis sacramentis, in quibus sacra olea adhibenda sunt, minister uti debet oleis ex olivis aut aliis ex plantis expressis atque, salvo praescripto can. 999, n. 2, ab Episcopo consecratis vel benedictis, et quidem recenter; veteribus ne utatur, nisi adsit necessitas.

§ 2. Parochus olea sacra a proprio Episcopo impetrat eaque decenti custodia diligenter asservet.

Can. 848 — Minister, praeter oblationes a competenti auctoritate definitas, pro sacramentorum administratione nihil petat, cauto semper ne egentes priventur auxilio sacramentorum ratione paupertatis.

Titulus I DE BAPTISMO

Can. 849 — Baptismus, ianua sacramentorum, in re vel saltem in voto ad salutem necessarius, quo homines a peccatis liberantur, in Dei filios regenerantur atque indelebili charactere Christo configurati Ecclesiae incorporantur, valide confertur tantummodo per lavacrum aquae verae cum debita verborum forma.

Caput I DE BAPTISMI CELEBRATIONE

Can. 850 — Baptismus ministratur secundum ordinem in probatis liturgicis libris praescriptum, excepto casu necessitatis urgentis, in quo ea tantum observari debent, quae ad validitatem sacramenti requiruntur.

Can. 851 — Baptismi celebratio debite praeparetur oportet; itaque:

Kan. 845 — § 1. Zakramenti krsta, birme in svetega reda, ki vtisnejo neizbrisno znamenje, se ne morejo ponoviti.

§ 2. Če kljub skrbnemu poizvedovanju ostane pameten dvom, ali so bili v § 1 omenjeni zakramenti v resnici ali veljavno podeljeni, naj se podelijo pogojno.

Kan. 846 — § 1. Pri obhajanju zakramentalnih obredov se je treba vestno ravnati po bogoslužnih knjigah, ki jih je potrdila pristojna oblast; zato v njih nihče ne sme po svoji volji ničesar dodajati, izpuščati ali spremnjati.

§ 2. Služabnik naj deli zakramente po lastnem obredu.

Kan. 847 — § 1. Pri delitvi zakramentov, pri katerih se uporablja sveta olja, mora služabnik uporabljati oljčna ali druga rastinska olja, ki jih je nedavno posvetil ali blagoslovil škof, velja pa predpis kan. 999, št. 2; stara olja sme uporabljati le v sili.

§ 2. Župnik naj sveta olja dobi pri lastnem škofu in naj jih skrbno hrani na primerinem kraju.

Kan. 848 — Razen darov, ki jih določi pristojna oblast, ne sme služabnik za delitev zakramentov ničesar zahtevati; vedno je treba skrbeti, da ubogi zaradi revščine ne bodo ostali brez pomoči zakramentov.

Prvi naslov KRST

Kan. 849 — Krst, vrata zakramentov, čigar prejem, ali vsaj želja po njem, je za zveličanje potreben, rešuje ljudi grehov, jih preraja za božje otroke in jih z neizbrisnim znamenjem, upodobljene Kristusu, včlenja v Cerkev; veljavno se podeljuje samo s kopeljo prave vode in predpisanim besedilom.

Prvo poglavje KRSTNO OPRAVILO

Kan. 850 — Krst se deli po obredu, predpisanim v potrjenih bogoslužnih knjigah, razen v hudi sili, ko je treba opraviti samo tisto, kar je potrebno za veljavnost zakramenta.

Kan. 851 — Krstno opravilo je treba primerno pripraviti; zato:

1º adultus, qui baptismum recipere intendit, ad catechumenatum admittatur et, quatenus fieri potest, per varios gradus ad initiationem sacramentalem perducatur, secundum ordinem intiationis ab Episcoporum conferentia aptatum et peculiares normas ab eadem editas;

2º infantis baptizandi parentes, itemque qui munus patrini sunt suscepturi, de significatione huius sacramenti deque obligationibus cum eo cohaerentibus rite edoceantur; parochus per se vel per alias curet ut ita pastoralibus monitionibus, immo et communis preicatione, debite parentes instruantur, plures adunando familias atque, ubi fieri possit, eas visitando.

Can. 852 — § 1. Quae in canonibus de baptismo adulti habentur praescripta, applicantur omnibus qui, infantia egressi, rationis usum assecuti sunt.

§ 2. Infantи assimilatur, etiam ad baptismum quod attinet, qui non est sui compos.

Can. 853 — Aqua in baptismo conferendo adhibenda, extra casum necessitatis, benedicta sit oportet, secundum librorum liturgicorum praescripta.

Can. 854 — Baptismus conferatur sive per immersionem sive per infusionem, servatis Episcoporum conferentiae praescriptis.

Can. 855 — Curent parentes, patrini et parochus ne imponatur nomen a sensu christiano alienum.

Can. 856 — Licet baptismus quolibet die celebrari possit, commendatur tamen ut ordinarie die dominica aut, si fieri possit, in vigilia Paschatis, celebretur.

Can. 857 — § 1. Extra casum necessitatis, proprius baptismi locus est ecclesia aut oratorium.

§ 2. Pro regula habeatur ut adultus baptizetur in propria ecclesia paroeciali, infans vero in ecclesia paroeciali parentum propria, nisi iusta causa aliud suadeat.

Can. 858 — § 1. Quaevis ecclesia paroecialis baptismalem fontem habeat, salvo iure cumulativo aliis ecclesiis iam quaesito.

§ 2. Loci Ordinarius, auditio loci parocho, potest ad fidelium communitatem permittere aut iubere, ut fons baptismalis habeatur etiam in alia ecclesia aut oratorio intra paroeciae fines.

Can. 859 — Si ad ecclesiam paroeciale aut ad aliam ecclesiam vel oratorium, de quo in can. 858, § 2, baptizandus, propter locorum

1. naj bo odrasli, ki namerava prejeti krst, sprejet v katehumenat in naj, kolikor je mogoče, pride po različnih stopnjah do zakramentalnega uvajanja v skladu z obredom uvajanja, ki ga je pripravila škofovskva konferenca, in s posebnimi določbami, ki jih je ta izdala;

2. je treba starše otroka, ki bo krščen, in tiste, ki bodo prevezeli službo botrov, pravilno poučiti o pomenu tega zakramenta in o dolžnostih, ki so z njim povezane; župnik naj sam ali po drugih poskrbi za potreben pouk staršev s pastoralnimi spodbudami in tudi s skupno molitvijo, ko zbere več družin skupaj in jih, kjer je mogoče, obišče.

Kan. 852 — § 1. Predpisi, ki v kanonih veljajo za krst odraslega, se uporabljajo za vse, ki so odrasli otroštvu in prišli k pameti.

§ 2. Glede krsta je otroku enak tudi tisti, ki ni prišteven.

Kan. 853 — Voda, ki jo je treba uporabljati pri krščevanju, mora biti, razen v sili, blagoslovljena po predpisih bogoslužnih knjig.

Kan. 854 — Krst naj se deli s potapljanjem ali z oblijanjem v skladu s predpisi škofovskve konference.

Kan. 855 — Starši, botri in župnik naj skrbijo, da krščenec ne bo imel imena, ki bi bilo tuje krščanskemu četu.

Kan. 856 — Čeprav je dovoljeno krščevati vsak dan, se priporoča, da je krščevanje redno ob nedeljah ali, če je mogoče, med velikonočno vigilijo.

Kan. 857 — § 1. Pravi kraj za krščevanje je, razen v sili, cerkev ali kapela.

§ 2. Praviloma naj bo odrasli krščen v domači župnijski cerkvi, otrok pa v župnijski cerkvi svojih staršev, razen kadar bi upravičen razlog svetoval kaj drugega.

Kan. 858 — § 1. Vsaka župnijska cerkev naj ima krstilnik; vejlja pa zakonita pripadna pravica, ki so jo druge cerkve že pridobile.

§ 2. Če vernikom ustreza, more krajevni ordinarij, po posvetu s krajevnim župnikom, dovoliti ali zapovedati, da je krstilnik tudi v drugi cerkvi ali kapeli iste župnije.

Kan. 859 — Če zaradi oddaljenosti kraja ali zaradi drugih okoliščin krščenec brez velike težave ne more priti ali ga ne morejo

distantiam aliave adiuncta, sine gravi incommodo accedere vel transferri nequeat, baptismus conferri potest et debet in alia propinquiore ecclesia vel oratorio, aut etiam alio in loco decenti.

Can. 860 — § 1. Praeter casum necessitatis, baptismus ne conferatur in domibus privatis, nisi loci Ordinarius gravi de causa id permiserit.

§ 2. In valetudinariis, nisi aliter Episcopus dioecesanus statuerit, baptismus ne celebretur, nisi in casu necessitatis vel alia ratione pastorali cogente.

Caput II

DE BAPTISMI MINISTRO

Can. 861 — § 1. Minister ordinarius baptismi est Episcopus, presbyter et diaconus, firmo praescripto can. 530, n. 1.

§ 2. Absente aut impedito ministro ordinario, licite baptismum confert catechista aliusve ad hoc munus ab Ordinario loci deputatus, immo, in casu necessitatis, quilibet homo debita intentione motus; solliciti sint animarum pastores, praesertim parochus, ut christifideles de recto baptizandi modo edoceantur.

Can. 862 — Excepto casu necessitatis, nemini licet, sine debita licentia, in alieno territorio baptismum conferre, ne suis quidem subditis.

Can. 863 — Baptismus adulorum, saltem eorum qui aetatem quattuordecim annorum expleverunt, ad Episcopum dioecesanum deferatur ut, si id expedire iudicaverit, ab ipso administretur.

Caput III

DE BAPTIZANDIS

Can. 864 — Baptismi capax est omnis et solus homo nondum baptizatus.

Can. 865 — § 1. Ut adultus baptizari possit, oportet voluntatem baptismum recipiendi manifestaverit, de fidei veritatibus obligationibusque christianis sufficienter sit instructur atque in vita christiana per catechumenatum sit probatus; admoneatur etiam ut de peccatis suis doleat.

§ 2. Adultus, qui in periculo mortis versatur, baptizari potest si, aliquam de praecipuis fidei veritatibus cognitionem habens, quovis modo intentionem suam baptismum recipiendi manifestaverit et promittat se christiana religionis mandata esse servaturum.

prinesti v župnijsko cerkev ali v drugo cerkev ali kapelo, o kateri govori kan. 858, § 2, je mogoče in treba krst podeliti v drugi bližnji cerkvi ali kapeli ali tudi na drugem primernem kraju.

Kan. 860 — § 1. V zasebnih hišah naj ne bo krščevanja razen v sili ali, če je to krajevni ordinarij dovolil iz tehtnega razloga.

§ 2. V bolnišnicah naj ne bo krščevanja razen v nujni potrebi ali iz drugega nujnega pastoralnega razloga, ali če bi krajevni škof določil drugače.

Drugo poglavje

KRSTITELJ

Can. 861 — § 1. Redni krstitelj je škof, duhovnik in diakon, veila pa predpis kan. 530, št. 1.

§ 2. Če ni rednega krstitelja ali je ta oviran, dopustno krsti katehist ali kdo drug, ki ga je za to pooblastil krajevni ordinarij, v sili pa celo vsak človek, ki ima potreben namen; pastoralni delavci, zlasti župniki, pa naj skrbijo, da bodo verniki poučeni, kako se pravilno krščuje.

Can. 862 — Razen v sili nihče ne sme brez potrebnega dovoljenja krščevati na tujem ozemlju, niti svojih podrejenih.

Can. 863 — Krst odraslih, vsaj tistih, ki so spolnili štirinajst let, naj se priglasi krajevnemu škofu, da bo on krstil, če se mu bo zdelo primerno.

Tretje poglavje

KRŠČENCI

Can. 864 — Krst more prejeti vsak človek in samo človek, ki še ni krščen.

Can. 865 — § 1. Da je odrasli lahko krščen, je potrebno, da izrazi voljo glede prejema krsta, da je dovolj poučen v verskih resnicah in v krščanskih dolžnostih in da je s katehumenatom utrijen v krščanskem življenju; opozoriti ga je tudi treba, da se mora kesati svojih grehov.

§ 2. Odrasli, ki je v smrtni nevarnosti, je lahko krščen, če vsaj nekoliko pozna glavne verske resnice in na kakršenkoli način izrazi svojo voljo glede prejema krsta ter obljubi, da bo spolnjeval zapovedi krščanske vere.

Can. 866 — Adultus qui baptizatur, nisi gravis obstet ratio, statim post baptismum confirmetur atque celebrationem eucharisticam, communionem etiam recipiendo, participet.

Can. 867 — § 1. Parentes obligatione tenentur curandi ut infantes intra priores hebdomadas baptizentur; quam primum post nativitatem, immo iam ante eam, parochum adeant ut sacramentum pro filio petant et debite ad illud praeparentur.

§ 2. Si infans in periculo mortis versetur, sine ulla mora baptizetur.

Can. 868 — § 1. Ut infans licite baptizetur, oportet:

1° parentes, saltem eorum unus aut qui legitime eorundem locum tenet, consentiant;

2° spes habeatur fundata eum in religione catholica educatum iri; quae si prorsus deficiat, baptismus secundum praescripta iuris particularis differatur, monitis de ratione parentibus.

§ 2. Infans parentum catholicorum, immo et non catholicorum, in periculo mortis licite baptizatur, etiam invitatis parentibus.

Can. 869 — § 1. Si dubitetur num quis baptizatus fuerit, aut baptismus valide collatus fuerit, dubio quidem post seriam investigationem permanente, baptismus eidem sub condicione conferatur.

§ 2. Baptizati in communitate ecclesiali non catholica non sunt sub condicione baptizandi, nisi, inspecta materia et verborum forma in baptismo collato adhibitis neenon attenta intentione baptizati adulti et ministri baptizantis, seria ratio adsit de baptismi validitate dubitandi.

§ 3. Quod si, in casibus de quibus in §§ 1 et 2, dubia remaneat baptismi collatio aut validitas, baptismus ne conferatur nisi postquam baptizando, si sit adultus, doctrina de baptismi sacramento exponatur, atque eidem aut, si de infante agitur, eius parentibus rationes dubiae validitatis baptismi celebrati declarentur.

Can. 870 — Infans expositus aut inventus, nisi re diligenter investigata de eius baptismo constet, baptizetur.

Can. 871 — Fetus abortivi, si vivant, quatenus fieri potest, baptizentur.

Caput IV DE PATRINIS

Can. 872 — Baptizando, quantum fieri potest, detur patrinus, cuius est baptizando adulto in initiatione christiana adstare, et baptizandum infantem una cum parentibus ad baptismum praesentare

Kan. 866 — Ako ne nasprotuje tehten razlog, naj bo odrasli krščenec takoj po krstu birman in naj se udeleži evharističnega opravila, pri katerem prejme tudi obhajilo.

Kan. 867 — § 1. Starši so dolžni poskrbeti, da bodo otroci krščeni v prvih tednih; čimprej po rojstvu, če ne že prej, naj gredo k župniku, da bodo prosili za otrokov krst in se nanj pripravili, kakor je prav.

§ 2. Če je otrok v smrtni nevarnosti, ga je treba krstiti brez odlašanja.

Can. 868 — § 1. Da bo otrok dopustno krščen, se zahteva:

1. da starši, vsaj eden od obeh, ali tisti, ki ju zakonito nadomešča, v to privolijo;

2. da je utemeljeno upanje, da ga bo mogoče vzgajati v katoliški veri; če tega upanja sploh ni, je treba krst odložiti v skladu s predpisi območnega prava, staršem pa je razloge treba pojasniti.

§ 2. Otroka katoliških in tudi nekatoliških staršev je v smrtni nevarnosti dopustno krstiti, celo proti volji staršev.

Can. 869 — § 1. V dvomu, ali je bil kdo krščen ali krst veljavno podeljen, in če dvom ostane tudi po skrbni preiskavi, je treba krstiti pogojno.

§ 2. Krščenih v nekatoliški cerkveni skupnosti ni dovoljeno pogojno krstiti, razen če obstaja resen razlog za dvom o veljavnosti krsta tako glede snovi in besedila, ki je bilo uporabljeno pri krščevanju, kot glede namena odraslega krščenca in krstitelja.

§ 3. Kadar v primerih, o katerih govorita §§ 1 in 2, ostaja dvom o podelitev ali veljavnosti krsta, naj se krst podeli šele potem, ko krščencu, če je odrasel, razložimo nauk o zakramenu krsta, in ko njemu ali njegovim staršem, če je otrok, pojasnimo razloge glede dvoma o veljavnosti podeljenega krsta.

Can. 870 — Izpostavljen ali najden otrok naj se krsti, ako po skrbnem poizvedovanju ni ugotovljeno, da je krščen.

Can. 871 — Splavljeni plodovi naj se krstijo, če živijo, kolikor je to mogoče.

Četrto poglavje BOTRI

Kan. 872 — Če je le mogoče, naj ima krščenec botra; pri krstu odraslega je naloga botra, da sodeluje pri uvajanju v krščanstvo, pri krstu otroka pa, da ga skupaj s starši pri krstu predstavi in da si

itemque operam dare ut baptizatus vitam christianam baptismo congruam ducat obligationesque eidem inhaerentes fideliter adimpleat.

Can. 873 — Patrinus unus tantum vel matrina una vel etiam unus et una assumantur.

Can. 874 — § 1. Ut quis ad munus patrini suscipiendum admittatur, oportet:

1° ab ipso baptizando eiusve parentibus aut ab eo qui eorum locum tenet aut, his deficientibus, a parocho vel ministro sit designatus atque aptitudinem et intentionem habeat hoc munus gerendi;

2° decimum sextum aetatis annum expleverit, nisi alia aetas ab Episcopo dioecesano statuta fuerit vel exceptio iusta de causa parocho aut ministro admittenda videatur;

3° sit catholicus, confirmatus et sanctissimum Eucharistiae sacramentum iam receperit, idemque vitam ducat fidei et muneri suscipiendo congruam;

4° nulla poena canonica legitimate irrogata vel declarata sit in nodatus;

5° non si pater aut mater baptizandi.

§ 2. Baptizatus ad communitatem ecclesiale non catholicam pertinens, nonnisi una cum patrino catholico, et quidem ut testis tantum baptismi, admittatur.

Caput IV

DE COLLATI BAPTISMI PROBATIONE ET ADNOTATIONE

Can. 875 — Qui baptismum administrat curet ut, nisi adsit patrinus, habeatur saltem testis quo collatio baptismi probari possit.

Can. 876 — Ad collatum baptismum comprobandum, si nemini fiat praeiudicium, sufficit declaratio unius testis omni exceptione maioris, aut ipsius baptizati iusiurandum, si ipse in aetate adulta baptismum receperit.

Can. 877 — § 1. Parochus loci, in quo baptismus celebratur, debet nomina baptizatorum, mentione facta de ministro, parentibus, patrinis neconon, si adsint, testibus, de loco ac die collati baptismi, in baptizatorum libro sedulo et sine ulla mora referre, simul indicatis die et loco nativitatis.

§ 2. Si de filio agatur e matre non nupta nato, matris nomen inserendum est, si publice de eius maternitate constet aut ipsa sponte sua, scripto vel coram duobus testibus, id petat; item nomen patris inscribendum est, si eius paternitas probatur aliquo publico documento aut ipsius declaratione coram parocho et duobus testibus fac-

prizadeva, da bo krščeni po krstu živel, kakor je primerno za kristjana, in vestno spolnjeval dolžnosti, ki iz krsta izhajajo.

Kan. 873 — Boter ali botra naj bo samo eden ali ena, lahko pa sta eden in ena.

Can. 874 — § 1. Da je komu dovoljeno sprejeti službo botra, je treba:

1. da ga izbere krščenec sam ali njegovi starši oziroma njihov namestnik, če pa teh ni, župnik ali krstitelj; biti mora sposoben in voljan opravljati to službo;

2. da je spolnil šestnajst let, razen če krajevni škof določi drugo starost ali iz upravičenega razloga župnik ali krstitelj sodi, da lahko dovoli izjemo;

3. da je katoličan, da je bil že pri birmi in pri obhajilu in da živi primerno veri in nalogi, ki jo bo sprejel;

4. da mu ni bila nobena cerkvena kazen zakonito naložena ali razglašena;

5. da ni krščencu oče ali mati.

§ 2. Krščeni, ki je član nekatoliške cerkvene skupnosti, je lahko hkrati s katoliškim botrom samo priča krsta.

Peto poglavje

DOKAZ IN ZAPIS PODELJENEGA KRSTA

Can. 875 — Krstitelj naj skrbi, da bo takrat, kadar ni botra, navzoča vsaj priča, ki bo mogla izpričati, da je bil krst podeljen.

Can. 876 — Za dokaz o podeljenem krstu zadostuje, če ni nikomur v škodo, izjava ene priče, proti kateri ni ugovora; ali prisega samega krščenega, če je bil krščen že odrasel.

Can. 877 — § 1. Župnik kraja, kjer je bil krst opravljen, mora skrbno in brez odlašanja vpisati v krstno knjigo imena krščenih in navesti krstitelja, starše, botre in priče, če so navzoče, kraj in dan krsta, ko navede tudi dan in kraj rojstva.

§ 2. Če gre za otroka neporočene matere, je treba vpisati ime matere, če je njeno materinstvo javno znano ali sama prostovoljno pismeno ali pred dvema pričama za to prosi; prav tako je treba

ta; in ceteris casibus, inscribatur baptizatus, nulla facta de patris aut parentum nomine indicatione.

§ 3. Si de filio adoptivo agitur, inscribantur nomina adoptantium necnon, saltem si ita fiat in actu civili regionis, parentum naturalium ad normam §§ 1 et 2, attentis Episcoporum conferentiae praescriptis.

Can. 878 — Si baptismus neque a parocho neque eo praesente administratus fuerit, minister baptismi, quicumque est, de collato baptismo certiore facere debet parochum paroeciae in qua baptismus administratus est, ut baptismum adnotet ad normam can. 877, § 1.

Titulus II

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS

Can. 879 — Sacramentum confirmationis, quod characterem imprimit et quo baptizati, iter initiationis christianaee prosequentes, Spiritus Sancti dono ditantur atque perfectius Ecclesiae vinculantur, eosdem roborat arctiusque obligat ut verbo et opere testes sint Christi fidemque diffundant et defendant.

Caput I

DE CONFIRMATIONIS CELEBRATIONE

Can. 880 — § 1. Sacramentum confirmationis confertur per unctionem chrismatis in fronte, quae fit manus impositione atque per verba in probatis liturgicis libris praescripta.

§ 2. Chrisma in sacramento confirmationis adhibendum debet esse ab Episcopo consecratum, etiamsi sacramentum a presbytero ministretur.

Can. 881 — Expedit ut confirmationis sacramentum in ecclesia, et quidem intra Missam, celebretur; ex causa tamen iusta et rationabili, extra Missam et quolibet loco digno celebrari potest.

Caput II

DE CONFIRMATIONIS MINISTRO

Can. 882 — Confirmationis minister ordinarius est Episcopus; valide hoc sacramentum confert presbyter quoque hac facultate vi iuris universalis aut peculiaris concessionis competentis auctoritatis instructus.

vpisati ime očeta, če je njegovo očetovstvo znano iz kake javne listine ali če sam to izjavi pred župnikom in dvema pričama; v drugih primerih se krščeni vpiše brez navedbe imena očeta ali staršev.

§ 3. Če gre za posvojenega otroka, je treba vpisati imena posvojiteljev in, če je tako vsaj v civilnih maticnih knjigah tiste regije, tudi naravnih staršev po določbi §§ 1 in 2, upoštevajoč predpise škofovskne konference.

Kan. 878 — Če ni krstil župnik niti ni bil pri krstu navzoč, mora krstitev, kdorkoli že je, sporočiti, da je bil krst podeljen, župniku župnije, v kateri je krščeval, da bo ta krst vpisal po določbi kan. 877, § 1.

Drugi naslov

BIRMA

Kan. 879 — Zakrament birme vtsne neizbrisno znamenje in kršcene, ki nadaljujejo pot uvajanja v krščanstvo, obogati z darom Svetega Duha in popolnje poveže s Cerkvio, jih okrepi in jim naloži še večjo dolžnost, da so z besedo in dejanjem Kristusove priče ter širijo in branijo vero.

Prvo poglavje

BIRMANSKO OPRAVILLO

Kan. 880 — § 1. Zakrament birme se podeljuje z maziljenjem s krizmo na čelu med položitvijo roke in z besedami, ki so določene v odobrenih bogoslužnih knjigah.

§ 2. Krizmo, ki jo je treba uporabljati pri zakramantu birme, mora posvetiti škof, čeprav deli zakrament duhovnik.

Kan. 881 — Primerno je, da je birmansko opravilo v cerkvi in to med mašo; iz upravičenega in pametnega razloga pa more biti izven maše in na vsakem primerenem kraju.

Drugo poglavje

BIRMOVALEC

Kan. 882 — Redni birmovalec je škof; veljavno podeli ta zakrament tudi duhovnik, ki ima to pravico po splošnem pravu ali posebnem dovoljenju pristojne oblasti.

Can. 883 — Ipso iure facultate confirmationem ministrandi gaudent:

1° intra fines sua dictonis, qui iure Episcopo dioecesano aequi-parantur;

2° quoad personam de qua agitur, presbyter qui, vi officii vel mandati Episcopi dioecesani, infantia egressum baptizat aut iam baptizatum in plenam Ecclesiae catholicae communionem admittit;

3° quoad eos qui in periculo mortis versantur, parochus, immo quilibet presbyter.

Can. 884 — § 1. Episcopus dioecesanus confirmationem administret per se ipse aut curet ut per alium Episcopum administretur; quod si necessitas id requirat, facultatem concedere potest uni vel pluribus determinatis presbyteris, qui hoc sacramentum administrent.

§ 2. Gravi de causa, Episcopus itemque presbyter, vi iuris aut peculiaris concessionis competentis auctoritatis facultate confirmandi donatus, possunt in singulis casibus presbyteros, ut et ipsi sacramentum administrent, sibi sociare.

Can. 885 — § 1. Episcopus dioecesanus obligatione tenetur curandi ut sacramentum confirmationis subditis rite et rationabiliter petentiibus conferatur.

§ 2. Presbyter, qui hac facultate gaudet, eadem uti debet erga eos in quorum favorem facultas concessa est.

Can. 886 — § 1. Episcopus in sua dioecesi sacramentum confirmationis legitime administrat etiam fidelibus non subditis, nisi obstet expressa proprii ipsorum Ordinarii prohibitio.

§ 2. Ut in aliena dioecesi confirmationem licite administret, Episcopus indiget, nisi agatur de suis subditis, licentia saltem rationabiliter praesumpta Episcopi dioecesani.

Can. 887 — Presbyter facultate confirmationem ministrandi gaudens, in territorio sibi designato hoc sacramentum extraneis quoque licite confert, nisi obstet proprii eorum Ordinarii vetitum; illud vero in alieno territorio nemini valide confert, salvo praescripto can. 883, n. 3.

Can. 888 — Intra territorium in quo confirmationem conferre valent, ministri in locis quoque exemptis eam ministrare possunt.

Caput III DE CONFIRMANDIS

Can. 889 — § 1. Confirmationis recipienda capax est omnis et solus baptizatus, nondum confirmatus.

Kan. 883 — Po samem pravu imajo pravico birmovati:

1. vsi, ki imajo enake pravice kot krajevni škof, v mejah svojega ozemlja;

2. duhovnik, ki po službi ali naročilu krajevnega škofa krsti koga, ki je že odrasel otroški dobi, ali že krščenega sprejme v polno občestvo katoliške Cerkve;

3. župnik in celo vsak duhovnik tiste, ki so v smrtni nevarnosti.

Kan. 884 — § 1. Krajevni škof naj birma sam ali pa poskrbi, da bo birmal drug škof; kadar je potrebno, lahko pooblasti enega ali več določenih duhovnikov, da bodo delili ta zakrament.

§ 2. Iz tehtnega razloga si sme škof in tudi duhovnik, ki po pravu ali posebnem pooblastilu pristojne oblasti sme birmovati, v posameznih primerih privzeti duhovnike, da tudi ti delijo zakrament.

Kan. 885 — § 1. Krajevni škof mora skrbeti, da se bo delil zakrament birme podrejenim, ki pravilno in po pameti zanj prosijo.

§ 2. Duhovnik, ki ima pravico birmovati, jo mora uporabljati za tiste, v korist katerih je bila pravica podeljena.

Kan. 886 — § 1. Škof zakonito birmuje v svoji škofiji tudi verenike, ki mu niso podrejeni, če njihov lastni ordinarij tega izrečno ne prepove.

§ 2. Da bo v tuji škofiji dopustno birmoval, potrebuje škof, razen če gre za njegove podrejene, dovoljenje krajevnega škofa, za katero se vsaj po pameti vnaprej domneva, da je dano.

Kan. 887 — Duhovnik, ki ima pravico birmovati, dopustno deli ta zakrament na ozemlju, ki mu je določeno, tudi tujcem, razen če je njihov lastni ordinarij to prepovedal; na tujem ozemlju pa ga nikomur ne podeli veljavno, velja pa predpis kan. 883, št. 3.

Kan. 888 — Na ozemlju, na katerem služabniki smejo birmovati, lahko delijo birmo tudi na izvzetih krajih.

Tretje poglavje BIRMANCI

Kan. 889 — § 1. Birno more prejeti vsak krščen in samo krščen, ki še ni birman.

§ 2. Extra periculum mortis, ut quis licite confirmationem recipiat, requiritur, si rationis usu polleat, ut sit apte institutus, rite dispositus et promissiones baptismales renovare valeat.

Can. 890 — Fideles tenentur obligatione hoc sacramentum tempestive recipiendi; carent parentes, animarum pastores, praesertim parochi, ut fideles ad illud recipiendum rite instruantur et opportuno tempore accedant.

Can. 891 — Sacramentum confirmationis conferatur fidelibus circa aetatem discretionis, nisi Episcoporum conferentia aliam aetatem determinaverit, aut adsit periculum mortis vel, de iudicio ministri, gravis causa aliud suadeat.

Caput IV

DE PATRINIS

Can. 892 — Confirmando, quantum id fieri potest, adsit patrinus, cuius est curare ut confirmatus tamquam verus Christi testis se gerat obligationesque eidem sacramento inherentes fideliter adimpleat.

Can. 893 — § 1. Ut quis patrini munere fungatur, condiciones adimpleat oportet, de quibus in can. 874.

§ 2. Expedit ut tamquam patrinus assumatur qui idem munus in baptismo suscepit.

Caput V

DE COLLATAE CONFIRMATIONIS PROBATIONE ET ADNOTATIONE

Can. 894 — Ad collatam confirmationem probandam serventur praescripta can. 876.

Can. 895 — Nomina confirmatorum, facta mentione ministri, parentum et patrinorum, loci et diei collatae confirmationis in librum confirmatorum Curiae dioecesanae adnotentur, vel, ubi id praescripsit Episcoporum conferentia aut Episcopus dioecesanus, in librum in archivo paroeciali conservandum; parochus debet de collata confirmatione monere parochium loci baptismi, ut adnotatio fiat in libro baptizatorum, ad normam can. 535, § 2.

Can. 896 — Si parochus loci praesens non fuerit, eundem de collata confirmatione minister per se vel per alium quam primum certior faciat.

§ 2. Izven smrtne nevarnosti mora za doposten prejem birmetisti, ki lahko razumno ravna, biti primerno poučen, pravilno notranje pripravljen in zmožen obnoviti krstne obljube.

Kan. 890 — Vernike veže dolžnost, da prejmejo ta zakrament dovolj zgodaj; starši in pastoralni delavci, zlasti župniki, naj skrbijo, da bodo verniki za prejem birme pravilno poučeni in da jo bodo v primerem času prejeli.

Kan. 891 — Zakrament birme naj se deli vernikom približno v letih, ko pridejo k pameti, razen če je škofovská konferenca določila drugo starost ali če gre za smrtno nevarnost ali če po presoji birovalca tehten razlog svetuje kaj drugega.

Cetrto poglavje

BOTRI

Kan. 892 — Če je mogoče, naj ima birmanec botra, ki je dolžan skrbeli, da bo birmani živel kot resnična Kristusova priča in vestno spoljeval dolžnosti, ki so povezane s tem zakramentom.

Kan. 893 — § 1. Da kdo lahko opravlja službo botra, mora spoljevati pogoje, naštete v kan. 874.

§ 2. Primerno je, da je za botra isti, ki je to službo sprejel pri krstu.

Peto poglavje

DOKAZ IN ZAPIS PODELJENE BIRME

Kan. 894 — Glede dokaza podeljene birme se je treba ravnati po predpisih kan. 876.

Kan. 895 — Imena birmancev in tudi birovalca, staršev in bočrov, kraj in dan birme je treba vpisati v knjigo birmancev škoftiske kurije ali, kjer je tako predpisala škofovská konferenca ali krajevni škof, v knjigo, ki se mora hraniti v župnijskem arhivu; o podeljeni birmi mora župnik obvestiti župnika kraja krsta, da to znamuje v krstni knjigi po določbi kan. 535, § 2.

Kan. 896 — Če župnik kraja ni bil navzoč, naj ga birovalec čimprej sam ali po kom drugem obvesti o podeljeni birmi.

Titulus III

DE SANCTISSIMA EUCHARISTIA

Can. 897 — Augustissimum Sacramentum est sanctissima Eucharistia, in qua ipsem Christus Dominus continetur, offertur ac sumitur, et qua continuo vivit et crescit Ecclesia. Sacrificium eucharisticum, memoriale mortis et resurrectionis Domini, in quo Sacrificium crucis in saecula perpetuatur, totius cultus et vitae christiana est culmen et fons, quo significatur et efficitur unitas populi Dei et corporis Christi aedificatio perficitur. Cetera enim sacramenta et omnia ecclesiastica apostolatus opera cum sanctissima Eucharistia cohaerent et ad eam ordinantur.

Can. 898 — Christifideles maximo in honore sanctissimam Eucharistiam habeant, actuosam in celebratione augustissimi Sacrificii partem habentes, devotissime et frequenter hoc sacramentum recipientes, atque summa cum adoratione idem colentes; animarum pastores doctrinam de hoc sacramento illustrantes, fideles hanc obligationem sedulo edoceant.

Caput I

DE EUCHARISTICA CELEBRATIONE

Can. 899 — § 1. Eucharistica celebratio actio est ipsius Christi et Ecclesiae, in qua Christus Dominus, ministerio sacerdotis, semetipsum, sub speciebus panis et vini substantialiter praesentem, Deo Patri offert atque fidelibus in sua oblatione sociatis se praebet ut cibum spiritualem.

§ 2. In eucharistica Synaxi populus Dei in unum convocatur, Episcopo aut, sub eius auctoritate presbytero praeside, personam Christi gerente, atque omnes qui intersunt fideles, sive clerici sive laici, suo quisque modo pro ordinum et liturgicorum munerum diversitate, participando concurrunt.

§ 3. Celebratio eucharistica ita ordinetur, ut omnes participantexinde plurimos capiant fructus, ad quos obtinendos Christus Dominus Sacrificium eucharisticum instituit.

Art. 1

DE SANCTISSIMAE EUCHARISTIAE MINISTRO

Can. 900 — § 1. Minister, qui in persona Christi sacramentum Eucharistiae confidere valet, est solus sacerdos valide ordinatus.

Tretji naslov

PRESVETA EVHARISTIJA

Kan. 897 — Najsvejši zakrament je presveto evharistija, v kateri je sam Kristus Gospod navzoč, se daruje in je hrana, Cerkev pa po njej trajno živi in raste. Evharistična daritev, spominski obed Gospodove smrti in vstajenja, v kateri traja daritev na križu vse čase, je višek in vir vsega bogočastja in krščanskega življenja, po njej se označuje in uresničuje edinost božjega ljudstva in se dovršuje graditev Kristusovega telesa. Drugi zakramenti in vsa cerkvena dela apostolata so namreč tesno povezani s presveto evharistijo in nanjo naravnani.

Kan. 898 — Verniki naj imajo presveto evharistijo v največji časti, dejavno naj se udeležujejo obhajanja najsvejše daritve, ko zelo pobožno in pogostoma prejemajo ta zakrament in ga častijo z najvišjim češčenjem; pastoralni delavci naj v razlagi nauka o tem zakramenu skrbno poučujejo vernike glede te dolžnosti.

Prvo poglavje

EVHARISTIČNO OPRAVIVO

Kan. 899 — § 1. Evharistično opravilo je delo samega Kristusa in Cerkve, v katerem Kristus Gospod, po službi duhovnika podstatno navzoč pod podobama kruha in vina, sam sebe daruje Bogu Očetu, in se vernikom, ki so z njim združeni, v daritvi daje kot duhovna jed.

§ 2. Pri evharističnem obedu, ki mu predseduje škof ali od njega pooblaščeni duhovnik, oba pa delujeta v Kristusovi osebi, je božje ljudstvo poklicano v skupnost, vsi verniki, ki so navzoči, tako kleriki kot laiki, pa se ga udeležujejo vsak na svoj način po različnosti stopenj svetega reda in liturgičnih služb.

§ 3. Evharistično opravilo naj bo tako urejeno, da bodo vsi udeleženci iz tega prejemali čim več sadov, saj je Kristus Gospod postavil evharistično daritev zato, da bi jih prejemali.

Prvi člen

SLUŽABNIK PRESVETE EVHARISTIJE

Kan. 900 — § 1. Služabnik, ki v Kristusovi osebi more uresničiti evharistični zakrament, je samo veljavno posvečen duhovnik.

§ 2. Licite Eucharistiam celebrat sacerdos lege canonica non impeditus, servatis praescriptis canonum qui sequuntur.

Can. 901 — Integrum est sacerdoti Missam applicare pro quibusvis, tum vivis tum defunctis.

Can. 902 — Nisi utilitas christifidelium aliud requirat aut suadeat, sacerdotes Eucharistiam concelebrare possunt, integra tamen pro singularis libertate manente Eucharistiam individuali modo celebrandi, non vero eo tempore, quo in eadem ecclesia aut oratorio concelebratio habetur.

Can. 903 — Sacerdos ad celebrandum admittatur etiamsi rectori ecclesiae sit ignotus, dummodo aut litteras commendatitias sui Ordinarii vel sui Superioris, saltem intra annum datas, exhibeat, aut prudenter existimari possit eundem a celebratione non esse impeditum.

Can. 904 — Sacerdotes, memoria semper tenentes in mysterio Sacrificii eucharistici opus redemptionis continuo exerceri, frequenter celebrent; immo enixe commendatur celebratio cotidiana, quae quidem, etiam si praesentia fidelium haberi non possit, actus est Christi et Ecclesiae, in quo peragendo munus suum praecipuum sacerdotes adimplent.

Can. 905 — § 1. Exceptis casibus in quibus ad normam iuris licitum est pluries eadem die Eucharistiam celebrare aut concelebrare, non licet sacerdoti plus semel in die celebrare.

§ 2. Si sacerdotum penuria habeatur, concedere potest loci Ordinarius ut sacerdotes, iusta de causa, bis in die, immo, necessitate pastorali id postulante, etiam ter in diebus dominicis et festis de praecerto, celebrent.

Can. 906 — Nisi iusta et rationabili de causa, sacerdos Sacrificium eucharisticum ne celebret sine participatione alicuius saltem fidelis.

Can. 907 — In celebratione eucharistica diaconis et laicis non licet orationes, speciatim precem eucharisticam, proferre vel actionibus fungi, quae sacerdotis celebrantis sunt propriae.

Can. 908 — Sacerdotibus catholicis vetitum est una cum sacerdotibus vel ministris Ecclesiarum communitatumve ecclesialium plenam communionem cum Ecclesia catholica non habentium, Eucharistiam concelebrare.

Can. 909 — Sacerdos ne omittat ad eucharistici Sacrificii celebrationem oratione debite se praeparare, eoque expleto Deo gratias agere.

§ 2. Dopustno obhaja evharistijo duhovnik, ki ga ne ovira cerkvenopravni zakon, ravnati pa se mora po predpisih naslednjih kanonov.

Kan. 901 — Duhovnik ima vso pravico darovati mašo za kogarkoli, tako za žive kot za mrtve.

Kan. 902 — Duhovniki lahko somašujejo, razen če korist vernikov zahteva ali svetuje kaj drugega, neokrnjena pa ostane svoboda vsakogar, da obhaja evharistijo posamič, vendar ne v istem času, ko je v isti cerkvi ali kapeli somaševanje.

Kan. 903 — Duhovniku naj se dovoli maševati, čeprav ga rektor cerkve ne pozna, da se le izkaže z največ leto dni starim pismenim priporočilom svojega ordinarija ali predstojnika ali če je po pameti mogoče soditi, da mu maševanje ni prepovedano.

Kan. 904 — V trajni zavesti, da se v skrivnosti evharistične daritve nenehno izvršuje delo odrešenja, naj duhovniki pogostoma mašujejo; zelo se priporoča maševanje celo vsak dan, ker je to dejanje Kristusa in Cerkve, s katerim duhovniki spolnjujejo svojo najoddličnejšo nalogu, tudi takrat, ko ni mogoče, da bi bili verniki navzoči.

Kan. 905 — § 1. Razen v primerih, ko je po pravni določbi dovoljeno obhajati evharistijo ali somaševati večkrat isti dan, duhovnik ne sme maševati več kot enkrat na dan.

§ 2. Ob pomanjkanju duhovnikov lahko krajevni ordinarij dovoli, da duhovniki iz upravičenega razloga mašujejo dvakrat na dan ali, če to zahteva pastoralna potreba, ob nedeljah in zapovedanih praznih celo trikrat.

Kan. 906 — Razen iz upravičenega in pametnega razloga naj duhovnik ne obhaja evharistične daritve, če se je ne udeležuje vsaj kak vernik.

Kan. 907 — Pri obhajanju evharistije diakoni in laiki ne smejo moliti prošenj, zlasti ne evharistične molitve, ali opravljati tega, kar je lastno mašniku.

Kan. 908 — Katoliškim duhovnikom je prepovedano somaševati z duhovniki ali služabniki Cerkva in cerkvenih skupnosti, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo.

Kan. 909 — Duhovnik naj ne opušča potrebne molitvene priprave na obhajanje evharistične daritve, po njej pa zahvale Bogu.

Can. 910 — § 1. Minister ordinarius sacrae communionis est Episcopus, presbyter et diaconus.

§ 2. Extraordinarius sacrae communionis minister est acolythus necnon alius christifidelis ad normam can. 230, § 3 deputatus.

Can. 911 — § 1. Officium et ius sanctissimam Eucharistiam per modum Viatici ad infirmos deferendi habent parochus et vicarii paroeciales, cappellani, necnon Superior communitatis in clericalibus institutis religiosis aut societatibus vitae apostolicae quoad omnes in domo versantes.

§ 2. In casu necessitatis aut de licentia saltem praesumpta parochi, cappellani vel Superioris, cui postea notitiam dari oportet, hoc facere debet quilibet sacerdos vel alius sacrae communionis minister.

Art. 2

DE SANCTISSIMA EUCHARISTIA PARTICIPANDA

Can. 912 — Quilibet baptizatus, qui iure non prohibeatur, admitti potest et debet ad sacram communionem.

Can. 913 — § 1. Ut sanctissima Eucharistia ministrari possit pueris, requiritur ut ipsi sufficienti cognitione et accurata praeparatione gaudent, ita ut mysterium Christi pro suo captu percipient et Corpus Domini cum fide et devotione sumere valeant.

§ 2. Pueris tamen in periculo mortis versantibus sanctissima Eucharistia ministrari potest, si Corpus Christi a communi cibo discernere et communionem reverenter suscipere possint.

Can. 914 — Parentum imprimis atque eorum qui parentum locum tenent necnon parochi officium est curandi ut pueri usum rationis assecuti debite praeparentur et quam primum, praemissa sacramentali confessione, hoc divino cibo reficiantur; parochi etiam est advigilare ne ad sacram Synaxim accendant pueri, qui rationis usum non sint adepti aut quos non sufficienter dispositos iudicaverit.

Can. 915 — Ad sacram communionem ne admittantur excommunicati et interdicti post irrogationem vel declarationem poenae aliquie in manifesto gravi peccato obstinate perseverantes.

Can. 916 — Qui conscient est peccati gravis, sine praemissa sacramentali confessione Missam ne celebret neve Corpori Domini communicet, nisi adsit gravis ratio et deficiat opportunitas confitendi; quo in casu meminerit se obligatione teneri ad eliciendum actum perfectae contritionis, qui includit propositum quam primum confitendi.

Kan. 910 — § 1. Redni delivec obhajila je škof, duhovnik in diakon.

§ 2. Izredni delivec obhajila je mašni pomočnik in tudi drug vernik, pooblaščen po določbi kan. 230, § 3.

Kan. 911 — § 1. Dolžnost in pravico prinašati bolnikom evharistijo kot popotnico imajo župnik in župnijski kaplani, kaplani posebnih skupnosti in tudi predstojnik skupnosti v kleriških redovnih ustanovah in družbah apostolskega življenja vsem, ki so v hiši.

§ 2. V sili ali z vsaj domnevanim dovoljenjem župnika, kaplana posebnih skupnosti ali predstojnika, katerega je treba pozneje obvestiti, pa mora to opraviti vsak duhovnik ali drug delivec obhajila.

Drugi člen

UDELEŽBA PRI PRESVETI EVHARISTIJI

Kan. 912 — Kdor je krščen, se more in mora pustiti k obhajilu, če mu to po pravu ni prepovedano.

Kan. 913 — § 1. Da presveto evharistijo lahko delimo otrokom, morajo imeti zadostno spoznanje in biti skrbno pripravljeni, tako da, kolikor morejo, umevajo Kristusovo skrivnost in morejo z vero in pobožnostjo prejeti Gospodovo telo.

§ 2. V smrtni nevarnosti pa je mogoče presveto evharistijo podeliti otrokom, če morejo Kristusovo telo razlikovati od navadne jedi in spoštljivo prejeti obhajilo.

Kan. 914 — Zlasti starši in njihovi namestniki ter župniki so dolžni poskrbeti, da se bodo otroci, ko pridejo k pameti, na potrebe način pripravili in čimprej po predhodni zakramentalni spovedi nahrаниli s to nebeško jedjo; župnik pa mora paziti, da k svetemu obedu ne bodo pristopili otroci, ki še niso prišli k pameti ali za katere sodi, da še niso dovolj pripravljeni.

Kan. 915 — K obhajilu naj se ne pusti izobčene in tiste, ki so v prepovedi bogoslužja, ko jim je bila ta kazena naložena ali razglašena, in druge, ki trdovratno vztrajajo v javnem velikem grehu.

Kan. 916 — Kdor se zaveda velikega greha, naj ne mašuje oziroma ne prejme obhajila, ne da bi prej opravil zakramentalno spoved, razen če je za to tehten razlog in ni priložnosti za spoved; v tem primeru naj se zaveda, da je dolžan obuditi popolno kesanje, ki vključuje tudi sklep čimprej opraviti spoved.

Can. 917 — Qui sanctissimam Eucharistiam iam recepit, potest eam iterum eadem die suscipere solummodo intra eucharisticam celebrationem cui participat, salvo praescripto can. 921, § 2.

Can. 918 — Maxime commendatur ut fideles in ipsa eucharistica celebratione sacram communionem recipient; ipsis tamen iusta de causa potentibus extra Missam ministretur, servatis liturgicis ritibus.

Can. 919 — § 1. Sanctissimam Eucharistiam recepturus per spatium saltem unius horae ante sacram communionem abstineat a quocumque cibo et potu, excepta tantummodo aqua atque medicina.

§ 2. Sacerdos, qui eadem die bis aut ter sanctissimam Eucharistiam celebra, aliquid sumere potest ante secundam aut tertiam celebrationem, etiamsi non intercesserit spatum unius horae.

§ 3. Aetate proiecti et infirmitate quadam laborantes necnon eorum curae addicti, sanctissimam Eucharistiam accipere possunt, etiamsi intra horam antecedentem aliquid sumpserint.

Can. 920 — § 1. Omnis fidelis, postquam ad sanctissimam Eucharistiam initiatus sit, obligatione tenetur semel saltem in anno, sacram communionem recipiendi.

§ 2. Hoc praeceptum impleri debet tempore paschali, nisi iusta de causa alio tempore intra annum adimpleatur.

Can. 921 — § 1. Christifideles qui versantur in periculo mortis, quavis ex causa procedenti, sacra communione per modum Viatici reficiantur.

§ 2. Etiamsi eadem die sacra communione refecti fuerint, valde tamen suadetur ut qui in vitae discrimen adducti sint, denuo communient.

§ 3. Perdurante mortis periculo, commendatur ut sacra communio pluries, distinctis diebus, administretur.

Can. 922 — Sanctum Viaticum infirmis ne nimium differatur; qui animarum curam gerunt sedulo advigilent, ut eodem infirmi plene sui compotes reficiantur.

Can. 923 — Christifideles Sacrificium eucharisticum participare et sacram communionem suscipere possunt quolibet ritu catholico, firme praescripto can. 844.

Art. 3

DE RITIBUS ET CAEREMONIIS EUCHARISTICAE CELEBRATIONIS

Can. 924 — § 1. Sacrosanctum eucharisticum Sacrificium offerri debet ex pane et vino, cui modica aqua miscenda est.

Kan. 917 — Kdor je že prejel presveto evharistijo, jo sme prejeti še enkrat isti dan samo med evharističnim opravilom, ki se ga udeleži, velja pa predpis kan. 921, § 2.

Kan. 918 — Kar najbolj se priporoča, da verniki prejmejo obhajilo med evharističnim opravilom; tistim, ki upravičeno prosijo, pa naj se obhajilo podeli izven maše v skladu z liturgičnimi obredi.

Kan. 919 — § 1. Kdor bo prejel presveto evharistijo, naj se vsaj eno uro pred obhajilom zdrži vsakršne hrane in pijače, izvzeta je samo voda in zdravilo.

§ 2. Duhovnik, ki isti dan mašuje dvakrat ali trikrat, sme nekaj zaužiti pred drugim in tretjim opravilom, čeprav je vmes manj kot ena ura.

§ 3. Ostareli in kakorkoli bolni ter tisti, ki jim strežejo, smejo prejeti presveto evharistijo, čeprav so v času ene ure pred tem kaj zaužili.

Kan. 920 — § 1. Vsak vernik, ki je že bil pri prvem obhajilu, je dolžan prejeti obhajilo vsaj enkrat v letu.

§ 2. To zapoved mora spolniti v velikonočnem času, razen če jo iz upravičenega razloga spolni v drugem času med letom.

Kan. 921 — § 1. Verniki, ki so v smrtni nevarnosti, pa naj izvira iz kateregakoli vzroka, naj se okrepečajo z obhajilom kot popotnico.

§ 2. Čeprav so se z obhajilom nahranili isti dan, se vendar zelo priporoča, da znova prejmejo obhajilo tisti, ki pridejo v smrtno nevarnost.

§ 3. Če smrtna nevarnost traja, se priporoča, da se obhajilo podeli večkrat v različnih dneh.

Kan. 922 — S sveto popotnico naj se pri bolnikih preveč ne odlaša; pastoralni delavci naj skrbno pazijo, da se bodo bolniki z njo okrepečali pri polni zavesti.

Kan. 923 — Verniki se lahko udeležijo evharistične daritve in prejmejo obhajilo po kateremkoli katoliškem obredu, velja pa predpis kan. 844.

Tretji člen

OBREDNI PREDPISI ZA EVHARISTIČNO OPRAVILO

Kan. 924 — § 1. Presveta evharistična daritev se mora opraviti s kruhom in vinom, kateremu je treba primešati malo vode.

§ 2. Panis debet esse mere triticeus et recenter confectus, ita ut nullum sit periculum corruptionis.

§ 3. Vinum debet esse naturale de genimine vitis et non corruptum.

Can. 925 — Sacra communio conferatur sub sola specie panis aut, ad normam legum liturgicarum, sub utraque specie; in casu autem necessitatis, etiam sub sola specie vini.

Can. 926 — In eucharistica celebratione secundum antiquam Ecclesiae latinae traditionem sacerdos adhibeat panem azymum ubiquecumque litat.

Can. 927 — Nefas est, urgente etiam extrema necessitate, alteram materiam sine altera, aut etiam utramque extra eucharisticam celebrationem, consecrare.

Can. 928 — Eucharistica celebratio peragatur lingua latina aut alia lingua, dummodo textus liturgici legitime approbati fuerint.

Can. 929 — Sacerdotes et diaconi in Eucharistia celebranda et ministranda sacra ornamenta rubricis praescripta deferant.

Can. 930 — § 1. Sacerdos infirmus aut aetate provectus, si stare nequeat, Sacrificium eucharisticum celebrare potest sedens, servatis quidem legibus liturgicis, non tamen coram populo, nisi de licentia loci Ordinarii.

§ 2. Sacerdos caecus aliave infirmitate laborans licite eucharisticum Sacrificium celebrat, adhibendo textum quemlibet Missae ex probatis, adstante, si casus ferat, alio sacerdote vel diacono, aut etiam laico rite instructo, qui eundem adiuvet.

Art. 4

DE TEMPORE ET LOCO CELEBRATIONIS EUCHARISTIAE

Can. 931 — Eucharistiae celebratio et distributio fieri potest quilibet die et hora, iis exceptis, quae secundum liturgicas normas excluduntur.

Can. 932 — § 1. Celebratio eucharistica peragatur in loco sacro, nisi in casu particulari necessitas aliud postulet; quo in casu, in loco honesto celebratio fieri debet.

§ 2. Sacrificium eucharisticum peragendum est super altare dedicatum vel benedictum; extra locum sacram adhiberi potest mensa conveniens, retentis semper tobalea et corporali.

§ 2. Kruh mora biti čisto pšeničen in svež, tako da ni nobene nevarnosti, da bi bil pokvarjen.

§ 3. Vino mora biti naravno, od trte in nepokvarjeno.

Kan. 925 — Obhajilo naj se deli samo pod podobo kruha ali po določbi liturgičnih zakonov pod obema podobama; v sili pa tudi samo pod podobo vina.

Kan. 926 — Pri evharističnem opravilu naj mašnik v skladu s pradavnim izročilom latinske Cerkve uporablja nekvašen kruh, kjerkoli mašuje.

Kan. 927 — Tudi v skrajni sili ni dovoljeno posvetiti le eno snov brez druge ali tudi obe izven evharističnega opravila.

Kan. 928 — Evharistično opravilo je treba opraviti v latinskem ali drugem jeziku, da so le bila liturgična besedila zakonito odobrena.

Kan. 929 — Duhovniki in diakoni naj pri evharističnem opravilu in delitvi evharistije nosijo liturgično obleko po liturgičnih predpisih.

Kan. 930 — § 1. Bolan ali ostarel duhovnik lahko opravi evharistično daritev sede, če ne more stati, pri čemer se mora ravnati po liturgičnih predpisih, vendar ne vpričo ljudstva, razen z dovoljenjem krajevnega ordinarija.

§ 2. Slep ali drugače bolan duhovnik sme opraviti evharistično daritev s kakršnimkoli izmed odobrenih mašnih besedil, ko mu je, če primer zahteva, v pomoč drug duhovnik, diakon ali tudi dobro poučen laik.

Četrti člen

ČAS IN KRAJ EVHARISTIČNEGA OPRAVILA

Can. 931 — Evharistično opravilo in delitev evharistije je lahko vsak dan in vsako uro razen tistih, za katere je to po liturgičnih določbah prepovedano.

Can. 932 — § 1. Evharistično opravilo naj bo v svetem prostoru, razen če v posameznem primeru potreba zahteva kaj drugega; v tem primeru mora biti sveto opravilo na primerinem kraju.

§ 2. Evharistično opravilo je treba opraviti na posvečenem ali blagoslovjenem oltarju; zunaj svetega prostora pa se lahko uporabi primerna miza, vendar vselej pokrita s prtom in korporalom.

Can. 933 — Iusta de causa et de licentia expressa Ordinarii loci licet sacerdoti Eucharistiam celebrare in templo alicuius Ecclesiae aut communis ecclesialis plenam communionem cum Ecclesia catholica non habentium, remoto scandalo.

Caput II

DE SANCTISSIMA EUCHARISTIA ASSERVANDA ET VENERANDA

Can. 934 — § 1. Sanctissima Eucharistia:

1º asservari debet in ecclesia cathedrali aut eidem aequiparata, in qualibet ecclesia paroeciali necnon in ecclesia vel oratorio domui instituti religiosi aut societatis vitae apostolicae adnexo;

2º asservari potest in sacello Episcopi et, de licentia Ordinarii loci, in aliis ecclesiis, oratoriis et sacellis.

§ 2. In locis sacris ubi sanctissima Eucharistia asservatur, adesse semper debet qui eius curam habeat et, quantum fieri potest, sacerdos saltem bis in mense Missam ibi celebret.

Can. 935 — Nemini licet sanctissimam Eucharistiam apud se retinere aut secum in itinere deferre, nisi necessitate pastorali urgente et servatis Episcopi dioecesani praescriptis.

Can. 936 — In domo instituti religiosi aliave pia domo, sanctissima Eucharistia asservetur tantummodo in ecclesia aut in oratorio principali domui adnexo; potest tamen iusta de causa Ordinarius permittere, ut etiam in alio oratorio eiusdem domus asservetur.

Can. 937 — Nisi gravis obstet ratio, ecclesia in qua sanctissima Eucharistia asservatur, per aliquot saltem horas cotidie fidelibus pateat, ut coram sanctissimo Sacramento orationi vacare possint.

Can. 938 — § 1. Sanctissima Eucharistia habitualiter in uno tantum ecclesiae vel oratorii tabernaculo asservetur.

§ 2. Tabernaculum, in quo sanctissima Eucharistia asservatur, situm sit in aliqua ecclesiae vel oratorii parte insigni, conspicua, decore ornata, ad orationem apta.

§ 3. Tabernaculum, in quo habitualiter sanctissima Eucharistia asservatur, sit inamovibile, materia solida non transparenti confectum, et ita clausum ut quam maxime periculum profanationis vitetur.

§ 4. Gravi de causa, licet sanctissimam Eucharistiam, nocturno praesertim tempore, alio in loco tutiore et decoro asservare.

Kan. 933 — Iz upravičenega razloga in z izrečnim dovoljenjem krajevnega ordinarija sme duhovnik opraviti evharistijo v svetišču kakšne Cerkve ali cerkvene skupnosti, ki ni v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo, če se prepreči pohujšanje.

Drugo poglavje

SHRANJEVANJE IN ČEŠČENJE SV. REŠNJEGA TELESA

Can. 934 — § 1. Sveti Rešnje telo:

1. se mora hraniti v stolni ali njej enaki cerkvi, v vsaki župnijski cerkvi in v cerkvi ali kapeli, ki je združena s hišo redovne ustanove ali družbe apostolskega življenja;

2. se more hraniti v škofovi zasebni kapeli in z dovoljenjem krajevnega ordinarija v drugih cerkvah, kapelah in zasebnih kapelah.

§ 2. V svetih prostorijah, kjer se hrani sv. Rešnje telo, mora vedno biti kdo, ki zanj skrbi, duhovnik pa naj, če je le mogoče, vsaj dvakrat na mesec tam mašuje.

Can. 935 — Nihče ne sme imeti sv. Rešnjega telesa pri sebi ali ga nositi s seboj na potovanju, razen iz nujne pastoralne potrebe in v skladu s predpisi krajevnega škofa.

Can. 936 — V hiši redovne ustanove ali v drugi verski hiši naj se sv. Rešnje telo hrani samo v cerkvi ali glavnji kapeli, ki je združena s hišo; iz upravičenega razloga pa ordinarij lahko dovoli, da se hrani še v drugi kapeli iste hiše.

Can. 937 — Razen iz tehtnega razloga naj bo cerkev, kjer se hrani sv. Rešnje telo, vsaj nekaj ur vsak dan odprta vernikom, da bodo lahko molili pred najsvetejšim zakramentom.

Can. 938 — § 1. Sv. Rešnje telo naj se redno hrani samo v enem tabernaklu cerkve ali kapele.

§ 2. Tabernakelj, v katerem se hrani sv. Rešnje telo, naj bo v tistem delu cerkve ali kapele, ki je odličen, viden, lepo okrašen in primeren za molitev.

§ 3. Tabernakelj, v katerem se redno hrani sv. Rešnje telo, naj bo nepremičen, iz trdne in neprozorne snovi in tako zaprt, da je kar najbolj odstranjena nevarnost onečaščenja.

§ 4. Iz tehtnega razloga je dovoljeno, zlasti ponoči, hrani sv. Rešnje telo na drugem, bolj varnem, vendar lepem kraju.

§ 5. Qui ecclesiae vel oratorii curam habet, prospiciat ut clavis tabernaculi, in quo sanctissima Eucharistia asservatur, diligentissime custodiatur.

Can. 939 — Hostiae consecratae quantitate fidelium necessitatibus sufficienti in pyxide seu vasculo serventur, et frequenter, veteribus rite consumptis,renoventur.

Can. 940 — Coram tabernaculo, in quo sanctissima Eucharistia asservatur, peculiaris perenniter luceat lampas, qua indicetur et honoretur Christi praesentia.

Can. 941 — § 1. In ecclesiis aut oratoriis quibus datum est asserbare sanctissimam Eucharistiam, fieri possunt expositiones sive cum pyxide sive cum ostensorio, servatis normis in libris liturgicis prescriptis.

§ 2. Celebration Missae durante, ne habeatur in eadem ecclesiae vel oratori aula sanctissimi Sacramenti expositio.

Can. 942 — Commendatur ut in iisdem ecclesiis et oratoriis quotannis fiat sollemnitas sanctissimi Sacramenti expositio per congruum tempus, etsi non continuum, protracta, ut communitas localis eucharisticum mysterium impensius meditetur et adoret; huiusmodi tamen expositio fiat tantum si congruuus praevideatur fidelium concursus et servatis normis statutis.

Can. 943 — Minister expositionis sanctissimi Sacramenti et benedictionis eucharisticae est sacerdos vel diaconus; in peculiaribus adiunctis, solius expositionis et repositionis, sine tamen benedictione, est acolythus, minister extraordinarius sacrae communionis alias ab Ordinario loci deputatus, servatis Episcopi dioecesani prescriptis.

Can. 944 — § 1. Ubi de iudicio Episcopi dioecesani fieri potest, in publicum erga sanctissimam Eucharistiam venerationis testimonium, habeatur, praesertim in sollemnitate Corporis et Sanguinis Christi, processio per vias publicas ducta.

§ 2. Episcopi dioecesani est de processionibus statuere ordinaciones, quibus earum participationi et dignitati prospiciatur.

Caput III

DE OBLATA AD MISSAE CELEBRATIONEM STIPE

Can. 945 — § 1. Secundum probatum Ecclesiae morem, sacerdoti cuilibet Missam celebranti aut concelebranti licet stipem oblatam recipere, ut iuxta certam intentionem Missam applicet.

§ 5. Kdor je odgovoren za cerkev ali kapelo, naj poskrbi, da bo ključ tabernaklja, kjer se hrani sv. Rešnje telo, zelo skrbno shranjen.

Kan. 939 — Toliko posvečenih hostij je treba hraniti v ciboriju ali posodi, kolikor zadostuje potrebam vernikov; treba pa jih je pogosto obnavljati in stare naj se dostenjno zaužijejo.

Kan. 940 — Pred tabernakljem, v katerem se hrani sv. Rešnje telo, naj stalno sveti posebna svetilka, s katero se označuje in časti Kristusova navzočnost.

Kan. 941 — § 1. V cerkvah in kapelah, kjer je dovoljeno hraniti sv. Rešnje telo, se sme le-to izpostavljati v ciboriju ali monštranci v skladu z določbami liturgičnih knjig.

§ 2. Med mašnim opravilom naj v istem prostoru cerkve ali kapele ne bo izpostavitev sv. Rešnjega telesa.

Kan. 942 — Priporoča se, da se v teh cerkvah in kapelah vsako leto sv. Rešnje telo primerno dolgo slovesno izpostavi, čeprav ne strogo zdržema, da bo krajevno občestvo evharistično skrivnost bolj goreče premisljevalo in častilo; takšna izpostavitev pa naj bo samo, če je pričakovati primeren obisk vernikov in v skladu z določbami.

Kan. 943 — Sv. Rešnje telo sme izpostavljati in z njim blagoslavljati duhovnik in diakon; v posebnih razmerah ga sme samo izpostaviti in shraniti, ne da bi dal blagoslov, mašni pomočnik, izredni delivec obhajila ali kdo drug, ki je pooblaščen od krajevnega ordinarija, upoštevajoč predpise krajevnega škofa.

Kan. 944 — § 1. Kjer je po presoji krajevnega škofa mogoče, naj bo kot javno izpričanje češčenja sv. Rešnjega telesa procesija po javnih potih, zlasti na praznik sv. Rešnjega telesa in Rešnje krvi.

§ 2. Krajevni škof mora glede procesij dati navodila, da bo pri njih poskrbljeno za udeležbo in spoštljivost.

Tretje poglavje

DAR ZA MAŠNO OPRAVILO

Kan. 945 — § 1. Po potrjeni cerkveni navadi sme vsak mašnik in somašnik sprejeti dar, da bo maševel po določenem namenu.

§ 2. Enixe commendatur sacerdotibus ut, etiam nulla recepta stipe, Missam ad intentionem christifidelium praecipue egentium celebrent.

Can. 946 — Christifidelies stipem offerentes ut ad suam intentionem Missa applicetur, ad bonum conferunt Ecclesiae atque eius curam in ministris operibusque sustinendis ea oblatione participant.

Can. 947 — A stipe Missarum qualibet etiam species negotiationis vel mercaturaे omnino arceatur.

Can. 948 — Distinctae applicandae sunt Missae ad eorum intentiones pro quibus singulis stips, licet exigua, oblata et acceptata est.

Can. 949 — Qui obligatione gravatur Missam celebrandi et applicandi ad intentionem eorum qui stipem obtulerunt, eadem obligatione tenetur, etiamsi sine ipsius culpa stipes perceptae perierint.

Can. 950 — Si pecuniae summa offertur pro Missarum applicatione, non indicato Missarum celebrandarum numero, hic supputetur attenta stipe statuta in loco in quo oblator commoratur, nisi aliam fuisse eius intentionem legitime praesumi debeat.

Can. 951 — § 1. Sacerdos plures eadem die Missas celebrans, singulas applicare potest ad intentionem pro qua stips oblata est, ea tamen lege ut, praeterquam in die Nativitatis Domini, stipem pro una tantum Missa faciat suam, ceteras vero in fines ab Ordinario praescriptos concredat, admissa quidem aliqua retributione ex titulo extrinseco.

§ 2. Sacerdos alteram Missam eadem die concelebrans, nullo titulo pro ea stipem recipere potest.

Can. 952 — § 1. Concilii provincialis aut conventus Episcoporum provinciae est pro universa provincia per decretum definire quaenam pro celebratione et applicatione Missae sit offerenda stips, nec licet sacerdoti summam maiorem expetere; ipsi tamen fas est stipem sponte oblatam definita maiorem pro Missae applicatione accipere, et etiam minorem.

§ 2. Ubi desit tale decretum, servetur consuetudo in dioecesi vigens.

§ 3. Sodales quoque institutorum religiosorum quorumlibet stare debent eidem decreto aut consuetudini loci, de quibus in §§ 1 et 2.

Can. 953 — Nemini licet tot stipes Missarum per se applicandarum accipere, quibus intra annum satisfacere non potest.

Can. 954 — Si certis in ecclesiis aut oratoriis Missae petuntur celebranda numero plures quam ut ibidem celebrari possint, earundem

§ 2. Duhovnikom se zelo priporoča, da mašujejo po namenu vernikov, zlasti revnih, tudi če niso prejeli nobenega daru.

Kan. 946 — Verniki, ki dajo dar, da se maša opravi po njihovem namenu, prispevajo za blagor Cerkve in se s tem darom udeležujejo njene skrbi za vzdrževanje služabnikov in dejavnosti.

Kan. 947 — Pri darovih za maše se je treba povsem varovati celo vsakršnega videza trgovanja ali kupčevanja.

Kan. 948 — Vsako mašo posebej je treba opraviti po posameznih namenih, za katere so bili dani in sprejeti, čeprav majhni darovi.

Kan. 949 — Kogar veže dolžnost opraviti mašo po namenu tistih, ki so dali dar, ga ta dolžnost veže, tudi če so prejeti darovi propadli brez njegove krivde.

Kan. 950 — Če se za mašne namene daruje vsota denarja, ne da bi bilo označeno število maš, ki jih je treba opraviti, se to število določi po višini daru v kraju, kjer biva darovalec, razen če se sme po pravici domnevati, da je bil njegov namen drugačen.

Kan. 951 — § 1. Duhovnik, ki isti dan opravi več maš, lahko vsako opravi po namenu, za katerega je sprejel dar, vendar pod pogojem, da razen na božič postane lastnik daru le za eno mašo, druge pa mora oddati za namene, ki jih določi ordinarij, dovoljeno pa je sprejeti kako povračilo iz drugega naslova.

§ 2. Duhovnik, ki isti dan drugo mašo somašuje, ne sme zanjo sprejeti daru iz nobenega naslova.

Kan. 952 — § 1. Pokrajinski cerkveni zbor ali zborovanje škofov pokrajine mora z odlokom določiti, kolikšen naj bo dar za maševanje po določenem namenu, in duhovnik ne sme zahtevati večje vsote; ima pa pravico sprejeti prostovoljno dan višji pa tudi nižji mašni dar od določenega.

§ 2. Kjer ni takega odloka, se je treba ravnati po običaju, ki velja v škofiji.

§ 3. Tudi člani katerihkoli redovnih ustanov se morajo ravnati po takem odloku ali krajevnem običaju, o katerih govorita §§ 1 in 2.

Kan. 953 — Nihče ne sme sprejeti zase toliko darov za mašne namene, da bi jih sam ne mogel opraviti v enem letu.

Kan. 954 — Če v nekaterih cerkvah ali kapelah prosijo, da bi opravili več maš, kot pa jih je tam mogoče opraviti, jih je dovoljeno

celebratio alibi fieri licet, nisi contrariam voluntatem oblatores expresse manifestaverint.

Can. 955 — § 1. Qui celebrationem Missarum applicandarum aliis committere intendat, earum celebrationem quam primum sacerdotibus sibi acceptis committat, dummodo ipsi constet eos esse omni exceptione maiores; integrum stipem receptam transmittere debet, nisi certo constet excessum supra summam in dioecesi debitam datum esse intuitu personae; obligatione etiam tenetur Missarum celebracionem curandi, donec tum susceptae obligationis tum receptae stipis testimonium acceperit.

§ 2. Tempus intra quod Missae celebrandae sunt, initium habet a die quo sacerdos easdem celebraturus recepit, nisi aliud constet.

§ 3. Qui aliis Missas celebrandas committunt, sine mora in librum referant tum Missas quas acceperunt, tum eas, quas aliis tradiderunt, notatis etiam earundem stipibus.

§ 4. Quilibet sacerdos accurate notare debet Missas quas celebrandas acceperit, quibusque satisfecerit.

Can. 956 — Omnes et singuli administratores causarum piarum aut quoquo modo obligati ad Missarum celebrationem curandam, sive clerici sive laici, onera Missarum quibus intra annum non fuerit satisfactum suis Ordinariis tradant, secundum modum ab his definiendum.

Can. 957 — Officium et ius advigilandi ut Missarum onera admittantur, in ecclesiis cleri saecularis pertinet ad loci Ordinarium, in ecclesiis institutorum religiosorum aut societatum vitae apostolicae ad eorum Superiores.

Can. 958 — § 1. Parochus necnon rector ecclesiae aliasve pii loci, in quibus stipes Missarum recipi solent, peculiarem habeant librum, in quo accurate adnotent Missarum celebrandarum numerum, intentionem, stipem oblatam, necnon celebrationem peractam.

§ 2. Ordinarius obligatione tenetur singulis annis huiusmodi libros per se aut per alios recognoscendi.

Titulus IV DE SACRAMENTO PAENITENTIAE

Can. 959 — In sacramento paenitentiae fideles peccata legitimo ministro confitentes, de iisdem contriti atque propositum sese emendandi habentes, per absolutionem ab eodem ministro impertitam, veniam peccatorum quae post baptismum commiserint a Deo obtinent, simulque reconciliantur cum Ecclesia, quam peccando vulneraverunt.

opraviti drugod, razen če so darovalci izrečno izrazili drugačno voljo.

Kan. 955 — § 1. Kdor namerava drugim izročiti opravljanje maš po določenem namenu, naj čimprej zaupa maševanje duhovnikom po svoji izbiri, če jih le pozna kot popolnoma zanesljive; izročiti jim mora celoten dar, ki ga je prejel, razen če je nedvomno jasno, da je bil presežek nad škofijsko določeno vsoto dan osebi; dolžan je tudi poskrbeti, da bodo maše opravljene, dokler ni prejel potrdila o sprejeti obveznosti in o prevzemu daru za mašo.

§ 2. Čas, v katerem je treba maše opraviti, se začne šteti z dnem, ko jih je sprejel duhovnik, ki jih bo opravil, če ni razvidno kaj drugega.

§ 3. Tisti, ki zaupajo opravljanje maš drugim, naj takoj v knjigo vpišejo maše, ki so jih sprejeli, in tiste, ki so jih izročili drugim, pa tudi darove zanje.

§ 4. Vsak duhovnik mora natančno zapisovati maše, ki jih je sprejel, da jih bo opravil, in katere je že opravil.

Can. 956 — Vsi in posamezni, ki upravljajo pobožne ustanove ali imajo kakršnokoli dolžnost skrbeti za maševanje, bodisi kleriki ali laiki, naj izročijo mašne obveznosti, ki v enem letu niso bile opravljene, svojim ordinarijem na način, ki ga ti določijo.

Can. 957 — Dolžnost in pravico paziti, da se mašne obveznosti spolnjujejo, ima v cerkvah svetnih klerikov krajevni ordinarij, v cerkvah redovnih ustanov in družb apostolskega življenja pa njihovi predstojniki.

Can. 958 — § 1. Župnik in rektor cerkve ali drugega svetega kraja, kjer se navadno sprejemajo darovi za maše, naj imata posebno knjigo, v katero naj se natančno vpisuje število maš, ki jih je treba opraviti, namen, dar za mašo in, da je maša opravljena.

§ 2. Ordinarij je dolžan vsako leto te knjige sam ali po drugih pregledati.

Četrti naslov ZAKRAMENT POKORE

Can. 959 — V zakramantu pokore verniki, ki se spovedo grehov zakonitemu spovedniku, se jih kesajo in sklenejo, da se bodo poboljšali, z odvezo, ki jo podeli isti spovednik, prejmejo od Boga odpuščanje grehov, ki so jih naredili po krstu, in se hkrati spravijo s Cerkvio, ki so jo z grehom ranili.

Caput I
DE CELEBRATIONE SACRAMENTI

Can. 960 — Individualis et integra confessio atque absolutio unicum constituunt modum ordinarium, quo fidelis peccati gravis sibi conscientia cum Deo et Ecclesia reconciliatur; solummodo impossibilitas physica vel moralis ab huiusmodi confessione excusat, quo in casu aliis quoque modis reconciliatio haberi potest.

Can. 961 — § 1. Absolutio pluribus insimul paenitentibus sine praevia individuali confessione, generali modo impertiri non potest, nisi:

1º immineat periculum mortis et tempus non suppetat sacerdoti vel sacerdotibus ad audiendas singulorum paenitentium confessiones;

2º adsit gravis necessitas, videlicet quando, attento paenitentium numero, confessariorum copia praesto non est ad rite audiendas singulorum confessiones intra congruum tempus, ita ut paenitentes, sine propria culpa, gratia sacramentali aut sacra communione diu carere cogantur; necessitas vero non censemur sufficiens, cum confessarii praesto esse non possunt, ratione solius magni concursus paenitentium, qualis haberi potest in magna aliqua festivitate aut peregrinatione.

§ 2. Iudicium ferre an dentur condiciones ad normam § 1, n. 2 requisitae, pertinet ad Episcopum diocesanum, qui, attentis criteriis cum ceteris membris Episcoporum conferentiae concordatis, casus talis necessitatis determinare potest.

Can. 962 — § 1. Ut christifidelis sacramentali absolutione una simul pluribus data valide fruatur, requiritur non tantum ut sit apte dispositus, sed ut insimul sibi proponat singillatim debito tempore confiteri peccata gravia, quae in praesens ita confiteri nequit.

§ 2. Christifideles, quantum fieri potest etiam occasione absolutionis generalis recipienda, de requisitis ad normam § 1 edoceantur et absolutioni generali, in casu quoque periculi mortis, si tempus suppetat, praemittatur exhortatio ut actum contritionis quisque elicere curet.

Can. 963 — Firma manente obligatione de qua in can. 989, is cui generali absolutione gravia peccata remittuntur, ad confessionem individuali quam primum, occasione data, accedat, antequam aliam recipiat absolutionem generalem, nisi iusta causa interveniat.

Can. 964 — § 1. Ad sacramentales confessiones excipiendas locus proprius est ecclesia aut oratorium.

Prvo poglavje
ZAKRAMENTALNO OPRAVILO

Kan. 960 — Posamična in celovita spoved ter odveza sta edini redni način sprave vernika, ki se zaveda velikega greha, z Bogom in Cerkvijo; od take spovedi opravičuje samo fizična ali moralna nezmožnost, ko je mogoče doseči spravo tudi na druge načine.

Kan. 961 — § 1. Odvezo več spokornikom hkrati brez predhodne posamične spovedi ni mogoče dati vsem skupaj, razen:

1. če grozi smrtna nevarnost in ni dovolj časa, da bi duhovnik ali duhovniki mogli spovedati posamezne spovedance;

2. če je velika sila, kadar namreč zaradi velikega števila spovedancev ni dovolj spovednikov, da bi v ustreznem času pravilno spovedali vsakega posameznika in bi zato spovedanci bili prisiljeni ostati brez lastne krvide dolgo časa brez zakramentalne milosti ali brez obhajila; sila pa ne velja za zadostno, ko samo zaradi velikega števila spovedancev ni mogoče imeti na voljo spovednike, kakor se lahko zgodi ob kaki veliki slovesnosti ali romanju.

§ 2. Sodba o tem, ali obstajajo pogoji po določbi § 1, št. 2, gre krajevnemu škofu, ki lahko določi primere take sile, upoštevajoč merila po soglasni presoji z drugimi člani škofovske konference.

Kan. 962 — § 1. Da je vernik lahko veljavno deležen skupne zakramentalne odveze, ni dovolj samo to, da je pravilno pripravljen, ampak mora hkrati tudi skleniti, da se bo v dolžnem času v posamični spovedi spovedal velikih grehov, ki se jih zdaj ne more tako spovedati.

§ 2. Tudi pred prejemom skupne odveze je treba vernike, kolikor je mogoče, poučiti o zahtevah določbe § 1 in, če le čas dopušča, naj bo tudi v primeru smrtne nevarnosti pred skupno odvezo spodbuden nagovor, da bo vsak mogel obuditi popolno kesanje.

Kan. 963 — Upoštevajoč trdno veljavno obveznost, o kateri govorii kan. 989, mora tisti, ki prejme odpuščanje velikih grehov s skupno odvezo, čim ima priložnost, opraviti posamično spoved, preden bi ponovno prejel skupno odvezo, razen če nastopi upravičen razlog.

Kan. 964 — § 1. Pravi prostor za opravljanje zakramentalne spovedi je cerkev ali kapela.

§ 2. Ad sedem confessionalem quod attinet, normae ab Episcoporum conferentia statuantur, cauto tamen ut semper habeantur in loco patenti sedes confessionales crate fixa inter paenitentem et confessarium instructae, quibus libere uti possint fideles, qui id desiderent.

§ 3. Confessiones extra sedem confessionalem ne excipientur, nisi iusta de causa.

Caput II

DE SACRAMENTI PAENITENTIAE MINISTRO

Can. 965 — Minister sacramenti paenitentiae est solus sacerdos.

Can. 966 — § 1. Ad validam peccatorum absolutionem requiritur ut minister, praeterquam potestate ordinis, facultate gaudeat eandem in fideles, quibus absolutionem impertitur, exercendi.

§ 2. Hac facultate donari potest sacerdos, sive ipso iure sive concessione ab auctoritate competenti facta ad normam can. 969.

Can. 967 — § 1. Praeter Romanum Pontificem, facultate christifidelium ubique terrarum confessiones excipiendi ipso iure gaudent Cardinales; itemque Episcopi, qui eadem et licite ubique utuntur, nisi Episcopus dioecesanus in casu particulari renuerit.

§ 2. Qui facultate confessiones habitualiter excipiendi gaudent sive vi officii sive vi concessionis Ordinarii loci incardinationis aut loci in quo domicilium habent, eandem facultatem ubique exercere possunt, nisi loci Ordinarius in casu particulari renuerit, firmis praescriptis can. 974, §§ 2 et 3.

§ 3. Ipso iure eadem facultate ubique potiuntur erga sodales aliquosque in domo instituti aut societatis diu noctuque degentes, qui vi officii aut concessionis Superioris competentis ad normam cann. 968, § 2 et 969, § 2 facultate confessiones excipiendi sunt instructi; qui quidem eadem et licite utuntur, nisi aliquis Superior maior quoad proprios subditos in casu particulari renuerit.

Can. 968 — § 1. Vi officii pro sua quisque dicione facultate ad confessiones excipiendas gaudent loci Ordinarius, canonicus paenitentiarius, itemque parochus aliquie qui loco parochi sunt.

§ 2. Vi officii facultate gaudent confessiones excipiendi suorum subditorum aliorumque, in domo diu noctuque degentium, Superiores instituti religiosi aut societatis vitae apostolicae, si sint clericales iuris pontificii, ad normam constitutionum potestate regiminis exexecutiva fruentes, firmo tamen praescripto can. 630, § 4.

§ 2. Glede spovednice naj škofovskva konferenca izda določbe, vendar tako, da so spovednice vedno na odprtem mestu s pritrjeno mrežo med spovedancem in spovednikom, in jih lahko verniki, ki to želijo, prosto uporabljajo.

§ 3. Izven spovednice naj se ne spoveduje, razen iz upravičenega razloga.

Drugo poglavje

SLUŽABNIK ZAKRAMENTA POKORE

Kan. 965 — Služabnik zakramenta pokore je samo duhovnik.

Kan. 966 — § 1. Za veljavno odvezo grehov je potrebno, da ima služabnik poleg oblasti svetega reda tudi pravico, da to oblast izvršuje nad verniki, katerim podeljuje odvezo.

§ 2. To pravico lahko dobi duhovnik po samem pravu ali če mu jo pristojna oblast poveri po določbi kan. 969.

Kan. 967 — § 1. Poleg rimskega papeža imajo kardinali po samem pravu pravico spovedovati vernike po vsem svetu; prav tako škofje, ki povsod spovedujejo tudi dopustno, razen če bi v posameznem primeru krajevni škof temu ugovarjal.

§ 2. Tisti, ki imajo pravico za redno spovedovanje zaradi službe, ali zato, ker jim jo je poveril ordinarij kraja, kjer so inkardinirani, ali kraja, kjer imajo domovališče, lahko to pravico uporabljajo povsod, razen če bi v posameznem primeru krajevni ordinarij temu ugovarjal, veljajo pa predpisi kan. 974, §§ 2 in 3.

§ 3. Po samem pravu imajo povsod isto pravico nad člani družbe in drugimi, ki stalno prebivajo v hiši redovne ustanove ali družbe, tisti, ki imajo pravico spovedovati zaradi službe ali zato, ker jim jo je poveril pristojni predstojnik po določbi kan. 968, § 2 in 969, § 2; ti spovedujejo tudi dopustno, razen če bi kak višji predstojnik v posameznem primeru za svoje podrejene temu ugovarjal.

Kan. 968 — § 1. Zaradi službe ima na svojem območju pravico spovedovati vsak krajevni ordinarij, kanonik penitenciarij, enako župnik in drugi, ki so namesto župnika.

§ 2. Zaradi službe imajo pravico spovedovati svoje podrejene in druge, ki stalno prebivajo v hiši, predstojniki kleriške redovne ustanove ali družbe apostolskega življenja, če sta papeškopravni, ki imajo po določbi redovnih pravil izvršno vodstveno oblast, velja pa predpis kan. 630, § 4.

Can. 969 — § 1. Solus loci Ordinarius competens est qui facultatem ad confessiones quorumlibet fidelium excipiendas conferat presbyteris quibuslibet; presbyteri autem qui sodales sunt institutorum religiosorum, eadem ne utantur sine licentia saltem praesumpta sui Superioris.

§ 2. Superior instituti religiosi aut societatis vitae apostolicae, de quo in can. 968, § 2, competens est qui facultatem ad excipiendas confessiones suorum subditorum aliorumque in domo diu noctuque degentium presbyteris quibuslibet conferat.

Can. 970 — Facultas ad confessiones excipiendas ne concedatur nisi presbyteris qui idonei per examen reperti fuerint, aut de eorum idoneitate aliunde constet.

Can. 971 — Facultatem ad excipiendas habitualiter confessiones loci Ordinarius presbytero, etsi domicilium vel quasi-domicilium in sua dictione habenti, ne concedat, nisi prius, quantum fieri potest, auditio eiusdem presbyteri Ordinario.

Can. 972 — Facultas ad confessiones excipiendas a competenti auctoritate, de qua in can. 969, concedi potest ad tempus sive indeterminatum sive determinatum.

Can. 973 — Facultas ad confessiones habitualiter excipiendas scripto concedatur.

Can. 974 — § 1. Loci Ordinarius, itemque Superior competens, facultatem ad confessiones excipiendas habitualiter concessam ne revocet nisi gravem ob causam.

§ 2. Revocata facultate ad confessiones excipiendas a loci Ordinario qui eam concessit, de quo in can. 967, § 2, presbyter eandem facultatem ubique amittit; revocata eadem facultate ab alio loci Ordinario, eandem amittit tantum in territorio revocantis.

§ 3. Quilibet loci Ordinarius qui alicui presbytero revocaverit facultatem ad confessiones excipiendas, certiorem reddit Ordinarium qui ratione incardinationis est presbyteri proprius, aut, si agatur de sodali instituti religiosi, eiusdem competentem Superiorem.

§ 4. Revocata facultate ad confessiones excipiendas a proprio Superiore maiore, facultatem ad excipiendas confessiones ubique erga sodales instituti amittit presbyter; revocata autem eadem facultate ab alio Superiore competenti, eadem amittit erga solos in eiusdem dictione subditos.

Can. 975 — Praeterquam revocatione, facultas de qua in can. 967, § 2 cessat amissione officii vel excardinatione aut amissione domicilii.

Kan. 969 — § 1. Samo krajevni ordinarij je pristojen, da kateremukoli duhovniku poveri pravico spovedovati katerekoli vernike; duhovniki, ki so člani redovnih ustanov, pa naj te pravice ne uporabljajo brez vsaj domnevanega dovoljenja svojega predstojnika.

§ 2. Predstojnik redovne ustanove ali družbe apostolskega življenja, o katerem govori kan. 968, § 2, je pristojen, da kateremukoli duhovniku poveri pravico spovedovati svoje podrejene in druge, ki stalno prebivajo v hiši.

Kan. 970 — Pravica za spovedovanje naj se podeli samo duhovnikom, pri katerih je z izpitom ugotovljeno, da so sposobni, ali je to znano na drug način.

Kan. 971 — Pravico za redno spovedovanje naj duhovniku, čeprav ima domovališče ali nepravo domovališče na njegovem območju, podeli krajevni ordinarij samo, če se prej, kolikor je to mogoče, posvetuje z njegovim ordinarijem.

Kan. 972 — Pravico za spovedovanje lahko podeli pristojni oblastnik, naveden v kan. 969, za nedoločen ali določen čas.

Kan. 973 — Pravica za redno spovedovanje naj se podeljuje pisno.

Kan. 974 — § 1. Krajevni ordinarij in pristojni predstojnik naj pravice, ki jo je podelil za redno spovedovanje, ne prekliče, razen iz tehtnega razloga.

§ 2. Če pravico za spovedovanje prekliče krajevni ordinarij, ki jo je podelil po kan. 967, § 2, izgubi duhovnik to pravico povsod; če pa jo prekliče drug krajevni ordinarij, jo izgubi samo na ozemlju tistega, ki jo je preklical.

§ 3. Vsak krajevni ordinarij, ki je kakemu duhovniku preklical pravico za spovedovanje, naj o tem obvesti ordinarija, ki je po inkardinaciji duhovniku lasten ali, če gre za člana redovne ustanove, njegovega pristojnega predstojnika.

§ 4. Če pravico za spovedovanje prekliče lastni višji predstojnik, izgubi duhovnik pravico za spovedovanje članov te ustanove povsod; če pa jo prekliče drug pristojen predstojnik, jo izgubi samo glede tistih, ki so le-temu na njegovem območju podrejeni.

Kan. 975 — Pravica, o kateri govori kan. 967, § 2, preneha ne samo s preklicem, ampak tudi z izgubo službe, ekskardinacijo in izgubo domovališča.

Can. 976 — Quilibet sacerdos, licet ad confessiones excipiendas facultate careat, quoslibet paenitentes in periculo mortis versantes valide et liceit absolvit a quibusvis censuris et peccatis, etiam si praesens sit sacerdos approbatus.

Can. 977 — Absolutio complicis in peccato contra sextum Decalogi praeceptum invalida est, praeterquam in periculo mortis.

Can. 978 — § 1. Meminerit sacerdos in audiendis confessionibus se iudicis pariter et medici personam sustinere ac divinae iustitiae simul et misericordiae ministrum a Deo constitutum esse, ut honori divino et animarum saluti consulat.

§ 2. Confessarius, utpote minister Ecclesiae, in administrando sacramento, doctrinae Magisterii et normis a competenti auctoritate latis fideliter adhaereat.

Can. 979 — Sacerdos in quaestionibus ponendis cum prudentia et discretione procedat, attenta quidem condicione et aetate paenitentis, abstineatque a nomine complicis inquirendo.

Can. 980 — Si confessario dubium non est de paenitentis dispositione et hic absolutionem petat, absolutio ne denegetur nec differatur.

Can. 981 — Pro qualitate et numero peccatorum, habita tamen ratione paenitentis condicione, salutares et convenientes satisfactiones confessarius iniungat; quas paenitens per se ipse implendi obligatione tenetur.

Can. 982 — Qui confitetur se falso confessarium innocentem apud auctoritatem ecclesiasticam denuntiasse de criminis sollicitationis ad peccatum contra sextum Decalogi praeceptum, ne absolvatur nisi prius falsam denuntiationem formaliter retractaverit et paratus sit ad damna, si quae habeantur, reparanda.

Can. 983 — § 1. Sacramentale sigillum inviolabile est; quare nefas est confessario verbis vel alio quovis modo et quavis de causa aliquatenus prodere paenitentem.

§ 2. Obligatione secretum servandi tenentur quoque interpres, si detur, necnon omnes alii ad quos ex confessione notitia peccatorum quoquo modo pervenerit.

Can. 984 — § 1. Omnino confessario prohibetur scientiae ex confessione acquisitae usus cum paenitentis gravamine, etiam quovis revelationis periculo excluso.

§ 2. Qui in auctoritate est constitutus, notitia quam de peccatis in confessione quovis tempore excepta habuerit, ad exteriorem gubernationem nullo modo uti potest.

Kan. 976 — Vsak duhovnik, tudi če nima pravice za spovedovanje, veljavno in dopustno odveže od vseh kazni in grehov katerekoli spovedance, ki so v smrtni nevarnosti, četudi je navzoč duhovnik, ki ima pravico za spovedovanje.

Kan. 977 — Odveza soudeleženca pri grehu zoper šesto božjo zapoved je neveljavna, razen v smrtni nevarnosti.

Kan. 978 — § 1. Duhovnik naj pri spovedovanju pomni, da je tako sodnik kot zdravnik in da ga je Bog postavil hkrati za služabnika božje pravičnosti in božjega usmiljenja, da bi skrbel za božjo čast in za zveličanje vernikov.

§ 2. Spovednik naj se kot služabnik Cerkve pri delitvi zakramenta zvesto ravna po nauku cerkvenega učiteljstva in po določbah, ki jih je izdala pristojna cerkvena oblast.

Kan. 979 — Duhovnik naj bo pri vpraševanju razsoden in nevsiljiv, upošteva naj tudi stan in starost spovedanca in se varuje, da ne bo poizvedoval po imenu soudeleženca.

Kan. 980 — Če spovednik ne dvomi o spovedančevi pripravljenosti in ta za odvezo prosi, naj mu odveze ne odreče in ne odloži.

Kan. 981 — Spovednik naj naloži zdravilno in primerno pokoro, oziraje se na vrsto in število grehov, upošteva pa naj spovedančevu zmožnost; spovedanec jo je dolžan sam opraviti.

Kan. 982 — Če se kdo spove, da je nedolžnega spovednika pri cerkveni oblasti po krivem ovadil zaradi zapeljevanja h grehu zoper šesto božjo zapoved, naj se mu ne da odveza, dokler neresnične ovadbe izrečeno ne prekliče in ni pripravljen popraviti škodo, če je kakšno povzročil.

Kan. 983 — § 1. Spovedna molčečnost je nedotakljiva; zato je prepovedano, da bi spovednik z besedo ali na kakršenkoli način in iz kateregakoli razloga kakorkoli izdal spovedanca.

§ 2. Obveznost spovedne molčečnosti veže tudi prevajalca, če je bil navzoč, in vse druge, ki so kakorkoli zvedeli za grehe iz spovedi.

Kan. 984 — § 1. Spovedniku je povsem prepovedano uporabljalni vednost, dobljeno pri spovedi, kadar bi bilo to za spovedanca težko, čeprav je izključena vsaka nevarnost, da bi kaj razodel.

§ 2. Tisti, ki ima oblast, ne sme vednosti o grehih, ki jo je kakdarkoli dobil pri spovedi, na noben način uporabiti pri zunanjem vodstvu.

Can. 985 — Magister novitiorum eiusque socius, rector seminarii aliasve instituti educationis sacramentales confessiones suorum alumnorum in eadem domo commorantium ne audiant, nisi alumni in casibus particularibus sponte id petant.

Can. 986 — § 1. Omnis cui animarum cura vi muneric est demandata, obligatione tenetur providendi ut audiantur confessiones fidelium sibi commissorum, qui rationabiliter audiri petant, utque iisdem opportunitas praebatur ad confessionem individualem, diebus ac horis in eorum commodum statutis, accedendi.

§ 2. Urgente necessitate, quilibet confessarius obligatione tenetur confessiones christifidelium excipiendo, et in periculo mortis quilibet sacerdos.

Caput III DE IPSO PAENITENTE

Can. 987 — Christifidelis, ut sacramenti paenitentiae remedium percipiat salutiferum, ita dispositus sit oportet ut, peccata quae commiserit repudians et propositum sese emendandi habens, ad Deum convertatur.

Can. 988 — § 1. Christifidelis obligatione tenetur in specie et numero confitendi omnia peccata gravia post baptismum perpetrata et nondum per claves Ecclesiae directe remissa neque in confessione individuali accusata, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habeat.

§ 2. Commendatur christifidelibus ut etiam peccata venialia confiteantur.

Can. 989 — Omnis fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, obligatione tenetur peccata sua gravia, saltem semel in anno, fideliter confitendi.

Can. 990 — Nemo prohibetur quominus per interpretem confiteatur, vitatis quidem abusibus et scandalis atque firmo praescripto can. 983, § 2.

Can. 991 — Cuivis christifidi integrum est confessario legitime approbato etiam aliis ritus, cui maluerit, peccata confiteri.

Kan. 985 — Učitelj novicev in njegov pomočnik, ravnatelj semešča ali drugega vzgojnega zavoda naj ne spovedujejo svojih gojencev, ki bivajo skupaj z njimi v isti hiši, razen če gojenci v posameznih primerih sami od sebe za to prosijo.

Kan. 986 — § 1. Vsak, ki mu je po službi izročena pastoralna skrb, je dolžan poskrbeti, da morejo njemu izročeni verniki opraviti spoved, kadar po pameti zanjo prosijo, in da imajo priložnost za posamično spoved ob zanje ugodnih določenih dnevi in urah.

§ 2. Če je nujna sila, veže vsakega spovednika, v smrtni nevarnosti pa vsakega duhovnika, dolžnost spovedati vernike.

Tretje poglavje SPOVEDANEC

Kan. 987 — Za zveličaven prejem zdravila zakramenta pokore mora biti vernik tako pripravljen, da se spreobrne k Bogu s tem, da zavrne grehe, ki jih je storil, in se sklene poboljšati.

Kan. 988 — § 1. Vernika veže dolžnost, da se spove po vrsti in številu vseh velikih grehov, ki jih je storil po krstu in še niso bili neposredno odpuščeni po cerkveni oblasti odpuščati grehe in se jih še ni obtožil pri posamični spovedi, a se jih po skrbnem spraševanju vesti zaveda.

§ 2. Vernikom se priporoča, da se spovedujejo tudi malih grehov.

Kan. 989 — Vsak vernik je dolžan, potem ko je prišel v leta razločevanja, da se vsaj enkrat na leto vestno spove svojih velikih grehov.

Kan. 990 — Nikomur se ne brani spovedati se po prevajalcu, vendar se je treba izogibati zlorabam in pohujšanju, velja pa predpis kan. 983, § 2.

Kan. 991 — Vsak vernik ima neokrnjeno pravico po lastni izbiri spovedati se grehov tudi zakonito potrjenemu spovedniku drugega obreda.

Caput IV
DE INDULGENTIIS

Can. 992 — Indulgentia est remissio coram Deo poenae temporalis pro peccatis, ad culpam quod attinet iam deletis, quam christifidelis, apte dispositus et certis ac definitis condicionibus, consequitur ope Ecclesiae quae, ut ministra redemptionis, thesaurum satisfactionum Christi et Sanctorum auctoritative dispensat et applicat.

Can. 993 — Indulgentia est partialis aut plenaria, prout a poena temporali pro peccatis debita liberat ex parte aut ex toto.

Can. 994 — Quivis fidelis potest indulgentias sive partiales sive plenarias, aut sibi ipsi lucrari, aut defunctis applicare ad modum suffragii.

Can. 995 — § 1. Praeter supremam Ecclesiae auctoritatem ii tantum possunt indulgentias elargiri, quibus haec potestas iure agnoscitur aut a Romano Pontifice conceditur.

§ 2. Nulla auctoritas infra Romanum Pontificem potest potestatem concedendi indulgentias aliis committere, nisi id ei a Sede Apostolica expresse fuerit indultum.

Can. 996 — § 1. Ut quis capax sit lucrandi indulgentias debet esse baptizatus, non excommunicatus, in statu gratiae saltem in fine operum praescriptorum.

§ 2 Ut vero subiectum capax eas lucretur, habere debet intentionem saltem generalem eas acquirendi et opera iniuncta implere statuto tempore ac debito modo, secundum concessionis tenorem.

Can. 997 — Ad indulgentiarum concessionem et usum quod attinet, servanda sunt insuper cetera praescripta quae in peculiaribus Ecclesiae legibus continentur.

Titulus V

DE SACRAMENTO UNCTIONIS INFIRMORUM

Can. 998 — Unctio infirmorum, qua Ecclesia fideles periculose aegrotantes Domino patienti et glorificato, ut eos allevet et salvet, commendat, confertur eos liniendo oleo atque verba proferendo in liturgicis libris praescripta.

Četrto poglavje
ODPUSTKI

Kan. 992 — Odpustek je odpuščanje časnih kazni pred Bogom za grehe, katerih krivda je že izbrisana, in ga pravilno pripravljen vernik prejme pod določenimi in naštetimi pogoji ob pomoči Cerkve, ki v službi odrešenja z oblastjo razdeljuje in naklanja zaklad zaslужenj Kristusa in svetnikov.

Kan. 993 — Odpustek je delen ali popoln, kakor pač delno ali popolnoma reši časnih kazni, ki si jih nakopljemo za grehe.

Kan. 994 — Vsak vernik lahko odpustke, tako delne kot popolne, prejme zase ali jih nakloni rajnim v obliki prošnje.

Kan. 995 — § 1. Razen najvišje cerkvene oblasti morejo deliti odpustke samo tisti, ki jim to pravico priznava pravo ali jim jo poveri rimskega papeža.

§ 2. Nobena oblast, nižja od rimskega papeža, ne more drugim izročiti pravice podeljevati odpustke, če ji tega ni apostolski sedež izrecno dovolil.

Kan. 996 — § 1. Da je kdo sposoben prejeti odpustke, mora biti krščen, ne izobčen in v stanju milosti vsaj ob koncu predpisanih del.

§ 2. Da pa jih sposobni prejme, mora imeti vsaj splošen namen jih prejeti in opraviti predpisana dela v določenem času in na način, kakor določa besedilo podelitve.

Kan. 997 — Glede podeljevanja odpustkov in njihove rabe se je treba ravnat tudi po drugih predpisih, ki jih vsebujejo posebni cerkveni zakoni.

Peti naslov
ZAKRAMENT BOLNIŠKEGA MAZILJENJA

Kan. 998 — Bolniško maziljenje, s katerim Cerkev priporoča nevarno bolne vernike trpečemu in poveličanemu Gospodu, naj jim polajša in jih reši, se deli tako, da jih mazilimo z oljem in izgovarjam besede, ki so predpisane v liturgičnih knjigah.

Caput I
DE SACRAMENTI CELEBRATIONE

Can. 999 — Praeter Episcopum, oleum in unctione infirmorum adhibendum benedicere possunt:

1° qui iure Episcopo dioecesano aequiparantur;

2° in casu necessitatis, quilibet presbyter in ipsa tamen celebratione sacramenti.

Can. 1000 — § 1. Unctiones verbis, ordine et modo praescriptis in liturgicis libris, accurate peragantur; in casu tamen necessitatis, sufficit unctione unica in fronte vel etiam in alia corporis parte, integra formula prolata.

§ 2. Unctiones peragat minister propria manu, nisi gravis ratio usum instrumenti suadeat.

Can. 1001 — Curent animarum pastores et infirmorum propinqui, ut tempore opportuno infirmi hoc sacramento subleventur.

Can. 1002 — Celebratio communis unctionis infirmorum, pro pluribus infirmis simul, qui apte sint praeparati et rite dispositi, iuxta Episcopi dioecesani praescripta peragi potest.

Caput II
DE MINISTRO UNCTIONIS INFIRMORUM

Can. 1003 — § 1. Unctionem infirmorum valide administrat omnis et solus sacerdos.

§ 2. Officium et ius unctionis infirmorum ministrandi habent omnes sacerdotes, quibus demandata est cura animarum, erga fideles suo pastorali officio commissos; ex rationabili causa, quilibet alias sacerdos hoc sacramentum ministrare potest de consensu saltem praesumpto sacerdotis de quo supra.

§ 3. Cuilibet sacerdoti licet oleum benedictum secumferre ut, in casu necessitatis, sacramentum unctionis infirmorum ministrare valeat.

Caput III
DE IIS QUIBUS UNCTIO INFIRMORUM CONFERENDA SIT

Can. 1004 — § 1. Unctio infirmorum ministrari potest fideli qui, adepto rationis usu, ob infirmitatem vel senium in periculo incipit versari.

Prvo poglavje
ZAKRAMENTALNO OPRAVILO

Kan. 999 — Poleg škofa lahko blagoslovijo olje, ki je potrebno za bolniško maziljenje:

1. tisti, ki imajo enako oblast kot krajevni škof;

2. v sili vsak duhovnik, vendar samo med zakramentalnim opravilom.

Can. 1000 — § 1. Maziljenja naj se opravijo skrbno z besedami, po redu in načinu, kakor je predpisano v liturgičnih knjigah; če pa je sila, zadošča eno samo maziljenje na čelu ali tudi na drugem delu telesa s celotnim zakramentalnim besedilom.

§ 2. Maziljenja opravi služabnik s svojo roko, razen če bi tehten razlog svetoval uporabo orodja.

Can. 1001 — Pastoralni delavci in bolnikovi bližnji naj skrbijo, da se bodo bolniki ob primernem času okreplili s tem zakramentom.

Can. 1002 — Skupno opravilo maziljenja bolnikov za več bolnikov hkrati, ki naj bodo primerno in pravilno pripravljeni, se lahko opravi po predpisih krajevnega škofa.

Drugo poglavje
SLUŽABNIK BOLNIŠKEGA MAZILJENJA

Kan. 1003 — § 1. Bolniško maziljenje veljavno deli vsak duhovnik in samo duhovnik.

§ 2. Dolžnost in pravico deliti bolniško maziljenje imajo vsi duhovniki, katerim je poverjena pastoralna skrb za vernike, ki so izročeni njihovi pastoralni skrbi; iz pametnega razloga pa lahko ta zakrament deli katerikoli drug duhovnik, če vsaj vnaprej domneva, da v to privoli pravkar omenjeni duhovnik.

§ 3. Vsak duhovnik sme nositi s seboj blagoslovljeno olje, da more v sili podeliti zakrament bolniškega maziljenja.

Tretje poglavje
KOMU JE TREBA DELITI BOLNIŠKO MAZILJENJE

Kan. 1004 — § 1. Bolniško maziljenje se more podeliti verniku, ki je že pri pameti in začenja biti v nevarnosti zaradi bolezni ali starosti.

§ 2. Hoc sacramentum iterari potest, si infirmus, postquam convulerit, denuo in gravem infirmitatem inciderit aut si, eadem infirmitate perdurante, discrimen factum gravius sit.

Can. 1005 — In dubio utrum infirmus rationis usum attigerit, an periculose aegrotet vel mortuus sit, hoc sacramentum ministretur.

Can. 1006 — Infirmis qui, cum suaे mentis compotes essent, hoc sacramentum implice saltem petierint, conferatur.

Can. 1007 — Unctio infirmorum ne conferatur illis, qui in manifesto gravi peccato obstinate perseverent.

Titulus VI DE ORDINE

Can. 1008 — Sacramento ordinis ex divina institutione inter christifideles quidam, charactere indelebili quo signantur, constituuntur sacri ministri, qui nempe consecrantur et deputantur ut, pro suo quisque gradu, in persona Christi Capitis munera docendi, sanctificandi et regendi adimplentes, Dei populum pascant.

Can. 1009 — § 1. Ordines sunt episcopatus, presbyteratus et diaconatus.

§ 2. Conferuntur manuum impositione et precatione consecratoria, quam pro singulis gradibus libri liturgici praescribunt.

Caput I

DE ORDINATIONIS CELEBRATIONE ET MINISTRO

Can. 1010 — Ordinatio intra Missarum sollemnia celebretur, die dominico vel festo de praecepto, sed ob rationes pastorales aliis etiam diebus, ferialibus non exceptis, fieri potest.

Can. 1011 — § 1. Ordinatio generaliter in cathedrali ecclesia celebretur; ob rationes tamen pastorales in alia ecclesia aut oratorio celebrari potest.

§ 2. Ad ordinationem invitandi sunt clerici aliqui christifideles, ut quam maxima frequentia celebrationi intersint.

Can. 1012 — Sacrae ordinationis minister est Episcopus consecratus.

§ 2. Ta zakrament lahko ponovimo, če je bolnik po ozdravitvi spet zbolel za nevarno boleznijo ali, če se mu v isti bolezni stanje poslabša.

Kan. 1005 — V dvomu, ali je bolnik že pri pameti, ali je res nevarno bolan oziroma ali je že umrl, naj se ta zakrament podeli.

Kan. 1006 — Bolnikom, ki so za ta zakrament vsaj vključno prosili, dokler so bili pri zavesti, naj se podeli.

Kan. 1007 — Bolniško maziljenje naj se ne podeli tistim, ki zakrnjeno vztrajajo v javnem znanem velikem grehu.

Šesti naslov SVETI RED

Kan. 1008 — Po božji ustanovi z zakramentom svetega reda nekateri izmed vernikov postanejo posvečeni služabniki z neizbrisnim znamenjem, ki ga prejmejo; posvečeni in pooblaščeni so, da vsak na svoji stopnji v osebi Kristusa Glave s spolnjevanjem službe učenja, posvečevanja in vodstva pasejo božje ljudstvo.

Kan. 1009 — § 1. Sveti red obsega episkopat, prezbiterat in diakonat.

§ 2. Podeljuje se s polaganjem rok in posvetilno molitvijo, kakor je za vsako stopnjo predpisano v liturgičnih knjigah.

Prvo poglavje

OBHAJANJE POSVETITVE IN NJEN SLUŽABNIK

Kan. 1010 — Posvetitev naj se opravi med mašnim opravilom v nedeljo ali na zapovedan praznik, iz pastoralnih razlogov pa lahko tudi na druge dneve, ne izvzemši delavnike.

Kan. 1011 — § 1. Posvetitev naj bo običajno v stolnici; iz pastoralnih razlogov pa je lahko tudi v drugi cerkvi ali kapeli.

§ 2. K posvetitvi je treba povabiti klerike in druge vernike, da se jih bo čim več udeležilo svetega opravila.

Kan. 1012 — Služabnik svetih redov je posvečeni škof.

Can. 1013 — Nulli Episcopo licet quemquam consecrare in Episcopum, nisi prius constet de pontificio mandato.

Can. 1014 — Nisi Sedis Apostolicae dispensatio intercesserit, Episcopus consecrator principalis in consecratione episcopali duos saltem Episcopos consecrantes sibi adiungat; valde convenit autem, ut una cum iisdem omnes Episcopi praesentes electum consecrent.

Can. 1015 — § 1. Unusquisque ad presbyteratum et ad diaconatum a proprio Episcopo ordinetur aut cum legitimis eiusdem litteris dimissoriis.

§ 2. Episcopus proprius, iusta de causa non impeditus, per se ipse suos subditos ordinet; sed subditum orientalis ritus, sine apostolico induito, licite ordinare non potest.

§ 3. Qui potest litteras dimissorias ad ordines recipiendos dare, potest quoque eosdem ordines per se ipse conferre, si charactere episcopali polleat.

Can. 1016 — Episcopus proprius, quod attinet ad ordinationem diaconalem eorum qui clero saeculari se adscribi intendant, est Episcopus dioecesis, in qua promovendus habet domicilium, aut dioecesis cui promovendus sese devovere statuit; quod attinet ad ordinacionem presbyteralem clericorum saecularium, est Episcopus dioecesis, cui promovendus per diaconatum est incardinatus.

Can. 1017 — Episcopus extra propriam dicionem nonnisi cum licentia Episcopi dioecesani ordines conferre potest.

Can. 1018 — § 1. Litteras dimissorias pro saecularibus dare possunt:

1º Episcopus proprius, de quo in can. 1016;

2º Administrator apostolicus atque, de consensu collegii consultorum, Administrator dioecesanus; de consensu consilii, de quo in can. 495, § 2, Pro-vicarius et Pro-praeffectus apostolicus.

§ 2. Administrator dioecesanus, Pro-vicarius et Pro-praeffectus apostolicus litteras dimissorias ne iis concedant, quibus ab Episcopo dioecesano aut a Vicario vel Praefecto apostolico accessus ad ordines denegatus fuerit.

Can. 1019 — § 1. Superiori maiori instituti religiosi clericalis iuris pontificii aut societatis clericalis vitae apostolicae iuris pontificii competit ut suis subditis, iuxta constitutiones perpetuo vel definitive instituto aut societati adscriptis, concedat litteras dimissorias ad diaconatum et ad presbyteratum.

§ 2. Ordinatio ceterorum omnium alumnorum cuiusvis instituti aut societatis regitur iure clericorum saecularium, revocato quolibet induito Superioribus concessa.

Kan. 1013 — Noben škof ne sme nikogar posvetiti za škofa, če ni prej ugotovljeno, da je papež izdal naročilo.

Kan. 1014 — Glavni škof posvečevalc naj si pri posvetitvi škofa privzame vsaj dva škofa posvečevalca, razen če je apostolski sedež dal spregled; zelo pa je primerno, da vsi navzoči škofje posvetijo izbranega skupaj z njimi.

Kan. 1015 — § 1. Vsakega naj za duhovnika in diakona posveti lastni škof ali pa drug škof, ki je od njega prejel zakonito odpustnico.

§ 2. Lastni škof naj svojim podrejenim sam deli redove, če ga ne ovira upravičen razlog; toda podrejenemu vzhodnega obreda jih brez apostolskega dovoljenja ne more dopustno podeliti.

§ 3. Kdor lahko da odpustnico za prejem svetih redov, lahko iste redove tudi sam podeli, če ima škofovsko posvečenje.

Kan. 1016 — Lastni škof je glede posvetitve za diakona tistih, ki nameravajo postati člani svetnega klera, škof škofije, v kateri ima prejemnik domovališče, ali škofije, v katere službo se je odločil stopiti; glede posvetitve svetnih klerikov za duhovnike pa škof škofije, v katero je prejemnik inkardiniran z diakonatom.

Kan. 1017 — Zunaj svojega območja lahko škof deli svete redove samo z dovoljenjem krajevnega škofa.

Kan. 1018 — § 1. Odpustnico za svetne prejemnike more izdati:

1. lastni škof, o katerem govori kan. 1016;

2. apostolski upravitelj, s privolitvijo zбора svetovalcev pa tudi škofijski upravitelj; apostolski provikar in proprefekt pa s privolitvijo sveta, o katerem govori kan. 495, § 2.

§ 2. Škofijski upravitelj, apostolski provikar in proprefekt naj ne daje odpustnice tistim, katerim je krajevni škof, apostolski vikar ali prefekt odklonil dostop do svetih redov.

Kan. 1019 — § 1. Višji redovni predstojnik kleriške papeškopravne redovne ustanove ali kleriške papeškopravne družbe apostolskega življenja je pristojen dati odpustnico za diakonat in prezbiterat tistim svojim podrejenim, ki so po konstitucijah trajno ali dokončno včlanjeni v redovno ustanovo ali družbo.

§ 2. Podeljevanje redov vsem drugim članom katerekoli ustanove ali družbe se ravna po pravu za svetne klerike, preklicano pa je vsakršno dovoljenje, dano predstojnikom.

Can. 1020 — Litterae dimissoriae ne concedantur, nisi habitis ante omnibus testimonii et documentis, quae iure exiguntur ad normam cann. 1050 et 1051.

Can. 1021 — Litterae dimissoriae mitti possunt ad quemlibet Episcopum communionem cum Sede Apostolica habentem, excepto tantum, citra apostolicum indultum, Episcopo ritus diversi a ritu promovendi.

Can. 1022 — Episcopus ordinans, acceptis legitimis litteris dimissoriis, ad ordinationem ne procedat, nisi de germana litterarum fide plane constet.

Can. 1023 — Litterae dimissoriae possunt ab ipso concedente aut ab eius successore limitibus circumscribi aut revocari, sed semel concessae non extinguntur resoluto iure concedentis.

Caput II DE ORDINANDIS

Can. 1024 — Sacram ordinationem valide recipit solus vir baptizatus.

Can. 1025 — § 1. Ad licite ordines presbyteratus vel diaconatus conferendos requiritur ut candidatus, probatione ad normam iuris peracta, debitibus qualitatibus, iudicio proprii Episcopi aut Superioris maioris competentis, praeditus sit, nulla detineatur irregularitate nulloque impedimento, atque praerequisita, ad normam cann. 1033–1039 adimpleverit; praeterea documenta habeantur, de quibus in can. 1050, atque scrutinium peractum sit, de quo in can. 1051.

§ 2. Insuper requiritur ut, iudicio eiusdem legitimi Superioris, ad Ecclesiae ministerium utilis habeatur.

§ 3. Episcopo ordinanti proprium subditum, qui servitio aliis dioecesis destinetur, constare debet ordinandum huic dioecesi addictum iri.

Art. 1

DE REQUISITIS IN ORDINANDIS

Can. 1026 — Ut quis ordinetur debita libertate gaudeat oportet; nefas est quemquam, quovis modo, ob quamlibet causam ad ordines recipiendos cogere, vel canonice idoneum ab iisdem recipiendis avertere.

Kan. 1020 — Odpustnica se ne sme izdati, dokler niso zbrane vsa spričevala in listine, ki jih pravo zahteva po določbi kan. 1050 in 1051.

Kan. 1021 — Odpustnico je mogoče poslati vsakemu škofu, ki je v občestvu z apostolskim sedežem, izvzet pa je, če ni apostolskega dovoljenja, samo škof, ki je drugega obreda kot prejemnik.

Kan. 1022 — Škof posvečevalec naj po prejemu zakonite odpustnice opravi posvetitev le, če je pristnost odpustnice popolnoma izpričana.

Kan. 1023 — Odpustnico more, kdor jo je izdal, ali njegov namestnik, omejiti ali preklicati, ko pa je izdana, ne izgubi veljave, če ugasne pravica tistega, ki jo je izdal.

Drugo poglavje

PREJEMNIKI SVETIH REDOV

Kan. 1024 — Veljavno prejme svete redove le krščen moški.

Kan. 1025 — § 1. Za dopustno posvetitev v duhovnika ali diakona je potrebno, da ima pripravnik po opravljeni pravno predpisani preizkušnji po presoji lastnega škofa ali pristojnega višjega redovnega predstojnika potrebne lastnosti, da ga ne ovira kaka iregularnost ali kak zadržek in da je spolnil zahteve po določbi kan. 1033–1039; da ima poleg tega listine, o katerih govori kan. 1050, in da je opravljen skrutinij po kan. 1051.

§ 2. Poleg tega je potrebno, da po presoji istega zakonitega predstojnika velja za koristnega za službo Cerkve.

§ 3. Škof, ki posvečuje lastnega podrejenega, določenega za službo v kaki drugi škofiji, mora ugotoviti, da bo prejemnik sprejet v to škofijo.

Prvi člen

KAJ SE ZAHTEVA OD PREJEMNIKOV SVETIH REDOV

Kan. 1026 — Da bo kdo prejel sveti red, mora imeti potrebno sprovođenje; nedovoljeno je koga na kakršenkoli način in iz kateregakoli razloga siliti, da bi prejel sveti red, ali cerkvenopravno sposobnega od tega odvračati.

Can. 1027 — Aspirantes ad diaconatum et presbyteratum accurata praeparatione efformentur, ad normam iuris.

Can. 1028 — Curet Episcopus dioecesanus aut Superior competens ut candidati, antequam ad ordinem aliquem promoveantur, rite edoceantur de iis, quae ad ordinem eiusque obligationes pertinent.

Can. 1029 — Ad ordines ii soli promoveantur qui, prudenti iudicio Episcopi proprii aut Superioris maioris competentis, omnibus personis, integrum habent fidem, recta moventur intentione, debita pollent scientia, bona gaudent existimatione, integris moribus probatisque virtutibus atque aliis qualitatibus physicis et psychicis ordini recipiendo congruentibus sunt praediti.

Can. 1030 — Nonnisi ex causa canonica, licet occulta, proprius Episcopus vel Superior maior competens diaconis ad presbyteratum destinatis, sibi subditis, ascensum ad presbyteratum interdicere potest, salvo recurso ad normam iuris.

Can. 1031 — § 1. Presbyteratus ne conferatur nisi iis qui aetatis annum vigesimum quintum expleverint et sufficienti gaudeant maturitate, servato insuper intervallo sex saltem mensium inter diaconatum et presbyteratum; qui ad presbyteratum destinantur, ad diaconatus ordinem tantummodo post expletum aetatis annum vigesimum tertium admittantur.

§ 2. Candidatus ad diaconatum permanentem qui non sit uxoratus ad eundem diaconatum ne admittatur, nisi post expletum vigesimum quintum saltem aetatis annum; qui matrimonio coniunctus est, nonnisi post expletum trigesimum quintum saltem aetatis annum, atque de uxoris consensu.

§ 3. Integrum est Episcoporum conferentiis normam statuere, qua provector ad presbyteratum et ad diaconatum permanentem requiratur aetas.

§ 4. Dispensatio ultra annum super aetate requisita ad normam §§ 1 et 2, Apostolicae Sedi reservatur.

Can. 1032 — § 1. Aspirantes ad presbyteratum promoveri possunt ad diaconatum solummodo post expletum quintum curriculi studiorum philosophico-theologicorum annum.

§ 2. Post expletum studiorum curriculum, diaconus per tempus congruum, ab Episcopo vel a Superiore maiore competenti definendum, in cura pastorali partem habeat, diaconalem exercens ordinem, antequam ad presbyteratum promoveatur.

§ 3. Aspirans ad diaconatum permanentem, ad hunc ordinem ne promoveatur nisi post expletum formationis tempus.

Kan. 1027 — Pripravniki za diakonat in prezbiterat naj se skrbno pripravljajo in vzugajajo po določbi prava.

Kan. 1028 — Krajevni škof ali pristojni redovni predstojnik mora poskrbeti, da bodo pripravniki, preden bodo prejeli kako stopnjo svetega reda, prav poučeni o tem, kar zadeva sveti red in njeve obveznosti.

Kan. 1029 — Stopnje svetega reda naj prejmejo samo tisti, ki imajo po pametni presoji lastnega škofa ali pristojnega višjega redovnega predstojnika ob upoštevanju vsega neokrnjeno vero, pravi namen, potrebno znanje, so na dobrem glasu, naravno neoporečni, preskušeni v krepostih in imajo druge telesne in duševne lastnosti, ki so primerne za prejem svetega reda.

Kan. 1030 — Lastni škof ali pristojni višji redovni predstojnik more sebi podrejenim za prezbiterat namenjenim diakonom samo iz cerkvenopravnega, čeprav tajnega razloga, prepovedati prejem prezbiterata, možna pa je pritožba po pravni določbi.

Kan. 1031 — § 1. Prezbiterat naj se podeljuje samo tistim, ki so spolnili petindvajset let in so dovolj zreli; poleg tega mora biti vsaj šest mesecev med diakonatom in prezbiteratom; tisti, ki so namenjeni za prezbiterat, pa smejo prejeti diaconat šele po spolnjenem triindvajsetem letu.

§ 2. Pripravnik za stalni diaconat, ki ni poročen, sme prejeti diaconat šele, ko je spolnil vsaj petindvajset let; kdor pa je poročen, šele, ko je dopolnil vsaj petintrideset let in s privolitvijo žene.

§ 3. Škofovskie konference imajo neokrnjeno pravico določiti višjo starost za prejem prezbiterata in stalnega diaconata.

§ 4. Spregled za več kot eno leto glede starosti po določbi §§ 1 in 2 je pridržan apostolskemu sedežu.

Kan. 1032 — § 1. Pripravniki za prezbiterat smejo prejeti diaconat šele po končanem petem letu filozofsko-teološkega študija.

§ 2. Po koncu študija naj diakon primerno dolgo, kakor določi škof ali pristojni višji redovni predstojnik, sodeluje pri pastoralnem delu in opravlja diakonско službo, preden prejme prezbiterat.

§ 3. Pripravnik za stalni diaconat naj prejme ta sveti red šele po končanem času študija in vzgoje.

Art. 2

DE PRAEREQUISITIS AD ORDINATIONEM

Can. 1033 — Licate ad ordines promovetur tantum qui recepit sacramae confirmationis sacramentum.

Can. 1034 — § 1. Ad diaconatum vel presbyteratum aspirans ne ordinetur, nisi prius per liturgicum admissionis ritum ab auctoritate, de qua in cann. 1016 et 1019, adscriptionem inter candidatos obtinuerit post praeviam suam petitionem propria manu exarata et subscriptam, atque ab eadem auctoritate in scriptis acceptatam.

§ 2. Ad eandem admissionem obtinendam non tenetur, qui per vota in clericale institutum cooptatus est.

Can. 1035 — § 1. Antequam quis ad diaconatum siver permanentem sive transeuntem promoveatur, requiritur ut ministeria lectoris et acolythi receperit et per congruum tempus exercuerit.

§ 2. Inter acolythatus et diaconatus collationem intervallum intercedat sex saltem mensium.

Can. 1036 — Candidatus, ut ad ordinem diaconatus aut presbyteratus promoveri possit, Episcopo proprio aut Superiori maiori competenti declarationem tradat propria manu exarata et subscriptam, qua testificetur se sponte ac libere sacrum ordinem suscepturum atque se ministerio ecclesiastico perpetuo mancipaturum esse, insimul petens ut ad ordinem recipiendum admittatur.

Can. 1037 — Promovendus ad diaconatum permanentem qui non sit uxoratus, itemque promovendus ad presbyteratum, ad ordinem diaconatus ne admittantur, nisi ritu praescripto publice coram Deo et Ecclesia obligationem caelibatus assumpserint, aut vota perpetua in instituto religioso emiserint.

Can. 1038 — Diaconus, qui ad presbyteratum promoveri renuat, ab ordinis recepti exercitio prohiberi non potest, nisi impedimento detineatur canonico aliave gravi causa, de iudicio Episcopi dioecesani aut Superioris maioris competentis aestimanda.

Can. 1039 — Omnes qui ad aliquem ordinem promovendi sunt, exercitiis spiritualibus vacent per quinque saltem dies, loco et modo ab Ordinario determinatis; Episcopus, antequam ad ordinationem procedat, certior factus sit oportet candidatos rite iisdem exercitiis vacasse.

Drugi člen

KAJ SE ZAHTEVA ZA PREJEM SVETEGA REDA

Kan. 1033 — Dopustno prejme sveti red samo, kdor je prejel zakrament svete birme.

Kan. 1034 — § 1. Kdor želi prejeti diakonat ali prezbiterat, naj se mu sveti red ne podeli, dokler ga ni predstojnik, o katerem govorita kan. 1016 in 1019, z bogoslužnim obredom sprejel med pripravnike, ko je prej lastnoročno napisal in podpisal svojo prošnjo, isti predstojnik pa je njen sprejem pismeno potrdil.

§ 2. Ta sprejem ni potreben za tistega, ki je bil z redovnimi zaobljubami sprejet v kleriško ustanovo.

Kan. 1035 — § 1. Preden kdo prejme red stalnega ali začasnega diakonata, mora biti sprejet v službo bravca in mašnega pomočnika in ju primerno dolgo opravljati.

§ 2. Med sprejetjem v službo mašnega pomočnika in podelitvijo diakonata je potrebna vmesna doba vsaj šest mesecev.

Kan. 1036 — Da bo pripravnik mogel prejeti sveti red diakonata ali prezbiterata, naj lastnemu škofu ali pristojnemu višjemu predstojniku izroči lastnoročno napisano in podpisano izjavo, s katero spričuje, da bo prostovoljno in svobodno prejel sveti red in ostal trajno v cerkveni službi, hkrati pa prosi, da bi smel prejeti sveti red.

Kan. 1037 — Prejemnik stalnega diakonata, ki ni poročen, in prav tako prejemnik prezbiterata ne sme prejeti diakonata, če ni s predpisanim obredom javno pred Bogom in Cerkvio sprejel obveznosti celibata ali naredil večnih zaobljub v redovni ustanovi.

Kan. 1038 — Diakonu, ki se brani prejeti prezbiterat, ni mogoče prepovedati opravljanje prejetega reda, če ni kakega cerkvenopravnega zadržka ali drugega tehtnega razloga, o čemer sodi krajevni škof ali pristojni višji predstojnik.

Kan. 1039 — Vsi pripravniki za kak sveti red naj opravijo vsaj petdnevne duhovne vaje na kraju in na način, ki ga določi ordinarij; preden škof opravi posvetitev, se mora prepričati, ali so pripravniki pravilno opravili te duhovne vaje.

Art. 3

DE IRREGULARITATIBUS ALIISQUE IMPEDIMENTIS

Can. 1040 — A recipiendis ordinibus arcentur qui quovis impedimento afficiuntur sive perpetuo, quod venit nomine irregularitatis, sive simplici; nullum autem impedimentum contrahitur, quod in canonibus qui sequuntur non contineatur.

Can. 1041 — Ad recipiendos ordines sunt irregulares:

1° qui aliqua forma laborat amentiae aliasve psychicae infirmitatis, qua, consultis peritis, inhabilis iudicatur ad ministerium rite implendum;

2° qui delictum apostasiae, haeresis aut schismatis commiserit;

3° qui matrimonium etiam civile tantum attentaverit, vel ipse met vinculo matrimoniali aut ordine sacro aut voto publico perpetuo castitatis a matrimonio ineundo impeditus, vel cum muliere matrimonio valido coniuncta aut eodem voto adstricta;

4° qui voluntarium homicidium perpetraverit aut abortum procuraverit, effectu secuto, omnesque positive cooperantes;

5° qui seipsum vel alium graviter et dolose mutilaverit vel sibi vitam adimere tentaverit;

6° qui actum ordinis posuerit constitutis in ordine episcopatus vel presbyteratus reservatum, vel eodem carens, vel ab eius exercitio poena aliqua canonica declarata vel irrogata prohibitus.

Can. 1042 — Sunt a recipiendis ordinibus simpliciter impediti:

1° vir uxorem habens, nisi ad diaconatum permanentem legitimate destinetur;

2° qui officium vel administrationem gerit clericis ad normam cann. 285 et 286 vetitam cuius rationem reddere debet, donec, depositis officio et administratione atque rationibus redditis, liber factus sit;

3° neophytus, nisi, iudicio Ordinarii, sufficienter probatus fuerit.

Can. 1043 — Christifideles obligatione tenentur impedimenta ad sacros ordines, si qua norint, Ordinario vel parocho ante ordinacionem revelandi.

Can. 1044 — § 1. Ad exercendos ordines receptos sunt irregulares:

1° qui irregularitate ad ordines recipiendos dum afficiebatur, illegitime ordines recepit;

2° qui delictum commisit, de quo in can. 1041, n. 2, si delictum est publicum;

Tretji člen

IREGULARNOSTI IN DRUGI ZADRŽKI

Kan. 1040 — Prejem svetih redov ni dovoljen tistim, ki jih ovira kakršenkoli zadržek, bodisi trajen, ki se imenuje iregularnost, bodisi preprost; ovirajo pa samo zadržki, ki so našteti v naslednjih kanonih.

Kan. 1041 — Za prejem svetih redov je iregularen:

1. kdor trpi zaradi kakšne oblike brezumnosti ali druge duševne bolezni, zaradi katere po posvetovanju z izvedenci velja za ne sposobnega za pravilno opravljanje službe;

2. kdor je zagrešil kaznivo dejanje odpada, krivoverstva ali razkola;

3. kdor je poskušal skleniti zakon, tudi samo civilni, bodisi da ga je pri sklenitvi zakonske zveze ovirala vez zakona ali svetega reda ali javne večne zaobljube čistosti, bodisi z žensko, ki je bila veljavno poročena ali jo je vezala enaka zaobljuba;

4. kdor je zagrešil namerni umor ali učinkovito odpravil plod, in vsi, ki so pri tem pozitivno sodelovali;

5. kdor je sebe ali drugega hudo in naklepno pohabil ali si poskušal vzeti življjenje;

6. kdor je opravil sveto dejanje, pridržano tistim, ki so v redu episkopata ali prezbiterata, pa ali tega reda nima, ali mu opravljanje tega reda prepoveduje kakšna razglašena ali naložena cerkvena kazzen.

Kan. 1042 — Za prejem svetih redov je preprosto zadržan:

1. mož, ki ima ženo, razen če je pravilno določen za prejem stalnega diakonata;

2. kdor opravlja po določbi kan. 285 in 286 klerikom prepovedano službo ali upravo, za katero mora polagati obračun, dokler z odložitvijo službe ali uprave ter predložitvijo obračunov ne postane prost;

3. novokrščeni, dokler po ordinarijevi sodbi ni zadosti preizkušen.

Kan. 1043 — Če verniki vedo za kakšne zadržke, ki ovirajo prejem svetih redov, so jih dolžni pred podelitvijo redov razkriti ordinariju ali župniku.

Kan. 1044 — § 1. Za opravljanje prejetih redov je iregularen:

1. kdor je nezakonito prejel kak sveti red, čeprav ga je ovirala iregularnost za njegov prejem;

2. kdor je zagrešil kaznivo dejanje po kan. 1041, št. 2, če je to javno znano;

3° qui delictum commisit, de quibus in can. 1041, nn. 3, 4, 5, 6.

§ 2. Ab ordinibus exercendis impediuntur:

1° qui impedimento ad ordines recipiendos detentus, illegitime ordines recepit;

2° qui amentia aliave infirmitate psychica de qua in can. 1041, n. 1 afficitur, donec Ordinarius, consulto perito, eiusdem ordinis exercitium permiserit.

Can. 1045 — Ignorantia irregularitatum atque impedimentorum ab eisdem non eximit.

Can. 1046 — Irregularitates et impedimenta multiplicantur ex diversis eorundem causis, non autem ex repetita eadem causa, nisi agatur de irregularitate ex homicidio voluntario aut ex procurato abortu, effectu secuto.

Can. 1047 — § 1. Uni Apostolicae Sedi reservatur dispensatio ab omnibus irregularitatibus, si factum quo innituntur ad forum iudiciale deductum fuerit.

§ 2. Eidem etiam reservatur dispensatio ab irregularitatibus et impedimentis ad ordines recipiendos, quae sequuntur:

1° ab irregularitatibus ex delictis publicis, de quibus in can. 1041, nn. 2 et 3;

2° ab irregularitate ex delicto sive publico sive occulto, de quo in can. 1041, n. 4;

3° ab impedimento, de quo in can. 1042, n. 1.

§ 3. Apostolicae Sedi etiam reservatur dispensatio ab irregularitatibus ad exercitium ordinis suscepti, de quibus in can. 1041, n. 3, in casibus publicis tantum, atque in eodem canone, n. 4, etiam in casibus occultis.

§ 4. Ab irregularitatibus et impedimentis Sanctae Sedi non reservatis dispensare valet Ordinarius.

Can. 1048 — In casibus occultis urgentioribus, si adiri nequeat Ordinarius aut cum de irregularitatibus agatur de quibus in can. 1041, nn. 3 et 4, Paenitentiaria, et si periculum immineat gravis damni aut infamiae, potest qui irregularitate ab ordine exercendo impeditur eundem exercere, firmo tamen manente onere quam primum recurrendi ad Ordinarium aut Paenitentiariam, reticito nomine et per confessarium.

Can. 1049 — § 1. In precibus ad obtinendam irregularitatum et impedimentorum dispensationem, omnes irregularitates et impedimenta indicanda sunt; attamen, dispensatio generalis valet etiam pro retici-

3. kdor je zatrebil kaznivo dejanje po kan. 1041, št. 3, 4, 5, 6.

§ 2. Zaradi zadržka ne sme opravljati svetega reda:

1. kdor je nezakonito prejel sveti red, čeprav ga je oviral zadržek;

2. kdor trpi zaradi brezumnosti ali druge duševne bolezni po kan. 1041, št. 1, dokler ordinarij po posvetovanju z izvedencem ne dovoli opravljanje tega svetega reda.

Kan. 1045 — Kdor za iregularnosti in zadržke ne ve, ni od njih izvzet.

Kan. 1046 — Iregularnosti in zadržki se pomnožijo, kolikor je različnih vzrokov zanje, ne pa, če se isti vzrok ponavlja, razen če gre za iregularnost zaradi namernega umora ali učinkovite odprave plodu.

Kan. 1047 — § 1. Samo apostolskemu sedežu so pridržani spregledi vseh iregularnosti, če je bilo dejanje, ki jih je povzročilo, izročeno sodišču.

§ 2. Njemu so pridržani tudi spregledi naslednjih iregularnosti in zadržkov glede prejema svetega reda:

1. iregularnosti iz javno znanih kaznivih dejanj po kan. 1041, št. 2 in 3;

2. iregularnosti iz javno znanega ali tajnega kaznivega dejanja po kan. 1041, št. 4;

3. zadržka po kan. 1042, št. 1.

§ 3. Apostolskemu sedežu so pridržani tudi spregledi iregularnosti glede opravljanja prejetega reda po kan. 1041, št. 3, a samo glede javno znanih primerov, in po istem kanonu, št. 4, tudi glede tajnih primerov.

§ 4. Spregled iregularnosti in zadržkov, ki niso pridržani sestemu sedežu, lahko da ordinarij.

Kan. 1048 — V zelo nujnih tajnih primerih, ko se ni mogoče obrniti na ordinarija, ali če gre za iregularnosti po kan. 1041, št. 3 in 4, na penitenciarijo, in grozi nevarnost velike škode ali osramočenja, more tisti, ki ga ovira iregularnost glede opravljanja svetega reda, tega opravljati, ostane pa dolžnost, da se čimprej brez imena in po spovedniku obrne na ordinarija ali na penitenciarijo.

Kan. 1049 — § 1. V prošnjah za spregled iregularnosti in zadržkov se morajo navesti vse iregularnosti in vsi zadržki; vendar velja splošen spregled tudi za tiste, ki niso omenjeni v dobri veri, razen

tis bona fide, exceptis irregularitatibus de quibus in can. 1041, n. 4, aliisve ad forum iudiciale deductis, non autem pro reticitiis mala fide.

§ 2. Si agatur de irregularitate ex voluntario homicidio aut ex procurato abortu, etiam numerus delictorum ad validitatem dispensationis exprimendus est.

§ 3. Dispensatio generalis ab irregularitatibus et impedimentis ad ordines recipiendos valet pro omnibus ordinibus.

Art. IV

DE DOCUMENTIS REQUISITIS ET DE SCRUTINIO

Can. 1050 — Ut quis ad sacros ordines promoveri possit, sequentia requiruntur documenta:

1° testimonium de studiis rite peractis ad normam can. 1032;

2° si agatur de ordinandis ad presbyteratum, testimonium recepti diaconatus;

3° si agatur de promovendis ad diaconatum, testimonium recepti baptismi et confirmationis, atque receptorum ministeriorum de quibus in can. 1035; item testimonium factae declarationis de qua in can. 1036, neconon, si ordinandus qui promovendus est ad diaconatum permanentem sit uxoratus, testimonia celebrati matrimonii et consensus uxoris.

Can. 1051 — Ad scrutinium de qualitatibus in ordinando requisitis quod attinet, serventur praescripta quae sequuntur:

1° habeatur testimonium rectoris seminarii vel domus formationis de qualitatibus ad ordinem recipiendum requisitis, scilicet de candidati recta doctrina, genuina pietate, bonis moribus, aptitudine ad ministerium exercendum; itemque, rite peracta inquisitione, de eius statu valetudinis physicae et psychicae;

2° Episcopus diocesanus aut Superior maior, ut scrutinium rite peragatur, potest alia adhibere media quae sibi, pro temporis et loci adiunctis, utilia videantur, uti sunt litterae testimoniales, publicaciones vel aliae informationes.

Can. 1052 — § 1. Ut Episcopus ordinationem iure proprio conferens ad eam procedere possit, ipsi constare debet documenta, de quibus in can. 1050, praesto esse atque, scrutinio ad normam iuris peracto, idoneitatem candidati positivis argumentis esse probatam.

§ 2. Ut Episcopus ad ordinationem procedat alieni subditi, sufficit ut litterae dimissoriae referant eadem documenta praesto esse, scrutinium ad normam iuris esse peractum atque de idoneitate candi-

za iregularnosti v kan. 1041, št. 4, in tiste, ki so bile izročene sodišču, ne pa za zamolčane v slabici veri.

§ 2. Če gre za iregularnost zaradi namernega umora ali odprave plodu, se mora navesti tudi število kaznivih dejanj, da bo spregled veljaven.

§ 3. Splošen spregled iregularnosti in zadržkov za sprejem svetih redov velja za vse redove.

Cetrti člen

POTREBNE LISTINE IN SKRUTINIJ

Kan. 1050 — Da more kdo prejeti sveti red, so potrebne naslednje listine:

1. potrdilo o pravilno opravljenem študiju po določbi kan. 1032;

2. potrdilo o prejetem diakonatu za tiste, ki bodo prejeli prezibiterat;

3. potrdilo o prejemu krsta in birme in o prejetih službah, o katerih govori kan. 1035, za tiste, ki bodo prejeli diaconat; tudi potrdilo o dani izjavi po kan. 1036, in če je prejemnik stalnega diaconata poročen, tudi potrdilo o poroki in o privolitvi žene.

Kan. 1051 — Glede skrutinija o potrebnih lastnostih prejemnika se je treba ravnati po naslednjih predpisih:

1. treba je imeti potrdilo ravnatelja semenišča ali vzgojne hiše o lastnostih, ki so pripravniku potrebne za prejem svetega reda, to je glede pravega nauka, pristne pobožnosti, dobrih nravi, pripravnosti za opravljanje službe; in tudi, po prav opravljenem pregledu, o njegovem fizičnem in duševnem zdravstvenem stanju;

2. krajevni škof ali višji predstojnik lahko za pravilno izvedbo skrutinija uporabi tudi druga sredstva, ki se mu glede na časovne in krajevne okoliščine zdijo koristna, kot so spričevala, oklici in druge poizvedbe.

Kan. 1052 — § 1. Da more škof, ki po lastnem pravu deli svete redove, pristopiti k delitvi, mora pred podelitevijo ugotoviti, da so listine po kan. 1050 izstavljene, da je opravljen skrutinij v skladu s pravno določbo in da je pripravnika sposobnost dokazana s pozitivnimi razlogi.

§ 2. Da škof podeli sveti red tujemu podrejenemu, zadošča, če odpustnica izpričuje, da so bile listine izstavljene, da je bil opravljen skrutinij v skladu s pravno določbo, in da je ugotovljena pri-

dati constare; quod si promovendus sit sodalis instituti religiosi aut societatis vitae apostolicae, eadem litterae insuper testari debent ipsum in institutum vel societatem definitive cooptatum fuisse et esse subditum Superioris qui dat litteras.

§ 3. Si, his omnibus non obstantibus, ob certas rationes Episcopus dubitat num candidatus sit idoneus ad ordines recipiendos, eundem ne promoveat.

Caput III

DE ADNOTATIONE AC TESTIMONIO PERACTAE ORDINATIONIS

Can. 1053 — § 1. Expleta ordinatione, nomina singulorum ordinatorum ac ministri ordinantis, locus et dies ordinationis notentur in peculiari libro apud curiam loci ordinationis diligenter custodiendo, et omnia singularum ordinationum documenta accurate serventur.

§ 2. Singulis ordinatis det Episcopus ordinans authenticum ordinationis receptae testimonium; qui, si ab Episcopo extraneo cum litteris dimissoriis promoti fuerint, illud proprio Ordinario exhibeant pro ordinationis adnotatione in speciali libro in archivo servando.

Can. 1054 — Loci Ordinarius, si agatur de saecularibus, aut Superior maior competens, si agatur de ipsius subditis, notitiam uniuscuiusque celebratae ordinationis transmittat ad parochum loci baptismi, qui id adnotet in suo baptizatorum libro, ad normam can. 535, § 2.

Titulus VII DE MATRIMONIO

Can. 1055 — § 1. Matrimoniale foedus, quo vir et mulier inter se totius vitae consortium constituunt, inde sua naturali ad bonum coniugum atque ad prolis generationem et educationem ordinatum, a Christo Domino ad sacramenti dignitatem inter baptizatos evenitum est.

§ 2. Quare inter baptizatos nequit matrimonialis contractus validus consistere, quin sit eo ipso sacramentum.

Can. 1056 — Essentialis matrimonii proprietates sunt unitas et indissolubilitas, quae in matrimonio christiano ratione sacramenti peculiariter obtinent firmitatem.

pravnikova sposobnost; če je prejemnik član redovne ustanove ali družbe apostolskega življenja, mora odpustnica pričevati tudi o tem, da je bil dokončno sprejet v ustanovo ali družbo in da je podrejen predstojniku, ki daje odpustnico.

§ 3. Če škof iz določenih razlogov kljub temu, da glede vsega navedenega ni ovir, dvomi o pripravnikovi sposobnosti, da bi prejel svete redove, naj mu redov ne podeli.

Tretje poglavje

ZAPIS IN POTRDILO O OPRAVLJENI PODELITVI REDOV

Kan. 1053 — § 1. Po opravljeni podelitvi redov naj se imena posameznih prejemnikov in služabnika, kraj in dan podelitve zapišejo v posebno knjigo, ki se mora skrbno hraniti v kuriji kraja, kjer so bili redovi podeljeni, vestno naj se hranijo tudi vse listine, ki se tičejo posameznih podelitev.

§ 2. Vsakemu prejemniku svetega reda naj škof posvečevalec da izvirno potrdilo o prejetem redu; tisti, ki jim je z odpustnico podelil red tuj škof, naj ga predložijo lastnemu ordinariju, da se podelitev redov zaznamuje v posebno knjigo, ki se mora hraniti v arhivu.

Kan. 1054 — Krajevni ordinarij, če gre za svetne klerike, ali predstojni višji predstojnik, če gre za njemu podrejene, mora sporočiti vsako opravljeno podelitev redov župniku kraja, kjer je bil prejemnik krščen, da to zaznamuje po določbi kan. 535, § 2 v svoji krstni knjigi.

Sedmi naslov

ZAKON

Kan. 1055 — § 1. Zakonska zveza, s katero mož in žena ustanovita celovito življenjsko skupnost in je po svoji naravi naravnana v blagor zakoncev in roditev ter vzgojo otrok, je med krščenimi od Kristusa Gospoda povzdignjena v dostojanstvo zakramenta.

§ 2. Zato med krščenimi ne more biti veljavne zakonske pogodbe, ki bi ne bila hkrati zakrament.

Kan. 1056 — Bistveni lastnosti zakona sta ênost in nerazvezanost, ki v krščanskem zakonu zaradi zakramenta dobita posebno trdnost.

Can. 1057 — § 1. Matrimonium facit partium consensus inter personas iure habiles legitime manifestatus, qui nulla humana potestate suppleri valet.

§ 2. Consensus matrimonialis est actus voluntatis, quo vir et mulier foedere irrevocabili sese mutuo tradunt et accipiunt ad constitendum matrimonium.

Can. 1058 — Omnes possunt matrimonium contrahere, qui iure non prohibentur.

Can. 1059 — Matrimonium catholicorum, etsi una tantum pars sit catholica, regitur iure non solum divino, sed etiam canonico, salva competentia civilis potestatis circa mere civiles eiusdem matrimonii effectus.

Can. 1060 — Matrimonium gaudet favore iuris; quare in dubio standum est pro valore matrimonii, donec contrarium probetur.

Can. 1061 — § 1. Matrimonium inter baptizatos validum dicitur ratum tantum, si non est consummatum; ratum et consummatum, si coniuges inter se humano modo posuerunt coniugalem actum per se aptum ad prolis generationem, ad quem natura sua ordinatur matrimonium, et quo coniuges fiunt una caro.

§ 2. Celebrato matrimonio, si coniuges cohabitaverint, praesumitur consummatio, donec contrarium probetur.

§ 3. Matrimonium invalidum dicitur putativum, si bona fide ab una saltem parte celebratum fuerit, donec utraque pars de eiusdem nullitate certa evadat.

Can. 1062 — § 1. Matrimonii promissio sive unilateralis sive bilateralis, quam sponsalia vocant, regitur iure particulari, quod ab Episcoporum conferentia, habita ratione consuetudinum et legum civium, si quae sint, statutum fuit.

§ 2. Ex matrimonii promissione non datur actio ad petendam matrimonii celebrationem; datur tamen ad reparationem damnorum, si qua debetur.

Caput I

DE CURA PASTORALI ET DE IIS QUAE MATRIMONII CELEBRATIONI PRAEMITTI DEBENT

Can. 1063 — Pastores animarum obligatione tenentur curandi ut propria ecclesiastica communitas christifidelibus assistentiam praebat, qua status matrimonialis in spiritu christiano servetur et in perfectione progrediatur. Haec assistentia imprimis praebenda est:

Kan. 1057 — § 1. Zakon nastane s privolitvijo, ki jo pravno spobni osebi zakonito izrazita in je ne more nadomestiti nobena človeška oblast.

§ 2. Zakonska privolitev je dejanje volje, s katerim se mož in žena v nepreklicni zvezi drug drugemu izročita in sprejmeta za ustanovitev zakona.

Kan. 1058 — Zakon lahko sklenejo vsi, ki jim pravo tega ne prepoveduje.

Kan. 1059 — Zakon katoličanov, tudi če je samo ena stran katiška, ureja ne samo božje, ampak tudi cerkveno pravo, ob upoštevanju pristojnosti civilne oblasti glede čisto civilnih učinkov zakona.

Kan. 1060 — Zakon je pod posebnim varstvom prava, zaradi česar je v dvomu treba imeti zakon za veljaven, dokler se ne dokaže nasprotno.

Kan. 1061 — § 1. Veljaven zakon med krščenimi se imenuje trden, če ni izvršen, trden in izvršen pa, če sta zakonca na človeka vreden način opravila zakonsko dejanje, ki je samo po sebi primerno za roditev otrok, h kateri je zakon naravnal po svoji naravi, in po katerem postaneta zakonca eno telo.

§ 2. Če sta zakonca bivala skupaj, sklenjen zakon velja za izvršen, dokler se ne dokaže nasprotno.

§ 3. Neveljaven zakon se imenuje dozdeven, če ga je vsaj ena stran sklenila v dobri veri, dokler se vsaka od obeh strani ne prepriča o njegovi ničnosti.

Kan. 1062 — § 1. Enostransko in obojestransko obljubo zakona, ki se imenuje zaroka, ureja območno pravo, kakor ga določi škofovská konferenca, ki pri tem upošteva običaje in civilne zakone, če kateri so.

§ 2. Tožba, ki zahteva sklenitev zakona zaradi obljube zakona, ni mogoča, pač pa tožba do povrnitve škode, če je ta nastala.

Prvo poglavje

PASTORALNA SKRB IN KAR JE POTREBNO PRED SKLENITVIVO ZAKONA

Kan. 1063 — Pastoralni delavci so dolžni skrbeti, da bo lastna cerkvena skupnost vernikom pomagala ohranjati zakonski stan v krščanskem duhu in ga spopolnjevati. To pomoč je treba dajati predvsem:

1° praedicatione, catechesi minoribus, iuvenibus et adultis aptata, immo usu instrumentorum communicationis socialis, quibus christifideles de significatione matrimonii christiani deque munere coniugum ac parentum christianorum instituantur;

2° praeparatione personali ad matrimonium ineundum, qua sponsi ad novi sui status sanctitatem et officia disponantur;

3° fructuosa liturgica matrimonii celebratione, qua eluceat coniuges mysterium unitatis et fecundi amoris inter Christum et Ecclesiam significare atque participare;

4° auxilio coniugatis praestito, ut ipsi foedus coniugale fideliter servantes atque tuentes, ad sanctiorem in dies plenioremque in familia vitam ducendam perveniant.

Can. 1064 — Ordinarii loci est curare ut debite ordinetur eadem assistentia, auditis etiam, si opportunum videatur, viris et mulieribus experientia et peritia probatis.

Can. 1065 — § 1. Catholici qui sacramentum confirmationis nondum receperint, illud, antequam ad matrimonium admittantur, recipiant, si id fieri possit sine gravi incommodo.

§ 2. Ut fructuose sacramentum matrimonii recipiatur, enixe sponsis commendatur, ut ad sacramenta paenitentiae et sanctissimae Eucharistiae accedant.

Can. 1066 — Antequam matrimonium celebretur, constare debet nihil eius validae ac licitae celebrationi obsistere.

Can. 1067 — Episcoporum conferentia statuat normas de examine sponsorum, neenon de publicationibus matrimonialibus aliisve opportunitis mediis ad investigationes peragendas, quae ante matrimonium necessaria sunt, quibus diligenter observatis, parochus procedere possit ad matrimonio assistendum.

Can. 1068 — In periculo mortis, si aliae probationes haberi nequeant, sufficit, nisi contraria adsint indicia, affirmatio contrahentium, si casus ferat etiam iurata, se baptizatos esse et nullo detineri impedimento.

Can. 1069 — Omnes fideles obligatione tenentur impedimenta, si quae norint, parocho aut loci Ordinario, ante matrimonii celebracionem, revelandi.

Can. 1070 — Si alias quam parochus, cuius est assistere matrimonio, investigationes peregerit, de harum exitu quam primum per authenticum documentum eundem parochum certiore reddat.

1. s pridiganjem, prilagojeno katehezo otrok, mladine in odraslih, tudi s pomočjo sredstev družbenega obveščanja, s čimer se bodo verniki poučili o pomenu krščanskega zakona in o nalogi krščanskih zakoncev in staršev;

2. z osebno pripravo na sklenitev zakona, ki bo zaročence pravila na svetost in dolžnosti njihovega novega stanu;

3. s sadu polnim liturgičnim obhajanjem poroke, ki bo razodevalo, da sta zakonca znamenje skravnosti edinosti in rodovitne ljubezni med Kristusom in Cerkvio in da sta te skravnosti deležna;

4. s pomočjo poročenim, da bodo sami zakonsko zvezo zvesto ohranjali in varovali ter napredovali v vedno bolj svetem in bogatem družinskom življenju.

Kan. 1064 — Krajevni ordinarij mora skrbeti, da bo ta pomoč pravilno urejena, in če se zdi potrebno, naj se posvetuje tudi z izkušenimi ter izvedenimi možmi in ženami.

Kan. 1065 — § 1. Katoličani, ki še niso prejeli zakramenta birmme, naj ga prejmejo pred sklenitvijo zakona, če je to mogoče brez velikih težav.

§ 2. Za sadu poln prejem zakramenta zakona se zaročencem zelo priporoča prejem zakramenta pokore in svete evharistije.

Kan. 1066 — Pred sklenitvijo zakona je treba ugotoviti, da veljavni in dopustni sklenitvi nič ne nasprotuje.

Kan. 1067 — Škofovská konferenca naj izda določbe o pripravi zaročencev, o oklicih pred sklenitvijo zakona in o drugih primernih načinih poizvedb, ki so potrebne pred poroko in jih mora župnik pred poroko vestno opraviti.

Kan. 1068 — V smrtni nevarnosti, če niso mogoči drugi dokazi, zadostuje, če ni nasprotnih indicev, izjava zaročencev, po potrebi tudi potrjena s prisego, da sta krščena in da ju ne veže noben zadržek.

Kan. 1069 — Vsi verniki so dolžni pred poroko razodeti župniku ali krajevnemu ordinariju zadržke, če zanje vedo.

Kan. 1070 — Če kdo drug, ne pa župnik, ki ima pravico poročiti, opravi potrebne poizvedbe, naj o njih izidi čimprej obvesti tega župnika z verodostojno listino.

Can. 1071 — § 1. Excepto casu necessitatis, sine licentia Ordinarii loci ne quis assistat:

1° matrimonio vagorum;

2° matrimonio quod ad normam legis civilis agnosci vel celebrari nequeat;

3° matrimonio eius qui obligationibus teneatur naturalibus erga aliam partem filiosve ex praecedenti unione ortis;

4° matrimonio eius qui notorie catholicam fidem abiecerit;

5° matrimonio eius qui censura innodatus sit;

6° matrimonio filii familias minoris, insciis aut rationabiliter invitis parentibus;

7° matrimonio per procuratorem ineundo, de quo in can. 1105.

§ 2. Ordinarius loci licentiam assistendi matrimonio eius qui notorie catholicam fidem abiecerit ne concedat, nisi servatis normis de quibus in can. 1125, congrua congruis referendo.

Can. 1072 — Curent animarum pastores a matrimonii celebrazione avertere iuvenes ante aetatem, qua secundum regionis receptos mores matrimonium iniri solet.

Caput II

DE IMPEDIMENTIS DIRIMENTIBUS IN GENERE

Can. 1073 — Impedimentum dirimens personam inhabilem reddit ad matrimonium valide contrahendum.

Can. 1074 — Publicum censetur impedimentum, quod probari in foro externo potest; securus est occultum.

Can. 1075 — § 1. Supremae tantum Ecclesiae auctoritatis est authenticē declarare quandonam ius divinum matrimonium prohibeat vel dirimat.

§ 2. Uni quoque supremae auctoritati ius est alia impedimenta pro baptizatis constituere.

Can. 1076 — Consuetudo novum impedimentum inducens aut impedimentis existentibus contraria reprobatur.

Can. 1077 — § 1. Ordinarius loci propriis subditis ubique commorantibus et omnibus in proprio territorio actu degentibus vetare potest matrimonium in casu peculiari, sed ad tempus tantum, gravi de causa eaque perdurante.

§ 2. Vetito clausulam dirimentem una suprema Ecclesiae auctoritas addere potest.

Kan. 1071 — § 1. Razen v nujnem primeru naj brez dovoljenja krajevnega ordinarija nihče ne prisostvuje poroki:

1. brezdomcev;

2. tistega, ki mu zakona po določbi civilnega prava ni mogoče priznati ali skleniti;

3. tistega, ki ima naravne obveznosti do zakonca ali otrok iz prejšnje zveze;

4. tistega, ki je javno zavrgel katoliško vero;

5. tistega, ki ga bremeni cerkvena kazen;

6. mladoletnika brez vednosti staršev ali, če ti iz pametnih razlogov nasprotujejo;

7. po zastopniku, o katerem govori kan. 1105.

§ 2. Krajevni ordinarij naj ne dá dovoljenja za prisostvovanje poroki tistega, ki je javno zavrgel katoliško vero, razen s primernim upoštevanjem določb kan. 1125.

Kan. 1072 — Pastoralni delavci naj skrbno odvračajo mlade od poroke pred tisto starostjo, ko se navadno sklepa zakon po v kraju veljavnem običaju.

Drugo poglavje

RAZDIRALNI ZADRŽKI NA SPLOŠNO

Kan. 1073 — Zaradi razdiralnega zadržka je oseba nesposobna veljavno skleniti zakon.

Kan. 1074 — Zadržek je javen, če je dokazljiv v zunanjem področju, sicer je tajen.

Kan. 1075 — § 1. Samo vrhovna cerkvena oblast ima pravico verodostojno izjaviti, kdaj božje pravo prepoveduje ali onemogoča zakon.

§ 2. Samo vrhovna oblast ima tudi pravico določiti za kršcene druge zadržke.

Kan. 1076 — Običaj, ki bi uvajal nov zadržek ali nasprotoval že obstoječim, je treba zavreči.

Kan. 1077 — § 1. Krajevni ordinarij more svojim podrejenim, kjerkoli prebivajo, in vsem, ki trenutno bivajo na njegovem ozemlju, v posameznem primeru prepovedati zakon, vendar samo začasno iz tehtnega razloga in dokler ta razlog traja.

§ 2. Prepovedi lahko doda razdiralni učinek samo vrhovna cerkvena oblast.

Can. 1078. — § 1. Ordinarius loci proprios subditos ubique commorantes et omnes in proprio territorio actu degentes ab omnibus impedimentis iuris ecclesiastici dispensare potest, exceptis iis, quorum dispensatio Sedi Apostolicae reservatur.

§ 2. Impedimenta quorum dispensatio Sedi Apostolicae reservatur sunt:

1° impedimentum ortum ex sacris ordinibus aut ex voto publico perpetuo castitatis in instituto religioso iuris pontificii;

2° impedimentum criminis de quo in can. 1090.

§ 3. Numquam datur dispensatio ab impedimento consanguinitatis in linea recta aut in secundo gradu lineae collateralis.

Can. 1079 — § 1. Urgente mortis periculo, loci Ordinarius potest tum super forma in matrimonii celebratione servanda, tum super omnibus et singulis impedimentis iuris ecclesiastici sive publicis sive occultis, dispensare proprios subditos ubique commorantes et omnes in proprio territorio actu degentes, excepto impedimento orto ex sacro ordine presbyteratus.

§ 2. In eisdem rerum adiunctis, de quibus in § 1, sed solum pro casibus in quibus ne loci quidem Ordinarius adiri possit, eadem dispensandi potestate pollet tum parochus, tum minister sacer rite delegatus, tum sacerdos vel diaconus qui matrimonio, ad normam can. 1116, § 2, assistit.

§ 3. In periculo mortis confessarius gaudet potestate dispensandi ab impedimentis occultis pro foro interno sive intra sive extra actum sacramentalis confessionis.

§ 4. In casu de quo in § 2, loci Ordinarius censetur adiri non posse, si tantum per telegraphum vel telephonum id fieri possit.

Can. 1080 — § 1. Quoties impedimentum detegatur cum iam omnia sunt parata ad nuptias, nec matrimonium sine probabili gravissimi periculo differri possit usquedum a competenti auctoritate dispensatio obtineatur, potestate gaudent dispensandi ab omnibus impedimentis, iis exceptis de quibus in can. 1078, § 2, n. 1, loci Ordinarius et, dummodo casus sit occultus, omnes de quibus in can. 1079, §§ 2-3, servatis condicibus ibidem praescriptis.

§ 2. Haec potestas valet etiam ad matrimonium convalidandum, si idem periculum sit in mora nec tempus suppetat recurrendi ad Sedem Apostolicam vel ad loci Ordinarium, quod attinet ad impedimenta a quibus dispensare valet.

Can. 1081 — Parochus aut sacerdos vel diaconus, de quibus in can. 1079, § 2, de concessa dispensatione pro foro externo Ordinarium loci statim certiore faciat; eaque adnotetur in libro matrimoniorum.

Kan. 1078 — § 1. Krajevni ordinarij more svojim podrejenim, kjerkoli bivajo, in vsem, ki trenutno bivajo na njegovem ozemlju, spregledati vse cerkvenopravne zadržke, razen tistih, ki so pridržani apostolskemu sedežu.

§ 2. Apostolskemu sedežu pridržani zadržki so:

1. zadržek iz svetega reda ali iz javne večne zaobljube čistosti v papeškopravni redovni ustanovi;

2. zadržek hudodelstva po kan. 1090.

§ 3. Nikoli se ne spregleda zadržek krvnega sorodstva v ravni črti ali v drugem kolenu stranske črte.

Kan. 1079 — § 1. V preteči smrtni nevarnosti more krajevni ordinarij svojim podrejenim, kjerkoli prebivajo, in vsem, ki trenutno bivajo na njegovem ozemlju, spregledati obvezno obliko poroke ter vse in posamezne cerkvenopravne zadržke, javne in tajne, razen zadržka, ki izhaja iz svetega reda prezbiterata.

§ 2. V enakih razmerah, o katerih govorji § 1, vendar samo kadar ni mogoče doseči krajevnega ordinarija, ima enake pravice za spregled župnik in pravilno pooblaščeni sveti služabnik, bodisi duhovnik ali diakon, ki prisostvuje poroki po kan. 1116, § 2.

§ 3. V smrtni nevarnosti ima spovednik oblast pri zakramentalni spovedi ali zunaj nje spregledati tajne zadržke za notranje področje.

§ 4. Za primer, omenjen v § 2, velja, da krajevnega škofa ni mogoče doseči, če je dosegljiv samo brzjavno ali po telefonu.

Kan. 1080 — § 1. Kadar se odkrije zadržek, ko je že vse pripravljeno za svatbo in poroke ni mogoče brez verjetne velike škode odložiti, dokler ne bi dobili spregleda od pristojne oblasti, ima pravico spregledati vse zadržke, razen tistih, ki so našteti v kan. 1078, § 2, št. 1, krajevni ordinarij, tajne zadržke pa vsi, ki so omenjeni v kan. 1079, §§ 2-3, upoštevajoč tam predpisane pogoje.

§ 2. Enako pooblastilo velja tudi za poveljavitev zakona, če radi odlašanja grozi enaka nevarnost in ni časa obrniti se na apostolski sedež ali krajevnega ordinarija, če gre za zadržke, ki jih lahko ta spregleda.

Kan. 1081 — Župnik, duhovnik ali diakon, ki jih omenja kan. 1079, § 2, morajo o podeljenem spregledu za zunanje področje takoj obvestiti krajevnega ordinarija in to vpisati v poročno knjigo.

Can. 1082 — Nisi aliud ferat Paenitentiariae rescriptum, dispensatio in foro interno non sacramentali concessa super impedimento occulto, adnotetur in libro, qui in secreto curiae archivo asservandus est, nec alia dispensatio pro foro externo est necessaria, si postea occultum impedimentum publicum evaserit.

Caput III

DE IMPEDIMENTIS DIRIMENTIBUS IN SPECIE

Can. 1083 — § 1. Vir ante decimum sextum aetatis annum compleatum, mulier ante decimum quartum item compleatum, matrimonium validum inire non possunt.

§ 2. Integrum est Episcoporum conferentiae aetatem superiorem ad licitam matrimonii celebrationem statuere.

Can. 1084 — § 1. Impotentia coeundi antecedens et perpetua, sive ex parte viri sive ex parte mulieris, sive absoluta sive relativa, matrimonium ex ipsa eius natura dirimit.

§ 2. Si impedimentum potentiae dubium sit, sive dubio iuris sive dubio facti, matrimonium non est impediendum nec, stante dubio, nullum declarandum.

§ 3. Sterilitas matrimonium nec prohibet nec dirimit, firmo praescripto can. 1098.

Can. 1085 — § 1. Invalidum matrimonium attentat qui vinculo tenuerit prioris matrimonii, quamquam non consummati.

§ 2. Quamvis prius matrimonium sit irritum aut solutum qualibet ex causa, non ideo licet aliud contrahere, antequam de prioris nullitate aut solutione legitime et certo constiterit.

Can. 1086 — § 1. Matrimonium inter duas personas, quarum altera sit baptizata in Ecclesia catholica vel in eandem recepta nec actu formalis ab ea defecerit, et altera non baptizata, invalidum est.

§ 2. Ab hoc impedimento ne dispensemur, nisi impletis condicionibus de quibus in cann. 1125 et 1126.

§ 3. Si pars tempore contracti matrimonii tamquam baptizata communiter habebatur aut eius baptismus erat dubius, praesumenda est, ad normam can. 1060, validitas matrimonii, donec certo probetur alteram partem baptizatam esse, alteram vero non baptizatam.

Can. 1087 — Invalidum matrimonium attentant, qui in sacris ordinibus sunt constituti.

Kan. 1082 — Če reskript penitenciarije ne določa kaj drugega, je treba spregled tajnega zadržka, podeljen za notranje izvenzakramentalno področje, vpisati v knjigo, ki se mora hraniti v tajnem škofijskem arhivu, in ni potreben ponovni spregled za zunanje področje, če pozneje postane zadržek javen.

Tretje poglavje

RAZDIRALNI ZADRŽKI POSAMIČ

Kan. 1083 — § 1. Moški pred dopolnjenim šestnajstim letom starosti in ženska pred dopolnjenim štirinajstim ne moreta skleniti veljavnega zakona.

§ 2. Škofovská konferenca ima neokrnjeno pravico določiti višjo starost za dopustno sklenitev zakona.

Kan. 1084 — § 1. Predhodna in trajna nezmožnost spolne združitve, pri moškem ali pri ženski, pa naj bo absolutna ali relativna, že po sami svoji naravi onemogoča zakon.

§ 2. Če obstoji dvom o zadržku spolne nezmožnosti, pa naj je dvom o pravu ali dvom o dejstvu, se zakona ne sme preprečiti, niti ga, dokler traja dvom, razglasiti za ničnega.

§ 3. Nerodovitnost ne prepoveduje in ne onemogoča zakona, vejlja pa predpis kan. 1098.

Kan. 1085 — § 1. Neveljavno skuša skleniti zakon, kogar veže vez prejšnjega zakona, čeprav ni bil izvršen.

§ 2. Čeprav je bil prejšnji zakon iz kakršnegakoli razloga ničen ali razvezan, ni dovoljeno skleniti drugega, dokler se zakonito in z gotovostjo ne dokaže ničnost ali razveza prejšnjega.

Kan. 1086 — § 1. Neveljaven je zakon med osebama, če je ena krščena v katoliški Cerkvi ali je bila vanjo sprejeta in ni s formalnim dejanjem iz nje izstopila, druga pa nekrščena.

§ 2. Ta zadržek se ne spregleda, če niso spolnjeni pogoji, določeni v kan. 1125 in 1126.

§ 3. Če je stranka v času poroke splošno veljala za krščeno ali če je bil krst dvomen, je treba imeti po določbi kan. 1060 zakon za veljaven, dokler se nedvomno ne dokaže, da je bila ena stran krščena, druga pa nekrščena.

Kan. 1087 — Neveljavno poskušajo skleniti zakon tisti, ki so prejeli svete redove.

Can. 1088 — Invalidē matrimonium attētant, qui voto publico perpetuo castitatis in instituto religioso adstricti sunt.

Can. 1089 — Inter virum et mulierem abductam vel saltem retentam intuitu matrimonii cum ea contrahendi, nullum matrimonium consistere potest, nisi postea mulier a raptore separata et in loco tuto ac libero constituta, matrimonium sponte eligat.

Can. 1090 — § 1. Qui intuitu matrimonii cum certa persona inēundi, huius coniugi vel proprio coniugi mortem intulerit, invalidē hoc matrimonium attētant.

§ 2. Invalidē quoque matrimonium inter se attētant qui mutua opera physica vel morali mortem coniugi intulerunt.

Can. 1091 — § 1. In linea recta consanguinitatis matrimonium irritum est inter omnes ascēntes et descendēntes tum legitimos tum naturales.

§ 2. In linea collateralī irritum est usque ad quartum gradum inclusivē.

§ 3. Impedimentum consanguinitatis non multiplicatur.

§ 4. Numquam matrimonium permittatur, si quod subest dubium num partes sint consanguineae in aliquo gradu lineae rectae aut in secundo gradu lineae collateralis.

Can. 1092 — Affinitas in linea recta dirimit matrimonium in quolibet gradu.

Can. 1093 — Impedimentum publicae honestatis oritur ex matrimonio invalido post instauratam vitam communem aut ex notorio vel publico concubinatu; et nuptias dirimit in primo gradu lineae rectae inter virum et consanguineas mulieris, ac vice versa.

Can. 1094 — Matrimonium inter se valide contrahere nequeunt qui cognatione legali ex adoptione orta, in linea recta aut in secundo gradu lineae collateralis, coniuncti sunt.

Caput IV DE CONSENSU MATRIMONIALI

Can. 1095 — Sunt incapaces matrimonii contrahendi:

1° qui sufficienti rationis usu carent;

2° qui laborant gravi defectu discretionis iudicii circa iura et officia matrimonialia essentialia mutuo tradenda et acceptanda;

3° qui ob causas naturae psychicae obligationes matrimonii essentialies assumere non valent.

Kan. 1088 — Neveljavno poskušajo skleniti zakon tisti, ki jih veže večna javna zaobljuba čistoti v redovni ustanovi.

Kan. 1089 — Med moškim in žensko, ki je bila ugrabljena ali pridržana zaradi sklenitve zakona, zakon ni mogoč, razen če se ženska potem, ko je bila od ugrabitelja ločena in je na varnem ter svobodnem kraju, iz lastnega nagiba odloči za zakon.

Kan. 1090 — § 1. Kdor zaradi sklenitve zakona z določeno osebo njenega ali svojega sozakonca umori, neveljavno poskuša skleniti ta zakon.

§ 2. Prav tako neveljavno poskušata skleniti medsebojni zakon dva, ki sta fizično ali moralno sodelovala pri umoru sozakonca.

Kan. 1091 — § 1. Ničen je zakon v ravni črti krvnega sorodstva med vsemi zakonskimi in nezakonskimi predniki in potomci.

§ 2. V stranski črti je zakon ničen do vključno četrtega kolena.

§ 3. Zadržek krvnega sorodstva se ne pomnoži.

§ 4. Nikdar naj se zakon ne dovoli, če je kakorkoli dvomno, da sta si zaročenca v krvnem sorodstvu v kakšnem kolenu ravne črte ali v drugem kolenu stranske črte.

Kan. 1092 — Svaštvo v ravni črti onemogoča zakon v kateremkoli kolenu.

Kan. 1093 — Zadržek javne spodobnosti nastane iz neveljavnega zakona po skupnem bivanju in iz splošno znanega ali javnega priležništva in onemogoča zakon v prvem kolenu ravne črte med možem in ženinimi sorodnicami ter narobe.

Kan. 1094 — Veljavno ne morejo med seboj skleniti zakona tisti, ki jih veže zakonito sorodstvo, ki izhaja iz posvojitve, v ravni črti in drugem kolenu stranske črte.

Četrto poglavje ZAKONSKA PRIVOLITEV

Kan. 1095 — Nesposobni za sklenitev zakona so:

1. tisti, ki ne morejo zadosti razumno ravnati;
2. tisti, ki trpijo zaradi hudo pomanjkljive razsodnosti glede sprejema in izročitve bistvenih zakonskih pravic in dolžnosti;
3. tisti, ki zaradi psihičnih vzrokov niso sposobni sprejeti bistvenih zakonskih obveznosti.

Can. 1096 — § 1. Ut consensus matrimonialis haberi possit, necesse est ut contrahentes saltem non ignorant matrimonium esse consortium permanent inter virum et mulierem ordinatum ad prolem, co-operatione aliqua sexuali, procreandam.

§ 2. Haec ignorantia post pubertatem non praesumitur.

Can. 1097 — § 1. Error in persona invalidum reddit matrimonium.

§ 2. Error in qualitate personae, etsi det causam contractui, matrimonium irritum non reddit, nisi haec qualitas directe et principaliter intendatur.

Can. 1098 — Qui matrimonium init deceptus dolo, ad obtainendum consensum patrato, circa aliquam alterius partis qualitatem, quae suapte natura consortium vitae coniugalis graviter pertubare potest, invalide contrahit.

Can. 1099 — Error circa matrimonii unitatem vel indissolubilitatem aut sacramentalem dignitatem, dummodo non determinet voluntatem, non vitiat consensum matrimoniale.

Can. 1100 — Scientia aut opinio nullitatis matrimonii consensum matrimoniale non necessario excludit.

Can. 1101 — § 1. Internus animi consensus praesumitur conformis verbis vel signis in celebrando matrimonio adhibitis.

§ 2. At si alterutra vel utraque pars positivo voluntatis actu excludat matrimonium ipsum vel matrimonii essentiale aliquod elementum, vel essentiale aliquam proprietatem, invalide contrahit.

Can. 1102 — § 1. Matrimonium sub condicione de futuro valide contrahi nequit.

§ 2. Matrimonium sub condicione de praeterito vel de praesenti initum est validum vel non, prout id quod condicione subest, existit vel non.

§ 3. Condicio autem, de qua in § 2, licite apponi nequit, nisi cum licentia Ordinarii loci scripto data.

Can. 1103 — Invalidum est matrimonium initum ob vim vel metum gravem ab extrinseco, etiam haud consulto incussum, a quo ut quis se liberet, eligere cogatur matrimonium.

Can. 1104 — § 1. Ad matrimonium valide contrahendum necesse est ut contrahentes sint praesentes una simul sive per se ipsi, sive per procuratorem.

§ 2. Sponsi consensum matrimoniale verbis exprimant; si vero loqui non possunt, signis aequipollentibus.

Kan. 1096 — § 1. Da pride do zakonske privolitve, je potrebno, da zaročenca vsaj to vesta, da je zakon trajna skupnost med moškim in žensko, naravnana na roditev otrok z nekakšnim spolnim sodelovanjem.

§ 2. Neznanje glede tega se po puberteti ne domneva.

Kan. 1097 — § 1. Zaradi zmote v osebi je zakon neveljaven.

§ 2. Zaradi zmote o lastnosti osebe, čeprav je bila razlog za pogodbo, zakon ni neveljaven, razen če je bila ta lastnost naravnost in predvsem hotena.

Kan. 1098 — Neveljavno je sklenjen zakon na temelju zvijačne prevare o takšni lastnosti druge strani, ki more po svoji naravi zakonsko življenjsko skupnost zelo motiti, in je namen prevare bil doseči privolitev.

Kan. 1099 — Zmota o ênosti ali nerazveznosti in zakrumentalnem dostenjanstvu zakona ne prizadene veljavnosti zakonske privolitve, razen če odločajoče vpliva na voljo.

Kan. 1100 — Vednost ali mnenje, da je zakon ničen, ne izključuje nujno privolitev v zakon.

Kan. 1101 — § 1. Domneva se, da je notranja duševna privolitev v skladu z besedami ali znamenji, uporabljenimi pri poročnem obredu.

§ 2. Toda če en zaročenec ali pa oba s pozitivnim dejanjem volje izključita sam zakon ali kak bistveni sestavni del ali kako bistveno lastnost zakona, je sklenitev neveljavna.

Kan. 1102 — § 1. Zakona pod bodočim pogojem ni mogoče veljavno skleniti.

§ 2. Zakon, sklenjen pod preteklim ali sedanjam pogojem, je veljaven ali ne, glede na to, ali osnova za pogoj obstaja ali ne.

§ 3. Pogoj pod § 2 je nedopustno postavljati brez pismenega dovoljenja krajevnega ordinaria.

Kan. 1103 — Neveljaven je zakon, sklenjen zaradi sile ali hudega zunanjega strahu, čeprav ta ni bil povzročen z namero, da bi bil kdo primoran izbrati zakon, da se reši strahu.

Kan. 1104 — § 1. Za veljavno sklenitev zakona morata biti zaročenca navzoča hkrati osebno ali po zastopniku.

§ 2. Zaročenca naj zakonsko privolitev izrazita z besedami; če pa ne moreta govoriti, z enakovrednimi znamenji.

Can. 1105 — § 1. Ad matrimonium per procuratorem valide ineundum requiritur:

1º ut adsit mandatum speciale ad contrahendum cum certa persona;

2º ut procurator ab ipso mandante designetur, et munere suo per se ipse fungatur.

§ 2. Mandatum, ut valeat, subscribendum est a mandante et praeterea a parocho vel Ordinario loci in quo mandatum datur, aut a sacerdote ab alterutro delegato, aut a duobus saltem testibus; aut confici debet per documentum ad normam iuris civilis authenticum.

§ 3. Si mandans scribere nequeat, id in ipso mandato adnotetur et alias testis addatur qui scripturam ipse quoque subsignet; secus mandatum iritum est.

§ 4. Si mandans, antequam procurator eius nomine contrahat, mandatum revocaverit aut in amentiam inciderit, invalidum est matrimonium, licet sive procurator sive altera pars contrahens haec ignoraverit.

Can. 1106 — Matrimonium per interpretem contrahi potest; cui tamen parochus ne assistat, nisi de interpretis fide sibi constet.

Can. 1107 — Etsi matrimonium invalide ratione impedimenti vel defectus formae initum fuerit, consensus praestitus praesumitur perseverare, donec de eius revocatione constiterit.

Caput V

DE FORMA CELEBRATIONIS MATRIMONII

Can. 1108 — § 1. Ea tantum matrimonia valida sunt, quae contrahuntur coram loci Ordinario aut parocho aut sacerdote vel diacono ab alterutro delegato qui assistant, necnon coram duobus testibus, secundum tamen regulas expressas in canonibus qui sequuntur, et salvis exceptionibus de quibus in cann. 144, 1112, § 1, 1116 et 1127, §§ 1-2.

§ 2. Assistens matrimonio intellegitur tantum qui praesens exquirit manifestationem contrahentium consensus eamque nomine Ecclesiae recipit.

Can. 1109 — Loci Ordinarius et parochus, nisi per sententiam vel per decretum fuerint excommunicati vel interdicti vel suspensi ab officio aut tales declarati, vi officii, intra fines sui territorii, valide matrimoniis assistunt non tantum subditorum, sed etiam non subditorum, dummodo eorum alteruter sit ritus latini.

Kan. 1105 — § 1. Za veljavno sklenitev zakona po zastopniku se zahteva:

1. posebno pooblastilo za sklenitev zakona z določeno osebo;

2. da pooblastitelj sam določi zastopnika, ki mora nalogo osebo opraviti.

§ 2. Da pooblastilo velja, ga mora podpisati pooblastitelj in župnik ali krajevni ordinarij, kjer je bilo pooblastilo izдано, ali duhovnik, ki ga je pooblastil eden teh dveh, ali vsaj dve priči; ali pa ga je treba izdati z verodostojno listino po določbi civilnega prava.

§ 3. Če pooblastitelj ne more pisati, naj se to v pooblastilu omeni in se pritegne še ena priča, ki naj ga tudi podpiše; sicer je pooblastilo nično.

§ 4. Če pooblastitelj prekliče pooblastilo ali duševno zboli, preden zastopnik v njegovem imenu sklene zakon, je zakon neveljaven, čeprav zastopnik ali druga stran tega ni vedela.

Kan. 1106 — Zakon se lahko sklene po prevajalcu; vendar župnik lahko prisostvuje poroki šele, ko se prepriča o verodostojnosti prevajalca.

Kan. 1107 — Čeprav je bil zakon zaradi zadržka ali pomanjkljive oblike neveljavno sklenjen, se domneva, da dana privolitev traja, dokler se ne dokaže, da je bila preklicana.

Peto poglavje

OBLIKA SKLENITVE ZAKONA

Kan. 1108 — § 1. Veljavni so le tisti zakoni, ki se sklenejo pred krajevnim ordinarijem ali župnikom ali pa pred duhovnikom ali diakonom, kiju je eden od njiju pooblastil, in pred dvema pričama, vendar v skladu s pravili v naslednjih kanonih, veljajo pa izjeme v kan. 144, 1112, § 1, 1116 in 1127, §§ 1-2.

§ 2. Poroki prisostvuje samo tisti, ki osebno navzoč vpraša začočenca za znamenje privolitve in ga sprejme v imenu Cerkve.

Kan. 1109 — Krajevni ordinarij in župnik, če jima ni bila s sodbo ali z odločbo naložena kazen izobčenja, interdikta ali suspenza službe, ali če nista bila za taka razglašena, po službi v mejah svojega ozemlja veljavno prisostvujeta poroki ne samo podrejenih, ampak tudi drugih, da je le eden od obeh latinskega obreda.

Can. 1110 — Ordinarius et parochus personalis vi officii matrimonio solummodo eorum valide assistunt, quorum saltem alteruter subditus sit intra fines sua dictonis.

Can. 1111 — § 1. Loci Ordinarius et parochus, quamdui valide officio funguntur, possunt facultatem intra fines sui territorii matrimonii assistendi, etiam generalem, sacerdotibus et diaconis delegare.

§ 2. Ut valida sit delegatio facultatis assistendi matrimonii, determinatis personis expresse dari debet; si agitur de delegatione speciali, ad determinatum matrimonium danda est; si vero agitur de delegatione generali, scripto est concedenda.

Can. 1112 — § 1. Ubi desunt sacerdotes et diaconi, potest Episcopus dioecesanus, praevio voto favorabili Episcoporum conferentiae et obtenta licentia Sanctae Sedis, delegare laicos, qui matrimonii assistant.

§ 2. Laicus seligatur idoneus, ad institutionem nupturientibus tradendam capax et qui liturgiae matrimoniali rite peragenda apertus sit.

Can. 1113 — Antequam delegatio concedatur specialis, omnia provideantur, quae ius statuit ad libertatem status comprobandum.

Can. 1114 — Assistens matrimonio illicite agit, nisi ipsi constiterit de libero statu contrahentium ad normam iuris atque, si fieri potest, de licentia parochi, quoties vi delegationis generalis assistit.

Can. 1115 — Matrimonia celebrentur in paroecia ubi alterutra pars contrahentium habet domicilium vel quasi-domicilium vel menstruam commorationem, aut, si de vagis agitur, in paroecia ubi actu commorantur; cum licentia propriae Ordinarii aut parochi proprii, alibi celebrari possunt.

Can. 1116 — § 1. Si haberit vel adiri nequeat sine gravi incommodo assistens ad normam iuris competens, qui intendunt verum matrimonium inire, illud valide ac licite coram solis testibus contrahere possunt:

1° in mortis periculo;

2° extra mortis periculum, dummodo prudenter praevideatur earum rerum condicionem esse per mensem duraturam.

§ 2. In utroque casu, si praesto sit alius sacerdos vel diaconus qui adesse possit, vocari et, una cum testibus, matrimonii celebrationi adesse debet, salva coniugii validitate coram solis testibus.

Can. 1117 — Statuta superius forma servanda est, si saltem alterutra pars matrimonium contrahentium in Ecclesia catholica bapti-

Kan. 1110 — Osebni ordinarij in osebni župnik v mejah svojega območja po službi veljavno prisostvuje poroki samo tistih zaročencev, od katerih je vsaj eden pod njegovo oblastjo.

Kan. 1111 — § 1. Dokler krajevni ordinarij in župnik veljavno opravlja svojo službo, lahko v mejah svojega ozemlja dajeta pooblastilo za prisostvovanje poroki, tudi splošno, duhovnikom in diakonom.

§ 2. Da je pooblastilo za poroko veljavno, mora biti izrečeno dano določenim osebam; če gre za posebno pooblastilo, se mora podeliti za določeno poroko; splošno pooblastilo je treba dati pisemo.

Kan. 1112 — § 1. Kjer ni duhovnikov ne diakonov, lahko krajevni škof, na priporočilo škofovskih konferenc in ko dobi dovoljenje svetega sedeža, pooblasti za prisostvovanje poroki tudi laike.

§ 2. Izbrati je treba primernega laika, ki bo sposoben poučiti zaročenca in pravilno opraviti poročni obred.

Kan. 1113 — Preden se podeli posebno pooblastilo, je treba poskrbeti za vse, kar zahteva pravo za ugotovitev svobodnega stanu.

Kan. 1114 — Nedopustno prisostvuje poroki, kdor se ni prepričal o svobodnem stanu zaročencev po pravni določbi in, če se da, o župnikovem dovoljenju, kadarkoli prisostvuje poroki v moči splošnega pooblastila.

Kan. 1115 — Poroke naj bodo v župniji, kjer ima vsaj en zaročenec domovališče ali nepravno domovališče ali en mesec trajajoče bivališče, če pa gre za brezdomce, v župniji, kjer trenutno bivajo; z dovoljenjem lastnega ordinarija ali lastnega župnika se lahko poročijo drugod.

Kan. 1116 — § 1. Če po določbi prava pristojnega poročitelja brez velike težave ni mogoče dobiti ali priti k njemu, se tisti, ki nameravajo skleniti resnični zakon, lahko veljavno in dopustno poročijo le pred pričama:

1. v smrtni nevarnosti;

2. izven smrтne nevarnosti, če se po pameti predvideva, da bodo take okoliščine trajale en mesec.

§ 2. Ako je na voljo drug duhovnik ali diakon, ki bi mogel biti navzoč, ga je treba v obeh primerih poklicati in mora skupaj s pričama biti navzoč pri poroki, toda zakon je veljaven, če se sklene samo pred pričama.

Kan. 1117 — Zgoraj določene oblike se je treba držati, če je vsaj eden od zaročencev krščen v katoliški Cerkvi ali je bil vanjo sprejet

zata vel in eandem recepta sit neque actu formalis ab ea defecerit, salvis praescriptis can. 1127, § 2.

Can. 1118 — § 1. Matrimonium inter catholicos vel inter partem catholicam et partem non catholicam baptizatam celebretur in ecclesia paroeciali; in alia ecclesia aut oratorio celebrari poterit de licentia Ordinarii loci vel parochi.

§ 2. Matrimonium in alio convenienti loco celebrari Ordinarius loci permittere potest.

§ 3. Matrimonium inter partem catholicam et partem non baptizatam in ecclesia vel in alio convenienti loco celebrari poterit.

Can. 1119 — Extra casum necessitatis, in matrimonii celebratione serventur ritus in libris liturgicis, ab Ecclesia probatis, praescripti aut legitimis consuetudinibus recepti.

Can. 1120 — Episcoporum conferentia exarare potest ritum proprium matrimonii, a Sancta Sede recognoscendum, congruentem locorum et populorum usibus ad spiritum christianum aptatis, firma tamen lege ut assistens matrimonio praesens requirat manifestationem consensus contrahentium eamque recipiat.

Can. 1121 — § 1. Celebrato matrimonio, parochus loci celebrationis vel qui eius vices gerit, etsi neuter eidem astiterit, quam primum adnotet in matrimoniorum regestis nomina coniugum, assistens ac testium, locum et diem celebrationis matrimonii, iuxta modum ab Episcoporum conferentia aut ab Episcopo dioecesano praescriptum.

§ 2. Quoties matrimonium ad normam can. 1116 contrahitur, sacerdos vel diaconus, si celebrationi adfuerit, secus testes tenentur in solidum cum contrahentibus parochum aut Ordinarium loci de inito coniugio quam primum certiorem reddere.

§ 3. Ad matrimonium quod attinet cum dispensatione a forma canonica contractum, loci Ordinarius, qui dispensationem concessit, curet ut inscribatur dispensatio et celebratio in libro matrimoniorum tum curiae tum paroeciae propriae partis catholicae, cuius parochus inquisitiones de statu libero peregit; de celebrato matrimonio eundem Ordinarium et parochum quam primum certiorem reddere tenetur coniux catholicus, indicans etiam locum celebrationis necnon formam publicam servatam.

Can. 1122 — § 1. Matrimonium contractum adnotetur etiam in regestis baptizatorum, in quibus baptismus coniugum inscriptus est.

§ 2. Si coniux matrimonium contraxerit non in paroecia in qua baptizatus est, parochus loci celebrationis notitiam initi coniugii ad parochum loci collati baptismi quam primum transmittat.

in ni s formalnim dejanjem iz nje izstopil, upoštevati pa se morajo predpisi kan. 1127, § 2.

Kan. 1118 — § 1. Zakon med katoličanoma ali med katoličanom in krščenim nekatoličanom naj se sklene v župnijski cerkvi; v drugi cerkvi ali kapeli ga je mogoče skleniti z dovoljenjem krajevnega ordinarija ali župnika.

§ 2. Poroko na drugem primerem kraju lahko dovoli krajevni ordinarij.

§ 3. Poroka med katoličanom in nekrščenim je lahko v cerkvi ali na drugem primerem kraju.

Kan. 1119 — Razen v nujnem primeru se je pri poroki treba ravnati po obredih, predpisanih v liturgičnih knjigah, ki jih je Cerkev potrdila ali jih je uvedel zakonit običaj.

Kan. 1120 — Škofovska konferenca more izoblikovati svoj poročni obred, ki ustreza krščanskemu duhu prilagojenim običajem krajev in ljudstev in ga mora potrditi sveti sedež, vendar upoštevajoč predpis, da tisti, ki prisostvuje poroki, navzoč zahteva in sprejme znamenje privolitve zaročencev.

Kan. 1121 — § 1. Po poroki naj župnik kraja poroke ali njegov namestnik, tudi če sama nista prisostvovala poroki, čimprej vpše v poročno knjigo imena zakoncev, tistega, ki je prisostvoval poroki, in prič, kraj in dan poroke na način, ki ga predpiše škofovska konferenca ali krajevni škof.

§ 2. Če se zakon sklene po določbi kan. 1116, mora duhovnik ali diakon, če je bil navzoč, sicer pa priči skupaj s poročenima o sklenitvi zakona čimprej obvestiti župnika ali krajevnega ordinarija.

§ 3. Glede zakona, ki je bil sklenjen s spregledom kanonične oblike, mora krajevni ordinarij, ki je spregled podelil, poskrbeti, da bosta spregled in poroka vpisana v poročno knjigo v kuriji in v lastni župnijski katoliškega zakonca, čigar župnik je opravil poizvedbe o svobodnem stanu; katoliški zakonec mora čimprej obvestiti krajevnega ordinarija in župnika o opravljeni poroki, tudi z navedbo kraja in da je bila sklenjena v javni obliki.

Kan. 1122 — § 1. Sklenjeni zakon se zaznamuje tudi v krstni knjigi, v kateri je vpisan krst zakoncev.

§ 2. Če se zakonec ni poročil v župnijski, kjer je bil krščen, naj župnik kraja poroke sklenitev zakona čimprej sporoči župniku kraja, kjer je bil podeljen krst.

Can. 1123 — Quoties matrimonium vel convalidatur pro foro externo, vel nullum declaratur, vel legitime praeterquam morte solvitur, parochus loci celebrationis matrimonii certior fieri debet, ut adnotatio in regestis matrimoniorum et baptizatorum rite fiat.

Caput VI

DE MATRIMONIIS MIXTIS

Can. 1124 — Matrimonium inter duas personas baptizatas, quarum altera sit in Ecclesia catholica baptizata vel in eandem post baptismum recepta, quaeque nec ab ea actu formaliter defecerit, altera vero Ecclesiae vel communictati ecclesiasticali plenam communionem cum Ecclesia catholica non habenti adscripta, sine expressa auctoritatis competentis licentia prohibitum est.

Can. 1125 — Huiusmodi licentiam concedere potest Ordinarius loci, si iusta et rationabilis causa habeatur; eam ne concedat, nisi impletis condicionebus quae sequuntur:

1° pars catholica declaret se paratam esse pericula a fide deficiendi removere atque sinceram promissionem praestet se omnia pro viribus facturam esse, ut universa proles in Ecclesia catholica baptizetur et educetur;

2° de his promissionibus a parte catholica faciendis altera pars tempestive certior fiat, adeo ut constet ipsam vere conscientiam esse promissionis et obligationis partis catholicae;

3° ambae partes edoceantur de finibus proprietatibus essentialibus matrimonii, a neutro contrahente excludendis.

Can. 1126 — Episcoporum conferentiae est tum modum statuere, quo hae declarationes et promissiones, quae semper requiruntur, facienda sint, tum rationem definire, qua de ipsis et in foro externo constet et pars non catholica certior reddatur.

Can. 1127 — § 1. Ad formam quod attinet in matrimonio mixto adhibendam, serventur praescripta can. 1108; si tamen pars catholica matrimonium contrahit cum parte non catholica ritus orientalis, forma canonica celebrationis servanda est ad liceitatem tantum; ad validitatem autem requiritur interventus ministri sacri, servatis aliis de iure servandis.

§ 2. Si graves difficultates formae canonicae servandae obstant, Ordinario loci partis catholicae ius est ab eadem in singulis casibus dispensandi, consulto tamen Ordinario loci in quo matrimonium ce-

Kan. 1123 — Kadar se zakon poveljavi za zunanje področje ali razglasiti za ničnega ali se, razen s smrtjo, zakonito razveže, je treba obvestiti župnika kraja, kjer je bila poroka, da bo to pravilno vписанo v poročno in krstno knjigo.

Šesto poglavje

MEŠANI ZAKONI

Kan. 1124 — Zakon med dvema krščenima osebama, od katerih je ena krščena v katoliški Cerkvi ali je po krstu vanjo sprejeta in s formalnim dejanjem iz nje ni izstopila, druga pa je član Cerkve ali cerkvene skupnosti, ki ni v polnem občestvu s katoliško Cerkvio, je brez izrečnega dovoljenja pristojne oblasti prepovedan.

Kan. 1125 — Tako dovoljenje more podeliti krajevni ordinarij, če je za to upravičen in pameten razlog; tega dovoljenja naj ne da, če niso izpolnjeni naslednji pogoji:

1. katoliška stran izjavlja, da je pripravljena odvračati nevarnosti za odpad od vere, in iskreno obljudi, da bo storila vse, kar je v njeni moči, da bodo vsi otroci krščeni in vzgojeni v katoliški Cerkvi;

2. o teh obljudbah katoliške strani je treba pravočasno obvestiti drugo stran, in sicer tako, da je gotovo, da so ji resnično znane obljudbe in obveznosti katoliške strani;

3. obe strani je treba poučiti o namenih in bistvenih lastnostih zakona, ki jih noben zaročenec ne sme izključiti.

Kan. 1126 — Škofovská konferenca mora določiti način, kako je treba narediti te izjave in obljudbe, ki se vedno zahtevajo, obenem tudi določi, kako bo to ugotovljivo tudi v zunanjem področju in kako je treba obvestiti nekatoliško stran.

Kan. 1127 — § 1. Glede oblike pri mešanih zakonih se je treba ravnavati po predpisih kan. 1108; če katoličan sklene zakon z nekatoličanom vzhodnega obreda, se zahteva kanonična oblika poroke samo za dopustnost; za veljavnost pa se zahteva sodelovanje posvečenega služabnika ob upoštevanju drugih pravnih predpisov.

§ 2. Če kanonični oblici nasprotujejo velike težave, ima krajevni ordinarij katoličana pravico v posameznih primerih dati od nje spregled, vendar se mora posvetovati z ordinarijem kraja, kjer se

lebratur, et salva ad validitatem aliqua publica forma celebrationis; Episcoporum conferentiae est normas statuere, quibus praedicta dispensatio concordi ratione concedatur.

§ 3. Vetatur, ne ante vel post canonicam celebrationem ad normam § 1, alia habeatur eiusdem matrimonii celebratio religiosa ad matrimoniale consensum praestandum vel renovandum; item ne fiat celebratio religiosa, in qua assistens catholicus et minister non catholicus insimul, suum quisque ritum peragens, partium consensum exquirant.

Can. 1128 — Locorum Ordinarii aliique animarum pastores carent, ne coniugi catholico et filiis e matrimonio mixto natis auxilium spirituale desit ad eorum obligationes adimplendas atque coniuges adiuvant ad vitae coniugalnis et familiaris fovendam unitatem.

Can. 1129 — Praescripta cann. 1127 et 1128 applicanda sunt quoque matrimonii, quibus obstat impedimentum disparitatis cultus, de quo in can 1086, § 1.

Caput VII

DE MATRIMONIO SECRETO CELEBRANDO

Can. 1130 — Ex gravi et urgenti causa loci Ordinarius permittere potest, ut matrimonium secreto celebretur.

Can. 1131 — Permissio matrimonium secreto celebrandi secum fert:

1° ut secreto fiant investigationes quae ante matrimonium peragendae sunt;

2° ut secretum de matrimonio celebrato servetur ab Ordinario loci, assistente, testibus, coniugibus.

Can. 1132 — Obligatio secretum servandi, de una in can. 1131, n. 2, ex parte Ordinarii loci cessat si grave scandalum aut gravis erga matrimonii sanctitatem iniuria ex secreti observantia immineat, idque notum fiat partibus ante matrimonii celebrationem.

Can. 1133 — Matrimonium secreto celebratum in peculiari tantummodo regesto, servando in secreto curiae archivio, adnotetur.

Caput VIII

DE MATRIMONII EFFECTIBUS

Can. 1134 — Ex valido matrimonio enascitur inter coniuges vinculum natura sua perpetuum et exclusivum; in matrimonio praete-

poroka obhaja, in za veljavnost zahtevati neko javno obliko poroke; škofovskva konferenca mora izdati določbe glede enotnega podeljevanja omenjenega spregleda.

§ 3. Prepovedano je pred cerkveno poroko po določbi § 1 ali po njej imeti še enkrat verski obred iste poroke z izjavo ali s ponovitvijo zakonske privolitev; prav tako naj ne bo verskega obreda, pri katerem bi katoliški poročitelj in nekatoliški verski služabnik hkrati vsak med svojim obredom zahtevala privolitev zaročencev.

Kan. 1128 — Krajevni ordinariji in drugi pastoralni delavci naj skrbijo, da katoliški zakonec in otroci iz mešanega zakona ne bodo pogrešali duhovne pomoči pri spolnjevanju svojih dolžnosti in naj pomagajo zakoncem gojiti edinstvo zakonskega in družinskega življenja.

Kan. 1129 — Predpisi kan. 1127 in 1128 veljajo tudi za zakonce, ki jih ovira zadržek različnosti vere po kan. 1086, § 1.

Sedmo poglavje

TAJNA SKLENITEV ZAKONA

Kan. 1130 — Iz težkega in nujnega razloga more krajevni ordinarij dovoliti tajno sklenitev zakona.

Kan. 1131 — Dovolitev tajno skleniti zakon vsebuje dolžnosti:

1. da so poizvedbe, ki morajo biti pred sklenitvijo zakona, tajne;
2. da ohranijo krajevni ordinarij, tisti, ki prisostvuje poroki, priči in zakonca poroko v tajnosti.

Kan. 1132 — Obveznost varovati tajnost po kan. 1131, št. 2 za krajevnega ordinarija preneha, če bi zaradi tega grozilo veliko pojavljanje ali velika žalitev svetosti zakona, kar je treba stranema pred poroko povedati.

Kan. 1133 — Tajno sklenjeni zakon se vpiše samo v posebno knjigo, ki se hrani v tajnem arhivu kurije.

Osmo poglavje

UČINKI ZAKONA

Kan. 1134 — Iz veljavnega zakona nastane med zakoncema vez, ki je po svoji naravi trajna in izključna; poleg tega krščanski zakon

rea christiano coniuges ad sui status officia et dignitatem peculiari sacramento roborantur et veluti consecrantur.

Can. 1135 — Utrique coniugi aequum officium et ius est ad ea quae pertinent ad consortium vitae coniugalis.

Can. 1136 — Parentes officium gravissimum et ius primarium habent prolis educationem tum physicam, socialem et culturalem, tum moralem et religiosam pro viribus curandi.

Can. 1137 — Legitimi sunt filii concepti aut nati ex matrimonio valido vel putativo.

Can. 1138 — § 1. Pater is est, quem iustae nuptiae demonstrant, nisi evidenter argumentis contrarium probetur.

§ 2. Legitimi praesumuntur filii, qui nati sunt saltem post dies 180 a die celebrati matrimonii, vel infra dies 300 a die dissolutae vitae coniugalis.

Can. 1139 — Filii illegitimi legitimantur per subsequens matrimonium parentum sive validum sive putativum, vel per rescriptum Sanctae Sedis.

Can. 1140 — Filii legitimati, ad effectus canonicos quod attinet, in omnibus aequiparantur legitimis, nisi aliud expresse iure cautum fuerit.

Caput IX

DE SEPARATIONE CONIUGUM

Art. 1

DE DISSOLUTIONE VINCULI

Can. 1141 — Matrimonium ratum et consummatum nulla humana potestate nullaqua causa, praeterquam morte, dissolvi potest.

Can. 1142 — Matrimonium non consummatum inter baptizatos vel inter partem baptizatam et partem non baptizatam a Romano Pontifice dissolvi potest iusta de causa, utraque parte rogante vel alterutra, etsi altera pars sit invita.

Can. 1143 — § 1. Matrimonium initum a duobus non baptizatis solvitur ex privilegio paulino in favorem fidei partis quae baptismum recepit, ipso facto quo novum matrimonium ab eadem parte contrahitur, dummodo pars non baptizata discedat.

zakonca s posebnim zakramentom utruje in nekako posvečuje za dolžnosti in dostojanstvo njunega stanu.

Kan. 1135 — Oba zakonca imata enake dolžnosti in pravice v tem, kar se nanaša na zakonsko življenjsko skupnost.

Kan. 1136 — Starši imajo zelo težko dolžnost in prvenstveno pravico po svojih močeh skrbeti za telesno, družbeno, kulturno, kakor tudi nravno in versko vzgojo otrok.

Kan. 1137 — Otroci so zakonski, če so spočeti ali rojeni iz veljavnega ali dozdevnega zakona.

Kan. 1138 — § 1. Oče je tisti, na katerega kaže pravilna sklenitev zakona, razen če se z očitnimi dokazi ugotovi nasprotno.

§ 2. Za zakonske veljajo otroci, ki so bili rojeni vsaj po 180 dneh od sklenitve zakona ali v 300 dneh, odkar je prenehalo zakonsko življenje.

Kan. 1139 — Nezakonski otroci se pozakonijo s poznejšim veljavnim ali dozdevnim zakonom staršev ali z reskriptom svetega sedeža.

Kan. 1140 — Pozakonjeni otroci so glede cerkvenopravnih učinkov v vsem izenačeni z zakonskimi, če ni izrečeno v pravu določeno kaj drugega.

Deveto poglavje

LOČITEV ZAKONCEV

Prvi člen

RAZVEZA ZAKONSKE VEZI

Kan. 1141 — Trdnega in izvršenega zakona ne more razvezati nobena človeška oblast in noben razlog; razveže ga le smrt.

Kan. 1142 — Neizvršen zakon med krščenima ali med krščenim in nekrščenim zakoncem more razvezati rimski papež iz upravičenega razloga na prošnjo obeh zakoncev ali pa samo enega, četudi proti volji drugega.

Kan. 1143 — § 1. Zakon, ki sta ga sklenila dva nekrščena, se razveže s pavlinskim privilegijem v varstvo vere zakonca, ki je prejel krst, čim ta sklene nov zakon, da se le nekrščena stran hoče ločiti.

§ 2. Discedere censetur pars non baptizata, si nolit cum parte baptizata cohabitare vel cohabitare pacifice sine contumelia Creatoris, nisi haec post baptismum receptum iustum illi dederit discedendi causam.

Can. 1144 — § 1. Ut pars baptizata novum matrimonium valide contrahat, pars non baptizata semper interpellari debet an:

1° velit et ipsa baptismum recipere;

2° saltem velit cum parte baptizata pacificie cohabitare, sine contumelia Creatoris.

§ 2. Haec interpellatio post baptismum fieri debet; at loci Ordinarius, gravi de causa, permittere potest ut interpellatio ante baptismum fiat, immo et ab interpellatione dispensare, sive ante sive post baptismum, dummodo constet modo procedendi saltem summario et extrajudiciali eam fieri non posse aut fore inutilem.

Can. 1145 — § 1. Interpellatio fiat regulariter de auctoritate loci Ordinarii partis conversae; a quo Ordinario concedendae sunt alteri coniugi, si quidem eas petierit, induciae ad respondendum, eodem tamen monito ut, si induciae inutiliter praeterlabantur, eius silentium pro responsione negativa habeatur.

§ 2. Interpellatio etiam privatim facta ab ipsa parte conversa valet, immo est licita, si forma superius praescripta servari nequeat.

§ 3. In utroque casu de interpellatione facta deque eiusdem exitu in foro externo legitime constare debet.

Can. 1146 — Pars baptizata ius habet novas nuptias contrahendi cum parte catholica:

1° si altera pars negative interpellationi responderit, aut si interpellatio legitime omissa fuerit;

2° si pars non baptizata, sive iam interpellata sive non, prius perseverans in pacifica cohabitatione sine contumelia Creatoris, possea sine iusta casa discesserit, firmis praescriptis cann. 1144 et 1145.

Can. 1147 — Ordinarius loci tamen, gravi de causa, concedere potest ut pars baptizata, utens privilegio paulino, contrahat matrimonium cum parte non catholica sive baptizata sive non baptizata, servatis etiam praescriptis canonum de matrimoniis mixtis.

Can. 1148 — § 1. Non baptizatus, qui plures uxores non baptizatas simul habeat, recepto in Ecclesia catholica baptismu, si durum ei sit cum earum prima permanere, unam ex illis, ceteris dimissis, retinere potest. Idem valet de muliere non baptizata, quae plures maritos non baptizatos simul habeat.

§ 2. Domneva se, da se hoče nekrščena stran ločiti, če noče s krščeno skupaj živeti ali v miru skupaj živeti brez sramotjenja Stvarnika in ji krščeni po prejemu krsta ni dal upravičenega razloga za ločitev.

Kan. 1144 — § 1. Da krščena stran nov zakon veljavno sklene, je treba nekrščeno stran vedno vprašati:

1. ali hoče tudi ona prejeti krst;

2. ali vsaj hoče s krščeno v miru skupaj živeti brez sramotjenja Stvarnika.

§ 2. Ti vprašanji je treba postaviti po krstu; krajevni ordinarij more iz tehtnega razloga dovoliti, da se vpraša pred krstom, ali celo dati spregled vprašanja pred krstom ali po njem, da je le vsaj v skrajšanem in nesodnem postopku ugotovljeno, da ni mogoče vprašati ali da bo vprašanje nekoristno.

Kan. 1145 — § 1. Vprašanji je treba redno postaviti v imenu krajevnega ordinarija spreobrnjenega zakonca; isti ordinarij mora tudi drugemu zakoncu dati čas za premislek, če ta to prosi, vendar naj ga opomni, da se bo domnevalo, da je odgovor nikalen, če v določenem času ne bo odgovoril.

§ 2. Tudi vprašanji, ki ju postavi spreobrnjena stran zasebno, sta veljavni; celo dopustni sta, kadar se zgoraj predpisana oblika ne more izvršiti.

§ 3. V obeh primerih morata biti vprašanji in njun izid ugotovljeni na zakonit način v zunanjem področju.

Kan. 1146 — Krščena stran ima pravico skleniti nov zakon s katoličanom:

1. če je druga stran nikalno odgovorila na vprašanji, ali če sta bili vprašanji zakonito opuščeni;

2. če je nekrščena stran, ki je bila že vprašana ali pa ne, najprej vztrajala v mirnem sožitju brez sramotjenja Stvarnika, pozneje pa je brez upravičenega razloga odšla, upoštevati pa je treba kan. 1144 in 1145.

Kan. 1147 — Krajevni ordinarij pa vendar more iz tehtnega razloga dovoliti, da se krščena oseba v moči pavlinskega privilegia poroči s krščenim ali nekrščenim nekatoličanom, upoštevati pa je treba tudi predpise kanonov o mešanih zakonih.

Kan. 1148 — § 1. Nekrščeni, ki ima istočasno več nekrščenih žena, lahko po krstu v katoliški Cerkvi ostane pri eni izmed njih, potem ko je druge odpustil, če mu je pri prvi ženi težko ostati. Isto velja tudi za nekrščeno ženo, ki ima istočasno več nekrščenih mož.

§ 2. In casibus de quibus in § 1, matrimonium, recepto baptismo, forma legitima contrahendum est, servatis etiam, si opus sit, praescriptis de matrimoniis mixtis et aliis de iure servandis.

§ 3. Ordinarius loci, prae oculis habita condicione morali, sociali, oeconomica locorum et personarum, curet ut primae uxoris ceterumque dimissarum necessitatibus satis provisum sit, iuxta normas iustitiae, christiana caritatis et naturalis aequitatis.

Can. 1149 — Non baptizatus qui, recepto in Ecclesia catholica baptismo, cum coniuge non baptizato ratione captivitatis vel persecutio-
nis cohabitationem restaurare nequeat, aliud matrimonium contra-
here potest, etiamsi altera pars baptismum interea receperit, firmo
praescripto can. 1141.

Can. 1150 — In re dubia privilegium fidei gaudet favore iuris.

Art. 2

DE SEPARATIONE MANENTE VINCULO

Can. 1151 — Coniuges habent officium et ius servandi convictum coniugalem, nisi legitima causa eos excuset.

Can. 1152 — § 1. Licet enixe commendetur ut coniux, caritate christiana motus et boni familiae sollicitus, veniam non abnuat comparti adulterae atque vitam coniugalem non disrumpat, si tamen eiusdem culpam expresse aut tacite non condonaverit, ius ipsi est solvendi coniugalem convictum, nisi in adulterium consenserit aut eidem causam dederit aut ipse quoque adulterium commiserit.

§ 2. Tacita condonatio habetur si coniux innocens, postquam de adulterio certior factus est, sponte cum altero coniuge maritali affectu conversatus fuerit; praesumitur vero, si per sex menses coniugalem convictum servaverit, neque recursum apud auctoritatem ecclesiasticam vel civilem fecerit.

§ 3. Si coniux innocens sponte convictum coniugalem solverit, intra sex menses causam separationis deferat ad competentem auctoritatem ecclesiasticam, quae, omnibus inspectis adiunctis, perpendiculariter si coniux innocens adduci possit ad culpam condonandam et ad separationem in perpetuum non protrahendam.

Can. 1153 — § 1. Si alteruter coniugum grave seu animi seu corporis periculum alteri aut proli facessat, vel aliter vitam communem nimis duram reddat, alteri legitimam praebet causam discedendi, decreto Ordinarii loci et, si periculum sit in mora, etiam propria auctoritate.

§ 2. V primerih, o katerih govorji § 1, se mora zakon po prejemu krsta skleniti v zakoniti obliki, upoštevajoč, če je treba, predpise o mešanih zakonih in drugo, po čemer se je treba po pravu ravnati.

§ 3. Krajevni ordinarij naj poskrbi, upoštevajoč nравне, družbenе in gospodarske razmere krajev in oseb, da bodo prva in druge odpuščene žene zadostno preskrbljene v skladu s pravičnostjo, krščansko ljubezni in naravno pravščnostjo.

Kan. 1149 — Nekrščeni, ki zaradi ujetništva ali preganjanja po krstu v katoliški Cerkvi ne more obnoviti skupnega bivanja z nekrščenim zakoncem, lahko sklene drug zakon, pa čeprav bi medtem drugi zakonec prejel krst; v veljavi pa ostane predpis kan. 1141.

Kan. 1150 — V dvomu uživa privilegij vere pravno varstvo.

Drugi člen

LOČITEV OB OBSTOJEČI ZAKONSKI VEZI

Can. 1151 — Zakonci imajo dolžnost in pravico ohranjati zakonsko skupno življenje, razen če jih opravičuje zakonit razlog.

Can. 1152 — § 1. Čeprav se zelo priporoča, da sozakonec iz krščanske ljubezni in zaradi skrbi za blagor družine svojemu prešuštnemu sozakoncu ne odreče sprave in ne razdrel zakonskega skupnega življenja, če pa mu njegove krivde izrečno ali tiho ni odpustil, ima vendar pravico razdreti zakonsko skupno življenje, če ni prilobil v prešuštvilo ali dal zanj povod ali tudi sam prešuštroval.

§ 2. Za tiho odpuščanje se šteje, če je nedolžni zakonec, potem ko je za prešuštvilo zvedel, prostovoljno s sozakoncem živel kot zakonec; odpuščanje se domneva, če je šest mesecev vztrajal v zakonskem skupnem življenju, ne da bi se pritožil na cerkveno ali civilno oblast.

§ 3. Če je nedolžni zakonec prostovoljno razdrel zakonsko skupno življenje, naj v šestih mesecih razlog ločitev predloži pristojni cerkveni oblasti, ki bo upoštevala vse okoliščine in pretehtala, ali se ne bi dalo nedolžnega zakonca pripraviti k odpuščanju krivde in bi ločitev ne postala trajna.

Can. 1153 — § 1. Če eden izmed zakoncev zelo ogroža duševne ali telesne dobrine sozakonca ali otrok ali drugače povzroča, da je skupno življenje pretežko, daje s tem sozakoncu zakonit razlog za ločitev z odločbo krajevnega ordinarija in tudi z lastno odločitvijo, če je odlašanje nevarno.

§ 2. In omnibus casibus, causa separationis cessante, coniugalis convictus restaurandus est, nisi ab auctoritate ecclesiastica aliter statuatur.

Can. 1154 — Instituta separatione coniugum, opportune semper cavendum est debitae filiorum sustentationi et educationi.

Can. 1155 — Coniux innocens laudabiliter alterum coniugem ad vitam coniugalem rursus admittere potest, quo in casu iuri separationis renuntiat.

Caput X

DE MATRIMONII CONVALIDATIONE

Art. 1

DE CONVALIDATIONE SIMPLICI

Can. 1156 — § 1. Ad convalidandum matrimonium irritum ob impedimentum dirimens, requiritur ut casset impedimentum vel ab eodem dispensemetur, et consensum renovet saltem pars impedimenti conscientia.

§ 2. Haec renovatio iure ecclesiastico requiritur ad validitatem convalidationis, etiamsi initio utraque pars consensum praestiterit nec postea revocaverit.

Can. 1157 — Renovatio consensus debet esse novus voluntatis actus in matrimonium, quod pars renovans scit aut opinatur ab initio nullum fuisse.

Can. 1158 — § 1. Si impedimentum sit publicum, consensus ab utraque parte renovandus est forma canonica, salvo praescripto can. 1127, § 2.

§ 2. Si impedimentum probari nequeat, satis est ut consensus renovetur privatim et secreto, et quidem a parte impedimenti conscientia, dummodo altera in consensu praestito perseveret, aut ab utraque parte, si impedimentum sit utriusque parti notum.

Can. 1159 — § 1. Matrimonium irritum ob defectum consensus convalidatur, si pars quae non consenserat, iam consentiat, dummodo consensus ab altera parte praestitus perseveret.

§ 2. Si defectus consensus probari nequeat, satis est ut pars, quae non consenserat, privatim et secreto consensum praestet.

§ 3. Si defectus consensus probari potest, necesse est ut consensus forma canonica praestetur.

§ 2. V vseh primerih je treba obnoviti zakonsko skupno življenje, če preneha razlog za ločitev, razen če cerkvena oblast določi drugače.

Kan. 1154 — Kadar pride do ločitve zakoncev, mora biti vedno primerno zagotovljeno dolžno vzdrževanje in vzgoja otrok.

Kan. 1155 — Nedolžni zakonec more hvalevredno zopet sprejeti sozakonca v zakonsko življenje; v tem primeru se odpove pravici do ločitve.

Deseto poglavje

POVELJAVITEV ZAKONA

Prvi člen

NAVADNA POVELJAVITEV

Kan. 1156 — § 1. Za poveljavitev zakona, ki je ničen zaradi razdaljnega zadržka, se zahteva prenahanje ali spregled zadržka in obnovitev privolitve vsaj s strani zakonca, ki ve za zadržek.

§ 2. Ta obnovitev se po cerkvenem pravu zahteva za veljavnost poveljavitve, čeprav sta v začetku oba zakonca privolila v zakon in pozneje privolitve nista preklicala.

Kan. 1157 — Obnovitev privolitve mora biti novo dejanje volje za zakon, za katerega obnovitelj ve ali domneva, da je bil od začetka ničen.

Kan. 1158 — § 1. Če je zadržek javen, morata oba zakonca obnoviti privolitev v kanonični obliki, upoštevati pa je treba predpis kan. 1127, § 2.

§ 2. Če zadržka ni mogoče dokazati, je dovolj, da obnovi privolitev zasebno in tajno zakonec, ki ve za zadržek, da le drugi vztraja pri dani privolitvi, ali oba zakonca, če je zadržek obema znan.

Kan. 1159 — § 1. Zakon, ki je neveljaven zaradi pomanjkanja privolitve, se poveljavi, če privoli vanj zakonec, ki prej ni privolil, da le sozakonec, ki je že prej privolil, vztraja pri svoji privolitvi.

§ 2. Če pomanjkanja privolitve ni mogoče dokazati, je dovolj, da stran, ki ni privolila, zasebno in tajno privoli.

§ 3. Če je pomanjkanje privolitve mogoče dokazati, je potrebna privolitev v kanonični obliki.

Can. 1160 — Matrimonium nullum ob defectum formae, ut validum fiat, contrahi denuo debet forma canonica, salvo praescripto can. 1127, § 2.

Art. 2

DE SANATIONE IN RADICE

Can. 1161 — § 1. Matrimonii irriti sanatio in radice est eiusdem, sine renovatione consensus, convalidatio, a competenti auctoritate concessa, secumferens dispensationem ab impedimento, si adsit, atque a forma canonica, si servata non fuerit, necnon retrotractionem effectum canonorum ad praeteritum.

§ 2. Convalidatio fit a momento concessionis gratiae; retrotractio vero intellegitur facta ad momentum celebrationis matrimonii, nisi aliud expresse caveatur.

§ 3. Sanatio in radice ne concedatur, nisi probabile sit partes in vita coniugali perseverare velle.

Can. 1162 — § 1. Si in utraque vel alterutra parte deficiat consensus, matrimonium nequit sanari in radice, sive consensus ab initio defuerit, sive ab initio praestitus, postea fuerit revocatus.

§ 2. Quod si consensus ab initio quidem defuerat, sed postea praestitus est, sanatio concedi potest a momento praestiti consensus.

Can. 1163 — § 1. Matrimonium irritum ob impedimentum vel ob defectum legitimae formae sanari potest, dummodo consensus utriusque partis perseveret.

§ 2. Matrimonium irritum ob impedimentum iuris naturalis aut divini positivi sanari potest solummodo postquam impedimentum cessavit.

Can. 1164 — Sanatio valide concedi potest etiam alterutra vel ultraque parte inscia; ne autem concedatur nisi ob gravem causam.

Can. 1165 — § 1. Sanatio in radice concedi potest ab Apostolica Sede.

§ 2. Concedi potes ab Episcopo diocesano in singulis casibus, etiam si plures nullitatis rationes in eodem matrimonio concurrent, impletis condicionibus, de quibus in can. 1125, pro sanatione matrimonii mixti; concedi autem ab eodem nequit, si adsit impedimentum cuius dispensatio Sedi Apostolicae reservatur ad normam can. 1078, § 2, aut agatur de impedimento iuris naturalis aut divini positivi quod iam cessavit.

Kan. 1160 — Zaradi pomanjkanja oblike nični zakon je treba znova skleniti v kanonični obliki, da postane veljaven, velja pa predpis kan. 1127, § 2.

Drugi člen

OZDRAVITEV V KORENINI

Kan. 1161 — § 1. Ozdravitev v korenini ničnega zakona je njegova poveljavitev, ki jo brez ponovne privolitve podeli pristojna oblast, in je z njo združen tudi spregled zadržka, če je kakšen, in spregled kanonične oblike, če ni bila upoštevana, ter glede cerkvenopravnih učinkov učinkuje za nazaj.

§ 2. Poveljavitev velja od trenutka, ko je bila ugodnost podeljena; učinkuje pa za nazaj od trenutka sklenitve zakona, če ni izrečno določeno kaj drugega.

§ 3. Ozdravitev v korenini naj se ne podeli, če ni verjetno, da zakonca hočeta nadaljevati zakonsko življenje.

Kan. 1162 — § 1. Če privolitve pri obeh ali pri enem zakoncu ni bilo, bodisi da privolitve ni bilo že od začetka ali pa je bila spočetka dana in pozneje preklicana, se zakon ne more ozdraviti v korenini.

§ 2. Če v začetku privolitve ni bilo, a je bila dana pozneje, je mogoče ozdravitev v korenini podeliti od trenutka, ko je bila privolitev dana.

Kan. 1163 — § 1. Zaradi zadržka ali pomanjkljive zakonite oblike ničen zakon je mogoče ozdraviti, da le privolitev obeh zakoncev še traja.

§ 2. Zaradi zadržka naravnega ali pozitivnega božjega prava ničen zakon je mogoče ozdraviti samo, ko je prenehal zadržek.

Kan. 1164 — Ozdravitev se lahko podeli tudi brez vednosti ene ali obeh strani, vendar naj se brez tehtnega razloga ne podeli.

Kan. 1165 — § 1. Ozdravitev v korenini more podeliti apostolski sedež.

§ 2. V posameznih primerih jo lahko podeli krajevni škop, tudi če je pri istem zakonu več ničnostnih razlogov, ko so izpolnjeni pogoj kan. 1125 za ozdravitev mešanega zakona; ne more pa je podeliti, če gre za zadržek, ki je po določbi kan. 1078, § 2 pridržan apostolskemu sedežu, ali če gre za zadržek naravnega ali pozitivnega božjega prava, ki je prenehal.

Pars II

DE CETERIS ACTIBUS CULTUS DIVINI

Titulus I

DE SACRAMENTALIBUS

Can. 1166 — Sacramentalia sunt signa sacra, quibus, ad aliquam sacramentorum imitationem, effectus praesertim spirituales significantur et ex Ecclesiae impetratione obtinentur.

Can. 1167 — § 1. Nova sacramentalia constituere aut recepta authentice interpretari, ex eis aliqua abolere aut mutare, sola potest Sedes Apostolica.

§ 2. In sacramentalibus conficiendis seu administrandis accurate serventur ritus et formulae ab Ecclesiae auctoritate probata.

Can. 1168 — Sacramentalium minister est clericus debita potestate instructus; quadem sacramentalia, ad normam librorum liturgicorum, de iudicio loci Ordinarii, a laicis quoque, congruis qualitatibus praeditis, administrari possunt.

Can. 1169 — § 1. Consecrationes et dedicationes valide peragere possunt qui charactere episcopali insigniti sunt, necnon presbyteri quibus iure vel legitima concessione id permittitur.

§ 2. Benedictiones, exceptis iis quae Romano Pontifici aut Episcopis reservantur, impertire potest quilibet presbyter.

§ 3. Diaconus illas tantum benedictiones impertire potest, quae ipsi expresse iure permittuntur.

Can. 1170 — Benedictiones, imprimis impertienda catholice, dari possunt catechumenis quoque, immo, nisi obstet Ecclesiae prohibitio, etiam non catholice.

Can. 1171 — Res sacrae, quae dedicatione vel benedictione ad divinum cultum destinatae sunt, reverenter tractentur nec ad usum profanum vel non proprium adhibeantur, etiamsi in dominio sint privatorum.

Can. 1172 — § 1. Nemo exorcismos in obsessos proferre legitime potest, nisi ab Ordinario loci peculiarem et expressam licentiam obtinuerit.

§ 2. Haec licentia ab Ordinario loci concedatur tantummodo presbytero pietate, scientia, prudentia ac vitae integritate praedito.

Drugi del
DRUGA BOGOSLUŽNA OPRAVILAPrvi naslov
ZAKRAMENTALI

Kan. 1166 — Zakramentali so sveta znamenja, ki nekako posnemajo zakramente in označujejo predvsem duhovne učinke, ki jih zaradi priprošnje Cerkve po njih tudi prejemamo.

Kan. 1167 — § 1. Samo apostolski sedež more uvajati nove zakramentale ali te, ki so sprejeti, verodostojno razlagati, in katere izmed njih odpravljati ali spreminjati.

§ 2. Pri opravljanju ali podeljevanju zakramentalov se je treba natančno ravnati po obredih in besedilih, ki jih je cerkvena oblast odobrila.

Kan. 1168 — Služabnik zakramentalov je klerik, ki ima potrebno oblast; nekatere zakramentale v skladu z določbo liturgičnih knjig po presoji krajevnega ordinarija lahko podeljujejo tudi laiki, ki so primerno usposobljeni.

Kan. 1169 — § 1. Posvečenja in posvetitve morejo veljavno opravljati samo tisti, ki imajo škofovsko posvečenje, in duhovniki, katerim to dovoljuje pravo ali zakonito pooblastilo.

§ 2. Blagoslove more deliti vsak duhovnik, razen tistih, ki so pridržani rimskemu papežu ali škofom.

§ 3. Diakon more deliti samo tiste blagoslove, za katere mu pravo to izrečno dovoljuje.

Kan. 1170 — Blagoslove, ki jih je treba deliti predvsem katoličnom, je mogoče deliti tudi katehumenom in, če ni cerkvene prepovedi, celo nekatoličnom.

Kan. 1171 — S svetimi rečmi, ki so s posvetitvijo ali z blagoslovom določene za bogoslužje, je treba spošljivo ravnati in, čeprav so v zasebni lasti, se ne smejo uporabljati za svetne namene ali za namene, ki jim niso lastni.

Kan. 1172 — § 1. Brez posebnega in izrečnega dovoljenja krajevnega ordinarija ne more nihče zakonito izvrševati zarotovanja nad obsedenimi.

§ 2. To dovoljenje naj da krajevni ordinarij le pobožnemu, učenemu in razsodnemu duhovniku, ki je neomadeževanega življenja.

Titulus II

DE LITURGIA HORARUM

Can. 1173 — Ecclesia, sacerdotale munus Christi adimplens, liturgiam horarum celebrat, qua Deum ad populum suum loquentem audiens et memoriam mysterii salutis agens, Ipsum sine intermissione, cantu et oratione, laudat atque interpellat pro totius mundi salute.

Can. 1174 — § 1. Obligatione liturgiae horarum persolvendae adstringuntur clerici, ad normam can. 276, § 2, n. 3; sodales vero institutorum vitae consecratae necnon societatum vitae apostolicae, ad normam suarum constitutionum.

§ 2. Ad participandam liturgiam horarum, utpote actionem Ecclesiae, etiam ceteri christifideles, pro adjunctis, enixe invitantur.

Can. 1175 — In liturgia horarum persolvenda, quantum fieri potest, verum tempus servetur uniuscuiusque horae.

Titulus III

DE EXEQUIIS ECCLESIASTICIS

Can. 1176 — § 1. Christifideles defuncti exequiis ecclesiasticis ad normam iuris donandi sunt.

§ 2. Exequiae ecclesiasticae, quibus Ecclesia defunctis spiritualem opem impetrat eorumque corpora honorat ac simul vivis spei solacium affert, celebrandae sunt ad normam legum liturgicarum.

§ 3. Enixe commendat Ecclesia, ut pia consuetudo defunctorum corpora sepeliendi servetur; non tamen prohibet cremationem, nisi ob rationes christianaæ doctrinae contrarias electa fuerit.

Caput I

DE EXEQUIARUM CELEBRATIONE

Can. 1177 — § 1. Exequiae pro quolibet fidi defuncto generatim in propriae paroeciae ecclesia celebrari debent.

§ 2. Fas est autem cuilibet fidi, vel iis quibus fidelis defuncti exequias curare competit, aliam ecclesiam funeris eligere de consensu eius, qui eam regit, et monito defuncti parocho proprio.

Drugi naslov

MOLITVENO BOGOSLUŽJE

Kan. 1173 — Cerkev izvršuje duhovniško službo Kristusa z opravljanjem molitvenega bogoslužja, pri katerem posluša Boga, ki govorji svojemu ljudstvu, in obhaja spomin skrivnosti odrešenja, ga nenehno slavi s petjem in molitvo in prosi za zveličanje vsega sveta.

Kan. 1174 — § 1. Dolžnost opravljati molitveno bogoslužje veže klerike po določbi kan. 276, § 2, št. 3; člane ustanov posvečenega življenja in družb apostolskega življenja pa po določbi njihovih konstitucij.

§ 2. Tudi drugi verniki so zelo povabljeni, da bi se v skladu z razmerami udeleževali molitvenega bogoslužja kot opravila Cerkve.

Kan. 1175 — Pri opravljanju molitvenega bogoslužja naj bi se, kolikor mogoče, držali pravega časa vsake molitvene ure.

Tretji naslov

CERKVENO POGREBNO OPRAVILLO

Kan. 1176 — § 1. Rajnim vernikom je treba po določbi prava oskrbeti cerkveno pogrebno opravilo.

§ 2. Cerkveno pogrebno opravilo, s katerim Cerkev rajnim duhovno pomaga, skazuje spoštovanje njihovim telesom in hkrati živim prinaša tolažbo upanja, je treba opraviti po določbi liturgičnih zakonov.

§ 3. Cerkev zelo priporoča, naj se ohrani pobožna navada pokopavanja teles rajnih, vendar ne prepoveduje sežiganja, razen če bi bilo izbrano iz razlogov, ki so nasprotni krščanskemu nauku.

Prvo poglavje

POGREBNO OPRAVILLO

Kan. 1177 — § 1. Pogrebno opravilo vsakega vernega rajnega mora na splošno biti v cerkvi lastne župnije.

§ 2. Vsak vernik ali tisti, ki imajo pravico poskrbeti za pogrebno opravilo rajnega vernika, pa sme izbrati za pogreb drugo cerkev s privolitvijo njenega upravitelja, obvestiti pa je treba lastnega župnika umrlega.

§ 3. Si extra propriam paroeciam mors acciderit, neque cadaver ad eam translatum fuerit, neque aliqua ecclesia funeris legitime electa, exequiae celebrentur in ecclesia paroeciae ubi mors accidit, nisi alia iure particulari designata sit.

Can. 1178 — Exequiae Episcopi dioecesani in propria ecclesia cathedrali celebrentur, nisi ipse aliam ecclesiam elegerit.

Can. 1179 — Exequiae religiosorum aut sodalium societatis vitae apostolicae generatim celebrentur in propria ecclesia aut oratorio a Superiore, si institutum aut societas sint clericalia, secus a cappellano.

Can. 1180 — § 1. Si paroecia proprium habeat coemeterium, in eo tumulandi sunt fideles defuncti, nisi aliud coemeterium legitime electum fuerit ab ipso defuncto vel ab iis quibus defuncti sepulturam curare competit.

§ 2. Omnibus autem licet, nisi iure prohibeantur, eligere coemeterium sepulturae.

Can. 1181 — Ad oblationes occasione funerum quod attinet, serventur praecepta can. 1264, cauto tamen ne ulla fiat in exequiis personarum acceptio neve pauperes debitibus exequiis priventur.

Can. 1182 — Expleta tumulatione, inscriptio in librum defunctorum fiat ad normam iuris particularis.

Caput II

DE IIS QUIBUS EXEQUIAE ECCLESIASTICAE CONCEDENDAE SUNT AUT DENEGANDAE

Can. 1183 — § 1. Ad exequias quod attinet, christifidelibus catechumeni accensendi sunt.

§ 2. Ordinarius loci permittere potest ut parvuli, quos parentes baptizare intendebant quique autem ante baptismum mortui sunt, exequiis ecclesiasticis donentur.

§ 3. Baptizatis alicui Ecclesiae aut communitati ecclesiiali non catholicae adscriptis, exequiae ecclesiasticae concedi possunt de prudenti Ordinarii loci iudicio, nisi constet de contraria eorum voluntate et dummodo minister proprius haberi nequeat.

Can. 1184 — § 1. Exequiis ecclesiasticis privandi sunt, nisi ante mortem aliqua dederint paenitentiae signa:

1º notorii apostatae, haeretici et schismatici;

§ 3. Če je kdo umrl zunaj lastne župnije in trupla ne prepeljejo tja niti ni bila kaka cerkev zakonito izbrana za pogreb, naj bo, če območno pravo ne določa druge cerkve, pogrebno opravilo v cerkvi župnije, kjer je rajni umrl.

Kan. 1178 — Pogrebno opravilo za krajevnim škofom naj bo v lastni stolnici, razen če si je sam izbral drugo cerkev.

Kan. 1179 — Pogrebno opravilo za redovniki ali člani družb apostolskega življenja naj na splošno v lastni cerkvi ali kapeli opravi predstojnik, če je ustanova ali družba kleriška, sicer pa kaplan posebne skupnosti.

Kan. 1180 — § 1. Če ima župnija lastno pokopališče, naj bodo tam pokopani verni rajni, razen če si je drugo pokopališče izbral rajni sam ali tisti, ki imajo pravico oskrbeti pokop rajnega.

§ 2. Vsak pa sme sam izbrati pokopališče za pokop, razen če mu je to po pravu prepovedano.

Kan. 1181 — Glede darov ob pogrebu se je treba ravnati po predpisih kan. 1264, paziti pa je treba, da pri pogrebih ne pride do kakih osebnih prednosti in da revni ne bodo prikrajšani za primerno pogrebno opravilo.

Kan. 1182 — Po opravljenem pokopu je treba opraviti vpis v mriško knjigo po določbi območnega prava.

Drugog poglavje

KOMU NAJ SE CERKVENO POGREBNO OPRAVILDO DOVOLI ALI ODREČE

Kan. 1183 — § 1. Glede pogrebnega opravila katechumeni veljajo za vernike.

§ 2. Krajevni ordinarij lahko dovoli cerkveno pogrebno opravilo za otroke, ki so jih starši nameravali dati krstiti, pa so umrli pred krstom.

§ 3. Krščenim članom kake nekatoliške Cerkve ali cerkvene skupnosti se sme dovoliti cerkveno pogrebno opravilo po pametni presoji krajevnega ordinarija, razen če je znano, da je to proti njihovi volji, in če je res nemogoče dobiti lastnega verskega služabnika.

Kan. 1184 — § 1. Cerkveno pogrebno opravilo je treba odreči, če niso pred smrtjo dali kakih znamenj spokoritve:

1. javno znanim odpadnikom, krivovercem in razkolnikom;

2º qui proprii corporis cremationem elegerint ob rationes fidei christianaes adversas;

3º alii peccatores manifesti, quibus exequiae ecclesiasticae non sine publico fidelium scandalo concedi possunt.

§ 2. Occurrente aliquo dubio, consulatur loci Ordinarius, cuius iudicio standum est.

Can. 1185 — Excluso ab ecclesiasticis exequiis deneganda quoque est quaelibet Missa exequialis.

Titulus IV

DE CULTU SANCTORUM, SACRARUM IMAGINUM ET RELIQUIARUM

Can. 1186 — Ad sanctificationem populi Dei fovendam, Ecclesia peculiari et filiali christifidelium venerationi commendat Beatam Mariam semper Virginem, Dei Matrem, quam Christus hominum omnium Matrem constituit, atque verum et authenticum promovet cultum aliorum Sanctorum, quorum quidem exemplo christifideles aedificantur et intercessione sustentantur.

Can. 1187 — Cultu publico eos tantum Dei servos venerari licet, qui auctoritate Ecclesiae in album Sanctorum vel Beatorum relati sint.

Can. 1188 — Firma maneat praxis in ecclesiis sacras imagines fidelium venerationi proponendi; attamen moderato numero et congruo ordine exponantur, ne populi christiani admiratio excitetur, neve devotioni minus rectae ansa praeveatur.

Can. 1189 — Imagines pretiosae, idest vetustate, arte, aut cultu praestantes, in ecclesiis vel oratoriis fidelium venerationi expositae, si quando reparatione indigeant, numquam restaurentur sine data scripto licentia ab Ordinario; qui, antequam eam concedat, peritos consulat.

Can. 1190 — § 1. Sacras reliquias vendere nefas est.

§ 2. Insignes reliquiae itemque aliae, quae magna populi veneratione honorantur, nequeunt quoquo modo valide alienari neque perpetuo transferri sine Apostolicae Sedis licentia.

§ 3. Praescriptum § 2 valet etiam pro imaginibus, quae in aliqua ecclesia magna populi veneratione honorantur.

2. tistim, ki so iz krščanski veri nasprotnih razlogov izbrali, da se njihovo telo sežge;

3. drugim javno znamen grešnikom, ki jim cerkvenega pogrebnega opravila ni mogoče dovoliti brez javnega pohujšanja vernikov.

§ 2. Če nastane kak dvom, se je treba posvetovati s krajevnim ordinarijem in se ravnat po njegovi presoji.

Kan. 1185 — Komur ni dovoljeno cerkveno pogrebno opravilo, se mu mora odreči tudi vsakršna pogrebna maša.

Četrti naslov

ČEŠČENJE SVETNIKOV, SVETIH PODOB IN RELIKVIJ

Kan. 1186 — V pospešitev posvečevanja božjega ljudstva Cerkev priporoča vernikom, naj na poseben in otroško vdan način častijo blaženo vedno Devico božjo mater Marijo, ki jo je Kristus postavil za mater vseh ljudi; spodbuja tudi pravo in pristno češčenje drugih svetnikov, katerih zgled naj bi bil vernikom v spodbudo, priprošnja pa v pomoč.

Kan. 1187 — Javno češčenje je dovoljeno izkazovati samo tistim božjim služabnikom, ki so bili z oblastjo Cerkve vpisani v seznam svetnikov in blaženih.

Kan. 1188 — Ohrani naj se navada, da so v cerkvah vernikom na voljo za češčenje svete podobe; vendar naj se namestijo v zmerinem številu in po primernem redu, da ne bodo zbujale začudenja pri krščanskem ljudstvu in dajale povoda manj pravilni pobožnosti.

Kan. 1189 — Če so dragocene svete podobe, ki se namreč odlikujejo po starosti, umetnosti ali češčenju in so izpostavljene v cerkvah ali kapelah vernikom v češčenje, kdaj potrebne popravila, naj se nikoli ne obnavljajo brez pismenega ordinarijevega dovoljenja; ta pa naj se, preden da dovoljenje, posvetuje z izvedenci.

Kan. 1190 — § 1. Svetе relikvije ni dovoljeno prodajati.

§ 2. Pomembne relikvije in prav tako druge, ki jih ljudstvo zelo časti, se brez dovoljenja apostolskega sedeža nikakor ne morejo veljavno odtujiti ali za trajno prenesti.

§ 3. Določilo § 2 velja tudi za podobe, ki jih v kaki cerkvi ljudstvo zelo časti.

Titulus V
DE VOTO ET IUREIURANDO

Caput I
DE VOTO

Can. 1191 — § 1. Votum, idest promissio deliberata ac libera Deo facta de bono possibili et meliore, ex virtute religionis impleri debet.

§ 2. Nisi iure prohibeantur, omnes congruenti rationis usu pollentes, sunt voti capaces.

§ 3. Votum metu gravi et iniusto vel dolo emissum ipso iure nullum est.

Can. 1192 — § 1. Votum est *publicum*, si nomine Ecclesiae a legitimo Superiore acceptetur; secus *privatum*.

§ 2. *Sollemne*, si ab Ecclesia uti tale fuerit agnatum; secus *simplex*.

§ 3. *Personale*, quo actio voventis promittitur; *reale*, quo promittitur res aliqua; *mixtum*, quod personalis et realis naturam participat.

Can. 1193 — Votum non obligat, ratione sui, nisi emittentem.

Can. 1194 — Cessat votum lapsu temporis ad finiendam obligacionem appositi, mutatione substantiali materiae promissae, deficiente condicione a qua votum pendet aut eiusdem causa finali, dispensatione, commutatione.

Can. 1195 — Qui potestatem in voti materiam habet, potest voti obligationem tamdiu suspendere, quamdiu voti adimpletio sibi praecaudium afferat.

Can. 1196 — Praeter Romanum Pontificem, vota privata possunt iusta de causa dispensare, dummodo dispensatio ne laedat ius alii quaeasitum:

1° loci Ordinarius et parochus, quod attinet ad omnes ipsorum subditos atque etiam peregrinos;

2° Superior instituti religiosi aut societatis vitae apostolicae, si sint clericalia iuris pontificii, quod attinet ad sodales, novitos atque personas, quae diu noctuque in domo instituti aut societatis degunt;

3° ii quibus ab Apostolica Sede vel ab Ordinario loci delegata fuerit dispensandi potestas.

Peti naslov
ZAOBLJUBA IN PRISEGA

Prvo poglavje
ZAOBLJUBA

Kan. 1191 — § 1. Zaobljuba, to je premišljeno in svobodno Bogu dana obljava o dobrem, ki je možno in boljše, se mora spolniti iz kreposti bogovdanosti.

§ 2. Vsi, ki morejo primerno uporabljati razum, so zmožni napraviti zaobljubo, če jim tega pravo ne prepoveduje.

§ 3. Zaobljuba, narejena pod vplivom velikega in krivičnega strahu ali z zvijačno prevaro, je po samem pravu nična.

Kan. 1192 — § 1. Zaobljuba, ki jo sprejme zakoniti predstojnik v imenu Cerkve, je *javna*; drugače je *zasebna*.

§ 2. *Slovesna* je, če jo Cerkev kot tako prizna; drugače je *preprosta*.

§ 3. Zaobljuba je *osebna*, ako kdo oblubi svoje dejanje; *stvarna*, ako oblubi kakšno stvar; *mešana*, če je osebna in stvarna hkrati.

Kan. 1193 — Zaobljuba veže sama po sebi le tistega, ki jo je napravil.

Kan. 1194 — Zaobljuba preneha, če preteče čas, določen za spolnitev obveznosti, če se bistveno spremeni zaobljubljena stvar, če odpade pogoj, od katerega je odvisna zaobljuba, ali njen končni namen, če se spregleda ali spremeni.

Kan. 1195 — Kdor ima oblast nad zaobljubljeno stvarjo, more obveznost zaobljube za toliko časa odložiti, dokler mu je spolnitev zaobljube v škodo.

Kan. 1196 — Poleg rimskega papeža morejo iz upravičenega razloga dati spregled zasebnih obljab, če le spregled ne oškoduje pridobljene pravice drugih:

1. krajevni ordinarij in župnik za vse svoje podrejene in tudi za tujce;

2. predstojniki redovne ustanove in družbe apostolskega življenja, če sta klerički papeškopopravni, za svoje člane, novice in osebe, ki stalno prebivajo v hiši ustanove ali družbe;

3. tisti, ki jih je apostolski sedež ali krajevni ordinarij povabil, da dajejo spregled.

Can. 1197 — Opus voto privato promissum potest in maius vel in aequale bonum ab ipso vovente commutari; in minus vero bonum, ab illo cui potestas est dispensandi ad normam can. 1196.

Can. 1198 — Vota ante professionem religiosam emissam suspenduntur, donec vovens in instituto religioso permanserit.

Caput II DE IUREIURANDO

Can. 1199 — § 1. Iusiurandum, idest invocatio Nominis divini in testem veritatis, praestari nequit, nisi in veritate, in iudicio et in iustitia.

§ 2. Iusiurandum quod canones exigunt vel admittunt, per procuratorem praestari valide nequit.

Can. 1200 — § 1. Qui libere iurat se aliquid facturum, peculiari religionis obligatione tenetur implendi, quod iureiurando firmaverit.

§ 2. Iusiurandum dolo, vi aut metu gravi extortum, ipso iure nullum est.

Can. 1201 — § 1. Iusiurandum promissorium sequitur naturam et condiciones actus cui adicitur.

§ 2. Si actui directe vergenti in damnum aliorum aut in praeiudicium boni publici vel salutis aeternae iusiurandum adiciatur, nullam exinde actus consequitur firmitatem.

Can. 1202 — Obligatio iureiurando promissorio inducta desinit:

1° si remittatur ab eo in cuius commodum iusiurandum emisum fuerat;

2° si res iurata substantialiter mutetur, aut, mutatis adjunctis, fiat vel mala vel omnino indifferens, vel denique maius bonum impedit;

3° deficiente causa finali aut condicione sub qua forte iusiurandum datum est;

4° dispensatione, commutatione, ad normam can. 1203.

Can. 1203 — Qui suspendere, dispensare, commutare possunt votum, eandem potestatem eademque ratione habent circa iusiurandum promissorium; sed si iurisiurandi dispensatio vergat in praeiudicium aliorum qui obligationem remittere recusent, una Apostolica Sedes potest iusiurandum dispensare.

Kan. 1197 — Delo, ki ga kdo obljubi z zasebno zaobljubo, moreta, ki ga je zaobljubil, sam spremeniti v boljše ali enako dobro; v manj dobro pa tisti, ki ima po določbi kan. 1196 oblast dati spregled.

Kan. 1198 — Zaobljube, narejene pred redovnimi zaobljubami, se prekinejo, dokler ta, ki jih je naredil, ostane v redovni ustanovi.

Drugog poglavlje PRISEGA

Kan. 1199 — § 1. Prisegati, to je klicati Boga za pričo resnice, se sme le resnicoljubno, preudarno in ob upoštevanju pravičnosti.

§ 2. Prisege, ki jo zahtevajo ali dopuščajo kanoni, ni mogoče veljavno opraviti po zastopniku.

Kan. 1200 — § 1. Kdor svobodno priseže, da bo kaj storil, ga veže posebna dolžnost bogovdanosti, da spolni, kar je s prisojega zatrdiril.

§ 2. Prisega, izsiljena z zvijačo, silo ali v velikem strahu, je posamem pravu nična.

Kan. 1201 — § 1. Prisega, s katero se nekaj obljubi, se ravna po naravi in okoliščinah dejanja, kateremu je dodana.

§ 2. Če se prisega doda dejanju, ki je drugim ali javni blaginji ali večnemu zveličanju naravnost v škodo, dejanje iz tega ne pridobi nobene trdnosti.

Kan. 1202 — Obveznost prisege, s katero se nekaj obljubi, preneha:

1. če jo odpusti ta, v čigar korist je bila prisega narejena;

2. če se s prisego obljubljena stvar bistveno spremeni ali postane ob spremenjenih razmerah slaba ali popolnoma indiferentna ali če končno ovira večje dobro;

3. če odpade končni nagib ali pogoj, pod katerim je nemara prisega bila narejena;

4. s spregledom in spremembou po določbi kan. 1203.

Kan. 1203 — Tisti, ki morejo zaobljubo odložiti, dati od nje spregled, jo spremeniti, imajo isto oblast in iz istega razloga glede priseg, s katero se kaj obljubi; če pa bi bil spregled prisegi v škodo drugim, ki se branijo obveznost odpustiti, more dati spregled prisegi samo apostolski sedež.

Can. 1204 — Iusiurandum stricte est interpretandum secundum ius et secundum intentionem iurantis aut, si hic dolo agat, secundum intentionem illius cui iusiurandum praestatur.

Pars III DE LOCIS ET TEMPORIBUS SACRIS

Titulus I DE LOCIS SACRIS

Can. 1205 — Loca sacra ea sunt quae divino cultui fideliumve sepulturae deputantur dedicatione vel benedictione, quam liturgici libri ad hoc praescribunt.

Can. 1206 — Dedicatio alicuius loci spectat ad Episcopum dioecesanum et ad eos qui ipsi iure aequiparantur; iidem possunt cuilibet Episcopo vel, in casibus exceptionalibus, presbytero munus committere dedicationem peragendi in suo territorio.

Can. 1207 — Loca sacra benedicuntur ab Ordinario; benedictio tamen ecclesiarum reservatur Episcopo dioecesano; uterque vero potest alium sacerdotem ad hoc delegare.

Can. 1208 — De peracta dedicatione vel benedictione ecclesiae, itemque de benedictione coemeterii redigatur documentum, cuius alterum exemplar in curia dioecesana, alterum in ecclesiae archivo servetur.

Can. 1209 — Dedicatio vel benedictio alicuius loci, modo nemini damnum fiat, satis probatur etiam per unum testem omni exceptione maiorem.

Can. 1210 — In loco sacro ea tantum admittantur quae cultui, pietati, religioni exercendis vel promovendis inserviunt, ac vetatur quidam a loci sanctitate absonum sit. Ordinarius vero per modum actus alias usus, sanctitati tamen loci non contrarios, permittere potest.

Can. 1211 — Loca sacra violantur per actiones graviter iniuriosas cum scandalo fidelium ibi positas, quae, de iudicio Ordinarii loci, ita graves et sanctitati loci contrariae sunt ut non liceat in eis cultum exercere, donec ritu paenitentiali ad normam librorum liturgicorum iniuria reparetur.

Kan. 1204 — Prišega se mora ozko razlagati po pravu in po namenu tistega, ki prisega, ali, če ta vara, po namenu tistega, komur se prispeže.

Tretji del SVETI KRAJI IN ČASI

Prvi naslov SVETI KRAJI

Kan. 1205 — Sveti so tisti kraji, ki so z obredom posvetitve ali blagoslovitve, kakor ga predpisujejo liturgične knjige, določeni za bogočastje ali pokopavanje vernikov.

Kan. 1206 — Za obred posvetitve kakega kraja je pristojen krajevni škof in tisti, ki so mu po pravu enaki; ti morejo za opravilo obreda posvetitve na svojem ozemlju pooblastiti kateregakoli škofa ali, v izjemnih primerih, duhovnika.

Kan. 1207 — Sveti kraje blagoslavljajo ordinarij; blagoslovitev cerkva pa je pridržana krajevnemu škofu; vsak od obeh pa lahko za to pooblasti drugega duhovnika.

Kan. 1208 — O opravljenem obredu posvetitve ali blagoslovitve cerkve in prav tako o blagoslovitvi pokopališča naj se sestavi lista, katere en izvod naj se hrani v škofijski kuriji, drugi pa v arhivu cerkve.

Kan. 1209 — Za dokaz, da je kak kraj posvečen ali blagoslovljen, zadostuje, da le ni nikomur v škodo, tudi ena sama priča, proti kateri ni ugovora.

Kan. 1210 — Na svetem kraju so dovoljena le taka opravila, ki omogočajo ali pospešujejo bogočastje, pobožnost in vero, prepovedano pa je vse, kar je tuje svetosti kraja. Ordinarij pa lahko za posamezne primere dovoli drugačno uporabo, ki pa ne sme biti nasprotna svetosti kraja.

Kan. 1211 — Sveti kraje oskrnijo hudo krivična v pohujšanje vernikov tam storjena dejanja, ki so po presoji krajevnega ordinarija tako težka in nasprotna svetosti kraja, da v njih ni dovoljeno opravljati bogoslužje, dokler se krivica ne popravi s spokornim opravilom po določbi liturgičnih knjig.

Can. 1212 — Dedicationem vel benedictionem amittunt loca sacra, si magna ex parte delecta fuerint, vel ad usus profanos permanenter decreto competentis Ordinarii vel de facto reducta.

Can. 1213 — Potestates suas et munera auctoritas ecclesiastica in locis sacris libere exercet.

Caput I DE ECCLESIIS

Can. 1214 — Ecclesiae nomine intellegitur aedes sacra divino cultui destinata, ad quam fidelibus ius est adeundi ad divinum cultum praesertim publice exercendum.

Can. 1215 — § 1. Nulla ecclesia aedificetur sine expresso Episcopi dioecesani consensu scriptis dato.

§ 2. Episcopus dioecesanus consensum ne praebeat nisi, auditio consilio presbyterali et vicinarum ecclesiarum rectoribus, censeat novam ecclesiam bono animarum inservire posse, et media ad ecclesiae aedificationem et ad cultum divinum necessaria non esse defutura.

§ 3. Etiam instituta religiosa, licet consensum constituendae novae domus in dioecesi vel civitate ab Episcopo dioecesano rettulerint, antequam tamen ecclesiam in certo ac determinato loco aedificant, eiusdem licentiam obtinere debent.

Can. 1216 — In ecclesiarum aedificatione et refectione, exhibito peritorum consilio, serventur principia et normae liturgiae et artis sacrae.

Can. 1217 — § 1. Aedificatione rite peracta, nova ecclesia quam primum dedicetur aut saltem benedicatur, sacrae liturgiae legibus servatis.

§ 2. Sollempni ritu dedicantur ecclesiae, praesertim cathedrales et paroeciales.

Can. 1218 — Unaquaeque ecclesia suum habeat titulum qui, perfecta ecclesiae dedicatione, mutari nequit.

Can. 1219 — In ecclesia legitime dedicata vel benedicta omnes actus cultus divini perfici possunt, salvis iuribus paroecialibus.

Can. 1220 — § 1. Current omnes ad quos res pertinet, ut in ecclesiis illa munditia ac decor serventur, quae domum Dei addecent, et ab iisdem arceantur quidquid a sanctitate loci absolum sit.

Kan. 1212 — Sveti kraji nehajo biti posvečeni ali blagoslovjeni, če se večji del poruši ali se z odločbo pristojnega ordinarija ali dejanjsko za stalno izročijo za svetno rabo.

Kan. 1213 — Cerkvena oblast more na svetih krajih neovirano izvajati svojo oblast in službo.

Prvo poglavje CERKVE

Kan. 1214 — Ime cerkev označuje sveto stavbo, določeno za bogocastje, v katero imajo verniki pravico prihajati zlasti za javno opravljanje bogoslužja.

Kan. 1215 — § 1. Nobena cerkev se ne sme zgraditi brez izrečene pismene privolitve krajevnega škofa.

§ 2. Krajevni škof naj da privolitev le, če po posvetovanju z duhovniškim svetom in rektorji bližnjih cerkva presodi, da bo mogla biti nova cerkev v blagor vernikov in da ne bo primanjkovalo potrebnega za zidavo cerkve in za bogocastje.

§ 3. Tudi redovne ustanove morajo dobiti dovoljenje krajevnega škofa, preden gradijo cerkev na natanko določenem kraju, čeprav so že dobine njegovo privolitev za ustanovitev nove hiše v škofiji ali mestu.

Kan. 1216 — Pri zidanju in popravljanju cerkva se je treba po posvetovanju z izvedenci ravnati po načelih in določbah bogoslužja in cerkvene umetnosti.

Kan. 1217 — § 1. Po zakonito dokončani zidavi naj se čimprej opravi obred posvetitve ali vsaj blagoslovitve nove cerkve, upoštevajoč zakone svetega bogoslužja.

§ 2. Slovesno naj se opravi obred posvetitve cerkva, zlasti stolnih in župnijskih.

Kan. 1218 — Vsaka cerkev naj ima svoj naslov, ki ga po opravljenem obredu posvetitve ni mogoče spremeniti.

Kan. 1219 — V zakonito posvečeni ali blagoslovjeni cerkvi se smejo opravljati vsa bogoslužna opravila, upoštevajoč župnijske pravice.

Kan. 1220 — § 1. Vsi, ki jih to zadeva, naj skrbijo, da se v cerkvah ohranjata tista čistoča in lepota, ki se spodbija za božjo hišo, iz njih pa naj se odstrani, karkoli je tuje svetosti kraja.

§ 2. Ad bona sacra et pretiosa tuenda ordinaria conservationis cura et opportuna securitatis media adhibeantur.

Can. 1221 — Ingressus in ecclesiam tempore sacrarum celebracionum sit liber et gratuitus.

Can. 1222 — § 1. Si qua ecclesia nullo modo ad cultum divinum adhiberi queat et possibilitas non detur eam reficiendi, in usum profanum non sordidum ab Episcopo dioecesano redigi potest.

§ 2. Ubi aliae graves causae suadeant ut aliqua ecclesia ad divinum cultum amplius non adhibeatur, eam Episcopus dioecesanus, auditio consilio presbyterali, in usum profanum non sordidum redigere potest, de consensu eorum qui iura in eadem sibi legitime vindicent, et dum modo animarum bonum nullum inde detrimentum capiat.

Caput II

DE ORATORIIS ET DE SACELLIS PRIVATIS

Can. 1223 — Oratori nomine intellegitur locus divino cultui, in commodum alicuius communitatis vel coetus fidelium eo convenientium de licentia Ordinarii destinatus, ad quem etiam alii fideles de consensu Superioris competentis accedere possunt.

Can. 1224 — § 1. Ordinarius licentiam ad constituendum oratorium requisitam ne concedat, nisi prius per se vel per alium locum ad oratorium destinatum visitaverit et decenter instructum representerit.

§ 2. Data autem licentia, oratorium ad usus profanos converti nequit sine eiusdem Ordinarii auctoritate.

Can. 1225 — In oratoriis legitime constitutis omnes celebrationes sacrae peragi possunt, nisi quae iure aut Ordinarii loci praescripto excipientur, aut obstent normae liturgicae.

Can. 1226 — Nomine sacelli privati intellegitur locus divino cultui, in commodum unius vel plurium personarum physicarum, de licentia Ordinarii loci destinatus.

Can. 1227 — Episcopi sacellum privatum sibi constituere possunt, quod iisdem iuribus ac oratorium gaudet.

Can. 1228 — Firmo praescripto can. 1227, ad Missam aliasve sacras celebrationes in aliquo sacello privato peragendas requiritur Ordinarii loci licentia.

§ 2. Za varovanje svetih stvari in dragocenosti je treba skrbeti z rednim vzdrževanjem in uporabljanjem primernih varnostnih sredstev.

Kan. 1221 — V času svetih obredov naj bo dostop v cerkev prost in brezplačen.

Can. 1222 — § 1. Če kake cerkve nikakor ni mogoče več uporabljati za bogoslužje in je ni mogoče popraviti, jo more krajevni škof izročiti za svetno rabo, ki ni nečastna.

§ 2. Kjer drugi tehtni razlogi svetujojo, naj se kaka cerkev ne uporablja več za bogoslužje, jo more krajevni škof po posvetovanju z duhovniškim svetom izročiti za svetno rabo, ki ni nečastna, privoliti pa morajo tisti, ki si zakonito lastijo pravice do nje, in če le blagor vernikov zaradi tega ne bo trpel nobene škode.

Drugo poglavje

KAPELE IN ZASEBNE KAPELE

Can. 1223 — Kapela se imenuje prostor, ki je z ordinarijievim dovoljenjem namenjen za bogočastje kake skupnosti ali skupine vernikov, ki se tam zbirajo, kamor pa s privolitvijo pristojnega predstojnika lahko prihajajo tudi drugi verniki.

Can. 1224 — § 1. Ordinarij naj ne daje dovoljenja, ki je potrebno za ustanovitev kapele, ako si ni prej sam ali po drugem ogledal za kapelo določen prostor, in ugotovil, da je primerno opremljen.

§ 2. Ko je bilo dovoljenje dano, se kapela brez dovoljenja istega ordinarija ne sme določiti za svetno rabo.

Can. 1225 — V zakonito ustanovljenih kapelah se morejo opravljati vsa sveta opravila, razen če pravo ali predpis krajevnega ordinarija katera izvzema ali nasprotujejo liturgične določbe.

Can. 1226 — Zasebna kapela se imenuje prostor, ki je z dovoljenjem krajevnega ordinarija namenjen za bogočastje v korist ene ali več fizičnih oseb.

Can. 1227 — Škofje si lahko uredijo zasebno kapelo, ki ima vse pravice kapele.

Can. 1228 — Za maševanje in druga sveta opravila v kaki zasebni kapeli je potrebno dovoljenje krajevnega ordinarija, velja pa predpis kan. 1227.

Can. 1229 — Oratoria et sacella privata benedici convenit secundum ritum in libris liturgicis praescriptum; debent autem esse divino tantum cultui reservata et ab omnibus domesticis usibus libera.

Caput III DE SANCTUARIIS

Can. 1230 — Sanctuarii nomine intelleguntur ecclesia vel alias locus sacer ad quos, ob peculiarem pietatis causam, fideles frequentes, approbante Ordinario loci, peregrinantur.

Can. 1231 — Ut sanctuarium dici possit nationale, accedere debet approbatio Episcoporum conferentiae; ut dici possit internationale, requiritur approbatio Sanctae Sedis.

Can. 1232 — § 1. Ad approbanda statuta sanctuarii dioecesani, competens est Ordinarius loci; ad statuta sanctuarii nationalis, Episcoporum conferentia; ad statuta sanctuarii internationalis, sola Sancta Sedes.

§ 2. In statutis determinentur praesertim finis, auctoritas rectoris, dominium et administratio bonorum.

Can. 1233 — Sanctuariis quaedam privilegia concedi poterunt, quoties locorum circumstantiae, peregrinantum frequentia et praesertim fidelium bonum id suadere videantur.

Can. 1234 — § 1. In sanctuariis abundantius fidelibus suppedientur media salutis, verbum Dei sedulo annuntiando, vitam liturgicam praesertim per Eucharistiae et paenitentiae celebrationem apte fovendo, necnon probatas pietatis popularis formas colendo.

§ 2. Votiva artis popularis et pietatis documenta in sanctuariis aut locis adiacentibus spectabilia serventur atque secure custodiantur.

Caput IV DE ALTARIBUS

Can. 1235 — § 1. Altare, seu mensa super quam Sacrificium eucharisticum celebratur, *fixum* dicitur, si ita exstruatur ut cum pavimento cohaereat ideoque amoveri nequeat; *mobile* vero, si transferri possit.

§ 2. Expedit in omni ecclesia altare fixum inesse; ceteris vero in locis, sacris celebrationibus destinatis, altare fixum vel mobile.

Kan. 1229 — Primerno je, da se kapele in zasebne kapele blagoslovijo po obredu, ki je predpisan v liturgičnih knjigah; morajo pa se uporabljati samo za bogočastje, ne pa za kakršnokoli domačo rabo.

Tretje poglavje BOŽJEPOTNA SVETIŠČA

Kan. 1230 — Božjepotno svetišče se imenuje cerkev ali drug svet kraj, kamor zaradi posebne pobožnosti z odobritvijo krajevnega ordinarija romajo številni verniki.

Kan. 1231 — Da se božjepotno svetišče lahko imenuje narodno, mora to potrditi škofovsko konferenco; da se lahko imenuje mednarodno, je potrebna potrditev svetega sedeža.

Kan. 1232 — § 1. Krajevni ordinarij je pristojen za potrditev statuta škofijskoga božjepotnega svetišča; škofovsko konferenco za statut narodnega božjepotnega svetišča; samo sveti sedež pa za statut mednarodnega božjepotnega svetišča.

§ 2. V statutu naj se določi zlasti namen, oblast predstojnika, posest in uprava premoženja.

Kan. 1233 — Božjepotnim svetiščem se lahko podelijo privileiji, kadar se zdi, da to svetujejo krajevne razmere, veliko število romarjev in zlasti blagor vernikov.

Kan. 1234 — § 1. V božjepotnih svetiščih naj se vernikom obilje oskrbijo sredstva odrešenja, ko se skrbno oznanja božja beseda, primerno goji liturgično življenje zlasti z obhajanjem evharistije in svete pokore, in negujejo odobrene oblike ljudske pobožnosti.

§ 2. Znamenite zaobljubljene dragocenosti ljudske umetnosti in pobožnosti v božjepotnih svetiščih ali v njim pridruženih prostorih naj se hranijo in varno čuvajo.

Četrto poglavje OLTARJI

Kan. 1235 — § 1. Oltar ali miza, na kateri se obhaja evharistična daritev, je *nepremičen*, če je postavljen tako, da je trdno povezan s tlemi in ga zato ni mogoče premikati; *premičen* pa je, če ga lahko premikamo.

§ 2. Primerno je, da ima vsaka cerkev nepremičen oltar; drugi za sveta opravila določeni kraji pa nepremičen ali premičen oltar.

Can. 1236 — § 1. Iuxta traditum Ecclesiae morem mensa altaris fixi sit lapidea, et quidem ex unico lapide naturali; attamen etiam alia materia digna et solida, de iudicio Episcoporum conferentiae, adhiberi potest. Stipites vero seu basis ex qualibet materia confici possunt.

§ 2. Altare mobile ex qualibet materia solida, usui liturgico congruenti, extrui potest.

Can. 1237 — § 1. Altaria fixa dedicanda sunt, mobilia vero dedicanda aut benedicenda, iuxta ritus in liturgicis libris praescriptos.

§ 2. Antiqua traditio Martyrum aliorumve Sanctorum reliquias sub altari fixo condendi servetur, iuxta normas in libris liturgicis traditas.

Can. 1238 — § 1. Altare dedicationem vel benedictionem amittit ad normam can. 1212.

§ 2. Per reductionem ecclesiae vel alias loci sacri ad usus profanos, altaria sive fixa sive mobilia non amittunt dedicationem vel benedictionem.

Can. 1239 — § 1. Altare tum fixum tum mobile divino dumtaxat cultui reservandum est, quolibet profano usu prorsus excluso.

§ 2. Subtus altare nullum sit reconditum cadaver; secus Missam super illud celebrare non licet.

Caput V DE COEMETERIIS

Can. 1240 — § 1. Coemeteria Ecclesiae propria, ubi fieri potest, habeantur, vel saltem spatia in coemeteriis civilibus fidelibus defunctis destinata, rite benedicenda.

§ 2. Si vero hoc obtineri nequeat, toties quoties singuli tumuli rite benedicantur.

Can. 1241 — § 1. Paroeciae et instituta religiosa coemeterium proprium habere possunt.

§ 2. Etiam aliae personae iuridicae vel familiae habere possunt peculiare coemeterium seu sepulcrum, de iudicio Ordinarii loci benedicendum.

Can. 1242 — In ecclesiis cadavera ne sepeliantur, nisi agatur de Romano Pontifice aut Cardinalibus vel Episcopis dioecesanis etiam emeritis in propria ecclesia sepeliendis.

Kan. 1236 — § 1. Po izročenem običaju Cerkve naj bo miza nepremičnega oltarja iz kamna, in to iz enega kosa naravnega kamna; po presoji škofovsko konference pa se vendar lahko uporablja tudi druga primerna in trdna snov. Noga ali podstavek pa je lahko narejen iz katerekoli snovi.

§ 2. Premičen oltar je lahko narejen iz katerekoli trdne snovi, ki je primerna za bogoslužno rabo.

Kan. 1237 — § 1. Nepremične oltarje je treba posvetiti, premične pa posvetiti ali blagosloviti po obredih, ki so predpisani v liturgičnih knjigah.

§ 2. Prastari običaj, da položimo pod nepremični oltar relikvije mučencev ali drugih svetnikov, naj se ohrani v skladu z določbami v liturgičnih knjigah.

Kan. 1238 — § 1. Oltar neha biti posvečen ali blagoslovljen po določbi kan. 1212.

§ 2. Ako se cerkev ali drug svet kraj izroči za svetno rabo, nepremični in premični oltarji ne nehajo biti posvečeni ali blagoslovjeni.

Kan. 1239 — § 1. Nepremični in premični oltar je namenjen samo bogočastju, ko je vsaka svetna raba popolnoma prepovedana.

§ 2. Pod oltarjem ne sme biti pokopano nobeno truplo, sicer se na oltarju maša ne sme opravljati.

Peto poglavje POKOPALIŠČA

Kan. 1240 — § 1. Kjer je mogoče, naj ima Cerkev lastna pokopalnišča ali vsaj na civilnih pokopalniščih prostore, določene za rajne vernike, oboje pa je treba pravilno blagosloviti.

§ 2. Kjer tega ni mogoče doseči, je treba vsak grob sproti pravilno blagosloviti.

Kan. 1241 — § 1. Župnije in redovne ustanove imajo lahko lastno pokopalnišče.

§ 2. Tudi druge pravne osebe ali družine imajo lahko posebno pokopalnišče ali grob, ki se blagoslovi po presoji krajevnega ordinarija.

Kan. 1242 — V cerkvah naj se trupla ne pokopavajo, razen če gre za papeža, kardinale in krajevne, tudi upokojene, škofe, ki naj se pokopljejo v lastni cerkvi.

Can. 1243 — Opportunae normae de disciplina in coemeteriis servanda, praesertim ad eorum indolem sacram tuendam et fovendam quod attinet, iure particulari statuantur.

Titulus II DE TEMPORIBUS SACRIS

Can. 1244 — § 1. Dies festos itemque dies paenitentiae, universae Ecclesiae communes, constituere, transferre, abolere, unius est supremae ecclesiasticae auctoritatis, firmo praescripto can. 1246, § 2.

§ 2. Episcopi dioecesani peculiares suis dioecesibus seu locis dies festos aut dies paenitentiae possunt, per modum tantum actus, indicere.

Can. 1245 — Firmo iure Episcoporum dioecesanorum de quo in can. 87, parochus, iusta de causa et secundum Episcopi dioecesani praescripta, singulis in casibus concedere potest dispensationem ab obligatione servandi diem festum vel diem paenitentiae aut commutationem eiusdem in alia pia opera; idque potest etiam Superior instituti religiosi aut societatis vitae apostolicae, si sint clericalia iuris pontificii, quoad proprios subditos aliquosque in domo diu noctuque degentes.

Caput I DE DIEBUS FESTIS

Can. 1246 — § 1. Dies dominica in qua mysterium paschale celebratur, ex apostolica traditione, in universa Ecclesia uti primordialis dies festus de praecepto servanda est. Itemque servari debent dies Nativitatis Domini Nostri Iesu Christi, Epiphaniae, Ascensionis et sanctissimi Corporis et Sanguinis Christi, Sanctae Dei Genitricis Mariae, eiusdem Immaculatae Conceptionis et Assumptionis, sancti Joseph, sanctorum Petri et Pauli Apostolorum, omnium denique Sanctorum.

§ 2. Episcoporum conferentia tamen potest, praevia Apostolicae Sedis approbatione, quosdam ex diebus festis da praecepto abolere vel ad diem dominicam transferre.

Can. 1247 — Die dominica aliisque diebus festis de praecepto fi- deles obligatione tenentur Missam participandi; abstineant insuper ab illis operibus et negotiis quae cultum Deo reddendum, laetitiam

Kan. 1243 — Primerne določbe o redu, po katerem se je treba ravnati na pokopališčih, zlasti glede varovanja in ohranjanja njihovega svetega značaja, naj se določijo v območnem pravu.

Drugi naslov SVETI ČASI

Kan. 1244 — § 1. Samo vrhovna cerkvena oblast ima pravico uvajati, prestavljati in odpravljati praznike in prav tako spokorne dneve, ki so vsej Cerkvi skupni, velja pa predpis kan. 1246, § 2.

§ 2. Krajevni škofje morejo v svojih škofijah ali krajih le v posameznem primeru predpisati izredne praznike in spokorne dneve.

Kan. 1245 — Ob neokrnjeni pravici krajevnih škofov, o čemer govori kan. 87, župnik iz upravičenega razloga in po predpisih krajevnega škofa lahko da v posameznih primerih spregled obveznosti praznovanja praznika ali spokornega dneva ali pa ju zamenja za druga dobra dela; isto more tudi predstojnik redovne ustanove ali družbe apostolskega življenja, če sta kleriški papeškopravni, za lastne podrejene in za druge, ki stalno prebivajo v hiši.

Prvo poglavje PRAZNIKI

Kan. 1246 — § 1. Nedeljo, na katero se obhaja velikonočna skrivnost, je treba po apostolskem izročilu v celotni Cerkvi praznovati kot glavni zapovedani praznični dan. Prav tako je treba praznovati dan rojstva našega Gospoda Jezusa Kristusa, razglasenja, vnebohoda, sv. Rešnjega telesa in sv. Rešnje krvi, Marije, svete božje matere, njenega brezmadežnega spočetja in vnebovzetja, sv. Jožefa, svetih apostolov Petra in Pavla in vseh svetih.

§ 2. Škofovska konferenca pa sme po predhodni odobritvi apostolskega sedeža odpraviti nekatere izmed zapovedanih praznikov ali jih prenesti na nedeljo.

Kan. 1247 — V nedeljo in na druge zapovedane praznike so verniki dolžni udeležiti se maše; vzdržijo pa naj se poleg tega tistih

diei Domini propriam, aut debitam mentis ac corporis relaxationem impedian.

Can. 1248 — § 1. Praecepto de Missa participanda satisfacit qui Missae assistit ubicumque celebratur ritu catholico vel ipso die festo vel vespere diei praecedentis.

§ 2. Si deficiente ministro sacro aliave gravi de causa participatio eucharisticae celebrationis impossibilis evadat, valde commendatur ut fideles in liturgia Verbi, si quae sit in ecclesia paroeciali aliove sacro loco, iuxta Episcopi dioecesani praescripta celebrata, partem habeant, aut orationi per debitum tempus personaliter aut in familia vel pro opportunitate in familiarum coetibus vacent.

Caput II DE DIEBUS PAENITENTIAE

Can. 1249 — Omnes christifideles, suo quisque modo, paenitentiam agere ex lege divina tenentur; ut vero cuncti communi quadam paenitentiae observatione inter se coniungantur, dies paenitentiales praescribuntur, in quibus christifideles speciali modo orationi vacent, opera pietatis et caritatis exerceant, se ipsos abnegent, proprias obligationes fidelius adimplendo et praesertim ieunium et abstinentiam, ad normam canonum qui sequuntur, observando.

Can. 1250 — Dies et tempora paenitentialia in universa Ecclesia sunt singulae feriae sextae totius anni et tempus quadragesimae.

Can. 1251 — Abstinentia a carnis comeditione vel ab alio cibo iuxta conferentiae Episcoporum praescripta, servetur singulis anni sextis feriis, nisi cum aliquo die inter sollemnitates recensito occurrant; abstinentia vero et ieunium, feria quarta Cinerum et feria sexta in Passione et Morte Domini Nostri Iesu Christi.

Can. 1252 — Lege abstinentiae tenentur qui decimum quartum aetatis annum expleverint; lege vero ieunii adstringuntur omnes aetate maiores usque ad annum incepsum sexagesimum. Current tamen animarum pastores et parentes ut etiam ii qui, ratione minoris aetatis ad legem ieunii et abstinentiae non tenentur, ad genuinum paenitentiae sensum informentur.

Can. 1253 — Episcoporum conferentia potest pressius determinare observantiam ieunii et abstinentiae, necnon alias formas paenitentiae, praesertim opera caritatis ex exercitationes pietatis, ex toto vel ex parte pro abstinentia et ieunio substituere.

del in opravil, ki ovirajo dolžno bogočastje, veselje, ki je lastno Gospodovemu dnevu, in potreben duševni in telesni počitek.

Kan. 1248 — § 1. Zapovedi, udeležiti se maše, zadosti, kdor je navzoč pri maši, ki se opravi kjerkoli po katoliškem obredu na sam praznični dan ali zvečer prejšnjega dne.

§ 2. Kadar je udeležba pri evharističnem opravilu nemogoča, ker ni posvečenega služabnika ali zaradi drugega tehtnega razloga, se zelo priporoča, da se verniki udeležijo opravila božje besede, če se obhaja v župnijski cerkvi ali na drugem svetem kraju po predpisih krajevnega škofa, ali pa nekaj časa posvetijo molitvi osebno ali v družini, ali, če je priložnost, v skupinah družin.

Drugo poglavje SPOKORNI DNEVI

Can. 1249 — Vsi verniki so vsak na svoj način po božjem pravu dolžni delati pokoro; da bi pa vse med seboj povezovalo vsaj kako skupno opravljanje pokore, se zapovedujejo spokorni dnevi, ko se verniki na poseben način posvečajo molitvi, opravljajo dela pobožnosti in krščanske dobrodelnosti, se premagujejo, zvesteje spolnjujejo svoje dolžnosti in se zlasti držijo posta in zdržka po določbi naslednjih kanonov.

Can. 1250 — Spokorni dnevi in časi za vso Cerkev so vsi petki v vsem letu in postni čas.

Can. 1251 — Zdržek od mesnih ali drugih jedi v skladu s predpisi škofovskie konference naj se ohranja vse petke v letu, razen če je kdaj ta dan slovesni praznik; zdržek in post pa na pepelnico in veliki petek.

Can. 1252 — Postava o zdržku veže vse, ki so spolnili štirinajsto leto; postava o postu pa zavezuje vse polnoletne [nad osemnajst let] do začetega šestdesetega leta. Pastoralni delavci in starši pa naj poskrbijo, da se bodo tudi tisti, ki jih zaradi premajhne starosti še ne veže postava o postu in zdržku, poučili o pravem pomenu spokornosti.

Can. 1253 — Škofovská konferencia lahko natančneje določi postavo o postu in zdržku ter zdržek in post v celoti ali deloma nadomesti tudi z drugimi oblikami spokornosti, zlasti z deli krščanske dobrodelnosti in pobožnimi vajami.

Liber V

DE BONIS ECCLESIAE TEMPORALIBUS

Can. 1254 — § 1. Ecclesia catholica bona temporalia iure nativo, independenter a civili potestate, acquirere, retinere, administrare et alienare valet ad fines sibi proprios prosequendos.

§ 2. Fines vero proprii praecipue sunt: cultus divinus ordinandus, honesta cleri aliorumque ministrorum sustentatio procuranda, opera sacri apostolatus et caritatis, praesertim erga egenos, exercenda.

Can. 1255 — Ecclesia universa atque Apostolica Sedes, Ecclesiae particulares necnon alia quaevis persona iuridica, sive publica sive privata, subiecta sunt capacia bona temporalia acquirendi, retinendi, administrandi et alienandi ad normam iuris.

Can. 1256 — Dominium bonorum, sub suprema auctoritate Romani Pontificis, ad eam pertinet iuridicam personam, quae eadem bona legitime acquisiverit.

Can. 1257 — § 1. Bona temporalia omnia quae ad Ecclesiam universam, Apostolicam Sedem aliasve in Ecclesia personas iuridicas publicas pertinent, sunt bona ecclesiastica et reguntur canonibus qui sequuntur, necnon propriis statutis.

§ 2. Bona temporalia personae iuridicae privatae reguntur propriis statutis, non autem hisce canonibus, nisi expresse aliud caveatur.

Can. 1258 — In canonibus qui sequuntur nomine Ecclesiae significatur non solum Ecclesia universa aut Sedes Apostolica, sed etiam quaelibet persona iuridica publica in Ecclesia, nisi ex contextu sermonis vel ex natura rei aliud appareat.

Titulus I

DE ACQUISITIONE BONORUM

Can. 1259 — Ecclesia acquirere bona temporalia potest omnibus iustis modis iuris sive naturalis sive positivi, quibus aliis licet.

Can. 1260 — Ecclesiae nativum ius est exigendi a christifidelibus, quae ad fines sibi proprios sint necessaria.

Can. 1261 — § 1. Integrum est christifidelibus bona temporalia in favorem Ecclesiae conferre.

Peta knjiga

CERKVENO PREMOŽENJE

Kan. 1254 — § 1. Katoliška Cerkev ima neodvisno od državne oblasti naravno pravico pridobivati, imeti, upravljati in odtujevati premoženje za namene, ki so ji lastni.

§ 2. Nameni, ki so ji lastni, pa so predvsem: opravljanje božje službe, dostojno vzdrževanje klerikov in drugih služabnikov, opravljanje del svetega apostolata in krščanske dobrodelnosti, predvsem do ubogih.

Kan. 1255 — Vesoljna Cerkev in apostolski sedež, delne Cerkve in katerakoli druga javna ali zasebna pravna oseba so po pravni določbi sposobni pridobivati, imeti, upravljati in odtujevati premoženje.

Kan. 1256 — Lastninsko pravico na premoženju ima pod vrhovno oblastjo rimskega papeža pravna oseba, ki si je premoženje zakonito pridobila.

Kan. 1257 — § 1. Vse premoženje, ki pripada vesoljni Cerkvi, apostolskemu sedežu ali drugim javnim pravnim osebam v Cerkvi, sestavlja cerkveno premoženje; zanj veljajo naslednji kanoni in tudi lasten statut.

§ 2. Za premoženje zasebne pravne osebe velja lasten statut, ne pa ti kanoni, razen če je izrečeno določeno kaj drugega.

Kan. 1258 — V naslednjih kanonih pomeni beseda Cerkev, če ni iz besedne zveze ali iz narave stvari razvidno kaj drugega, ne samo vesoljno Cerkev ali apostolski sedež, temveč tudi katerokoli javno pravno osebo v Cerkvi.

Prvi naslov

PRIDOBIVANJE PREMOŽENJA

Kan. 1259 — Cerkev more premoženje pridobivati na vse pravne načine naravnega ali pozitivnega prava, kakor smejo to drugi.

Kan. 1260 — Cerkev ima po naravi pravico zahtevati od vernikov, kar potrebuje za namene, ki so ji lastni.

Kan. 1261 — § 1. Verniki imajo neokrnjeno pravico darovati premoženje v korist Cerkve.

§ 2. Episcopus dioecesanus fideles de obligatione, de qua in can. 222, § 1, monere tenetur et opportuno modo eam urgere.

Can. 1262 — Fideles subsidia Ecclesiae conferant per subventiones rogatas et iuxta normas ab Episcoporum conferentia lata.

Can. 1263 — Ius est Episcopo dioecesano, auditis consilio a rebus oeconomicis et consilio presbyterali, pro dioecesis necessitatibus, personis iuridicis publicis suo regimini subiectis moderatum tributum, earum redditibus proportionatum, imponendi; ceteris personis physicis et iuridicis ipsi licet tantum, in casu gravis necessitatis et sub iisdem condicionibus, extraordinariam et moderatam exactionem imponere, salvis legibus et consuetudinibus particularibus quae eidem potiora iura tribuant.

Can. 1264 — Nisi aliud iure caustum sit, conventus Episcoporum provinciae est:

1° praefinire taxas pro actibus potestatis executivae gratiosae vel pro executione rescriptorum Sedis Apostolicae, ab ipsa Sede Apostolica approbandas;

2° definire oblationes occasione ministracionis sacramentorum et sacramentalium.

Can. 1265 — § 1. Salvo iure religiosorum mendicantium, vetatur persona quaevi privata, sive physica sive iuridica, sine proprii Ordinarii et Ordinarii loci licentia, in scriptis data, stipem cogere pro quolibet pio aut ecclesiastico instituto vel fine.

§ 2. Episcoporum conferentia potest normas de stipe quaeritanda statuere, quae ab omnibus servari debent, iis non exclusis, qui ex institutione mendicantes vocantur et sunt.

Can. 1266 — In omnibus ecclesiis et oratoriis, etiam ad instituta religiosa pertinentibus, quae de facto habitualiter christifidelibus patent, Ordinarius loci praecipere potest ut specialis stips colligatur pro determinatis inceptis paroocialibus, diocesanis, nationalibus vel universalibus, ad curiam dioecesanam postea sedulomittenda.

Can. 1267 — § 1. Nisi contrarium constet, oblationes quae fiunt Superioribus vel administratoribus cuiusvis personae iuridicæ ecclesiasticae, etiam privatae, praesumuntur ipsi personae iuridicæ factae.

§ 2. Oblationes, de quibus in § 1, repudiari nequeunt nisi iusta de causa et, in rebus maioris momenti, de licentia Ordinarii, si agitur de persona iuridica publica; eiusdem Ordinarii licentia requiritur ut acceptentur quae onere modali vel condicione gravantur, firmo praescripto can. 1295.

§ 2. Krajevni škof mora vernike opozarjati na dolžnost, ki jo omenja kan. 222, § 1, in to na primeren način zahtevati.

Kan. 1262 — Verniki naj podpirajo Cerkev s prispevki, za katere so naprošeni, in po določbah, ki jih je izdala škofovskva konferenca.

Kan. 1263 — Krajevni škof ima glede na potrebe škofije, potem ko se je posvetoval z gospodarskim in duhovniškim svetom, pravico naložiti javnim pravnim osebam, ki so pod njegovo oblastjo, zmeren, njihovim dohodkom ustrezen davek; drugim fizičnim in pravnim osebam pa sme samo v veliki sili in pod istimi pogoji naložiti izredno in zmereno dajatev, veljajo pa območni zakoni in običaji, ki mu dajejo večje pravice.

Kan. 1264 — Če ni pravno predvideno kaj drugega, pripada zborovanju škofov cerkvene pokrajine:

1. določati pristojbine za dejanja upravne oblasti, ki daje kakšno ugodnost, ali za izvršitev reskriptov apostolskega sedeža, ki jih mora apostolski sedež potrditi;

2. določati darove pri podeljevanju zakramentov in zakramentalov.

Kan. 1265 — § 1. Sleherni zasebni fizični ali pravni osebi je brez pismenega dovoljenja lastnega in krajevnega ordinarija prepovedano pobirati miločino za kakršnokoli pobožno ali cerkveno ustanovo ali namen, ostane pa neprizadeta pravica beraških redov.

§ 2. Škofovskva konferenca lahko glede pobiranja miločine izda določbe, ki se morajo po njih ravnati vsi, tudi tisti, ki se po ustanovitvi imenujejo in so beraški redovi.

Kan. 1266 — Krajevni ordinarij lahko zapove, da se v vseh cerkvah in kapelah, tudi v tistih, ki pripadajo redovnim ustanovam in so dejansko redno odprte vernikom, nabirajo posebni darovi za določene župnijske, škofijiske, narodne ali vesoljne namene, ki jih je treba potem skrbno oddati škofijski kuriji.

Kan. 1267 — § 1. Če nasprotno ni razvidno, se domneva, da so darovi, izročeni predstojnikom ali upraviteljem katerekoli, tudi zasebne cerkvene pravne osebe, namenjeni sami pravni osebi.

§ 2. Darov, o katerih govorji § 1, ni dovoljeno zavrniti razen iz upravičenega razloga in v pomembnejših stvareh z ordinarijevim dovoljenjem, če gre za javno pravno osebo; dovoljenje istega ordinarija se zahteva za sprejem darov, ki so povezani z določenim bremenom v načinu ali pogoju, velja pa predpis kan. 1295.

§ 3. Oblationes a fidelibus ad certum finem factae, nonnisi ad eundem finem destinari possunt.

Can. 1268 — Praescriptionem, tamquam acquirendi et se liberandi modum, Ecclesia pro bonis temporalibus recipit, ad normam cann. 197-199.

Can. 1269 — Res sacrae, si in dominio privatorum sunt, praecriptione acquiri a privatis personis possunt, sed eas adhibere ad usus profanos non licet, nisi dedicationem vel benedictionem amiserint; si vero ad personam iuridicam ecclesiasticam publicam pertinent, tantum ab alia persona iuridica ecclesiastica publica acquiri possunt.

Can. 1270 — Res immobiles, mobiles pretiosae, iura et actiones sive personales sive reales, quae pertinent ad Sedem Apostolicam, spatio centum annorum praescribuntur; quae ad aliam personam iuridicam publicam ecclesiasticam pertinent, spatio triginta annorum.

Can. 1271 — Episcopi, ratione vinculi unitatis et caritatis, pro suaec dioecesis facultatibus, conferant ad media procuranda, quibus Sedes Apostolica secundum temporum condiciones indiget, ut servitium erga Ecclesiam universam rite praestare valeat.

Can. 1272 — In regionibus ubi beneficia proprie dicta adhuc exsistunt, Episcoporum conferentiae est, opportunis normis cum Apostolica Sede concordatis et ab ea approbatis, huiusmodi beneficiorum regimen moderari, ita ut redditus, immo quatenus possibile sit ipsa dos beneficiorum ad institutum, de quo in can. 1274, § 1, paulatim deferatur.

Titulus II

DE ADMINISTRATIONE BONORUM

Can. 1273 — Romanus Pontifex, vi primatus regiminis, est omnium bonorum ecclesiasticorum supremus administrator et dispensator.

Can. 1274 — § 1. Habeatur in singulis dioecesibus speciale institutum, quod bona vel oblationes colligat eum in finem ut sustentationi clericorum, qui in favorem dioecesis servitium praestant, ad normam can. 281 provideatur, nisi aliter eisdem provisum sit.

§ 2. Ubi praevidentia socialis in favorem cleri nondum apte ordinata est, curet Episcoporum conferentia ut habeatur institutum, quo securitati sociali clericorum satis provideatur.

§ 3. Darove, ki jih verniki dajo v določen namen, je mogoče nameniti samo v ta namen.

Kan. 1268 — Zastaranje kot način v premoženskih zadevah kaj pridobiti ali se česa znebiti, sprejema Cerkev, kakor je določeno v kan. 197-199.

Kan. 1269 — Če so svete stvari v zasebni lasti, jih morejo zasebniki pridobiti z zastaranjem, vendar jih ni dovoljeno uporabljati za svetne namene, razen če so izgubile posovetitev ali blagoslov, če pa pripadajo javni cerkveni pravni osebi, jih lahko pridobi samo druga javna cerkvena pravna oseba.

Kan. 1270 — Nepremičnine, dragocene premičnine, pravice in osebne ali stvarne tožbe, ki pripadajo apostolskemu sedežu, zastarajo v sto letih; kar pripada kaki drugi javni cerkveni pravni osebi, zastara v tridesetih letih.

Kan. 1271 — Zaradi vezi edinstvi in ljubezni naj škofje po zmožnostih svoje škofije prispevajo k sredstvom, ki jih glede na časovne razmere potrebuje apostolski sedež, da more prav opravljati svoje služenje vesoljni Cerkvi.

Kan. 1272 — V deželah, kjer so še nadarbine v pravem pomenu, mora škofovskva konferenca s primernimi določbami, ki jih uskladi z apostolskem sedežem, ta pa potrdi, urediti upravljanje takih nadarbin tako, da se bodo dohodki, kolikor pa je mogoče, celo sama nadarbinska osnova polagoma prenesli na ustanovo, o kateri govori kan. 1274, § 1.

Drugi naslov UPRAVA PREMOŽENJA

Can. 1273 — Rimski papež je po prvenstvu vodstva vrhovni upravitelj in oskrbnik vsega cerkvenega premoženja.

Kan. 1274 — § 1. V posameznih škofijah naj bo posebna ustanova, ki zbira premoženje ali darove, da bo tako po določbi kan. 281 poskrbljeno za vzdrževanje klerikov, ki opravljajo službo v korist škofije, če ni zanje poskrbljeno drugače.

§ 2. Kjer socialna varnost klerikov še ni primerno urejena, naj škofovskva konferenca poskrbi za ustanovo, s katero bo zadostno poskrbljeno za socialno varnost klerikov.

§ 3. In singulis dioecesibus constituatur, quatenus opus sit, massa communis qua valeant Episcopi obligationibus erga alias personas Ecclesiae deservientes satisfacere variisque dioecesis necessitatibus occurtere, quaque etiam dioeceses divitiores possint pauperioribus subvenire.

§ 4. Pro diversis locorum adiunctis, fines de quibus in §§ 2 et 3 aptius obtineri possunt per instituta dioecesana inter se foederata, vel per cooperationem aut etiam per convenientem consociationem pro variis dioecesibus, immo et pro toto territorio ipsius Episcoporum conferentiae constitutam.

§ 5. Haec instituta, si fieri possit, ita constituenda sunt, ut efficaciam quoque in iure civili obtineant.

Can. 1275 — Massa bonorum ex diversis dioecesibus provenientium administratur secundum normas ab Episcopis, quorum interest, opportune concordatas.

Can. 1276 — § 1. Ordinarii est sedulo advigilare administrationi omnium bonorum, quae ad personas iuridicas publicas sibi subiectas pertinent, salvis legitimis titulis quibus eidem Ordinario potiora iura tribuantur.

§ 2. Habita ratione iurum, legitimarum consuetudinum et circumstantiarum, Ordinarii, editis peculiaribus instructionibus intra fines iuris universalis et particularis, universum administrationis bonorum ecclesiasticorum negotium ordinandum current.

Can. 1277 — Episcopus dioecesanus quod attinet ad actus administrationis ponendos, qui, attento statu oeconomico dioecesis, sunt maioris momenti, consilium a rebus oeconomicis et collegium consultantum audire debet; eiusdem tamen consilii atque etiam collegii consultantum consensu eget, praeterquam in casibus iure universalis vel tabulis fundationis specialiter expressis, ad ponendos actus extraordinariae administrationis. Conferentiae autem Episcoporum est definire quinam actus habendi sint extraordinariae administrationis.

Can. 1278 — Praeter munera de quibus in can. 494, §§ 3 et 4, oecono committi possunt ab Episcopo dioecesano munera de quibus in cann. 1276, § 1 et 1279, § 2.

Can. 1279 — § 1. Administratio bonorum ecclesiasticorum ei competit, qui immediate regit personam ad quam eadem bona pertinent, nisi aliud ferant ius particulare, statuta aut legitima consuetudo, et salvo iure Ordinarii interveniendi in casu neglegentiae administratoris.

§ 2. In administratione bonorum personae iuridicae publicae, quae ex iure vel tabulis fundationis aut propriis statutis suos non

§ 3. V posameznih škofijah naj se, kolikor je to potrebno, ustanovi skupen sklad, iz katerega morejo škofje poravnavati svoje obveznosti do drugih oseb, ki so v službi Cerkve, in zadostiti različnim potrebam škofije, in bi iz njega tudi bogatejše škofije mogle pomagati revnejšim.

§ 4. Glede na različne krajevne razmere je mogoče namene, o katerih govorita §§ 2 in 3, ustrezenje doseči z med seboj povezanimi škofijskimi ustanovami ali v sodelovanju ali tudi z ustreznim združenjem, ki se ustanovi za različne škofije in celo za celotno ozemlje škofovskie konference.

§ 5. Če je mogoče, je treba te ustanove tako urediti, da bodo priznane tudi po civilnem pravu.

Kan. 1275 — Skupni sklad, ki se steka iz različnih škofij, se upravlja po primerno usklajenih določbah škofov tistih škofij.

Kan. 1276 — § 1. Ordinarij mora skrbno bedeti nad upravo vsega premoženja njemu podrejenih javnih pravnih oseb, veljajo pa zakoniti naslovi, ki mu dajejo še večje pravice.

§ 2. Ordinariji naj, upoštevajoč pravna določila, zakonite običaje in okolišine, v mejah splošnega in območnega prava izdajajo posebna navodila o celotnem upravljanju cerkvenega premoženja.

Kan. 1277 — Krajevni škof se mora pri upravnih poslih, ki so za gospodarsko stanje škofije važnejši, posvetovati z gospodarskim svetom in zborom svetovalcev; privolitev gospodarskega sveta in tudi zбора svetovalcev pa poleg primerov, ki so v splošnem pravu ali ustanovni listini posebej našteti, potrebuje le pri poslih izredne uprave. Škofovská konferencia pa mora določiti, katere posle je treba imeti za posle izredne uprave.

Kan. 1278 — Razen dolžnosti, o katerih govoriti kan. 494, §§ 3 in 4, more krajevni škof zaupati ekonomu naloge, o katerih govorita kan. 1276, § 1 in 1279, § 2.

Kan. 1279 — § 1. Cerkveno premoženje mora upravljati tisti, ki neposredno vodi osebo, kateri to premoženje pripada, razen če območno pravo, statut ali zakoniti običaji določajo kaj drugega; velja pa ordinarijeva pravica, da v primeru upraviteljeve malomarnosti posreduje.

§ 2. Za upravo premoženja javne pravne osebe, ki po pravu ali ustanovni listini ali svojem statutu nima svojih upraviteljev, naj

habeat administratores, Ordinarius, cui eadem subiecta est, personas idoneas ad triennium assumat; eadem ab Ordinario iterum nominari possunt.

Can. 1280 — Quaevis persona iuridica suum habeat consilium a rebus oeconomicis vel saltem duos consiliarios, qui administratorem, ad normam statutorum, in munere adimplendo adiuvent.

Can. 1281 — § 1. Firmis statutorum praescriptis, administratores invalide ponunt actus qui fines modum ordinariae administrationis excedunt, nisi prius ab Ordinario facultatem scripto datam obtinuerint.

§ 2. In statutis definiantur actus qui finem et modum ordinariae administrationis excedunt; si vero de hac re sileant statuta, competit Episcopo dioecesano, auditio consilio a rebus oeconomicis, huiusmodi actus pro personis sibi subiectis determinare.

§ 3. Nisi quando et quatenus in rem suam versum sit, persona iuridica non tenetur respondere de actibus ab administratoribus invalide positis de actibus autem ab administratoribus illegitime sed valide positis respondebit ipsa persona iuridica, salva eius actione seu recursu adversus administratores qui damna eidem intulerint.

Can. 1282 — Omnes, sive clerici sive laici, qui legitimo titulo partes habent in administratione bonorum ecclesiasticorum, munera sua adimplere tenentur nomine Ecclesiae, ad normam iuris.

Can. 1283 — Antequam administratores suum munus ineant:

1° debent se bene et fideliter administraturos coram Ordinario vel eius delegato iureiurando spondere;

2° accuratum ac distinctum inventarium, ab ipsis subscribendum, rerum immobilium, rerum mobilium sive pretiosarum sive utcumque ad bona culturalia pertinentium aliarumve cum descriptione atque aestimatione earundem redigatur, redactumque recognoscatur;

3° huius inventarii alterum exemplar conservetur in tabulario administrationis, alterum in archivo curiae; et in utroque quaelibet immutatio adnotetur, quam patrimonium subire contingat.

Can. 1284 — § 1. Omnes administratores diligentia boni patris-familias suum munus implere tenentur.

§ 2. Exinde debent:

1° vigilare ne bona sua curae concredita quoquo modo pereant aut detrimentum capiant, initis in hunc finem, quatenus opus sit, contractibus assecurationis;

2° curare ut proprietas bonorum ecclesiasticorum modis civiliter validis in tuto ponatur;

ordinarij, ki mu je ta podrejena, privzame sposobne osebe za dobo treh let; te osebe lahko ordinarij še enkrat imenuje.

Kan. 1280 — Vsaka pravna oseba naj ima svoj gospodarski svet ali vsaj dva svetovalca, ki po določbi statuta upravitelju pomagata pri njegovi službi.

Kan. 1281 — § 1. Dejanja, pri katerih upravitelji presežejo mejo in način redne uprave, so neveljavna, če le-ti niso prej dobili ordinarijevega pismenega dovoljenja; ostanejo pa v veljavi predpisi statuta.

§ 2. V statutih naj se opredelijo dejanja, ki presegajo mejo in način redne uprave; če pa v statutu ni ničesar o tej stvari, ima krajevni škof po posvetovanju z gospodarskim svetom pravico določiti tovrstna dejanja za osebe, ki so mu podrejene.

§ 3. Pravna oseba ni odgovorna za neveljavno storjena dejanja upraviteljev, razen kadar in kolikor je imela korist; za dejanja, ki so jih upravitelji nezakonito, a veljavno storili, odgovarja pravna oseba sama ob neokrnjeni pravici do tožbe ali pritožbe zoper upravitelje, ki so ji naredili škodo.

Kan. 1282 — Vsi, kleriki in laiki, ki imajo iz zakonitega naslova delež pri upravi cerkvenega premoženja, morajo svojo službo opravljati v imenu Cerkve, po določbi prava.

Kan. 1283 — Preden upravitelji nastopijo svojo službo:

1. morajo priseči pred ordinarijem ali njegovim pooblaščencem, da jo bodo dobro in vestno opravljali;

2. podpišejo natančno in podrobno sestavljen inventarni zapisnik o nepremičninah, o dragocenih ali kakorkoli h kulturni dediščini spadajočih premičninah in drugih predmetih z njihovim popisom in ocenitvijo, in sestavljenega preverijo;

3. en izvod tega zapisnika naj se hrani v arhivu uprave, drugi pa v arhivu kurije; vsaka poznejša sprememba na premoženju naj se vpiše v oba izvoda.

Kan. 1284 — § 1. Vsi upravitelji so dolžni svojo službo opravljati s skrbnostjo dobrega družinskega gospodarja.

§ 2. Zato morajo:

1. paziti, da premoženje, ki je zaupano njihovi skrbi, ne bo kako propadlo ali trpelo škode, in v ta namen, kolikor je potrebno, skleniti zavarovalne pogodbe;

2. skrbeti, da bo lastnina cerkvenega premoženja po civilnih pravnih predpisih varna;

3° praescripta servare iuris tam canonici quam civilis, aut quae a fundatore vel donatore vel legitima auctoritate imposita sint, ac praesertim cavere ne ex legum civilium inobsvantia damnum Ecclesiae obveniat;

4° redditus bonorum ac proventus accurate et iusto tempore exigere exactosque tuto servare et secundum fundatoris mentem aut legitimas normas impendere;

5° foenus vel mutui vel hypothecae causa solvendum, statuto tempore solvere, ipsamque debiti summam capitalem opportune reddendam curare;

6° pecuniam, quae de expensis supersit et utiliter collocari possit, de consensu Ordinarii in fines personae iuridicae occupare;

7° accepti et expensi libros bene ordinatos habere;

8° rationem administrationis singulis exeuntibus annis componere;

9° documenta et instrumenta, quibus Ecclesiae aut instituti iura in bona nituntur, rite ordinare et in archivo convenienti et apto custodire; authentica vero eorum exemplaria, ubi commode fieri potest, in archivo curiae deponere.

§ 3. Provisiones accepti et expensi, ut ab administratoribus quotannis componantur, enixe commendatur; iuri autem particulari relinquitur eas praecipere et pressius determinare modos quibus exhibenda sint.

Can. 1285 — Intra limites dumtaxat ordinariae administrationis fas est administratoribus de bonis mobilibus, quae ad patrimonium stabile non pertinent, donationes ad fines pietatis aut christiana caritatis facere.

Can. 1286 — Administratores bonorum:

1° in operarum locatione leges etiam civiles, quae ad laborem et vitam socialem attinent, adamussim servent, iuxta principia ab Ecclesia tradita;

2° iis, qui operam ex condicto praestant, iustum et honestam mercedem tribuant, ita ut iidem suis et suorum necessitatibus convenienter providere valeant.

Can. 1287 — § 1. Reprobata contraria consuetudine, administratores tam clerici quam laici quorumvis bonorum ecclesiasticorum, quae ab Episcopi dioecesani potestate regiminis non sint legitime subducta, singulis annis officio tenentur rationes Ordinario loci exhibendi, qui eas consilio a rebus oeconomicis examinandas committat.

3. ravnati se po predpisih cerkvenega in civilnega prava in po tem, kar je odredil ustanovitelj ali darovalec ali zakonita oblast, in še posebej paziti, da ne bi zaradi neupoštevanja civilnih zakonov Cerkev utrpela škode;

4. dohodke in donose skrbno in pravočasno izterjevati, jih varno hraniti in uporabljati po ustanoviteljevem namenu ali zakonitih določbah;

5. obresti, ki se morajo izplačevati zaradi posojila ali zastavne pravice, v določenem času plačati in skrbeli, da bo tudi sama glavnica dolga pravočasno vrnjena;

6. gotovino, ki ostane po poravnanih stroških in bi jo bilo mogoče koristno uporabiti, z ordinarijevo privolitvijo naložiti za namene pravne osebe;

7. urejeno voditi knjige dohodkov in izdatkov;

8. ob koncu vsakega leta sestaviti obračun gospodarjenja;

9. imeti listine in dokazila, ki se iz njih izvajajo premoženske pravice Cerkve ali ustanove, vestno urejene in jih hraniti v primerenem in ustrezno opremljenem arhivu; njihove izvirnike pa shraniti v arhivu kurije, kjer je to mogoče.

§ 3. Zelo se priporoča, da upravitelji vsako leto sestavijo predračun dohodkov in izdatkov; območno pravo pa to lahko ukaže in natančneje določi način izvedbe.

Kan. 1285 — Od premičnin, ki ne spadajo k stalnemu premoženju, upravitelji lahko samo v mejah redne uprave kaj darujejo v počitne namene ali namene krščanske dobrodelnosti.

Kan. 1286 — Upravitelji premoženja:

1. naj pri oddajanju del natančno spolnjujejo tudi civilne zakone glede dela in socialnega življenja po načelih, ki jih uči Cerkev;

2. tistim, ki delajo po pogodbi, naj dajejo pravično in pošteno plačo, da bodo mogli ti primerno poskrbeti za svoje in svojih domačih potrebe.

Kan. 1287 — § 1. Tako kleriški kakor laiški upravitelji kakršnegakoli cerkvenega premoženja, ki ni zakonito odtegnjeno vodstveni oblasti krajevnega škofa, morajo po uradni dolžnosti vsako leto predložiti krajevnemu ordinariju obračun, ki ga le-ta izroči v pregled gospodarskemu svetu; vsak nasproten običaj je treba zavreči.

§ 2. De bonis, quae a fidelibus Ecclesiae offeruntur, administratores rationes fidelibus reddant iuxta normas iure particulari statuendas.

Can. 1288 — Administratores litem nomine personae iuridicae publicae ne inchoent neve contestentur in foro civili, nisi licentiam scripto datam Ordinarii proprii obtinuerint.

Can. 1289 — Quamvis ad administrationem non teneantur titulo officii ecclesiastici, administratores munus susceptum arbitratu suo dimittere nequeunt; quod si ex arbitraria dimissione damnum Ecclesiae obveniat, ad restitutionem tenentur.

Titulus III

DE CONTRACTIBUS AC PRAESERTIM DE ALIENATIONE

Can. 1290 — Quae ius civile in territorio statuit de contractibus tam in genere, quam in specie et de solutionibus, eadem iure canonico quoad res potestati regiminis Ecclesiae subiectas iisdem cum effectibus serventur, nisi iuri divino contraria sint aut aliud iure canonico caveatur, et firmo praescripto can. 1547.

Can. 1291 — Ad valide alienanda bona, quae personae iuridicae publicae ex legitima assignatione patrimonium stabile constituunt et quorum valor summam iure definitam excedit, requiritur licentia auctoritatis ad normam iuris competentis.

Can. 1292 — § 1. Salvo praescripto can. 638, § 3, cum valor bonorum, quorum alienatio proponitur, continetur intra summam minimam et summam maximam ab Episcoporum conferentia pro sua cuiusque regione definiendas, auctoritas competens, si agatur de personis iuridicis Episcopo dioecesano non subiectis, propriis determinatur statutis; secus, auctoritas competens est Episcopus dioecesanus cum consensu consilii a rebus oeconomicis et collegii consultorum necnon eorum quorum interest. Eorundem quoque consensu eget ipse Episcopus dioecesanus ad bona dioecesis alienanda.

§ 2. Si tamen agatur de rebus quarum valor summam maximam excedit, vel de rebus ex voto Ecclesiae donatis, vel de rebus pretiosis artis vel historiae causa, ad validitatem alienationis requiritur insuper licentia Sanctae Sedis.

§ 3. Si res alienanda sit divisibilis, in petenda licentia pro alienatione exprimi debent partes antea alienatae; secus licentia irrita est.

§ 4. Ii, qui in alienandis bonis consilio vel consensu partem habere debent, ne praebeant consilium vel consensum nisi prius exacte fue-

§ 2. O premoženju, ki ga verniki darujejo Cerkvi, naj upravitelji dajo vernikom obračun po določbah območnega prava.

Kan. 1288 — Upravitelji naj pri civilnem sodišču v imenu javne pravne osebe ne začenjajo in ne sprejemajo tožbe, če niso dobili pismenega dovoljenja lastnega ordinarija.

Kan. 1289 — Čeprav upraviteljev ne veže dolžnost upravljanja iz naslova cerkvene službe, ne smejo svojevoljno zapustiti sprejete načoge, če pa Cerkev zaradi svojevoljne zapustitve trpi škodo, so jo dolžni povrniti.

Tretji naslov

POGODEBE, ZLASTI ODTUJITEV

Can. 1290 — Kar na nekem ozemlju civilno pravo določa o pogodbah na splošno in posamič in o njihovem izpolnjevanju, to naj glede stvari, ki spadajo pod cerkveno vodstveno oblast, cerkveno pravo upošteva z istimi učinki, če ni v nasprotju z božjim pravom ali če ni v cerkvenem pravu določeno kaj drugega; velja pa predpis kan. 1547.

Can. 1291 — Za veljavno odtujitev premoženja, ki po zakonitem zapisku sestavlja stalno premoženje javne pravne osebe in katerega vrednost presega po pravu določeno vsoto, se zahteva dovoljenje oblasti, ki je pravno pristojna.

Can. 1292 — § 1. Kadar gre za odtujitev v mejah najnižje in najvišje vsote, ki ju mora določiti vsaka škofovskva konferenca za svoje področje, ob veljavnosti predpisa kan. 638, § 3, za pravne osebe, ki niso pod oblastjo krajevnega škofa, to določi pristojna oblast z lastnim statutom; sicer je pristojna oblast krajevni škof s privolitvijo gospodarskega sveta in zobra svetovalcev ter prizadetih. Privilitev le-teh potrebuje tudi krajevni škof sam za odtujitev škofjskega premoženja.

§ 2. Če gre za stvari, katerih vrednost presega najvišjo vsoto ali za stvari, ki so podarjene Cerkvi iz zaobljube, ali za dragocene umetnine ali starine, se za veljavno odtujitev dodatno zahteva dovoljenje svetega sedeža.

§ 3. Če gre za odtujitev deljive stvari, je treba v prošnji za dovolitev odtujitve navesti že prej odtujene dele; sicer je dovoljenje nično.

§ 4. Tisti, ki morajo z nasvetom ali s privolitvijo sodelovati pri odtujitvi premoženja, naj svetujejo ali privolijo šele potem, ko so se

rint edocti tam de statu oeconomico personae iuridicae cuius bona alienanda proponuntur, quam de alienationibus iam peractis.

Can. 1293 — § 1. Ad alienanda bona, quorum valor summam minimam definitam excedit, requiritur insuper:

1° iusta causa, veluti urgens necessitas, evidens utilitas, pietas, caritas vel gravis alia ratio pastoralis;

2° aestimatio rei alienandae a peritis scripto facta.

§ 2. Aliae quoque cautelae a legitima auctoritate praescriptae serventur, ut Ecclesiae damnum vitetur.

Can. 1294 — § 1. Res alienari minore pretio ordinarie non debet, quam quod in aestimatione indicatur.

§ 2. Pecunia ex alienatione percepta vel in commodum Ecclesiae caute collocetur vel, iuxta alienationis fines, prudenter erogetur.

Can. 1295 — Requisita ad normam cann. 1291-1294, quibus etiam statuta personarum iuridicarum conformanda sunt, servari debent non solum in alienatione, sed etiam in quolibet negotio, quo condicio patrimonialis personae iuridicae peior fieri possit.

Can. 1296 — Si quando bona ecclesiastica sine debitibus quidem sollemnitatibus canonicas alienata fuerint, sed alienatio sit civiliter valida, auctoritatis competentis est decernere, omnibus mature perennis, an et qualis actio, personalis scilicet vel realis, a quoniam et contra quemnam instituenda sit ad Ecclesiae iura vindicanda.

Can. 1297 — Conferentiae Episcoporum est, attentis locorum adjunctis, normas statuere de bonis Ecclesiae locandis, praesertim de licentia a competenti auctoritate ecclesiastica obtainenda.

Can. 1298 — Nisi res sit minimi momenti, bona ecclesiastica propriis administratoribus eorumve propinquis usque ad quartum consanguinitatis vel affinitatis gradum non sunt vendenda aut locanda sine speciali competentis auctoritatis licentia scripto data.

Titulus IV

DE PIIS VOLUNTATIBUS IN GENERE ET DE PIIS FUNDATIONIBUS

Can. 1299 — § 1. Qui ex iure naturae et canonico libere valet de suis bonis statuere, potest ad causas pias, sive per actum inter vivos sive per actum mortis causa, bona relinquere.

natančno poučili tako o gospodarskem stanju pravne osebe, katere premoženje naj bi se odtuilo, kakor tudi o že izvršenih odtujitvah.

Kan. 1293 — § 1. Za odtujitev premoženja, katerega vrednost presega najnižjo določeno vsoto, se dodatno zahteva:

1. upravičen razlog, kot je velika nuja, očitna korist, bogoljubnost, krščanska dobrodelnost ali drug tehten pastoralen razlog;

2. pismena cenitev izvedencev predmeta, ki se bo odtujil.

§ 2. Ravnati se je treba tudi po določbah o varnosti, ki jih je predpisala zakonita oblast, da se prepreči škoda za Cerkev.

Kan. 1294 — § 1. Stvar se redno ne sme odtujiti za nižjo ceno, kot jo navaja cenitev.

§ 2. Denar, ki se pri odtujitvi dobi, naj se preudarno naloži v dobro Cerkve ali pametno uporabi v namene, zaradi katerih se je odtujitev opravila.

Kan. 1295 — Zahteve po določbah kan. 1291—1294, katerim se morajo prilagoditi tudi statuti pravnih oseb, je treba upoštevati ne samo pri odtujitvi, temveč tudi pri kakršnemkoli poslu, kjer bi se mogel premoženjski položaj pravne osebe poslabšati.

Kan. 1296 — Če bi se kdaj cerkveno premoženje odtuilo brez potrebnih cerkvenopravnih običnosti, pa bi bila odtujitev civilno veljavna, ima pristojna oblast, ko vse modro pretehta, nalogu odločiti, ali in kakšna tožba, osebna ali stvarna, po kom in proti komu naj se uvede, da se zavarujejo pravice Cerkve.

Kan. 1297 — Naloga škofovsko konference je, upoštevajoč krajevne razmere, izdati določbe o dajanju cerkvenega premoženja v najem ali zakup, posebej o dovoljenju, ki ga je treba dobiti od pristojne cerkvene oblasti.

Kan. 1298 — Brez posebnega pismenega dovoljenja pristojne oblasti se cerkveno premoženje ne sme prodati ali dati v najem ali v zakup njenim lastnim upraviteljem in njih sorodnikom ter svakom do četrtega kolena, razen če gre za manjše stvari.

Četrti naslov

VOLILA V POBOŽNE NAMENE NA SPLOŠNO IN POBOŽNE USTANOVE

Kan. 1299 — § 1. Kdor more po naravnem in cerkvenem pravu prosto razpolagati s svojim premoženjem, ga more s pravnim poslom med živimi ali s poslednjevoljno odredbo zapustiti v pobožne namene.

§ 2. In dispositionibus mortis causa in bonum Ecclesiae serventur, si fieri possit, sollemnitates iuris civilis; quae si omissae fuerint, heredes moneri debent de obligatione, qua tenentur, adimplendi testatoris voluntatem.

Can. 1300 — Voluntates fidelium facultates suas in pias causas donantium vel relinquendum, sive per actum inter vivos sive per actum mortis causa, legitime acceptatae, diligentissime impleantur etiam circa modum administrationis et erogationis bonorum, firmo praescripto can. 1301, § 3.

Can. 1301 — § 1. Ordinarius omnium piarum voluntatum tam mortis causa quam inter vivos executor est.

§ 2. Hoc ex iure Ordinarius vigilare potest ac debet, etiam per visitationem, ut piae voluntates impleantur, eique ceteri executores, perfuncti munere, reddere rationem tenentur.

§ 3. Clausulae huic Ordinarii iuri contrariae, ultimis voluntatibus adiectae, tamquam non apposita habeantur.

Can. 1302 — § 1. Qui bona ad pias causas sive per actum inter vivos sive ex testamento fiduciarie accepit, debet de sua fiducia Ordinarium certiore reddere, eique omnia istiusmodi bona mobilia vel immobilia cum oneribus adiunctis indicare; quod si donator id expresse et omnino prohibuerit, fiduciariam ne acceptet.

§ 2. Ordinarius debet exigere ut bona fiduciaria in tuto collocentur, itemque vigilare pro executione piae voluntatis ad normam can. 1301.

§ 3. Bonis fiduciariis alicui sodali instituti religiosi aut societatis vitae apostolicae commissis, si quidem bona sint attributa loco seu dioecesi eorum incolis aut piis causis iuvandis, Ordinarius, de quo in §§ 1 et 2, est loci Ordinarius; secus est Superior maior in instituto clericali iuris pontificii et in clericalibus societatibus vitae apostolicae iuris pontificii, aut Ordinarius eiusdem sodalis proprius in aliis institutis religiosis.

Can. 1303 — § 1. Nomine piarum fundationum in iure veniunt:

1° *piae fundationes autonomae*, scilicet universitates rerum ad fines de quibus in can. 114, § 2 destinatae et a competenti auctoritate ecclesiastica in personam iuridicam erectae;

2° *piae fundationes non autonomae*, scilicet bona temporalia alicui personae iuridicae publicae quoquo modo data cum onere in diuturnum tempus, iure particulari determinandum, ex redditibus annuis Missas celebrandi aliasque praefinitas functiones ecclesiasticas peragendi, aut fines de quibus in can. 114, § 2 aliter persecuendi.

§ 2. Pri poslednjevoljnih odredbah v korist Cerkve se je treba, če je mogoče, ravnati po običnostih civilnega prava; če so se pa te opustile, je treba dediče opozoriti na obveznost, po kateri so dolžni spolniti zapustnikovo voljo.

Kan. 1300 — Zakonito sprejeta volja vernikov, ki s pravnim posлом med živimi ali s poslednjevoljno odredbo podarijo ali zapustijo svoje imetje v pobožne namene, se mora kar najbolj vestno spolnjevati tudi glede načina upravljanja in uporabljanja premoženja; velja pa predpis kan. 1301, § 3.

Kan. 1301 — § 1. Ordinarij je izvršilec vseh volil v pobožne namene v poslednjevoljnih odredbah in v pravnih poslih med živimi.

§ 2. Zaradi te pravice more in mora ordinarij paziti tudi z vizitacijami, da se pobožna naročila spolnjujejo in drugi izvršilci mu morajo predložiti obračun o opravljeni obveznosti.

§ 3. Če določila v poslednjevoljnih odredbah nasprotujejo tej ordinarijevi pravici, velja, kakor da niso dane.

Kan. 1302 — § 1. Tisti, ki je s pravnim posлом med živimi ali z oporočko na zaupanje sprejel premoženje v pobožne namene, mora o tem zaupanju obvestiti ordinarija in mu navesti vse to premično ali nepremično premoženje z bremenji vred; če pa darovalec to izrečeno in popolnoma prepove, naj zaupništva ne sprejme.

§ 2. Ordinarij mora zahtevati, da se zaupano premoženje spravi na varno, in enako po določbi kan. 1301 bedeti nad izvajanjem potobnega volila.

§ 3. Če je premoženje, ki je na zaupanje izročeno kakemu članu redovne ustanove ali družbe apostolskega življenja, dano v pomoč kraju ali škofiji ali njenim prebivalcem ali pobožnim namenom, je ordinarij, ki ga omenjata §§ 1 in 2, krajevni ordinarij, sicer je to v kleriški papeškopravni ustanovi in v kleriških papeškopravnih družbah apostolskega življenja višji predstojnik, v drugih redovnih ustanovah pa ordinarij, ki je lasten tistem članu.

Kan. 1303 — § 1. Z imenom pobožne ustanove v pravu označujemo:

1. *samostojne pobožne ustanove*, se pravi vse stvari, določene v namene, katere omenja kan. 114, § 2, in ki jih je pristojna cerkvena oblast povzdignila v pravne osebe;

2. *nesamostojne pobožne ustanove*, se pravi premoženje, dano na kakršen koli način kaki javni pravni osebi z obveznostjo, da se za daljši čas, ki ga mora določiti območno pravo, iz letnih dohodkov opravlja maše in druga določena cerkvena opravila ali da se drugače spolnjujejo nameni, omenjeni v kan. 114, § 2.

§ 2. Bona piae foundationis non autonomae, si concedita fuerint personae iuridicae Episcopo dioecesano subiectae, expleto tempore, ad institutum de quo in can. 1274, § 1 destinari debent, nisi alia fuerit fundatoris voluntas expresse manifestata; secus ipsi personae iuridicae cedunt.

Can. 1304 — § 1. Ut fundatio a persona iuridica valide acceptari possit, requiritur licentia Ordinarii in scriptis data; qui eam ne praebat, antequam legitime compererit personam iuridicam tum novo oneri suscipiendo, tum iam susceptis satisfacere posse; maximeque caveat ut redditus omnino respondeant oneribus adiunctis, secundum cuiusque loci vel regionis morem.

§ 2. Ulteriores condiciones ad constitutionem et acceptationem fundationum quod attinet, iure particulari definiuntur.

Can. 1305 — Pecunia et bona mobilia, dotationis nomine assignata, statim in loco tuto ab Ordinario approbando deponantur eum in finem, ut eadem pecunia vel bonorum mobilium pretium custodiantur et quam primum caute et utiliter secundum prudens eiusdem Ordinarii iudicium, auditis et iis quorum interest et proprio a rebus economicis consilio, collocentur in commodum eiusdem fundationis cum expressa et individua mentione oneris.

Can. 1306 — § 1. Foundationes, etiam viva voce factae, scripto consignentur.

§ 2. Alterum tabularum exemplar in curiae archivio, alterum in archivio personae iuridicae ad quam fundatio spectat, tuto asserventur.

Can. 1307 — § 1. Servatis praescriptis cann. 1300–1302, et 1287, onerum ex piis foundationibus incumbentium tabella conficiatur, quae in loco patenti exponatur, ne obligationes adimplendae in oblivionem cadant.

§ 2. Praeter librum de quo in can. 958, § 1, alter liber retineatur et apud parochum vel rectorem servetur, in quo singula onera eorumque adimpleti et eleemosynae adnotentur.

Can. 1308 — § 1. Reductio onerum Missarum, ex iusta tantum et necessaria causa facienda, reservatur Sedi Apostolicae, salvis praescriptis quae sequuntur.

§ 2. Si in tabulis foundationum id expresse caveatur, Ordinarius ob imminutos redditus onera Missarum reducere valet.

§ 3. Episcopo dioecesano competit potestas reducendi ob diminutionem redditum, quamdui causa perduret, ad rationem eleemosynae in dioecesi legitimate vigentis, Missas legatorum vel quoquo modo fun-

§ 2. Če je bilo premoženje nesamostojne pobožne ustanove izročeno pravni osebi, ki je podrejena krajevnemu škofu, ga je, ko preteče čas, treba dodeliti ustanovi, omenjeni v kan. 1274, § 1, če ni ustanovitelj izrečno določil drugače; sicer pripadejo pravni osebi sami.

Kan. 1304 — § 1. Pravna oseba more veljavno sprejeti ustanove le s pismenim dovoljenjem ordinarija, ki pa naj ga ne da, dokler ni zakonito poizvedel, da bo pravna oseba mogla spolnjevati novo dolžnost, ki naj jo prevzame, in dolžnosti, ki jih je že sprejela; zlasti pa naj pazi, da bodo dohodki po krajevnem ali regionalnem običaju popolnoma ustrezali bremenom.

§ 2. Nadaljnje pogoje glede ustanovitve in sprejema pobožnih ustanov naj opredeli območno pravo.

Kan. 1305 — Gotovina in premičnine, ki so namenjene za ustanovo, se morajo takoj shraniti na varnem kraju, ki ga mora odobriti ordinarij, da se zavaruje sama gotovina ali vrednost premičnine in se po razumni ordinarijevi presoji, ko se je posvetoval s prizadetimi in svojim gospodarskim svetom, čimprej preudarno in koristno naloži v dobro te ustanove, ko se izrečno in posamič naštejejo bremena.

Kan. 1306 — § 1. Ustanove, tudi tiste, ki se napravijo ustno, naj se zapišejo.

§ 2. En izvod listine naj se varno shrani v arhivu kurije, drugi pa v arhivu pravne osebe, ki ji ustanova pripada.

Kan. 1307 — § 1. Upoštevajoč predpise kan. 1300–1302 in kan. 1287, naj se napravi seznam bremen iz pobožnih ustanov, ki naj bo na vidnem mestu, da se ne pozabijo obveznosti, ki jih je treba spolniti.

§ 2. Poleg knjige, omenjene v kan. 958, § 1, naj bo še druga knjiga, ki naj se hrani pri župniku ali rektorju; vanjo naj se vpišejo posamezne obveznosti in njihova izpolnitev ter darovi.

Kan. 1308 — § 1. Zmanjšanje mašnih obveznosti, ki se sme opraviti le iz upravičenega in nujnega razloga, je pridržano apostolskemu sedežu; veljajo pa predpisi, ki sledijo.

§ 2. Če je v ustanovni listini to izrečno določeno, lahko ordinarij zaradi zmanjšanih dohodkov zmanjša mašne obveznosti.

§ 3. Krajevni škof ima pravico zaradi zmanjšanih dohodkov, dokler ta razlog traja, zmanjšati obveznosti sorazmerno višini zakonito veljavnega škofijskega daru za maše iz volil ali kakorkoli

datas, quae sint per se stantia, dummodo nemo sit qui obligatione tenetur et utiliter cogi possit ad eleemosynae augmentum faciendum.

§ 4. Eidem competit potestas reducendi onera seu legata Missarum gravantia institutum ecclesiasticum, si reditus insufficientes evaserint ad finem proprium eiusdem instituti congruenter consequendum.

§ 5. Iisdem potestatibus, de quibus in §§ 3 et 4, gaudet supremus Moderator instituti religiosi clericalis iuris pontificii.

Can. 1309 — Iisdem auctoritatibus, de quibus in can. 1308, potestas insuper competit transferendi, congrua de causa, onera Missarum in dies, ecclesias vel altaria diversa ab illis, quae in fundationibus sunt statuta.

Can. 1310 — § 1. Fidelium voluntatum pro piis causis reductio, moderatio, commutatio, si fundator potestatem hanc Ordinario expresse concesserit, potest ab eodem fieri ex iusta tantum et necessaria causa.

§ 2. Si executio onerum impositorum, ob imminutos reditus aliamve causam, nulla administratorum culpa, impossibilis evaserit, Ordinarius, auditis iis quorum interest et proprio consilio a rebus oeconomicis atque servata, meliore quo fieri potest modo, fundatoris voluntate, poterit eadem onera aequre imminuere, excepta Missarum reductione, quae praescriptis can. 1308 regitur.

§ 3. In ceteris casibus recurrentum est ad Sedem Apostolicam.

ustanovnih, ki so samostojne, če le ni nikogar, ki bi bil dolžan in bi se ga dalo koristno prisiliti, da bi povečal dar za mašno opravilo.

§ 4. Krajevni škof ima tudi pravico zmanjšati mašne obveznosti ali maše iz volil, ki bremenijo cerkveno ustanovo, če so dohodki postali nezadostni, da bi se lahko dosegel namen, ki je isti cerkveni ustanovi lasten.

§ 5. Iste pravice, ki so omenjene v §§ 3 in 4, ima tudi vrhovni predstojnik kleriške papeškopopravne redovne ustanove.

Kan. 1309 — Iste oblasti, ki so omenjene v kan. 1308, imajo dodatno pravico iz primerrega razloga prenesti mašne obveznosti na dneve, cerkve in oltarje, ki so različni od določenih v ustanovah.

Kan. 1310 — § 1. Volila vernikov v pobožne namene lahko ordinarij, če mu je ustanovitelj to oblast izrečeno podelil, zmanjša, ublaži ali spremeni, a le iz upravičenega in nujnega razloga.

§ 2. Če brez krivde upraviteljev postane opravljanje naloženih bremen zaradi zmanjšanih dohodkov ali iz kakega drugega razloga nemogoče, more ordinarij, ko se posvetuje s prizadetimi in svojim gospodarskim svetom in ko ohrani ustanoviteljevo voljo, kakor najbolj more, ta bremena primerno zmanjšati; izvzeto pa je zmanjšanje mašnih obveznosti, ki se ravna po predpisih kan. 1308.

§ 3. V drugih primerih se je treba obrniti na apostolski sedež.

Liber VI
DE SANCTIONIBUS IN ECCLESIA

Pars I
DE DELICTIS ET POENIS IN GENERE

Titulus I
DE DELICTORUM PUNITIONE GENERATIM

Can. 1311 — Nativum et proprium Ecclesiae ius est christifideles delinquentes poenalibus sanctionibus coercere.

Can. 1312 — § 1. Sanctiones poenales in Ecclesia sunt:

1° poenae medicinales seu censurae, quae in cann. 1331–1333 recensentur;

2° poenae expiatoriae, de quibus in can. 1336.

§ 2. Lex alias poenas expiatorias constituere potest, quae christifidelem aliquo bono spirituali vel temporali privent et supernaturali Ecclesiae fini sint consentaneae.

§ 3. Praeterea remedia poenalia et paenitentiae adhibentur, illa quidem praesertim ad delicta praecavenda, hae potius ad poenam substituendam vel augendam.

Titulus II
DE LEGE POENALI AC DE PRAECEPTO POENALI

Can. 1313 — § 1. Si post delictum commissum lex mutetur, applicanda est lex reo favorabilior.

§ 2. Quod si lex posterior tollat legem vel saltem poenam, haec statim cessat.

Can. 1314 — Poena plerumque est ferendae sententiae, ita ut reum non teneat, nisi postquam irrogata sit; est autem latae sententiae, ita ut in eam incurritur ipso facto commissi delicti, si lex vel praeceptum id expresse statuat.

Can. 1315 — § 1. Qui legislativam habet potestatem, potest etiam poenales leges ferre; potest autem suis legibus etiam legem divinam

Šesta knjiga
SANKCIJE V CERKVI

Prvi del
KAZNIVA DEJANJA IN KAZNI NA SPLOŠNO

Prvi naslov
KAZNOVANJE KAZNIVIH DEJANJ NA SPLOŠNO

Kan. 1311 — Cerkev ima naravno in lastno pravico s kazenskimi sankcijami kaznovati vernike, ki so storili kaznivo dejanje.

Kan. 1312 — § 1. Kazenske sankcije v Cerkvi so:

1. zdravilne kazni ali cenzure, ki so naštete v kan. 1331–1333;
2. zadostilne kazni, o katerih govori kan. 1336.

§ 2. Zakon lahko določi druge zadostilne kazni, ki verniku odvzamejo kakšno duhovno ali časno dobrino in so v skladu z nadnaravnim namenom Cerkve.

§ 3. Poleg tega so v rabi pokorila in pokore, prva naj zlasti prečijo kazniva dejanja, druge naj kazen bolj nadomestijo ali postrožijo.

Drugi naslov
KAZENSKI ZAKON IN KAZENSKI UKAZ

Kan. 1313 — § 1. Če se potem, ko je kaznivo dejanje storjeno, zakon spremeni, je treba uporabiti zakon, ki je za storilca ugodnejši.

§ 2. Če pa poznejši zakon odpravlja prejšnjega ali vsaj kazen, le-ta takoj preneha.

Kan. 1314 — Kazen je navadno zagrožena, tako da storilca ne zadene, dokler ni naložena; je pa vnaprej izrečena, tako da zadene že s samim storjenim kaznivim dejanjem, če zakon ali ukaz to izrečno določa.

Kan. 1315 — § 1. Kdor ima zakonodajno oblast, lahko izdaja tudi kazenske zakone; more pa s svojimi zakoni zavarovati z ustrezno

vel legem ecclesiasticam, a superiore auctoritate latam, congrua poena munire, servatis suae competentiae limitibus ratione territorii vel personarum.

§ 2. Lex ipsa potest poenam determinare vel prudenti iudicis aestimatione determinandam relinquere.

§ 3. Lex particularis potest etiam poenis universali lege constitutis in aliquod delictum alias addere; id autem ne faciat, nisi ex gravissima necessitate. Quod si lex universalis indeterminatam vel facultativam poenam comminetur, lex particularis potest etiam in illius locum poenam determinatam vel obligatoriam constituere.

Can. 1316 — Curent Episcopi diocesani ut, quatenus fieri potest, in eadem civitate vel regione uniformes ferantur, si quae ferendae sint, poenales leges.

Can. 1317 — Poenae eatenus constituentur, quatenus vere necessariae sint ad aptius providendum ecclesiasticae disciplinae. Dismissio autem e statu clericali lege particulari constitui nequit.

Can. 1318 — Latae sententiae poenas ne comminetur legislator, nisi forte in singularia quaedam delicta dolosa, quae vel graviori esse possint scandalum vel efficaciter puniri poenis ferendae sententiae non possint; censuras autem, praesertim excommunicationem, ne constituant, nisi maxima cum moderatione et in sola delicta graviora.

Can. 1319 — § 1. Quatenus quis potest vi potestatis regiminis in foro externo praecepta imponere, eatenus potest etiam poenas determinatas, exceptis expiatoriis perpetuis, per praeceptum comminari.

§ 2. Praeceptum poenale ne feratur, nisi re mature perpensa, et iis servatis, quae in cann. 1317 et 1318 de legibus particularibus statuuntur.

Can. 1320 — In omnibus in quibus religiosi subsunt Ordinario loci, possunt ab eodem poenis coerceri.

Titulus III

DE SUBJECTO POENALIBUS SANCTIONIBUS OBNOXIO

Can. 1321 — § 1. Nemo punitur, nisi externa legis vel praecepti violatio, ad eo commissa, sit graviter imputabilis ex dolo vel ex culpa.

§ 2. Poena lege vel praecepto statuta is tenetur, qui legem vel praeceptum deliberate violavit; qui vero id egit ex omissione debitae diligentiae, non punitur, nisi lex vel praeceptum aliter caveat.

§ 3. Posita externa violatione, imputabilitas praesumitur, nisi aliud appareat.

kaznijo tudi božji ali cerkveni zakon, ki ga je izdala višja oblast, upoštevajoč meje svoje pristojnosti glede ozemlja ali oseb.

§ 2. Zakon lahko določa kazen sam ali določitev prepusti pametni presoji sodnika.

§ 3. Območni zakon lahko kaznim, ki so določene za kako kaznivo dejanje po splošnem zakonu, doda druge; to pa naj stori le v zelo nujni potrebi. Če pa splošni zakon grozi le z nedoločeno ali možno kaznijo, more območni zakon namesto nje določiti določeno ali obvezno kazen.

Kan. 1316 — Krajevni škofje naj, kolikor je to mogoče, skrbijo, da bodo v isti državi ali regiji kazenski zakoni, če je treba kakšne sprejeti, enotni.

Kan. 1317 — Kazni naj bo le toliko, kolikor je resnično potrebno za ustrezno zagotovitev cerkvene discipline. Odslovitve iz kleriškega stanu pa ni mogoče določiti z območnim zakonom.

Kan. 1318 — Zakonodajalec naj ne grozi z vnaprej izrečenimi kaznimi, razen za nekatera posamezna naklepna kazniva dejanja, ki so lahko v večje pohujšanje ali jih ni mogoče učinkovito kaznovati z zagroženimi kaznimi; cenzure, zlasti izobčenje, pa naj predpisuje samo z veliko zmernostjo in le za hujša kazniva dejanja.

Kan. 1319 — § 1. Kolikor more kdo v moči vodstvene oblasti izdajati ukaze za zunanje področje, toliko more tudi z ukazom zagroziti z določenimi kaznimi, ne pa s trajnimi zadostilnimi kaznimi.

§ 2. Kazenski ukaz naj se izda le po zrelem preudarku in upoštevajoč, kar je določeno v kan. 1317 in 1318 glede območnih zakonov.

Kan. 1320 — Krajevni ordinarij lahko kaznuje redovnike v vsem, v čemer so mu podrejeni.

Tretji naslov

OSEBA, KI JO LAHKO ZADENEJO KAZENSKE SANKCIJE

Kan. 1321 — § 1. Nihče ne more biti kaznovan, razen če je za zunanjo kršitev zakona ali ukaza, ki jo je zaglebil iz naklepa ali malomarnosti, težko odgovoren.

§ 2. Kazen, ki jo določa zakon ali ukaz, zadene tistega, ki je zakon ali ukaz premišljeno kršil; kdor je to storil zaradi opustitve dolžne skrbnosti, se ne kaznuje, razen če zakon ali ukaz določa kaj drugega.

§ 3. Pri izvršeni zunanji kršitvi se odgovornost domneva, razen če se izkaže kaj drugega.

Can. 1322 — Qui habitualiter rationis usu carent, etsi legem vel praeceptum violaverint dum sani videbantur, delicti incapaces habentur.

Can. 1323 — Nulli poenae est obnoxius qui, cum legem vel praeceptum violavit:

1° sextum decimum aetatis annum nondum explevit;

2° sine culpa ignoravit se legem vel praeceptum violare; ignorantiae autem inadvertentia et error aequiparantur;

3° egit ex vi physica vel ex casu fortuito, quem praevidere vel cui praeviso occurrere non potuit;

4° metu gravi, quamvis relative tantum, coactus egit, aut ex necessitate vel gravi incommodo, nisi tamen actus sit intrinsece malus aut vergat in animarum damnum;

5° legitimae tutelae causa contra iniustum sui vel alterius aggressorem egit, debitum servans moderamen;

6° rationis usu carebat, firmis praescriptis cann. 1324, § 1, n. 2 et 1325;

7° sine culpa putavit aliquam adesse ex circumstantiis, de quibus in nn. 4 vel 5.

Can. 1324 — § 1. Violationis auctor non eximitur a poena, sed poena lege vel praecepto statuta temperari debet vel in eius locum paenitentia adhiberi, si delictum patratum sit:

1° ab eo, qui rationis usum imperfectum tantum habuerit;

2° ab eo qui rationis usu carebat propter ebrietatem aliamve similem mentis perturbationem, quae culpabilis fuerit;

3° ex gravi passionis aestu, qui non omnem tamen mentis deliberationem et voluntatis consensum praecesserit et impedierit, et dummodo passio ipsa ne fuerit voluntarie excitata vel nutrita;

4° a minore, qui aetatem sedecim annorum explevit;

5° ab eo, qui metu gravi, quamvis relative tantum, coactus est, aut ex necessitate vel gravi incommodo, si delictum sit intrinsece malum vel in animarum damnum vergat;

6° ab eo, qui legitimae tutelae causa contra iniustum sui vel alterius aggressorem egit, nec tamen debitum servavit moderamen;

7° adversus aliquem graviter et iniuste provocantem;

8° ab eo, qui per errorem, ex sua tamen culpa, putavit aliquam adesse ex circumstantiis, de quibus in can. 1323, nn. 4 vel 5;

9° ab eo, qui sine culpa ignoravit poenam legi vel praecepto esse adnexam;

10° ab eo, qui egit sine plena imputabilitate, dummodo haec gravis permanserit.

Kan. 1322 — Tisti, ki navadno ne morejo razumno ravnati, veljajo za nezmožne kaznivega dejanja, čeprav so kršili zakon ali ukaz, dokler so bili videti zdravi.

Kan. 1323 — Kazen ne zadene tistega, ki je kršil zakon ali ukaz:

1. če še ni dopolnil šestnajstega leta starosti;

2. če brez krivde ni vedel, da krši zakon ali ukaz; z nevednostjo sta izenačeni tudi nepazljivost in zmota;

3. če je ravnal zaradi fizične prisile ali v slučaju, ki ga ni mogel predvideti ali predvidenega preprečiti;

4. če je ravnal prisiljen zaradi velikega strahu, čeprav le relativnega, ali v sili ali veliki stiski, vendar samo, če dejanje ni samo v sebi slabo ali se ne sprevrže v duhovno škodo;

5. če je ravnal v zakoniti obrambi sebe ali koga drugega proti krivičnemu napadalcu, ko se je pri tem držal potrebne meje;

6. če ni mogel ravnati razumno, upoštevajoč predpise kan. 1324, § 1, št. 2 in kan. 1325;

7. če je brez krivde menil, da obstaja katera od okoliščin, o katerih govorita št. 4 in 5.

Kan. 1324 — § 1. Storilec kaznivega dejanja ni prost kazni, vendar je treba z zakonom ali ukazom določeno kazen omiliti ali namesto nje uporabiti pokoro, če je kaznivo dejanje storil:

1. kdor je mogel le delno razumno ravnati;

2. kdor ni mogel razumno ravnati zaradi pijanosti ali kake druge podobne duševne motnje, ki je bila zakrivljena;

3. v velikem navalu strasti, ki pa ni prehitela in preprečila popolnega umskega preudarka in privolite volje in da le strast sama ni bila prostovoljno zbujena ali negovana;

4. mladoletnik, ki je dopolnil šestnajst let starosti;

5. kdor je ravnal prisiljen zaradi velikega strahu, čeprav le relativnega, ali v sili ali veliki stiski, če je kaznivo dejanje samo v sebi slabo ali se sprevrže v duhovno škodo;

6. kdor je ravnal v zakoniti obrambi sebe ali koga drugega proti krivičnemu napadalcu, se pa pri tem ni držal potrebne meje;

7. proti tistem, ki ga je hudo in krivično izzval;

8. kdor je, vendar po svoji krivdi, zmotno menil, da obstaja katera od okoliščin, o katerih govorita v kan. 1323, št. 4 in 5;

9. kdor brez svoje krivde ni vedel, da je zakonu ali ukazu pridružena kazzen;

10. kdor je ravnal brez polne odgovornosti, če je le-ta ostala velika.

§ 2. Idem potest iudex facere, si qua alia adsit circumstantia, quae delicti gravitatem deminuat.

§ 3. In circumstantiis, de quibus in § 1, reus poena latae sententiae non tenetur.

Can. 1325 — Ignorantia crassa vel supina vel affectata numquam considerari potest in applicandis praescriptis cann. 1323 et 1324; item ebrietas aliaeve mentis perturbationes, si sint de industria ad delictum patrandum vel excusandum quaesitae, et passio, quae voluntarie excitata vel nutrita sit.

Can. 1326 — § 1. Iudex gravius punire potest quam lex vel praeceptum statuit:

1° eum, qui post condemnationem vel poenae declarationem ita delinquere pergit, ut ex adjunctis prudenter eius pertinacia in mala voluntate conici possit;

2° eum, qui in dignitate aliqua constitutus est, vel qui auctoritate aut officio abusus est ad delictum patrandum;

3° reum, qui, cum poena in delictum culposum constituta sit, eventum praevidit et nihilominus cautiones ad eum vitandum omisit, quas diligens quilibet adhibuisset.

§ 2. In casibus, de quibus in § 1, si poena constituta sit latae sententiae, alia poena addi potest vel paenitentia.

Can. 1327 — Lex particularis potest alias circumstantias eximentes, attenuantes vel aggravantes, praeter casus in cann. 1323–1326, statuere, sive generali norma, sive pro singulis delictis. Item in praecepto possunt circumstantiae statui, quae a poena praecepto constituta eximant, vel eam attenuent vel aggravent.

Can. 1328 — § 1. Qui aliquid ad delictum patrandum egit vel omisit, nec tamen, praeter suam voluntatem, delictum consummavit, non tenetur poena in delictum consummatum statuta, nisi lex vel praeceptum aliter caveat.

§ 2. Quod si actus vel omissiones natura sua ad delicti executionem conducant, auctor potest paenitentiae vel remedio poenali subici, nisi sponte ab incepta delicti executione destiterit. Si autem scandalum aliudve grave damnum vel periculum evenerit, auctor, etsi sponte destiterit, iusta potest poena puniri, leviore tamen quam quae in delictum consummatum constituta est.

Can. 1329 — § 1. Qui communi delinquendi consilio in delictum concurrunt, neque in lege vel praecepto expresse nominantur, si poenae ferendae sententiae in auctorem principalem constitutae sint, iisdem poenis subiciuntur vel aliis eiusdem vel minoris gravitatis.

§ 2. Enako lahko ravna sodnik, če obstaja kakšna druga okoliščina, ki zmanjšuje težo kaznivega dejanja.

§ 3. V okoliščinah, ki so naštete v § 1, storilca ne zadene vnaprej izrečena kaznen.

Kan. 1325 — Groba, malomarna ali hotena nevednost se pri uporabi predpisov kan. 1323 in 1324 ne more nikoli upoštevati; enako velja za pjanost in druge duševne motnje, če so povzročene namenom za izvršitev ali v opravičilo kaznivega dejanja, in za strast, ki je prostovoljno zbujena ali negovana.

Kan. 1326 — § 1. Sodnik more strožje kaznovati, kakor določa zakon ali ukaz:

1. tistega, ki po obsodbi ali po izreku kazni tako nadaljuje s kaznivimi dejanji, da je iz okoliščin mogoče pametno sklepati na njegovo trdovratnost v slabih nameri;

2. tistega, ki je povzdignjen v kako dostojanstvo ali je zlorabil oblast ali službo za izvršitev kaznivega dejanja;

3. storilca, ki je, kadar je kaznen določena za kaznivo dejanje iz malomarnosti, predvidel posledico in je vseeno opustil ukrepe, ki bi jih vsak skrben človek uporabil, da bi se ji izognil.

§ 2. Če je za primere, o katerih govoriti § 1, določena vnaprej izrečena kaznen, je mogoče dodati drugo kaznen ali pokoro.

Kan. 1327 — Območni zakon more s splošno določbo ali za posamezna kazniva dejanja določiti druge oprostilne, olajševalne ali obteževalne okoliščine, razen primerov v kan. 1323–1326. Enako se v ukazu lahko določijo okoliščine, ki oprostijo kazni, predpisane v ukazu, ali jo omilijo ali postrožijo.

Kan. 1328 — § 1. Kdor je kaj storil ali opustil, da bi izvršil kaznivo dejanje, pa vendar kaznivega dejanja mimo svoje volje ni dovršil, ga ne zadene kaznen, ki je določena za izvršeno kaznivo dejanje, razen če zakon ali ukaz določa drugače.

§ 2. Če pa dejanja ali opustitve po svoji naravi vodijo k izvršitvi kaznivega dejanja, je storilcu mogoče naložiti pokoro ali pokorilo, če iz lastnega nagiba ne odstopi od začetne izvršitve kaznivega dejanja. Če pa pride do pohujšanja ali druge velike škode ali nevarnosti, se lahko storilec, čeprav je iz lastnega nagiba odstopil, kaznuje s pravično kaznijo, vendar lažjo, kot je določena za izvršeno kaznivo dejanje.

Kan. 1329 — § 1. Če so določene zagrožene kazni za glavnega storilca, zadenejo tiste, ki se po skupnem posvetu združijo za kaznivo dejanje in v zakonu ali ukazu niso izrečeno omenjeni, enake, druge enake ali manj težke kazni.

§ 2. In poenam latae sententiae delicto adnexam incurunt complices, qui in lege vel praecepto non nominantur, si sine eorum opera delictum patratum non esset, et poena sit talis naturae, ut ipso afficer possit; secus poenis ferendae sententiae puniri possunt.

Can. 1330 — Delictum quod in declaratione consistat vel in alia voluntatis vel doctrinae vel scientiae manifestatione, tamquam non consummatum censendum est, si nemo eam declarationem vel manifestationem percipiat.

Titulus IV DE POENIS ALIISQUE PUNITIONIBUS

Caput I DE CENSURIS

Can. 1331 — § 1. Excommunicatus vetatur:

1° ullam habere participationem ministerialem in celebrandis Eucharistiae Sacrificio vel quibuslibet aliis cultus caerimonis;

2° sacramenta vel sacramentalia celebrare et sacramenta recipere;

3° ecclesiasticis officiis vel ministeriis vel muneribus quibuslibet fungi vel actus regiminis ponere.

§ 2. Quod si excommunicatio irrogata vel declarata sit, reus:

1° si agere velit contra praeceptum § 1, n. 1, est arcendus aut a liturgica actione est cessandum, nisi gravis obstet causa;

2° invalide ponit actus regiminis, qui ad normam § 1, n. 3, sunt illiciti;

3° vetatur frui privilegiis antea concessis;

4° nequit valide consequi dignitatem, officium aliudve munus in Ecclesia;

5° fructus dignitatis, officii, muneris cuiuslibet, pensionis, quam quidem habeat in Ecclesia, non facit suos.

Can. 1332 — Interdictus tenetur vetitis, de quibus in can. 1331, § 1, nn. 1 et 2; quod si interdictum irrogatum vel declaratum sit, praeceptum can. 1331, § 2, n. 1 servandum est.

Can. 1333 — § 1. Suspensio, quae clericos tantum afficere potest, vetat:

§ 2. Soudeležence, ki jih zakon ali ukaz ne omenjata, zadene vnaprej izrečena kazen, ki je določena za kaznivo dejanje, če bi se brez njihovega sodelovanja kaznivo dejanje ne izvršilo, in je kazen takšne narave, da jih lahko zadene; sicer jih je mogoče kaznovati z zagroženimi kaznimi.

Kan. 1330 — Kaznivo dejanje, ki obstaja v izjavi ali v drugem izražanju volje, nauka ali vednosti, je treba imeti za neizvršeno, če te izjave ali izražanja nihče ne zazna.

Četrti naslov KAZNI IN DRUGA KAZNOVANJA

Prvo poglavje CENZURE

Kan. 1331 — § 1. Izobčencu je prepovedano:

1. biti kakorkoli kot sveti služabnik soudeležen pri obhajanju evharistične daritve ali pri katerihkoli drugih bogoslužnih opravilih;

2. obhajati zakramente ali zakramentale in zakramente prejemati;

3. opravljati katerekoli cerkvene službe, opravila ali naloge in izvrševati vodstvena dejanja.

§ 2. Če je izobčenje naloženo ali razglašeno, storilec:

1. če hoče ravnati proti predpisu § 1, št. 1, mora biti odstranjen, ali pa je treba prenehati z bogoslužnim opravilom, razen če to ovira tehten razlog;

2. neveljavno opravi vodstvena dejanja, ki so po določbi § 1, št. 3, nedopustna;

3. ne more uživati prej podeljenih privilegijev;

4. ne more veljavno doseči dostojanstva, službe ali druge naloge v Cerkvi;

5. ne postane lastnik dohodkov dostojanstva, službe, katerekoli naloge ali plače, ki naj jo sicer ima v Cerkvi.

Kan. 1332 — Kogar zadene interdikt, ga vežejo prepovedi, o katerih govorijo kan. 1331, § 1, št. 1 in 2; če je interdikt naložen ali razglašen, se je treba držati predpisa kan. 1331, § 2, št. 1.

Kan. 1333 — § 1. Suspenz, ki more zadeti samo klerike, prepoveduje:

1° vel omnes vel aliquos actus potestatis ordinis;
 2° vel omnes vel aliquos actus potestatis regiminis;
 3° exercitium vel omnium vel aliquorum iurium vel munera officio inhaerentium.

§ 2. In lege vel praecepto statui potest, ut post sententiam condemnatoriam vel declaratoriam actus regiminis suspensus valide ponere nequeat.

§ 3. Vetus numquam afficit:

1° officia vel regiminis potestatem, quae non sint sub potestate Superioris poenam constituentis;

2° ius habitandi, si quod reus ratione officii habeat;

3° ius administrandi bona, quae ad ipsius suspensi officium forte pertineant, si poena sit latae sententiae.

§ 4. Suspensio vetans fructus, stipendium, pensiones aliave eiusmodi percipere, obligationem secumfert restituendi quidquid illegitime, quamvis bona fide, perceptum sit.

Can. 1334 — § 1. Suspensionis ambitus, intra limites canone precedenti statutos, aut ipsa lege vel praecepto definitur, aut sententia vel decreto quo poena irrogatur.

§ 2. Lex, non autem praecipuum, potest latae sententiae suspensionem, nulla addita determinatione vel limitatione, constituere; eiusmodi autem poena omnes effectus habet, qui in can. 1333, § 1 recensentur.

Can. 1335 — Si censura vetet celebrare sacramenta vel sacramentalia vel ponere actum regiminis, vetus suspenditur, quoties id necessarium sit ad consulendum fidelibus in mortis periculo constitutis; quod si censura latae sententiae non sit declarata, vetus praeterea suspenditur, quoties fidelis petit sacramentum vel sacramentale vel actum regiminis; id autem petere ex qualibet iusta causa licet.

Caput II

DE POENIS EXPIATORIIS

Can. 1336 — § 1. Poenae expiatoriae, quae delinquentem afficere possunt aut in perpetuum aut in tempus praefinitum aut in tempus indeterminatum, praeter alias, quas forte lex constituerit, hae sunt:

1° prohibitio vel praescriptio commorandi in certo loco vel territorio;

2° privatio potestatis, officii, munera, iuris, privilegii, facultatis, gratiae, tituli, insignis, etiam mere honorifici;

1. vsa ali nekatera dejanja oblasti svetega reda;

2. vsa ali nekatera dejanja vodstvene oblasti;

3. izvrševanje vseh ali nekaterih pravic ali nalog, ki so povezane s službo.

§ 2. V zakonu ali ukazu je mogoče določiti, da po obsodilni ali ugotovitveni sodbi suspendirani ne more veljavno opravljati vodstvenih dejanj.

§ 3. Prepoved nikoli ne zadene:

1. služb ali vodstvene oblasti, ki niso pod oblastjo predstojnika, ki je kazen naložil;

2. pravice do stanovanja, če storilec kakšnega ima zaradi službe;

3. pravice do upravljanja premoženja, ki morda pripada službi samega suspendiranega, če gre za vnaprej izrečeno kazen.

§ 4. Suspenz, ki prepoveduje prejemanje dohodkov, plačila, plače ali kaj podobnega, vsebuje obveznost povrniti, karkoli je kdo nezakonito, čeprav v dobrì veri, prejel.

Kan. 1334 — § 1. Obseg suspenza v mejah, ki jih določa prejšnji kanon, določi sam zakon ali ukaz in sodba ali odločba, ki kazen nalaga.

§ 2. Vnaprej izrečeni suspenz more določiti zakon, ne da bi dodal kakšno določitev ali omejitev, ne pa ukaz; takšna kazen pa ima vse učinke, ki jih našteva kan. 1333, § 1.

Kan. 1335 — Če cenzura prepoveduje obhajati zakramente ali zakramentale ali opravljati vodstvena dejanja, prepoved preneha, če je treba poskrbeti za vernike v smrtni nevarnosti; če vnaprej izrečena cenzura ni razglašena, prepoved poleg tega preneha, če vernik prosi za zakrament, zakramental ali za vodstveno dejanje; za to pa je dovoljeno prositi iz kateregakoli upravičenega razloga.

Drugo poglavje

ZADOSTILNE KAZNI

Kan. 1336 — § 1. Zadostilne kazni, ki lahko zadenejo storilca za stalno, za vnaprej določen ali za nedoločen čas, so poleg tistih, ki jih je morda določil zakon, tele:

1. prepoved ali zapoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju;

2. odvzem oblasti, službe, naloge, pravice, privilegija, pooblastila, ugodnosti, naslova, častnih znamenj, tudi zgolj častnih;

3° prohibitio ea exercendi, quae sub n. 2 recensentur, vel prohibitio ea in certo loco vel extra certum locum exercendi; quae prohibiciones numquam sunt sub poena nullitatis;

4° translatio poenalis ad aliud officium;

5° dimissio e statu clericali.

§ 2. Latae sententiae eae tantum poenae expiatoriae esse possunt, quae in § 1, n. 3 recensentur.

Can. 1337 — § 1. Prohibitio commorandi in certo loco vel territorio sive clericos sive religiosos afficere potest; praescriptio autem commorandi, clericos saeculares et, intra limites constitutionum, religiosos.

§ 2. Ut praescriptio commorandi in certo loco vel territorio irrogetur, accedat oportet consensus Ordinarii illius loci, nisi agatur de domo extradioecesanis quoque clericis paenitentibus vel emendandis destinata.

Can. 1338 — § 1. Privationes et prohibitiones, quae in can. 1336, § 1, nn. 2 et 3 recensentur, numquam afficiunt potestates, officia, munera, iura, privilegia, facultates, gratias, titulos, insignia, quae non sint sub potestate Superioris poenam constituentis.

§ 2. Potestatis ordinis privatio dari nequit, sed tantum prohibitio eam vel aliquos eius actus exercendi; item dari nequit privatio gradium academicorum.

§ 3. De prohibitionibus, quae in can. 1336, § 1, n. 3 indicantur, norma servanda est, quae de censuris datur in can. 1335.

Caput III

DE REMEDIIS POENALIBUS ET PAENITENTIIS

Can. 1339 — § 1. Eum, qui versatur in proxima delinquendi occasione, vel in quem, ex investigatione peracta, gravis cadit suspicio delicti commissi, Ordinarius per se vel per alium monere potest.

§ 2. Eum vero, ex cuius conversatione scandalum vel gravis ordinis perturbatio oriatur, etiam corripere potest, modo peculiaribus personae et facti condicionibus accommodato.

§ 3. De monitione et correptione constare semper debet saltem ex aliquo documento, quod in secreto curiae archivio servetur.

Can. 1340 — § 1. Paenitentia, quae imponi potest in foro externo, est aliquod religionis vel pietatis vel caritatis opus peragendum.

3. prepoved opravljati, kar je našteto pod št. 2, ali prepoved to opravljati na določenem kraju ali zunaj določenega kraja; zaradi teh prepovedi dejanja niso nikoli nična;

4. kazenska premestitev v drugo službo;

5. odslovitev iz kleriškega stanu.

§ 2. Vnaprej izrečene so lahko samo tiste zadostilne kazni, ki so naštete v § 1, št. 3.

Kan. 1337 — § 1. Prepoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju more zadeti tako klerike kakor redovnike; zapoved bivanja pa svetne klerike in, v mejah konstitucij, redovnike.

§ 2. Da se naloži zapoved bivanja v določenem kraju ali ozemlju, je potrebna privolitev ordinarija tistega kraja, razen če gre za dom, namenjen tudi izvenškofijskim klerikom, da bi delali pokoro ali se poboljšali.

Kan. 1338 — § 1. Odvzemi in prepovedi, ki so naštete v kan. 1336, § 1, št. 2 in 3, nikoli ne zadenejo oblasti, služb, nalog, pravic, privilegijev, pooblastil, ugodnosti, naslovov in častnih znamenj, ki niso pod oblastjo predstojnika, ki kaznen nalaga.

§ 2. Odvzem oblasti svetega reda ni mogoč, pač pa samo prepoved izvrševati jo ali nekatera njena dejanja; prav tako ni mogoč odvzem akademskih naslovov.

§ 3. Glede prepovedi, ki so omenjene v kan. 1336, § 1, št. 3, se je treba ravnati po določbi, ki je dana v kan. 1335 glede cenzur.

Tretje poglavje

POKORILA IN POKORE

Kan. 1339 — § 1. Ordinarij more sam ali po drugem opominiti tistega, ki je v bližnji priložnosti, da bo zagrešil kaznivo dejanje, ali tistega, ki je po opravljeni preiskavi hudo sumljiv, da je kaznivo dejanje storil.

§ 2. Tistega pa, ki s svojim obnašanjem povzroča pohujšanje ali hudo moti red, more, primerno posebnim osebnim in dejanskim okoliščinam, tudi grajati.

§ 3. Opomin in graja mora biti vedno razvidna vsaj iz kake listine, ki naj se hrani v tajnjem arhivu kurije.

Kan. 1340 — § 1. Pokora, ki jo je mogoče naložiti v zunanjem področju, je kako dejanje bogovdanosti, pobožnosti ali krščanske dobrodelnosti, ki ga je treba opraviti.

§ 2. Ob transgressionem occultam numquam publica imponatur paenitentia.

§ 3. Paenitentias Ordinarius pro sua prudentia addere potest poenali remedio monitionis vel correptionis.

Titulus V DE POENIS APPLICANDIS

Can. 1341 — Ordinarius proceduram iudicialem vel administrativam ad poenas irrogandas vel declarandas tunc tantum promovendum curet, cum perspexerit neque fraterna correctione neque correptione neque aliis pastoralis sollicitudinis viis satis posse scandalum reparari, iustitiam restitui, reum emendari.

Can. 1342 — § 1. Quoties iustae obstent causae ne iudicallis processus fiat, poena irrogari vel declarari potest per decretum extra iudicium; remedia poenalia autem et paenitentiae applicari possunt per decretum in quolibet casu.

§ 2. Per decretum irrogari vel declarari non possunt poenae perpetuae, neque poenae quas lex vel praeceptum eas constituens vetet per decretum applicare.

§ 3. Quae in lege vel praecepto dicuntur de iudice, quod attinet ad poenam irrogandam vel declarandam in iudicio, applicanda sunt ad Superiorem, qui per decretum extra iudicium poenam irroget vel declarat, nisi aliter constet neque agatur de praeceptis quae ad procedendi tantum rationem attineant.

Can. 1343 — Si lex vel praeceptum iudici det potestatem applicandi vel non applicandi poenam, iudex potest etiam, pro sua conscientia et prudentia, poenam temperare vel in eius locum paenitentiam imponere.

Can. 1344 — Etiamsi lex utatur verbis praeceptivis, iudex pro sua conscientia et prudentia potest:

1º poenae irrogationem in tempus magis opportunum differre, si ex praepropera rei punitione maiora mala eventura praevideantur;

2º a poena irroganda abstinere vel poenam mitiorem irrogare aut paenitentiam adhibere, si reus emendatus sit et scandalum reparaverit, aut si ipse satis a civili auctoritate punitus sit vel punitum iri praevideatur;

3º si reus primum post vitam laudabiliter peractam deliquerit neque necessitas urgeat reparandi scandalum, obligationem servandi poenam expiatoriam suspendere, ita tamen ut, si reus intra tempus

§ 2. Za skrivni prestopek naj se nikoli ne naloži javna pokora.

§ 3. Ordinarij more po svoji uvidevnosti pokorilu opomina ali graje dodati pokore.

Peti naslov NALAGANJE KAZNI

Kan. 1341 — Ordinarij naj samo tedaj poskrbi za sodni ali upravni postopek za naložitev ali razglasitev kazni, ko spozna, da ni mogoče ne z bratskim svarilom ne z grajo ne z drugimi načini pastoralnega prizadevanja zadostno popraviti pohujšanje, vzpostaviti pravičnost in storilca poboljšati.

Kan. 1342 — § 1. Kadar obstajajo upravičeni razlogi, da se sodni postopek ne izvede, je mogoče kazen naložiti ali razglasiti z odločbo mimo sodbe; pokorila in pokore pa je mogoče v vsakršnem primeru naložiti z odločbo.

§ 2. Z odločbo ni mogoče naložiti ali razglasiti trajnih kazni in ne kazni, ki jih zakon ali ukaz, s katerim so določene, prepoveduje naložiti z odločbo.

§ 3. Kar je v zakonu ali ukazu rečeno o sodniku glede nalaganja ali razglašanja kazni s sodbo, velja tudi za predstojnika, ki nalaga ali razglaša kazen z odločbo mimo sodbe, razen če je razvidno družače, in če gre za predpise, ki se tičejo samo načina postopka.

Kan. 1343 — Če zakon ali ukaz daje sodniku oblast naložiti ali ne naložiti kazen, sme sodnik po svoji vesti in preudarnosti kazen tudi omiliti ali namesto nje naložiti pokoro.

Kan. 1344 — Čeprav zakon uporablja zapovedujoče besede, more sodnik po svoji vesti in preudarnosti:

1. naložitev kazni odložiti na ugodnejši čas, če predvideva, da bo zaradi prenaglega kaznovanja storilca nastalo večje zlo;

2. naložitev kazni opustiti ali naložiti milejšo kazen ali določiti pokoro, če se je storilec poboljšal in je pohujšanje popravil, ali če je bil zadostno kaznovan, ali se predvideva, da bo kaznovan od civilne oblasti;

3. odložiti obveznost prestati zadostilno kazen, če je storilec po zglednem življenju prvič storil kaznivo dejanje in ni treba takoj odpraviti pohujšanja, vendar tako, da bo prestal za vsako od obeh kaznivih dejanj dolžno kazen, če bo storilec v času, ki ga določi

ab ipso iudice determinatum rursus deliquerit, poenam utriusque delicto debitam luat, nisi interim tempus decurrerit ad actionis poenalis pro priore delicto praescriptionem.

Can. 1345 — Quoties delinquens vel usum rationis imperfectum tantum habuerit, vel delictum ex metu vel necessitate vel passionis aestu vel in ebrietate aliave simili mentis perturbatione patraverit, iudex potest etiam a qualibet punitione irroganda abstinere, si censeat aliter posse melius consuli eius emendationi.

Can. 1346 — Quoties reus plura delicta patraverit, si nimius videatur poenarum ferenda sententiae cumulus, prudenti iudicis arbitrio relinquitur poenas intra aequos terminos moderari.

Can. 1347 — § 1. Censura irrogari valide nequit, nisi antea reus semel saltem monitus sit aut a contumacia recedat, dato congruo ad resipiscentiam tempore.

§ 2. A contumacia recessisse dicendus est reus, quem delicti vere paenituerit, quique praeterea congruam damnorum et scandali reparationem dederit vel saltem serio promiserit.

Can. 1348 — Cum reus ab accusatione absolvitur vel nulla poena ei irrogatur, Ordinarius potest opportunis monitis aliquis pastoralis sollicitudinis viis, vel etiam, si res ferat, poenalibus remediis eius utilitati et publico bono consulere.

Can. 1349 — Si poena sit indeterminata neque aliud lex caveat, iudex poenas graviores, praesertim censuras, ne irroget, nisi casus gravitas id omnino postulet; perpetuas autem poenas irrogare non potest.

Can. 1350 — § 1. In poenis clero irrogandis semper cavendum est, ne iis quae ad honestam sustentationem sunt necessaria ipse carent, nisi agatur de dimissione e statu clericali.

§ 2. Dimisso autem e statu clericali, qui propter poenam vere indigeat, Ordinarius meliore quo fieri potest modo providere curet.

Can. 1351 — Poena reum ubique tenet, etiam resoluto iure eius qui poenam constituit vel irrogavit, nisi aliud expresse caveatur.

Can. 1352 — § 1. Si poena vetet recipere sacramenta vel sacramentalia, vetitum suspenditur, quamdiu reus in mortis periculo versatur.

§ 2. Obligatio servandi poenam latae sententiae, quae neque declarata sit neque sit notoria in loco ubi delinquens versatur, eatenus

sodnik sam, spet storil kaznivo dejanje, razen če je medtem potekel čas zastaranja za kazensko ukrepanje glede prejšnjega kaznivega dejanja.

Kan. 1345 — Kadar je storilec kaznivega dejanja mogel le nepopolno razumno ravnati, ali je kaznivo dejanje storil iz strahu, v sili, v navalu strasti, v pijanosti ali zaradi druge podobne duševne motnje, more sodnik opustiti tudi naložitev katerekoli kazni, če meni, da bo drugače mogoče bolje poskrbeti za njegovo poboljšanje.

Kan. 1346 — Kadar je storilec storil več kaznivih dejanj in, če se zdi, da bo zagroženih kazni preveč, se prepusta sodnikovemu razsodnemu preudarku, da kazni odmeri v primernih mejah.

Kan. 1347 — § 1. Cenzure ni mogoče veljavno naložiti, razen če je bil storilec prej vsaj enkrat posvarjen, naj odstopi od trdovratnosti in mu je bil dan ustrezan čas za spamerovanje.

§ 2. Reči je treba, da se je storilec odvrnil od trdovratnosti, če se je kaznivega dejanja resnično kesal in če je poleg tega ustrezno popravil škodo in pohujšanje ali je to vsaj resno obljudil.

Kan. 1348 — Če je storilec oproščen obtožbe ali mu ni naložena nobena kaznen, more ordinarij v njegovo korist in javni blagor poskrbeti z ustreznimi opomini in drugimi načini pastoralnega prizadevanja ali tudi, če je potrebno, s pokorili.

Kan. 1349 — Če je kaznen nedoločena in zakon tudi ne predvideva kaj drugega, naj sodnik ne nalaga hujših kazni, zlasti ne cenzur, razen če teža primera to vsekakor zahteva; ne more pa naložiti trajnih kazni.

Kan. 1350 — § 1. Pri nalaganju kazni kleriku je treba vedno paziti, da ne bo ostal brez tistega, kar potrebuje za dostojno vzdrževanje, razen če gre za odslovitev iz kleriškega stanu.

§ 2. Za tistega, ki je odslovljen iz kleriškega stanu in je zaradi kazneni v resnični stiski, naj ordinarij poskrbi na kar najboljši način.

Kan. 1351 — Storilca veže kaznen povsod, tudi če je prenehalo pravo tistega, ki je kaznen določil ali naložil, razen če ni izrečeno določeno kaj drugega.

Kan. 1352 — § 1. Če kaznen prepoveduje prejemati zakramente ali zakramentale, prepoved preneha, dokler je storilec v smrtni nevarnosti.

§ 2. Dolžnost prestajanja vnaprej izrečene kazni, ki ni bila razglašena in ni splošno znana v kraju, kjer se storilec kaznivega dejanja zadržuje, toliko preneha v celoti ali delno, kolikor se je

ex toto vel ex parte suspenditur, quatenus reus eam servare nequeat sine periculo gravis scandali vel infamiae.

Can. 1353 — Appellatio vel recursus a sententiis iudicialibus vel a decretis, quae poenam quamlibet irrogent vel declarant, habent effectum suspensivum.

Titulus VI DE POENARUM CESSATIONE

Can. 1354 — § 1. Praeter eos, qui in cann. 1355-1356 recensentur, omnes, qui a lege, quae poena munita est, dispensare possunt vel a praecepto poenam comminanti eximere, possunt etiam eam poenam remittere.

§ 2. Potest praeterea lex vel praceptum, poenam constituens, aliis quoque potestatem facere remittendi.

§ 3. Si Apostolica Sedes poenae remissionem sibi vel aliis reservaverit, reservatio stricte est interpretanda.

Can. 1355 — § 1. Poenam lege constitutam, si sit irrogata vel declarata, remittere possunt, dummodo non sit Apostolicae Sedi reservata:

1° Ordinarius, qui iudicum ad poenam irrogandam vel declarandam promovit vel decreto eam per se vel per alium irrogavit vel declaravit;

2° Ordinarius loci in quo delinquens versatur, consulto tamen, nisi propter extraordinarias circumstantias impossibile sit, Ordinario, de quo sub n. 1.

§ 2. Poenam latae sententiae nondum declaratam lege constitutam, si Sedi Apostolicae non sit reservata, potest Ordinarius remittere suis subditis et iis qui in ipsius territorio versantur vel ibi deliquerint, et etiam quilibet Episcopus in actu tamen sacramentalis confessionis.

Can. 1356 — § 1. Poenam ferendae vel latae sententiae constitutam pracepto quod non sit ab Apostolica Sede latum, remittere possunt:

1° Ordinarius loci, in quo delinquens versatur;

2° si poena sit irrogata vel declarata, etiam Ordinarius qui iudicum ad poenam irrogandam vel declarandam promovit vel decreto eam per se vel per alium irrogavit vel declaravit.

§ 2. Antequam remissio fiat, consulendum est, nisi propter extraordinarias circumstantias impossibile sit, pracepti auctor.

storilec ne more držati brez nevarnosti velikega pohujšanja ali sramote.

Kan. 1353 — Priziv ali pritožba zoper sodbe sodišča ali zoper odločbe, ki nalagajo ali razglašajo katerokoli kazen, imata odložilni učinek.

Šesti naslov PRENEHANJE KAZNI

Kan. 1354 — § 1. Razen tistih, ki so našteti v kan. 1355—1356, morejo vsi, ki lahko dajo spregled zakona, ki je zavarovan s kaznijo, ali izvzamejo od ukaza, ki grozi s kaznijo, to kazen tudi odpustiti.

§ 2. Zakon ali ukaz, ki določa kazen, more poleg tega tudi drugim dati oblast odpustiti kazen.

§ 3. Če je apostolski sedež sebi ali drugim pridržal odpustitev kazni, je treba pridržanje ozko razlagati.

Kan. 1355 — § 1. Kazen, ki je določena po zakonu, pa naj je naložena ali razglašena, more odpustiti, da le ni pridržana apostolskemu sedežu:

1. ordinarij, ki je uvedel postopek za naložitev ali razglasitev kazni, ali jo je sam ali po drugem z odločbo naložil ali razglasil;

2. ordinarij kraja, kjer se storilec kaznivega dejanja zadržuje, vendar po posvetu z ordinarijem, o katerem govori št. 1, razen če je zaradi izrednih okoliščin to nemogoče.

§ 2. Ordinarij more svojim podrejenim in tistim, ki se zadržujejo na njegovem ozemlju ali so tam storili kaznivo dejanje, odpustiti z zakonom določeno vnaprej izrečeno še ne razglašeno kazen, če ni pridržana apostolskemu sedežu, pa tudi katerikoli škof, vendar v dejanju zakramentalne spovedi.

Kan. 1356 — § 1. Zagroženo ali vnaprej izrečeno kazen, ki je določena po ukazu, ki ga ni izdal apostolski sedež, more odpustiti:

1. ordinarij kraja, kjer se storilec zadržuje;

2. tudi ordinarij, ki je uvedel sodni postopek za naložitev ali razglasitev kazni, ali jo je sam ali po drugem z odločbo naložil ali razglasil, če je kazen naložena ali razglašena.

§ 2. Preden se podeli odpustitev, se je treba posvetovati s tistim, ki je izdal ukaz, razen če je to zaradi izrednih okoliščin nemogoče.

Can. 1357 — § 1. Firmis praescriptis cann. 508 et 976, censuram latae sententiae excommunicationis vel interdicti non declaratam confessarius remittere potest in foro interno sacramentali, si paenitenti durum sit in statu gravis peccati permanere per tempus necessarium ut Superior competens provideat.

§ 2. In remissione concedenda confessarius paenitenti onus iniungat recurrendi intra mensem sub poena reincidentiae ad Superiorum competentem vel ad sacerdotem facultate praeditum, et standi huius mandatis; interim imponat congruam paenitentiam et, quatenus urget, scandali et damni reparationem; recursus autem fieri potest etiam per confessarium, sine nominis mentione.

§ 3. Eodem onere recurrendi tenentur, postquam convaluerint, ii quibus ad normam can. 976 remissa est censura irrogata vel declarata vel Sedi Apostolicae reservata.

Can. 1358 — § 1. Remissio censurae dari non potest nisi delinquenti qui a contumacia, ad normam can. 1347, § 2, recesserit; recipienti autem denegari nequit.

§ 2. Qui censuram remittit, potest ad normam can. 1348 providere vel etiam paenitentiam imponere.

Can. 1359 — Si quis pluribus poenis detineatur, remissio valet tantummodo pro poenis in ipsa expressis; generalis autem remissio omnes aufert poenas, iis exceptis quas in petitione reus mala fide reticuerit.

Can. 1360 — Poenae remissio metu gravi extorta irrita est.

Can. 1361 — § 1. Remissio dari potest etiam absenti vel sub condicione.

§ 2. Remissio in foro externo detur scripto, nisi gravis causa aliud suadeat.

§ 3. Caveatur ne remissionis petitio vel ipsa remissio divulgetur, nisi quatenus id vel utile sit ad rei famam tuendam vel necessarium ad scandalum reparandum.

Can. 1362 — § 1. Actio criminalis praescriptione extinguitur trienio, nisi agatur:

1° de delictis Congregationi pro Doctrina Fidei reservatis;
2° de actione ob delicta de quibus in cann. 1394, 1395, 1397, 1398, quae quinquennio praescribitur;

3° de delictis quae non sunt iure communi punita, si lex particularis alium praescriptionis terminum statuerit.

Kan. 1357 — § 1. Če je spovedancu težko ostati v stanju velikega greha za čas, ki je potreben, da pristojni predstojnik v zadevi odloči, more spovednik v notranjem zakrumentalnem področju odpustiti vnaprej izrečeno nerazglašeno cenzuro izobčenja ali interdikta, upoštevajoč predpise kan. 508 in 976.

§ 2. Spovednik naj spovedancu pri podelitvi odpustitve naloži dolžnost, da se mora pod kaznijo ponovne zapadlosti cenzuri v enem mesecu obrniti na pristojnega predstojnika ali pooblaščenega duhovnika in se ravnat po njegovih naročilih; medtem naj naloži ustrezeno pokoro in, če je nujno, poravnanje pohujšanja in škode; to pa je mogoče storiti tudi po spovedniku, brez navedbe imena.

§ 3. Prav tako dolžnost obrniti se na pristojnega predstojnika ali pooblaščenega duhovnika veže tiste, ki so po določbi kan. 976 doobili odpustitev naložene ali razglašene ali apostolskemu sedežu pridržane cenzure, potem ko so ozdraveli.

Kan. 1358 — § 1. Cenzuro odpustiti je mogoče samo storilcu, ki je po določbi kan. 1347, § 2 odstopil od trdovratnosti; tistemu, ki odstopi od trdovratnosti, pa je ni mogoče odreči.

§ 2. Kdor odpusti cenzuro, more ukrepati po kan. 1348 ali tudi naložiti pokoro.

Kan. 1359 — Če je koga zadelo več kazni, velja odpustitev samo za kazni, ki so v njej izrečeno omenjene; splošna odpustitev pa ovzame vse kazni razen tistih, ki jih je storilec v prošnji zamolčal v slabí veri.

Kan. 1360 — Odpustitev kazni, ki je bila izsiljena z velikim strahom, je nična.

Kan. 1361 — § 1. Odpustitev je mogoče podeliti tudi odsotnemu ali pogojno.

§ 2. Odpustitev v zunanjem področju naj se da pismeno, razen če tehten razlog svetuje kaj drugega.

§ 3. Paziti je treba, da se za prošnjo za odpustitev ali za samo odpustitev ne zve, razen kolikor je to koristno za varovanje dobrega imena storilca ali potrebno za popravo pohujšanja.

Kan. 1362 — § 1. Kazenska tožba zastara v treh letih, razen če gre za:

1. kazniva dejanja, ki so pridržana kongregaciji za verski nauk;
2. tožbo zaradi kaznivih dejanj, naštetih v kan. 1394, 1395, 1397, 1398, ki zastara v petih letih;
3. kazniva dejanja, ki niso kazniva po splošnem pravu, če je območni zakon določil drug rok zastaranja.

§ 2. Praescriptio decurrit ex die quo delictum patratum est, vel, si delictum sit permanens vel habituale, ex die quo cessavit.

Can. 1363 — § 1. Si intra terminos de quibus in can. 1362, ex die quo sententia condemnatoria in rem iudicatam transierit computandos, non sit reo notificatum exsecutorium iudicis decretum de quo in can. 1651, actio ad poenam exsequendam praescriptione extinguitur.

§ 2. Idem valet, servatis servandis, si poena per decretum extra iudicium irrogata sit.

Pars II DE POENIS IN SINGULA DELICTA

Titulus I

DE DELICTIS CONTRA RELIGIONEM ET ECCLESIAE UNITATEM

Can. 1364 — § 1. Apostata a fide, haereticus vel schismaticus in excommunicationem latae sententiae incurrit, firmo praescripto can. 194, § 1, n. 2; clericus praeterea potest poenis, de quibus in can. 1336, § 1, nn. 1, 2 et 3, puniri.

§ 2. Si diuturna contumacia vel scandali gravitas postulet, aliae poenae addi possunt, non excepta dimissione e statu clericali.

Can. 1365 — Reus vetitae communicationis in sacris iusta poena puniatur.

Can. 1366 — Parentes vel parentum locum tenentes, qui liberos in religione acatholica baptizandos vel educandos tradunt, censura aliave iusta poena puniantur.

Can. 1367 — Qui species consecratas abicit aut in sacrilegum finem abducit vel retinet, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit; clericus praeterea alia poena, non exclusa dimissione e statu clericali, puniri potest.

Can. 1368 — Si quis, asserens vel promittens aliquid coram ecclesiastica auctoritate, periurium committit, iusta poena puniatur.

Can. 1369 — Qui in publico spectaculo vel concione, vel in scripto publice evulgato, vel aliter instrumentis communicationis socialis

§ 2. Zastaranje začne teči od dne, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno ali, če je kaznivo dejanje trajajoče ali iz navade, od dne, ko je prenehalo.

Kan. 1363 — § 1. Če v rokih, o katerih govori kan. 1362, ki jih je treba šteti od dne, ko je obsodilna sodba postala pravnomočna, storilcu ni sporočena izvršna odločba sodnika, o kateri govori kan. 1651, postopek za izvršitev kazni zastara.

§ 2. Isto velja, upoštevajoč ustreznega določila, če je kaznen naložen z odločbo mimo sodnega postopka.

Drugi del KAZNI ZA POSAMEZNA KAZNIVA DEJANJA

Prvi naslov

KAZNIVA DEJANJA PROTI VERI IN EDINOSTI CERKVE

Kan. 1364 — § 1. Ob veljavnosti predpisa kan. 194, § 1, št. 2 zadene vnaprej izrečeno izobčenje odpadnika od vere, krivoverca ali razkolnika; klerika je poleg tega mogoče kaznovati s kaznimi, o katerih govori kan. 1336, § 1, št. 1, 2 in 3.

§ 2. Če zahteva dolgorajna trdovratnost ali veliko pohujšanje, je mogoče dodati druge kazni, ne izvzemši odslovitev iz kleriškega stanu.

Kan. 1365 — Kdor je zagrešil prepovedano udeležbo pri skupnosti svetih obredov, naj se kaznuje s pravično kaznijo.

Kan. 1366 — Starši ali njihovi namestniki, ki dajo otroke krstiti ali vzgajati v nekatoliški veri, naj se kaznujejo s cenzuro ali z drugo pravično kaznijo.

Kan. 1367 — Kdor svete podobe kruha in vina odvrže, jih s svetoskrunskim namenom vzame ali obdrži, ga zadene vnaprej izrečeno apostolskemu sedežu pridržano izobčenje; klerika je poleg tega mogoče kaznovati z drugo kaznijo, ne izvzemši odslovitev iz kleriškega stanu.

Kan. 1368 — Če kdo zagreši krivo prisego, ko pred cerkveno oblastjo nekaj potrjuje ali obljudbla, naj se kaznuje s pravično kaznijo.

Kan. 1369 — Kdor na javnem prostoru, v govoru, v pisaju, razširjenem v javnosti ali, uporabljajoč sredstva družbenega obvešča-

utens, blasphemiam profert, aut bonos mores graviter laedit, aut in religionem vel Ecclesiam iniurias exprimit vel odium contemptumve excitat, iusta poena puniatur.

Titulus II

DE DELICTIS CONTRA ECCLESIASTICAS AUCTORITATES ET ECCLESIAE LIBERTATEM

Can. 1370 — § 1. Qui vim physicam in Romanum Pontificem adhibet, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit, cui, si clericus sit, alia poena, non exclusa dimissione e statu clericali, pro delicti gravitate addi potest.

§ 2. Qui id agit in eum qui episcopali chartere pollet, in interdictum latae sententiae et, si sit clericus, etiam in suspensionem latae sententiae incurrit.

§ 3. Qui vim physicam in clericum vel religiosum adhibet in fidei vel Ecclesiae vel ecclesiasticae potestatis vel ministerii contemptum, iusta poena puniatur.

Can. 1371 — Iusta poena puniatur:

1° qui, praeter casum de quo in can. 1364, § 1, doctrinam a Romano Pontifice vel a Concilio Oecumenico damnatam docet vel doctrinam, de qua in can. 752, pertinaciter respuit, et ab Apostolica Sede vel ab Ordinario admonitus non retractat;

2° qui aliter Sedi Apostolicae, Ordinario, vel Superiori legitimate praecipienti vel prohibenti non obtemperat, et post monitum in inobedientia persistit.

Can. 1372 — Qui contra Romani Pontificis actum ad Concilium Oecumenicum vel ad Episcoporum collegium recurrit censura puniatur.

Can. 1373 — Qui publice aut subditorum simultates vel odia aduersus Sedem Apostolicam vel Ordinarium excitat propter aliquem potestatis vel ministerii ecclesiastici actum, aut subditos ad inobedientiam in eos provocat, interdicto vel aliis iustis poenis puniatur.

Can. 1374 — Qui nomen dat consociationi, quae contra Ecclesiam machinatur, iusta poena puniatur; qui autem eiusmodi consociationem promovet vel moderatur, interdicto puniatur.

Can. 1375 — Qui impediunt libertatem ministerii vel electionis vel potestatis ecclesiasticae aut legitimum bonorum sacrorum alior-

nja, bogokletno nastopi ali hudo žali nravnost ali se žaljivo izraža glede vere ali Cerkve ali zbuja sovraščvo ali prezir, naj se kaznuje s pravično kaznijo.

Drugi naslov

KAZNIVA DEJANJA PROTI CERKVENIM OBLASTEM IN SVOBODI CERKVE

Kan. 1370 — § 1. Kdor uporabi fizično silo proti rimskemu papežu, ga zadene vnaprej izrečeno apostolskemu sedežu pridržano izobčenje, ki mu je, če je klerik, mogoče glede na težo kaznivega dejanja dodati drugo kazen, ne izvzemši odslovitev iz kleriškega stanu.

§ 2. Kdor to stori proti tistemu, ki ima škofovsko neizbrisno znamenje, ga zadene vnaprej izrečen interdikt in, če je klerik, tudi vnaprej izrečen suspenz.

§ 3. Kdor uporabi fizično silo proti kleriku ali redovniku iz prezira vere, Cerkve, cerkvene oblasti ali službe, naj se kaznuje s pravično kaznijo.

Kan. 1371 — S pravično kaznijo naj se kaznuje:

1. tisti, ki razen primera, o katerem govori kan. 1364, § 1, uči nauk, obsojen od rimskega papeža ali vesoljnega cerkvenega zpora, ali nauk, o katerem govori kan. 752, trdovratno zavrača, in tega, ko ga je apostolski sedež ali ordinarij posvaril, ne opusti;

2. tisti, ki drugače ni pokoren apostolskemu sedežu, ordinariju ali predstojniku, ko zakonito zapoveduje ali prepoveduje, in po opominu vztraja v nepokorščini.

Kan. 1372 — Kdor se proti odločitvi rimskega papeža pritoži na vesoljni cerkveni zbor ali na škofovski zbor, naj se kaznuje s cenzuro.

Kan. 1373 — Kdor javno zbuja mržnjo ali sovraščvo podrejenih proti apostolskemu sedežu ali ordinariju zaradi kakega dejanja cerkvene oblasti ali službe, ali podrejene poziva k nepokorščini do njiju, naj se kaznuje z interdiktom ali drugimi pravičnimi kaznimi.

Kan. 1374 — Kdor se vpiše v združenje, ki spletkari proti Cerkvi, naj se kaznuje s pravično kaznijo; kdor pa takšno združenje razširja ali vodi, naj se kaznuje z interdiktom.

Kan. 1375 — Tisti, ki ovirajo svobodo službe ali volitev ali cerkvene oblasti ali zakonito rabo svetih dobrin ali drugega cerkve-

umve ecclesiasticorum bonorum usum, aut perterrent electorem vel electum vel eum qui potestatem vel ministerium ecclesiasticum exercuit, iusta poena puniri possunt.

Can. 1376 — Qui rem sacram, mobilem vel immobilem, profanat iusta poena puniatur.

Can. 1377 — Qui sine praescripta licentia bona ecclesiastica alienat, iusta poena puniatur.

Titulus III

DE MUNERUM ECCLESIASTICORUM USURPATIONE DEQUE DELICTIS IN IIS EXERCENDIS

Can. 1378 — § 1. Sacerdos qui contra praescriptum can. 977 agit, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit.

§ 2. In poenam latae sententiae interdicti vel, si sit clericus, suspensionis incurrit:

1º qui ad ordinem sacerdotalem non promotus liturgicam eucharistici Sacrificii actionem attentat;

2º qui, praeter casum de quo in § 1, cum sacramentalem absolutionem dare valide nequeat, eam impertire attentat, vel sacramentalē confessionem audit.

§ 3. In casibus de quibus in § 2, pro delicti gravitate, aliae poenae, non exclusa excommunicatione, addi possunt.

Can. 1379 — Qui, praeter casus de quibus in can. 1378, sacramentum se administrare simulat, iusta poena puniatur.

Can. 1380 — Qui per simoniam sacramentum celebrat vel recipit, interdicto vel suspensione puniatur.

Can. 1381 — § 1. Quicumque officium ecclesiasticum usurpat, iusta poena puniatur.

§ 2. Usurpationi aequiparatur illegitima, post privationem vel cessationem a munere, eiusdem retentio.

Can. 1382 — Episcopus qui sine pontificio mandato aliquem consecrat in Episcopum, itemque qui ab eo consecrationem recipit, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurront.

Can. 1383 — Episcopus qui, contra praescriptum can. 1015, alienum subditum sine legitimis litteris dimissoriis ordinavit, prohibetur

nega premoženja, ali strahujejo volivca ali izvoljenega ali tistega, ki je izvrševal cerkveno oblast ali službo, se lahko kaznujejo s pravično kaznijo.

Kan. 1376 — Kdor premično ali nepremično sveto stvar oskruni, naj se kaznuje s pravično kaznijo.

Kan. 1377 — Kdor brez predpisane dovoljenja odtuje cerkveno premoženje, naj se kaznuje s pravično kaznijo.

Tretji naslov

PRISVAJANJE CERKVENIH OPRAVIL IN KAZNIVA DEJANJA PRI NJIHOVEM OPRAVLJANJU

Kan. 1378 — § 1. Duhovnika, ki ravna proti predpisu kan. 977, zadene vnaprej izrečeno apostolskemu sedežu pridržano izobčenje.

§ 2. Vnaprej izrečena kazen interdikta ali suspenza, če je klerik, zadene:

1. tistega, ki ni povzdignjen v duhovniški red, pa poskuša opraviti liturgično opravilo evharistične daritve;

2. tistega, ki, razen primera, o katerem govori § 1, poskuša podeliti zakramentalno odvezo, ko je ne more veljavno dati, ali sprejme zakramentalno spoved.

§ 3. V primerih, o katerih govori § 2, je mogoče glede na težo dejanja dodati druge kazni, ne izvzemši izobčenje.

Can. 1379 — Tisti, ki poleg primerov, naštetih v kan. 1378, hlini podeljevanje zakramenta, naj se kaznuje s pravično kaznijo.

Can. 1380 — Kdor simonistično obhaja ali prejme zakrament, naj se kaznuje z interdiktom ali suspenzom.

Can. 1381 — § 1. Kdorkoli si prisvoji cerkveno službo, naj se kaznuje s pravično kaznijo.

§ 2. Prisvojitvi je enako nezakonito zadrževanje le-te po odvezemu ali prenehanju naloge.

Can. 1382 — Škofa, ki brez papeškega naročila posveti koga za škofa, in enako tistega, ki od njega prejme posvečenje, zadene vnaprej izrečeno apostolskemu sedežu pridržano izobčenje.

Can. 1383 — Škof, ki proti predpisu kan. 1015 brez zakonite odpustnice podeli sveti red tujemu podrejenemu, ne sme eno leto po-

per annum ordinem conferre. Qui vero ordinationem recepit, est ipso facto a recepto ordine suspensus.

Can. 1384 — Qui, praeter casus, de quibus in cann. 1378—1383, sacerdotale munus vel aliud sacrum ministerium illegitime exsequitur, iusta poena puniri potest.

Can. 1385 — Qui quaestum illegitime facit ex Missae stipe, censura vel alia iusta poena puniatur.

Can. 1386 — Qui quidvis donat vel pollicetur ut quis, munus in Ecclesia exercens, illegitime quid agat vel omittat, iusta poena puniatur; item qui ea dona vel pollicitationes acceptat.

Can. 1387 — Sacerdos, qui in actu vel occasione vel praetextu confessionis paenitentem ad peccatum contra sextum Decalogi praeceptum sollicitat, pro delicti gravitate, suspensione, prohibitionibus, privationibus puniatur, et in casibus gravioribus dimittatur e statu clericali.

Can. 1388 — § 1. Confessarius, qui sacramentale sigillum directe violat, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit; qui vero indirecte tantum, pro delicti gravitate puniatur.

§ 2. Interpres aliquie, de quibus in can. 983, § 2, qui secretum violent, iusta poena puniantur, non exclusa excommunicatione.

Can. 1389 — § 1. Ecclesiastica potestate vel munere abutens pro actus vel omissionis gravitate puniatur, non exclusa officii privatione, nisi in eum abusum iam poena sit lege vel praecepto constituta.

§ 2. Qui vero, ex culpabili neglegentia, ecclesiasticae potestatis vim ministerii vel muneris actum illegitime cum damno alieno ponit vel omittit, iusta poena puniatur.

Titulus IV DE CRIMINE FALSI

Can. 1390 — § 1. Qui confessarium de delicto, de quo in can. 1387, apud ecclesiasticum Superiorum falso denuntiat, in interdictum latae sententiae incurrit et, si sit clericus, etiam in suspensionem.

§ 2. Qui alias ecclesiastico Superiori calumniosam praebet delicti denuntiationem, vel aliter alterius bonam famam laedit, iusta poena, non exclusa censura, puniri potest.

deljevati svetih redov. Tisti, ki sveti red prejme, pa je že s tem dejanjem suspendiran od prejetega reda.

Kan. 1384 — Kdor poleg primerov, naštetih v kan. 1378—1383, nezakonito opravlja duhovniško nalogu ali drugo sveto službo, ga je mogoče kaznovati s pravično kaznijo.

Kan. 1385 — Kdor si z darovi za maše nezakonito ustvarja dobiček, naj se kaznuje s cenzuro ali drugo pravično kaznijo.

Kan. 1386 — Kdor karkoli podari ali oblubi, da bi kdo, ki v Cerkvi opravlja nalogu, kaj nezakonito storil ali opustil, naj se kaznuje s pravično kaznijo; prav tako tisti, ki te darove ali oblube sprejme.

Kan. 1387 — Duhovnik, ki pri sami spovedi, ob priložnosti ali pod pretvezo spovedi spovedanca zapeljuje h grehu proti šesti božji zapovedi, naj se glede na težo kaznivega dejanja kaznuje s suspenzom, prepovedmi ali odvzemti, v hujših primerih pa naj se odslovi iz kleriškega stanu.

Kan. 1388 — § 1. Spovednika, ki neposredno prekrši spovedno molčečnost, zadene vnaprej izrečeno apostolskemu sedežu pridržano izobčenje; kdor pa le posredno, naj se kaznuje po teži kaznivega dejanja.

§ 2. Prevajalec in drugi, o katerih govori kan. 983, § 2, ki prekršijo spovedno molčečnost, naj se kaznujejo s pravično kaznijo, ne izvzemši izobčenje.

Kan. 1389 — § 1. Kdor zlorabi cerkveno oblast ali nalogu, naj se kaznuje po teži dejanja ali opustitve, ne izvzemši odvzem službe, razen če je za to zlorabo v zakonu ali ukazu kazen že določena.

§ 2. Kdor pa zaradi zakrivljene malomarnosti nezakonito opravi ali opusti dejanje cerkvene oblasti, službe ali naloge v tujo škodo, naj se kaznuje s pravično kaznijo.

Četrти naslov KRIVA OVADBA IN PONEVERBA

Kan. 1390 — § 1. Kdor spovednika pri cerkvenem predstojniku po krivem ovadi za kaznivo dejanje, o katerem govori kan. 1387, ga zadene vnaprej izrečen interdikt; če pa je klerik, tudi suspenz.

§ 2. Kdor cerkvenemu predstojniku poda drugo krivo ovadbo o kaznivem dejanju ali drugače škoduje dobremu imenu drugega, ga je mogoče kaznovati s pravično kaznijo, ne izvzemši cenzuro.

§ 3. Calumniator potest cogi etiam ad congruam satisfactionem praestandam.

Can. 1391 — Iusta poena pro delicti gravitate puniri potest:

1° qui ecclesiasticum documentum publicum falsum conficit, vel verum mutat, destruit, occultat, vel falso vel mutato utitur;

2° qui alio falso vel mutato documento utitur in re ecclesiastica;

3° qui in publico ecclesiastico documento falsum asserit.

Titulus V

DE DELICTIS CONTRA SPECIALES OBLIGATIONES

Can. 1392 — Clerici vel religiosi mercaturam vel negotiationem contra canonum praescripta exercentes pro delicti gravitate puniantur.

Can. 1393 — Qui obligationes sibi ex poena impositas violat, iusta poena puniri potest.

Can. 1394 — § 1. Firma praescripto can. 194, § 1, n. 3, clericus matrimonium, etiam civiliter tantum, attentans, in interdictum latae sententiae incurrit; quod si monitus non resipuerit et scandalum dare perrexerit, gradatim privationibus ac vel etiam dimissione e statu clericali puniri potest.

§ 2. Religiosus a votis perpetuis, qui non sit clericus, matrimonium etiam civiliter tantum attentans in interdictum latae sententiae incurrit, firma praescripto can. 694.

Can. 1395 — § 1. Clericus concubinarius, praeter casum de quo in can. 1394, et clericus in alio peccato externo contra sextum Decalogi praeceptum cum scando permanens, suspensione puniantur, cui, persistente post monitionem delicto, aliae poenae gradatim addi possunt usque ad dimissionem e statu clericali.

§ 2. Clericus qui aliter contra sextum Decalogi praeceptum deliquerit, si quidem delictum vi vel minis vel publice vel cum minore infra aetatem sedecim annorum patratum sit, iustis poenis puniatur, non exclusa, si casus ferat, dimissione e statu clericali.

Can. 1396 — Qui graviter violat residentiae obligationem cui ratione ecclesiastici officii tenetur, iusta poena puniatur, non exclusa, post monitionem, officii privatione.

§ 3. Od tistega, ki je podal krivo ovadbo, je mogoče zahtevati tudi, da da primerno zadoščenje.

Kan. 1391 — S pravično kaznijo je po teži krivde mogoče kaznovati:

1. tistega, ki javno cerkveno listino ponaredi ali verodostojno listino spremeni, uniči, skriva ali ponarejeno ali spremenjeno uporabi;

2. tistega, ki uporabi drugo ponarejeno ali spremenjeno listino v cerkveni zadevi;

3. tistega, ki v javni cerkveni listini zatrjuje neresnico.

Peti naslov

KAZNIVA DEJANJA PROTI POSEBNIM DOLŽNOSTIM

Can. 1392 — Kleriki ali redovniki, ki proti predpisom kanonov opravljajo trgovske ali kupčijske posle, naj se kaznujejo po teži kaznivega dejanja.

Can. 1393 — Kdor krši obveznosti, ki so mu naložene kot kazneni, se lahko kaznuje s pravično kaznijo.

Can. 1394 — § 1. Klerika, ki poskuša skleniti zakon, čeprav samo civilni, zadene vnaprej izrečena suspenza, velja pa predpis kan. 194, § 1, št. 3; če se po opominu ne spameruje in še naprej daje pohujšanje, ga je mogoče postopoma kaznovati z odvzemili ali tudi celo z odslovitvijo iz kleriškega stanu.

§ 2. Redovnika z večnimi zaobljubami, ki ni klerik, in poskuša skleniti zakon, čeprav samo civilni, zadene vnaprej izrečena suspenza, velja pa kan. 694.

Can. 1395 — § 1. Klerik priležnik, poleg primera, o katerem govori kan. 1394, in klerik, ki s pohujšanjem vztraja v drugem zunanjem grehu proti šesti božji zapovedi, naj se kaznjujeta s suspenzom, mogoče pa mu je, če tudi po opominu vztraja v kaznivem dejanju, postopoma dodati druge kazni do odslovitve iz kleriškega stanu.

§ 2. Klerik, ki se je drugače pregrešil proti šesti božji zapovedi, a je kaznivo dejanje storil z nasiljem ali grožnjo ali javno ali z osebo pod šestnajstim letom starosti, naj se kaznuje s pravično kaznijo, ne izvzemši odslovitev iz kleriškega stanu, če primer zahteva.

Can. 1396 — Kdor se hudo pregreši proti dolžnostim rezidence, ki ga veže zaradi cerkvene službe, naj se kaznuje s pravično kaznijo, ne izvzemši odvzem službe, ko bil prej opomnjen.

Titulus VI
DE DELICTIS CONTRA HOMINIS
VITAM ET LIBERTATEM

Can. 1397 — Qui homicidium patrat, vel hominem vi aut fraude rapit vel detinet vel mutilat vel graviter vulnerat, privationibus et prohibitionibus, de quibus in can. 1336, pro delicti gravitate puniatur; homicidium autem in personas de quibus in can. 1370, poenis ibi statutis punitur.

Can. 1398 — Qui abortum procurat, effectu secuto, in excommunicationem latae sententiae incurrit.

Titulus VII
NORMA GENERALIS

Can. 1399 — Praeter casus hac vel aliis legibus statutos, divinae vel canonicae legis externa violatio tunc tantum potest iusta quidem poena puniri, cum specialis violationis gravitas punitionem postulat, et necessitas urget scandala praeveniendi vel reparandi.

Šesti naslov
KAZNIVO DEJANJE PROTI ČLOVEŠKEMU ŽIVLJENJU
IN SVOBODI

Kan. 1397 — Kdor zgreši umor, človeka s silo ali zvijačo ugrabi, zadržuje, pohabi ali hudo rani, naj se po teži kaznivega dejanja kaznuje z odvzemi in prepovedmi, o katerih govori kan. 1336; umor oseb, o katerih govori kan. 1370, se kaznuje s tam določenimi kaznimi.

Kan. 1398 — Kdor učinkovito oskrbi odpravo plodu, ga zadene vnaprej izrečeno izobčenje.

Sedmi naslov
SPLOŠNA DOLOČBA

Kan. 1399 — Poleg primerov, ki jih določajo ta ali drugi zakoni, je zunanjo kršitev božjega ali cerkvenega zakona mogoče kaznovati s pravično kaznijo le tedaj, kadar posebna teža kršitve kaznovanje zahteva in je nujno treba pohujšanja preprečiti ali popraviti.

**Liber VII
DE PROCESSIBUS**

**Pars I
DE IUDICIIS IN GENERE**

Can. 1400 — § 1. Obiectum iudicii sunt:

1º personarum physicarum vel iuridicarum iura persequenda aut vindicanda, vel facta iuridica declaranda;

2º delicta, quod spectat ad poenam irrogandam vel declarandam.

§ 2. Attamen controversiae ortae ex actu potestatis administrativae deferri possunt solummodo ad Superiorem vel ad tribunal administrativum.

Can. 1401 — Ecclesia iure proprio et exclusivo cognoscit:

1º de causis quae respiciunt res spirituales et spiritualibus adnexas;

2º de violatione legum ecclesiasticarum deque omnibus in quibus inest ratio peccati, quod attinet ad culpae definitionem et poenarum ecclesiasticarum irrogationem.

Can. 1402 — Omnia Ecclesiae tribunalia reguntur canonibus qui sequuntur, salvis normis tribunalium Apostolicae Sedis.

Can. 1403 — § 1. Causae canonizationis Servorum Dei reguntur peculiari lege pontificia.

§ 2. Iisdem causis applicantur praeterea praescripta huius Codicis, quoties in eadem lege ad ius universale remissio fit vel de normis agitur quae, ex ipsa rei natura, easdem quoque causas afficiunt.

**Titulus I
DE FORO COMPETENTI**

Can. 1404 — Prima Sedes a nemine iudicatur.

Can. 1405 — § 1. Ipsius Romani Pontificis dumtaxat ius est iudicandi in causis de quibus in can. 1401:

1º eos qui supremum tenent civitatis magistratum;

2º Patres Cardinales;

3º Legatos Sedis Apostolicae, et in causis penalibus Episcopos;

4º alias causas quas ipse ad suum advocaverit iudicium.

**Sedma knjiga
POSTOPKI**

**Prvi del
SODSTVO NA SPLOŠNO**

Kan. 1400 — § 1. Predmet sodstva so:

1. uveljavljanje ali varovanje pravic fizičnih in pravnih oseb ali ugotavljanje pravnih dejstev;

2. kazniva dejanja glede na nalaganje ali razglašanje kazni.

§ 2. Vendar je spore, nastale iz dejavnosti upravne oblasti, mogoče predložiti samo predstojniku ali upravnemu sodišču.

Kan. 1401 — Cerkev po lastnem in izključnem pravu presoja:

1. o pravdah, ki se tičejo duhovnih in z duhovnimi povezanimi stvari;

2. o kršitvi cerkvenih zakonov in o vsem, kar ima značaj greha, kolikor gre za določitev krvide in naložitev cerkvenih kazni.

Kan. 1402 — Vsa cerkvena sodišča se ravnajo po naslednjih kanonih, določbe sodišč apostolskega sedeža pa ohranijo veljavo.

Kan. 1403 — § 1. Postopke pri razglašanju božjih služabnikov za svetnike ureja poseben papeški zakon.

§ 2. Za iste postopke se poleg tega uporablajo predpisi tega zakonika, kadar se v tistem zakonu opozarja na splošno pravo ali gre za določbe, ki se jih po sami naravi stvari tičejo tudi ti postopki.

**Prvi naslov
PRISTOJNO SODIŠČE**

Kan. 1404 — Prvega sedeža ne sodi nihče.

Kan. 1405 — § 1. Samo rimski papež ima pravico soditi v zadevah, o katerih govoriti kan. 1401:

1. državne poglavarje;

2. kardinale;

3. odpolance apostolskega sedeža in v kazenskih zadevah škofe;

4. druge pravdne zadeve, ki jih je sam pritegnil pod svojo sodbo.

§ 2. Iudex de actu vel instrumento a Romano Pontifice in forma specifica confirmato videre non potest, nisi ipsius praecesserit man datum.

§ 3. Rotae Romanae reservatur iudicare:

1° Episcopos in contentiosis, firmo praescripto can. 1419, § 2;

2° Abbatem primatem, vel Abbatem superiorem congregationis monasticae, et supremum Moderatorem institutorum religiosorum iuris pontificii;

3° dioeceses aliasve personas ecclesiasticas, sive physicas sive iuridicas, quae Superiorem infra Romanum Pontificem non habent.

Can. 1406 — § 1. Violato praescripto can. 1404, acta et decisiones pro infectis habentur.

§ 2. In causis, de quibus in can. 1405, aliorum iudicium incompetencia est absoluta.

Can. 1407 — § 1. Nemo in prima instantia conveniri potest, nisi coram iudice ecclesiastico qui competens sit ob unum ex titulis qui in cann. 1408—1414 determinantur.

§ 2. Incompetentia iudicis, cui nullus ex his titulis suffragatur, dicitur relativa.

§ 3. Actor sequitur forum partis conventae; quod si pars conventa multiplex forum habet, optio fori actori conceditur.

Can. 1408 — Quilibet conveniri potest coram tribunali domicilii vel quasi-domicilii.

Can. 1409 — § 1. Vagus forum habet in loco ubi actu commoratur.

§ 2. Is, cuius neque domicilium aut quasi-domicilium neque locus commorationis nota sint, conveniri potest in foro actoris, dummodo aliud forum legitimum non suppetat.

Can. 1410 — Ratione rei sitae, pars conveniri potest coram tribunali loci, ubi res litigiosa sita est, quoties actio in rem directa sit, aut de spolio agatur.

Can. 1411 — § 1. Ratione contractus pars conveniri potest coram tribunali loci in quo contractus initus est vel adimpleri debet, nisi partes concorditer aliud tribunal elegerint.

§ 2. Si causa versetur circa obligationes quae ex alio titulo proveniant, pars conveniri potest coram tribunali loci, in quo obligato vel orta est vel est adimplenda.

Can. 1412 — In causis poenalibus accusatus, licet absens, conveniri potest coram tribunali loci, in quo delictum patratum est.

§ 2. Sodnik ne more soditi o dejanju ali listini, ki jo je v posebni obliki potrdil rimski papež, razen če je prej dobil njegovo naročilo.

§ 3. Rimski roti je pridržano soditi:

1. škofe v spornih zadevah, velja pa predpis kan. 1419, § 2;

2. prvega ali višjega opata zveze samostanov in vrhovnega predstojnika papeškopravnih redovnih ustanov;

3. škofije in druge fizične ali pravne cerkvene osebe, ki razen rimskega papeža nimajo nad seboj drugega predstojnika.

Kan. 1406 — 1. Kadar se prekrši predpis kan. 1404, veljajo listine in odločitve za nične.

§ 2. V pravdnih zadevah, o katerih govori kan. 1405, so drugi sodniki absolutno nepristojni.

Kan. 1407 — § 1. Na prvi stopnji je mogoče koga tožiti le pred cerkvenim sodnikom, ki je pristojen iz enega od naslovov, določenih v kan. 1408—1414.

§ 2. Nepristojnost sodnika, ki ga ne priporoča nobeden od teh naslovov, se imenuje relativna.

§ 3. Tožnik more tožiti toženo stranko le v kraju njene podsodnosti; če pa ima tožena stranka več podsodnosti, sme tožnik podsodnost izbirati.

Kan. 1408 — Vsakogar je mogoče tožiti pri sodišču domovališča ali nepravega domovališča.

Kan. 1409 — § 1. Brezdomec ima podsodnost v kraju, kjer se trenutno zadržuje.

§ 2. Tistega, čigar domovališče ali nepravo domovališče ali kraj bivanja niso znani, je mogoče tožiti v kraju tožnikove podsodnosti, če ni na voljo druge zakonite podsodnosti.

Kan. 1410 — Glede na kraj, kjer je stvar, je mogoče stranko tožiti pri sodišču, kjer je sporna stvar, kadar je pravda naravnana na stvar ali gre za odvzem posesti.

Kan. 1411 — § 1. Zaradi pogodbe je mogoče stranko tožiti pri sodišču kraja, kjer je bila pogodba sklenjena ali jo je treba spolniti, razen če sta stranki sporazumno izbrali drugo sodišče.

§ 2. Če teče pravda o obveznostih, ki izhajajo iz drugega raslova, je mogoče stranko tožiti pred sodiščem kraja, kjer je obveznost nastala ali jo je treba spolniti.

Kan. 1412 — V kazenskih zadevah je mogoče tožiti obtoženca, čeprav je odsoten, pred sodiščem kraja, kjer je bilo kaznivo dejanje izvršeno.

Can. 1413 — Pars conveniri potest:

1° in causis quae circa administrationem versantur, coram tribunalii loci ubi administratio gesta est;

2° in causis quae respiciunt hereditates vel legata pia, coram tribunali ultimi domicilii vel quasi-domicilii vel commorationis, ad normam cann. 1408-1409, illius de cuius hereditate vel legato pio agitur, nisi agatur de mera exsecutione legati, quae videnda est secundum ordinarias competentiae normas.

Can. 1414 — Ratione conexionis, ab uno eodemque tribunali et in eodem processu cognoscendae sunt causae inter se conexae, nisi legis praescriptum obstet.

Can. 1415 — Ratione praeventonis, si duo vel plura tribunalia aequae competentia sunt, ei ius est causam cognoscendi, quod prius partem conventam legitime citaverit.

Can. 1416 — Conflictus competentiae inter tribunalia eidem tribunali appellationis subiecta, ab hoc tribunali solvuntur; a Signatura Apostolica, si eidem tribunali appellationis non subsunt.

Titulus II

DE VARIIS TRIBUNALIUM GRADIBUS ET SPECIEBUS

Can. 1417 — § 1. Ob primatum Romani Pontificis integrum est cuilibet fideli causam suam sive contentiosam sive poenalem, in quovis iudicij gradu et in quovis litis statu, cognoscendam ad Sanctam Sedem deferre vel apud eandem introducere.

§ 2. Provocatio tamen ad Sedem Apostolicam interposita non suspendit, praeter casum appellationis, exercitium iurisdictionis in iudice qui causam iam cognoscere coepit; quiique idcirco poterit iudicium prosequi usque ad definitivam sententiam, nisi Sedes Apostolica iudici significaverit se causam advocasse.

Can. 1418 — Quodlibet tribunal ius habet in auxilium vocandi aliud tribunal ad causam instruendam vel ad actus intimandos.

Kan. 1413 — Stranko je mogoče tožiti:

1. v sporih glede uprave pred sodiščem kraja, kjer se je uprava vršila;

2. v sporih glede dediščin ali pobožnih volil pred sodiščem zadnjega domovališča, nepravega domovališča ali kraja bivanja, po določbi kan. 1408—1409, tistega, za čigar dediščino ali pobožno volilo gre, razen če gre samo za izvršitev volila, ki se mora presojati po rednih določbah o pristojnosti.

Kan. 1414 — Zaradi zveze mora eno in isto sodišče in v istem postopku soditi v sporih, ki so med seboj povezani, razen če temu nasprotuje zakonski predpis.

Kan. 1415 — Če je dvoje ali več sodišč enako pristojnih, ima na temelju prehitevanja pravico soditi v sporni zadevi tisto, ki je prej zakonito pozvalo toženo stranko.

Kan. 1416 — Spore o pristojnosti med sodišči, ki so podrejena istemu prizivnemu sodišču, rešuje prizivno sodišče; če niso podrejena istemu prizivnemu sodišču, apostolska signatura.

Drugi naslov

RAZLIČNE STOPNJE IN VRSTE SODIŠČ

Kan. 1417 — § 1. Zaradi prvenstva rimskega papeža ima vsak vernik neokrnjeno pravico svojo pravdno ali kazensko zadevo na katerikoli stopnji in v kateremkoli stanju postopka predložiti v sojenje svetemu sedežu ali jo pri njem začeti.

§ 2. S tem, da se kdo obrne na apostolski sedež, se ne ustavi izvrševanje sodne oblasti pri sodniku, ki je že začel postopek, razen v primeru priziva; zato mora le-ta sojenje nadaljevati do končnega izreka sodbe, razen če je apostolski sedež sodnika obvestil, da je zadevo pritegnil predse.

Kan. 1418 — Katerokoli sodišče ima pravico, da za zbiranje procesnega gradiva ali vročanje spisov zaprosi za pomoč drugo sodišče.

Caput I
DE TRIBUNALI PRIMAE INSTANTIAE

Art. 1
DE IUDICE

Can. 1419 — § 1. In unaquaque dioecesi et pro omnibus causis iure expresse non exceptis, iudex primae instantiae est Episcopus dioecesanus, qui iudiciale potestatem exercere potest per se ipse vel per alios, secundum canones qui sequuntur.

§ 2. Si vero agatur de iuribus aut bonis temporalibus personae iuridicæ ab Episcopo repraesentatae, iudicat in primo gradu tribunal appellationis.

Can. 1420 — § 1. Quilibet Episcopus dioecesanus tenetur Vicarium iudiciale seu Officiale constituere cum potestate ordinaria iudicandi, a Vicario generali distinctum, nisi parvitas dioecesis aut paucitas causarum aliud suadeat.

§ 2. Vicarius iudicialis unus constituit tribunal cum Episcopo, sed nequit iudicare causas quas Episcopus sibi reservat.

§ 3. Vicario iudiciali dari possunt adiutores, quibus nomen est Vicariorum iudicium adiunctorum seu Vice-officialium.

§ 4. Tum Vicarius iudicialis tum Vicarii iudiciales adiuncti esse debent sacerdotes, integrae famae, in iure canonico doctores vel saltem licentiati, annos nati non minus triginta.

§ 5. Ipsi, sede vacante, a munere non cessant nec ab Administratore dioecesano amoveri possunt; adveniente autem novo Episcopo, indigent confirmatione.

Can. 1421 — § 1. In dioecesi constituantur ab Episcopo iudices dioecesani, qui sint clerci.

§ 2. Episcoporum conferentia permittere potest ut etiam laici iudices constituantur, e quibus, suadente necessitate, unus assumi potest ad collegium efformandum.

§ 3. Iudices sint integrae famae et in iure canonico doctores vel saltem licentiati.

Can. 1422 — Vicarius iudicialis, Vicarii iudiciales adiuncti et ceteri iudices nominantur ad definitum tempus, firmo praescripto can. 1420, § 5, nec removeri possunt nisi et legitima gravique causa.

Can. 1423 — § 1. Plures dioecesani Episcopi, probante Sede Apostolica, possunt concordes, in locum tribunalium dioecesanorum de quibus in cann. 1419—1421, unicum constituere in suis dioecesibus

Prvo poglavje
SODIŠČE PRVE STOPNJE

Prvi člen
SODNIK

Kan. 1419 — § 1. V vsaki škofiji in za vse zadeve, ki niso po pravu izrečno izvzete, je sodnik prve stopnje krajevni škof, ki more po naslednjih kanonih sodno oblast izvrševati sam ali po drugih.

§ 2. Če pa gre za pravice ali premoženje pravne osebe, ki jo zastopa škof, sodi na prvi stopnji prizivno sodišče.

Kan. 1420 — § 1. Katerikoli krajevni škof je dolžan postaviti sodnega vikarja ali oficiala, ki ima redno sodno oblast in ni generalni vikar, razen če majhna velikost škofije ali majhno število zadev priporoča kaj drugega.

§ 2. Sodni vikar s škofom tvori eno sodišče, ne more pa soditi v zadevah, ki jih škof pridrži sebi.

§ 3. Sodnemu vikarju je mogoče dati pomočnike, ki se imenujejo adjunkti sodnega vikarja ali viceofficiali.

§ 4. Sodni vikar in adjunkti sodnega vikarja morajo biti duhovniki, neoporečni, doktorji ali vsaj licenciati cerkvenega prava, stari vsaj trideset let.

§ 5. Kadar je sedež izpraznjen, njihova služba ne preneha in jih škofijski upravitelj ne more odstraniti; ko pa nastopi nov škof, potrebujejo potrditev.

Kan. 1421 — § 1. V škofiji naj škof postavi škofijske sodnike, ki naj bodo kleriki.

§ 2. Škofovská konferenca lahko dovoli, da se postavijo za sodnike tudi laiki, izmed katerih se, če je potrebno, lahko eden prihvzame, da se sestavi sodni zbor.

§ 3. Sodniki naj bodo neoporečni in doktorji ali vsaj licenciati cerkvenega prava.

Kan. 1422 — Sodni vikar, adjunkti sodnega vikarja in drugi sodniki se imenujejo za določen čas, upoštevajoč predpis kan. 1420, § 5, in jih je mogoče odstraniti le iz zakonitega in tehtnega razloga.

Kan. 1423 — § 1. Več krajevnih škofov more z odobritvijo apostolskega sedeža namesto škofijskih sodišč, o katerih govorijo kan. 1419—1421, za svoje škofije sporazumno ustanoviti eno samo sodišče

tribunal primae instantiae; quo in casu ipsorum Episcoporum coetui vel Episcopo ab eisdem designato omnes competunt potestates, quas Episcopus dioecesanus habet circa suum tribunal.

§ 2. Tribunalia, de quibus in § 1, constitui possunt vel ad causas quaslibet vel ad aliqua tantum causarum genera.

Can. 1424 — Unicus iudex in quolibet iudicio duos assessorum, clericos vel laicos probatae vitae, sibi consulentem asciscere potest.

Can. 1425 — § 1. Reprobata contraria consuetudine, tribunali collegiali trium iudicium reservantur:

1° causae contentiosae: a) de vinculo sacrae ordinationis; b) de vinculo matrimonii, firmis praescriptis cann. 1686 et 1688;

2° causae poenales: a) de delictis quae poenam dimissionis e statu clericali secumferre possunt; b) de irroganda vel declaranda excommunicatione.

§ 2. Episcopus causas difficiliores vel maioris momenti committere potest iudicio trium vel quinque iudicium.

§ 3. Vicarius iudicialis ad singulas causas cognoscendas iudices ex ordine per turnum advocet, nisi Episcopus in singulis casibus aliter statuerit.

§ 4. In primo iudicii gradu, si forte collegium constitui nequeat, Episcoporum conferentia, quamdiu huiusmodi impossibilitas perduret, permittere potest ut Episcopus causas unico iudicii clerico committat, qui, ubi fieri possit, assessorem et auditorem sibi asciscat.

§ 5. Iudices semel designatos ne subroget Vicarius iudicialis, nisi ex gravissima causa in decreto exprimenda.

Can. 1426 — § 1. Tribunal collegiale collegialiter procedere debet, et per maiorem suffragiorum partem sententias ferre.

§ 2. Eidem praeesse debet, quatenus fieri potest, Vicarius iudicialis vel Vicarius iudicialis adjunctus.

Can. 1427 — § 1. Si controversia sit inter religiosos vel domos eiusdem instituti religiosi clericalis iuris pontificii, iudex primae instantiae, nisi aliud in constitutionibus caveatur, est Superior provincialis, aut, si monasterium sit sui iuris, Abbas localis.

§ 2. Salvo diverso constitutionum praescripto, si res contentiosa agatur inter duas provincias, in prima instantia iudicabit per se ipse vel per delegatum supremus Moderator; si inter duo monasteria, Abbas superior congregationis monasticae.

§ 3. Si demum controversia enascatur inter religiosas personas physicas vel iuridicas diversorum institutorum religiosorum, aut etiam eiusdem instituti clericalis iuris dioecesani vel laicalis, aut

prve stopnje; v tem primeru ima skupnost teh škofov ali od njih dočleni škof vso oblast, ki jo ima krajevni škof glede svojega sodišča.

§ 2. Sodišča, o katerih govorí § 1, se morejo ustanoviti za katerekoli zadeve ali samo za nekatere vrste zadev.

Kan. 1424 — Sodnik posameznik si more v kateremkoli postopku privzeti kot svetovalca dva prisednika, klerika ali laika, neoporečnega življenja.

Kan. 1425 — § 1. Ko je nasproten običaj zavrnjen, so sodnemu zboru treh sodnikov pridržane:

1. sporne zadeve: a) glede vezi svetega reda; b) glede zakonske vezi, veljajo pa predpisi kan. 1686 in 1688;

2. kazenske zadeve: a) glede kaznivih dejanj, ki morejo imeti za posledico kazen odslovitve iz kleričkega stanu; b) glede naložitve ali razglasitve izobčenja.

§ 2. Škof more sodišču treh ali petih sodnikov poveriti težavnejše ali pomembnejše zadeve.

§ 3. Sodni vikar naj za sojenje posameznih zadev pokliče sodnike po vrtnem redu, če ni škof v posameznih primerih določil drugače.

§ 4. Če morebiti na sodišču prve stopnje sodnega zpora ni mogoče sestaviti, more škofovsko konferenco, dokler ta nezmožnost traja, dovoliti, da škof poveri zadevo sodniku posamezniku kleriku, ki naj si, kjer je mogoče, privzame prisednika ali zasliševalca.

§ 5. Že določenih sodnikov naj sodni vikar ne nadomesti, razen iz zelo tehtnega razloga, ki ga je treba v odločbi navesti.

Kan. 1426 — § 1. Sodni zbor mora voditi postopke na zborni način in izrekati sodbe z večino glasov.

§ 2. Predsedovati mu mora, kolikor je mogoče, sodni vikar ali adjunkt sodnega vikarja.

Kan. 1427 — § 1. Če je spor med redovniki ali hišami iste kleriske papeškopravne redovne ustanove, je sodnik prve stopnje, razen če je v konstitucijah določeno kaj drugega, predstojnik province ali, če je samostan samopraven, krajevni opat.

§ 2. Če se obravnava spor med dvema provincama, bo na prvi stopnji sodil vrhovni predstojnik sam ali po pooblaščencu, velja pa drugačen predpis konstitucij; če med dvema samostanoma, opat, ki je predstojnik samostanske zveze.

§ 3. Če končno nastane spor med redovnimi fizičnimi ali pravnimi osebami različnih redovnih ustanov ali tudi iste kleriske škofti skopravne ali laičke ustanove, ali med redovno osebo in svetnim kle-

inter personam religiosam et clericum saecularem vel laicum vel personam iuridicam non religiosam, iudicat in prima instantia tribunal diocesanum.

Art. 2

DE AUDITORIBUS ET RELATORIBUS

Can. 1428 — § 1. Iudex vel tribunalis collegialis praeses possunt auditorem designare ad causae instructionem peragendam, eum se ligentes aut ex tribunalis iudicibus aut ex personis ab Episcopo ad hoc munus approbatis.

§ 2. Episcopus potest ad auditoris munus approbare clericos vel laicos, qui bonis moribus, prudentia et doctrina fulgeant.

§ 3. Auditoris est, secundum iudicis mandatum, probationes tan tum colligere easque collectas iudici tradere; potest autem, nisi iudicis mandatum obstat, interim decidere quae et quomodo probationes colligendae sint, si forte de hac re quaestio oriatur, dum ipse munus suum exercet.

Can. 1429 — Tribunalis collegialis praeses debet unum ex iudicibus collegii ponentem seu relatorem designare, qui in coetu iudicium de causa referat et sententias in scriptis redigat; in ipsius locum idem praeses alium ex iusta causa substituere potest.

Art. 3

DE PROMOTORE IUSTITIAE,
VINCULI DEFENSORI ET NOTARIO

Can. 1430 — Ad causas contentiosas, in quibus bonum publicum in discrimen vocari potest, et ad causas poenales constituatur in dioecesi promotor iustitiae, qui officio tenetur providendi bono publico.

Can. 1431 — § 1. In causis contentiosis, Episcopi diocesani est iudicare utrum bonum publicum in discrimen vocari possit necne, nisi interventus promotoris iustitiae lege praecipiatur vel ex natura rei evidenter necessarius sit.

§ 2. Si in praecedenti instantia intervenerit promotor iustitiae, in ulteriore gradu huius interventus praesumitur necessarius.

Can. 1432 — Ad causas, in quibus agitur de nullitate sacrae ordinationis aut de nullitate vel solutione matrimonii, constituatur in

rikom ali laikom ali pravno neredovno osebo, sodi na prvi stopnji škofijsko sodišče.

Drugi člen

SODNIKI ZASLIŠEVALCI IN POROČEVALCI

Kan. 1428 — § 1. Sodnik ali predsednik sodnega zborna moreta določiti sodnika zasliševalca za zbiranje procesnega gradiva, ko ga izbereta ali izmed sodnikov sodišča ali izmed oseb, ki jih je za to nalogu potrdil škof.

§ 2. Škof more za nalogu sodnika zasliševalca potrditi klerike ali laike, ki se odlikujejo po dobrih hraveh, razsodnosti in znanju.

§ 3. Naloga sodnika zasliševalca je po naročilu sodnika samo zbrati dokaze in zbrane izročiti sodniku; more pa, če ne nasprotuje sodnikovo naročilo, medtem odločiti, katere dokaze in kako jih je treba zbrati, če morebiti glede tega nastane vprašanje, ko on izvršuje svojo nalogu.

Kan. 1429 — Predsednik sodnega zborna mora enega izmed sodnikov zborna določiti za ponensa ali poročevalca, ki v sodnem zboru poroča o pravdni zadevi in pismeno sestavi sodbo; na njegovo mesto more isti predsednik iz upravičenega razloga postaviti namesto njega drugega.

Tretji člen

PRAVDNIK, BRANILEC VEZI IN NOTAR

Kan. 1430 — Za sporne zadeve, v katerih more nastati nevarnost za javni blagor, in za kazenske zadeve naj se v škofijski postavi pravdnik, ki je po službi dolžan skrbeti za javni blagor.

Kan. 1431 — § 1. V spornih zadevah mora krajevni škof presoditi, ali more nastati nevarnost za javni blagor ali ne, razen če posredovanje pravdnika ukazuje zakon ali je po naravi stvari očitno potrebno.

§ 2. Če je pravdnik posredoval na prejšnji stopnji, se domneva, da je njegovo posredovanje na nadaljnji stopnji nujno.

Kan. 1432 — Za zadeve, v katerih gre za ničnost svetega reda ali za ničnost oziroma razvezo zakona, naj se v škofijski postavi bra-

dioecesi defensor vinculi, qui officio tenetur proponendi et exponendi omnia quae rationabiliter adduci possint adversus nullitatem vel solutionem.

Can. 1433 — In causis in quibus promotoris iustitiae aut defensoris vinculi praesentia requiritur, iis non citatis, acta irrita sunt, nisi ipsi, etsi non citati, revera interfuerint, aut saltem ante sententiam, actis inspectis, munere suo fungi potuerint.

Can. 1434 — Nisi aliud expresse caveatur:

1° quoties lex praecipit ut iudex partes earumve alteram audiat, etiam promotor iustitiae et vinculi defensor, si iudicio intersint, audiendi sunt;

2° quoties instantia partis requiritur ut iudex aliquid decernere possit, instantia promotoris iustitiae vel vinculi defensoris, qui iudicio intersint, eandem vim habet.

Can. 1435 — Episcopi est promotorem iustitiae et vinculi defensorem nominare, qui sint clerici vel laici, integrae famae, in iure canonico doctores vel licentiati, ac prudentia et iustitiae zelo probati.

Can. 1436 — § 1. Eadem persona, non autem in eadem causa, officium promotoris iustitiae et defensoris vinculi gerere potest.

§ 2. Promotor et defensor constitui possunt tum ad universitatem causarum tum ad singulas causas; possunt autem ab Episcopo, iusta de causa, removeri.

Can. 1437 — § 1. Cuilibet processui intersit notarius, adeo ut nulla habeantur acta, si non fuerint ab eo subscripta.

§ 2. Acta, quae notarii conficiunt, publicam fidem faciunt.

Caput II

DE TRIBUNALI SECUNDÆ INSTANTIAE

Can. 1438 — Firmo praescripto can. 1444, § 1, n. 1:

1° a tribunali Episcopi suffraganei appellatur ad tribunal Metropolitæ, salvo praescripto can. 1439;

2° in causis in prima instantia pertractatis coram Metropolita fit appellatio ad tribunal quod ipse, probante Sede Apostolica, stabilitate designaverit;

3° pro causis coram Superiore provinciali actis tribunal secundæ instantiae est penes supremum Moderatorem; pro causis actis coram Abbatे locali, penes Abbatem superiorem congregationis monasticae.

nilec vezi, ki je po svoji službi dolžan predložiti in pojasniti vse, kar je mogoče pametno navajati proti ničnosti ali razvezi.

Kan. 1433 — V pravdah, v katerih se zahteva navzočnost pravdnika ali branilca vezi, in nista bila povabljena, so opravila nična, razen če sta se jih, čeprav nista bila povabljena, v resnici udeležila, ali sta vsaj pred izrekom sodbe po pregledu spisov mogla izvršiti svojo nalogu.

Kan. 1434 — Če ni izrečno določeno kaj drugega:

1. je treba, kadar zakon ukazuje, naj sodnik zasliši stranki ali katero od njiju, zaslišati tudi pravdnika in branilca vezi, če se udeležjeta sodnega postopka;

2. ima, kadar je potrebna zahteva stranke, da more sodnik kaj odločiti, zahteva pravdnika ali branilca vezi, ki se udeležuje sodnega postopka, isto moč.

Kan. 1435 — Škof ima pravico imenovati pravdnika in branilca vezi, ki naj bosta klerika ali laika, neoporečna, doktorja ali licenciata cerkvenega prava ter preizkušena v razsodnosti in gorečnosti za pravičnost.

Kan. 1436 — § 1. Ista oseba more opravljati službo pravdnika in branilca vezi, toda ne v isti pravdi.

§ 2. Pravnik in branilec vezi moreta biti postavljen tako za skupnost zadev kakor za posamezne zadeve; iz upravičenega razloga pa ju more škof odstraniti.

Kan. 1437 — § 1. Vsakega postopka naj se udeleži notar takoj, da so neveljavni spisi, ki jih on ni podpisal.

§ 2. Spisi, ki jih sestavijo notarji, uživajo javno zaupanje.

Drugo poglavje

SODIŠČE DRUGE STOPNJE

Kan. 1438 — Upoštevajoč predpis kan. 1444, § 1, št. 1:

1. od sodišča podrejenega škofa se vlagajo prizivi na sodišče metropolita, velja pa predpis kan. 1439;

2. v zadevah, ki so se na prvi stopnji obravnavale pred metropolitom, se vloži priziv na sodišče, ki ga je z odobritvijo apostolskega sedeža, sam za stalno določil;

3. za zadeve, ki so se obravnavale pred provincialnim predstojnikom, je sodišče druge stopnje pri vrhovnem predstojniku; za pravde, ki so se obravnavale pred krajevnim opatom, pri opatu predstojniku samostanske zveze.

Can. 1439 — § 1. Si quod tribunal primae instantiae unicum pro pluribus dioecesibus, ad normam can. 1423, constitutum sit, Episcoporum conferentia debet tribunal secundae instantiae, probante Sede Apostolica, constituere, nisi dioeceses sint omnes eiusdem archidioecesis suffraganeae.

§ 2. Episcoporum conferentia potest, probante Sede Apostolica, unum vel plura tribunalia secundae instantiae constituere, etiam praeter casus de quibus in § 1.

§ 3. Quod attinet ad tribunalia secundae instantiae, de quibus in §§ 1-2, Episcoporum conferentia vel Episcopus ab ea designatus omnes habent potestates, quae Episcopo dioecesano competunt circa suum tribunal.

Can. 1440 — Si competentia ratione gradus, ad normam cann. 1438 et 1439 non servetur, incompetencia iudicis est absoluta.

Can. 1441 — Tribunal secundae instantiae eodem modo quo tribunal primae instantiae constituere debet. Si tamen in primo iudicium gradu, secundum can. 1425, § 4, iudex unicus sententiam tulit, tribunal secundae instantiae collegialiter procedat.

Caput III DE APOSTOLICAE SEDIS TRIBUNALIBUS

Can. 1442 — Romanus Pontifex pro toto orbe catholico iudex est supremus, qui vel per se ipse ius dicit, vel per ordinaria Sedis Apostolicae tribunalia, vel per iudices a se delegatos.

Can. 1443 — Tribunal ordinarium a Romano Pontifice constitutum appellationibus recipiendis est Rota Romana.

Can. 1444 — § 1. Rota Romana iudicat:

1º in secunda instantia, causas quae ab ordinariis tribunalibus primae instantiae diiudicatae fuerint et ad Sanctam Sedem per appellationem legitimam deferantur;

2º in tertia vel ulteriore instantia, causas ab ipsa Rota Romana et ab aliis quibusvis tribunalibus iam cognitas, nisi res iudicata habeatur.

§ 2. Hoc tribunal iudicat etiam in prima instantia causas de quibus in can. 1405, § 3, aliasve quas Romanus Pontifex sive motu proprio, sive ad instantiam partium ad suum tribunal advocaverit et Rotae Romanae commiserit; easque, nisi aliud cautum sit in commissi muneric rescripto, ipsa Rota iudicat etiam in secunda et ulteriore instantia.

Kan. 1439 — § 1. Če je katero sodišče prve stopnje po določbi kan. 1423 ustanovljeno kot skupno za več škofij, mora škofovská konferenca z odobritvijo apostolskega sedeža ustanoviti sodišče druge stopnje, razen če so vse škofije podrejene isti nadškofiji.

§ 2. Škofovská konferenca more tudi poleg primerov, o katerih govoriti § 1, z odobritvijo apostolskega sedeža ustanoviti eno ali več sodišč druge stopnje.

§ 3. Škofovská konferenca ali od nje določen škof imata, kar se tiče sodišč druge stopnje, o katerih govorita §§ 1—2, vse oblasti, ki pripadajo krajevnemu škofu glede njegovega sodišča.

Kan. 1440 — Če pristojnost po določbi kan. 1438 in 1439 glede stopnje ni upoštevana, je nepristojnost sodnika absolutna.

Kan. 1441 — Sodišče druge stopnje se mora tako sestaviti kakor sodišče prve stopnje. Če pa je na prvi stopnji sodišča po kan. 1425, § 4 sodnik posameznik izrekel sodbo, naj sodišče druge stopnje vodi postopek zborno.

Tretje poglavje SODIŠČI APOSTOLSKEGA SEDEŽA

Kan. 1442 — Rimski papež je za ves katoliški svet vrhovni sodnik, ki izvršuje sodno oblast sam osebno ali po rednih sodiščih apostolskega sedeža ali po sodnikih, ki jih pooblašti.

Kan. 1443 — Redno sodišče, ki ga je rimski papež ustanovil za sprejemanje prizivov, je rimska rota.

Kan. 1444 — § 1. Rimska rota sudi:

1. na drugi stopnji v zadevah, ki so jih razsodila redna sodišča prve stopnje in se svetemu sedežu predložijo v zakonitem prizivu;

2. na tretji ali nadaljnji stopnji v zadevah, ki jih je že pre-sodila sama rimska rota in katerakoli druga sodišča, razen če naj stvar velja za pravnomočno rešeno zadevo.

§ 2. To sodišče sudi tudi na prvi stopnji v zadevah, ki se omenjajo v kan. 1405, § 3, ali v drugih, ki jih je rimski papež po lastnem nagibu ali na prošnjo strank pritegnil pred svoje sodišče in izročil rimske roti; o njih pa sudi rota sama tudi na drugi in nadaljnji stopnji, če ni v reskriptu o zaupani nalogi določeno kaj drugega.

Can. 1445 — § 1. Supremum Signaturae Apostolicae Tribunal cognoscit:

1° querelas nullitatis et petitiones restitutionis in integrum et alios recursus contra sententias rotales;

2° recursus in causis de statu personarum, quas ad novum examen Rota Romana admittere renuit;

3° exceptiones suspicionis aliasque causas contra Auditores Rotae Romanae propter acta in exercitio ipsorum muneris;

4° conflictus competentiae de quibus in can. 1416.

§ 2. Ipsum Tribunal videt de contentionibus ortis ex actu potestatis administrativa ecclesiasticae ad eam legitimate delatis, de aliis controversiis administrativis quae a Romano Pontifice vel a Romanae Curiae dicasteriis ipsi deferantur, et de conflictu competentiae inter eadem dicasteria.

§ 3. Supremi huius Tribunalis praeterea est:

1° rectae administrationi iustitiae invigilare et in advocatos vel procuratores, si opus sit, animadvertere;

2° tribunalium competentiam prorogare;

3° promovere et approbare erectionem tribunalium, de quibus in cann. 1423 et 1439.

Titulus III

DE DISCIPLINA IN TRIBUNALIBUS SERVANDA

Caput I

DE OFFICIO IUDICUM ET TRIBUNALIS MINISTRORUM

Can. 1446 — § 1. Christifideles omnes, in primis autem Episcopi, sedulo annitantur ut, salva iustitia, lites in populo Dei, quantum fieri possit, vitentur et pacifice quam primum componantur.

§ 2. Iudex in limine litis, et etiam quolibet alio momento, quotiescumque spem aliquam boni exitus perspicit, partes hortari et adiuvare ne omittat, ut de aequa controversiae solutione quaerenda communis consilio current, viisque ad hoc propositum idoneas ipsis indicet, gravibus quoque hominibus ad mediationem adhibitis.

§ 3. Quod si circa privatum partium bonum lis versetur, dispiciat iudex num transactione vel arbitrorum iudicio, ad normam cann. 1713—1716, controversia finem habere utiliter possit.

Kan. 1445 — § 1. Vrhovno sodišče apostolske signature rešuje:

1. ničnostne pritožbe in prošnje za vrnitev v prejšnje stanje in druge pritožbe proti sodbam rote;

2. pritožbe v zadevah o statusu oseb, ki jih rimska rota ni sprejela v novo sojenje;

3. ugovore nezaupanja in druge ugovore zoper sodnike zasliševalce rimske rote zaradi dejanj pri izvrševanju njihove naloge;

4. spore glede pristojnosti, ki se omenjajo v kan. 1416.

§ 2. Isto sodišče presoja v sporih, nastalih iz dejavnosti cerkvene upravne oblasti, ki so mu zakonito predloženi, v drugih upravnih sporih, ki jih rimske papež ali uradi rimske kurije njemu predložijo in v sporu o pristojnosti med temi uradi.

§ 3. Poleg tega je naloga tega vrhovnega sodišča:

1. nadzirati pravilno izvajanje sodstva in kaznovati odvetnike ali zastopnike, če je potrebno;

2. podaljšati pristojnost sodišč;

3. pospeševati in potrjevati ustanavljanje sodišč, ki se omenjajo v kan. 1423 in 1439.

Tretji naslov SODNI RED

Prvo poglavje

SLUŽBA SODNIKOV IN SODNIH USLUŽBENCEV

Kan. 1446 — § 1. Vsi verniki, predvsem pa škopje, naj se vneto trudijo, da se ob neokrnjeni pravičnosti spori med božjim ljudstvom kolikor je mogoče preprečujejo in čimprej mirno poravnavajo.

§ 2. Sodnik naj na začetku postopka in tudi v vsakem drugem trenutku, kadar vidi kako upanje za dober izid, ne opusti spodbujati stranki in jima pomagati, da skušata po skupnem posvetovanju poiskati pravšno rešitev spora in jima tudi pokaže v ta namen primerna pota, ko za posredovanje privzame resne ljudi.

§ 3. Če gre za spor o zasebni dobrini strank, naj sodnik presodi, ali bi bilo mogoče spor uspešno končati s poravnavo ali sodbo razsodnikov po določbi kan. 1713—1716.

Can. 1447 — Qui causae interfuit tamquam iudex, promotor iustitiae, defensor vinculi, procurator, advocatus, testis aut peritus, nequit postea valide eandem causam in alia instantia tamquam iudex definire aut in eadem munus assessoris sustinere.

Can. 1448 — § 1. Iudex cognoscendam ne suscipiat causam, in qua ratione consanguinitatis vel affinitatis in quolibet gradu lineae rectae et usque ad quartum gradum lineae collateralis, vel ratione tutelae et curatelae, intimae vitae consuetudinis, magnae simultatis, vel lucri faciendi aut damni vitandi, aliquid ipsius intersit.

§ 2. In iisdem adiunctis ab officio suo abstinere debent iustitiae promotor, defensor vinculi, assessor et auditor.

Can. 1449 — § 1. In casibus, de quibus in can. 1448, nisi iudex ipse abstineat, pars potest eum recusare.

§ 2. De recusatione videt Vicarius iudicialis; si ipse recusetur, videt Episcopus qui tribunali praest.

§ 3. Si Episcopus sit iudex et contra eum recusatio opponatur, ipse abstineat a iudicando.

§ 4. Si recusatio opponatur contra promotorem iustitiae, defensorem vinculi aut alios tribunalis ministros, de hac exceptione videt praeses in tribunali collegiali vel ipse iudex, si unicus sit.

Can. 1450 — Recusatione admissa, personae mutari debent, non vero iudicii gradus.

Can. 1451 — § 1. Quaestio de recusatione expeditissime definienda est, auditis partibus, promotore iustitiae vel vinculi defensore, si intersint, neque ipsi recusati sint.

§ 2. Actus positi a iudice antequam recusetur, validi sunt; qui autem positi sunt post propositam recusationem, rescindi debent, si pars petat intra decem dies ab admissa recusatione.

Can. 1452 — § 1. In negotio quod privatorum solummodo interest, iudex procedere potest dumtaxat ad instantiam partis. Causa autem legitime introducta, iudex procedere potest et debet etiam ex officio in causis penalibus aliquique, quae publicum Ecclesiae bonum aut animalium salutem respiciunt.

§ 2. Potest autem praeterea index partium neglegentiam in probationibus afferendis vel in exceptionibus opponendis supplere, quoties id necessarium censeat ad vitandam graviter iniustam sententiam, firmis praescriptis can. 1600.

Can. 1453 — Iudices et tribunalia current ut quam primum, salva iustitia, causae omnes terminentur, utque in tribunali primae instan-

Kan. 1447 — Kdor se je udeležil pravde kot sodnik, pravnik, branilec vezi, zastopnik, odvetnik, priča ali izvedenec, ne more v isti zadevi na drugi stopnji pozneje veljavno odločati kot sodnik ali na njej prevzeti nalogo prisednika.

Kan. 1448 — § 1. Sodnik naj ne sprejme sojenja v zadevi, v kateri je kaj prizadet zaradi sorodstva ali svašča v kateremkoli kolenu ravne črte in do četrtega kolena stranske črte ali zaradi varušča ali skrbstva, tesne prijateljske vezi, velikega sovrašča ali pridobitve koristi ali odvrnitve škode.

§ 2. V istih okoliščinah se morajo vzdržati izvrševanja svoje službe pravnik, branilec vezi, prisednik in sodnik zaslijevalec.

Kan. 1449 — § 1. V primerih, ki so omenjeni v kan. 1448, lahko stranka sodnika odkloni, če se že sodnik sam ne vzdrži.

§ 2. O odklonitvi odloča sodni vikar; če je on odklonjen, odloča škof, ki predseduje sodišču.

§ 3. Če naj bo škof sodnik in se zoper njega uveljavlja odklonitev, naj se sam vzdrži sojenja.

§ 4. Če se uveljavlja odklonitev zoper pravnika, branilca vezi ali druge sodne uslužbence, o tem ugovoru odloča predsednik sodnega zabora ali sam sodnik, če sodi kot posameznik.

Kan. 1450 — Če se odklonitev dopusti, je treba zamenjati osebe, ne pa stopnjo sodišča.

Kan. 1451 — § 1. Vprašanje glede odklonitve je treba kar najhitreje rešiti, ko se zaslišijo stranki, pravnik ali branilec vezi, če sta udeležena in nista sama odklonjena.

§ 2. Dejanja, ki jih je sodnik izvršil, preden je prišlo do odklonitve, so veljavna; tista, ki so bila izvršena po predloženi odklonitvi, se morajo razveljaviti, če stranka vloži zahtevo v roku desetih dni, odkar je bila odklonitev dopuščena.

Kan. 1452 — § 1. V zadevi, ki se tiče le zasebnikov, more sodnik voditi postopek samo na zahtevo stranke. Ko pa je zakonito uveden, more in mora sodnik voditi postopek tudi po uradni dolžnosti v kazenskih zadevah in v drugih, ki se tičejo javnega blagra Cerkve ali blagra duš.

§ 2. Sodnik pa more poleg tega dopolniti vnemarnost strank pri predložitvi dokazov ali uveljavljanju ugovorov, kadar ima to za potrebno, da prepreči hudo krivično sodbo, veljajo pa predpisi kan. 1600.

Kan. 1453 — Sodniki in sodišča naj skrbijo, da se vse zadeve ob neokrnjeni pravičnosti čimprej zaključijo in da pri sodišču prve

tiae ultra annum ne protrahantur, in tribunali vero secundae instan-
tiae, ultra sex menses.

Can. 1454 — Omnes qui tribunal constituunt aut eidem opem fer-
unt, iusurandum de munere rite et fideliter implendo praestare debent.

Can. 1455 — § 1. In iudicio poenali semper, in contentioso autem si ex revelatione alicuius actus processualis praeiudicium partibus obvenire possit, iudices et tribunalis adiutores tenentur ad secretum officii servandum.

§ 2. Tenentur etiam semper ad secretum servandum de discussio-
ne quae inter iudices in tribunali collegiali ante ferendam sententiam habetur, tum etiam de variis suffragiis et opinionibus ibidem prolatis, firmo praescripto can. 1609, § 4.

§ 3. Immo, quoties natura causae vel probationum talis sit ut ex actorum vel probationum evulgatione aliorum fama periclitetur, vel praebeatur ansa dissidiis, aut scandalum aliudve id genus incommo-
dum oriatur, iudex poterit testes, peritos, partes earumque advocatos vel procuratores iureiurando astringere ad secretum servandum.

Can. 1456 — Iudex et omnes tribunalis administri, occasione agen-
di iudicii, dona quaevis acceptare prohibentur.

Can. 1457 — § 1. Iudices qui, cum certe et evidenter competentes sint, ius reddere recusent, vel nullo suffragante iuris praescripto se competentes declarant atque causas cognoscant ac definiant, vel se-
creti legem violent, vel ex dolo aut gravi neglegentia aliud litiganti-
bus damnum inferant, congruis poenis a competenti auctoritate puniri possunt, non exclusa officii privatione.

§ 2. Iisdem sanctionibus subsunt tribunalis ministri ex adiutores, si officio suo, ut supra, defuerint; quos omnes etiam iudex punire potest.

Caput II DE ORDINE COGNITIONUM

Can. 1458 — Causae cognoscenda sunt eo ordine quo fuerunt propositae et in albo inscriptae, nisi ex iis aliqua celerem prae ceteris expeditionem exigat, quod quidem peculiari decreto, rationibus suf-
fusto, statuendum est.

Can. 1459 — § 1. Vitia, quibus sententiae nullitas haberi potest, in quolibet iudicii statu vel gradu excipi possunt itemque a iudice ex officio declarari.

stopnje ne bodo trajale nad eno leto, pri sodišču druge stopnje pa ne nad šest mesecev.

Kan. 1454 — Vsi, ki sestavljajo sodišče ali so mu v pomoč, morajo priseči, da bodo nalogi pravilno in vestno opravljeni.

Kan. 1455 — § 1. V kazenskem postopku so sodniki in sodni po-
močniki vedno dolžni varovati uradno tajnost, v pravdnem pa, če bi iz odkritja kakega procesnega dejanja mogla za stranki nastati škoda.

§ 2. Dolžni so tudi vedno varovati tajnost o razpravljanju, ki je med sodniki v sodnem zboru pred izrekom sodbe, kakor tudi o različnih glasovanjih in mnenjih, ki so bila pri tem izrečena, velja pa predpis kan. 1609, § 4.

§ 3. Kadar je narava zadeve ali dokazov takšna, da bi moglo zaradi objave spisov ali dokazov trpeti dobro ime drugih, ali bi bilo to povod za spore, ali bi nastalo pohujšanje ali kakšna druga te vrste nevšečnost, lahko sodnik priče, izvedence, stranke in njihove odvetnike ali zastopnike s prisego zaveže k molčečnosti.

Kan. 1456 — Sodniku in vsem sodnim uslužencem je pri izvr-
ševanju sodstva prepovedano sprejemati kakršnakoli darila.

Kan. 1457 — § 1. Sodnike, ki se branijo soditi, čeprav so gotovo in očitno pristojni, ali se brez opore v kakšnem pravnem predpisu razglasijo za pristojne in zadeve preiskujejo ter razsojajo, ali kršijo zakon tajnosti, ali prizadenejo naklepno ali iz velike malomarnosti pravdnim strankam drugo škodo, jih more pristojna oblast kaznovati s primernimi kaznimi, ne izvzemši odvzem službe.

§ 2. Iste sankcije veljajo za sodne uslužence in pomočnike, če zanemarijo svojo službo, kakor je zgoraj navedeno; vse te more kaznovati tudi sodnik.

Drugo poglavje

VRSTNI RED PRI REŠEVANJU ZADEV

Kan. 1458 — Pravdne stvari se morajo reševati po istem redu, kakor so bile predložene in vpisane v seznam, razen če katera med njimi zahteva hitrejšo rešitev kot druge, kar pa je treba ugotoviti s posebno odločbo, podprtto z razlogi.

Kan. 1459 — § 1. Zoper kršitve, zaradi katerih more biti sodba nična, je mogoče ugovarjati pri kakršnemkoli stanju ali stopnji so-
jenja in enako jih more sodnik razglasiti po uradni dolžnosti.

§ 2. Praeter casus de quibus in § 1, exceptiones dilatoriae, eae praesertim quae respiciunt personas et modum iudicii, proponendae sunt ante contestationem litis, nisi contestata iam lite emerserint, et quam primum definiendae.

Can. 1460 — § 1. Si exceptio proponatur contra iudicis competentiā, hac de re ipse iudex videre debet.

§ 2. In casu exceptionis de incompetentiā relativa, si iudex se competentem pronuntiet, eius decisio non admittit appellationem, at non prohibentur querela nullitatis et restitutio in integrum.

§ 3. Quod si iudex se incompetentem declareret, pars quae se gravatam reputat, potest intra quindecim dies utiles provocare ad tribunal appellationis.

Can. 1461 — Iudex in quovis stadio causae se absolute incompetentem agnoscens, suam incompetentiam declarare debet.

Can. 1462 — § 1. Exceptiones rei iudicatae, transactionis et aliae peremptoriae quae dicuntur *litis finitae*, proponi et cognosci debent ante contestationem litis; qui serius eas oposuerit, non est reicendus, sed condemnetur ad expensas, nisi probet se oppositionem maliōse non distulisse.

§ 2. Aliae exceptiones peremptoriae proponantur in contestatione litis, et suo tempore tractandae sunt secundum regulas circa quaestiones incidentes.

Can. 1463 — § 1. Actiones reconventionales proponi valide nequeunt, nisi intra triginta dies a lite contestata.

§ 2. Eadem autem cognoscantur simul cum conventionali actione, hoc est pari gradu cum ea, nisi eas separatim cognoscere necessarium sit aut iudex id opportunius existimaverit.

Can. 1464 — Quaestiones de cautione pro expensis iudicialibus praestanda aut de concessione gratuitī patrocinii, quod statim ab initio postulatum fuerit, et aliae huiusmodi regulariter videndae sunt ante litis contestationem.

Caput III DE TERMINIS ET DILATIONIBUS

Can. 1465 — § 1. Fatalia legis quae dicuntur, id est termini permendis iuribus lege constituti, prorogari non possunt, neque valide, nisi potentibus partibus, coaretari.

§ 2. Razen primerov, ki so omenjeni v § 1, je treba odložilne ugovore, zlasti tiste, ki se tičejo oseb in načina sodnega postopka, predložiti pred ugotavljanjem pravdnega spora, razen če so se povjavili med ugotavljanjem spora, in jih je treba čimprej rešiti.

Kan. 1460 — § 1. Če se ugovor vloži proti sodnikovi pristojnosti, mora o tej stvari odločiti sodnik sam.

§ 2. Če se sodnik ob ugovoru o relativni nepristojnosti razglasí za pristojnega, zoper njegovo odločitev ni dopuščen priziv, ni pa prepovedana ničnostna tožba in vrnitev v prejšnje stanje.

§ 3. Če se sodnik razglasí za nepristojnega, se more stranka, ki se čuti prizadeto, v petnajstih uporabnih dneh pritožiti na prizivno sodišče.

Kan. 1461 — Sodnik, ki v kateremkoli stanju zadeve ugotovi, da je absolutno nepristojen, mora svojo nepristojnost razglasiti.

Kan. 1462 — § 1. Ugovori pravnomočno rešene zadeve, poravnave in drugi tako imenovani strogi ugovori o *končanem sporu* se morajo vlagati in reševati pred ugotavljanjem pravdnega spora; če jih kdo uveljavlja pozneje, se ne sme zavrniti, marveč naj se obsodi, da nosi stroške, razen če dokaže, da z uveljavljivijo ni zlobno odlašal.

§ 2. Drugi strogi ugovori se morajo vložiti pri ugotavljanju pravdnega spora in jih je treba pravočasno obravnavati po pravilih o vmesnih vprašanjih.

Kan. 1463 — § 1. Nasprotnih tožb ni mogoče veljavno vložiti, razen v tridesetih dneh od ugotovitve pravdnega spora.

§ 2. Obravnavajo pa naj se hkrati z glavno tožbo, to se pravi, na isti stopnji z njo, razen če je potrebno, ali po sodnikovem mnjenju primernejše, da se obravnavajo ločeno.

Kan. 1464 — Vprašanja o položitvi varščine za sodne stroške ali o podelitvi pravice ubogih, ki je bila takoj na začetku zaprošena, in druga podobna je treba praviloma odločiti pred ugotavljanjem pravdnega spora.

Tretje poglavje ROKI IN PODALJŠANJA

Kan. 1465 — § 1. Tako imenovanih zakonitih strogih rokov, to je takšnih, ki so po zakonu določeni, da v njih ugasnejo pravice, ni mogoče podaljšati, ne veljavno skrajšati, razen če stranke prosijo.

§ 2. Termini autem iudiciales et conventionales, ante eorum lapsum, poterunt, iusta intercedente causa, a iudice, auditis vel petentiibus partibus, prorogari, numquam autem, nisi partibus consentientibus, valide coarctari.

§ 3. Caveat tamen iudex ne nimis diuturna lis fiat ex prorogatione.

Can. 1466 — Ubi lex terminos haud statuat ad actus processuales peragendos, iudex illos praefinire debet, habita ratione naturae uniuscuiusque actus.

Can. 1467 — Si die ad actum iudicialem indicto vacaverit tribunal, terminus intellegitur prorogatus ad primum sequentem diem non feriatum.

Caput IV DE LOCO IUDICII

Can. 1468 — Uniuscuiusque tribunalis sedes sit, quantum fieri potest, stabilis, quae statutis horis pateat.

Can. 1469 — § 1. Iudex e territorio suo vi expulsus vel a iurisdictione ibi exercenda impeditus, potest extra territorium iurisdictionem suam exercere et sententiam ferre, certiore tamen hac de re facto Episcopo dioecesano.

§ 2. Praeter casum de quo in § 1, iudex, ex iusta causa et auditis partibus, potest ad probationes acquirendas etiam extra proprium territorium se conferre, de licentia tamen Episcopi dioecesani loci adeundi et in sede ab eodem designata.

Caput V DE PERSONIS IN AULAM ADMITTENDIS ET DE MODO CONFICIENDI ET CONSERVANDI ACTA

Can. 1470 — § 1. Nisi aliter lex particularis caveat, dum causae coram tribunali aguntur, ii tantummodo adsint in aula quos lex aut iudex ad processum expediendum necessarios esse statuerit.

§ 2. Omnes iudicio assistentes, qui reverentiae et oboedientiae tribunalis debitae graviter defuerint, iudex potest congruis poenis ad officium reducere, advocatos praeterea et procuratores etiam a munere apud tribunalia ecclesiastica exercendo suspendere.

§ 2. Sodniške in dogovorjene roke more sodnik, preden se iztečejo, podaljšati, če nastopi upravičen razlog, ko zasliši stranki ali na njuno prošnjo, nikdar pa jih veljavno skrajšati, razen če stranki soglašata.

§ 3. Vendar naj sodnik pazi, da pravda zaradi podaljšanja ne bo predolgo trajala.

Kan. 1466 — Kjer zakon ne določa rokov za izvršitev procesnih dejanj, jih mora sodnik vnaprej določiti, ko upošteva naravo vsakega opravila.

Kan. 1467 — Če na dan, ki je določen za napovedano sodno opravilo, sodišče ne uraduje, velja, da je rok podaljšan na prvi naslednji nepraznični dan.

Četrto poglavje

KRAJ SOJENJA

Can. 1468 — Vsako sodišče naj ima, kolikor je mogoče, stalni sedež, ki naj bo odprt ob določenih urah.

Kan. 1469 — § 1. Sodnik, ki je s silo izgnan s svojega ozemlja ali oviran, da bi tam izvrševal sodstvo, more svojo oblast izvrševati in izrekati sodbe zunaj ozemlja, vendar mora o tem obvestiti krajevnega škofa.

§ 2. Razen primera, ki ga omenja § 1, more sodnik iz upravičenega razloga in po zaslišanju strank iti izven lastnega ozemlja, da opravi dokazni postopek, vendar z dovoljenjem krajevnega škofa kraja, kamor naj pride, in na sedežu, ki ga le-ta določi.

Peto poglavje

OSEBE, KI IMAJO PRISTOP V SODNO DVORANO, IN NAČIN, KAKO SE SESTAVLJAJO IN HRANIJO SPISI

Kan. 1470 — § 1. Med obravnavanjem zadeve na sodišču, razen če območni zakon določa drugače, smejo biti v dvorani navzoči letisti, za katere določa zakon ali sodnik, da so za potek postopka potrebni.

§ 2. Sodnik more vse pri sojenju navzoče, ki bi se težko pregrešili proti sodišču dolžnemu spoštovanju in poslušnosti, s primerimi kaznimi pripraviti k izpolnjevanju dolžnosti, odvetnikom in zastopnikom pa more poleg tega odvzeti tudi opravljanje službe pri cerkvenih sodiščih.

Can. 1471 — Si qua persona interroganda utatur lingua iudici vel partibus ignota, adhibetur interpres iuratus a iudice designatus. Declarationes tamen scripto redigantur lingua originaria et translatio addatur. Interpres etiam adhibetur si surdus vel mutus interrogari debet, nisi forte malit iudex quaestionibus a se datis scripto respondereat.

Can. 1472 — § 1. Acta iudicialia, tum quae meritum quaestionis respiciunt, seu acta causae, tum quae ad formam procedendi pertinent, seu acta processus, scripto redacta esse debent.

§ 2. Singula folia actorum numerentur et authenticitatis signum muniantur.

Can. 1473 — Quoties in actis iudicialibus partium aut testium subscriptio requiritur, si pars aut testis subscribere nequeat vel nolit, id in ipsis actis adnotetur, simulque iudex et notarius fidem faciant actum ipsum de verbo ad verbum parti aut testi perlectum fuisse, et partem aut testem vel non potuisse vel noluisse subscribere.

Can. 1474 — § 1. In casu appellationis, actorum exemplar, fide facta a notario de eius authenticitate, ad tribunal superiorius mittatur.

§ 2. Si acta exarata fuerint lingua tribunali superiori ignota, transferantur in aliam eidem tribunali cognitam, cautelis adhibitis, ut de fideli translatione constet.

Can. 1475 — § 1. Iudicio expleto, documenta quae in privatorum dominio sunt, restitu debent, retento tamen eorum exemplari.

§ 2. Notarii et cancellarius sine iudicis mandato tradere prohibent exemplar actorum iudicialium et documentorum, quae sunt processui acquisita.

Titulus IV DE PARTIBUS IN CAUSA

Caput I DE ACTORE ET DE PARTE CONVENTA

Can. 1476 — Quilibet, sive baptizatus sive non baptizatus, potest in iudicio agere; pars autem legitime conventa respondere debet.

Can. 1477 — Licet actor vel pars conventa procuratorem vel advocatum constituerit, semper tamen tenetur in iudicio ipsem adesse ad praescriptum iuris vel iudicis.

Kan. 1471 — Če kaka oseba, ki jo je treba izprašati, govori jezik, ki ga sodnik ali stranki ne razumejo, naj se privzame od sodnika določeni zapriseženi tolmač. Vendar naj se izjave sestavijo pismeno v izvirnem jeziku in doda prevod. Tolmač naj se tudi privzame, če je treba izprašati gluhega ali nemega, razen če je sodniku morebiti ljubše, da mu odgovarja na njegova pismena vprašanja.

Kan. 1472 — § 1. Sodna dejanja, tako tista, ki zadevajo bistvo vprašanja, to je dejanja, ki se tičejo stvari same, kakor tista, ki spadajo k obliki postopka, to je procesna dejanja, se morajo opraviti pismeno.

§ 2. Posamezne liste sodnih spisov je treba oštrevilčiti in opremiti z znakom pristnosti.

Kan. 1473 — Če stranka ali priča, kadar se v sodnih spisih zahteva podpis strank ali prič, ne more ali noče podpisati, naj se to v samih spisih omeni in hkrati naj sodnik in notar potrdita, da so bili spisi sami stranki ali priči dobesedno prebrani in da stranka ali priča ni mogla ali ni hotela podpisati.

Kan. 1474 — § 1. V primeru priziva je treba prepis spisov z ovetrivojo notarja o njegovi pristnosti poslati višjemu sodišču.

§ 2. Če so bili spisi sestavljeni v jeziku, ki ga višje sodišče ne razume, naj se prevedejo v drug jezik, ki ga to sodišče razume, ob uporabi primernih ukrepov, da je zagotovljena točnost prevoda.

Kan. 1475 — § 1. Ko je postopek končan, je treba listine, ki so v zasebni lasti, vrniti, vendar se zadrži njihov prepis.

§ 2. Notarjem in kanclerju je prepovedano brez sodnikovega naročila izročiti prepis sodnih spisov in listin, ki so bile pridobljene za postopek.

Četrti naslov PRAVDNE STRANKE

Prvo poglavje TOŽNIK IN TOŽENA STRANKA

Kan. 1476 — Vsakdo, bodisi krščen ali nekrščen, more nastopiti kot tožnik; stranka pa, ki je zakonito tožena, mora odgovarjati.

Kan. 1477 — Čeprav si je tožnik ali tožena stranka postavila zastopnika ali odvetnika, vendar mora biti po predpisu prava ali sodnika vedno sama navzoča pred sodiščem.

Can. 1478 — § 1. Minores et ii, qui rationis usu destituti sunt, stare in iudicio tantummodo possunt per eorum parentes aut tutores vel curatores, salvo praescripto § 3.

§ 2. Si iudex existimet minorum iura esse in conflictu cum iuribus parentum vel tutorum vel curatorum, aut hos non satis tueri posse ipsorum iura, tunc stent in iudicio per tutorem vel curatorem a iudice datum.

§ 3. Sed in causis spiritualibus et cum spiritualibus conexis, si minores usum rationis assecuti sint, agere et respondere queunt sine parentum vel tutoris consensu, et quidem per se ipsi, si aetatem quatuordecim annorum expleverint; secus per curatorem a iudice constitutum.

§ 4. Bonis interdicti, et ii qui minus firmae mentis sunt, stare in iudicio per se ipsi possunt tantummodo ut de propriis delictis respondeant, aut ad praescriptum iudicis; in ceteris agere et respondere debent per suos curatores.

Can. 1479 — Quoties adest tutor aut curator ab auctoritate civili constitutus, idem potest a iudice ecclesiastico admitti, auditio, si fieri potest, Episcopo dioecesano eius cui datus est; quod si non adsit aut non videatur admittendus, ipse iudex tutorem aut curatorem pro causa designabit.

Can. 1480 — § 1. Personae iuridicae in iudicio stant per suos legitimos reprezentantes.

§ 2. In casu vero defectus vel neglegentiae reprezentantis, potest ipse Ordinarius per se vel per alium stare in iudicio nomine personarum iuridicarum, quae sub eius potestate sunt.

Caput II

DE PROCURATORIBUS AD LITES ET ADVOCATIS

Can. 1481 — § 1. Pars libere potest advocatum et procuratorem sibi constituere; sed praeter casus in §§ 2 et 3 statutos, potest etiam per se ipsa agere et respondere, nisi iudex procuratoris vel advocati ministerium necessarium existimaverit.

§ 2. In iudicio poenali accusatus aut a se constitutum aut a iudice datum semper habere debet advocatum.

§ 3. In iudicio contentioso, si agatur de minoribus aut de iudicio in quo bonum publicum vertitur, exceptis causis matrimonialibus, iudex parti carenti defensorem ex officio constituat.

Kan. 1478 — § 1. Mladoletni in tisti, ki ne morejo razumno ravnati, morejo pred sodiščem nastopiti samo po svojih starših, varuhih ali skrbnikih, velja pa predpis § 3.

§ 2. Če sodnik meni, da so pravice mladoletnih v navzkrižju s pravicami staršev, varuhov ali skrbnikov, ali da ti ne morejo dovolj varovati njihovih pravic, tedaj naj nastopijo pred sodiščem po varahu ali skrbniku, ki ga določi sodnik.

§ 3. Toda v duhovnih in z duhovnimi povezanih zadevah morejo mladoletniki, če morejo razumno ravnat, nastopati in odgovarjati brez privolitve staršev ali skrbnika in sicer sami osebno, če so dopolnili štirinajst let starosti; sicer pa po skrbniku, ki ga postavi sodnik.

§ 4. Sodno preklicani in duševno manj sposobni morejo sami osebno le toliko nastopati pred sodiščem, da odgovarjajo za svoja kazniva dejanja, ali na ukaz sodnika; v drugih zadevah morajo tožiti in biti toženi po svojih skrbnikih.

Kan. 1479 — Kadar je navzoč varuh ali skrbnik, ki ga je postavila civilna oblast, ga more cerkveni sodnik dopustiti, ko po možnosti poizve za mnenje krajevnega škofa tistega, komur je postavljen; če ga pa ni ali se zdi, da ga ne sme dopustiti, bo sodnik sam določil varuha ali skrbnika za zadevo.

Kan. 1480 — § 1. Pravne osebe nastopajo pred sodiščem po svojih zakonitih predstavnikih.

§ 2. V primeru, da ni predstavnika ali je ta vnemaren, more ordinarij sam osebno ali po drugem nastopiti pred sodiščem v imenu pravnih oseb, ki so pod njegovo oblastjo.

Drugo poglavje

PRAVDNI ZASTOPNIKI IN ODVETNIKI

Kan. 1481 — § 1. Stranka si more svobodno določiti odvetnika in zastopnika; toda razen v §§ 2 in 3 določenih primerih more tudi sama nastopati kot tožnik in tožena stranka, razen če sodnik meni, da je sodelovanje zastopnika ali odvetnika potrebno.

§ 2. V kazenski zadevi mora obtoženec vedno imeti odvetnika, ki ga postavi sam ali pa mu ga da sodnik.

§ 3. Če gre v sporni zadevi za mladoletnike ali za javni blagor, izvzemši zakonske pravde, naj sodnik po uradni dolžnosti dodeli branilca stranki, ki ga nima.

Can. 1482 — § 1. Unicum sibi quisque potest constituere procuratorem, qui nequit alium sibimet substituere, nisi expressa facultas eidem facta fuerit.

§ 2. Quod si tamen, iusta causa suadente, plures ab eodem consti-tuantur, hi ita designentur, ut detur inter ipsos locus praeventio-ni.

§ 3. Advocati autem plures simul constitui queunt.

Can. 1483 — Procurator et advocatus esse debent aetate maiores et bonae famae; advocatus debet praeterea esse catholicus, nisi Episcopius dioecesanus aliter permittat, et doctor in iure canonico, vel alioquin vere peritus et ab eodem Episcopo approbatus.

Can. 1484 — § 1. Procurator et advocatus antequam munus susci-piant, mandatum authenticum apud tribunal deponere debent.

§ 2. Ad juris tamen extinctionem impediendam iudex potest pro-curatorem admittere etiam non exhibito mandato, praestita, si res ferat, idonea cautione; actus autem qualibet vi caret, si intra termi-num peremptorium a iudice statuendum, procurator mandatum rite non exhibeat.

Can. 1485 — Nisi speciale mandatum habuerit, procurator non po-test valide renuntiare actioni, instantiae vel actis iudicibus, nec transigere, pacisci, compromittere in arbitros et generatim ea agere pro quibus ius requirit mandatum speciale.

Can. 1486 — § 1. Ut procuratoris vel advocati remotio effectum sortiatur, necesse est ipsis intimetur, et, si lis iam contestata fuerit, iudex et aduersa pars certiores facti sint de remotione.

§ 2. Lata definitiva sententia, ius et officium appellandi, si man-dans non renuat, procuratori manet.

Can. 1487 — Tum procurator tum advocatus possunt a iudice, da-to decreto, repelli sive ex officio sive ad instantiam partis, gravi ta-men de causa.

Can. 1488 — § 1. Vetatur uterque emere litem, aut sibi de immo-dico emolumento vel rei litigiosae parte vindicata pacisci. Quae si fecerint, nulla est pactio, et a iudice poterunt poena pecuniaria mul-tari. Advocatus praeterea tum ab officio suspendi, tum etiam, si reci-divus sit, ab Episcopo, qui tribunalii praeceps, ex albo advocatorum ex-pungii potest.

§ 2. Eodem modo puniri possunt advocati et procuratores qui a competentibus tribunalibus causas, in fraudem legis, subtrahunt ut ab aliis favorabilius definiantur.

Kan. 1482 — § 1. Vsakdo more izbrati samo enega zastopnika, ki pa si ne more postaviti namestnika, razen če je bila ta pravica iz-rečeno dana.

§ 2. Če pa upravičen razlog svetuje, naj jih postavi več, in sicer tako, da tisti, ki prej začne, izključi druge.

§ 3. Mogoče pa je postaviti več odvetnikov hkrati.

Kan. 1483 — Zastopnik in odvetnik morata biti polnoletna in na dobrém glasu; odvetnik mora poleg tega biti katoličan, razen če krajevni škof dovoli drugače, in doktor cerkvenega prava ali dru-gače resnično izveden in potrjen od istega škofa.

Kan. 1484 — § 1. Preden zastopnik ali odvetnik prevzameta na-logo, mora pri sodišču vložiti verodostojno pooblastilo oziroma naročilo.

§ 2. Da pa se prepreči ugasnitev pravice, more sodnik dopustiti zastopnika, četudi ni predložil pooblastila, da je le, če stvar to zahteva, dana primerna varščina; sodno dejanje pa nima nobene moči, če zastopnik v nepodaljšljivem roku, ki ga mora določiti sodnik, po-oblascila ne predloži pravilno.

Kan. 1485 — Zastopnik se brez posebnega pooblastila ne more veljavno odpovedati tožbi, postopku ali sodnim dejanjem in ne iz-vesti poravnavo, se pogoditi, se dogovoriti o razsodnikih in na splošno opraviti dejanj, za katera pravo zahteva posebno pooblastilo.

Kan. 1486 — § 1. Da odstranitev zastopnika ali odvetnika posta-ne učinkovita, se jima mora sporočiti, in če se je ugotovitev pravd-nega spora že izvršila, naj se o odstranitvi obvestita sodnik in na-sprotna stranka.

§ 2. Ko je izdana končna sodba, ima zastopnik pravico in dolž-nost vložiti priziv, če pooblastitelj tega ne odkloni.

Kan. 1487 — Sodnik pa more, vendar iz tehtnega razloga, po-uradni dolžnosti ali na zahtevo stranke z odločbo zavrniti tako za-stopnika kakor odvetnika.

Kan. 1488 — § 1. Vsakemu od obeh je prepovedano odkupiti pravdo ali se pogoditi o čezmerni koristi ali o delu spornega pred-meta. Če sta to storila, je pogodba nična in sodnik ju more kazno-vati z denarno kaznijo. Odvetnika je poleg tega mogoče razrešiti službe in, če je povratnik, ga more škof, ki predseduje sodišču, izbrisati iz seznama odvetnikov.

§ 2. Na isti način je mogoče kaznovati odvetnike in zastopnike, ki z izigravanjem zakona umaknejo pravde pri pristojnih sodiščih, da bi jih druga ugodnejše rešila.

Can. 1489 — Advocati ac procuratores qui ob dona aut pollicitationes aut quamlibet aliam rationem suum officium prodiderint, a patrocinio exercendo suspendantur, et multa pecuniaria aliisve con- gruis poenis plectantur.

Can. 1490 — In unoquoque tribunali, quatenus fieri possit, stabiles patroni constituantur, ab ipso tribunali stipendum recipientes, qui munus advocati vel procuratoris in causis praesertim matrimonialibus pro partibus quae eos seligere malint, exerceant.

Titulus V

DE ACTIONIBUS ET EXCEPTIONIBUS

Caput I

DE ACTIONIBUS ET EXCEPTIONIBUS IN GENERE

Can. 1491 — Quodlibet ius non solum actione munitur, nisi aliud expresse cautum sit, sed etiam exceptione.

Can. 1492 — § 1. Quaevis actio extinguitur praescriptione ad normam iuris aliove legitimo modo, exceptis actionibus de statu personarum, quae numquam extinguuntur.

§ 2. Exceptio, salvo praescripto can. 1462, semper competit et est suapte natura perpetua.

Can. 1493 — Actor pluribus simul actionibus, quae tamen inter se non confligant, sive de eadem re sive de diversis, aliquem convenire potest, si aditi tribunalis competentiam non egrediantur.

Can. 1494 — § 1. Pars conventa potest coram eodem iudice in eodem iudicio contra actorem vel propter causae nexum cum actione principali vel ad submovendam vel ad minuendam actoris petitionem, actionem reconventionalem instituere.

§ 2. Reconventio reconventionis non admittitur.

Can. 1495 — Actio reconventionalis proponenda est iudici coram quo actio prior instituta est, licet ad unam causam dumtaxat delegato vel alioquin relative incompetenti.

Kan. 1489 — Odvetniki in zastopniki, ki bi se zaradi daril, obljud ali iz kakega drugega razloga izneverili svoji službi, naj se razrešijo izvrševanja zastopstva in kaznujejo z denarno kaznijo ali drugimi primernimi kaznimi.

Kan. 1490 — Pri vsakem sodišču naj se, kolikor je to mogoče, postavijo stalni zagovorniki, ki prejemajo nagrado od samega sodišča in naj opravljajo nalogu odvetnika ali zastopnika predvsem v zakonskih pravdah za stranke, ki si jih želijo izbrati.

Peti naslov

TOŽBE IN UGOVORI

Prvo poglavje

TOŽBE IN UGOVORI NA SPLOŠNO

Kan. 1491 — Vsakršno pravico ne varuje le tožba, razen če je izrečeno določeno kaj drugega, marveč tudi ugovor.

Kan. 1492 — § 1. Vsaktera tožba ugasne z zastaranjem po dočabi prava ali na drug zakonit način, izvzete pa so tožbe o statusu oseb, ki nikdar ne ugasnejo.

§ 2. Ugovor je ob veljavnosti predpisa kan. 1462 vedno primeren in je po svoji naravi trajen.

Kan. 1493 — Tožnik more proti toženi stranki hkrati naperiti v isti ali v različnih stvareh več med seboj ne nasprotajočih si tožb, če ne presegajo pristojnosti sodišča, na katero se obrača.

Kan. 1494 — § 1. Tožena stranka more pri istem sodniku vistem postopku ali zaradi povezanosti zadeve z glavno tožbo ali zato, da izpodbjala ali zmanjša tožnikov zahtevek, zoper tožnika naperiti nasprotno tožbo.

§ 2. Nasprotna tožba proti nasprotni tožbi ni dopustna.

Kan. 1495 — Nasprotna tožba se mora vložiti pri sodniku, pri katerem je bila vložena prva tožba, čeprav je ta pooblaščen samo za eno pravdo ali je drugače relativno nepristojen.

Caput II
DE ACTIONIBUS ET EXCEPTIONIBUS IN SPECIE

Can. 1496 — § 1. Qui probabilibus saltem argumentis ostenderit super aliqua re ab alio detenta ius se habere, sibique damnum immovere nisi res ipsa custodienda tradatur, ius habet obtinendi a iudice eiusdem rei sequestrationem.

§ 2. In similibus rerum adiunctis obtinere potest, ut iuris exercitium alicui inhibeatur.

Can. 1497 — § 1. Ad crediti quoque securitatem sequestratio rei admittitur, dummodo de creditoris iure satis constet.

§ 2. Sequestratio extendi potest etiam ad res debitoris quae quolibet titulo apud alias personas reperiantur, et ad debitoris credita.

Can. 1498 — Sequestratio rei et inhibitio exercitii iuris decerni nullatenus possunt, si damnum quod timetur possit aliter reparari et idonea cautio de eo reparando offeratur.

Can. 1499 — Iudex potest ei, cui sequestrationem rei vel inhibitionem exercitii iuris concedit, praeviam imponere cautionem de damnis, si ius suum non probaverit, resarcendis.

Can. 1500 — Ad naturam et vim actionis possessoriae quod attinet, serventur praescripta iuris civilis loci ubi sita est res de cuius possessione agitur.

Pars II
DE IUDICIO CONTENTIOSO

Sectio I
DE IUDICIO CONTENTIOSO ORDINARIO

Titulus I
DE CAUSAE INTRODUCTIONE

Caput I
DE LIBELLO LITIS INTRODUCTORIO

Can. 1501 — Iudex nullam causam cognoscere potest, nisi petitio, ad normam canonum, proposita sit ab eo cuius interest, vel a promotore iustitiae.

Drugo poglavje
POSEBNE TOŽBE IN UGOVORI

Kan. 1496 — § 1. Kdor vsaj z verjetnimi razlogi izkaže, da ima pravico do kake stvari, ki jo drug zadržuje, in da mu grozi škoda, če se ta stvar ne izroči v varstvo, ima pravico doseči, da sodnik odredi začasno upravo te stvari.

§ 2. V podobnih okoliščinah more doseči, da se komu prepove izvrševanje pravice.

Kan. 1497 — § 1. Tudi za zavarovanje terjatve se dovoli začasna uprava stvari, če je le upnikova pravica zadosti izkazana.

§ 2. Začasna uprava se more raztegniti tudi na tiste dolžnikove stvari, ki se iz kakršnegakoli naslova odkrijejo pri drugih osebah, in na dolžnikove terjatve.

Kan. 1498 — Začasne uprave in prepovedi izvrševanja pravice nikakor ni mogoče odrediti, če je mogoče škodo, ki se je kdo boji, drugače popraviti in se za njeno poravnavo ponudi primerna varščina.

Kan. 1499 — Sodnik more tistem, ki mu dovoli začasno upravo stvari ali prepoved izvrševanja pravice, naložiti predhodno varščino za povrnitev škode, če ne bo dokazal svoje pravice.

Kan. 1500 — Kar zadeva naravo in učinek posestne tožbe, naj veljajo predpisi civilnega prava kraja, kjer je predmet, za katerega posest gre.

Drugi del
SPORNI SODNI POSTOPEK

Prvi oddelek
REDNI SPORNI SODNI POSTOPEK

Prvi naslov
UVEDBA PRAVDE

Prvo poglavje
TOŽBENI SPIS

Kan. 1501 — Sodnik ne more soditi nobene zadeve, če ni po dolobi kanonov predložil zahtevka tisti, ki se ga tiče, ali pravnik.

Can. 1502 — Qui aliquem convenire vult, debet libellum competenti iudici exhibere, in quo controversiae obiectum proponatur, et ministerium iudicis expostuletur.

Can. 1503 — § 1. Petitionem oralem iudex admittere potest, quoties vel actor libellum exhibere impediatur vel causa sit facilis investigationis et minoris momenti.

§ 2. In utroque tamen casu iudex notarium iubeat scriptis actum redigere qui actori legendus est et ab eo probandus, quique locum tenet libelli ab actore scripti ad omnes iuris effectus.

Can. 1504 — Libellus, quo lis introducitur, debet:

1° exprimere coram quo iudice causa introducatur, quid petatur et a quo petatur;

2° indicare quo iure innitatur actor et generatim saltem quibus factis et probationibus ad evincenda ea quae asseruntur;

3° subscribi ab actore vel eius procuratore, appositis die, mense et anno, necnon loco in quo actor vel eius procurator habitant, aut residere se dixerint actorum recipiendorum gratia;

4° indicare domicilium vel quasi-domicilium partis conventae.

Can. 1505 — § 1. Iudex unicus vel tribunalis collegialis praeses, postquam viderint et rem esse suaे competentiae et actori legitimam personam standi in iudicio non deesse, debent suo decreto quam primum libellum aut admittere aut reicere.

§ 2. Libellus reici potest tantum:

1° si iudex vel tribunal incompetens sit;

2° si sine dubio constet actori legitimam deesse personam standi in iudicio;

3° si non servata sint praescripta can. 1504, nn. 1-3;

4° si certo pateat ex ipso libello petitionem quolibet carere fundamento, neque fieri posse, ut aliquod ex processu fundamentum appareat.

§ 3. Si libellus reiectus fuerit ob vitia quae emendari possunt, actor novum libellum rite confectum potest eidem iudici denuo exhibere.

§ 4. Adversus libelli reiectionem integrum semper est parti intra tempus utile decem dierum recursum rationibus suffultum interponere vel ad tribunal appellacionis vel ad collegium, si libellus reiectus fuerit a praeside; quaestio autem reiectionis expeditissime definienda est.

Can. 1506 — Si iudex intra messem ab exhibito libello decretum non ediderit, quo libellum admittit vel reicit ad normam can. 1505,

Kan. 1502 — Kdor hoče koga tožiti, mora pristojnemu sodniku izročiti tožbeni spis, v katerem naj navede sporni predmet in prosi sodnika za pomoč.

Kan. 1503 — § 1. Sodnik more dopustiti ustni zahtevek, kadar je tožnik oviran v izročitvi tožbenega spisa, ali je zadevo lahko preiskati in je manjšega pomena.

§ 2. V vsakem od obeh primerov pa naj sodnik naroči notarju, da pismeno napravi zapisnik, ki ga je treba tožniku prebrati in ga mora on odobriti, in ki z vsemi pravnimi učinki nadomešča od tožnika napisani tožbeni spis.

Kan. 1504 — Tožbeni spis, s katerim se uvede pravda, mora:

1. izraziti, pred katerim sodnikom naj se pravda uvede, kaj in od koga se zahteva;

2. navesti, na katero pravico in, vsaj splošno na katera dejstva in dokazila za svoje navedbe se tožnik opira;

3. podpisati tožnik ali njegov zastopnik z dostavitvijo dneva, meseca in leta pa tudi kraja, kjer tožnik ali njegov zastopnik prebivata, ali pravita, da bosta bivala za sprejemanje sodnih spisov;

4. navesti domovališče ali nepravo domovališče tožene stranke.

Kan. 1505 — § 1. Potem ko sta sodnik posameznik ali predsednik sodnega zbora spoznala, da spada stvar v njuno pristojnost in da je tožnik pravdno sposoben, mora tožbeni spis s svojo odločbo čimprej sprejeti ali zavrniti.

§ 2. Tožbeni spis je mogoče zavrniti samo:

1. če sodnik ali sodišče ni pristojno;

2. če je nedvomno ugotovljeno, da tožnik pravdno ni sposoben;

3. če niso upoštevani predpisi kan. 1504, št. 1—3;

4. če je iz samega tožbenega spisa razvidno, da je zahtevek brez vsakršne podlage, in da ni mogoče, da bi se v sodnem postopku pokazala kaka podlaga.

§ 3. Če je bil tožbeni spis zavrnjen zaradi napak, ki jih je mogoče popraviti, more tožnik pred istim sodnikom znova vložiti nov pravilno sestavljen tožbeni spis.

§ 4. Zoper zavrnitev tožbenega spisa ima stranka vedno neokrnjeno pravico v uporabnem času desetih dni vložiti z razlogi podproto pritožbo pri prizivnem sodišču ali sodnem zboru, če je predsednik tožbeni spis zavrnil; vprašanje o zavrnitvi je treba kar najhitreje odločiti.

Kan. 1506 — Če sodnik v enem mesecu, odkar je bil tožbeni spis vložen, ni izdal odločbe, s katero tožbeni spis sprejme ali zavrne po

pars, cuius interest, instare potest ut iudex suo munere fungatur; quod si nihilominus iudex sileat, inutiliter lapsis decem diebus a facta instantia, libellus pro admisso habeatur.

Caput II

DE CITATIONE ET DENUNTIATIONE ACTORUM IUDICIALIUM

Can. 1507 — § 1. In decreto, quo actoris libellus admittitur, debet iudex vel praeses ceteras partes in iudicium vocare seu citare ad litem contestandam, statuens utrum eae scripto respondere debeant an coram ipso se sistere ad dubia concordanda. Quod si ex scriptis responsionibus perspiciat necessitatem partes convocandi, id potest novo decreto statuere.

§ 2. Si libellus pro admisso habetur ad normam can. 1506, decretum citationis in iudicium fieri debet intra viginti dies a facta instantia, de qua in eo canone.

§ 3. Quod si partes litigantes de facto coram iudice se sistant ad causam agendam, opus non est citatione, sed actuarius significet in actis partes iudicio adfuisse.

Can. 1508 — § 1. Decretum citationis in iudicium debet statim parti conventae notificari, et simul ceteris, qui comparere debent, notum fieri.

§ 2. Citationi libellus litis introductory adiungatur, nisi iudex propter graves causas censeat libellum significantum non esse parti, antequam haec deposuerit in iudicio.

§ 3. Si lis moveatur adversus eum qui non habet liberum exercitium suorum iurium, vel liberam administrationem rerum de quibus disceptatur, citatio denuntianda est, prout casus ferat, tutori, curatori, procuratori speciali, seu ei qui ipsius nomine iudicium suspicere tenetur ad normam iuris.

Can. 1509 — § 1. Citationum, decretorum, sententiarum aliorumque iudicialium actorum notificatio facienda est per publicos tabellarios vel alio modo qui tutissimus sit, servatis normis lege particuli statutis.

§ 2. De facto notificationis et de eius modo constare debet in actis.

Can. 1510 — Conventus, qui citatoriam schedam recipere recuset, vel qui impedit quominus citatio ad se perveniat, legitimate citatus habeatur.

določbi kan. 1505, more prizadeta stranka vztrajati, naj sodnik opravi svojo nalogu; če sodnik ne glede na to molči, naj po brezuspešnem preteklu desetih dni, odkar je zahteva vložena, velja tožbeni spis za sprejet.

Drugo poglavje

VABLJENJE IN SPOROČANJE SODNIH DEJANJ

Kan. 1507 — § 1. V odločbi, s katero se sprejme tožbeni spis, mora sodnik ali predsednik poklicati ali pozvati druge stranke pred sodišče k ugotovitvi pravdnega spora, ko določi, ali morajo le-te odgovoriti pismeno ali priti pred njega za ugotovitev spornih točk. Če iz pismenih odgovorov spozna, da je nujno treba sklicati stranki, more to določiti z novo odločbo.

§ 2. Če tožbeni spis po določbi kan. 1506 velja za sprejet, se mora odločba o pozivu pred sodišče izvršiti v dvajsetih dneh od vložitve zahteve, ki jo omenja ta kanon.

§ 3. Vabilo ni potrebno, če pravdni stranki dejansko prideta pred sodnika zaradi pravde, zapisnikar pa naj v spisih zaznamuje, da sta stranki prišli pred sodišče.

Kan. 1508 — § 1. Odločba o vabljenju pred sodišče se mora takoj sporočiti v vednost toženi stranki in hkrati sporočiti drugim, ki morajo priti pred sodišče.

§ 2. Vabilo naj se priloži tožbeni spis, razen če sodnik iz tehnih razlogov meni, da se tožbeni spis stranki ne sme izročiti v vednost, dokler ta ni dala izpovedbe pred sodiščem.

§ 3. Če teče pravda zoper koga, ki ne more svobodno izvrševati svojih pravic, ali stvari, o katerih se razpravlja, ne upravlja svobodno, se mora vabilo glede na primer sporočiti varuhu, skrbniku, posebnemu zastopniku ali tistemu, ki je po določbi prava dolžan v njegovem imenu nastopati pred sodiščem.

Kan. 1509 — § 1. Vročitev vabil, odločb, sodb in drugih sodnih spisov je treba opraviti po pošti ali na drug način, ki je najvarnejši, ravnat pa se je treba po določbah, ki so določene z območnim zakonom.

§ 2. Iz spisov mora biti razvidno dejstvo in način vročitve.

Kan. 1510 — Toženec, ki se brani sprejeti vabilo ali prepreči, da bi vabilo prišlo do njega, velja za zakonito vabljenega.

Can. 1511 — Si citatio non fuerit legitime notificata, nulla sunt acta processus, salvo praescripto can. 1507, § 3.

Can. 1512 — Cum citatio legitime notificata fuerit aut partes coram iudice steterint ad causam agendum:

1° res desinit esse integra;

2° causa fit propria illius iudicis aut tribunalis ceteroquin competentis, coram quo actio instituta est;

3° in iudice delegato firma redditur iurisdictio, ita ut non expiret resolutio iure delegantis;

4° interrupitur praescriptio, nisi aliud cautum sit;

5° lis pendere incipit; et ideo statim locum habet principium «lite pendente, nihil innovetur».

Titulus II DE LITIS CONTESTATIONE

Can. 1513 — § 1. Contestatio litis habetur cum per iudicis decreatum controversiae termini, ex partium petitionibus et responsionibus desumpti, definiuntur.

§ 2. Partium petitiones responsionesque, praeterquam in libello litis introductory, possunt vel in responsione ad citationem exprimi vel in declarationibus ore coram iudice factis; in causis autem difficultioribus partes convocandae sunt a iudice ad dubium vel dubia concordanda, quibus in sententia respondendum sit.

§ 3. Decretum iudicis partibus notificandum est; quae nisi iam consenserint, possunt intra decem dies ad ipsum iudicem recurrere, ut mutetur; quaestio autem expeditissime ipsius iudicis decreto dirimenda est.

Can. 1514 — Controversiae termini semel statuti mutari valide nequeunt, nisi novo decreto, ex gravi causa, ad instantiam partis et auditis reliquis partibus earumque rationibus perpensis.

Can. 1515 — Lite contestata, possessor rei alienae desinit esse bona fidei; ideoque, si damnatur ut rem restituat, fructus quoque a contestationis die reddere debet et damna sarcire.

Can. 1516 — Lite contestata, iudex congruum tempus partibus praestitutus probationibus proponendis et explendis.

Kan. 1511 — Če vabilo ni bilo vročeno zakonito, so procesna dejanja nična, velja pa predpis kan. 1507, § 3.

Kan. 1512 — Ko je bilo vabilo zakonito vročeno ali sta stranki prišli pred sodnika zaradi pravde:

1. preneha stvar biti nedotaknjena;
2. je pravda vezana na tega sodnika ali sicer pristojno sodišče, pri katerem je bila tožba vložena;
3. se utrdi jurisdikcija pooblaščenega sodnika, tako da ne ugasne, če preneha oblast tistega, ki je pooblastilo dal;
4. se pretrga zastaranje, če ni določeno kaj drugega;
5. spor prične teči; in zato takoj začne veljati načelo »ko spor teče, naj se nič ne uvaja na novo.«

Drugi naslov

UGOTOVITEV PRAVDNEGA SPORA

Kan. 1513 — § 1. Ugotovitev pravdnega spora je v tem, da se s sodnikovo odločbo opredelijo meje spora, povzete iz zahtevkov in odgovorov pravnih strank.

§ 2. Zahtevke in odgovore strank je mogoče razen v tožbenem spisu izraziti v odgovoru na vabilo ali z ustnimi izjavami pred sodnikom; v težjih zadevah pa mora sodnik poklicati stranki za ugotovitev spora ali spornih točk, na katere je treba v sodbi odgovoriti.

§ 3. Sodnikovo odločbo je treba strankama vročiti; če ti ne soglašata takoj, se moreta v desetih dneh obrniti na samega sodnika, naj se spremeni; vprašanje je treba z odločbo tega sodnika kar najhitreje razrešiti.

Kan. 1514 — Ko so meje spora enkrat ugotovljene, jih ni mogoče veljavno spremeniti, razen z novo odločbo, iz tehtnega razloga, na zahtevo stranke in po zaslišanju drugih strank ter po pretresu njihovih razlogov.

Kan. 1515 — Ko je pravdni spor ugotovljen, preneha posestnik tuje stvari biti v dobrni veri; če je obsojen na vrnitev stvari, mora zato vrniti tudi njene plodove od dneva ugotovitve in poravnati škodo.

Kan. 1516 — Ko je pravdni spor ugotovljen, naj sodnik stranka določi primeren rok za predložitev in dopolnitev dokazov.

Titulus III
DE LITIS INSTANTIA

Can. 1517 — Instantiae initium fit citatione; finis autem non solum pronuntiatione sententiae definitivae, sed etiam aliis modis iure praefinitis.

Can. 1518 — Si pars litigans moriatur aut statum mutet aut cesset ab officio cuius ratione agit:

1° causa nondum conclusa, instantia suspenditur donec heres defuncti aut successor aut is, cuius intersit, litem resumat;

2° causa conclusa, iudex procedere debet ad ulteriora, citato procuratore, si adsit, secus defuncti herede vel successore.

Can. 1519 — § 1. Si a munere cesseret tutor vel curator vel procurator, qui sit ad normam can. 1481, §§ 1 et 3 necessarius, instantia interim suspenditur.

§ 2. Alium autem tutorem vel curatorem iudex quam primum constitutus; procuratorem vero ad litem constituere potest, si pars neglexerit intra brevem terminum ab ipso iudice statutum.

Can. 1520 — Si nullus actus processualis, nullo obstante impedimento, ponatur a partibus per sex menses, instantia perimitur. Lex particularis alios peremptionis terminos statuere potest.

Can. 1521 — Peremptio obtinet ipso iure et adversus omnes, minores quoque aliosve minoribus aequiparatos, atque etiam ex officio declarari debet, salvo iure petendi indemnitatē adversus tutores, curatores, administratores, procuratores, qui culpa se caruisse non probaverint.

Can. 1522 — Peremptio extinguit acta processus, non vero acta causae; immo haec vim habere possunt etiam in alia instantia, dummodo causa inter easdem personas et super eadem re intercedat; sed ad extraneos quod attinet, non aliam vim obtinent nisi documentorum.

Can. 1523 — Perempti iudicii expensas, quas quisque ex litigantibus fecerit, ipse ferat.

Can. 1524 — § 1. In quolibet statu et gradu iudicii potest actor instantiae renuntiare; item tum actor tum pars conventa possunt processus actis renuntiare sive omnibus sive nonnullis tantum.

§ 2. Tutores et administratores personarum iuridicarum, ut renuntiare possint instantiae, egent consilio vel consensu eorum, quorum concursus requiritur ad ponendos actus, qui ordinariae administrationis fines excedunt.

Tretji naslov
TEK PRAVDE

Kan. 1517 — Pravda začne teči z vabljencem; konča pa se ne le z razglasitvijo končne sodbe, marveč tudi na druge v pravu vnaprej določene načine.

Kan. 1518 — Če pravdna stranka umre, spremeni stan ali izgubi službo, zaradi katere nastopa:

1. se še nezaključeni postopek v trenutku prekine, dokler dedič umrlega ali naslednik ali tisti, ki se ga tiče, ne prevzame postopka;

2. če je postopek zaključen, mora sodnik voditi postopek naprej, ko pozove zastopnika, če je, sicer pa dediča umrlega ali naslednika.

Kan. 1519 — § 1. Če varuhu, skrbniku ali zastopniku, ki je potreben po določbi kan. 1481, §§ 1 in 3, preneha naloga, se postopek medtem prekine.

§ 2. Sodnik pa naj čimprej določi drugega varuha ali skrbnika; zastopnika pa more določiti za pravdo, če je stranka v kratkem od sodnika določenem roku pustila zadevo vnemar.

Kan. 1520 — Če stranki v šestih mesecih ne izvršita nobenega procesnega dejanja, ko ni nobene ovire, se postopek takoj prekine. Območni zakon more določiti druge roke prenehanja.

Kan. 1521 — Prekinitev nastopi po samem pravu in zoper vse, tudi zoper mladoletnike in druge, ki se izenačujejo z mladoletniki, in se mora tudi po uradni dolžnosti razglasiti, velja pa pravica zahtevati odškodnino od varuhov, skrbnikov, upraviteljev, zastopnikov, ki niso dokazali, da so bili brez krivde.

Kan. 1522 — Prekinitev vzame pravni učinek procesnim dejanjem, ne pa dejanjem same zadeve; te morejo celo imeti moč v drugem postopku, da le teče pravda med istima osebama in v isti stvari; nasproti tujim osebam pa imajo le veljavno listin.

Kan. 1523 — Stroške sodnega postopka, ki je prenehal, mora vsaka pravdna stranka, ki jih je povzročila, nositi sama.

Kan. 1524 — § 1. Tožnik se more pri vsakem stanju in stopnji pravde odpovedati teku pravde; prav tako se moreta tožnik in tožena stranka odpovedati vsem ali samo nekaterim procesnim dejanjem.

§ 2. Da se morejo varuhi in upravitelji v pravdu vpleteneh pravnih oseb odpovedati teku pravde, potrebujejo posvetovanje ali prilovitev tistih, katerih sodelovanje se zahteva za opravljanje dejanj, ki presegajo meje redne uprave.

§ 3. Renuntiatio, ut valeat, peragenda est scripto, eademque a parte vel ab eius procuratore, speciali tamen mandato munito, debet subscribi, cum altera parte communicari, ab eaque acceptari vel saltem non impugnari, et a iudice admitti.

Can. 1525 — Renuntiatio a iudice admissa, pro actis quibus renuntiatum est, eosdem parit effectus ac peremptio instantiae, itemque obligat renuntiantem ad solvendas expensas actorum, quibus renuntiatum fuit.

Titulus IV DE PROBATIONIBUS

Can. 1526 — § 1. Onus probandi incumbit ei qui asserit.

§ 2. Non indigent probatione:

- 1º quae ab ipsa lege praesumuntur;
- 2º facta ab uno ex contendentibus asserta et ab altero admissa, nisi iure vel a iudice probatio nihilominus exigatur.

Can. 1527 — § 1. Probationes cuiuslibet generis, quae ad causam cognoscendam utiles videantur et sint licitae, adduci possunt.

§ 2. Si pars instet ut probatio a iudice reiecta admittatur, ipse iudex rem expeditissime definiat.

Can. 1528 — Si pars vel testis se sistere ad respondendum coram iudice renuant, licet eos audire etiam per laicum a iudice designatum aut requirere eorum declarationem coram publico notario vel quovis alio legitimo modo.

Can. 1529 — Iudex ad probationes colligendas ne procedat ante litis contestationem nisi ob gravem causam.

Caput I DE PARTIUM DECLARATIONIBUS

Can. 1530 — Iudex ad veritatem aptius eruendam partes interro-gare semper potest, immo debet, ad instantiam partis vel ad probandum factum quod publice interest extra dubium ponit.

Can. 1531 — § 1. Pars legitimate interrogata respondere debet et veritatem integre fateri.

§ 2. Quod si respondere recusaverit, iudicis est aestimare quid ad factorum probationem exinde erui possit.

§ 3. Da bo odpoved veljavna, jo je treba dati pismeno in jo mora podpisati stranka ali njen zastopnik, vendar s posebnim pooblasti-lom, se mora sporočiti drugi stranki, ta pa jo mora sprejeti ali jo vsaj ne izpodbijati, sodnik pa jo mora dopustiti.

Kan. 1525 — Odpoved, ki jo sodnik dopusti, ima za dejanja, katerim se je odpovedalo, iste učinke kakor prenehanje pravdnega teka, in enako obvezuje tistega, ki jo poda, da plača stroške za dejanja, ki se jim je odpovedal.

Četrti naslov DOKAZOVANJE

Kan. 1526 — § 1. Dokazovanje bremeni tistega, ki trdi.

§ 2. Dokazovati ni treba:

1. kar domneva sam zakon;
2. dejstev, ki jih ena izmed pravnih strank zatrjuje, druga pa priznava, razen če pravo ali sodnik kljub temu zahteva dokazovanje.

Kan. 1527 — § 1. Dokaze katerekoli vrste, ki se zdijo koristni za presojo pravde in so dopustni, je mogoče navajati.

§ 2. Če stranka vztraja, da se dokaz, ki ga je sodnik odklonil, dopusti, naj sodnik sam stvar kar najhitreje odloči.

Kan. 1528 — Če stranka ali priča odkloni priti in odgovarjati pred sodnikom, je dovoljeno, da ju zasliši tudi laik, ki ga je sodnik določil, ali da se zahteva njuna izjava pred javnim notarjem ali na katerikoli drug zakonit način.

Kan. 1529 — Sodnik naj ne začne z dokaznim postopkom pred ugotovitvijo pravdnega spora, razen iz tehtnega razloga.

Prvo poglavje IZJAVE STRANK

Kan. 1530 — Da sodnik lažje dožene resnico, more stranki vedno izpraševati, vsekakor pa ju mora na zahtevo stranke, ali da se ne-dvomno dokaže dejstvo, ki je v javnem interesu.

Kan. 1531 — § 1. Zakonito vprašana stranka mora odgovarjati in neokrnjeno izpovedati resnico.

§ 2. Če pa je odgovor odklonila, je sodnikova stvar, da presodi, kaj je iz tega mogoče povzeti za dokazovanje dejstev.

Can. 1532 — In casibus, in quibus bonum publicum in causa est, iudex partibus iusurandum de veritate dicenda aut saltem de veritate dictorum deferat, nisi gravis causa aliud suadeat; in aliis casibus, potest pro sua prudentia.

Can. 1533 — Partes, promotor iustitiae et defensor vinculi possunt iudici exhibere articulos, super quibus pars interrogetur.

Can. 1534 — Circa partium interrogationem cum proportione serventur, quae in cann. 1548, § 2, n. 1, 1552 et 1558–1565 de testibus statuantur.

Can. 1535 — Assertio de aliquo facto, scripto vel ore, coram iudice competenti, ab aliqua parte circa ipsam iudicij materiam, sive sponte sive iudice interrogante, contra se peracta, est confessio iudicialis.

Can. 1536 — § 1. Confessio iudicialis unius partis, si agatur de negotio aliquo privato et in causa non sit bonum publicum, ceteras relevat ab onere probandi.

§ 2. In causis autem quae respiciunt bonum publicum, confessio iudicialis et partium declarationes, quae non sint confessiones, vim probandi habere possunt, a iudice aestimandam una cum ceteris causae adiunctis, at vis plenae probationis ipsis tribui nequit, nisi alia accedant elementa quae eas omnino corroborent.

Can. 1537 — Quoad extraiudiciale confessionem in iudicium deductam, iudicis est, perpensis omnibus adiunctis, aestimare quanti ea sit facienda.

Can. 1538 — Confessio vel alia quaeviis partis declaratio qualibet vi caret, si constet eam ex errore facti esse prolatam, aut vi vel metu gravi extortam.

Caput II

DE PROBATIONE PER DOCUMENTA

Can. 1539 — In quolibet iudicij genere admittitur probatio per documenta tum publica tum privata.

Art. 1

DE NATURA ET FIDE DOCUMENTORUM

Can. 1540 — § 1. Documenta publica ecclesiastica ea sunt, quae persona publica in exercitio sui munericis in Ecclesia confecit, servatis sollemnitatibus iure praescriptis.

Kan. 1532 — V primerih, kadar daje pravdi povod javni blagor, mora sodnik stranki zapriseči, da bosta ali da vsaj sta govorili resnico, razen če tehten razlog svetuje kaj drugega; v drugih primerih more to svoji presoji.

Kan. 1533 — Stranki, pravdnik in branilec vezi morejo sodniku predlagati vprašanja, o katerih naj stranko izpraša.

Kan. 1534 — Glede izpraševanja strank je treba skladno upoštевati, kar je glede prič določeno v kan. 1548, § 2, št. 1, 1552 in 1558–1565.

Kan. 1535 — Če katera stranka sama od sebe ali na sodnikovo vprašanje pred pristojnim sodnikom pismeno ali ustno zatrdi glede samega predmeta sojenja kako dejstvo proti sebi, je to sodno priznanje.

Kan. 1536 — § 1. Če gre za kako zasebno zadevo in ni povod javni blagor, sodno priznanje ene stranke drugim olajša breme dokazovanja.

§ 2. V pravdah, ki se tičejo javnega blagra, pa morejo sodno priznanje in izjave strank, ki niso priznanje, imeti dokazno moč, ki jo mora sodnik presoditi skupno z drugimi okoliščinami zadeve, moči polnega dokaza pa jim ne more dati, razen če se pridružijo druga dejstva, ki jih povsem utrdijo.

Kan. 1537 — Glede sudišču predloženega izvensodnega priznanja mora sodnik, ko je pretehtal vse okoliščine, presoditi, koliko je vredno.

Kan. 1538 — Priznanje ali katerakoli druga izjava stranke je brez moči, če se ugotovi, da je bila izrečena v zmoti o dejstvu ali izsiljena s silo ali hudim ustrahovanjem.

Drugo poglavje

DOKAZ Z LISTINAMI

Kan. 1539 — V postopku katerekoli vrste je doposten dokaz z javnimi in zasebnimi listinami.

Prvi člen

NARAVA IN DOKAZNA MOČ LISTIN

Kan. 1540 — § 1. Javne cerkvene listine so tiste, ki jih je stavila javna oseba pri izvrševanju svoje naloge v Cerkvi, ko je upoštevala po pravu predpisane običnosti.

§ 2. Documenta publica civilia ea sunt, quae secundum uniuscuiusque loci leges talia iure censentur.

§ 3. Cetera documenta sunt privata.

Can. 1541 — Nisi contrariis et evidentibus argumentis aliud evinatur, documenta publica fidem faciunt de omnibus quae directe et principaliter in iis affirmantur.

Can. 1542 — Documentum privatum, sive agnatum a parte sive recognitum a iudice, eandem probandi vim habet adversus auctorem vel subscriptorem et causam ab iis habentes, ac confessio extra iudicium facta; adversus extraneos eandem vim habet ac partium declarationes quae non sint confessiones, ad normam can. 1536, § 2.

Can. 1543 — Si abrasa, correcta, interpolata aliove vitio documenta infecta demonstrantur, iudicis est aestimare an et quanti huiusmodi documenta sint facienda.

Art. 2

DE PRODUCTIONE DOCUMENTORUM

Can. 1544 — Documenta vim probandi in iudicio non habent, nisi originalia sint aut in exemplari authenticō exhibita et penes tribunalis cancellariam deposita, ut a iudice et ab adversario examinari possint.

Can. 1545 — Iudex praecipere potest ut documentum utriusque parti commune exhibeat in processu.

Can. 1546 — § 1. Nemo exhibere tenetur documenta, etsi communia, quae communicari nequeunt sine periculo damni ad normam can. 1548, § 2, n. 2 aut sine periculo violationis secreti servandi.

§ 2. Attamen si qua saltem documenti particula describi possit et in exemplari exhiberi sine memoratis incommodis, iudex decernere potest ut eadem producatur.

Caput III

DE TESTIBUS ET ATTESTATIONIBUS

Can. 1547 — Probatio per testes in quibuslibet causis admittitur, sub iudicis moderatione.

Can. 1548 — § 1. Testes iudici legitime interroganti veritatem facteri debent.

§ 2. Javne civilne listine so tiste, ki pravno veljajo za takšne po zakonih vsakega posameznega kraja.

§ 3. Druge listine so zasebne.

Kan. 1541 — Če nasprotni in razvidni razlogi ne dokazujejo kaj drugega, imajo javne listine dokazno moč za vse, kar se v njih navoravnost in prvenstveno zatrjuje.

Kan. 1542 — Zasebna, od stranke priznana ali od sodnika preverjena listina ima isto dokazno moč zoper sestavljalca ali podpisnika in zadevo, ki jo ta dva zastopata, kakor izvensodno priznanje; zoper tretje osebe ima isto moč kakor izjave strank, ki niso priznana, po določbi kan. 1536, § 2.

Kan. 1543 — Če se izkaže, da je v listinah kaj izbrisano, popravljeno, vstavljen ali drugače popačeno, mora sodnik presoditi, ali in koliko so take listine vredne.

Drugi člen

PREDLAGANJE LISTIN

Kan. 1544 — Listine nimajo pri sodišču dokazne moči, razen če so izvirne ali se predložijo v verodostojnem prepisu in se izročijo v hrambo sodni pisarni, da jih moreta sodnik in nasprotna stranka pregledati.

Kan. 1545 — Sodnik more ukazati, da se vsaki od obeh strank skupna listina predloži v postopku.

Kan. 1546 — § 1. Nihče ni dolžan predložiti listin, tudi skupnih, ki jih ni mogoče objaviti brez nevarnosti za škodo po določbi kan. 1548, § 2, št. 2 ali brez nevarnosti kršitve tajnosti, ki jo je treba varovati.

§ 2. Če bi bilo mogoče izpisati vsaj kakšen del listine in ga v prepisu predložiti brez omenjenih nevšečnosti, more sodnik odločiti, naj se ta predloži.

Tretje poglavje

PRIČE IN PRIČEVANJA

Kan. 1547 — Dokazovanje s pričami pod sodnikovim vodstvom je dopustno v katerihkoli pravdah.

Kan. 1548 — § 1. Priče morajo sodniku, ki jih zakonito izprašuje, govoriti resnico.

§ 2. Salvo praescripto can. 1550, § 2, n. 2, ab obligatione respondendi eximuntur:

1º clerici, quod attinet ad ea quae ipsis manifestata sunt ratione sacri ministerii; civitatum magistratus, medici, obstetrices, advocati, notarii aliqui qui secretum officii etiam ratione praestiti consilii tenentur, quod attinet ad negotia huic secreto obnoxia;

2º qui ex testificatione sua sibi aut coniugi aut proximis consanguineis vel affinibus infamiam, periculosas vexationes, aliave mala gravia obventura timent.

Art. 1

QUI TESTES ESSE POSSINT

Can. 1549 — Omnes possunt esse testes, nisi expresse iure repellantur vel in totum vel ex parte.

Can. 1550 — § 1. Ne admittantur ad testimonium ferendum minoris infra decimum quartum aetatis annum et mente debiles; audiri tamen poterunt ex decreto iudicis, quo id expedire declaretur.

§ 2. Incapaces habentur:

1º qui partes sunt in causa, aut partium nomine in iudicio consistunt, iudex eiusve assistentes, advocatus aliqui qui partibus in eadem causa assistunt vel astiterunt;

2º sacerdotes, quod attinet ad ea omnia quae ipsis ex confessione sacramentali innotuerunt, etsi poenitens eorum manifestationem petierit; immo audita a quovis et quoquo modo occasione confessionis, ne ut indicium quidem veritatis recipi possunt.

Art. 2

DE INDUCENDIS ET EXCLUDENDIS TESTIBUS

Can. 1551 — Pars, quae testem induxit, potest eius examini renuntiare; sed adversa pars postulare potest ut nihilominus testis examinetur.

Can. 1552 — § 1. Cum probatio per testes postulatur, eorum nomina et domicilium tribunalii indicentur.

§ 2. Exhibeantur, intra terminum a iudice praestitum, articuli argumentorum super quibus petitur testimoniū interrogatio; alioquin petitio censeatur deserta.

§ 2. Ob veljavnosti predpisa kan. 1550, § 2, št. 2 so od dolžnosti pričevanja izvzeti:

1. kleriki glede tega, kar jim je bilo odkrito zaradi svete službe; državni uradniki, zdravniki, babice, odvetniki, notarji in drugi, ki morajo po uradni dolžnosti varovati tajnost tudi glede danega nasveta, ki se tiče zadev, za katere velja ta tajnost;

2. tisti, ki se bojijo, da bo zaradi njihovega pričevanja nje same, zakonca ali bližnje sorodnike po krvi ali svaštvu zadela sramota, nevarne nadloge ali kako drugo hudo zlo.

Prvi člen

KDO MORE BITI PRIČA

Kan. 1549 — Priča more biti vsak, razen če ga pravo v celoti ali delno izrečeno zavrača.

Kan. 1550 — § 1. Mladoletnikom pod štirinajstim letom starosti in slaboumnim naj se pričevanje ne dovoli; zaslišati pa jih je mogoče po sodnikovi odločbi, ki izjavlja, da je to primerno.

§ 2. Za nezmožne veljajo:

1. pravdni stranki ali tisti, ki pri sodišču nastopajo v imenu strank, sodnik in njegovi prisedniki, odvetnik in drugi, ki strankama v isti pravdi pomagajo ali so pomagali;

2. duhovniki glede vsega, kar jim je postal znano v zakrmentalni spovedi, čeprav je spovedanec prosil, da to razodenejo; tudi tistega, kar je kdorkoli in na kakršenkoli način slišal ob spovedovanju, ni mogoče sprejeti niti kot indic za resnico.

Drugi člen

PRIČE, KI JIH JE TREBA PRIVESTI ALI IZKLUJUČITI

Kan. 1551 — Stranka, ki je pričo privedla, se more odreči njenemu zaslišanju; toda nasprotna stranka more zahtevati, da se priča kljub temu zasliši.

Kan. 1552 — § 1. Ko se zahteva dokaz s pričami, naj se sodišču navedejo njihova imena in domovališče.

§ 2. V roku, ki ga je določil sodnik, naj se navedejo predmeti dokazovanj, za katere se zahteva zaslišanje prič; sicer zahteva velja za umaknjeno.

Can. 1553 — Iudicis est nimiam multitudinem testium refrenare.

Can. 1554 — Antequam testes examinentur, eorum nomina cum partibus communicentur; quod si id, prudenti iudicis existimatione, fieri sine gravi difficultate nequeat, saltem ante testimoniorum publicationem fiat.

Can. 1555 — Firmo praescripto can. 1550, pars petere potest ut testis excludatur, si iusta exclusionis causa demonstretur ante testis excussionem.

Can. 1556 — Citatio testis fit decreto iudicis testi legitime notificato.

Can. 1557 — Testis rite citatus pareat aut causam suaem absentiae iudici notam faciat.

Art. 3

DE TESTIUM EXAMINE

Can. 1558 — § 1. Testes sunt examini subiciendi in ipsa tribunalis sede, nisi aliud iudici videatur.

§ 2. Cardinales, Patriarchae, Episcopi et ii qui, suae civitatis iure, simili favore gaudent, audiantur in loco ab ipsis selecto.

§ 3. Iudex decernat ubi audiendi sint ii, quibus propter distantiam, morbum aliudve impedimentum impossibile vel difficile sit tribunalis sedem adire, firmis praescriptis cann. 1418 et 1469, § 2.

Can. 1559 — Examini testium partes assistere nequeunt, nisi iudex, praesertim cum res est de bono privato, eas admittendas censuerit. Assistere tamen possunt earum advocati vel procuratores, nisi iudex propter rerum et personarum adjuncta censuerit secreto esse procedendum.

Can. 1560 — § 1. Testes seorsim singuli examinandi sunt.

§ 2. Si testes inter se aut cum parte in re gravi dissentiant, iudex discrepantes inter se conferre seu comparare potest, remotis, quantum fieri poterit, dissidiis et scandalis.

Can. 1561 — Examen testis fit a iudice, vel ab eius delegato aut auditore, cui assistat oportet notarius; quapropter partes, vel promotor iustitiae, vel defensor vinculi, vel advocati qui examini intersint, si alias interrogaciones testi faciendas habeant, has non testi, sed iudici vel eius locum tenenti proponant, ut eas ipse deferat, nisi aliter lex particularis caveat.

Kan. 1553 — Sodnik ima neokrnjeno pravico omejiti preveliko število prič.

Kan. 1554 — Preden se priče zaslišjo, naj se njihova imena spo-ročijo strankama; če se to po pametni sodnikovi presoji ne more izvršiti brez velike težave, naj se izvrši vsaj pred objavo pričevanj.

Kan. 1555 — Stranka more zahtevati, naj se priča izključi, če se pred zasliševanjem priče izkaže upravičen razlog za izključitev, velja pa predpis kan. 1550.

Kan. 1556 — Pričo povabi sodnik z odločbo, ki se priči zakonito sporoči.

Kan. 1557 — Pravilno povabljeni priča naj pride ali pa sodniku sporoči vzrok svoje odsotnosti.

Tretji člen

ZASLIŠEVANJE PRIČ

Kan. 1558 — § 1. Priče je treba zaslišati na samem sedežu so-dišča, če sodnik ne odloči kaj drugega.

§ 2. Kardinale, patriarche, škofe in tiste, ki po pravu svoje države uživajo podobno ugodnost, naj se zasliši na kraju, ki ga sami izberejo.

§ 3. Sodnik naj odloči, kje naj se zaslišijo tisti, ki jim je zaradi oddaljenosti, bolezni ali druge ovire nemogoče ali težko priti na sedež sodišča, veljajo pa predpisi kan. 1418 in 1469, § 2.

Kan. 1559 — Pri zasliševanju prič stranki ne moreta biti navzoči, razen če sodnik meni, zlasti kadar gre za zasebno dobrino, da ju je treba pripustiti. Navzoči pa morejo biti njuni odvetniki ali za-stopniki, razen če sodnik zaradi stvarnih in osebnih okoliščin meni, da je treba postopek voditi tajno.

Kan. 1560 — § 1. Priče je treba zasliševati vsako zase.

§ 2. Če si priče med seboj ali s stranko v važni stvari nasprotujejo, more sodnik tiste, ki ne soglašajo med seboj, privesti skupaj ali jih soočiti, ko, kolikor je mogoče, odstrani razprtije in pohujšanje.

Kan. 1561 — Zaslišanje priče opravi sodnik, njegov pooblaščenec ali sodnik zasliševalec, pri čemer mora biti navzoč notar; zato naj stranki, pravnik, branilec vezi ali odvetniki, ki so pri zaslišanju navzoči, če hočejo priči zastaviti druga vprašanja, teh ne postavljamjo priči, marveč sodniku ali njegovemu namestniku, da jih on postavi, razen če območni zakon določa drugače.

Can. 1562 — § 1. Iudex testi in mentem revocet gravem obligationem dicendi totam et solam veritatem.

§ 2. Iudex testi deferat iuramentum iuxta can. 1532; quod si testis renuat illud emittere, iniuratus audiatur.

Can. 1563 — Iudex imprimis testis identitatem comprobet; exquirat quaenam sit ipsi cum partibus necessitudo et, cum ipsi interrogations specificas circa causam defert, sciscitur quoque fontes eius scientiae et quo definito tempore ea, quae asserit, cognoverit.

Can. 1564 — Interrogations breves sunt, interrogandi captui accommodatae, non plura simul complectentes, non captiosae, non subdolae, non suggestentes responsum, remotae a cuiusvis offensione et pertinentes ad causam quae agitur.

Can. 1565 — § 1. Interrogations non sunt cum testibus antea communicandae.

§ 2. Attamen si ea quae testificanda sunt ita a memoria sint remota, ut nisi prius recolantur certo affirmari nequeant, poterit iudex nonnulla testem praemonere, si id sine periculo fieri posse censeat.

Can. 1566 — Testes ore testimonium dicant, et scriptum ne legant, nisi de calculo et rationibus agatur; hoc enim in casu, adnotaciones, quas secum attulerint, consulere poterunt.

Can. 1567 — § 1. Responsio statim redigenda est scripto a notario et referre debet ipsa editi testimonii verba, saltem quod attinet ad ea quae iudicij materiam directe attingunt.

§ 2. Admitti potest usus machinae magnetophonicae, dummodo dein responsiones scripto consignentur et subscribantur, si fieri potest, a deponentibus.

Can. 1568 — Notarius in actis mentionem faciat de praestito, remisso aut recusato iureiurando, de partium aliorumque praesentia, de interrogationibus ex officio additis et generatim de omnibus memoria dignis quae forte acciderint, cum testes excutiebantur.

Can. 1569 — § 1. In fine examinis, testi legi debent quae notarius de eius depositione scripto redegit, vel ipsi audit facere quae ope magnetophoniae de eius depositione incisa sunt, data eidem testi facultate addendi, supprimendi, corrigendi, variandi.

§ 2. Denique actui subscribere debent testis, iudex et notarius.

Can. 1570 — Testes, quamvis iam excussi, poterunt parte postulante aut ex officio, antequam acta seu testificationes publici iuris

Kan. 1562 — § 1. Sodnik naj pričo opomni na strogo obveznost, da mora govoriti vso resnico in samo resnico.

§ 2. Sodnik naj od priče zahteva prisego po kan. 1532; če pa jo priča odkloni, naj se zasliši nezaprisežena.

Kan. 1563 — Sodnik naj predvsem ugotovi istovetnost priče; naj razišče, v kakšnih odnosih je s pravdnima strankama, in ko ji postavlja posebna vprašanja glede zadeve, naj povpraša tudi za vire njene poučenosti in v katerem določenem času je zvedela to, kar zatrjuje.

Kan. 1564 — Vprašanja naj bodo kratka, prilagojena umski sposobnosti tistega, ki mora biti vprašan, naj ne obsegajo več vprašanj hkrati, naj ne bodo lovilna, ne zahrbtna, ne takšna, da podtikajo odgovor, prosta vsakršne žaljivosti, naj se nanašajo na zadevo, ki se obravnava.

Kan. 1565 — § 1. Vprašanja se pričam ne smejo vnaprej sporočiti.

§ 2. Če pa je to, o čemer morajo pričati, spominu tako oddaljeno, da ne morejo nekaj z gotovostjo trditi, če tega prej ne premislijo, more sodnik pričo na nekatere reči prej spomniti, če meni, da se more to zgoditi brez nevarnosti.

Kan. 1566 — Priče naj podajo pričevanje ustno in napisanega naj ne berejo, razen če gre za številke in račune; tedaj morejo namreč uporabiti zapiske, ki so jih prinesle s seboj.

Kan. 1567 — § 1. Odgovor mora notar takoj zapisati in navesti dobesedno dano pričevanje, vsaj kar se neposredno tiče predmeta sodnega postopka.

§ 2. Sme se dovoliti uporaba magnetofona, vendar le, če se potem odgovori zapišejo in jih, če je mogoče, podpišejo tisti, ki so jih dali.

Kan. 1568 — Notar mora v zapisniku omeniti, da se je prisega opravila, opustila ali odklonila, navzočnost strank in drugih, po uradni dolžnosti dodana vprašanja in sploh vse, kar se je morda pri zasliševanju prič zgodilo omembe vrednega.

Kan. 1569 — § 1. Na koncu zaslišanja je treba priči prebrati, kar je notar iz njenega pričevanja zapisal, ali ji omogočiti poslušati, kar je bilo o njenem pričevanju z magnetofonom posneto, ko se sami priči da možnost, kaj dodati, izpustiti, popraviti, spremeniti.

§ 2. Potem morajo zapisnik podpisati priče, sodnik in notar.

Kan. 1570 — Preden se spisi ali pričevanja objavijo, je mogoče priče na zahtevo stranke ali po uradni dolžnosti znova poklicati

fiant, denuo ad examen vocari, si iudex id necessarium vel utile ducat, dummodo collusionis vel corruptelae quodvis absit periculum.

Can. 1571 — Testibus, iuxta aequam iudicis taxationem, refundi debent tum expensae, quas fecerint, tum lucrum, quod amiserint, testificationis reddendae causa.

Art. 4

DE TESTIMONIORUM FIDE

Can. 1572 — In aestimandis testimoniis iudex, requisitis, si opus sit, testimonialibus litteris, consideret:

1° quae condicio sit personae, quaeve honestas;

2° utrum de scientia propria, praesertim de visu et auditu proprio testificetur, an de sua opinione, de fama, aut de auditu ab aliis;

3° utrum testis constans sit et firmiter sibi cohaereat, an varius, incertus vel vacillans;

4° utrum testimonii contestes habeat, aliisve probationis elementis confirmetur necne.

Can. 1573 — Unius testis depositio plenam fidem facere non potest, nisi agatur de teste qualificato qui deponat de rebus ex officio gestis, aut rerum et personarum adiuncta aliud suadeant.

Caput IV

DE PERITIS

Can. 1574 — Peritorum opera utendum est quoties ex iuris vel iudicis praescripto eorum examen et votum, praeceptis artis vel scientiae innixum, requiruntur ad factum aliquod comprobandum vel ad veram alicuius rei naturam dignoscendam.

Can. 1575 — Iudicis est peritos nominare, auditis vel proponentibus partibus, aut, si casus ferat, relationes ab aliis peritis iam factas assumere.

Can. 1576 — Easdem ob causas quibus testis, etiam periti excluduntur aut recusari possunt.

Can. 1577 — § 1. Iudex, attentis iis quae a litigantibus forte deducantur, singula capita decreto suo definiat circa quae periti opera versari debeat.

k zaslišanju, čeprav so bile že zaslišane, če sodnik meni, da je to potrebno ali koristno, da le ni nikakršne nevarnosti za zvijačen dogovor ali podkupitev.

Kan. 1571 — Pričam je treba po pravšni sodnikovi oceni povrniti stroške, ki so jih imele, in dobiček, ki so ga izgubile zato, ker so morale pričati.

Četrti člen

DOKAZNA MOČ PRIČEVANJ

Can. 1572 — Pri ocenjevanju pričevanj naj sodnik, če je potreben, zahteve spričevala in preudari:

1. kakšen je položaj in kakšna poštenost osebe;
2. ali pričuje iz lastne vedenosti, zlasti o tem, kar je sama videla in slišala, ali po svojem mnenju, po govorici ali o tem, kar je slišala od drugih;
3. ali je priča stanovitna in trdna v svojih izjavah, ali nestanovitna, negotova ali omahljiva;
4. ali ima sopriče za pričevanje, ali jo potrjujejo druge sestavine dokazovanja ali ne.

Can. 1573 — Izpovedba ene priče ne more imeti polne vere, razen če gre za kvalificirano pričo, ki izpove o uradnih stvareh ali če stvarne in osebne okoliščine priporočajo kaj drugega.

Četrto poglavje

IZVEDENCI

Can. 1574 — Pomoč izvedencev je treba uporabiti, kadar pravni ali sodnikov predpis zahtevata njihovo zasliševanje in mnenje, ki se opira na pravila stroke ali znanosti, da se dokaže kako dejstvo ali prepozna prava narava kake stvari.

Can. 1575 — Sodnik ima pravico imenovati izvedence po zaslišanju ali na predlog strank, ali pa, če primer zahteva, sprejeti poročila, ki so jih že sestavili drugi izvedenci.

Can. 1576 — Iz istih razlogov kakor pričo je mogoče izključiti ali odkloniti tudi izvedence.

Can. 1577 — § 1. Sodnik naj, upoštevajoč, kar morebiti pravdni stranki navajata, v svoji odločbi opredeli posamezne točke, ki jih mora obdelati izvedenec.

§ 2. Perito remittenda sunt acta causae aliaque documenta et subsidia quibus egere potest ad suum munus rite et fideliter exse-
quendum.

§ 3. Iudex, ipso perito auditio, tempus praefiniat intra quod exa-
men perficiendum est et relatio preferenda.

Can. 1578 — § 1. Periti suam quisque relationem a ceteris distinc-
tam confiant, nisi iudex unam a singulis subscribendam fieri iubeat;
quod si fiat, sententiarum discrimina, si qua fuerint, diligenter ad-
notentur.

§ 2. Periti debent indicare perspicue quibus documentis vel aliis
idoneis modis certiores facti sint de personarum vel rerum vel lo-
corum identitate, qua via et ratione processerint in explendo munere
sibi demandato et quibus potissimum argumentis sua conclusiones
nitantur.

§ 3. Peritus accersiri potest a iudice ut explicationes, quae ulte-
rius necessariae videantur, suppeditet.

Can. 1579 — § 1. Iudex non peritorum tantum conclusiones, etsi
concordes, sed cetera quoque causae adiuncta attente perpendat.

§ 2. Cum reddit rationes decidendi, exprimere debet quibus mo-
tus argumentis peritorum conclusiones aut admiserit aut reiecerit.

Can. 1580 — Peritis solvenda sunt expensae et honoraria a iudice
ex bono et aequo determinanda, servato iure particulari.

Can. 1581 — § 1. Partes possunt peritos privatos, a iudice proban-
dos, designare.

§ 2. Hi, si iudex admittat, possunt acta causae, quatenus opus
sit, inspicere, peritiae executioni interesse; semper autem possunt
suam relationem exhibere.

Caput V

DE ACCESSU ET DE RECOGNITIONE IUDICIALI

Can. 1582 — Si ad definitionem causae iudex opportunum duxerit
ad aliquem locum accedere vel aliquam rem inspicere, decreto id
praestituit, quo ea quae in accessu praestanda sint, auditis partibus,
summatim describat.

Can. 1583 — Peractae recognitionis instrumentum conficiatur.

§ 2. Izvedencu je treba izročiti pravdne spise in druge listine in
pripomočke, ki so mu potrebni, da svojo naložo pravilno in vestno
izvrši.

§ 3. Sodnik naj po zaslišanju samega izvedenca določi rok, v ka-
terem je treba opraviti izvid in predložiti mnenje.

Kan. 1578 — § 1. Izvedenci naj vsak svoje mnenje sestavijo lo-
čeno, razen če sodnik ukaže, naj se sestavi eno, ki ga morajo po-
samič podpisati; če se to zgodi, naj se skrbno zaznamujejo razlike
v mnenjih, če kakšne so.

§ 2. Izvedenci morajo jasno navesti, iz katerih listin ali na dru-
ge primerne načine so zvedeli za istost oseb, stvari ali krajev, kakšno
metodo so uporabili pri spolnitvi naloge, ki jim je bila zaupana, in na
katere razloge se njihovi zaključki najbolj opirajo.

§ 3. Izvedenca more sodnik pozvati, naj da pojasnila, ki se še
zdi jo potrebna.

Kan. 1579 — § 1. Sodnik naj skrbno pretehta ne le zaključke iz-
vedencev, čeprav so skladni, marveč tudi druge okoliščine zadeve.

§ 2. Ko navaja razloge za odločitev, mora navesti, kateri razlogi
so ga nagnili, da je zaključke izvedencev sprejel ali zavrnil.

Kan. 1580 — Izvedencem je treba plačati stroške in nagrade, ki
jih mora sodnik določiti, kakor je pravično in prav, upoštevajoč
območno pravo.

Kan. 1581 — § 1. Stranki moreta navesti zasebne izvedence, ki
pa jih mora sodnik potrditi.

§ 2. Če sodnik dopusti, morejo ti, kolikor je potrebno, pregle-
dati pravdne spise, se udeležiti izvršitve izvedenskega dela; vedno
pa morejo dodati svoje mnenje.

Peto poglavje

SODNI PRISTOP IN OGLED

Kan. 1582 — Če sodnik meni, da je za razrešitev pravde koristno
iti v kak kraj ali si ogledati kako stvar, naj to določi z odločbo,
v kateri naj po zaslišanju strank na kratko opiše, kaj je treba pri
ogledu ugotoviti.

Kan. 1583 — O izvršenem ogledu naj se sestavi zapisnik.

Caput VI
DE PRAESUMPTIONIBUS

Can. 1584 — Praesumptio est rei incertae probabilis coniectura; eaque alia est iuris, quae ab ipsa lege statuitur; alia hominis, quae a iudice conicitur.

Can. 1585 — Qui habet pro se iuris praesumptionem, liberatur ab onere probandi, quod recidit in partem adversam.

Can. 1586 — Praesumptiones, quae non statuuntur a iure, iudex ne coniciat, nisi ex facto certo et determinato, quod cum eo, de quo controversia est, directe cohaereat.

Titulus V
DE CAUSIS INCIDENTIBUS

Can. 1587 — Causa incidens habetur, quoties, incepto per citationem iudicio, quaestio proponitur quae, tametsi libello, quo lis introducitur, non contineatur expresse, nihilominus ita ad causam pertinet ut resolvi plerumque debeat ante quaestionem principalem.

Can. 1588 — Causa incidens proponitur scripto vel ore, indicato nexu qui intercedit inter ipsam et causam principalem, coram iudice competenti ad causam principalem definiendam.

Can. 1589 — § 1. Iudex, recepta petitione et auditis partibus, expeditissime decernat utrum proposita incidens quaestio fundamentum habere videatur et nexus cum principali iudicio, an vero sit in lamine reicienda; et, si eam admittat, utrum talis sit gravitatis, ut solvi debeat per sententiam interlocutoriam vel per decretum.

§ 2. Si vero iudicet quaestionem incidentem non esse resolventam ante sententiam definitivam, decernat ut eiusdem ratio habeatur, cum causa principalis definietur.

Can. 1590 — § 1. Si quaestio incidens solvi debeat per sententiam, serventur normae de processu contentioso orali, nisi, attenta rei gravitate, aliud iudici videatur.

§ 2. Si vero solvi debeat per decretum, tribunal potest rem committere auditori vel praesidi.

Can. 1591 — Antequam finiatur causa principalis, iudex vel tribunal potest decretum vel sententiam interlocutoriam, iusta intercedente ratione, revocare aut reformare, sive ad partis instantiam, sive ex officio, auditis partibus.

Šesto poglavje
DOMNEVE

Kan. 1584 — Domneva je verjetno sklepanje o negotovi stvari; če jo določa sam zakon, je pravna; če jo pa postavi sodnik, je sodniška.

Kan. 1585 — Komur je pravna domneva v prid, je oproščen bremena dokazovanja, ki pade na nasprotno stranko.

Kan. 1586 — Domnev, ki jih pravo ne določa, naj sodnik ne postavlja, razen iz gotovega in določenega dejstva, ki je v neposredni zvezi s tem, kar je sporno.

Peti naslov
VMESNI SPORI

Kan. 1587 — Vmesni spor nastane, kadar se, ko se je postopek z vabilom začel, postavi vprašanje, ki kljub temu, da ga tožbeni spis, s katerim se pravda uvede, izrečno ne vsebuje, tako spada k stvari, da ga je navadno treba rešiti pred glavnim vprašanjem.

Kan. 1588 — Vmesni spor za rešitev glavnega spora se predloži pristojnemu sodniku pismeno ali ustno, ko se označi zveza med njim samim in glavnim sporom.

Kan. 1589 — § 1. Ko sodnik prejme zahtevo in zasliši stranki, naj kar najhitreje odloči, ali se predloženi vmesni spor zdi utemeljen in povezan z glavnim sodnim postopkom, ali pa ga je treba takoj zavrniti; če pa ga dopusti, ali je tako važen, da ga je treba rešiti z vmesno sodbo ali z odločbo.

§ 2. Če pa sodi, da vmesnega spora ni treba rešiti pred končno sodbo, naj odloči, da se bo o njem razpravljalo, ko bo rešen glavni spor.

Kan. 1590 — § 1. Če je vmesni spor treba rešiti s sodbo, naj se upoštevajo določbe o spornem ustrem postopku, razen če ob upoštevanju važnosti stvari sodnik ne odloči kaj drugega.

§ 2. Če pa se mora rešiti z odločbo, more sodišče stvar izročiti sodniku zasliševalcu ali predsedniku.

Kan. 1591 — Preden se zaključi glavna zadeva, more sodnik ali sodišče po zaslišanju strank, če je nastopil upravičen razlog, na zahtevo strank ali po uradni dolžnosti odločbo ali vmesno sodbo preklicati ali spremeniti.

Caput I
DE PARTIBUS NON COMPARARENTIBUS

Can. 1592 — § 1. Si pars conventa citata non comparuerit nec idoneam absentiae excusationem attulerit aut non responderit ad normam can. 1507, § 1, iudex eam a iudicio absentem declareret et decernat ut causa, servatis servandis, usque ad sententiam definitivam eiusque execuctionem procedat.

§ 2. Antequam decretum, de quo in § 1, feratur, debet, etiam per novam citationem si opus fuerit, constare citationem, legitime factam, ad partem conventam tempore utili pervenisse.

Can. 1593 — § 1. Si pars conventa dein in iudicio se sistat aut responsum dederit ante causae definitionem, conclusiones probatio-nesque afferre potest, firmo praescripto can. 1600; caveat autem iudex, ne de industria in longiores et non necessarias moras iudicium protrahatur.

§ 2. Etsi non comparuerit aut responsum non dederit ante causae definitionem, impugnationibus uti potest adversus sententiam; quod si probet se legitimo impedimento fuisse detentam, quod sine sua culpa antea demonstrare non potuerit, querela nullitatis uti potest.

Can. 1594 — Si die et hora ad litis contestationem praestitutis actor neque comparuerit neque idoneam excusationem attulerit:

1° iudex eum citet iterum;

2° si actor novae citationi non paruerit, praesumitur instantiae renuntiassse ad normam cann. 1524-1525;

3° quod si postea in processu intervenire velit, servetur can. 1593.

Can. 1595 — § 1. Pars absens a iudicio, sive actor sive pars conventa, quae iustum impedimentum non comprobaverit, tenetur obligatione tum solvendi litis expensas, quae ob ipsius absentiam factae sunt, tum etiam, si opus sit, indemnitatem alteri parti praestandi.

§ 2. Si tum actor tum pars conventa fuerint absentes a iudicio, ipsi obligatione expensas litis solvendi tenentur in solidum.

Caput II**DE INTERVENTU TERTII IN CAUSA**

Can. 1596 — § 1. Is cuius interest admitti potest ad intervenientum in causa, in qualibet litis instantia, sive ut pars quae proprium ius defendit, sive accessorie ad aliquem litigantem adiuvandum.

Prvo poglavje**STRANKI, KI NE PRIDETA NA SODIŠČE**

Kan. 1592 — § 1. Če tožena stranka na vabilo ne pride in ni primerno opravičila svoje odsotnosti ali ni odgovorila po določbi kan. 1507, § 1, naj jo sodnik razglasí za odsotno v sodnem postopku in odloči, da se postopek, upoštevajoč vse potrebno, nadaljuje do končne sodbe in njene izvršitve.

§ 2. Preden se izda odločba, o kateri govorí § 1, mora biti, tudi s ponovnim vabilom, če je potrebno, dognano, da je zakonito izvršeno vabilo prišlo v uporabnem času do tožene stranke.

Kan. 1593 — § 1. Če tožena stranka potem pride k sodišču ali odgovori, preden se zadeva odloči, more predložiti zaključke in dokaze, velja pa predpis kan. 1600; sodnik pa naj pazi, da se postopek ne bo namenoma dalj časa in po nepotrebnem zavlačeval.

§ 2. Četudi ni prišla k sodišču ali odgovorila pred odločitvijo zadeve, more izpodbijati sodbo; če pa dokaže, da jo je oviral zakonit zadržek, ki ga prej brez svoje krivde ni mogla navesti, more uporabiti ničnostno pritožbo.

Kan. 1594 — Če na dan in uro, ki sta določena za ugotovitev pravdnega spora tožnik ne pride k sodišču in tudi ne navede primernega opravičila:

1. naj ga sodnik znova pozove;
2. če tožnik novemu vabilu ni poslušen, se domneva, da se je po določbi kan. 1524-1525 odpovedal teku pravde;
3. če se pozneje želi vključiti v postopek, se je treba ravnavati po kan. 1593.

Kan. 1595 — § 1. V sodnem postopku odsotna stranka, pa naj je tožnik ali tožena stranka, ki ni dokazala zakonite ovire, je dolžna plačati pravdne stroške, ki so nastali zaradi njene odsotnosti, in tudi, če je treba, povrniti povzročeno škodo drugi stranki.

§ 2. Če sta tožnik in tožena stranka bila odsotna v sodnem postopku, sta dolžna nerazdelno plačati pravdne stroške.

Drugo poglavje**UDELEŽBA TRETJEGA V PRAVDI**

Kan. 1596 — § 1. Kdor ima interes, mu je mogoče dopustiti, da se udeleži pravde v kakršnemkoli njenem teku kot stranka, ki brani lastno pravico, ali kot udeleženec, da je v pomoč kaki pravdni stranki.

§ 2. Sed ut admittatur, debet ante conclusionem in causa libellum iudici exhibere, in quo breviter suum ius interveniendi demonstret.

§ 3. Qui intervenit in causa, admittendus est in eo statu in quo causa reperitur, assignato eidem brevi ac peremptorio termino ad probationes suas exhibendas, si causa ad periodum probatoriam pervenerit.

Can. 1597 — Tertium, cuius interventus videatur necessarius, iudex, auditis partibus, debet in iudicium vocare.

Titulus VI

DE ACTORUM PUBLICATIONE, DE CONCLUSIONE IN CAUSA ET DE CAUSAE DISCUSSIONE

Can. 1598 — § 1. Acquisitis probationibus, iudex decreto partibus et earum advocatis permittere debet, sub poena nullitatis, ut acta nondum eis nota apud tribunalis cancellariam inspiciant; quin etiam advocatis id potentibus dari potest actorum exemplar; in causis vero ad bonum publicum spectantibus iudex ad gravissima pericula evitanda aliquod actum nemini manifestandum esse decernere potest, cauto tamen ut ius defensionis semper integrum maneat.

§ 2. Ad probationes complendas partes possunt alias iudici proponere; quibus acquisitis, si iudex necessarium duxerit, iterum est locus decreto de quo in § 1.

Can. 1599 — § 1. Expletis omnibus quae ad probationes producendas pertinent, ad conclusionem in causa devenitur.

§ 2. Haec conclusio habetur quoties aut partes declarent se nihil aliud adducendum habere, aut utile proponendis probationibus tempus a iudice praestitutum elapsum sit, aut iudex declareret se satis instructam causam habere.

§ 3. De peracta conclusione in causa, quocumque modo ea acciderit, iudex decretum ferat.

Can. 1600 — § 1. Post conclusionem in causa iudex potest adhuc eosdem testes vel alios vocare aut alias probationes, quae antea non fuerint petitae, disponere tantummodo:

1º in causis, in quibus agitur de solo privato partium bono, si omnes partes consentiant;

§ 2. Da pa se dopusti, mora pred zaključkom postopka predložiti sodniku spis, v katerem kratko navede svojo pravico do udeležbe v pravdi.

§ 3. Kdor se udeleži pravde, jo mora sprejeti v tistem stanju, v katerem pravda je, ko se mu, če je pravda prišla v dokazni postopek, določi kratek in nepodaljšljiv rok za predložitev njegovih dokazov.

Kan. 1597 — Tretjega, čigar udeležba se zdi potrebna, sodnik mora po zaslišanju strank pozvati pred sodišče.

Šesti naslov

OBJAVA PRAVDNIH SPISOV, ZAKLJUČITEV DOKAZNEGA POSTOPKA IN RAZPRAVA O ZADEVI

Kan. 1598 — § 1. Ko so dokazi zbrani, mora sodnik z odločbo strankama in njunim odvetnikom pod kaznjo ničnosti dovoliti, da v sodni pisarni pregledajo spise, ki jih še ne poznajo; mogoče pa je odvetnikom celo dati prepis spisov, če to zahtevajo; v pravdah ki se tičejo javnega blagra, pa more sodnik v izognitev najhujšim nevarnostim odločiti, da se kakega spisa ne sme nikomur razkriti, vendar pa mora biti zagotovljeno, da ostane pravica obrambe vedno nedotaknjena.

§ 2. Da dopolnila dokaze, moreta stranki sodniku predložiti še druge; ko so ti zbrani, je, če ima sodnik za potrebno, spet na vrsti odločba, o kateri govori § 1.

Kan. 1599 — § 1. Ko je izpolnjeno vse, kar spada k zbiranju dokazov, se preide k zaključitvi dokaznega postopka.

§ 2. Ta zaključitev se izvrši, kadar stranki izjavita, da nimata več kaj navesti, ali je potekel uporabni čas, ki ga je sodnik določil za predložitev dokazov, ali sodnik izjavi, da ima stvar za zadosti preiskano.

§ 3. Sodnik naj izda odločbo o zaključitvi dokaznega postopka, pa naj se je končal na kakršenkoli način.

Kan. 1600 — § 1. Po zaključitvi dokaznega postopka more sodnik še poklicati iste ali druge priče ali odrediti druge dokaze, ki se prej niso zahtevali, samo:

1. v pravdah, v katerih gre za izključno zasebno dobrino strank, če vse stranke soglašajo;

2° in ceteris causis, auditis partibus et dummodo gravis extet ratio itemque quodlibet fraudis vel subornationis periculum removeatur;

3° in omnibus causis, quoties verisimile est, nisi probatio nova admittatur, sententiam iniustam futuram esse propter rationes, de quibus in can. 1645, § 2, nn. 1-3.

§ 2. Potest autem iudex iubere vel admittere ut exhibeat documentum, quod forte antea sine culpa eius cuius interest, exhiberi non potuit.

§ 3. Novae probationes publicentur, servato can. 1598, § 1.

Can. 1601 — Facta conclusione in causa, iudex congruum temporis spatum praestitut ad defensiones vel animadversiones exhibendas.

Can. 1602 — § 1. Defensiones et animadversiones scriptae sint, nisi disputationem pro tribunali sedente iudex, consentientibus partibus, satis esse censeat.

§ 2. Si defensiones cum praecipuis documentis typis imprimantur, praevia iudicis licentia requiritur, salva secreti obligatione, si qua sit.

§ 3. Quoad extensionem defensionum, numerum exemplarium, aliaque huiusmodi adjuncta, servetur ordinatio tribunalis.

Can. 1603 — § 1. Communicatis vicissim defensionibus atque animadversionibus, utriusque parti responsiones exhibere licet, intra breve tempus a iudice praestitutum.

§ 2. Hoc ius partibus semel tantum esto, nisi iudici gravi ex causa iterum videatur concedendum; tunc autem concessio, uni parti facta, alteri quoque data censeatur.

§ 3. Promotor iustitiae et defensor vinculi ius habent iterum replicandi partium responsionibus.

Can. 1604 — § 1. Omnino prohibentur partium vel advocatorum vel etiam aliorum informationes iudici datae, quae maneant extra acta causae.

§ 2. Si causae discussio scripto facta sit, iudex potest statuere ut moderata disputatio fiat ore pro tribunali sedente, ad quaestiones nonnullas illustrandas.

Can. 1605 — Disputationi orali, de qua in cann. 1602, § 1 et 1604, § 2, assistat notarius ad hoc ut, si iudex praecipiat aut pars postulet et iudex consentiat, de disceptatis et conclusis scripto statim referre possit.

2. v drugih pravdah po zaslisanju strank in, če le obstaja tehten razlog in je tudi odstranjena vsakršna nevarnost za prevaro ali skrivno nagovarjanje;

3. v vseh pravdah, ko je verjetno, da bi bila sodba krivična iz razlogov, ki so omenjeni v kan. 1645, § 2, št. 1-3, če se ne dopusti novo dokazovanje.

§ 2. Sodnik pa more ukazati ali dopustiti, naj se predloži listina, ki je morebiti prizadeti prej brez krvde ni mogel predložiti.

§ 3. Novi dokazi naj se objavijo, upoštevajoč kan. 1598, § 1.

Kan. 1601 — Po zaključitvi dokaznega postopka naj da sodnik na voljo primeren rok, da se predložijo obrambe ali oporekanja.

Kan. 1602 — § 1. Obrambe in oporekanja naj bodo pismena, razen če sodnik v soglasju s strankama meni, da zadošča razpravljanje med zasedanjem sodišča.

§ 2. Če naj se obrambe s posebnimi listinami natisnejo, se zahteva predhodno dovoljenje sodnika, ko ostane neokrnjena dolžnost tajnosti, če kakšna obstaja.

§ 3. Glede obsega obramb, števila izvodov in drugega temu podobnega naj se ravna po sodnem redu.

Kan. 1603 — § 1. Vsaka od obeh strank sme, ko sta si izmenjali obrambi in oporekanja, predložiti odgovore v kratkem roku, ki ga določi sodnik.

§ 2. To pravico naj imata stranki samo enkrat, razen če se sodniku iz tehtnega razloga zdi, da jo je treba še enkrat podeliti; tedaj pa naj velja, da je dovoljenje, ki ga je dobila ena stranka, dano tudi drugi.

§ 3. Pravnik in branilec vezi imata pravico spet odgovoriti na odgovore strank.

Kan. 1604 — § 1. Povsem so prepovedana sodniku dana pojasnila strank, odvetnikov ali tudi drugih, ki naj bi ostala izven sodnih spisov.

§ 2. Če je razpravljanje o zadevi bilo pismeno, more sodnik dočiti, naj se za osvetlitev nekaterih vprašanj opravi zmerna ustna razprava med zasedanjem sodišča.

Kan. 1605 — Ustne razprave, ki jo omenjata kan. 1602, § 1 in 1604, § 2, naj se udeležuje notar zato, da bo, če bo sodnik ukazal ali stranka zahtevala in sodnik privolil, mogel takoj zapisati, kar se bo razpravljal in sklenilo.

Can. 1606 — Si partes parare sibi tempore utili defensionem neglexerint, aut se remittant iudicis scientiae et conscientiae, iudex, si ex actis et probatis rem habeat plane perspectam, poterit statim sententiam pronuntiare, requisitis tamen animadversionibus promotoris iustitiae et defensoris vinculi, si iudicio intersint.

Titulus VII DE IUDICIS PRONUNTIATIONIBUS

Can. 1607 — Causa iudiciali modo pertractata, si sit principalis, definitur a iudice per sententiam definitivam; si sit incidens, per sententiam interlocutoriam, firmo praescripto can. 1589, § 1.

Can. 1608 — § 1. Ad pronuntiationem cuiuslibet sententiae requiritur in iudicis animo moralis certitudo circa rem sententia definiendam.

§ 2. Hanc certitudinem iudex haurire debet ex actis et probatis.

§ 3. Probationes autem aestimare iudex debet ex sua conscientia, firmis praescriptis legis de quarundam probationum efficacia.

§ 4. Iudex qui eam certitudinem adipisci non potuit, pronuntiet non constare de iure actoris et conventum absolutum dimittat, nisi agatur de causa iuris favore fruente, quo in casu pro ipsa pronuntiandum est.

Can. 1609 — § 1. In tribunali collegiali, qua die et hora iudices ad deliberandum convenient, collegii praeses statuat, et nisi peculiaris causa aliud suadeat, in ipsa tribunalis sede conventus habeatur.

§ 2. Assignata conventui die, singuli iudices scriptas afferant conclusiones suas in merito causae, et rationes tam in iure quam in facto, quibus ad conclusionem suam venerint; quae conclusiones actis causae adiungantur, secreto servandae.

§ 3. Post divini Nominis invocationem, prolatis ex ordine singularum conclusionibus secundum praecedentiam, ita tamen ut semper a causae ponente seu relatore initium fiat, habeatur discussio sub tribunalis praesidis ductu, praesertim ut constabiliatur quid statuentum sit in parte dispositiva sententiae.

§ 4. In discussione autem fas unicuique est a pristina sua conclusione recedere. Iudex vero qui ad decisionem aliorum accedere noluit, exigere potest ut, si fiat appellatio, sua conclusiones ad tribunal superius transmittantur.

§ 5. Quod si iudices in prima discussione ad sententiam devenire aut nolint aut nequeant, differri poterit decisio ad novum conventum,

Kan. 1606 — Če sta stranki zanemarili pripraviti obrambo v zanju uporabnem času, ali se prepustita sodnikovi vednosti in vesti, more sodnik, če mu je stvar iz spisov in dokazov popolnoma jasna, takoj izreči sodbo, vendar mora zahtevati pripombe pravdnika in branilca vezi, če se udeležujeta postopka.

Sedmi naslov SODNIŠKI IZREKI

Kan. 1607 — Če je spor, ki se je obravnaval na sodni način, glavni, ga sodnik odloči s končno sodbo; če je vmesni, pa z vmesno sodbo, velja pa predpis kan. 1589, § 1.

Kan. 1608 — § 1. Da more sodnik izreči kakršnokoli sodbo, mora biti moralno gotov o stvari, ki jo je treba s sodbo odločiti.

§ 2. To gotovost mora sodnik zajeti iz spisov in dokazov.

§ 3. Dokaze pa mora sodnik ocenjevati po svoji vesti ob veljavnosti zakonitih predpisov o učinkovitosti posameznih dokazov.

§ 4. Sodnik, ki si ni mogel pridobiti te gotovosti, naj izreče, da tožnikova pravica ni dokazana, in toženo stranko oprosti, razen če gre za zadevo, ki užива pravno varstvo, ko je v takem primeru treba izreči sodbo v njeno korist.

Kan. 1609 — § 1. Pri sodnem zboru naj predsednik zбора določi, kateri dan in uro naj se sodniki zborejo k posvetovanju, in seja, razen če poseben razlog svetujo kaj drugega, naj bo na samem sedežu sodišča.

§ 2. Na za sejo določen dan naj posamezni sodniki predložijo svoje pismene zaključke o bistvu stvari in pravne ter dejanske razloge, po katerih so prišli do svojega zaključka; te zaključke je treba dodati pravdnim spisom in hraniti v tajnosti.

§ 3. Ko so po klicanju božjega imena po prednostnem vrstnem redu, a posamezni po vrsti, predložili zaključke, vendar tako, da vedno začne ponens ali sodnik poročevalec v pravdi, naj bo pod vodstvom predsednika sodišča razprava, zlasti da se skupno utrdi, kaj je treba določiti v izreku sodbe.

§ 4. Pri razpravi ima vsakdo pravico odstopiti od svojega prvotnega zaključka. Sodnik pa, ki se ni hotel pridružiti odločitvi drugih, more zahtevati, da se njegovi zaključki pošljejo višjemu sodišču, če se vloži priziv.

§ 5. Če sodniki pri prvi razpravi nočejo ali ne morejo priti do sodbe, je mogoče odločitev odložiti do nove seje, vendar ne nad

non tamen ultra hebdomadam, nisi ad normam can. 1600 complenda sit causae instructio.

Can. 1610 — § 1. Si iudex sit unicus, ipse sententiam exarabit.

§ 2. In tribunali collegiali, ponentis seu relatoris est exarare sententiam, desumendo motiva ex iis quae singuli iudices in discussione attulerunt, nisi a maiore numero iudicium praefinita fuerint motiva preferenda; sententia dein singulorum iudicium subicienda est approbationi.

§ 3. Sententia edenda est non ultra mensem a die quo causa definita est, nisi, in tribunali collegiali, iudices gravi ex ratione longius tempus praestituerint.

Can. 1611 — Sententia debet:

1^a definire controversiam coram tribunali agitamat, data singulis dubiis congrua responsione;

2^a determinare quae sint partium obligationes ex iudicio ortae et quomodo implenda sint;

3^a exponere rationes seu motiva, tam in iure quam in facto, quibus dispositiva sententiae pars innititur;

4^a statuere de litis expensis.

Can. 1612 — § 1. Sententia, post divini Nominis invocationem, exprimat oportet ex ordine qui sit iudex aut tribunal; qui sit actor, pars conventa, procurator, nominibus et domiciliis rite designatis, promotor iustitiae, defensor vinculi, si partem in iudicio habuerint.

§ 2. Referre postea dobet breviter facti speciem cum partium conclusionibus et formula dubiorum.

§ 3. Hisce subsequatur pars dispositiva sententiae, praemissis rationibus quibus innititur.

§ 4. Claudatur cum indicatione diei et loci in quibus prolata est et cum subscriptione iudicis vel, si de tribunali collegiali agatur, omnium iudicium et notarii.

Can. 1613 — Regulae superius positae de sententia definitiva, sententiae quoque interlocutoriae aptandae sunt.

Can. 1614 — Sententia quam primum publicetur, indicatis modis quibus impugnari potest; neque ante publicationem vim ullam habet, etiamsi dispositiva pars, iudice permittente, partibus significata sit.

Can. 1615 — Publicatio seu intimatio sententiae fieri potest vel tradendo exemplar sententiae partibus aut earum procuratoribus, vel eisdem transmittendo idem exemplar ad normam can. 1509.

teden dni, razen če je treba dokazni postopek dopolniti po določbi kan. 1600.

Kan. 1610 — § 1. Če je sodnik posameznik, bo sam izdelal sodbo.

§ 2. Pri sodnem zboru mora ponens ali sodnik poročevalec izdelati sodbo, ko povzame motive izmed tistih, ki so jih posamezni sodniki prispevali v razpravi, če ni večina sodnikov prej določila motive, ki morajo imeti prednost; nato je treba sodbo podvreči odbritvi posameznih sodnikov.

§ 3. Sodbo je treba izdati najkasneje v enem mesecu od dne, ko je bila zadeva odločena, razen če so v sodnem zboru sodniki iz tehtnega razloga določili daljši čas.

Kan. 1611 — Sodba mora:

1. rešiti spor, ki se je obravnaval pred sodiščem, ko da primeren odgovor na posamezne sporne točke;

2. določiti, kakšne so obveznosti strank, ki so nastale iz pravnega postopka, in kako jih je treba spolniti;

3. navesti pravne in dejanske razloge ali motive, na katere se sodba opira;

4. odločiti glede pravnih stroškov.

Kan. 1612 — § 1. Po klicanju božjega imena mora sodba po vrsti navesti, kdo je sodnik ali sodišče; kdo je tožnik, tožena stranka, zastopnik, s pravilno navedbo imen in domovališč, pravdnik in branilec vezi, če sta se udeležila postopka.

§ 2. Nato mora kratko popisati dejanski stan z zaključki strank in navedbo spornih točk.

§ 3. Temu sledi izrek sodbe, ko prej navede razloge, na katere se opira.

§ 4. Konča naj se z navedbo dneva in kraja, kjer je bila izrečena, in s podpisom sodnika ali, če gre za sodni zbor, vseh sodnikov in notarja.

Kan. 1613 — Gornje določbe o končni sodbi naj se primerno uporabljajo tudi pri vmesni sodbi.

Kan. 1614 — Sodba naj se čimprej objavi z navedbo načinov, po katerih se more izpodbijati; in pred objavo tudi nima nobene veljave, čeprav je s sodnikovim dovoljenjem izrek sodbe bil strankama povedan.

Kan. 1615 — Objava ali vročitev sodbe se more izvršiti z izročitvijo izvoda sodbe strankama ali njihovima zastopnikoma, ali ko se izvod tega pošlje po določbi kan. 1509.

Can. 1616 — § 1. Si in sententiae textu vel error irrepserit in calculis, vel error materialis acciderit in transcribenda parte dispositiva aut in factis vel partium petitionibus referendis, vel omissa sint quae can. 1612, § 4 requirit, sententia ab ipso tribunal, quod eam tulit, corrigi vel compleri debet sive ad partis instantiam sive ex officio, semper tamen auditis partibus et decreto ad calcem sententiae apposito.

§ 2. Si qua pars refragetur, quaestio incidens decreto definiatur.

Can. 1617 — Ceterae iudicis pronuntiationes, praeter sententiam, sunt decreta, quae si mere ordinatoria non sint, vim non habent, nisi saltem summarie motiva exprimant, vel ad motiva in alio actu expressa remittant.

Can. 1618 — Sententia interlocutoria vel decretum vim sententiae definitivae habent, si iudicium impediunt vel ipsi iudicio aut alicui ipsius gradui finem ponunt, quod attinet ad aliquam saltem partem in causa.

Titulus VIII DE IMPUGNATIONE SENTENTIAE

Caput I

DE QUERELA NULLITATIS CONTRA SENTENTIAM

Can. 1619 — Firmis cann. 1622 et 1623, nullitates actuum, positivo iure statutae, quae, cum essent notae parti querelam proponenti, non sint ante sententiam iudicii denuntiatae, per ipsam sententiam sanantur, quoties agitur de causa ad privatorum bonum attinenti.

Can. 1620 — Sententia vitio insanabilis nullitatis laborat, si:

1^a lata est a iudice absolute incompetent;

2^a lata est ab eo, qui careat potestate iudicandi in tribunali in quo causa definita est;

3^a iudex vi vel metu gravi coactus sententiam tulit;

4^a iudicium factum est sine judiciali petitione, de qua in can. 1501, vel non institutum fuit adversus aliquam partem conventam;

5^a lata est inter partes, quarum altera saltem non habeat personam standi in iudicio;

6^a nomine alterius quis egit sine legitimo mandato;

Kan. 1616 — § 1. Če se je v besedilo prikradla pomota v številkah ali zgodila stvarna napaka pri prepisovanju izreka sodbe ali pri navajanju dejstev ali zahtevkov strank ali je bilo opuščeno, kar zahteva kan. 1612, § 4, mora sodbo samo sodišče, ki jo je izdal, popraviti ali dopolniti na zahtevo stranke ali po uradni dolžnosti, vendar vedno po zaslišanju strank in z odločbo, dodano na koncu sodbe.

§ 2. Če se katera stranka upira, naj se vmesni spor reši z odločbo.

Kan. 1617 — Drugi sodniški izreki, razen sodbe, so odločbe, ki nimajo veljave, če ne zadevajo samo vzdrževanje reda, razen če vsaj na kratko navajajo motive ali se sklicujejo na motive, ki so izraženi v drugem spisu.

Kan. 1618 — Vmesna sodba ali odločba imata veljavno končne sodbe, če preprečuje sodni postopek ali zaključuje postopek ali katero njegovo stopnjo, ki se nanaša vsaj na kako stranko v postopku.

Osmi naslov IZPODBIJANJE SODE

Prvo poglavje

NIČNOSTNA PRITOŽBA ZOPER SODE

Kan. 1619 — Ničnosti sodnih dejanj, določene s pozitivnim pravom, katere, čeprav so bile znane stranki, ki vlagajo ničnostno pritožbo, niso bile prijavljene sodniku pred izrekom sodbe, se popravijo s samo sodbo, kadar gre za zadevo, ki se tiče dobrine zasebnikov; veljata pa kan. 1622 in 1623.

Kan. 1620 — Sodba je nepopravljivo nična, če:

1. jo je izdal absolutno nepristojen sodnik;
2. jo je izdal tisti, ki nima oblasti soditi na sodišču, na katerem je bila zadeva odločena;
3. je sodbo izdal sodnik pod vplivom sile ali hudega strahu;
4. je bil sodni postopek izveden brez sodnega zahtevka, ki se omenja v kan. 1501, ali ni bil uveden zoper kako toženo stranko;
5. je bila izdana med strankama, od katerih vsaj ena ni pravdno sposobna;
6. je kdo brez zakonitega pooblastila oziroma naročila nastopal v imenu drugega;

7° ius defensionis alterutri parti denegatum fuit;
8° controversia ne ex parte quidem definita est.

Can. 1621 — Querela nullitatis, de qua in can. 1620, proponi potest per modum exceptionis in perpetuum, per modum vero actionis coram iudice qui sententiam tulit intra decem annos a die publicationis sententiae.

Can. 1622 — Sententia vitio sanabilis nullitatis dumtaxat laborat, si:

1° lata est a non legitimo numero iudicium, contra praescriptum can. 1425, § 1;

2° motiva seu rationes decidendi non continet;

3° subscriptionibus caret iure praescriptis;

4° non refert indicationem anni, mensis, diei et loci in quo prolatum fuit;

5° actu judiciali nullo innititur, cuius nullitas non sit ad normam can. 1619 sanata;

6° lata est contra partem legitime absentem, iuxta can. 1593, § 2.

Can. 1623 — Querela nullitatis in casibus, de quibus in can. 1622, proponi potest intra tres menses a notitia publicationis sententiae.

Can. 1624 — De querela nullitatis videt ipse iudex qui sententiam tulit; quod si pars vereatur ne iudex, qui sententiam querela nullitatis impugnatam tulit, praeoccupatum animum habeat ideoque eum suspectum existimet, exigere potest ut alias iudex in eius locum subrogetur ad normam can. 1450.

Can. 1625 — Querela nullitatis proponi potest una cum appellatione, intra terminum ad appellationem statutum.

Can. 1626 — § 1. Querelam nullitatis interponere possunt non solum partes, quae se gravatas putant, sed etiam promotor iustitiae aut defensor vinculi, quoties ipsis ius est interveniendi.

§ 2. Ipse iudex potest ex officio sententiam nullam a se latam retractare vel emendare intra terminum ad agendum can. 1623 statutum, nisi interea appellatio una cum querela nullitatis interposita fuerit, aut nullitas sanata sit per decursum termini de quo in can. 1623.

Can. 1627 — Causae de querela nullitatis secundum normas de processu contentioso orali tractari possunt.

7. je bila odklonjena pravica obrambe eni izmed obeh strank;
8. spor ni bil vsaj delno odločen.

Kan. 1621 — Ničnostno pritožbo, ki se omenja v kan. 1620, je vedno mogoče predložiti z ugovorom, s tožbo pred sodnikom, ki je sodbo izrekel, pa deset let od dneva, ko je bila sodba objavljena.

Kan. 1622 — Sodba je popravljivo nična le, če:

1. jo je izdalо nezakonito število sodnikov v nasprotju s predpisom kan. 1425, § 1;

2. ne vsebuje odločajočih motivov ali razlogov;

3. nima po pravu predpisanih podpisov;

4. ne navaja leta, meseca, dneva in kraja, kjer je bila izrečena;

5. se opira na nično sodno dejanje, katerega ničnost ni bila popravljena po določbi kan. 1619;

6. je bila izrečena zoper zakonito odsotno stranko, po kan. 1593, § 2.

Kan. 1623 — Ničnostno pritožbo je mogoče v primerih, navedenih v kan. 1622, vložiti v treh mesecih, odkar se je zvedelo za objavo sodbe.

Kan. 1624 — O ničnostni pritožbi odloča tisti sodnik, ki je sodbo izrekel; če pa se stranka boji, da bi sodnik, ki je izrekel z ničnostno pritožbo izpodbijano sodbo, imel pred sodko in ga ima zato za pristranskega, more zahtevati, da se na njegovo mesto po določbi kan. 1450 postavi drug sodnik.

Kan. 1625 — Ničnostno pritožbo je mogoče vložiti hkrati s priživom v roku, ki je določen za priziv.

Kan. 1626 — § 1. Ničnostno pritožbo moreta uveljavljati ne le stranki, ki se čutita prizadeti, ampak tudi pravnik in branilec vezi, kadar imata pravico posredovati.

§ 2. Sam sodnik more po uradni dolžnosti nično sodbo, ki jo je sam izrekel, umakniti ali popraviti v roku, ki je po kan. 1623 določen za vložitev pritožbe, razen če je bil medtem vložen priziv hkrati z ničnostno pritožbo ali je bila ničnost popravljena s potekom roka, ki se omenja v kan. 1623.

Kan. 1627 — Postopke o ničnostni pritožbi je mogoče voditi po določbah za ustni sporni postopek.

Caput II
DE APPELLATIONE

Can. 1628 — Pars quae aliqua sententia se gravatam putat, itemque promotor iustitiae et defensor vinculi in causis in quibus eorum praesentia requiritur, ius habent a sententia appellandi ad iudicem superiorem, salvo praescripto can. 1629.

Can. 1629 — Non est locus appellationi:

1° a sententia ipsius Summi Pontificis vel Signaturae Apostolicae;

2° a sententia vitio nullitatis infecta, nisi cumuletur cum querela nullitatis ad normam can. 1625;

3° a sententia quae in rem iudicatam transiit;

4° a iudicis decreto vel a sententia interlocutoria, quae non habeant vim sententiae definitivae, nisi cumuletur cum appellatione a sententia definitiva;

5° a sententia vel a decreto in causa de qua ius cavit expeditissime rem esse definiendam.

Can. 1630 — § 1. Appellatio interponi debet coram iudice a quo sententia prolata sit, intra peremptorium terminum quindecim dieum utilium a notitia publicationis sententiae.

§ 2. Si ore fiat, notarius eam scripto coram ipso appellante redigat.

Can. 1631 — Si quaestio oriatur de iure appellandi, de ea videat expeditissime tribunal appellationis iuxta normas processus contentiosi oralis.

Can. 1632 — § 1. Si in appellatione non indicetur ad quod tribunal ipsa dirigatur, praesumitur facta tribunali de quo in cann. 1438 et 1439.

§ 2. Si alia pars ad aliud tribunal appellationis provocaverit, de causa videt tribunal quod superioris est gradus, salvo can. 1415.

Can. 1633 — Appellatio prosequenda est coram iudice *ad quem* dirigitur intra mensem ab eius interpositione, nisi iudex *a quo* longius tempus ad eam prosequendam parti praestituerit.

Can. 1634 — § 1. Ad prosequendam appellationem requiritur et sufficit ut pars ministerium invocet iudicis superioris ad impugnatae sententiae emendationem, adjuncto exemplari huius sententiae et indicatis appellationis rationibus.

Drugo poglavje
PRIZIV

Kan. 1628 — Stranka, ki misli, da ji je s kako sodbo prizadejana krivica, enako pravnik in branilec vezi v pravdah, v katerih se zahteva njuna navzočnost, imajo pravico zoper sodbo vložiti priziv na višjega sodnika, velja pa predpis kan. 1629.

Kan. 1629 — Za priziv ni možnosti:

1. zoper sodbo samega papeža ali apostolske signature;
2. zoper nično sodbo, razen če se združi z ničnostno pritožbo po določbi kan. 1625;
3. zoper sodbo, ki je postala pravnomočna;
4. zoper sodnikovo odločbo ali zoper vmesno sodbo, ki nimata moči končne sodbe, razen če se združi s prizivom zoper končno sodbo;
5. zoper sodbo ali zoper odločbo v zadevi, za katero pravo določa, da se mora kar najhitreje rešiti.

Kan. 1630 — § 1. Priziv se mora vložiti pri sodniku, ki je sodbo izrekel, v nepodaljšljivem roku petnajstih uporabnih dni, odkar se je zvedelo za objavo sodbe.

§ 2. Če se vloži ustno, ga notar pismeno sestavi pred samim prizvateljem.

Kan. 1631 — Če nastane vprašanje o pravici do priziva, naj o tem kar najhitreje odloči prizivno sodišče po določbah ustnega spornega postopka.

Kan. 1632 — § 1. Če v prizivu ni naznačeno, na katero sodišče se obrača, se domneva, da je vložen na sodišče, ki se omenja v kan. 1438 in 1439.

§ 2. Če je druga stranka vložila priziv pri drugem prizivnem sodišču, o stvari odloči sodišče, ki je višje stopnje, velja pa kan. 1415.

Kan. 1633 — Priziv se mora v mesecu dni, odkar je bil vložen, nadaljevati pri sodniku, *na katerega* se obrača, razen če je sodnik, ki je izrekel sodbo, stranki dovolil za izvršitev priziva daljši čas.

Kan. 1634 — § 1. Za nadaljevanje priziva se zahteva in zadošča, da se stranka obrne za pomoč na višjega sodnika, da ta popravi izpodbijano sodbo, ko priloži prepis te sodbe in navede prizivne razloge.

§ 2. Quod si pars exemplar impugnatae sententiae intra utile tempus a tribunali *a quo* obtinere nequeat, interim termini non decurrunt, et impedimentum significandum est iudici appellationis, qui iudicem *a quo* praecepto obstringat officio suo quam primum satisfaciendi.

§ 3. Interea iudex *a quo* debet acta ad normam can. 1474 iudici appellationis transmittere.

Can. 1635 — Inutiliter elapsis fatalibus appellatoriis sive coram iudice *a quo* sive coram iudice *ad quem*, deserta censemur appellatio.

Can. 1636 — § 1. Appellans potest appellationi renuntiare cum effectibus, de quibus in can. 1525.

§ 2. Si appellatio proposita sit a vinculi defensore vel a promotori iustitiae, renuntiatio fieri potest, nisi lex aliter caveat, a vinculi defensore vel promotore iustitiae tribunalis appellationis.

Can. 1637 — § 1. Appellatio facta ab actore prodest etiam convento, et vicissim.

§ 2. Si plures sunt conventi vel actores et ab uno vel contra unum tantum ex ipsis sententia impugnetur, impugnatio censemur ab omnibus et contra omnes facta, quoties res petita est individua aut obligatio solidalis.

§ 3. Si interponatur ab una parte super aliquo sententiae capite, pars adversa, etsi fatalia appellationis fuerint transacta, potest super aliis capitibus incidenter appellare intra terminum peremptorium quindecim dierum a die, quo ipsi appellatio principalis notificata est.

§ 4. Nisi aliud constet, appellatio praesumitur facta contra omnia sententiae capita.

Can. 1638 — Appellatio exsecutionem sententiae suspendit.

Can. 1639 — § 1. Salvo praescripto can. 1683, in gradu appellationis non potest admitti nova petendi causa, ne per modum quidem utilis cumulationis; ideoque litis contestatio in eo tantum versari potest, ut prior sententia vel confirmetur vel reformatetur sive ex toto sive ex parte.

§ 2. Novae autem probationes admittuntur tantum ad normam can. 1600.

Can. 1640 — In gradu appellationis eodem modo, quo in prima instantia, congrua congruis referendo, procedendum est; sed, nisi forte complenda sint probationes, statim post litem ad normam can. 1513, § 1 et can. 1639, § 1 contestatam, ad causae discussionem deve-niatur et ad sententiam.

§ 2. Če pa stranka v uporabnem času od sodišča, ki je izreklo sodbo, ne more dobiti prepisa izpodbijane sodbe, medtem roki ne tečejo in oviro je treba naznaniti prizivnemu sodniku, ki naj z ukazom zaveže sodnika, ki je izrekel sodbo, da mora čimprej izpolniti svojo dolžnost.

§ 3. Medtem mora sodnik, ki je izrekel sodbo, po določbi kan. 1474, poslati spise prizivnemu sodniku.

Kan. 1635 — Če stroga prizivna roka za vložitev ali za nadaljevanje priziva potečeta neuporabljena, velja priziv za opuščen.

Kan. 1636 — § 1. Prizivatelj se more prizivu odpovedati z učinki, ki se omenajo v kan. 1525.

§ 2. Če je priziv vložil branilec vezi ali pravdnik, se more prizivu odpovedati branilec vezi ali pravdnik prizivnega sodišča, razen če zakon določa drugače.

Kan. 1637 — § 1. Priziv, ki ga vloži tožnik, koristi tudi toženi stranki in narobe.

§ 2. Če je toženih strank ali tožnikov več in izpodbjala sodbo eden ali se izpodbija zoper enega izmed njih, velja, da jo izpodbjajo vsi in zoper vse, kadar je predmet, za katerega gre, nedeljiv in obveznost nerazdelna.

§ 3. Če ena stranka vloži priziv proti kakemu delu sodbe, more nasprotna stranka, čeprav je že potekel strogi rok za priziv, vložiti vmesni priziv proti drugim delom v nepodaljšljivem roku petnajstih dni od dneva, ko je bila obveščena o glavnem prizivu.

§ 4. Če ni razvidno kaj drugega, se domneva, da je priziv vložen proti vsem delom sodbe.

Kan. 1638 — Priziv odloži izvršitev sodbe.

Kan. 1639 — § 1. Ob veljavnosti predpisa kan. 1683 na prizivni stopnji ni mogoče dopustiti novega pravdnega zahtevka niti po načinu koristne združitve s prejšnjim; zato se more ugotavljanje spora ukvarjati samo s tem, da se prejšnja sodba potrdi ali pa v celoti ali delno spremeni.

§ 2. Novi dokazi pa se dopustijo samo po določbi kan. 1600.

Kan. 1640 — Na prizivni stopnji je treba voditi postopek na isti način kakor na prvi stopnji, z vsemi ustreznimi prilagoditvami; razen če je morebiti treba dopolniti dokaze, pa naj se takoj po ugotovitvi spora po določbi kan. 1513, § 1 in kan. 1639, § 1 preide k razpravi o zadevi in k sodbi.

Titulus IX
DE RE IUDICATA
ET DE RESTITUTIONE IN INTEGRUM

Caput I
DE RE IUDICATA

Can. 1641 — Firma praescripto can. 1643, res iudicata habetur:

1° si duplex intercesserit inter easdem partes sententia conformis de eodem petito et ex eadem causa petendi;

2° si appellatio adversus sententiam non fuerit intra tempus utile proposita;

3° si, in gradu appellationis, instantia perempta sit vel eidem renuntiatum fuerit;

4° si lata sit sententia definitiva, a qua non datur appellatio ad normam can. 1629.

Can. 1642 — § 1. Res iudicata firmitate iuris gaudet nec impugnari potest directe, nisi ad normam can. 1645, § 1.

§ 2. Eadem facit ius inter partes et dat actionem iudicati atque exceptionem rei iudicatae, quam iudex ex officio quoque declarare potest ad impediendam novam eiusdem causae introductionem.

Can. 1643 — Numquam transeunt in rem iudicatam causae de statu personarum, haud exceptis causis de coniugum separatione.

Can. 1644 — § 1. Si duplex sententia conformis in causa de statu personarum prolata sit, potest quovis tempore ad tribunal appellationis provocari, novis iisque gravibus probationibus vel argumentis intra peremptorium terminum triginta dierum a proposita impugnatione allatis. Tribunal autem appellationis intra mensem ab exhibitis novis probationibus et argumentis debet decreto statuere utrum nova causae propositio admitti debeat necne.

§ 2. Provocatio ad superius tribunal ut nova causae propositio obtineatur, executionem sententiae non suspendit, nisi aut lex aliter caveat aut tribunal appellationis ad normam can. 1650, § 3, suspensionem iubeat.

Caput II
DE RESTITUTIONE IN INTEGRUM

Can. 1645 — § 1. Adversus sententiam quae transierit in rem iudicatam, dummodo de eius iniustitia manifesto constet, datur restitutio in integrum.

Deveti naslov
PRAVNOMOČNOST IN VRNITEV V PREJŠNJE STANJE

Prvo poglavje
PRAVNOMOČNOST

Kan. 1641 — Ob veljavi predpisa kan. 1643 pravnomočnost nastopi, če:

1. je bila med istima strankama izdana dvojna soglasna sodba o istem tožbenem zahtevku in iz istega tožbenega razloga;

2. priziv proti sodbi ni bil vložen v uporabnem času;

3. je bil na prvi prizivni stopnji postopek končan ali pa je bila glede njega dana odpoved;

4. je bila izrečena končna sodba, proti kateri po določbi kan. 1629 ni priziva.

Kan. 1642 — § 1. Pravnomočnost uživa pravno trdnost in je naranost ni mogoče izpodbijati, razen po določbi kan. 1645, § 1.

§ 2. Le-ta ustvarja pravo med strankama in omogoča izvršbo ter daje ugovor glede pravnomočnosti, ki jo more sodnik tudi razglasiti po uradni dolžnosti, da se prepreči nova uvedba iste pravde.

Kan. 1643 — Pravnomočnost nikoli ne nastopi v pravdah o statusu oseb, in tudi ne v pravdah o ločitvi zakoncev.

Kan. 1644 — § 1. Če je bila v pravdi o statusu oseb izrečena dvojna soglasna sodba, je mogoče v vsakem času vložiti priziv na prizivno sodišče, ko se v nepodaljšljivem roku tridesetih dni od vloženega izpodbijanja predloži nove in tehtne dokaze ali razloge. Prizivno sodišče pa mora v mesecu dni, odkar so bili predloženi novi dokazi in razlogi, z odločbo določiti, ali se nova predložitev pravde mora dopustiti ali ne.

§ 2. Priziv na višje sodišče, da bi se dosegla nova predložitev pravde, ne odloži izvršitve sodbe, razen če zakon določa drugače, ali če prizivno sodišče po določbi kan. 1650 § 3 odredi odložitev.

Drugo poglavje
VRNITEV V PREJŠNJE STANJE

Kan. 1645 — § 1. Zoper sodbo, ki je postala pravnomočna, če je le očitno gotovo, da je krivična, je mogoča vrnitev v prejšnje stanje.

§ 2. De iniustitia autem manifesto constare non censetur, nisi:

1° sententia ita probationibus innitatur, quae postea falsae deprehensae sint, ut sine illis probationibus pars sententiae dispositiva non sustineatur;

2° postea detecta fuerint documenta, quae facta nova et contraria decisionem exigentia indubitanter probent;

3° sententia ex dolo partis prolata fuerit in damnum alterius;

4° legis non mere processualis praescriptum evidenter neglectum fuerit;

5° sententia aduersetur praecedenti decisioni, quae in rem iudicatam transierit.

Can. 1646 — § 1. Restitutio in integrum propter motiva, de quibus in can. 1645, § 2, nn. 1-3, petenda est a iudice qui sententiam tulit intra tres menses a die cognitionis eorundem motivorum computandos.

§ 2. Restitutio in integrum propter motiva, de quibus in can. 1645, § 2, nn. 4 et 5, petenda est a tribunali appellationis, intra tres menses a notitia publicationis sententiae; quod si in casu, de quo in can. 1645, § 2, n. 5, notitia praecedentis decisionis serius habeatur, terminus ab hac notitia decurrit.

§ 3. Terminii de quibus supra non decurrunt, quamdui laesus minoris sit aetatis.

Can. 1647 — § 1. Petitio restitutionis in integrum sententiae executionem nondum inceptam suspendit.

§ 2. Si tamen ex probabilibus indicis suspicio sit petitionem factam esse ad moras executioni nectendas, iudex decernere potest ut sententia executioni demandetur, assignata tamen restitutionem pertinenti idonea cautione ut, si restituatur in integrum, indemnisi fiat.

Can. 1648 — Concessa restitutione in integrum, iudex pronuntiare debet de merito causae.

Titulus X

DE EXPENSIS IUDICIALIBUS ET DE GRATUITO PATROCINIO

Can. 1649 — § 1. Episcopus, cuius est tribunal moderari, statuat normas:

1° de partibus damnandis ad expensas iudiciales solvendas vel compensandas;

§ 2. Da je sodba krivična, velja za očitno ugotovljeno le, če:

1. se sodba tako opira na dokaze, ki so se pozneje izkazali za neresnične, da brez teh dokazov izrek sodbe ne obvelja;

2. so se pozneje odkrile listine, ki nedvomno dokazujojo nova in nasprotno odločitev zahtevajoča dejstva;

3. je bila po prevari stranke izrečena sodba v škodo druge;

4. je bil očitno prezrt predpis zakona, ki ni samo procesnega značaja;

5. je sodba nasprotna prejšnji odločitvi, ki je postala pravnomočna.

Kan. 1646 — § 1. Vrnitev v prejšnje stanje iz razlogov, ki se omenjajo v kan. 1645, § 2, št. 1-3, je treba zahtevati pri sodniku, ki je izrekel sodbo, v treh mesecih, ki jih je treba šteti od dneva, ko se je zvedelo za te razloge.

§ 2. Vrnitev v prejšnje stanje iz razlogov, ki se omenjajo v kan. 1645, § 2, št. 4 in 5, je treba zahtevati pri prizivnem sodišču v treh mesecih, odkar se je zvedelo za objavo sodbe; če se je v primeru, ki se omenja v kan. 1645, § 2, št. 5, zvedelo za prejšnjo odločitev pozneje, teče rok, odkar se je zanje zvedelo.

§ 3. Roki, ki se omenjajo zgoraj, ne tečejo, dokler je prizadeti mladoleten.

Kan. 1647 — § 1. Zahteva za vrnitev v prejšnje stanje odloži izvršitev sodbe, ki se še ni začela.

§ 2. Če pa iz verjetnih indicev obstaja sum, da je bil zahtevek vložen zato, da se zavleče izvršitev, more sodnik odločiti, da se sodba izroči v izvršitev, vlagalcu zahtevka za vrnitev v prejšnje stanje pa določiti primerno varščino, da, če se vrne v prejšnje stanje, ne bo oškodovan.

Kan. 1648 — Če se je dovolila vrnitev v prejšnje stanje, mora sodnik razsoditi o stvari sami.

Deseti naslov

SODNI STROŠKI IN PRAVICA UBOGIH

Kan. 1649 — § 1. Škof, katerega dolžnost je voditi sodišče, naj izda določbe:

1. o strankah, ki jih je treba obsoditi na plačilo sodnih stroškov ali na pobotanje;

2° de procuratorum, advocatorum, peritorum et interpretum honorariis deque testium indemnitate;

3° de gratuito patrocinio vel expensarum deminutione concedendis;

4° de damnorum refectione quae debetur ab eo qui non solum in iudicio succubuit, sed temere litigavit;

5° de pecuniae deposito vel cautione praestanda circa expensas solvendas et damna reficienda.

§ 2. A pronuntiatione circa expensas, honoraria et damna reficienda non datur distincta appellatio, sed pars recurrere potest intra quindecim dies ad eundem iudicem, qui poterit taxationem emendare.

Titulus XI DE EXECUTIONE SENTENTIAE

Can. 1650 — § 1. Sententia quae transiit in rem iudicatam, executioni mandari potest, salvo praescripto can. 1647.

§ 2. Iudex qui sententiam tulit et, si appellatio proposita sit, etiam iudex appellationis, sententiae, quae nondum transierit in rem iudicatam, provisoriam executionem iubere possunt ex officio vel ad instantiam partis, idoneis, si casus ferat, praestitis cautionibus, si agatur de provisionibus seu praestationibus ad necessariam sustentationem ordinatis, vel alia iusta causa urgeat.

§ 3. Quod si sententia, de qua in § 2, impugnetur, iudex qui de impugnatione cognoscere debet, si videt hanc probabiliter fundatam esse et irreparabile damnum ex executione oriri posse, potest vel executionem ipsam suspendere vel eam cautioni subicere.

Can. 1651 — Non antea executioni locus esse poterit, quam executorum iudicis decretum habeatur, quo edicatur sententiam ipsam executioni mandari debere; quod decretum pro diversa causarum natura vel in ipso sententiae tenore includatur vel separatim edatur.

Can. 1652 — Si sententiae executio praeviam rationum redditio- nem exigat, quaestio incidunt habetur, ab illo ipso iudice decidenda, qui tulit sententiam executioni mandandam.

Can. 1653 — § 1. Nisi lex particularis aliud statuat, sententiam executioni mandare debet per se vel per alium Episcopus dioecesis, in qua sententia primi gradus lata est.

§ 2. Quod si hic renuat vel neglegat, parte cuius interest instante vel etiam ex officio, executio spectat ad auctoritatem cui tribunal appellationis ad normam can. 1439, § 3 subicitur.

2. o nagradah zastopnikov, odvetnikov, izvedencev in prevajalcev in o odškodnini pričam;

3. o pravici ubogih ali dovoljenju znižati stroške;

4. o povrnitvi škode, katero dolguje tisti, ki ni le izgubil pravdo, marveč se je lahkomiselno pravdal;

5. o položitvi denarja ali dajanju varščine za plačilo stroškov in povrnitev škode.

§ 2. Zoper izrek o stroških, nagradah in povrnitvi škode ni samostojnega priziva, pač pa se more stranka v petnajstih dneh pričuti istemu sodniku, ki more odmero popraviti.

Enajsti naslov IZVRŠITEV SODBE

Kan. 1650 — § 1. Za sodbo, ki je postala pravnomočna, je mogoče odrediti izvršbo, velja pa predpis kan. 1647.

§ 2. Sodnik, ki je sodbo izrekel, in, če je bil vložen priziv, tudi prizvni sodnik, moreta pri sodbi, ki še ni postala pravnomočna, po uradni dolžnosti ali na zahtevo stranke odrediti začasno izvršbo, ko so, če primer zahteva, dane primerne varščine, kadar gre za oskrbo ali dajatve, ki so namenjene za potreбno vzdrževanje, ali če priganja kak pravičen razlog.

§ 3. Če se sodba, omenjena v § 2, izpodbija, more sodnik, ki mora razsoditi o izpodbijanju, ko opazi, da je to verjetno utemeljeno in da more z izvršbo nastati nepopravljiva škoda, samo izvršbo odložiti ali jo odrediti proti varščini.

Kan. 1651 — Sodba se ne more izvršiti, dokler ni sodnikove odločbe o izvršbi, s katero se izreče, da se sodba sama mora izvršiti; odločba naj se glede na različno naravo zadev vključi v sam izrek sodbe, ali pa izda posebej.

Kan. 1652 — Če izvršitev sodbe zahteva predhodni obračun, nastane vmesno vprašanje, ki ga mora rešiti tisti sodnik sam, ki je izrekel sodbo, za katere izvršitev gre.

Kan. 1653 — § 1. Če območni zakon ne določa kaj drugega, mora škof škofije, v kateri je bila izrečena sodba prve stopnje, izvršitev sodbe odrediti sam ali po kom drugem.

§ 2. Če pa se ta brani ali pusti vnemar, naj izvršbo odredi na zahtevo prizadete stranke ali tudi po uradni dolžnosti oblast, ki ji je prizivno sodišče po določbi kan. 1439, § 3 podrejeno.

§ 3. Inter religiosos exsecutio sententiae spectat ad Superiorem qui sententiam exsecutioni mandandam tulit aut iudicem delegavit.

Can. 1654 — § 1. Exsecutor, nisi quid eius arbitrio in ipso sententiae tenore fuerit permissum, debet sententiam ipsam, secundum obvium verborum sensum, exsecutioni mandare.

§ 2. Licet ei videre de exceptionibus circa modum et vim exsecutionis, non autem de merito causae; quod si habeat aliunde compertum sententiam esse nullam vel manifeste iniustam ad normam cann. 1620, 1622, 1645, abstineat ab exsecutione, et rem ad tribunal a quo lata est sententia remittat, partibus certioribus factis.

Can. 1655 — § 1. Quod attinet ad reales actiones, quoties adiudicata actori res aliqua est, haec actori tradenda est statim ac res iudicata habetur.

§ 2. Quod vero attinet ad actiones personales, cum reus damnatus est ad rem mobilem praestandum, vel ad solvendam pecuniam, vel ad aliud dandum aut faciendum, iudex in ipso tenore sententiae vel exsecutor pro suo arbitrio et prudentia terminum statuat ad implementam obligationem, qui tamen neque infra quindecim dies coartetur neque sex menses excedat.

Sectio II DE PROCESSU CONTENTIOSO ORALI

Can. 1656 — § 1. Processu contentioso orali, de quo in hac sectione, tractari possunt omnes causae a iure non exclusae, nisi pars processum contentiosum ordinarium petat.

§ 2. Si processus oralis adhibetur extra casus iure permissos, actus iudiciales sunt nulli.

Can. 1657 — Processus contentiosus oralis fit in primo gradu coram iudice unico, ad normam can. 1424.

Can. 1658 — § 1. Libellus quo lis introducitur, praeter ea quae in can. 1504 recensentur, debet:

1° facta quibus actoris petitiones innitantur, breviter, integre et perspicue exponere;

2° probations quibus actor facta demonstrare intendit, quasque simul afferre nequit, ita indicare ut statim colligi a iudice possint.

§ 2. Libello adnecti debent, saltem in exemplari authentico, documenta quibus petitio innititur.

§ 3. Pri redovnikih izvršitev sodbe pripada predstojniku, ki je izrekel sodbo, za katere izvršitev gre, ali pooblastil sodnika.

Kan. 1654 — § 1. Izvršilec mora za samo sodbo, razen če je v izreku sodbe kaj prepuščeno njegovi presoji, odrediti izvršbo po naravnem smislu njenega besedila.

§ 2. Odločati sme o ugovorih glede načina in moči izvršbe, ne pa o stvari sami; če pa je od drugod zvedel, da je sodba nična ali očitno krivična po določbi kan. 1620, 1622, 1645, naj izvršitev zadrži in, ko je obvestil stranki, stvar vrne sodišču, ki je izreklo sodbo.

Kan. 1655 — § 1. Kadar je bila, kar se tiče stvarnih tožb, kaka stvar prisojena tožniku, jo je treba izročiti tožniku takoj, ko postane sodba pravnomočna.

§ 2. Kar se tiče osebnih tožb, ko je toženec obsojen, da mora izročiti premično stvar ali plačati v denarju ali kaj drugega dati ali storiti, naj sodnik v samem izreku sodbe ali izvršilec po svoji presoji in preudarnosti določi rok za spolnitev obveznosti, ki pa naj ne bo krajši od petnajstih dni in ne daljši od šestih mesecev.

Drugi oddelek USTNI SPORNI POSTOPEK

Kan. 1656 — § 1. V ustnem spornem postopku, o katerem govori ta oddelek, je mogoče obravnavati vse zadeve, ki jih pravo ne izključuje, razen če stranka zahteva redni sporni sodni postopek.

§ 2. Če se ustni postopek uporabi zunaj po pravu dovoljenih primerov, so sodna dejanja nična.

Kan. 1657 — Ustni sporni postopek teče na prvi stopnji pred sodnikom posameznikom po določbi kan. 1424.

Kan. 1658 — § 1. Tožbeni spis, s katerim se uvede spor, mora poleg tega, kar našteva kan. 1504:

1. kratko, v celoti in jasno navesti dejstva, na katera se opira tožnikovi zahtevki;

2. dokaze, s katerimi namerava tožnik dokazati dejstva in jih hkrati ne more predložiti, tako naznačiti, da jih more sodnik takoj zbrati.

§ 2. Tožbenemu spisu je treba, vsaj v verodostojnem prepisu, priložiti listine, na katere se zahtevek opira.

Can. 1659 — § 1. Si conamen conciliationis ad normam can. 1446, § 2 inutile cesserit, iudex, si aestimet libellum aliquo fundamento niti, intra tres dies, decreto ad calcem ipsius libelli apposito, praecipiat ut exemplar petitionis notificetur parti conventae, facta huic facultate mittendi, intra quindecim dies, ad cancellariam tribunalis scriptam responcionem.

§ 2. Haec notificatio effectus habet citationis iudicialis, de quibus in can. 1512.

Can. 1660 — Si exceptiones partis conventae id exigant, iudex parti actrici praefiniat terminum ad respondendum, ita ut ex allatis utriusque partis elementis ipse controversiae obiectum perspectum habeat.

Can. 1661 — § 1. Elapsis terminis, de quibus in cann. 1659 et 1660, iudex, perspectis actis, formulam dubii determinet; dein ad audientiam, non ultra triginta dies celebrandam, omnes citet qui in ea interesse debent, addita pro partibus dubii formula.

§ 2. In citatione partes certiores fiant se posse, tres saltem ante audientiam dies, aliquod breve scriptum tribunal exhibere ad sua asserta comprobanda.

Can. 1662 — In audientia primum tractantur quaestiones de quibus in cann. 1459—1464.

Can. 1663 — § 1. Probationes colliguntur in audientia, salvo praescrito can. 1418.

§ 2. Pars eiusque advocatus assistere possunt excussioni ceterorum partium, testium et peritorum.

Can. 1664 — Responsiones partium, testium, peritorum, petitiones et exceptiones advocatorum, redigendae sunt scripto a notario, sed summatim et in iis tantummodo quae pertinent ad substantiam rei controversae, et a deponentibus subsignandae.

Can. 1665 — Probationes, quae non sint in petitione vel responsione allatae aut petitae, potest iudex admittere tantum ad normam can. 1452; postquam autem vel unus testis auditus est, iudex potest tantummodo ad normam can. 1600 novas probationes decernere.

Can. 1666 — Si in audientia probationes omnes colligi non potuerint, altera statuatur audientia.

Can. 1667 — Probationibus collectis, fit in eadem audientia discussio oralis.

Can. 1668 — § 1. Nisi ex discussione aliquid supplendum in cause instructione comperiatur, vel aliud exsistat quod impedit sen-

Kan. 1659 — § 1. Če je poskus sprave po določbi kan. 1446, § 2 potekel brezuspešno, naj sodnik, če meni, da se tožbeni spis opira na kako podlago, na koncu samega tožbenega spisa doda odločbo in v treh dneh odredi, naj se prepis zahtevka dostavi toženi stranki in ji s tem da možnost, da v petnajstih dneh pošlje pismen odgovor sodni pisarni.

§ 2. To obvestilo ima učinke sodnega vabila, ki se omenja v kan. 1512.

Kan. 1660 — Če ugovori tožene stranke to zahtevajo, naj sodnik tožniku vnaprej določi rok za odgovor, da tako sam iz predloženih podatkov vsake od obeh strank pozna predmet spora.

Kan. 1661 — § 1. Po preteku rokov, ki se omenjajo v kan. 1659 in 1660, naj sodnik po pregledu spisov določi sporne točke; nato naj pozove k naroku, ki ga je treba opraviti v tridesetih dneh, vse, ki se ga morajo udeležiti, ko za stranki navede sporne točke.

§ 2. V vabilu naj se stranki obvesti, da moreta vsaj tri dni pred narokom sudišču izročiti kak kratek spis v potrdilo svojih trditev.

Kan. 1662 — Pri naroku naj se najprej obravnavajo vprašanja, ki se omenjajo v kan. 1459—1464.

Kan. 1663 — § 1. Dokazi se zborejo pri naroku, velja pa določba kan. 1418.

§ 2. Stranka in njen odvetnik moreta biti navzoča pri izpraševanju drugih strank, prič in izvedencev.

Kan. 1664 — Notar mora odgovore strank, prič, izvedencev, zahtevke in ugovore odvetnikov sestaviti pismeno, toda na kratko in samo v tistih rečeh, ki spadajo k bistvu sporne stvari, in izjavitelji jih morajo podpisati.

Kan. 1665 — Dokaze, ki v zahtevku ali odgovoru niso predloženi ali zahtevani, more sodnik dopustiti samo po določbi kan. 1452; ko pa je bila zaslišana vsaj ena priča, more sodnik odrediti nove dokaze samo po določbi kan. 1600.

Kan. 1666 — Če v enem naroku ni bilo mogoče zbrati vseh dokazov, naj se določi drug narok.

Kan. 1667 — Ko so dokazi zbrani, se pri istem naroku opravi ustna obravnavna.

Kan. 1668 — § 1. Če se iz obravnave ne pokaže, da je treba procesno gradivo v čem dopolniti, ali če ni kaj drugega, kar bi pre-

tentiam rite proferri, iudex illico, expleta audientia, causam seorsum decidat; dispositiva sententiae pars statim coram partibus praesentibus legatur.

§ 2. Potest autem tribunal propter rei difficultatem vel aliam iustum causam usque ad quintum utilem diem decisionem differre.

§ 3. Integer sententiae textus, motivis expressis, quam primum, ordinarie non ultra quindecim dies, partibus notificetur.

Can. 1669 — Si tribunal appellationis perspiciat in inferiore iudicii gradu processum contentiosum oralem esse adhibitum in casibus a iure exclusis, nullitatem sententiae declaret et causam remittat tribunalii quod sententiam tulit.

Can. 1670 — In ceteris quae ad rationem procedendi attinent, serventur praescripta canonum de iudicio contentioso ordinario. Tribunal autem potest suo decreto, motivis praedito, normis processualibus, quae non sint ad validitatem statutae, derogare, ut celeritati, salva iustitia, consulat.

Pars III

DE QUIBUSDAM PROCESSIBUS SPECIALIBUS

Titulus I

DE PROCESSIBUS MATRIMONIALIBUS

Caput I

DE CAUSIS AD MATRIMONII NULLITATEM DECLARANDAM

Art. 1

DE FORO COMPETENTI

Can. 1671 — Causae matrimoniales baptizatorum iure proprio ad iudicem ecclesiasticum spectant.

Can. 1672 — Causae de effectibus matrimonii mere civilibus pertinent ad civilem magistratum, nisi ius particulare statuat easdem causas, si incidenter et accessorie agantur, posse a iudice ecclesiastico cognosci ac definiri.

prečevalo pravilno izreči sodbo, naj sodnik takoj po končanem naroku posebej odloči o zadevi; izrek sodbe naj se takoj prebere pred navzočima strankama.

§ 2. Sodišče pa more zaradi težavnosti stvari ali iz drugega upravičenega razloga odložiti odločitev do petega uporabnega dneva.

§ 3. Celotno besedilo sodbe z navedbo razlogov naj se strankama čimprej sporoči, redno vsaj v petnajstih dneh.

Kan. 1669 — Če prizivno sodišče spozna, da je na nižji stopnji sodišča bil uporabljen ustni sporni postopek v primerih, ki jih pravo izključuje, naj razglasí ničnost sodbe in zadevo vrne sodišču, ki je sodbo izreklo.

Kan. 1670 — V drugih rečeh, ki se tičejo postopka, naj se upoštevajo predpisi kanonov o rednem spornem postopku. Sodišče pa more s svojo odločbo, podprto z razlogi, določbe o postopku, ki niso pogoj za veljavnost, delno preklicati, da brez kršitve pravičnosti pospeši postopek.

Tretji del

NEKATERI POSEBNI POSTOPKI

Prvi naslov

POSTOPKI V ZAKONSKIH ZADEVAH

Prvo poglavje

NIČNOSTNE ZAKONSKE PRAVDE

Prvi člen

PRISTOJNO SODIŠČE

Kan. 1671 — Zakonske pravde krščenih spadajo po lastnem pravu pred cerkvenega sodnika.

Kan. 1672 — Pravde o zgolj civilnih učinkih zakona spadajo pred civilnega sodnika, razen če območno pravo določa, da more iste zadeve, kadar je spor o njih le vmesen in postranski, obravnavati in o njih odločati cerkveni sodnik.

Can. 1673 — In causis de matrimonii nullitate, quae non sint Sedi Apostolicae reservatae, competentia sunt:

- 1º tribunal loci in quo matrimonium celebratum est;
- 2º tribunal loci in quo pars conventa domicilium vel quasi-domicilium habet;
- 3º tribunal loci in quo pars actrix domicilium habet, dummodo utraque pars in territorio eiusdem Episcoporum conferentiae degat et Vicarius iudicialis domicilii partis conventae, ipsa audit, consentiat;
- 4º tribunal loci in quo de facto colligendae sunt pleraeque probations, dummodo accedat consensus Vicarii iudicialis domicilii partis conventae, qui prius ipsam interroget, num quid excipiendum habeat.

Art. 2

DE IURE IMPUGNANDI MATRIMONIUM

Can. 1674 — Habiles sunt ad matrimonium impugnandum:

- 1º coniuges;
- 2º promotor iustitiae, cum nullitas iam divulgata est, si matrimonium convalidari nequeat aut non expedit.

Can. 1675 — § 1. Matrimonium quod, utroque coniuge vivente, non fuit accusatum, post mortem alterutrius vel utriusque coniugis accusari non potest, nisi quaestio de validitate sit praeiudicialis ad aliam solvendam controversiam sive in foro canonico sive in foro civili.

§ 2. Si autem coniux moriatur pendente causa, servatur can. 1518.

Art. 3

DE OFFICIO IUDICUM

Can. 1676 — Iudex, antequam causam acceptet et quotiescumque spem boni exitus perspicit, pastoralia media adhibeat, ut coniuges, si fieri potest, ad matrimonium forte convalidandum et ad coniugalem convictum restaurandum inducantur.

Can. 1677 — § 1. Libello acceptato, praeses vel ponens procedat ad notificationem decreti citationis ad normam can. 1508.

§ 2. Transacto termino quindecim dierum a notificatione, praeses vel ponens, nisi alterutra pars sessionem ad item contestandam petierit, intra decem dies formulam dubii vel dubiorum decreto suo statuat ex officio et partibus notificet.

3. del — Nekateri posebni postopki

Kan. 1673 — V ničnostnih zakonskih pravdah, ki niso pridržane apostolskemu sedežu, je pristojno sodišče kraja:

1. kjer je bil zakon sklenjen;
2. kjer ima tožena stranka domovališče ali nepravo domovališče;
3. kjer ima tožeča stranka domovališče, če le obe stranki živita na ozemlju iste škofovsko konference, in sodni vikar domovališča tožene stranke, ko jo je zaslišal, soglaša;
4. kjer je dejansko treba zbrati večji del dokazov, če le privoli sodni vikar domovališča tožene stranke, katero naj prej vpraša, ali ima kak ugovor.

Drugi člen

PRAVICA IZPODBIJATI ZAKON

Kan. 1674 — Za izpodbijanje zakona so sposobni:

1. zakonca;
2. pravnik, kadar je ničnost že postala javno znana, če zakona ni mogoče ali ni primerno poveljaviti.

Kan. 1675 — § 1. Glede zakona, zoper katerega za življenga vsakega od obeh zakoncev ni bila vložena tožba, se po smrti enega ali obeh zakoncev tožba ne more vložiti, razen če je veljavnost predhodno vprašanje za rešitev drugega spora pred cerkvenim ali civilnim sodiščem.

§ 2. Če pa zakonec umre, ko pravda teče, velja kan. 1518.

Tretji člen

DOLŽNOSTI SODNIKOV

Kan. 1676 — Preden sodnik pravdo sprejme in kolikorkrat upa v dober izid, naj, če je mogoče, uporabi pastoralna sredstva, da zakonca navede k morebitni poveljavitvi zakona in k obnovitvi skupnega zakonskega življenga.

Kan. 1677 — § 1. Ko se tožbeni spis sprejme, naj predsednik ali ponens odredi priobčitev odločbe o vabljenju po določbi kan. 1508.

§ 2. Po preteku roka petnajstih dni od priobčitve naj predsednik ali ponens, razen če je katera od obeh strank zahtevala sejo za ugotovitev pravnega spora, v desetih dneh s svojo odločbo po uradni dolžnosti določi sporne točke in to sporociti strankama.

§ 3. Formula dubii non tantum quaerat an constet de nullitate matrimonii in casu, sed determinare etiam debet quo capite vel quibus capitibus nuptiarum validitas impugnetur.

§ 4. Post decem dies a notificatione decreti, si partes nihil oppo- suerint, praeses vel ponens novo decreto causae instructionem dis- ponat.

Art. 4

DE PROBATIONIBUS

Can. 1678 — § 1. Defensori vinculi, partium patronis et, si in iudicio sit, etiam promotori iustitiae ius est:

1° examini partium, testium et peritorum adesse, salvo pre- scripto can. 1559;

2° acta iudicialia, etsi nondum publicata, invisere et documenta a partibus producta recognoscere.

§ 2. Examini, de quo in § 1, n. 1, partes assistere nequeunt.

Can. 1679 — Nisi probationes aliunde plenae habeantur, iudex, ad partium depositiones ad normam can. 1536 aestimandas, testes de ipsarum partium credibilitate, si fieri potest, adhibeat, praeter alia indicia et adminicula.

Can. 1680 — In causis de impotentia vel de consensus defectu propter mentis morbum iudex unius periti vel plurium opera utatur, nisi ex adiunctis inutilis evidenter appareat; in ceteris causis servetur praescriptum can. 1574.

Art. 5

DE SENTENTIA ET APPELLATIONE

Can. 1681 — Quoties in instructione causae dubium valde probabile emerserit de non secuta matrimonii consummatione, tribunal potest, suspensa de consensu partium causa nullitatis, instructionem completere pro dispensatione super rato, ac tandem acta transmittere ad Sedem Apostolicam una cum petitione dispensationis ab alterutro vel utroque coniuge et cum voto tribunalis et Episcopi.

Can. 1682 — § 1. Sententia, quae matrimonii nullitatem primum declaraverit, una cum appellationibus, si quae sint, et ceteris iudicii actis, intra viginti dies a sententiae publicatione ad tribunal appella- tionis ex officio transmittatur.

§ 3. V spornih točkah naj se ne razišče samo, ali gre v primeru za ničnost zakona, ampak se mora tudi določiti, iz katerega razloga ali katerih razlogov se izpodbjija veljavnost sklenitve zakona.

§ 4. Če stranki nista nič ugovarjali, predsednik ali ponens po desetih dneh od priobčitve odločbe z novo odločbo odredi zbiranje procesnega gradiva o zadevi.

Četrти člen

DOKAZOVANJE

Kan. 1678 — § 1. Branilec vezi, zagovornik strank in tudi pravnik, če se udeležuje sodnega postopka, imajo pravico:

1. biti navzoči pri zasliševanju strank, prič in izvedencev, velja pa predpis kan. 1559;

2. imeti vpogled v sodne spise, čeprav še niso bili objavljeni, in pregledati listine, ki sta jih stranki predložili.

§ 2. Pri zasliševanju, ki se omenja v § 1, št. 1, stranki ne moreta biti navzoči.

Kan. 1679 — Če ni polnih dokazov od drugod, naj sodnik zaradi presoje izpovedb strank po določbi kan. 1536 poleg drugih indicev in pripomočkov, če je mogoče, pritegne priče o verodostojnosti sa- milih strank.

Kan. 1680 — V pravdah, kjer gre za spolno nezmožnost ali za hibo v privolitvi zaradi duševne bolezni, naj sodnik pritegne enega ali več izvedencev, razen če se iz okoliščin očitno izkaže kot ne- potreben; v drugih pravdah naj se upošteva predpis kan. 1574.

Peti člen

SODBA IN PRIZIV

Kan. 1681 — Kadar med pripravljanjem ničnostne zakonske pravde nastane zelo verjeten dvom, da zakon še ni bil izvršen, more sodišče, ko je s privolitvijo strank ničnostno pravdo odložilo, izpolniti gradivo za spregled trdnega zakona in končno spise poslati apostolskemu sedežu hkrati s prošnjo enega ali vsakega od obeh zakoncev za spregled ter mnenjem sodišča in škofa.

Kan. 1682 — § 1. Sodba, ki je najprej razglasila ničnost zakona, naj se skupaj s prizivi, če kakšni so, in drugimi spisi sodnega postopka v dvajsetih dneh po objavi sodbe po uradni dolžnosti pošlje priziv- nemu sodišču.

§ 2. Si sententia pro matrimonii nullitate prolata sit in primo iudicii gradu, tribunal appellationis, perpensis animadversionibus defensoris vinculi et, si quae sint, etiam partium, suo decreto vel decisionem continenter confirmet vel ad ordinarium examen novi gradus causam admittat.

Can. 1683 — Si in gradu appellationis novum nullitatis matrimonii caput afferatur, tribunal potest, tamquam in prima instantia, illud admittere et de eo iudicare.

Can. 1684 — § 1. Postquam sententia, quae matrimonii nullitatem primum declaravit, in gradu appellationis confirmata est vel decreto vel altera sententia, ii, quorum matrimonium declaratum est nullum, possunt novas nuptias contrahere statim ac decretum vel altera sententia ipsis notificata est, nisi vetito ipsis sententiae aut decreto apposito vel ab Ordinario loci statuto id prohibeatur.

§ 2. Praescripta can. 1644 servanda sunt, etiam si sententia, quae matrimonii nullitatem declaraverit, non altera sententia sed decreto confirmata sit.

Can. 1685 — Statim ac sententia facta est exsecutiva, Vicarius iudicialis debet eandem notificare Ordinario loci in quo matrimonium celebratum est. Is autem curare debet ut quam primum de decreta nullitate matrimonii et de vetitis forte statutis in matrimoniorum et baptizatorum libris mentio fiat.

Art. 6

DE PROCESSU DOCUMENTALI

Can. 1686 — Recepta petitione ad normam can. 1677 proposita, Vicarius iudicialis vel iudex ab ipso designatus potest, praetermissis sollemnitatibus ordinarii processus sed citatis partibus et cum interventu defensoris vinculi, matrimonii nullitatem sententia declarare, si ex documento, quod nulli contradictioni vel exceptioni sit obnoxium, certo constet de exsistentia impedimenti dirimentis vel de defectu legitimae formae, dummodo pari certitudine pateat dispensationem datam non esse, aut de defectu validi mandati procuratoris.

Can. 1687 — § 1. Adversus hanc declarationem defensor vinculi, si prudenter existimaverit vel vitia de quibus in can. 1686 vel dispensationis defectum non esse certa, appellare debet ad iudicem secundae instantiae, ad quem acta sunt transmittenda quique scripto mendus est agi de processu documentali.

§ 2. Če je bila sodba o ničnosti zakona izrečena na prvi stopnji, naj prizivno sodišče, ko je pretehtalo oporeke branilca vezi in tudi strank, če so jih vložile, s svojo odločbo odločitev vsebinsko potrdi ali pa prepusti pravdo rednemu postopku nove stopnje.

Kan. 1683 — Če se na prizivni stopnji predloži nov razlog za ničnost zakona, ga more sodišče dopustiti in o njem razsojati kakor na prvi stopnji.

Kan. 1684 — § 1. Ko je sodba, ki je prvič razglasila ničnost zakona, na prizivni stopnji potrjena z odločbo ali z drugo sodbo, morejo tisti, katerih zakon je razglašen za ničen, skleniti nov zakon takoj, čim jim je bila odločba ali druga sodba priobčena, razen če koga pri tem ovira prepoved v sami sodbi ali dodana odločbi ali določena od krajevnega ordinarija.

§ 2. Po predpisih kan. 1644 se je treba ravnati tudi, če sodba, ki je razglasila ničnost zakona, ni bila potrjena z drugo sodbo, ampak z odločbo.

Kan. 1685 — Čim je sodba postala izvršljiva, jo mora sodni vikar priobčiti ordinariju kraja, kjer je bil zakon sklenjen. Ta pa mora poskrbeti, da se priznana ničnost zakona in morebiti določene prepovedi čimprej zaznamujejo v poročnih in krstnih knjigah.

Šesti člen

POSTOPEK Z LISTINAMI

Kan. 1686 — Po sprejemu zahtevka, ki je bil predložen po določbi kan. 1677, more sodni vikar ali od njega določeni sodnik, ko je opustil obličnosti rednega postopka, pač pa pozval stranki, in s sodelovanjem branilca vezi s sodbo razglasiti zakon za ničen, če je iz listine, kateri ni mogoče ugovarjati ali je izpodbijati, zanesljivo ugotovljeno, da obstaja razdiralni zadržek ali pomanjkljivost zakonite oblike, da je le z enako gotovostjo jasno, da spregled ni bil podeljen, ali da zastopnik ni imel veljavnega pooblastila.

Kan. 1687 — § 1. Zoper to razglasitev mora branilec vezi, če po pameti meni, da sta obstoj hib, ki se omenjajo v kan. 1686, ali pomanjkanje spregleda negotova, vložiti priziv pri sodniku druge stopnje, kateremu je treba poslati spise in ga pisemno opozoriti, da gre za postopek z listinami.

§ 2. Stranki, ki misli, da je prizadeta, ostane neokrnjena pravica do prizivila.

§ 2. Integrum manet parti, quae se gravatam putet, ius appellandi.

Can. 1688 — Iudex alterius instantiae, cum interventu defensoris vinculi et auditis partibus, decernet eodem modo, de quo in can. 1686, utrum sententia sit confirmanda, an potius procedendum in causa sit iuxta ordinarium tramitem iuris; quo in casu eam remittit ad tribunal primae instantiae.

Art. 7

NORMAE GENERALES

Can. 1689 — In sententia partes moneantur de obligationibus moralibus vel etiam civilibus, quibus forte teneantur, altera erga alteram et erga prolem, ad sustentationem et educationem praestandam.

Can. 1690 — Causae ad matrimonii nullitatem declarandam nequeunt processu contentioso orali tractari.

Can. 1691 — In ceteris quae ad rationem procedendi attinent, applicandi sunt, nisi rei natura obstet, canones de iudiciis in genere et de iudicio contentioso ordinario, servatis specialibus normis circa causas de statu personarum et causas ad bonum publicum spectantes.

Caput II

DE CAUSIS SEPARATIONIS CONIUGUM

Can. 1692 — § 1. Separatio personalis coniugum baptizatorum, nisi aliter pro locis particularibus legitime provisum sit, decerni potest Episcopi dioecesani decreto vel iudicis sententia ad normam canonum qui sequuntur.

§ 2. Ubi decisio ecclesiastica effectus civiles non sortitur, vel si sententia civilis praevideatur non contraria iuri divino, Episcopus diocesis commorationis coniugum poterit, perpensis peculiaribus adiunctis, licentiam concedere adeundi forum civile.

§ 3. Si causa veretur etiam circa effectus mere civiles matrimoni, satagat iudex ut, servato praescripto § 2, causa inde ab initio ad forum civile deferatur.

Can. 1693 — § 1. Nisi qua pars vel promotor iustitiae processum contentiosum ordinarium petant, processus contentiosus oralis adhibeatur.

Kan. 1688 — Sodnik druge stopnje naj ob sodelovanju branilca vezi in, ko zasliši stranki, odloči na isti način, ki se omenja v kan. 1686, ali je treba sodbo potrditi ali pa naj se zadeva raje nadaljuje po rednem sodnem postopku; v tem primeru jo vrne sodišču prve stopnje.

Sedmi člen

SPLOŠNE DOLOČBE

Can. 1689 — V sodbi naj se stranki opomnita na moralne ali tudi civilne obveznosti, ki ju morebiti vežejo drugo do druge in do otrok, da poskrbita za vzdrževanje in vzgojo.

Can. 1690 — Pravde za razglasitev ničnosti zakona se ne morejo obravnavati po ustnem spornem postopku.

Can. 1691 — Kar se tiče načina postopka, se je treba v drugem ravnati po kanonih o sodstvu na splošno in o rednem spornem sodnem postopku, razen če narava stvari temu nasprotuje, ob upoštevanju posebnih določb za pravde o statusu oseb in za pravde, ki se tičejo javnega blagra.

Drugo poglavje

PRAVDE O LOČITVI ZAKONCEV

Can. 1692 — § 1. Osebna ločitev krščenih zakoncev, razen če je za posamezne kraje zakonito določeno drugače, se more odločiti z odločbo krajevnega škofa ali s sodnikovo sodbo po določbi naslednjih kanonov.

§ 2. Kjer cerkvena odločitev nima civilnih učinkov ali, če se predvideva civilna sodba, ki ne nasprotuje božjemu pravu, more krajevni škof kraja bivanja zakoncev, ko je pretehtal posebne okoliščine, dovoliti, da gresta na civilno sodišče.

§ 3. Če pravda obravnavata tudi čisto civilne učinke zakona, naj si sodnik prizadeva, da se, ob upoštevanju predpisa § 2, pravda od vsega začetka prenese na civilno sodišče.

Can. 1693 — § 1. Uporabi naj se ustni sporni postopek, razen če katera stranka ali pravnik zahtevata redni sporni postopek.

§ 2. Si processus contentiosus ordinarius adhibitus sit et appellatio proponatur, tribunal secundi gradus ad normam can. 1682, § 2 procedat, servatis servandis.

Can. 1694 — Quod attinet ad tribunalis competentiam, serventur praescripta can. 1673.

Can. 1695 — Iudex, antequam causam acceptet et quotiescumque spem boni exitus perspicit, pastoralia media adhibeat, ut coniuges concilientur et ad coniugalem convictum restaurandum inducantur.

Can. 1696 — Causae de coniugum separatione ad publicum quoque bonum spectant; ideoque iis interesse semper debet promotor iustitiae, ad normam can. 1433.

Caput III

DE PROCESSU AD DISPENSATIONEM SUPER MATRIMONIO RATO ET NON CONSUMMATO

Can. 1697 — Soli coniuges, vel alteruter, quamvis altero invito, ius habent petendi gratiam dispensationis super matrimonio rato et non consummato.

Can. 1698 — § 1. Una Sedes Apostolica cognoscit de facto inconsummationis matrimonii et de exsistentia iustae causae ad dispensationem concedendam.

§ 2. Dispensatio vero ab uno Romano Pontifice conceditur.

Can. 1699 — § 1. Competens ad accipendum libellum, quo petitur dispensatio, est Episcopus dioecesanus domicilii vel quasi-domicilii oratoris, qui, si constiterit de fundamento precum, processus instructionem disponere debet.

§ 2. Si tamen casus propositus speciales habeat difficultates ordinis iuridici vel moralis, Episcopus dioecesanus consulat Sedem Apostolicam.

§ 3. Adversus decretum quo Episcopus libellum reicit, patet recursus ad Sedem Apostolicam.

Can. 1700 — § 1. Firmo praescripto can. 1681, horum processuum instructionem committat Episcopus, stabiliter vel in singulis casibus, tribunali sua vel alienae dioecesis aut idoneo sacerdoti.

§ 2. Quod si introducta sit petitio iudicialis ad declarandam nullitatem eiusdem matrimonii, instructio ad idem tribunal committatur.

§ 2. Če je bil uporabljen redni sporni postopek in se vloži priziv, naj sodišče druge stopnje, upoštevajoč vse potrebno, postopa po določbi kan. 1682, § 2.

Kan. 1694 — Kar zadeva pristojnost sodišča, veljajo predpisi kan. 1673.

Kan. 1695 — Preden sodnik pravdo sprejme in kadar upa v dober izid, naj uporabi pastoralna sredstva, da se zakonca pobotata in privedeta k obnovitvi skupnega zakonskega življenja.

Kan. 1696 — Pravde o ločitvi zakoncev se tičejo tudi javnega blagra; zato pa se jih mora vedno udeleževati pravdnik, po določbi kan. 1433.

Tretje poglavje POSTOPEK ZA SPREGLED TRDNEGA IN NEIZVRŠENEGA ZAKONA

Kan. 1697 — Samo zakonca ali eden od obeh, čeprav proti volji drugega, imata pravico prositi za ugodnost spregleda trdnega in neizvršenega zakona.

Kan. 1698 — § 1. Samo apostolski sedež presoja o dejstvu neizvršenega zakona in o obstoju upravičenega razloga za podelitev spregleda.

§ 2. Spregled pa daje samo rimski papež.

Kan. 1699 — § 1. Za sprejem prošnje, s katero se prosi za spregled, je pristojen krajevni škof domovališča ali nepravega domovališča prosilca in ta mora odrediti pripravljalni postopek, če je ugotovljena utemeljenost prošnje.

§ 2. Če pa so v predloženem primeru posebne težave pravnega ali nravnega reda, naj krajevni škof vpraša za svet apostolski sedež.

§ 3. Zoper odločbo, s katero škof prošnjo odkloni, je dovoljena pritožba na apostolski sedež.

Kan. 1700 — § 1. Pripravljalni postopek naj škof poveri, za stalno ali za posamezne primere, sodišču svoje ali tuje škofije ali spobnemu duhovniku, velja pa predpis kan. 1681.

§ 2. Če pa je uveden sodni zahtevek za razglasitev ničnosti istega zakona, naj se pripravljalni postopek poveri istemu sodišču.

Can. 1701 — § 1. In his processibus semper intervenire debet vinculi defensor.

§ 2. Patronus non admittitur, sed, propter casus difficultatem, Episcopus permittere potest ut iurisperiti opera orator vel pars contentiosa iuvetur.

Can. 1702 — In instructione uterque coniux audiatur et serventur, quatenus fieri possit, canones de probationibus colligendis in iudicio contentioso ordinario et in causis de matrimonii nullitate, dummodo cum horum processuum indole componi queant.

Can. 1703 — § 1. Non fit publicatio actorum; iudex tamen, si conspicat petitioni partis oratricis vel exceptioni partis conventae grave obstaculum obvenire ob adductas probationes, id parti cuius interest prudenter patefaciat.

§ 2. Parti instanti documentum allatum vel testimonium receptum iudex ostendere poterit et tempus praefinire ad deductiones exhibendas.

Can. 1704 — § 1. Instructor, peracta instructione, omnia acta cum apta relatione deferat ad Episcopum, qui votum pro rei veritate promat tum super facto inconsuptionis tum super iusta causa ad dispensandum et gratiae opportunitate.

§ 2. Si instructio processus commissa sit alieno tribunal ad normam can. 1700, animadversiones pro vinculo in eodem foro conficiantur, sed votum de quo in § 1 spectat ad Episcopum committentem, cui instructor simul cum actis aptam relationem tradat.

Can. 1705 — § 1. Acta omnia Episcopus una cum suo voto et animadversionibus defensoris vinculi transmittat ad Sedem Apostolicam.

§ 2. Si, iudicio Apostolicae Sedis, requiratur supplementum instructionis, id Episcopo significabitur, indicatis elementis circa quae instructio complenda est.

§ 3. Quod si Apostolica Sedes rescripsit ex deductis non constare de inconsuptione, tunc iurisperitus de quo in can. 1701, § 2 potest acta processus, non vero votum Episcopi, invisere in sede tribunalis ad perpendendum num quid grave adduci possit ad petitio nem denuo proponendam.

Can. 1706 — Rescriptum dispensationis a Sede Apostolica transmittitur ad Episcopum; is vero rescriptum partibus notificabit et praeterea parocho tum loci contracti matrimonii tum suscepti baptissimi quam primum mandabit, ut in libris matrimoniorum et baptizatorum de concessa dispensatione mentio fiat.

Kan. 1701 — § 1. Teh postopkov se mora vedno udeleževati branilec vezi.

§ 2. Zagovornik se ne dopusti, toda zaradi težavnega primera more škof dovoliti, da prosilcu ali toženi stranki pomaga pravni izvedenec.

Kan. 1702 — V pripravljalnem postopku naj se zasliši oba zakonca in naj se, kolikor je mogoče, upošteva kanone o zbiranju dokazov v rednem spornem sodnem postopku in v ničnostnih zakonskih pravdah, da jih je le mogoče uskladiti z značajem teh postopkov.

Kan. 1703 — § 1. Spisi se ne objavljojo; vendar naj sodnik, če opazi, da se zaradi predloženih dokazov pojavlja težka ovira za prošnjo stranke prosilke ali za ugovor tožene stranke, to stranki, ki se je tiče, razsodno razkrije.

§ 2. Stranki, ki zahteva, more sodnik predloženo listino ali prejeto spričevalo pokazati in vnaprej določiti čas, da se o tem izjavlji.

Kan. 1704 — § 1. Ko je pripravljalec gradiva zaključil pripravo dokazov, naj vse spise s primernim poročilom izroči škofu, ki naj izrazi mnenje o resničnosti stvari, tako o dejstvu neizvršenosti kakor tudi o upravičenem razlogu za podelitev spregleda in o primernosti te ugodnosti.

§ 2. Če je bil pripravljalni postopek poverjen drugemu sodišču po določbi kan. 1770, naj se oporekanja v prid vezi sestavi pri istem sodišču, toda mnenje, ki se omenja v § 1, pripada škofu naročniku, kateremu mora pripravljalec sporov hkrati s spisi izročiti urejeno poročilo.

Kan. 1705 — § 1. Vse spise skupaj s svojim mnenjem in oporekami branilca vezi naj škof pošlje apostolskemu sedežu.

§ 2. Če se po sodbi apostolskega sedeža zahteva dopolnitev pripravljalnega postopka, bo o tem obveščen škof, z navedbo dejstev, glede katerih je treba pripravljalni postopek dopolniti.

§ 3. Če bi apostolski sedež pismeno odgovoril, da iz zaključkov ni ugotovljena neizvršenost zakona, tedaj more pravni izvedenec, ki se omenja v kan. 1701, § 2, na sedežu sodišča pregledati procesne spise, ne pa škofovo mnenje, da pretehta, ali je mogoče navesti kaj tehtnega za ponovno predložitev prošnje.

Kan. 1706 — Reskript o spregledu apostolski sedež pošlje škofu; ta bo pa reskript priobčil strankama in bo poleg tega župniku kraja, kjer je bil zakon sklenjen, in kraja prejetega krsta čimprej naročil, da se podeljeni spregled zaznamuje v poročnih in krstnih knjigah.

Caput IV**DE PROCESSU PRAESUMPTAE MORTIS CONIUGIS**

Can. 1707 — § 1. Quoties coniugis mors authentico documento ecclesiastico vel civili comprobari nequit, alter coniux a vinculo matrimonii solitus non habeatur, nisi post declarationem de morte praesumpta ab Episcopo dioecesano prolatam.

§ 2. Declarationem, de qua in § 1, Episcopus dioecesanus tantummodo proferre valet si, peractis opportunis investigationibus, ex testimoniis depositionibus, ex fama aut ex indicis moralem certitudinem de coniugis obitu obtinuerit. Sola coniugis absentia, quamvis diuturna, non sufficit.

§ 3. In casibus incertis et implexis Episcopus Sedem Apostolicam consultat.

Titulus II**DE CAUSIS AD SACRAE ORDINATIONIS NULLITATEM DECLARANDAM**

Can. 1708 — Validitatem sacrae ordinationis ius habent accusandi sive ipse clericus sive Ordinarius, cui clericus subest vel in cuius dioecesi ordinatus est.

Can. 1709 — § 1. Libellus mitti debet ad competentem Congregationem, quae decernet utrum causa ab ipsa Curiae Romanae Congregatione an a tribunali ab ea designato sit agenda.

§ 2. Misso libello, clericus ordines exercere ipso iure vetatur.

Can. 1710 — Si Congregatio causam ad tribunal remiserit, serventur, nisi rei natura obstet, canones de iudiciis in genere et de iudicio contentioso ordinario, salvis praescriptis huius tituli.

Can. 1711 — In his causis defensor vinculi iisdem gaudet iuribus iisdemque tenetur officiis, quibus defensor vinculi matrimonialis.

Can. 1712 — Post secundam sententiam, quae nullitatem sacrae ordinationis confirmavit, clericus omnia iura statui clericali propria amittit et ab omnibus obligationibus liberatur.

Četrto poglavje**POSTOPEK O DOMNEVNI SMRTI ZAKONCA**

Kan. 1707 — § 1. Kadar smrti zakonca z verodostojno cerkveno ali civilno listino ni mogoče dokazati, naj drugi zakonec ne velja za prostega zakonske vezi, razen po razglasitvi, ki jo je o domnevni smrti izdal krajevni škof.

§ 2. Razglasitev, ki se omenja v § 1, more krajevni škof izreči samo, če je iz izpovedi prič, iz javnega mnenja in iz indicev po izvršenih primernih poizvedbah dobil moralno gotovost o smrti zakonca. Zgolj odsotnost zakonca, čeprav dolgorajna, ne zadostuje.

§ 3. V negotovih in zapletenih primerih naj škof vpraša za svet apostolski sedež.

Drugi naslov**PRAVDE ZA RAZGLASITEV NIČNOSTI SVETEGA REDA**

Kan. 1708 — Tožbo zoper veljavnost podelitve svetega reda imata pravico vložiti sam klerik ali ordinarij, kateremu je klerik podrejen, ali in čigarskofiji je klerik prejel sveti red.

Kan. 1709 — § 1. Tožbeni spis je treba poslati pristojni kongregaciji, ki odloči, ali naj zadevo obravnava sama kongregacija rimske kurije ali sodišče, ki ga ona določi.

§ 2. Čim je bil tožbeni spis poslan, je kleriku po samem pravu prepovedano izvrševati svete redove.

Kan. 1710 — Če je kongregacija zadevo vrnila sodišču, je treba, če ne nasprotuje narava stvari, upoštevati kanone o sodstvu na splošno in o rednem spornem sodnem postopku, veljajo pa predpisi tega naslova.

Kan. 1711 — V teh pravdah ima branilec vezi iste pravice in ga vežejo iste dolžnosti kakor branilca zakonske vezi.

Kan. 1712 — Po drugi sodbi, ki je potrdila ničnost svetega reda, izgubi klerik vse pravice, ki so lastne kleriškemu stanu, in je oproščen vseh obveznosti.

Titulus III
DE MODIS EVITANDI IUDICIA

Can. 1713 — Ad evitandas iudiciales contentiones transactio seu reconciliatio utiliter adhibetur, aut controversia iudicio unius vel plurium arbitrorum committi potest.

Can. 1714 — De transactione, de compromisso, deque iudicio arbitrali serventur normae a partibus selectae vel, si partes nullas se legerint, lex ab Episcoporum conferentia lata, si qua sit, vel lex civilis vigens in loco ubi conventio initur.

Can. 1715 — § 1. Nequit transactio aut compromissum valide fieri circa ea quae ad bonum publicum pertinent, aliaque de quibus libere disponere partes non possunt.

§ 2. Si agitur de bonis ecclesiasticis temporalibus, serventur, quoties materia id postulat, sollemnitates iure statutae pro rerum ecclesiasticarum alienatione.

Can. 1716 — § 1. Si lex civilis arbitrali sententiae vim non agnoscet, nisi a iudice confirmetur, sententia arbitralis de controversia ecclesiastica, ut vim habeat in foro canonico, confirmatione indiget iudicis ecclesiastici loci, in quo lata est.

§ 2. Si autem lex civilis admittat sententiae arbitralis coram civili iudice impugnationem, in foro canonico eadem impugnatio proponi potest coram iudice ecclesiastico, qui in primo gradu competens est ad controversiam iudicandam.

Pars IV
DE PROCESSU POENALI

Caput I
DE PRAEVIA INVESTIGATIONE

Can. 1717 — § 1. Quoties Ordinarius notitiam, saltem veri similem, habet de delicto, caute inquirat, per se vel per aliam idoneam personam, circa facta et circumstantias et circa imputabilitatem, nisi haec inquisitio omnino superflua videatur.

§ 2. Cavendum est ne ex hac investigatione bonum cuiusquam nomen in discrimen vocetur.

Tretji naslov
NAČINI, KAKO SE IZOGNITI SODNIM POSTOPKOM

Kan. 1713 — Da bi se izognili spornim sodnim postopkom, se koristno uporabi poravnava ali sprava ali pa je mogoče sporno zadevo poveriti v presojo enemu ali več razsodnikom.

Kan. 1714 — Za poravnavo, sporazum in postopek razsodnikov naj se upoštevajo določbe, ki so jih izbrale stranke, ali, če si stranke niso nobenih izbrale, zakon, ki ga je izdala škofovská konferenca, če sploh kakšen je, ali civilni zakon, ki velja v kraju, kjer se dogovor sklene.

Kan. 1715 — § 1. Poravnava ali sporazum ne more postati veljaven v stvareh, ki se tičejo javnega blagra, in v drugem, s čimer stranke ne morejo svobodno razpolagati.

§ 2. Če gre za cerkveno premoženje, je treba, kadar to stvar zahteva, upoštevati po pravu določene običnosti za odtujitev cerkvenih stvari.

Kan. 1716 — § 1. Če civilni zakon ne priznava pravne moči odločitvi razsodnikov, razen če jo sodnik potrdi, potrebuje odločitev razsodnikov v cerkvenem sporu, da ima veljavno moč v cerkvenem področju, potrditev cerkvenega sodnika kraja, kjer je bila izdana.

§ 2. Če pa civilni zakon dopušča izpodbijanje odločitve razsodnikov pred civilnim sodnikom, je mogoče isto izpodbijanje v cerkvenem področju predložiti pred cerkvenim sodnikom, ki je na prvi stopnji pristojen za presojo spora.

Četrti del
KAZENSKI POSTOPEK

Prvo poglavje
PREDHODNO PREISKOVANJE

Kan. 1717 — § 1. Kadar ordinarij dobi vsaj verjetno sporočilo o kaznivem dejanju, naj sam ali po drugi primerni osebi previdno preišče dejstva in okoliščine in odgovornost, razen če se zdi ta preiskava povsem odvečna.

§ 2. Varovati se je treba, da zaradi te preiskave ne pride v nevarnost dobro ime kogarkoli.

§ 3. Qui investigationem agit, easdem habet, quas auditor in processu, potestates et obligationes; idemque nequit, si postea iudicialis processus promoveatur, in eo iudicem agere.

Can. 1718 — § 1. Cum satis collecta videantur elementa, decernat Ordinarius:

1° num processus ad poenam irrogandam vel declarandam promoveri possit;

2° num id, attento can. 1341, expedit;

3° utrum processus iudicialis sit adhibendus an, nisi lex vetet, sit procedendum per decretum extra iudicium.

§ 2. Ordinarius decretum, de quo in § 1, revocet vel mutet, quoties ex novis elementis aliud sibi decernendum videtur.

§ 3. In ferendis decretis, de quibus in §§ 1 et 2, audiat Ordinarius, si prudenter censeat, duos iudices aliasve iuris peritos.

§ 4. Antequam ad normam § 1 decernat, consideret Ordinarius num, ad vitanda inutilia iudicia, expedit ut, partibus consentientibus, vel ipse vel investigator quaestionem de damnis ex bono et aequo dirimat.

Can. 1719 — Investigationis acta et Ordinarii decreta, quibus investigatione initur vel clauditur, eaque omnia quae investigationem praecedunt, si necessaria non sint ad poenalem processum, in secreto curiae archivo custodiantur.

Caput II DE PROCESSUS EVOLUTIONE

Can. 1720 — Si Ordinarius censuerit per decretum extra iudicium esse procedendum:

1° reo accusationem atque probationes, data facultate sese defendendi, significet, nisi reus, rite vocatus, comparere neglexerit;

2° probationes et argumenta omnia cum duobus assessoribus accurate perpendat;

3° si de delicto certo constet neque actio criminalis sit extincta, decretum ferat ad normam cann. 1342–1350, expositis, breviter saltem, rationibus in iure et in facto.

Can. 1721 — § 1. Si Ordinarius decreverit processum poenalem iudiciale esse ineundum, acta investigationis promotori iustitiae tradat, qui accusationis libellum iudici ad normam cann. 1502 et 1504 exhibeat.

§ 2. Coram tribunali superiore partes actoris gerit promotor iustitiae apud illud tribunal constitutus.

§ 3. Kdor vodi preiskavo, ima enake oblasti in dolžnosti kakor sodnik zasljevalec v postopku; če se pozneje nadaljuje sodni postopek, le-ta v njem ne more biti sodnik.

Kan. 1718 — § 1. Ko se zdi, da je zbranih dejstev dovolj, naj ordinarij odloči, ali:

1. se lahko začne postopek za naložitev ali razglasitev kazni;

2. je ob upoštevanju kan. 1341 to primerno;

3. se mora uporabiti sodni postopek ali se, razen če zakon prepoveduje, izda izvensodna odločba.

§ 2. Ordinarij naj odločbo, ki se omenja v § 1, prekliče ali spremeni, kadar se mu zdi, da je treba na podlagi novih dejstev odločiti kaj drugega.

§ 3. Pred izdajo odločb, ki se omenjajo v §§ 1 in 2, naj ordinarij, če ima za pametno, zasliši dva sodnika ali druge pravne izvedence.

§ 4. Preden ordinarij odloči po določbi § 1, naj premisli, ali je v izognitev nekoristnim sodnim postopkom primerno, da s privolitvijo strank sam ali preiskovalni sodnik reši vprašanje o škodi, kakor je pravično in prav.

Can. 1719 — Preiskovalni spisi in ordinarijeve odločbe, s katerimi se preiskava začne ali zaključi, in vse, kar je bilo opravljeno pred preiskovanjem, naj se, če niso potrebni za kazenski postopek, hranijo v tajnem arhivu kurije.

Drugo poglavje POTEK POSTOPKA

Kan. 1720 — Če ordinarij meni, da je treba voditi postopek z odločbo izven sodišča, naj:

1. obdolžencu sporoči obtožbo in dokaze, ko mu da možnost, da se brani, razen če je pravilno pozvani obdolženec zanemaril priti;

2. vse dokaze in razloge z dvema prisednikoma skrbno pretehta;

3. če je kaznivo dejanje zanesljivo ugotovljeno in pravica kazenskega pregona ni ugasnila, izda odločbo po določbi kan. 1342–1350 z vsaj kratko obrazložitvijo pravnih in dejanskih razlogov.

Kan. 1721 — § 1. Če ordinarij odloči, da je treba začeti sodni kazenski postopek, naj spise preiskave izroči pravdniku, ki naj predloži obtožnico sodniku po določbi kan. 1502 in 1504.

§ 2. Pred višjim sodiščem nastopa kot tožilec pravdnik, ki je postavljen pri tem sodišču.

Can. 1722 — Ad scandala praevenienda, ad testium libertatem protegendam et ad iustitiae cursum tutandum, potest Ordinarius, auditio promotore iustitiae et citato ipso accusato, in quolibet processus stadio accusatum a sacro ministerio vel ab aliquo officio et munere ecclesiastico arcere, ei imponere vel interdicere commorationem in aliquo loco vel territorio, vel etiam publicam sanctissimae Eucharistiae participationem prohibere; quae omnia, causa cessante, sunt revocanda, eaque ipso iure finem habent, cessante processu poenali.

Can. 1723 — § 1. Iudex reum citans debet eum invitare ad advocatum, ad normam can. 1481, § 1, intra terminum ab ipso iudice praefinitum, sibi constituendum.

§ 2. Quod si reus non providerit, iudex ante litis contestationem advocatum ipse nominet, tamdui in munere mansurum quamdui reus sibi advocatum non constituerit.

Can. 1724 — § 1. In quolibet iudicii gradu renuntiatio instantiae fieri potest a promotore iustitiae, mandante vel consentiente Ordinario, ex cuius deliberatione processus promotus est.

§ 2. Renuntiatio, ut valeat, debet a reo acceptari, nisi ipse sit a iudicio absens declaratus.

Can. 1725 — In causae discussione, sive scripto haec fit sive ore, accusatus semper ius habet ut ipse vel eius advocatus vel procurator postremus scribat vel loquatur.

Can. 1726 — In quolibet poenalis iudicii gradu et stadio, si evidenter constet delictum non esse a reo patratum, iudex debet id sententia declarare et reum absolvere, etiamsi simul constet actionem criminalem esse extinctam.

Can. 1727 — § 1. Appellationem proponere potest reus, etiam si sententia ipsum ideo tantum dimiserit, quia poena erat facultativa, vel quia iudex potestate usus est, de qua in cann. 1344 et 1345.

§ 2. Promotor iustitiae appellare potest quoties censem scandali reparacioni vel iustitiae restitutioni satis provisum non esse.

Can. 1728 — § 1. Salvis praescriptis canonum huius tituli, in iudicio poenali applicandi sunt, nisi rei natura obstet, canones de iudiciis in genere et de iudicio contentioso ordinario, servatis specialibus normis de causis quae ad bonum publicum spectant.

§ 2. Accusatus ad confitendum delictum non tenetur, nec ipsi iuriandum deferri potest.

Kan. 1722 — Da se prepreči pohujšanje, varuje svoboda prič in zavaruje pot pravici, more ordinarij, ko je zaslišal pravdnika in poklical samega obtoženca, v kateremkoli stanju postopka obtožencu prepovedati izvrševati sveto službo ali kako cerkveno službo in nalogu, mu naložiti ali prepovedati bivanje v kakem kraju ali ozemlju, ali tudi prepovedati javno udeležbo pri sveti evharistiji; če odpade razlog, je vse to treba preklicati, po samem pravu pa to preneha, ko je kazenski postopek končan.

Kan. 1723 — § 1. Sodnik, ki obdolženca pokliče, ga mora povabiti, da si mora postaviti odvetnika po določbi kan. 1481, § 1, v roku, ki mu ga je sam sodnik naprej določil.

§ 2. Če obdolženec to ne oskrbi, naj sodnik pred ugotovitvijo pravdnega spora sam imenuje odvetnika, ki bo toliko časa ohranil nalogo, dokler si obdolženec ne postavi odvetnika.

Kan. 1724 — § 1. Na vsaki stopnji sodnega postopka more pravnik po naročilu ali s privolitvijo ordinarija, po čigar sklepku je postopek uveden, tek postopka odpovedati.

§ 2. Da je odpoved veljavna, jo mora obdolženec sprejeti, razen če ga je sodišče razglasilo za odsotnega.

Kan. 1725 — Pri obravnavanju zadeve, pa naj poteka pismeno ali ustno, naj ima obtoženec vedno pravico, da sam ali njegov odvetnik ali zastopnik zadnji piše ali govori.

Kan. 1726 — Če je očitno ugotovljeno, da obdolženec ni izvršil kaznivega dejanja, mora sodnik na vsaki stopnji in stanju kazenskega postopka s sodbo to razglasiti in obdolženca oprostiti, četudi se hkrati ugotovi, da je pravica kazenskega pregona ugasnila.

Kan. 1727 — § 1. Obdolženec more vložiti priziv, četudi ga je sodba oprostila samo zato, ker je bila kazen prepuščena osebni presoji, ali, ker je sodnik uporabil oblast, ki se omenja v kan. 1344 in 1345.

§ 2. Pravnik more vložiti priziv, kadar meni, da ni bilo zadosti poskrbljeno za popravo pohujšanja ali vzpostavitev pravičnosti.

Kan. 1728 — § 1. V kazenskem postopku je treba, razen če napsrotuje narava stvari, uporabljati kanone o sodstvu na splošno in o rednem spornem sodnem postopku ob upoštevanju posebnih določb o zadevah, ki se nanašajo na javni blagor, veljajo pa predpisi kanonov tega naslova.

§ 2. Obtoženec ni dolžan priznati kaznivo dejanje in mu ni mogoče naložiti prisuge.

Caput III
DE ACTIONE AD DAMNA REPARANDA

Can. 1729 — § 1. Pars laesa potest actionem contentiosam ad damna reparanda ex delicto sibi illata in ipso poenali iudicio exercere, ad normam can. 1596.

§ 2. Interventus partis laesae, de quo in § 1, non amplius admittitur, si factus non sit in primo iudicij poenalis gradu.

§ 3. Appellatio in causa de damnis fit ad normam cann. 1628—1640, etiamsi appellatio in poenali iudicio fieri non possit; quod si utraque appellatio, licet a diversis partibus, proponatur, unicum fiat iudicium appellationis, salvo praescripto can. 1730.

Can. 1730 — § 1. Ad nimias poenalis iudicij moras vitandas potest iudex iudicium de damnis differre usque dum sententiam definitivam in iudicio poenali protulerit.

§ 2. Iudex, qui ita egerit, debet, postquam sententiam tulerit in poenali iudicio, de damnis cognoscere, etiamsi iudicium poenale propter propositam impugnationem adhuc pendeat, vel reus absolutus sit propter causam quae non auferat obligationem reparandi damna.

Can. 1731 — Sententia lata in poenali iudicio, etiamsi in rem iudicatum transierit, nullo modo ius facit erga partem laesam, nisi haec intervenerit ad normam can. 1729.

Pars V

**DE RATIONE PROCEDENDI IN RECURSIBUS
ADMINISTRATIVIS ATQUE IN PAROCHIS
AMOVENDIS VEL TRANSFERENDIS**

Sectio I

*DE RECURSU ADVERSUS DECRETA
ADMINISTRATIVA*

Can. 1732 — Quae in canonibus huius sectionis de decretis statuuntur, eadem applicanda sunt ad omnes administrativos actus singulares, qui in foro externo extra iudicium dantur, iis exceptis, qui ab ipso Romano Pontifice vel ab ipso Concilio Oecumenico ferantur.

Tretje poglavje
PRAVDA ZA PORAVNAVO ŠKODE

Kan. 1729 — § 1. Oškodovana stranka more začeti sporni postopek za poravnavo škode, ki ji je bila prizadejana s kaznivim dejajem, v samem kazenskem postopku po določbi kan. 1596.

§ 2. Zahtevek oškodovane stranke, ki se omenja v § 1, se ne dovoli več, če ni bil vložen na prvi stopnji kazenskega postopka.

§ 3. Priziv v pravdi o škodi se izvrši po določbi kan. 1628—1640, čeprav priziv v kazenskem postopku ni mogoč; če se vloži vsak od obeh prizivov, čeprav od različnih strank, naj bo prizivni sodni postopek samo eden, velja pa določba kan. 1730.

Kan. 1730 — § 1. Da se izogne prehudemu zavlačevanju kazenskega postopka, more sodnik sodni postopek za poravnavo škode odložiti, dokler ne izreče končne sodbe v kazenskem postopku.

§ 2. Sodnik, ki je tako ukrepal, mora, potem ko je izrekel sodbo v kazenskem postopku, presoditi o škodi, četudi kazenski postopek zaradi predloženega izpodbijanja še visi, ali če je obdolženec oproščen iz razloga, ki ne oprošča od obveznosti poravnave škode.

Kan. 1731 — Čeprav je sodba, izrečena v kazenskem postopku, postala pravnomočna, nikakor ne ustvarja prava v prid oškodovani stranki, razen če je vložen zahtevek po določbi kan. 1729.

Petri del
**POSTOPEK V UPRAVNIH PRITOŽBAH
IN PRI ODSTRANITVI ALI PREMESTITVI
ŽUPNIKOV**

Prvi oddelek
PRITOŽBA PROTI UPRAVNIM ODLOČBAM

Kan. 1732 — Kar je v kanonih tega oddelka določeno za odločbe, isto je treba uporabiti za vse posamične upravne akte, ki se v zunanjem področju izdajo izven sodnega postopka, z izjemo tistih, ki jih izda sam rimski papež ali sam vesoljni cerkveni zbor.

Can. 1733 — § 1. Valde optandum est ut, quoties quis gravatum se decreto putet, vitetur inter ipsum et decreti auctorem contentio atque inter eos de aequa solutione quaerenda communi consilio curetur, gravibus quoque personis ad mediationem et studium forte adhibitis, ita ut per idoneam viam controversia praecaveatur vel dirimatur.

§ 2. Episcoporum conferentia statuere potest ut in unaquaque dioecesi officium quoddam vel consilium stabiliter constituatur, cui, secundum normas ab ipsa conferentia statuendas, munus sit aequas solutiones quaerere et sugerere; quod si conferentia id non iusserit, potest Episcopus eiusmodi consilium vel officium constituere.

§ 3. Officium vel consilium, de quo in § 2, tunc praecipue operam navet, cum revocatio decreti petita est ad normam can. 1734, neque termini ad recurrendum sunt elapsi; quod si adversus decretum recursus propositus sit, ipse Superior, qui de recursu videt, recurrentem et decreti auctorem hortetur, quotiescumque spem boni exitus perspicit, ad eiusmodi solutiones quaerendas.

Can. 1734 — § 1. Antequam quis recursum proponat, debet decreti revocationem vel emendationem scripto ab ipsius auctore petere; qua petitione proposita, etiam suspensio exsecutionis eo ipso petita intellegitur.

§ 2. Petitio fieri debet intra peremptorium terminum decem dieum utilium a decreto legitime intimato.

§ 3. Normae §§ 1 et 2 non valent:

1° de recursu proponendo ad Episcopum adversus decreta lata ab auctoritatibus, quae ei subsunt;

2° de recursu proponendo adversus decretum, quo recursus hierarchicus deciditur, nisi decisio data sit ab Episcopo;

3° de recursibus proponendis ad normam cann. 57 et 1735.

Can. 1735 — Si intra triginta dies, ex quo petitio, de qua in can. 1734, ad auctorem decreti pervenit, is novum decretum intimet, quo vel prius emendet vel petitionem reiciendam esse decernat, termini ad recurrendum decurrunt ex novi decreti intimatione; si autem intra triginta dies nihil decernat, termini decurrunt ex tricesimo die.

Can. 1736 — § 1. In iis materiis, in quibus recursus hierarchicus suspendit decreti exsecutionem, idem efficit etiam petitio, de qua in can. 1734.

§ 2. In ceteris casibus, nisi intra decem dies, ex quo petitio de qua in can. 1734 ad ipsum auctorem decreti pervenit, is exsecutionem suspendendam decreverit, potest suspensio interim peti ab eius Su-

Kan. 1733 — § 1. Zelo je želeti, da se, kadar se kdo z odločbo čuti prizadetega, izogne sporu med njim in tistim, ki je odločbo izdal, in se poskrbi, da se med njima najde pravšna rešitev po skupnem posvetovanju, ko se morebiti pritegne tudi resne osebe za posredovanje in prizadevanje, tako da se po primerni poti prepreči ali reši spor.

§ 2. Škofovská konferenca more določiti, da se v vsaki škofiji za stalno ustanovi nekakšna služba ali svet, ki ima po določbah, katere mora izdati sama konferenca, nalogi iskati in predlagati pravšne rešitve; če pa bi konferenca tega ne ukazala, more škof ustanoviti takšen svet ali službo.

§ 3. Služba ali svet, ki se omenja v § 2, naj zavzeto pomaga predvsem tedaj, kadar se po kan. 1734 prosi za preklic odločbe in niso potekli roki za pritožbe; če pa je bila zoper odločbo vložena pritožba, naj sam predstojnik, ki odloča o pritožbi, spodbuja pritožnika in tistega, ki je odločbo izdal, naj se išče takšne rešitve, kolikorkrat upa v dober izid.

Kan. 1734 — § 1. Preden kdo vloži pritožbo, mora samega izdajatelja pismeno prositi za preklic ali popravek odločbe; ko je predložena ta prošnja, se umeva, da je z njo zaprošena tudi odložitev izvršitve.

§ 2. Prošnjo je treba vložiti v nepodaljšljivem roku desetih uporabnih dni, odkar je bila odločba zakonito sporočena.

§ 3. Določbe §§ 1 in 2 ne veljajo:

1. za pritožbo, ki jo je treba predložiti škofu zoper odločbe, ki so jih izdale njemu podrejene oblasti;

2. za pritožbo, ki jo je treba vložiti zoper odločbo, s katero se odloči hierarhična pritožba, razen če je odločitev izdal škof;

3. za pritožbe, ki jih je treba vložiti po določbi kan. 57 in 1735.

Kan. 1735 — Če v tridesetih dneh, odkar je prošnja, ki se omenja v kan. 1734, prišla do tistega, ki je odločbo izdal, ta vroči novo odločbo, s katero prvo popravi ali odloči, da je treba prošnjo zavrniti, tečejo roki za pritožbe od vročitve nove odločbe; če pa v tridesetih dneh nič ne odloči, tečejo roki od tridesetega dne.

Kan. 1736 — § 1. V tistih zadevah, v katerih hierarhična pritožba odloži izvršitev odločbe, ima isti učinek tudi prošnja, ki se omenja v kan. 1734.

§ 2. V drugih primerih je mogoče, razen če je v desetih dneh, odkar je prošnja, ki se omenja v kan. 1734, prišla do tistega, ki je odločbo izdal, ta sklenil odložiti izvršitev, medtem izprositi odložitev

periore hierarchico, qui eam decernere potest gravibus tantum de causis et cauto semper ne quid salus animarum detrimenti capiat.

§ 3. Suspensa decreti exsecutione ad normam § 2, si postea recursus proponatur, is qui de recursu videre debet, ad normam can. 1737, § 3 decernat utrum suspensio sit confirmanda an revocanda.

§ 4. Si nullus recursus intra statutum terminum adversus decreta proponatur, suspensio exsecutionis, ad normam § 1 vel § 2 interim effecta, eo ipso cessat.

Can. 1737 — § 1. Qui se decreto gravatum esse contendit, potest ad Superiorem hierarchicum eius, qui decretum tulit, propter quodlibet iustum motivum recurrere; recursus proponi potest coram ipso decreti auctore, qui eum statim ad competentem Superiorem hierarchicum transmittere debet.

§ 2. Recursus proponendus est intra peremptorium terminum quindecim dierum utilium, qui in casibus de quibus in can. 1734, § 3 decurrunt ex die quo decretum intimatum est, in ceteris autem casibus decurrunt ad normam can. 1735.

§ 3. Etiam in casibus, in quibus recursus non suspendit ipso iure decreti exsecutionem neque suspensio ad normam can. 1736, § 2 decreta est, potest tamen gravi de causa Superior iubere ut exsecutio suspendatur, cauto tamen ne quid salus animarum detrimenti capiat.

Can. 1738 — Recurrens semper ius habet advocationem vel procuratorem adhibendi, vitatis inutilibus moris; immo vero patronus ex officio constituatur, si recurrens patrono caret et Superior id necessarium censeat; semper tamen potest Superior iubere ut recurrens ipse compareat ut interrogetur.

Can. 1739 — Superiori, qui de recursu videt, licet, prout casus ferat, non solum decretum confirmare vel irritum declarare, sed etiam rescindere, revocare, vel, si id Superiori magis expedire videatur, emendare, subrogare, ei obrogare.

od njegovega hierarhičnega predstojnika, ki jo more odrediti samo iz tehtnih razlogov in vedno s poroštvo, da ne bo blagor duš trpel kaj škode.

§ 3. Po odložitvi izvršitve odločbe po določbi § 2 naj, če se pozneje vloži pritožba, tisti, ki mora odločiti o pritožbi, po določbi kan. 1737, § 3, odloči, ali je treba odložitev potrditi ali preklicati.

§ 4. Če se v določenem roku zoper odločbo ne vloži nobena pritožba, odložitev izvršitve, ki je medtem po § 1 ali § 2 postala učinkovita, sama po sebi preneha.

Kan. 1737 — § 1. Kdor zatrjuje, da ga odločba hudo prizadeva, se more iz kakršnegakoli upravičenega razloga pritožiti hierarhičnemu predstojniku tistega, ki je odločbo izdal; pritožbo je mogoče vložiti pri samem izdajatelju odločbe, ki jo mora takoj poslati pristojnemu hierarhičnemu predstojniku.

§ 2. Pritožbo je treba vložiti v nepodaljšljivem roku petnajstih uporabnih dni, ki v primerih, kateri se omenjajo v kan. 1734, § 3, tečejo od dneva, ko je bila odločba vročena, v drugih primerih pa tečejo po določbi kan. 1735.

§ 3. Tudi v primerih, v katerih pritožba po samem pravu ne odloži izvršitve odločbe in odložitev po določbi kan. 1736, § 2 ni odrejena, more vendar predstojnik iz tehtnega razloga ukazati, naj se izvršitev odloži, toda s poroštvo, da blagor duš ne bo trpel kaj škode.

Kan. 1738 — Pritožnik ima vedno pravico privzeti odvetnika ali zastopnika, ko se prepreči nekoristno zavlačevanje; če pa pritožnik nima zagovornika in ima predstojnik to za potrebno, naj se mu zagovornik postavi celo po uradni dolžnosti, vedno pa more predstojnik ukazati, naj pritožnik pride sam, da bo zasližan.

Kan. 1739 — Predstojnik, ki odloča o pritožbi, sme glede na primer, ne le potrditi odločbo ali jo razglasiti za nično, ampak tudi razveljaviti, preklicati ali, če ima predstojnik to za bolj primerno, popraviti, nadomestiti, odpraviti.

Sectio II

*DE PROCEDURA IN PAROCHIS AMOVENDIS
VEL TRANSFERENDIS*

Caput I

DE MODO PROCEDENDI IN AMOTIONE PAROCHORUM

Can. 1740 — Cum alicuius parochi ministerium ob aliquam causam, etiam citra gravem ipsius culpam, noxiū aut saltem inefficax evadat, potest ipse ab Episcopo dioecesano a paroecia amoveri.

Can. 1741 — Causae, ob quas parochus a sua paroecia legitime amoveri potest, hae praesertim sunt;

1° modus agendi qui ecclesiasticae communioni grave detrimentum vel perturbationem afferat;

2° imperitia aut permanens mentis vel corporis infirmitas, quae parochum suis muneribus utiliter obeundis imparem reddunt;

3° bonae existimationis amissio penes probos et graves paroecianos vel aversio in parochum, quae praevideantur non brevi cessa- taurae;

4° gravis neglectus vel violatio officiorum paroecialium quae post monitionem persistat;

5° mala rerum temporalium administratio cum gravi Ecclesiae damno, quoties huic malo aliud remedium afferri nequeat.

Can. 1742 — § 1. Si ex instructione peracta constiterit adesse causam de qua in can. 1740, Episcopus rem discutiat cum duobus parochis e coetu ad hoc stabiliter a consilio presbyterali, Episcopo proponente, selectis; quod si exinde censeat ad amotionem esse deveniendum, causa et argumentis ad validitatem indicatis, parocho paterne suadeat ut intra tempus quindecim dierum renuntiet.

§ 2. De parochis qui sunt sodales instituti religiosi aut societatis vitae apostolicae, servetur praescriptum can. 682, § 2.

Can. 1743 — Renuntiatio a parocho fieri potest non solum pure et simpliciter, sed etiam sub condicione, dummodo haec ab Episcopo legitime acceptari possit et reapse acceptetur.

Can. 1744 — § 1. Si parochus intra praestitutos dies non responderit, Episcopus iteret invitationem prorogando tempus utile ad respondentum.

Drugi oddelek

*POSTOPEK PRI ODSTRANITVI
ALI PREMETITVI ŽUPNIKOV*

Prvo poglavje

POSTOPEK PRI ODSTRANITVI ŽUPNIKOV

Kan. 1740 — Ko opravljanje službe kakega župnika iz kakega vzroka, tudi brez njegove velike krivde, postaja škodljivo ali vsaj neučinkovito, ga more krajevni škof odstraniti iz župnije.

Kan. 1741 — Razlogi, zaradi katerih je mogoče župnika zakonito odstraniti iz njegove župnije, so zlasti tile:

1. način delovanja, ki cerkveni skupnosti prinaša veliko škodo ali zmedo;

2. nespretnost ali trajna duševna ali telesna bolezen, ki naredijo župnika nesposobnega za koristno opravljanje njegovih nalog;

3. izguba dobrega imena pri poštenih in resnih župljanih ali odpor do župnika, za katera se predvideva, da ne bosta hitro po- nehala;

4. hudo zanemarjanje ali kršitev župnijskih dolžnosti, ki se na- daljuje tudi po opozorilu;

5. slabo upravljanje premoženja z veliko škodo za Cerkev, kadar tega zla ni mogoče odpraviti z drugim sredstvom.

Kan. 1742 — § 1. Če je iz opravljenega preiskovanja ugotovlje- no, da obstaja razlog, ki se omenja v kan 1740, naj škof zadevo raz- išče z dvema župnikoma iz skupine, ki jo je v ta namen na škofov predlog za stalno izbral duhovniški svet; če zato meni, da je treba preiti k odstranitvi, naj, ko navede vzrok in razloge za veljavnost, župniku očetovsko svetuje, naj se v roku petnajstih dni odpove.

§ 2. Glede župnikov, ki so člani redovne ustanove ali družbe apo- stolskega življenja, naj se upošteva predpis kan. 682, § 2.

Kan. 1743 — Župnik se more odpovedati ne samo brezpogojno, ampak tudi pogojno, da le more škof pogoj zakonito sprejeti in ga v resnici sprejme.

Kan. 1744 — § 1. Če župnik v določenih dneh ne odgovori, naj škof vabilo ponovi, ko podaljša uporabni čas za odgovor.

§ 2. Si Episcopo constiterit parochum alteram invitationem receperisse, non autem respondisse etsi nullo impedimento detentum, aut si parochus renuntiationem nullis adductis motivis recuset, Episcopus decretum amotionis ferat.

Can. 1745 — Si vero parochus causam adductam eiusque rationes oppugnet, motiva allegans quae insufficientia Episcopo videantur, hic ut valide agat:

1º invitet illum ut, inspectis actis, suas impugnationes in relatione scripta colligat, immo probationes in contrarium, si quas habeat, afferat;

2º deinde, completa, si opus sit, instructione, una cum iisdem parochis de quibus in can. 1742, § 1, nisi alii propter illorum impossibilitatem sint designandi, rem perpendat;

3º tandem statuat utrum parochus sit amovendus necone, et mox decretum de re ferat.

Can. 1746 — Amoto parocho, Episcopus consulat sive assignatione alias officii, si ad hoc idoneus sit, sive pensione, prout casus ferat et adiuncta permittant.

Can. 1747 — § 1. Parochus amotus debet a parochi munere exercendo abstinere, quam primum liberam relinquere paroeciale domum, et omnia quae ad paroeciam pertinent ei tradere, cui Episcopus paroeciam commiserit.

§ 2. Si autem de infirmitate agatur, qui e paroeciali domo sine incommodo nequeat alio transferi, Episcopus eidem relinquat eius usum etiam exclusivum, eadem necessitate durante.

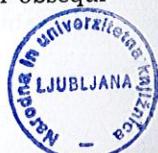
§ 3. Pendente recursu adversus amotionis decretum, Episcopus non potest novum parochum nominare, sed per administratorem paroeciale interim provideat.

Caput II

DE MODO PROCEDENDI IN TRANSLATIONE PAROCHORUM

Can. 1748 — Si bonum animarum vel Ecclesiae necessitas aut utilitas postulet, ut parochus a sua, quam utiliter regit, ad aliam paroeciam aut ad aliud officium transferatur, Episcopus eidem translationem scripto proponat ac suadeat ut pro Dei atque animarum amore consentiat.

Can. 1749 — Si parochus consilio ac suasionibus Episcopi obsequi non intendat, rationes in scriptis exponat.

§ 2. Če pa škof ugotovi, da je župnik drugo povabilo prejel in ni odgovoril, čeprav ga ni oviral noben zadržek, ali če župnik odpoved odkloni, ne da bi navedel kake razloge, naj škof izda odločbo o odstranitvi.

Kan. 1745 — Če pa župnik uvedeno zadevo in njene razloge izpodbija z razlogi, ki se škofu zdijo nezadostni, naj le-ta, da veljavno ravna:

1. njega povabi, naj, ko je pregledal spise, strne svoja izpodbija v pismenem poročilu, navede pa tudi nasprotne dokaze, če kakšne ima;

2. ko je preiskovalni postopek, če je potreben, zaključen, zadevo pretrese skupaj z istima župnikoma, ki sta omenjena v kan. 1742, § 1, razen če je treba zaradi njune nezmožnosti določiti dva druga;

3. slednjič določi, ali je treba župnika odstraniti ali ne, in v kratkem o zadevi izda odločbo.

Can. 1746 — Po odstranitvi župnika, naj škof poskrbi zanj z doletvijo druge službe, če je zanjo primeren, ali s pokojnino, kakor zahteva primer in dopuščajo razmere.

Can. 1747 — § 1. Odstranjeni župnik se mora vzdržati izvrševanja župnikove službe, čimprej izprazniti župnišče in vse, kar pripada župniji, izročiti tistem, ki mu je škof župnijo zaupal.

§ 2. Če pa gre za bolnika, ki ga brez nevšečnosti ni mogoče preseliti iz župnišča drugam, naj mu škof prepusti župnišče, tudi v izključno rabo, dokler traja ta potreba.

§ 3. V času negotovosti izida pritožbe zoper odločbo o odstranitvi škof ne more imenovati novega župnika, ampak naj za to medtem poskrbi po župnijskem upravitelju.

Drugo poglavje

POSTOPEK PRI PREMESTITVI ŽUPNIKOV

Kan. 1748 — Če blagor duš ali potreba in korist Cerkve zahteva, da se župnik iz svoje župnije, ki jo koristno vodi, premesti v drugo ali v drugo službo, naj mu škof premestitev pismeno predlaga in svetuje, naj iz ljubezni do Boga in duš privoli.

Kan. 1749 — Če župnik ne namerava ravnati po škofovem navetu in priporočilih, naj pismeno pojashi razloge.

Can. 1750 — Episcopus, si, non obstantibus allatis rationibus, iudicet a proposito non esse recedendum, cum duobus parochis ad normam can. 1742, § 1 selectis, rationes perpendat quae translationi favent vel obstent; quod si exinde translationem peragendam censeat, paternas exhortationes parocho iteret.

Can. 1751 — § 1. His peractis, si adhuc et parochus renuat et Episcopus putet translationem esse faciendam, hic decretum translationis ferat, statuens paroeciam, elapso praefinito tempore, esse vacaturam.

§ 2. Hoc tempore inutiliter transacto, paroeciam vacantem declarerat.

Can. 1752 — In causis translationis applicentur praescripta canonis 1747, servata aequitate canonica et prae oculis habita salute animalium, quae in Ecclesia suprema semper lex esse debet.

Kan. 1750 — Če škof kljub navedenim razlogom meni, da namerne ne kaže opustiti, naj z dvema župnikoma, ki sta izbrana po določbi kan. 1742, § 1, pretrese razloge, ki premestitev priporočajo ali ji nasprotujejo; če pa potem meni, da je premestitev potrebna, naj župnika znova očetovsko spodbudi.

Kan. 1751 — § 1. Ko je to izvedeno in, če župnik še odklanja, škof pa misli, da je premestitev potrebna, naj škof izda odločbo o premestitvi, ko določi, da bo župnija po preteku vnaprej določenega časa izpraznjena.

§ 2. Ko je ta čas neuporabljen potekel, naj župnijo razglasí za izpraznjeno.

Kan. 1752 — V primerih premestitve naj se uporabijo predpisi kan. 1747, upoštevajoč cerkvenopravno pravšnost in blagor duš, ki mora v Cerkvi vedno biti najvišji zakon.

STVARNO KAZALO

(Stevilke pomenijo kánone)

Acta Apostolicae Sedis

— objava zakonov v AAS, 8.

Ad beneplacitum

— določilo za privilegij, 81.

Adjunkt

— sodnega vikarja ali viceoficial, 1420, §§ 3—4; imenovanje in odstranitev, 1422.

Administratura

— je določen del božjega ljudstva, 371, § 2.

Akademski stopnje

— kdo jih podeljuje, 817; lahko jih dosežejo laiki, 229, § 2;

— ni jih moč odvzeti, 1338, § 2.

Akt

— kdo izda posamezni upravni a., 35; kako ga razumeti, 36; za zunanje področje ga je treba izdati pismeno, 37; veljavnost dodatnih pogojev, 39; kdaj ne preneha veljati, 46; preklic, 47.

Apostolat

— redovnih ustanov, 673; v podrejenosti škofu, 678, 681; glej: **Ustanove**.

Apostolska administratura

— glej: Administratura.

Apostolska signatura

— sodišče apostolskega sedeža z nalogami, 1445.

Apostolski administrator

— vodi apostolsko administraturo, 371, § 2.

Apostolski prefekt

— kdo je, 371, § 1; nima obveznosti ad limina, 400, § 3.

Apostolski sedež

— koga označuje, 361;

— sodišča a. s., glej: **Sodišči**.

Arhiv

— škofijske kurije hrani listine, 486; bodi zaklenjen in dostop vanj, 487; odnašanje listin iz njega, 488; tajni arhiv, 489; ključ, 490; preiskovalni spisi in ordinarijeve odločbe, 1719; zgodovinski arhiv, 491, § 2;

— kurije hrani listine ustanov, 1306, § 2;

— kaj hrani župnijski arhiv, 535, § 4;

— kolegija hrani zapisnik volitev, 173, § 4;

— krajevni škof in njegova skrb za arhive, 491.

Beraški redovi

— pravica in določbe o pobiranju miloščine, 1265, § 1.

Bigamija

— vez prejšnjega zakona je ovira, 1085; iregularnost, 1041, št. 3.

Binacija

— lahko jo dovoli krajevni ordinarij, 905, § 2; glej: **Ordinarij**.

Birma

— nadaljuje uvajanje v krščanstvo, 879; opravilo, 880; kdaj in kje, 881;

— birmovalec, 882—888; birmanec in lastnosti, 889; priprava, 890; starost, 891; botri, 892, 893; dokaz in zapis podeljene birme, 894, 895.

Blagor duš

— najvišji zakon, 1752; zveličanje ljudi, 747, § 2; sodni postopek po uradni dolžnosti v zadevah blagra duš, 1452, § 1.

Blagoslov

— glej: **Zakramentali**;
 — delivec, 1169, § 2; kdaj diakon, 1169, § 3; komu se smejo deliti, 1170; če so reči z blagoslovom določene za bogoslužje, 1171; kdo blagoslavlja svete kraje in cerkve, 1207, 1217; kdaj blagoslovitev preneha, 1212;
 — kdo deli evharistični blagoslov, 943; kdo blagoslovi sveta olja, 999;
 — obred za kapele in zasebne kapele, 1229;
 — premičnega oltarja, 1237, § 1.

Bogočastje

— kdaj v imenu Cerkve, 834; spodbujati in razlagati, 836; se opravlja po zakramentih, 840; višek in vir v evharistični daritvi, 897.

Bogokletje

— kazni za javno bogokletje, 1369.

Bogoslovci

— njihova vzgoja v velikem semenišču, 235, § 1; v škofijskem, medškofijskem ali drugem semenišču, 237, § 1;
 — ki zakonito bivajo zunaj semenišča, 235, § 2;
 — lastnosti in pogoji za sprejem v veliko semenišče, 241; duhovna, pastoralna in bogoslužna vzgoja, 245—246; znanstvena vzgoja, 248—252; vzgoja za samsko življenje, 247, § 1; seznanjanje z dolžnostmi in bremeni posvečenih duhovnikov, 247, § 2; ponizna in sinovska ljubezen do rimskega papeža, 245, § 2; oklepante škofa in vzgoja za bratsko edinstvo, 245, § 2; sprejem tistih, ki prihajajo iz drugega semenišča ali redovne ustanove, 241, § 3;
 — glej: **Praksa pastoralna**.

Bogoslužje

— zakonik ga na splošno ne določa, 2; pristojna oblast, ki ga ureja, 838; glej: **Knjige bogoslužne, Opravila bogoslužna**.

Bolniško maziljenje

— obred, 998; služabnik, 1003, § 1; zakramentalno opravilo, 999—1002; kdo naj skrbi za to, 1001; komu ga je treba podeliti, 1004—1006; komu ne, 1007; v nezavesti, 1006; v dvomu, ali je bolnik še pri pameti, 1005; glej: **Olje**.

Boter

— krstni, 872; birmanski, 892; primerno je, da je isti kot pri krstu, 893, § 2; naj bo samo eden ali eden in ena, 873; pogoji za botra, 874, 893; ne moreta biti oče in mati krščenca, 874, § 1, št. 1; priprava na krst, 851, § 2; naloge birmanskega botra, 892; naloge vseh botrov, 774, § 2.

Božje ljudstvo

— postanejo verniki s krstom, 204, § 1; gradijo ga zakonci, 226, § 1; škofija je njegov del, 369; prelatura ali ozemeljska opatija, 370; apostolski vikariat ali apostolska prefektura, 371; del božjega ljudstva se opredeli z ozemljem, 372.

Božjepotno svetišče

— katero je, 1230; kdo ga določi, 1231—1232; privilegiji, 1233; oskrbovanje vernikov v njem, 1234.

Branilec vezi

— za katere zadeve je postavljen, 1432; njegova odsotnost in nična opravila, 1433; lastnosti, 1435; odstranitev, 1436; obramba in oporekanje, 1601—1603; priziv, 1628; opustitev priziva, 1636; priziv v postopku z listinami, 1687; odločba v postopku za spregled trdnega zakona, 1701; v pravdah za razglasitev ničnosti svetega reda, 1711.

Bratje

— krajevni škof in bratje, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvio, 383, § 3; glej: **Ekumenizem**;
 — člani nekatoliške Cerkve in skupnosti kot opazovalci na škofijski si-nodi, 463, § 3;
 — delitev zakramentov nekatoličanom v smrtni nevarnosti, 844, § 4; članom vzhodnih Cerkva, 844, § 3;
 — pripravljanje izdaje prevoda svetega pisma skupaj z njimi, 825, § 2.

Bravec

— sprejem v službo pred diakonatom, 1035; lahko so tudi moški laiki, 230.

Breme

— dokazovanje bremenitistega, ki trdi, 1526;
 — kdaj je breme dokazovanja olajšano, 1536.

Bremena

— javnih pravnih oseb, 121—123; pobožnih ustanov morajo biti vpisana v seznamu, 1307; zmanjšanje mašnih obveznosti, 1308; glej: **Mašne obveznosti**.

Brezdomec

— kdo je to, 100; njegov župnik in ordinarij, 107, § 2;
 — klerik brezdomec ni doposten, 265; glej: **Predstojniki**.

Brezumnost

— vzrok iregularnosti za prejem svetih redov, 1041, št. 1.

Celibat

— obveznost klerikov, 277, § 1; spregled podeli samo papež, 291.

Cerkev

— katoliška Cerkev je pravna oseba, 113; sposobnost za vodstveno oblast v Cerkvi, 129; ustanovljena je kot družba, 204; člani v Cerkvi, 207; glej: **Občestvo**; dolžnost in pravica oznanjati vsem, 747; lastna in izključna pravica vzgajati za sveto službo, 232; pravica ustanavljati in voditi šole, 800; pravica do premoženja, 1254; pravica kaznovati s kazenskimi sankcijami, 1311;
 — latinska Cerkev, zakonik le zanjo, 1; sprejem vanjo, 111, §§ 1—2;
 — kdo so delne Cerkve, 368; kdo jih ustanovi, so pravne osebe, 373; njih ozemeljska razdelitev, 374; glej: **Škofija, vikariat**; oblast v delnih Cerkvah, 391, § 1;
 — samopravna Cerkev drugega obreda, 372, § 2; kdo se njej pridruži, 112; kdo jo svobodno izbere, 111, § 2;
 — nekatoliške Cerkve in prejem zakramentov, 844, § 2—3;

- koga označuje beseda Cerkev v premoženjskih zadevah, 1258;
- kot stavba, 1214; graditev in popravljanje, 1215, 1216; posvetitev in naslov, 1217, 1218; čistoča in lepota cerkve, 1220; prost in brezplačen dostop vanjo, 1221; izročitev za svetno rabo, 1222.

Cerkvena umetnost

- pri zidanju in popravljanju cerkva, 1216.

Cenitev

- stvari pri odtujitvi, 1294, § 1.

Cenzor

- za knjige, 830; glej: **Knjige**.

Cenzure

- zdravilne kazni, 1312; katere so, 1331—1333; glej: **Izobčenje, interdikt, suspenz**; prenehanje cenzure, ki prepoveduje obhajanje zakramentov ali zakramentalov ali opravljati vodstvena dejanja, 1335; odveza, glej: **Odveza, odpustitev**.

Cerkveni zbor

- vesoljni izvršuje oblast nad vso Cerkvio, 337; sklicanje, 338; udeleženci, 339; se prekine z izpraznitvijo apostolskega sedeža, 340; moč, odobritev, potrditev in razglasitev odlokov, 341; kazni za tistega, ki uči od njega obsojen nauk, 1371, št. 1;
- glej: **Nezmotljivost**;
- območni plenarni in škofovská konferenca, 439, § 1, 441; pokrajinski in škofje pokrajine, 439, § 2, 440, 442; obvezni in povabljeni udeleženci, 443; namestnik udeležencev, 444, § 2; namembnost, 445; odloki se razglasijo po pregledu pri apostolskem sedežu, 446.

Cerkveno vodstvo

- povezanost krščenih z njim, 205; škofovi so služabniki v vodstvu, 375, § 1.

Ciborij

- hranitev hostij v njem, 939; izpostavljanje v njem, 941, § 1.

Civilni predpisi

- glej: **Pravo civilno**.

Čas

- štetje časa, 200, 202; glej: **Leto, mesec, teden, dan**; vračunavanje dni v rok, 203; neprekinjen in uporaben čas, 201.

Častna znamenja

- odvzem le-teh kot zadostilna kazen, 1336, § 1, št. 2.

Češenje

- svetnikov in blaženih, 1186, 1187; svetih podob v cerkvah, 1188, 1189; relikvij, 1190.

Dajatve

- cerkvenih pravnih oseb za semenisce, 264; vernikov in v katere namene, 222, 1261, 1262; glej: **Darovi**.

Darila

- sodnik in sodni uslužbenec jih ne smeta sprejemati, 1456; kazni za odvetnike in zastopnike zaradi daril, 1489.

Daritev

- evharistična, 897; obhajilo pri maši, 923; kruh in vino, 924; glej: **Evharištija, maša**.

Darovi

- komu pripadajo darovi vernikov pri opravljanju župnijskih nalog; 531; darovi župnijskemu kaplanu, 551;
- določitev darov priodeljevanju zakramentov in zakramentalov, 1264;
- darovi ob pogrebu, 1181;
- izročeni predstojnikom in upraviteljem so namenjeni pravni osebi, 1267;
- dar za maševanje po določenem namenu, 945; za vsak, čeprav majhen dar, opraviti mašo, 948; propadli darovi in dolžnost opraviti maše, 949; duhovnik ohrani za isti dan dar le za eno mašo, razen na božič, 951, § 1; somaševanje druge maše brez daru, 951, § 2; višino daru določi pokrajinski cerkveni zbor ali zborovanje škofov pokrajine, 952, § 1; ta odlok veže tudi redovnike, 952, § 3; ne sme se spreteti več darov kot za eno leto, 953; darove za neopravljene maše oddati, 956; kdo nadzoruje spolnjevanje mašnih obveznosti, 957; knjige za vpis prejetih maš, 958, 955, § 4; pogoji za izročitev maš drugim, 955; obveznosti za maše ne zastarajo, 199, št. 5; kazni za ustvarjanje dobička z darovi za maše, 1385;
- upravitelj premoženja lahko od nepremičnin daruje v pobožne nameне, 1285.

Dejanje

- kdaj nastane zborni dejanje škofovskega zbora, 337, § 2;
- dejanje izvoljenega, ki še ni potrjen, je nično, 179, § 4;
- sodno dejanje je treba opraviti pisorno, 1472, § 1; pravni učinek pravnih dejanj, 1522; ničnosti sodnih dejanj se popravijo s samo sodbo, 1619;
- procesno dejanje, 1472, § 1, 1522; šestmesečna opustitev procesnega dejanja prekine postopke, 1520;
- razveljavitev dejanja, glej: **Razveljavitev**;
- nepoznanje ali zmota glede lastnega ali tujega splošno znanega dejanja, 15, § 2.

Dekan

- vodi dekanijo, 553, § 1; imenovanje, 554, § 2; naloge, 555;
- kardinal dekan posveti papeža v škofo, 355; predseduje kardinalskemu zboru, 352; njegov naslov, 350, § 4.

Dekanija

- je posebna zveza župnij, 374, § 2.

Delavci

- upravitelji cerkvenega premoženja jih morajo pravično in pošteno plačati, 1286, št. 2.

Delitev

- komu se delijo zakramenti, 844; pogojna delitev krsta, birme in svetega reda, 845, § 2; treba se je vestno ravnati po bogoslužnih knjigah, 846; kdo določa darove pri delitvi zakramentov, 1264; ubogi zaradi revščine ne smejo ostati brez pomoči zakramentov, 848; kazni za hlinjeno podeljevanje zakramenta, 1379.

Delivec

- posvečeni delivci zakramentov, glej: **Služabniki zakramentov**.

Device

- red devic, 604.

Diakoni

- posvečeni z diakonatom postane klerik, 266; glej: **Služabniki** posvečeni; starost, 1031, § 1; kdo je lastni škof za posvetitev v diakona, 1016; kdo in kdaj sme prepovedati prejem prezبiterata, 1030; pogoji za prejem diakonata, 1032;
- stalni diakonat: priprava kandidatov, 236; dolžnost molitvenega bogoslužja, 276, § 2, št. 3; kateri predpisi jih ne vežejo, 288; plačilo za opravljanje službe, 281, § 3; starost, 1031, § 2; študij in vzgoja, 1032, § 3; obveznost celibata za neporočene in večnih zaobljub v redovni skupnosti, 1037;
- so redni krstitelji, 861, § 1; redni delivci obhajila, 910, § 1;
- s pooblastilom veljavno prisostvujejo sklenitvi zakona, 1108, § 1;
- smejo deliti nekatere blagoslove, 1169, § 3; izpostavljati in blagoslavljati s sv. Rešnjim telesom, 943.

Disciplina

- krajevni škof jo mora pospeševati, 392, § 1; in nad njo bedeti, 392, § 2;
- redovna disciplina je predmet vizitacije krajevnega škofa, 628, § 2;
- glej: **Sodni red**.

Dnevi

- kako se štejejo, 202, § 1; kako se vračunavajo v rok, 203;
- zapovedani praznični dnevi, 1246; njihova odprava ali prenos, 1246, § 2; zapoved in oblika praznovanja, 1247, 1248;
- spokorni dnevi, 1249–1251; glej: **Zdržek, post**.

Dober glas

- na dobrem glasu mora biti zastopnik in odvetnik, 1483;
- lastnost kandidata za škofovsko službo, 378, § 1, št. 2; glej: **Dobro ime, neoporečen**.

Dobra vera

- je pogoj za zastaranje, 198; kdaj posestnik tuje stvari preneha biti v dobri veri, 1515; spregled zadržkov in iregularnosti, ki v dobri veri niso omenjeni, 1049, § 1.

Dobrina

- sodnikove naloge v sporu za zasebno dobrino strank, 1446, § 3; pravde o zasebnih dobrinah in popravek ničnosti sodnih dejanj, 1619; javna dobrina, glej: **Javni blagor**.

Dobro ime

- nihče ne sme nezakonito škodovati dobremu imenu, 220; kazni za oškodovanje dobrega imena, 1390, § 2; kazni za krivo ovadbo, ki škoduje dobremu imenu, 1390, § 2; izguba dobrega imena kot vzrok za odstranitev župnika, 1741, št. 3; glej tudi: **Dober glas, neoporočen**.

Dogovor

- za volitve, 174; kdaj ta dogovor preneha veljati, 175;
- pisem dogovor škofa z redovniki glede izročitve župnije, 520, § 2;
- pisem dogovor obeh krajevnih škofov ob premestitvi klerikov v drugo škofijo, 271, § 1; glej: **Pogodbe**.

Dohodki

- prenos nadarbinskih dohodkov na ustanovo, 1272; kdaj se darove pridruži župnijskim darovom, 531.

Dokaz

- poveritev je treba dokazati, 131, § 3; o podeljenem krstu, 875, 876; o podeljeni birmi, 894;

- bremenit tistega, ki trdi, 1526;
- katere dokaze je mogoče navajati za presojo pravde, 1527; kdaj jih začne sodnik zbirati, 1529; glej: **Stranka v postopku, izjava, listine, pričevanje, izvedenec, ogled, domneva**.

Doktorat

- glej: **Akademiske stopnje**.
- je primeren za škofovstvo, 378, § 1, št. 5; za generalnega in škofovega vikarja, 478, § 1; za sodnega vikarja in adjunkta, 1420, § 4; za sodnike, 1421, § 3; za pravdnika in branilca vezi, 1435.

Dolg

- pravne osebe ali redovnika, 639.

Dom

- za uvajanje stalnih diakonov, 236, št. 1;
- za pokoritev in poboljšanje klerikov, 1337, § 2.

Domneva

- kaj je, 1584; pravna domneva oprošča dokazovanja, 1585; kakšne domneve lahko sodnik postavlja, 1586;
- ne domneva se: nepoznanje ali zmota glede zakona ali kazni, 15; v dvoju preklic prejšnjega zakona, 21; neznanje glede spolnega sodelovanja v zakonu po puberteti, 1096, § 2;
- domneva se: da območni zakoni niso osebni, ampak ozemeljski, 13; podeljenost privilegija zaradi stoletne ali starodavne posesti, 76, § 2; trajnost privilegija, 78, § 1; razumno ravnanje po dopolnjenem sedmem letu, 97, § 2; nerazdelna poveritev oblasti več osebam, 140, § 3; izvršenost zakona, 1061, 2; skladnost notranje duševne privolitve z zunanjimi znamenji, 1101, § 1; trajanje privolitve v zakonu, 1107; da se je tožnik odpovedal teku pravde, če novemu vabilu ni poslušen, 1594, št. 2; odgovornost pri izvršeni zunanjji krštvitvi, 1321, § 3; zakonskost otrok glede na čas rojstva, 1138, § 2; nujnost posredovanja pravdnika na naslednji stopnji, 1431, § 2;
- domneva se veljavnost: pravnega dejanja, ki je pravilno opravljeno, 124, § 2; sklenjenega mešanega zakona s stranko, katere krst je droman, 1036, § 3;
- domnevani odklonilni odgovor pristojne oblasti ne odveže od dolžnosti, 57, § 3.

Domovališče

- kako se pridobi, 102; redovnikov, 103; zakoncev, 104; mladoletnikov, 105; izguba domovališča, 106; pridobitev svojega župnika in ordinarija, 107; pristojnost sodišča, 1408; kraj poroke, 1115; določitev lastnega škofa glede posvetitve za diakona ali duhovnika, 1016.

Dopust

- škofov, 410; župnika, 533, § 2; župnijskega kaplana, 550, § 3.

Dopustitvev

- kanonična podelitev cerkvene službe z dopustitvijo po postulaciji, 147;
- civilno postavljenih varuhov in skrbnikov pri cerkvenem sodišču, 1479;
- pravdnega zastopnika brez pooblastila, 1484, § 2.

Dostojanstvo

- osebe kot obteževalna okoliščina, 1326, § 1, št. 2; zakonskega stanu, 1134.

Dovoljenje

- predpisi o podelitvi dovoljenja, 59, § 2; glej: **Reskripti**;

- klerikom za odhod v drugo delno Cerkev, 271; škofijski upravitelj ga more dati po enem letu, 272;
- za krščevanje, 862; krajevnega ordinarija za prisostovanje poroki dočlenih oseb, 1071; župnikovo splošno pooblastilo za prisostovanje poroki, 1114; lastnega župnika za poroko drugod, 1115;
- ordinarija in pogoji za mešani zakon, 1125;
- krajevnega ordinarija za tajno sklenitev zakona in dolžnosti, 1131;
- za izstop iz redovne ustanove, 691—693; iz svetne ustanove po trajni inkorporaciji, 727; učinki dovoljenja za izstop, 728; za izstop iz družbe apostolskega življenja, 743; za življenje zunaj družbe apostolskega življenja, 745;
- za bivanje zunaj redovne hiše, 686; obveznosti in pravice v tem primeru, 687;
- svetega sedeža za prestop iz svetne ustanove ali družbe apostolskega življenja v drugo redovno ustanovo, 684, § 5;
- škofovske konference za skupne prevode svetega pisma z ločenimi brati, 825, § 2; krajevnega ordinarija za pisanje v veri nasprotnem časopisu, 831, § 1; višjega predstojnika za redovnike za pismeno obravnavanje verskih ali nravnih vprašanj, 832;
- za veljavno odstujitev cerkvenega premoženja, 638, § 3, 1291; za pravno osebo ali redovnika pri zadolžitvah ali prevzemu obveznosti, 639; škofovske konference za izročitev cerkvenega premoženja v najem ali zakup, 1297;
- sodnika za natis obrambe z listinami, 1602, § 2.

Družba

- pravica staršev do pomoči svetne družbe pri katoliški vzgoji otrok, 793, § 2; za varovanje svobode staršev v izbiri šole, 797;
- kaj so družbe apostolskega življenja, 731, § 1; ustanovitev hiše in krajevne skupnosti, 733; vodstvo določijo konstitucije, 734; sprejem članov, 735, §§ 1—2; inkardinacija in določbe za klerike, 736; inkorporacija, 737; notranje življenje in odnos do škofa, 738; obveznosti klerikov, 739; skupno življenje članov, 740; uprava premoženja družbe in članov, 741; izstop in odslovitev, 742, 743, 746; prestop v drugo družbo, 744; dovoljenje za življenje zunaj družbe, 745.

Državno pravo

- glej: **Pravo** civilno.

Duhovna pomoč

- katoliškemu zakoncu in otrokom iz mešanega zakona, 1128;
- skrb krajevnega škofa za študente, 813.

Duhovne stvari

- pravde o duhovnih in z duhovnimi povezanih stvareh, 1401, št. 1; sposobnost mladoletnikov za nastop v takih pravdah, 1478, § 3.

Duhovniki

- so prejeli sveti red prezbiterata, glej: **Prezbiterat**;
- krajevni škop naj prav posebno skrb posveča duhovnikom, 384;
- mogoče jih je povabiti na območni cerkveni zbor, 443, § 4;
- ki jim je kot skupini zaupana skrb za eno ali več župnij, 542; vsak od njih ima naloge in službe župnika z omejitvami, 543; prenehanje službe posameznikov ne izprazni službe, 544; glej: **Služabniki** posvečeni.
- bolan ali ostarel lahko opravi evharistično daritev sede, 930, §§ 1—2; slepi ali drugače bolni duhovniki in evharistična daritev, 930, § 2.

Duhovniški svet

- glej: **Svet duhovniški**.

Duhovništvo

- pot do duhovništva, 235; skupno duhovništvo vernikov morajo posvečeni služabniki spodbujati in razlagati, 836.

Duhovni vodja

- v semeniščih, 239, § 2, 240, § 2, 246, § 4.

Duševne bolezni

- vzrok iregularnosti za prejem svetih redov, 1041, št. 1;
- za zakon niso sposobni tisti, ki zaradi psihičnih vzrokov niso sposobni sprejeti bistvenih zakonskih obveznosti, 1095, št. 3.

Dvom

- v pozitivnem in utemeljenem dvomu o pravu ali dejstvu Cerkev nadomesti izvršno vodstveno oblast, 144, § 1;
- v dvomu o pravu zakoni ne vežejo, 14; glede zadostnega razloga je spregled veljaven, 90, § 2; je treba imeti zakon za veljaven, 1060; uživa privilegij vere pravno varstvo, 1150;
- v dvomu o veljavnosti krsta se krsti pogojno, 869, §§ 1 in 3;
- v dvomu glede sposobnosti pripravnika za svete redove se redov ne podeli, 1052, § 3;
- v dvomu glede veljavnosti reskripta vprašati tistega, ki ga je izdal, 67, § 3.

Effectu secuto

- dokler odpoved službi ni učinkovita, jo je mogoče preklicati, 189, § 4;
- za učinkovito odpravo plodu zadene vnaprej izrečeno izobčenje, 1398.

Ekonom

- škofijski ekonom, 494; njegove možne naloge, 1278; semeniški ekonom, 239, § 1; ne more biti hkrati škofijski upravitelj, 423, § 2;
- v vsaki redovni ustanovi, provinci in krajevni skupnosti, 636.

Ekskardinacija

- listina o tem, 267, § 1; kdaj ima učinek, 267, § 2; klerika ob sprejemu v ustanovo posvečenega življenja ali v družbo apostolskega življenja, 268, § 2; podeljena kot pogoj za inkardinacijo, 269, št. 2; škofijski upravitelj jo more dati šele po enem letu, 272.

Eksklavstracija

- dovoljenje za bivanje zunaj redovne hiše, 686; obveznosti in pravice, 687; glej: **Volilna pravica**.

Ekumenizem

- kaj je ekumensko gibanje, 755.

Enotnost

- cerkvenih kazenskih zakonov v isti državi ali pokrajini, 1316.

Evangeliski sveti

- so božji dar, 575; med kleriki in laiki z zaobljubami ali svetimi vezmi, 207, § 2; razлага in ureja jih pristojna cerkvena oblast, 576, 598;
- kaj nalaga čistost, 599; kaj uboštvo, 600; kaj pokorščina, 601.

Evhariistični obed

- kliče božje ljudstvo v skupnost, 899, § 2; skrb staršev in drugih do otrok, 914.

Evharištija

- vir življenja in rasti Cerkve, 897; opravilo je delo Kristusa in Cerkve, 899; služabnik je samo posvečen duhovnik, 900; somaševanje, 902, 951, § 2; zelo se priporoča maševanje vsak dan, 904; priporočilo za maševanje, 903; potrebna udeležba vernikov, 906; diakoni in laiki ne smejo moliti evharistične molitve in prošenj, 907; Kdaj je prepovedano somaševanje z duhovniki druge Cerkve ali skupnosti, 908; kazni za prepovedano udeležbo, 1365; duhovnikova priprava in zahvala, 909; snov zakramenta, 924; liturgična obleka, 929; glej: **Obhajilo, izpostavljanje, popotnica, maša.**

Fatalia legis

- glej: **Zakoniti strogi roki.**

Generalni kapitelj

- sestava, obseg oblasti, naloge in poslovanje, 631, 632; njegova izvršna in posvetovalna telesa, 633.

Glas

- pri volitvah in glasovanju, 119; pogoji za veljavnost glasovanja in glasu, 172; glej: **Predsednik, števci, volitve.**

Graja

- je pokorilo, 1339, § 2.

Greh

- Cerkev presoja o vsem, kar ima značaj greha, 1401, § 2;
- odpuščanje časnih kazni pred Bogom za greh, 992; glej: **Odpustek;**
- zakrament pokore, 959; spoved in odveza, 960, 963, 966, 977; primerna pokora, 981; spoved grehov, 988, 989, 991; odpustitev cenzur, 1357;
- kazen za zapeljevanje v greh proti šesti božji zapovedi, 1387.

Grešniki

- kdaj je javno znanim grešnikom treba odreči cerkveno pogrebno opravilo, 1184, § 1, št. 3; v dvomu posvetovanje s krajevnim ordinarijem, 1184, § 2.

Hierarhična pritožba

- zoper odločbo, 1736, § 2, 1737.

Hierarhija

- verniki, ki se v Cerkvi z zaobljubami ali drugimi svetimi vezmi posvetijo Bogu, niso del hierarhije, 207, § 2.

Hiša

- redovna hiša, glej: **Redovna hiša;** obveznost bivanja v hiši družbe apostolskega življenja, 740.

Hišna pravila

- v vsakem semenišču, 243.

Hlinjenje

- kazni za hlinjenje pri delitvi zakramentov, 1379; glej: **Privolitev zaksnska.**

Homilija

- kot odlična oblika pridiganja je pridržana duhovniku ali diakonu, 767, § 1; za vestno spolnjevanje predpisov so dolžni skrbeti škofje, 386, § 1; in župnik ter rektor cerkve, 767.

Hudodelstvo

- umor sozakonca je ta zadržek, 1090; pridržan apostolskemu sedežu, 1078, § 2, št. 2.

Hud strah

- pri storitvi dejanj, 125, § 2;
- razveljavlja glas na volitvah, 172, § 1, št. 1; odpoved cerkveni službi, 188; zaobljubo, 1191, § 3; sklenitev zakona, 1103;
- naredi prisego nično, 1200, § 2; naredi odpustitev kazni nično, 1360; oprosti kazni, 1323, št. 4.

Ideologije

- javna privrženost ideologiji materializma in ateizma je vzrok za odslovev redovnika, 696, § 1.

Ime

- krščenca naj ne bo tuje krščanskemu čutu, 855; glej: **Dobro ime.**

Imenovanje

- škofa in raziskava, 377, §§ 1 in 3; generalnega in škofovskega vikarja, 477; članov gospodarskega sveta, 492; nekaj članov duhovniškega sveta, 497, št. 3; članov zborna svetovalcev, 502, § 1; župnika, 522; redovnika za cerkveno službo, 682, § 1; dekana, 554; rektora cerkve, 557; župnijskega kaplana, 547; kaplana posebne skupnosti, 565; kanonikov, 509; kaplana ali cerkvenega asistenta v javnih združenjih, 317, § 1; veroučiteljev, 805.

Impotenza

- glej: **Nezmožnost.**

Inkardinacija

- velja za vse klerike, 265; se izvede s prejemom diakonata, 266; za inkardinacijo v drugo delno Cerkev je potrebna listina, 267; glej: **Pismo;** pogoji za inkardinacijo, 269;
- se izvede po samem pravu, 268, 693; glej: **Dovoljenje za odhod v drugo delno Cerkev;** škofijski upravitelj jo more dati po enem letu, 272;
- v kleričkih družbah apostolskega življenja, 736, § 1, 738, § 3; v osebnih prelaturah, 295, § 1.

Inkorporacija

- v redovno ustanovo, 654; glej: **Zaobljube;**
- začasno, trajno in dokončno v svetno ustanovo, 723; zapustitev ustanove ob koncu začasne inkorporacije, 726; za zapustitev ob trajni inkorporaciji je potrebno dovoljenje, 727;
- v družbo apostolskega življenja, 735, 737; dovoljenje za izstop iz družbe, 743; za prestop v drugo družbo, 744; za življenje zunaj družbe, 745.

Intersticij

- glej: **Vmesni čas.**

Interdikt

- kakšna cenzura je, 1332; prepovedi za osebo pod interdiktom, 1331, § 1, št. 1 in 2; kdaj se naloži, 1373, 1374, 1380; kdaj nastopi po samem pravu, 1370, § 2, 1378, § 2, 1390, § 1, 1394, § 2.

Inventar

- listin v škofijskem arhivu, 486, § 3; upravitelji podpišejo sestavljeni inventarni zapisnik, 1283, št. 2 in 3.

Iregularnosti

- so trajen zadržek za prejem svetih redov, 1040; katere so, 1041; nevednost je brez učinka, 1045; za opravljanje prejetih redov, 1044, § 1; se pomnožijo, 1046;
- spregled pridržanih daje apostolski sedež, drugih ordinarij, 1047; v zelo nujnih tajnih primerih, 1048; navedbe v prošnjah za spregled, 1049.

Izdaja

- dovoljenje za izdajo odlokov in odločb ali uradnih spisov cerkvene oblasti, 828, 829.

Izgon

- člana iz redovne hiše ob velikem zunanjem pohujšanju ali preteči veliki škodi, 703.

Izguba

- kleričkega stanu, 290; ne oprosti od obveznosti celibata, 291; odstranitev iz cerkvene službe po samem pravu, 194; z odstranitvijo izgubi kleričke pravice in dolžnosti, opravljanje oblasti svetega reda, 292; razen v smrtni nevarnosti, 976; ponoven sprejem med klerike samo z reskrptom apostolskega sedeža, 293;
- načini izgube cerkvene službe, 184; glej: **Odpoved, premestitev, odstranitev, odvzem**; kdaj je učinkovita glede na vnaprej določen čas ali dopolnitev starosti, 186;
- dobrega imena kot razlog za zakonito odstranitev župnika, 1741, št. 3.

Izjava

- neaznano kaznivo dejanje v izjavi in izražanju velja za neizvršeno, 1330;
- pismena izjava prejemnikov diakonata in prezbiterata, 1036; potrdilo o tem, 1050, št. 3;
- zanesljive priče za dokaz o podeljenem krstu, 876; katoliške strani pred sklenitvijo mešanega zakona, 1125, št. 1, 1126;
- izjave in odloke škofijske sinode poslati metropolitu in škofovski konferenci, 467.

Izobčenje

- kaj obsega, 1331.

Izpodbijanje

- ničnostna pritožba zoper sodbo, 1619—1640; glej: **Ničnostna pritožba, priziv**;
- upravne odločbe in posebna služba v škofiji, 1733; glej: **Pritožba**;
- kdo je sposoben izpodbijati zakon, 1674.

Izpostavljanje

- obred izpostavljanja sv. Rešnjega telesa, 941; v slovesno češčenje, 942; kdo sme izpostavljati, 943.

Izpoved vere

- kdo, pred kom in kdaj, 833.

Izprševanje

- prič, glej: **Priče**; kdo je izzet, 1548, § 2; postavljanje vprašanj, 1564, 1565; način pričevanja in uporaba sredstev, 1566, 1567, 1569;
- strank, 1531, 1533; sodno priznanje, 1534.

Izvedenec

- kdaj je potrebna njegova pomoč, 1574; imenovanje, 1575; naloge in sredstva, 1577; izvedenčeve mnenje, 1578, §§ 1—2; odvisnost sodnika

od tega mnenja, 1578, § 3, 1579; stroški in nagrade, 1580; izključitev ali odklonitev izvedenca, 1576; potrditev zasebnih izvedencev, 1581.

Izvolitev

- glej: **Volitve**.

Izvršba

- omogoča jo pravnomočnost sodbe, 1642, § 2, 1650 sl; pripada škofu, redovnemu predstojniku ali nadrejeni oblasti prizivnega sodišča, 1653; glej: **Izvršitev**.

Izvršen zakon

- pri skupinem bivanju velja zakon za izvršen, 1061, § 2; postopek v verjetnem dvomu glede tega v ničnostnih zakonskih pravdah, 1681; glej: **Postopek za spregled trdnega zakona**.

Izvrševanje

- vodstvene oblasti s sodelovanjem vernikov laikov po pravni določbi, 129, § 2;
- zakonodajne, izvršne in sodne oblasti, 135; predpisi za izvajanje izvršne oblasti, 136—144;
- celotne skrbi za duše le povzdignjeni v duhovništvo, 150; prepoved izvrševanja svetega reda ni odvzem te oblasti, 1338, § 2; glej: **Suspenz**;
- volilne pravice v kolegiju ali skupini, 165;
- kazenska dejanja pri izvrševanju cerkvenih služb in kazni zanja, 1379, 1380, 1382—1389.

Izvršitev

- posameznega upravnega akta in njena veljavnost, 40; izvršilec je ne more odkloniti, razen v izjemah, 41; kdaj je nična, 42; kdaj si sme izvršilec postaviti namestnika, 43; jo je mogoče naročiti nasledniku v službi, a ne vselej, 44; glej: **Zmotá**;
- sodbe, glej: **Izvršba** sodbe; zakona, glej: **Izvršen zakon**;
- kaznivega dejanja in posledice, 1328; je neizvršeno, če ga v izjavi nihče ne zazna, 1330;
- kdaj se izvršitev sodbe odloži in kdaj ne, 1647, 1638; izvršitev omogoči sodnikova odločba o izvršbi, 1651; pripada krajevnemu škofu, 1653, § 1; ali redovnemu predstojnikom, 1653, § 3; izvršbo odredi prizivno sodišče, 1654; v stvarnih tožbah, 1655, § 1; v osebnih tožbah, 1655, § 2; če izvršitev zahteva predhodni obračun, 1652.

Izvzetost

- razlog za izvzetost ustanov posvečenega življenja, 591.

Javna spodbostenost

- kdaj nastane ta razdiralni zadržek, 1093.

Javni blagor

- Cerkve in sodni postopek zaradi tega, 1452, § 1; glej: **Blagor duš**; ravnanje v spornih zadevah, ki ga spravljajo v nevarnost, 1430, 1431, 1481, § 3; javni blagor in pravde o ločitvi zakoncev, 1696; ter zaprisega prič, 1532, 1536, § 2.

Jezik

- bogoslovci naj se učijo domačega, latinskega in potrebnih tujih jezikov, 249;
- pri euharističnem opravilu je latinski ali drug, 928.

Jurisdikcija

- glej: **Oblast** vodstvena.

Kakor-župnija

— je določena skupnost vernikov z lastnim pastirjem, 516, § 1.

Kancler

— škofijske kurije, njegova naloga, je tudi notar in tajnik, 482; lastnosti, 483, § 2; opravila notarjev, 484; odstranitev iz službe, 485; podpisuje spise kurije, 474; je navzoč pri prevzemu službe škofa pomočnika in pomožnega škofa, 404;
— cerkvenega sodišča, 1475, § 2; glej: **Notar**.

Kanclerjev namestnik

— v škofijski kuriji je notar in tajnik kurije, 482, § 3.

Kandidat

— za škofovstvo, 377, §§ 2—5; lastnosti za škofovstvo, 378;
— za stalni diakonat, glej: **Pripravnik**;
— za sprejem v noviciat redovnih ustanov, 645, § 1.

Kanonikat

— podeljuje ga krajevni škof, 509, § 1; komu, 509, § 2.

Kanoniki

— glej: **Kapitelj kanonikov**.

Kanonizacija

— glej: **Postopek pri razglasjanju**.

Kapelja

— kaj je in njen namen, 1223; dovoljenje za ustanovitev in posledice, 1224; katera sveta opravila se vršijo v njej, 1225; blagoslovitev kapele, 1229.

Kapitelj

— kaj navaja statut, 506; ima predstojnika, 507; se mu župnija ne pridruži, 510; glej: **Kanonikat**; stolni in kolegialni kapitelj z nalogami, 503; ustanovitev, obnovitev ali razpusritev je pridržana apostolskemu sedežu, 504; naloge zborna svetovalcev se zaupajo stolnemu kapitlu, 502, § 3;
— redovnikov, glej: **Generalni kapitelj**.

Kaplan

— njegovo delo v posebnih skupnostih, 564; imenuje ga krajevni škof, 565; odstranitev 572; njegova pooblastila, 566;
— v hiši laiške redovne ustanove z nalogami, 567; za begunce, popotnike, izgnance, nomade in mornarje, 568; vojaški kaplan, 569;
— župnijski kaplan, čemu se postavi, 545; začasno vodi izpraznjeno župnijo ali, če je župnik oviran ali odsoten, 541, 549; imenovanje, 546, 547; pravice in dolžnosti, 548; rezidenca in počitnice, 550; njemu izročeni darovi, 551; odstranitev, 552.

Kardinal

— kardinal prvi diakon naznani novoizvoljenega papeža in podeljuje palije, 355, § 2; glej: **Zbor kardinalski**; imenovanje kardinalov, 351; opravilo kardinala dekanu in poddekanu, 355, § 1; dolžnosti kardinalov, 356, 357.

Katehet

— župnik naj pritegne k sodelovanju predvsem laike katehete, 776; njihovo strokovno usposabljanje, 780.

Katehetska vzgoja

— je lastna in odgovorna dolžnost zlasti pastoralnih delavcev, 773; je skrb vseh udov Cerkve, zlasti staršev, 774; je župnikova dolžnost po službi, 776, 777; skrb redovnih predstojnikov in družb apostolskega življenja za to, 778; glej: **Vzgoja katehetska**; katehetski pripomočki, 779.

Katekizem

— mora oskrbeti krajevni škof, 775, § 1; in škofovska konferenca, 775, § 2.

Katehumeni

— kako so povezani s Cerkvijo, 206, § 1; Cerkev jim posveča posebno skrb, 206, § 2; po končanem predkatehumentu so sprejeti z bogoslužnimi obredi, 788, § 1; navaja se jih na življenje vere, 788, § 2; škofovska konferenca s pravili ureja katehument, 788, § 3; glede pogrebnega opravila veljajo za vernike, 1183, § 1.

Katoliška vera

— kaj je treba verovati s katoliško vero, 750; izobčenje odpadnika od katoliške vere, 1364; nikogar ni dovoljeno proti vesti siliti k oklenitvi le-te, 748, § 2.

Kazenske sankcije

— Cerkev ima pravico kaznovati vernike, 1311; katere so te kazni, 1312; koga lahko zadenejo, 1321; koga ne, 1322; glej: **Kazni, pokorila, zakrament pokore**.

Kazni

— glej: **Kazenske sankcije, cenzure, zakon kazenski, ukaz kazenski, pokorila, pokore**; zdravilne, glej: **Cenzure**;
— katere so zadostilne kazni, 1336; zakon lahko določi druge, 1312, § 2; obseg in učinki, 1337, 1338;
— nalaganje kazni, glej: **Nalaganje**; prenehanje kazni, glej: **Odpustitev**;
— storilca veže kazen povsod, 1351; glej: **Odložitev kazni**;
— v čem lahko krajevni ordinarij kaznuje redovnike, 1320.

Kaznivo dejanje

— kaznovanje storilcev, 1311; kdaj zadene kazen, 1321; glej: **Odgovornost**; premišljena kršitev zakona ali ukaza in opustitev dolžne skrbnosti, 1321, § 2; komu se kazen omili, 1324;
— nedovršeno kaznivo dejanje mimo svoje volje, 1328;
— kazni pri sodelovanju v kaznivem dejanju, 1329;
— nezaznana izjava ali izražanje volje, nauka ali vednosti je neizvršeno kaznivo dejanje, 1330;
— opomin ob hudem sumu storitve kaznivega dejanja, 1339;
— kraj kaznivega dejanja in pristojnost sodišča, 1412;
— proti veri in edinosti Cerkve, 1364—1369;
— proti cerkvenim oblastem in svobodi Cerkve, 1370—1377;
— pri opravljanju cerkvenih opravil in njihovem prisvajanju, 1378—1389;
— kriva ovadba in poneverba, 1390—1391;
— proti posebnim dolžnostim, 1392—1396;
— proti človeškemu življenju in svobodi, 1397—1398.

Klavzura

— v vseh redovnih hišah, 667, § 1; strožja v kontemplativnih samostanh, 667, § 2; papeška v nunskih samostanh, 667, § 3; vstop in zapustitev klavzure nunskih samostanov, 667, § 4.

Kleriki

- glej: **Služabniki posvečeni**;
- kazni, ki zadenejo klerike za krivo ovadbo, 1390; za trgovanje, in kupčevanje, 1392; za poskus sklenitve zakona, 1394, § 1; za zapeljevanje, 1387; za zakramentalno odvezo soudleženca pri grehu, 1378, § 1; glej: **Poskus**; za priležništvo, 1395, § 1; za drugačno pregrešitev proti šesti božji zapovedi, 1395, § 2.

Ključ

- škofijskega arhiva, 487; tajnega arhiva, 490, § 1; tabernaklja naj se zelo skrbno hrani, 938, § 5.

Knjige

- bogoslužne knjige, pri obhajjanju zakramentov se je treba vestno ravnati po njih, 846, § 1; izdaja teh knjig in prevodov, 826, 838;
- katehetske in druge učne knjige v šolah, 827;
- izdaja svetopisemskih knjig in prevodov v sodelovanju z ločenimi brati, 825; glej: **Dovoljenje, censor**;
- v škofijski kuriji o podelitev redov, 1053; o tajno sklenjenih zakonih, 1133; birmancev, če je predpisana, 895;
- v župnijski krstna, poročna, mrliska in druge predpisane knjige, 535; knjiga birmancev, 895;
- o prejetih darovih za maše, 958; o obveznostih in izpolnitvi pobožnih ustanov, 1307.

Koadjutor

- glej: **Škofje pomočniki**.

Kolegijatni kapitelj

- glej: **Kapitelj**.

Kolegij

- je skupnost oseb, 115, § 2; volitve v kolegiju, 165, 166; predsednik, zapisnikar in števci glasov, 173; volitve z dogovorom, 174; glej: **Skupnost**.

Konkordat

- je skrb papeških odposlancev, 365, § 1, št. 2.

Konstitucija

- glej: **Vodilo**.

Konzistorij

- kardinali na rednih in izrednih, javnih itd. konzistorijih, 353.

Korist

- resnična duhovna korist je razlog za prejemanje zakramentov pri nekatoličanah, 844, § 2.

Kraj

- kje je rojstni kraj, 101;
- pravi kraj za krst, 857, 859; 860; za birmo, 881; evharistijo, 932; zakramentalne spovedi, 964; posvetitve za svete redove je običajno stolnica, 1115, 1118;
- kraj sojenja, 1468, 1469.

Kriva ovadba

- kot kaznivo dejanje in odveza, 982; kazen zanjo, 1390; glej: **Ovadba, listine ponarejene, dober glas**.

Krivoverec

- kdo je, 751; kazni, 1364, § 1.

Krst

- kaj je in njegova potrebnost, 849; včleni človeka v Cerkev in poklicje k poslanstvu, 96, 204, § 1; kako se deli, 850; kakšna mora biti voda, 849, 853; priprava odraslega na krst, 851, št. 1; priprava otrokovih staršev in botrov, 851, št. 2; čas in kraj krsta, 856—859, 862; krstilnik v župniji, 858; kdo je krstilnjek, 861; krst odraslega priglasiti škofu, 863; botri, 872, 873; kdo sme biti boter, 874, § 1; krščeni nekatoličan je samo priča krsta, 874, § 2; kaj se zahteva za doposten krst, 868; krst otroka v prvih tednih, 867; pogojni krst, 869; vpis krsta, 877, 878; dokaz o podeljenem krstu s pričo, 876; glej: **Delitev zakramentov, botri, krščenec**.
- krst s potapljanjem ali oblivanjem, 854;
- vsaj želja po krstu je potrebna za zveličanje, 849;
- dvomen krst v času poroke in veljavnost zakona, 1086, § 3.

Krstilnik

- v župnijski in drugih cerkvah, 858.

Krščenec

- more biti vsak nekrščen človek, 864; kdaj je odrasli pripravljen na krst, 865, 851, št. 1; ime krščenca, 855; odrasli krščenci naj bodo takoj birmanni in pri obhajilu, 866;
- krst odraslega v smrtni nevarnosti, 865, § 2; krst otrok tedaj brez odlašanja, 867, § 2, 868, § 2.

Krščeni

- čisto cerkveni zakoni vežejo le krščene v katoliški Cerkvi, 11;
- nekrščeni so škofu zaupani v Gospodu, 383, § 4; krščeni v nekatoliški cerkveni skupnosti in njihov pogojen krst, 869, §§ 2 in 3;
- pogoji krščenih za prejem birm, 889.

Kršitev

- pravice do zasebnega življenja in dobrega imena kogarkoli, 220;
- pri zunanjji krščitvi zakona ali ukaza se domneva odgovornost, 1321; glej: **Kazni**;
- kazen za neposredno in posredno kršitev spovedne molčenosti, 1388.

Kruh

- za evharistično daritev mora biti čisto pšeničen in svež, 924; nekvašen, 926;
- obhajilo samo pod podobo kruha in kdaj drugače, 925.

Laiki

- njihovo mesto v Cerkvi, 207, § 1; imajo pravice in dolžnosti vernikov, so naštete v kanonih, 224; prizadevati si za širjenje oznanila odrešenja, 225, § 1; pravica do svobode vseh državljanov v zadevah svetne družbe, 227; pravica do cerkvenih služb in nalog, ki jih lahko opravlajo, 228, § 1; kot izvedenci ali svetovalci so v pomoč pastirjem Cerkve, 228, § 2; dolžnost in pravica do poznanja krščanskega nauka, 229;
- v posebni službi Cerkve imajo pravico do dostenjega plačila in zavarovanja, 231, § 2;
- dolžnost prepojiti časno ureditev stvari z evangelijskim duhom, 225, § 2; pričevati za Kristusa, 225, § 2;
- moški laiki so lahko za stalno sprejeti v službo bravca ali mašnega pomočnika, 230, § 1; vsi laiki so po potrebi lahko bravci, voditelji molitev in petja, če pa razmere zahtevajo, opravljajo službo besede, vodijo liturgično molitev, krščujejo in delijo obhajilo, 230, §§ 2—3;

— kleriki in župniki naj priznavajo in pospešujejo njihovo poslanstvo, 275, § 2, 529, § 2; glej: **Združenja vernikov**.

Lastnosti

— zmota v lastnostih, glej: **Zmota**;

— pomanjkanje izrečno zahtevanih lastnosti pri podelitvi cerkvenih služb napravi podelitev nično, 149, § 2; potrebne lastnosti za službe, glej: posamezne službe.

Legatus a latere

— je papežev drugi jaz, 358.

Leto

— kako se šteje, 202, § 2.

Listine

— skrba hranitev škofijskih listin, 486; odnašanje iz škofijskega arhiva ni dovoljeno, 488, 490, § 3; določbe krajevnega škofa o tem, 491, § 3; kateri spisi naj se vsako leto uničijo, 489, § 2;

— kazni za ponarejevalce in uporabnike ponaredb, 1391;

— kdo ima pravico dobiti listine in katere, 487, § 2;

— listine za sprejem v semenišče, 241, §§ 2 in 3; za sprejem v noviciat, 645; o ekskardinaciji in inkardinaciji, 267; za prejem svetega reda, 1050; glej: **Odpustnica**;

— o obredu posvetitve ali blagoslovitve svetih krajev, 1208;

— v postopku je dokaz z listinami vedno doposten, 1539; po končanem postopku je treba zasebne listine vrniti, 1475;

— katere so javne cerkvene in civilne listine ter njihova dokazna moč, 1540, 1541;

— dokazna moč zasebnih listin, 1542;

— presoja popravljenih ali popačenih listin, 1543;

— dokazna moč izvirnih listin ali v verodostojnem prepisu, 1544; predložitev dela listine ali prepisa, 1546, § 2;

— skupna listina se predloži strankama na sodnikov ukaz, 1545; glej: **Postopek z listinami**.

Ločitev

— zakoncev z razvezo zakona, glej: **Postopek za spregled trdnega zakona, privilegij pavlinski, »petrinski«**;

— dolžnost zakoncev ohranjati in obnoviti zakonsko skupno življenje, 1151, 1153, § 2; kdaj ima kdo pravico razdreti zakonsko skupno življenje, 1152, 1153; dolžnost poskrbeti za otroke, 1154; odpoved nedolžnega zakonca pravici do ločitve, 1155; glej: **Ničnostne zakonske pravde**.

Magnetofon

— uporaba magnetofona pri zasliševanju prič, 1567, § 2, 1569, § 1.

Malomarnost

— pri sklicevanju volivcev in posledice, 166;

— pri opustitvi ukrepov za preprečitev kaznivega dejanja, 1326, § 1, št. 3;

— pri kanonični vizitaciji podrejenega škofa jo nadomesti metropolit, 436, § 1, št. 2;

— župnika do župnijskih dolžnosti kot vzrok zakonite odstranitve, 1741, št. 4;

— zakrivljena malomarnost pri nezakonitem opravljanju ali opustitvi dejanja cerkvene oblasti, službe ali naloge v tujo škodo, 1389, § 2;

— malomarnost in odgovornost za kaznivo dejanje, 1321.

Maša

— je opravilo Kristusa in Cerkve, 899; uresniči ga samo veljavno posvečen duhovnik, 900, § 1; dopustno le duhovnik, ki ga ne ovira cerkvenopravni zakon, 900, § 2; v korist vernikov in ne istočasno v isti cerkvi, 902; ne med izpostavitvijo, 941, § 2; duhovnik naj pogosto mašuje, celo vsak dan, 904; vendar le enkrat na dan, razen iz pastoralne potrebe, 905; glej: **Binacija, trinacija**; duhovnikova priprava in zahvala, 909; v latinskom ali drugem jeziku, 928; v liturgični obleki, 929; navodila za bolne, ostarele in slepe duhovnike, 903; čas in kraj, 931, 932; v sjetišču Cerkve, ki ni v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo, 933;

— namen: lahko za kogarkoli od živih in mrtvih, 901; primernost mašnega daru, 945; maše opraviti po posameznih namenih, 948; duhovnik isti dan obdrži dar le za eno mašo, razen na božič, 951;

— sprejem večjega števila maš, 954, 956; izročitev opravljanja maš drugim, 955; opraviti obveznost vsaj v enem letu, sicer oddati, 956; dolžnost krajevnega ordinarija bedeti nad spolnjevanjem mašnih obveznosti, 957; natančno vpisovanje števila maš, ki jih je treba opraviti, 958, 955, § 4;

— sprejem daru za mašno opravilo, 945; varovati se tudi videza trgovanja in kupčevanja, 947; višino mašnega daru določi pokrajinski cerkveni zbor ali zborovanje škofov pokrajine, 952; koliko in kje sprejeti, kdaj in kako opraviti, 953, 954;

— kdaj veže dolžnost udeležbe pri maši, 1247, 1248;

— komu se mora odreči pogrebna maša, 1185;

— krajevni škop naj pogosto mašuje v stolnici ali drugi cerkvi, 389;

— za ljudstvo: dolžnost škofa, 388; škofijskega upravitelja, 429; župnika, 534, 543, § 2, št. 2;

— zmanjšanje in prenos mašnih obveznosti, 1308, 1309; glej: **Zmanjšanje mašnih obveznosti**.

Mašne obveznosti

— njihovo zmanjšanje, 1308; glej: **Zmanjšanje mašnih obveznosti**.

Matrice

— glej: **Knjige**.

Meje

— cerkvenih ozemelj ne zastarajo, 199, št. 4.

Menihi

— njihova redovna hiša je samopravna, 613, § 1.

Mesec

— štetje časa, 202, § 1.

Metropolit

— njegova oblast in sedež, 432, 435; njegove pravice, 436; obvešča sveti sedež o nezakoniti odsotnosti podrejenih škofov, 395, § 4; o nesposobnosti škofov za opravljanje službe, 415; če v predpisanim času ni zakonito izvoljen škofijski upravitelj, odloči metropolit, pri metropolitani Cerkvi pa starejši škop po posvečenju, 421, § 2, 425, § 3; predлага kandidate za škofe v pokrajini, 377, § 3; kdaj in kako mora prositi za palij, 437.

Miloščina

— komu jo je prepovedano nabirati brez dovoljenja, 1265; v cerkvah in kapelah, 1264.

Mirovanje

— redne oblasti zaradi priziva ali pritožbe, 143, § 2.

Misjonarji

— kdo so, 784; pošilja jih Cerkev in doklej, 786; vzpostavljati dialog z nekristjani in poučevati pripravljene za krst, 787; naloga krajevnega škofa v misijonih, 790; delo za misijone v posameznih škofovijah, 791.

Misijoni

— pobude in delo za misijone ob odgovornosti posameznih škofov, 782; oblike prizadevanja v posameznih škofovijah, 791; vključitev članov ustanov posvečenega življenja v to delo, 783; skrb škofovskih konferenc za študente in delavce iz teh dežel, 792; — ljudski misijon v župniji, 770.

Mladoletniki

— so starci do 18 let, 97, § 2; izvrševanje njihovih pravic, 98, § 2; njihovo domovališče itd., 105, § 1; ne morejo narediti začasnih zaobljub, 656, št. 1; njihova poroka, 1072, 1083; kdaj so lahko priče na sodišču, 1550, § 1; — udeležba v pravdi: nastopajo pred sodiščem samo po svojih starših, varuhih ali skrbnikih, 1478, §§ 1 in 2; kdaj nastopajo sami v duhovnih stvareh, 1478, § 3; dodelitev branilca po uradni dolžnosti, 1481, § 3.

Mnenje

— zbora ali skupine za veljavnost dejanj, 127; za odtujitev imetja šele po natančni poučitvi o gospodarskem stanju pravne osebe, 1292, § 4.

Moderator

— škofiske kurije kot usklajevalec opravil, 473, § 2; v župniji, 543, 544.

Molitev

— notranja molitev bogoslovcev, 246, § 3; je za duhovno življenje klerikov redno potrebna, 276, § 2, št. 5; posvečajo naj se ji redovniki, 663, §§ 1 in 3.

Molitveno bogoslužje

— je duhovniška služba Kristusa, 1173; dolžnost klerikov, 1174, 276, § 2, št. 3; članov ustanov posvečenega in družb apostolskega življenja, 1174, 663; naj bi se držali pravega časa vsake molitvene ure, 1175, § 3.

Motu proprio

— glej: **Po lastnem nagibu**.

Možnost

— da priča na koncu zaslišanja po prebranem zapisu kaj doda, izpusti, popravi ali spremeni, 1569, § 1.

Nadarbina

— prenos nadarbinske osnove na posebno ustanovo, 1272, 1274, § 1.

Nadomestitev

— kdaj izvršno vodstveno oblast nadomesti Cerkev, 144; — pooblastilo pri delitvi birme, 883; za odvezo grehov, 966; za prisostovanje poroki, 1111, § 1; — generalnega ali škofovega vikarja, 477, § 2.

Nadzorstvo

— pristojne cerkvene oblasti nad združenji vernikov, 305; — apostolskega sedeža nad spolnjevanjem liturgičnih določil, 838, § 2;

— ordinarija nad spolnjevanjem pobožnih naročil, 1301; glej: **Škof krajevni**.

Najdenček

— njegov rojstni kraj, 101, § 2.

Najem

— cerkvenega premoženja in določbe škofovskie konference, 1297; upravitelj ga ne sme dajati v najem lastnim sorodnikom brez dovoljenja, 1298.

Nalaganje

— kazni s sodnim ali upravnim postopkom, 1341; z odločbo mimo sodbe, 1342; po prosti presoji sodnika, 1343—1349; olajševalne okoliščine, 1324; klerikom in skrb za njihovo dostojo vzdrževanje, 1350; kadar je kazen nedoločena, 1349; — cenzur ni mogoče veljavno naložiti brez predhodnega svarila, 1347.

Namembnost

— kdo določa namembnost premoženja javnih pravnih oseb, 123.

Namestnik

— udeležencev z odločujočim glasom na območnem cerkvenem zboru, 444, § 2; — član škofiske sinode ne more poslati namestnika, 464.

Naročilo

— brez papeškega naročila ni dovoljeno posvetiti škofa, 1013; — verodostojno naročilo za odvetnika v cerkvenih pravdah, 1484; če zastopnik ni imel pooblastila, je sodba nična, 1620, št. 6; — posebno škoфovo naročilo za generalnega in škofovega vikarja, 479, §§ 1 in 2.

Nasprotna tožba

— kaj je in kdaj je mogoča, 1494, 1463, § 1, 1495, 1662.

Nauk

— oznanjevanje krščanskega nauka, kako in kje, 761, 769; katoliški nauk na katoliških univerzah, 810, § 2; — kako sprejemati verski ali mravnih nauk papeža in škofovskega zборa, 752, 754; glej: **Nezmotljivost**; — kazni za tistega, ki zavrača verski nauk ali uči obsojeni nauk, 1371.

Navodila

— kaj so, odnos do zakona, kdaj nimajo veljave in kdaj prenehajo veljati, 34.

Navzočnost

— osebna navzočnost zaročencev ali po zastopniku je potrebna za veljavno sklenitev zakona, 1104; — navzočnost strank pred sodiščem je obvezna, 1477, 1507, § 1.

Nekatoliška vera

— kazen za starše ali njihove namestnike, ki v njej krstijo ali vzbajajo otroke, 1366.

Neodvisnost

— Cerkev pri oznanjevanju evangelija, 747; pri razpolaganju s premoženjem, 1254.

Neoporečen

— mora biti sodni vikar in njegovi adjunkti, 1420, § 4; škofiski kancler in notarji, 483, § 2; pravnik in branilec vezi, 1435; glej: **Dobro ime, dober glas**.

Nepazljivost

— je izenačena z nevednostjo pri odmeri kazni, 1323.

Nepokorščina

— primeri kazni za nepokorščino, 1371, št. 2, 1373.

Nepoznanje

— zakona s posledicami, 15; iregularnosti in zadržkov ne izvzema od njih, 1045.

Nepričojnost

— sodnika je absolutna, 1406, § 2, 1440; relativna, 1407, § 2; glej: **Ugovor** proti sodnikovi pristojnosti; kazni za sodnika, ki se brani soditi ali se razglaši za pristojnega, ko ni pristojen, 1457, § 1.

Neprišteven

— je glede krsta enak otroku, 852, § 1.

Nerodovitnost

— ne prepoveduje in ne onemogoča zakona, 1084, § 3.

Nesposobni

— za glasovanje, 171;

— za veljavno sklenitev zakona zaradi razdiralnega zadržka, 1073; glej: **Zadržki, sposobnost, zmožnost**.

Nevarnost

— velike škode ali osramočenja v zelo nujnih in tajnih primerih zaradi iregularnosti, 1048;

— zmote ali ravnodušnosti po odstranitvi omogoča prejem zakramenta sprave, evharistije in bolniškega maziljenja od nekatoliških služabnikov, 844, § 2;

— delitev istih zakramentov v smrtni nevarnosti ali hudi potrebi nekatoliškim kristjanom, 844, § 4; krščevanje otrok v smrtni nevarnosti, 867, 2; okrepčanje s popotnico, 921; delitev odveze več spokornikom brez predhodne posamične spovedi, 961, § 1, št. 1; duhovnik veljavno in dopustno odveže od vseh kazni in grehov katerekoli spovedance, 976; zadošča izjava zaročencev pred poroko, 1068; spregled obvezne oblike in cerkvenopravnih zadržkov, 1079; poroka le pred pričama, 1116; prenehanje prepovedi obhajanja zakramentov in zakramentalov, če je treba poskrbeti za vernike, 1335.

Nevednost

— v dejanjih povzroča ničnost in omogoča razveljavitev, 126; glede narave zakona se po puberteti ne domneva, 1096; v kršitvi zakona ali ukaza oprosti od kazni, 1323, št. 2; groba, malomarna in hotena ne oprosti od kazni, 1325.

Neverujoči

— usposabljanje bogoslovcev za občevanje z neverujočimi, 256, § 1; dialog misijonarjev z njimi, 787.

Nezmotljivost

— papeža in škofovskega zbora v učiteljstvu, nezmotljivost nauka, 749.

Nezmožni

— za glasovanje, 171, § 1; za kaznivo dejanje, 1322; za pričevanje, 1550, § 2.

Nezmožnost

— predhodna in trajna nezmožnost za spolno združitev onemogoča zakon, 1084; dvom o tem ne prepreči sklenitev zakona in ne omogoča

razglasitve za ničnega, 1084, § 2; glej: **Nerodovitnost**; glej: **Nezmožnost, sposobnost**.

Neznanje

— glej: **Nepoznanje, nevednost**.

Ničnost

— sodnih dejanj se popravi s samo sodbo, 1619; kdaj je sodba nepopravljivo nična, 1620; kdaj je popravljivo nična, 1622; zakona, posvetitve, glej: **Ničnostne zakonske pravde**.

Ničnostna pritožba

— zoper nepopravljivo nično sodbo je vedno mogoča z ugovorom ali s tožbo v desetih letih, 1621; zoper popravljivo nično sodbo v roku treh mesecev, 1623; kdo jo presoja, 1624; kdo jo more uveljavljati, 1626, § 1; postopek o njej lahko poteka po določbah za ustni sporni postopek, 1627; mogoče jo je vložiti hkrati s prizivom, 1625.

Ničnostne zakonske pravde

— spadajo pred cerkvene sodnike, 1671; katero sodišče je pristojno, 1673; kdo je sposoben izpodbijati zakon, 1674, 1675; najprej poskus obnovitve zakonskega skupnega življenja, 1676; postopki, 1677–1679, 1681 do 1682; ob verjetnem dvomu o neizvršenosti zakona, 1681; glej: **Branilec vezi**; pravde ni mogoče obravnavati po ustrem spornem postopku, 1690.

Nižji

— naj se ne vmešava v zadeve, izročene višji oblasti, 139, § 2.

Notar

— škofijske kurije, 482, § 3, 483; glej: **Kancler**; opravila notarjev, 484; odstranitev, 485; na sodiščih podpisuje spise, 1437; glej: **Uslužbenci**; izroči prepis sodnih spisov in listin samo po sodnikovem naročilu, 1475, § 2.

Noviciat

— njegov namen, 646; veljavno se opravi le v pravilno določeni hiši, 647, §§ 2 in 3; odsotnost iz hiše noviciata, 649; traja 12 mesecev, 648; vodstvo učitelja, 650; glej: **Učitelj**;

- v noviciat sprejme višji predstojnik, 641; lastnosti kandidata, 642; neveljavlen sprejem, 643; potrebne listine, 645; sprejem klerikov, članov drugih ustanov ali zadolženih oseb, 644, 645; glej: **Spričevalo**;
- zapustitev noviciata in odslovitev iz njega, 653; podaljšanje preizkušnje, 653.

Novokrščenec

— njegov rojstni kraj, 101; usposobitev za krščansko življenje in vzgoja, 789;

- je preprosto zadržan za prejem svetih redov, 1042, št. 3.

Nujen primer

— v nujnem primeru se lahko prisostvuje poroki nekaterih oseb brez ordinarijevega dovoljenja, 1071.

Nune

— dovoljenje za bivanje zunaj redovne hiše podeli samo apostolski sedež, 686, § 2.

Občestvo

— s Cerkvijo je pogoj za podelitev cerkvene službe, 149; zakramenti in cerkveno občestvo, 840; kdo je v polnem občestvu katoliške Cerkve,

- 205; kdaj je lahko evharistično opravilo v svetišču Cerkve ali cerkvene skupnosti, ki ni v polnem občestvu, 933; somaševanje z njihovimi duhovniki ali služabniki je prepovedano, 908;
- škofov z rimskim papežem, 204, § 2;
- vse krščansko občestvo ima dolžnost gojiti poklice za sveto službo, 233, § 1;
- glej: **Običaj, župnija.**

Obhajanje

- zakramentov, čemu in kako, 840, 846; priprava na krst, 851; evharistično opravilo, 899; glej: **Darovi, maša, obredi**; čas in kraj, 931–933; zakrament pokore, 960–964; **Odveza, spovednica, zakrament pokore**; bolniškega maziljenja, 999; kot skupno opravilo, 1002; posvetitve, 1010; kraj, 1011; poroke, 1063, št. 3, 1066; glej: **Oblika, zakon tajni**; poroka premladih, 1072;
- liturgije zakonik na splošno ne določa, 2;
- bogoslužnih opravil papeškega odposlanca, 366, št. 2.

Obhajilo

- redni in izredni delivec, 910; liturgična obleka, 929; delivec laik, 230, § 3; kdo ga sme prejeti, 912; kdo ne, 915; pogoji za tistega, ki se zaveda velikega greha, 916; pod katerimi podobami, 925; drugič isti dan le med mašo, 917; zdržek hrane in pijače pred obhajilom, 919; delitev otrokom, odraslim v smrtni nevarnosti, 913, § 2, 921; glej: **Popotnica**;
- priprava otrok, ko pridejo k pameti, 914;
- vsaj v velikonočnem času, 920.

Običaj

- kdaj ima ali nima veljavo zakona, 23–26; odprava, 28; kateri običaji se ob zakoniku ohranijo, 5; katerega je treba zavreči, 1076.

Obisk

- grobov apostolov v Rimu, 395, § 2.

Objava

- zakonov v uradnem listu AAS in začetek veljave, 8; novih dokazov po dokaznem postopku, 1600, § 3; sodbe da sodbi veljavo, 1614; način objave, 1615.

Oblast

- svetega reda ni mogoče odvzeti, 1338, § 2; svetega reda ali vodstva pripada klerikom, 274, § 1; prepoved opravljanja oblasti svetega reda, 292, 1333, § 1, št. 1;
- vodstvena oblast: sposobnost zanj daje sveti red, pri izvrševanju lahko sodelujejo laiki, 129; je zakonodajna, izvršna in sodna, 135;
- izvršna oblast: njeno izvajanje, 136; ozka in široka razлага, 138; ugasnitev, 142, 143;
- redna vodstvena oblast, 131; možnost poveritve, 137, § 1; glej: **Ordinarij**;
- poverjena vodstvena oblast, 131; kdaj jo je mogoče poveriti naprej, 137, §§ 2–4;
- rimskega papeža, 331; krajevnega škofa, 391; generalnega in škofovega vikarja, 475, 476, 391, § 2; predstojnikov ustanov posvečenega življenja in njihovih kapitiljev, 596;
- podeljevati spreglede: krajevni škof in ordinarij, 87; krajevni ordinarij, 88; župnik, drugi duhovniki in diakoni, 89; glej: **Spregled**;

- zmanjšati in prenesti mašne obveznosti, 1308, 1309; glej: **Zmanjšanje**;
- odpustiti kazni, 1354; glej: **Odpustitev**.

Obleka

- kleriška, 284; redovna, 669, 687.

Obličnost

- ki se zahteva za veljavnost pravnega dejanja, 124, § 1.

Oblika

- za veljavnost sklenitve zakona, 1108, 1117; splošno in posebno pooblastilo za prisostvovanje poroki, 1111–1113; glej: **Poveritev, zakon**;
- za dopustnost: ugotovitev svobodnega stanu in župnikovo dovoljenje za prisostvovanje poroki, 1114; kraj poroke, 1115, 1118; poročni obred, 1119, 1120;
- dopustnost in veljavnost pri mešanih zakonih, 1127;
- kdaj spregled obvezne oblike in kdo ga da, 1079.

Obljuba

- zakona in učinki, 1062;
- kurialnih uslužbencev glede opravljanja službe, 471, št. 1;
- cerkvene službe je brez pravnega učinka, 153, § 3;
- katoliške strani pred sklenitvijo mešanega zakona, 1125, 1126.

Obnovitev

- začasnih obljud, 657, § 1.

Obračun

- škofijskih in župnijskih dohodkov in izdatkov, 493, 1284, § 3; glej: **Ekonom, upravitelj**; letni obračun predloži škofijski ekonom gospodarskemu svetu, 494, § 4; redovni ekonom pristojni oblasti, 636, § 2; v samopravnih samostanah gospodarskemu svetu, 637; drugi upravitelji cerkvenega premoženja krajevnemu ordinariju, 1287; izvršitelji pobožnih volil ordinariju, 1301, § 2; predhodni obračun pred izvršitvijo sodbe, 1652.

Obramba

- in oporekanja v pravdi, 1601–1603; če je bila zanemarjena v uporabnem času, 1606; glej: **Razprava**.

Obred

- pri delitvi zakramentov, 846; pri poroki, 1119, 1120; prejem obhajila po kateremkoli katoliškem obredu, 923; obredni predpisi za evharistično opravilo, 924–930;
- bogoslužni obred za sprejem med pripravnike diakonata ali prezbiiterata, 1034; za posvetitve devic, 604, § 1; glej: **Cerkev samopravna**; za sprejem v katehumenat, 788, § 1.

Obvezna dajatev

- glej: **Prispevki**.

Obtožnica

- ki jo pravdnik predloži sodniku v sodnem kazenskem postopku, 1721.

Obveznost

- vernikov podpirati Cerkev v potrebah, 222, 1261, § 2;
- mašne obveznosti, 1308; glej: **Zmanjšanje mašnih obveznosti**;
- vernikov, laikov, klerikov, škofov, redovnikov itd. glej: posamezne naslove;
- moralne in civilne obveznosti zakoncev med seboj in do otrok, 1689.

Očetovstvo

- kdo je oče, 1138, § 1.

Odgovornost

- za kazensko dejanje iz naklepa ali malomarnosti, 1321; glej: **Okolisci**;
- se pri izvršeni zunanji kršitvi domneva, 1321, § 3;
- pri opustitvi dolžne skrbnosti, 1321, § 2.

Odklonitev

- sodnika, 1449—1451.

Odločba

- kaj je, 48; kako se izda, 50, 51; za kaj in za koga velja, 52; nasprotuje si odločbe, 53; izvršitev in vročitev, 54—56; pritožba za prejem odločbe, 57; preklic odvzame odločbi veljavnost, 58;
- vmesna sodba ali odločba za rešitev vmesnega spora, 1590; sodniški izreki so odločbe, 1617; kdaj ima veljavno končne sodbe, 1618; za veljavnost mora navesti motive, 1617; odločba o vabljenu pred sodišče, 1508; o ugotovitvi pravdnega spora, 1513; o zaključitvi dokaznega postopka, 1599; o izvršbi sodbe 1651;
- upravne odločbe, 1732; škofijska služba ali svet za te odločitve, 1733; prošnja za preklic ali popravek odločbe pred vložitvijo tožbe, 1734 do 1736; hierarhične pritožbe, 1737—1739;
- proti katerim odločbam ni mogoč priziv, 1629, št. 4 in 5;
- o odstranitvi iz službe, 192, 193; o odstranitvi in premestitvi župnika, 1745, št. 3, 1751.

Odločitev

- zoper odločitev rimskega papeža ni pritožbe, 333, § 3, 1372.

Odloki

- izdaja jih zakonodajalec, 29; izvršni odloki, 31; koga obvezujejo, 32; ne razveljavljajo zakonov, 33, § 1; kdaj prenehajo veljati, 33, § 2;
- zoper papeževe odloke ni ne priziva ne pritožbe, 333, § 3;
- vesoljnega cerkvenega zbora in škofovskega zbora, 341;
- območnega cerkvenega zbora, 446;
- škofovske konference, 455; škofijske sinode, 466, 467;
- formalni odlok za ustanovitev ustanove posvečenega življenja, 579.

Odložitev

- izvršitev odločbe na hierarhično pritožbo, 1736; glej: **Pritožba hierarhična**;
- izvršitev sodbe, glej: **Ničnostna pritožba, pravda nova predložitev, priziv**;
- kazni v smrtni nevarnosti, 1352, § 1; v nevarnosti velikega pohujšanja ali sramote, 1352, § 2; zaradi priziva ali pritožbe, 1353; kdaj po vesti in presoji sodnika, 1344, št. 1 in 3;
- prepovedi obhajati zakramente itd. za vernike v smrtni nevarnosti, 1335.

Odmera kazni

- glej: **Nalaganje kazni**.

Odpad

- od katoliške vere ali cerkvenega občestva po samem pravu povzroči odstranitev iz cerkvene službe, 194, § 1, št. 2; javni odpad od katoliške vere s samim dejanjem povzroči odslovitev iz redovne ustanove, 694, § 1, št. 1.

Odpadništvo

- kaj je, 751; povzroči iregularnost, 1041, št. 2; redovnika, 694, § 1; kazni za odpadništvo, 1364.

Odposlanci

- rimskega papeža, služba in dolžnosti, 362—364; pri državnih oblasteh z nalogami, 365; kot zastopniki in opazovalci, 363, § 2.

Odpoved

- cerkveni službi iz upravičenega razloga, 187; iz hudega strahu itd. je nična, 188; pogoji za njeno veljavnost, 189; glej: **Preklic**;
- veljavna odpoved rimskega papeža, 332, § 2; papeškega odposlanca, 367; kurialnih kardinalov, 354;
- krajevnega škofa, 401, 402; škofa pomočnika in pomožnega škofa, 411; škofijskega upravitelja, 430, § 2; župnika, 538;
- tožnika teku pravde, 1524, 1525.

Odpustitev

- kazni: kdo to more, 1354; glej: **Pridržanje**; apostolskemu sedežu nepridržane kazni odpustijo ordinarij, ordinarij kraja, katerikoli škof, 1355; odpustitev po ukazu določene kazni, 1356; cenzure in oblast spovednika v notranjem zakrumentalnem področju, 1357; glej: **Spovednik, trdrovratnost**; kaplan posebnih skupnosti, 566, § 2; veljavnost samo za izrečeno omenjene, splošna pa za vse kazni, 1359; podelitev odsotnemu ali pogojno, 1361; izsiljena z velikim strahom je nična, 1360; vsak duhovnik v smrtni nevarnosti odpusti vse kazni in grehe, 976.

Odpustki

- kaj so, 992; delni ali popolni, 993; oblast, ki jih deli, 995; predpisi o podeljevanju, 997; kdo jih je sposoben prejeti, 996; prejem zase ali naklanjanje rajnim, 994.

Odpustnica

- za prejem svetih redov, 1015; kdo jo da, 1018, 1019; predpisi, 1021—1023.

Odrasel

- priprava odraslega na krst, 851, št. 1; predpisi za krst odraslega se uporabljajo po sedmem letu starosti za vse, ki so prišli k pameti, 852, § 1; kraj krsta, 857, § 2; priglasiti krajevnemu škofu, 863; pogoji, da je lahko krščen, 865; naj bo takoj po krstu birman in pri obhajilu, 866; naloga botra, 872.

Odslovitev

- iz semenišča, 240, § 2;
- iz klerškega stanu kot zadostilna kaznen, 1336; izguba klerškega stanu, 290, št. 2; ne more biti vnaprej izrečena, 1336, § 2; tudi ne določena z območnim zakonom, 1317; dostenjno vzdrževanje odslovljenega, 1350; redovnikov iz ustanove, 694; razlogi za odslovitev, 695, 696; postopek višjega predstojnika, 697; pravice odslovljenega, 698; odločbo za veljavnost potrdi sveti sedež ali škof, 700; posledice odslovitve, 701, 702; pomoč odslovljenemu, 702.

Odsotnost

- nevabiljenih na volitvah, 166, § 2;
- tožene stranke v postopku, 1592; poznejši prihod tožene stranke, 1593; če tožnik ne pride, 1594; kritje pravnih stroškov zaradi odsotnosti strank, 1595;

— nezakonita odsotnost člana iz redovne hiše, 665, § 2; dovoljenje za bivanje zunaj redovne hiše, 665, § 1.

Odstranitev

— iz službe z odločbo ali po pravu, 192; razlogi, 193; po samem pravu, 194;
 — župnika, 538; postopek pri odstranitvi, 1740—1747;
 — škofovskega upravitelja je pridržana svetemu sedežu, 430; škofovskega kanclerja in notarjev, 485; župnijskega kaplana, 552; dekana, 554, § 3; rektorja cerkve, 563; kaplana posebne skupnosti, 572.

Odtujitev

— premoženja je pravica Cerkve, 1254; kdaj je za veljavnost potrebno dovoljenje pristojne oblasti, 1291, 638, § 3; škofovsko konferenco določi najnižjo in najvišjo vsoto pri odtujitvah, 1292; kdaj se zahteva dodatno dovoljenje svetega sedeža, 1292, § 3; kaj je treba storiti za odtujitev premoženja, ki presega najnižjo določeno vsoto, 1293; cenitev, 1294, § 1; naložitev denarja iz odtujitve, 1294, § 2; pomanjkanje cerkvenopravnih obličnosti in civilno veljavna odtujitev, 1296; glej: **Tožba**; upravitelj in odtujitev sorodnikom, glej: **Najem, uprava**.

Odvetnik

— mora vedno nastopiti v kazenski zadevi, 1481, § 2; kdaj se v sporni zadevi dodeli po uradni dolžnosti, 1481, § 3; mogoče jih je postaviti več hkrati, 1482, § 3; kaj se zahteva za odvetnika, 1483; verodostojno naročilo se vloži pri sodišču, 1484, § 1; odstranitev, 1486, § 1; sodnik ga lahko zavrne, 1487; kazni za odvetnika, 1488—1489; navzočnost pri zasljevanju prič, 1559; predloži sodniku vprašanje za priče, 1561; v postopkih za spregled trdnega in neizvršenega zakona pomaga pravni izvedenec, 1701; škofove določbe o nagradah za odvetnike, 1649, § 1, št. 2;
 — stalni zagovorniki pri sodišču, 1490.

Odveza

— od kazni po kaplanih v bolnišnicah, zaporih, na ladjah, 566, § 2;
 — vsak duhovnik od vseh kazni in grehov v smrtni nevarnosti, 976;
 — cenzur, glej: **Cenzure**; penitenciarij v zakramentalnem področju, 508;
 — soudeleženca veljavna samo v smrtni nevarnosti, 977; drugače kaznen izobčenja za tako odvezo, 1378, § 1;
 — zakramentalna odveza je redni način sprave, 960; kdaj je mogoča skupna odveza, 961; veljavnost skupne odveze in zahteve za spovedanca, 962, 963; prostor za spoved in spovednica, 964; glej: **Zakrament pokore**.

Odvzem

— je zadostilna kaznen, 1336, § 1, št. 2; ni vnaprej izrečena kaznen, 1336, § 2; odvzem oblasti svetega reda in akademskih naslovov ni mogoč, 1338, § 2;
 — oblasti, službe, pravice, privilegija, pooblastila, ugodnosti, naslova, častnih znamenj, 1336, § 1, št. 2; glej: naslovi;
 — pravice do cerkvenega pogrebnega opravila in pogrebne maše, 1184, 1185;
 — posesti v pravdi, 1410.

Official

— škofovskega sodišča, glej: **Vikar sodni**.

Ogled

— sodni pristop in ogled z zapisnikom, 1582, 1583.

Oklici

— za pravilno izvedbo skrutinija pred posvetitvijo, 1051, št. 2;
 — pred sklenitvijo zakona po določbi škofovsko konference, 1067.

Okoliščine

— ki oprostijo kazni, 1323; ki omilijo kaznen, 1324; ki omogočajo strožjo kaznen, 1326; druge okoliščine more določiti območni zakon, 1327.

Olje

— katero se uporablja pri delitvi zakramentov, 847.

Oltar

— kakšen je, 1235; iz česa je, 1236; posvetitev in blagoslovitev, 1237; kdaj neha biti posvečen ali blagosloviljen, 1238, 1212; svetna raba je prepovedana, 1239, § 1; če so trupla pokopana pod oltarjem, se na njem ne sme maševati, 1239, § 2.

Opat

— je lastni pastir ozemeljske opatije, 370;
 — prvi opat je višji predstojnik, 620; krajevni opat je za samopravni samostan sodnik na prvi stopnji, 1427, § 1; opat predstojnik samostanske zveze sodi na prvi stopnji med dvema samostanoma, 1427, § 2.

Opatija

— ozemeljska opatija je del božjega ljudstva, 370; kot delna Cerkev je podobna škofiji, 368.

Opazovalci

— odpolisci rimskega papeža pri mednarodnih organizacijah, 363, § 2;
 — na škofovske sinodi, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo, 463, § 3.

Opomin

— pokorilo za tistega, ki je po preiskavi sumljiv, da je storil kaznivo dejanje, 1339, § 1; mora biti razviden iz kake listine, 1339, § 3; kleriku, ki poskuša skleniti zakon, 1394; kleriku priležniku, 1395; nepokornim, 1371;
 — dvakrat z grožnjo odslovitve redovnika pred pričetkom postopka, 697;
 — pred naložitvijo cenzure, da je veljavna, 1347.

Operoka

— v korist Cerkve, 1299—1302; glej: **Pobožne ustanove**; civilnopravno veljavna operoka redovnikov pred večnimi zaobljubami, 668, §§ 1—2.

opravilo

— bogoslužno opravilo je opravilo Cerkve, 837, §§ 1 in 2; glej: **Bogoslužje**;
 — zborno opravilo pravne osebe z glasovanjem, 119; škofovsko zbor, 337, § 2.

Opustitev

— dolžne skrbnosti oprosti kazni, 1321, § 2.

ordinarij

— koga to označuje, 134, §§ 1 in 2; stalna pooblastila ne prenehajo s prenehanjem njegovega prava, 132, § 2; njegova izvršna oblast, 134, § 3; ordinarij drugega obreda je lahko povabljen na škofovsko konferenco s posvetovalnim glasom, 450, § 1;

- k r a j e v n i š k o f daje spregled splošnih in območnih zakonov, 87; bedi nad upravo vsega premoženja, 1276; nadzoruje združenja vernikov, 305, § 2; ureja in nadzoruje verski pouk in vzgojo, 804, § 1;
- kdo je k r a j e v n i ordinarij, 134, § 2; daje spregled škoftijskih zakonov, po presoji pa tudi nekaterih drugih, 88; zasebnih zaobljub podrejenim, 1196, št. 1; nadzoruje opravljanje maš, ki so vpisane v posebni knjigi, 958, § 2; dovoljuje maševanje in shranjevanje sv. Rešnjega telesa v posebnih krajih, 933, 934, § 1, št. 2; biniranje in triniranje, 905, § 2; poveri pravico spovedovati, 969; dovoljuje prisostvovanje poroki v posebnih primerih, 1071; dovoljuje sklenitev mešanega zakona, 1125; ureja pripravo na poroko, in pomoč zakoncem, 1064; imenuje, potrjuje in odstrana veroučitelje, 804, § 2, št. 1, 805.

Oseba

- f i z i č n a o s e b a: njen cerkvenopravni položaj, 96; polnoletnost in mla- doletnost, 97; njena neprištevnost, 99; poimenovanje po načinu bivanja, 100; njen rojstni kraj, 101; pridobitev domovališča in nepravega domovališča, 102–106; kdo je lasten župnik in ordinarij, 107; sorodstveni odnosi, glej: **Sorodstvo, svaštvo**; pridružitev lastni Cerkvi in Cerkvi drugega obreda, glej: **Pridružitev**;
- p r a v n e o s e b e: so nosilci pravic in dolžnosti, 113, § 2; njihov na- stanek in nameni, 114; glej: **Skupnost** oseb in stvari; javne in zasebne pravne osebe, 116; pravno osebnost pridobijo s potrditvijo statuta, 117; kdo jih predstavlja, 118; zborna dejanja, 119; kdaj preneha obstajati, 120; združitev, razdelitev in namembnost premoženja, 121–123;
- premoženska sposobnost pravnih oseb, 1255; zadolžitev in prevzem obveznosti, 639; kaj sestavlja cerkveno premoženje, 1257, § 1; upravljanje premoženja, 1279, 1280; neveljavna dejanja upraviteljev, 1281; veljavna odtujitev, 1291, 1292; dovoljenje za sprejem ustanove, 1304;
- kdaj je pristojno sodišče rimske rote, 1405, § 3, št. 3.

Oskrbnik

- vrhovni oskrbnik cerkvenega premoženja je rimski papež, 1273; glej: **Upavitev**.

Osramočenje

- nevarnost osramočenja v zelo nujnih tajnih primerih, 1048; zaradi v kraju neznanega kaznivega dejanja, 1352, § 2; strah pred osramočenjem zaradi pričevanja, 1548, § 2, št. 2.

Otrok

- njegov rojstni kraj, 101;
- posvojeni po določbi civilnega prava veljajo za otroke posvojiteljev, 110; imena posvojiteljev in naravnih staršev vpisati v krstno knjigo, 877, § 3; glej: **Zadržki, posvojitev**;
- kateri je zakonski otrok, 1137; kdo je oče, 1138;
- pozakanitev nezakonskih otrok, 1139; cerkvenopravni učinki pozakanitve, 1140;
- neporočene matere in vpis imena v krstno knjigo, 877, § 2;
- cerkvenopravni položaj otroka, 97, § 2, 99;
- najdenčkov rojstni kraj, 101; njegov krst, 870;
- krsti se v prvih tednih življenja, v smrtni nevarnosti pa brez odlašanja in celo proti volji staršev, 868, § 2, 867; kaj se zahteva za dopusten krst, 868; pogojen krst v dvomu glede veljavnosti krsta, 869;
- vzgoja otroka v zakonski zvezi, 1055; dolžnost staršev, 1136; zagotoviti vzgojo v primeru ločitve, 1154.

Ovadba

- kriva ovadba spovednika zaradi zapeljevanja in odložitev odveze, 982; kazen interdikta in suspenza, 1390; kazni ali zadoščenja za druge krive ovadbe, 1390.

Oznanjevanje

- zbira božje ljudstvo, 762; pridigajo duhovniki in diakoni, 764; redovnikom pridiganje dovoli pristojni predstojnik, 765; laiki v skladu s predpisi škofovsko konferenco, 766;
- evangelija je zaupano zlasti rimskemu papežu in škofovskemu zboru, 756, § 1; opravlja ga posamezni škofti, 756, § 2; je dolžnost duhovnikov, predvsem župnikov, in diakonov, 757; pomagajo člani ustanov posvečenega življenja, 758;
- sodelujejo poklicani verniki laiki, 759;
- oblike oznanjevanja: homilia ima odlično mesto, 767; glej: **Homilia**; misijon, duhovne vaje itd. v župniji, 770; vsebina, 768; način, 769; oddaljenim in neverujočim, 771; določbe krajevnega škofa in škofovsko konference za radijske in televizijske prenose, 772.

Palij

- v treh mesecih mora metropolit prositi zanj, 437, § 1; kdaj ga lahko uporablja po določbi liturgičnih zakonov, 437, § 2; kdo mu ga podeli, 355, § 2; za drug metropolitanski sedež dobri nov palij, 437, § 3.

Papeška misijonska družba

- daje pobude za misijone, 791, št. 2.

Pastoralni delaveci

- oznanjevanje obrobnim in oddaljenim, 771; v katehezi, 773; pri katališki vzgoji, 794, § 2; pri evangelizaciji za prejem zakramentov, 843, § 2; pri pripravi na krst in na birmo, 861, § 2, 890; pri pouku o evharistiji, 898; v skrbi za prejem popotnice, 922; glede pravočasnega maziljenja bolnikov, 1001; v pomoči glede zakona, 1063, 1072, 1128; pri osmislitvi posta in zadržka za mladoletnje, 1252.

Pastoralni svet

- glej: **Svet**.

Patriarh

- naslov v latinski Cerkvi ne daje vodstvene oblasti, 438; vzhodne patriarhe je mogoče privzeti v kardinalski zbor, 350, §§ 1 in 3.

Pazljivost

- opustitev dolžne pazljivosti in kaznovanje, 1321, § 2; glej: **Skrbnost**.

Pečat

- župnija ima lasten pečat, 535, § 3.

Penitenciarij

- naj bo določen za službo v stolnici, tudi če ni kapitla, 508, § 2; je tudi pri cerkvi kolegialnega kapitla in ima oblast odvezati od cenzur, 508, § 1.

Pevec

- glej: **Služba pevca**.

Pijanost

- pri kaznivem dejanju in kazneni, 1325, 1324, § 2.

Pismo

- apostolsko o imenovanju pomožnega škofa in škofa pomočnika, 404, 405, § 1;
- priporočilno pismo ordinarija ali predstojnika za maševanje, 903;
- s pismom ni mogoče glasovati, 167, § 1.

Plačilo

- klerikov in poročenih diakonov, 281; kako pri prenestitvi, 191, § 2.

Plod

- splavljeni plod krstiti, če živi, 871.

Pobožne ustanove

- kaj so samostojne pobožne ustanove, 1303, § 1, št. 1; glej: **Skupnost** stvari; kaj so nesamostojne pobožne ustanove, 1303, § 1, št. 2; naložitev ustanovi namenjenega premoženja, 1305; dodelitev premoženja nesamostojne pobožne ustanove po preteklu časa, 1303, § 2; listina o ustanovi in seznam bremen, 1306, 1307.

Pobožno volilo

- pristojno sodišče v sporih glede tega, 1413, št. 2; glej: **Pobožne ustanove**.

Počitnice

- potrebne in zadostne počitnice klerikov, 283, § 2; en mesec za škofe, 410; za župnike, 533, § 2; za župnijske kaplane, 550, § 3; glej: **Dopust**.

Podelitev

- cerkvene službe, kdaj je veljavna, 146; način, 147; se opravi pisorno, 156; neizpraznjene službe ni veljavna, 153, § 1; kdaj se podeli za dolčen čas, 153, § 2; če je zanjo potrebno izvrševanje svetega reda, ne zastara, 199, št. 6; službo župnika podeli škof, 523;
- simonistična podelitev je nična, 149, § 3;
- prosta podelitev cerkvene službe je način podelitve, 147; je škofova dolžnost v lastni krajevni Cerkvi, 157;
- za podelitev dovoljenja ali ugodnosti z živo besedo veljajo isti predpisi kot za reskripte, 59, § 1;
- glej: **Delitev**.

Podore

- češčenje svetih podob, 1188; dovoljenje za popravilo in obnavljanje dragocenih svetih podob, 1189.

Področje

- pristojna oblast, glej: **Sodišča, pristojnost**;
- zunanje in notranje področje v razmerju do vodstvene oblasti, 130; kdaj Cerkev nadomesti vodstveno oblast v zunanjem in notranjem področju, 144; glej: **Nadomestitev**; podelitev spregleda zadržka za zunanje področje pri poroki, 1081, 1082; spregled tajnih zadržkov za notranje področje v smrtni nevarnosti, 1079, § 3; odveza cenzur v zakrumentalnem področju, 508, 976, 1357; glej: **Penitenciarij, spovednik**; zagrozitev s kaznimi za zunanje področje, 1319, § 1.

Pogodba

- upoštevanje določb državnega prava o pogodbah v Cerkvi, 1290; glej: **Odtujitev**;
- o čezmerni koristi zastopnikov ali odvetnikov, 1488, § 1;
- apostolskega sedeža z državo, 3, 365, § 1, št. 2;
- glej: **Dogovor**.

Pogoj

- neobhodni pogoj in veljavnost dejanj, 126;
- pri volitvah, 172, 174, § 3;
- pri sklenitvi zakona, 1102;
- v upravnem aktu vpliva na veljavnost, 39;
- pri odpovedi župnika, 1743.

Pogojna delitev

- glej: **Delitev** zakramentov.

Pogreb

- namen opravila, 1176; glej: **Pokop, sežiganje**.

Pohabljenje

- kazen za pohabljenje, 1397.

Pohujšanje

- nevarnost pohujšanja in odslovitev iz redovne ustanove, 696, § 1; izgon iz redovne hiše, 703; veliko pohujšanje v kraju odveže od prestajanja kazni, 1352, § 2; omogoča dodati kazni in odslovitev iz kleriškega stanu, 1364, § 2, 1395, § 1; odstranitev pohujšanja pri pričevanju, 1560, § 2; pohujšanje in prepoved izvrševanja bogoslužnih opravil, cerkvene službe in naloge, 1722.

Pojasnilo

- strank sodniku, katera pojasnila so prepovedana, 1604, § 1;
- tajni podatki pri sprejemu kandidatov v noviciat, 645, § 4.

Poklici

- za različne službe in posvečeno življenje jih mora pospeševati krajevni škof, 385; gojiti jih je dolžnost vsega krščanskega občestva, 233, § 1; pospeševanje misijonskih poklicev, 791, št. 1.

Pokojnina

- odstranjenemu župniku jo mora preskrbeti škof, 1746; škofa po odpovedi službi, 402.

Pokop

- kje se pokopljejo verni rajni, 1180, § 1; pokop papeža, kardinalov in krajevnih škofov v cerkvah, 1242.

Pokopališče

- je svet kraj, 1205, 1240—1241; primerne določbe zanja, 1243; glej: **Pokop**; izbira pokopališča, 1180.

Pokora

- glej: **Zakrament pokore**.

Pokore

- so sankcije, 1312, § 3; v čem obstajajo, 1340, § 1; javna pokora se ne naloži za skriven prestopek, 1340, § 2; ordinarij jih lahko doda pokoru opomina ali graje, 1340, § 3.

Pokorila

- so sankcije, 1312, § 3; opomin in graja, 1339.

Pokrajina

- namen in ozemlje cerkvene pokrajine, 431; oblast v njej in pravni položaj, 432.

Po lastnem nagibu

- veljavnost reskripta s tem določilom, 63, § 1; kdaj je tak upravni akt brez učinka, 38.

Politične stranke

— sodelovanje klerikov v političnih strankah in sindikatih, 287, § 2.

Polnoletnost

— se doseže z osemnajstimi letom, 97, § 1; doseže polno izvrševanje pravic, 98, § 1.

Položaj

— glej: **Pravni položaj**.

Pomanjkljivosti

— kdaj je sodba nepopravljivo nična, 1620; kdaj pa popravljivo nična, 1622.

Pomoč

— pomoč škofov apostolskemu sedežu, 1271; duhovna pomoč, glej: **Duhovna pomoč**;

— pomoč cerkvene skupnosti vernikom pri ohranjevanju zakonskega stanu, 1063.

Pomorščaki

— njihov kaplan in odveza od vnaprej izrečenih kazni, 566, § 2.

Ponens

— v sodnem zboru poroča o pravdni zadavi in pismeno sestavi sodbo, 1429.

Poneverba

— kazan za poneverbo listin, 1391.

Ponoven sprejem

— v klerički stan le z reskriptom apostolskega sedeža, 293.

Ponovna zapadlost cenzuri

— kdaj ta doleti spovedanca, 1357, § 2.

Popotnica

— skrb pastoralnih delavcev, da jo bodo verniki pravočasno prejeli, 921, 922; kdaj redni in kdaj drugi delivci, 911.

Pooblastilo

— komu za prisostvovanje poroki, 1111—1113; glej: **Oblast** poverjena, **na-domestitev** izvršne vodstvene oblasti;

— za veljavno sklenitev zakona po zastopniku, 1105;

— poverjena vodstvena oblast in stalne pooblastitve, 132, § 1, 479, § 3;

— posledice prekoračitve pooblastila, 133;

— papeški odposlane in izvrševanje pooblastil, 364, št. 8;

— glej: **Pooblaščenec, poveritev, poverjena oblast**;

— dekanu podeljena pooblastila po območnem pravu, 555;

— posebno pooblastilo zastopniku za veljavno odpoved tožbi, 1485.

Pooblaščenec

— glej: **Pooblastilo**.

Popravek

— odločbe, 1734, 1735, 1739.

Poravnava

— škode po nezakonitem pravnem in naklepno ali malomarno storjenem dejanju, 128; odločba o poravnavi škode, 57, § 3; je znamenje za odvrnitev od trdovratnosti, 1347, § 2;

— sporni postopek za poravnavo škode, prizadejane s kaznivim dejanjem, 1729;

— izognitev sodnemu postopku, 1713, 1714; v čem to ne gre in pri cerkvenem premoženju, 1715; pri upravnih odločbah, 1733.

Poročeni

— dokler traja zakon, je sprejem v noviciat neveljaven, 643, § 1, št. 2;

— tak mož je prostozadružen za prejem stalnega diakonata, 1042, št. 1;

— pastoralna skrb in pomoč cerkvene skupnosti poročenim, 1063, št. 4.

Poročevalec

— glej: **Ponens**.

Poročilo

— o stanju škofije papežu vsakih pet let, 399;

— o delu škofovskih konferenca apostolskemu sedežu, 456;

— o stanju in življenju redovne ustanove apostolskemu sedežu, 592, § 1;

— ponensa o pravdni zadavi, 1429; izvedencev sodniku, 1575, 1578;

— pripravljalca gradiva v postopku za spregled trdnega zakona, 1704, § 1.

Poroštvo

— brez posveta z lastnim ordinarijem je klerikom prepovedano biti za poroka, 285, § 4.

Posebna osebna sposobnost

— pri izvršitvi upravnega akta, 43, 44; ordinarija pri stalnih pooblastilih, 132, § 2.

Posest

— stoletna ali starodavna posest uvaja domnevo o podeljenem privilegiju, 76, § 2;

— nezakonita posest cerkvene službe ne ovira podelitve, 154.

Posestnik

— tuje stvari z ugotovitvijo pravdnega spora preneha biti v dobrini veri, 1515.

Poskus

— kdo poskuša neveljavno skleniti zakon, 1085, 1087, 1088, 1090; glej: **Zadržki**;

— po samem pravu se iz cerkvene službe odstrani klerik, ki je poskušal skleniti zakon, tudi samo civilni, 194; zadene ga vnaprej izrečen suspendz, 1394, § 1; član ustanove posvečenega življenja velja s tem dejanjem za odslovljenega, 694; zadene ga vnaprej izrečen interdikt, 1394, § 2.

— kazan za poskus opraviti evharistično daritev, 1378, §§ 2 in 3;

— kazan za poskus podelitve zakramentalne odveze, 1378, §§ 2 in 3;

— poskus pravšne rešitve spora, 1446, § 2, 1733; glej: **Svet za reševanje upravnih sporov, poravnava, razsodniki**;

— brezuspešen poskus sprave zakoncev, 1659;

— kazan za poskus izvršitve kaznivega dejanja, 1328.

Posli

— upravni posli izredne uprave zahtevajo privolitev gospodarskega sveta in zborna svetovalcev, 1277;

— trgovski ali kupčijski posli so prepovedani klerikom, 286; stalnim diakonom le po območnem pravu, 288.

Post

— katere dni je, 1251; koga ne veže, 1252; pravica nadomestiti ga z drugimi deli, 1253.

Postavitev

— redovnih predstojnikov za določen čas, 624, 625.

Postopek

- v ustrem spornem postopku se lahko obravnava vse, kar pravo ne izključuje, 1656; na prvi stopnji sodnik posameznik, 1657; tožbeni spis z dodatkom odločbe, 1658, 1659; predpisi za potek tega postopka, 1660 do 1666;
- z listinami ob ničnosti zakona, 1686; priziv branilca vezi in prizadeta stranka, 1687, 1688;
- za spregled trdnega in neizvršenega zakona imata pravico prositi le zakonca, 1697; daje ga samo papež, 1698; v čem je pristojen krajevni škof, 1699, 1700; sodelovanje branilca vezi in pravnega izvedenca, 1701; pripravljalni postopek, 1702—1705; reskript apostolskega sedeža o spregledu, 1706;
- o domnevni smrti zakonca, razglasijo krajevni škof, 1707;
- kazenski postopek uvede ordinarij, 1717, 1718; hranitev spisov in odločbe v tajnem arhivu, 1719; postopek z odločbo, 1720; sodni kazenski postopek, 1721; prepovedi in ukazi za preprečitev pohujšanja, 1722; postavitev odvetnika, 1723; pravica obtoženca, 1725; pravnik lahko odpove postopek, 1724; oprostitev obdolženca, 1726; priziv obdolženca na pravnika, 1727; obtoženec ni dolžan priznati ne prispeči, 1728, § 2;
- posebni postopek, glej: **Zakonski postopek**;
- kaj je predmet sodstva, 1400; sedež sodišča, 1468, 1469; kdo sme biti navzoč, 1470;
- redni sporni sodni postopek, 1501—1655;
- ustni sporni postopek, 1656—1670; ni dovoljen v pravdah za razglasitev ničnosti zakona, 1690; je dovoljen v pravdah o ločitvi zakoncev, 1693; v vmesnih sporih, 1590; v postopku o ničnostni pritožbi, 1627;
- kazenski, glej: **Kazenski postopek**;
- ob pritožbi proti upravnim odločbam, 1732—1739; glej: **Pritožba**;
- pri odstranitvi ali premestitvi župnikov, 1740—1752; glej: **Odstranitev, premestitev**;
- dokazni postopek, zaključitev in odločba, 1599, § 3; ravnanje sodnika po zaključitvi tega postopka, 1600;
- kdaj izvršitev kazni zastara, 1363;
- sporni postopek za poravnavo škode, 1729—1731;
- pri razglašanju božjih služabnikov za svetnike, 1403;
- v primeru, ko stranka umre, spremeni stan ali izgubi službo, 1518; če preneha naloga varuha, skrbnika ali zastopnika, 1519; če stranki v šestih mesecih ne izvršita nobenega procesnega dejanja, 1520; glej: **Prenehanje**;
- odpoved teku pravde, 1524, 1525.

Postulacija

- način podelitev cerkvene službe, 147; kdaj nastopi, 180; obrazec pri glasovanju, 181; rok in način izvedbe, 182; potrditev pristojne oblasti, 183.

Posvečeni

- služabnik je klerik, 207, § 1; glej: **Življenje posvečeno**; zakonca sta posvečena za dolžnosti in dostojanstvo svojega stanu, 1134.

Posvetitev

- za škofovsko službo, 375, § 2; rok je v treh mesecih po prejemu pisma, 379; potrebno je papeško naročilo, 1013; kazni za služabnika in prejemnika posvetitve brez papeškega naročila, 1382; kdo lahko posvetitev veljavno opravi, 1169, § 1;

- devic, 604, § 1;
- za diakonat, prezbiterat, episkopat: kraj in čas, 1010, 1011; služabnik posvetitve, 1012, 1016, 1017; prejemnik je le krščen moški, 1024; glej: **Odpustnica**; veljavnost in dopustnost posvetitve, 1024, 1025;
- od prejemnikov se zahteva svoboda, 1026; lastnosti, 1029; starost, 1031; izobrazba, 1032; glej: **Iregularnosti, zadržki, spregled**;
- pogoji: birma za dopustnost, 1033; sprejem med pripravnike na prošnjo, 1034; služba bravca in mašnega pomočnika, 1035; izjava o prostovoljni in svobodni odločitvi, 1036; javni obred sprejema obveznosti celibata, 1037; petdnevne duhovne vaje, 1039;
- potrebne listine: o študiju, prejetem diakonatu, krstu in birmi, prejetih službah, za stalnega diakona pa še potrdilo o poroki in privolitvi žene, 1050;
- skrutinij: potrebno je potrdilo ravnatelja semenišča, lahko tudi spričevala, oklici in druge poizvedbe, 1051; zapis v posebno in krstno knjigo ter potrdilo o podelitvi redov, 1053, 1054; glej: **Knjige**;
- podrejenega tujemu ordinariju, 1052, § 2;
- za duhovnika je pogoj za podelitev službe, ki obsegata celotno skrb za duše, 150;
- cerkve, 1217; kraja, 1206; kdaj posvetitev preneha, 1212; nepremičnega in premičnega oltarja, 1237.

Posvojitev

- posvojeni otroci veljajo za otroke posvojiteljev, 110; iz posvojitev izhaja zakonito sorodstvo in onemogoča veljavno sklenitev zakona, 1094.

Potrdilo

- o prejetem svetem redu, 1053, § 2.

Potrditev

- odlokov vesoljnega cerkvenega zbora, 341;
- zakonito izvoljenih škofov, 377, § 1;
- izvolitve v cerkveno službo, 147; oblika prošnje za potrditev in njeni učinki, 179; potrditev postulacije, 183.

Potreba

- zaradi pomanjkanja služabnikov lahko laiki opravljajo nekatere službe, 230, § 3;
- v smrtni nevarnosti ali hudi potrebi katoliški delivci dopustno delijo zakramente nekaterim nekatoliškim kristjanom, 844, § 4;
- glej: **Nujen primer**.

Pouk

- filozofski in teološki pouk v semenišču, 250—252; pastoralni pouk, 255.

Poveljavitev

- navadna poveljavitev zakona, 1156—1160; glej: **Privolitev** zakonska;
- pri ozdravitvi zakona v korenini: pristojna oblast, cerkvenopravni učinki za nazaj, 1161, 1165; kdaj se lahko podeli glede na privolitev, 1162, § 2.

Poveritev

- redne izvršne oblasti za posamezna dejanja ali skupnost primerov, 137, § 1; razлага poveritve oblasti, 38; poveritev za naprej, 137, §§ 2—4;
- glej: **Pooblastilo**.

Poverjena oblast

- se podeli sami osebi brez zveze s službo, 131, § 1; kdor jo ima, jo mora dokazati, 131, § 3; glej: **Pooblastilo**.

Pozakonitev

— otrok s poznejšim zakonom ali reskriptom svetega sedeža, 1139.

Praksa

— škofova skrb za tiste, ki so opustili versko prakso, 383, § 1; dolžnost staršev in botrov vzgajati z zgledom, 774, § 2;
— pastoralna praksa bogoslovcev pod vodstvom izkušenega duhovnika, 258.

Pravda

— začne teči z vabljenjem in se konča z razglasitvijo končne sodbe, 1517;
— prenehanje pravnega teka z odpovedjo in plačilo stroškov, 1524, 1525;
— glej: **Postopek**;
— kako se izogniti pravdi, 1715;
— na katerega sodnika ali sodišče je vezana, 1512, št. 2;
— tretji se je sme udeleževati, če je zanj koristno ali je pozvan, 1596, 1597;
— glej: **Ugotovitev** pravnega spora;
— zastopnikom in odvetnikom jo je prepovedano odkupiti, 1488;
— nova predložitev pravde, 1644;
— ob spolni nezmožnosti ali duševni bolezni pritegniti izvedence, 1680, 1574;
— o ločitvi zakoncev, 1692; za čisto civilne učinke na civilno sodišče, 1692, §§ 2 in 3; oblika postopka, pristojno sodišče itd., 1693—1969; glej: **Postopek ustni**;
— o zgolj civilnih učinkih zakona spada pred civilnega sodnika, 1672;
— za razglasitev ničnosti svetega reda, 1708—1712; glej: **Branilee vezi**;
— kdaj je pravda pridržana papežu, 1405;
— o statusu oseb, 1643, 1644.

Pravdna stranka

— glej: **Stranka v postopku**.

Pravdnik

— njegova vloga v škofiji, 1430; lastnosti, 1435; odstranitev, 1436, § 2; ničnost opravil v primeru njegove odsotnosti, 1433; odnos do sodnika, 1434.

Pravica

— glej: **Pooblastilo**;

— kdo ima pravico veljavno odvezati od grehov, 966, 967; kdo jo poveri duhovnikom, 969; ugotovitev sposobnosti za to, 970; poveritev pravice za nedoločen ali določen čas, 972; pismeno, 973; preklic in načini prenehanja te pravice, 974, 975; v smrtni nevarnosti ima to pravico vsak duhovnik, 976, 977; glej: **Spoved, spovednik**;
— pridiganja imajo duhovniki in diakoni, 764; z dovoljenjem včasih laiki, 766;
— birmovati po samem pravu, 883;
— somaševati, binirati, trinirati, 905;
— pravica in dolžnost dekanata, 555;
— škofov pri ustanovitvi medškoofijskih sodišč prve stopnje, 1423; druge stopnje, 1439;
— vsako pravico varuje tožba in ugovor, 1491;
— voliti, 165, 171, § 1, št. 2; volitve z dogовором, 174, § 1, 175;
— izvolitev potrditi, 165;

— glasovanja, 167, 168;
— pravica izvoljenega do službe, 178;
— ubogih, 1649.

Pravice

— Cerkve, glej: **Cerkev**;
— katere pridobljene pravice ostanejo v veljavi ob zakoniku, 4; javnih pravnih oseb, 121—123;
— katere pravice ne zastarajo, 199;
— premoženske pravice javnih pravnih oseb, 121—123;
— vseh vernikov, 208 sl; vernikov laikov, 224 sl; klerikov, 274 sl;
— redovnih ustanov in njihovih članov, 662 sl.

Pravilniki

— so pravila ali določbe za shode in druge slovesnosti, 95.

Pravna osebnost

— po božji ureditvi sta katoliška Cerkev in apostolski sedež pravni osebi, 113;
— potrditve statuta skupnosti oseb ali stvari in pravna osebnost, 117;
— po samem pravu so pravne osebe semeniča, 238, § 1; javna združenja in zveze javnih združenj, 313; delne Cerkve, 373; cerkvene pokrajine, 432, § 2; možna za cerkvene regije, 433, § 2; škofovskie konference, 449, § 2; župnije, 515, § 3; redovne ustanove, province in hiše, 634, § 1; družbe apostolskega življenja, njihovih delov in hiš, 741, § 1;
— s formalno določitvijo in odobritvijo statuta postanejo zasebna združenja pravne osebe, 322.

Pravni položaj

— oseba, ki se ji podeli služba, 155.

Pravno dejanje

— potrebne lastnosti in domnevana veljavnost, 124; storjeno zaradi sile velja za neizvršeno, 125, § 1; storjeno iz hudega strahu in zaradi zvišačne prevare je mogoče razveljaviti, 125, § 2; kdaj je nično ali močna razveljavitev, 126;
— kadar je za veljavnost potrebna privolitev ali mnenje, 127;
— dolžnost popraviti škodo, storjeno z nezakonitim pravnim dejanjem, 128; glej: **Upravitelji**.

Pravnomočnost

— kdaj nastopi, 1641; uživa pravno trdnost in ustvarja pravo, 1642; kdaj ne nastopi, 1643; priziv zoper pravnomočno sodbo, 1645, § 1.

Pravno varstvo

— zakon je pod posebnim varstvom prava, 1060;
— privilegij vere uživa v dvomu pravno varstvo, 1150;
— ravnanje sodnika pri izreku sodbe v zadavi, ki uživa pravno varstvo, 1608, § 4.

Pravo

— staro pravo je treba presojati v smislu kanonskega izročila, 6, § 2;
— božje pravo onemogoča nasprotne običaje, 24; verodostojno ga razлага vrhovna cerkvena oblast, 1075; če je civilno pravo v nasprotju z božjim, 1290; prenehanje božjepravnega zadržka, 1163, § 2;
— naravno pravo, 1163, § 2;
— civilno pravo in verniki, 98; plačilo za posebno služenje v Cerkvi, 231, § 2; ustanove za cerkveno premoženje je treba urediti po civilnem

- pravu, 1274, § 5; upoštevati ga je treba, če ni v nasprotju z božjim pravom, 1290; civilno pravo in poslednjevoljne odredbe, 1299, § 2, 1500; glej: **Zakon civilni**;
- cerkveno pravo in njemu nasprotni običaji, 26; kdaj ga upošteva civilno pravo, 1290; cerkveno pravo in poslednjevoljne odredbe, 1299;
- mednarodno pravo in papeški odposlanci, 362, 365, § 1.

Praznik

- zapovedan, glej: **Dnevi praznični**.

Prebivalec

- je v kraju domovališča, 100.

Predkatehumenat

- omogoča sprejem med katehumene, 788, § 1.

Predlaganje

- za podelitev cerkvene službe, 147, 158, § 1; s strani kolegija, 158, § 2; ne proti volji predlaganega, 159; koristni čas treh mesecev, 158, § 1; kdaj predlagati drugič, 161;
- kdo ima pravico predlaganja, 160—162; nihče ne more predlagati sebe, 160, § 2;
- predlaganje listin sodišču, 1544—1546.

Predračun

- škofovskih in župnijskih dohodkov in izdatkov, 493, 1284, § 3; glej: **Ekonom, upravitelj**.

Predsednik

- kolegija skliče vse člane k volitvam, 166, § 1; podpiše zapisnik volitev, 173, § 4; razglasí izvoljenega, 176; v primeru enakega števila glasov pri zbornem dejanju lahko odloči s svojim glasom, 119, št. 2;
- škofovskie konference, 452; kapitila kanonikov, 507; sodnega zbora, 1426, § 2, 1428, § 1, 1429, 1449, § 4, 1505, § 4, 1609, §§ 1 in 3.

Predstavnik

- kdo je predstavnik javne in kdo zasebne pravne osebe, 118; pravne osebe pred sodiščem, 1480;
- semeniča, 238, § 2; škofoje, 393; župnije, 532; papeža, 363; glej: **Odposlanci**.

Predstojnik

- v samopravni hiši je po pravu višji predstojnik, 613;
- oblast v r h o v n e g a predstojnika v redovnih ustanovah, 622; njegova izvolatev, 625; kako lahko razpusti redovno hišo, 616; kako dovoli prestop v drugo ustanovo, 684, § 1; dovoli bivanje zunaj hiše, 686; kako po noviciatu ponovno sprejme v ustanovo, 690; izda odločbo o odslavitvi, 699; dovoli opraviti noviciat v dveh hišah, 647, § 2; v družbah apostolskega življenja dovoli izstopiti, 743; prestopiti v drugo ustanovo, 744; bivati zunaj hiše, 745;
- kleriki brez predstojnika niso dopustni, 265; glej: **Brezdomec**;
- oblast r e d o v n e g a predstojnika, 596, § 1; nad skupnostjo v hiši, 608; po določbi splošnega in lastnega prava, 617; način izvajanja te oblasti, 618, 619; od kdaj naprej je lahko izvoljen ali imenovan, 623; postavljen za določen čas, odstranitev ali premestitev, 624; ima lasten svet, 627; vizitacija hiš v ustanov, 628, § 1; biva v lastni hiši, 629; svoboda članov glede vodstva vesti in zakramenta pokore, 630;
- kdo so višji predstojniki, 620; povezanost le-teh v konferencah ali svetih, 708, 709.

Prehitevanje

- je izločevanje med pristojnimi sodišči, 1415; med zastopniki in odvetniki, 1482, § 2.

Preizkušnja

- začetna preizkušnja za sprejem v redovno ustanovo, 720, 721; namen preizkušnje, 722; prva inkorporacija ali izstop, 723.

Prekinitev

- vesoljnega cerkvenega zbora, 340; škofovskie sinode, 347, § 2; škofijске sinode, 468, § 1;
- oblasti generalnega vikarja, 481, § 2;
- zaobljub, narejenih pred redovnimi zaobljubami, 1198;
- postopka, glej: **Prenehanje postopka, odpoved tožnika**.

Prekle

- zakona se v dvomu ne domneva, 21; reskripta nasprotni zakon ne prekliče, 73; upravnega akta in čas učinka, 47; privilegija, 79; poverjene vodstvene oblasti, 142, § 1; običaja, 28; izvršnega odloka, 33, § 2; navodila, 34, § 3;
- pooblastila za zastopnika pri poroki, 1105, § 4;
- odpovedi cerkveni službi, 189, § 4.

Prelat

- vodi kot lastni ordinarij ozemeljsko prelaturo, 370; osebno prelaturo, 295.

Prelatura

- osebna je sestavljena iz duhovnikov in diakonov svetnega klera, 294; vodstvo in gojenci, 295; sodelovanje laikov, 296; odnos do krajevnih ordinarijev, 297.

Premestitev

- iz službe, 190, 191; škofa, 418; metropolita, 437, § 3; župnika, 538, §§ 1 in 2; postopek, 1748—1752.

Premoženje

- pravica Cerkve do premoženja, 1254, § 1; nameni tega premoženja, 1254, § 2; sposobne osebe v Cerkvi za razpolaganje s premoženjem, 1255; lastninsko pravico na premoženju ima pravna oseba, 1256; kaj je cerkveno premoženje, 1257; kaj redovnih ustanov, 635, § 1; Cerkev ima pravico zahtevati od vernikov potrebna sredstva, 1260; verniki imajo pravico Cerkvi sredstva darovati, 1261; Cerkev pridobiva premoženje na vse pravične načine, 1259; zastaranje v Cerkvi, 1268, 1269, 1270; glej:

Zastaranje

- sposobnost redovnih ustanov glede premoženja, 634, § 1; raba in upravljanje, 635, § 2; premožnje posameznih članov redovnih ustanov, 668; vrhovni upravitelj cerkvenega premoženja je papež, 1273; ustanove za vzdrževanje klerikov in drugih oseb v škofijah, 1274; glej: **Uprava, odružitve, ustanova** za upravo premoženja, **ekonom**.

- premoženje zasebne pravne osebe in njen statut, 1257, § 2;
- skupno premoženje ter razdelitev tega med javne pravne osebe, 122;
- na zaupanje sprejeto premoženje v pobožne namene, 1302;
- ustanovi namenjena gotovina in premičnine, 1305; prenos nadarbin na nadarbinsko ustanovo, 1272;
- premoženje pravne osebe, ki jo zastopa škof pred sodiščem, 1419, § 2.

Prenehanje

- spregleda, 93; privilegija, 83; z odvzemom, 84; dogovora, 175; pravne osebe, 120; združenja vernikov z razpustitvijo ali po statutu, 320, 326; privilegija po naši dobrohotnosti, 81; zaobljube, 1194; službe papeškega odposlanca, 367; službe škofijskega upravitelja, 430; oblasti generalnega in škofovega vikarja, 481; duhovniškega sveta, 501, § 2; pastoralnega sveta, 513, § 2;
- kazni, 1354 — 1363; glej: **Odpustitev**;
- tožbe ugasne, 1492; glej: **Zastaranje**;
- sodnega postopka: čas, 1520; po samem pravu in učinek, 1521; pri procesnih dejanjih, 1522; kdo nosi stroške, 1523.

Prepoved

- začasna prepoved sklenitve zakona podrejenim, 1077, 1684;
- kot zadostilna kazneni, 1336, § 1, št. 1 in 3; prenehanje cenzure, 1335;
- izvrševanja pravice, 1496, § 2; s primerno varščino za poravnava škode, 1499;
- skleniti nov zakon, vsebovana v sodbi ali določbi, 1684, 1685;
- v kazenskem postopku zaradi pohujšanja itd., 1722.

Prestavitev

- praznikov, 1244, § 1, 1246, § 2.

Prestop

- člana z večnimi zaobljubami v drugo redovno ustanovo, 684; člana svetne ustanove, 730; inkorporiranega člana družbe apostolskega življenja, 744; zaobljube, pravice in dolžnosti ob prestopu, 685.

Prešuščvo

- daje sozakoncu pravico razdreti zakonsko skupno življenje, 1152.

Prevajalec

- pri zakramentalni spovedi, 990; veže ga spovedna molčečnost, 983, § 2; kazni za kršitev spovedne molčečnosti, 1388, § 2; pri sklepanju zakona, 1106; glej: **Tolmač**.

Prevara

- zvijačna prevara povzroči neveljavnost glasu, 172; zaobljube, 1191; nadeli prisega nično, 1200; glede na veljavnost zakona, 1098; dejanje, storjeno z zvijačno prevaro, je mogoče s sodbo sodnika razveljaviti, 125, § 2;
- namerno zamolčanje razveljavljiva reskript, 63, § 2.

Prevod

- bogoslužnih knjig, 838, § 3; svetega pisma, 825, § 2, 829; spisov za višje sodišče, 1474, § 2.

Prevzem

- škofije v posest, 382, §§ 2—4; župnije v posest, 527; službe škofa pomognika in pomožnega škofa v posest, 404.

Prezbiterat

- pogoji za prejem, 1034, 1036, 1037; diakon, ki se brani prejeti prezberat, 1038.

Priče

- so dopustne v katerikoli pravdi, 1547; morajo govoriti resnico, 1548, § 1; iz pričevanja so izvzeti, 1548, § 2; kdo more biti priča, 1549; kdo ne sme biti priča, 1550, § 1; kdo je nezmožen za to, 1550, § 2;

- navedba imen prič, 1552; sodnik lahko omeji število prič, 1553; stranka se lahko odreče zaslišanju prič, 1551; stranka lahko zahteva izključitev prič, 1555;
- vabljenje prič z odločbo, 1556; obveznost priti, 1557; kje je zaslišanje, 1558; kdo sme ali ne sme biti navzoč, 1559; zasliševanje in soočenje, 1560; kdo zaslišuje, 1561; prisega prič, 1562; način izpraševanja, 1563 do 1566; uporaba magnetofona, 1567, § 2, 1569; glej: **Pričevanje**;
- ponovno zaslišanje, 1570; povračilo stroškov pričam, 1571;
- pri poroki morata biti dve priči, 1108, § 1; pri poroki katoličana z nekatoličanom vzhodnega obreda, 1127, § 1;
- priča za dokaz o podeljenem krstu, 876.

Pričevanje

- javno pričevanje redovnikov za Kristusa in Cerkev, 607, § 3;
- mora notar zapisati ali uporabiti magnetofon, 1567; treba ga je prebrati in podpisati, 1569; ocenjuje ga sodnik, 1572; pričevanje ene same priče ne more imeti polne vere, 1573; ne dovoli se mladoletnikom pod štirinajstim letom in slaboumnim, 1550, § 1.

Pridržanje

- odpustitve kazni apostolskemu sedežu se razлага ozko, 1354, § 3;
- oprostitve obveznosti celibata papežu, 291; spregleda iregularnosti apostolskemu sedežu, 1047; spregleda zakonskih zadržkov apostolskemu sedežu, 1078, § 2; spregleda neizvršenega zakona apostolskemu sedežu, 1698, § 2; sojenja papežu, 1405; zmanjšanja mašnih obveznosti apostolskemu sedežu ali krajevnemu škofu, 1308.

Pridiganje

- glej: **Oznanjevanje**.

Pridružitev

- latinski Cerkvi, 111; samopravni Cerkvi drugega obreda, 122; ene ustanove posvečenega življenja drugi, 580; klerikov, glej: **Inkardinacija**.

Prikrivanje

- nasprotuje veljavnosti reskripta, če ni bil dan po lastnem nagibu, 63, § 1.

Prikežništvo

- kazni za klerika v prikežništvu, 1395, § 1; splošno znano ali javno prikežništvo povzroči zadržek javne spodobnosti, 1093; glej: **Javna spodobnost**.

Primas

- je častni naslov, 438.

Priprava

- zaročencev na zakon, 1063, št. 2; glej: **Zakramenti, starši, botri**.

Pripravljalni postopek

- glej: **Dokaz**.

Pripravniki

- za svete redove: odpustnica za posvetitev, 1015, § 1; poučenost o obveznostih, 1028; potrebne lastnosti, 1029; prepoved prejema prezberat, 1030; starost in opravljeni študij, 1031, 1032; pogoji, 1033 do 1039; potrebne listine in skrutinij, 1050—1052; za stalni diakonat, starost, 1031, § 2.

Prišedniki

— sodnika posameznika, 1424, 1425, § 4.

Prišega

— kaj je, 1199; njen predmet in veljavnost, 1200;
 — s katero se nekaj oblubi, 1201; kdaj preneha obveznost te prisege, 1202;
 — strank v pravdi, 1532; prič, 1562, § 2; notar jo mora v zapisniku omeniti, 1568; ni dovoljena za obtoženca v kazenskem postopku, 1728, § 2.

Prisila

— glej: **Sila**.

Prisostovovanje

— poroki, 1108—1117; kdaj je za to potrebno dovoljenje ordinarija, 1071.

Prispevki

— obvezna dajatev za semenisce, 264; vernikov v korist Cerkve, 222, § 1, 1261, 1262; glej: **Darovi**; škof ima pravico naložiti ustrezen davek in izredno dajatev fizičnim in pravnim osebam, 1263.

Pristojbine

— za dejanje upravne oblasti in izvršitev reskriptov, 1264, § 1.

Pristojna cerkvena oblast

— preklicuje izvršne odloke, 33, § 2; upravne akte, 47; zahteva potrebne podatke in dokaze pred izdajo odločbe, 50; kadar zakon ukazuje, je treba v treh mesecih izdati odločbo, 57; ustanavlja pravne osebe, 114, §§ 1 in 3; obrnitev na kako pristojno, tudi višjo oblast, ne prekine izvršne oblasti druge, 139; oskrbi podelitev cerkvene službe, 147, 148; umesti zakonito predlaganega v cerkveno službo, 163; prosto podeli izpraznjeno službo po poteku neuporabljenega roka za izvolitev, 165; ne more odreči potrditve izvoljenega, ki je sposoben, 179, § 2; daje spregled o postulaciji, 180, § 1; potrditev in preklic postulacije, 182; mora pismeno sporočiti izgubo službe, 186; naj ne sprejme odpovedi službi brez upravičenega in sorazmernega razloga, 189; izda odločbo za odstranitev iz službe, 192;
 — ureja uresničevanje pravic vernikov, 223, § 2; edina lahko ustanavlja združenja vernikov za posredovanje krščanskega nauka itd., 301; nadzoruje vsa združenja vernikov, 305;
 — razlaga evangeljske svete in ureja njihovo praktično izvajanje, 576;
 — z listino poimenuje šolo ali univerzo »katoliška«, 803, 808; ustanovi teološko fakulteto, institut ali vsaj stolico na katoliški univerzi, 811; daje kanonično naročilo tistim, ki poučujejo bogoslovne vede na visokošolskih ustanovah, 812.

Pristojnost

— rimski papež je vrhovni sodnik, 1442; sodna oblast svetega sedeža, 1417; kaj sodi rimska rota, 1444; kaj rešuje in opravlja apostolska signatura, 1445; pristojnost drugih sodišč, 1408—1414; kdo rešuje spore o pristojnosti sodišč, 1416; papežu pridržane zadeve, 1405; absolutna nepristojnost stopnje sodišča, 1440; pristojnost svetega sedeža v pravdah za razglasitev ničnosti svetega reda, 1709; cerkvenega sodnika v zakonskih pravdah, 1671—1673, 1692—1698;
 — sodnik mora ugotoviti svojo pristojnost, 1505, § 1; kazni za sodnika zaradi njegove pristojnosti, 1457; glej: **Nepristojnost, ugovor proti sodnikovi pristojnosti**.

Prisvojitev

— cerkvene službe in kazen zanjo, 1381.

Pritožba

— proti odvzemtu ali odstranitvi iz službe, 143, § 2; proti malomarnosti pri sklicu volivcev, 166, § 2; zakonita pritožba za prejem odločbe, 57;
 — na vesoljni cerkveni zbor proti odločitvi rimskega papeža, 1372;
 — v pravdnem postopku, glej: **Priziv**;
 — proti upravnemu odločbi, 1733, § 3, 1734; glej: **Svet za reševanje upravnih sporov**; kaj je prej potrebno, 1734;
 — hierarhična pritožba odloži izvršitev odločbe, 1736, 1737, § 3; kdo in kam se pritoži in rok, 1737, §§ 1 in 2; oblast predstojnika v tej pritožbi, 1739.

Privilegi

— kaj je, 76; ugasnитеv osebnega in stvarnega privilegia, 78, §§ 2 in 3; preklic, 79; odpoved in njeni učinki, 80; prenehanje, 82, 83; odvzem, 84;
 — pravice iz apostolskega privilegia ne zastarajo, 199, št. 2;
 — izbira škofov itd. se civilnim oblastem ne priznava več, 377, § 2;
 — kdaj se podeli pavlinski privilegi, 1143; soglasnost nekrščene strani in spregledi, vprašanja pred krstom, 1144; vprašanja nekrščenemu zakoncu, 1145; glej: **Zakon nov**; »petrinski« privilegi, 1148, 1149;
 — privilegij vere uživa v dvomu pravno varstvu, 1150.

Privilitev

— zpora ali skupine za veljavnost pravnih dejanj, 127; duhovniškega sveta samo za po pravu določene zadave, 500, § 2; staršev za doposten krst otroka, 868, § 1, št. 1; za veljavno odtujitev premoženja, 1292;
 — zakonska privolitev: kaj je, 1057; kako se veljavno izrazi, 1104, § 2; kaj se v njej domneva, 1101, § 1; kakšna mora biti za veljaven zakon, 1096—1103; obnovitev privolitve za poveljavitev zakona, 1156—1159; poveljavitev zakona pri ozdravitvi v korenini brez ponovne privolitve, 1161, § 1.

Priziv

— kdo ga ima pravico vložiti, 1628; kdaj zanj ni možnosti, 1629; se more v enem mesecu nadaljevati, 1633; kdo se mu more odpovedati, 1636; odloži izvršitev sodbe, 1638; se vloži hkrati z ničnostno pritožbo, 1625; v pravdi o škodi, 1729, § 3; v kazenskem postopku, 1727; ima odložilni učinek glede na kazen, 1353;
 — na apostolski sedež, 1417, § 2;
 — proti odvzemtu ali odstranitvi iz službe, 143, § 2; glej: **Pritožba**;
 — v zakonskih pravdah, 1628, 1687.

Procesija

— sv. Rešnjega telesa, 944.

Procesna dejanja

— glej: **Dejanje procesno**.

Prodaja

— prepoved prodaje cerkvenega premoženja lastnim upraviteljem in njihovim sorodnikom brez dovoljenja, 1298.

Profesorji

— lastnosti profesorjev na katoliških univerzah, 810; na cerkvenih univerzah in fakultetah, 818; bogoslovnih ved drugje morajo imeti kanonično naročilo cerkvene oblasti, 812.

Prosta presoja

— sodnika pri nalaganju kazni, 1343—1345.

Prošnja

— za obredni sprejem med pripravnike za diakonat in prezbiterat, 1034.

Provincea

— je pravna združitev več hiš iste redovne ustanove, 621.

Prvenstvo rimskega papeža

— kaj vključuje v Cerkvi, 331, 333, 1372, 1404, 1417, § 1, 1442.

Puberteta

— po puberteti se ne domneva nepoznanje glede skupnosti zakonskega življenje, 1096, § 2.

Puščavnik

— koga pravo prizna za puščavnika, 603, §§ 1 in 2.

Raba

— svetna raba oltarjev, 1239, § 1; cerkva, 1222, § 1;

— kazni za tiste, ki ovirajo zakonito rabo svetih dobrin, 1375.

Razdelitev

— premoženja, dolga in bremen javne pravne osebe, 122.

Razglasitev

— ničnosti zakona, 1671—1691; ničnosti svetega reda, 1708—1712;

— kazni je predmet sodstva, 1400, § 1, št. 2;

— splošnega in območnega zakona, 8; izvršnih odlokov, 31, § 2; odlokov vesoljnega cerkvenega zборa in škofovskega zборa, 341; odlokov območnega cerkvenega zборa, 446; odlokov škofovskih konferenc, 455, § 3.

Razkolništvo

— kaj je, 751; kazni za razkolnike, 1364.

Razлага

— kdo verodostojno razлага zakone, 16; katere se razлага ozko, 18; dva kriterija za razlagi, 17; najbolje razлага zakone običaj, 27; privilegija, 77; spregleda je ozka, 92; prisege je ozka, 1204.

Razlagavec

— pri bogoslužju more biti vsak laik, 230, § 2.

Različnost vere

— pri sklenitvi zakona, 1129; glej: **Razveza**; je razdiralni zadržek, 1086; razlogi in pogoji za spregled, 1125, 1126; kanonična oblika za poroko, 1127.

Razločevanje

— leta razločevanja so pogoj za prejem birme, 891; uvajajo obveznost letne spovedi, 989; glej: **Razsodnost**.

Razlog

— tehten razlog za premestitev proti volji nosilca službe, 190, § 2; za odstranitev iz službe, 193, §§ 1 in 2; za odstranitev škofijskega ekonoma, 494, § 2; za odklonitev ekskardinacije, 270; za izgubo kleriškega stanu diakonov, 290, št. 3; za razpustitev javnih združenj vernikov, 320, § 2; za odpoved krajevnega škoфа, 401, § 2; za dovolitev krsta v zasebni hiši, 860, § 1; za privzem drugih delicev pri birmovanju, 884, § 2; za prepoved sklenitve zakona, 1077, § 1; za ozdravitev zakona v korenini, 1164; za zavrnitev zastopnika ali odvetnika, 1487; za opro-

stitev od prisege, 1532; za vstop v klavzuro in zapustitev klavzure nunskega samostana, 667, § 4; za bivanje zunaj redovne hiše, 686; za vprašanja nekršeni strani ali spregled od njih pri podelitvi pavlinskega privilegija pred krstom spreobrnjenega zakonca, 1144;

— upravičen razlog za odstranitev iz službe, podljene po pametni presoji pristojne oblasti, 193, § 3; za binacijo in trinacijo, 905, § 2; za podelitev obhajila izven maše, 918; za velikonočno obhajilo v drugem času med letom, 920, § 2; za opravilo evharistije v svetišču Cerkve ali skupnosti, ki ni v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo, 933; za spovedovanje izven spovednice, 964, § 3; za razvezo neizvrsenega zakona, 1142; za spregled zasebnih zaobljub, 1196;

— upravičen in pametni razlog za obhajanje evharistije brez udeležbe vernikov, 906; za pisanje v publikacije, ki napadajo katoliško vero ali nравност, 831, § 1; za birmansko opravilo izven maše in na vsakem primerenem kraju, 881;

— upravičen in sorazmeren razlog za sprejem odpovedi cerkveni službi, 189, § 2;

— tehten in nujen razlog za odsotnost škoфа iz škoфije za štiri glavne praznike, 395, § 3; za vmešavanje nižjega v zadevo, izročeno višji oblasti, 139, § 2;

— cerkvenopraven razlog za prepoved diakonu prejeti prezbiterat, 1030;

— zelo tehten razlog za nadomestitev že določenih sodnikov, 1425, § 5.

Razlogi

— navedeni v sodbi, 1611, št. 3, 1612, § 3; v odločbi z odločitvijo, 51; v drugih sodniških izrekih, 1617; pri sodnem zboru so povzeti od posameznih sodnikov pri izdelavi sodbe, 1610, § 2; če manjkajo odločajoči razlogi, je sodba nična, 1622, št. 2; glej: **Ničnostna pritožba**.

Ravnatelj

— v semenišču, 239, § 1; predstavlja semenišče, 238, § 2; vsi v semenišču ga morajo ubogati, 260; skrbti za spolnjevanje določb uredbe o vzgoji, 261; za vse v semenišču opravlja službo župnika, 262; ne spoveduje svojih gojencev, 985; izpove vero pred krajevnim ordinarijem, 833, št. 6; nekaj se jih pokliče na območni cerkveni zbor, 443, § 3, št. 4; se mora udeležiti škoфiske sinode, 463, § 1, št. 6; je rektor semenišču pridružene cerkve, 557, § 3.

Razprava

— zmerna ustna razprava med zasedanjem sodišča, 1604, § 2, 1605.

Razpravljanje

— med zasedanjem sodišča, 1604, § 2; glej: **Razprava**;

— svobodno razpravljanje na škoфiskih sinodi, 465.

Razpust

— duhovniškega sveta največ za eno leto, 501, § 3;

— zasebne pravne osebe, 120; javnega združenja vernikov, 320; ustanove posvečenega življenja, 584; njenih delov, 585.

Razsodniki

— za preprečitev spora, 1733; presojanje razsodnikov za izognitev spornim sodnim postopkom, 1713; določbe, ki naj se upoštevajo, 1714; prilagoditev civilnemu zakonu, 1716.

Razsodnost

— hudo pomanjkljiva razsodnost je vzrok nesposobnosti za sklenitev zakona, 1095, št. 2.

Razumno ravnanje

- kdor navadno tega ni sposoben, je neprišteven, 99; je nezmožen kaznivega dejanja, 1322;
- za prejem zakramentov: birma, 889, § 2; obhajilo, 914; spoved, 989; bolniško maziljenje, 1004—1006; sklenitev zakona, 1095, št. 1;
- kdaj zato storilca kazen ne zadene ali pa je omiljena, 1323, št. 6, 1324, § 2;
- delno razumno ravnanje in omilitev kazni, 1324, § 1, št. 1; omogoča opustitev kazni, 1345; nastopanje takih na sodišču, 1478, §§ 1 in 4.

Razveljavitev

- dejanja iz strahu ali zvijačne prevare, 125, § 2; iz zmote, 126;
- ob odstujitvi cerkvenega premoženja brez potrebnih cerkvenopravnih obličnosti, 1296;
- izvršene podelitve cerkvene službe, 149, § 2; zakona, 20.

Razveza

- zakonske vezi, 1141—1150.

Razvoj

- skladen razvoj človeške osebnosti pri vzgoji, 795.

Red

- sveti red je zakrament, 1008; stopnje in podelitev, 1009; daje sposobnost za vodstveno oblast, 129;
- obveznost zakonov za tujce, ki varujejo javni red, 13, § 2, št. 2.

Redovna hiša

- kaj je, 608; ustanovitev, 609, 610; privolitev krajevnega škofa za ustanovitev vsebuje še druge pravice, 611; namenitev hiše za delo apostolata, drugačno od prvotnega, 612; razpustitev hiše, 616; regularnih kanonikov in menihov je samopravna, 613; glej: **Samostani, klavzura**;
- noviciata, 647.

Redovníci

- imajo hojo za Kristusom za najvišje življenjsko pravilo, 662; gojitev duhovnosti, 663, 664; bivališče in skupno življenje, 665; raba sredstev družbenega obveščanja, 666; osebno premoženje in oporoka, 668; zadolžitev, 639; obleka, 669; službe in opravila zunaj svoje ustanove, 671; obveznosti klerikov, 672; apostolat vseh redovníkov je pričevanje, 673; podrejenost škofu, 678; prepoved bivanja v škofiji, 679; podelitev cerkvene službe v škofijah in odstranitev iz nje, 682; kaznovanje po krajevnem ordinariju, 1320; prestop v drugo ustanovo, 684, 685; izstop, 686—693; odslovitev, 694—702; izgon, 703.

Regije

- cerkvene pokrajine se lahko združijo v cerkvene regije, 433.

Rektor

- kdo je rektor cerkve, 556; imenovanje, 557; župnijska opravila, 558, 560; bogoslužna opravila, 559, 560; dovoljuje sveta opravila v svoji cerkvi, 561; dolžnosti, 562; odstranitev, 563; skrb za posebno knjigo sprejetih maš, 958, § 1; skrb za knjigo pobožnih ustanov in obveznosti, 1307, § 2;
- cerkvene ali katoliške univerze in izpoved vere, 833, št. 7.

Relikvije

- ravnanje z relikvijami, 1190; pod nepremičnim oltarjem, 1237, § 2.

Reskript

- kaj je, 59; kdo lahko zanj prosi, 60, 61; veljavnost, 62—64; glej: **Prevvara, prikrivanje**; dvom o veljavnosti, 67, § 3; veljavnost nasprotujočih si reskriptov, 67, §§ 1 in 2; zmote v reskriptu, 66; pristojnost ordinarija in njegovih vikarjev, 65; podaljšanje veljavnosti, 72; naloge izvršilca, 69, 70; uporaba reskripta v notranjem in zunanjem področju, 74; preklic, 73; glej: **Dovoljenje, privilegij, spregled, ugodnost**.

Revni

- verniki naj jih podpirajo, 222, § 2; revni in premoženje Cerkve, 1254, § 2; pomoč zakramentov revnim, 848; župnikova pozornost do revnih, 259, § 1;
- pomoč škofije revnejšim škofijam, 1274, § 3.

Rezidenca

- dolžnost rezidence, glej: **Škof, župnik, kaplan**; kazni za kršitev te dolžnosti, 1396.

Rimska kongregacija

- opravlja posle s papežovo oblastjo, 360.

Rimska kurija

- kako je sestavljena, 360; je zaobjeta v izrazu apostolski sedež, 361.

Rimska rota

- redno sodišče apostolskega sedeža za sprejemanje prizivov, 1443; njej pridržane sodbe, 1405, § 3; v čem sodi, 1444.

Rimski papež

- njegova služba v Cerkvi, 331; oblast, 332, § 1; kdo so njegovi sodelavci, 334; odpoved službi, 332, § 2; njegovo mesto v škofovskem zboru, 330;
- svobodno imenuje ali potrjuje škofe, 377, § 1; svoje odposlance, 362; nihče ga ne sodi, 1404; njemu pridržane sodne zadeve, 1405, § 1;
- ima izključno pravico presojati in podeliti spregled neizvršenega zakona, 1698, § 2; edini daje spregled celibata, 291.

Roki

- glej: **Zakoniti strogi roki**;
- podaljševanje sodniških rokov, 1465; zaradi prazničnega dneva se rok podaljša, 1467; kdaj jih določi sodnik, 1466.

Rožni venec

- v semeniščih, 246, § 3; pri redovnikih, 663, § 4.

Samostani

- ustanovitev nunskega samostana, 609; njegova razpustitev, 616, § 4; nunske samostane povezani z moško ustanovo, 614;
- samopravni se izročijo nadzorstvu in vizitaciji krajevnega škofa, 615, 628, § 2, št. 1; redni spovednik, 630, § 3; letni obračun o upravljanju, 637; strožja in papeška klavzura, 667, §§ 2 in 3.

Sedež

- papeškega odposlanca je izvzet iz oblasti krajevnega ordinarija, 366, št. 1;
- ob izpraznitvi rimskega sedeža veljajo posebni zakoni, 335;
- oviran škofovski sedež, 412; kdo tedaj vodi škofijo, 413; voditelj škofije ima dolžnost in oblast škofijskega upravitelja, 414;
- izpraznjen škofovski sedež, 416; ob premestitvi škofa, 418; določitev in služba škofijskega upravitelja, 419—430; glej: **Škofijski upravitelj**.

Semenišče

- kaj je malo semenišče, 234, § 1;
- veliko semenišče, 235, 237, § 1; medškofijsko, 237, § 2; je pravna oseba, 238, § 1; sprejem v semenišče, 241; hišna pravila, 243; je izvzeto iz župnijskega vodstva, 262; vzdrževanje z dajatvami, 264.

Seznam

- bremen iz pobožnih ustanov, 1307, § 1.

Sežiganje

- kdaj je dovoljeno sežgati truplo, 1176, § 3; kdaj se zato pogrebno opravilo odreče, 1184, § 1, št. 2.

Shranjevanje

- sv. Rešnjega telesa: v katerem prostoru, 934; kdaj z dovoljenjem, 934, § 2; dostop za češčenje vsak dan, 937; na potovanju, 935; v hiši redovne ustanove 936; glej: **Tabernakelj**.

Sila

- pravno dejanje iz sile velja za neizvršeno, 125, § 6; naredi po samem pravu prisego nično, 1200, § 2; je razlog za omilitev kazni, 1324, št. 5;
- za oklenitev katoliške vere ni dovoljena, 748, § 2; naredi sklenitev zakona neveljavno, 1103; pri prejemu ali odvračanju od svetega reda, 1026; naredi sprejem v noviciat neveljaven, 643, § 1, št. 3.

Simonija

- podelitev službe po simoniji je nična, 149, § 3; pri delitvi ali prejemanju zakramentov se kaznuje, 1380; odpoved cerkveni službi po simoniji je nična, 188.

Sinoda

- škofovskva sinoda, 342; njen namen, 343; naloge rimskega papeža, 344; zborovanja so splošna redna ali izredna in posebna, 345; kdo so člani, 346; zaključitev in prenehanje, 347; glavni tajnik in svet tajništva, 348;
- kaj je škofijska sinoda, 460; kdaj se izvede, 461; skliče in vodi jo krajenvi škof, 462; kdo so člani, 463; zakonodajalec na njej je škof, 466; ob izpraznitvi sedeža se prekine, 468, § 2; prekinitev in razpust, 468, § 1.

Sklad

- skupen sklad v škofiji za vzdrževanje klerikov in obveznosti do drugih oseb, 1274, § 3; uprava skupnega sklada iz različnih škofij, 1275.

Sklic

- površnost pri sklicu k volitvam, 166; duhovniški in pastoralni svet sklicuje škof, 500, § 1, 514, § 1.

Skrb

- pastoralna skrb za vesoljno in druge delne Cerkve, 257; ekonomska skrb zanje, 1274, § 3; celotna skrb za duše je povezana s cerkveno službo in duhovništvo, 150.

Skrbniki

- pred sodiščem nastopajo v imenu mladoletnih in tistih, ki ne morejo razumno ravnati, 1478; postavljeni od civilne oblasti, 1479; vročitev vabila, 1508, § 3; prenehanje njihove naloge, 1519.

Skrbnost

- družinskega gospodarja pri upravljanju cerkvenega premoženja, 1284; glej: **Pazljivost**.

Skrivno nagovarjanje

- nevarnost takega nagovarjanja, 1600, § 1, št. 2.

Skrutinij

- pred podelitevijo svetih redov, 1051, 1052.

Skupina

- oseb in njena privolitev ali mnenje, 127; skupina oseb in volitve, 166; župnikov za preiskave v postopkih za odstranitev župnikov, 1742, 1745, št. 2, 1750.

Skupnost

- vernikov, ki je po pravu enaka krajevni škofiji, 368, 381, § 2;
- krajevna skupnost redovnikov s predstojnikom in ekonomom, 636, § 1;
- trajna skupnost med moškim in žensko v zakonu, 1096, § 1;
- nekatoliška skupnost in katoliški zakramenti, 844, §§ 4 in 5;
- oseb in stvari v Cerkvi je pravna oseba, 115; potrebuje potrjen statut, 117; glej: **Oseba** pravna; to skupnost opredeljuje statut, 94;
- skupnost primerov in poveritev oblasti, 137, § 1.

Skupno življenje

- je dolžnost zakoncev, 1135, 1151; ogrožanje in težave, 1153; pravica razdreti to skupno življenje v primeru prešuštva, 1152; če se nadaljuje, je mogoča ozdravitev v korenini, 1161, § 3.

Slučaj

- nepredviden slučaj oprosti kazni, 1323, št. 3.

Služabniki

- posvečeni služabniki so kleriki, 207, § 1; dolžnost in izključna pravica Cerkve pri njihovi vzgoji; 232; kraj in trajanje vzgoje za duhovništvo, 235; za stalni diakonat, 236; glej: **Bogoslovci**, **hiša**, **semenišče**;
- dolžnosti in pravice: spoštovanje in pokorščina papežu in ordinariju, 273; odnos do službe, 274; medsebojna bratska povezanost in podpora laikom, 275; prizadevanje za svetost, 276; dolžnost zdržnosti v celibatu, 277, § 1; pravica zdrževanja in neprimerna zdrženja, 278; študij in izobraževanje, 279; skupno življenje, 280; plačilo in socialno varstvo; 281; skromno življenje, 282; rezidenco in počitnice, 283; obleka, 284; nečastna in kleriškemu stanu tuja dejavnost, 285, 286; delo za mir, odnos do politike in sindikatov ter pospeševanje skupne blaginje, 287; vojaška služba je manj ustrezna in razne ugodnosti glede civilnih služb, 289;
- izguba kleriškega stanu, 290—293;
- služabniki in obhajanje zakramentov, 840; komu jih morejo odreči, 843; komu jih delijo dopustno, 844; prejem zakramentov od nekatoliških služabnikov, 844, § 2; v smrtni nevarnosti ali drugi potrebi jih dopustno delijo nekotoličanom, 844, § 4; zvesto ravnanje pri obhajaju zakramentov, 846; darovi za delitev zakramentov, 848; glej: naslove posameznih zakramentov;
- kazni za tistega, ki poskuša opraviti evharistično daritev ali sprejeti zakramentalno spoved pa ni duhovnik, 1378, § 2; ki hlini podeljevanje zakramenta, 1379; ki simonistično deli zakramente, 1380; glej: **Simonija**;

Služba

- učiteljska služba Cerkve, 747; posvečevalna služba Cerkve, 834; kako jo opravljajo škofje, duhovniki, diakoni in drugi verniki, 835; druge

oblike posvečevalne službe, 839; vodstvena služba Cerkve je služenje škofov v vodstvu, 375, § 2; bravca, razlagavca, pevca kot opravilo laikov, 230, § 2.

Službe

- cerkvena služba je katerakoli trajna naloga v duhovni namen, 145, § 1; veljavna podelitev, 146, 147; oblast podeljevati jo, 148; sposobnost za prejem in veljavnost podelitve službe, 149, 150, 153, 154; nezdružljive službe, 152; obljuba službe nima pravnega učinka, 153, § 3; podelitev v primeru nemarnosti ali ovire, 155;
- izguba službe, 184—186; odpoved, 187—189; glej: **Odpoved**; premestitev, 190, 191; glej: **Premestitev**: odstranitev po samem pravu ali z odločbo, 192, 194, 195; razlogi, 193; glej: **Odstranitev**; odvzem, 196; vzdrževanje iz službe odstranjenega, 195;
- kazni za prisvojitev ali zadrževanje službe, 1381; glej: **Prisvojitev**; v drugih primerih, 1384.

Smrt

- razglasitev smrti sozakonca, 1707; glej: **Nevarnost** smrtna.

Socialno varstvo

- posebno, škofjsko in tudi po civilnem pravu priznano, je ustanova za klerike, 1274, §§ 2, 4 in 5;
- klerikov, glej: **Služabniki**, dolžnosti in pravice;
- laikov v posebni službi Cerkve, glej: **Laiki**.

Sodba

- zoper papežovo sodbo ni ne priziva ne pritožbe, 333, § 3;
- končna in vmesna sodba, 1607; moralna gotovost o odločitvi v sodbi, 1608, § 1; izdelava izreka sodbe in sodba pri sodnem zboru, 1609; vloga ponensa, 1610, § 2; sodnik posameznik sam izdela sodbo, 1610, § 1; izdati sodbo v enem mesecu od odločitve zadeve, 1610, § 3; vsebina sodbe, 1611; sestava besedila sodbe, 1612; glej: **Izvršitev sodbe, ničnostna pritožba**;
- mora navesti načine za izpodbijanje sodbe, 1614; glej: **Priziv**.

Sodišče

- določbe za cerkvena sodišča, 1402;
- rimskega papeža, 1442—1445, 1417; apostolskega sedeža imata lastne določbe, 1402; rimska rota, 1443, 1444; apostolska signatura, 1445;
- prve stopnje, 1419—1437; v škofiji, 1419, § 1; pri pravicah oziroma premoženju pravne osebe, ki jo zastopa škof, je to prizivno sodišče, 1419, § 2; medškofijsko sodišče, 1423; glej: **Sodnik**;
- druge stopnje, 1438—1441; kam se vloži priziv, 1438; kdaj ga ustanovi škofovska konferenca, 1439; postopek, 1441; kdaj rimska rota, 1444, št. 1;
- kje se koga toži, 1408; v primeru sporne stvari, 1410; zaradi sklenjene pogodbe, 1411; za izvršeno kaznivo dejanje, 1412; zaradi uprave dediščine, pobožnih volil, 1413;
- v med seboj povezanih sporih, 1414; glede na prehitevanje med sodišči, 1415; v sporih glede pristojnosti, 1416;
- vsako sodišče ima pravico do pomoči drugih sodišč, 1418;
- kaj sodi sodni zbor, 1425; način postopka in predsednik, 1426;
- skrb sodišča za poravnavo, 1446; sankcije za prekoračitev ali zanemarjenje službe sodišča, 1457;
- sedež sodišča je obvezen, 1468;

- v ničnostnih zakonskih pravdah, 1673; v pravdah za razglasitev ničnosti svetega reda, 1709, § 1; v pravdah o ločitvi zakoncev, 1692, § 2;
- pri sodnem kazenskem postopku, 1721;
- upravno sodišče, 1400, § 2.

Sodnik

- zaradi prvenstva je rimskega papeža vrhovni sodnik, 1417;
- pristojen sodnik, 1408—1416; absolutno nepristojen, 1406, § 2, 1440; relativno pristojen, 1407, § 2; glej: **Ugovor, nepristojnost**;
- prve stopnje v škofiji je škof, 1419, § 1; glej: **Vikar** sodnik; prizadevanje za poravnavo, 1446; v isti zadevi ne more nastopiti na sodišču druge stopnje, 1447; kdaj naj ne sprejme sojenja, 1448; odklonitev sodnika, 1449—1451; kazni za kršitve sodnika, 1457; odstranitev, 1422; glej: **Vrstni red**;
- postavitev in lastnosti škofijskega sodnika, 1421, 1422;
- sodnik posameznik, 1424; če ni mogoče sestaviti sodnega zборa na sodišču prve stopnje, 1425, § 4;
- sodnik zasliševalec, 1428; ponens ali sodnik poročevalec, 1429;
- laik v sodnem zboru, 1421, § 2;
- prve stopnje, 1419; v sporu med redovniki, 1427;
- druge stopnje, 1438—1441;
- sum o sodnikovi pristranosti, ki je izrekel sodbo, izpodbijano z ničnostno pritožbo, 1624;
- državni sodnik presoja pravde o zgolj državljanjskih učinkih zakona, 1672.

Sodni pomočniki

- glej: **Uslužbenei**.

Sodni red

- službe sodnikov in sodnih uslužbencev, 1446—1457.

Sodniški izreki

- kaj so, 1607—1618; glej: **Odločbe, sodba**.

Sodno priznanje

- kaj je, 1535; učinki, 1536; kdaj je brez vsake moči, 1538; vrednost izvensodnega priznanja, 1537; obtoženec ni dolžan priznati kaznivo dejanje, 1728, § 2.

Sodstvo

- glej: **Postopek**.

Sojenje

- glej: **Postopek**.

Sokrivec

- glej: **Soudeleženec**.

Somaševanje

- svoboda glede somaševanja, 902; kdor drugo mašo somašuje, ne sme sprejeti daru za mašo, 951, § 2; je prepovedano z duhovniki ali služabniki Cerkve, ki niso v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo, 908.

Sorodniki

- upravitelja cerkvenega premoženja in prodaja, zakup ali najem, 1298;
- sodnik naj ne prevzame sojenja v njihovih zadevah, 1448, § 1; enako tudi ne pravdnik ali drugi, 1448, § 2;
- škof jim ne more izročiti službe generalnega ali škofovega vikarja, 478, § 2.

Sorodstvo

- krvno sorodstvo in štetje po črtah in kolenih, 108;
- kdaj je razdiralni zadržek za sklenitev zakona, 1091;
- zakonito sorodstvo iz posvojitve kot razdiralni zadržek za sklenitev zakona, 1094; glej: **Posvojitev**;
- glej: **Svaštvo, zadržki**.

Soudeleženec

- odveza soudeleženca v grehu zoper šesto božjo zapoved, 977; kazni, 1378;
- pri kaznivem dejanju in kazni, 1329.

Spisi

- škofijske kurije in njihova veljavnost, 474;
- sodni spisi in njihova oprema, 1472; v primeru priziva je treba overovljene poslati višjemu sodišču, 1474, § 1; prevod spisov, 1474, § 2; notarji ne smejo izročiti prepisa brez sodnikovega naročila, 1475, § 2;
- kdaj se preiskovalni spisi hranijo v tajnem arhivu kurije, 1719;
- spis z navedbo pravice udeležbe tretjega v pravdi, 1596.

Splav

- učinkovit splav je iregularnost za prejem svetih redov, 1041, št. 4; kazni za učinkovito oskrbo splava, 1398.

Spol

- določbe o redovnih ustanovah veljajo enako za oba spola, 606;
- vednost o nekakšnem spolnem sodelovanju v zakonu omogoči privolitev v zakon, 1096, § 1.

Sporne točke

- pri ugotovitvi pravdnega spora, 1513, § 2; pri izpodbijanju veljavnosti zakona, 1677, § 3.

Sporne zadeve

- 1401, 1415, 1417, 1419; za katere je potreben pravnik ali branilec vezi, 1430, 1432; ki so pridržane ali poverjene sodnemu zboru ali sodniku posamezniku kleriku, 1425, § 4; naj se čimprej zaključijo, 1453; kdaj je treba varovati uradno tajnost, 1455; naj se obravnavajo po vrstnem redu, 1458; katerih naj sodnik ne sprejme, 1448, § 1; glej: **Pravda**; pridržane rimske roti, 1405, § 3.

Sporočilo

- o prenestitvi škofa in posledice, 418;
- o objavi sodbe ali prejšnje odločitve in roki za priziv, 1646, § 2; verjetno sporočilo o kaznivem dejanju in ordinarij, 1717.

Sposobnost

- zakoni, ki odrekajo sposobnost, 10; v dvomu o pravu ne vežejo, 14; glej: **Nesposobni**;
- osebe za veljavnost pravnega dejanja, 124, § 1; za izvrševanje vodstvene oblasti, 129, § 1; za privolitev v zakon, 1057, § 1; za sklenitev zakona, 1095; za izpodbijanje veljavnosti zakona, 1674;
- za glasovanje ni sposoben na volitvah, 171;
- posebna osebna sposobnost za izvršitev upravnega akta, 43, 44; poveritev izvršne poverjene oblasti naprej, 132, § 2;
- za povzdignitev v cerkveno službo, 149; za škofovstvo, 378; za župnika, 521; za sprejem v noviciat, 643, 645, § 3; za začasne in večne zaobljube, 656, 657; za prejem svetih redov, 1026, 1031; za spovedovanje, 970;

- glede premoženja imajo vesoljna Cerkev, delne Cerkve in pravne osebe, 1255; redovne ustanove, 634; družbe apostolskega življenja, 741;
- za prejem odpustkov, 996;
- glej tudi: **Zmožnost**.

Spoved

- vsaj enkrat na leto, 989; česa se je treba spovedati, 988; koga veže spovedna molčečnost, 983; uporaba pri spovedi dobljene vednosti, 984; učitelj novicev in ravnatelj semenišča naj ne spovedujeta gojencev, 985; mogoča je po prevajalcu, 990; prvo sv. obhajilo po zakramentalni spovedi, 914; obhajilo in maševanje v velikem grehu, 916; dolžnost spovedovati, 986; prostor spovedovanja, 964.

Spovedanec

- potrebna pripravljenost, 987; katerih grehov se mora spovedati, 988; dolžnost spovedi vsaj enkrat na leto, 989; lahko se spove tudi spovedniku drugega obreda, 991.

Spovedna molčečnost

- koga veže, 983; kazni za kršitev, 1388.

Spovednica

- kakšna naj bo in spoved izven nje iz upravičenega razloga, 964.

Spovednik

- potrebuje pravico za odvezovanje od grehov, 966; kdo to pravico podeli, 972; kdaj soudeleženec neveljavno odveže, 977; je sodnik in zdravnik, 978, § 1; naj se vestno ravna po nauku cerkvenega učiteljstva, 978, § 2; razsodnost in nevsiljivost pri vpraševanju, 979; kdaj v dvomu glede spovedančeve pripravljenosti podeli odvezo, 980; mora spovedancu načožiti zdravilno in primerno pokoro, 981; pogoji za odvezo krive ovadbe zaradi zapeljevanja, 982; spovedna molčečnost, 983; prepovedano uporabljati vednost, dobljeno pri spovedi, 984; nezmožen za pričevanje na sodišču, 1550, § 2, št. 2; svoboda v izbiri spovednika, 991;
- ima v smrtni nevarnosti oblast spregledati tajne zakonske zadržke, 1079, § 3;
- oblast odpustiti vnaprej izrečene cenzure, 1357;
- kazni za neposredno ali posredno kršitev spovedne molčečnosti, 1388, § 1; kazni za zapeljevanje v greh, 1387;
- redni in drugi izredni spovedniki v semenišču, 240;
- redni spovedniki v nunske samostaneh, 630, § 3.

Spraševanje

- skrbno spraševanje vesti pred spovedjo, 988.

Spregled

- kdo da spregled cerkvenega zakona, 85; od katerih zakonov spregled ni mogoč, 86; razlog za spregled in njegova veljavnost ali dopustnost, 90; spregled se razlagata ozko, 92; trajanje spregleda, 93;
- splošen spregled iregularnosti in zadržkov za prejem svetih redov, 1049;
- kdo daje spregled zadržkov, 1078; v preteči smrtni nevarnosti, 1079; v posebnih okoliščinah, 1080; pridržani apostolskemu sedežu, 1047;
- iregularnosti, 1047, § 4; v zelo nujnih tajnih primerih, 1048;
- kanonične oblike poroke, 1121, § 3, 1127;
- celibata podeljuje samo papež, 291;
- zasebnih zaobljub, 1196; redovnih zaobljub ob izstopu, 692; konstitucij, 595, § 2; starosti za ordinacijo, 1031, § 4.
- obveznosti praznovanja praznika ali spokornega dneva, 1245.

Sprejem

- drugje odslovljenih v veliko semenišče, 241, § 3;
- v ustanove posvečenega življenja, 597; v noviciat, 641; potrebne lastnosti, 642; neveljavno sprejeti, 643; pogoji za sprejem svetnih klerikov, 644; kaj je potreben za sprejem, 645;
- pripravniki za prejem diakonata in prezbiterata, 1034;
- izvolitve sodelitvijo cerkvene službe, 147; sprejem izvolitve, 177, §§ 1 in 2;
- odpovedi in njena učinkovitost, 189, § 3.

Spremenitev

- zasebne zaobljube, 1197; prisege, 1202, št. 4, 1203; obveznosti praznovanja praznika ali spokornega dneva, 1245.

Spričevalo

- ob sprejemu v noviciat, 645;
- pri ocenjevanju pričevanj na sodišču, 1572.

Sredstva

- družbenega obveščanja pri oznanjevanju evangelija, 747, § 1; kot pastoralna sredstva, 822; pri katoliškem verskem pouku, 804; pravica in dolžnost škofov bedeti nad njimi, 823;
- naj škofje prispevajo sredstva za potrebe apostolskega sedeža, 1271.

Stan

- kleriški stan je manj ustrezan za vojaško službo, 289, § 1; izguba kleriškega stanu, glej: **Izguba**;
- posvečenega življenja ni del hierarhične zgradbe Cerkve, 207, § 2; po svoji naravi ni ne kleriški ne laiški, 588, § 1; vsi ga morajo podpirati in pospeševati, 574, § 1;
- zakrament utrjuje dostenjanstvo zakonskega stanu, 1134;
- pravica vernikov do proste izbire stanu, 219.

Starost

- polnoletnost in mladoletnost, 97; za izbiro Cerkve drugega obreda, 111, § 2; sedem let za podrejenost cerkvenim zakonom, 11;
- pri imenovanju za škofa, 378, § 1, št. 3 in 4; za škofijskega upravitelja, 425, § 1; za generalnega in škofovega vikarja, 478, § 1; za sodnega vikarja in sodnike, 1420, § 4;
- za odpoved službi kurialnega kardinala, 354; škofa, 401, 411; župnika, 538, § 3;
- za prejem birme, 891; za sklenitev zakona, 1072, 1083, § 1; za prejem obhajila, 913; za spoved, 989; za bolniško maziljenje, 1005; za prejem diakonata in prezbiterata, 1031;
- za noviciat, 643, § 1, št. 1; za veljavnost začasnih zaobljub, 656, št. 1;
- za krstnega in birmanskega botra, 874, § 1, št. 2;
- za pričevanje pri sodniku, 1550, § 1;
- za podrejenost kaznim, 1323, št. 2;
- za sklenitev zakona kot razdiralni zadržek, 1083.

Starši

- imajo težko dolžnost in pravico vzgajati otroke, 226, § 2, 793, 1136; vzgajajo v veri in praktičnem krščanskem življenju, 774, § 2; njihova skrb za krst otrok, 867; za birmo, 890; za spoved in obhajilo, 914;
- morajo sodelovati z učitelji, 796, § 2;
- imajo pravico do pomoči svetne družbe pri katoliški vzgoji, 793, § 2;
- so svobodni pri izbiri šole, 797, 798;

- ne morejo biti botri svojih otrok pri krstu in birmi, 874, § 1, št. 5, 893;
- lahko nasprotujejo poroki mladoletnika ali zanjo ne vedo, 1071, § 1, št. 6;
- nastopajo pred sodiščem v imenu mladoletnih otrok, 1478, § 1;
- morajo ob postu in zdržku otroke poučiti o pravem pomenu spokornosti, 1252.

Statut

- to so odredbe pravnih oseb, koga vežejo, 94, §§ 1—2; je potreben za pridobitev pravne osebnosti, 117; osebne prelature, 296, 297; škofovski konference, 451; duhovniškega sveta, 496; stolnega ali kolegiatnega kapitla, 505, 506; pastoralnega sveta, 513, § 1; katoliške univerze, 810, § 1; cerkvene univerze in fakultete, 816, § 2.

Stolni kapitelj

- glej: **Kapitelj**.

Storilec

- oproščen obtožbe ali nekaznovan, 1348; v primeru spremenitve zakona je treba uporabiti zanj ugodnejši zakon, 1313; povratnik in prej odložena kazen, 1344, št. 3; kazen ga veže povsod, 1351; kazen preneha v nevarnosti smrti ali velikega pohujšanja in sramote, 1352; glej: **Odložitev kazni**.

Strahovanje

- kazen za tistega, ki strahuje druge, 1375.

Stranka v postopku

- ki ne pride pred sodišče, 1592—1595; glej: **Odsotnost**;
- izjave stranke, 1530—1538; glej: **Sodno priznanje**;
- pravica do priziva zoper sodbo, 1628;
- odkloni priti in odgovarjati pred sodnikom, 1528; smrt, spremembu stanu ali izguba službe, 1518; ko dejansko pride sama zaradi pravde, 1507, § 3; vprašanja in odgovori stranke, 1513; neokrnjena pravica do pritožbe zoper zavrnitev tožbenega spisa, 1505, § 4; ali do odločbe po vložitvi tožbe, 1506.

Strast

- olajševalna okoliščina pri odmeri kazni, 1324, § 1, št. 3, 1325.

Sufragan

- glej: **Metropolit**, **škof** podrejeni.

Suspenz

- je cenzura, ki zadene samo klerika, 1333; obseg, 1334, § 1; vnaprej izrečeni neomejeni suspenz more določiti le zakon, 1334, § 2.

Svaki

- škofovi svaki ne smejo biti v škofijskem gospodarskem svetu, 492, § 3;
- svaki upravitelja cerkvenega premoženja in prodaja, najem ali zakup tega premoženja, 1298;
- sodnikovi svaki in sojenje v njihovih zadevah, 1448.

Svaštvo

- izvira iz veljavnega zakona, 109; v ravni črti v kateremkoli kolenu naредi zakon neveljaven, 1092; kdaj in komu zabranjuje udeležbo pri sodni obravnnavi, 1448.

Svet

- škofov svet iz generalnih in škofovih vikarjev, 473, § 4;
- duhovniški svet, 495—502;

- škofijski pastoralni svet, 511—514;
- župnijski pastoralni svet, 536;
- škofijski gospodarski svet, 492—494; župnijski gospodarski svet, 537; mora ga imeti vsaka pravna oseba, 1280;
- svet redovnih predstojnikov, 627;
- svet ali stalna služba v škofiji za pravšno reševanje upravnih sporov, 1733, §§ 2 in 3;
- za javne zadeve Cerkve pri rimski kuriji, 360;
- stalni svet škofov pri škofovski konferenci, 457;
- misjonarjev v vikarijih in prefekturah, 495, § 2; opravlja naloge zabora svetovalcev, 502, § 4.

Sveti reči

- ki so določene za bogoslužje, 1171; načini pridobivanja le-teh v zasebni lasti, 1269.

Sveti časi

- določanje praznikov in spokornih dnevov je pravica vrhovne oblasti in krajevnih škofov, 1244; pravica škofovske konference, 1246, § 2; glej: **Dnevi**; pravica župnika in redovnega predstojnika pri dajanjem spregledov, 1245; glej: **Predstojniki, spregled, župnik**.

Sveti kraji

- kateri so, 1205; oblast nad njimi, 1213; glej: **Posvetitev, blagoslov**; način uporabe, 1210; oskrnitev, 1211.

Sveti sedež

- glej: **Apostolski sedež**.

Svetni

- svetni kler sestavlja osebne prelature, 294.

Svetoskrunstvo

- svetih podob kruha in vina in kazni za to, 1367.

Svoboda

- pri volitvah za veljavnost, 170; pri glasovanju za veljavnost glasu, 172, § 1, št. 1; pri prizegi, 1200, § 1;
- kaznivo dejanje proti človeški svobodi, 1397; glej: **Hud strah, sila**.

Škof

- je naslednik apostolov, 375; imenuje ali potrdi ga papež, 377, § 1; posvetitev, 379; izpoved vere, 380; seznam duhovnikov, primernih za škofovstvo, 377, § 2; primernost za škofovstvo, 378; pomagajo papežu, 334; verodostojni učitelj in razlagalec vere, 753; posvečuje krizmo, 880, § 2; redni birmovalec, 882;
- krajevni in naslovni, 376;
- podrejeni škof: dolžnost metropolita v primeru njegove nezakonite odsotnosti, 395, § 4; dolžnost metropolita, kadar je škofu, ali škofa, kadar je metropolitu prepovedano opravljati službo, 415;
- pomožni škof, 403, §§ 1—2; prevzem službe, 404, § 2; dolžnosti in pravice, 405; naj se postavi za generalnega ali škofovega vikarja, 406, §§ 1—2; razidenca in dopust, 410; odpoved službe, 411; kadar je izpraznen ali oviran škofovski sedež, 409, § 1, 413, § 1;
- pomožnik, 403; prevzem službe, 404, § 1; dolžnosti in pravice, 405; naj se postavi za generalnega ali škofovega vikarja, 406, § 1; rezidenca in dopust, 410; odpoved, 411; kadar je izpraznjen ali oviran škofovski sedež, 409, § 1, 413, § 1;

- krajevni škof, 134, § 3; oblast, 381, § 1; izenačeni s krajevnim škofom, 381, § 2; povzdignitev v škofovstvo in prevzem službe, 382; pastoralna skrb za vse v škofiji, 383; posebna skrb za duhovnike, 384; pospešuje poklice, 385; pogosto pridiga, 386; zgledno življenje, 387; pospeševanje svetosti vernikov z obhajanjem zakramentov, 387; skrb za cerkveno disciplino, 392; goji različne oblike apostolata, 394; dolžnost rezidence, 395; vizitacija škofije vsakih pet let, 396; obisk papeža in grobov apostolov, 400, §§ 1 in 2; odpoved zaradi starosti ali drugače, 401, § 1; upokojeni škof in njegovo vzdrževanje, 402; posvetovanje s pomožnimi škofi, 407, 473, § 4; je edini zakonodajalec na škofijski sinodi, 466;
- glavne naloge, ki jih predvideva pravo: podaljšanje veljavnosti ugasilih reskriptov apostolskega sedeža, 72; spregled splošnih in območnih disciplinskih zakonov, izdanih od najvišje oblasti, vendar ne procesnih in kazenskih zakonov in tistih, ki so posebej pridržani apostolskemu sedežu, 87; imenovanje varuha, 98, § 2; prosta podelitev službe, 157; poučevanje ljudstva in pospeševanje duhovnih poklicev, tudi med starejšimi, 233; poskrbeti za ustanovitev malega semenišča, 234, § 1; potrditev hišnih pravil v semenišču, 243; odločitve glede semeniškega vodstva, upravljanja, sprejema gojencev itd., 259; vzdrževanje bogoslovcev in profesorjev, 263; določitev obveznih dajatev za semenišče, 264; natančnejše določbe glede celibata, 277, § 3; previdnost pri inkardinacijah in pogojih, 269; ne odreči dovoljenja klerikom, ki želijo za dolochen čas iti v območja kjer je pomanjkanje klerikov, 271; ustanavlja škofijska javna združenja vernikov s pismeno privolitvijo, 312; predлага apostolskemu sedežu tri kandidate za naslednika ali za pomožnega škofa, 377, §§ 1 in 4; sklice škofijsko sinodo in ji predseduje, 462; pošle besedilo sinodalnih izjav in odlokov metropolitu in škofovski konferenci, 467; more ustanoviti škofov svet, 473, § 4; skrbi za shranitev spisov in ureditev arhivov, 491; sklicuje in razpusti duhovniški svet, 500, 501, § 3; sklepa z redovniki dogovore o izročitvi župnij, 520, § 2; poskrbi za župnijo v župnikovi odsotnosti, 533, § 3; za ustanovitev župnijskega pastoralnega in gospodarskega sveta, 536, 537; imenuje dekana, 553, § 2; rektora cerkve, 557; z odklokom ustanavlja ustanove posvečenega življenja, 579; jim daje spregled konstitucij, 595, § 2; pospešuje, vodi in uskljuje pobude in delo v misijonih, 790; da privolitev za ustanovitev redovne šole, 801; skrbi za ustanovitev šol za vzgojo v krščanskem duhu, 802; ureja verski pouk v šolah in sredstvih družbenega obveščanja in bedi nad njim, 804; ima pravico nadzirati katoliške šole, 806; ima dolžnost in pravico nadzorovati katoliške univerze, 810, § 2; ureja sveto bogoslužje in izdaja določbe, 838, §§ 1—4; izda določbe za delitev zakramentov nekatoličanom, 844, §§ 4 in 5; skrbi za delitev birmi in sam birmuje, 885, § 1, 886; daje določbe glede procesij, 944; dovoli uporabo cerkve za svetno rabo, 1222; predpiše v posameznem primeru izredne praznike in spokorne dneve, 1244, § 2; opozarja vernike na njihove darove v korist Cerkvi in to zahteva, 1261, § 2; uprava premoženja v škofiji, 1277; odčujitev premoženja, 1292; zmanjšanje mašnih obveznosti, 1308, §§ 2 in 3; skrb za enotnost kazenskih zakonov v isti državi, 1316; za izvrševanje sodne oblasti, 1419; mora postaviti sodnega vikarja, 1420, § 1; mora presoditi nevarnosti za javni blagor, 1431, § 1; pove mnenje o dopustitvi varuhov in skrbnikov pri sodišču, 1479; pristojnost v postopku za spregled trdnega zakona, 1699;
- škofova vloga v postopku za odstranitev župnika, 1740 sl; pri premetitvi župnikov, 1748—1752.

Škofija

- je del božjega ljudstva, 369; naj ima po večini določeno ozemlje, 372; razdeli se v župnije, 374; v vseh pravnih zadevah jo zastopa škof, 393; mora vzdrževati upokojenega škofa, 402, § 2; vodi jo krajevni škof, 381; vodstvo škofije v primeru oviranega ali izpraznjenega sedeža, 413, 419; bogatejše škofije naj pomagajo revnejšim, 1274, § 3.

Škofijska kurija

- njena sestava in delo, 469; imenovanje osebja, 470; obljuba ob pre-vzemenu službe, 471; predpisi za sodstvo in upravo, 472; moderator kurije, 473, §§ 2 in 3;
- glej: *Svet škofov, spisi škofijske kurije.*

Škofijski upravitelj

- ob izpraznjenem sedežu, 421; naj bo le eden in ne hkrati ekonom, 423; izvolitev, 424; lastnosti, 425; oblast, 426, 427, §§ 1 in 2; dolžnosti, 427, § 1, 428, 429; prenehanje, odstranitev in odpoved, 430; pooblastila glede umestitve, potrditev in imenovanja župnikov, 525; more dovoliti inkardinacije, ekskardinacije in prehod v drugo delno Cerkev šele po enem letu, 272.

Škofovská konferenca

- kaj je, 447; statut, 451; sestava, 448; odloki in pristojnost, 455; plenarna zasedanja, 453; odločajoč in posvetovalen glas, 454;
- stalni svet škofovské konference, 457; glavno tajništvo, 458;
- sklice plenarni cerkveni zbor, izbere kraj, predsednika, določi dnevni red in vprašanja za razpravljanje, 441, št. 1—4;
- dolžnosti: določiti starost in sposobnosti kandidatov za stalne službe bravca in mašnega pomočnika, 230, § 1; določiti uredbo o duhovniški vzgoji, 242; povedati svoje mnenje glede ustanovitve osebne prelature, 294; ustanoviti delne Cerkve drugega obreda, 372, § 2;
- pravice: razpustiti javna združenja vernikov, 320, § 2; vsaka tri leta sestaviti seznam kandidatov za škofovstvo, 377, § 2; poskrbeti za vzdrževanje škofa, ki se je odpovedal službi, 402, § 2; predlagati ureditev cerkvenih regij, 433, § 1; določiti prenos nalog zbora svetovalcev na stolni kapitelj, 502, § 3; dati navodila glede župnijskih knjig, 535, § 1; dovoliti pridiganje laikom, 766; dajati predpise za posredovanje krščanskega nauka po radiju in televiziji, 772, § 2, 831, § 2; skrbeti za izdajo katekizmov, 775, § 2; ustanoviti katehetsko službo, 775, § 3; izdati pravila glede katehumenata, 788, § 3; podpirati sprejem študentov in delavcev iz misijonskih dežel, 792; izdajati splošne določbe za katoliški verski pouk in vzgojo v šolah, 804, § 1; poskrbeti za ustanovitev katoliških univerz in fakultet, 809; le-te nadzorovati, 810, § 2; ustanoviti visokošolske ustanove za verske znanosti, 821; dajati dovoljenje za ekumenske izdaje svetega pisma, 825, § 2; sestaviti seznam cenzorjev za ocenjevanje knjig, 830, § 1; skrbeti za prevode bogoslužnih knjig, 838, § 3; izdajati splošne določbe glede prejemanja in delitve zakramentov pri nekatoličanih, 844, § 5; izdati določbe glede spovednice, 964, § 2; določiti višjo starost za prejem prezbiterata in stalnega diakonata, 1031, § 3; urediti določbe glede zaroke, 1062, § 1; glede oklicev zaročencev, 1067; določiti višjo starost za dopustno sklenitev zakona, 1083, § 2; priporočiti pooblastitev laikov za prisostovanje poroki, 1112, § 1; izoblikovati svoj poročni obred, 1120; določiti način izjave in obljube v mešanih zakonih, 1126; odpraviti ali prenesti na nedeljo ne-

katere zapovedane praznike, 1246, § 2; izdati predpise glede zdržka in posta, 1251, 1253;

- mora določiti duhovno oblikovanje za stalne diakone in obveznosti glede molitvenega bogoslužja, 236, 276, § 2, št. 3;
- lahko izda določbe glede pobiranja miloščine, 1265, § 2; določi, kateri so posli izredne uprave, 1277; izdaja določbe o dajanju cerkvenega premoženja v najem ali zakup, 1297; predpiše najvišjo in najnižjo vsoto za odtujitev premoženja, 1292;
- dovoli privzem sodnikov laikov v sodni zbor, 1421, § 2; poveritev zadeve sodniku posamezniku na sodišču prve stopnje, 1425, § 4; ustanavlja sodišča druge stopnje, 1439; more določiti ustanovitev službe ali sveta za pravšno reševanje upravnih sporov v škofiji, 1733, §§ 2 in 3; izda zakon, ki ureja poravnavo, pogodbo o razsodišču in postopek razsodnikov, 1714.

Škofovstvo

- kdo je zanj primeren, 378, § 1; dokončna sodba o primernosti za posvetitev priпадa apostolskemu sedežu, 378, § 2; dolžnost tistega, ki je povzdignjen v škofovstvo, 379, 380;
- redovniki, povišani v škofovstvo, 705—707.

Škofov svet

- glej: *Svet škofov.*

Sola

- kaj je katoliška šola, 803, § 1; pravica Cerkve in dolžnost vernikov ustanavljanju in voditi šole, 800; škof ima pravico nadzirati katoliške šole, 806; svoboda staršev pri izbiri šole itd., glej: *Starši*;
- vzgoja in katoliški verski pouk v katerihkoli šolah: pristojnost škofovské konference, krajevnega škofa in ordinarija glede nadzora in učiteljev, 804; glej: *Fakulteta cerkvena, ustanove visokošolske, univerze.*

Štetje

- časa, 200—203.

Steveci

- glasov na volitvah, 173.

Študenti

- pastoralna skrb krajevnega škofa za študente, 813.

Študij

- filozofski in teološki študij v semenišču, 250—252.

Tabernakelj

- naj bo en sam, nepremičen in zaprt, 938, §§ 1 in 2.

Tajnik

- kdo so tajniki škofijske kurije, 482, § 3.

Tajništvo

- državno ali papeško tajništvo, 360;
- glavno tajništvo škofovské sinode in svet tajništva, 348, § 1;
- glavno tajništvo škofovské konference, 458.

Tajnost

- morajo varovati uslužbenci kurije, 471, št. 2; ordinarij, poročitelj, priči in sklenitelja tajnega zakona, 1131, § 2;
- je treba varovati v kazenskem postopku, 1455;
- spovedi, glej: *Spovedna molčecnost*; pri spovedi obveznost spovednika, prevajalca in drugih, 983; kazni za kršitev, 1388.

Teden

— kako se šteje, 202, § 1.

Telesa

— izvršna in posvetovalna telesa redovnih kapitljev, 633.

Tolmač

— pri obravnavi na sodišču, 1471.

Tožba

— varuje pravico, 1491; kako ugasne, 1492; zastaranje stvarnih tožb, ki pripadajo svetemu sedežu, 1270; zastaranje kazenske tožbe, 1362; možnih je več tožb hkrati, 1493;
 — nasprotna tožba, 1494; čas za veljavno vložitev le-te, 1463;
 — posestna tožba, 1500; začasna uprava stvari, 1496, 1498; prepoved izvrševanja pravic, 1498;
 — stvarna tožba, 1655, § 1;
 — osebna tožba, 1655, § 2;
 — tožba za poravnavo škode, 1729;
 — tožba v ničnostni pritožbi, 1621;
 — ničnostna tožba glede zakona po smrti zakoncev, 1675; glej: **Zakon izpodbijanje**;
 — zoper veljavnost podelitve svetega reda, kdo ima pravico, 1708.

Tožbeni spis

— kaj je, 1502; vsebina, 1504; sprejem ali zavrnitev s strani sodnika, 1505; kdaj se avtomatično sprejme, 1506;
 — mora biti priložen vabilu stranke, 1508, § 2;
 — za ustni sporni postopek, 1658;
 — z navedbo pravice do udeležbe tretjega v pravdi, 1596;
 — v pravdi za razglasitev ničnosti svetega reda, 1709.

Tožnik

— kdo more biti, 1476; mora biti osebno navzoč, 1477; je odvisen od podvodnosti tožene stranke, 1407, § 3; nastopanje mladoletnih, sodno preklicanih in duševno bolnih pred sodiščem, 1478; kadar tožnik ne more vložiti tožbenega spisa, 1503, § 1; kadar tožnik ne pride na sodišče ali k postopku, 1594, 1595; tožnik se navede v sodbi, 1612; priziv, ki ga vloži tožnik, 1637; tožnik in pravnomočnost stvarne tožbe, 1655, § 1; more vložiti hkrati več tožb, 1493.

Trdovratnost

— trdovratnost in nalaganje cenzur, 1347; v pravdah, glej: **Odsotnost**.

Tretji redovi

— kaj so, 303; pomoč redovnih ustanov, 677, § 2.

Trinacija

— krajevni ordinarij jo more dovoliti ob nedeljah in zapovedanih praznikih, 905, § 2.

Truplo

— prevoz trupla, 1177, § 3; pokopavanje v cerkvah, 1242; ne sme biti pokopano pod oltarjem, 1239, § 2; glej: **Sežiganje**.

Tujec

— kadar je kdo izven svojega domovališča in nepravega domovališča, ki ga še ohrani, 100; ne vežejo ga območni zakoni njegovega ozemlja, 13; kdo ga odveže od zasebnih zaobljub, 1196, št. 1; kdo da spregled obvezne oblike poroke v smrtni nevarnosti, 1079, § 1.

Ubogi

— glej: **Revni**.

Učinek

— za nazaj glede cerkvenopravnih učinkov pri ozdravitvi zakona v korenini, 1161; glej: **Effectu secuto**.

Učinki

— zakona, 1134—1140; glej: **Otroci, skupno življenje, vez, vzgoja**;
 — zgolj civilni učinki zakona spadajo v pravdah pred civilnega sodnika, 1672.

Učitelji

— verskega nauka in njihove lastnosti, 804, § 2; njihovo imenovanje, potrditev in odstranitev s strani krajevnega ordinarija, 805;
 — profesorji v semenišču, 253, 254;
 — novicev, 651; naloge, 652; naj ne spovedujejo svojih gojencev, 985;
 — v šolah naj sodelujejo s starši, 796, § 2; njihove lastnosti, 803, § 2.

Učiteljstvo

— nezmotljivo, 749; slovesno ali redno in vesoljno, 750; pritrdiritev vere ali religiozna poslušnost, 752;
 — spovednik naj se zvesto drži cerkvenega učiteljstva pri spovedovanju, 978, § 2;
 — kazni za trdovratno zavračanje nauka, 1371, št. 1.

Udeležba

— pri evharistični daritvi, 906;
 — vernikov pri Kristusovem duhovništvu, preroški in kraljevski službi, 204, § 1;
 — pri kaznivem dejanju, 1329;
 — prepovedana udeležba pri svetih opravilih in kazen, 1365;
 — tretjega v pravdi, 1596; kdaj ga sodnik mora pozvati pred sodišče, 1597.

Ugasnitve

— tožbe, 1492, § 1; pravice in zastopnik brez pooblastila, 1484, § 2; redne oblasti, 143, poverjene oblasti, 142; glej: **Prenehanje**.

Ugodnost

— podelitev ugodnosti po odklonitvi, 64, 65; ustno podeljeno ugodnost je za zunanje področje treba dokazati, 74.

Ugotovitev

— v čem je ugotovitev pravdnega spora, 1513; vročitev sodnikove odločbe, 1513, § 3; učinki za posestnika tuje stvari, 1515; začne preiskovalni del pravde, 1516; katere ugovore je treba reševati pred to ugotovitvijo, 1462; katera vprašanja je treba obravnavati pred tem ugotavljanjem, 1464; glej: **Sporne točke**.

Ugovor

— varuje vsakršno pravico, 1491; je po svoji naravi trajen, 1492, § 2; kadar je treba predložiti in rešiti odložilni ugovor, 1459; presoja ugovora proti sodnikovi pristojnosti in pritožba prizadete stranke, 1460; ugovor pravnomočno rešene zadeve poravnave in strogo ugovor o končanem sporu, 1462; glej: **Vprašanja glede sodnih stroškov**;
 — ugovor za odreditev začasne uprave, 1496—1498; za odreditev prepovedi izvrševanja pravice, 1498;
 — zoper sodnike, glej: **Odklonitev sodnika**; pristojnost apostolske signaturne za reševanje ugovora, 1445, § 1, št. 3; glede načina in moči izvršbe sodbe, 1654, § 2.

Ukaz

— kaj je, 49; kazenski ukaz je zagrozitev kazni z ukazom, 1317—1319.

U mestitev

— v cerkveno službo se opravi na poprejšnji predlog, 147.

Umor

— umor sozakonca je razdiralni zakonski zadržek, 1090; glej: **Hudodelstvo**;

— kazni za umor, 1397.

Univerze

— pravica Cerkve ustanavlјati in voditi univerze, 807; skrb škofovskih konferenč za to, 809;

— katoliška univerza je naziv, 808; profesorji in njihove lastnosti, 810, § 1; kanonično naročilo za poučevanje bogoslovnih ved, 812; teološka fakulteta in teološka predavanja, 811; duhovna pomoč študentom, 813;

— cerkvena univerza pripada Cerkvi, njena ustanovitev in akademske stopnje, 815—818; škofje in predstojniki redovnih ustanov naj pošiljajo študente, 819; naloge predstojnikov in profesorjev, 820; glej: **Ustanove visokošolske**.

Upokojenec

— naslov, 185; škof, 402, § 1, 411; upokojeni redovni škof, 707; upokojitev po odstranitvi župnika, 1746.

Uprrava

— cerkvenega premoženja, 1279—1289; glej: **Ustanove, sklad**;

— ordinarij mora skrbno bedeti nad upravo vsega premoženja, 1276, § 1; izdaja posebna navodila, 1276, § 2; naloge škofijskega ekonoma, 494, §§ 3 in 4, 1278;

— premoženje redovnih ustanov, pravice, omejitve in uboštvo, 634, 640; predpisi, 635; ekonom, 636; upravní posli in njihova veljavnost, 638; zadolžitev pravnih oseb in redovnih članov z dovoljenjem predstojnikov, 639; premoženje posameznih redovnikov, 668;

— v svetnih ustanovah, 718; v družbah apostolskega življenja, 741; v javnih in zasebnih združenjih vernikov, 319, 325.

Uprravitelji

— vrhovni upravitelj vsega cerkvenega premoženja je papež, 1273;

— upravitelji opravljajo svojo službo v imenu Cerkve, 1282; ordinarijevo pisemno dovoljenje za veljavnost dejanj, 1281; obveznosti pred prevzemom službe, 1283; dolžnosti pri upravljanju premoženja, 1284; letni obračun, 1287; civilnopravni spori, 1288; zapustitev upravljanja, 1289; spolnjevanje civilnih zakonov glede dela in socialnega varstva, 1286, št. 1; plača delavcev, 1286, št. 2;

— javne pravne osebe, ki nimajo svojih upraviteljev, 1279, § 2;

— v redovnih ustanovah, 636, § 2; v javnih združenjih vernikov, 318, § 1; v zasebnih združenjih vernikov, 309;

— glej: **Škofijski upravitelj, župnijski upravitelj**.

Uredba

— uredba o duhovniški vzgoji, 241, § 2, 242, 243, 249, 250, 260, 261, § 1.

Ureditve

— po božji ureditvi so v Cerkvi posvečeni služabniki, 207, § 1.

Uslužbenci

— uslužbenci v združenjih vernikov, 309; posvetujejo se s pristojno oblastjo pred razpustitvijo združenja, 320, § 3;

— na sodišču morajo priseči, 1454; kdaj so dolžni varovati uradno tajnost, 1455; ne smejo sprejemati daril, 1456; kdaj in s kakšnimi kaznimi se kaznujejo, 1457, § 2, 1470, § 2.

Ustanove

— ustanove rimske kurije, 360, 361;

— posebna škofijska ustanova za upravo premoženja in socialno varnost klerikov, 1274;

— visokošolske ustanove, 812;

— ustanove posvečene življenja, 577; ohranjajo naj voljo in namene ustanoviteljev, 578; ustanovitev, 579; papeškopravne in škofijskopravne, 589, 593, 594; kleriške in laiske, 588; izvzete, 591; sprejem v ustanovo, 597; člani morajo biti tudi iz pokorščine poslušni papežu, 590, § 2; vrhovni predstojniki, 592; oblast predstojnikov in njihovih kapiteljev, 596; glej: **Evangeljski sveti, generalni kapitelj, predstojnik**;

— redovne ustanove: kaj so, 607, § 2; glej: **Redovna hiša**; vodstvo, 617—633; glej: **Generalni kapitelj, predstojnik, svet**; premoženje in njegovo upravljanje, 634—640; glej: **Uprava**; sprejem kandidatov, 641—645; glej: **Sprejem**; noviciat in vzgoja noviciev, 646—653; glej: **Noviciat**; redovne zaobljube, 654—661; dolžnosti in pravice ustanov in članov, 662—672; glej: **Redovniki**; prestop v drugo ustanovo, 684, 685; izstop, 686—693; glej: **Dovoljenje**; odslovitev, 694—704;

— apostolat redovnih ustanov je v pričevanju posvečenega življenja z molitvijo in pokoro, 673; v kontemplativnih ustanovah, 674; sodelovanje med ustanovami, 680; odnosi do krajevnega škofa, 678, 681—683;

— svetne ustanove: kaj so, 710; cerkvenopravni položaj članov, 711; svete vezi, 712; življenje članov klerikov in laikov, 713—716; konstitucije, 712; predstojniki, 717; upravljanje premoženja, 718; notranje življenje, 719; sprejem, 720, 721; začetna preizkušnja, 722; prva in dokončna inkorporacija, 723; glej: **Inkorporiranje**; vzgoja, 724; pridružitev drugih vernikov, 725; zapustitev ustanove, 727, 728; glej: **Dovoljenje**; izstop in odslovitev, 728, 729; prehod v drugo ustanovo, 730.

Ustanovitev

— cerkvene službe, 148; delne Cerkve, 373; hiše redovne ustanove, 609—611; hiše noviciata, 647, § 1; hiše krajevne skupnosti in družbe apostolskega življenja, 733; ustanove posvečenega življenja, 579;

— stolnega kapitla, 504; duhovniškega sveta, 495; pastoralnega sveta, 511; župnije, 515, § 2;

— škofovskih konference, 449, § 1.

Uživanje

— uživanje skupnega premoženja javne pravne osebe, 122, št. 2.

Vabljenje

— poziv stranke pred sodišče, 1507; odločba o vabljenju, 1508; ni potrebno, če stranki dejansko prideta pred sodnika zaradi pravde, 1507, § 3; učinki vabljenja, 1512; vabljenje prič, 1556; z vabljenjem začne tek pravde, 1517; ponovno vabljenje odsotnega tožnika, 1594, št. 1.

Vaje

— duhovne vaje vsako leto za bogoslove, 246, § 5; dolžni so jih opravljati kleriki, 276, § 2, št. 4; pripravniki za sveti red, 1039; redovniki, 663, § 5;

— župniki naj jih oskrbijo po predpisih krajevnega škofa, 770;

— pobožne vaje redovnikov, 663, § 3.

Varuh

— ima pod svojo oblastjo izvrševanje pravic mlaodežne osebe, 98, § 2; nastopa pred sodiščem v imenu te osebe, 1478; postavljen od civilne oblasti, 1479; je dolžan dati odškodnino stranki v primeru prenehanja postopka, 1521; varuh pravne osebe in odpoved teku pravde, 1524, § 2.

Včlenjenje

— v Cerkv, 96; v Kristusa, 204, § 1.

Večina

— sklep absolutne večine navzočih pri volitvah, 119; dvetretjinska večina glasov članov škofovsko konference za veljavnost odlokov, 455, § 2.

Večna luč

— je svetilka pred tabernakljem, 940.

Veljavnost

— reskripta, 62—63; pravnega dejanja, 124; volitev, 169, 170, 171, § 2; odpovedi cerkveni službi, 188; — zakramenton, 841; glej: posamezne zakramente; — pooblastila za zastopnika, glej: **Pooblastilo**; — noviciata, 648, 649; začasnih zaobljub, 656; — zakonov za naprej in ne za nazaj, 9.

Vera

— glej: **Dobra vera**.

Verniki

— kdo so, 204; enakost med vsemi glede dostenjanstva in dejavnosti, 208; — dolžnosti vernikov: ohranjati občestvo s Cerkvio in spolnjevati dolžnosti do nje, 209; sveto živeti, 210; krščanska pokorščina pastirjem, 212, § 1; širiti oznanilo odrešenja, 211; podpirati Cerkev v potrebah, pomoč pri bogočastju, apostolatu, pospeševati socialno pravičnost in dobrodelnost, 222, 1261; prejeti dovolj zgodaj zakrament birme, 890; — pravice vernikov: prejemati duhovno pomoč od pastirjev, 213; razodevati pastirjem svoje duhovne potrebe in želje, 212, § 2; širiti oznanilo odrešenja, 211; imeti lastni obred in duhovnost, 214; ustavnaljati in voditi združenja, 215; pospeševati in podpirati apostolsko dejavnost, 216; prejemati krščansko vzgojo, 217; biti svobodni pri raziskovanju in izražanju svojega mnenja, 218; v izbiri življenjskega stanu, 219; zakonito uveljavljati in varovati svoje pravice v Cerkvi, 221; — prizadajo naj si za skladno svetno šolsko zakonodajo glede verske in nrvne vzgoje, 799; pospešujejo katoliške šole, 800, § 2; — krajevni škop naj z duhovniki in župnijami poskrbi za duhovne potrebe vernikov različnega obreda, 383, § 2.

Verodostojen

— verodostojna razlaga zakona, 16; tak prepis listine, 1544; takšno naročilo za odvetnika, 1484.

Veroizpoved

— je vez v občestvu katoliške Cerkve, 205; glej: **Izpoved vere**.

Vez

— med zakoncem nastane iz veljavnega zakona, 1134; razveza zakonske vezi, glej: **Postopek za spregled trdnega zakona, privilegij pavlinski, razveza**; obstoj zakonske vezi pri ločitvi zakoncev, glej: **Ločitev**.

Vezi

— polnega občestva, 205; svete vezi Bogu posvečenih vernikov, 207, § 2; svete vezi v svetnih ustanovah, 712.

Vikar

— apostolski vikar, 371, § 1; dolžnosti obiska papeža in apostolskih grobov zadosti lahko po pooblaščencu, 400, § 3; — generalni vikar je v vsaki škofiji en sam, 475; oblast in pooblastila, 479, § 1, 481; potrebne lastnosti, 478; je član škofovega sveta, 473, § 4; ne more biti sodni vikar, 1420, § 1; — sodni vikar: njegova postavitev, potrebne lastnosti, izpraznjen sedež, 1420; odstranitev, 1422; določa vrstni red sodnikov za sojenje, 1425, § 3; — škofov vikar, 476; njegova oblast, 479, § 2, 481; potrebne lastnosti, 478; je član škofovega sveta, 473, § 4.

Vikariat

— apostolski vikariat, 371, § 1; glej: **Vikar apostolski**.

Vino

— za evharistično daritev, 924, §§ 1 in 3.

Vizitacija

— škofova vizitacija škofije, 396—398; koga veže, 397; kako naj se opravi, 398; — dekanova vizitacija, 555, § 4; — pravica in dolžnost krajevnega škofa v samopravnih samostanih in v hišah škofijskopravne ustanove, 628, § 2; — predstojnična vizitacija redovnih hiš in članov, 628; — ordinarijeva vizitacija spolnjevanja pobožnih naročil, 1301, § 2.

Vložitev tožbe

— glej: **Tožbeni spis**.

Vmesna doba

— po razglasitvi zakona, 8; po razglasitvi odlokov, 31, § 2.

Vmesni čas

— vsaj šest mesecev med diakonatom in prezbiteratom, 1031, § 1; med sprejetjem v službo bravca in mašnega pomočnika ter podelitevijo diakonata, 1035, § 2.

Vmesni spor

— kdaj nastane, 1587; dopustitev, 1589; rešitev s sodbo ali z odločbo, 1590; preklic ali spremembra odločbe ali vmesne sodbe, 1591.

Voda

— ki jo je treba uporabljati pri krščevanju, 853, 849.

Vodilo

— redovno vodilo ali konstitucija, 587; je temeljno vodilo ustanov posvečenega življenja, 587; škofove pravice glede konstitucij, 595.

Voditelj

— javnega združenja vernikov, 317; pri razpustitvi javnega združenja mora podati svoje mnenje, 320, § 3. — vrhovni voditelj v ustanovah posvečenega življenja skrbi za stike z apostolskim sedežem, 592, § 1.

Vojaška služba

— manj ustreza kleriškemu stanu, 289, § 1.

Volilna pravica

— aktivna in pasivna volilna pravica člena redovne ustanove, ki z dovojenjem biva zunaj redovne hiše, 687.

Volitve

- za volitve papeža so pristojni kardinali, 349;
- cerkvenopravne volitve: predpisi, 164, 165; sklic, prezrti in odsotni volivci, 166; pravica glasovanja prisotnih in odsotnih zaradi slabega zdravja, 167, §§ 1 in 2; vsak volivec ima samo en glas, 168, 173, § 3; kdo ne sme voliti, da so volitve veljavne, 169; svobodna volitev, 170; razveljavitev in ničnost, 166, §§ 2 in 3; nesposobni za glasovanje in njihovi glasovi, 171; izvolitev je treba sporočiti izvoljenemu, 177; razglasitev izvoljenega, 176; sprejem izvolitve, 178; potrditev izvoljenega, 179; glej: **Pogoj**;
- kazni za tiste, ki ovirajo svobodne volitve, strahujejo volivce ali izvoljene, 1375;
- vrhovnega predstojnika redovnih ustanov, 625; dolžnosti članov pri volitvah, 626;
- volitve škofov, 377, § 1; škofijskega upravitelja, 421; predsednika škofijske konference, 452, § 1; duhovniškega sveta, 497, št. 1;
- po dogovoru, 174, 175.

Volja

- pozitivno dejanje volje pri hlinjenju zakonske privolitve, 1101, § 2;
- ustanoviteljev in darovalcev mora ostati neokrnjena, 121—123;
- poslednjevoljna odredba, 1299 sl.

Vpis

- glej: **Zapis**.

Vprašanja

- o položitvi varščine za sodne stroške, 1464.

Vrednote

- podedovane vrednote redovnih ustanov, 578, 631, § 1.

Vrnitev v prejšnje stanje

- je dovoljena ob krivični sodbi, 1645; kdo jo more zahtevati in od koga, 1646; odloži izvršitev sodbe, 1647; če je bila dovoljena, mora sodnik razsoditi o stvari sami, 648.

Vročitev

- vabila za udeležbo na sodišču, 1508; učinki, 1512;
- sporočila o izvolitvi, 177; o potrditvi izvolitve, 179, § 5; o izgubi službe, 180; o premestitvi, 1751; o odstranitvi iz službe, 193, § 4, 1744; o odpoklicu papeškega odposlance, 367;
- sodbe, 1615.

Vrstni red

- sodnikov v sodnem zboru, 1425, § 3.

Vsebina

- sodbe, 1611.

Vzdrževanje

- klerikov in posebna ustanova v škofiji, 1274; škofov, ki so se odpovedali službi, 402, § 2;
- odstranjenega iz službe, 195; pravica laikov v posebni službi Cerkve, 231; do vzdrževanja nimajo pravice laiki stalni bravci ali mašni pomičniki, 230, § 1; poročenih diakonov, ki se popolnoma posvetijo cerkveni službi, 281, § 3.

Vzgoja

- v semenišču, 244; duhovna, 245, 246; znanstvena, 248; za samsko življenje, 247, § 1; bogoslovcev, 255—258; klerikov po duhovniškem po-

- svečenju, 279; novicev 646, 652; redovnikov po prvih zaobljubah, 659 do 661; članov svetih ustanov, 724;
- katoliška vzgoja otrok je naloga staršev, 793; dolžnosti pastoralnih delavcev pri tem, 794, § 2; je dolžnost in pravica Cerkve, 794, § 1;
- v šoli, 796; katoliška verska vzgoja je podrejena cerkveni oblasti v katerekoli šoli, 804;
- prava vzgoja mora oblikovati celotno človeško osebnost, 795; katehetika vzgoja, 773—780; glej: **Kateheza**; je težka dolžnost in prvenstvena pravica staršev kot učinek zakona, 1136.

Vzhodni kristjani

- kot prejemniki zakramentov, ki jih delijo katoliški služabniki, 844, §§ 3 in 5; oblika pri sklenitvi mešanih zakonov za dopustnost in veljavnost, 1127, § 1.

Začasna uprava

- pravica doseči, da sodnik odredi le-to pri stvari, 1496, § 1; v primeru zastaranja terjatve, 1497; se ne odredi, če je mogoče poravnati škodo na drug način, 1498.

Zadržki

- za prejem svetih redov, 1042; dolžnost vernikov razkriti jih ordinariju ali župniku, 1043; spregledi, pridržani apostolskemu sedežu, 1047, §§ 1 do 3; ordinariju, 1047, § 4;
- razdiralni zakonski zadržki onesposabljujo za veljavno sklenitev zakona, 1073; javni in tajni, 1074; kdo jih pojasnjuje in postavlja, 1075, 1077; kdo daje spregled, 1078; v preteči smrtni nevarnosti, 1079; ko je že vse pripravljeno za svatbo, 1080;
- zakonski zadržki so: premajhna starost, 1083; spolna nezmožnost, 1084; vez prejšnjega zakona, 1085; različnost vere, 1086; sveti redovi, 1087; večna javna zaobljuba čistosti, 1088; ugrabitev ženske, 1089; umor sozakonca, 1090; krvno sorodstvo, 1091; svaštvo, 1092; javna spodobnost, 1093; zakonito sorodstvo, 1094.

Zagovor

- odslovljenega redovnika, 698; odstranjenega župnika, 1745.

Zagovornik

- stalni zagovorniki v pravdi, 1490.

Zaključitev dokaznega postopka

- glej: **Postopek**.

Zakon

- kaj je zakonska zveza, 1055, § 1; med krščenimi je vedno zakrament, 1055, § 2; bistvene lastnosti, 1056; trden in izvršen zakon, 1061; javen in tajen zadržek, 1073, 1074; kdo zadržke lahko razлага in določa, 1075; kdaj lahko ordinarij svojim podrejenim začasno prepove skleniti zakon, 1077; katere zadržke jim lahko spregleda in kateri so pridržani svetemu sedežu, 1078; glej: **Spregled, zadržki**; vpis spregleda v poročno knjigo, 1081, 1082;
- kdo ni sposoben skleniti zakon, 1095; hibe v privolitvi: nevednost, 1096; zmota, 1097, 1099; zvijačna prevara, 1098; hlimba, 1101; pretekli in sedanji pogoji, 1102; sila in strah, 1103;
- za sklenitev zakona je potrebna osebna navzočnost zastopnika, kako se izrazi privolitev, 1104; domneva se, da dana privolitev ob zadržkih in

- pomanjkljivi obliki neveljavno sklenjenega zakona traja, 1107; glej: **Privolitev**;
- oblika sklenitve zakona, 1108, 1127; izredna oblika v smrtni nevarnosti ali ob dolgi odsotnosti duhovnika, 1116; oblike se je treba držati, če je vsaj eden od zaročencev krščen v katoliški Cerkvi, 1117;
 - prisostvovanje krajevnega ordinarija ali župnika, 1109; osebnega ordinarija ali osebnega župnika v moči službe, 1110; splošno in posebno pooblastilo duhovnikom in diakonom, običnosti, 1111; pooblastilo za laike, pogoji, 1112;
 - ugotovitev svobodnega stanu, 1113, 1114; kraj poroke, 1115, 1118; obred, 1119, 1120; vpis v poročno in krstno knjigo, 1121—1123;
 - učinki zakona: zakonska vez, 1134; pravica in dolžnosti glede zakonskega skupnega življenja, 1135; težka dolžnost in prvenstvena pravica do vzgoje otrok, 1136; zakonski otroci, 1137, 1138; pozakonitev s poznejšim zakonom ali z reskriptom, 1139; pozakonjeni otroci so cerkvenopravno v vsem izenačeni z zakonskimi, 1140;
 - razveza zakonske vezi, 1141—1150; trden in izvršen zakon razveže le smrt, 1141; glej: **Postopek za spregled trdnega zakona, privilegij pavlinski, privilegij vere**;
 - ločitev ob obstoječi zakonski vezi, 1151; pravne osnove za ločitev, 1152; ob pretežkem življenju ali neposredni nevarnosti, 1153; vzdrževanje in vzgoja otrok, 1154; povabilo nedolžnega sozakonca, 1155; glej: **Pravda o ločitvi zakoncev**;
 - navadna poveljavitev zakona, 1156; obnovitev privolitve, 1157; če je zadržek javen ali tajen, 1158; ob pomanjkanju privolitve, 1159; glej: **Privolitev**; ob pomanjkanju oblike, 1160; glej: **Spregleđ**;
 - pastoralna skrb za zakon: pomoč pastoralnih delavcev z zakonci, 1063, 1064; predhoden prejem zakramenta birm, pokore, svete evharistije, 1065; priprava zaročencev in oklici, 1067; ordinarijevo dovoljenje za prisostvovanje poroki v posebnih primerih, 1071; ordinarijevo dovoljenje za prisostvovanje poroki tistega, ki je zavrgel katoliško vero, 1071, § 2, 1124, 1125;
 - mesani zakon: kaj je, 1124; izjava in obljava katoliške strani, 1125; oblike, če katoliška stran sklepa zakon z nekatoliško vzhodnega obreda, 1127; spregled oblike v velikih težavah, 1127, § 2; prepoved ponovitve dveh obredov z dvojno privolitvijo in hkratno uradno prisostovanje poročiteljev različnih obredov, 1127, § 3; enake določbe glede oblike veljajo tudi za zakon s spregledom različnosti vere, 1129;
 - tajna sklenitev zakona, 1130; pogoji, 1131; kdaj preneha obveznost varovati tajnost, 1132; vpis, 1133;
 - veljavna sklenitev zakona po zastopniku in pogoji, 1105; po prevajalcu župnik prisostvuje po preverjeni verodostojnosti prevajalca, 1106;
 - nov zakon se ne more vedno skleniti po potrditvi ničnosti prejšnjega zakona na drugi stopnji, 1684; v primeru pavlinskega privilegia, 1143, 1144, 1146, 1149;
 - pravice in dolžnosti iz naravnega ali pozitivnega božjega zakona ne zastarajo, 199, št. 1; tak zakon se lahko zavaruje z ustrezno kaznijo, 1315;
 - cerkveni zakon: postavi se z razglasitvijo, 7; koga veže, 11—13; splošni in območni, 8; ozemeljski in osebni, 13; ki odrekajo veljavnost ali sposobnost, 10; čisto cerkveni, 11; glej: **Sposobnost**; kdo jih razлага, 16, 17; razveljavitev, 20;
 - dvom o zakonu, 14, 21; nepoznanje ali zmota, 15; glej: **Spregleđ**;

- kazenski zakon itd. je treba razlagati ozko, 18; spremembra zakona, 1313; zakonodajna oblast, 1315; območni kazenski zakon, 1315, § 3; zunanjia kršitev in odgovornost, 1321; v sodstvu, 1401, št. 2;
- ki bistveno določa ustanovo ali pravna dejanja, 86;
- civilni zakon, 22; glede mlaadoletnikov in posvojitve, 98, § 2, 110; glede zastaranja, 197; glede priznanja poroke v civilnem področju, 1071, § 1, št. 2; glede dela, 1286, št. 1; glede pogodb, 1290; za poravnavo, sporazum in postopek razsodnikov, 1714, 1716; glej: **Pravo civilno**;
- koga veže zadržek in post, 1252;
- posebni zakoni v času izpraznjenega rimskega sedeža, 335;
- poseben papežev zakon za postopke pri razglašanju božjih služabnikov, 1403, § 1.

Zakoni

- imajo skupno ali dvojno domovališče, 104; morajo pripomoči h graditvi božjega ljudstva, 226, § 1; naj ne pogrešajo duhovne pomoči v mešanih zakonih, 1128; so utrjeni in posvečeni z zakramentom, 1134; sodnik mora poskusiti s spravo zakoncev pred sprejemom pravde, 1676; zakonca imata edina pravico prositi ugodnost spregleda trdnega zakona, 1697; postopek o domnevni smrti zakonca, 1707.

Zakonik

- cerkvenega prava na splošno, 1—6; glej: **Vodilo**.

Zakoniti strogi roki

- kaj so, 1465; za priziv, 1630, 1633, 1635, 1637, § 3; glej: **Roki**.

Zakonska pogodba

- veljavna je med krščenimi hkrati zakrament, 1055, § 2; zmota v lastnosti osebe, 1097, § 2.

Zakonski procesi

- glej: **Ničnostne zakonske pravde**.

Zakonskost

- glej: **Otroci, očetovstvo**.

Zakramentali

- označujejo duhovne učinke, 1166; kdo lahko uvaja nove, 1167, § 1; služabnik je klerik ali primerno usposobljen laik, 1168; glej: **Blagoslov, posvetitev, zarotovanje**.

Zakramenti

- nove zaveze so dejanje Kristusa in Cerkve, 840; veljavno jih določa najvišja cerkvena oblast, 841; so potrebni za polno občestvo krščenih, 205; priprava na zakramente je dolžnost pastoralnih delavcev in drugih vernikov, 843, § 2; komu jih služabniki ne morejo odreči, 843, § 1; glej: **Delitev**; krst je neobhodno potreben za veljaven prejem drugih zakramentov, 842, § 1;
- zakramenti, ki polno uvajajo v krščanstvo, 842, § 2;
- ki vtišnejo neizbrisno znamenje in se ne morejo ponavljati, 845, § 1; glej: **Služabniki zakramentov, simonija**.

Zakrament pokore

- kaj je, 959; spoved z odvezo je edini redni način sprave vernikov z Bogom in Cerkvio, 960; pogoji za odvezo več spokornikov brez predhodne posamične spovedi, če grozi smrtna nevarnost, 961, § 1, št. 1; če je velika sila, 961, § 1, št. 2; pogoje presoja krajevni škof s članji škofovskih konference, 961, § 2; pripravljenost vernikov na skupno zakramentalno odvezo, 962; obveznost poznejše posamične spovedi, 963;

— služabnik tega zakramenta je samo duhovnik s pravico izvrševati to oblast, 965, 966; glej: **Pooblastilo, spovedanec**.

Zakup

— glej: **Najem**.

Zametanje

— običaja v tem zakoniku, 5; glej: **Običaj**.

Zamolčanje

— namerno zamolčanje razveljavlja reskript, če ni bil dan po lastnem nagibu, 63, § 1.

Zaobljube

— zaobljube oseb za posvetitev Bogu, 207, § 2, 573, § 2; vsebina redovnih zaobljub, 654; začasne zaobljube, 655; pogoji, 656; obnovitev itd., 657; večne, 657, 658;
— kaj so zaobljube, 1191, § 1; vrste zaobljub, 1192; koga vežejo, 1193; prenehanje, 1194; odložitev in prekinitev, 1195, 1198; spregled, 1196; spremembra, 1197.

Zapeljevanje

— kazni zanj, 1387; kriva ovadba in odpustitev te kazni, 982, 1390.

Zapis

— podeljenega krsta, 877; pri otroku neporočene matere, 877, § 2; pri posvojenih otrocih, 877, § 3; druge zaznambe v krstni knjigi, 535, § 2;
— podeljene birme v birmanski in krstni knjigi, 895;
— o podelitvi redov v posebni in krstni knjigi, 1053, 1054;
— poroke v poročni in krstni knjigi, 1121, 1122; razglasitve ničnosti zakona, 1123, 1685; poveljavljivitev zakona, 1123; spregleda trdnega in neizvršenega zakona, 1706; tajno sklenjenega zakona v posebni knjigi, 1133; spregleda kanonične oblike sklenitve zakona v poročno knjigo, 1121, § 3;
— smrti po opravljenem pogrebu v mrlisko knjigo, 1182.

Zapisnik

— zapisnik volitev, 173, § 4.

Zapisnikar

— ki popisuje potek volitev, 173, § 4.

Zarotovanje

— samo z dovoljenjem krajevnega ordinarija, 1172.

Zasebna kapela

— kaj je, 1226; blagoslovitev in uporaba, 1229; ordinarijevo dovoljenje za maševanje in druga sveta opravila, 1228; naredijo si jo lahko škofje, 1227.

Zasebnik

— v zadevi zasebnika more sodnik voditi postopek samo na zahtevo stranke, 1452, § 1.

Zaslišanje

— prič: kraj, 1558; kdo je lahko in kdo mora biti navzoč, 1559, 1561; vsako pričo je treba posebej zaslišati, lahko se jih sooči, 1560; to opravi sodnik, 1561; branje in prevajanje zapisa, 1569;
— ponovno zaslišanje, 1570.

Zasliševalec

— sodnik zasliševalec je določen od sodnika ali predsednika sodnega zabora, naloge, 1428, §§ 1 in 3.

Zastaranje

— sprejema Cerkev po civilni zakonodaji, 197; veljavno temelji na dobreri, 198; kaj ne zastara, 199; čas zastaranja, 1270;
— postopka za izvršitev kazni, 1363; kazenske tožbe, 1362; svetih stvari, 1269.

Zastopnik

— za veljavno sklenitev zakona, pogoji, 1105; glej: **Postopek z listinami**; glasovanje po zastopniku, 167, § 1;
— pravdni zastopnik: stranka si ga lahko svobodno določi, 1481, § 1; je samo eden, 1482; glej: **Prehitevanje**; lastnosti, 1483; pooblastilo, 1484, 1485; odstranitev in zavrnitev, 1486, § 1, 1487; kazenske določbe so denarne kazni, razrešitev službe, izbris iz seznama odvetnikov, 1488, 1489; prekinitev postopka v primeru prenehanja njegove naloge, 1519; pravica zahtevati od njega odškodnino v primeru prekinitev pravde zaradi krivde zastopnika, 1521;
— glej: **Namestnik, predstavniki, zagovornik**;
— papeški odposlanec je zastopnik papeža, 363.

Zaupanje

— sprejem premoženja v pobožne namene na zaupanje, 1302.

Zavarovanje

— socialno in zdravstveno je pravica laikov, ki se stalno ali začasno posebej zaposlijo v Cerkvi, 231; socialno varstvo klerikov, 281, § 2; škofijska ustanova za socialno varnost in zavarovanje klerikov, 1274, § 2.

Zbor

— kardinalski zbor svete rimske Cerkve in njegova pristojnost, 349; delitev na redove, 350; predseduje mu dekan ali poddekan, 352; pomaga papežu z zbornim delovanjem v konzistorijah, 353; glej: **Konzistorij**; njegova oblast v času izpraznitve apostolskega sedeža, 359; glej: **Kardinali**;
— svetovalcev v škofijski in duhovniški sveti, 502; njegova naloga pri prevezemu službe škofa pomočnika, 404, § 1; če je sedež oviran, 413, § 2; če je sedež izpraznjen, 419; izvoli škofijskega upravitelja, 421; obvesti apostolski sedež o škofovi smrti, 422; škof se posvetuje z njim glede imenovanja in odstranitve škofijskega ekonoma, 494, §§ 1—2; odtujitev cerkvenega premoženja, 1292, § 1;
— škofovski zbor: opis, 336; izvrševanje oblasti, 337; glej: **Cerkveni zbor, dejanje zborno**;
— sodni zbor: kadar ga ni mogoče sestaviti na sodišču prve stopnje, 1425, § 4;
— škofovski zbor cerkvene pokrajine določa pristojbine in darove, 1264; glej: **Cerkveni zbor**.

Zorno

— zorno opravilo, glej: **Opravilo**; zorno dejanje, glej: **Dejanje**.

Združenje

— pravica vernikov ustanavljati in voditi združenja, 215;
— pravica vernikov ustanavljati zasebna združenja, 299; svetnih klerikov, 278, § 1;
— kaj je združenje vernikov, 298; kdaj nosi naziv »katoliško«, 300; zasebna, 299; javna, 301, § 3; kleriška, 302; tretji red, 303; statut, 304; nadzorstvo svetega sedeža in krajevnega ordinarija, 305, § 2; sprejem članov in odslovitev, 307, 308, 316, § 2;

- javna združenja: kdo jih ustanavlja, 312, § 1; kdaj je ustanovitev veljavna, 312, § 2; so pravne osebe, 313; so pod višjim vodstvom cerkvene oblasti, 314, 315; koga ni mogoče veljavno sprejeti, 316; imenovanje kaplana ali cerkvenega asistenta, 317, §§ 1—3; določitev upravitelja, 318; uprava premoženja, glej: **Uprava**; razpustitev, 320;
- zasebna združenja: lahko dobijo pravno osebnost, 322; so samostojna in spadajo pod nadzorstvo in vodstvo cerkvene oblasti, 323; voditelje in uslužbence določajo svobodno, 324; izbira duhovnega svetovalca izmed duhovnikov v škofiji, 324, § 2; uprava premoženja, glej: **Uprava**; prenehanje in razpustitev, 326;
- laiska združenja: kaj so, 327; sodelovanje z drugimi združenji, 328; priprava članov na lasten apostolat, 329;
- združenja, ki spletkarijo proti Cerkvi in kazni za vpis vanja, 1374;
- sindikalnih združenj naj kleriki ne vodijo, 287, § 2; glej: **Stranke**;

Združitev

- združitev ustanov posvečenega življenja, 581, 582.

Zdržek

- od mesnih ali drugih jedi po predpisih škofovsko konferenco, 1251; koga veže, 1252.

Zedinitev

- glej: **Združitev**.

Zloraba

- zloraba cerkvene oblasti in kazni, 1389; privilegija in njegov odvzem, 84; zloraba v cerkveni disciplini in krajevni škof, 392, § 2; strožja kaznen za zlorabo oblasti ali službe za kaznivo dejanje, 1326, § 1, št. 2.

Zmanjšanje

- mašnih obveznosti, 1308; pristojna oblast, 1308; volil vernikov v požne namene, 1310.

Zmota

- v splošni zmoti glede dejstva ali prava Cerkev nadomesti izvršno vodstveno oblast, 144; glej: **Nadomestitev**;
- pri storitvi dejanja in njegova veljavnost, 126;
- bistvena zmota naredi odpoved cerkveni službi po samem pravu nično, 188;
- zmota glede zakonov, 15; pri izvršitvi upravnega akta, 45; v reskriptih in njihova veljavnost, 66;
- v osebi ali njenih lastnostih pri sklenitvi zakona, 1097; o enosti ali nerazveznosti in zakramentalnem dostenjanstvu zakona, 1099;
- glede kršitve zakona ali ukaza in kaznen za to, 1323, št. 2, 1324, § 1, št. 8;
- v izreku sodbe, 1616; glej: **Popravek**.

Zmožnost

- napraviti zaobljubo, 1191, § 2;
- prejeti krst, 864; birmo, 889; sveti red, glej: **Irregularnosti**;
- za kaznivo dejanje, 1322; glej: **Okoliščine**;
- za udeležbo v pravdi, 1476, 1478, 1480;
- za pričevanje, 1550;
- glej: **Sposobnost**.

Zveza

- zakonska zveza: kaj je, 1055; § 1; kako nastane, 1057, § 2; pomoč ohranjati zakonski stan, 1063, št. 4;

- samostanska zveza in njen predstojnik opat, 1427, § 2;
- javnih združenj, 313.

Življenje

- glej: **Ustanove apostolskega življenja**;
- vzgoja za skupno življenje v semenišču, 245, § 2; nekak način skupnega življenja se priporoča klerikom, 280; v župnijskem domu, 550, § 2;
- zakonsko skupno življenje, 1135, družinsko življenje, 1063, št. 4;
- v ustanovah posvečenega življenja, 573, § 2; glej: **Stan**, ustanova; pobude za nove oblike posvečenega življenja, 605;
- puščavniško ali samotarsko življenje, 603;
- bratsko življenje v ustanovah posvečenega življenja, 602; redovno življenje, 607, § 1; glej: **Ustanova**; duhovno življenje: pravice in dolžnosti, ki ga neposredno zadevajo pri vernikih, ne zastarajo, 199, št. 3;
- kazni za kazniva dejanja proti človeškemu življenju, 1397, 1398.

Župnija

- kaj je, 515; je del škofije ali druge delne Cerkve, 374, § 1; jo izbrani vzame v posest v določenem času, 527, § 3; kot župnijski upravitelj, 539; v isti župniji naj bo župnik ali moderator le eden, 526, § 2; glej: **Kakov župnika**;
- več sosednjih župnij zaupnih enemu župniku zaradi pomanjkanja duhovnikov, 526, § 1; izročena skupini duhovnikov, 517, § 1; glej: **Duhovniki**; izročena diakonu, drugi osebi ali skupini oseb, 517, § 2; izročena redovni ustanovi ali kleriški družbi apostolskega življenja, 520;
- osebna župnija pod različnimi vidiki, 518;
- poroka v župniji, 1115, 1118;
- uprava župnijskega premoženja, 532, 540, §§ 2 in 3; gospodarski svet, 537;
- župnijske knjige: krstna, poročna, mrliška, arhiv itd., 535; glej: **Knjige**;
- župnijski pastoralni svet, 536.

Župnijski upravitelj

- njegove dolžnosti, 540, § 1.

Župnik

- kdo je in njegove naloge, 519; sposobnost, 521; stalnost, 522; podelitev službe, 523, 524; vzetje in uvedba v posest, 527; pastoralne dolžnosti, 528, 529; posebna opravila, 530; darovi in župnijski dohodki, 531, 551; upravljanje premoženja, 532; rezidenca, dopust in odsotnost iz župnije, 533; maševanje za ljudstvo, 534; odstranitev, premestitev in odpoved župnika, 538, 1740—1752; glej: **Postopek**;
- skrb za duhovne poklice, 233; za oznanjevanje in katehezo, 528; za družine, umirajoče in uboge, pospešuje delež laiških sodelancev, 529;
- podeljevanje zakramentov, 530; hranitev svetih olj, 847; pravilen pouk za birmo, 890; poroka, 1108, 1109—1111; vpisovanje v matične knjige, 877, 878, 1081; obhajanje poroke in prisostovanje poroki, 1108, 1115, 1122, 1123;
- lahko da spregled splošnega in območnega zakona, 89; zakonskih začrkov in oblike poroke v preteči smrtni nevarnosti, 1079, § 2; zasebnih zaobljub, 1196, št. 1; obveznosti praznovanja praznikov ali spokornih dni, 1245;
- skupina župnikov, ki jo izbere duhovniški svet, pomaga škofu pri upravnem postopku za odstranitev ali premestitev župnikov, 1742, 1750;

— kazni za zlorabo ali malomarnost v službi pri oblasti ali nalogi, 1389;
za kršitev dolžnosti rezidence, 1396.

Župnišče

— mora odstranjeni župnik čimprej izprazniti, 1747, § 1; v primeru bolezni lahko ostane, dokler traja potreba, 1747, § 2; s potrebno vestnostjo mora župnik skrbeti tudi za župnišče, 555, § 1, št. 3.

ZAPOREDNO KAZALO

INDEX

INDEX

Liber I

DE NORMIS GENERALIBUS (1—203)

Titulus I	— De legibus ecclesiasticis	7— 22
Titulus II	— De consuetudine	23— 28
Titulus III	— De decretis generalibus et de instructionibus .	29— 34
Titulus IV	— De actibus administrativis singularibus . . .	35— 93
Caput I	— Normae communes	35— 47
Caput II	— De decretis et praecceptis singularibus . . .	48— 58
Caput III	— De rescriptis	59— 75
Caput IV	— De privilegiis	76— 84
Caput V	— De dispensationibus	85— 93
Titulus V	— De statutis et ordinibus	94— 95
Titulus VI	— De personis physicis et iuridicis	96—123
Caput I	— De personarum physicarum condicione canonica	96—112
Caput II	— De personis iuridicis	113—123
Titulus VII	— De actibus iuridicis	124—128
Titulus VIII	— De potestate regiminis	129—144
Titulus IX	— De officiis ecclesiasticis	145—196
Caput I	— De provisione officii ecclesiastici	146—183
Art. 1	— De libera collatione	157
Art. 2	— De praesentatione	158—163
Art. 3	— De electione	164—179
Art. 4	— De postulatione	180—183
Caput II	— De ammissione officii ecclesiastici	184—196
Art. 1	— De renuntiatione	187—189
Art. 2	— De translatione	190—191
Art. 3	— De amotione	192—195
Art. 4	— De privatione	196
Titulus X	— De praescriptione	197—199
Titulus XI	— De temporis supputatione	200—203

Liber II

DE POPULO DEI (204—746)

Pars I

DE CHRISTIFIDELIBUS (204—329)

Titulus I	— De omnium christifidelium obligationibus et iuribus	208—223
Titulus II	— De obligationibus et iuribus christifidelium laicorum	224—231

ZAPOREDNO KAZALO

Prva knjiga

SPLOŠNE DOLOČBE (1—203)

1. naslov — Cerkveni zakoni	7— 22
2. naslov — Običaj	23— 28
3. naslov — Odloki in navodila	29— 34
4. naslov — Posamezni upravni akti	35— 93
1. poglavje — Splošne določbe	35— 47
2. poglavje — Odločbe in ukazi	48— 58
3. poglavje — Reskripti	59— 75
4. poglavje — Privilegiji	76— 84
5. poglavje — Spregledi	85— 93
5. naslov — Statuti in pravilniki	94— 95
6. naslov — Fizične in pravne osebe	96—123
1. poglavje — Cerkvenopravni položaj fizičnih oseb . . .	96—112
2. poglavje Pravne osebe	113—123
7. naslov — Pravna dejanja	124—128
8. naslov — Vodstvena oblast	129—144
9. naslov — Cerkvene službe	145—196
1. poglavje — Podelitev cerkvene službe	146—183
1. člen — Prosta podelitev	157
2. člen — Predlaganje	158—163
3. člen — Volitve	164—179
4. člen — Postulacija	180—183
2. poglavje — Izguba cerkvene službe	184—196
1. člen — Odpoved	187—189
2. člen — Premestitev	190—191
3. člen — Odstranitev	192—195
4. člen — Odvzem	196
10. naslov — Zastaranje	197—199
11. naslov — Štetje časa	200—203

Druga knjiga

BOŽJE LJUDSTVO (204—746)

Prvi del

VERNIKI (204—329)

1. naslov — Dolžnosti in pravice vseh vernikov	208—223
2. naslov — Dolžnosti in pravice vernikov laikov	224—231

Titulus III — De ministris sacris seu de clericis	232—293
Caput I — De clericorum institutione	232—264
Caput II — De clericorum adscriptione seu incardinatione	265—272
Caput III — De clericorum obligationibus et iuribus	273—289
Caput IV — De ammissione status clericalis	290—293
Titulus IV — De praelaturis personalibus	294—297
Titulus V — De christifidelium consociationibus	298—329
Caput I — Normae communes	298—311
Caput II — De christifidelium consociationibus publicis	312—320
Caput III — De christifidelium consociationibus privatis	321—326
Caput IV — Normae speciales de laicorum consociationibus	327—329

Pars II

DE ECCLESIAE
CONSTITUTIONE HIERARCHICA (330—572)

Sectio I

De suprema Ecclesiae auctoritate (330—367)

Caput I — De Romano Pontifice deque Collegio Episcoporum	330—341
Art. 1 — De Romano Pontifice	331—335
Art. 2 — De Collegio Episcoporum	336—341
Caput II — De synodo Episcoporum	342—348
Caput III — De S.R.E. Cardinalibus	349—359
Caput IV — De Curia Romana	360—361
Caput V — De Romani Pontificis Legatis	362—367

Sectio II

De Ecclesiis particularibus
deque earundem coetibus (368—572)

Titulus I — De Ecclesiis particularibus et de auctoritate in iisdem constituta	368—430
Caput I — De Ecclesiis particularibus	368—374
Caput II — De Episcopis	375—411
Art. 1 — De Episcopis in genere	375—380
Art. 2 — De Episcopis dioecesanis	381—402
Art. 3 — De episcopis coadiutoribus et auxiliaribus	403—411
Caput III — De sede impedita et de sede vacante	412—430
Art. 1 — De sede impedita	412—415
Art. 2 — De sede vacante	416—430
Titulus II — De Ecclesiarum particularium coetibus	431—459
Caput I — De provinciis ecclesiasticis et de regionibus ec- clesiasticis	431—434
Caput II — De Metropolitis	435—438
Caput III — De conciliis particularibus	439—446
Caput IV — De Episcoporum conferentiis	447—459

3. naslov — Posvečeni služabniki ali kleriki	232—293
1. poglavje — Vzgoja klerikov	232—264
2. poglavje — Sprejem klerikov ali inkardinacija	265—272
3. poglavje — Dolžnosti in pravice klerikov	273—289
4. poglavje — Izguba kleriškega stanu	290—293
4. naslov — Osebne prelature	294—297
5. naslov — Združenja vernikov	298—329
1. poglavje — Splošne določbe	298—311
2. poglavje — Javna združenja vernikov	312—320
3. poglavje — Zasebna združenja vernikov	321—326
4. poglavje — Posebne določbe o laiških združenjih	327—329

Drug del

HIERARHIČNA UREDITEV CERKVE (330—572)

Prvi oddelek

Vrhovna cerkvena oblast (330—367)

1. poglavje — Rimski papež in škofovski zbor	330—341
1. člen — Rimski papež	331—335
2. člen — Škofovski zbor	336—341
2. poglavje — Škofovski sinoda	342—348
3. poglavje — Kardinali svete rimske Cerkve	349—359
4. poglavje — Rimsko kurija	360—361
5. poglavje — Odposlanci rimskega papeža	362—367

Drugi oddelek

Delne Cerkve in njihovi zbori (368—572)

1. naslov — Delne Cerkve in oblast v njih	368—430
1. poglavje — Delne Cerkve	368—374
2. poglavje — Škofje	375—411
1. člen — Škofje na splošno	375—380
2. člen — Krajevni škofje	381—402
3. člen — Škofje pomočniki in pomožni škofje	403—411
3. poglavje — Ovirani in izpraznjeni sedež	412—430
1. člen — Ovirani sedež	412—415
2. člen — Izpraznjen sedež	416—430
2. naslov — Zbori delnih Cerkva	431—459
1. poglavje — Cerkvene pokrajine in regije	431—434
2. poglavje — Metropoliti	435—438
3. poglavje — Območni cerkveni zbori	439—446
4. poglavje — Škofovskie konference	447—459

Titulus III	— De interna ordinatone Ecclesiarum particularium	460—572
Caput I	— De synodo dioecesana	460—468
Caput II	— De curia dioecesana	469—494
Art. 1	— De Vicariis generalibus et episcopalibus	475—481
Art. 2	— De cancellario aliisque notariis et de archivis	482—491
Art. 3	— De consilio a rebus oeconomicis et de oeconomico	492—494
Caput III	— De consilio presbyterali et de collegio consultorum	495—502
Caput IV	— De canonicorum capitulis	503—510
Caput V	— De consilio pastorali	511—514
Caput VI	— De paroeciis, de parochis et de vicariis paroecialibus	515—552
Caput VII	— De vicariis foraneis	553—555
Caput VIII	— De ecclesiarum rectoribus et de cappellanicis	556—572
Art. 1	— De ecclesiarum rectoribus	556—563
Art. 2	— De cappellanicis	564—572

Pars III

DE INSTITUTIS VITAE CONSECRATAE
ET DE SOCIETATIBUS VITAE APOSTOLICAE (573—746)

Sectio I

De institutis vitae consecratae (573—730)

Titulus I	— Normae communes omnibus institutis vitae consecratae	573—606
Titulus II	— De institutis religiosis	607—709
Caput I	— De dominibus religiosis earumque erectione et suppressione	608—616
Caput II	— De institutorum regimine	617—640
Art. 1	— De Superioribus et consiliis	617—630
Art. 2	— De capitulis	631—633
Art. 3	— De bonis temporalibus eorumque administratione	634—640
Caput III	— De candidatorum admissione et de sodalium institutione	641—661
Art. 1	— De admissione in novitiatum	641—645
Art. 2	— De novitiatum et novitiorum institutione	646—653
Art. 3	— De professione religiosa	654—658
Art. 4	— De religiosorum institutione	659—661
Caput IV	— De institutorum eorumque sodalium obligacionibus et iuribus	662—672
Caput V	— De apostolatu institutorum	673—683
Caput VI	— De separatione sodalium ab instituto	684—704
Art. 1	— De transitu ad aliud institutum	684—685
Art. 2	— De egressu ab instituto	686—693
Art. 3	— De dimissione sodalium	694—704
Caput VII	— De religiosis ad episcopatum evectis	705—707
Caput VIII	— De conferentiis Superiorum maiorum	708—709
Titulus III	— De institutis saecularibus	710—730

3. naslov	— Notranja ureditev delnih Cerkva	460—572
1. poglavje	— Škofijska sinoda	460—468
2. poglavje	— Škofijska kurija	469—494
1. člen	— Generalni in škofovi vikarji	475—481
2. člen	— Kancler, drugi notarji in arhivi	482—491
3. člen	— Gospodarski svet in ekonom	492—494
3. poglavje	— Duhovniški svet in zbor svetovalcev	495—502
4. poglavje	— Kapitlji kanonikov	503—510
5. poglavje	— Pastoralni svet	511—514
6. poglavje	— Župnije, župniki in župnijski kaplani	515—552
7. poglavje	— Dekani	553—555
8. poglavje	— Rektorji cerkva in kaplani posebnih skupnosti	556—572
1. člen	— Rektorji cerkva	556—563
2. člen	— Kaplani posebnih skupnosti	564—572

Tretji del

USTANOVE POSVEČENEGA ŽIVLJENJA IN DRUŽBE
APOSTOLSKEGA ŽIVLJENJA (573—746)

Prvi oddelek

Ustanove posvečenega življenja (573—730)

1. naslov	— Skupne določbe za ustanove posvečenega življenja	573—606
2. naslov	— Redovne ustanove	607—709
1. poglavje	— Redovne hiše, njihova ustanovitev in razpostitev	608—616
2. poglavje	— Vodstvo ustanov	617—640
1. člen	— Predstojniki in sveti	617—630
2. člen	— Kapitlji	631—633
3. člen	— Premoženje in njegovo upravljanje	634—640
3. poglavje	— Sprejem kandidatov in vzgoja članov	641—661
1. člen	— Sprejem v noviciat	641—645
2. člen	— Noviciat in vzgoja novicev	646—653
3. člen	— Redovne zaobljube	654—658
4. člen	— Vzgoja redovnikov	659—661
4. poglavje	— Dolžnosti in pravice ustanov in njihovih članov	662—672
5. poglavje	— Apostolat ustanov	673—683
6. poglavje	— Ločitev članov od ustanove	684—704
1. člen	— Prestop v drugo ustanovo	684—685
2. člen	— Izstop iz ustanove	686—693
3. člen	— Odslovitev članov	694—704
7. poglavje	— Redovniki, povišani v škofe	705—707
8. poglavje	— Konference višjih predstojnikov	708—709
3. naslov	— Svetne ustanove	710—730

Sectio II

De societatibus vitae apostolicae (731—746)

Liber III

DE ECCLESIAE MUNERE DOCENDI (747—833)

Titulus I	— De divini verbi ministerio	756—780
Caput I	— De verbi praedicatione	762—772
Caput II	— De catechetica institutione	773—780
Titulus II	— De actione Ecclesiae missionali	781—792
Titulus III	— De educatione catholica	793—821
Caput I	— De scholis	796—806
Caput II	— Decatholicis universitatibus aliisque studiorum superioriorum institusi	807—814
Caput III	— De universitatibus et facultatibus ecclesiasticis	815—821
Titulus IV	— De instrumentis communicationis socialis et in specie de libris	822—832
Titulus V	— De fidei professione	833

Liber IV

DE ECCLESIAE MUNERE
SANCTIFICANDI (834—1253)

Pars I

DE SACRAMENTIS (840—1165)

Titulus I	— De baptismo	849—878
Caput I	— De baptismi celebratione	850—860
Caput II	— De baptismi ministro	861—863
Caput III	— De baptizandis	864—871
Caput IV	— De patrinis	872—874
Caput V	— De collati baptismi probatione et adnotatione	875—878
Titulus II	— De sacramento confirmationis	879—896
Caput I	— De confirmationis celebratione	880—881
Caput II	— De confirmationis ministro	882—888
Caput III	— De confirmandis	889—891
Caput IV	— De patrinis	892—893
Caput V	— De collate confirmationis probatione et adnotatione	894—896
Titulus III	— De sanctissima Eucharistia	897—958
Caput I	— De eucharistica celebratione	899—933
Art. 1	— De sanctissimae Eucharistiae ministro	900—911
Art. 2	— De sanctissima Eucharistia participanda	912—923
Art. 3	— De ritibus et caeremoniis eucharisticae celebrationis	924—930

Drugi oddelek

Družbe apostolskega življenja (731—746)

Tretja knjiga

UČITELJSKA SLUŽBA CERKVE (747—833)

1. naslov — Služba božje besede	756—780
1. poglavje — Oznanjevanje božje besede	762—772
2. poglavje — Katehetska vzgoja	773—780
2. naslov — Misijonska dejavnost Cerkve	781—792
3. naslov — Katoliška vzgoja	793—821
1. poglavje — Šole	796—806
2. poglavje — Katoliške univerze in druge visokošolske ustanove	807—814
3. poglavje — Cerkvene univerze in fakultete	815—821
4. naslov — Sredstva družbenega obveščanja in zlasti knjige	822—832
5. naslov — Izpoved vere	833

Četrta knjiga

POSVEČEVALNA SLUŽBA
CERKVE (834—1253)

Prvi del

ZAKRAMENTI (840—1165)

1. naslov — Krst	849—878
1. poglavje — Krstno opravilo	850—860
2. poglavje — Krstitelj	861—863
3. poglavje — Krščenci	864—871
4. poglavje — Botri	872—874
5. poglavje — Dokaz in zapis podeljenega krsta	875—878
2. naslov — Birma	879—896
1. poglavje — Birmansko opravilo	880—881
2. poglavje — Birmovalec	882—888
3. poglavje — Birmanci	889—891
4. poglavje — Botri	892—893
5. poglavje — Dokaz in zapis podeljene birme	894—896
3. naslov — Presveta evharistija	897—958
1. poglavje — Evharistično opravilo	899—933
1. člen — Služabnik presvete evharistije	900—911
2. člen — Udeležba pri presveti evharistiji	912—923
3. člen — Obredni predpisi za evharistično opravilo	924—930

Art. 4	— De tempore et loco celebrationis Eucharistiae	931— 933
Caput II	— De sanctissima Eucharistia asservanda et veneranda	934— 944
Caput III	— De oblata ad Missae celebrationem stipe	945— 958
Titulus IV	— De sacramento paenitentiae	959— 997
Caput I	— De celebratione sacramenti	960— 964
Caput II	— De sacramenti paenitentiae ministro	965— 986
Caput III	— De ipso paenitente	987— 991
Caput IV	— De indulgentiis	992— 997
Titulus V	— De Sacramento unctionis infirmorum	998—1007
Caput I	— De sacramenti celebratione	999—1002
Caput II	— De ministro unctionis infirmorum	1003
Caput III	— De iis quibus unctione infirmorum conferenda sit	1004—1007
Titulus VI	— De ordine	1008—1054
Caput I	— De ordinationis celebratione et ministro	1010—1023
Caput II	— De ordinandis	1024—1052
Art. 1	— De requisitis in ordinandis	1026—1032
Art. 2	— De praerequisitis ad ordinationem	1033—1039
Art. 3	— De irregularitatibus aliisque impedimentis	1040—1049
Art. 4	— De documentis requisitis et de scrutinio	1050—1052
Caput III	— De annotatione ac testimonio peractae ordinationis	1053—1054
Titulus VII	— De matrimonio	1055—1165
Caput I	— De cura pastorali et de iis quae matrimonii celebrationi praemitti debent	1063—1072
Caput II	— De impedimentis dirimentibus in genere	1073—1082
Caput III	— De impedimentis dirimentibus in specie	1083—1094
Caput IV	— De consensu matrimoniali	1095—1107
Caput V	— De forma celebrationis matrimonii	1108—1123
Caput VI	— De matrimonii mixtis	1124—1129
Caput VII	— De matrimonio secreto celebrando	1130—1133
Caput VIII	— De matrimonii effectibus	1134—1140
Caput IX	— De separatione coniugum	1141—1155
Art. 1	— De dissolutione vinculi	1141—1150
Art. 2	— De separatione manente vinculo	1151—1155
Caput X	— De matrimonii convalidatione	1156—1165
Art. 1	— De convalidatione simplici	1156—1160
Art. 2	— De sanatione in radice	1161—1165

Pars II

DE CETERIS ACTIBUS CULTUS DIVINI (1166—1204)

Titulus I	— De sacramentalibus	1166—1172
Titulus II	— De liturgia horarum	1173—1175
Titulus III	— De exequiis ecclesiasticis	1176—1185
Caput I	— De exequiarum celebratione	1177—1182

4. člen — Čas in kraj evharističnega opravila	931— 933
2. poglavje — Shranjevanje in češčenje sv. Rešnjega telesa	934— 944
3. poglavje — Dar za mašno opravilo	945— 958
4. naslov — Zakrament pokore	959— 997
1. poglavje — Zakramentalno opravilo	960— 964
2. poglavje — Služabnik zakramenta pokore	965— 986
3. poglavje — Spovedanec	987— 991
4. poglavje — Odpustki	992— 997
5. naslov — Zakrament bolniškega maziljenja	998—1007
1. poglavje — Zakramentalno opravilo	998—1002
2. poglavje — Služabnik bolniškega maziljenja	1003
3. poglavje — Komu je treba deliti bolniško maziljenje	1004—1007
6. naslov — Sveti red	1008—1054
1. poglavje — Obhajanje posvetitve in njen služabnik	1010—1023
2. poglavje — Prejemniki svetih redov	1024—1052
1. člen — Kaj se zahteva od prejemnikov svetih redov	1026—1032
2. člen — Kaj se zahteva za prejem svetega reda	1033—1039
3. člen — Iregularnosti in drugi zadržki	1040—1049
4. člen — Potrebne listine in skrutinij	1050—1052
3. poglavje — Zapis in potrdilo o opravljeni podelitvi redov	1053—1054
7. naslov — Zakon	1055—1165
1. poglavje — Pastoralna skrb in kar je potrebno pred sklenitvijo zakona	1063—1072
2. poglavje — Razdiralni zadržki na splošno	1073—1082
3. poglavje — Razdiralni zadržki posamič	1083—1094
4. poglavje — Zakonska privolitev	1095—1107
5. poglavje — Obljika sklenitve zakona	1108—1123
6. poglavje — Mešani zakoni	1124—1129
7. poglavje — Tajna sklenitev zakona	1130—1133
8. poglavje — Učinki zakona	1134—1140
9. poglavje — Ločitev zakoncev	1141—1155
1. člen — Razveza zakonske vezi	1141—1150
2. člen — Ločitev ob obstoječi zakonski vezi	1151—1155
10. poglavje — Poveljavitev zakona	1156—1165
1. člen — Navadna poveljavitev	1156—1160
2. člen — Ozdravitev v korenini	1161—1165

Drugi del

DRUGA BOGOSLUŽNA OPRAVILA (1166—1204)

1. naslov — Zakramentali	1166—1172
2. naslov — Molitveno bogoslužje	1173—1175
3. naslov — Cerkveno pogrebeno opravilo	1176—1185
1. poglavje — Pogrebno opravilo	1177—1182

Caput II	— De iis quibus exequiae ecclesiasticae concedenda sunt aut denegandae	1183—1185
Titulus IV	— De cultu Sanctorum, sacrarum imaginum et reliquiarum	1186—1190
Titulus V	— De voto et iureiurando	1191—1204
Caput I	— De voto	1191—1198
Caput II	— De iureiurando	1199—1204

Pars III

DE LOCIS ET TEMPORIBUS SACRIS (1205—1253)

Titulus I	— De locis sacris	1205—1243
Caput I	— De ecclesiis	1214—1222
Caput II	— De oratoriis et de sacellis privatis	1223—1229
Caput III	— De sanctuaris	1230—1234
Caput IV	— De altaribus	1235—1239
Caput V	— De coemeteriis	1240—1243
Titulus II	— De temporibus sacris	1244—1253
Caput I	— De diebus festis	1246—1248
Caput II	— De diebus paenitentiae	1249—1253

Liber V

**DE BONIS ECCLESIAE
TEMPORALIBUS (1254—1310)**

Titulus I	— De acquisitione bonorum	1259—1272
Titulus II	— De administratione bonorum	1273—1289
Titulus III	— De contractibus ac praesertim de alienatione	1290—1298
Titulus IV	— De piis voluntatibus in genere et de piis foundationibus	1299—1310

Leber VI

**DE SANCTIONIBUS
IN ECCLESIA (1311—1399)**

Pars I

DE DELICTIS ET POENIS IN GENERE (1311—1363)

Titulus I	— De delictorum punitione generatim	1311—1312
Titulus II	— De lege poenali ac de pracepto poenali	1313—1320
Titulus III	— De subiecto poenalibus sanctionibus obnoxio	1321—1330
Titulus IV	— De poenis aliisque punitionibus	1331—1340
Caput I	— De censuris	1331—1335

Zaporedno kazalo

2. poglavje	— Komu naj se cerkveno pogrebno opravilo dovoli ali odreče	1183—1185
4. naslov	— Češčenje svetnikov, svetih podob in relikvij	1186—1190
5. naslov	— Zaobljuba in prisega	1191—1204
1. poglavje	— Zaobljuba	1191—1198
2. poglavje	— Prisega	1199—1204

Tretji del
SVETI KRAJI IN ČASI (1205—1253)

1. naslov	— Sveti kraji	1205—1243
1. poglavje	— Cerkve	1214—1222
2. poglavje	— Kapele in zasebne kapele	1223—1229
3. poglavje	— Božjepotna svetišča	1230—1234
4. poglavje	— Oltarji	1235—1239
5. poglavje	— Pokopališča	1240—1243
2. naslov	— Sveti časi	1244—1253
1. poglavje	— Prazniki	1246—1248
2. poglavje	— Spokorni dnevi	1249—1253

Peta knjiga
CERKVENO PREMOŽENJE (1254—1310)

1. naslov	— Pridobivanje premoženja	1259—1272
2. naslov	— Uprava premoženja	1273—1289
3. naslov	— Pogodbe, zlasti odtujitev	1290—1298
4. naslov	— Volila v pobožne namene na splošno in pobožne ustanove	1299—1310

Šesta knjiga
SANKCIJE V CERKVI (1311—1399)

Prvi del
**KAZNIVA DEJANJA IN KAZNI
NA SPLOŠNO (1311—1363)**

1. naslov	— Kaznovanje kaznivih dejanj na splošno	1311—1312
2. naslov	— Kazenski zakon in kazenski ukaz	1313—1320
3. naslov	— Oseba, ki jo lahko zadenejo sankcije	1321—1330
4. naslov	— Kazni in druga kaznovanja	1331—1340
1. poglavje	— Cenzure	1331—1335

Index

Caput II — De poenis expiatoriis	1336—1338
Caput III — De remedii poenalibus et paenitentiis	1339—1340
Titulus V — De poenis applicandis	1341—1353
Titulus VI — De poenarum cessatione	1354—1363

Pars II

DE POENIS IN SINGULA DELICTA (1364—1399)

Titulus I — De delictis contra religionem et Ecclesiae unitatem	1364—1369
Titulus II — De delictis contra ecclesiasticas auctoritates et Ecclesiae libertatem	1370—1377
Titulus III — De munerum ecclesiasticorum usurpatione deque delictis in iis exercendis	1378—1389
Titulus IV — De crimine falsi	1390—1391
Titulus V — De delictis contra speciales obligationes	1392—1396
Titulus VI — De delictis contra hominis vitam et libertatem	1397—1398
Titulus VII — Norma generalis	1399

Liber VII

DE PROCESSIBUS (1400—1752)

Pars I

DE IUDICIIS IN GENERE (1400—1500)

Titulus I — De foro competenti	1404—1416
Titulus II — De variis tribunalium gradibus et speciebus	1417—1445
Caput I — De tribunali primae instantiae	1419—1437
Art. 1 — De iudice	1419—1427
Art. 2 — De auditoribus et relatoribus	1428—1429
Art. 3 — De promotore iustitiae, vinculi defensore et notario	1430—1437
Caput II — De tribunali secundae instantiae	1438—1441
Caput III — De Apostolicae Sedis tribunalibus	1442—1445
Titulus III — De disciplina in tribunalibus servanda	1446—1475
Caput I — De officio iudicium et tribunalis ministrorum	1446—1457
Caput II — De ordine cognationum	1458—1464
Caput III — De terminis et dilationibus	1465—1467
Caput IV — De loco iudicii	1468—1469
Caput V — De personis in aulam admittendis et de modo conficiendi et conservandi acta	1470—1475
Titulus IV — De partibus in causa	1476—1490
Caput I — De actore et de parte conventa	1476—1480
Caput II — De procuratoribus ad lites et advocatis	1481—1490

Zaporedno kazalo

2. poglavje — Zadostilne kazni	1336—1338
3. poglavje — Pokorila in pokore	1339—1340
5. naslov — Nalaganje kazni	1341—1353
6. naslov — Prenehanje kazni	1354—1363

Drugi del

KAZNI ZA POSAMEZNA KAZNIVA DEJANJA (1364—1399)

1. naslov — Kazniva dejanja proti veri in edinosti Cerkve	1364—1369
2. naslov — Kazniva dejanja proti cerkvenim oblastem in svobodi Cerkve	1370—1377
3. naslov — Prisvajanje cerkvenih opravil in kazniva dejanja pri njihovem opravljanju	1378—1389
4. naslov — Kriva ovadba in ponaredba	1390—1391
5. naslov — Kazniva dejanja proti posebnim dolžnostim	1392—1396
6. naslov — Kaznivo dejanje proti človeškemu življenju in svobodi	1397—1398
7. naslov — Splošna določba	1399

Sedma knjiga

POSTOPKI (1400—1752)

Prvi del

SODSTVO NA SPLOŠNO (1400—1500)

1. naslov — Pristojno sodišče	1404—1416
2. naslov — Različne stopnje in vrste sodišč	1417—1445
1. poglavje — Sodišče prve stopnje	1419—1437
1. člen — Sodnik	1419—1427
2. člen — Sodniki zasljevalci in poročevalci	1428—1429
3. člen — Pravnik, branilec vezi in notar	1430—1437
2. poglavje — Sodišče druge stopnje	1438—1441
3. poglavje — Sodišči apostolskega sedeža	1442—1445
3. naslov — Sodni red	1446—1479
1. poglavje — Služba sodnikov in sodnih uslužbencev	1446—1457
2. poglavje — Vrstni red pri reševanju zadev	1458—1464
3. poglavje — Roki in podaljšanja	1465—1467
4. poglavje — Kraj sojenja	1468—1469
5. poglavje — Osebe, ki imajo pristop v sodno dvorano, in način, kako se sestavljajo in hranijo spisi	1470—1475
4. naslov — Pravdne stranke	1476—1490
1. poglavje — Tožnik in tožena stranka	1476—1480
2. poglavje — Pravdni zastopniki in odvetniki	1481—1490

Titulus V	— De actionibus et exceptionibus	1491—1500
Caput I	— De actionibus et exceptionibus in genere . .	1491—1495
Caput II	— De actionibus et exceptionibus in specie . .	1496—1500

Pars II

DE IUDICIO CONTENTIOSO (1501—1670)

Sectio I

De iudicio contentioso ordinario (1501—1655)

Titulus I	— De causae introductione	1501—1512
Caput I	— De libello litis introductorio	1501—1506
Caput II	— De citatione et denuntiatione actorum iudicialium	1507—1512
Titulus II	— De litis contestatione	1513—1516
Titulus III	— De litis instantia	1517—1525
Titulus IV	— De probationibus	1526—1586
Caput I	— De partium declarationibus	1530—1538
Caput II	— De probationale per documenta	1539—1546
Art. 1	— De natura et fide documentorum	1540—1543
Art. 2	— De productione documentorum	1544—1546
Caput III	— De testibus et attestationibus	1547—1573
Art. 1	— Qui testes esse possint	1549—1550
Art. 2	— De inducendis et excludendis testibus . . .	1551—1557
Art. 3	— De testium examine	1558—1571
Art. 4	— De testimoniorum fide	1572—1573
Caput IV	— De peritis	1574—1581
Caput V	— De accessu et de recognitione iudiciali . .	1582—1583
Caput VI	— De praesumptionibus	1584—1586
Titulus V	— De causis incidentibus	1587—1597
Caput I	— De partibus non comparentibus	1592—1595
Caput II	— De interventu tertii in causa	1596—1597
Titulus VI	— De actorum publicatione, de conclusione in causa et de causae discussione	1598—1606
Titulus VII	— De iudicis pronuntiationibus	1607—1618
Titulus VIII	— De impugnatione sententiae	1619—1640
Caput I	— De querela nullitatis contra sententiam . .	1619—1627
Caput II	— De appellazione	1628—1640
Titulus IX	— De re iudicata et de restitutione in integrum	1641—1648
Caput I	— De re iudicata	1641—1644
Caput II	— De restitutione in integrum	1645—1648
Titulus X	— De expensis iudicialibus et de gratuito patrocinio	1649
Titulus XI	— De executione sententiae	1650—1655

5. naslov — Tožbe in ugovori	1491—1500
1. poglavje — Tožbe in ugovori na splošno . .	1491—1495
2. poglavje — Posebne tožbe in ugovori	1496—1500

Druži del

SPORNI SODNI POSTOPEK (1501—1670)

Prvi oddelek	
Redni sporni sodni postopek (1501—1655)	
1. naslov — Uvedba pravde	1501—1512
1. poglavje — Tožbeni spis	1501—1506
2. poglavje — Vabljenje in sporočanje sodnih dejanj . .	1507—1512
2. naslov — Ugotovitev pravdnega spora	1513—1516
3. naslov — Tek pravde	1517—1525
4. naslov — Dokazovanje	1526—1586
1. poglavje — Izjave strank	1530—1538
2. poglavje — Dokaz z listinami	1539—1546
1. člen — Narava in dokazna moč listin	1540—1543
2. člen — Predlaganje listin	1544—1546
3. poglavje — Priče in pričevanja	1547—1573
1. člen — Kdo more biti priča	1549—1550
2. člen — Priče, ki jih je treba privesti ali izključiti .	1551—1557
3. člen — Zasljiševanje prič	1558—1571
4. člen — Dokazna moč pričevanj	1572—1573
4. poglavje — Izvedenci	1574—1581
5. poglavje — Sodni pristop in ogled	1582—1583
6. poglavje — Domneve	1584—1586
5. naslov — Vmesni spori	1587—1597
1. poglavje — Stranki, ki ne prideta na sodišče . .	1592—1595
2. poglavje — Udeležba tretjega v pravdi	1596—1597
6. naslov — Objava pravnih spisov, zaključitev dokaznega postopka in razprava o zadevi	1598—1606
7. naslov — Sodniški izreki	1607—1618
8. naslov — Izpodbijanje sodbe	1619—1640
1. poglavje — Ničnostna pritožba zoper sodbo . .	1619—1627
2. poglavje — Priziv	1628—1640
9. naslov — Pravnomočnost in vrnitev v prejšnje stanje .	1641—1648
1. poglavje — Pravnomočnost	1641—1644
2. poglavje — Vrnitev v prejšnje stanje	1645—1648
10. naslov — Sodni stroški in pravica ubogih	1649
11. naslov — Izvršitev sodbe	1650—1655

Sectio II

De processu contentioso orali (1656—1670)

Pars III

DE QUIBUSDAM
PROCESSIBUS SPECIALIBUS (1671—1716)

Titulus I	— De processibus matrimonialibus	1671—1707
Caput I	— De causis ad matrimonii nullitatem declarandam	1671—1691
Art. 1	— De foro competenti	1671—1673
Art. 2	— De iure impugnandi matrimonium	1674—1675
Art. 3	— De officio iudicium	1676—1677
Art. 4	— De probationibus	1678—1680
Art. 5	— De sententia et appellatio	1681—1685
Art. 6	— De processu documentalni	1686—1688
Art. 7	— Normae generales	1689—1691
Caput II	— De causis separationis coniugum	1692—1696
Caput III	— De processu ad dispensationem super matrimonio rato et non consummato	1697—1706
Caput IV	— De processu praesumptae mortis coniugis	1707
Titulus II	— De causis ad sacrae ordinationis nullitatem declarandam	1708—1712
Titulus III	— De modis evitandi iudicia	1713—1716

Pars IV

DE PROCESSU POENALI (1717—1731)

Caput I	— De prævia investigatione	1717—1719
Caput II	— De processus evolutione	1720—1728
Caput III	— De actione ad damna reparanda	1729—1731

Pars V

DE RATIONE PROCEDENDI IN RECURSIBUS
ADMINISTRATIVIS ATQUE IN PAROCHIS AMOVENDIS
VEL TRANSFERENDIS (1732—1752)

Sectio I

De recursu adversus decretā administrativa (1732—1739)

Sectio II

De procedura in parochis amoendis
vel transferendis (1740—1752)

Caput I	— De modo procedendi in amotione parochorum	1740—1747
Caput II	— De modo procedendi in translatione parochorum	1748—1752

Drugi oddelek

Ustni sporni postopek (1656—1670)

Tretji del

NEKATERI POSEBNI POSTOPKI (1671—1716)

1. naslov	— Postopki v zakonskih zadevah	1671—1707
1. poglavje	— Ničnostne zakonske pravde	1671—1691
1. člen	— Pristojno sodišče	1671—1673
2. člen	— Pravica izpodbijati zakon	1674—1675
3. člen	— Dolžnosti sodnikov	1676—1677
4. člen	— Dokazovanje	1678—1680
5. člen	— Sodba in priziv	1681—1685
6. člen	— Postopek z listinami	1686—1688
7. člen	— Splošne določbe	1689—1691
2. poglavje	— Pravde o ločitvi zakoncev	1692—1696
3. poglavje	— Postopek za spregled trdnega in neizvršenega zakona	1697—1706
4. poglavje	— Postopek o domnevni smrti zakonca	1707
2. naslov	— Pravde za razglasitev ničnosti svetega reda	1708—1712
3. naslov	— Načini, kako se izogniti sodnim postopkom	1713—1716

Četrtni del

KAZENSKI POSTOPEK (1717—1731)

1. poglavje	— Predhodno preiskovanje	1717—1719
2. poglavje	— Potek postopka	1720—1728
3. poglavje	— Pravda za poravnavo škode	1729—1731

Peti del

POSTOPEK V UPRAVNIIH PRITOŽBAH IN PRI ODSTRANITVI
ALI PREMESTITVI ŽUPNIKOV (1732—1752)

Prvi oddelek

Pritožba proti upravnim odločbam (1732—1739)

Drugi oddelek

Postopek pri odstranitvi
ali premestitvi župnikov (1740—1752)

1. poglavje	— Postopek pri odstranitvi župnikov	1740—1747
2. poglavje	— Postopek pri premestitvi župnikov	1748—1752

SPLOŠNO KAZALO

	Stran
Konstitucija »Zakone svetega pravnega reda«	11
Uvod	23
PRVA KNJIGA — SPLOŠNE DOLOČBE	47
DRUGA KNJIGA — BOŽJE LJUDSTVO	113
Prvi del — Verniki	113
Drugi del — Hierarhična ureditev Cerkve	161
Tretji del — Ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja	261
TRETJA KNJIGA — UČITELJSKA SLUŽBA CERKVE . .	327
ČETRTA KNJIGA — POSVEČEVALNA SLUŽBA CERKVE .	359
Prvi del — Zakramenti	361
Drugi del — Druga bogoslužna opravila	465
Tretji del — Sveti kraji in časi	477
PETA KNJIGA — CERKVENO PREMOŽENJE	491
ŠESTA KNJIGA — SANKCIJE V CERKVI	513
Prvi del — Kazniva dejanja in kazni na splošno	513
Drugi del — Kazni za posamezna kazniva dejanja	535
SEDMA KNJIGA — POSTOPKI	547
Prvi del — Sodstvo na splošno	547
Drugi del — Sporni sodni postopek	581
Tretji del — Nekateri posebni postopki	637
Četrти del — Kazenski postopek	653
Peti del — Postopek v upravnih pritožbah in pri odstranitvi ali prenestitvi župnikov	659
Stvarno kazalo	670
Zaporedno kazalo	746

Platnice opremil dipl. ing. arch. Jože Kregar

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBIS ®

00000219014